

והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע ומצדיקי הרבים מוכנים לעולם ועד

ספר הזהר

מנקד

שהפר התנא האלקי

רבי שמעון בר יוחאי זי"ע

כרך חמישי

ספר ויקרא

פרשת ויקרא — פרשת בקרתי

דף ב' ע"א — דף קטו ע"ב

ללומדים בשנה אחת

טו אדר — כב ניסן

ללומדים בשלש שנים

שנה שני הכא אדר — שנה שניה טז תמוז

נסדר, נערך והוגה מחדש, בנקוד ופיסוק מלא,

עם מראה מקומות, בחלוק קטעים לפי הענינים,

באותיות גדולות ומאירות עינים.

עם באור בלשון הקדש

כל הזכויות שמורות
לרבי שמעון בר יוחאי זי"ע
מותר להעתיק לשם שמים
ומצוה גדולה לעשות זאת

פְּרִשֶׁת וַיִּקְרָא

(דף ב' ע"א)

רַבִּי אֱלֶעָזֶר פָּתַח, (ישעיה ז) שְׂאֵל לָךְ אוֹת מִעַם יִי אֱלֹהֶיךָ הַעֲמֵק שְׂאֵלָה אוּ הַגְּבִיחַ לְמַעְלָה. הַסְּתַפְּלִי בְּדוֹרוֹת רֵאשׁוֹנִים וְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים, מַה בֵּין דוֹרוֹת רֵאשׁוֹנִים לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים? הַדוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ יוֹדְעִים וּמִתְבּוֹנְנִים בְּחֻמְכָּה הָעֲלִיּוֹנָה וְיוֹדְעִים לְצַרֵּף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְאִפְלוּ הַרְשָׁעִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת אֵת הַחֻמְכָּה הָעֲלִיּוֹנָה, וְיוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת וְתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הַתְּחִתּוֹנוֹת חֻמְכָּה לְהִנְהִיג אֶת הַמַּעֲשִׂים בְּעוֹלָם הַזֶּה.

בְּגִין דְּכָל אֵת וְאֵת דְּאִתְמַסֵּר לִיהּ לְמֹשֶׁה, הוּוּ מִתְעַטְרִין וְסִלְקִין עַל רִישֵׁיהוּ דְּחִיּוּן עֲלָאִין קְדִישִׁין. וְכִלְהוּ חִיּוּן הוּוּ מִתְעַטְרִי בְּהוּ, וּפְרַחִין גּוּ אֹיֶרָא, דְּנַחְתָּא מִגּוּ אֹיֶרָא עֲלָאָה, דְּקִיק דִּלָּא יָדִיעַ.

וְסִלְקִין וְנַחְתִּין אֲתוּון רַבְרַבִּין וְאֲתוּון דְּקִיקִין. אֲתוּון רַבְרַבִּין נַחְתִּין מִגּוּ הֵיכְלָא עֲלָאָה טְמִירָא דְּכִלָּא, וְאֲתוּון דְּקִיקִין הוּוּ נַחְתִּין מִגּוּ הֵיכְלָא אַחְרָא תְּתָאָה, וְאֵלִין וְאֵלִין אֲתַמְסְרוּ לִיהּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי.

רַבִּי אֱלֶעָזֶר פָּתַח, (ישעיה ז) שְׂאֵל לָךְ אוֹת מִעַם יִי אֱלֹהֶיךָ הַעֲמֵק שְׂאֵלָה אוּ הַגְּבִיחַ לְמַעְלָה. הַסְּתַפְּלִי בְּדוֹרוֹת רֵאשׁוֹנִים וְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים, מַה בֵּין דוֹרוֹת רֵאשׁוֹנִים לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים? הַדוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ יוֹדְעִים וּמִתְבּוֹנְנִים בְּחֻמְכָּה הָעֲלִיּוֹנָה וְיוֹדְעִים לְצַרֵּף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְאִפְלוּ הַרְשָׁעִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת אֵת הַחֻמְכָּה הָעֲלִיּוֹנָה, וְיוֹדְעִים בְּתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת וְתוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת הַתְּחִתּוֹנוֹת חֻמְכָּה לְהִנְהִיג אֶת הַמַּעֲשִׂים בְּעוֹלָם הַזֶּה.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל אוֹת וְאוֹת שֶׁנִּמְסְרָה לְמֹשֶׁה, הָיוּ מִתְעַטְרוֹת וְעוֹלוֹת עַל רֵאשֵׁי הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְכָל הַחַיּוֹת הָיוּ מִתְעַטְרוֹת בְּהֵן, וּפְרַחְוֹת לְתוֹךְ הָאֹיֶר שִׁיּוֹרֵד מִתּוֹךְ הָאֹיֶר הָעֲלִיּוֹן, דְּקִיק וְלֹא יָדִיעַ. וְעוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְאוֹתִיּוֹת דְּקוֹת. הָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת יוֹרְדוֹת מִתּוֹךְ הֵיכְל הָעֲלִיּוֹן הַטְּמִיר שֶׁל הַכֵּל, וְהָאוֹתִיּוֹת הַדְּקוֹת הָיוּ יוֹרְדוֹת מִתּוֹךְ הֵיכְל אַחַר פְּתוּחֹן, וְאֵלָה וְאֵלָה נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי.

וְחִבּוּרָא דְּאֲתוּון דְּאִינוּן מִתְחַבְּרָאן בְּטְמִירוּ בְּכָל אֵת וְאֵת, כְּגוֹן א, אֵת יְחִידָא, מִתְחַבְּרָאן עִמָּה בְּטְמִירוּ תְּרִין אַחְרֵינִין לָךְ. וְכֵן כְּלָהוּ אֲתַמְסְרוּ לִיהּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְכִלְהוּ טְמִירִין גּוּ חַבְרִיָּיא, זְכָאִין אִינוּן.

שְׂאֵל לָךְ אוֹת, אוֹת מִמֶּשׁ. דְּכִלְהוּ הוּוּ נְטִלִין בְּרָזָא דְּאֲתוּון. וְכֵן בְּרַחֵב מַה כְּתִיב, (יהושע ו) וְנִתְּתָם לִי אוֹת אֲמֶת, דָּא אֵת ו', דָּדָא אַקְרִי אוֹת אֲמֶת. וְאִי תִימָא שְׂאֵר אֲתוּון לָאוּ אִינוּן אֲמֶת. אִין, אֵלָא אוֹת דָּא אוֹת אֲמֶת אַקְרִי.

שְׂאֵל לָךְ אוֹת, אוֹת מִמֶּשׁ. דְּכִלְהוּ הוּוּ נְטִלִין בְּרָזָא דְּאֲתוּון. וְכֵן בְּרַחֵב מַה כְּתִיב, (יהושע ו) וְנִתְּתָם לִי אוֹת אֲמֶת, דָּא אֵת ו', דָּדָא אַקְרִי אוֹת אֲמֶת. וְאִי תִימָא שְׂאֵר אֲתוּון לָאוּ אִינוּן אֲמֶת. אִין, אֵלָא אוֹת דָּא אוֹת אֲמֶת אַקְרִי.

שְׂשָׂר הָאוֹתִיּוֹת אִינוּן אֲמֶת - כֵּן,

העמק שאלה, דא אות ה' בתראה דבשמא קדישא. או הגבה למעלה, דא את יו"ד רישא דבשמא קדישא. ודא איהו רזא דכתיב, שאל לך אות מעם יי' אלהיך, אות משמא קדישא, משמע דכתיב מעם יי', דדא איהו שמא דקודשא ברין הוא, את חד דביה, ומשפנא קאים על דא.

תא חזי, פד סליק עננא על משפנא ושרא עלוי, פל אינון רתיכין, וכל (דף ב' ע"ב) אינון מאני משפנא דלעיל, פלהו הוו גו עננא. מה כתיב, (שמות מ) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד פי שכן עליו הענן. וכתוב, ויבא משה בתוך הענן, (שם כד) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה. אם משה לא היה יכול להפגס למשפן, למה היה יושב בהר פל אותם ארבעים הימים?

אָרְיָא (ס"א אינו) בגין לקבלא אורייתא זמנא אתרא דהא תרין לוחין אתקרו בכרמיתא והשתא הנה בטורא כמלקדמין. אמר רבי יוסי אי הכי והא כתיב (שמות מ) ויקם משה את המשפן וכו'. וכתיב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. וכתיב ויהי משה בהר ארבעים יום וגו'. וכתיב ויקרא אל משה וגו'. משמע מאהל מועד. ואהל מועד לא הוה בתורה דסיני דהא בינייהו דישאל הנה. אמר ליה כההוא זמנא אשתלימו ארבעין יומין. וארבעין יומין הנה משה בטורא. ועננא אתרא עלאה הנה מתקן משפנא ותקין פתורי מכל אינון רוחין קדישין לאתתקנא אתר דהא) **תרי ענני הוו**, (ס"א ענן דנהיר וענן דחשיף) חד דעאל ביה משה. וחד דשארי על משפנא. תא חזי, מה כתיב (שמות מ) וכבוד יי' מלא את המשפן, מלא לא כתיב, אלא מלא, דהוה שלים לעילא ותתא, עם משפנא דלתתא. תקונא טמירא דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא.

העמק שאלה - זו אות ה' אחרונה שבשם הקדוש. או הגבה למעלה - זו אות יו"ד הראש שבשם הקדוש. וזהו סוד הכתוב, שאל נא אות מעם ה' אלהיך, אות מן השם הקדוש, משמע שכתוב מעם ה', שנהו שמו של הקדוש-ברוך-הוא, אות אחת שבו, והמשפן עומד על זה.

בא ראה, פשעלה הענן על המשפן ושרה עליו, פל אותן המרפבות וכל אותם כלי המשפן שלמעלה, פלם היו בתוך הענן. מה כתוב? (שמות מ) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד פי שכן עליו הענן. וכתוב, ויבא משה בתוך הענן, (שם כד) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה. אם משה לא היה יכול להפגס למשפן, למה היה יושב בהר פל אותם ארבעים הימים?

אָרְיָא (ס"א אינו) בגין לקבלא אורייתא זמנא אתרא דהא תרין לוחין אתקרו בכרמיתא והשתא הנה בטורא כמלקדמין. אמר רבי יוסי אי הכי והא כתיב (שמות מ) ויקם משה את המשפן וכו'. וכתיב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. וכתיב ויהי משה בהר ארבעים יום וגו'. וכתיב ויקרא אל משה וגו'. משמע מאהל מועד. ואהל מועד לא הוה בתורה דסיני דהא בינייהו דישאל הנה. אמר ליה כההוא זמנא אשתלימו ארבעין יומין. וארבעין יומין הנה משה בטורא. ועננא אתרא עלאה הנה מתקן משפנא ותקין פתורי מכל אינון רוחין קדישין לאתתקנא אתר דהא) **תרי ענני הוו**, (ס"א ענן דנהיר וענן דחשיף) חד דעאל ביה משה. וחד דשארי על משפנא. תא חזי, מה כתיב (שמות מ) וכבוד יי' מלא את המשפן, מלא לא כתיב, אלא מלא, דהוה שלים לעילא ותתא, עם משפנא דלתתא. תקונא טמירא דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא.

ארבע סטרין דמשריין אתגניזו. תקונא קדמאה דחד משמרה, מאינון ארבע ארבעה צדדים של מחנות נגזו. תקון ראשון של משמרה אחת מאותן ארבע מחנות, הכל צד

שֶׁהַתַּתְּקֵנוּ. הַרְאֵנוּ לְצַד יְמִין צְדָקִיא"ל, הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחְנוֹת, שֶׁהוּא תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָא"ל, וְעָמוּ הָיוּ מִתְּתַקְּנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת תַּחַת יָדוֹ.

וּמִמְנַה אֶחָד הוֹקֵם עַל אַרְבַּע שָׁלֹשׁ, אַרְבַּע לְמִטָּה, לְפִי שְׁכַל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיוֹנִים, כְּשִׁיּוֹרְדִים לְמִטָּה, מְשַׁנִּים אֶת הַשֵּׁם שְׁלֵהֶם בְּשֵׁמוֹת אֲחֵרִים. כְּשֵׁהֶם עֲלִיוֹנִים, לֹא מְשַׁתְּנִים לְעוֹלָמִים. וְהַמְּמַנֶּה הָעֲלִיוֹן הַזֶּה צְדָקִיא"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְפָנִים. אוֹת אַחַת נּוֹצֵצַת עַל רֵאשִׁיָּהֶם, וְהִיא אֶ קְטָנָה. כְּשֶׁהָאוֹת הַזֹּאת נּוֹצֵצַת, כָּלֶם נּוֹסְעִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנוֹצֵצַת הַהַתְּנוּצָצוֹת הַזֹּאת.

לְפָנִים מֵהֶם - רְזִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחְנוֹת, שְׁעוֹמֵד לְפָנִים תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָא"ל, וְעָמוּ כָּל אוֹתָם מַחְנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וּמִמְנַה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַר, שְׁנִקְרָא רּוּמִיא"ל. וְסוֹכְבִים אוֹתוֹ י"ב מְמַנִּים, שְׁלֹשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים. וְרְזִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל עוֹמֵד עַל כָּלֶם, שְׁלֹא הַשְׁתַּנָּה שְׁמוֹ. אוֹת אַחַת נּוֹצֵצַת עַל רֵאשֵׁם שֶׁל כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת, וְהִיא אוֹת ר'. כְּשֶׁזֶה נּוֹצֵצַת, כָּלֶם נּוֹסְעִים לְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל אוֹתָהּ הַתְּנוּצָצוֹת. הָאוֹת הַזֹּאת עוֹמֵדָת עַל הַעֲנַשׁ שֶׁל מְגֵלָה הַסּוֹדוֹת, וְסִימְנָךְ - רִישׁ וְקִלּוֹן.

לְפָנִים מֵהֶם יוֹפִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמַּחְנוֹת, תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָא"ל וְעָמוּ הָיוּ מִתְּתַקְּנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וְלֹא הַתְּגַלּוֹת כָּאֵן בְּחֻשְׁבוֹן, מִשּׁוּם שְׁלֹא נִשְׁלְמוּ כָּאֵן עַד שְׁכָּאוּ לְבֵית עוֹלָמִים, שְׁשֵׁם כָּלֶם נִשְׁלְמוּ, וְהַתְּרַבּוּ הַמַּחְנוֹת בְּשְׁלָמוֹת. וּמֵה שְׁאֲמַרְנוּ כָּאֵן, כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, שְׁנִמְסְרוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְהַכְּנֵס עָמוּ וּמִמְנַה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְשִׁמוֹ חֲכִמִיא"ל, וְי"ב מְמַנִּים

מְשַׁרְיִין, כָּלֶא עַד דְּאֶתְתַּקְּנוּ. רִישָׁא לְסִטְר יְמִינָא צְדָקִיא"ל, רַב מְמַנָּא, רַב מְשַׁרְיִין, דְּאִיהוּ תַּחַת שׁוֹלְטָנָא דְּמִיכָא"ל, וְעַמִּיהּ הוּוּ מִתְּתַקְּנָן כָּל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין תַּחַת יָדִיהּ.

וְחַד מְמַנָּא אֶתְקַם עַל אַרְבַּע תְּלַת, אַרְבַּע לְתַתָּא, בְּגִין דְּכָל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין עֲלָאִין, כַּד נַחְתִּין לְתַתָּא, מְשַׁנְיִין שְׁמָא דְלַהוֹן, בְּשַׁמְהֵן אֶתְרַנְיִין, כַּד אֵינוֹן עֲלָאִין לֹא מְשַׁתְּנִין לְעֵלְמִין. וְהִיא מְמַנָּא עֲלָאָה צְדָקִיא"ל קָאִים עֲלֵיהּוּ לְגוֹ. אֶת חַד נְצִיץ עַל רִישִׁיָּהּוּ, וְאִיהִי א' זְעִירָא, כַּד הִיא אֶת נְצִיץ, כְּלַהוּ נְטִלִין לְהַהוּא אֶתְר דְּנְצִיץ הִיא נְצִיצוֹ.

לְגוֹ מְנִיָּיהּ, רְזִיא"ל רַב מְמַנָּא, רַב מְשַׁרְיִין, דְּקִיִּמָּא לְגוֹ תַּחַת שׁוֹלְטָנוּתָא דְּמִיכָא"ל. וְעַמִּיהּ כָּל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין דְּתַחַת יָדִיהּ. וְחַד מְמַנָּא קָאִים עֲלֵיהּוּ בְּתַרְעָא, דְּאֶתְקַרִי רּוּמִיא"ל. וְסַחְרִין לִיהּ י"ב מְמַנָּן, תְּלַת תְּלַת ד' זְמַנִּין. וְרְזִיא"ל רַב מְמַנָּא קִיִּמָּא עַל כְּלַהּוּ, דְּלֹא אֶשְׁתַּנִּי שְׁמִיהּ. אֶת חַד נְצִיץ עַל רִישִׁיָּהּוּ דְּכָל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין, וְאִיהִי אֶת ר'. כַּד הִיא נְצִיץ, נְטִלִין כְּלַהּוּ לְהַהוּא סִטְרָא דְּהַהוּא נְצִיצוֹ, הִיא אֶת קִיִּמָּא עַל עוֹנָשָׁא דְּמַגְלָה רְזִין וְסִימְנִיךְ (מְשַׁלִּי יג) רִישׁ וְקִלּוֹן.

לְגוֹ מְנִיָּיהּ, יוֹפִיא"ל רַב מְמַנָּא, רַב מְשַׁרְיִין, תַּחַת שׁוֹלְטָנוּתָא דְּמִיכָא"ל, וְעַמִּיהּ הוּוּ מִתְּתַקְּנָן כָּל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין דְּתַחַת יָדִיהּ. וְלֹא אֶתְגְּלִיִּין הֲכָא בְּחֻשְׁבָּנָא, בְּגִין דְּלֹא אֶשְׁתַּלִּימוּ הֲכָא עַד דְּאֶתוּ לְבֵית עוֹלָמִים. דְּתַמְן אֶשְׁתַּלִּימוּ כְּלַהּוּ, וְאֶסְגּוּ מְשַׁרְיִין בְּשְׁלִימוּ. וּמֵה דְּאֶמְרָן הֲכָא, כָּל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין דְּתַחַת יָדִיהּ, דְּאֶתְמַסְרוּ בְּהַהוּא שְׁעֵתָא לְאֶעֱלֹא עַמִּיהּ וְחַד מְמַנָּא קִיִּמָּא עֲלֵיהּוּ, וְחֲכִמִיא"ל שְׁמִיהּ, וְי"ב שְׁנִמְסְרוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְהַכְּנֵס עָמוּ וּמִמְנַה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְשִׁמוֹ חֲכִמִיא"ל, וְי"ב מְמַנִּים

סובבים אותו לכל עבר שלש שלש, כמו שאמרנו. ויזפיא"ל הממנה הגדול עומד על כלם, שלא משתנה שמו.

אות אחת נוצצת על ראשיהם של כל המחנות הללו, והיא האות ק'. כשזו נוצצת, כלם נוסעים לאותו הצד של אותה התנוצצות. האות הזו ק' תלויה באויר, וכנעת שלש פעמים ביום, ועולה ויורדת. שתי האותיות הללו קר, הן אותיות שעומדות באמצע. אחת המכסה על אות א', ואחת שמכסה על אות י', שהיא אחר כף.

לפנים מהם קדומיא"ל הממנה הגדול, גדול המחנות, תחת שלטונו של מיכאל"ל, עמו היו מתתקנים כל אותם המחנות שפתח ידו. וממנה אחד עומד עליהם בשער, שנקרא אריאל"ל. וי"ב ממנים סובבים אותו שלש שלש לכל צד, והממנה הזו קדומיא"ל עומד עליהם, שלא משתנה שמו לעולמים. אות אחת עומדת ונוצצת על ראשיהם, והיא האות י'. כשזו נוצצת, כלם נוסעים לאותה התנוצצות שנוצצת. האות ק' כפי שאמרנו, מכסה על האות הזו י', ר' מכסה על א'.

לפני ולפנים, במקום שנקרא קדש, נוצצת אות אחת בסתר ובגניזה, והיא האות ו'. והאות ו' הזו נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, וקול יוצא מביניהן של האותיות הללו, ואז מכה ההתנוצצות של האות ו' להתנוצצות של האות י', ויוצאת אותה התנוצצות מתוך מקום (שנקרא קדש) הקדש, ומכה לתוך ההתנוצצות של האות י'.

ואז התנוצצות האות י' מכה לפנים התנוצצות האות ק', ויוצאת התנוצצות האות ק' ומכה לתוך התנוצצות האות ר', ויוצאים כל הניצוצות ומתחברים לתוך התנוצצות האות א' שעומדת.

ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת, כמה דאמרן. ויזפיא"ל רב ממנא קיימא על פלהו, דלא אשתני שמייה.

את חד נציץ על רישיהו דכל אלין משריין, ואיהי את ק'. פד נציץ דא, נטלין פלהו לההוא סטרא דההוא נציצו. האי את ק' תלייא באוירא, ואכפיא תלת זמנין ביומא. וסלקא ונחתא, תרין אתוון אלין קר, אינון אתוון דקיימין באמצעיתא, חד דחפי לאת א', וחד דחפיא על י', דאיהי לבתר.

לגו מנייהו, קדומיא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות שולטנותא דמיכאל"ל, עמיה הוו מתתקנין כל אינון משריין דתחות ידיה. וחד ממנא קיימא עלייהו בתרעא, דאתקרי אריאל"ל. וי"ב ממנן סחרין ליה, תלת תלת לכל סטר. והאי ממנא קדומיא"ל קיימא עלייהו, דלא אשתני שמייה לעלמין. חד את קיימא נציץ על רישיהו, והוא את י', (דף ג' ו"ב) פד האי נציץ, נטלין פלהו לההוא נציצו דנציץ. אות ק' דקאמרן חפיא על האי את י', ר' חפיא על א'.

לגו לגו, באתר דאקרי קדש, נציץ חד את בטמירו ובגניזו, ואיהי את ו'. והאי את ו' נציץ בנציצו על פלהו אתוון. וקלא נפיק מביניהו דאלין אתוון, פדין בטש נציצו דאת ו', לנציצו דאת י', ונפק ההוא נציצו מגו אתר (ס' דאקרי קדש) דקדש ובטש לגו נציצו דאת י'.

וכדין נציצו דאת י', בטש לגו נציצו דאת ק' (וקלא הוא נפיק) ונפקא נציצו דאת ק', ובטש לגו נציצו דאת ר', ונפקי נצוצין פלהו,

ואז התנוצצות האות י' מכה לפנים התנוצצות האות ק', ויוצאת התנוצצות האות ק' ומכה לתוך התנוצצות האות ר', ויוצאים כל הניצוצות ומתחברים לתוך התנוצצות האות א' שעומדת.

והקול היה יוצא ומפה בכל אותם הניצוצות של האותיות פאחד, התנוצצות האות ו' ביו"ד, התנוצצות של יו"ד בק', התנוצצות של ק' בר', והתנוצצות של ר' בא'. ומתחברים חקוקי הניצוצות ויוצאים אחר כך. ואחר שמתחברים בניצוצותיהם, יוצא קול מביניהם, ומתחברים בסוד זה ויקרא אל משה. ומשה היה מסתפל כל אותם הימים שלא נכנס.

אחר כך חזרו האותיות והיו מתגלגלות במקלו, בצרופי האותיות שנמסרו לאדם בגן עדן. האות א' להכנס לתוך הסתר, למקום שנקרא קדש, ויוצאת ו', ונותנת מקום לאות א', ומתחברת א' לתוך ו' שאחריה קר, וי' נכנסת בין ק' ור', ונמצא קיר. ונתקקת ומתנוצצות כמו מקדס, וקול יוצא מביניהן, ומתחברים הניצוצות של האותיות, ויוצאות החוצה ומתגלות לכל אותם המחנות, שהיו נוסעים עם האותיות הללו. וכשמתחברים הניצוצות של האותיות, מפה קול ביניהם, הם נראים בחקיקותיהם לכל אותן המרפבות אוקיר. וקול חוזר מביניהם וקורא בין אותן המרפבות: (ישעיה יג) אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר.

אשרי חלקו של משה שראה את כל זה, אבל הצרוף הזה לא נראה לעיני משה, אלא הצרוף הראשון שהיה ויקרא, את זה היה רואה משה. זהו שפתוב ויקרא אל משה. וצרוף זה אחר לא מגלים לו, משום ששכחו של אדם לא מודיעים לפניו, וסימנך - (במדבר

יב) צאו שלשתכם, וכתוב פה אל משה, משום שלא מודיעים שכחו של אדם לפניו.

ומתחברים לגו נציצו דאת א', דקיימא. וקלא הוא נפיק, ובטש בכל אינון נציצין דאתוון פחדא, נציצו דאת ו' בי', נציצו די' בק', נציצו דק' בר', נציצו דר' בא'. ומתחברין גליפין דנציצין, ונפקי לבתר. ובתר דמתחברין בניצוציהון, נפיק קלא מביניהון, ומתחברין ברזא דא ויקרא אל משה. ומשה היה מסתפל כל אינון יומין דלא עאל.

לבתר אתהדרו אתוון, והו מתגלגלין בקולפוי, בצרופין דאתוון דאתמסרו לאדם בגנתא דעדן. את א לאעלא בגו טמירא, לאתר דאקרי קדש, ונפק ו', ויהיב דוכתא לאת א', ואתחבר א' לגו ו', דבתריה קר, וי' עאל בין ק' ור' ואשתכח קיר. ואתגליפו ואתנציצו כמלקדמין, וקלא נפק מבינייהו, ומתחברין נציצין דאתוון, ונפיק לבר ואתגליין לגבי כל אינון משריין, דהו נטליין אינון אתוון. וכד מתחברין נציצין דאתוון, קלא בטש בינייהו, אתחזון בגלופייהו לכל אינון רתיכין אוקיר. וקלא אהדר מבינייהו וקרי בין אינון רתיכין (ישעיה יג) אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר.

זבאה חולקיה דמשה דחמי כל דא, אבל צרופא דא לא אתחמי לעינוי דמשה, אלא צרופא קדמאה דאיהו ויקרא, דא הוה חמי משה, הדא הוא דכתיב ויקרא אל משה. וצרופא דא אחרא לא גליין ליה. בגין דשבחא דבר נש לא מודעין לקמיה. וסימנך, (במדבר יב) צאו שלשתכם, וכתוב ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל פה אדבר בו, וכתוב לא כן עבדי משה, בגין דלא מודעין שבחיה דבר נש לקמיה.

יב) צאו שלשתכם, וכתוב ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל משה, משום שלא מודיעים שכחו של אדם לפניו.

עָלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְחָזְרוּ בְּכָל אוֹתָם
הַמִּחְנֹנֹת כְּמוֹ זֶה, בְּצַרוּף הַזֶּה:
אוֹקִיר. וְקוֹל יֵצֵא וְהִכְרִיז וְאָמַר:
אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפִּזּוֹ וְגו'. אַחַר כֵּן
נִמְשָׁכוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהָיוּ נוֹצְצוֹת עַל
רֵאשֵׁי כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת, וְשָׁכְכוּ
עַד שֶׁהִתְתַּקְּנוּ לַמְקוֹמוֹתֵיהֶן.

הַרְאֵשׁ לְצַד שְׂמָאל חֲזָקִיא"ל,
הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמִּחְנֹנֹת
לְכָל אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים לְשַׁעַר
הַמְּשָׁכָן, תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל
גְּבֻרִיא"ל. וְעִמּוֹ מִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתוֹ
הַשְּׁעַר כָּל אוֹתָם הַמִּחְנֹנֹת שֶׁתַּחַת
יָדוֹ, וּמְמַנֶּה אֶחָד הַעֲמִיד עַל הַשְּׁעַר
בַּחוּץ, וְשִׁמּוֹ גְּבֻרִיא"ל. וְעִמּוֹ י"ב
מְמַנִּים שְׁסוֹבְבִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּשׁ
שָׁלֹשׁ לְכָל צֵד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים.
וְאֵלֵינוּ שְׁנִינּוֹת שֶׁל לֵהֵט הַחֶרֶב
הַמִּתְתַּפְּכֶת בִּיְדֵיהֶם. וְהַמְּמַנֶּה
הַזֶּה חֲזָקִיא"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם
לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה בַּפְּנִים. אוֹת אַחַת
נוֹצְצַת עַל רֵאשֵׁם, וְהִיא הָאוֹת א'.
שְׁהָרִי אֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא
שׂוֹאֲלִים (נוֹסְעִים) אֶלָּא בְּסוּד שֶׁל א',
שֶׁהִיא יְמִין, מִשּׁוּם שֶׁשְׂמָאל אֵין
נוֹסַעַת אֶלָּא בְּיְמִין. הַיְמִין תְּמִיד
נוֹסַעַת לְשְׂמָאל, שֶׁא' אוֹת נוֹצְצַת
וְיוֹצֵאת מִיְמִין. וְאֵז נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ
מִקּוֹם שְׁנוֹצְצַת אוֹתָהּ הַתְּנוּצְצוֹת.
לְפָנִים מִמֶּנּוּ רַהֲטִיא"ל, גְּדוֹל
הַמִּחְנֹנֹת, שְׁעוֹמֵד בַּפְּנִים תַּחַת
שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל גְּבֻרִיא"ל, וְעִמּוֹ כָּל
אוֹתָם מִחְנֹנֹת תַּחַת יָדוֹ, וּמְמַנֶּה
אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַר, שְׁנִקְרָא
קַדְשִׁיא"ל, וְסוֹבְבִים אוֹתוֹ י"ב
מְמַנִּים שֶׁלֹּשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים.
וְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה רַהֲטִיא"ל עוֹמֵד
עַל כָּלָם, שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ. אוֹת
אַחַת נוֹצְצַת עַל רֵאשֵׁיהֶם שֶׁל כָּל
הַמִּחְנֹנֹת הַלְלוּ, וְהָאוֹת הַזֶּה הִיא
ז', וְהִיא מִתְחַלֶּפֶת בַּחוּץ תַּקוּן
הַמְּשָׁכָן בְּאוֹת ל'. זוֹ מִתְחַלֶּפֶת
בְּסוּד שֶׁל (בַּמְדַּבֵּר כַּד) יָזַל מִים
מְדַלְיוֹ. וּמִתְחַלֶּפֶת בַּחֲקִיקוֹת שֶׁל

סִרְקוֹן אֲתוּוֹן, וְאֵתְהַדְרוּ בְּכָל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין
כְּגוֹוֹנָא דָא, בְּצַרוּפָא דָא אוֹקִיר. וְקָלָא
נָפֵק וְאִכְרִיז וְאָמַר, אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפִּזּוֹ וְגו'.
לְבַתָּר אֲתַמְשָׁכוּ אֲתוּוֹן, וְהָיוּ נֹצְצִין עַל
רֵישֵׁיהֶוּ דְכָל אֵינוֹן רְתִיכִין, וְאֲשַׁתְּכּוּ עַד
דְּאֵתְתַקְּנוּ לְדוּכְתֵייהוּ.

רִישָׁא לְסִטְר שְׂמָאלָא חֲזָקִיא"ל רַב מְמַנָּא, רַב
מְשַׁרְיִין לְכָל אֵינוֹן דְקִיִּימִי לְתַרְעָא
דְמִשְׁפָּנָא, תַּחֲוֹת שׂוֹלְטָנוּתָא דְגְּבֻרִיא"ל.
וְעַמִּיהַּ מִתְתַּקְּנִין בְּהֵוֹא תַרְעָא, כָּל אֵינוֹן
מְשַׁרְיִין דְתַחֲוֹת יְדִיהַּ. וְחַד מְמַנָּא אֲתַקֵּם עַל
תַרְעָא לְבַר, וְגֻזְרִיא"ל שְׁמִיהַּ. וְעַמִּיהַּ י"ב מְמַנִּין
דְסַחְרִין לִיהַּ תְּלַת תְּלַת לְכָל סִטְר, לְד' סִטְרִין.
וְאֵלֵינוּ שְׁנָנָא דְלֵהֲטָא דְחַרְבָּא דְמִתְהַפְּכָא
בִּיְדֵייהוּ. וְהֵאֵי מְמַנָּא חֲזָקִיא"ל, קָאִים
עֲלֵייהוּ לְעִילָא לְעִילָא לְגוֹ. אֵת חַד נֹצִיץ עַל
רֵישֵׁייהוּ, וְאִיהִי אֵת א'. דְהֵא לֹא קִיִּימִי אֵלֵינוּ,
וְלֹא שְׁיִילִי (ס"א נְטִיל), אֶלָּא בְּרָזָא דָא', דְאִיהִי
יְמִינָא. בְּגִין דְשְׂמָאלָא לֹא נְטִיל אֶלָּא בִּימִינָא.
יְמִינָא נְטִיל תְּדִיר לְשְׂמָאלָא, דָא' אֵת נֹצִיץ
וְנִפִיק מִן יְמִינָא. כְּדִין נְטִלִין לְהֵוֹא אֲתַר
דְנֹצִיץ הֵוֹא נֹצִיזוֹ.

לְגוֹ מְנִיהַּ רַהֲטִיא"ל רַב מְשַׁרְיִין, דְקִיִּימָא לְגוֹ
תַּחֲוֹת שְׂלֹטָנוּתָא דְגְּבֻרִיא"ל. וְעַמִּיהַּ כָּל
אֵינוֹן מְשַׁרְיִין תַּחֲוֹת יְדִיהַּ. וְחַד מְמַנָּא קָאִים
עֲלֵייהוּ בְתַרְעָא, דְאֲתַקְרִי קַדְשִׁיא"ל, וְסַחְרִין
לִיהַּ י"ב מְמַנִּין, תְּלַת תְּלַת ד' זְמַנִּין. וְהֵוֹא
מְמַנָּא רַהֲטִיא"ל קִיִּימָא עַל כְּלָהוּ, דְלֹא אֲשַׁתְּנִי
שְׁמִיהַּ. אֵת חַד נֹצִיץ עַל רֵישֵׁייהוּ דְכָל אֵלֵינוּ
מְשַׁרְיִין, וְאֵת דָא אִיהוּ ז', וְאִיהוּ אֲתַחְלָף גוֹ
תַקוּנָא דְמִשְׁפָּנָא בְּאֵת ל'. הֵאֵי אֲתַחְלָף
בְּרָזָא (בַּמְדַּבֵּר כַּד) דִּיזַל מִים מְדַלְיוֹ. וְאֲתַחְלָף (ד) וְגו'
בְּגִלוּפֵי אֲתוּוֹן, וְאִקְרִי חֲלוּפָא ל'. כַּד הֵאֵי

האותיות, ונקרא חלוף ל'. כשזו נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, אז כלם נוסעים לאותו צד של אותה התנוצצות.

לפנים מזה קפציא"ל הממנה הגדול, גדול המחנות, פחת שלטונו של גבריאל"ל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שפחת ידו, הם נמסרו לו באותה שעה, וממנה אחד עומד עליהם ששמו עזא"ל, וי"ב ממנים סובבים אותו בכל עבר שלש שלש כפי שהקמנו, וקפציא"ל הממנה הגדול עומד על כלם. אות אחת נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, והיא האות ד', וכלם נוסעים לאותה התנוצצות של אותה האות. האות הזו תלויה בתוף האויר, על שתי אותיות אחרות.

לפנים מזה שמעיא"ל הממנה הגדול, זה מתחלף לארבעה שמות, בגלל שלא עומד בחקיקותיו. לפעמים לצד ימין ולפעמים לצד שמאל, ועמו י"ב ממנים שסובבים אותו לכל עבר שלש שלש, כמו שבארנו, ורגשיא"ל הממנה הגדול על אלה הי"ב, פחת אותו הממנה האחר. ואות אחת נוצצת על ראשיהם למעלה, והאות הזו היא האות ה', וזו תלויה באויר על כל שאר האותיות באותה האות ד' שאמרנו. ארבע אלו עולות מעל כל שאר האחרות, וכלם נוסעים לאותה התנוצצות שתלויה מאותה האות.

לפני ולפנים, במקום שנקרא קדש, נוצצת אות אחת בתוף סתר הקדש, והיא האות ס הסתומה. זו נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, ויוצא קול מבין אותיות אחרות נוצצות שתלויות באויר, והן ד' ה' ונשאר אל, ומתחברות באחרות הללו של

נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, כדין כלהו נטלין לההוא סטרא דההוא נציצו.

לגו מן דא, קפציא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות שלטניה דגבריאל, ועמיה הו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה, אינון דאתמסרו ליה בההיא שעתא, וחד ממנא קאים עלייהו עזא"ל שמיה. וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר, תלת תלת כמה דאוקימנא, וקפציא"ל רב ממנא קיימא על כלהו. את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, ואיהי את ד', וכלהו נטלי לההוא נציצו דההוא את. האי את תלייא גו אוירא, על תרין אתוון אחרנין.

לגו מן דא שמעיא"ל רב ממנא, האי אתחלף לד' שממן, בגין דלא קיימא בגלפוי. זמנין לסטר ימינא, וזמנין לסטר שמאלא, ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה לכל עיבר תלת תלת, כמה דאוקימנא, ורגשיא"ל רב ממנא על אלין י"ב, תחותיה דההוא ממנא אחרא. ואת חד נציץ על רישייהו לעילא, ואת דא איהי את ה', ודא תליא באוירא על כל שאר אתוון, בההוא את ד' דקאמרן. ד' אלין תרין סליקו לעיל על כל שאר אחרנין, וכלהו נטלין לההוא נציצו דתליא מההוא את.

לגו לגו, באתר דאקרי קדש, נציץ את חד גו טמירו דקדש, ואיהי את ס סתימא. האי נציץ בנציצו על כלהו אתוון, וקלא הוא נפיק מפינייהו דאלין אתוון. כדין בטש נציצו דהאי את, ונטיל תרין אתוון אחרנין נציצין דתליין באוירא, ואינון ד' ה' ואשתאר אל, ואתחברן באלין אחרנין דסטור ימינא, ובטשו אלין

האותיות הללו. אז מכה התנוצצות האות הזו, ונוטלת שתי באויר, והן ד' ה' ונשאר אל, ומתחברות באחרות הללו של

נוסעות וחזרות הראשונות
כבראשונה ויוצאות החוצה, ואז
נקראות ויקרא אל משה.

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו
מאהל מועד לאמר. רבי חייא
פתח ואמר, (שיר ה) באתי לגני
אחתי כלה אריתי מורי עם בשמי
אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני
עם חלבי וגו'. הפסוק הזה אין
ראשו סופו ואין סופו ראשו.
פתח אכלתי יערי עם דבשי
שתיתי ייני עם חלבי, אחר כך -
אכלו רעים. מי שמזמין את
האחר, כשמזון מתקן לפניו. אחר
שאכל, איך זמין את האחר?
אלא אשריהם ישראל, שהקדוש
ברוך הוא רצה לטהר אותם
והתרצה בהם מפל שאר העמים
עובדי עבודה זרה, ומשהתרצה
בהם, רצה להעלותם מפל
המקטרגים של העולם. בא
ראה, (אחר שנעשה המשכן) ביום
שהוקם המשכן למטה, באותו
יום הוקם משכן אחר למעלה
עמו, שכתוב (שמות מ) הוקם
המשכן, סתם. ואותו יום היה
שמחתו של הקדוש-ברוך-הוא.

בין שהוקם המשכן, מה
כתוב? (שם) ולא יכול משה לבא
אל אהל מועד. כשראה הקדוש-
ברוך הוא כך, אמר, ומה על ידי
משה הוקם, והוא בחוץ?! מיד
- ויקרא אל משה. אמר לו, משה,
חנפת הבית במה היא? בסעודה,
אדם פי יקריב מכם קרבן לה'.
זהו שכתוב באתי לגני אחתי כלה

וגו'. (והרי בארנו הפסוק הזה. אבל באתי)
דבר אחר באתי לגני - זה גן עדן
שלמעלה. אחתי כלה - זו כנסת
ישראל, שבאותו יום הודווגו
זווגים בכלל, הודווגו זווגים באותו
גן עדן, משום שכלם התברכו

באלין, ונטלי כלהו, ואתהדרן קדמאי
כמלקדמין ונפקי לבר, וכדין אקרוין ויקרא
אל משה.

ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד
לאמר. (ויקרא א) רבי חייא פתח
ואמר, (שיר השירים ה) באתי לגני אחתי כלה אריתי
מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי
ייני עם חלבי וגו', האי קרא לאו רישיה
סיפיה, ולא סיפיה רישיה. פתיב אכלתי יערי
עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, לבתר אכלו
רעים. מאן דמזמן לאתרא, פד מזונא מתתקן
קמיה. פתר דאיהו אכל, היאך זמין לאתרא.
אלא זפאין אינון ישראל, דקודשא בריה הוא
בעא לדכאה להון, ואתרעי בהון מפל
שאר עמין עובדי עבודה זרה, ומדאתרעי בהון
בעא לסלקא להון מפל מקטרגי עלמא. תא
חזי, (ס"א בטר דאתעבר משכנא) ביומא דאתקם משכנא
לתתא, בההוא יומא אתתקם משכנא אתרא
לעילא עמיה, דכתיב, (שמות מ) הוקם המשכן
סתם, וההוא יומא חדוותא דקודשא בריה
הוא הוה.

בין דאתקם משכנא מה כתיב, (שמות מ) ולא
יכול משה לבא אל אהל מועד. פד חמא
קדשא בריה הוא פך אמר, ומה על ידא דמשה
אתקם, ואיהו לבר, מיד ויקרא אל משה. אמר
ליה: משה, חנוכא דביתא במאי הוה,
בסעודתא, אדם פי יקריב מכם קרבן ליי'.
הדא הוא דכתיב באתי לגני אחתי כלה
וגו'. (ס"א וקא אוקמוה האי קרא, אבל באתי).

דבר אחר באתי לגני, דא גן עדן דלעילא.
אחתי כלה, דא כנסת ישראל, דבההוא
יומא אזדווגו זווגין בכלא, אזדווגו זווגין
בההוא גן עדן, בגין דאתברכו כלהו משקיו

דנחלא, ואתקשרו כל חד

מהשקאת הנחל ונקשרו כל אֶדָּר
בַּחֲבֵרוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב אֲרִיתִי מוֹרִי
עִם בְּשָׂמִי אֶכְלֵתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי
שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי. כָּלֵם הַשְּׁקוֹן
וְהַתְּרוֹ מִמְּבוּעָא דְנַחְלָא.

אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוּדִים,
כָּל אוֹתָם שְׁלֵמֻטָה, וְכָלֵם
עֲנָפִים, (ועלמות) כָּלֵם הַתְּבָרְכוּ
וְנִזְנְוּ כִּשְׁאֵלָה הַתְּבָרְכוּ לְמַעְלָה.
וּבִמָּה מִתְּבָרְכִים וּמִתְּבַשְּׂמִים?
כָּלֵם בְּרִיחַ הַקָּרְבָּן.

רעיא מהימנא

פִּתַּח וְאָמַר, בְּאִתִּי לְגַנִּי אַחֲתִי
כְּלָה - הִיא מַלְכוּת, אֲדַנְיִי. אֲרִיתִי
מוֹרִי - זֶה חֶסֶד, הַדְּרָגָה שֶׁל
אֲבָרְהָם, שְׁנֹאמַר עֲלָיו אֵלֶּךָ לִי אֵל
הַר הַמּוֹר. עִם בְּשָׂמִי - זֶה נֶצַח,
הַדְּרָגָה שֶׁל אֶהְרֹן, שְׁכַתוֹב בּוֹ
וְאֵתָה קַח לָךְ בְּשָׂמִים רֵאשׁ. וְהֵם
זֹרֵעַ יְמִין בִּירֵךְ יְמִין, וְסוּד הַדְּבָר
- נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְאוֹתָן שְׁתִּי
הַבְּרָכוֹת כִּנְגֻדוֹ - אַחַת מִגֵּן
אֲבָרְהָם, וְהַשְּׁנֵי עַבּוּדָה, שְׁהִיא
רָצָה.

אֲכָלְתִּי יַעֲרִי - זוֹ גְבוּרָה, פִּתַּח
יִצְחָק. עִם דְּבָשִׁי - הוּד, הַדְּרָגָה
שֶׁל דוֹד, וְהִינוּ זֹרֵעַ שְׂמָאל עִם
יֵרֵךְ שְׂמָאל. שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי
- גּוֹף וּבְרִית, יַעֲקֹב עִם שְׁלֵמָה.
אֲחַר כֵּן, אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ
דוּדִים - י"ב שְׁבָטִים בִּי"ב
בְּרָכוֹת. תּוֹסַפֵּת בְּרַפְתְּ הַמִּינִים מִי
אוּכַל אוֹתָהּ? אוֹתוֹ שְׁנֹאמַר בּוֹ,
בְּאִתִּי לְגַנִּי אַחֲתִי כְּלָה. וַיֵּשׁ מִי
שְׁמַחֵלֵק אוֹתָם בְּסוּד אַחֵר. אֲרִיתִי
מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי - גּוֹף וּבְרִית. יַעֲרִי
עִם דְּבָשִׁי - שׁוֹק יְמִין עִם שְׂמָאל.
יַיִנִי עִם חֲלָבִי - זֹרֵעַ שְׂמָאל עִם
יְמִין, שְׁהֵם - יַיִנִי גְבוּרָה, חֲלָבִי

חֶסֶד. (ע"ב רעיא מהימנא)

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעָה שִׁירְדָה כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁרוֹת דִּיּוּרָה בְּאַרְץ,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לָהּ אֵת
הַפְּסוּק הַזֶּה, מִשׁוּם שְׁנִמְצָאוּ בְּרָכוֹת וְשִׁמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהִיא הַתְּבַשְּׂמָה, לְצֵאת מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת

בַּחֲבֵרִיהָ, הִדָּא הוּא דְכָתִיב אֲרִיתִי מוֹרִי עִם
בְּשָׂמִי אֶכְלֵתִי יַעֲרִי (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) (דף ד' ע"א) עִם
דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי כְּלָהוֹן אֶתְשַׁקְּיִין
וְאֶתְרוּ מִמְּבוּעָא דְנַחְלָא.

אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוּדִים, כָּל אִינוֹן
דְּלִתְתָּא. וְכָלָהוּ עֲנָפִין (כ"א עלמין) כְּלָהוּ,
אֶתְבָּרְכוּ וְאֶתְזַנּוּ, כַּד אֵלִין אֶתְבָּרְכוּ לְעֵילָא.
וּבִמָּה מִתְּבָרְכָאן וּמִתְּבַשְּׂמָאן, כְּלָהוּ בְּרִיחָא
דְּקָרְבָּנָא.

רעיא מהימנא

פִּתַּח וְאָמַר לְגַנִּי אַחֲתִי כְּלָה, אִיהִי מַלְכוּת, אֲדַנְיִי.
אֲרִיתִי מוֹרִי, דָּא חֶסֶד, דִּרְגָא דְאֲבָרְהָם, דְּאֶתְמַר
עֲלֵיהּ אֵלֶּךָ לִי אֵל הַר הַמּוֹר. עִם בְּשָׂמִי, דָּא נֶצַח, דִּרְגָא
דְּאֶהְרֹן, דְּכָתִיב בֵּיהּ (שְׁמוֹת ל) וְאֵתָה קַח לָךְ בְּשָׂמִים רֵאשׁ.
וְאִינוֹן דְּרוּעָא יְמִינָא, בְּיַרְכָא יְמִינָא. וְרָזָא דְמַלְכָה, (תהלים
טו) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. וְאִינוֹן תְּרִין בְּרַפְתְּ לְקַבְּלֵיהּ, חַד
מִגֵּן אֲבָרְהָם, וְתַנְיִנָא עַבּוּדָה, דְּהוּא רָצָה.

אֲכָלְתִּי יַעֲרִי, דָּא גְבוּרָה פִּתַּח יִצְחָק. עִם דְּבָשִׁי הוּד,
דִּרְגָא דְדוֹד, וְהִינוּ דְרוּעָא שְׂמָאלָא, עִם יַרְכָא
שְׂמָאלָא. שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי, גּוֹף וּבְרִית, יַעֲקֹב עִם
שְׁלֵמָה. לְבַתָּר אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וּשְׁכָרוּ דוּדִים, י"ב
שְׁבָטִים, בִּי"ב בְּרַכָּאן. תּוֹסַפֵּת בְּרַפְתְּ הַמִּינִין, מֵאֵן אֲכִיל
לָהּ, הֵהוּא דְאֶתְמַר בֵּיהּ בְּאִתִּי לְגַנִּי אַחֲתִי כְּלָה. וְאִית
דְּפָלִיג לִזְוֹן בְּרָזָא אַחֲרָא, אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי, גּוֹף
וּבְרִית, יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי, שׁוֹקָא יְמִינָא עִם שְׂמָאלָא. יַיִנִי
עִם חֲלָבִי, דְרוּעָא שְׂמָאלָא בִימִינָא, דְאִינוֹן יַיִנִי גְבוּרָה,
חֲלָבִי חֶסֶד. (ע"ב רעיא מהימנא)

הָא חֲזִי, בְּשַׁעָתָא דְנַחְתָּת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
לְאֶשְׁרָהָא דִּיּוּרָהָא בְּאַרְעָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אָמַר לָהּ, לְהֵאִי קָרָא, בְּגִין דְאֶשְׁתַּכְּחוּ
הַפְּסוּק הַזֶּה, מִשׁוּם שְׁנִמְצָאוּ בְּרָכוֹת וְשִׁמְחָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהִיא הַתְּבַשְּׂמָה, לְצֵאת מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת

בְּרַכָּאן וְחֻדְוָה בְּכֻלְהוּ עֲלָמִין, וְאַתְּבַסְמַת הַיָּא, לְנַפְקָא מִנְהָ בְּרַכָּאן לְכֻלָּא. דְּכֵד אֵלִין שִׁית אַתְּבְּרָכָאן, פְּדִין בְּלֵהוּ עֲלָמִין אַתְּבְּרָכָאן פְּחֻדָּא לְתַתָּא, וּמִתְּבְּרָכָאן לְעֵילָא. (ס"א וּבְנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל) אַתְּבְּרָכוּ מִכְּלָהוּ. דְּבָר אַחַר בְּאַתִּי לְגַנִּי אַחַתִּי כְּלָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לָא אֲזִדְוּוּגָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א וְיִשְׂרָאֵל) בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, אֵלָא בְּזַמְנָא דְאֵלִין שִׁית אַתְּרוּוּן, מִשְׁקִיו דְנַחְלָא דְלָא פִסְקָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלִין כָּל מְאָרֵי דִיבְכָא וְיִלְלָה, דְאַתְּבַסְמוּ כְּלָהוּ וְאַתְּבְּרָכוּ פְּחֻדָּא. דְהָא מִסְּעוּדַתָּא דְמִלְכָּא מִתְּהַנְיִין כְּלָא. וְאַיְמַתִּי אֲכָלִי כְּלָהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְמִלְכָּא (ס"א אַחַתְרִי) אַתִּי חֲדִי. וְעַל דָּא מִלְכָּא אַתְּחֲדִי, וְחֲדִי לְמִטְרוּנִיתָא בְּקַדְמִיתָא, לְבַתָּר כְּלָהוּ אֲכָלָן וְחֻדְאָן.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלִין אֵינוֹן שִׁית דְקַאמְרוֹן, וְאֵלִין אֵינוֹן דְכַתִּיב בְּהוּ, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) הִבִּיאֲנִי הַמְּלַךְ חֲדָרְיוֹ וְגו' שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ, מִהֵהוּא יַיִן דְרַוֵּי לְכֻלָּא. רַבִּי אֲלֶעָזָר אָמַר, כָּל אֵינוֹן דְלַתְתָּא, דְכִיּוֹן דְאֵינוֹן שִׁית אַתְּבְּרָכָאן, כְּלָהוּ דְלַתְתָּא מִתְּבְּרָכָאן.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּלָא שְׁפִיר, אֲבָל רִזָּא דְמִלָּה, אֲכָלוּ רַעִים לְעֵילָא, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים לְתַתָּא. אָמַר לִיה רַבִּי אֲלֶעָזָר, מָאן אֵינוֹן לְעֵילָא, וּמָאן אֵינוֹן לְתַתָּא. אָמַר לִיה יָאוּת שְׂאִילְתָּא, דָּא אַתְרַּע עֲלָאָה דְאֵינוֹן בְּאַחְדוּתָא בְּחֻדְוֹתָא דְלָא מִתְּפָרְשָׁן לְעֲלָמִין, אֵלִין אֲקָרוּן רַעִים. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מִעַדֵּן, וְעַדֵּן וְהוּא נָהָר לָא מִתְּפָרְשָׁן לְעֲלָמִין, וְאַשְׁתַּכְּחוּ לְעֲלָמִין בְּרַעוּתָא בְּאַחְדוּתָא בְּחֻדְוֹתָא. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלִין אֵינוֹן לְתַתָּא, דְאֲקָרוּן דוּדִים, לְזַמְנִין יְדִיעֵן וְהָא אוּקִימָנָא.

לְכָל. כְּשָׂאֵלוּ הַשֵּׁשׁה מִתְּבְּרָכִים, אֲזַ כָּל הַעוֹלָמוֹת מִתְּבְּרָכִים כְּאַחַד לְמַטָּה וּמִתְּבְּרָכִים לְמַעְלָה. (וּבְנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל) וְיִשְׂרָאֵל מִתְּבְּרָכִים מִכְּלָם. דְּבָר אַחַר בְּאַתִּי לְגַנִּי אַחַתִּי כְּלָה - רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֵין מִזְדַּגּוּ הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא (יִשְׂרָאֵל) עִם כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל אֵלָא בְּזַמְנָן שְׂאֵלוּ הַשֵּׁשׁה מִתְּרוּםִים מִהַשְׁקָאָת הַנַּחַל שְׁלָא פּוֹסֵק.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים. אֵלוּ כָּל בְּעַלֵי הַיִּבְכָּה וְהַיִּלְלָה, שְׁכָלָם הַתְּבַשְׁמוּ וְהַתְּבְּרָכוּ כְּאַחַד, שְׁהָרִי מִסְּעוּדַת הַמְּלַךְ כְּלָם נְהָנִים. וּמִתִּי כְּלָם אוּכְלִים? שְׁהַמְּלַךְ (הַשְׁתַּמַּח) בָּא שְׂמַח, וְלִכְּן הַמְּלַךְ הַשְׁתַּמַּח, וּמִשְׂמַח אֵת הַגְּבִירָה בְּרַאשׁוֹנָה, אַחַר כִּף כְּלָם אוּכְלִים וּשְׂמַחִים.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלוּ הֵם הַשֵּׁשׁה שְׂאֲמַרְנוּ, וְאֵלוּ הֵם שְׁכַתוּב בְּהֵם, (שִׁיר א) הִבִּיאֲנִי הַמְּלַךְ חֲדָרְיוֹ וְגו'. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ, מֵאוּתוֹ הַיַּיִן הַמְּרוּוָה אֵת הַכָּל. רַבִּי אֲלֶעָזָר אָמַר, כָּל אוֹתָם שְׁלַמְטָה, שְׁפִיּוֹן שְׂאוּתָם הַשֵּׁשׁה הַתְּבְּרָכוּ, אֲזַ כָּל אֵלוּ שְׁלַמְטָה מִתְּבְּרָכִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַכָּל יָפָה, אֲבָל סוּד הַדְּבָר - אֲכָלוּ רַעִים לְמַעְלָה, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים לְמַטָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֲלֶעָזָר, מִי הֵם לְמַעְלָה וּמִי הֵם לְמַטָּה? אָמַר לוֹ, יָפָה שְׂאֵלְתָּ, זֶה הַמְּקוֹם הַעֲלִיּוֹן שְׁהֵם בְּאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה שְׂאֵין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, אֵלוּ נִקְרָאִים רַעִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בְּרַאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מִעַדֵּן, וְעַדֵּן וְנָהָר אֵין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וְנִמְצָאִים לְעוֹלָמִים כְּרַצוֹן וּבְאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֵלָה הֵם לְמַטָּה שְׁנִקְרָאִים דוּדִים לְזַמְנִים יְדוּעִים, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

בא ראה, באותם עליונים פתוב
בהם אכילה בלא שתיה. מה
הטעם? מי שיש לו נאדות יין,
צריך אכילה. ומשום ששם שרוי
היין המשמר, פתוב בהם אכילה.
ובאותם הפחתונים שצרכים
השקיה, בהם פתוב שתיה, שהרי
כל הנטיעות צריכות השקיה
מהנחל העמק. ולכן, באלו
אכילה ובאלו שתיה. אלו רעים
ואלו דודים.

אמר לו רבי אלעזר, נראה
שהדודים הם חביבות, למה הם
תחתונים? אמר לו, אלו
שמשתוקקים זה לזה ולא תמיד
נמצאים, נקראו דודים. ואלו
שנמצאים תמיד ולא מתפסים
ולא נפרדים זה מזה, נקראו
רעים. ולכן אלו דודים ואלו
רעים, אלו ברצון ובאחדות תמיד
ואלה בתשוקה לפעמים. וזוהי
שלמות הכל, כדי שתתברך כנסת
ישראל, ואז שמחה בכל
העולמות.

רבי חזקיה באר את הפסוק הזה
בקרפנות, משום שהם סעודת
המלך להקריב לפניו, ונהנים
ממנה בעלי הדינים, וכלם
מתבשרים, ונמצאת שמחה בכל.
רבי אחא באר את הפסוק הזה
בשעה שנכנסה שכינה למשכן,
כשנמצאו ברכות ושמחות בכל,
ונכנסה השכינה כמו פלה לחפה,
ואז נשלמו נמצאו ישראל למטה
ונאחזו בקדוש-ברוך-הוא
בארץ. זהו שכתוב (שמות כה) ועשו
לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואז
התבשרו עליונים ותחתונים.

ויקרא אל משה. רבי שמעון
פתח, (שיר ב) הנצנים נראו בארץ
עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע
בארצנו. בפסוק זה יש להתבונן,

הא חזי באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא
שתיה. מאי טעמא. מאן דאית ליה גרבי
דחמרא, אכילה בעיא. ובגין דתמן שריא
חמרא דמנטרא, פתיב בהו אכילה. ובאינון
תפאי דבעיין שקיו, פתיב בהו שתיה, דהא
כל נטיעין שקיו בעיין מנחלא דעמיקא. ועל
דא, באלין אכילה, ובאלין שתיה. אלין רעים
ואלין דודים.

אמר ליה רבי אלעזר, אתחזי דהא דודים
חביבותא אינון, אמאי אינון תפאי. אמר
ליה, אינון דתאבין דא לדא, ולא משתפחין
תדיר, אקרו דודים. ואינון דמשתפחי תדיר,
ולא מתפסיין ולא מתפרשין דא מן דא, אקרו
רעים. ועל דא, אלין דודים, ואלין רעים, אלין
ברעותא באחדותא תדיר, ואלין בתיאובתא
לזמנין. ודא הוא שלימותא דכלא, בגין
דתתברך כנסת ישראל, וכדין חדוותא בכלהו
עלמין.

רבי חזקיה אוקים האי קרא בקרפנין, בגין
דאינון סעודתא דמלפא, לקרבא קמיה,
ומתהניין מיניה מאריהון דינין, ומתבסמן
פלהו, ואשתכח חדוותא בכלא.

רבי אחא אוקים האי קרא, בשעתא דעאלת
שכינתא למשפנא, דאשתכחו ברכאן
וחדוון בכלא, ועאלת שכינתא ככלה לחופה,
וכדין אשתלימו אשתפחו ישראל לתתא,
ואתאחדו ביה (דף ד' ע"ב) בקודשא בריך הוא
בארעא. דהא הוא דכתיב, (שמות כה) ועשו לי
מקדש ושכנתי בתוכם, וכדין עלאי ותפאי
אתבסמו.

ויקרא אל משה. (ויקרא א) רבי שמעון פתח, (שיר
השירים ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר
הגיע וקול התור נשמע בארצנו. האי קרא

אית ביה לאסתפלא, פיון

פִּינֵן שְׁכֵתוֹב נִרְאוּ בְּאַרְץ, מֵה זֶה
שְׁכֵתוֹב נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ? שְׁהִירִי
בְּאַרְץ אַחַת מִסְפִּיק. אֲלֵא הַנְּצַנִּים
- אֵלוֹ אוֹתָן הַנְּטִיעוֹת שֶׁעָקַר אוֹתָן
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתַּל אוֹתָן
בְּמָקוֹם אַחֵר, וּגְדְלוּ כַּנְּטִיעָה
כְּשִׁמוּצִיָּאָה פְּרָחִים.

נִרְאוּ בְּאַרְץ, שֶׁהָאָרֶץ הַזֹּאת
מִתְבָּרַכַת מֵהֶם פְּרֵאוּי. וּמִיְהוּ?
הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה, הָאָרֶץ הַעֲלִינָה,
אָרֶץ וְדֹאֵי עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, עַת
לְעַקֵּר אֶת שְׁלֹטוֹן גְּדוּלֵי הַעֲצָמִים
שֶׁלֹא יִשְׁלֹטוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה
שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁפָּן.

וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ - זו
הָאָרֶץ שֶׁלְמִטָּה שִׁירְשׁוּ יִשְׂרָאֵל עַל
יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ. מִי הוּא קוֹל הַתּוֹר?
זֶהוּ הַתִּיר הַעֲלִיּוֹן שֶׁהַזְּדוּג עִמָּה
כְּשֶׁבָנָה שְׁלֵמָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
לְמִטָּה, וְאָז הַתְּעַטֵּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּעִטְרוֹתָיו כְּמוֹ חֲתָן עִם כְּלָה,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שם א) צָאִינָה וְרֵאִינָה
בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֵמָה וְגו'.

בְּסֵפֶר הָאֲגָדָה אָמַר, קוֹל הַתּוֹר -
זו תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁתּוֹרָה
שֶׁבִּכְתָב נִקְרָאת סֵתֵם תּוֹרָה, תּוֹרָה
שֶׁבְּעַל פֶּה נִקְרָאת תּוֹר, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר וַיִּקְרַע, וַיִּקְרָא. זו שְׁלֵמוֹת.
וְזוֹ לֹא כֶּף, וְאֵינִי בְּאַרְתִּי כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְכֵן זֶה.

בֵּא רֵאֵה, כְּשִׁירְדָה שְׁכִינָה
לְמִשְׁפָּן, כְּתוּב כֹּלֵת מִשָּׁה, חֶסֶד
ו', כֹּלֵת מִשָּׁה וְדֹאֵי, וּפְרָשׁוּהָ. אֲבָל
סוּד הַדְּבָר - כֹּלֵת מִשָּׁה זוֹ כְּנִסְת
יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל דְּבָר אֶחָד, וְלִמְלֶכֶךְ
הַעֲלִיּוֹן זֶה נֵאֲמַר. פִּינֵן שֶׁהוּקָם
הַמִּשְׁפָּן, עֲמַד מִשָּׁה בַּחוּץ וְאָמַר,
לֹא רֵאוּי לְהַכְּפִס אֲלֵא בְּרִשׁוֹת. מִיֵּד
- וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. מִי זֶה וַיִּקְרָא?
זוֹ אוֹתָהּ שֶׁהַבֵּית שְׁלָהּ הִיא, אוֹתָהּ
כֹּלֵת שֶׁכֹּל הַבֵּית בְּרִשׁוֹתָהּ. וַיְדַבֵּר
ה' אֵלָיו, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל, אוֹתוֹ
שֶׁאֲחוּז בּוֹ מִשָּׁה.

דְּכֵתִיב נִרְאוּ בְּאַרְץ, מֵהוּ דְכֵתִיב נִשְׁמַע
בְּאַרְצֵנוּ, דִּהֵא בְּחַד אָרֶץ סְגִיָּא. אֲלֵא הַנְּצַנִּים,
אֵלִין אֵינּוֹן נְטִיעָן דְּעָקְרוֹן קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וְשִׁתִּיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחְרָא, וְאַתְרֵבִיאוּ,
כְּנְטִיעָתָא כַּד אֲפִיק פְּרָחִין.

נִרְאוּ בְּאַרְץ, דִּהֵא אָרֶץ מִתְבָּרַכָא מִנִּיְהוּ כַּדְקָא
חֲזִי. וּמֵאֵי אִיְהִי. אָרֶץ קַדִּישָׁא, אָרֶץ
עֲלָאָה, אָרֶץ וְדֹאֵי. עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, עַיִדָן
לְאֶעְקָרָא שׁוֹלְטָנוּתָא דְרַבְרָבִי עֲמִין דִּלָּא
יִשְׁלֹטוֹן בְּהוּ בִישְׂרָאֵל, בְּשַׁעָתָא דְאַתְתָּקֵם
מִשְׁפָּנָא.

וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, דֵּא אָרֶץ דִּלְתַתָּא,
דְּאַחְסָנוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵא דִיהוֹשֻׁעַ. מֵאֵן
הוּא קוֹל הַתּוֹר. דֵּא הוּא תִייר עֲלָאָה, דְּאַזְדִּיּוּג
עִמָּה כַּד בָּנָה שְׁלֵמָה בֵּי מִקְדָּשָׁא לְתַתָּא, וְכַדִּין
אַתְעֵטֵר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִטְרוּי, כְּחֲתָן
בְּכֵלָה. כְּמָה דֵּאֲתָ אָמַר (שיר השירים א) צָאִינָה
וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֵמָה וְגו'.

בְּסֵפֶר דְּאַגְדָּתָא אָמַר, קוֹל הַתּוֹר, דֵּא תּוֹרָה
שֶׁבְּעַל פֶּה, דִּתּוֹרָה דְּבִכְתָב אֶקְרִי תּוֹרָה
סֵתֵם, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֶקְרִי תוֹר, כְּמָה דֵּאֲתָ
אָמַר וַיִּקְרַע וַיִּקְרָא, דֵּא שְׁלִימוֹ, וְדֵא לָאוּ הֵכִי,
וְאַנָּא אוּקִימָנָא כְּמָה דֵּאֲתַמֵּר, וְהֵכִי הוּא.

הֵא חֲזִי, כַּד נַחֲתַת שְׁכִינָתָא לְמִשְׁפָּנָא, כְּתִיב
כֹּלֵת מִשָּׁה, חֶסֶד ו', כֹּלֵת מִשָּׁה וְדֹאֵי,
וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל רִזָּא דְמִלָּה, כֹּלֵת מִשָּׁה: דֵּא
כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל, וְכֹלֵא חַד מִלָּה, וְלְמִלְכָּא עֲלָאָה
אַתְמֵר. פִּינֵן דְּאַתְתָּקֵם מִשְׁפָּנָא קְאִים מִשָּׁה
לְבַר, אָמַר לָא אַתְחֲזִי לְמִיעַל אֲלֵא בְּרִשׁוֹתָא,
מִיֵּד וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. מֵאֵן וַיִּקְרָא. דֵּא הֵהִיא
דְּבִיתָא דִּילָהּ הִיא, הֵהִיא כֹּלֵת דְּכָל בֵּיתָא
בְּרִשׁוֹתָא דִּילָהּ. (ויקרא א) וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו, הֵהוּא
דְּאַקְרִי קוֹל, הֵהוּא דְאַחִיד בֵּיה מִשָּׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, רַבִּי אֱלֶעָזֶר פֶּתַח, (ישעיה א) מְדוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה הַקְצוֹר קֶצֶרָה יְדֵי מַפְדּוֹת. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שְׁבָכַל מְקוֹם שְׁנַמְצָאוּ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהֶם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, זְהוּ שְׁכֵתוֹב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. וְרָא עוֹד, אֲלֵא שְׂיִשְׂרָאֵל מְשֻׁלְמִים אֵת הָאֲמוּנָה בְּאֶרֶץ, וְיִשְׂרָאֵל הֵם שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ. וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל נִשְׁלָמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כְּבִיכּוֹל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ נִשְׁלָם. וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל לֹא נִשְׁלָמִים לְמַטָּה בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּמִתְחַיִּיבוּ גְלוּת, כְּבִיכּוֹל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ לֹא שָׁלֵם לְמַעְלָה. שְׁשֻׁנִּינוּ, זֶה עוֹלָה וְזֶה יוֹרֵד. יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמַעְלָה עוֹלָה לְמַעְלָה - כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל יוֹרֵדַת לְמַטָּה. הִתְרַחֲקוּ זֶה מִזֶּה, כְּבִיכּוֹל נִשְׂאֵר הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ בְּלֵי שְׁלֵמוֹת, וְהַכֹּל מִשׁוּם שְׁכִנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת.

וְאִף עַל גַּב שְׂיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם, וּבֵא וּמְקַדֵּים לְבֵית הַכְּנִסְתַּת, וְקוֹרָא וְאוֹמֵר, (ירמיה א) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְכִים אֲרַפֵּא מְשׁוֹבְתֵיכֶם. וְאִין מִי שְׂיַעִיר אֵת רִוְחוֹ. וְאֵז הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מְדוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה. הַקְדַּמְתִּי - וְאִין אִישׁ, וְאִין מִי שְׂיַעִיר אֵת רִוְחוֹ.

בֵּא רָאָה, בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁהַשְׁתַּכְלַל בֵּית הַמִּשְׁכָּן, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְדִּים וְשָׂרָה בּוֹ. מִזֵּד - וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, וְהוֹדִיעַ לוֹ שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְחַטָּא לְפָנָיו וְשִׂיתַמְשַׁפֵּן אֵהָל מוֹעֵד הַזֶּה בְּחַטָּאֵיהֶם וְלֹא יִתְקַיֵּם בְּיַדְיָהֶם. זְהוּ שְׁכֵתוֹב וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. מֵה

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, רַבִּי אֱלֶעָזֶר פֶּתַח, (ישעיה א) מְדוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה הַקְצוֹר קֶצֶרָה יְדֵי מַפְדּוֹת. זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּבָכַל אֶתְר דְּאֲשַׁתְּכַחוּ, קְדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח עִמָּהוֹן, וְקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח בִּינֵיהוֹן, וּמִתְפָּאֵר בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דְכֵתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. וְרָא עוֹד, אֲלֵא דְיִשְׂרָאֵל אֲשֻׁלְמוּ מְהִימְנוּתָא בְּאַרְעָא. וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּ דְשָׁמָא קְדִישָׁא אֵינוֹן. וְכַד יִשְׂרָאֵל אֲשַׁתְּלִימוּ בְּעוֹבְדֵייהוּ, כְּבִיכּוֹל, שָׁמָא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּלִים. וְכַד יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁתְּלִימוּ לְתַתָּא בְּעוֹבְדֵייהוּ, וְאֶתְחַיִּיבוּ גְלוּתָא, כְּבִיכּוֹל שָׁמָא קְדִישָׁא לֹא שְׁלִים לְעֵילָא. דְּתַנֵּן דָּא סְלִיק וְדָא נְחִית, יִשְׂרָאֵל דְּלְעֵילָא סְלִיק לְעֵילָא. כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל נְחִיתַת לְתַתָּא, אֶתְרַחֲקוּ דָּא מִן דָּא, כְּבִיכּוֹל אֲשַׁתְּאֵר שָׁמָא קְדִישָׁא בְּלֹא שְׁלִימוּ. וְכֹלָא בְּגִין דְּכְנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא.

וְאִף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, קְדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח בִּינֵיהוּ, וְאֶתִי וְאֶקְדִים לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וְקָרִי וְאֹמֵר, (ירמיה א) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְכִים אֲרַפֵּא מְשׁוֹבְתֵיכֶם. וְלִית מָאן דְּאֶתְעַר רִוְחִיהָ, כְּדִין קְדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֹמֵר, מְדוּעַ בָּאתִי וְאִין אִישׁ קָרָאתִי וְאִין עוֹנֵה. אֶקְדַּמְתִּי, וְאִין אִישׁ, וְלִית מָאן דְּיַתְעַר רִוְחִיהָ.

הָא חֲזִי, בְּהֵהוּא יוֹמָא דְּאֲשַׁתְּכַלֵּל בִּי מִשְׁפָּנָא, קְדַשָּׁא בְרִיךְ הוּא אֶקְדִים וְשָׂרִי בֵיה. מִזֵּד, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו, וְאוֹדַע לִיה דְּזַמִּינִין יִשְׂרָאֵל לְמִיחַב קַמִּיהָ, וְלֹא תִתְמַשְׁפָּנָא הָאִי אֵהָל מוֹעֵד בְּחֻבְבֵייהוּ, וְלֹא יִתְקַיֵּם בְּיַדֵייהוּ (ס"א בְּתַרְבִּייהוּ), הֲדָא הוּא דְכֵתִיב וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. מֵאִי אֹמֵר לִיה. מֵאֵהָל מוֹעֵד,

אמר לו? מאהל מועד, מעסקי אהל מועד שעתידי להתמשפן בחטאי ישראל ולא יעמד בקיומו. אבל הרפואה לזה - אדם פי יקריב מכם קרבן לה. הרי לך הקרבנות שמגנים על הכל.

השלמה מההשמטות סימן א'

רבי יהודה ורפי יצחק הו אולי בארחה, עד דהו אולי פגעו בההוא ינוקא דהיה אזיל וקה לאי. אמר לון, לאינא דלא אכילנא יומא דין. אפיקו נהמא ויהבו ליה, אתרחיש לון ניסא ואשפחו חד נביעו דקיק דמיא (ס"א תחות אלנא) תחותהון ושתו מגיה ויתבו.

רבי יהודה ורפי יצחק הו אולי בארחה, עד דהו אולי פגעו בההוא ינוקא דהיה אזיל וקה לאי. אמר לון, לאינא דלא אכילנא יומא דין. אפיקו נהמא ויהבו ליה, אתרחיש לון ניסא ואשפחו חד נביעו דקיק דמיא (ס"א תחות אלנא) תחותהון ושתו מגיה ויתבו.

השלמה מההשמטות (סימן א)

פתח ההוא ינוקא ואמר, ויקרא אל משה, הכא אלף זעירא, אמאי בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו, מאי טעמא דלא הוה אלא במשפנא ובארעא אחרא. בגין דשלימו לא אשתפח אלא בארעא קדישא. תו, הכא שכינתא, התם שלימו דדכר ונוקבא (דברי הימים א א) אדם שת אנוש, אדם שלימו דדכר ונוקבא, הכא נוקבא. תו סיפא דקרא וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, בגין פך א' זעירא. ותו א' זעירא מתל למלכא דהוה יתיב בכורסייא ופתרא דמלכותא עליה ואיקרי מלך עלאה, פד נחית ואזיל לפי עבדיה, מלך זוטא אקרי. פך קדשא בריך הוא, פל זמנא דאיהו לעילא על פלא, מלך עלאה אקרי. פיון דנחית מדוריה לתתא, מלך איהו, אבל לאו עלאה כדקדמיתא. בגין פך אלף זעירא.

ויקרא, הכי תנינן, זמין ליה להיכליה מאהל מועד. מאן הוא אהל מועד, אהל דביה תליין מועדא וחגא ושבתא לממני. כמה דאת אמר (בראשית א) והיו לאתות ולמועדים שגאמר (בראשית א) והיו לאתות ולמועדים, וכו מתחילים למנות את החשבון, ומיהו? הלכנה, כמו

פתח אותו תינוק ואמר, ויקרא אל משה, למה כאן א' זעירה? משום שהקריאה הזו לא הייתה בשלמות. מה הטעם? שלא היה אלא במשפן ובארץ אחרת, משום שאין שלמות נמצאת אלא בארץ הקדושה. עוד כאן שכינה, שם שלמות של זכר ונקבה, (דברי הימים-א א) אדם, שת, אנוש. אדם שלמות של זכר ונקבה. כאן נקבה. עוד, סוף הכתוב, וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, משום פך א' זעירה, ועוד א' זעירה. משל למלך שהיה יושב בכסא, וכתר מלכות עליו, ונקרא מלך עליון. כשירד והולך לבית עבדו, נקרא מלך קטן. פך הקדוש ברוך הוא, פל זמן שהוא למעלה על הכל, נקרא מלך עליון. פיון שהוריד את מדורו למטה, הוא מלך, אבל לא עליון כמו בפתחלה, משום פך א' זעירה.

ויקרא, פך שנינו, הזמין אותו להיכלו. מאהל מועד, מיהו אהל מועד? אהל שבו תלויים מועד וחג ושבת למנות, כמו שגאמר (בראשית א) והיו לאתות ולמועדים, וכו מתחילים למנות את החשבון, ומיהו? הלכנה, כמו

ויקרא, הכי תנינן, זמין ליה להיכליה מאהל מועד. מאן הוא אהל מועד, אהל דביה תליין מועדא וחגא ושבתא לממני. כמה דאת אמר (בראשית א) והיו לאתות ולמועדים שגאמר (בראשית א) והיו לאתות ולמועדים, וכו מתחילים למנות את החשבון, ומיהו? הלכנה, כמו

שָׁנָאֹמֶר (ישעיה' לג) אֶהְלֵ בַל יִצְעֹן בַּל יִסַּע יִתְדַתְּיוֹ לְנִצְחָה.

רְאִמֹר, מָה זֶה לֵאמֹר? כִּדִּי לְגִלוֹת, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד וְיִפְסֵה הוּא, מִשׁוּם שֶׁשְׁלֵמוֹת הוּא מְקוּם לְגִלוֹת מֵה שְׁהִיָּה נִסְתָּר בַּפְּנִים, וּבְכָל מְקוּם לֵאמֹר, כְּמוֹ שְׁנָאֹמֶר וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, וַיִּדְבֹר ה' אֵלָיו מֵאֵהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. שְׁנַתְּנָה רְשׁוֹת לְגִלוֹת, שְׁהִרִי הִיָּה צוּרִי לְלִבְנָה אוֹתוֹ הַדְּבָר מִהֶמְקוֹם שֶׁעֲמַד מֹשֶׁה. וַיִּדְבֹר ה' - לְמַעַלְה, אֶל מֹשֶׁה - בְּאֶמְצַע, לֵאמֹר - בַּחוּץ (בַּסּוּף), הֶמְקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוֹת לְגִלוֹת.

עוֹד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מֵה פְתוּב לְמַעַלְה? (שְׁמוֹת לט) וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'. לְמָה אֶל מֹשֶׁה? כִּף אֲמָרוֹ, מִשׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה רָאָה אוֹתוֹ בְּהָר, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא הִרְאָה לוֹ בְּמִרְאֵה הַעַיִן, כְּמוֹ שְׁנָאֹמֶר (שִׁם כו) כֹּאֲשֶׁר הִרְאָה אֶתְךָ בְּהָר. כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה וְגו'. וְכַתוּב וַיִּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֶתָּה מִרְאֵה בְּהָר. עַכְשָׁו שֶׁהִבְיֵאוּ לוֹ כִּדִּי שֶׁיִּרְאָה אִם הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמִּשְׁכָּן שֶׁרָאָה (כִּדִּי שֶׁרָאָה הוּא אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שֶׁרָאָה).

אֲבָר לְמָה וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה? אֵלָא, לְמַלְךְ שֶׁרָצָה לְבַנּוֹת פְּלִטְרִין לְגַבְיָרָה, צוּרָה לְאֶמְנִים: הַהִיכָל הַזֶּה בְּמְקוֹם פְּלוּנִי, וְהַהִיכָל הַזֶּה בְּמְקוֹם פְּלוּנִי, כָּאֵן הַמְקוֹם לְמִטְתָּה, וְכָאֵן הַמְקוֹם לְמִנְחָה. פִּינּוֹן שֶׁעֲשׂוֹ אוֹתָם הָאֶמְנִים, הָרָאוּ לְמַלְךְ. כִּף וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, בְּעַל הַבַּיִת אִישׁ הָאֱלֹהִים. פִּינּוֹן שְׁנַתְּקַן הַהִיכָל לְגַבְיָרָה, הַזְמִינָה אֶת הַמַּלְךְ לְאֶכֶל, הַזְמִינָה אֶת בְּעַלְה עֲמָה. מִשׁוּם כִּף וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּמִשׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בְּעַל הַבַּיִת,

וְבִיָּה שְׁרִיָּא חֲשַׁבְנָא לְמַמְנִי, וּמָאֵן אִיְהוּ סִיְהָרָא. כְּמָה דָּאֵת אֲמֹר (ישעיה' לג) אֶהְלֵ בַל יִצְעֹן בַּל יִסַּע יִתְדַתְּיוֹ לְנִצְחָה.

רְאִמֹר, מָאֵי לֵאמֹר, בְּגִינָן לְגַלְאָה. אֲבָל כְּלָא חַד וְשִׁפִּיר הוּא, בְּגִינָן דְּשְׁלִימוֹ הוּא אֶתְר לְגַלְאָה מָה דְהוּא סְתִים לְגוֹ. וּבְכָל אֶתְר, לֵאמֹר, כְּמָה דָּאֵת אֲמֹר, וַיִּדְבֹר יי אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, וַיִּדְבֹר יי אֵלָיו מֵאֵהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר. דָּאֵתִיָּהִיב רְשׁוֹ לְגַלְאָה, דְּהָא אֶתְמַנִּי לְסִיְהָרָא הִהוּא מְלָה מֵאֶתְר דְּמֹשֶׁה קִיָּמָא. וַיִּדְבֹר יי לְעִילָא. אֶל מֹשֶׁה בְּאֶמְצַעִיתָא. לֵאמֹר בְּבִרְיָתָא (ס"א בְּבִרְיָתָא) אֶתְר דָּאִית רְשׁוֹ לְגַלְאָה.

הִנּוּ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מָה כְּתִיב לְעִילָא (שְׁמוֹת ט"ו) וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'. אֲמָאֵי אֶל מֹשֶׁה, הִכִּי אֲמָרוֹ, בְּגִינָן דְּמֹשֶׁה חֲמָא לִיָּה בְּטוּרָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֶחְמִי לִיָּה בַּחִיזוֹ דְּעִינָא כְּמָה דָּאֵת אֲמֹר (שְׁמוֹת כ"ז) כֹּאֲשֶׁר הִרְאָה אוֹתְךָ בְּהָר. (בְּמִדְבָר ח) כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר הִרְאָה יי אֶת מֹשֶׁה וְגו'. וְכַתִּיב (שְׁמוֹת כ"ה) וַיִּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֶתָּה מִרְאֵה בְּהָר. הַשְׁתָּא דָּאֵתִיָּאוּ לִיָּה, בְּגִינָן דְּיַחְמִי אִי אִיְהוּ כְּהִהוּא מִשְׁכָּנָא דְּחָמָא (ס"א בְּגִינָן וְיַחְמִי אִיְהוּ הִהוּא מִשְׁכָּנָא דְּחָמָא).

אֲבָר אֲמָאֵי וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה. אֵלָא לְמַלְכָּא דְּבַעַא לְמַבְנִי פְּלִטְרִין לְמִטְרוּנִיתָא, פְּקִיד לְאוּמְנִין, הִיכְלָא דָּא, בְּדוּף פְּלוֹן. וְהִיכְלָא דָּא בְּדוּף פְּלוֹן. הִכָּא אֶתְר לְעַרְסִיָּה. הִכָּא אֶתְר לְנִיָּחָא. פִּינּוֹן דְּעַבִּידוּ לוֹן אֶמְנִין אֶחְמִי לְמַלְכָּא. כִּף, וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה מֵאִרְיָה דְּבִיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים. פִּינּוֹן דָּאֵשְׁתְּכָלֵל הִיכְלָא לְמִטְרוּנִיתָא, זְמִינַת לְמַלְכָּא לְמִיכְלָא. זְמִינַת לְבַעַלְה עֲמָה, בְּגִינָן כִּף וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וּבְגִינָן דְּמֹשֶׁה מֵאִרְיָ דְּבִיתָא אִיְהוּ,

מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהֶל וְנָטָה

מה כתוב? (שם לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. משה שהוא בעל הבית עשה כן, (מה) שאין רשות לאדם אחר לעשות כן.

וידבר ה' אליו, דרגה אחרת עליונה. ואז, בשעה שהודמן משה להכנס, אז פתח ואמר, אדם כי יקריב מכם. מה אדם פאן? אלא פשמתחברים השמש והלכנה כאחד, פתח ואמר אדם, כמו שכתוב שמש ירח עמד זבלה. עמד ולא עמדו.

כי יקריב מכם, פאן נרמו, מי שיעשה את הקרבן שלם, שימצאו זכר ונקבה, משמע מכם, שנמצא כמו הפקאה שלכם. קרבן לה', שיקריב הכל להתאחד כאחד מעלה ומטה. מן הבהמה, להראות אדם ובהמה, והכל כאחד. מן הבקר ומן הצאן, אלו המרכבות שהן טהורות. כיון שאמר מן הבהמה, יכול מהכל, בין טהורים בין טמאים? חזר ואמר, מן הבקר ומן הצאן וגו'. קרבנכם?! קרבני הנה צריך להיות! מה זה קרבנכם? אלא בראשונה קרבן לה', ועכשיו קרבנכם. קרבן לה' אדם, קרבנכם מן הבקר ומן הצאן, להראות יחוד ממעלה למטה. ממטה למעלה הינו קרבן לה'. ממעלה למטה הינו קרבנכם. משל למלך שהוא יושב בגג עליון למעלה, וכסאו מתקן על אותו הגג, והמלך העליון על הכל. אדם שמקריב קרבן (דורון) למלך, צריך לעלות מדרגה לדרגה, עד שעולה ממטה למעלה, למקום שהמלך יושב עליון על הכל, ואז יודעים שהרי מעלים דורון למלך, ואותו דורון (של המלך) מן המלך הוא. יורד דורון ממעלה למטה, הרי יודעים שאותו דורון יורד מלמעלה לאהוב המלך שהוא למטה. כן בתחלה אדם,

דאיהו מאריה דביתא עבד הכי (מה) דלית רשו לבר נש אחרא למעבד הכי.

וידבר יי אליו דרגא אחרא עלאה, וכדין בשעתא דאודמן משה למיעאל כדין פתח ואמר אדם כי יקריב מכם. מאי אדם הכא, אלא כד אתחברן שמשא וסיהרא כחדא. פתח ואמר אדם, פדכתיב (חבקוק ג) שמש ירח עמד זבולה. עמד ולא עמדו.

כי יקריב מכם, הכא אתרמיז מאן דינעביד פולחנא דקרנא שלים דישתכח דכר ונוקבא, משמע מכם דישתכח פחיוזו דילכון. קרבן ליי, דיקריב פלא לאתאחדא כחדא עילא ותתא. מן הבהמה, לאחזאה אדם ובהמה וכלא כחדא. מן הבקר ומן הצאן, אלין רתיכין דאינון דכין. כיון דאמר מן הבהמה, יכול מפלא בין דכין בין מסאבן, הדר ואמר מן הבקר ומן הצאן וגו'.

קרנבנכם, קרבני מבעי ליה. מאי קרבנכם אלא בקדמיתא קרבן ליי, השתא קרבנכם קרבן ליי אדם קרבנכם מן הבקר ומן הצאן לאחזאה יחודא מעילא לתתא. ומתתא לעילא היינו קרבן ליי, מעילא לתתא היינו קרבנכם. מתל למלפא דאיהו יתיב בטורסקא עלאה לעילא וכרסייא דיליה אתתקן על ההוא טורסקא ומלפא עלאה על פלא. בר נש דקריב קרבנא (ס"א דורונא) למלפא, בעא לסלקא מדרגא לדרגא עד דסליק מתתא לעילא לאתר דמלפא יתיב, עלאה על פל פלא. וכדין ידעין דהא סלקין דורונא למלפא וההוא דורונא (ס"א דמלפא) מן מלפא איהו. נחית דורונא מעילא לתתא, הא ידיען דההוא דורונא (ס"א דמלפא) נחית מעילא לרחימא דמלפא דאיהו למטה, הרי יודעים שאותו דורון יורד מלמעלה לאהוב המלך שהוא למטה.

עולה בדרגותיו ממטה למעלה, וזה קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר. יורד בדרגותיו ממעלה למטה, ואז קרבנכם.

משום כך, (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי וגו'. הינו אדם קרבן לה', אכלו רעים, הינו מן הבהמה ומן הצאן, ואז תקריבו את קרבנכם. פאו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקוהו. אמרו, ברופ הרחמן שזכינו לשמע את זה.

אמר רבי יהודה, נאה הוא לאותו תינוק שלא ידע את כל זה, ואני פוחד עליו אם יתקיים בעולם בגלל זה. אמר רבי יצחק, ולמה? אמר לו, שהרי יכול להסתפל במקום שאין רשות לאדם להסתפל בו, ואני פוחד עליו, שטרם יגיע לפרקו יתבונן וישגיח ויענישו אותו. שמע אותו התינוק, אמר, איני פוחד מענש לעולמים, שהרי בשעה שהסתלק אבי מן העולם, ברך אותי והתפלל עלי, ויודע אני שזכות אבי תגן עלי. אמרו לו, מי הוא אביך? אמר, בנו של רב המנונא סבא. לקחו אותו והרכיבו אותו על פתפיהם שלשה מילין. הלכו וסדרו את הדברים לפני רבי שמעון. אמר להם, ודאי ירשת התורה הוא ורש, ואלמלא זכות אביו, היה נענש מלמעלה, אבל הקדוש ברופ הוא, לאותם שהולכים אחר התורה, מוריש אותה להם ולבניהם לעולמים. (ע"כ מההשמטות).

רבי חזקיה היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, זה שנקרא קרבן, קרוב היה צריך להיות, או קריבות. מה זה קרבן? אמר לו, הרי זה ידוע לחברים, קרבן הוא מאותם הפתרים הקדושים שנקרבים כלם פאחד ונקשרים זה עם זה עד שכלם נעשים אחד,

לתתא. כך בקדמיתא אדם סליק בדרגוי מתתא לעילא, וכדין קרבן ליי מן הבהמה מן הבקר, נחית בדרגוי מעילא לתתא וכדין קרבנכם.

בגין כך (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי וגו' היינו אדם קרבן ליי. אכלו רעים היינו מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן. וכדין תקריבו את קרבנכם. אתו רבי יהודה ור' יצחק ונשקוהו. אמרו ברופ רחמנא, דזכינא למשמע דא.

אמר רבי יהודה יאות הוה לההוא ינוקא דלא ינדע פולי האי, ואנא מסתפינא עליה אי יתקיים בעלמא בגיני האי, אמר רבי יצחק ולמה. אמר ליה, דהא יכיל לאסתפלא באתר דלית רשו לבר נש לאסתפלא ביה ומסתפינא עלוי דעד לא ימטי לפרקוי יסתפל וישגח ויענשון ליה, שמע ההוא ינוקא. אמר, לא מסתפינא מעונשא לעלמין דהא בשעתא דאסתלק אבא מעלמא, ברופ לי וצלי עלי וידענא דזכותא דאבא יגין עלי. אמרו ליה מאן הוא אבוי. אמר בריה דרב המנונא סבא. נטלו ליה וארכבו ליה על פתפיהו תלת מילין. אזלו וסדרו מילין קמיה דרבי שמעון. אמר לון, ודאי ירותת אורייתא אחסין, ואלמלא זכותא דאבוי אתענש מלעילא, אבל קדשא ברופ הוא, לאינון דאזילו בתרא דאורייתא אחסינו לה אינון ובנייהו לעלמין. (עד כאן

מההשמטות).

רבי חזקיה, הוה שכית קמיה דרבי שמעון, אמר ליה, (דף ה' ע"א) האי דאקרי קרבן, קירוב מיבעי ליה, או קריבות, מאי קרבן. אמר ליה הא ידיע הוא לגבי חבריאי, קרבן מאינון פתרין קדישין, דמתקרבי כלהו פחדא, ומתקשרן דא בדא, עד דאתעבידו כלהו חד,

בַּיְחוד שְׁלֵם, לְתַקֵּן אֶת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ כְּרֵאוּי. וְהוּא שְׁפָתוֹב קֶרְבֵן לַה'. קֶרְבֵן שֶׁל אוֹתָם כְּתוּבִים קְדוּשִׁים לַה' הוּא, לְהַתְּמַקֵּן הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ וּלְיַחַדוֹ כְּרֵאוּי כְּדִי שְׁיִמְצְאוּ רַחֲמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהַשֵּׁם הַקְדוּשׁ שֶׁהִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹתָיו לְבָשָׁם אֶת הַכֹּל.

וְכֵן זֶה כְּדִי לְעוֹרֵר רַחֲמִים וְלֹא לְעוֹרֵר דִּין. וּמִשׁוֹם כֵּן לַה' הוּא, וְלֹא לֵאלֹהִים. לַה' - אֲנִי צְרִיכִים לְעוֹרֵר רַחֲמִים, וְלֹא לֵאלֹהִים. אֲנִי רוֹצִים רַחֲמִים וְלֹא דִין. אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקִי שֶׁשָּׂאֵלְתִי וְהִירוּחַתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְזֶהוּ בְרוּר הַדְּבָר. אָבָל הָרִי כְּתוּב, (תהלים כא) זְבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה לִב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. זְבַחִי אֱלֹהִים כְּתוּב, וְלֹא זְבַחִי ה'. אָמַר לוֹ, וְדַאי כֵּן זֶה, קֶרְבֵן אֱלֹהִים לֹא כְּתוּב, אֲלֵא זְבַחִי אֱלֹהִים. וְלִכֵּן שְׁחִיטְתָן בְּצִפּוֹן, שֶׁהָרִי זְבִיחָה הִיא בְּשִׁבְלֵי אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁל הַגְּבוּרָה שֶׁיִּתְבַּשֵּׂם וַיִּשְׁבֵּר אֶת רוּחַ הַדִּין, וַיַּחֲלֵשׁ הַדִּין, וַיִּתְגַּבְּרוּ רַחֲמִים עַל דִּין. וְעַל כֵּן זְבַחִי אֱלֹהִים, לְשֹׁבֵר אֶת הַכֹּחַ וְהַתְּקֵף שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, שְׁפָתוֹב רוּחַ נִשְׁפָּרָה, שֶׁתְּהִיָּה אוֹתָהּ רוּחַ הַתְּקִיפָה נִשְׁפָּרָה, וְלֹא יִתְגַּבֵּר רוּחָהּ וְכֹחָהּ וְתִקְפָּה. וְאִז אָדָם צָרִיף לְעַמּוּד עַל הַמְּזֻבָּח בְּרוּחַ נִשְׁפָּרָה, וַיִּתְבַּשֵּׂשׂ בְּמַעֲשָׂיו, כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה אוֹתָהּ רוּחַ תְּקִיפָה שְׁבוּרָה, וְהַכֹּל כְּדִי שֶׁהַדִּין יִתְבַּשֵּׂם, וַיִּתְגַּבְּרוּ הַרַחֲמִים עַל הַדִּין.

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֵן לַה'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַאִי קָרָא הַכִּי הוּא לִיָּה לְכַתֵּב הַפְּסוּק הַזֶּה: אָדָם כִּי יִקְרִיב קֶרְבֵן לַה'. מַה זֶה מִכֶּם? לְהוֹצִיא אֶת אָדָם הַרְאֵשׁוֹן שֶׁהַקְרִיב קֶרְבֵן כְּשֶׁבִרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְהָרִי פְרִשְׁוֶה, וְכֵאֵן כְּתוּב

בַּיְחודָא שְׁלִים, לְאַתְקֵנָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא חֲזִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב קֶרְבֵן לַיְי'. קֶרְבֵן דְּאִינוּן כְּתִרִין קְדִישִׁין לַיְי' הוּא, לְאַתְתְּקֵנָא שְׁמָא קְדִישָׁא, וּלְיַחַדָּא לִיָּה כְּדָקָא יְאוּת, בְּגִין דִּישְׁתַּכְחוּ רַחֲמִין בְּכֻלְהוּ עַלְמִין. וּשְׁמָא קְדִישָׁא דְאַתְעֵטֵר בְּעֵטְרוֹי לְאַתְבְּסָמָא כֻלָּא.

וְכֵן דָּא בְּגִין לְאַתְעֵרָא רַחֲמִי, וְלֹא לְאַתְעֵרָא דִּינָא. וּבְגִין כֵּן לַיְי' הוּא, וְלֹא לֵאלֹהִים. לַיְי': אֲנִן צְרִיכִים לְאַתְעֵרָא רַחֲמִי, וְלֹא לֵאלֹהִים, רַחֲמִי בְּעֵינֵן וְלֹא דִינָא. אָמַר, זְכָאָה חוּלְקִי דְשָׂאִילָנָא וְרוּוּחָנָא מְלִין אֵלִין, וְדָא בְּרִירוֹ דְמַלְאָה. אָבָל הָא כְּתִיב (תהלים נא) זְבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה, לִב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. זְבַחִי אֱלֹהִים כְּתִיב, וְלֹא זְבַחִי יְי'. אָמַר לִיָּה, וְדַאי הַכִּי הוּא, קֶרְבֵן אֱלֹהִים לֹא כְּתִיב, אֲלֵא זְבַחִי אֱלֹהִים. וְעַל דָּא שְׁחִיטְתָן בְּצִפּוֹן, דְּהָא זְבִיחָה הוּא בְּגִין אֱלֹהִים, הֵהוּא סֵטֵר גְּבוּרָה, דִּיתְבַּסֵּם וַיִּתְבַּר רוּחָא דְדִינָא, וַיִּתְחַלֵּשׁ דִּינָא, וַיִּתְגַּבְּרוּן רַחֲמִי עַל דִּינָא. וְעַל דָּא זְבַחִי אֱלֹהִים, לְתַבְרָא חִילָא וְתוֹקְפָא דְדִינָא קְשִׁיא, דְכְּתִיב רוּחַ נִשְׁפָּרָה, לְמַהוּי הֵהוּא רוּחָא תְּקִיפָא נִשְׁפָּרָה, וְלֹא יִתְגַבֵּר רוּחִיהָ וְחִילִיָּה וְתוֹקְפִיָּה. וּבַר נֶשׁ בְּעֵי כְּדִין, לְמִיקָם עַל מַדְבַּחָא, בְּרוּחַ נִשְׁפָּרָה, וַיִּכְסִיף מְעוּבְדוּי, בְּגִין דִּיהוּי הֵהוּא רוּחָא תְּקִיפָא תְּבִירָא, וְכֻלָּא בְּגִין דְדִינָא יִתְבַּסֵּם, וַיִּתְגַּבְּרוּן רַחֲמִי עַל דִּינָא.

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֵן לַיְי'. (ויקרא א) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַאִי קָרָא הַכִּי הוּא לִיָּה לְמַכְתֵּב, אָדָם כִּי יִקְרִיב קֶרְבֵן לַיְי'. מַהוּ מִכֶּם. אֲלֵא לְאַפּוּקִי אָדָם הַרְאֵשׁוֹן, דְּהוּא אֲקָרִיב קֶרְבָּנָא כַּד בִּרָא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא עַלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְהָכָא מִכֶּם כְּתִיב, הַאִי אָדָם, לְאַפּוּקִי

מִכֶּם, הָאָדָם הַזֶּה, לְהוֹצִיא אָדָם
אֲחֵר שְׁלֵא הָיָה מִכֶּם. אָמַר לוֹ רַבִּי
שְׁמַעוֹן, יָפָה אֲמַרְתָּ, וְכָךְ זֶה.
רַבִּי אֲבָא פְתַח, (שם מח) שִׁיר מְזֻמֹּר
לְבָנֵי קֶרַח. הַשִּׁיר הַזֶּה הוּא
תְּשַׁבַּחַת מְעֵלָה עַל כָּל שְׂאֵר
הַתְּשַׁבַּחוֹת שֶׁזָּכְרוּ לְשַׁבַּח אוֹתוֹ בְּנֵי
קֶרַח. שִׁיר מְזֻמֹּר - תְּשַׁבַּחַת עַל
תְּשַׁבַּחַת, תְּשַׁבַּחַת שְׁמַתְחַלֶּקֶת
לְשֵׁתֵי תְּשַׁבַּחוֹת.

וְזָכוּ בְּנֵי קֶרַח לְשַׁבַּח אֶת כְּנֹסֶת
יִשְׂרָאֵל. וְהַשְּׁבַח שֶׁל כְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל
הֵם אוֹמְרִים. וּמָה הוּא?
שְׁכָתוֹב (שם) גְּדוֹל ה' וּמַהֲלֵל מְאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ. מִתִּי
נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוֹל?
בְּזִמְן שְׁכָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת
עִמּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ,
הוּא גְּדוֹל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר
אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מָה עוֹשֶׂה
כָּאֵן אֱלֹהֵינוּ? אָמַר לוֹ, כִּי זֶה
וּדְאִי, הָעִיר הַזֹּאת הִיא יִרְאֵת
אֱלֹהֵינוּ, (מח) וְתְשַׁבַּחַתָּהּ שֶׁל
יִשְׂרָאֵל הִיא. מָה מְשַׁמְעָה? נִשְׁמַע
שְׁמִלְךָ בְּלִי גְבִירָה אֵינִי מְלִיךָ,
וְאֵינִי גְּדוֹל וְאֵינִי מַהֲלֵל. וְלָכֵן כָּל
מִי שְׁלֵא נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, אֵת
כָּל הַשְּׁבַח מְסִירִים מִמֶּנּוּ וְאֵינִי
בְּכָלֵל שֶׁל אָדָם. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא
שְׁאֵינוּ כְּדָאֵי לְהַתְּבַרְךָ.

כְּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא
גְּדוֹל מִכָּל בְּנֵי קָדָם. שְׁנֵינוּ בְּסִפְרוֹ
שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, שְׁבַת זֹגוּ
הַיְתָה כְּמוֹהוּ בִּירְאֵת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּמַהֲצַד שֶׁל אֲשֵׁתוֹ נִקְרָא
גְּדוֹל. אַף כָּאֵן, גְּדוֹל ה' וּמַהֲלֵל
מְאֹד. וּבְמָה הוּא גְּדוֹל? חֲזוּר
וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ.
וּמִשּׁוּם כִּי הַתְּשַׁבַּחַת הַזֹּאת בְּשָׁנֵי.
וְאִם תֹּאמְרוּ, לָמָּה לֹא כְּתוּב כִּי
טוֹב בְּשָׁנֵי? מִשּׁוּם שְׁעִתִּידִים

אָדָם אֲחֵרָא, דִּלְא הָוָה מִכֶּם. אָמַר לִיה רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שְׁפִיר קְאָמַרְתָּ, וְהָכֵי הוּא.

רַבִּי אֲבָא פְתַח, (תהלים מח) שִׁיר מְזֻמֹּר לְבָנֵי
קֶרַח. הָאִי שִׁיר תּוֹשַׁבַּחַתָּא מְעֵלִיא הוּא,
עַל כָּל שְׂאֵר תּוֹשַׁבַּחִין, דְּזָכוּ לְשַׁבַּחַת לִיה בְּנֵי
קֶרַח. שִׁיר מְזֻמֹּר: תּוֹשַׁבַּחַתָּא עַל תּוֹשַׁבַּחַתָּא.
תּוֹשַׁבַּחַתָּא דְּאֲתַפְּלַג לְתַרִּין תְּשַׁבַּחֵן.

וְזָכוּ בְּנֵי קֶרַח לְשַׁבַּחַת לָהּ לְכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל.
וּשְׁבַחַת דְּכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל קָא אֲמַרִי. וּמֵאִי
הוּא. דְּכְתִיב, (תהלים מח) גְּדוֹל יְי' וּמַהֲלֵל מְאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ. אֵימְתִי אֲקַרִי קָדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא גְּדוֹל, בְּזִמְנָא דְּכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל
אֲשַׁתְּכַחַת עִמִּיהָ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב בְּעִיר
אֱלֹהֵינוּ, הוּא גְּדוֹל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר
אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, אֱלֹהֵינוּ מָאִי בְּעִי הָכָא.
אָמַר לִיה הָכֵי הוּא וְדָאִי, הָאִי עִיר דְּחָלָא
אֱלֹהֵינוּ, (ס"א חילא) וְתּוֹשַׁבַּחַתָּא דִּישְׂרָאֵל הוּא.
מָאִי מְשַׁמְעָה. אֲשַׁתְּמַע, דְּמַלְכָּא בְּלָא
מְטְרוּנִיתָא, לָאו הוּא מַלְכָּא, וְלָאו הוּא גְּדוֹל,
וְלָא מַהוּלֵל. וּבְגִין כִּי, כָּל מָאן דִּלְא אֲשַׁתְּכַחַח
דְּכָר וְנוּקְבָא, כָּל שְׁבַחַתָּא אַעֲדוּי מִנִּיהָ, וְלָאו
הוּא בְּכָלֵלָא דְּאָדָם. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דִּלְאו אִיהוּ
כְּדָאֵי לְאֲתַבְּרָכָא.

כְּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גְּדוֹל מִכָּל בְּנֵי
קָדָם, תְּגִינֵן בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְּנוּנָא סְבָא,
דְּבַת זֹגוּ בְּדַחִילוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא הוּא
כְּוֹתִיבָהּ, וּמִסְטָרָא דְּאֲתַתִּיהָ אֲקַרִי גְּדוֹל. אוּף
הָכָא, גְּדוֹל יְי' וּמַהֲלֵל מְאֹד, וּבְמָה הוּא גְּדוֹל.
הָדָר וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ.

וּבְגִין כִּי, תּוֹשַׁבַּחַתָּא דָּא בְּשָׁנֵי. וְאִי תִימָא
אֲמַאי לֹא כְּתִיב כִּי טוֹב בְּשָׁנֵי. בְּגִין

דְּזִמְיִנִין לְאֲתַפְּרָשָׁא. וְרִזָּא דְּמַלְהָ (בראשית ב) לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ, בְּזִמְנָא

לְהַפְרֵד, וְסוּד הַדְּבָר - (בראשית) לא טוב היות האדם לבדו. בזמן שהוא לבדו, פתוב לא טוב. ולכן לא כתוב כי טוב בשני.

גְדוּלָּה ה' וּמְהִלָּל, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. יְפֵה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל הַזְּיוּג שֶׁלָּהֶם. יְפֵה נוֹף - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶה צַדִּיק, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, אֲזוּ הִיא שְׂמֵחַת הַכֹּל, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבָרָכָא.

אַלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נֹדַע לְמִשְׁגָּב וְגו' - אֵלֹהִים נְצִ"ח וְהו'ד, שֵׁשׁ הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת, הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל שְׂמֵחָה. מִשָּׁם יוֹצֵאת עַל יְדֵי הַדְּרָגָה הַזֹּאת שְׂנֵקְרֵאת צַדִּיק, וְשֵׁם הַתְּכַנְסוֹת הַבְּרָכוֹת לְבִשָּׁם אֶת הַעִיר הַקְדוּשָׁה וְלַהַתְּבָרָךְ מִשָּׁם. כִּי הִנֵּה הַמַּלְאָכִים נֹעְדוּ - אֵלֹהִים כָּל כְּתָרֵי הַמַּלְאָךְ בְּכֹלל אֶחָד, וְלִמְקוֹם אַחֵר הַדְּבָרִים הַלְלוּ עוֹלָמִים.

בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲרֵי שְׂאֲדָם מִתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו עַל יְדֵי קֶרֶן, הַכֹּל מִתְבַּשֵּׂם וְנִקְרָב וְנִקְשָׁר זֶה בְּזֶה בְּיַחֲוֹד שְׁלָם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם. כִּי יִקְרִיב לְקִשֹׁר אֶת הַדְּבָרִים כְּרְאוּי.

בֵּא רְאֵה, אָדָם כִּי יִקְרִיב, לְהוֹצִיא אֶת מִי שְׁלֵא נִשְׂא, שְׁהָרִי קֶרֶן אֵינוֹ קֶרֶן, וּבְרָכוֹת לֹא נִמְצְאוֹת אֲצִלוֹ (על ידו), לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה. מִמִּשְׁמַע שְׂכָתוֹב אָדָם כִּי יִקְרִיב, שׁוֹנֵה כְּאֵן, שְׁאֵינוֹ אָדָם, וְאֵינוֹ בְּכֹלל שֶׁל אָדָם, וְשִׁכְיָנָה אֵינָה שׁוֹרָה עָלָיו מִשׁוּם שֶׁהוּא פְּגוּם, וְנִקְרָא בְּעַל מוּם, וּבְעַל מוּם מְרַחֵק מִן הַכֹּל, כָּל שֶׁפֶן לְמִזְבֵּחַ לְהַקְרִיב קֶרֶן.

וְנָרַב וְאַבְיָהוּא מוֹכִיחִים, שְׂכָתוֹב (ויקרא י) וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי ה'. וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרֶן לַה'. אָדָם שְׂנִמְצָאוּ זָכָר וְנִקְבָּה, זֶה רְאוּי

דְּאִיהוּ לְבִדּוֹ לֹא טוֹב כְּתִיב. וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב כִּי טוֹב בְּשָׁנִי.

גְדוּלָּה ה' וּמְהִלָּל כְּדִקְאֻמְרִין. יְפֵה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, תּוֹשְׁבַתְהָא דְזוּוּגָא דְלַהוּן. יְפֵה נוֹף, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא צַדִּיק, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, כְּדִין הוּא חֲדוּוֹתָא דְכֹלָא, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבָרָכָא.

אַלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נֹדַע לְמִשְׁגָּב וְגו', אֵלִין אֵינּוּן נְצִ"ח וְהו'ד, (דף ה' ע"ב) דִּתְמִן כְּנִישׁוּתָא דְכָל בְּרָכָאן, כְּנִישׁוּתָא דְחֲדוּוֹתָא. מִתְמִן נִפְקָא עַל יְדֵי דְהָאֵי דְרִגָּא דְאַקְרִי צַדִּיק, וְתִמִּן אֲתַפְנִשׁוּ בְּרָכָאן, לְבִסְמָא לְהָאֵי עִיר קְדִישָׁא, וְלֹאֲתַבְרָכָא מִתְמִן. כִּי הִנֵּה הַמַּלְאָכִים נֹעְדוּ. אֵלִין כָּל כְּתָרֵי מַלְכָּא בְּכֹלָלָא חֲדָא, וְלֹאֲתַר אֲחֵרָא מִלִּין אֵלִין סְלִיקִין.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעֲרֵי דְבַר נֶשׁ מִתְקַן עוֹבְדוּי עַל יְדֵי דְקֶרֶן, כֹּלָא אֲתַבְסֵם וְאֲתַקְרַב, וְאֲתַקְשָׁר דָּא בְּדָא, בְּיַחֲוֹדָא שְׁלָיִם. הָדָא הוּא דְכְּתִיב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם. כִּי יִקְרִיב לְקִשֹׁרָא מִלִּין כְּדִקְא חֲזִי.

הָא חֲזִי, אָדָם כִּי יִקְרִיב, לְאַפּוּקֵי מֵאֵן דְּלֹא אֲתַנְסִיב, דְּהָא קֶרֶן אֵינוֹ קֶרֶן, וּבְרָכָאן לֹא מִשְׁתַּפְּחִין לְגַבְיָה, (ס"א על ד"ה) לֹא לְעִילָא, וְלֹא לְתַתָּא. מִמִּשְׁמַע דְּכְּתִיב אָדָם כִּי יִקְרִיב, שְׁאֵינִי הָכָא, דְּלֹא אִיהוּ אָדָם, וְלֹא בְּכֹלָלָא דְּאָדָם הוּא, וְשִׁכְיָנָתָא לֹא שְׂרִיא עֲלוּהִי, כְּגִין דְּאִיהוּ פְּגוּם, וְאַקְרִי בְּעַל מוּם, וּמְאִרֵי דְמוּמָא אֲתַרְחֵקָא מִכָּלָא, כָּל שֶׁפֶן לְמִדְּבַחָא לְקֶרֶבָא קֶרֶבָּא.

וְנָרַב וְאַבְיָהוּא אוֹכְחִין, דְּכְּתִיב, (ויקרא ט) וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי יי'. וּבְגִינֵי כֶּף כְּתִיב, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרֶן לַיי', אָדָם דְּאֲשַׁתְּכַחוּ דְּכַר

וְנוֹקְבָא, הַאי חֲזִי לְקַרְבָּא קַרְבְּנָא דָא, וְלֹא אֲחֵרָא. וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אִף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ לְנֹדֵב וְאֲבִיהוּא בְּמִלָּה אֲחֵרָא, הֲכִי הוּא וְדָאִי.

אָבֵל קִטְרֵת, עֲלָאָה הוּא מִפְּלֵ קַרְבְּנִין דְּעֲלָמָא, דְּעֲלִיָּה אֲתַבְּרֵכֹן עֲלָאִי וְתַתָּאִי. וְקַרְבְּנָא דָא דְּאִיהוּ לְעִילָא מִפְּלֵ קַרְבְּנִין לֹא אֲתַחֲזוּן אִינוּן לְקַרְבָּא, דְּהָא לֹא אֲתַנְסִיבוּ, לְקַרְבְּנָא לֹא אֲתַחֲזוּן, כֹּל שְׁפֹן לְמַלִּין עֲלָאִין, דִּיתַבְּרֵכוּן עַל יְדֵיהוּ.

וְאִי תִימָא וְתַצָּא אֲשֶׁ מְלַפְנֵי יְיָ וְתֹאכַל אוֹתָם, אֲמַאי. לְפַר נֶשׁ דְּאֲתָא קָמִי מְטְרוּנִיתָא, לְבַשְׂרָא לָהּ דְּהָא מְלַפָּא אֲתִי לְבֵיתָהּ, וְיִשְׂרִי בַּהּ בְּמְטְרוּנִיתָא, לְמַחְדֵּי עֵמָה. אֲתָא לְקָמִי מְלַפָּא, חָמָא מְלַפָּא הֵהוּא בַר נֶשׁ דְּאִיהוּ מְאָרִי דְּמוּמִין. אָמַר מְלַפָּא, לָאוּ הוּא יְקָרָא דִּילִי, דְּעַל יְדוּי דְּהָאִי פְּגִים, אִיעוּל לְמְטְרוּנִיתָא. אֲדַהֲכִי אֲתַקְנַת מְטְרוּנִיתָא בֵּיתָא לְמְלַפָּא, כִּינּוּן דְּחָמָא דְּמְלַפָּא הָוָה זְמִין לְמִיתִי לְגַבְהָ, וְהֵהוּא בַר נֶשׁ גָּרִים לְאַסְתִּלְקָא מְלַפָּא מִינָהּ, כְּדִין פְּקִידַת מְטְרוּנִיתָא לְקַטְלָא לְהֵהוּא בַר נֶשׁ.

כֶּךָ בְּזַמְנָא דְּעָאלוּ נֹדֵב וְאֲבִיהוּא, וְקִטְרֵת בִּידֵיהוּ, חֲדַת מְטְרוּנִיתָא, וְאֲתַתְּקַנַּת לְקַבְּלָא לְמְלַפָּא. כִּינּוּן דְּחָמָא מְלַפָּא אִינוּן גְּבַרִין פְּגִימִין, מְאָרִי דְּמוּמִין, לֹא בַּעַא מְלַפָּא דְּעַל יְדֵיהוּ יִיתִי לְמַשְׂרֵי עֵמָה, וְאַסְתִּלְקָא מְלַפָּא מִנָּהּ. כִּד חֲמַת מְטְרוּנִיתָא דְּבַגְיִנִיהוּן אֲסְתִּלְקָא מְלַפָּא מִנָּהּ, מִיַּד וְתַצָּא אֲשֶׁ מְלַפְנֵי יְיָ וְתֹאכַל אוֹתָם. וְכֹרֵ דָא בְּגִין דְּמֵאן דְּלֹא אֲתַנְסִיב הוּא פְּגִים. מְאָרִיָּה דְּמוּמִין קָדָם מְלַפָּא, קַדְשָׁה דְּמְלַפָּא אֲסְתִּלְקָא מִנָּהּ, וְלֹא שְׂרִיא בְּפְגִימוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב אָדָם פִּי יְקָרִיב מִמֶּם קַרְבָּן, מֵאן דְּאֲקָרִי אָדָם יְקָרִיב, וּמֵאן דְּלֹא אֲקָרִי אָדָם לֹא יְקָרִיב.

לְהַקְרִיב אֶת הַקְּרָבָן הַזֶּה וְלֹא אֲחֵר. וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אִף עַל גַּב שְׂבָאוֹהָ אֶת נֹדֵב וְאֲבִיהוּא כְּדָבֵר אֲחֵר, כִּף הוּא וְדָאִי. אָבֵל קִטְרֵת הִיא עֲלִיוְנָה מִפְּלֵ הַקְּרָבָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁעֲלִיָּה מִתְּפָרְכִים עֲלִיוְנִים וְתַחֲתוֹנִים, וְהַקְּרָבָן הַזֶּה שֶׁהוּא מֵעַל לְכָל הַקְּרָבָנוֹת לֹא רְאוּיִים הֵם לְקָרְבוֹ, שְׁהָרִי לֹא נִשְׂאוֹ, לְקָרְבָן לֹא הִיוּ רְאוּיִים, כֹּל שְׁפֹן לְדָבָרִים עֲלִיוְנִים שִׁיתַּבְּרֵכוּ עַל יָדָם.

וְאִם תֹּאמַר, וְתַצָּא אֲשֶׁ מְלַפְנֵי ה' וְתֹאכַל אוֹתָם, לְמָה? לְאָדָם שְׂבָא לְפָנֵי הַגְּבִירָה לְבַשֵּׁר לָהּ שְׁהָרִי הַמְּלַךְ בָּא לְבֵיתָהּ, וְיִשְׂרָה עִם הַגְּבִירָה לְשִׂמְחָ עִמָּה. בָּא לְפָנֵי הַמְּלַךְ, רָאָה הַמְּלַךְ שְׂאוֹתוֹ אָדָם הוּא בְּעַל מוּמִים. אָמַר הַמְּלַךְ: אֵין זֶה כְּבוֹדִי שְׁעַל יְדֵי הַפְּגוּם הַזֶּה אֶכְנֶס אֶל הַגְּבִירָה. כִּין כֶּךָ הַתְּקִינָה הַגְּבִירָה אֶת הַבַּיִת לְמַלְךָ. כִּין שְׂרָאָתָה שֶׁהַמְּלַךְ הִזִּה מְזַמֵּן לְבֹא אֵלֶיהָ, וְאוֹתוֹ אָדָם גָּרִם שְׁהַמְּלַךְ יִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה, אִז צְוִתָּה הַגְּבִירָה לְהַרְגֵ אֶת אוֹתוֹ אָדָם. כֶּךָ בְּזַמֵּן שְׁנִכְנְסוּ נֹדֵב וְאֲבִיהוּא וְקִטְרֵת בִּידֵיהֶם, שְׂמַחָ הַגְּבִירָה, וְהַתְּפַקְנָה לְקַבֵּל אֶת הַמְּלַךְ. כִּין שְׂרָאָה הַמְּלַךְ אוֹתָם אֲנָשִׁים פְּגוּמִים, בְּעַלֵי מוּמִים, לֹא רָצָה הַמְּלַךְ שְׁעַל יָדָם יָבֹא לְשִׂרֹת עִמָּה, וְהַסְתַּלַּק מִמֶּנָּה הַמְּלַךְ. כִּשְׂרָאָתָה הַגְּבִירָה שְׂבַגְלָלִם הַסְתַּלַּק הַמְּלַךְ מִמֶּנָּה, מִיַּד - וְתַצָּא אֲשֶׁ מְלַפְנֵי ה' וְתֹאכַל אוֹתָם. וְכֹרֵ זֶה מְשׁוּם שְׂמִי שְׂלֹא נִשְׂא הוּא פְּגוּם. בְּעַלֵי מוּמִים לְפָנֵי הַמְּלַךְ, קַדְשָׁת הַמְּלַךְ מִסְתַּלְקַת מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרָה בְּפָגָם. וְלִכֵּן כְּתוּב אָדָם פִּי יְקָרִיב מִמֶּם קַרְבָּן. מִי שְׁנִקְרָא אָדָם - יְקָרִיב. וּמִי שְׂלֹא נִקְרָא אָדָם - לֹא יְקָרִיב.

מִן הַבְּהֵמָה כָּלָל. מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן פָּרֹט,
לְבָתֵר אֵלֶיךָ דְּבִשְׂרִין לְמִיכָל, וְדֹלָא כִּשְׂרִין
לְמִיכָל אֲסִיר לְקִרְבָּא. וְלֹאֲתֵר אֲחֵרָא אֲסֵתְלִיקוּ
אֵינוֹן דְּכִשְׂרִין וְאֵינוֹן דְּלֹא כִּשְׂרִין.

אִם עוֹלָה קָרְבָּנו, (ויקרא א) רַבִּי חֲזִיא פְּתַח, (ישעיה
נה) כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא
דְּרָכֵיכֶם דְּרָכֵי. כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם,
מִחֻשְׁבְּתֵי כְּתִיב חֲסֵר בְּלֹא ו', תָּא חֲזִי, מִחֻשְׁבָּה
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הִיא עֲלָא וְרִישָׁא דְּכָלָא,
וּמַהֲהִיא מִחֻשְׁבָּה אֲתַפְּשֻׁטוּ אֲרַחֲיָן וּשְׁבִילִין,
לְאֲשַׁתְּפַחָא שְׂמָא קֻדְיָשָׁא, וְלֹאֲתַקְנָא לִיה
בְּתַקּוּנֵי כְּדָקָא יֵאוּת. וּמַהֲהִיא מִחֻשְׁבָּה אֲתַנְגִּיד
וְנַפִּיק שְׂקִיו דְּגִנְתָּא דְּעֵדָן, לְאֲשַׁקְּאָה כָּלָא.
וּמַהֲהִיא מִחֻשְׁבָּה, קְיִימִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין.
וּמַהֲהִיא מִחֻשְׁבָּה, מִשְׁתַּכַּח תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב
וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֹּה.

מִחֻשְׁבָּה דְּבֵר נֶשׁ, הִיא רִישָׁא דְּכָלָא, וּמַהֲהִיא
מִחֻשְׁבָּה, אֲתַפְּשֻׁטוּ אֲרַחֲיָן וּשְׁבִילִין,
לְאֲסַטְּאָה אוֹרְחוֹי, בְּהֵאֵי עֲלָמָא, וּבַעֲלָמָא
דְּאֲתִי. וּמַהֲהִיא מִחֻשְׁבָּה, אֲתַנְגִּיד וְנַפִּיק זוֹהֲמָא
דְּיֵצֵר הָרַע, לְאֲבֹאֲשָׁא לִיה וּלְכָלָא. וּמַהֲהִיא
מִחֻשְׁבָּה, אֲשַׁתְּכַחוּ עֲבִירוֹת חֲטָאוֹת וְזִדּוֹנוֹת,
עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיוֹת וּשְׁפִיכוֹת דְּמִים. וְעַל
דָּא, כִּי (דָּרָר ע"א) לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם.
וּבְגִין כֵּן, רִישָׁא דְּכָלָא כְּתִיב, אִם עוֹלָה קָרְבָּנו.
מִן הַבְּקָר, וְלֹא בְּקָר, וּמֵאֵן אִיהוּ. פֶּר בֶּן
בְּקָר אִיהוּ, דְּאִיהוּ דְּכָר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִן הַבְּקָר סֵתֶם, וְחָזַר וּפִירֵשׁ
זָכַר תְּמִים יְקָרִיבְנו, זָכַר וְלֹא נִקְבָּה, דְּהָא
דְּכָר אֲשַׁתְּמוּדַע לְעִילָא, וְנוֹקְבָא אֲשַׁתְּמוּדַעָא
לְתַתָּא. וְכֵן מִן הַצֹּאן מִן הַכֹּבָשִׁים וּמִן הָעֲזִים.
מֵאֵן דְּאֲתִי לְעוֹלָה, כָּלָהוּ דְּכָר, וְלֹא נוֹקְבָא,
בְּגִין דְּעוֹלָה עוֹלָה עַל הַלֵּב, עַל הַלֵּב

מִן הַבְּהֵמָה - כָּלָל. מִן הַבְּקָר וּמִן
הַצֹּאן - פָּרֹט. אַחֲרֵי כֵן אֵלוֹ
שְׂפָשְׁרִים לְאָכֵל, וְשֵׁלָא כִּשְׂרִים
לְאֲכִילָה אֲסוּר לְהַקְרִיב. וְלִמְקוּם
אַחֲרֵי הַסְתַּלְקוֹ אוֹתָם שְׂפָשְׁרִים
וְאוֹתָם שֵׁלָא כִּשְׂרִים.

אִם עֲלָה קָרְבָּנו. רַבִּי חֲזִיא
פְּתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי
מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם דְּרָכֵי.
כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם,
מִחֻשְׁבְּתֵי כְּתוּב חֲסֵר בְּלֹא ו'. בֵּא
רָא, מִחֻשְׁבַּת הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִיא עֲלִיוֹנָה וְרֵאשׁ שֶׁל הַכֹּל,
וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה הִתְפַּשְּׁטוּ
דְּרָכִים וּשְׁבִילִים לְהִמְצֵא הַשֵּׁם
הַקּוּדֹשׁ וּלְתַקְּנוֹ בְּתַקּוּנֵי פְּרָאוּי.
וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה נִשְׁפָּעַת וּיִצְאֵת
הַשְּׂקָאָת גַּן הָעֵדֵן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַכֹּל. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה קִימִים
עֲלִיוֹנִים וְתַתְּמוֹנִים. וּמֵאוֹתָהּ
מִחֻשְׁבָּה נִמְצְאֵת תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב
וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֹּה.

מִחֻשְׁבַּת הָאָדָם הִיא הָרֵאשׁ שֶׁל
הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה
מִתְפַּשְּׁטִים דְּרָכִים וּשְׁבִילִים
לְהִסִּיט אֶת דְּרָכֵינוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה
שׁוֹפָעַת וּיִצְאֵת זְהֻמַּת הַיֵּצֵר הָרַע
לְהִרְעוֹ לוֹ וְלַכֹּל. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה
נִמְצְאוֹת עֲבֻרוֹת, חֲטָאוֹת וְזִדּוֹנוֹת,
עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיוֹת וּשְׁפִיכוֹת
דְּמִים. וְעַל זֶה, כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי
מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם.

וּמִשׁוּם כֵּן בְּרֵאשׁ הַכֹּל כְּתוּב, אִם
עֲלָה קָרְבָּנו. מִן הַבְּקָר, וְלֹא בְּקָר,
וּמִי הוּא? הוּא פֶּר בֶּן בְּקָר, שֶׁהוּא
זָכַר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִן הַבְּקָר סֵתֶם,
וְחָזַר וּפִירֵשׁ - זָכַר תְּמִים יְקָרִיבְנו,
זָכַר וְלֹא נִקְבָּה, שֶׁהָיָה זָכַר נוֹדַע
לְמַעַלָּה וְנִקְבָּה נוֹדַעַת לְמַטָּה. וְכֵן
מִן הַצֹּאן וּמִן הַכֹּבָשִׁים וּמִן
הָעֲזִים.

מִי שְׂבָאִים לְעוֹלָה - כָּלָם זָכַר,

ולא נקבה, משום שעולה עולה על הלב, על הלב ודאי, ונדע מי שעומד על הלב. ומשום כף עולה למעלה, וכלם זכרים. ולכן פתח הפתוח בראש בעולה יותר מפל שאר הקרבנות, שהרי המחשבה היא הראש של הפל.

אמר רבי יהודה, אם כף, במקום של מחשבה של מעלה צריך להקריב. למה למטה יותר? לא היה בידו. בא לפני רבי שמעון. אמר לו, הראש של הפל הוא מחשבה, וסיום של אותה מחשבה מקום שנקרא בקר, ומיהו? אותו סיום הגוף שמבשם את הנקבה. כף מחשבה של אדם ראש של הפל. הסיום של אותה מחשבה, כשנעשה מעשה, מתי? בבקר. זהו שכתוב (מיכה ב) הוי חשבי און ופעלי רע. אימתי? על משפכותם באור הבקר יעשוה. ועל כן לאותו מקום של מחשבה, המחשבה עולה, והמעשה מתקרב לסיום המחשבה ודאי.

רבי אחא היה הולך בדרך, והיו עמו רבי יהודה. עד שהיו הולכים, אמר רבי יהודה, זה ששינוי בתולת ישראל, בתולת שהתברכה מן שבע (מישראל), שנקראת בת שבע, ופרשוה בכמה מקומות. ובתולה למטה ירשה שבע ברכות בגללה. והרי פתוח, ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עליה נאמר, על פנסת ישראל. וזה קשה מהפל, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. וזה שאמרו כל החברים בדבר זה הוא יפה. אבל אם הפרשה נאמרה בדרך של נחמה, היינו אומרים כף, אבל בקינה הזו נאמר, והרי הפתוח מוכיח כף. אמר לו, ודאי כף זה, והרי היה

ודאי, ואשתמודע מאן דקאים על הלב. ובגין כף סלקא לעילא, וכלהו דכרין. ועל דא פתח קרא ברישא בעולה יתיר מפל שאר קרבנין, דהא מחשבה רישא דכלא.

אמר רבי יהודה, אי הכי באתר דמחשבה דלעילא בעיא לקרבא, אמאי לתתא יתיר. לא הוה בידיה. אתא לקמיה דרבי שמעון, אמר ליה, רישא דכלא מחשבה הוא, וסיומא דהיא מחשבה אתר דאקרי בקר, ומאי איהו. ההוא סיומא דגופא, דמבסם לנוקבא. כף מחשבה דבר נש, רישא דכלא. סיומא דהיא מחשבה, פד אתעביד עובדא. אימתי. בבקר. הדא הוא דכתיב, (מיכה ב) הוי חושבי און ופועלי רע, אימתי, על משפכותם באור הבקר יעשוה. ועל דא להווא אתר דמחשבה, מחשבה אסתליק. ועובדא מתקרבא לסיומא דמחשבה ודאי.

רבי אחא הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי יהודה, עד דהוו אזלי, אמר רבי יהודה, הא דתנינן בתולת ישראל, בתולה דאתברכא מן שבע (ס"א מישראל), דאקרי בת שבע, ואוקמוה בכמה אתר. ובתולה לתתא, ירתא ז' ברכות בגינה. והא כתיב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עלה אתמר, על פנסת ישראל. ודא קשיא מפלא, דכתיב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. והאי דקא אמרי כלהו חברייא במלה דא שפיר הוא. אבל אי פרשתא אתמר בארחה נחמה הוינן אמרי הכי. אבל בהאי קינה אתמר, והא קרא אוכח הכי.

אמר ליה ודאי הכי הוא, והא הוה קשיא לי ההוא מלה יתיר מפלא, ואתינן לגבי קשה לי אותו דבר יותר מהפל, ובאנו אל רבי שמעון בחשכות פנים. אמר לי, ממראה פניך

דְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּחֹשֶׁךְ דְּאַנְפִּין. אָמַר לִי, מַחִיזוּ דְאַנְפִּין, אֲשֶׁתְּמוּדַע מַה דְּבִלְבָן. אָמִינָא לִיה וּדְאִי, דְאַנְפִּי וְלִבִּי שְׁוִין. אָמַר לִי אִימָא לִי מִלָּן. אָמִינָא לִיה, כְּתִיב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, מָאן דְּאִית לִיה רּוּגְזָא בְּדְבִיתָהּ, וְנִפְקָא מִגֵּיה, לָא תִהְדַּר לְעֵלְמִין, אִי הָכִי וּוִי לְבָנִין דְּאִתְתָּרְכוּ עִמָּה. אָמַר לִי, וְלֹא סָגִי לָךְ מַה דְּאָמְרוּ כְּלָהוּ חֲבַרְיָיא. אָמִינָא, הָא שְׁמַעְנָא מְלִייהוּ, דִּיהוּה מְרַחְמִי, וְלֹא מְתִישְׁבֹן בְּלַבְאִי.

אָמַר, כָּל מַה דְּאָמְרוּ חֲבַרְיָיא כְּלָא שְׁפִיר וְיֵאוֹת, אָבֵל וּוִי לְדָרָא כַּד רַעִיין לֹא מִשְׁתַּפְּחִין, וְעֵנָא סָאטֵן וְאַזְלִין, וְלֹא יִדְעִין לְאֵן אֲתֵר אֲזִילִי, לָא לִימִינָא וְלֹא לְשְׁמַאֲלָא. וּדְאִי הָאִי קָרָא בְּעֵינָא לְמַנְדַּע, וְכְלָהוּ גְלִיין לְאִינוּן דִּחְמָאן בְּאַרְחָא דְאַורֵייתָא בְּאַרְחָ קְשׁוּט.

הָא חֲזִי, בְּכְלָהוּ גְלוּתָא דְגָלוּ יִשְׂרָאֵל, לְכְלָהוּ שְׁנֵי זְמַנָּא וְקֶצֶא, וּבְכְלָהוּ הָווּ יִשְׂרָאֵל תַּיִבִּין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל הָוּה תְּבַת לְאַתְרָהָא, בְּהָהוּא זְמַנָּא דְגָזַר עָלָהּ. וְהִשְׁתָּא בְּגְלוּתָא דָּא בְּתַרְאָה לְאוּ הָכִי, דְהָא הִיא לָא תִיתוּב הָכִי כְּזַמְנִין אַחֲרַנִּין, וְהָאִי קָרָא אוּכַח, דְכְתִיב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, נִפְלָה וְלֹא אוֹסִיף לְהִקְיָמָה לֹא כְתִיב. מְתָר לְמִלְפָּא דְרַגְזוּ עַל מְטְרוֹנִיתָא, וְאַשְׁדִּי לָהּ מְהִיכְלִיהּ, לְזַמְנָא יְדִיעָא. כַּד הָוּה מְטִי הָהוּא זְמַנָּא, מִיד מְטְרוֹנִיתָא הוּת עֲאֵלַת וְתַבַּת קָמִי מִלְפָּא. וְכֵן זְמַנָּא חַד, וְתַרִּין, וְתַלַּת זְמַנִּין. לְזַמְנָא בְּתַרֵּייתָא, אֲתַרְחַקַת מְהִיכְלָא דְמִלְפָּא, וְאַשְׁדִּי לָהּ מִלְפָּא מְהִיכְלִיהּ לְזַמְנָא רַחִיקָא. אָמַר מִלְפָּא, הָאִי זְמַנָּא לָאוּ הוּא כְּשָׂאֵר זְמַנִּין דְהִיא תִיתִי קָמֵאִי הָכִי, אָלָא אָנָּא אִיזִיל עִם כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי וְאַתְבַּע עָלָהּ.

נִודַע מַה שְׁבִלְבָן. אָמַרְתִּי לוּ, וּדְאִי שְׁפִנִי וְלִבִּי שְׁוִים. אָמַר לִי, אָמַר לִי דְבַרְךָ. אָמַרְתִּי לוּ, כְּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. מִי שֵׁישׁ לוּ רַגְזוּ בְּאַשְׁתּוּ וְיִצְאָה מִמֶּנּוּ, לֹא תִחְזַר לְעוֹלָמִים. אִם כֶּף, אוּי לְבָנִים שְׁגַרְשׁוּ עִמָּה. אָמַר לִי, וְלֹא מִסְפִּיק לָךְ מַה שְׁאָמְרוּ כָּל הַחֲבָרִים? אָמַרְתִּי, הָרִי שְׁמַעְתִּי דְבַרְיֵהֶם, שְׁהִיוּ מְאַהֲבָה, וְלֹא מְתִישְׁבִים בְּלִבִּי. אָמַר, כָּל מַה שְׁאָמְרוּ הַחֲבָרִים יְפֵה וְנָאָה, אָבֵל אוּי לְדוֹר כְּשֶׁהֲרוּעִים אֵין נִמְצָאִים, וְהַצָּאן סוּטִים וְהוֹלְכִים, וְלֹא יוֹדְעִים לְאִיזָה מְקוּם הוֹלְכִים, לֹא יִמִּינָה וְלֹא שְׁמַאֲלָה. וּדְאִי שְׁפִסּוּק זֶה צְרִיךְ לְהַפִּיר, וְכֻלָּם גְּלוּיִים לְאוּתָם שְׁרוּאִים בְּדַרְךָ הַתּוֹרָה בְּדַרְךָ אָמַת.

בֹּא רָאָה, בְּכָל הַגְּלוּת שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל, לְכַלן שְׁם זְמַן וְקֶצֶז, וּבְכַלן הָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁבִים לְקוּדְש־בְּרוּךְ הוּא, וּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל הִיתָה שְׂבָה לְמַקוּמָהּ, בְּאוּתוּ זְמַן שְׁגָזַר עָלֶיהָ. וְעַכְשָׁו בְּגְלוּת הָאֲחֲרוּנָה הָיוּ אֵינוּ כֶּף, שְׁהָרִי לֹא לֹא תְשׁוּב כֶּף כְּמוֹ בְּפַעְמִים הָאֲחֲרוֹת. וְהַפְּסוּק הַזֶּה מוֹכִיחַ, שְׁכְּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. נִפְלָה וְלֹא אוֹסִיף לְהִקְיָמָה לֹא כְתוּב. מוֹשֵׁל לְמִלָּךְ שְׁרַגְזוּ עַל הַגְּבִירָה וְרוּק אוּתָהּ מְהִיכְלוּ לְזְמַן יְדוּעַ. כְּשֶׁהָיָה מְגִיעַ אוּתוּ זְמַן, מִיד הַגְּבִירָה הִיתָה נִכְנַסַת וְשְׂבָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְכֵן פַּעַם אַחַת וּשְׁתַּיִם וּשְׁלֹשׁ פַּעְמִים. לְפַעַם הָאֲחֲרוּנָה הַתְּרַחֲקָה מְהִיכַל הַמֶּלֶךְ, וְהַשְׁלִיךְ אוּתָהּ הַמֶּלֶךְ מְהִיכְלוּ לְזְמַן רַחוּק. אָמַר הַמֶּלֶךְ, הַפַּעַם הָזֶה אֵינָה כְּשָׂאֵר הַפַּעְמִים שְׁהִיא תִחְזַר לְפָנֵי כֶּף, אָלָא אֲנִי אֵלֶיךָ עִם כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי וְאַבְקַשׁ אוּתָהּ.

כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלֶיהָ, רָאָה אוֹתָהּ שֶׁהִיְתָה שׁוֹכֶכֶת בְּעֶפֶר. מִי רָאָה אֶת כְּבוֹד הַגְּבִירָה בְּאוֹתוֹ זְמַן וְאֵת בְּקָשׁוֹת הַמֶּלֶךְ כְּנִגְדָּה, עַד שֶׁהִמְלִיךְ אוֹחֵז אוֹתָהּ בְּיָדוֹ וּמְקִים אוֹתָהּ, וּמְבִיא אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ, וְנֹשֵׁבֶע לָהּ שְׁלֵא יִפְרֹד מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים וְלֹא יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ.

כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - כָּל זְמַן שֶׁפְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹת, כְּשֶׁהִיָּה מְגִיעַ הַזְּמַן, הִיא בָּאָה וְחוֹזֶרֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעַכְשָׁו בְּגָלוֹת הַזֶּה לֹא כֵּן, אֲלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחֵז בְּיָדֶיהָ וְיִקְּמֶה אוֹתָהּ וְיִתְפָּסֵס עִמָּה וְיִשִּׁיב אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ. וְבֹא תִרְאֶה שֶׁכֵּן זֶה, שֶׁהָרִי כְּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל זֶה כְּתוּב, (עֲמוּס ט) בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת. הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כִּמוֹ בְּפַעֲמִים הָאֲחֵרוֹת, אֲבָל אֲנִי אֶקְּמֶה אוֹתָהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב, בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, אֲנִי אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד. מִי זֶה סִפְת דְּוִיד? זֶה בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. הַנִּפְלֵת, כִּמוֹ שֶׁכְּתוּב נִפְלָה. וְזֶהוּ כְּבוֹדָה שֶׁל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְתִשְׁבַּחְתָּהּ, וְזֶה לְמַדְּנָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה, וְדַאי דְּבִרְתָּ עַל לְבַי וְהִתְיַשְׁב, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבַר. וְזֶה הוֹלֵךְ כִּמוֹ דְּבַר אֶחָד שֶׁשְׁמַעְתִּי וְשִׁכַּחְתִּי, וְעַכְשָׁו הָרוּחַתִּי אוֹתוֹ. שְׁשִׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל כְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל וְיֹאמֶר, (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֶפֶר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם, כְּמִי שְׁאֹחֵז בְּיָדֵי חֲבָרוֹ וְיֹאמֶר: הַתְּנַעֲר, קוּם! כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחֵז בָּהּ וְיֹאמֶר: הַתְּנַעֲרִי, קוּמִי!

אָמַר לוֹ רַבִּי אַחָא, וְכִי כָּל אוֹתָם בְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ פּוֹתְחִים בְּלִשׁוֹן זֶה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם ט) קוּמִי אוּרִי כִּי בֹא אוּרֶךְ, וְשִׁמַּחְתָּ הַכֹּל כְּשֶׁהִמְלִיךְ מִתְּפִיס עִמָּה.

בַּר מְטָא לְגַבְהָ, חָמָא לָהּ דְּהוּה שְׁכִיבַת לְעֶפְרָא. מָאן חָמָא יְקָרָא דְּמִטְרוּנִיתָא בְּהֵיא (דף ר' ע"ב) זְמַנָּא, וּבְעוֹתִין דְּמִלְכָּא לְקַבְּלָהּ עַד דְּאַחִיד לָהּ מִלְכָּא בִּידוּי, וְאוּקִים לָהּ, וְאֵייתִי לָהּ לְהִיכְלִיָּה, וְאוּמִי לָהּ דְּלֹא יִתְפָּרֵשׁ מִינָּה לְעוֹלָמִין, וְלֹא יִתְרַחֵק מִינָּה.

כִּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל זְמַנִּין דְּכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹתָא, כַּד הוּה מְטִי זְמַנָּא, הִיא אֲתִיאַת וְהִדְרַת קָמִי מִלְכָּא. וְהִשְׁתָּא בְּגָלוֹתָא דָּא לֹא הָכִי, אֲלֹא קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹחִיד בִּידָהּ, וְיוּקִים לָהּ, וְיִתְפָּסֵס בְּהִדָּה וְיִתִּיב לָהּ לְהִיכְלִיָּה. וְתֵא חֲזִי דְּהָכִי הוּא, דְּהָא כְּתִיב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל דָּא כְּתִיב, (עֲמוּס ט) בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כְּמִינִין אַחֲרֵינִין, אֲבָל אֲנִי אֶקְּמֶה לָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, אֲנִי אֶקְּמֶה אֶת סִפְת דְּוִיד. מָאן סִפְת דְּוִיד. דָּא בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. הַנּוֹפְלֵת: כְּמָה דְּכְתִיב נִפְלָה. וְדָא הִיא יְקָרָא דְּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְתוֹשְׁבַחְתָּא דִּילָהּ. וְדָא אוֹלִיפְנָא בְּהֵיא שְׁעָתָא.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, וְדַאי מְלִילְתָּא עַל לְבַאי, וְאִתְיַשְׁבָּא, וְדָא בְּרִירוֹ דְּמִלָּה. וְאִזְלָא הֵיא, כְּמִלָּה חֲדָא דְּשִׁמְעָנָא וְשִׁכַּחְנָא, וְהִשְׁתָּא רְוּוּחָנָא לָהּ, דְּתִנִּינָן, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְמַן קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְרִזָּא עַל כְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל וְיֹאמֶר, (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֶפֶר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם, כְּמִי שֶׁאֵחִיד בִּידָא דְּחֲבָרִיָּה וְיֹאמֶר הַתְּנַעֲר, קוּם, כִּי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹחִיד בָּהּ וְיֹאמֶר הַתְּנַעֲרִי, קוּמִי.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אַחָא, וְכִן כָּל אֵינּוֹן בְּנֵי הֵיכְלָא דְּמִלְכָּא בְּלִישְׁנָא דָּא פְּתַחִין, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה ט) קוּמִי אוּרִי כִּי בֹא אוּרֶךְ, הֵא כִּי בֹא אוּרֶךְ, הָרִי הַמֶּלֶךְ פֹּאן, וְדַאי שְׁאֵז הוּא הַכְּבוֹד שְׁלָהּ, וְשִׁמַּחְתָּ הַכֹּל כְּשֶׁהִמְלִיךְ מִתְּפִיס עִמָּה.

מִלְפָּא הָכָא, וְדָאֵי כְדִין הוּא יְקָרָא דִּילָהּ, וְחִדּוּתָא דְכָלָא, פִּד מִלְפָּא אֲתַפְיִיס בְּהִדָּה. (בְּתִיב (מַלְכִים א א) וְתַבֵּא בְּתִשְׁבַּע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַמְּדַרְדָּה כְּגוֹנוּא ד) בְּכָל אֵינוֹן זְמַנִּין אִיהִי אֶתֶת לְגַבֵּי דְמִלְפָּא, וְקַמַּת קַמִּיה, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (מַלְכִים א א) וְתַבֵּא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְתַעֲמוּד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. אֲבָל בְּזַמְנָא דָּא לָאו הָכִי, אֶלָּא מִלְפָּא יִיתִי לְגַבְהָ, וְיִתְפְּיִיס בְּהִדָּה, וְיִתִּיב לָהּ לְהִיכְלִיהָ. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (זְכַרְיָה ט) הִנֵּה מִלְפָּךְ יָבֵא לָךְ וְדָאֵי, וְלֹא אֲנִתְ לְגַבְיִיהָ, יָבֵא לָךְ, לְפִיִּיסָא לָךְ. יָבֵא לָךְ, לְאַקְמָא לָךְ. יָבֵא לָךְ, לְאַשְׁלֵמָא לָךְ בְּכָלָא. יָבֵא לָךְ, לְאַעְלָאָה לָךְ לְהִיכְלִיהָ, וְלֹאֲזִדּוּגָא עֲמָךְ זִוּגָא דְעֵלְמִין, פְּמָה דְאַתְ דְּאִמְר (הוּשַׁע ב) וְאַרְשַׁתִּיךָ לִי בְּאַמוּנָה.

(פְּתוּב (מַלְכִים-א א) וְתַבֵּא בְּתִשְׁבַּע אֶל הַמֶּלֶךְ הַמְּדַרְדָּה, כְּמוֹ זֶה) בְּכָל אוֹתָן הַפְּעָמִים הִיא בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ וְעוֹמְדַת לְפָנָיו. זֶהוּ שְׁכַתוּב (מַלְכִים-א א) וְתַבֵּא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְתַעֲמֵד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. אֲבָל בַּפַּעַם הַזֶּה לֹא כָךְ, אֶלָּא הַמֶּלֶךְ יֵלֵךְ אֵלֶיהָ וְיִתְפְּיִיס עִמָּה וְיִשִּׁיב אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוּב הִנֵּה מִלְפָּךְ יָבֵא לָךְ, וְדָאֵי, וְלֹא אִתְ אֵלָיו. יָבֵא לָךְ, לְפִיִּיס אוֹתָךְ. יָבֵא לָךְ, לְהִקִּים אוֹתָךְ. יָבֵא לָךְ, לְהַשְׁלִים אוֹתָךְ כִּפְלָא. יָבֵא לָךְ, לְהַכְנִיס אוֹתָךְ לְהִיכְלוֹ וְלִהְיוֹדוּג עֲמָךְ זִוּג עוֹלָמִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר וְאַרְשַׁתִּיךָ לִי בְּאַמוּנָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פְּגַשׁ בְּהֵם רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, הָרִי בַעַל הַחֲכָמָה בָּא, נִקְבַּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה. כְּשֶׁקָּרְבוּ אֵלָיו, הִשְׁתַּמֵּט מֵהֶאֱכָף שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עֲלָיו, וְיָרַד אֵלֵיהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת יט) וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחִזַּק מְאֹד וְגו'. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר, כְּאִן נִחְלָקוּ סִפְרֵי הָרַאשׁוֹנִים, וְכָלֶם בְּדָבָר אֶחָד נִתְקַעוּ. יֵשׁ מִי שְׂאוֹמַר, קוֹל הַשֹּׁפָר - שְׁנַיִם. קוֹל - אֶחָד. הַשֹּׁפָר - שְׁנַיִם. וְדִיִּק זֶה מִשְׁלָא כְּתוּב וַיְהִי הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחִזַּק, אֶלָּא קוֹל הַשֹּׁפָר, קוֹל שְׂיוּצָא מֵהַשֹּׁפָר, שְׂוֹדָאֵי נִקְרָא שׁוֹפָר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (יִשְׁעִיָּה כז) יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל, וְזֶהוּ שׁוֹפָר גְּדוֹל שְׁבוּ יוֹצְאִים הַעֲבָדִים לְחֵרוֹת עוֹלָמִים, וְהָרִי פְּרֻשָּׁה.

וַיֵּשׁ מִי שְׂשׁוּנָה וּמְדִיִּק שֶׁהִפֵּל אֶחָד, מִשׁוּם שְׁכַתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר, הַקוֹל שְׁנִקְרָא שׁוֹפָר. וּמַנִּין לָנוּ שְׁנִקְרָא קוֹל? מִמָּה שְׁכַתוּב (דְּבָרִים ה) קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יָסָף, וְהַקוֹל הַגְּדוֹל הַזֶּה נִקְרָא שׁוֹפָר. וְעַל כֵּן, קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ כְּתוּב. לְאֵן הוֹלֵךְ? אִם תֹּאמַר לְהַר סִינַי אוֹ

עַד דִּהוּוּ אֲזִלִּי פְּגַע בְּהוּ רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, הָא מְאָרִיָּה דְחֲכָמְתָא אֲתִי, נִקְבַּל אֲנִפִּי שְׂכִינְתָא. פִּד קָרִיבוּ בְּהִדָּה, אֲשַׁתְּמִיט מַקְסָטוּרָא דְקוּפְטָרָא, וְנַחַת גְּבוּן. פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת יט) וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחִזַּק מְאֹד וְגו'. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר, הָכָא אֶפְלִיגוּ סִפְרֵי קְדָמָאֵי, וְכֻלְהוּ בְּחַד מְלָה אֲתַתְקַעוּ. אִית מָאן דְּאָמַר, קוֹל הַשֹּׁפָר תְּרִי, קוֹל חַד, הַשֹּׁפָר תְּרִי. וְדִיִּיק לָהּ, מְדִלָּא כְּתִיב וַיְהִי הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחִזַּק, אֶלָּא קוֹל הַשֹּׁפָר, קוֹל דְּנַפְיָק מִשׁוֹפָר, דְּוְדָאֵי שׁוֹפָר אֶקְרִי, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (יִשְׁעִיָּה כז) יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל, וְהָאֵי אִיהוּ שׁוֹפָר גְּדוֹל, דְּבִיָּה נַפְקִין עֲבָדִין לְחֵירוֹת עֲלָמִין. וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִית מָאן דְּתַנִּי וְדִיִּיק דְכָלָא חַד, בְּגִין דְכְּתִיב קוֹל הַשֹּׁפָר, קוֹל דְּאֶקְרִי שׁוֹפָר. וּמַנָּא לָן דְּאֶקְרִי קוֹל. מִמָּה דְכְּתִיב, (דְּבָרִים ה) קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יָסָף, וְהָאֵי קוֹל גְּדוֹל אֶקְרִי שׁוֹפָר. וְעַל דָּא קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ כְּתִיב. לְאֵן הוֹלֵךְ. אִי תִימָא לְהַר סִינַי, אוֹ לְיִשְׂרָאֵל.

לְיִשְׂרָאֵל, אִזּוּ יוֹרֵד הָיָה צְרִיף
לְהִיטּוֹת! אֵלֶּא הַתּוֹרָה יִצְאָה מִכָּאן.
וּמִהַמְּקוֹם הַזֶּה, שֶׁהוּא הַכֶּלֶל שֶׁל
כָּל שְׂאֵר הַקּוֹלוֹת, נִתְּנָה,
וּכְשִׁי־סִתְּפְלוּ בְּדַבְרִים, הַכֹּל אֶחָד.
וְלִכְּן הַלּוּחֹת הֵרְאֵנוּ שֶׁהֵן הַיּוֹ
רְשׁוּמִים מִהַמְּקוֹם הַזֶּה, וְזֶהוּ סוּד
הַדְּבָר, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת לב) חֲרוֹת עַל
הַלְּחָת. אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֵלֶּא
חֲרוֹת, חֲרוֹת מִמֶּשׁ, מְקוֹם שֶׁכָּל
הַחֲרוֹת תְּלוּיָהּ בּוֹ. וּבֵא רְאֵה, אֵין
לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה שְׂאוּמְרִים כָּל
הַחֲבָרִים זֶה כֶּף וְזֶה כֶּף, שֶׁלֹּא
הוֹלֵךְ הַכֹּל לְמְקוֹם אֶחָד וּמִתְכַּנֵּס
לְמַעַן אֶחָד.

הוֹרֵךְ, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֹר (קֹהֶלֶת א) כָּל
הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֵל הַיָּם, וְכָתוּב
הַכֹּל הוֹלֵךְ אֵל מְקוֹם אֶחָד. וְחִזְק
מְאֹד - כְּמוֹ שֶׁשְּׂנִינּוּ, כְּלִי מְחִזֵּק
אֲרַבְעִים סֵאָה. וְחִזְק מְאֹד - שְׂאֵין
לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה חֲלָשׁ אוֹ שְׂבוּר,
שֶׁכְּשֶׁתְּסַתְּכַל וְתִכְפִּיר אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא
תִּמְצָא אוֹתוֹ חִזְק כְּפִטִּישׁ שְׂשׁוּבֵר
סְלָעִים. וְאִם זֶה חֲלָשׁ - זֶה מִמֶּךָ,
כְּמוֹ שְׂבִאֲרוּהָ, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים לב) כִּי
לֹא דָבָר רַק הוּא, וְאִם רַק הוּא -
מִכֶּם הוּא. וְעַל זֶה וְחִזְק מְאֹד.

כְּתוּב, (שְׁמוֹת יט) מִשֶּׁה יִדְבֵּר
וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל. בְּמְקוֹם
הַזֶּה נִכְלְלוּ דְבָרִים עֲלִיוֹנִים, הָרִי
פָּרְשׂוּהָ וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל,
בְּקוֹלוֹ שֶׁל מִשֶּׁה, בְּאוֹתוֹ קוֹל
שְׂאוּחֹז בּוֹ מִשֶּׁה. כָּאֵן יֵשׁ
לְהַתְּבוּנָה, שֶׁהָרִי הַפּוֹף הָיָה,
שֶׁכְּתוּב (שִׁם כ) וַיִּדְבֵּר אֱלֹהִים, וְכָאֵן
כְּתוּב מִשֶּׁה יִדְבֵּר.

אֵלֶּא יֵשׁ אוּמְרִים, מִשׁוּם שֶׁכְּתוּב
וַיֹּאמְרוּ אֵל מִשֶּׁה דְבָר אֶתְּהָ עֲמָנוּ
וְנִשְׁמָעָה וְאֵל יִדְבֵּר עֲמָנוּ אֱלֹהִים.
וְעַל זֶה מִשֶּׁה יִדְבֵּר, וְהֶאֱלֹהִים
יַעֲנֶנּוּ. מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא דְבָר
בַּתּוֹרָה מִפִּי מִשֶּׁה לְבָדוֹ, וְזֶהוּ
שְׂבִאֲרוּהָ - קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה
עֲצָמוֹ. הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ

יֹרֵד מִיבְעֵי לִיָּהּ. אֵלֶּא אוּרִייתָא מְהֵכָא נִפְקָא.
וּמֵאַתֵּר דָּא, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְכָל שְׂאֵר קְלִין
אֲתִייהִיבַת, וְכַד יִסְתְּפְלוּן מִלִּי כְּלָא חַד.

וְעַל דָּא, לִוְחֵי קְדָמָאֵי רְשִׁימִין מְהֵאֵי אֲתֵר הוּוּ,
וְדָא הוּא רְזָא דְמִלָּה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת לב) חֲרוֹת
עַל הַלּוּחֹת, אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת, אֵלֶּא חֲרוֹת,
חֲרוֹת מִמֶּשׁ, אֲתֵר דְכָל חֲרוֹת בֵּיהַ תְּלוּיָא. וְתָא
חֲזִי, לִית לָךְ מִלָּה בְּאוּרִייתָא, דְּאִמְרִין כְּלָהוּ
חֲבָרִיִּיא דָא הֵכִי וְדָא הֵכִי, דְּלֹא אֲזִיל כְּלָא
לְאַתֵּר חַד, וְלִמְבוּעָא חַד אֲתִפְנַשׁ.

הוֹרֵךְ: כְּמָה דְאַתְּ אֲמֹר, (קֹהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים
הוֹלְכִים אֵל הַיָּם. וְכְּתִיב (קֹהֶלֶת א) הַכֹּל
הוֹלֵךְ אֵל מְקוֹם אֶחָד. וְחִזְק מְאֹד, כְּמָה דְתַנִּינָן
כְּלִי מְחִזֵּק אֲרַבְעִים סֵאָה. וְחִזְק מְאֹד, דְּלִית
לָךְ מִלָּה בְּאוּרִייתָא חֲלָשָׁא אוֹ תְּבִירָא, דְּכַד
תְּסַתְּכַל וְתַנְדַּע בָּהּ, דְּלֹא תִשְׁפַּח לָהּ תִּקְיָפָא
כְּפִטִּישָׁא דְמִתְּבַר טִינָרִין. וְאִי אִיהִי חֲלָשָׁא,
מִינָךְ הוּא. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְכְּתִיב, (דְּבָרִים לב) כִּי
לֹא דָבָר רַק הוּא, וְאִם רַק הוּא, מִכֶּם אִיהוּ.
וְעַל דָּא וְחִזְק מְאֹד. (דָּרַךְ ע"א).

כְּתִיב (שְׁמוֹת יט) מִשֶּׁה יִדְבֵּר וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ
בְּקוֹל, בְּאַתֵּר דָּא אֲתִפְלְלוּ מִלִּין עֲלֵאִין,
הָא אוּקְמוּהָ וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, בְּקוֹלוֹ שֶׁל
מִשֶּׁה, בְּהֵהוּא קוֹל דְּאֲחִיד בֵּיהַ מִשֶּׁה. הֵכָא
אִית לְאַסְתְּפְלָא דְהָא אִפְכָא הָוָה, דְכְּתִיב (שְׁמוֹת
כ) וַיִּדְבֵּר אֱלֹהִים, וְהֵכָא כְּתִיב מִשֶּׁה יִדְבֵּר.

אֵלֶּא אִית דְּאִמְרִי, בְּגִין דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת כ) וַיֹּאמְרוּ
אֵל מִשֶּׁה דְבֵר אֶתְּהָ עֲמָנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל
יִדְבֵּר עֲמָנוּ אֱלֹהִים. וְעַל דָּא מִשֶּׁה יִדְבֵּר,
וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ. בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח מִלָּה
בְּאוּרִייתָא מִפּוּמָא דְמִשֶּׁה בְּלְחוּדוּי, וְדָא הוּא
דְּאוּקְמוּהָ, קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה מִפִּי
תּוֹרָה, מִשֶּׁה מִפִּי עֲצָמוֹ אֲמַר אוֹתָן. מִעֲצָמוֹ לֹא שְׂנִינּוּ, אֵלֶּא מִפִּי

מפי עצמו, מפי אותו קול שאחז בו שנקרא כף. והדבר יפה.

ובספר האגדה של בית רב אומרים, אף על גב שתורה נאמרה כלה מפי הגבורה - מפי עצמו של משה כמו כן נאמרה. ומי הוא? כמו קללות שבמשנה תורה. ואחר כך נכללו בגבורה. זהו שכתוב משה ידבר והאלהים יענו בקול. משה ידבר - זה קולו של משה. והאלהים יענו בקול - זו גבורה שמודה לאתו הקול. זהו שכתוב יענו בקול, באותו קול של משה. ועכשו מי שפתח בדברי תורה, (אנחנו נחזיק תודות לו. אמרו נשב, ומי שפתח) יפתח ויאמר. ישובו.

פתח רבי אבא ואמר, כתוב (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה אלמנה ויגרשה וזרע אין לה וגו'. אשרי חלקם של ישראל מפל העמים עובדי עבודה זרה, שהרי כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא ברא אותו אלא בשביל ישראל, כדי שיקבלו תורה בהר סיני ויטהרו בכל, וימצאו צדיקים לפניהו.

בא ראה, פשה שלם העולם הזה בישראל כמו שלמעלה, ואותו אדם ננעץ בארץ, ורומז מגיע עד קצה השמים, רצה הקדוש ברוך הוא להשלים (להוציא) את הנשמה הקדושה ממעלה למטה, כדי שיתאחו ויתקשר זה בזה. זהו שכתוב (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו', להיות קשור זה בזה, וימצא שלם כמו שלמעלה, וישלים ויתקן עצמו כף.

ומשום כך ברא אותו זכר ונקבה, להיות שלם. ומתי נקרא אדם שלם כמו שלמעלה? בפעם

עצמו אמרן. מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו, מפי ההוא קול דאחיד ביה, דאקרי הכי. ושפיר מלה.

ובספר דאגדתא דבי רב אמרי, אף על גב דאורייתא מפי הגבורה אתמר כולה, מפי עצמו של משה כמו כן אתמר. ומאי איהו. פגזון קללות שבמשנה תורה. ולבתר אתפליגן בגבורה, הדא הוא דכתיב משה ידבר והאלהים יענו בקול. משה ידבר, דא קולו של משה. והאלהים יענו בקול, דא גבורה, דאודי ליה לההוא קלא. הדא הוא דכתיב יענו בקול בההוא קול דמשה. והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא, (אמן אחרי גזרון ליה, אמרו נתיב ומאן דפתח) ליפתח ויימא, יתבו.

פתח רבי אבא ואמר, כתוב (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה אלמנה ויגרשה וזרע אין לה וגו', זפאה חולקיהון דישראל מפל עמין עובדי עבודה זרה, דהא קדשא ברין הוא כד ברא עלמא, לא ברא ליה אלא בגיניהון דישראל, בגין דיקבלון אורייתא בטורא דסיני, ויתדכון בכלא, וישתפחון זפאין קמיה. תא חזי, כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל, פגוונא דלעילא, וההוא אדם אתנעין בארעא, ורומיה מטי עד צית שמיא, בעא קדשא ברין הוא לאשלמא (פ"א לאשלמא) נשמתא קדישא מעילא לתתא, בגין דיתאחיד ויתקשר דא בדא, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) וייצר יי' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. למהוי קשיר דא בדא, וישתפח שלים פגוונא דלעילא, וישלים ויתקן גרמיה הכי.

ובגין כך ברא ליה דכר ונוקבא, למהוי שלים. ואימתי אקרי בר נש שלים

שְׂמֹדֶיג עִם בֵּת זֹגוּ בְּאֲחֻדוֹת
וּבְשִׁמְחָה וּבְרִצּוֹן, וְיֹצֵיא מִמֶּנּוּ
וּמִנְקֻבָּתוֹ בֵּן וּבֵת. וְאִזּוּ הוּא אָדָם
שֶׁלֶם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וּמְשָׁלִים
הוּא לְמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ
הָעֲלִיּוֹן, וְאִזּוּ נִקְרָא (תְּקִים) הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן עָלָיו.

וְאָדָם שֶׁלֹּא רוֹצֵה לְהַשְׁלִים אֶת
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לְמִטָּה, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא
נִבְרָא, שֶׁהָרִי אֵין לוֹ כָּלֵל חֵלֶק
בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. וּכְשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ
מִמֶּנּוּ, לֹא נֶאֱחָזֵת בּוֹ כָּלֵל, שֶׁהָרִי
הַקָּטָן אֶת דְּיוֹקָן רַבּוֹנוֹ עַד
שִׁיתְקַשֵּׁר (שִׁחִיור) וְיִתְקַן כִּפְּלָא.

זֶהוּ שִׁפְתוּב, (ויקרא כב) וּבֵת כֶּהֵן פִּי
תִּהְיֶה אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְגו'. וּבֵת
כֶּהֵן - זֶה הַנְּשֻׁמָה הַקְּדוּשָׁה
שֶׁנִּקְרָאת בֵּת הַמְּלָךְ, שֶׁהָרִי
פָּרְשָׁה שֶׁהַנְּשֻׁמָה הַקְּדוּשָׁה הִיא
מְזוּוּגָה שֶׁל הַמְּלָךְ וְהַגְּבִירָה יוֹצֵאת.
וּמִשׁוּם כֶּהֵן, אֵיךְ שֶׁהַגּוֹף שֶׁלְמִטָּה
הוּא מְזַכֵּר וְנִקְבָּה, אֵפֶי כֶּהֵן הַנְּשֻׁמָה
לְמַעְלָה. כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה, מֵאוֹתוֹ
הַגּוֹף שֶׁהִזְדוּגָה בּוֹ, וּמֵת. וּגְרוּשָׁה,
שֶׁגְּרָשָׁה מֵאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁל הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ. וְכֵן כֶּהֵן לְמָה? מִשׁוּם
שֶׁזֶרַע אֵין לָהּ לְהַמְצִיא כְּמוֹ
שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִהְתַּקְּשֵׁר בְּשֵׁם
הַקְּדוֹשׁ. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מִי
וְשָׁבָה? וְשָׁבָה סֵתָם, לְהִתְפַּקֵּן
כְּמוֹ מִקְדָּם. וְאִזּוּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית
אָבִיהָ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
כְּנַעוּרֶיהָ - כְּבִרְאשׁוֹנָה. מִלְחָם
אָבִיהָ תֹאכַל - לְהַתְעַנֵּג בְּעַנְג שֶׁל
הַמְּלָךְ.

מִבָּאֵן וְלֵהֲלָא - (שם) וְכֵן זֶר לֹא
יֹאכַל קֹדֶשׁ. מִי הוּא הַזֶּר? אוֹתוֹ
שֶׁלֹּא (כְּבֹד) תְּקִים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
לְמִטָּה וְאֵין לוֹ בּוֹ חֵלֶק. לֹא יֹאכַל
קֹדֶשׁ, אֵין בּוֹ חֵלֶק מִהֶעֱנַג
שְׁלֹמֶעֱלָה שִׁישׁ בּוֹ אֲכִילָה,
שִׁפְתוּב (שִׁר ה) אֲכָלוּ רַעִים, אֲכִילָה
שְׁלֹמֶעֱלָה הִיא הֶעֱנַג שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהֶעֱנַג הַזֶּה שְׂרוּי

כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא בְּשַׁעֲתָא דְאַזְדוּגוּ בְּבֵת זֹגִיָה
בְּאֲחֻדוֹתָא בְּחֻדוֹתָא בְּרַעוּתָא, וְיִפִּיק מִנִּיה
וּמִנְקֻבָּיָה בֵּן וּבֵת. וּכְדִין הוּא בְּרַ נֶשׁ שְׁלִים
כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא, וְאַשְׁלִים הוּא לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא
דְשָׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וּכְדִין אֲתַקְרִי (ס"א
אֲתַקְרִים) שְׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה עָלֶיהָ.

וּבְרַ נֶשׁ דְלָא בְּעֵי לְאַשְׁלֵמָא שְׂמָא קְדִישָׁא
לְתַתָּא, טַב לִיה דְלָא אֲתַבְרִי, דְהָא לִית
לִיה חוּלְקָא כָּלֵל בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. וְכַד נִפִּיק
נִשְׁמָתִיהָ מִנִּיהָ, לֹא אֲתַאֲחָדָא בִּיהָ כָּלֵל, דְהָא
אַזְעָרָא דְיוֹקָנָא דְמֵאֲרִיָה עַד דְאַתְקַשְׁרָא (ס"א
דְאַתְקַשְׁרָא) וְאַתְתַּקְנַת בְּכֻלָּא.

הַרְא הוּא דְכִתִּיב, (ויקרא כב) וּבֵת כֶּהֵן פִּי תִהְיֶה
אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְגו'. וּבֵת כֶּהֵן, דָּא
נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא, דְאַתְקְרִי בְּרַתָּא דְמִלְכָּא, דְהָא
אוּקְמוּיָה דְנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא מְזוּוּגָא דְמִלְכָּא
וּמִטְרוּנִיתָא נִפְקַת. וּבְגִינֵי כַּד הִיךְ גּוּפָא דְלְתַתָּא
מְדַכָּר וְנוֹקְבָא, אוּף הָכִי נִשְׁמָתָא לַעִילָא. כִּי
תִהְיֶה אֶלְמָנָה מֵהָהוּא גּוּפָא דְאַזְדוּגַת בִּיהָ,
וּמִית. וּגְרוּשָׁה, דְאַתְתַּרְכַּת מֵהָהוּא חוּלְקָא
דְשָׂמָא קְדִישָׁא. וְכֵן כֶּהֵן לְמָה, בְּגִין דְזֶרַע אֵין
לָהּ לְאַשְׁתַּפְּחָא כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא, וְלִאֲתַקְשְׁרָא
בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מֵאֵן
וְשָׁבָה. וְשָׁבָה סֵתָם, לְאַתְתַּקְנָא כְּמִלְקַדְמִין.
וּכְדִין וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, דָּא קֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא. כְּנַעוּרֶיהָ: כְּקִדְמִיתָא. מִלְחָם אָבִיהָ
תֹאכַל, לְאַתְעַנְגָּא בְּעַנּוּגָא דְמִלְכָּא.

מִבָּאֵן וְלֵהֲלָאָה, (ויקרא כב) וְכֵן זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ.
מֵאֵן הוּא זֶר. הֵהוּא דְלָא (ס"א אוּקְרִי) אוּקְרִים
שְׂמָא קְדִישָׁא דְתַתָּא, וְלִית לִיה בִּיהָ חוּלְקָא.
לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, לִית בִּיהָ חוּלְקָא מִעַנּוּגָא
דְלַעִילָא דְאִית בִּיהָ אֲכִילָה, דְכִתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים
ה) אֲכָלוּ רַעִים, אֲכִילָה דְלַעִילָא, עַנּוּגָא (ד' ט' ז

ע"ב) דְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא הָוִי, וְהָאִי עֲנוּגָא שְׂרָיָא, בְּאַתֵּר דְשְׂרָיָא כַּד רִיחָא דְקַרְבְּנָא הָוִה סְלִיק.

הָא חֲזִי, בְשַׁעְתָּא דְאַשְׁתַּכַּח מְזוּנָא לְתַתָּא, אֲשַׁתַּכַּח מְזוּנָא לְעִילָא. לְמַלְפָּא דְאַתְקֵן סְעוּדְתָא דִילִיָּה, וְלֹא אֲתַקֵּן לְעַבְדוּהִי. כַּד אֲתַקֵּן לְעַבְדוּהִי, אָכִיל הוּא סְעוּדְתָא דִילִיָּה, וְאִינוּן אָכְלִי סְעוּדְתֵייהוּ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים) אָכְלִיתִי יַעֲרִי עִם דְבָשִׁי, דָּא סְעוּדְתָא דְמַלְפָּא. אָכְלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים, דָּא סְעוּדְתָא דִידְהוּ מְרִיחָא דְקַרְבְּנָא, כַּד רִיחָא דְקַרְבְּנָא הָוִה סְלִיק. וּבְגִינִי כֶּף אֲקָרִי רִיחַ גִּיחַח לִינִי. רִיחַ לְעַבְדוּהִי. גִּיחַח לִינִי. (מֵאַתֵּר דְעֲנוּגָא דַעֲתִיקָא אֲשַׁתַּכַּח) וְעַל דָּא סְעוּדְתָא דְמַלְפָּא אֲתַעֲכַב, בְּגִין סְעוּדְתָא דְעַבְדוּהִי. וּבְגִין כֶּף, יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסֵי לְאַבְיָהֶן שְׁבַשְׁמִים תְּגִינֵן. וּמִסְעוּדְתָא דְמַלְפָּא מָאן אָכִיל. אֶלָּא אִינוּן נִשְׁמַתִּין דְצַדִּיקֵיָא.

הָוִי פְּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קלג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד, זַפְּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְלֹא יְהַב לֹון קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְרַבְרַבָּא, אוֹ לְשְׁלִיחָא, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחִידֵן בֵּיה, וְהוּא אֲחִיד בְּהוּ, וּמַחֲבִיבוּתָא דְלְהוֹן קָרָא לֹון קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַבְדִּין. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (וִיקְרָא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדִּים עַבְדֵי הֵם. לְבַתֵּר קָרָא לֹון בְּנִים, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם. לְבַתֵּר קָרָא לֹון אַחִים, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תְּהִלִּים קכב) לְמַעַן אַחִי וְרַעֲי וְגו'. וּבְגִין דְקָרָא לֹון אַחִים, בְּעָא לְשׁוּוּאָה מְדוּרִיָּה בְּהוּ, וְלֹא יַעֲדֵי מְגִיָּהוּ. כְּדִין כְּתִיב הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד.

בְּמָקוּם שְׁשֵׁרוּי פְּאֶשֶׁר רִיחַ הַקָּרְבָּן הִזְה עוֹלָה.

בָּא רָאָה, בְּשַׁעָה שְׁנַמְצָא מְזוּן לְמַטָּה, נַמְצָא מְזוּן לְמַעְלָה. לְמַלְפָּא שְׁתַּקֵּן אֶת סְעוּדְתוֹ וְלֹא תַקֵּן לְעַבְדִּיו. כְּשִׁתַּקֵּן לְעַבְדִּיו, הוּא אָכַל אֶת סְעוּדְתוֹ, וְהֵם אָכְלוּ אֶת סְעוּדְתָם. זְהוּ שְׁכַתוּב (שם) אָכְלִיתִי יַעֲרִי עִם דְבָשִׁי - זוֹ סְעוּדַת הַמְּלָךְ. אָכְלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים - זוֹ סְעוּדְתָם מְרִיחַ הַקָּרְבָּן, כְּשֵׁרִיחַ הַקָּרְבָּן הִזְה עוֹלָה, וּמִשׁוּם כֶּף נִקְרָא רִיחַ גִּיחַח לְהוּ. רִיחַ לְעַבְדִּיו, גִּיחַח לְהוּ. (מִמָּקוּם הַעֲנֵג שֶׁל הַעֲתִיק נַמְצָא) וְלָכֵן סְעוּדַת הַמְּלָךְ מִתְעַכְבֶּת, בְּגַלְל סְעוּדְתָם שֶׁל עַבְדָּיו. וּמִשׁוּם כֶּף יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסִים אֶת אַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים שְׁנִינּוּ. וּמִסְעוּדַת הַמְּלָךְ מִי אוֹכֵל? אֶלָּא אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קלג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא נִתֵּן אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִדּוֹל אוֹ לְשְׁלִיחַ, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחִוּזִים בּוֹ, וְהוּא אֲחִוּז בְּהֶם, וּמַחֲבִיבוּתָם קָרָא לְהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַבְדִּים, זְהוּ שְׁכַתוּב (וִיקְרָא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדִּים עַבְדֵי הֵם. אַחַר כֶּף קָרָא לְהֶם בְּנִים, זְהוּ שְׁכַתוּב בְּנִים אַתֶּם לְהוּ אֱלֹהֵיכֶם. אַחַר כֶּף קָרָא לְהֶם אַחִים, זְהוּ שְׁכַתוּב לְמַעַן אַחִי וְרַעֲי וְגו'. וּמִשׁוּם שְׁקָרָא לְהֶם אַחִים, רְצָה לְשִׁים אֶת מְדוּרוֹ בְּהֶם וְלֹא יִסּוּר מֵהֶם, וְאִז כְּתוּב הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד.

וְהַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה כֶּף אָמַר, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים וְגו', כְּמוֹ

וּבוֹצִינָא קְדִישָׁא הָכִי אָמַר, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים וְגו', כְּמָה דְאַתָּא אָמַר (וִיקְרָא כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אַחֹתוֹ. וּבְסִפְרָא דְרַב יִיבָא סְבָא,

שנאמר (ויקרא ב) ואיש אשר יקח את אחותו. ובספרו של רב ייבא סבא, ואיש - זה הקדוש ברוך הוא. אשר יקח את אחתו - זו כנסת ישראל. וכל כף למה? חסד הוא, ודאי, והרי פשוטה. ולכן, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד - הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל. גם - לרבות ישראל שלמטה, כמו שאמרנו, שהרי בשעה שכנסת ישראל (באחה באחדות) באחדות עם הקדוש ברוך הוא, ישראל שלמטה שרוים בשמחה גם הם עם הקדוש ברוך הוא, ומשום כך כתוב גם יחד. ובספרו של רב המנונא סבא, גם יחד - לרבות צדיק. בה, בכנסת ישראל, שהם זיווג אחד, והכל דבר אחד.

ושנינו בפרשת שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, מהו אחד? זו כנסת ישראל שאחונה בקדוש-ברוך הוא. שאמר רבי שמעון, זיווג של זכר ונקבה נקרא אחד. במקום שהנקבה שורה, אחד נקרא. מה הטעם? בגלל שזכר בלי נקבה נקרא חצי גוף, וחצי אינו אחד. וכשמתחברים כאחד שני חצאי גוף, נעשים גוף אחד, ואז נקרא אחד.

ועכשו הקדוש ברוך הוא לא נקרא אחד. וסוד הדבר - כנסת ישראל בגלות, והקדוש ברוך הוא עלה למעלה למעלה, והזיווג נפרד, והשם הקדוש לא נמצא שלם ולא נקרא אחד. ומתי יקרא אחד? בשעה שהגבירה תמצא עם המלך ויזדווגו כאחד. זהו שכתוב (עובדיה א) והיתה לה' המלוכה. מי המלוכה? זו כנסת ישראל שהמלכות קשורה בה, אז (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועל זה, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

ואיש: דא קדשא בריך הוא. אשר יקח את אחותו: דא כנסת ישראל. וכל כף למה. חסד הוא, חסד הוא ודאי, והא אוקמוה. ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, קדשא בריך הוא וכנסת ישראל. גם, לרבות ישראל דלתתא. פדאמרינן, דהא בשעתא דכנסת ישראל (כ"א באחיותא באחדותא) באחדותא בקודשא בריך הוא, ישראל דלתתא שריין באחדותא גם אינון בקודשא בריך הוא. ובגין כך גם יחד כתיב. ובספרא דרב המנונא סבא, גם יחד, לרבות צדיק. בה, בכנסת ישראל, דאינון זיווגא חד, וכלא מלה חד.

ותנינן בפרשתא דשמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, מהו אחד. דא כנסת ישראל דאחיד ביה בקודשא בריך הוא. דאמר רבי שמעון, זיווגא דדכר ונוקבא אקרי אחד. פאתר דנוקבא שריא, אחד אקרי. מאי טעמא. בגין דדכר בלא נוקבא פלג גופא אקרי, ופלג לאו הוא חד. וכד מתחברן פחדא תרי פלגי גופא, אתעבידו חד גופא, וכדין אקרי אחד.

והשתא קדשא בריך הוא לא אקרי אחד. ורזא דמלה, כנסת ישראל בגלותא, וקודשא בריך הוא סליק לעילא לעילא, וזיווגא אתפרש, ושמא קדישא לא אשתכח שלימ, ואחד לא אקרי. ואימתי יתקרי אחד, בשעתא דמטרוניתא תשתכח ביה במלכא, ויזדווגון פחדא. הדא הוא דכתיב, (עובדיה א) והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה. דא כנסת ישראל, דמלכו בה אתקשר, פדין (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ועל דא, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. (תהלים קלג) **מִאֵן שֶׁמֶן הַטּוֹב.** דָּא מְשַׁח רְבוּת קִדְשָׁא, דְּנִגְיֵד וְנִפְיֵק מִעֲתִיקָא קִדְיָשָׁא, דְּאִשְׁתַּכַּח בַּהֵוָּא נְהָר עֲלָאָה, דְּיִנְקָא לְבָנִין, לְאִדְלָקָא בּוֹצִינִין, וְהָהוּא מְשַׁח נְגִיד בְּרִישָׁא דְמַלְפָּא, וּמְרִישִׁיה לִיקִירוּ דְדִיקְנָא קִדְיָשָׁא, וּמִתְמָן נְגִיד לְכָל אֵינוֹן לְבוּשֵׁי יָקָר דְמַלְפָּא אֲתַלְפֵּשׁ בְּהוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו מִמֶּשׁ, וְאֵלִין אֵינוֹן פְּתָרֵי מַלְפָּא דְשָׁמִיָּה קִדְיָשָׁא אֲשֶׁתַּכַּח בְּהוּ.

הָא חֲזִי, פֶּל נְגִידוֹ, וְכָל חִידוֹ דְעֲלָמִין, לָא נְחִית לְבָרְכָא, אֲלֵא עַל יְדָא דְאֵלִין פְּתָרִין קִדְיָשִׁין, דְּאֵינוֹן שְׁמָא דְמַלְפָּא קִדְיָשָׁא, וּבְגִין כְּפֶה שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו וְדָאֵי כְּמָה דְאֵתָּ אָמַר (במדבר ד) עַל פִּי אֶהְרֵן וּבְנָיו תִּהְיֶה. כְּפֶה עַל פִּי מְדוּתָיו, נְחִית וְנִגְיֵד לְכֻלְהוּ עֲלָמִין, לְאִשְׁתַּכַּח בְּרַכָּאן לְכֻלָּא. וְתָא חֲזִי, הָאֵי שֶׁמֶן (דף פ' ע"א) טוֹב לֹא זָמִין, עַד הָהוּא זְמַנָּא דְפוּלְחָנָא דְלִתְמָא הָוָה סְלִיק, וְאִתְעַרְעַן דָּא בְּדָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי כו) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יִשְׂמַח לֵב. שֶׁמֶן לְעִילָא, וּקְטֹרֶת לְתַתָּא, כְּדִין הוּא חֲדוּתָא דְכֻלָּא. רַבִּי אַחָא וְרַבִּי יְהוּדָה זְקִיפּוּ יְדִין, וְאוּדּוּ לְרַבִּי אַבָּא.

רַבִּי אַחָא פִּתַּח, (בראשית כ) וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה, וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם גַּם אֲנֹכִי יַדְעֹתִי כִּי בָתֶּם לְכַבֵּךְ עֲשִׂיתָ זֹאת. הָאֵי וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, מָאֵי שְׁנָא בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם, וַיִּבֵּא אֱלֹהִים, וְלִישְׂרָאֵל לָא. (אלא דא הוּא רִזָּא דְאֱלֹהִים אַחֲרִים וְאִית לָהּ לְמַגְדַּע דְשֶׁמָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ישעיה נ"ז) רַם וְנִשְׂא שׁוֹכֵן עַד וְקוּדְשׁ שְׁמוֹ וְהוּא בְּלַחֲדוּי מַלְכָּא עַל כָּל מַה דְּאִשְׁתַּכַּח בֵּין לְעִילָא בֵּין לְתַתָּא וְהִיכְלָא קִדְיָשָׁא דִּילִיָּה בְּאִמְצִיעִיתָא אֲתַתְקֵן וּסְתַרְגִּיָּה אִית שְׂבַעִין כְּתָרִין וּמְנַהֵן אֲתַמְשְׁבוּ ע' וְרַבְרַבִּין וְאֲתַמְנֵנוּ עַל ע' עֲמִין דְעֲלָמָא לְמַתְּנוּ כָּל חַד וְחַד שְׁלִיט עַל עַמִּיָּה וְעַל אֲרַעִיָּה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִי לִישְׂרָאֵל רִזָּא דְשָׁמִיָּה בְּלַחֲדוּיָהוּן

בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. מִי שֶׁמֶן הַטּוֹב? זֶה שֶׁמֶן מִשְׁחַת קִדְשׁ שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִהַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ שְׁנִמְצָא בְּאוּתוֹ נְהָר עֲלִיוֹן, שְׁמִינִיק אֶת הַבָּנִים לְהַדְלִיק מְנֹרוֹת, וְאוּתוֹ שֶׁמֶן שׁוֹפֵעַ עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמְרַאשׁוּ לְכַבּוֹד שֶׁל הַזֶּקֶן הַקְּדוּשׁ, וּמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ לְכָל אוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁהַמֶּלֶךְ מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו מִמֶּשׁ, וְאֵלוֹ הֵם כְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהִשָּׁם הַקְּדוּשׁ נִמְצָא בָּהֶם.

בְּא רְאָה, כָּל הַשְּׁפַע וְכָל שְׁמַחַת הָעוֹלָמוֹת לֹא יוֹרְדִים לְכַרְךָ אֲלֵא עַל יְדֵי הַכְּתָרִים הַקְּדוּשִׁים הַלְלוּ, שֶׁהֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ, וּמִשׁוֹם כֶּף שְׂיֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. עַל פִּי מְדוּתָיו וְדָאֵי, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (במדבר ד) עַל פִּי אֶהְרֵן וּבְנָיו תִּהְיֶה. כְּפֶה עַל פִּי מְדוּתָיו יוֹרֵד וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת, לְהַמְצִיא בְּרֻכּוֹת לְכֻלָּם. וּבֵא רְאָה, הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב הַזֶּה אֵינוֹ זָמִין, עַד אוּתוֹ זָמַן שֶׁהַעֲבוּדָה שְׁלֵמָטָה הִיְתָה עוֹלָה וְנִפְגָּשִׁים זֶה בְּזֶה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (משלי כו) שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יִשְׂמַח לֵב. שֶׁמֶן לְמַעְלָה וּקְטֹרֶת לְמַטָּה, אֲזִי זוֹ שְׁמַחַת הַכֹּל. רַבִּי אַחָא וְרַבִּי יְהוּדָה זְקִיפּוּ יְדִים, וְהוּדוּ לְרַבִּי אַבָּא.

רַבִּי אַחָא פִּתַּח, (בראשית כ) וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה, וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם גַּם אֲנֹכִי יַדְעֹתִי כִּי בָתֶּם לְכַבֵּךְ עֲשִׂיתָ זֹאת. וַיִּבֵּא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ הַזֶּה, מָה שְׁנָא בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם וַיִּבֵּא אֱלֹהִים, וְלִישְׂרָאֵל לָא? (אלא וְהוּא סוּד שֶׁל אֱלֹהִים אַחֲרִים. וְיֵשׁ לָהּ לְדַעַת שֶׁהִשָּׁם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (ישעיה נז) רַם וְנִשְׂא שׁוֹכֵן עַד וְקוּדְשׁ שְׁמוֹ, וְהוּא לְבַדּוּ מֶלֶךְ עַל כָּל מַה שְׁנִמְצָא בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, וְהִיכְלָל הַקְּדוּשׁ שֶׁל בְּאִמְצֵעַ נִתְקַן, וְסִבְיָו יֵשׁ שְׂבַעִים כְּתָרִים, וּמֵהֶם

נמשכו שבועים גדולים, והפקדו על שבועים עמי העולם להיות כל אחד ואחד שולט על עמו ועל ארצו. והקדוש ברוך הוא נתן לישראל סוד של שמו להם בלבד והוא שולט על ישראל וירושלים וזה שכתוב (דניאל ט') כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ואין לעם אחר חלק בו בקדוש-ברוך הוא שכתוב (דברים כ"ד) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך. וכתוב (מיכה ד') ילכו איש בשם אלהיו וגו'. וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו' אלא כף שנינו, כל אלהים של פאן, אותו כח גדול שממנה עליהם היה, כמו כן - ויבא אלהים אל בלעם לילה, אותו כח שמפקד עליו.

ואם תאמר, ויאמר אליו האלהים בחלם - כף זה ודאי. גם אנכי ידעתי, למה פאן גם? אלא שבא לרבות, שאף על גב שלמעלה ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשף גם אנכי - גם לרבות - אותו מחטו לי. מחטו חסר אל"ף פתוב. מה אמר? משום שחטא אינו עומד בכח.

אלא כף למדנו, בחטאי העם שלמטה נפגם למעלה. בחטאי העם שלמטה מעבר הגדול שלהם שלמעלה משלטונו. זהו שכתוב ואחשף גם אנכי אותך, שאף על גב שלמעלה ממני תלוי הדבר - גם אנכי, לרבות לעצמו, מחטו לי, כדי שלא ימצאו אצלי, כמו המחט הזה הנעוצה בפשר, שלא תגרום לי אתה בחטאך להעביר אותי משלטוני ויקוצו בי, שלא תקן אותי במחטך, כמו שנאמר (ויקרא כ) ואקץ בם, כמו הקוצים הללו שנעוצים בפשר. מה משמיע? משמיע שבחטאי בני אדם נעשים פגמים למעלה. מה הוא? כמו שנאמר (ישעיה ג) ובפשעיעם שלחה אמכם.

ועל כן נקרב קרבן, איזה קרבן? זה שאמרנו שכתוב, ובפשעיעם שלחה אמכם. שהרי החטא גורם פרוי בחטאו. הקרבן מקרב

והוא שליט על ישראל וירושלים הרי הוא דכתיב (דניאל ט') כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ולית לעמא אחרא חולקא ביה בקודשא ברוך הוא דכתיב (דברים כ"ד) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך. וכתוב (מיכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו'. וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו' אלא הכי תנינן, כל אלהים דהקא, ההוא חילא רברבא דממנא עלייהו הוה, כגוונא דא ויבא אלהים אל בלעם לילה, ההוא חילא דאתפקד עליה.

ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום. הכי הוא ודאי, גם אנכי ידעתי, גם אמאי הקא. אלא לרבות קא אתא, דאף על גב דלעילא ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשף גם אנכי, גם לרבות, אותך מחטו לי, מחטו חסר אלף פתיב, מאי קאמר בגין דחטאה לאו בחילא קיימא.

אלא הכי אוליפנא, בחוביהון דעמא דלתתא, אתפגים לעילא. בחובי עמא דלתתא, אתעבר רברבא דלהון דלעילא משולטניה. הרי הוא דכתיב ואחשף גם אנכי אותך, דאף על גב דלעילא ממני תליא מלתא, גם אנכי לרבות לגרמיה, מחטו לי, בגין דלא ישתכחו גפאי, פהאי מחט דנעוץ בבשרא, דלא תגרום לי את בחובך לאעברא לי משולטני, ויקוצון בי, דלא תקוץ לי במחטך, כמה דאת אמר (ויקרא כ) ואקץ בם, פהגי קוצין דנעיצין בבשרא. מאי משמע. משמע דבחובי בני אנשא, עבדין פגימו לעילא, מאי איהו. כמה דאת אמר (ישעיה ג) ובפשעיעם שלחה אמכם.

ועל דא קרבן אתקריב, מאי קרבן. האי דקאמרן דכתיב, ובפשעיעם שלחה אמכם. דהא חטא גרים פרוי בחוביה. קרבן זה שאמרנו שכתוב, ובפשעיעם שלחה אמכם. שהרי החטא גורם פרוי בחטאו. הקרבן מקרב

קָרִיב עֲלָמָא עֲלָאָה כְּעֲלָמָא תַּתְּאָה וְאִתְעַבִּיד
כְּלָא חַד. אָתוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה, וְאוּדוּ
לֵיהּ לְרַבִּי אַחָא.

אֵת הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לְעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן, וְהַכֵּל נַעֲשֶׂה אֶחָד. בָּאוּ
רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְהוּדוּ לוֹ
לְרַבִּי אַחָא.

פִּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת יְיָ
בְּשִׂמְחָה וְגו'. עֲבָדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה,
הֲכִי אוֹלִיפְנָא, דְּכָל פּוֹלְחָנָא דְּבַעֲי בַר נָשׁ
לְמַפְלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעֵי בַחֲדוּתָא,
בְּרַעוּתָא דְלַבָּא, בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח פּוֹלְחָנִיה
בְּשְׁלִימוֹ. וְאִי תִימָא פּוֹלְחָנָא דְקַרְבְּנָא הֲכִי הוּא.
לָא אֶפְשָׁר, דְּהָא הֵהוּא בַר נָשׁ דְּעֵבֵר עַל פְּקוּדָא
דְּמֵאֲרִיָּה, עַל פְּקוּדָא דְאוּרִייתָא, וְתַב לְקַמִּי
דְּמֵאֲרִיָּה, בְּמֵאן אֲנַפִּין יְקוּם קַמִּיהּ, הָא וְדָאִי
בְּרוּחַ תְּבִירָא, בְּרוּחַ עֲצִיב, אֲן הוּא שְׂמֻחָה, אֲן
הוּא רַנְנָה.

פִּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים
ק) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה וְגו'. עֲבָדוּ
אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, כִּפְּךָ לְמַדְנֵנו, שְׂכַל
עֲבוּדָה שְׂצָרִיף אָדָם לְעֵבֵר אֵת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, צָרִיף בְּשִׂמְחָה
וּבְרִצּוֹן הַלֵּב, כְּדִי שְׂתַמְצָא
עֲבוּדָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת. וְאִם תִּמְר
שְׂעֲבוּדַת הַקְּרָבָן כִּפְּךָ הִיא - אִי
אֶפְשָׁר! שְׁהִי אוֹתוֹ אָדָם שְׂעֵבֵר
עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוּ וְעַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה
וְשֵׁב לְפָנָי רַבּוֹנוּ, בְּאִיזָה פְּנִים
יַעֲמַד לְפָנָיו? הֲרִי וְדָאִי בְּרוּחַ
שְׂבוּרָה, בְּרוּחַ עֲצוּבָה, אִיפֹה
הַשְּׂמֻחָה? אִיפֹה הַרְנָנָה?

אֲרָא שֵׁם שְׁנִינֵנו, אוֹתוֹ אָדָם
שְׂחוּטָא לְפָנָי רַבּוֹנוּ וְעֵבֵר עַל
מִצְוֹתָיו, וְכָא לְהַקְרִיב קֶרֶבָן
וּלְתַקֵּן אֵת עֲצָמוֹ בְּרוּחַ שְׂבוּרָה,
צָרִיף לְהַמְצָא בְּרוּחַ עֲצוּבָה. וְאִם
הוּא בּוֹכָה, זֶה יִפֶּה מֵהַפֵּל. הֲרִי
שְׂמֻחָה וְהֲרִי רַנְנָה אֵין נִמְצָאִים.
אֲלָא בְּמָה מִתְּתַקֵּן? בְּאוֹתָם
כְּהִנִּים וְלוּיִם, שְׁהִי הֵם
מְשֻׁלְּמִים שְׂמֻחָה וְרַנְנָה בְּשִׁבְלֵנו.
הַשְּׂמֻחָה מִתְּתַקֵּמַת כְּכֹהֵן, מִשׁוּם
שֶׁהוּא תְּמִיד רְחוּק מִן הַדִּין,
וְהַכְּהֵנִים צָרִיכִים תְּמִיד לְהַמְצָא
בְּפָנִים מֵאִירוֹת, שְׂמֻחִים יוֹתֵר
מִכָּל הָעַם, שְׁהִי הַכְּתֵר שְׁלוֹ גוֹרָם
הַרְנָנָה בְּלוּיִם, וְכִפְּ זֶה, שְׁהִי
הַלוּיִם נִמְצָאִים תְּמִיד עַל הַשִּׁיר,
כְּמוֹ שְׂבָאֲרוּהָ.

אֲרָא תַמָּן תְּנִינֵנו, הֵהוּא בַר נָשׁ דְּחִטִּי קַמִּי
מֵאֲרִיָּה, וְעֵבֵר עַל פְּקוּדוּי, וְאִתִּי לְקַרְבָּא
קַרְבְּנָא, וּלְתַקְנָא גְרַמִּיהּ, בְּרוּחַ תְּבִירָא, בְּרוּחַ
עֲצִיבָא בְּעֵי לְאִשְׁתַּפְּחָא, וְאִי בְּכִי שְׂפִיר מַכְּלָא.
הָא שְׂמֻחָה הָא רַנְנָה לָא אִשְׁתַּכַּח. אֲלָא בְּמֵאִי
אִתְתַּקֵּן. בְּהִנְהוּ כְּהִנִּי וְלִיּוֹאִי, דְּהָא אֵינוּן
אֲשְׁלִימוֹ שְׂמֻחָה וְרַנְנָה בְּגִינֵיהּ. שְׂמֻחָה כְּכֹהֵנָא
אִתְתַּקֵּיִם, בְּגִין דְּהוּא רְחוּקָא מִן דִּינָא תְּדִיר,
וְכֹהֵנָא בְּעֵי לְאִשְׁתַּפְּחָא תְּדִיר בְּאַנְפִּין נְהִירִין,
חֲדָאן יִתִּיר מִכָּל עַמָּא. דְּהָא כְּתָרָא דִּילֵיהּ גְּרִים.
רַנְנָה בְּלִיּוֹאִי, וְהֲכִי הוּא, דְּהָא לִיּוֹאִי מִשְׁתַּפְּחִי
עַל שִׁיר לְעֲלָמִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְאִלֵּו עוֹמְדִים עֲלֵיו, וּבְהֵם נִשְׁלַמַת
הָעֲבוּדָה לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
הַכֵּהן עוֹמֵד עֲלֵיו וּמְכוּן דְּכָרִים
בְּשִׂמְחָה וּבְרִצּוֹן, לִיחַד אֵת הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי, וְהַלוּיִם בְּשִׁיר. אֲז
כְּתוּב, דְּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים. זֶהוּ
קֶרֶבָן לְקַרְבַּת רַחֲמִים לְדִין, וְהַכֵּל
מִתְבַּשֵּׂם.

וְאִלֵּין קַיִימִין (דף פ"ג ע"ב) עֲלֵיהּ, וּבִיהּ אִשְׁתְּלִים
פּוֹלְחָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּהֵנָא
קָאִים עֲלֵיהּ וְכוּוֹן מִלִּין, בְּחֲדוּתָא בְּרַעוּתָא,
לִיחַדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאוּת. וְלִיּוֹאִי
בְּשִׁיר. כְּדִין כְּתִיב דְּעוּ כִּי יְיָ הוּא אֱלֹהִים. דָּא
הוּא קֶרֶבָן לְקַרְבָּא רַחֲמֵי כְּדִינָא, וּמִתְבַּסֵּם כְּלָא.

עבשו שלא נמצא קרבן, מי שחוטא לפני רבונו ושב אליו, ודאי במיריות הנפש, בעצב, בבכיה, ברוח שבורה, איך מקים שמחה ורננה? הרי אין הם נמצאים אצלו? אלא כף פרשוה, שמשפחות רבונו ושמחת התורה ורננות התורה, זוהי שמחה ורננה. והרי שנינו, ולא מתוך עצבות וכו', שלא יעמד אדם לפני רבונו בעצבות, והרי לא יכול, אז מה תקנתו?

אלא סוד הדבר, הרי שנינו לעולם יפנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויתפלל תפלתו. זהו שכתוב (משלי ח) לשמור מזוזות פתחי. החשבת שני פתחים? אלא אמר, שעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כ), שאו שערים ראשיכם. הם מעון ומכון, שהם לפני ולפנים. ראשית הדרגות - חסד ופחד, והם הפתחים של העולם. על פן צריך אדם להתפונ בתפלתו פנגד קדש הקדשים, שהם השם הקדוש, ויתפלל תפלתו, ואלה הם שעור שני פתחים, שני כתרים.

ויש ששונה כך: שמחה זו כנסת ישראל. ושמחה הרי פרשוה, ככתוב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו וגו'. ועתידים ישראל לצאת מהגלות בשמחה הזו, ומי זו? כנסת ישראל. ולכן עבדו את ה' בשמחה, כמו שכתוב (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, והכל אחד.

באו לפני ברננה - זו השלמות שלה. של שמחה בלב, ורננה בפה. וזוהי שלמות יתרה. והשלמות של השמחה הזו הרי ידועה ונדועת, וזהו התקון של האדם לפני רבונו, ואז - דעו כי

השתא דלא אשתכח קרבנא, מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה, ודאי במיריו דנפשא, בעציבו, בבכיה, ברוח תבירא, היאך אוקים שמחה ורננה, הא לא אשתכחו גביה. אלא הכי אוקמוה, דתושבחן דמאריה, וחדוותא דאורייתא, ורננה דאורייתא, דא הוא שמחה ורננה. והא תנינן ולא מתוך עצבות וכו', דלא יקום בר נש קמיה מאריה בעציבו והא לא יכול ומאי תקנתיה.

אלא רזא דמלה, הא תנינן לעולם יפנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויצלי צלותיה הדא הוא דכתיב, (משלי ח) לשמור מזוזות פתחי, שני פתחים סלקא דעתך, אלא אימא שיעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד, (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם, אינון מעון ומכון, דאינון גו לגו, שירותא דדרגין: חסד, ופחד. ואינון פתחין דעלמא. על דא אצטריך בר נש דיתפונ בצלותיה לקבל קדש קודשין, דאינון שמא קדישא, ויצלי צלותיה. והנהו אלין שיעור ב' פתחין, ב' כתרין.

ואית דמתני הכי, שמחה, דא כנסת ישראל. ושמחה הא אוקמוה, פדכתיב, (ישעיה נה) פי בשמחה תצאו וגו'. וזמינן ישראל לנפקא מן גלותא, בהאי שמחה. ומאן איהי כנסת ישראל. ועל דא עבדו את יי בשמחה, כמה דכתיב, (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש, וכלא חד.

באו לפני ברננה, דא שלימו דילה. דשמחה בלב, ורננה בפה. ודא הוא שלימו יתיר. ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא, והא ידיעא. ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה. כדין דעו כי יי הוא האלהים. וכלא ה' הוא האלהים. והכל בא בדבר אחד, שצריך אחר כך ליחד

זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֹּל אַחַד, וְזוּהִי
עֲבוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמְרוּ
לוֹ רַבֵּי אֶחָא וְרַבֵּי אַבְא, וְדַאי כִּף
הוּא. אֲשֵׁרֵי חֵלְקֵם שֶׁל הַצְּדִיקִים
שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים
דְּרַבֵּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָמוּ
וְהִלְכוּ אַחֲרֵי רַבֵּי אַבְא שְׁלֵשָׁה
מִיְלִין.

פְּתַח רַבֵּי אַבְא וְאָמַר, (תהלים
ה) וְאֲנִי בְּרַב חֲסֵדָךְ אָבוּא בֵּיתְךָ.
כִּף פְּרִשׁוּהָ, שְׁלֵא צְרִיף אָדָם
לְהַכְנִס לְבַיִת הַכְּנֻסָּת אֲלָא אִם
נִמְלֵף בְּרַאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק
וַיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם תִּקְנְנוּ אֶת
הַתַּפְּלָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וְאֲנִי בְּרַב חֲסֵדָךְ אָבוּא
בֵּיתְךָ. אָבוּא בֵּיתְךָ - זֶה אַבְרָהָם.
אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיֵּכָל קְדֻשָּׁךְ - זֶה
יִצְחָק. בִּירְאֲתֶךָ - זֶה יַעֲקֹב. (וְאֲנִי
בְּרַב חֲסֵדָךְ - זֶה יַעֲקֹב. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיֵּכָל קְדֻשָּׁךְ
- זֶה יִצְחָק) וְצְרִיף לְהַכְלִילֵם בַּתַּחֲלָה,
וַיְכַנֵּס לְבַיִת הַכְּנֻסָּת וַיִּתְפַּלֵּל
תַּפְּלוֹתוֹ. אֲזַי פְּתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר
לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֶתְפָּאֵר.

אִם עֲלֵה קָרְבָּנוּ מִן הַבֶּקֶר. אָמַר
רַבֵּי יוֹסִי, מַה שׁוֹנֶה מִן הַבֶּקֶר
לְעוֹלָה וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה וּמִן
הָעוֹף לְעוֹלָה? אִם הַכֹּל אַחַד,
מִפְּנֵי מַה שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, שֶׁהָרִי
מֵהַכֹּל נֶעֱשֶׂה דָבָר אַחַד? אֲלָא מִי
שֶׁהִשְׁיִגָה יְדוֹ אֶת זֶה - מִקְרִיב מִן
הַבֶּקֶר, וְאִם לֹא יָכוֹל - אֲזַי מִן
הַצֹּאן, וְאִם לֹא יָכוֹל - אֲזַי מִן
הָעוֹף, שֶׁהָרִי פְּתוּב (ויקרא יד) וְאִם
דָּל הוּא וְאִין יְדוֹ מִשְׁגָּת, שֶׁהָרִי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין מְטָרִיחַ עַל
הָאָדָם יוֹתֵר בְּדָבָר שְׁלֵא יָכוֹל.
אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה
הַחֲטָא - כִּף הִיָּה מִקְרִיב. עֲשִׂיר,
שְׁלֹבוּ גַס בּוֹ לְפַעְמִים, הִיָּה מִקְרִיב
שׁוֹר, מִשּׁוּם שְׁלֹבוֹ חוֹשֵׁב יוֹתֵר

בְּחַד מְלָה אֲתִיָּא, דְּבַעֵי לְבַתֵּר לְיַחְדָּא שְׁמָא
קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, וְלִקְשָׁרָא דָּא כְּדָא לְמַהוּי
כְּלָא חַד, וְדָא הוּא פּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא. אָמְרוּ לִיהִי רַבֵּי אֶחָא וְרַבֵּי אַבְא, וְדַאי
הָכִי הוּא. זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקֵיָּא
דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵיָּתָא, וַיִּדְעֵי אַרְחוּי דְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא, קָמוּ וַאֲזָלוּ אַבְתְּרִיהִ דְּרַבֵּי אַבְא, ג'
מִיְלִין.

פְּתַח רַבֵּי אַבְא וְאָמַר, (תהלים ה) וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדָךְ
אָבוּא בֵּיתְךָ, הָכִי אוּקְמוּהָ, דְלָא לְבַעֵי לִיהִי
לְבַר נֶשׁ לְמִיעַל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, אֲלָא אִי אִימְלֵךְ
בְּקַדְמִיתָא, בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב. בְּגִין
דְּאִינוּן תִּקְיִנּוּ צְלוֹתָא לְקָמֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדָךְ אָבוּא
בֵּיתְךָ. אָבוּא בֵּיתְךָ: דָּא אַבְרָהָם. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל
הַיֵּכָל קְדֻשָּׁךְ: דָּא יִצְחָק. בִּירְאֲתֶךָ: דָּא
יַעֲקֹב, (ס"א וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדָךְ דָּא אַבְרָהָם. אָבוּא בֵּיתְךָ דָּא יַעֲקֹב, אֲשַׁתְּחִנֶּה
אֶל הַיֵּכָל קְדֻשָּׁךְ בִּירְאֲתֶךָ, דָּא יִצְחָק.) וּבְעָא לְאֶכְלָלָא לֹון
בְּרִישָׁא, וַיַּעוֹל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וַיִּצְלִי צְלוֹתִיהָ.
כְּדִין פְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

אִם עוֹלָה קָרְבָּנוּ מִן הַבֶּקֶר. (ויקרא א) אָמַר רַבֵּי
יוֹסִי, מָאִי שְׁנָא מִן הַבֶּקֶר לְעוֹלָה, וּמִן
הַצֹּאן לְעוֹלָה, וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה. אִי כְּלָא חַד,
בְּגִין מַה שְׁנִיָּא דָּא מִן דָּא, דְּהָא מִן פְּלָא
אֲתַעְבִּיד חַד מְלָה. אֲלָא, מָאִן דְּאֲדַבֵּק יְדִיהָ
לְדָא, מִקְרִיב מִן הַבֶּקֶר. וְאִי לֹא יָכִיל, מִן הַצֹּאן.
וְאִי לֹא יָכִיל מִן הָעוֹף. דְּהָא כְּתִיב, (ויקרא יד) וְאִם
דָּל הוּא וְאִין יְדוֹ מִשְׁגָּת, דְּהָא קְדֻשָׁא בְּרִיף
הוּא לֹא אֲטַרַח עָלֶיהָ דְּבַר נֶשׁ יִתִּיר, בְּמְלָה
דְּלָא יָכִיל.

אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, כְּמָה דְּהוּהַ חֲטָאָה הָכִי הוּהַ
מִקְרִיב. עֲתִירָא, דְּזַמְנִין דְּלַבִּיָּה גַס בִּיָּה,

הוּהַ מִקְרִיב תוֹרָא. בְּגִין

לחטא לפני רבוננו. הבינוני מקריב מן הצאן, משום שרצונו אינו גס בו כל כף לחטא. העני שלבו לא גס בו, רצונו נמוך מהכל, מקריב מאותו הקל מהכל. ונודעו הקרבנות שלהם לכלם, כל אחד ואחד לבדם, והקדוש ברוך הוא דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, אמר לו, הרי שנינו שעל שלשה חטאי העולם הרעב בא לעולם, וכל החטאים אינם נמצאים אלא רק בעשירים, משום שלבם גס בהם, ולא נמצאים בעניים. מה הדין? שהקדוש ברוך הוא יהרג את העניים ויעמיד את העשירים! שהרי מעכשיו יוסיפו לחטא לפניו! אמר לו, יפה שאלת, והרי פרשוה החברים ואמרו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא להפרע מהרשעים ולאבדם מן העולם, אזי נותן להם שלום ומשלים להם בכל.

אבר' בא וראה שכל בני העולם לא נמצאים קרובים למלך העליון, כפלים הללו שהוא משתמש בהם, ומי הם? (תהלים נה) לב נשבר ונדכה. (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. אלו הם כלי המלך. וכשנמצאת בצרת בעולם והרעב והדין מתחזקים על העניים, אזי בוכים וגועים לפני המלך, והקדוש ברוך הוא מקרב אותם יותר מהכל. זהו שכתוב (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ואז הקדוש ברוך הוא פוקד על מה בא הרעב לעולם. אוי לאותם הרשעים שגרמו לזה.

בשמתעורר המלך להשגיח בעולם על קולות העניים, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם, אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע - שתי פעמים,

דלביה חשיב יתיר למחטי קמיה מאריה. בינוני, מקריב מן הצאן, בגין דרעותיה לאו גס ביה כל כף למחטי. מסכנא דלביה לא גס ביה, רעותיה נמוך מפלא, מקריב מההוא קליל מפלא. ואשתמודען קרבניהון לכלהו, כל חד וחד בלחודייהו, וקודשא בריך הוא דאין דינא כל חד וחד במתקלא ישרה.

רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אבוהי, אמר ליה, הא תנינן דעל תלת חובי עלמא רעב בא לעולם, וכלהו חובי לא משתפחי אלא בעתירי, בגין דלבייהו גס בהו, ולא משתפחי במספני, מה דינא (דף ט' ע"א) הוא, דקודשא בריך הוא קטיל למספני, וקאים לעתירי, דהא מהשתא יוספון למחטי קמיה. אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חבריאי ואמרו, כד בעא קדשא בריך הוא לאתפרעא מן רשיעיא ולאובדא להו מן עלמא, כדין יהיב להו שלום, ואשלים להו בכלא.

אבר' תא חזי, דכל בני עלמא לא משתפחיין קריבין למלכא עלאה, פאלין מאנין דאיהו אשתמש בהו. ומאן אינון. (תהלים נא) לב נשבר ונדכה. (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. אלין אינון מאני דמלכא. וכד אשתכח בצורת בעלמא, וכפנא ודינא אתתקף על מספני, כדין בכאן וגעאן קמי מלכא, וקודשא בריך הוא קריב לון יתיר מפלא, הדא הוא דכתיב, (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני. וכדין קדשא בריך הוא פקיד על מה אתיא כפנא לעלמא. ווי לאינון חייביא דגרמי האי.

כד אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמספני, רחמנא לישזבן מנייהו, ומעולבנייהו, כדין כתיב, (שמות כב) שמוע

יצילנו מהם ומעלבונם, אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע - שתי פעמים,

אחת להשגיח על קולם, ואחת להפרע מאותם שגורמים להם את זה. זהו שכתוב ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ולכן בשעה שרעב נמצא בעולם, או לאותם העשירים הרשעים, משום קולם של העניים לפני הקדוש ברוך הוא.

בא וראה שאותו קרבן של העני קל מהפל, משום שלבו שביר, ואף על גב שחושב לחטא, זה עובר ממנו, שהרי די לו בצערו ושל אנשי ביתו. ולכן כל קרבן וקרבן, כל אחד ואחד לבדו, כלם ידועים אצל הכהן.

מעשה באותו עשיר שהקריב לפני הכהן שני יונים. כשראה אותו הכהן, אמר לו, הקרבן הזה אינו שלך. הלך לביתו והיה עצוב. אמרו לו אחיו, למה אתה עצוב? אמר להם, שהכהן לא הקריב את קרבני. אמרו לו, ומה הוא? אמר להם, שני יונים. אמרו לו, והרי זה של עני, ולא שלך! שהרי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו', אלא הקרבן קרבנך. אמר להם, ומה הוא? אמרו לו, שור אחד.

אמר להם, ומה כל כך חמורה מחשבת החטא? נדרתי שלא אעלה על לבי מחשבת חטא. משם והלאה מה עשה? כל יום התעסק בסחורה, ובלילה היה ישן. כשהתעורר, היה קורא לאחיו, ולמדו אותו דברי תורה, והיה לומד עד שיצלה היום, ונמצא שלמד תורה, והיו קוראים לו יהודה האחר. יום אחד פגש בו רבי ייסא סבא, והיה מפריש נכסיו, חצי לעניים וחצי לסחורה על הים עם אותם אנשים שפורשים לימים, והיה יושב ולומד תורה.

אשמע צעקתו. שמוע אשמע תרי זמני: חד לאשגחא בקליהון. וחד לאתפרעא מן אינון דגרמין לון האי. הךא הוא דכתיב, ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא, ווי לאינון עתירי חייביא, בקליהון דמסכני לקמי קדשא בריך הוא.

הא חזי דההוא קרבנא דמסכנא, קליל (נ"א קריב) מפלא, בגין דלביה תביר, ואף על גב דחשיב למחטי, אתעבר מגיה. דהא די ליה בצעריה, ודאינשי ביתיה. ועל דא כל קרבנא וקרבנא, כל חד וחד בלחודוי, אשתמודען פלהו לגבי כהנא.

עוברא פההוא עתירא, דקריב קמי כהנא תרין יונין, פד חמא ליה כהנא, אמר ליה, לאו דידך הוא האי קרבנא. אתא לביתיה והוה עצוב. אמרו ליה אחוי אמאי את עצוב. אמר להו, דלא קריב לי כהנא קרבנא דילי. אמרו ליה ומאי איהו. אמר להו תרין יונין. אמרו ליה, והא מן מסכנא איהו, ולא דידך. דהא כתיב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו'. אלא קריב קרבנך. אמר להו מאי איהו. אמרו ליה חד תורא.

אמר להו, ומה כל כך חמירא מחשבה דחטאה. נדרנא, דלא אסלק על לבאי מחשבה דחטאה. מתמן ולהלאה מה עבד. כל יומא אשתדל בסחורתא, ובליליא הוה נאים, פד אתער, הוה קרי לאחוי, ואוליפו ליה מילי דאורייתא, והוה לעי עד דסליק יממא. ואשתכח דאוליף אורייתא, והוה קארי ליה יהודה אחרא. יומא חד איערע ביה רבי ייסא סבא, והוה פריש נכסוי, פלגו למסכני ופלגו לסחורתא על ימא, באינון גברין פרישי מיין. והוה יתיב ולעי באורייתא.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל א- טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי. מִי הוּא הַקִּינִי? אֵלּוּ בְנֵי יִתְרוֹ, חָמִיו שֶׁל מֹשֶׁה, שָׁעֲשׂוּ קֵן בַּמִּדְבָּר כְּמוֹ הַדְּרוֹר הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים פב) וַדְּרוֹר קֵן לָהּ, כְּדִי לְלַמַּד תּוֹרָה. שְׂתוֹרָה לֹא צְרִיכָה תַּפְנוּקִים וְלֹא סְחוּרָה, אֲלֵא לַעֲמֹל בַּהּ יוֹמֵם וְלַיְלָה. מִשׁוּם כֶּף נִסְעוּ לַמִּדְבָּר מֵהַעֲנָג שֶׁל יְרִיחוֹ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שופטים א) וּבְנֵי קִינִי חָתָן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִשׁוּם שֶׁנָּתַן לְמֹשֶׁה לְהַנֹּת בְּבֵיתוֹ, וּמֹשֶׁה הָיָה כָּלֵל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, מִשׁוּם שֶׁלָּמַד פְּרָשָׁה אַחַת יוֹתֵר בַּתּוֹרָה, וּבָזֶה עָשָׂה חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

לָמָּה בָּא הַדְּבָר הַזֶּה כֵּאֵן בְּמַלְחַמַת עַמְלֵק? אֲלֵא אָמַר שְׂאוּל, כְּשִׁיצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל שְׂאֵר אַמּוֹת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שִׁינְדוּג עִם יִשְׂרָאֵל לְקַטְרֵג לָהֶם, אֲלֵא רַק עַמְלֵק, וְהוּא עָשָׂה רַע לְיִשְׂרָאֵל וְעָרַף בָּהֶם קֶרֶב, וְאַתָּה הַקְדַּמְתָּ לָהֶם שְׁלוֹם וְעֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּלֵם, וּמִשׁוּם כֶּף אֵין אַתָּה כְּדָאֵי לְהַתְּחַבֵּר עִמָּהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא מֵה פְּתוּב בְּיִתְרוֹ? (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה עִלָּה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, שֶׁהוּא הַקָּרִיב קָרְבָּן לְקַדוּשׁ-כְּרוֹף-הוּא וְכֹא לְהַתְּגַבֵּר. מֵה זֶה אוֹמֵר? שֶׁקָּרְבָּנוֹ חָשׁוּב לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ כְּרוֹף הוּא. וּמִשׁוּם שֶׁהוּא הַקָּרִיב קָרְבָּן לְקַדוּשׁ-כְּרוֹף-הוּא, פְּתוּב וַיָּבֵא אֶהָרֵן וְכֹל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכֹל לֶחֶם עִם חֲתָן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דְּוָקָא. מִכָּאֵן לְמַדְנֹו, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְקָרִיב קָרְבָּן בְּרִצּוֹן הַלֵּב, הַקְּדוּשׁ כְּרוֹף הוּא מְזַדְמָן לְעַמְתּוֹ.

פָּתַח וְאָמַר, (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי. מֵאֵן הוּא קִינִי. אֵלֶיךָ בְנֵי יִתְרוֹ חָמִיו דְּמֹשֶׁה, דְּעַבְדוֹ קִנָּא בַּמִּדְבָּרָא, פְּהֵאֵי דְרוֹר, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר, (תהלים פד) וַדְּרוֹר קֵן לָהּ. בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא. דְּאוֹרֵייתָא לֹא בַעֲיָא תַּפְנוּקִין, וְלֹא סְחוּרְתָא, אֲלֵא לְאַעֲמֵלָא בַּהּ יִמְמָא וְלֵילֵי. בְּגִין כֶּף נִטְלוֹ לַמִּדְבָּרָא, מֵעַנּוּגָא דִּירִיחוֹ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שופטים א) וּבְנֵי קִינִי חֲתָן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאַהֲנֵי לְמֹשֶׁה בְּבֵיתֵיהּ. וּמֹשֶׁה כָּלֵל דְּכָל יִשְׂרָאֵל הָוָה. וְתוֹ, בְּגִין דְּאוֹלִיף פְּרָשְׁתָּא הָדָא יִתִּיר בְּאוֹרֵייתָא, וּבְדָא עַבִּיד חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

אֲמַאי קָא אַתָּא הֶכָּא מְלָה דָּא בְּמַלְחַמַתָּא דְּעַמְלֵק. אֲלֵא אָמַר שְׂאוּל, כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל שְׂאֵר אוֹמִין דְּעַלְמָא לֹא הָוָה מֵאֵן דְּאַזְדְּוּג לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְקַטְרֵגָא לְהוּ, אֲלֵא עַמְלֵק, וְהוּא עַבִּיד בֵּישׁ לְיִשְׂרָאֵל וְאַגַּח קָרְבָּא בְּהוּ, וְאַנְתָּ אַקְדַּמְתָּ לְהוּ שְׁלָם, וְעַבְדַת חֶסֶד עִם כָּלֵהוּ, וּבְגִינֵי כֶּף לִית אַנְתָּ כְּדָאֵי לְאַתְחַבְרָא בְּהוּ.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא מֵה כְּתִיב בֵּיהּ בְּיִתְרוֹ, (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה עוֹלָה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, דְּהוּא אַקָּרִיב קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאַתָּא לְאַתְגַּיְרָא. מֵאֵי קָא מִיִּירֵי. דְּקָרְבָּנֵיהּ (דף ט' ע"ב) חָשִׁיב קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ אַקָּרִיב קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, פְּתִיב, (שמות יב) וַיָּבֵא אֶהָרֵן וְכֹל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכֹל לֶחֶם עִם חֲתָן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דְּיִיקָא. מִכָּאֵן אוֹלִיפְנָא דְּכָל מֵאֵן דְּאַקָּרִיב קָרְבָּנָא בְּרַעוּתָא דְּלְבָא, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אַזְדְּמָן לְקַבְּלֵיהּ.

תא חזי, קרבנא דמספנא חשיב קמי קדשא ברין הוא, דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה. חד חלביה ודמיה. וחד ההוא דקריב. דהא לית ליה למיכל, והוא אייתי קרבנא. קרבנא דעני קליל מפלא תרין תורין, או תרין בני יונה, ואי לאו, זעיר קמחא, ומתכפר ביה והוא שעטא מכריזין ואמרי, כי לא בזה ולא שקן ענות עני. כל פך למה. בגין דקרבנא דעני עדיף מפלא. דהא הוא גרים לי למהוי בעדביה דקודשא ברין הוא, הוא גרים לי למהוי בחולקא דאורייתא. בגין פך פליגנא כל נכסי (ס"א פליגנא נכסי, פליגא) למספני, דהא אינון גרמו לי פולי האי.

בא ראה, קרבן העני חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי הוא הקריב שני קרבנות לפניו, אחד חלבו ודמו, ואחד אותו שהקריב. שהרי אין לו לאכל, והוא הביא קרבן. קרבן העני קל מהכל - שני תורים או שני בני יונה, ואם לא - מעט קמח, ומתכפר בו, ובאותה שעה מכריזים ואומרים: כי לא בזה ולא שקן ענות עני. כל פך למה? כי קרבן העני עדיף מהכל, שהרי הוא גרם לי להיות בגורלו של הקדוש ברוך הוא, והוא גרם לי להיות בחלק של התורה. משום פך חלקתי כל נכסי (חלקתי נכסי, חצי) לעניים, שהרי הם גרמו לי כל זה.

במה דמספנא ארתח חלביה ודמיה, פך ההוא קמחא מרתחין ליה במשח רבות. והכי אוליפנא, דאפילו כל בר נש מקרב האי מנחה על המחבת ומנחת מרחשת. בגין, דכמה דחטאה ארתח חלביה ודמיה באשא דיצר הרע, וכל שייפוי רתחי באשא, פך קרבנא דא, פהאי גוונא ממש. ועקרא דקרבנא כגוונא דחטאה, ולקרבא קמי קדשא ברין הוא, רעוּתא דלביה, ורוחיה ונפשיה, דהאי חביבא מן פלא קמיה.

כמו שהעני הרתיח חלבו ודמו, פך אותו הקמח מרתיחים בשמן משחה. וכך למדנו, שאפלו כל אדם מקריב את המנחה הזו על המחבת ומנחת מרחשת, משום שפמו שהחטא הרתיח את חלבו ודמו באש היצר הרע וכל איבריו רתחו באש - פך הקרבן הזה כמו כן ממש, ועקר הקרבן כמו החטא, ולהקריב לפני הקדוש ברוך הוא רצון לבו ורוחו ונפשו, שזה חביב מהכל לפניו.

ובאה חולקיהון דצדיקניא, דאינון מקרבין בכל יומא ויומא האי קרבנא לקמי קדשא ברין הוא. ומאי איהו, גרמייהו ונפשיהו דמקרבין קמיה. ואנא בעינא לקרבא האי קרבנא (ממש), ודא בעי קדשא ברין הוא מפר נש בהאי עלמא. ועם כל דא קרבנא דכלא (ס"א ממש) עדיף, בגין דיתברכון עלמין פלהו.

אשרי חלקם של הצדיקים שמקריבים בכל יום ויום את הקרבן הזה לפני הקדוש ברוך הוא. ומה הוא? עצמם ונפשם שמקריבים לפניו. ואני רוצה להקריב את הקרבן הזה (ממש), וזה רוצה הקדוש ברוך הוא מאדם בעולם הזה. ועם כל זה, קרבן של הכל (ממש) עדיף, כדי שיתברכו כל העולמות.

עוד פתח ואמר, (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שכן ירושלם הללויה. וכי מציון הוא ברוך? והרי

הו פתח ואמר, (תהלים קלה) ברוך יי' מציון שוכן ירושלם הללויה. וכי מציון הוא ברוך, והא מנהרא עמיקא עלאה

והא מנהרא עמיקא עלאה

מִהִנְהַר הַעֵמֶק הַעֲלִיּוֹן הוּא בְרוּךְ!
אֵלֹהֵי בְרוּךְ הוּא, כְּשֶׁמֵאִירָה הַלְבָנָה
מֵאוֹר הַשָּׁמֶשׁ וּמִתְקַרְבִים זֶה לְזוֹ,
וְלֹא מוֹסֵר הָאוֹר הַזֶּה מִזֶּה.
וְלִפְעָמִים שֶׁהַלְבָנָה נִקְרָאת בְּשֵׁם
הַמַּלְאָךְ, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִקְרָא יְהוֹ"ה,
כִּי הִיא נִקְרָאת יְהוֹ"ה, כְּמוֹ
שֶׁנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט) וְהוּא הַמְטִיר עַל
סֹדֶם וְעַל עַמּוּרָה גִפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת
ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְלֹא זֶה לְבִדּוֹ, אֵלֹהִים
אֶפְלוּ שְׁלִיחַ אֶחָד לִפְעָמִים
(מִמֶּנּוּ) נִקְרָא בְּשֵׁם הַמַּלְאָךְ.

דְּבַר אַחֵר בְּרוּךְ הוּא מְצִיּוֹן - מֵאִיזָה
מְקוֹם נוֹדָע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁהוּא בְרוּךְ? חֲזוֹר וְאָמַר מְצִיּוֹן,
מִמְּקוֹם שֶׁל צִיּוֹן נוֹדָע שֶׁהוּא
בְרוּךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכְּתוּב
(תְּהִלִּים קלד) כִּי שָׁם צִנָּה ה' אֶת
הַבְּרָכָה וְגו'. אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא,
אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ שְׂזוּכִית לְכָל זֶה.
אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה.
שְׁכַל מִי שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּאִלוֹ
אוֹחַז בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים ד) וְאֹתָם הַדְּבָקִים
בְּה' אֲלֵהֶיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.
אִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָנוּ. רַבִּי
יְהוּדָה פָּתַח, (בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם
וְגו'. בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שֶׁבְּרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם -
בְּרָא שְׂבָעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה, בְּרָא
שְׂבָע אַרְצוֹת לְמַטֵּה, שְׂבָעָה יָמִים,
שְׂבָעָה נְהִרוֹת, שְׂבָעָה יָמִים,
שְׂבָעָה שְׂבוּעוֹת, שְׂבָע שָׁנִים,
שְׂבָע פְּעָמִים. שְׂבָעָה אֲלֵפֵי שָׁנִים
יְהִי הָעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּשִׁבְעֵי שָׁל הַכֹּל.

שְׂבָעָה שְׂחָקִים (רְקִיעִים) לְמַעְלָה,
וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת
וְשִׁמְשִׁים שִׁמְשָׁמִים בְּכָל רְקִיעַ
וְרְקִיעַ. וּבְכָל מְאָלוֹ, מְרַפְבוֹת
אֵלוֹ עַל אֵלוֹ, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עַל
מַלְכוּת רַבּוֹנָם, וּבְכָל הַרְקִיעִים יֵשׁ
כְּנָפִים, וּמֵהֶם בְּאַרְבַּע כְּנָפִים. מֵהֶם

אֵיהוּ בְרוּךְ. אֵלֹהֵי בְרוּךְ יי', כִּד נִהִיר סִיְהָרָא
מִנְהִירוֹ דְשִׁמְשָׁא, וּמִתְקַרְבֵי דָא בְדָא, וְלֹא
אֶעֱדִיאוּ נִהוּרָא דָא מִן דָּא. וְלִזְמַנִּין דְסִיְהָרָא
אֲתִקְרִי בְשִׁמָּא דְמַלְפָּא, כְּמָה דְאֵיהוּ אֲקָרִי
יְהוֹ"ה, כִּי הִיא נִקְרָאת יְהוֹ"ה. כְּמָה דְאֵת
אָמַר, (בְּרֵאשִׁית ט) וַיִּי הַמְטִיר עַל סֹדֶם וְעַל
עַמּוּרָה גִפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְלֹא
דָא בְּלַחְדוּדָהּ, אֵלֹהִים אֶפְלוּ חַד שְׁלִיחָא,
לְזְמַנִּין (מִמֶּנּוּ) אֲתִקְרִי בְשִׁמָּא דְמַלְפָּא.

דְּבַר אַחֵר בְּרוּךְ יי' מְצִיּוֹן. מֵאֵן אֲתֵר אֲשֶׁתְמוּדַע
דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הוּא בְרוּךְ. הַדָּר
וְאָמַר מְצִיּוֹן, מֵאֲתֵר דְצִיּוֹן אֲשֶׁתְמוּדַע דְהוּא
בְרוּךְ. מְאִי טַעַמָּא. בְּגִין דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קלג) כִּי
שָׁם צִנָּה יי' אֶת הַבְּרָכָה וְגו'. אָמַר לִיה רַבִּי
יִיסָא זַפְאָה חוּלְקָךְ דְזוּכִית לְכוּלֵי הָאֵי. זַפְאִין
אֵינּוֹן דְמִשְׁתַּדְלִין בְּאוּרִייתָא, דְכָל מֵאֵן
דְאֲשֶׁתְדַל בְּאוּרִייתָא, כְּאִלוֹ אֶחָד בְּקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (דְּבָרִים ד) וְאֹתָם
הַדְּבָקִים בִּיְי' אֲלֵהֶיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.

אִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָנוּ. רַבִּי יְהוּדָה
פָּתַח, (בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ
בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַת דְבְּרָא
קְדֻשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלָמָא, בְּרָא ז' רְקִיעִים
לְעִילָא, בְּרָא ז' אַרְצוֹת לְתַתָּא, ז' יָמִים, ז'
נְהִרוֹת, ז' יוֹמִין, ז' שְׂבוּעוֹת, ז' שָׁנִים. ז'
פְּעָמִים. ז' אֲלֵפֵי שָׁנִין דְהוּי עֲלָמָא, קְדֻשָׁא
בְרִיךְ הוּא בְּשִׁבְעָא דְכָלָא.

ז' שְׂחָקִים (ס"א רְקִיעִין) לְעִילָא, וּבְכָל חַד וְחַד
כְּכָבִים וּמַזְלוֹת, וְשִׁמְשִׁין דְמִשְׁמִשִּׁין בְּכָל
רְקִיעָא וְרְקִיעָא. וּבְכָלֵהוּ מֵאֲלִין, רְתִיכִין אֲלִין
עַל אֲלִין, לְקַבֵּל עֲלֵיהוּ עוֹל מַלְכוּתָא
דְמֵאֲרִיהוּן. וּבְכָלֵהוּ רְקִיעִין אֵת רְתִיכִין
מְרַפְבוֹת וְשִׁמְשִׁים מְשָׁנִים זֶה מִזֶּה אֵלוֹ עַל אֵלוֹ, מֵהֶם בְּשֵׁשׁ

בארבע פנים, ומהם בשתי פנים, ומהם באחת. מהם אש לזהט, ומהם מים. מהם רוח. זהו שפנתוב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט.

וכך הרקיעים אלו על אלו כגלדי בצלים, אלו למטה ואלו למעלה. וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מאימת רבונם. על פיו נוסעים, ועל פיו עומדים. ומעל לכלם הקדוש ברוף הוא שנושא הכל בחילו ותקפו. כמו כן שבע ארצות למטה, וכלם בישוב, פרט שאלה עליונים ואלה תחתונים. וארץ ישראל עליונה מהכל, וירושלים עליונה מכל ישוב.

וחברינו יושבי הדרום ראו בספרי הקדמונים ובספרו של אדם, שפך מחלקים כל הארצות הללו, שכלם נמצאים למטה כמו אותם הרקיעים שלמעלה, אלו על אלו ואלו על אלו, ובין כל ארץ וארץ רקיע מפריד בין זה לזה, ולכן כל הארצות מפרשות בשמות, וביניהן גן עדן וגיהנם, ויש ביניהן בריות משנות אלו מאלו, כמו שלמעלה, מהן בשתי פנים ומהן בארבע ומהן באחת, ומראה של אלה אינו כאלה.

ואם תאמר, הרי כל בני העולם יצאו מאדם, (אינו בר, שלא) וכי ירד אדם הראשון לכל הארצות והוליד בנים? וכמה נשים היו לו? אלא אדם לא נמצא אלא בעולם העליון הזה מכלם, שנקרא תבל, כמו שאמרנו, שפנתוב (משלי ח) (משחקת בתבל ארצו) ויצו לתבל ארצו. והתבל הזו אחוזה ברקיע שלמעלה ונאחזת בשם העליון. זהו שפנתוב (תהלים

ושמשין, משננין דא מן דא, אלין על אלין, מנהון בוי גדפין, ומנהון בד' גדפין. מנהון בד' פנים. ומנהון בתרין פנים, ומנהון בחד. מנהון אשא דלהיט. מנהון מיא. מנהון רוחא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט.

ובדהו רקיעין, אלין על אלין כגלדי בצלים, אלין לתתא, ואלין לעילא. וכל רקיעא ורקיעא, אזלא ורעשא מאימתא דמאריהון. על פומיה נטלין, ועל פומיה קיימין. ועילא מפלהו קדשא בריה הוא, דנטיל פלא בחיליה ותוקפיה. כגוונא דא שבעה ארצות לתתא, וכלהו בישובא בר (ד' ו' ע"א) דאלין עלאין ואלין תתאין. וארץ ישראל עלאה מפלא, וירושלים עלאה מפלא ישובא.

וחברנא יתבי דרומא, חמו בספרי קדמאי, ובספרא דאדם, דהכי מחלק כל אינון ארצות, דכלהו משתפחי לתתא, כגוונא דאינון רקיעין דלעילא. אלין על אלין, ואלין על אלין ובין כל ארעא וארעא, רקיע דמפרש בין דא לדא. ועל דא כלהו ארצות פרישן בשמהן. וביניהו גן עדן וגיהנם. ואית ביניהו בריין משננין, אלין מן אלין, כגוונא דלעילא. מנהון בתרין אנפין, ומנהון בד', ומנהון בא'. וחיזו דאלין לאו כאלין.

ואי תימא, הא כל בני עלמא מאדם נפקו, (לאו הכי ולא) וכי נחית אדם הראשון לכלהו ארצות, ואוליד בנין, וכמה נשין הוו ליה. אלא, אדם לא אשתכח אלא בהאי עלמא עלאה מפלהו, דאקרי תבל, כדאמרין דכתיב (משלי ח) (ס"א משחקת בתבל ארצו) ויצו לתבל

ארצו. והאי תבל אחידא ברקיע דלעילא, ואתאחידא בשמא עלאה. הדא

הוא דְּכָתִיב, (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוּט תִּבְל בְּצֶדֶק. בְּצֶדֶק וַדָּא. בְּגִין כֶּךָ בְּנוֹי דְּאָדָם, אֲשֶׁתְּכַחוּ בְּהַאי אַרְעָא עֲלָאָה דְּאֶקְרִי תִבְל. וְאִינוּן עֲלָאִין עַל כֹּלָא, כְּגוּוּנָא דְלַעִילָא.

וְהוּא יִשְׁפּוּט תִּבְל בְּצֶדֶק. בְּצֶדֶק וַדָּא. מִשּׁוּם כֶּךָ בְּנוֹי שֶׁל אָדָם נִמְצְאִים בְּאֶרֶץ הָעֲלִיּוּנָה הַזֹּאת שֶׁנִּקְרָאת תִּבְל. וְהֵם עֲלִיּוּנִים עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

מִזֵּי טַעְמָא. כְּמָה דְלַעִילָא לְכַלְהוּ רְקִיעִים, אֵית רְקִיעַ עֲלָאָה, מְכַלְהוּ, וְלַעִילָא אֲשֶׁתְּכַח פִּסָּא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאֵת אֲמַר (יחזקאל א) כְּמַרְאָה אֲבָן סְפִיר דְמוֹת פִּסָּא וְעַל דְמוֹת הַפִּסָּא דְמוֹת כְּמַרְאָה אָדָם עֲלִיו מְלַמְעָלָה. אוּף הֵכָא בְּהַאי תִבְל, אֲשֶׁתְּכַח מְלַכָּא דְכֹלָא, וּמֵאֵן אִיהוּ אָדָם. מַה דְלֹא אֲשֶׁתְּכַח בְּכַלְהוּ תַתְּאִין.

מָה הַטַּעַם? כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה לְכֹל הָרְקִיעִים יֵשׁ רְקִיעַ עֲלִיוֹן מְכַלֵּם, וְלְמַעְלָה נִמְצָא כִסֵּאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּמַרְאָה אֲבָן סְפִיר דְמוֹת כִּסֵּא וְעַל דְמוֹת הַכִּסֵּא דְמוֹת כְּמַרְאָה אָדָם עֲלִיו מְלַמְעָלָה. אִף כֵּן בְּתִבְל הַזֹּאת נִמְצָא הַמְלָךְ שֶׁל הַכֹּל, וּמִיְהוּ? אָדָם, מַה שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּכֹל הַתַּחְתּוֹנִים.

וְאִינוּן תַּתְּאִין מֵאֵן אֵתוּ. אֲלָא מְקַסְטוּרָא (נ"א מְקַסְטוּרָא) דְאַרְעָא, וְסִיּוּעָא דְרְקִיעָא דְלַעִילָא, נִפְקִין בְּרִיין מְשַׁנְיִין אֲלִין מִן אֲלִין, מְנַהוּן בְּלַבּוּשֵׁין, מְנַהוּן בְּקַלִּיפִין, כְּאֲלִין תּוֹלְעִין דְמִשְׁתַּכְּחֵי בְאַרְעָא, מְנַהוּן בְּקַלִּיפִין סוּמְקִין, אוּכְמִין חָוּרִין, וּמְנַהוּן מְכַל גְּוֹוִינִין. כֶּךָ כֹּל בְּרִיין כְּגוּוּנָא דָא. וְלֹא אֲשֶׁתְּכַחוּ בְקִיּוּמָא כֶּרַע שְׁנִין. (אוּ יְתִיר ס"א מַעֲט אוּ פְחוֹת מַעֲט).

וְאִתְּרַם תַּחְתּוֹנִים מֵאִיפָּה בָּאוּ? אֲלָא מִהָאֲדִים (מַעֲשׂוּ) שֶׁל הָאֶרֶץ וְהַסִּיּוּעַ שֶׁל הָרְקִיעַ שֶׁלְּמַעְלָה, יוֹצְאִים בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, מֵהֵם בְּלַבּוּשִׁים, מֵהֵם בְּקַלְפוֹת, כְּתוֹלְעִים הֵלְלוּ שֶׁנִּמְצְאוֹת בְּאֶרֶץ, מֵהֵן בְּקַלְפוֹת אֲדָמוֹת, שְׁחוּרוֹת וְלִבְנוֹת, וּמֵהֵן מְכַל הַגְּוֹוִינִים. כֶּךָ כֹּל הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ כֵּן, וְלֹא נִמְצְאִים בְּקִיּוּם, רַק עֶשֶׂר שָׁנִים (אוּ יוֹתֵר. ס"א מַעֲט אוּ פְחוֹת מַעֲט).

וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא, פְּרִישׁ יְתִיר, דְּהָא כֹּל יִשׁוּבָא מִתְגַּלְגְּלָא בְּעַגּוּלָא כְּכַדּוּר, אֲלִין לְתַתָּא, וְאֲלִין לַעִילָא, וְכֹל אִינוּן בְּרִיין מְשַׁנְיִין בְּחֻזּוּיָהוּ מְשֻׁנוּיָא דְאִוּרָא. כְּפֻּם כֹּל אֲתֵר וְאֲתֵר, וְקִיּוּמִין בְּקִיּוּמִיָּהוּ כְשֶׁאֵר בְּנֵי נֶשֶׁא.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סְבָא פָּרַשׁ יוֹתֵר, שֶׁהָרִי כֹּל הַיִּשׁוּב מִתְגַּלְגֵּל בְּעַגּוּל כְּמוֹ כַדּוּר, אֲלֵה לְמִטָּה וְאֵלּוּ לְמַעְלָה, וְכֹל אוֹתָן בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת בְּמַרְאֵיהֶן מְשֻׁנוּי הָאוּר כְּפִי כֹּל מְקוּם וּמְקוּם, וְעוֹמְדוֹת בְּקִיּוּמָן כְּמוֹ שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם.

וְעַל דָּא אֵית אֲתֵר בְּיִשׁוּבָא, כֶּד נְהִיר לְאֲלִין, חֲשִׁיף לְאֲלִין, לְאֲלִין יִמְמָא, וְלֹא אֲלִין לִילָא. וְאֵית אֲתֵר דְכּוּלִּיָּהּ יִמְמָא, וְלֹא אֲשֶׁתְּכַח בֵּיה לִילָא, כֶּר בְּשַׁעֲתָא חֲדָא זְעִירָא. וְהָאִי דְאֲמַר בְּסִפְרֵי קְדָמָאִי, וּבְסִפְרָא דְאָדָם הָרָאוּן הֵכִי הוּא. דְּהֵכִי כְתִיב, (תהלים קלט) אוּדָךְ עַל כִּי נִזְרָאוֹת נִפְלִיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֵׂיךָ. וְכְתִיב, (תהלים

וְכֵן יֵשׁ מְקוּם בְּיִשׁוּב, כְּשֶׁמֵאִיר לְאֵלָה חֲשׁוּף לְאֵלָה, לְאֵלָה יוֹם וְלְאֵלָה לַיְלָה. וְיֵשׁ מְקוּם שְׁכֵלוֹ יוֹם, וְלֹא נִמְצָא בּוֹ לַיְלָה פְּרִט לְשַׁעֲה אַחַת קְטַנָּה. וְזֵה שְׂאֵמַר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּמוֹנִים, וּבְסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאוּן כֶּךָ הוּא. שְׂכַף כְּתוּב, (תהלים קלט) אוּדָךְ עַל כִּי נִזְרָאוֹת נִפְלִיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֵׂיךָ. וְכְתוּב (שם קד) מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה'.

וְלָכֵן הִפְּל יִפְה. וְסוּד זֶה נִמְסָר
לְבַעֲלֵי הַחֲכָמָה, וְלֹא לְמַחְלָקֵי
תַּחוּמִּים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוּד עִמָּק
שֶׁל הַתּוֹרָה.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ בָּיָם, שְׂיֵשׁ בּוֹ כַּמָּה
בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת זֹו מְדוּ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (שם) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב
יָדִים שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חֵיּוֹת
קִטְנוֹת עִם גְּדוּלוֹת שֶׁם אָנִיּוֹת
יִהְלִכּוּן לִוְיָתָן וְגו'. וְהִפְּל תְּלוּי זֶה
בְּזָה (וּמְתַקְשָׂר זֶה בְּזָה), וְהִפְּל כְּמוֹ
שְׁלֻמְעֵלָה. וּבְכָל הַעוֹלָמוֹת אִין
שׁוֹלֵט בְּכָל, רַק אָדָם, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מַעְלִיּוֹ.

רְבִי נְהוֹרָאֵי סָבֵא פְּרִישׁ לַיָּם
הַגְּדוֹל, וְהַתְּרַעֵשׁ הַיָּם, וְנֶאֱבָדוּ כָּל
אוֹתָם שְׁהִיּוּ בְּסַפְיָנָה, וְהַתְּרַחֵשׁ לוֹ
גַּם, וְיִרְדַּ בְּשִׁבְלִים יְדוּעִים לְלֵב
הַיָּם, וְיִצָּא תַּחַת הַיָּם לִישׁוּב אֶחָד,
וְרָאָה מֵאוֹתָן הַבְּרִיּוֹת כְּלָן קִטְנוֹת,
וְהִיּוּ מִתְּפַלְלִים תְּפִלָּה, וְלֹא יָדַע
מָה אוֹמְרִים. הַתְּרַחֵשׁ לוֹ גַּם וְעֵלָה.
אָמַר, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים
שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים
גִּסְתָּרֵי הַסּוּדוֹת הַעֲלִיּוֹנִים. אוֹי
לְאוֹתָם שְׁחוֹלָקִים עַל דְּבָרֵיהֶם
וְלֹא מֵאֲמִינִים.

מֵאוֹתוֹ יוֹם, כְּשֶׁהָיָה בָּא לְבֵית רַב
וְאוֹמְרִים דְּבַר תּוֹרָה, הִיָּה בּוֹכָה.
אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר
לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעֲבַרְתִּי עַל אֲמוּנַת
דְּבָרֵי חֲכָמִים, וּפּוֹחַד מֵהַדִּין שֶׁל
אוֹתוֹ הַעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם (בְּרֵאשִׁית א). רְבִי יְהוּדָה אָמַר,
אֲלֵמָלֵא אוֹתוֹ רְקִיעַ שְׁמִפְרִיד בֵּין
מַיִם הַעֲלִיּוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים,
הִיָּתָה מִחְלָקַת בְּעוֹלָם מֵהֶם, אֲבָל
הַרְקִיעַ הַזֶּה עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם,
וְהַעוֹלָם אֵינּוּ מִתְּקִיָּם אֲלֵא עַל
שְׁלוֹם. בֵּא רָאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִקְרָא שְׁלוֹם, הוּא שְׁלוֹם

(קד) מֵה רַבּוֹ מַעְשִׂיָּה ה'. וְעַל דָּא, כְּלָא שְׁפִיר.
וְרָזָא דָּא אֲתַמְסָר לְמֵאֲרִיהוּן דְּחֲכָמְתָּא, וְלֹא
לְמַפְלָגֵי תַּחוּמִּין, בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא עֲמִיקָא
דְּאוּרִיָּתָא.

בְּגוֹנוֹנָא דָּא אֵית בִּימָא. דְּאֵית בֵּיה פְּמָה בְּרִיין
מְשַׁנְיִין דָּא מִן דָּא. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדִים שֶׁם
רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חֵיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוּלוֹת שֶׁם
אָנִיּוֹת יִהְלִכּוּן לִוְיָתָן וְגו'. וְכְלָא תְּלִיָּא דָּא
בְּדָא (וּמְתַקְשָׂרָא דָּא בְּדָא), וְכְלָא כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲיָלָא.
וּבְכֻלְהוּ עֲלָמִין לֹא שְׁלֵטָא בְּכָלָא בַר אָדָם,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא עֲלֵיהּ.

רְבִי נְהוֹרָאֵי סָבֵא פְּרִישׁ לַיָּמָא רַבָּא, וְאַתְרַגִּישׁ
יִמָּא, וְאַתְאַבִּידוּ כָּל אֵינּוֹן דִּהוּוּ בְּאַרְבָּא,
וְאַתְרַחִישׁ לֵיה גִּיסָא, וְנַחַת בְּשִׁבְלִין יְדִיעֵן
בְּלָבָא דִּימָא, וְנַפְק תַּחוֹת יִמָּא לִישׁוּבָא חָדָא,
וְחָמָא מֵאֵינּוֹן בְּרִיין, כְּלָהוּ זְעִירִין. וְהוּוּ מְצַלִּי
צְלוּתָא, וְלֹא יָדַע מֵאֵי קָא אֲמַרִי. אֲתַרַחִישׁ לֵיה
גִּיסָא, וְסָלִיק. אָמַר, זַכָּאִין אֵינּוֹן צְדִיקֵיָּא,
דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּתָא, וְיִדְעִין סְתִימִין דְּרָזִי
עֲלָאֵי. וְוִי לְאֵינּוֹן דְּאַפְלִיגוּ עַל מְלִיהוּן וְלֹא
מְהִימְנֵי.

מֵהֵוּוּא יוֹמָא, כַּד הָוָה אֲתִי לְבֵי רַב, וְאַמְרִי
מְלֵתָא דְּאוּרִיָּתָא, הָוָה בְּכִי. אֲמַרִי
לֵיה, אֲמֵאֵי קָא בְּכִית. אָמַר לוֹן, בְּגִין דְּעֲבַרְנָא
עַל מְהִימְנוּתָא דְּמִלֵּי דְּרַבָּנּוֹן, וּמִסְתַּפִּינָא מְדִינָא
דִּהֵוּוּא עֲלָמָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. (בְּרֵאשִׁית
א) רְבִי יְהוּדָה אָמַר, אֲלֵמָלֵא הֵוּוּא
רְקִיעַא דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִן עֲלָאֵי לְתַתָּאֵי, הָוָה
פְּלִיגוּ בְּעֲלָמָא מְנִיָּיהוּ. אֲבָל (דף י"ע"ב) הָאֵי
רְקִיעַ, עֲבִיד שְׁלָמָא בֵּינֵיהוּ, וְעֲלָמָא לֹא

מִתְקִיָּמָא אֲלֵא עַל שְׁלוֹם. תָּא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא אֲקָרִי שְׁלוֹם, הוּא

ושמו שלום, והכל נקשר בשלום. רבי אבא אמר, ראיתי שהשם העליון הקדוש הכל הוא שלום, והכל אחד, והדרכים נפרדות לצד הנה ולצד הנה.

יו"ד של השם הקדוש קשורה בשלשה קשרים, משום זה הי' הזו, קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד למטה, ואחד באמצע. משום ששלשה קשרים השתלשלו (התקשרו) בה, קוץ אחד למעלה, כתר עליון, שהוא עליון מעל כל העליונים, הראש של כל הראשים, והוא עומד על הכל. קוץ אחד באמצע, שהוא ראש אחר. משום שהיו שלשה ראשים, וכל אחד ואחד ראש לבדו. ולכן הקוץ של האמצע זהו ראש אחר שיוצא מהקוץ שלמעלה, והוא ראש של כל שאר הראשים שיבנה ממנו השם הקדוש, והראש הנה הוא נסתר של הכל.

ראש אחר תחתון, הוא ראש להשקות את הגן, והוא מעין המים שכל הנטיעות משקות ממנו. וזהו י' בשלשה קשרים, ולכן נקראת שלשלת, כמו השלשלת הזו שנקשרה זה בזה, והכל אחד.

שנינו בספרו של חנוך, בשעה שהראו לו חכמת הסודות העליונים וראה את האילן של גן עדן, הראו לו חכמה בסוד עליון, וראה שכל העולמות היו נקשרים זה בזה, שאל אותם על מה קיימים? אמרו לו, כלם עומדים על י', ממנה נבנו והשתלשלו (נבראו ונתקנו), שכתוב (תהלים קד) כלם בכחמה עשית. וראה שכלם מזדעזעים מאימת רבונם, ועל שמו כלם נקראו.

ובספרו של שלמה המלך אמר, ההגעה היא בשלשלת של שלשה

שלום. ושמייה שלום, ואתקשר כלל בשלום. רבי אבא אמר, חמינא דהאי שמא קדישא עלאה כלל הוא שלום, וכלל חד. וארחן מתפרשאן להאי סטרא, ולהאי סטרא.

יו"ד דשמא קדישא אתקשר בתלת קשרין, בגין דא, האי י', קוצא חד לעילא, וקוצא חד לתתא, וחד באמצעיתא. בגין דתלת קשרין אשתלשלו (נ"א אתקשרו) בה חד קוצא לעילא, בתרא עלאה, דהוא עלאה מפל עלאין, רישא דכל רישין, והוא קאים על כלל.

חד קוצא באמצעיתא, דהוא רישא אחרא. בגין דתלת רישין הוו, וכל חד וחד רישא בלחודוי. ועל דא קוצא דאמצעיתא, דא הוא רישא אחרא, דנפיק מקוצא דלעילא, והוא רישא לכל שאר רישין, לאתבנהא שמא קדישא, והאי רישא סתימא דכלל.

רישא אחרא תתאה, הוא רישא לאשקאה לגנתא, והוא מבווע דמיין, דכל נטיעין אשתקייין מגייה. ודא הוא י' בתלת קשרין. ועל דא שלשלת אקרי. כהאי שלשלת, דאתקשר דא בדא, וכלל חד.

האנא בספרא דחנוך, בשעתא דאחזיאו ליה חכמתא דרזין עלאין, וחקמא אילנא דגנתא דעדן, אחזיו ליה חכמתא, ברזא עלאה. וחקמא, דכלהו עלמין הוו מתקשרין דא בדא, שאיל לון, על מה קיימין. אמרו ליה, על י' קיימי כלהו. מגייה אתבניאו ואשתלשלו (נ"א אתבראו ואשתכללו). דכתיב, (תהלים קד) כלם בכחמה עשית. וחקמא, דכלהו מזדעזעו מדחילו דמאריהון, ועל שמייה אתקרון כלהו.

ובספרא דשלמה מלכא אמר, מטון די בקטפורא דתלתא, דכלילין

בְּקִיטָפָא דְגוּפִיָּהּ. חַד דְּחִילוֹ (ס"א שְׁלִימוֹ) דְּכֻלָּא.

חַד סְתִים שְׁבִילִין. חַד נְהַר עֲמִיקָא.

לְבַתֵּר פְּרִיט בְּאַתְוּוֹן, (דְּאַלְפָא) בֵּיתָא בְּשַׁכְּלוּלִיָּהּ

י"ד ה"א. בְּנִינָא דְכֻלָּא. (חַד סְתִים שְׁבִילִין.

וְחַד נְהַר עֲמִיקָא לְבַל) שְׁלִימוֹ דְשָׁמָא קְדִישָׁא י' רִישָׁא

דְּכֻלָּא, אָב לְכֻלָּא. ו' בֵּן דְּאוּלִּיד וְנַפְיָא מְנִיָּה.

וּמְנִיָּה אֲשַׁתְּכַח ד', בַּת. מְטְרוּנִיתָא דְכָל

דִּינִין (ס"א דִּינִין) בִּידְהָא אֲשַׁתְּכַחוּ טְמִירָא בְּכֻלְהוּ

עֲלָמִין, (ס"א עֲלָאִין נְפִקוּ, וְעֲלָאִין וְתַמְאִין) דְּעֲלָאִין נְפִקִין,

וְעֲלָאִין וְתַמְאִין מְנָה אֲתַזְנוּ. הָא יו"ד שְׁלִימוֹ

דְּכֻלָּא, וְשָׁמָא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַלל בֵּיהּ, וְאֲשַׁתְּכַח

סְתִים בְּגוּיָּהּ.

לְבַתֵּר יו"ד אֲפִיק כְּלָא, וְשִׁלְשַׁל כְּלָא בְּקִשׁוּרָא

חֲדָא, דָּא בְּדָא. וְהָא אוּקְמִיָּה בּוּצִינָא

קְדִישָׁא, י' אֲפִיק הֵהוּא נְהַר, דְּכַתִּיב בֵּיהּ (בְּרַאשִׁית

ב) וְנְהַר יוֹצֵא מֵעֶדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. (ד"א ל"ג

בְּנִינָא) דָּא ה', רְזָא דְבִינָה, וְהִיא אִימָא עֲלָאָה.

וְהֵהוּא נְהַר, אֲפִיק תְּרִין בְּנִין, כְּמָה דְאַתְמַר.

וּמְנָה אֲתַזְנוּ. לְבַתֵּר נְפִקִין תְּרִין בְּנִין,

וּבְרַתָּא אֲתַזְנַת מְבִין, דָּא ו', הָא בֵּן הָאִי מְלָכָא

דְּשִׁלְמָא כְּלָא דִילִיָּהּ, רְזָא דַת"ת. וּלְבַתֵּר

אֲשַׁתְּכַח ה', דְּאַתְזַנַת מִן ו'. וְהָא אוּקְמִיָּה. (ס"א

לְבַתֵּר נְפִקִין תְּרִין בְּרַא וּבְרַתָּא ו'הָאִי בְּרַא מְלָכָא דְשִׁלְמָא כְּלָא דִילִיָּהּ.

וְהָא ה' בְּרַתָּא אֲתַזְנַת מִן ו' וְהָא אוּקְמִיָּה) אֲשַׁתְּכַח, דִּי עֲקָרָא

וְשִׁרְשָׁא וְשִׁלְמִי דְכֻלָּא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (מְשִׁלִי

כד) בְּחֻמְכָּה יִבְנֶה בֵּית.

הַגֶּן, י' שְׁמוֹת אֲשַׁתְּכַלְלוּ וְנַפְקוּ מֵהָאִי יו"ד.

י' דְהִיא עֲשִׂירָאָה דְאַתְוּוֹן. וְכֻלְהוּ אָעִיל

לוֹן לְהֵהוּא נְהַר קְדִישָׁא, כַּד אֲתַעֲבָרָא. וְעֲשָׂרָה

שְׁמָהֶן כֻּלְהוּ סְתִימִין בְּחַד. וְכֻלְהוּ סְתִימִין בִּי'.

י' כְּלִיל לוֹן. י' אֲפִיק לוֹן. הוּא אָב לְכֻלָּא. אָב

לְאַבְהֶן.

נְסִתְרִים בְּאַחַד. וְכֻלְהוּ נְסִתְרִים בִּי'. י' כּוֹלְלַת אוֹתָם. י' מוֹצִיאָהּ

שְׁכֻלִילִים בְּדַבְּקָא וְקִשְׁרָא שֶׁל גּוּפוֹ.
אַחַד פְּחַד (שְׁלֵמוֹת) שֶׁל הַכֹּל, אַחַד
סוֹתָם שְׁבִילִים, וְאַחַד נְהַר עֲמִיקָא.

אַחַר כֵּךְ פִּרְט בְּאוֹתִיּוֹת, (שֶׁל
אַלְפָּה) הַבַּיִת בְּשַׁכְּלוּלוֹ יו"ד ה"א,
הַבְּנִין שֶׁל הַכֹּל. (אַחַד סוֹתָם הַשְׁבִּילִים,

וְאַחַד נְהַר עֲמִיקָא לְכֹל) שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ י' רֵאשׁוֹן הַכֹּל, אָב לְכֹל.
ו' הַבֵּן שֶׁהוּלֵד וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ

נִמְצָא ד', בַּת. הַגְּבִירָה שֶׁכֹּל
הַדִּינִים (הַדִּינִים) בְּיַדְהָ נִמְצָאִים,
טְמִירָה כֹּל הָעוֹלָמוֹת, (עֲלִיּוֹנִים

יוֹצֵאִים, וְעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים) שְׁעֲלִיּוֹנִים
יוֹצֵאִים, וְעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
נְזוּנִים מִמֶּנָּה. הַרִי יו"ד שְׁלֵמוֹת

הַכֹּל, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִתְקַן בּוֹ,
וְנִמְצָא נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ.

אַחַר כֵּךְ יו"ד הוֹצִיאָה הַכֹּל,
וְשִׁלְשַׁלָּה הַכֹּל בְּקִשְׁרָא אַחַד זֶה עִם
זֶה. וְהָרִי בְּאַרְהַ הַמְּנוּרָה

הַקְּדוֹשֶׁה, י' הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַנְּהַר,
שְׁכַתּוֹב בּוֹ (בְּרַאשִׁית ב) וְנְהַר יוֹצֵא
מֵעֶדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. (כְּמוֹ זוֹ

ה', סוּד הַבִּינָה, וְהִיא הָאֵם
הָעֲלִיּוֹנָה.

וְאוֹתוֹ נְהַר מוֹצִיא שְׁנֵי בְּנִים, כְּמוֹ
שְׁנַתְּבָרָא, וּמִמֶּנָּה נְזוּנִים. אַחַר כֵּךְ
יוֹצֵאִים שְׁנֵי בְּנִים, וְהַבַּת נְזוּנִית

מִבֵּין, זֶה ו', הַרִי בֵּן הַמֶּלֶךְ הַזֶּה
שֶׁשְׁלוֹם כְּלוֹ שְׁלוֹ, סוּד שֶׁל
תְּפִאָרַת. וְאַחַר כֵּךְ נִמְצָאֵת ה'

שְׁנֵינִיּוֹת מִן ו', וְהָרִי פְּרִשְׁוָה. (אַחַר
כֵּךְ יוֹצֵאִים שְׁנַיִם, בֵּן וּבַת. וְזֶה בֵּן הַמֶּלֶךְ

שְׁשֵׁלְמוֹת הַכֹּל שְׁלוֹ. וְזוֹ ה' הַבַּת נְזוּנָה מִן ו', וְהָרִי
פְּרִשְׁוָה) נִמְצָא שְׁנֵי עֲקָר וְשִׁרְשׁ
וְשֵׁלְמוֹת הַכֹּל. זֶהוּ מָה

שְׁכַתּוֹב (מְשִׁלִי כב) בְּחֻמְכָּה יִבְנֶה
בַּיִת.

שְׁנֵינּוּ, עֲשָׂרָה שְׁמוֹת הַשְׁתְּכֻלְלוּ
וְיוֹצֵאוּ מֵהַיּו"ד הַזֶּה. י' שְׁהִיא
הָעֲשִׂירִית שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת. וְאֵת כָּלֵם

הַכְּנִיסָה לְאוֹתוֹ נְהַר קְדוֹשׁ
כְּשֶׁהִתְעַבְּרָה. וְעֲשָׂרָה שְׁמוֹת
אוֹתָם. הוּא אָב לְכֹל. אָב לְאַבּוֹת.

כַּמְנוּ יֵצְאוּ (ובו יושבים) (בו עֶשֶׂר תבות) ו"ד. רְמוּ לַעֲשֶׂה בַחֲשׁוֹן. אוֹתוֹת יו"ד כּוֹלְלוֹת לְהֵן ו"ד (יד), שְׁלֵמוֹת הַפֶּל. ו"ד - זָכַר וּנְקָבָה. הוּ קוֹרְאִים לָהֶם, שְׁנַיִם. וְלֹכֵן אָדָם נִכְרָא הוּ פְרָצוּפִים, וְאוֹתָם פְּרָצוּפִים זָכַר וּנְקָבָה הוּ כִּמוּ שְׁלֵמְעֵלָה. ו"ד מִמְעֵלָה לְמַטֵּה. ד"ו מִמַּטֵּה לְמַעֲלָה, וְהַפֶּל דְּבַר אֶחָד. י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים תְּלוּיִים בּוֹ, וְעַל כֵּן יו"ד כּוֹלֵל ו"ד כִּמוּ שְׁנַתְבָּאָר, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ.

וְכֹא רֵאָה, עֲשֶׂה שְׁמוֹת הֵם כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אוֹתוֹת. וּבִסְפָרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא הֵם שְׁמוֹנָה, וְשִׁתִּי דְרַגּוֹת כְּנֶגֶד שְׁנֵי רְקִיעִים. וּמִשְׁתַּנֵּי הַשְּׁמוֹת, עֲשֶׂהָ, וְתִשְׁעָה, וְשְׁמוֹנָה, וְשִׁבְעָה. הַרְאֵשׁוֹן - י"ה, מִשּׁוּם שִׁי כּוֹלֵלֵת ה', וְה' יוֹצֵאת מִי'. לְכֵן חֲכָמָה נִקְרָא י"ה.

הַשְּׁנֵי - יְהוּה (יד) שְׁנִקְרָא אֱלֹהִים, מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ נִהַר רַחֲמִים, וּמִשּׁוּם שְׁדִינִים מִתְעוֹרְרִים מִמְנוּ, (אֱלֹהִים וְיֵצְאוּ) כַּתּוּבוֹת אוֹתוֹת הַרְחָמִים עִם נִקּוּד שֶׁל אֱלֹהִים, וְלֹא אֱלֹהִים דִּין.

הַשְּׁלִישִׁי - אֵל, וְהוּא גְדוּלָה, וְהוּא נִקְרָא הָאֵל הַגְּדוֹל.

הַרְבִּיעִי - אֱלֹהִים, שְׁדִינִים מִתְעוֹרְרִים בּוֹ, וְהוּא הַדִּין הַקָּשָׁה. הַחֲמִישִׁי - יְהוָה, הַפְּלֵל שֶׁל כָּל שְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה, וְזֶהוּ רַחֲמִים בְּשְׁלֵמוֹת וְזֶהוּ תִפְאָרֶת. שְׁשִׁי וְשִׁבְעִי - צְבָאוֹת נִקְרָאִים.

הַשְּׁמִינִי - א"ל ח"י, כִּמוּ שְׁנֶאֱמַר (תהלים קלז) כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְגו'. וְזֶה צְדִיק, שְׁכָל חַיִּים יוֹצֵאִים מִשָּׁם, וְנִקְרָא יְהוָה, כִּמוּ שְׁנֶאֱמַר (משלי כז) ה' צְדִיק יִבְחֵן. וְזֶהוּ ו' קִטְנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כֵּף ו' שְׁנֵי נוּיִם.

וְדָא הִיא ו' זְעִירָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא. בְּגִין כֵּף ו' וְיִין תְּרִין.

מְנִיחָה נִפְקוּ (ס"א וְכ"י וְתָבִין) (בִּיה עֶשֶׂר תִּיבִין) ו"ד. רְמוּ לַעֲשֶׂה בַחֲשׁוֹן. אֲתוּוֹן יו"ד כְּלִיל לֹון ו"ד, (ס"א י"ד) שְׁלִימוֹ דְכֻלָּא. ו"ד: דְּכַר וְנוֹקְבָא. הוּ קָרִינֵן לֹון, וְעַל דָּא אָדָם הוּ פְרָצוּפִין אֲתַבְרִי, וְאִינוּן פְּרָצוּפִין דְּכַר וְנוֹקְבָא הוּ, כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא. ו"ד מִעֵילָא לְתַתָּא. ד"ו מִתַּתָּא לַעֲיָלָא. וְכֻלָּא חַד מְלָה. י"ג מְכִילֵן תְּלִינֵן בִּיה, וְעַל דָּא יו"ד כְּלִיל ו"ד כְּמָה דְאֲתַמַּר, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

וְהָא חֲזִי, י' שְׁמָהֵן אִינוּן, לְקַבֵּל י' אֲתוּוֹן. וּבִסְפָרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא תְּמַנְיָא אִינוּן, וְתִרִין דְרַגִּין, לְקַבֵּל תְּרִין רְקִיעִין. וּמִשְׁתַּנֵּינֵן שְׁמָהֵן, עֲשֶׂהָ, וְתִשְׁעָה, וְתַמְנְיָא, וְשִׁבְעָאָה. כְּרַמְאָה י"ה, בְּגִין דִּי כְלִיל ה'. וְה' נִפְקָא מִן י'. בְּגִין כֵּף חֲכָמָה י"ה אֶקְרִי.

תְּנִינָא יְהוּה (נ"א י"ה) דְאֶקְרִי אֱלֹהִים. בְּגִין דְהִהוּא נִהַר רַחֲמִי, וּבְגִין דְדִינֵין מִתְעַרֵי מְנִיחָה, (ס"א ל"ג) (אֱלֹהִים וְנִפְקוּ) אֲתוּוֹן דְרַחֲמִי כְתִיב, וְנִקּוּד אֱלֹהִים. וְלֹא אֱלֹהִים דִּינָא. (דף י"א א"ט).

תְּלִיתָאָה, אֵל. וְהוּא גְדוּלָה, וְהוּא אֶקְרִי הָאֵל הַגְּדוֹל.

רְבִיעָאָה, אֱלֹהִים. דְדִינֵין בִּיה אֲתַעְרֵן, וְהוּא דִינָא תְקִיפָא.

חֲמִישָׁאָה, יְהוָה. כְּלָלָא דְכָל שְׁלִימוֹ דְמַהִימְנוּתָא, וְדָא הוּא רַחֲמִי בְשְׁלִימוֹ וְדָא הוּא תִפְאָרֶת. שְׁתִּיתָאָה וְשִׁבְעָאָה, צְבָאוֹת אֶקְרוּן.

תְּמִינָאָה, א"ל ח"י. כְּמָה דְאֲתָ אֶמַר (תהלים קלג) כִּי שָׁם צִוָּה יי' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים וְגו'. וְדָא צְדִיק, דְכָל חַיִּים נִפְקִין מִתַּמֵּן, וְאֶקְרִי יְהוָה. כְּמָה דְאֲתָ אֶמַר (תהלים יא) יי' צְדִיק יִבְחֵן.

וְדָא הִיא ו' זְעִירָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא. בְּגִין כֵּף ו' וְיִין תְּרִין.

התשיעי - אדנ"י, וזו מלכות הקדושה שדינים יוצאים משם לעולם, וזהו הכתר האחרון של כל השמות. ושם אהי"ה, הכלל והנסתר שבראשונה. וזהו כתר עליון, הראש של כל הראשים, שמו נסתר ולא נגלה, ונתפאר. ובספר האגדה, עשרה שמות פתיכים בגון אחר, ואנו לא שנינו כף.

רבי אבא פתח, (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלו עולות שנשחטות בצפון, משום שהן מחשבות בצפונות הלב ובמקום הדין. משום שמחשבה נמצאת בלילה, בזמן שהדין נמצא. ויח צפון נושבת בחצות הלילה כשמתעוררים אנשים, וכנור דוד מנגן מאליו, ומחשבות בני אדם מתעוררות.

ובאי תימן, אלו שלמים שנשחטים בדרום, משום שהם השלום של הכל, שלום העליונים והתחתונים. ואלו הם השלמות של צדדי העולם, השלמות של הכל מצד האמונה. ושלמים, משום שהם השלום של הכל, הבעלים אוכלים מהם ונהנים מהם, שהרי שלום הוא לו ולכל העולם בדרגה אחת. חטאות ואשמות נאכלים לכהנים משום שהם עתידים לכפר עליהם ולהעביר את חטאיהם. ומכל הקרבנות אין חביבים לפני הקדוש ברוך הוא כמו שלמים, משום שנמצא שלום בעליונים ובתחתונים.

ומער כלם קטרת, שהיא שלמה מהכל, ולא באה על חטא ולא על אשם ולא על עון, אלא על שמחה, כמו שנאמר (משלי כו) שמן בזמן ששמן קרב, זהו שכתוב (שמות

התשיעה, אדנ"י. ודא מלכות קדישא, דדינין נפקין מתמן לעלמא. ודא הוא כתר א בתראה, דכלהו שמיהן. ושם אהי"ה, כללא וסתימא דקדמיתא. ודא הוא כתר א עלאה, רישא דכל רישין, שמייה סתים ולא אתגלייא, ואתמר. ובספרא דאגדתא, עשר שמיהן פתיכן בגוונא אחרא ואנא לא תנינא הכי.

רבי אבא פתח, (שיר השירים ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אליו עולות הנשחטות בצפון, בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא, ובאתר דינא. בגין דמחשבה אשתכח בליליא, בזמנא דינא אשתכח. רוח צפון מנשכא בפלוגתא דליליא, פד מתערי אנשי, וכנור דדוד מנגן מאליו, ומחשבתן דבני נשא מתערי.

ובאי תימן, אליו שלמים הנשחטין בדרום, בגין דאינון שלמא דכלא, שלמא דעלאי ודתתאי. ואליו שלימו דסטרי עלמא. שלימו דכלא מסטרא דמהימנותא. ושלמים: בגין דאינון שלמא דכלא. בעלים אכלין מנייהו, ומתהניין מנייהו. דהא שלמא הוא ליה, ולכל עלמא, בדרגא חדא. חטאות ואשמות נאכלין לכהני, בגין דאינון זמינין לכפרא עלייהו, ולא עפרא חובייהו. ומכל קרבני לא חביבין קמי קדשא בריך הוא כמו שלמים, בגין דאשתכח שלמא בעלאי ותתאי. ועילא מכלהו קטרת, דאיהו שלים מפלא, ולא אתיא לא על חטא, ולא על אשם, ולא על עון, אלא על שמחה. פמה דאת אמר (משלי כו) שמן וקטרת ישמח לב, והא וקטרת ישמח לב, והרי פרשה. ולכן קטרת לא קרבה אלא

והקטיר עליו אהרן קטרות סמים
בבקר בבקר בהטיבו את הנרות
יקטירנה. וכתוב (שם) ובהעלות
אהרן את הנרות בין הערבים
יקטירנה. משום שנמצאים שמן
וקטרות כאחד. בא ראה, שלמים
הוא שלום בכל, וקטטה וקטרוג
לא מתעוררים בעולם. אבל
קטרות קושרת את קשר האמונה.
רבי אלעזר אמר, כל עשרת
השמות כתובים, ואנו שנינו,
שקראשון אהיה, זה הנסתר
העליון, כמי שאומר: אני מי
שאני! ולא נודע מי הוא. אחר
כך אשר אהיה, אני שעתידי
להתגלות באותם הפתרים
(האחרים), שהרי בראשונה נסתר,
ואחר כך מתחיל להתגלות, עד
שמגיע לגלוי של השם (של
שלמות) הקדוש.

וכך כתוב במשה, אהיה
בראשונה, הנסתר של הכל, אני
הוא מי שאני. אחר כך אשר
אהיה, אני עתיד להתגלות. אחר
כך אהיה אחרון, וזה כשהאם
מתעברת ועדין הוא נסתר. מתי
מתגלה? בזמן שכתוב (שמות א) לך
ואספת את זקני ישראל ואמרת
אלהם ה' אלהי אבותיכם וגו'. זו
שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי
והקשר של השם הקדוש.

משום כך, הראשון של הכל -
אהיה. השני - זה. משום שחכמה
מוציאה ה' ונסתרת בה, ולא
נפרדת ממנה לעולמים, והרי
פרשוה שכתוב, (בראשית ב) ונהר
יצא מעדן, כמו זה. ה.

וכך למדתי מאבא, י' כמו
שנתבאר. אחר כך י"ה, שלא
נפרדים לעולמים, י' מוציאה ה',
כמו זה ה' הרי י', ואותו נהר
שיוצא ממנו. ונמשך ממנו

אוקמוה. ועל דא, קטרות לא מתקרב אלא
בזמנא דשמן מתקרב, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שמות
ו) והקטיר עליו אהרן קטרות סמים בבקר בבקר
בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתוב, (שמות
ל) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים
יקטירנה. בגין דאשתכחו שמן וקטרות כחדא.
תא חזי, שלמים בכלא הוא שלמא. וקטטה
וקטרוגא לא אתער בעלמא, אבל קטרות,
קשיר קשירו דמהימנותא.

רבי אלעזר אמר, פלהו עשרה שמהן כתיבי,
ואנו תנינו. קדמאה, אהיה, דא סתימא
עלאה, כמאן דאמר אנא מאן דאנא, ולא
אתיידע מאן הוא. לבתר אשר אהיה, אנא
דזמין לאתגליא, באינון כתרין (אחרונים), דהא
בקדמיתא סתים, ולבתר שרי לאתגליא, עד
דמטי לגלויא דשמא (ס"א דשלימו) קדישא.

וכך כתיב במשה, אהיה בקדמיתא, סתימו
דכלא, אנא הוא מאן דאנא. לבתר אשר
אהיה, אנא זמין לאתגליא. לבתר אהיה
בתראה, ודא כד אימא מתעברא, ועדיין הוא
סתים. אימתי אתגליא. בזמנא דכתיב, (שמות
א) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם
י' אלהי אבותיכם וגו', דא שלימו דכלא,
והכא הוא גלויא וקשורא דשמא קדישא.

בגין כך, קדמאה דכלא, אהיה. תניינא, יה.
בגין דחכמה אפיק ה', וסתים ביה, ולא
אתפרשא לעלמין מגיה. והא אוקמוה
דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן פהאי גוונא.
ה.

והבי אוליפנא מאבא, י' כמה דאתמר. לבתר
י"ה, דלא מתפרשן לעלמין, י' אפיק
ה', פהאי גוונא ה הרי י'. וההוא נהר דנפיק
מניה. ואתמשך מגיה ולתתא, תרין בנין דנפקין מנייהו. מסטרא דאבא

וּלְמַטָּה, שְׁנֵי בָנִים שְׂיוּצְאִים
מֵהֶם. מִצַּד הָאֵב יוֹצֵא בֶן, שֶׁהָרִי
אוֹחֵז בּוֹ בֵּי, וְאוֹחֵז בְּאוֹתוֹ נֶהָר.
וּמִצַּד הָאֵם יוֹצֵאת בַּת, שֶׁהִיא
הַנֶּהָר הַתְּחַתּוֹן, וְהַבֶּן הַזֶּה נִמְשָׁךְ
אֲחֵר כִּף וְיוֹצֵא מֵהֶם, וְהוּא ו', וְזֶה
יורֵשׁ אֶת הָאֵב וְהָאֵם, וְנִקְשְׁרַת בּוֹ
אֲמוּנַת הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ נִזְוֵנִית הַבַּת,
מֵאוֹתָהּ יִרְשָׁה שֶׁהוּא יורֵשׁ .

וְלָכֵן צָרִיךְ לְכַתֵּב אֶת הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ - י' בְּרֵאשׁוֹנָה, קוֹץ אֶחָד
לְמַעַלָּה, וְקוֹץ אֶחָד בְּאֲמֻצֵּעַ, וְקוֹץ
אֶחָד לְמַטָּה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. אֲחֵר
כִּף יֵה, שְׂאִין נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה
לְעוֹלָמִים. כְּמוֹ כֵן ה', כְּדֵי שְׂיִמְצְאוּ
שְׁנֵיהֶם בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, אָב וְאֵם
בֶּן וּבַת. כְּמוֹ כֵן י"ה (י"ה). הָרִי לֶךְ
כָּל שְׁלֵמוֹת הָאֲמוּנָה.

אֲחֵר כִּף מִתְּפַשְׁטֵת הָאֲמוּנָה,
וְיוֹצְאִים שְׁנֵי בָנִים מִכָּלֵל אֶחָד
בְּדַרְכֵיהֶם. הַבֶּן יוֹצֵא מִשְׁנֵיהֶם,
וְהוּא ו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. הַבַּת
יוֹצֵאת מִצַּד הָאֵם, וְהִיא ה'
אֲחֵרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְאִין
נִשְׁלַמַת אֶלָּא עִם ו', מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ
הִיא נִזְוֵנִית, וְלָכֵן צָרִיךְ לְכַתֵּב ו'
וְאֲחֵר כִּף ה', כְּמוֹ זֶה ה', הָרִי ו'
וְאוֹתָהּ הַהִתְפַּשְׁטוֹת שְׂיוּצֵאת
מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ אוֹתוֹ נֶהָר שְׂיוּצֵא מִי,
מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ נִזְוֵנִית. ו' הָרִי בֶן
שְׂיוּצֵא מִמֶּנּוּ לְמַטָּה.

וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּאֵר אוֹתָם אָבִי,
וְהָרִי נִתְבָּאֵרוּ. וְאִנִּי כְּשִׁמְגִיעַ
לְדַבְרִים הַלְלוּ, אוֹמֵר אוֹתָם,
מִשּׁוּם שֶׁצּוֹאֵת אָבִי כִּף. וְכִף צָרִיךְ
אָדָם לְהַזְהֵר בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ,
שְׂיִכְתֵּב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּמוֹ זֶה,
וְזֶהוּ כְּרֵאוֹי. וְאֵם לֹא, אִינוּ נִקְרָא
שֵׁם קְדוֹשׁ, וְנִקְרָא פְּגוּם. וּמִי
שֶׁפּוֹגֵם אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, טוֹב לוֹ
שֶׁלֹּא נִכְרָא.

הַשְּׂרִישִׁי - יְהו"ה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, רַחֲמִים, וְיוֹצֵא
מִמֶּנּוּ דִין, וְזֶהוּ אוֹתוֹ נֶהָר

י', נִפְיִק בֶּן, דְּהָא אֶחָד בֵּיה בֵּי, וְאֶחָד בְּהוּא
נֶהָר. וּמִסְטָרָא דְאִימָא נִפְקַת בַּת, דְּאִיהוּ נֶהָר
תְּתָאָה, וְהָאִי בֶן אֲתִמְשֵׁךְ לְבָתֵּר וְנִפְיִק
מִנֵּיהּוּ, (דף יא ע"ב) וְהוּא ו', וְדָא יִרִית לְאָבָא
וְלֹאִימָא, וְאֲתִקְשֵׁר בֵּיה מְהֵימְנוּתָא דְכָלָא.
וּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת בְּרֵתָא, מֵהֵהוּא יִרוּתָא דְאִיהוּ
יִרִית.

וְעַל דָּא בְּעֵי לְמַכְתֵּב שְׂמָא קְדִישָׁא, י'
בְּקַדְמִיתָא, קוֹצֵא חַד לְעֵילָא, וְקוֹצֵא חַד
בְּאֲמֻצֵּיתָא, וְקוֹצֵא חַד לְתַתָּא, וְהָא אֲתִמְר.
לְבָתֵּר יֵה, דְּלֹא מִתְּפָרְשֵׁן דָּא מִן דָּא לְעַלְמִין,
כְּגוֹוְנָא דָּא ה'. בְּגִין דִּישְׁתַּכְּחוּ תְרוּוִייהוּ
בְשִׁלְמוֹ דְכָלָא, אָב וְאֵם בֶּן וּבַת. כְּגוֹוְנָא דָּא
י"ה (ס"א ו"ה). הָרִי לֶךְ כָּל שְׁלֵמוֹ דְמְהֵימְנוּתָא.

לְבָתֵּר אֲתִפְשֵׁט מְהֵימְנוּתָא, וְנִפְקִין תְּרִין בְּנִין
מִכָּלֵל חַד, בְּאַרְחֵייהוּ. בֶּן נִפְיִק
מִתְרוּוִייהוּ, וְהוּא ו' דְשְׂמָא קְדִישָׁא. בַּת נִפְקַת
מִסְטָרָא דְאִימָא, וְהִיא ה' בְּתֵרָאָה דְשְׂמָא
קְדִישָׁא. וְלֹא אֲשְׁתַּלִּימַת אֶלָּא עִם ו', בְּגִין
דְּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת, וְעַל דָּא בְּעֵי לְמַכְתֵּב ו', וְלְבָתֵּר
ה', כְּגוֹוְנָא דָּא ה', הָרִי ו' וְהֵהוּא אֲתִפְשֵׁטוּתָא
דְנִפְיִק מִנֵּיהּ, כְּגוֹוְנָא דֵהוּא נֶהָר דְנִפְיִק מִן
י', בְּגִין דְּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת. ו' הָרִי בֶן דְנִפְיִק מִנֵּיהּ
לְתַתָּא.

וְהָא מְלִין אֶלִין אוֹקִים לוֹן אָבָא, וְהָא אֲתִמְרוּ.
וְאִנָּא כַּד מְטִינָא לְמִלִין אֶלִין, אִימָא לוֹן,
בְּגִין דְּפִקְדוּנָא דְאָבָא הָכִי. וְהָכִי בְּעֵי בַר נִשׁ
לְאִזְדַּהֲרָא בְשְׂמָא קְדִישָׁא, דִּיכְתוּב שְׂמָא
קְדִישָׁא כְּגוֹוְנָא דָּא, וְדָא אִיהוּ כְּדָקָא חֲזִי. וְאִי
לֹאו, לֹא אֶקְרִי שְׂמָא קְדִישָׁא וְאֶקְרִי פְּגִים.
וּמֵאֵן דְּפְגִים שְׂמָא קְדִישָׁא, טַב לֵיה דְּלֹא
אֲתִבְרִי.

תְּלִיתָאָה, יְהו"ה דְּאֶקְרִי אֱלֹהִים כְּמָה דְּאֲתִמְר,

ששופע ויוצא מעדן.
הרביעי - אל גדול. והרי נאמר,
וזה גדלה.

החמישי - אלהים, ובכל מקום
הוא גבורה.

הששי - יהו"ה, רחמים, שלמות
הכל, העקר של הכל. קשר
האמונה, אחוז לכל הצדדים, וזה
תפארת ישראל.

השביעי והשמיני - צבאות. ולכן
יהו"ה קרוב בכל. אחוז בכל
הצדדים, לפעמים ה' אלהים,
שהרי הם קרובים תפארת
לגבורה. לפעמים ה' צבאות,
שהרי הם קרובים תפארת לנצח
והוד, שנקראים צבאות. והרי
נתבאר שנודעים דברי הנביאים
הנאמנים מפייהם, כשואמרים כה
אמר ה' אלהים, וכשואמרים כה
אמר ה' צבאות, והיו יודעים
מאיזה מקום באים הדברים.

החשיעי - (כ"א) שדי. שאמר
לעולם די, שהרי די ספוק
הוא. והספוק לא בא לעולם,
אלא מצדיק שהוא יסוד העולם,
שאמר לעולם די.

העשירי - אדני, שהרי דין
המלכות דין ודאי. וזה לערוף את
קרבות המלך בעולם, וזה גבורה
תחתונה, וזהו צדק.

ואלו הם העשרה שמות שבהם
נקרא הקדוש ברוך הוא, קשורים
זה בזה ביחוד שלם, ואלו הם
הפטרות הקדושים של המלך,
שהוא נודע בהם, והם שמו, והוא
הם. וכשנקשרים כלם כאחד על
ריח הקטרת, אז נקראת קטרת,
הקשר שנקשרים כאחד. אשרי
חלקם של הצדיקים שיודעים
את דרכי התורה ויודעים להפיר
בכבוד רבונם, עליהם כתוב (ישעיה
טו) וראו וראו את כבודי.

רחמי, ונפיק מניה דינא. ודא הוא ההוא נהר,
דנגיד ונפיק מעדן.

רביעאה, אל גדול. והא אתמר, ודא גדולה.
חמשאה, אלהים. ובכל אתר הוא גבורה.

שתיחאה, יהו"ה, רחמי, שלימו דכלא. עקרא
דכלא. קשרא די מהימנותא. אחיד
לכל סטרין. ודא תפארת ישראל.

שביעאה ותמינאה צבאות. ועל דא, יהו"ה
קריב בכלא. אחיד בכל סטרין,
לזמנין יי' אלהים, דהא קריבין אינון תפארת
לגבי גבורה. לזמנין יי' צבאות, דהא קריבין
אינון תפארת לגבי נצח והוד, דאקרון צבאות.
והא אתמר דאשתמודען מלי נביאי מהימני
מפומייהו. פד אמרי, פה אמר יי' אלהים. וכד
אמרי, פה אמר יי' צבאות. והווי ידעין מאן
אתר אתיין מלין.

תשיעאה (כ"א א"ל) שדי. דאמר לעלמא די, דהא
די ספוקא הוא. וספוקא לא אתי
לעלמא, אלא מן צדיק, דאיהו יסוד עולם,
דאמר לעולם די.

עשיראה, אדני. דהא דינא דמלכותא דינא
ודאי. והאי לאגחא קרבין דמלכא
בעלמא. ודא גבורה תתאה, ודא איהו צדק.

ואריין אינון עשרה שמון דקודשא בריה הוא
אקרי בהו, מתקשרון דא בדא, ביחודא
שלים. ואלין אינון פתרין קדישין דמלכא,
דהוא אשתמודע בהו, ואינון שמייה, והוא
אינון. וכד מתקשרון פלהו כחדא, על ריחא
דקטרת, כדין אקרי קטרת, קשורא דמתקשרין
כחדא. זפאה חולקיהון דצדיקייא, דיידעין
אורחין דאורייתא, וידעין לאשתמודעא
ביקרא דמאריהון, עלייהו כתיב (ישעיה טו) וראו
וראו את כבודי.

וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוּ. (ויקרא ג) רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר, כְּתוּב (במדבר ז) עֲשֶׂה עֲשֶׂה הַפֶּךָ
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. עֲשֶׂה עֲשֶׂה לְמֵאֵי קָא אַתְיָא.
אַלֵּא, עֲשֶׂה לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְעֲשֶׂה לְמַתָּן
תּוֹרָה. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
וְעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַתָּן תּוֹרָה. בְּמֵאֵי קָא מִיִּירֵי.
בְּגִין דְּעֲלָמָא לֹא אַתְבְּרִי אַלֵּא בְּגִין אוֹרֵייתָא,
וְכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל מִתְעַסְקִי בְּאוֹרֵייתָא, עֲלָמָא
מִתְקַיֵּימָא. וְכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִי
מֵאוֹרֵייתָא, מַה כְּתוּב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי
יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.

הָא חֲזִי, עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
כְּדַתְנָן בְּעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם.
עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַתָּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת
הַדְּבָרוֹת. כְּתוּב (שמות כ) אֲנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ. וְכְתוּב
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.
דָּא מְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף ר"ב
ע"א) אוֹר אֶקְרִי, דְכְתוּב, (תהלים כז) יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי
מִמִּי אֵירָא וְגו'.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל
פָּנָי. וְכְתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית
א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. יְהִי רָקִיעַ, אֵלִין
יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן חוֹלְקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
דְּאֲחֻדִין בְּהֵוּא אַתְרָא דְאֶקְרִי שְׁמַיִם. וְהֵינּוּ
רְזָא, דְזְמַנָּא חֲדָא שְׂאֵל רַבִּי יִיסָא סְבָא לְרַבִּי
אַלְעָאִי, אָמַר, הָא שְׂאֵר עַמִּין יָהֵב לוֹן קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְרַבְרַבִּין מְמַנֵּן שְׁלִיטִין, יִשְׂרָאֵל בְּאֵן
אַתָּר יָהֵב לוֹן. שְׁלַח לִיָּהּ, וַיִּתֵּן אֶתֶם אֱלֹהִים
בְּרָקִיעַ הַשְּׁמַיִם, וְשִׁפִּיר שְׁלַח לִיָּהּ.

בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין מְלוּלֵי אוֹרֵייתָא. וַיְהִי מִבְּדִיל
בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
דְּאֶקְרִי בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה,
דְּאֶקְרִי (ירמיה ב) בּוֹרוֹת נִשְׁפָּרִים וְגו' דְּאֵינּוֹן מַיִם

וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוּ. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כְּתוּב (במדבר
ז) עֲשֶׂה עֲשֶׂה הַפֶּךָ בְּשֶׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ. עֲשֶׂה עֲשֶׂה, לְמַה זֶה
בָּא? אַלֵּא עֲשֶׂה לְמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה לְמַתָּן תּוֹרָה.
עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַתָּן
תּוֹרָה. בְּמַה זֶה מְדַבֵּר? מִשּׁוּם
שְׁהַעוֹלָם לֹא נִבְרָא אַלֵּא בְּשִׁבְלֵי
הַתּוֹרָה, וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל
עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.
וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים
מִתּוֹרָה, מַה כְּתוּב? (ירמיה לג) אִם
לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.

בֵּא רְאֵה, עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת
לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּפִי שְׁשִׁנִּינוּ
בְּעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם.
עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַתָּן תּוֹרָה, אֵלּוּ
עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת. כְּתוּב (שמות ב)
אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכְתוּב בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי
אוֹר. אֲמוּנַת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַזֶּה נִקְרָאת אוֹר, שְׁכְּתוּב (תהלים
כז) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אֵירָא וְגו'.
כְּתוּב (שמות ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וְכְתוּב בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי רָקִיעַ
בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. יְהִי רָקִיעַ - אֵלּוּ
יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם חֻלְקוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שְׂאוּחֻזִּים בְּאוֹתוֹ
מְקוּם שְׁנִקְרָא שְׁמַיִם. וְהֵינּוּ הַסּוּד,
שְׁפַעַם אַחַת שְׂאֵל רַבִּי יִיסָא סְבָא
לְרַבִּי אַלְעָאִי, אָמַר, הָרִי אַתְּ שְׂאֵר
הַעַמִּים נִתֵּן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְגִדּוּלִים מְמַנִּים שְׁלִיטִים, וְאַתְּ
יִשְׂרָאֵל בְּאֵיזָה מְקוּם נִתֵּן אוֹתָם?
שְׁלַח לוֹ, וַיִּתֵּן אֶתֶם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ
הַשְּׁמַיִם. וַיִּפֶּה שְׁלַח לוֹ.

בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה.
וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם - בֵּין
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנִקְרָא בְּאֵר
מַיִם חַיִּים, וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה

שֶׁנִּקְרָאת (ירמיה ב) בארת נְשָׁפְרִים וגו', שֶׁהֵם מִים הַמָּרִים, מִים עֲכוּרִים, מְכַנְסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְפִים, וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים מְכַדִּילִים בֵּין מִים לָמַיִם.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, (בראשית א) יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. בֹּא ורָא, כָּל מִי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁקֵּר, כָּאֵלוּ הַפְּרִיד אֶת הָאֵם מִמְקוֹמָהּ לְמַעַלָּה, וְהַפְּתִירִים הַקְּדוּשִׁים אֵינֵם מְתִישְׁבִים בְּמְקוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טז) וְנִגְזַן מִפְּרִיד אֵלוֹף. וְאֵין אֵלוֹף אֵלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכָתוּב יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, אֵל תִּשָּׂא פְרוּד בְּגַלְל שְׁבוּעַת שַׁקֵּר. אֵל מְקוֹם אֶחָד, פְּרָאוּי בְּמְקוֹם אֶמֶת, וְלֹא בְּמְקוֹם אַחַר לְשַׁקֵּר. וּמָה הַשַּׁקֵּר? הוּא שֶׁהוֹלְכִים הַמַּיִם לְמְקוֹם אַחַר שְׂאִינוֹ שְׁלֵהֶם.

כְּתוּב זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֹשֵׁב. מִתִּי מִתְגַּדְּלֵת הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה וּמִתְעַטְרֵת בְּעִטְרוֹתֶיהָ? הֲוִי אוֹמֵר, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהָרִי אֵז מִתְחַבֵּר הַכֶּלֶה (הַגְּבִירָה) עִם הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיא דְשָׂאִים וּבְכֻכּוֹת לְעוֹלָם. כְּתוּב כִּפֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יְהִי מֵאֵרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מָה זֶה אוֹמֵר? אֵלָּא אֵלוּ הַמְּאוֹרוֹת, זְהוּ אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲבִיךָ זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. אִמְךָ זוֹ הַלְּבָנָה. וְאֵין שֶׁמֶשׁ אֵלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגֵּן ה' אֱלֹהִים. וְאֵין לְבָנָה אֵלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

שֶׁכְּתוּב (ישעיה ס) וִירְחָף לֹא יֵאֱסֹף, וְעַל כֵּן הַכֹּל אֶחָד.

כְּתוּב לֹא תִרְצַח, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שֶׁרָץ נִפְשׁ חַיָּה, וְאִתָּה אֵל תִּהְרַג אָדָם

הַמָּרִים, מִים עֲכוּרִין, מְכַנְסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְפִים. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין מְכַדִּילִין בֵּין מִים לָמַיִם.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יי' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, (בראשית א) יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. תָּא חֲזִי, כָּל מָאן דְּאוּמִי בְּשִׂמְא קְדִישָׁא לְשַׁקְרָא, כָּאֵילוּ פְרִישׁ אִימָא מֵאַתְרָה לְעֵילָא. וְכָתִירִין קְדִישִׁין לֹא מְתִישְׁבִי בְּדוּכְתִייהוּ, כְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (משלי טז) וְנִגְזַן מִפְּרִיד אֵלוֹף. וְאֵין אֵלוֹף אֵלָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָתוּב יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, לֹא תִשָּׂא פְרוּדָא, בְּגִין אוּמָאָה דְּשַׁקְרָא. אֵל מְקוֹם אֶחָד, כִּדְקָא חֲזִי בְּאַתֵּר דְּקִשׁוּט, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחְרָא לְשַׁקְרָא. וּמֵאִי שַׁקְרָא. הוּא דְּאֵזְלִין מֵיָא לְאַתֵּר אַחְרָא, דְּלֹאוּ אִיהוּ דִּילִיָּה.

כְּתוּב (שמות כ) זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֹשֵׁב. אִימְתִי אֶתְרַבִּיאַת אֶרְעָא קְדִישָׁא וְאֶתְעַטְרֵת בְּעִטְרָהָ, הֲוִי אוֹמֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּהָא כְּדִין אֶתְחַבֵּרַת כֶּלָּה (ג"א מְסֻדְּוִיתָה) בְּמִלְפָּא, לְאַפְקָא דְשָׂאִין וּבְרַכְפָּאן לְעֵלְמָא.

כְּתוּב כִּפֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יְהִי מֵאֵרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מֵאִי קָא מִיִּירִי. אֵלָּא אֵלִין מְאוֹרוֹת, דָּא הוּא אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲבִיךָ, דָּא שֶׁמֶשׁ. אִמְךָ, דָּא סִיְהָרָא. וְאֵין שֶׁמֶשׁ אֵלָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָתוּב, (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגֵּן יי' אֱלֹהִים. וְלִית סִיְהָרָא אֵלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּכָתוּב, (ישעיה ס) וִירְחָף לֹא יֵאֱסֹף, וְעַל דָּא כִּלְא חַד.

כְּתוּב לֹא תִרְצַח, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית,

ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואנת לא תקטול בר נש, דאקרי הכי, דכתיב ויהי האדם לנפש חיה. ולא תהוו כדגים הללו, דרכרבי בלעי לזוטרי.

בתיב לא תנאף, וכתיב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מפאן אוליפנא, דלא ישקר בר נש באנתו אחרא דלאו איהי בת זוגיה. ועל דא כתיב, תוצא הארץ נפש חיה למינה, דלא תוליד אתתא אלא ממינה, ומאן איהו מינה, דא בן זוגה. בתיב לא תגנוב, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע, ומאי דיהבית לכו ואפקידת לכו יהא לכו, ולא תגנובו מה דהוא מאחרא. בתיב לא תענה ברעך עד שקר, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מאן דהוא בדיוקנא דמלפא, לא תסהיד ביה שקר. ומאן דאסהיד שקר בחבריה, כאילו אסהיד לעילא.

בתיב לא תחמוד אשת רעך, וכתיב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הא בת זוגך לקבלך, ועל דא לא תחמוד אשת רעך.

והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו דכתיב, (במדבר ז') עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. אתקלו כחדא בשקולא חדא. ובגין כף קאים עלמא, ואשתכח ביה שלמא. ועל דא, ואם זבח שלמים קרבנו, לקיימא עלמא בשלמא. ולא עוד, אלא דמכפר על מצות עשה, ועל מצות לא תעשה, בגין לאטלא שלום על כלא.

שנקרא כף, שכתוב ויהי האדם לנפש חיה. ואל תהיה כדגים הללו, שגדולים בולעים את הקטנים.

כתוב לא תנאף, וכתוב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מפאן למדנו שלא ישקר אדם באשה אחרת שאינה בת זוגו, ולכן פתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה, שלא תוליד אשה אלא ממינה, ומיהו מינה? זה בן זוגה.

כתוב לא תגנוב, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע. מה שנתתי לכם וצויתי לכם, יהיה לכם, ואל תגנובו מה שהוא של אחר.

כתוב לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מי שהוא בדיוקן המלך, אל תעיד בו שקר. ומי שמעיד שקר בחברו, כאילו העיד למעלה.

כתוב לא תחמוד אשת רעך, וכתוב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הרי בת זוגך פנגדך, ולכן לא תחמוד אשת רעך.

והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו שכתוב (במדבר ז') עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. נשקלו כחדא במשקל אחד, ומשום כף עומד העולם ונמצא בו שלום. ועל כן, אם זבח שלמים קרבנו, להעמיד העולם בשלום. ולא עוד, אלא שמכפר על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה, כדי להטיל שלום על הכל.

כתוב (איוב כה) המשל ופחד עמו

בתיב (איוב כה) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומו, האי קרא אוקמוה

עשה שלום במרומי. הפסוק הזה פשוטו כמשמעו. אבל המשל - זה אברהם, שכתוב בו (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (שם יב) ואברכהך ואגדלה שמך. ופחד - זה יצחק, שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי. עשה שלום במרומי - זה יעקב, שכתוב (מייכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו. שאמת ושלום קשורים זה עם זה, ולכן הוא שלמות הכל.

ושלמים הוא שלמות, והשלום של הכל. ומי שמקריב שלמים, מרבה שלום בעולם. יעקב עשה שלום, כמו שאמרנו, משום שאחז את זה ואת זה. ושלמים אחוזים במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, בצד הזה ובצד הזה, ועל פן נקרא שלמים. וסוד הדבר - שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם, איש שלם, שלם למעלה ושלם למטה. דבר אחר המשל (איוב כה) - זה מיכאל. ופחד - זה גבריאל. זה יסודו ממים, וזה יסודו מאש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם, שכתוב (שם) עשה שלום במרומי.

רבי אחא אמר, כתוב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'. מה זה אומר? כמו שנאמר, (שם ה) והתודה אשר חטא עליה. עליה דוקא. ועל זה חלות מצות וגו'. וחלות מצות, הרי פשוטה, ועל מה באה? מצת וחלת כתוב חסר, משום שחטא עליה.

שנה רבי חייא, כתוב על זבח תודת שלמיו, זו שלמות הכל. שלמיו - שנים. תודה, נודע. אמר לו רבי יהודה, תודה ידוע. שלמיו למה זה שנים? אמר לו, שני ווי"ם, ו"ו שהיננו שלמיו, השלום של הכל.

שלמיו מהו תרי. אמר ליה, שלמא דכלא.

חבריא. אבל המשל, דא (דף י"ב ע"ב) אברהם, דכתיב ביה (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (בראשית יב) ואברכהך ואגדלה שמך. ופחד, דא יצחק. דכתיב, (בראשית לא) ופחד יצחק היה לי. (איוב כה) עושה שלום במרומי, דא יעקב. דכתיב, (מייכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו. דאמת ושלום קשיר דא בדא. ועל דא הוא שלימותא דכלא.

ושלמים שלימותא הוא, ושלמא דכלא. ומאן דאקריב שלמים אסגי שלמא בעלמא. יעקב איהו עביד שלום, כמה דאמרן. בגין דאחיד להאי ולהאי. ושלמים אחידן במצוות עשה, ובמצוות לא תעשה, בהאי סטרא, ובהאי סטרא. ועל דא אקרי שלמים. ורזא דמלה, דכתיב, (בראשית כה) ויעקב איש תם: גבר שלים. שלים לעילא, ושלים לתתא. דבר אחר (איוב כה) המשל דא מיכאל. ופחד דא גבריאל. דא יסודא דיליה ממא ודא יסודא דיליה מאשא וקודשא ברין הוא עביד שלמא בינייהו דכתיב, (איוב כה) עושה שלום במרומי.

רבי אחא אמר, פתיב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'.

מאי קא מירי. כמה דאת אמר, (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה, עליה דייקא. ועל דא חלת מצות וגו'. וחלת מצות, הא אוקמוה, ועל מה אתיא. מצת וחלת פתיב חסר, בגין דחטא עליה.

תאני רבי חייא, פתיב על זבח תודת שלמיו, דא שלימו דכלא. שלמיו: תרי. תודה,

אתידע. אמר ליה רבי יהודה, תודה ידוע, תרין ווין, ו"ו דהיננו שלמיו,

אמר רבי יצחק, תודת שלמיו, שמטיל שלום בכל, ומתעוררים רחמים בכל העולמות. תודת שלמיו, אמר רבי יוסי, מה שאמר רבי חייא - יפה, שכנסת ישראל מתברכת מאותם שנים, שהם השלום של הכל. רבי יוסי אמר, לחם חמץ הרי ידוע, והרי נתבאר, כמו שהיה חטא, כך היה מקריב באותו גזן ממש.

בא ראה, חלת מצת חסר, כמו שנאמר בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן. למה זה רומז? אמר רבי שמעון, הרי הם (בראשית א) להט החרב המתהפכת וגו'. משום שכלם התמנו על דרכי בני אדם, על אותם שעוברים על מצוות התורה, ועל כן הפל סלת בלולה בשמן, להמשיך שמן משחה מהמקום העליון למטה, ויתברכו כלם כאחד מאותו שמן משחת קדש.

וזהו זין לנסוף, והרי בארנו רביעית ההיז. ומקום אחד (תלוי) מלא זין ושמן ומים לנסוף, והרי בארנו את הדברים, מים להשקות את הגן ואת כל אותן הנטיעות. ועל כן, יש מים ויש מים. זין, יש מקום שהוא טוב, ויש מקום שהוא להעניש, שהוא דין.

על כן, מי שרואה זין בחלומו - יש למי שהוא טוב, ויש למי שהוא דין. אם תלמיד חכם הוא, כתוב (תהלים קד) וזין ישמח לבב אנוש. וכתוב, (שיר א) טובים הדין מדין. זהו זין המשמר שמשמח את הכל. ואם לא - (משלי לא) תנו שכר לאובד וזין למרי נפש. למרי נפש. יש זין אחר שהוא דין, ועל כן נאה להקריב את הדברים הללו בקרבנו, כדי שיצבר הדין ויתעוררו רחמים. עובר זין וזבא זין, וכן בכל.

אמר רבי יצחק, תודת שלמיו, דאטיל שלמא בכלא, ואתער רחמי בכלהו עלמין. תודת שלמיו, רבי יוסי אמר, היא דאמר רבי חייא שפיר, דכנסת ישראל אתברכא מאינון תרי, דאינון שלמא דכלא. רבי יוסי אמר, לחם חמץ היא ידיע, והא אתמר כמה דהוה חטאה, כך הוה מקרב בהוה גוונא ממש.

הא חזי, חלת מצת חסר, כמה דאתמר בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן. למאי קא רמיזא. אמר רבי שמעון, הני אינון (בראשית א) להט החרב המתהפכת וגו'. בגין דכלהו אתמנן על ארתיהו דבני נשא, על אינון דעברין על פקודי אורייתא, ועל דא כלא סלת בלולה בשמן, לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא, ויתברכון פלהו כחדא, מההוה משח רבות קדשא.

ודא הוא זין לנסוף, והא אוקימנא רביעית ההיז. ואתר חד (ס"א תל) מלי זין ושמן ומים לנסוף, והא אוקימנא מלי, מים לאשקאה גנתא, וכל אינון נטיעין. ועל דא, אית מים ואית מים. זין, אית אתר דאיהו טוב, ואית אתר דאיהו לאענשא דאיהו דינא.

על דא, מאן דחמי זין בחלמיה, אית למאן דאיהו טב, ואית למאן דאיהו דינא. אי תלמיד חכם הוא, כתיב (תהלים קד) וזין ישמח לבב אנוש. וכתיב (שיר השירים א) פי טובים דודך מיין, ודא הוא זין דמנטרי, דחדי לכלא. ואי לא, (משלי לא) תנו שכר לאובד וזין למרי נפש. אית זין אתרא דאיהו דינא. ועל דא, יאות לקרבא אלין מלין בקרבניה, בגין דיתעבר דינא, ויתער רחמי. אעבר זין, ואיתי זין, וכן בכלא.

וְשֶׁמֶן לֹא אֲעִדִי מִקְרִבְנֵיהָ לְעֹלָמִין, בַּר מִמִּנְחַת קִנְאוֹת דְּכֹתִיב, (במדבר ה) לֹא יִצוּק עָלָיו שֶׁמֶן וְגו'. דְּהָא הֵכָא לֹא בַעֲיָא רַחֲמֵי, דְּהָא כֻּלָּא דִּינָא, דְּכֹתִיב, (במדבר ה) וְצִבְתָּהּ בִּטְנָה וְנִפְלָה יִרְכָה. וְכֹתִיב יִתֵּן ה' וְגו'. וְעַל זֶה, וְזֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ.

וְשֶׁמֶן לֹא אֲעִדִי מִקְרִבְנֵיהָ לְעֹלָמִין, בַּר מִמִּנְחַת קִנְאוֹת דְּכֹתִיב, (במדבר ה) לֹא יִצוּק עָלָיו שֶׁמֶן וְגו'. דְּהָא הֵכָא לֹא בַעֲיָא רַחֲמֵי, דְּהָא כֻּלָּא דִּינָא, דְּכֹתִיב, (במדבר ה) וְצִבְתָּהּ בִּטְנָה וְנִפְלָה יִרְכָה. וְכֹתִיב יִתֵּן ה' וְגו'. וְעַל זֶה, וְזֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה יְתִיב קְמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק, קָמוּ בְּפִלְגוֹת לִילִיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא. פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ וְגו', הָאֵי קָרָא הָא אוּקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא, וְהָא אֲתָמַר. אֲבָל הָאֵי שְׂבַחָא הוּא דְּכָל אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. וּמֵאֵן אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, וְיַדְעִין לְיַחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא פְּדָקָא יְאוּת. וְשְׂבַחָא דְּאֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, אֵינּוֹן דְּקִימִין בְּפִלְגוֹ לִילִיא לְמַלְעֵי (דף י"ג ע"א) בְּאוּרִייתָא וּמִתְדַבְּקֵי בָּהּ בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, לְשְׂבַחָא לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא בְּמִילֵי דְּאוּרִייתָא.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה יְתִיב קְמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק, קָמוּ בְּפִלְגוֹת לִילִיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא. פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ וְגו', הָאֵי קָרָא הָא אוּקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא, וְהָא אֲתָמַר. אֲבָל הָאֵי שְׂבַחָא הוּא דְּכָל אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. וּמֵאֵן אֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא. אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, וְיַדְעִין לְיַחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא פְּדָקָא יְאוּת. וְשְׂבַחָא דְּאֵינּוֹן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא, אֵינּוֹן דְּקִימִין בְּפִלְגוֹ לִילִיא לְמַלְעֵי (דף י"ג ע"א) בְּאוּרִייתָא וּמִתְדַבְּקֵי בָּהּ בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, לְשְׂבַחָא לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא בְּמִילֵי דְּאוּרִייתָא.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעָה שְׂאָדָם קָם בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרְרַת בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה, אוֹתָהּ אֵילַת עוֹמְדַת וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְשַׁעָה שְׁהִיא עוֹמְדַת, כְּמָה אֲלָפִים וְכָמָה רַבּוּת עוֹמְדִים עִמָּה בְּמִקוּמָם, וְכֻלָּם מִתְחִילִים לְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעָתָא דְּבַר נָשׁ קָם בְּפִלְגוֹת לִילִיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא, וְרוּחַ צְפוֹן אֲתָעַר בְּפִלְגוֹת לִילִיא, הֵהִיא אֵילָתָא קְיִימָא וּמִשְׁבַּחָא לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא. וּבְשַׁעָתָא דְּהִיא קְיִימָא, כְּמָה אֲלָף, וְכָמָה רַבְבָּן, קְיִימִין עִמָּה בְּקִיּוּמֵיהוּ, וְכֻלְהוּ שְׂאָרֵן לְשְׂבַחָא לְמַלְכָּא קְדִישָׁא.

אוֹתוּ מִי שְׂזָכָה וְקָם בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַשֵּׁיב לוֹ, כְּמוֹ שְׂבָאוּהָ, שְׂפָתוֹב (שירח) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים חֲבָרִים מְקַשֵּׁיבִים לְקוּלָּף הַשְּׂמִיעַנִי. וְכֻלָּם אוּכְלוּסִים שֶׁל מַעֲלָה וְכֻלָּם בְּנֵי הַתְּשַׁבַּחַת שְׂמוֹזְמָרִים לְרַבּוֹנָם, כְּלָם שׁוֹכְכִים

תָּהוּא מֵאֵן דְּזָכִי וְקָם בְּפִלְגוֹת לִילִיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא, קְדִישָׁא בְּרִיָּה הוּא אֲצִית לִיָּה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ, דְּכֹתִיב, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים חֲבָרִים מְקַשֵּׁיבִים לְקוּלָּף הַשְּׂמִיעַנִי. וְכֻלָּם אֵינּוֹן אוּכְלוּסִין לְעֵילָא, וְכֻלָּם בְּנֵי תוֹשְׁבַחָתָא דְּמִזְמָרִין לְמֵאֲרִיהוֹן, כְּלָהוּ מִשְׁתַּכְּכֵי בְּגִין תוֹשְׁבַחָתָא דְּאֵינּוֹן דְּלַעוּ בְּאוּרִייתָא, וּמְכַרְזֵי וְאָמְרֵי, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ

וְאָמְרֵי, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ

וְאָמְרֵי, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ

את יי' כל עבדי יי'. אתון ברכו את יי'. אתון
שבחו למלפא קדישא אתון אעטרו ליה
למלפא.

וההיא איילתא מתעטרא ביה בההוא בר נש,
וקמת קמי מלפא, ואמרת חמי במאי
ברא אתינא לקמך, במאי ברא אתערנא לגבך,
ומאן אינון דשבחא כלא דלהון קמי מלפא.
הדר ואמר, העומדים בבית יי' בלילות. אלין
אקרון עבדי יי', אלין אתחזון לברכא למלפא.
וברכתא דלהון ברכתא, הדא הוא
דכתיב, (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את
יי' וגו'. אתון אתחזון דמלפא קדישא תברך
על ידייכו וברכתא דעל ידייכו ברכתא היא.
שאו ידיכם קדש. מהו קדש. אתר עלאה,
דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מגייה.
דכתיב, ונהר יוצא מעדן להשקות. ועדן הוא
דאקרי קדש עלאה, בגין כן שאו ידיכם קדש.
ובר נש דעביד כן, וזכי להאי, מאי קא מכרזי
עליה. יברכך יי' מציון, את תברך לקודשא
ברוך הוא, מאתר דאקרי קדש עלאה. והוא
יברך לך מאתר דאקרי ציון, דאת ומטרוניתא
תתברכון כחדא.

במה דזווגא דלכון הוה כחדא לשבחא
למלפא. כן מההוא אתר דמתברכא
כנסת ישראל, מההוא אתר יזמין לך ברקאן,
הדא הוא דכתיב יברכך יי' מציון וראה בטוב
ירושלם. מאן הוא טוב ירושלם. אינון ברקאן
דנפקא לה ממלפא, על ידי דההוא דרגא
קדישא דצדיק. ועל דא, יברכך יי' מציון
וראה בטוב ירושלם, וכלא חד מלה.

וראה בנים לבניך וגו', וראה בנים לבניך
ה' מציון וראה בטוב ירושלם, והכל דבר אחד.
וראה בנים לבניך וגו'. וראה בנים לבניך - יפה, מה זה שלום על ישראל? מה צריך פאן על

בשביל התשפחת של אותם
שעסקו בתורה, ומכריזים
ואומרים: (תהלים קלד) הנה ברכו
את ה' כל עבדי ה'. אתם ברכו
את ה', אתם שבחו את המלך
הקדוש, אתם עטרו את המלך.
ואותה האילת מתעטרת באותו
אדם, ועומדת לפני המלך
ואומרת: ראה באיזה בן פאתי
לפניך, באיזה בן התעוררתי
אליך. ומי הם שהשבח פלו
שלכם לפני המלך? וחזר
ואמר, העומדים בבית ה'
בלילות, אלו נקראים עבדי ה',
אלו ראויים לברך את המלך,
וברכתם ברכה, זהו
שפתיב (ש) שאו ידיכם קדש
וברכו את ה' וגו'. אתם ראויים
שתמלך הקדוש תברך על
ידיכם, והברכה שעל ידיכם
ברכה היא.

שאו ידיכם קדש. מהו קדש?
המקום העליון שמעין הנחל
העמק יוצא ממנו, שפתיב ונהר
יוצא מעדן להשקות. ועדן הוא
שנקרא קדש עליון, משום כן
שאו ידיכם קדש. ואדם שעושה
כן וזוכה לזה, מה מכריזים עליו?
יברכך ה' מציון, אתה תברך את
הקדוש ברוך הוא ממקום שנקרא
קדש עליון, והוא יברך אותך
ממקום שנקרא ציון, שאתה
והגבירה תתברכו כאחד.

כמו שהזווג שלכם היה כאחד
לשבח את המלך, כן מאותו
מקום שמתברכת כנסת ישראל,
מאותו מקום יזמין לך ברכות.
זהו שפתיב יברכך ה' מציון וראה
בטוב ירושלם. מי הוא טוב
ירושלם? אותן ברכות שיוצאות
לה מהמלך על ידי אותה דרגת
צדיק הקדושה. ועל כן, יברכך
ה' מציון וראה בטוב ירושלם, והכל דבר אחד.

ישראל? אלא משום שמרבה שלום למעלה, שכאשר הוא זוכה לכל זה, מרבה שלום למעלה ולמטה. שלום על ישראל, סתם. והשלום הוא שבחם של עליונים ותחתונים, שבח הוא של כל העולמות, ודברי תורה מרבים שלום בעולם, שכתוב (שם כט) ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

נפש כי תחטא. רבי יוסי פתח, (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו'. פמה יש להם לבני אדם להזהר מחטאייהם שלא לחטא לפני רבונם, שהרי בכל יום יום יוצא כרוז וקורא: העירו בני העולם את לבכם לפני המלך הקדוש! העירו להזהר מחטאיכם! העירו את הנשמה הקדושה שתתן בתוככם מהמקום העליון הקדוש.

ששנינו, בשעה שמוציא הקדוש ברוך הוא נשמה להורידה לבני אדם, הוא מעיד בה בכמה יעודים, בכמה ענשים, כדי לשמר את מצוותיו. ולא עוד, אלא שמעביר אותה באלה ושמונה עולמות להשתעשע, ולראות בהם את כבוד אותם שמשפדלים בתורה. (ויצא) ועומדת לפני המלך בלבוש נכבד, בדמות של העולם הזה, בלבוש נכבד עליון מסתפלת בכבוד המלך בכל יום ומעטר אותה בכמה עטרות.

בשעה שמגיע זמנה לרדת לעולם, הוא עושה מדרה בגן עדן של הארץ שלשים ימים, לראות את כבוד רבונם של הצדיקים, ועולה למקומה למעלה, ואחר כך יורדת לעולם, והמלך הקדוש מעטר אותה בשבע עטרות, עד שבאה ונכנסת לתוך גוף של אדם. וכשהיא בגוף

שפיר, מהו שלום על ישראל, מאי קא בעי הקא על ישראל. אלא, בגין דאסגי שלמא לעילא, דכד הוא זכי לכולי האי, אסגי שלמא לעילא ותתא. שלום על ישראל, סתם. ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי, שבחא הוא דכל עלמין. ומלי דאורייתא אסגיאו שלמא בעלמא, דכתיב, (תהלים כט) יי' עז לעמו יתן יי' יברך את עמו בשלום.

נפש כי תחטא. (ויקרא ד) רבי יוסי פתח, (שיר השירים ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', פמה אית להו לבני נשא לאזדהרא מחוביהון, דלא למחטי קמי מאריהון, דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי, אתערו בני עלמא לבייכו לקמי מלפא קדישא. אתערו לאזדהרא מחובייכו. אתערו נשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה.

דתנינן, בשעתא דקודשא בריך הוא אפיק נשמתא לנחתא בבני נשא, אסהיד בה בכמה יעודין, בכמה קסטורין, בגין לנטרא פקודוי. ולא עוד אלא דאעבר לה באלה ותמניא עלמין לאשתעשעא, ולמחמי בהו יקרא דאינון דמשפדלי באורייתא. (נפא) וקיימא קמי מלפא בלבוש יקר, בדיוקנא דהאי עלמא, בלבוש יקר עלאה אסתפלת ביקרא דמלפא כל יומא, ואעטר לה בכמה עטרין.

בשעתא דמטי זמנא לנחתא לעלמא, עבדת מדורהא בגנתא דעדן דארעא תלתין יומין, למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא, וסלקא לאתרהא לעילא, ובתר דא נחתת לעלמא, (דף י"ג ע"ב) אעטר לה מלפא קדישא, בשבע עטרין, עד דאתת ועאלת בגו גופא דבר נש. וכד איהי בגופא דבר נש, וחבת בהאי

של אדם וחוטאת בעולם הזה ומתעסקת בחשף שלה, התורה תמחה עליה ואומרת: ומה כל הכבוד הזה וכל השלמות שהשלים לנפש הזה המלך העליון והיא חוטאת לפניו? נפש פי תחטא, מה הדין הוא שתחטא?

אמר רבי יוסי, נפש פי תחטא, חזרונו לפתוב עד שיפוח היום. העצה לנפש הזה להזהר מחטאיה ותשוב להטהר - עד שיפוח היום, עד שלא יפוח היום של העולם הזה ויבא אותו היום הקשה שיתבענה המלך דין לצאת מהעולם הזה. ונסו הצללים - זהו סוד שאומרים בין החברים, שבשעה שמגיע זמנו של אדם לצאת מן העולם, צלם האדם מעבר ממנו. זהו שפתוב עד שיפוח היום, טרם שינשף היום לצאת מהעולם הזה. ונסו הצללים, שיעבר הצלם, ישוב לפני רבונו.

רבי אלעזר אמר, שני צלמים יש לאדם כשהוא בקיומו, אחד גדול ואחד קטן, שפתוב הצללים, שנים. וכשנמצאים כאחד, אזי האדם בקיומו. ועל זה כתוב ונסו הצללים. אזי צריך אדם להסתפל במעשיו ולתקנם לפני אדונו ויודה עליהם, משום שהקדוש ברוך הוא נקרא רחום וחנון, ומקבל את אותם ששבים לפניו. וזהו עד שיפוח היום ונסו הצללים, שפינון שאותם צללים עברו ממנו והוא תפוס בקולר, זו תשובה, אבל לא כל כך מעלה כמו בזמן שהוא עומד בקיומו. ושלמה המלך מוכיח ואומר, (קהלת יב) וזכר את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'.

ועל זה עד שיפוח היום, שצריך

עלמא, ואשתדלת בהשוכהא. אורייתא תוהא עלה, ואמרת, ומה כל יקרא דא, וכל אשלמותא אשלים לנפשתיא מלפא עלאה, והיא חבאת קמיה, נפש פי תחטא, מה דין הוא דתחטא.

אמר רבי יוסי, נפש פי תחטא אהדרנא לקרא עד שיפוח היום, עיטא להאי נפש לאזדהרא מחובהא, ותיתוב לאתדכאה, עד שיפוח היום, עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא, וייתי ההוא יומא תקיפא, דיתבע לה מלפא דינא, לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דא הוא רזא בין חברייה דקא אמרי, דבשעתא דמטי זמנא דבר נש לנפקא מן עלמא, צולמא דבר נש אתעבר מניה, הדא הוא דכתיב עד שיפוח היום, עד דלא ינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דאתעבר צולמא, יתוב קמי מאריה.

רבי אלעזר אמר, תרין צולמין אית ליה לבר נש פד איהו בקיומיה, חד רברבא, וחד זעירא, דכתיב הצללים, תרי. וכד משתפחי כחדא, פדין הוא בר נש בקיומיה. ועל דא, ונסו הצללים פתיב. פדין בעי בר נש לאסתפלא בעובדוי, ולתקנא לון קמי מאריה, ויודי עלייהו. בגין דקודשא בריה הוא אקרי רחום וחנון, ומקבל לאינון דתבין קמיה.

ורא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים, דיכיון דאינון צללים מתעברן מניה, ואיהו תפיס בקולרא, תשובה היא אבל לא מעלוא כל פך פזמנא דקאים איהו בקיומיה. ושלמה מלפא אכריז ואמר, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'. ועל דא עד שיפוח היום, דבעי בר נש לאתקנא עובדוי. דכד מטון יומוי לאסתלקא מן

עֲלֹמָא, קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תוּהָא עָלֶיהָ, וְאוּמַר, וְנַפְשָׁא כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוּל אֱלֹהִים, וְהָא אוּמִינָא לָהּ בְּאוּמָאָה דְשָׁמַי דְלָא לְשַׁקְרָא בִי, וְאַסְהֵדִית בְּהָּ כַּד נַחֲתַת לְעֲלֹמָא, וְהוּא עַד וּדְאִי, מִכַּמְּה זְמַנִּין דְאַסְהֵדִית בְּהָּ, לְנַטְרָא פְּקוּדֵי. בְּגִין כִּי הוּאִיל וַיְבַר נֶשׁ הוּא עַד, בְּשַׁעֲתָא דִּיתוּב קָמִי מְלָכָא, אוּ רָאָה אוּ יָדַע. אוּ רָאָה, אִינוּן חוּבִין דְעֵבֶד וְאַסְתַּפְּל בְּהוּ. אוּ יָדַע בְּבִירוּרָא דְמַלְהָ דְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיָּה, אִם לֹא יִגִּיד, אִם לָא יוּדִי עָלֵיהוּ קָמִי מֵאֲרִיָּה (מֵה כְּתִיב) כַּד יִפּוּק מֵהָאִי עֲלֹמָא, וְנִשְׂא עֹנּוֹ. וְכַד יִשָּׂא עֹנּוֹ, הֵיאֵף פִּתְחִין לֵיהָ פִּתְחָא, וְהֵיאֵף יְקוּם קָמִי מֵאֲרִיָּה, וְעַל דָּא נַפְשָׁא כִּי תַחֲטָא כְּתִיב.

נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא. (ויקרא ד) רַבִּי אֲבָא פִּתַח, (תהלים

מד) כֹּל זֹאת בְּאַתְנּוּ וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ וְלֹא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. כֹּל זֹאת בְּאַתְנּוּ, כֹּל אֱלוֹ בָּאוּ עָלֵינוּ מִיבְעֵי לֵיהָ. אֲלֵא כֹל דִּינִין דְלַעִילָא אָתוּ עֲלָנָא. וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ, וְלֹא אֲנַשְׁינָא מִלִּילֵי אוּרִיִּיתֶךָ. מִכָּאן אוּלִּיפְנָא, כֹּל מָאן דְאַנְשֵׁי מְלוּלֵי אוּרִיִּיתָא, וְלֹא בְעֵי לְמַלְעֵי בְּהָּ, כְּאֱלוֹ אֲנַשֵׁי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְהָא אוּרִיִּיתָא כְּלָה שְׂמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּי.

וְרָא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ, דְכֹל מָאן דְמִשְׁקַר בֵּיהָ בְּהָאִי אָת קָיִמָא קְדִישָׁא דְרָשִׁים בֵּיהָ, כְּאֱלוֹ מִשְׁקַר בְּשְׂמָא דְמְלָכָא, בְּגִין דְשְׂמָא דְמְלָכָא אֲתִרְשִׁים בֵּיהָ בְּבַר נֶשׁ. וְקָרָא אַחְרָא אוּדִי בֵיהָ בְּהָאִי קָרָא, דְכְּתִיב, (תהלים מד) אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וְנִפְרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר. אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ (וְדָא הוּא אוּרִיִּיתָא דְאִיהוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ). וְנִפְרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, וְלֹא שְׁקָרְנוּ

אֱלֹהֵינוּ. וְנִפְרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר, כְּמֹו שְׁנֵאמַר וְלֹא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. שְׁפָרֵשׁ כְּפִיו לְרִשׁוֹת אַחְרֵת וּמִשְׁקַר בְּבְרִית הַזֹּה, וְלִכֵּן הַתּוֹרָה

אָדָם לְתַקַּן מַעֲשָׂיו. שְׂפִשְׁמַנְגִיעִים יִמְיוֹ לְהַסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תוּהָא עָלֵינוּ וְאוּמַר, וְנַפְשָׁא כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוּל אֱלֹהִים, וְהֵרִי הַשְּׂבַעֲתִי אוּתָהּ בְּשַׁבּוּעָה שְׁל שָׁמַי שְׁלָא לְשַׁקְרָא בִי, וְהַעֲדֵתִי כְּהָּ כְּשִׁירְדָה לְעוֹלָם, וְהוּא עַד וּדְאִי, מִכַּמְּה פְּעָמִים שְׁהַעֲדֵתִי בְּהָּ לְשִׁמְר מַצּוּתֵי. לְכֵן, הוּאִיל וְהָאָדָם הוּא עַד, בְּשַׁעֲהָ שִׁישׁוּב לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ - אוּ רָאָה אוּ יָדַע. אוּ רָאָה אוּתָם חֲטָאִים שְׁעָשָׂה וְהַתְּבוּנָה בְּהֵם. אוּ יָדַע בְּבִירוּרָא דְהַדְּבָר שְׁעֵבֶר עַל מַצּוֹת רְבוּנוּ. אִם לֹא יִגִּיד - אִם לֹא יוּדָה עָלֵיהֶם לְפָנֵי רְבוּנוּ (מֵה כְּתוּב) כְּשִׁיִּצָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִשְׂא עֹנּוֹ. וְכִשִּׁישָׂא עֹנּוֹ, אֵיף יִפְתַּחוּ לוֹ פִּתַח וְאֵיף יַעֲמַד לְפָנֵי רְבוּנוּ, וְעַל זֶה נַפְשָׁא כִּי תַחֲטָא כְּתוּב.

נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא. רַבִּי אֲבָא פִּתַח, (תהלים מד) כֹּל זֹאת בְּאַתְנּוּ וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ וְלֹא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. כֹּל זֹאת בְּאַתְנּוּ, הֵיךְ צְרִיךְ לְהִיּוֹת כֹּל אֱלוֹ בָּאוּ עָלֵינוּ! אֲלֵא כֹל הַדִּינִים שְׁלַמְעֵלָה בָּאוּ עָלֵינוּ. וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ, וְלֹא שְׂכַחְנוּ דְבְרֵי תוֹרָתֶךָ. מִכָּאן לְמַדְנּוּ, כֹּל מִי שְׁשׁוּנָה דְבְרֵי תוֹרָה וְלֹא רוּצָה לְעַסֵּק בְּהָּ, כְּאֱלוֹ שְׂכַח אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֵרִי כֹל הַתּוֹרָה הִיא שְׂמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְרָא שְׁקָרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ, שְׂכַח מִי שְׂמִשְׁקַר בְּבְרִית הַקְדוּשׁ הַזֶּה שְׂרִשׁוּמָה בּוּ, כְּאֱלוֹ שְׂמִשְׁקַר בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִשׁוּם שְׂשִׁמּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ רָשׁוּם בְּאָדָם. וּמִקְרָא אַחַר מוֹדָה לְכַתוּב הַזֶּה, שְׂכַתוּב (שם) אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וְנִפְרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר. אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמֹו שְׁנֵאמַר וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ (וְהוּאִי הַתּוֹרָה שְׁהִיא שֵׁם וְהַכֹּל דְּבַר אַחַד. מָה הַשְּׁקַר כָּאֵן? אוּחֲזַת בְּזָה. שְׂכַח מִי שְׂשׁוּמַר אֶת

הברית הזו כאלו שמר את כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה.

בא ראה, טרם שנמול אברהם הרי לא נאמר שהוא שמר את התורה. פיון שנמול מה כתוב? (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמתי מצותי חקותי ותורת. והכל משום שנמול ונרשם בו הרשם הקדוש ושמר אותו כראוי, מצלה עליו כאלו שמר את כל התורה. אף ביצחק כתוב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל זה נקראת התורה ברית.

בא ראה, משום שיוסף שמר את הברית הזו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא, ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא השרה את שמו בתוכו, שכתוב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכת העולם הזה ולברכת העולם הבא.

אמר רבי יצחק, כתוב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. משום שיוסף שמר את הברית הזו, זכה בשור, שהוא ראשון לקרבן. אמר לו רבי יהודה, אם כן, למה התברך בדבר שהוא שמאל? בימין הזה צריך, שהרי כתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר לו, כדי שיגן על חטאי ירבעם.

אמר לו, סוד למדנו בכתוב הזה, שפיון שיוסף שמר את הברית הזו, שהברית הזו אהוזה בשתי דרגות, ואותן שתי דרגות למעלה נקראו בשמות. ולמדנו בפרשת פרה אדמה, שהפרה הזו היא דרגה אחת מאותן שתי דרגות

בבריתך. וכלא חד מלה. מאי שקרא הכא. דפריש בפיו לרשותא אחרא, ומשקר בהאי ברית. ועל דא אורייתא אחידת בהאי, דכל מאן דנטיר האי ברית, כאלו נטיר אורייתא כלה, ומאן דמשקר בהאי, כאלו משקר באורייתא כלה.

הא חזי, אברהם עד לא אתגזר, הא לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא, פיון דאתגזר מה כתיב, (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצותי חקותי ותורת. וכלא בגין דאתגזר, אתרשים ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה פדקא יאות, סליק ליה פאילו נטר אורייתא כלה. יצחק (דף י"ד ע"א) אוף הכי כתיב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל דא אורייתא אקרי ברית.

הא חזי, יוסף בגין דנטיר ליה להאי ברית, ולא בעא לשקרא ביה, זכה ליקרא בהאי עלמא, וליקרא לעלמא דאתי. ולא עוד, אלא דקודשא בריך הוא אשרי שמייה בגויה, דכתיב, (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכתא דהאי עלמא, ולברכתא דעלמא דאתי.

אמר רבי יצחק, כתיב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף בגין דנטיר להאי ברית, זכה בשור, דאיהו קדמאה לקרבנא. אמר ליה רבי יהודה, אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא, בימינא מיבעי ליה, דהא כתיב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר ליה בגין דנגין על חובי דירבעם.

אמר ליה, רזא אוליפנא בהאי קרא, דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית, דהאי ברית אחיד בתרין דרגין, ואינון תרין דרגין לעילא, בשמחן אתקרוין. ואוליפנא בפרשת פרה אדמה, דהאי פרה חד דרגא

עליונות, והזיווג של פרה נקרא שור, וזהו בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. הדר לו ודאי. ולא כמו השור הזה של העולם, אלא וקרני ראם קרניו. קרן עליונה היא על כל האחרות, ועל כן - בהם עמים יגנח יחדיו אפסי ארץ.

אמר רבי אבא, משמע שכל מי ששומר את אות הרשם הקדוש, אותן שתי דרגות עליונות נקשרות בו, לשמר אותו בכל ולעטרו בכבוד עליון, ולכן זכה בשתי מלכיות - אחת הוא, ואחת בנו. שפיון ששלמה המלך נדבק בנשים נכריות, נתנה המלכות לירבעם, ולכן הברית חביבה מהכל.

משום כך אמר רבי שמעון, האדם הזה שמוליד בן, נקשר לשכינה, שהיא הפתח של כל הפתחים (והתינוק הזה שנמול נקשר בשכינה, שהיא פתח של כל הכתרים) העליונים, הפתח שנקשר בשם הקדוש. (שאמר רבי שמעון) ואותו דם שיוצא מאותו תינוק שמור לפני הקדוש ברוך הוא, ובשעה שמתעוררים דינים בעולם, משגיח הקדוש ברוך הוא באותו דם ומציל את העולם. ומשום כך כתוב, (בראשית יז) וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתוב (תהלים ז) ואם בגבורת שמונים שנה. והכל עולה במשקל אחד.

שנינו, באותו הדם זוכה העולם להתפשם בחסד, וכל העולמות עומדים, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו'. אם לא בריתי מילא, אכל למה יומם ולילה?

אמר רבי שמעון, שנינו, שני כתרים מתאחדים כאחד והם הפתח של כל הכתרים, ושנינו, אחד דין ואחד רחמים, ומתפשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו,

מאינון תרין דרגין עלאין הוי, וזווגא דפּרה שור אקרי, ודא הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו הדר לו ודאי. ולא הא כשור דעלמא, אלא וקרני ראם קרניו. קרנא עלאה הוא על כל אחרנין, ועל דא בהם עמים יגנח יחדיו אפסי ארץ.

אמר רבי אבא, משמע, דכל מאן דנטיר להאי את רשימא קדישא, אינון תרין דרגין עלאין אתקשרן ביה. לנטרא ליה בכלא, ולא עטרא ליה ביקרא עלאה. ועל דא זכה בתרין מלכו. חד הוא. וחד בנו. דכיון דשלמה מלכא אתדבק בנשים נכריות, אתייהיב מלכותא לירבעם, ועל דא ברית חביב מפלא.

בגין כך אמר רבי שמעון, האי בר נש דאוליד בר, אתקשר בשכינתא, דהיא פתחא דכל

פתחין (כ"א והאי רביא דאתגור אתקשר בשכינתא, דהיא פתחא דכל בתרין) עלאין, פתחא דאתקשר בשמא קדישא. (דאמר רבי שמעון) וההוא דמא דנפיק מההוא רביא, נטיר קמי קדשא בריה הוא, ובשעתא דדינין מתערין בעלמא, אשגח קדשא בריה הוא בההוא דמא, ושזיב עלמא. ובגין כך פתיב (בראשית יז) וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתוב (תהלים ז) ואם בגבורות שמונים שנה.

וכלא בחד מתקלא סלקא. תאנא בההוא דמא, זכי עלמא לאתבסמא בחסד, וקיימין פלהו עלמין, דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו'. אם לא בריתי תינח. יומם ולילה למה.

אמר רבי שמעון, תנינן תרין כתרין אתאחדן כחדא, ואינון פתחא דכל שאר כתרין, ותאנא, חד דינא, וחד רחמי, ומתבסמאן דא הפתח של כל הכתרים, ושנינו, אחד דין ואחד רחמים, ומתפשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו,

בְּדָא, דְּכֵר וְנוֹקְבָא. (ס"א וְתַנַּא מִד דְּכֵר וְמִד נְיוֹקְבָא, מִד דִּינָא, וְחֵד רַחֲמִי).

בְּסִטְרָא דְדְכוּרָא שְׂרָיָא חֶסֶד. בְּסִטְרָא דְנוֹיְקָבָא שְׂרָיָא דִינָא. (וּבְגִין כְּדָ) חֵד חַוּרָא וְחֵד סוּמְקָא. וּבְגִין לְאַתְבַּסְמָא דָּא בְּדָא, (בְּגִין כְּדָ) מִתְקַשְׁרֵן דָּא בְּדָא. וְהָאֵי בְרִית אַחִיד בְּהוּ בְיוֹמָם וְלַיְלָה, בְּדִינָא וְחֶסֶד. בְּדִינָא בְקַדְמִיתָא. וּלְבַתֵּר שְׂרָיָא בִּיה בַּחֶסֶד, וְאַתְבַּסֵּם בְּכֻלָּא. וְדָא הוּא בְרִית דְאַקְרִי יוֹמָם וְלַיְלָה, דְאַחִיד בְּתַרוּוִייהוּ.

וּמֵאֵן דְזָכִי לְנִטְרָא לְהָאֵי בְרִית פְּדָקָא יְאוּת, וְלֹא חֲטִי בִּיה כָּל יוֹמוֹי, אַחִיד בְּהוּ בְיוֹמָם וְלַיְלָה. וְזָכִי לְתַרִין עַלְמִין, עַלְמָא דָּא וְעַלְמָא דְאַתִּי. וְעַל דָּא אַקְרִי אַבְרָהָם שְׁלִים, דְכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית י"ז) הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים, וְאִימְתִי אַקְרִי שְׁלִים. כִּד זָכָה בְתַרוּוִייהוּ, בְיוֹמָם וְלַיְלָה. דְכַתִּיב, (תְּהִלִּים מ"ב) יוֹמָם יַצִּוֶה יְיָ חֶסְדּוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עֲמִי. וְתַרוּוִייהוּ אַחְסִין אַבְרָהָם. וְלֹא אֶתְקַיְימָא בִּיה חֶסֶד בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, עַד דְאַתְגַּזֵּר. פִּיּוֹן דְאַתְגַּזֵּר, אֶתְקַיְיֵם בִּיה, וְזָכָה לְתַרוּוִייהוּ, וְאַקְרִי שְׁלִים.

בְּמָה דְתַנִּינֵן דְכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית י"ח) וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל פְּחוּם הַיּוֹם. פֶּתַח הָאֵהָל, דָּא הוּא כְתָרָא עֲשִׂירָאָה דְמִלְפָּא, דְאִיהוּ פֶתַח לְכָל מְשַׁכְּנָא קְדִישָׁא דְשָׂאֵר פְּתָרִין, וְקַרְיִיָה דְדוּד מִלְפָּא (לְהָאֵי) פֶתַח (נִיא צְדָק), דְכַתִּיב, (תְּהִלִּים קי"ח) פֶּתַח לִי שְׁעָרֵי צְדָק, וְכַתִּיב זֶה הַשְּׁעַר לִי. פְּחוּם הַיּוֹם. כִּד נְהָרָא נְהִירוֹ דְחֶסֶד, חוּלְק עַדְבִּיָה, כְּמָה דִיתִיב בְּהָאֵי, יְתִיב בְּהָאֵי. אִימְתִי אֶתְקַיְימוּ בִּיה, כִּד אֶתְגַּזֵּר. וּבְגִין כְּדָ אַקְרִי בְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה. תַּנַּא כְּתִיב, (שְׁמוֹת י"ב) וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח. מָאֵי וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח. דְשְׂרָיָא עַל הָאֵי פֶתַח חֶסֶד, לְאַתְבַּסְמָא. וּבְגִינִי כְּדָ

אַחֵד זְכָר וְאַחֵד נְקֵבָה, אַחֵד דִּין וְאַחֵד רַחֲמִים). **בְּצַד הַזְכָּר שְׂרוּי חֶסֶד, וּבְצַד הַנְּקֵבָה שְׂרוּי דִּין.** (וּמִשּׁוּם כְּדָ) אַחֵד לְכָן וְאַחֵד אָדָם. וּכְדִי לְהַתְבַּשֵּׁם זֶה עִם זֶה, (מִשּׁוּם כְּדָ) הֵם מִתְקַשְׁרִים זֶה בְּזֶה. וְהַבְרִית הַזֹּאת אוֹחֶזֶת בָּהֶם בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, בְּדִין וְחֶסֶד. בְּדִין בְּרֵאשׁוּנָה, וְאַחֵר כְּדָ שׂוֹרָה בַּחֶסֶד, וּמִתְבַּשֵּׁם כֻּלָּ. וְזוֹהִי הַבְּרִית שְׁנִקְרָאת יוֹמָם וְלַיְלָה, שְׂאוּחֶזֶת בְּשַׁנְיָהֶם.

וּמִי שְׂזוּכָה לְשֹׁמֵר אֵת אוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת כְּרֵאוּי וְלֹא חוֹטֵא בָּהּ כָּל יְמֵיו, הוּא אוֹחֵז בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, וְזוּכָה לְשַׁנְיָ עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וְלְכָן אַבְרָהָם נִקְרָא שְׁלֵם, שְׁפָתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ז) הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים. וְאִימְתִי נִקְרָא שְׁלֵם? כְּשׂוּכָה בְשַׁנְיָהֶם, בְּיוֹמָם וְלַיְלָה, שְׁפָתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) יוֹמָם יַצִּוֶה ה' חֶסְדּוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עֲמִי. וּשְׁנִיָהֶם יֵרֵשׁ אַבְרָהָם, וְלֹא הַתְקַיְיֵם בּוֹ הַחֶסֶד בְּקִיּוּם שְׁלֵם עַד שְׁנַמּוּל. בְּיַוֵּן שְׁנַמּוּל, הַתְקַיְיֵם בּוֹ וְזָכָה לְשַׁנְיָהֶם, וְנִקְרָא שְׁלֵם.

כְּמוֹ שְׁשַׁנְיָנוּ, שְׁפָתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ח) וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחוּם הַיּוֹם. פֶּתַח הָאֵהָל, זֶהוּ הַכְּתָר הָעֲשִׂירֵי שֶׁל הַמִּלְךְ, שֶׁהִיא פֶּתַח לְכָל הַמְשַׁכְּן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל שְׂאֵר הַכְּתָרִים, וְדוּד הַמִּלְךְ קוֹרָא (לְזֶה) פֶּתַח (צְדָק), שְׁפָתוּב (תְּהִלִּים קי"ח) פֶּתַח לִי שְׁעָרֵי צְדָק, וְכַתוּב זֶה הַשְּׁעַר לִה'. כְּחוּם הַיּוֹם, כְּשִׁמְאִיר הָאוּר שֶׁל הַחֶסֶד, חֶלֶק גּוֹרְלוֹ, כְּמוֹ שִׁישׁ בְּזֶה - יוֹשֵׁב בְּזֶה. מִתִּי הַתְקַיְיֵמוֹ בּוֹ? כְּשִׁנַּמּוּל, וְלְכָן נִקְרָאת בְּרִית יוֹמָם וְלַיְלָה. שְׁנִיָנוּ, כְּתוּב (שְׁמוֹת י"ב) וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח. מַה זֶה וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח? שְׂוֹרָה עַל הַפֶּתַח הַזֶּה חֶסֶד לְהַתְבַּשֵּׁם. וּמִשּׁוּם כְּדָ, וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית וְגוֹ'.

וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית וְגוֹ'.

אמר רבי אלעזר, הא תנינן, גיורא כד אתגזר ועייל תחות גדפי דשכינתא, אקרי גר צדק ולא יתיר, גר צדק ודאי, זכי למיעל בההוא (דף י"ד ע"ב) פתרא דצדק ואת אמרת יומם ולילה דזכו לתרווייהו.

אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא, ומגזעא דקשוט, למאן דאתי מגזעא בישא, ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק פלה זרע אמת. באומות עובדי עבודה זרה כתיב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא, ומגזעא דקשוט, למאן דאתי מגזעא בישא, ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק פלה זרע אמת. באומות עובדי עבודה זרה כתיב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

אמר רבי אלעזר, הא תנינן, גיורא כד אתגזר ועייל תחות גדפי דשכינתא, אקרי גר צדק ולא יתיר, גר צדק ודאי, זכי למיעל בההוא (דף י"ד ע"ב) פתרא דצדק ואת אמרת יומם ולילה דזכו לתרווייהו.

אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא, ומגזעא דקשוט, למאן דאתי מגזעא בישא, ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק פלה זרע אמת. באומות עובדי עבודה זרה כתיב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

אמר רבי אלעזר, הא תנינן, גיורא כד אתגזר ועייל תחות גדפי דשכינתא, אקרי גר צדק ולא יתיר, גר צדק ודאי, זכי למיעל בההוא (דף י"ד ע"ב) פתרא דצדק ואת אמרת יומם ולילה דזכו לתרווייהו.

אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא, ומגזעא דקשוט, למאן דאתי מגזעא בישא, ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק פלה זרע אמת. באומות עובדי עבודה זרה כתיב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא, ומגזעא דקשוט, למאן דאתי מגזעא בישא, ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק פלה זרע אמת. באומות עובדי עבודה זרה כתיב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא, ומגזעא דקשוט, למאן דאתי מגזעא בישא, ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק פלה זרע אמת. באומות עובדי עבודה זרה כתיב (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

וְגו'. (ויקרא ה) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נִחַ
זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֶבֶר מִי נִחַ. הַאִי קָרָא
קִשְׁיָא, כְּתִיב (בראשית ז) וּמִי הַמְּבֹול הָיוּ עַל
הָאָרֶץ. וְכְתִיב (בראשית ט) וְלֹא יִכְרַת כָּל בֶּשֶׁר עוֹד
מִמִּי הַמְּבֹול. מִי הַמְּבֹול כְּתִיב, וְלֹא מִי נִחַ,
וְהָכָא כְּתִיב כִּי מִי נִחַ זֹאת לִי. זֹאת לִי, הֵם לִי
מֵיבְעֵי לִיָּהּ.

אֵלָּא הָכִי תֵּאנָא, פֶּד זַפְאִין סָגִיאוּ בְּעֵלְמָא,
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדֵי וּמִשְׁתַּבַּח בְּהוּ.
דְּתִנְיִןן פֶּד שְׁאֲרֵי זַפְאָה בְּעֵלְמָא, וְאִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ,
כְּבִיכּוֹל אֲטִיל שְׁלָמָא בְּעֵלְמָא, וְכָל עֵלְמָא
מִתְּבָרְכָא בְּגִינֵיהּ, וְאֲטִיל שְׁלָמָא בְּפִמְלִיא שְׁל
מַעְלָה. מִנָּא לָן. דְּכְתִיב, (ישעיה כז) אוּ יַחֲזֹק
בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. תִּרְיִן
שְׁלָמִין אֲמַאי הָכָא. אֵלָּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי,
דְּאֲשְׁרֵי דְכַר וְנוֹקְבָא. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי,
דְּמִתְּבָרְכָאן אַבְהָן.

מָאִי אֵיפָא בִּינְיָהּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פֶּד
מִתְּבָרְכָאן אַבְהָן, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי,
דְּאֶקְדִּים שְׁלָמָא בְּכֵלָא. וּבְגִין כֵּן שְׁלוֹם קָדִים.
יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, מָאִי טַעְמָא לָא אֶקְדִּים שְׁלוֹם
הָכָא. אֵלָּא בְּגִין דִּיתַעְבֵּר חוּזָא דְשִׁרְיָא בְּנוֹקְבָא
בְּקַדְמִיתָא, וְיִיתֵי דְכוּרָא לְמִשְׁרֵי בְּאִתְרֵיהּ,
וּבְגִין כֵּן יַעֲשֶׂה אֶקְדִּים, וּלְבַתֵּר שְׁלוֹם.

תֵּאנָא בְּזַמְנָא דְזַפְאָה שְׁאֲרֵי בְּעֵלְמָא, דִּינִין לָא
מִתְעַרְיִן, וְלֹא שְׁלָטִין בְּעֵלְמָא, מִשּׁוּם
דִּיהוּא בַר נֶשׁ זַפְאָה הוּא אוֹת בְּעֵלְמָא,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי בִיקְרִיָּה, וְעֵלְמָא
מִתְקַיִים בְּגִינֵיהּ.

תֵּנִיָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזַמְנָא דְכַנִּי עֵלְמָא
אִשְׁתַּכַּחוּ חִיְיָבִין קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
הֵהוּא זַפְאָה דְּאִשְׁתַּכַּח בְּעֵלְמָא, (פעי) קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּעֲזֵי בְּהִדְיָהּ, בְּגִין דִּיבְעֵי רַחֲמִין

הַגְּזֵלָה וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, (ישעיה
נד) כִּי מִי נִחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
מֵעֶבֶר מִי נִחַ. הַפְּסוּק הִזָּה קִשְׁיָא,
כְּתוּב (בראשית ז) וּמִי הַמְּבֹול הָיוּ
עַל הָאָרֶץ, וְכְתוּב (שם ט) וְלֹא
יִכְרַת כָּל בֶּשֶׁר עוֹד מִמִּי הַמְּבֹול.
כְּתוּב מִי הַמְּבֹול, וְלֹא מִי נִחַ, וְכָאן
כְּתוּב כִּימִי נִחַ זֹאת לִי. זֹאת לִי !
הֵם לִי הִזָּה צְרִיף לְהִיּוֹת !

אֵלָּא כֵּן שְׁנִינּוּ, כְּשִׁצְדִיקִים
מִתְּרַבִּים בְּעוֹלָם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׂמַח וּמִשְׁתַּבַּח בְּהֵם.
שְׁשִׁינּוּ, כְּשִׁשְׂרוּי צְדִיק בְּעוֹלָם
וְנִמְצָא בוּ, כְּכִיכּוֹל הוּא מִטִּיל
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם
מִתְּבָרְךְ בְּגִלּוֹ, וּמִטִּיל שְׁלוֹם
בְּפִמְלִיא שְׁל מַעְלָה. מִנִּין לָנוּ?
שְׁכְּתוּב (ישעיה כז) אוּ יַחֲזֹק בְּמַעֲזֵי
יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.
שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת כָּאן לְמָהּ? אֵלָּא
יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי - שְׁמִשְׁרָה זְכַר
וְנוֹקְבָהּ. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי -
שְׁהָאבוֹת מִתְּבָרְכִים.

מָה יֵשׁ בִּינֵיהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
כְּשִׁהָאבוֹת מִתְּבָרְכִים, שְׁלוֹם
יַעֲשֶׂה לִי, שְׁמַקְדִּים שְׁלוֹם כִּפְלָא.
וּמִשּׁוּם כֵּן שְׁלוֹם קוּדָם. יַעֲשֶׂה
שְׁלוֹם לִי, מָה הַטַּעַם לֹא הַקְּדִים
כָּאן שְׁלוֹם? אֵלָּא כְּדִי שְׁיַעֲבֹר
הַנְּחָשׁ שְׁשְׂרוּי בְּנוֹקְבָהּ בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְיִבֵּא הַזְּכַר לְשִׁרְוֹת בְּמִקְוָמוֹ,
וּמִשּׁוּם כֵּן הַקְּדִים יַעֲשֶׂה, וְאַחַר
כֵּן שְׁלוֹם.

שְׁנִינּוּ, בְּזַמֵּן שִׁצְדִיק שְׂרוּי בְּעוֹלָם,
הַדִּינִים לֹא מִתְעוֹרְרִים וְלֹא
שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ
אִישׁ צְדִיק הוּא אוֹת בְּעוֹלָם,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוּדוֹ,
וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלֵוֹ.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזַמֵּן שְׁבִנֵי
הָעוֹלָם נִמְצְאִים וְשְׁעִים לְפָנֵי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹתוֹ הַצְּדִיק
שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם, (רוצה) הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמוֹ, כְּדִי

שִׁבְכֶם רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְיִתְפַּיֵּס עִמָּם. מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מְדַבֵּר עִמּוֹ עַל אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. אוֹמֵר לוֹ לְהִיטִיב עִמּוֹ לְבַדּוֹ וּלְהַשְׁמִיד אֶת כָּלָם. מַהי דְּרָכּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק? עוֹזֵב אֶת שְׁלוֹ וְלוֹקֵחַ אֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי שִׁיתְפַּיֵּס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּם.

מִנֵּינ לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שְׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו'. עוֹד אָמַר לוֹ, הֲרַף מִמְּנִי וְאֲשַׁמְדֵם וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה, אִם בְּשָׁבִיל כְּבוֹדֵי יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם - טוֹב לִי מוֹת, וְלֹא יֵאמְרוּ שְׁעוֹזְבֵתִי אֶת זֶה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּשָׁבִיל כְּבוֹדֵי מִי? - וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו. וְהוֹשִׁיט עֲצָמוֹ לְמִיתָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוֹב וְעֵתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נֹא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְשִׁנִּינוּ, לֹא זֶה מֹשֶׁה מְשֵׁם עַד שֶׁמַּחֲל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתוֹב, וַיִּנְחָם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ לְעַמּוֹ. וְכַתִּיב, (בְּמַדְבָּר יד) וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדַבְּרֶךָ.

וַאֲלוֹ בְּנֵחַ כְּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קֶץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגו'. אָמַר לוֹ נַח, וְלִי מָה אַתָּה עוֹשֶׂה? אָמַר לוֹ, וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וְגו'. עֲשֵׂה לָךְ תְּכַת עֲצֵי גִפְרֹ. וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וַיִּרְדּוּ הַמַּיִם וְהִאֲבִידוּ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. וּמִשׁוּם כֵּן כְּתוּב מִי נַח. מִי נַח וְדָא, שְׁבוּ הֵם הָיוּ תְלוּיִים, שְׁלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה שְׁכַתוֹב (בְּרַאשִׁית ט) וַיַּחֲל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיַּחֲל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמַדְבָּר ל) לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ, שֶׁנַּעֲשֶׂה חַל. אִישׁ הָאֲדָמָה,

עַל עֲלָמָא, וַיִּתְפַּיֵּס בְּהַדְיָיהוּ. מָה עָבַד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲשֶׁתְּעִי בְּהַדְיָה עַל אֵינוֹן חֲתִיבֵי עֲלָמָא. אָמַר לִיהִ לְאוֹטָבָא לִיהִ בְּלַחֲדוּדֵי, וּלְשִׁינְצָאָה לְכַלְהוּ. מָה אֲרַחֲיָה דְהָהוּא בְר נָשׁ זַפָּאָה. שְׁבִיק דִּידִיהִ, וְנָסִיב לְדְפוּלֵי עֲלָמָא בְדִיל דִּיתְפַּיֵּס קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהַדְיָיהוּ.

מִנָּא לָן. מִמֹּשֶׁה. דְאָמַר לִיהִ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, חָבוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו'. תּוֹ אָמַר לִיהִ, הֲרַף מִמְּנִי וְאֲשַׁמְדֵם וְגו', בְּהֵאֵי שְׁעֵתָא אָמַר מֹשֶׁה אֵי בְּגִין יִקְרָא דִּידֵי יִשְׁתַּצוֹן יִשְׂרָאֵל מִעֲלָמָא, טַב לִי מוֹתָא, וְלֹא יִמְרוֹן דְשְׁבִיקָנָא הָאֵי דְכוּלֵי עֲלָמָא, בְּגִין יִקְרָא דִּילֵי. מִיָּד וַיַּחֲל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהָיו. וְאוֹשִׁיט גְרַמְיָה לְמִיתָה בְּכַמָּה אֲתָרֵי בְּגִינֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל, דְכַתִּיב וְעֵתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נֹא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְתֵאנָא, לֹא זֶה מֹשֶׁה מִתְפַּן, עַד דְמַחֲל קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּנְחָם יְיָ עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ.

וְכַתִּיב (בְּמַדְבָּר יד) וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדַבְּרֶךָ. וַאֲלוֹ בְּנֵחַ כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קֶץ כָּל בָּשָׂר בָּא (דף ט"ו ע"א) לְפָנַי וְגו'. אָמַר לִיהִ נַח, וְלִי מָה אַתָּ עָבִיד. אָמַר לִיהִ וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וְגו'. עֲשֵׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גִפְרֹ. וְלֹא בְעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא, וְנַחֲתוּ מִיָּא, וְאוֹבִידוּ בְנֵי עֲלָמָא, וּבְגִין כֵּן מִי נַח כְּתִיב. מִי נַח וְדָאֵי, דְבִיָּה הוּוּ תְלוּיִן, דְלֹא בְעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאֵי דְכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית ט) וַיַּחֲל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיַּחֲל: כְּמָה דְאֵתָּ אָמַר, (בְּמַדְבָּר ל) לֹא יַחֲל דְבָרוֹ, דְאֵתָּ עָבִיד חוּל. אִישׁ הָאֲדָמָה, דְבְּגִינֵיהִ אֲשֶׁתְּצִיאוּ בְנֵי עֲלָמָא, דְלֹא בְעָא רַחֲמֵי עַלֵּיהִו. דְּבָר אַחַר

שִׁבְגָלְלוּ הַשְּׂמֵדוּ בְּנֵי הָעוֹלָם, פִּי
לֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. דָּבָר
אֲחֵר אִישׁ הָאָדָמָה - שִׁבְשָׁבִילוֹ
הַתְּקִימָה לְאַחֵר שֶׁהִשְׁמְדוּ
הָרֵאשׁוֹנִים, שִׁפְתוֹכָא לֹא אֶסְפָּה
לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֵבֹר
הָאָדָם וְגו'.

שְׁנֵינוּ, הֵם נִקְרְאוּ מִי נַח, שֶׁהוּא
גֵרָם שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, זֹאת לִי, מַה זֶה אוֹמֵר? אֵלֶּא
אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִי נַח
גֵרָמוֹ לִי שְׂאֵגְלָה זֹאת בְּעוֹלָם,
שִׁפְתוֹכָא וְאֲנִי "זֹאת" בְּרִיתִי אוֹתָם.
"זֹאת" אוֹת הַבְּרִית וְגו'. אֶת
קִשְׁתִּי נִתְּתִי בְּעֵנָן, כְּלוֹמֵר אֵין מִי
שֶׁשִּׁמְשָׁגִיחַ אֵלֶּא לְכַבּוֹד שְׁמִי
שֶׁרְמוֹז בְּזֹאת. וּמִי גֵרָם לוֹ? מִי
נַח.

מִכָּאֵן סִימָן לְחִסִּיד צַדִּיק שֶׁלֹּא
מִתְגַּלֶּה הַקִּשְׁת׃ הַזֶּה בְּיָמָיו, וְלֹא
צָרִיף הָעוֹלָם בְּיָמָיו לְאוֹת הַזֹּאת.
וּמִי הוּא? אוֹתוֹ שֶׁמִּבְּקֵשׁ רַחֲמִים
עַל הָעוֹלָם וְרֵאוּי לְהִגָּן עֲלָיו, כְּמוֹ
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, שֶׁלֹּא צָרִיף
הָעוֹלָם בְּיָמָיו אֶת הָאוֹת הַזֹּאת,
שֶׁהָרִי הוּא הִיָּה אוֹת סִימָן בְּעוֹלָם.
שֶׁלֹּא הִיָּתָה גְזֵרָה שֶׁנִּגְזְרָה עַל
הָעוֹלָם לְמַעְלָה שֶׁלֹּא מִבְּטֵל
אוֹתָהּ, וְהֵינּוּ מַה שִׁכְתוֹב (שְׁמוּאֵל-ב'
כ) מוֹשֵׁל בְּאָדָם. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מוֹשֵׁל בְּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל
בְּקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּבִיכּוֹל?
צַדִּיק. שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר,
וְהוּא מִבְּטֵל.

כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי שִׁיוֹם
אֶחָד הִיָּה יוֹשֵׁב עַל הַדָּלֶת שֶׁל
שַׁעַר (מֵעֵרַת) לוֹד, הָרִים עֵינָיו
וְרָאָה שֶׁהִשְׁמַשׁ מְאִירָה, וְהִסְתִּירָה
אוֹרָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. בֵּינֵתִים
נִחְשָׁף הָאוֹר, וְנִרְאָה בְּשִׁמְשׁ שֶׁחַר
וְיָרַק. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנּוּ,
בֵּא אַחֲרַי בְּנִי, וְנִרְאָה שֶׁהָרִי וְדָאִי
נִגְזְרָה גְזֵרָה לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹדִיעַ לִי, שְׁוֹדָאִי שְׁלֹשִׁים יוֹם תְּלֵוּי אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁנִּגְזֵר לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

אִישׁ הָאָדָמָה, דְּבִגְיָנִיה אֲתִקְיִימַת לְבִתָּר
דְּאִשְׁתְּצִיאוּ קְדָמָאִי, דְּכִתִּיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל
עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֵבֹר הָאָדָם וְגו'.

הַתֵּאֲנָא מִי נַח אֶקְרוּן, דְּהוּא גָרִים דְּאֶקְרוּן עַל
שְׁמִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֹאת לִי מָאִי קָא
מִיָּרִי. אֵלֶּא אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִי נַח
גֵרָמוֹ לִי, דְּאֵגְלִי זֹאת בְּעֵלְמָא. דְּכִתִּיב וְאֲנִי זֹאת
בְּרִיתִי אוֹתָם. זֹאת אוֹת הַבְּרִית וְגו'. אֶת קִשְׁתִּי
נִתְּתִי בְּעֵנָן. כְּלוֹמֵר לִית מָאן דְּאִשְׁגַּח אֵלֶּא
לִיקְרָא דְשְׁמִי דְרַמִּיזָא בְּזֹאת. וּמָאן גָרִים לִיָּה,
מִי נַח.

מִכָּאֵן סִימָנָא לְחִסִּידָא זַכָּאָה, דְּלֹא אֲתִגְלִיָּא
הָאִי קִשְׁת׃ בְּיוֹמוֹי, וְלֹא אֶצְטְרִיף עֲלִמָא
בְּיוֹמוֹי לְהָאִי (זֵאת) אוֹת. וּמָאן אִיָּהוּ. הַהוּא
דְּבַעֵי רַחֲמֵי עַל עֲלִמָא, וְאֲתַחֲזִי לְאֵגְנָא עֲלוּי.
כְּגוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, דְּלֹא אֶצְטְרִיף
עֲלִמָא בְּיוֹמוֹי לְהָאִי אוֹת, דְּהָא הוּא אוֹת סִימָנָא
בְּעֲלִמָא הָהוּא.

דְּלֹא הָוָה גְזֵרָה דְּאֲתַגְזֵר עַל עֲלִמָא לְעִילָא,
דְּלֹא מִבְּטֵל לָהּ. וְהֵינּוּ דְכִתִּיב, (שְׁמוּאֵל ב'
כ) מוֹשֵׁל בְּאָדָם, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מוֹשֵׁל
בְּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל בְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּבִיכּוֹל.
צַדִּיק. דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְזִיר, וְאִיָּהוּ מִבְּטֵל.
כְּגוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, דְּיוֹמָא חַד הָוָה
יְתִיב אַבְבָּא דְתַרְעָא (נ"א דְמַעְרַתָּא) דְלוֹד, זְקַף
עֵינוֹי, חֲזָא שְׁמַשָּׁא דְנִהִיר, וְאַסְתִּים נִהוּרָא ג'י
זְמַנִּין, אֲדִהֲכִי אֲתַחֲשָׁף נִהוּרָא, וְאֲתַחֲזִי בִיָּה
בְּשִׁמְשָׁא אוֹכְמָא וִירוֹקָא. אָמַר לִיָּה לְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, תָּא אֲבַתְרָאִי בְרִי, וְנַחֲמִי דְהָא
וְדָאִי גְזֵרָה אֲתַגְזֵר לְעִילָא, וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בַעֵי לְאוֹדְעָא לִי, דְּוִדָּאִי תְלַתִּין יוֹמִין תְּלִיָּא
הַהוּא מְלִתָּא דְאֲתַגְזֵר לְעִילָא. וְלֹא עָבִיד קְדָשָׁא
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹדִיעַ לִי, שְׁוֹדָאִי שְׁלֹשִׁים יוֹם תְּלֵוּי אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁנִּגְזֵר לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא אינו עושה עד שמודיע לצדיקים. זהו שכתוב (עמוס א) כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

עד שהיו הולכים, נכנסו לאותו פרס. ראו נחש אחד שהיה בא, ופיו פתוח, (והיה לוחש בלשונו) ולוהט בארץ בעפר. נער בגדיו רבי שמעון והכה ידו בראש הנחש, שכף הנחש, הנמיך את פיו וראה לשונו רוחשת. אמר לו: נחש נחש, לך ואמר לאותו הנחש העליון שהרי רבי שמעון בן יוחאי מצוי בעולם. הכניס את ראשו לנקב של עפר אחד, ואמר: גוזר אני, כשם שהתחתון חזר לנקב העפר, כך העליון יחזר לנקב תהום רבה.

רחש רבי שמעון בתפלה. עד שהיו מתפללים, שמעו קול אחד: ממני המות, הכנסו למקומכם. המכות של המשחיתים לא שורות בעולם, שהרי רבי שמעון בן יוחאי בטל אותן. אשריך רבי שמעון, שרבוך רוצה בכבודך על כל בני העולם. במשה כתוב (שמות לב) ויחל משה וגו', שמשמע שאחז אותו פרגוד, ואתה רבי שמעון גוזר, והקדוש ברוך הוא מקים. הוא גוזר, ואתה מבטל.

בין כך ראה שהאיר השמש ועבר אותו השחור. אמר רבי שמעון, ודאי שהעולם התבשם. נכנס לביתו ודרש, (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מה הטעם כי צדיק ה' צדקות אהב? משום שישר יחזו פנימו. מה זה פנימו? הפנים העליונים של כל העולם, שצריכים לבקש רחמים ממנו על כל מה שצריכים.

אמר לו רבי אלעזר בנו, אם כך, היה צריך להיות ישר יחזו

ברוך הוא, עד דאודיעה לצדיקייא, הדיא הוא דכתיב, (עמוס א) כי לא יעשה יי' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם. חמו חד חויא דהוה אתי, ופומיה פתיחא (נ"א ומה לחיש בלישניה), ומלהטא בארעא בעפרא. אשתניק רבי שמעון, וקטפר ידוי ברישיה דחויא, שכיף חויא, מאיך פומיה, וחמא לישניה מרחיש. אמר ליה חויא חויא, זיל ואימא לההוא חויא עלאה, דהא רבי שמעון בן יוחאי בעלמא שכיח. עייליה לרישיה לחד נוקבא דעפרא. אמר גוזר אנא, כשם דתתאה אתחזר לנוקבא דעפרא, בן עלאה יתחזר לנוקבא דתהומא רבא.

רחיש רבי שמעון בצלותא, עד דהוו מצלי שמעו חד קלא, פוטקרא דקיטפא עילו לאתרייכו, קטפירא דבורייני לא שראן בעלמא, דהא, רבי שמעון בן יוחאי בטיל לון. זפאה אנת רבי שמעון, דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא. במשה כתיב (שמות לב) ויחל משה וגו', דמשמע דאחיד ליה פרגודא, ואנת רבי שמעון גוזר, וקודשא בריך הוא מקיים. הוא גוזר, ואנת מבטל.

אדחכי חמא דנהיר שמשא, ואתעבר ההוא אוכמא, אמר רבי שמעון, ודאי הא עלמא אתבסם, עאל לביתיה ודרש, (תהלים יא) כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מאי טעמא כי צדיק יי' צדקות אהב, משום דישר יחזו פנימו. מאי פנימו. פנים עלאין דבני עלמא, בעון למבעי רחמי מגיה, על כל מה דאצטריכן.

אמר ליה רבי אלעזר בריה, אי הכי ישר יחזו פנימו מיבעי ליה, או ישרים יחזו, מאי

פְּנִימוֹ, אוּ לְשָׂרִים יַחְזוּ. מַה זֶה יֵשֶׁר יַחְזוּ? אָמַר לוֹ, סוּד עֲלִיּוֹן שְׂאוֹתֶם יָמֵי קֶדֶם שֶׁל הַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים. וַיְמִי עוֹלָם שֶׁל ז"א, שֶׁהֵם נִקְרָאִים פְּנִימוֹ, (שְׁהֵם) רוֹאִים בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר מַה שְּׂצָרִיף לְרֹאוֹת.

שְׂשֻׁנִי, בְּשַׁעַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּחַ בְּעוֹלָם וְרוֹאֶה שְׂפָשָׁרִים מַעֲשִׂיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם לְמַטָּה, מִתְגַּלֶּה הַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ בְּזַעִיר אֲנָפִין, וּמִסְתַּכְּלִים כָּל אוֹתָם הַפְּנִים בְּפָנִים נִסְתָּרִים, וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים. מַה הַטַּעַם שֶׁמִּתְבָּרְכִים? מִשּׁוֹם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים אֵלָיו בְּאֵלּוֹ בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר, שֶׁלֹּא סוֹטִים יְמִינָהּ וּשְׂמֵאלָהּ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב יֵשֶׁר יַחְזוּ פְּנִימוֹ. וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים וּמְשַׁקִּים זֶה אֶת זֶה, עַד שֶׁמִּתְבָּרְכִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכֻלָּ הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים כְּאַחַד, וְאֵז נִקְרָא ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וּבְשִׁחְטָאֵי הָעוֹלָם מִתְרַבֵּים, נִסְתַּר הַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ, וְאֵין מְשַׁגֵּחִים פְּנִים בְּפָנִים, וְאֵז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים בְּעוֹלָם, וְהַפְּסָאוֹת עוֹלִים, וְעֲתִיק הַיָּמִים סְתוּם וְלֹא מִתְגַּלֶּה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דְּנִיאל ז') הֵיטִי רוֹאֶה עַד שֶׁהַפְּסָאוֹת הוֹרְמוּ וְעֲתִיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב. עַד שֶׁהַפְּסָאוֹת הוֹרְמוּ, שְׂאוֹתָם הַפְּתָרִים הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁמְשַׁקִּים אֶת כָּל הָאֲחָרִים לְהַעֲמִידָם בְּקִיּוּמָם. וַיְמִי הֵם? הָאֲבוֹת. וְעֲתִיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב וְלֹא מִתְגַּלֶּה. וְאֵז מִהַפְּכִים הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם רַחֲמִים לְדִין.

שְׂנִינּוּ. מִצַּד הָאֵם יוֹצְאִים שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, הַקְּלֹפּוֹת שְׁלֵהֶם, וְאוֹחֲזִים בְּמַקַּל שֶׁל הַגְּבוּרָה, שׁוֹלְטִים עַל הַרְחָמִים, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (בְּמַדְבָּר טו) הַנּוֹעֲדִים עַל ה', עַל ה' מְמַשׁ. וְאֵז נִמְצָאִים שְׁלֵמִים, וּמִתְעוֹרְרַת בְּכֻלָּם קִטְטָה.

יֵשֶׁר יַחְזוּ. אָמַר לִיה רָזָא עֲלָאָה, דְּאִינוּן יָמֵי קֶדֶם דְּעֲתִיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וַיְמִי עוֹלָם, דְּזַעִיר אֲנָפִין, דְּאִינוּן אֲקָרוּן פְּנִימוֹ, (דְּאִינוּן) חֲמָאן בְּאַרְח מִיֵּשֶׁר מַה דְּאֲצֻטְרִיף לְמַחֲמִי.

דְּתֵאֲנָא בְּשַׁעַתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲשַׁגַּח בְּעֲלָמָא, וְחֲמָא דְמִתְכַּשְׁרֵן עוּבְדִיהוֹן דְּבְנֵי נְשָׂא לְתַתָּא, אֲתַגְּלִיָּא עֲתִיקָא קְדִישָׁא בְּזַעִיר אֲנָפִין, וּמִסְתַּכְּלֵן כָּל אִינוּן אֲנָפִין בְּאֲנָפִין סְתִימִין, וּמִתְבָּרְכֵן כְּלָהוּ. מְאִי טַעֲמָא מִתְבָּרְכֵן. מִשּׁוֹם דְּמִסְתַּכְּלִין אֵלָין בְּאַרְח מִיֵּשֶׁר, דְּלֹא סָטוּ לִימִינָא וְלִשְׂמֵאלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (דף ט"ו ע"ב) יֵשֶׁר יַחְזוּ פְּנִימוֹ. וּמִתְבָּרְכֵן כְּלָהוּ, וּמְשַׁקִּיין דָּא לְדָא, עַד דְּאֲתַבָּרְכֵן כְּלָהוּ עֲלֵמִיא. וּמְשַׁתְּכַחֵי כְּלָהוּ עֲלֵמִין כְּתִד, וּכְדִין אֲתַקְרִי (זְכַרְיָה יד) יְי' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וְכַד חוֹבֵי עֲלָמָא סְגִיאוּ, אֲסֵתִים עֲתִיקָא קְדִישָׁא, וְלֹא מְשַׁגֵּחִין אֲנָפִין בְּאֲנָפִין, וּכְדִין דִּינִין מִתְעַרְי בְּעֲלָמָא, וְכוּרְסוּן רְמִיּוֹ, וְעֲתִיק יוֹמִין אֲסֵתִים, וְלֹא אֲתַגְּלִיָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דְּנִיאל ז') חִזָּה הָוִית עַד דֵּי כוּרְסוּן רְמִיּוֹ וְעֲתִיק יוֹמִין יְתִיב. עַד דֵּי כוּרְסוּן רְמִיּוֹ, דְּאִינוּן כְּתָרִין עֲלֵאִין, דְּמְשַׁקִּיין לְכְּלָהוּ אֲתַרְנִין, לְאוּקוּמֵי בְּקִיּוּמֵיהוּ. וּמֵאֵן אִינוּן. אֲבָהָן. וְעֲתִיק יוֹמִין יְתִיב, וְלֹא אֲתַגְּלִיָּא. וּכְדִין מִהַפְּכִין חֲיִיבֵי עֲלָמָא רַחֲמֵי לְדִינָא.

תֵּאֲנָא. מִסְטְרָא דְאִימָא, נְפָקִין גְּרִדִּינִין נִימוּסִין קְלִיפִין, וְאַחֲדִין בְּקוּלְפוּי דְגְבוּרָה, שְׁלֵטִין עַל רַחֲמֵי, כְּמָה דְאֵת אָמַר (בְּמַדְבָּר טו) הַנּוֹעֲדִים עַל יְי', עַל יְי' מְמַשׁ. וּכְדִין אֲשַׁתְּכַחוּ עֲלֵמִין חֲסֵרִין, (ס"א קְטִירִין) דְּלֹא שְׁלֵמִין, וּקְטָטוּתָא אֲתַעַר בְּכְלָהוּ.

הָעוֹלָמוֹת חֲסֵרִים, (קְשׁוּרִים) שְׂאִינָם

וְכַשְׁבְּנֵי אָדָם מִכְשֵׁרִים מְעֻשִׂיהֶם לְמִטָּה, אֲזִי מִתְבַּשְׂמִים הַדִּינִים וְעוֹבְרִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים וְשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע שְׁמֵתְעוֹרֵר מִן הַדִּין הַקָּשָׁה. וְכַשְׁמֵתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, נִמְצְאִים שְׂמֵחָה וְנַחוּמִים, מִשׁוּם שְׁשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרַעַה. וַיִּנָּחֵם, מִשׁוּם (שְׁשׁוֹלֵט עַל הָרַעַה) דְּאִתְכַּפֵּיָא דִּינָא קְשִׁיָא, וְשִׁלְטִין רַחֲמִי.

וְכַשְׁבְּנֵי אָדָם מִכְשֵׁרִים מְעֻשִׂיהֶם לְמִטָּה, אֲזִי מִתְבַּשְׂמִים הַדִּינִים וְעוֹבְרִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים וְשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע שְׁמֵתְעוֹרֵר מִן הַדִּין הַקָּשָׁה. וְכַשְׁמֵתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, נִמְצְאִים שְׂמֵחָה וְנַחוּמִים, מִשׁוּם שְׁשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרַעַה. וַיִּנָּחֵם, מִשׁוּם (שְׁשׁוֹלֵט עַל הָרַעַה) דְּאִתְכַּפֵּיָא דִּינָא קְשִׁיָא, וְשִׁלְטִין רַחֲמִי.

הֲאֵנָּה, בְּשַׁעֲתָא דְּמִתְבַּסְּמָן דִּינִין, וְשִׁלְטִין רַחֲמִי, כֹּל כְּתָרָא וְכְתָרָא תָב בְּקִיּוּמִיהָ, וּמִתְבָּרְכָאן כְּלֵהוּ כְּחֵדָא. וְכַד תִּיַּיְבִין כֹּל חַד וְחַד לְאַתְרִיהָ, וּמִתְבָּרְכָאן כְּלֵהוּ כְּחֵדָא, וּמִתְבַּסְּמָא אִימָא בְּקַלְדִּיטִי גְלִיפִין וְתִיַּיְבִין לְסִטְרָהָא, כְּדִין אִקְרִי תְשׁוּבָה שְׁלִימָה, וְאַתְכַּפֵּר עֲלֵמָא, דְּהָא אִימָא בְּחֵדוּתָא שְׁלִימָתָא יִתְבָּא, דְּכְתִיב, (תהלים קיג) אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה, וְכַדִּין אֲתַקְרִי יוֹם הַכְּפוּרִים, דְּכְתִיב בֵּיהּ (ויקרא טו) לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם. וּמִתְפַּתְחִין ג' תַּרְעִין דְּסִטְרִין גְּלִיפִין.

שְׁנִינֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּמִתְבַּסְּמָן דִּינִין, וְשִׁלְטִין רַחֲמִי, כֹּל כְּתָרָא וְכְתָרָא תָב בְּקִיּוּמִיהָ, וּמִתְבָּרְכָאן כְּלֵהוּ כְּחֵדָא. וְכַד תִּיַּיְבִין כֹּל חַד וְחַד לְאַתְרִיהָ, וּמִתְבָּרְכָאן כְּלֵהוּ כְּחֵדָא, וּמִתְבַּסְּמָא אִימָא בְּקַלְדִּיטִי גְלִיפִין וְתִיַּיְבִין לְסִטְרָהָא, כְּדִין אִקְרִי תְשׁוּבָה שְׁלִימָה, וְאַתְכַּפֵּר עֲלֵמָא, דְּהָא אִימָא בְּחֵדוּתָא שְׁלִימָתָא יִתְבָּא, דְּכְתִיב, (תהלים קיג) אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה, וְכַדִּין אֲתַקְרִי יוֹם הַכְּפוּרִים, דְּכְתִיב בֵּיהּ (ויקרא טו) לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם. וּמִתְפַּתְחִין ג' תַּרְעִין דְּסִטְרִין גְּלִיפִין.

הֲאֵנָּה, כְּתִיב וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשֵׁם, מֵהוּ כִּי יַחֲטָא, וְלִבְסוּף וְאָשֵׁם. אֶלָּא הָכִי תֵּאֵנָּה, כִּי יַחֲטָא מֵאִינוּן חוֹבִין דְּאִקְרוּן חֲטָא, דְּכְתִיב מִכָּל חַטָּאת הָאָדָם. וְאָשֵׁם: כְּמָה דְּאֵת אָמַר (במדבר ה) הָאָשֵׁם הַמוֹשֵׁב לִיָּי. וְאָשֵׁם: וַיִּתְקַן, כְּלוּמַר אִם יִתְקַן עוֹבְדוּי, וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִמַּשְׁמַע דְּכְתִיב וְהָשִׁיב, וַיִּשְׁיב לֹא כְתִיב אֶלָּא וְהָשִׁיב, וְהָשִׁיב דִּיִּיקָא.

שְׁנִינֵי, כְּתוּב וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשֵׁם, מֵהוּ כִּי יַחֲטָא, וְלִבְסוּף וְאָשֵׁם. אֶלָּא כִּי יַחֲטָא מֵאִינוּן חוֹבִין דְּאִקְרוּן חֲטָא, דְּכְתִיב מִכָּל חַטָּאת הָאָדָם. וְאָשֵׁם: כְּמָה דְּאֵת אָמַר (במדבר ה) הָאָשֵׁם הַמוֹשֵׁב לִיָּי. וְאָשֵׁם: וַיִּתְקַן, כְּלוּמַר אִם יִתְקַן עוֹבְדוּי, וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזַל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִמַּשְׁמַע דְּכְתִיב וְהָשִׁיב, וַיִּשְׁיב לֹא כְתִיב אֶלָּא וְהָשִׁיב, וְהָשִׁיב דִּיִּיקָא.

תֵּנָּה, בְּאַרְבַּע תְּקוּפִין דְּשַׁתָּא, קָלָא אֲתַפְּסָק, וְדִינִין מִתְעַרְרִין, וְתְשׁוּבָה תְּלִיָא עַד דְּאִתְתַּקַּן. וְכַד דִּינִין מִתְעַרְרִין, קָלָא נְפִיק, וְד' זְוּרִין (ס"א וַיִּגְוִי) דְּעֲלֵמָא, סְלִקִין וְנַחְתִּין. כְּרוּזָא קוּל, וְאַרְבַּע זְוִיּוֹת (פעמים) הָעוֹלָם עוֹלָם וַיִּוְרְדִים. הַכְּרוּז קוּרָא, וַאֲזִין מִי שִׁישְׁגִיחַ וַיִּתְעוֹרֵר. וְהַקְדוּשׁ

שְׁנִינֵי, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה הַקּוּל נְפִסָק, וּמִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים, וְהַתְשׁוּבָה תְּלוּיָה עַד שְׁמֵתְתַקַּן. וְכַשְׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים, יוֹצֵא וַאֲזִין מִי שִׁישְׁגִיחַ וַיִּתְעוֹרֵר. וְהַקְדוּשׁ

ברוך הוא מזמן, אם ישובו -
ישוב, ואם לא - (הכל ס"א
הקול) נפסק, והדינים נעשים, ואז
נקרא ויתעצב, ויתעצב בכתים
החיצוניים.

אמר רבי יהודה, שנינו, מיום
שנחרב בית המקדש אין יום
שלא נמצא בו פעם רע, מה
הטעם? משום ששנינו, אמר רבי
יודאי אמר רבי ייסא, נשבע
הקדוש ברוך הוא שלא יכנס
בירושלים של מעלה עד שיכנסו
ישראל לירושלים של מטה.
ומשום כך נמצאת רתחה בעולם.
אמר רבי יוסי, כתיב ערות אביך וערות
וערות אמה לא תגלה. וכתיב
אמה היא לא תגלה ערותה.
ושנינו, אמה היא ודאי. הרי אם
גלה ערותה, למה צריך להשיב
אותה? ודאי לתמן את מה שגלה.
ששנינו, כשמתגבר יצר הרע
באדם, אינו מתגבר אלא באותן
עריות, וכל החטאים אחוזים
באותה ערוה. וכתיב לא תגלה.
כשמתמקן, מתקן כנגד אותו
שגלה, וזו נקראת תשובה.

אמר רבי יצחק, כל חטאי העולם
אחוזים (ח) בזה, עד שהאם
מתגלה בגללים. וכשהיא מתגלה,
כל אותם הבנים מתגלים (בשביליה).
וכתיב לא תקח האם על הבנים.
וכשמתמקן העולם למטה, הכל
מתמקן, עד שעולה התקון לאם
הקדושה ומתמקנת, ומתכסית
ממה שהתגלתה. ומשום כך
כתיב, אשרי נשוי פשע פסוי
חטאה, ואז נקראת תשובה,
תשובה ודאי. ואז נקרא יום
הכפורים, כמו שכתוב מפל
חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

אמר רבי יהודה, מתי נקראת
תשובה? כשהאם מתכסה

קרי, ולית מאן דישיגח ויתער. וקודשא בריך
הוא זמין, אם יתובון יתוב, ואי לא, (בלא ס"א
קלא) אתפסק, ודינא אתעבידו וכדין אתקרי
ויתעצב, ויתעצב בכתו בראי.

אמר רבי יהודה, תנינן, מן יומא דאתחרב בי
מקדשא, לית יומא דלא אשתכח ביה
רתחא בישא. מאי טעמא. משום דתנינן, אמר
רבי יודאי אמר רבי ייסא, נשבע הקדוש ברוך
הוא שלא יכנס בירושלים דלעילא, עד שיכנסו
ישראל בירושלים דלתתא. ובגין כך, רתחא
אשתכחת בעלמא.

אמר רבי יוסי, (ויקרא יח) כתיב ערות אביך וערות
אמה לא תגלה. וכתיב, אמה היא לא
תגלה ערותה. ותנינן אמה היא ודאי. הא אם
גלה עריותה, למאן בעי לאתבא לה, ודאי
לתקנא מאי דגלי.

דתניא פד סגיא יצרא בישא בבר נש, לא סגי
אלא באינון עריין, וכלהו חובי אחידן
בהווא עריא. וכתיב לא תגלה. פד אתתקן,
אתתקן לקבל ההוא דגלי, ודא אקרי תשובה.
אמר רבי יצחק, כל חובי עלמא אחידן (ס"א
דא) פדא, עד דאימא אתגליא בגיניהון.

וכד איהי אתגליא, כל אינון בנין
אתגליין (בגינה). וכתיב (דברים כב) לא תקח האם
על הבנים. וכד אתתקן עלמא לתתא, אתתקן
פלא, עד דסלקא תקונא לאימא קדישא,
ומתתקנא, ואתפסיא ממה דאתגליא. ובגין כך
כתיב, (תהלים לב) אשרי נשוי פשע פסוי חטאה,
וכדין אקרי תשובה, תשובה ודאי. וכדין יום
הכפורים אתקרי, כמה דכתיב, (ויקרא טז) מפל
חטאתיכם לפני יי' תטהרו.

אמר רבי (דף ט"ז ע"א) יהודה אימתי אתקרי

תשובה. פד אימא מתפסיא וקיימא בחדוה על בנין, דכתיב, (תהלים

אם הבנים שמחה. ותבאת בקיומא ומאן דהוה סגיר, תב לאתריה. וכלהו תבין חד לחד, ומתברקאן פל חד וחד, וכדין אתקרי תשובה (שלימא), תשובה סתם לאכללא כלא. אמר רבי יצחק, פד מתפשר עלמא, פוליה מתפשר פחדא. כתיב (תהלים קח) כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים. ומאי איהו. דא איהי אימא. והיינו דאקרי תשובה.

רבי יהודה אמר, דייקא דכתיב מעל שמים. אלמלא כתיב על שמים, משמע ההוא אתר דקיימא על שמים, ולא יתיר. פיון דאמר מעל שמים, משמע ההוא אתר דקיימא על השמים לעילא לעילא. (ס"א ומאי איהי אימא, והיינו דאקרי תשובה.)

דתאנא, בההוא זמנא דמתפשרן עובדין לתתא, ואימא בחדוותא, אתגליא עתיקא קדישא, ותב נהורא לזעיר אנפין, וכדין פלא בחדוותא, פלא בשלימו, פלא אשתכחו בברקאן, ורחמין זמנין, ועלמין פלהו בחדוותא, הדא הוא דכתיב, (מיכה ז) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מאן ישוב. ישוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא, ישוב לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא, וכלא אתקרי תשובה.

אמר רבי יהודה, פלא בכלל, פלא סתם. וכתיב (דברים יג) למען ישוב יי' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק, פלא הוא ודאי, והא אוקימנא מלי קמיה דרבי שמעון.

והשיב את הגזלה, תמן שאילו חבריאי, מפני מה בגזלה כתיב, והשיב את הגזלה ולא יתיר. אלא הא אוקימנא, דא שוי דחילו עלאה כתתאה. ודא דגניב,

ועומדת בשמחה על הבנים, שכתוב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה. ושבה לקיוס. ומי שהיה סגור, שב למקומו. וכלם שבים אחד לאחד, ומתברכים פל אחד ואחד, ואז נקראת תשובה (שלימא), תשובה סתם, להכליל הכל.

אמר רבי יצחק, כשמכשר העולם, פלו מכשר פאחד. כתיב כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, שעולה למעלה מהמקום שנקרא שמים. ומי הוא. זו האם. והיינו שנקראת תשובה.

רבי יהודה אמר, מדיק שכתוב מעל שמים. אלמלא כתוב על שמים, משמע אותו מקום שעומד על שמים ולא יתיר. פיון שאמר מעל שמים, משמע אותו מקום שעומד על השמים למעלה למעלה. (ומה היא? אמא, וזהו שנקרא תשובה.)

ששנינו, באותו זמן שמכשרים המעשים למטה והאם בשמחה, מתגלה העתיק הקדוש, ושב האור לזעיר אנפין, ואז הכל בשמחה, הכל בשלמות, הכל נמצאים בברכות, והרחמים מזמנים, וכל העולמות בשמחה. זהו שכתוב (מיכה ז) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מי ישוב? ישוב העתיק הקדוש להתגלות בזעיר, ישוב להתגלות, שהיה נסתר בראשונה, והכל נקרא תשובה. אמר רבי יהודה, הכל בכלל, הכל סתם. וכתוב (דברים יג) למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק, הכל הוא ודאי, והרי בארנו את הדברים לפני רבי שמעון.

והשיב את הגזלה. שם שאלו החברים, מפני מה בגזלה כתיב והשיב את הגזלה, ולא יותר?

עלאה כתתאה. ודא דגניב,

אלא הרי בארנו, שגה שם יראה העליונה כמו התפתונה, וזה שגוב שם את היראה התפתונה כנגדו, ולא היראה העליונה.

מה פתוב למעלה? נפש פי תחטא. כמו שאמרנו, שהתורה והקדוש ברוך הוא תמהים עליו ואומרים, נפש פי תחטא וגו'? וכתוב נפש פי תמעל מעל וגו', או - נפש פי תשבע וגו'. אמר רבי יצחק, פתוב נפש, ולא רוח, ולא נשמה, וכאן גוף (רוח) ונפש, שנאמר והיה פי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מי שרופה לתקן את מעשיו, כמו שאמרנו והשיב. מי זה והשיב? אלא כמי שיתקן מעשים, כדי שישבי מעינות המים למקומם להשקות את הנטיעות, שהרי הוא גרם בחטאיו למנוע מהם. ועל זה - והשיב את הגזלה וגו', כמו שנתבאר.

רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון. נכנס רבי אלעזר בנו. אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים צב) צדיק פתמר יפרח וגו'. צדיק פתמר, מה זה פתמר? שהרי מפל האילנות של העולם, אין מי שמתעכב לפרח כמו תמר שעולה לשבעים שנים. מה הטעם פתמר? אלא אף על גב שהפתוב מעיד, החברים כלם אין רוצים לגלות.

אבל צדיק פתמר יפרח, זה נאמר על גלות בבל, שהרי לא שבה שכינה למקומה אלא לסוף שבעים שנה. זהו שפתוב (ירמיה בט) פי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם. וזהו צדיק פתמר יפרח, שעולה זכר ונקבה לשבעים שנה. צדיק - זה הקדוש ברוך הוא, זהו שפתוב (תהלים יא)

פי צדיק ה' צדקות אהב. וכתוב (שמות ה) ה' הצדיק. וכתוב (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב.

שני דחילו תפאה לקבליה, ולא דחילו עלאה. מזה פתיב לעילא, נפש פי תחטא. פדקאמרן, דאורייתא וקודשא בריך הוא תוהיין עליה, ואמרי נפש פי תחטא וגו'. וכתוב נפש פי תמעול מעל וגו'. או נפש פי תשבע וגו'. אמר רבי יצחק, נפש פתיב, ולא רוח, ולא נשמה. והכא גופא (כ"א רוחא) ונפש. דכתוב, והיה פי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מאן דבעי לתקנא עובדוי, כמה דאמרן והשיב. מאן והשיב, אלא כמאן דיתקן עובדין, בגין דיתוב מבועי מיא לאתרייהו, לאשקאה נטיעין, דהא הוא גרים בחובוי לאתמנעא מנייהו. ועל דא והשיב את הגזלה וגו'. כמה דאתמר. (ע"ב).

רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, עאל רבי אלעזר בריה, אמר רבי שמעון, פתיב, (תהלים צב) צדיק פתמר יפרח וגו'. צדיק פתמר, מאי בתמר. דהא מפל אילני עלמא לית דמתעכב לאפרחא, כמו תמר. דסליק לשבעין שנין. מאי טעמא בתמר. אלא אף על גב דקרא אסהיד, חברייה כלהו לא בעו לגלאה.

אבל צדיק פתמר יפרח, על גלותא דבבל אתמר, דהא לא תבת שכינתא לאתרהא, אלא בסוף שבעין שנין. הדא הוא דכתוב, (ירמיה כט) פי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. ודא הוא צדיק פתמר יפרח, דסליק דבר ונוקבא לשבעין שנין. צדיק: דא קדשא בריך הוא, הדא הוא דכתוב, (תהלים יא) פי צדיק יי' צדקות אהב. וכתוב, (שמות ט) יי' הצדיק. וכתוב, (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב.

פי צדיק ה' צדקות אהב. וכתוב (שמות ה) ה' הצדיק. וכתוב (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב.

בְּאֲרוֹ בַלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, מֵהוּ אָרְזוּ. דָּא קִדְשָא בְרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב, בַּחֹר פְּאָרְזִים. (ס"א דְּתִיב עַל בּוֹרְסִיא דְעַקֵּב שְׁלִימָא) **בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, בַּלְבָּנוֹן וְדָא, וְדָא הוּא עֵדָן דְלַעִילָא, דְעַלְיָה פְתִיב** (ישעיה ^{יד}) **עֵינָן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זּוּלְתָךְ. וְהֵאִי אָרְזוּ, בַּהֲהוּא אֲתֵר עֲלָאָה, יִשְׁגָה.**

בְּאֲרוֹ בַלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. מֵהוּ זֶה אָרְזוּ? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב בַּחֹר פְּאָרְזִים. (שׁוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא שֶׁל יַעֲקֹב הַשְּׁלָם) **בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, בַּלְבָּנוֹן וְדָא, וְזֶהוּ הָעֵדָן שְׁלַמְעֵלָה, שְׁעָלְיוּ פְתוֹב (שם סד) עֵינָן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זּוּלְתָךְ. וְהֵאֲרוּ זֶה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן יִשְׁגָה.**

וְדָא בְּגָלוּתָא בְּתַרְאָה הוּא כְּהֵאִי אָרְזוּ, דְּאֲתַעֲפֹב לְסַלְקָאָה. וּמְשַׁעֲתָא, דְּסַלִּיק עַד דְּקָאִים בְּקִיּוּמִיהָ, הוּא יוֹמָא. וְשִׁירוּתָא דִּיּוֹמָא אַחֲרִינָא, עַד דְּעַבִּיד צַל בְּנֵהוּרָא דִּימָמָא. וְאָרְזוּ לָא סַלִּיק, אֲלָא בְּעֵדוּנָא דְמִיָּא. כְּמָה דְּאֲתָא אָמַר (בַּמְדַּבֵּר כ"ד) פְּאָרְזִים עֲלֵי מִים. כֶּף אָרְזוּ בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. דְּמִתְמָן נָפִיק מִבּוּעָא וְנִהְרָא דְמִיָּא, לְאִשְׁקָאָה. וְאָרְזוּ, דָּא קִדְשָא בְרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) בַּחֹר פְּאָרְזִים.

זֶה בְּגָלוּתָא הַאֲחֵרוֹנָה הוּא כְּמוֹ הָאָרְזוּ זֶה שְׁמַתְעֵפֹב לְעֵלוֹת. וּמְשַׁעֲתָא שְׁעוּלָה עַד שְׁעוּמָד בְּקִיּוּמוֹ הוּא יוֹם, וְתַחֲלַת הַיּוֹם הַאֲחֵר עַד שְׁעוּשָׁה צַל בְּאוֹר הַיּוֹם. וְהָאָרְזוּ לֹא עוּלָה אֲלָא בְּעֵדוּן שֶׁל הַמַּיִם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בַּמְדַּבֵּר כ"ד) פְּאָרְזִים עֲלֵי מִים. כֶּף אָרְזוּ בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. שְׁמֵשׁ יוֹצֵא הַמַּעַיִן וְהַנְּהַר שֶׁל הַמַּיִם לְהַשְׁקוּת. וְאָרְזוּ זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב (שִׁיר ה) בַּחֹר פְּאָרְזִים.

שְׁתוּלִים בְּבֵית יי', לְזַמְנָא דְמַלְכָא מְשִׁיחָא. בַּחֲצֹרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ, בְּתַחֲיִית הַמַּתִּים. עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה, בַּהֲהוּא יוֹמָא דִּישְׁתַּכַּח עֲלֵמָא חָרוּב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהִיוּ, לְבָתֵר דְּכַתִּיב, (ישעיה ^{טו}) הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה, וּכְדִין (תְּהִלִּים קד) יִשְׂמַח יי' בְּמַעֲשָׂיו כְּתִיב. וְכָל כֶּף (דף ט"ז ע"ב) לְמָה (תְּהִלִּים צב) לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר יי' צוּרֵי וְלֹא עוּלְתָהּ בּוּ.

שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' - לְזַמְנֵי שֶׁל מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ. בַּחֲצֹרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ - בְּתַחֲיִית הַמַּתִּים. עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה - בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁהַעוּלָם יִמְצָא חָרוּב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהִיוּ - לְאַחַר שְׁפָתוֹב (ישעיה ^{טו}) הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה. וְאִז, (תְּהִלִּים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו פְתוֹב. וְכָל כֶּף לְמָה? (תְּהִלִּים צב) לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר ה' צוּרֵי וְלֹא עוּלְתָהּ בּוּ.

הֵן פָּתַח וְאָמַר, (מְשָׁלִי טז) אִישׁ תַּהֲפֹכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף. אִישׁ תַּהֲפֹכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן, כְּמָה דְּאָמַרְן, חֵיבִיָּא עַבְדֵי פְּגִימוּ לַעִילָא. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, מִפְּרִיד אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְדָא קִדְשָא בְרִיךְ הוּא.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (מְשָׁלִי טז) אִישׁ תַּהֲפֹכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף. אִישׁ תַּהֲפֹכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, הַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, מִפְּרִיד אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

דְּבַר אַחַר אִישׁ תַּהֲפֹכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן. מֵהוּ יִשְׁלַח. יִשְׁלַח לְאִינּוֹן נְטִיעֵן. מְדוֹן: דִּינְקָן מִסְטָרָא דְדִינָא. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף,

דְּבַר אַחַר אִישׁ תַּהֲפֹכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן - מֵהוּ זֶה יִשְׁלַח? יִשְׁלַח אֶת אוֹתָן נְטִיעוֹת. מְדוֹן - שְׁיִנְקִים מִן הַצֵּד שֶׁל הַדִּין. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁהַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. מִפְּרִיד -

שתיחוד לא נמצא, מפריד את הגבירה מהמלך, ואת המלך מהגבירה. ומשום כך לא נקרא אחד, שאחד אינו נקרא אלא כשהם בזיווג אחד. אוי לאותם הרשעים שעושים פרוד למעלה. אשרי הצדיקים שמעמידים את הקיום שלמעלה, ואשרי בעלי התשובה שמשיבים הכל למקומם.

ועל זה שנינו, המקום שבעלי תשובה יושבים, צדיקים גמורים לא יושבים בו. מה הטעם? אלא הם התפקנו במקום עליון במקום שהשקאת הגן נמצאת משם. וזוהי תשובה, ועל זה נקראים בעלי תשובה. ואלו מתפקנים במקום אחר שנקרא צדיק.

ועל זה אלה יושבים במקום עליון, ואלה יושבים במקום קטן. מה הטעם? אלו משיבים מים למקומם מהמקום העליון של הנהר העמק, עד אותו מקום שנקרא צדיק. וצדיקים גמורים משפיעים מאותו מקום שהם יושבים לעולם הזה. ועל כן אלו עליונים ואלו תחתונים. אשרי חלקם של בעלי התשובה, ואשרי חלקם של הצדיקים שבגללם העומד עומד.

זהו שכתוב, והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה פתוב למעלה? או מצא אבדה וכחש ביה וגו', שהרי בשביל זה מסתלק הקדוש ברוך הוא מהכל. כפיכול הקדוש ברוך הוא לא נמצא במקומו, שהרי כנסת ישראל נפרדה ממקומה. זהו שכתוב אבדה האמונה. מה זו האמונה? זו כנסת ישראל, כמו שנאמר ואמונתך בלילות. אבדה האמונה, כמו שנאמר על מה אבדה הארץ, והכל אחד.

כמה דאמרן, חייביא עבדין פגימו לעילא. מפריד: דיחודא לא אשתכח, מפריד, למטרוניתא ממלכא. ולמלכא ממטרוניתא. ובגין כך לא אקרי אחד, דאחד לא אקרי, אלא כד אינון בזווגא חדא. ווי לאינון חייביא דעבדין פרודא לעילא. זכאין אינון צדיקייא, דאינון מקיימן קיומא דלעילא, וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתיבין פלא לאתרייהו.

ועל דא תנינן, אתר דבעלי תשובה יתבי, צדיקים גמורים לא יתבי ביה. מאי טעמא. אלא אינון אתפקנו באתר עלאה, באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן. ודא הוא תשובה. ועל דא אקרון בעלי תשובה. ואלין אתפקנו באתר אחרא, דאקרי צדיק.

ועל דא אלין יתבין באתר עלאה, ואלין יתבין באתר זוטר. מאי טעמא. אלין תיבין מיא לאתרייהו, מאתר עלאה דנהרא עמיקא, עד ההוא אתר דאקרי צדיק. וצדיקים גמורים, נגדין לון מההוא אתר דאינון יתבי, להאי עלמא. ועל דא אלין עלאין ואלין תתאין. זכאה חולקיהון דמארי תשובה. וזכאה חולקיהון דצדיקייא, דבגיניהון עלמא מתקיימא.

הדא הוא דכתיב והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה פתיב לעילא, או מצא אבדה וכחש ביה וגו', דהא בגין דא אסתלק קדשא בריך הוא מפלא. כפיכול קדשא בריך הוא לא אשתכח בקיומיה, דהא כנסת ישראל אתפרשא מאתרהא, הדא הוא דכתיב, (ירמיה אבדה האמונה. מאי אמונה. דא כנסת ישראל. כמה דאת אמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. אבדה האמונה כמה דאת אמר (ירמיה על מה אבדה הארץ, וכלא חד.

וְהָיָה בְּאַרְנוֹן אֲבֹדָה, וְלֹא נֶאֱבָדָת,
וְלֹא אֲבֹדָה. כְּמוֹ כֵן הַצְדִּיק אֲבָד.
אֲבֹד אוֹ נֶאֱבָד לֹא כְּתוּב, אֲלֵא
אֲבָד. זֶהוּ שְׂכֵתוּב אֲבֹדָה הָאֲמוּנָה,
בְּשִׁבְלֵי כֶף - וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה
אוֹ אֶת הָאֲבֹדָה וְגו'.

רַעִיָא מְהִימְנָא (רוּעָה הַנְּאָמָן)

אָמַר הַרוּעָה הַנְּאָמָן, מְקוּמוֹת יֵשׁ
בְּגִיּהֲנָם רְשׁוּמִים לְמַחְלָלֵי שְׂבֻתוֹת
בְּפִרְהֶסְיָא, וְלֹא חוֹזְרִים בְּתִשְׁבּוּבָה
מֵאוֹתוֹ חֲלוּל, וּמְמַנְּנִים עֲלֵיהֶם.
וְאִף כֶּף יֵשׁ מְקוּמוֹת בְּגִיּהֲנָם
לְאוֹתָם שְׂמֻגְלִים עֲרִיזוֹת, וְלֹאוֹתָם
שְׂמֻגְלִים פְּנִים בְּתוֹרָה שְׁלֵא
כְּהֻלָּכָה, וְלֹאוֹתָם שְׁשׁוּפְכִים דָּם
נְקִי, וְלֹאוֹתָם שְׁנִשְׁבָּעִים לְשֶׁקֶר,
וְלֹאוֹתָם שְׁשׁוּכְבִים עִם נְדָה אוֹ
בֵּת אֶל נְכָר אוֹ זוֹנָה אוֹ שְׂפָחָה.
וְאִף כֶּף לְמִי שְׁעוֹבֵר עַל שִׁס"ה
לֹא תַעֲשֶׂה.

רַבֵּי חֲטָא יֵשׁ מְקוֹם בְּגִיּהֲנָם,
וּמְמַנְּנָה עֲלָיו. וְשִׁטְן יֵצֵר הָרַע שְׁלוֹ
מְמַנְּנָה עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהַמְקוּמוֹת
וְהַמְמַנְּנִים שְׁלוֹ. וְאִם חוֹזֵר
בְּתִשְׁבּוּבָה, מֵהַ כְּתוּב? מַחֲתִי כְּעַב
פְּשָׁעֶיךָ, נִמְחוּ הַרְשׁוּמִים שֶׁל
הַרְשָׁעִים שֶׁל הַמְקוֹם שֶׁל הַגִּיּהֲנָם
מִכָּל חֲטָא וְחֲטָא.

וְיֵשׁ חֲטָאִים רְשׁוּמִים לְמַעֲלָה, וְלֹא
לְמַטָּה. וְיֵשׁ שְׂרָשׁוּמִים לְמַטָּה וְלֹא
לְמַעֲלָה. וְיֵשׁ שְׂרָשׁוּמִים לְמַטָּה
וְלְמַעֲלָה. נִמְחוּ לְמַטָּה - נִמְחוּ
לְמַעֲלָה, אַחַר שְׁחִזֵּר בְּתִשְׁבּוּבָה.
וְעוֹד בְּאֵרוֹ בְּעֲלֵי הַמְשָׁנָה, רִשְׁע -
עוֹנוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ עַל
עֲצוּמוֹתָיו. צְדִיק - זְכִיּוֹתָיו
חֲקוּקִים לוֹ עַל עֲצוּמוֹתָיו. לְמָה?
כְּדֵי לְהִיּוֹת רְשׁוּמִים בֵּין בְּעֲלֵי
הַחֲטָאִים שְׁלָהֶם לְהוֹדֵעַ בָּהֶם,
וְקוֹל יוֹצֵא עֲלָיו: זֶהוּ רִשְׁע, יִשְׂרָפוּ
עֲצוּמוֹתָיו בְּגִיּהֲנָם.

וּבְאַרְנוֹן, נִשְׁמוֹת שֶׁל רִשְׁעִים הֵן
הֵן הַמְזִיקִים בְּעוֹלָם. וְהַדִּין שְׁלָהֶם בְּאֵרוֹ עֲלֵיהֶם בְּעֲלֵי הַמְשָׁנָה, שְׁנִשְׁמַתְּם נִשְׂרַפְתָּ וְנִעֲשִׂיתָ אֶפְרַיִם

וְהָיָה אֲוִקִימְנָא אֲבֹדָה, וְלֹא נֶאֱבָדָת, וְלֹא אֲבֹדָה.
כְּגוֹנוֹנָא דָּא, (יִשְׁעִיָּה ב'ו)
הַצְדִּיק אֲבָד, אֲבֹד,
אוֹ נֶאֱבָד, לֹא כְּתוּב, אֲלֵא אֲבָד. הֲדָא הוּא
דְּכְתִיב אֲבֹדָה הָאֲמוּנָה, בְּגִין כְּפִי וְהָשִׁיב אֶת
הַגְּזֵלָה אוֹ אֶת הָאֲבֹדָה וְגו'.

רַעִיָא מְהִימְנָא

אָמַר רַעִיָא מְהִימְנָא, דּוּכְתִין אִית בְּגִיּהֲנָם, רְשִׁימִין
לְמַחְלָלֵי שְׂבֻתוֹת בְּפִרְהֶסְיָא, וְלֹא חוֹזְרִין בְּתִיבּוּבָתָא
מֵאוֹתוֹ חֲלוּל, וּמְמַנְּנִין עֲלֵיהוֹ. וְאוּף הֵכִי דּוּכְתִין אִית
בְּגִיּהֲנָם, לְאִינוּן דְּמַגְלֵי עֲרִיזִין, וְלְאִינוּן דְּמַגְלִין פְּנִים
בְּתוֹרָה שְׁלֵא כְּהֻלָּכָה, וְלְאִינוּן דְּשְׂפָכִין דָּם נְקִי, וְלְאִינוּן
דְּאוּמִין לְשֶׁקֶרָא, וְלְאִינוּן דְּשְׂכָבִין עִם נְדָה. אוֹ בֵּת אֶל
נְכָר, אוֹ זוֹנָה, אוֹ שְׂפָחָה, וְאוּף הֵכִי, לְעוֹבֵר עַל שִׁס"ה
לֹא תַעֲשֶׂה.

לְכָל חוּבָא, אִית דּוּכְתָא בְּגִיּהֲנָם, וּמְמַנְּנָא עֲלֵיהּ. וְשִׁטְן
יֵצֵר הָרַע דִּילֵיהּ, מְמַנְּנָא עַל כָּל חוּבִין, וְדּוּכְתִין
וּמְמַנְּנִין דִּילֵיהּ. וְאִי הָדָר בְּתִיבּוּבָתָא, מֵהַ כְּתוּב, (יִשְׁעִיָּה
מד) מַחֲתִי כְּעַב פְּשָׁעֶיךָ, אֲתַמְחוּ רְשִׁימִין דְּרִשְׁעֵיָּא
דְּדּוּכְתָא דְּגִיּהֲנָם מִכָּל חוּבָה וְחוּבָה.

וְאִית חוּבִין רְשִׁימִין לְעֵילָא, וְלֹא לְתַתָּא. וְאִית דְּרִשְׁימִין
לְתַתָּא, וְלֹא לְעֵילָא. וְאִית דְּרִשְׁימִין לְתַתָּא וְלְעֵילָא.
אֲתַמְחוּן לְתַתָּא אֲתַמְחוּן לְעֵילָא, בְּתַר דְּאֶהְדֵּר בְּתִיבּוּבָתָא.
וְעוֹד אוּקְמוּהָ מְאִרֵי מַתְנִיתִין, רִשְׁע עוֹנוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ
עַל עֲצוּמוֹתָיו. צְדִיק, זְכִיּוֹתָיו חֲקוּקִים לוֹ עַל עֲצוּמוֹתָיו.
אֲמַאי. בְּגִין לְמַהוּי רְשִׁימִין בֵּין בְּעֲלֵי חוּבֵיהוֹן,
לְאִשְׁתַּמּוּדְעָא בְּהוּ, וְקִלְא נְפִיק עֲלֵיהּ, הֵאִי רִשְׁע אִיהוּ
יִשְׂרָפוּ עֲצוּמוֹתָיו בְּגִיּהֲנָם.

וְאוּקִימְנָא, נִשְׁמוֹת שֶׁל רִשְׁעִים הֵן הֵן הַמְזִיקִים בְּעוֹלָם.
וְדִינָא דְּלַהוֹן אוּקְמוּהָ עֲלֵיהּ מְאִרֵי
מַתְנִיתִין, דְּנִשְׁמַתְּהוֹן נִשְׂרַפְתָּ וְנִעֲשִׂיתָ אֶפְרַיִם תַּחַת כַּפּוֹת
הֵן הַמְזִיקִים בְּעוֹלָם. וְהַדִּין שְׁלָהֶם בְּאֵרוֹ עֲלֵיהֶם בְּעֲלֵי הַמְשָׁנָה, שְׁנִשְׁמַתְּם נִשְׂרַפְתָּ וְנִעֲשִׂיתָ אֶפְרַיִם

תחת כפות רגלי הצדיקים. ובמה נשרפים? באש הפסא, שנאמר בו (דניאל ז) פְּרִסְיָה שְׂבִיבִין דִּי-נור גְּלַגְלוּהִי נור דְּלֶק. (ונהר דינור שופע וירוצא) מארבע חיות של אש שפּוֹבְבִים אֶת פּסָא הַדִּין, שהוא אֲדֻנְיָ, דִּין שֶׁל הַמַּלְכוּת דִּין.

ואותו נהר נאמר בו, (שם) נהר דינור שופע ויוצא מלפניו. נשמות הצדיקים טובלות ונטהרות בו, ונשמות הרשעים נדונים בו, ובוֹעֲרִים לִפְנֵי כְּמוֹ קֶשׁ לִפְנֵי אֵשׁ, וְהִינּוּ אֵשׁ אוֹכֵלֶת אֵשׁ. יְהוָה הוּא חִמָּה. וְנִרְתִּיקוּ - אֲדֻנְיָ וְהִינּוּ הַסּוּד שֶׁפִּרְשׂוּהוּ, לְעֵתִיד לְבֹא מוֹצֵיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חִמָּה מִנִּרְתִּיקָה; צְדִיקִים מִתְּרַפְּאִין בָּהּ, וְרַשְׁעִים נִדּוּנִים בָּהּ.

ובמהחיות של פסא הדין הזה יורד אריה של אש לאכל את הקרבנות, אותם הממנים על כל איבר שחטא מחבל קטגור אחד, כמו שבאריה, עשה עברה אחת - קנה לו קטגור אחד. ומיד שיורדת אש של גבוה ושורפת את אותם איברים ופדרים ואמורים של פרים וכבשים ועתודים ועזים, יהנה"ה שיורד כאריה של אש לשרף אותם, נשרפים האיברים שלהם, נשרפים המשחיתים שממנים עליהם, ומתפפרים חטאי ישראל, שהם איברי השכינה.

באותו זמן מתקרבות החיות הממנות על הזכיות, שהם מכפא הרחמים, שהיא תשובה, האם העליונה. ובמה מתקרבים? בשם יהנה"ה שנגנס בהם. ומשום זה הקרבן ליהנה"ה. שאין מי שיכול לקרב חיות ויסודות שלהם אלא שמו, שמקרב בשמו מים לאש, ולא מכבים זה את זה, ומקרב רוח לעפר ולא מפריד אותו.

באותו זמן, אלו השלמים, חיות ויסודות, ונקראים קדשים, שאין טמאים ביניהם. ועוד, שלמים

רגלי הצדיקים. ובמאי אתוקדון. באש דכורסאי, דאתמר ביה, (דניאל ז) כּוֹרְסִיָּה שְׂבִיבִין דִּי נור גְּלַגְלוּהִי נור דְּלֶיק. (ונהר דינור נגיד ונפיק) מד' חיוון דאשא, דסתרין לכורסאי דדין, דאיהו אדני, דינא דמלכותא דינא.

והוא נהר, אתמר ביה, (דניאל ז) נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי. נשמתהון דצדיקייא, טבלין ומתדכין ביה. ונשמתהון דרשיעי, נדונין ביה, ואתבעירו קמיה, פקש לפני אש, והיינו אש אוכלת אש. יהוה איהי חמה. נרתיקה דיליה, אדני. (דף ר"א ע"א) והיינו רזא דאוקמוה, לעתיד לבא מוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה, ורשעים נדונין בה.

ומחיוון דכורסאי דינא, הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין, אינון דממנן, על כל אבר דחב מחבל קטיגור אחד, כמה דאוקמוה, עשה עברה אחת, קנה לו קטיגור א'. ומיד דנחת אש של גבוה, ואוקיד לון לאלין אברין ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים ועזים. יהנה"ה נחית כאריה דאשא לאוקדא לון, אתוקדון אברים דלהון, אתוקדון מחבלים דממנן עלייהו, ומתפפרין חובין דישראל, דאינון אברים דשכינתא.

במהו זמנא, חיוון מתקרבין דממנן על זכוון, דאינון מכורסאי דרחמי, דאיהי תשובה, אימא עלאה. ובמה מתקרבין. בשם יהנה"ה, דעאל בהון. ובגין דא, קרבן ליהנה"ה. דלית מאן דיכיל לקרב חיוון ויסודין, לאעלאה שלם ביניהו, אלא שמיה, דקריב בשמיה מים לאש, ולא מכפה דא לדא, וקריב רוחא לעפרא, ולא מפריד ליה.

במהו זמנא, אינון שלמים חיוון ויסודין, ואתקריאו

לקרב חיות ויסודות להכניס שלום ביניהם אלא שמו, שמקרב בשמו מים לאש, ולא מכבים זה את זה, ומקרב רוח לעפר ולא מפריד אותו.

באותו זמן, אלו השלמים, חיות ויסודות, ונקראים קדשים, שאין טמאים ביניהם. ועוד, שלמים

זו ה' האחרונה, שהיא שלמותו של העמוד האמצעי בכל ההיות שפלולות בו, לכל ששת הצדדים שלו, שהן שש ספירות.

וסוד הדבר - חתם רום ופנה למעלה, ביה"ו, לימין של חסד. בהו"י, לשמאל של גבורה. וה"י, בעמוד האמצעי. יו"ה בנצח. בהוד הי"ו. ביסוד וי"ה. האילן שאוחז את כלם - תפארת. עץ עושה פרי. ומשום כך המקום שיפל העץ, שם יה"ו. ואף כך בכל הויה, ה' אחרונה שלמים לה, ולכל ההיות שאחוזים בה. כמו זה, יה"ו עם ה' - יהוה. הו"י עם ה' - הויה. וה"י עם ה' - והי"ה. ואף כך שאר ההיות. והם ח"י אותיות של ששת הצדדים שפלולים בצדיק חי העולמים, ועם ה' נעשה חז"ה. וסוד הדבר היא ה', כמו תבת נח שכנס בה בכל מין ומין, שהם שנים שנים שבעה לקרבן. שנים שנים - ארבעה. שבעה שבעה - ארבעה עשר. הרי י"ח. ותבה ה', בה נשלמת חיה.

(פתח ואמר, באתי לגני וגו') והצדיק כולל שש דרגות, ומשום כך תקנו לפתור בו חלום בשלשה שלומות, בשלשה פדיונות, שהוא ו', בחשבון ו'. והוא הסלם של חלום יעקב, כולל שש ספירות. מצב ארצה - שכינה תחתונה, וזו ה' התחתונה. וראשו - זה י', בו הוא צדיק שביעי. מגיע השמימה - זו האם העליונה, וזו ה' העליונה, שמצד החלום ה' שולטת על י', שהוא ראש הסלם, ה"י מן אלהים. ומשום כך, והנה מלאכי אלהים עלים וגו', ולא מלאכי יהו"ה.

האותיות כסדרן עולות בחלם, שהוא כתר על ארבע אותיות, שהתפשטות שלהן מחכמה עד המלכות הקדושה. משום שחכמה היא י', בינה ה', שש ספירות ו', מלכות ה' אחרונה. חלם כתר על כל האותיות. (ע"כ רעיא מהימנא).

קדשים, דלית טמאים ביניהם. ועוד, שלמים דא ה' בתראה, דאיהו שלימו דעמודא דאמצעייתא, בכל היות דכלילן ביה, לכל שית סטרין דיליה, דאינון שית ספיראן. ורזא דמלה, חתם רום ופנה למעלה, ביה"ו, לימינא דחסד. בהו"י, לשמאלא דגבורה. וה"י, בעמודא דאמצעייתא. יו"ה בנצח. בהוד הי"ו. ביסוד וי"ה. אילנא דאחיד לון בלהו, תפארת. עץ עושה פרי. ובגין דא מקום שיפול העץ, שם יה"ו. ואוף הכי בכל הויה, ה' בתראה שלמים לה, ולכל הויה, דאחידן בה. פגוונא דא, יה"ו עם ה', יהוה. הו"י עם ה', יהוה. וה"י עם ה', והי"ה ואוף הכי שאר הויה.

ואינון ח"י אתוון דשית סטרין, דכלילן בצדיק חי עלמין, ועם ה' אתעביד חז"ה. ורזא דמלה איהי ה', פגון תיבת נח, דאתכניש בה מפל מין ומין, דאינון שנים שנים שבעה לקרבנא. שנים שנים ארבעה. שבעה שבעה עשר. הא י"ח. ותיבה ה', בה אשתלים חיה.

(כ"א פתח ואמר באתי לגני וגו') וצדיק איהו כליל ו' דרגין. ובגין דא תקינו למפתר ביה חלמא בג' שלומות, בג' פדיונות, דאיהו ו', בחושבן ו'. ואיהו סלם דחלמא דיעקב, כליל ו' ספיראן. מוצב ארצה, שכינתא תתאה, ודא ה' תתאה. וראשו, דא י', ביה איהו צדיק שביעי. מגיע השמימה, דא אימא עלאה, ודא ה' עלאה, דמסטרא דחלמא, ה' שלטא על י', דאיהו רישא דסולמא, ה"י מן אלקים. ובגין דא, (בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עולים וגו', ולא מלאכי יהו"ה.

אתוון כסדרן, עולים בחלם, דאיהו כתר על ד' אתוון, דאתפשטותא דלהון, מחכמה עד מלכות קדישא. בגין דחכמה איהי י', בינה ה', שית ספיראן ו', מלכות ה' בתראה. חלם כתר על כל אתוון. (ע"כ רעיא מהימנא).

אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם. רבי אבא פתח, (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו'. את הפסוקים הללו בארו החברים במשה בשעה שהיה עולה מן העולם, שאמר (במדבר כז) יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפנייהם וגו'. ושנינו שזה נאמר על הגלות.

ובא ראה, הפסוקים הללו אמרה אותם כנסת ישראל למלך הקדוש. הגידה לי שאהבה נפשי, כמו שנאמר (שיר א) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלך הקדוש נאמר, אתה שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרו של רב המנונא סבא אומר, כל זמן שפנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כביכול הקדוש ברוך הוא בשלמות, ורועה ברצון אותו (ואת האחרים הוא ו) את עצמו מאותה יניקת החלב (של המלך) של האם העליונה, ומאותה יניקה שהוא יונק, משקה את כל שאר האחרים ומיניק אותם. ולמדנו שאמר רבי שמעון, כל זמן שפנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא בשלמות, בשמחה, שרירות בו ברכות ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, וכל זמן שאין פנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כביכול הברכות נמנעות ממנו ומכל שאר האחרים.

וסוד הדבר - בכל מקום שאין נמצאים זכר ונקבה, אין ברכות שורות עליו, ולכן הקדוש ברוך הוא גועה ובוכה, כמו שנאמר (ירמיה כח) שאג ישאג על נהו. ומה הוא אומר? אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם. (ויקרא ד) רבי אבא פתח (שיר השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו', הני קראי אוקמוה חבריאי במשה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, דאמר (במדבר כז) יפקוד יי' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפנייהם וגו', ותנינן דעל גלותא אתמר.

ותא חזי, הני קראי כנסת ישראל אמרן למלכא קדישא. הגידה לי שאהבה נפשי, כמה דאת אמר (שיר השירים א) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלכא קדישא אתמר, אנת שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרא דרב המנונא סבא אומר, כל זמן דפנסת ישראל אשתכח ביה בקודשא בריך הוא, כביכול קדשא בריך הוא בשלימו, ורעי ברעותא ליה (ולאחרנין ו) ליה) לגרמיה, מההוא יניקו דחלבא (כ"א דמלכא) דאימא עלאה, ומההוא יניקו דאיהו יניק, אשקי לכל שאר אחרנין, ויניק לון. ואוליפנא דאמר רבי שמעון, כל זמן דפנסת ישראל אשתכחת בקודשא בריך הוא, קדשא בריך הוא בשלימו, בחדוה, ברכאן ביה שריין, ונפקין מגיה לכל שאר אחרנין. וכל זמן דפנסת ישראל לא אשתכחת ביה בקודשא בריך הוא, כביכול ברכאן אתמנעו מגיה ומכל שאר אחרנין. ורזא דמלתא, בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא, ברכאן לא שראן עלוי, ועל דא קדשא בריך הוא געי ובכי, כמה דאת אמר (ירמיה כ"ה) שאג ישאג על נהו. ומאי אומר, אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

ובשעה שפנסת ישראל יצאה לגלות, אמרה לפניו: הגידה לי שאהבה נפשי. אתה אהוב נפשי, אתה שכל אהבת נפשי בך, איכה תרעה? איך תזון את עצמך מעמק הנחל שלא פוסק, איך תזון את עצמך מהאור של העדן העליון. איכה תרביץ בצהרים, איך תזון את כל אלו האחרים שנשקים ממך תמיד?

ואני הייתי נזונית ממך בכל יום, ונשקית ומשקה את כל אותם המתחוננים, וישראל נזונו בי, ועכשו שלמה אהיה פעטיה, איך אהיה מתעטפת בלי ברכות, כשיצטרכו אותן ברכות ולא ימצאו בדי. על עדרי חבריך, איך אעמד עליהם ולא אהיה רועה להם וזנה אותם. עדרי חבריך - אלו הם ישראל שהם בני האבות, שהם המרכבה הקדושה למעלה.

אמר לה הקדוש ברוך הוא: תעזבי את את שלי, שהרי שלי הוא דבר נסתר מלהודע. אבל - אם לא תדעי לך, לעצמך, הרי לך עצה. היפה בנשים, כמו שנאמר הנך יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן - אלה הם הצדיקים שהם נדשים בין העקבים, ובשבילם נתן לך כח לעמד. (עם כל זה) ורעי את גדיתיך על משכנות הרעים - אלו הם תינוקות של בית רבן שהעולם מתקים בשבילם, ונותנים כח לכנסת ישראל בגלות. משכנות הרעים - אלו בתי רבן, מקום בית המדרש שתמיד נמצאת בהם התורה.

דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו' - בא ראה, בשעה שצדיקים נמצאים בעולם, ואותם תינוקות של בית רבן נמצאים ועוסקים בתורה, יכולה

ובשעתא (דף י"ז ע"ב) דפנסת ישראל נפקת בגלותא, אמרת קמיה, הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחימא דנפשאי, אנת דכל רחימו דנפשי בך. איכה תרעה, איך תזון גרמך, מעמיקא דנחלא דלא פסיק. איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה. איכה תרביץ בצהרים, איך תזון לכל אינון אחרנין דאשתקיין מנך תדירא.

ואנא הוינא אתזנא מנך בכל יומא, ומשתקיא, ואשקינא לכל אינון תתאי, וישראל אתזנו בי, והשתא שלמה אהיה כעוטיה, איך אהוי מתעטפא, בלא ברכאן, פד יצטרכוון אינון ברכאן, ולא ישתפחון בידי. על עדרי חבריך, היאך איקום עליהו, ולא אהיה רעינא להו, וזנא להו. עדרי חבריך, אלין אינון ישראל, דאינון בני אבהן, דאינון רתיכא קדישא לעילא.

אמר ליה קדשא בריך הוא, שבוק אנת דידי, דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע. אבל אם לא תדעי לך, לגרמך, הרי לך עיטא. היפה בנשים, כמה דאת אמר הנך יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן, אלין אינון צדיקייא, דאינון נדשין בין עקבין, ובגיניהון יהיב לך חילא לקיימא. (ועם כל זה) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלין אינון תנוקות של בית רבן, דעלמא מתקיימא בגיניהון, ויהבין חילא לפנסת ישראל בגלותא. משכנות הרועים, אלין בתי רבן אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא בהון תדירא.

דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. תא חזי, בשעתא דצדיקייא אשתכחו בעלמא, ואינון תנוקות של בית רבן משתפחי ולעאן באורייתא, וכלא פנסת ישראל לקיימא

כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד עִמָּם בְּגִלוֹת.
וְאִם לֹא, כְּבִיכּוֹל הִיא וְהֵם אֵין
יְכוּלִים לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם. וְאִם
נִמְצְאִים צְדִיקִים, הֵם נִתְפָּסִים
בְּרֵאוֹנוֹ. וְאִם לֹא, אוֹתָם הַגְּדִיִּים
שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלָם
נִתְפָּסִים בְּרֵאוֹנוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְסַלֵּק אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, אֲף
עַל גַּב שְׂאִין נִמְצָא בָהֶם חֲטָא.
וְלֹא זֶה בְּלִבְדּוֹ, אֲלֵא מְרַחֵק מִמֶּנּוּ
אֶת כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹלָה לְגִלוֹת.
זֶהוּ שְׁכַתּוֹב, אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ
יַחֲטֵא לְאַשְׁמַת הָעָם. לְמָה יַחֲטֵא?

לְאַשְׁמַת הָעָם. מִשׁוּם חֲטָאֵי
הָעוֹלָם שֶׁגָּרְמוּ אֶת זֶה, לְאַשְׁמַת
הָעָם וְדָאֵי, וְלֹא לְאַשְׁמַתוֹ. יַחֲטֵא
- יִגְרַע טוֹבוֹ וְדִין דִּין בְּכָל, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים-א א) וְהִיִּיתִי אֲנִי
וּבְנֵי שְׁלֵמָה חֲטָאִים. דְּבַר אַחֵר
אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ - זֶה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כְּפִי שְׂאֵמְרָנוּ. יַחֲטֵא
- יַחֲסֵר מִכְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל וּמִהָעוֹלָם,
שֶׁלֹּא נוֹתֵן לָהֶם סְפוּק הַבְּרָכוֹת.
לְמָה? זֶהוּ לְאַשְׁמַת הָעָם וְדָאֵי,
זֶה בְּשִׁבְלֵי הַחֲטָא שֶׁל הָעָם.

אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטֵא. רַבִּי
יִצְחָק פְּתַח, (שְׁמוֹת ל"ב) זָכַר
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל
עַבְדֵּיךָ, הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה. כִּי
הִיא צְרִיף לְכַתּוֹב: זָכַר לְאַבְרָהָם
וּלְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל. מַה זֶה
לְיִצְחָק? אֲלֵא כִּי שְׁנִינּוּ, בְּכָל
מְקוֹם הַשְּׂמָאֵל נִכְלָל בְּיָמִין, וְהוּא
בְּכָלֵל שֶׁל הַיָּמִין. שְׁהִיָּמִין הַזֶּה
מִתְקַן לְעוֹלָמִים לְהַכְלִיל בּוֹ אֶת
הַשְּׂמָאֵל, וְעַל כֵּן לֹא חָלַק, כְּדִי
לְהַכְלִיל אוֹתוֹ בְּאַבְרָהָם. וּמִשׁוּם
כִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק (דְּוָקָא) כָּלֵל
אַחַד. (אֲבָל) וּלְיִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הוּא
אוֹחַז בְּכַפְּיוֹ (בְּכַתְּפוּי) אֶת שְׁנֵיהֶם,
וְהוּא שְׁלָם בְּכָל.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם כִּי. שְׁבוּעָה
נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבוֹת,
בְּאַבוֹת שְׁלֵמָעֵלָה, זֶהוּ שְׁכַתּוֹב

עִמָּהוֹן בְּגִלוֹתָא. וְאִי לָאו, כְּבִיכּוֹל הִיא וְאִינוֹן
לֹא יְכַלִּי לְאַתְקַיֵּימָא בְּעַלְמָא. וְאִי זַפְּאִין
אַשְׁתְּכַחוּ, אִינוֹן אֲתַפְסֵן בְּקַדְמִיתָא. וְאִי לֹא,
אִינוֹן גְּדִיִּין דְּעַלְמָא מִתְקַיֵּימָא בְּגִינִיהוֹן,
מִתְפָּסִין בְּקַדְמִיתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְלִיק
לוֹן מְעַלְמָא, אֲף עַל גַּב דְּלֹא אַשְׁתְּכַח בְּהוּ
חוּבָה. וְלֹא דָא בְּלַחוּדוּי, אֲלֵא רַחֵיק מִגִּיָּה
לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל וְאַתְגְּלִיָּיא בְּגִלוֹתָא.

הָדָא הוּא דְכָתִיב אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטֵא
לְאַשְׁמַת הָעָם. אֲמַאי יַחֲטֵא. לְאַשְׁמַת
הָעָם, בְּגִין חוּבֵי עַלְמָא דְגָרְמוּ הֵאֵי, לְאַשְׁמַת
הָעָם וְדָאֵי, וְלֹא לְאַשְׁמַת דִּילֵיהּ. יַחֲטֵא: יִגְרַע
טוֹבִיָּה, וְדָאִין דִּינִיָּה בְּכָלֵא, כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר (מַלְכִים א א) וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֵמָה חֲטָאִים.
דְּבַר אַחֵר אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ, דָּא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ
הוּא כְּדַקְאֲמַרְן. יַחֲטֵא, יִגְרַע מִן כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל
וּמְעַלְמָא, דְּלֹא יְהִיב לְהוֹן סְפוּק בְּרַכָּאֵן. אֲמַאי.
אִיהוּ לְאַשְׁמַת הָעָם וְדָאֵי, בְּגִין חוּבָה דְּעַמָּא
הִיא.

אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטֵא. (וּיְקָרָא ד) רַבִּי יִצְחָק
פְּתַח, (שְׁמוֹת ל"ב) זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֵּיךָ, הֵאֵי קָרָא קְשִׁיא, הֵכִי מִיבְעִי
לֵיהּ לְמַכְתָּב, זָכַר לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל,
מַאי לְיִצְחָק. אֲלֵא הֵכִי תְנִינּוּ, בְּכָל אֲתַר
שְׂמָאֵל אֲתַתְּפִיל בְּיָמִינָא, וּבְכָלֵלָא דִימִינָא
הוּא. דְּהֵאֵי יָמִינָא, אֲתַתְּקַנַּת לְעַלְמִין, לְאַכְלִלָּא
בֵּיהּ שְׂמָאֵלָא. וְעַל דָּא לֹא פְּלִיג, בְּגִין לְאַכְלִלָּא
לֵיהּ בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם. וּבְגִין כִּי לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק (דְּוָקָא) כָּלֵלָא חַד. (אֲבָל) וּלְיִשְׂרָאֵל, דְּהֵא
בְּתַרוּוִיָּיהוּ אֲחִיד לוֹן בְּגַדְפּוּי (ס"א בְּכַתְּפוּי), וְהוּא
שְׁלָם בְּכָלֵא.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם כִּי. אוֹמָאָה אֲוִמֵי קְדֻשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְאַבְהֵן, בְּאַבְהֵן דְּלְעִילָא הָדָא

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ, בְּאִינֹן
שְׁלֹמֶעֱלָה בְּאוֹתָם שְׁשׁוּרִים בְּךָ.
וּתְדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבָּה אֵת זְרַעְכֶם
וְגו'. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי, אֲשֶׁר אָמַרְתָּ
הֲיֵה צְרִיף לְהִיטּוֹ! אֲלֵא הַקְדּוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אָמַר כֶּךָ לְאֹבוֹת פַּעַם
וּפַעַמִּים. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי - שְׂרָצִיתִי
בְּרִצּוֹן נִפְשֵׁי, שְׁהָרִי אָמִירָה זֶהוּ
רִצּוֹן. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (מַלְכִּים-א
ח) אֲדַנִּי אָמַר לִשְׁכֵן בְּעַרְפֶּל. וְעוֹד
מָה תֹאמַר נִפְשֶׁךָ וְאַעֲשֶׂה לָּךְ.
וְנַחֲרֹו לְעֹלָם, מָה זֶה לְעֹלָם?
הָעוֹלָם שְׁלֹמֶעֱלָה שְׁאֲחֻזָּה בּוֹ
אוֹתָהּ אֲרָץ, וְנִזְוֹנִית מְאוֹתוֹ עוֹלָם.
וְאִם הָאֲרָץ הִזוּ מִתְגַּרְשֶׁת, מִמָּה
זֶה? לְאַשְׁמַת הָעַם הוּא נִהְיָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם הִכְהֵן
הַמְּשִׁיחַ יַחְטֵא - זֶה הִכְהֵן
שְׁלֹמֶטָה, שְׁנַתְּפִקֵן לְעִבוּדָה
וְנִמְצָא בּוֹ חֲטָא, זֶה וְדַאי קוֹרָה
לְאַשְׁמַת הָעַם. אוֹי לְאוֹתָם
שְׁסוּמְכִים עֲלֵיוֹ. כְּמוֹ כֵּן שְׁלִיחַ
צְבוּר שְׁנִמְצָא בּוֹ חֲטָא, (מִשּׁוּם שֶׁהָעַם
לֹא נִמְצְאוּ צְדִיקִים לִפְנֵי הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) אוֹי
לְאוֹתָם שְׁסוּמְכִים עֲלֵיוֹ. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, וְכָל שָׁפֵן הִכְהֵן, שְׁפָל
יִשְׂרָאֵל, וְהַעֲלִינִים וְהַתְּחַתּוֹנִים,
כֻּלָּם מְאַחֲדִים (מַחְכִּים) וּמְצַפִּים
לְהַתְּבַרֵךְ עַל יְדוֹ.

שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהִכְהֵן
מִתְחִיל לְכוֹן דְּבָרִים וּלְהַקְרִיב
קָרְבָן עֲלֵיוֹן, הַכֹּל נִמְצָאִים בְּבִרְכָה
וּבְשִׁמְחָה. הַיָּמִין מִתְחִיל
לְהַתְּעוֹרֵר, הַשְּׂמָאל נִכְלָל לְיָמִין,
וְהַכֹּל נִקְשֵׁר וְנִאָחַז זֶה עִם זֶה,
וְכֻלָּם מִתְּבָרְכִים כְּאַחֵד. נִמְצָא
שְׁעַל יְדֵי הִכְהֵן מִתְּבָרְכִים
הַעֲלִינִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, וְהָרִי
פְרֻשׁוֹהּ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ צְרִיף לְהַקְרִיב
קָרְבָן עֲלֵיוֹ, כְּדִי שְׁיִתְּכַפֵּר חֲטָאוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי שְׁנִינּוּ שְׁעַל
יְדֵי הִכְהֵן מִתְּכַפֵּר חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם
כְּשִׁמְקָרִיב קָרְבָן. עֲכָשׁוּ כְּשֶׁהוּא
חֲטָא, מִי מְקָרִיב עֲלָיו וּמִי יִכְפֹּר

הוּא דְכָתִיב אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ, בְּאִינֹן
דְּלַעֲיִלָא בְּאִינֹן דְּשָׂרָאן בְּךָ. וְתַדְבֵּר אֲלֵיהֶם
אַרְבָּה אֵת זְרַעְכֶם וְגו'. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי, אֲשֶׁר
אָמַרְתָּ מִיְכַעֲי לִיָּהּ. אֲלֵא קִדְשָׁא בְרִיף הוּא אָמַר
בְּךָ לְאַבְהֵן, זְמַנָּא וְתַרִין זְמַנִין. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי:
דְּצִבִּיתִי בְרַעוּ נִפְשֵׁי, דְּהָא אָמִירָה רַעוּתָא הוּא,
הָדָא הוּא דְכָתִיב, (מַלְכִּים א ח) אֲדַנִּי אָמַר לְשִׁפּוֹן
בְּעַרְפֶּל. וְעוֹד מָה תֹאמַר נִפְשֶׁךָ וְאַעֲשֶׂה לָּךְ.
וְנַחֲרֹו לְעוֹלָם, מָאִי לְעוֹלָם. עוֹלָם דְּלַעֲיִלָא,
דְּאַחֲדָא בִּיהּ הֵיא אֲרָץ, וְאַתְּזַנַּת
מִהֵהוּא עוֹלָם, וְאִי הֵיא אֲרָץ אֲתֵרְכַת, כְּמֵאִי
הוּא. לְאַשְׁמַת הָעַם הוּא דְהוּי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחְטֵא, דָּא
כְהֵן דְלִתְתָא, דְאַתְתְּקֵן לְעִבוּדָה וְאַשְׁתַּכַּח
בִּיהּ חֲטָאָה, לְאַשְׁמַת הָעַם הוּא דְהוּי וְדַאי. וּוי
לְאִינֹן דְּסַמִּיכִין עֲלֵיהּ, (דף י"ח ע"א) כְּגוֹוֹנָא דָּא,
שְׁלִיחָא דְצְבוּרָא דְאַשְׁתַּכַּח בִּיהּ חֲטָאָה, (בְּיִז
דְעִמָּא לֹא אֲשַׁתְּבַחוּ וְכַאֲזִי כְּמִי קִדְשָׁא בְרִיף הוּא) וּוי לְאִינֹן
דְּסַמִּיכִין עֲלֵיהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכָל שָׁפֵן
כְּהֵנָּא, דְכָל יִשְׂרָאֵל, וְעֲלָאִין וְתַתְּאִין כְּלָהוּ
אַחֲדָן (נ"א מַחְכִּאִין) וּמְצַפְּאֵן לְאַתְּבָרְכָא עַל יְדוּי.

דְּהָא תְּנִינֹן, בְּשַׁעַתָּא דְכְהֵנָּא שְׂאָרִי לְכוּוֹנָא
מְלִין, וּלְקָרְבָא קָרְבָנָא עֲלָאָה, כְּלָא
אַשְׁתַּכַּחוּ בְּבִרְכָתָא וּבְחֻדוּוּתָא. יְמִינָא, שְׂאָרִי
לְאַתְּעָרָא. שְׂמָאלָא אֲתַפְּלִיל בִּימִינָא, וְכָלָא
אַתְּאַחִיד וְאַתְּקַשֵׁר דָּא בְּדָא, וְאַתְּבָרְכוּן כְּלָהוּ
כְּחֻדָא. אֲשַׁתְּכַח, דְעַל יְדָא דְכְהֵנָּא, מִתְּבָרְכָאֵן
עֲלָאִי וְתַתְּאִי, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כֶּךָ בְּעֵי
לְקָרְבָא קָרְבָנָא עֲלֵיהּ, בְּגִין דְיִתְּכַפֵּר חוּבִיָּהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא תְּנִינֹן, דְעַל יְדָא דְכְהֵנָּא
אַתְּכַפֵּר חוּבָא דְבֵר נָשׁ, כְּדִי קָרִיב קָרְבָנָא.
הַשְׁתָּא דְאִיהוּ חֲטִי, מָאֵן מְקָרִיב עֲלֵיהּ, וּמֵאֵן
יִכְפֹּר עֲלֵיהּ. אִי תִימָא דְאִיהוּ מְקָרִיב עַל

עליו? אם תאמר שהוא מקריב על נפשו - הרי הוא התקלקל, ואינו כדאי שיתברכו עליו עליונים ותחתונים. התחתונים לא יתברכו על ידו, כל שפן העליונים. אמר רבי יהודה, ולא? והרי כתוב (ויקרא טו) וכפר בעדו ובעד ביתו. למה צריך לכפר עליו? משום שהוא חטא, וכפר על עצמו, שכתוב וכפר בעדו. אמר רבי חייא, הרי ידוע באיזה מקום נקשר הפה הגדול ובאיזה מקום נקשר פהו אחר. ואותו שנקרא סגן ידוע. משום כך פהו מקריב את קרבנו בראשונה, ומעלה אותו עד אותו מקום שנקשר בו. ואחר שהפהו עלה לאותו מקום, לא מעכבים אותו לעלות למקומו ולכפר על חטאו. ולכן אחר מקריב עליו את קרבנו. כיון שאחר הוא המקריב, ולא מסתפקים כל כך על ידו, אחר כך הוא מקריב, ואותם העליונים, כלם מתחברים לכפר את חטאו, והמלך הקדוש מסכים על ידם. כמו כן המתפלל וטעה, יעמד אחר תחתיו.

רבי אלעזר ורבי אבא היו יושבים. אמר רבי אלעזר, ראיתי את אבא ביום ראש השנה ביום הכפורים שאינו רוצה לשמע תפלה מכל אדם, אלא אם עמד עליו שלשה ימים קדם לטהר אותו. שרבי שמעון היה אומר כך: בתפלת האדם הזה שאני מטהר, מתכפר העולם. וכל שפן בתקיעת השופר שאינו מקבל תקיעה של אדם שאינו חכם לתקע בסוד התקיעה.

ששנינו, רבי ייסא סבא אומר, התקיעות הללו כסדרן. הראשונה פלוה מהפל. השנייה - אחת כסדר ואחת כסדר, גבורה גדולה ביניהם. שלישית - אחת פאן ואחת פאן, וגבורה ביניהם. השכר עולה, והתרועה יורדת.

נפשיה, הא איהו אתקלקל, ולא איהו כדאי דיתברכו על עליה עלאי ותתאי. תתאי לא יתברכו על ידיה, כל שפן עלאי. אמר רבי יהודה, ולא. והא כתיב (ויקרא טו) וכפר בעדו ובעד ביתו, אמאי בעיא לכפרא עליה, בגין דאיהו חב יכפר על גרמיה, דכתיב וכפר בעדו. אמר רבי חייא, הא ידיע באן אתר אתקשר פהנא רבא. ובאן אתר אתקשר פהנא אחרא, והוא דאקרי סגן ידיעא. בגין כך, פהו אחרא קא מקריב קרבניה בקדמיתא, וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר ביה. פתר דכהנא סליק לההוא אתר, לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה, ולא תפרא חוביה. ועל דא, אחרא קא מקריב עליה קרבניה. כיון דאחרא הוא מקריב, ולא מסתפקין כל כך על ידיה, לבתר איהו מקריב, ואינון עלאין, פלהו מתחברין לכפרא חוביה. ומלפא קדישא אסתפם על ידיהו. כגוונא דא, המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו.

רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי. אמר רבי אלעזר, חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים, דלא בעי למשמע צלותא מפל בר נש, אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם, לדפאה ליה. דרבי שמעון הוה אמר הכי, בצלותא דהאי בר נש דאנא מדפינא, אתכפר עלמא. וכל שפן בתקיעה דשופר, דלא מקבל תקיעתא דבר נש דלאו איהו חכים למתקע ברזא דתקיעה.

דתנינן, רבי ייסא סבא אומר, הני תקיעתא כסדרן. קדמאה, פלילא מפלא. תנינא, חדא כסדרא וחדא כסדרא, גבורה גדולה ביניהו. תליתאה, חד הכא וחד הכא גדולה ביניהם. שלישית - אחת פאן ואחת פאן, וגבורה ביניהם. השכר עולה, והתרועה יורדת.

אחת קשה ואחת רפה. והרי פרשוה. והן עשור. והן תשע. כלל אחד של הכל.

וביום הזה מתעטר יצחק, והוא הראש לאבות. ביום הזה כתוב, (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים. ביום הזה יצחק נעקד, ועקר הכל, ושרה מדברת (מיללת), וקול שופר חזק מאד. אשרי חלקו של מי שעובר ביניהם ונצל מהם. אמר רבי אבא, משום כך קוראים פרשת יצחק ביום הזה, שביום הזה נעקד יצחק למטה ונקשר באותו שלמעלה. (באברהם) מתי נקשר? בשעה שכתוב (בראשית כב) ויעקד את יצחק בנו וגו'.

אמר רבי אלעזר, ביום הזה מעטר יצחק את אברהם, שכתוב והאלהים נסה את אברהם. מה זה נסה? כמו שנאמר (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי. (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי. מה בא להשמיענו? משום שהימין נתקן ונשלם. זהו שכתוב והאלהים נסה את אברהם. והאלהים בדיוק. וזהו (בראשית לא) ופחד יצחק.

רבי אבא אמר, כתוב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. פי אלהים שופט, אלמלא שעבר הדין של יצחק במקום שיעקב שורה (ונרפא) והתפסה (ורחץ) (והתבשם) שם, או לעולם שייפגש בדינו. וסוד הדבר - (ישעיה סו) כי באש ה' נשפט.

וזוהי התבשמות של העולם. וכיון שנכנס למקומו של יעקב, ויעקב אוחו בו, אזי האש שוככת והגחלים מצטננים. לאדם שהיה רוגז, וחגר ושם עליו כלי זין, ויצא מרגז להרג אנשים. חכם

גבורה בינייהו. פוסקא סלקא, קומטרא נחתא. חד תקיפא וחד רפיא. והא אוקמוה. ואינון עשרה. ואינון תשע. חד פללא דכלא.

ובהאי יומא מתעטרא יצחק, והוא רישא לאבהן. בהאי יומא כתיב, (ישעיה

לג) פחדו בציון חטאים. בהאי יומא יצחק אתעקד, ועקיד פלא, ושרה מלילת (ס"א מיללת) וקול שופרא תקיף לחדא. זפאה חולקיה, מאן דעבר בינייהו, ואשתזיב מנייהו. אמר רבי אבא, בגין כך קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא, דבהאי יומא אתעקד יצחק לתתא, ואתקשר בההוא דלעילא. (נ"א באברהם) אימתי אתקשר. בשעתא דכתיב, (בראשית כב) ויעקוד את יצחק בנו וגו'.

אמר רבי אלעזר, בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם, דכתיב, (בראשית כב) והאלהים

נסה את אברהם. מאי נסה. כמה דאת אמר, (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי. (שמות

יז) ויקרא שמו יי' נסי. מאי קא משמע לך. בגין דאשתכליל ימינא ואשתלים. הדא הוא

דכתיב והאלהים נסה את אברהם. והאלהים דייקא, ודא הוא (בראשית לא) ופחד יצחק.

רבי אבא אמר, כתיב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. פי אלהים שופט,

אלמלא דאעבר דינא דיצחק, באתר דיעקב שארי, (ס"א) (ואתסי) (ואתפסי) (ס"א) (ואתסחי) (ס"א)

(ואתקסם) תמן, ווי לעלמא דיערע בגיניה, ורזא דמלה, (ישעיה סו) כי באש יי' נשפט. ודא הוא אתבסמותא דעלמא.

וכיון דעאל באתרא דיעקב, ויעקב אחיד (דף יח ע"ב) ביה, כדין שכיך אשא, ואצטננו

גומריה. לפר נש, דההו רגזי, וחגר וזיין גרמיה, ונפק ברוגזיה לקטלא לבני נשא. חד חפימא קם על פתחא,

חד חפימא קם על פתחא,

אחד עמד על הפתח ואחז בו. אמר: אלמלא לא החזיק בי ותפס אותי, הרי היה נמצא הרג של אנשים. בעוד שהחזיקו זה בזה ואחזו זה בזה, הצטנן רגזו על שיצא להרג. יצא להוכיח - מי סובל את הרגז וחזק הדין של אותו אדם? הנה אומר, זה שעמד על הפתח.

כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, אל תפחדו, הרי אני עומד על הפתח, אבל הזדרזו ביום הזה ותנו לי כח. במה? בשופר. שאם נמצא קול השופר כראוי ומכניס בו למטה, אותו הקול עולה, ובו מתעטרים האבות, ועומדים במשכנו של יעקב. ולכן צריך להזהר בשופר ולדעת את אותו הקול ולכונן בו. ואין לך קול בשופר שלא עולה רקיע אחד, וכל אותם האוכלוסים של אותו רקיע, נותנים מקום לאותו קול. ומה אומרים? (יואל ב) וה' נתן קולו לפני חילו וגו'. ועומד אותו הקול באותו הרקיע, עד שבא קול אחר, ונועדו (התעוררו) יחדו, ועולים בזווג לרקיע אחר. ועל זה שנינו, יש קול שמעלה קול, ומה הוא? אותו הקול של תקיעתם של ישראל שלמטה.

וכיון שמתחברים כל הקולות הללו שלמטה ועולים לאותו רקיע עליון שהמלך הקדוש שורה בו, מתעטרים (נועדים) כלם לפני המלך, ואז הכסאות עולים, וכסא אחר של יעקב עומד ומתתקן.

ועל זה מצאנו בספרו של רב המנונא סבא באתן תפלות של ראש השנה שהיה אומר, התפלה וקול השופר (שאותו קול) שמוציא אותו הצדיק, שנמצא מרוחו ונפשו באותו השופר של אותו הקול שעולה למעלה. ובאותו יום עומדים ונמצאים מקטרגים

ואחיד ביה, אמר אלמלא לא אחיד בי ואתתקף בי, הא קטולא בכני נשא אשתכח. בעוד דאתתקפו דא בדא, ואחיד דא בדא, אצטנן רוגזיה על דנפק לקטלא. נפק לאוכחא, מאן סביל רוגזא ותוקפא דדינא דההוא בר נש. הוי אימא, דא דקאים אפתחא.

כך אמר קדשא בריך הוא לישראל, בני, לא תדחלון, הא אנא קאים על פתחא, אבל אנדרזו בהאי יומא והבו לי חילא. ובמה. בשופר. דאי אשתכח קול שופר פדקא יאות, ומכווני ביה לתתא, ההוא קלא סליק, וביה מתעטרי אבהו, וקיימי במשפניה דיעקב. ועל דא בעי לאזדהרא בשופרא, ולמנדע בההוא קלא ולכוונא (ביה).

ולית לך קלא בשופרא, דלא סליק רקיעא חד. וכל אינון אוכלוסין דההוא רקיעא, יתבין אתר לההוא קלא, ומאי קא אמרי. (יואל ב) ויני נתן קולו לפני חילו וגו'. וקאים ההוא קלא בההוא רקיע, עד דאתי קלא אחרא, ואתעתדו (ס"א ואתערבו) פחדא, וסלקין בזווגא לרקיעא אחרא. ועל דא תנינו, אית קול דסליק קול, ומאי איהו. ההוא קלא דתקיעתא דישראל דתתא.

וכיון דמתחברין כל אינון קלין דלתתא, וסלקין לההוא רקיעא עלאה דמלפא קדישא שארי ביה, מתעטרין (ס"א מתעדרו) פלהו קמי מלפא, וכדין פורסוון רמיו וכורסייא אחרא דיעקב קאים ואתתקן.

על דא אשפחנא בספרא דרב המנונא סבא, באינון צלותי דראש השנה, דהיה אומר, צלותא וקל שופרא (דההוא קול) דאפיק ההוא זפאה, דאשתכח מרוחיה ומנפשיה בההוא ונפשו באותו השופר של אותו הקול שעולה למעלה.

למעלה. וכשעולה אותו קול השופר, כלם נדחים לפניו ולא יכולים לעמד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים לכוון את הרצון לפני רבונו ויודעים לתקן עולם ביום הזה בקול שופר. ועל זה כתוב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי. ביום הזה צריך העם להסתפל באדם שלם מפל, שיודע את דרכי המלך הקדוש, שיודע בכבוד המלך שיבקש עליהם בקשה ביום הזה, ולזמן קול שופר בכל העולמות, בכנות הלב, בחכמה, ברצון ובשלמות, כדי שישתלק הדין על ידו מן העולם. או לאותם שהשליח שלהם לא נמצא פראוי, שהרי חטאי העולם (העם) באים להזכר בגללו. זהו שכתוב, אם הפהן המשיח יחטא - שהוא שליחם של כל ישראל - לאשמת העם הוא, משום שהדין שורה עליהם.

ובשהשליח הוא צדיק פראוי, אשרי העם, שכל הדינים מסתלקים מהם על ידו, כל שפן הפהן שעליו מתברכים עליונים ותחתונים.

אמר רבי אלעזר, ועל זה, כהן ולוי טרם שיעלה לעבודה, בודקים אחריו, ויודעים דרכיו ומעשיו. ואם לא, אינו עולה לעבודה, וכן בסנהדרין כדי לדון דין.

ואם נמצא פראוי, נותנים עליו חמרות המקדש. ואם לא, אינו עולה לעבודה. זהו שכתוב, (דברים לג) וללוי אמר תמיד ואוריד לאיש חסידך. מפני מה זכה (אחרון) לאורים ולתמים ולעבד עבודה? הוי אומר, אשר נסיתו וגו'. האמר לאביו ולאמו

שופרא, דההוא קול סליק לעילא. ובההוא יומא קיימין ומשתכחי מקטרגין לעילא. וכד סליק ההוא קלא דשופרא, פלהו אתדחייין קמיה, ולא יכלין לקיימא. זפאה חולקיהון דצדיקייא, דידעין לכוונא רעותא לקמי מאריהון, וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא, בקל שופרא. ועל דא כתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי.

בהאי יומא, בעי עמא לאסתפלא בבר נש שלים מפלא, דידע ארחוי דמלפא קדישא, דידע ביקרא דמלפא, דיבעי עלייהו בעותא בהאי יומא. ולזמנא קל שופרא בכלהו עלמין, בכוונה דלפא, בחכמתא, ברעותא, בשלימו. בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא. ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח פדקא גאות, דהא חובי עלמא (עמא) אתיין לאדפרא בגיניה. הדא הוא דכתיב, אם הפהן המשיח יחטא, דהוא שליחא דכל ישראל, לאשמת העם הוא, בגין דדינא שריא עלייהו. וכד שליחא הוא זפאה כדקא גאות, זפאין אינון עמא, דכל דינין מסתלקין מנייהו על ידיה, כל שפן פהנא, דעליה מתברכאן עלאי ותפאי.

אמר רבי אלעזר, ועל דא, כהן ולוי עד לא יסלק לפולחנא, בדיקין אבתריה, וידעין ארחוי ועובדוי, ואי לא, לא סליק לפולחנא, וכן בסנהדרין למידן דינא.

ואי אשתכח פדקא גאות, יהבין עליה חומרא דמקדשא. ואי לא, לא סליק לפולחנא. הדא הוא דכתיב, (דברים לג) וללוי אמר תמיד ואוריד לאיש חסידך. מפני מה זכה (אחרון) לאורים ולתמים, ולמפלח פולחנא. הוי אומר (דברים לג) אשר נסיתו וגו'. האומר לאביו ולאמו וגו'.

לא רָאִיתוּ וְגו'. וְכִינּוּן שֶׁנִּמְצָאוּ
בְּדַרְגּוֹת הַלָּלוּ, אֲזִי - יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ
לְיַעֲקֹב וְגו', יִשְׁמֹו קְטוֹרֵה וְגו'.
לְשִׁפְךָ אֶת הַרְגֹז וְלִמְנון שְׁלוֹם.
וְכִלִּיל עַל מִזְבְּחֶךָ, כְּדִי שֶׁהַכֹּל
יִתְבַּשְׂמוּ וְיִמְצָאוּ בְּרֻכּוֹת בְּכֹל
הָעוֹלָמוֹת, אֲזִי - בְּרַךְ ה' חִילוֹ וְגו'.

וְאִם כָּל עַדְת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ וְנִעְלָם
וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (ישעיה
ל"ב) נְשִׁים שֶׁאֲנָנוֹת קִמְנָה שְׁמַעֲנָה
קוֹלֵי וְגו'. כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ לְאָדָם
לְהִתְבּוֹנֵן בְּכַבּוֹד רַבּוֹנוּ, כְּדִי
שִׁימְצָא בְּרִיָּה שְׁלֵמָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. שְׁפָאֲשֵׁר בְּרָא הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, הוּא בְּרָא
אוֹתוֹ שְׁלֵם, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז'
אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
יִשְׂרָאֵל וְגו'. אֶת הָאָדָם - זָכַר וְנִקְבָּה.
וְנִקְבָּה נִכְלָלֶת בְּזָכַר, וְאִזּוֹ כְּתוּב
יִשְׂרָאֵל. אַחֵר כֶּף - וְהִמָּה בְּקִשּׁוֹ
חֲשֻׁבֹנוֹת רַבִּים.

בֵּא רָאָה, מִנְקֵב תְּהוֹם רַבָּה
נִמְצָאֹת רוּחַ נִקְבָּה, רוּחַ שֶׁל כָּל
הַרוּחֹת, וּבְאֲרָנוּ שֶׁשְׂמָה לִילִית,
וְהִיא נִמְצָאָה לְרֵאשׁוֹנָה אֲצֵל
אָדָם. וּבִשְׁעָה שֶׁנִּבְרָא אָדָם וְנִשְׁלַם
גִּיפוֹ, הִזְדַּמְנוּ עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף אֶלֶף
רוּחֹת מִצַּד הַשְּׂמָאל. זֶה רָצָה
לְהַכְנִס בּוֹ, וְזֶה רָצָה לְהַכְנִס בּוֹ,
וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים. עַד שֶׁעָצַר בָּהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָדָם הָיָה
שׁוֹכֵב גּוֹף בְּלִי רוּחַ, וּמְרָאֵהוּ הָיָה
יָרֵק, וְכֹל אוֹתָן רוּחֹת סוֹכְבוֹת
אוֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יָרַד עָנָן אֶחָד וְדָחָה
(זוֹרֵק) אֶת כָּל אוֹתָן הַרוּחֹת,
וּבִשְׁעָה הַזֹּאת כְּתוּב, (בראשית
א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ
נֶפֶשׁ חַיָּה. וְהָרִי בְּאֲרָנוּ, שֶׁנִּקְבָּה
מִתְעַבְרַת מִן הַזָּכַר מִן אוֹתָהּ נֶפֶשׁ
שֶׁל אָדָם, וְהִיא מוֹצִיאָה אוֹתָהּ
הַרוּחַ לְנֶשֶׁב אוֹתָהּ בְּאָדָם, כְּלוּלָה

וְכִינּוּן דְּאִשְׁתַּכְחוּ בְּאֵלֵין דְּרַגִּין, כְּדִין יוֹרוּ
מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְגו', יִשְׁמֹו קְטוֹרֵה וְגו'.
לְשִׁפְכָא רוּגְזָא, וְלִזְמִנָא שְׁלָמָא. וְכִלִּיל עַל
מִזְבְּחֶךָ, בְּגִין דִּיתְבַּסְמוּן כְּלָא, וְיִשְׁתַּכְחוּן
בְּרַכָּאן בְּכִלְהוּ עֲלָמִין, כְּדִין (דבריים לג) בְּרַךְ יי'
חִילוֹ וְגו'.

וְאִם כָּל עַדְת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ וְנִעְלָם וְגו'. (ויקרא
ד') רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (ישעיה ל"ב) נְשִׁים
שֶׁאֲנָנוֹת קִמְנָה שְׁמַעֲנָה קוֹלֵי וְגו'. כִּמְהָ אֵית
לִיה לְבַר נֶשׁ, לְאִסְתַּכְלָא בִיקְרָא דְמֵאֲרִיָּה, בְּגִין
דִּישְׁתַּכַּח בְּרִיָּה שְׁלִים קִמְיָה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
דְּכַד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נֶשׁ (ד' י"ט
ו"א) בְּרָא לִיה שְׁלִים, כִּמְהָ דְאִתְמַר, (קהלת
ז') אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְגו'.
אֶת הָאָדָם דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְנוֹקְבָא אִתְפְּלִילֶת
בְּדְכוּרָא, וְכִדִּין יִשְׂרָאֵל כְּתוּב. לְבַתָּר וְהִמָּה בְּקִשּׁוֹ
חֲשֻׁבֹנוֹת רַבִּים.

תָּא חַזִּי, מְנוֹקְבָא דְתַהוֹמָא רַבָּא עֲלָאָה,
אִשְׁתַּכַּחַת חַד נִוְקְבָא רוּחַתָא דְכָל רוּחִין,
וְהָא אוֹקִימָנָא לִילִית שְׂמָה. וְהִיא אִשְׁתַּכַּחַת
בְּקַדְמֵיתָא לְגַבֵּי אָדָם. וּבִשְׁעָתָא דְאִתְבְּרִי אָדָם,
וְאִשְׁתַּלִּים גּוֹפִיָּה, אֲזִדְמָנוּ עַל הַהוּא גּוֹפָא אֶלֶף
רוּחִין מִסְטָרָא דְשְׂמָאֲלָא. דָּא בְּעָא לְאִעֲלָא
בֵּיה, וְדָא בְּעָא לְאִעֲלָא בֵּיה, וְלֹא הוּוּ יְכֻלִי,
עַד דְּגָעַר בְּהוּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָדָם הָוָה
שְׁכִיב גּוֹפָא בְּלָא רוּחָא, וְחִיזוּ דִילִיָּה יְרוּקָא
הָוָה, וְכָל אֵינוֹן רוּחִין סַתְרִין עֲלֵיהָ.

בְּתַהוּא שְׁעָתָא נְחִית עֲנָנָא חַד,
וְדָחָא (זוֹרֵק) לְכָל אֵינוֹן רוּחִין.
וּבִשְׁעָתָא דָּא כְּתוּב, (בראשית א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְהָא אוֹקִימָנָא, דְּנוֹקְבָא
אִתְעַבְרַת מִן דְּכוּרָא מִן הַהוּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם,
וְהִיא אִפִּיקַת הַהוּא רוּחָא, לְנֶשֶׁבָא בֵּיה בְּאָדָם,

כְּלִיל מִתְרִין סְטְרִין כְּדָקָא

חזי, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאָפוּי נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. לְנֶפֶשׁ חַיָּה מִמָּוֶשׁ. וּמֵאֵן דְּאִסְתַּפֵּק בְּהַאי, בְּגִין דְּלֹא יָדַע, אִי חַיָּה זֶה הִיא חַיָּה תַתָּא, אוּ חַיָּה דְשָׁמַיָא יִשְׂרָאֵל, אוּ מְדַכּוּרָא אוּ מְנוּקְבָא. אֲבָל לֹא כְתִיב לְנֶפֶשׁ הַחַיָּה, אֲלֵא לְנֶפֶשׁ חַיָּה סַתָּם, דְּמִשְׁמַע פְּלֵא.

וְכַד גַּם אָדָם, הוּוּת נּוּקְבִיתָה תְּקוּעָה בְּסִטְרוּי. וְהֵיכָא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא דְבִיָּה, הָוּה אִסְגִּי לְהַאי סִטְרָא, וְלְהַאי סִטְרָא, וְסִגִּי לְהַאי וְלְהַאי, בְּגִין דְּהִכִּי אֲתַפְּלִילֵת. לְבַתָּר נָסַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, וְתַקִּין לְנוּקְבִיָּה, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ב) וַיִּבְּן יי' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע וְגו'. אֶת הַצֶּלַע הָא אֻקְיָמְנָא, פְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות כ) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁפָּן. וַיְבִיֵאֶה אֶל הָאָדָם, בְּתַקּוּנָהָא כְּכֹלָה לְחוּפָּה.

בֵּינן דְחִמַּת לִילִית דָּא, עֲרַקַת, וְהִיא בְּכַרְכִּי נִמָּא, וְעַד פְּעַן הִיא זְמִינָא לְאַבְאָשָׁא בְּנִי עֲלֵמָא. וְכַד זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחֻרְבָּא רוּמִי רְשִׁיעֵתָא, וְלִמְהוּי חוּרְבָן לְעֵלְמִין, יִסְלַק לְהַאי לִילִית, וַיִּשְׁרִי לָהּ לְהַאי חוּרְבָּא, בְּגִין דְּהִיא חוּרְבְּנָא דְעֵלְמָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה לד) אַף שָׁם הִרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָה לָהּ מְנוּחָ.

וּבְסִפְרֵי קְדָמָי אַמְרִי, דְּאִיהִי עֲרַקַת מִן אָדָם מְקַדְמַת דְּנָא, וְאַנְן לֹא תְנִינן הַכִּי, בְּגִין דְּהִיא נּוּקְבָא דָּא אֲשֶׁתִּפְּחַת עֲמִיה, אֲבָל עַד לֹא קָמַת הַאי נֶפֶשׁ (ס"א דְהָא נּוּקְבָא דָּא לֹא אֲשֶׁתִּפְּחַת עֲמִיה אֲבָל עַד לֹא אֲתַתְּקַנַּת נּוּקְבָא דָּא) עֲמִיה דְּאָדָם פְּדָקָא יְאוּת, הוּוּת מְזִדְּוּגָא עֲמִיה וְכַד הַאי אֲתַתְּקַנַּת עֲמִיה פְּדָקָא יְאוּת, עֲרַקַת הִיא לְנִמָּא, וְזְמִינָא לְאַבְאָשָׁא בְּנִי עֲלֵמָא.

אֲסוּוּתָא לְהַאי, בְּהֵיכָא שְׁעֵתָא דְּאִזְדְּוּגָא בְּרִנָּה בְּתַתִּיה, יְכוּיִן לְבִיָּה בְּקַדּוּשָׁה

מִשְׁנֵי צְדָדִים פְּרָאוּי. זְהוּ שְׁפַתּוּב (שם ב) וַיִּפַּח בְּאָפוּי נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. לְנֶפֶשׁ חַיָּה מִמָּוֶשׁ. וּמִי שְׁמִסְתַּפֵּק בְּזֵה, כִּי אִינוּ יוֹדַע אִם הַחַיָּה הַזֶּה הִיא הַחַיָּה הַתַּתְּוֹנָה, אוּ הַחַיָּה שְׁשָׁמַיָּה יִשְׂרָאֵל, אוּ מְהַזְכֵּר אוּ מְהַנְקֵבָה. אֲבָל לֹא כְתוּב לְנֶפֶשׁ הַחַיָּה, אֲלֵא לְנֶפֶשׁ חַיָּה סַתָּם, שְׁמִשְׁמַע הַכֹּל.

וּבְשִׁעְמִיד אָדָם, הֵיכָה נִקְבָּתוּ תְּקוּעָה בְּצִדּוֹ, וְאוּתָהּ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה שְׂבוּ הֵיכָה מִתְּפַשְׁטָה לְצַד הַזֶּה וְלְצַד הַזֶּה, וְהֵיכָה מְסַפִּיקָה לְזֵה וְלְזֵה, מִשּׁוּם שְׁכָף נְכַלְלָה. אַחַר כֵּךְ נָסַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וְתַקִּין אֶת נִקְבָּתוֹ. זְהוּ שְׁפַתּוּב (שם) וַיִּבְּן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע וְגו'. אֶת הַצֶּלַע, הָרִי בְּאַרְנוֹ, כְּמוֹ שְׁנִימָא (ויקרא מד) וּלְצֶלַע הַמִּשְׁפָּן. וַיְבִיֵאֶה אֶל הָאָדָם, בְּתַקּוּנָיָהּ כְּמוֹ פְּלָה לְחַפָּה.

בֵּינן שְׂרָאָתָה לִילִית כְּךָ, בְּרַחָה, וְהִיא בְּכַרְכִּי הַיָּם, וְעַד עַכְשָׁו הִיא מְזַמְנַת לְהַרְע לְבַנֵּי הָעוֹלָם. וּכְשִׁעְתִּיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְרִיב אֶת רוּמֵי הַרְשָׁעָה וּשְׁתַּחֲרַב לְעוֹלָמִים, הוּא יַעֲלֶה אֶת לִילִית הַזֶּה, וַיִּשִׁים אוּתָהּ בְּחֻרְבָן הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא חֻרְבְּנוּ שֶׁל הָעוֹלָם. זְהוּ שְׁפַתּוּב (ישעיה לד) אַף שָׁם הִרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָה לָהּ מְנוּחָ.

וּבְסִפְרֵי הַרְאוּשׁוּנִים אַמְרוּ, שְׁהִיא בְּרַחָה מִן הָאָדָם מְקַדָּם לְכֹן, אֲבָל אֲנוּ לֹא שְׁנִינוּ כְּךָ, מִשּׁוּם שֶׁהִרִי נִקְבָה זֶה נִמְצָאָה עִמוֹ, אֲבָל טָרָם שְׁקָמָה הַנֶּפֶשׁ הַזֶּה (שְׁחִירֵי נִקְבָה זֶה לֹא נִמְצָאָה עִמוֹ, אֲבָל טָרָם שְׁתַּקְנָה הַנִּקְבָה הַזֶּה) עִם אָדָם פְּרָאוּי, הֵיכָה מְזַדְּוּגַת עִמוֹ, וּכְשִׁזְדוּ תַקְנָה עִמוֹ פְּרָאוּי, הִיא בְּרַחָה לְיָם, וּמְזַמְנַת לְהַזִּיק לְבַנֵּי הָעוֹלָם.

הַרְפוּאָה לְזֵה - בְּאוּתָהּ שְׁעָה שְׂאָדָם מְזַדְּוּגָ עִם אִשְׁתּוֹ, כְּכֹן לְבוּ

בקדשת רבוננו ויאמר כף:
העטופה בסדין הזדמנה, מתרת
מתרת, אל תכנסי ואל תצאי, לא
שלך ולא בחלקך. שובי שובי,
הים רועש, הגלים שלו קוראים
לך, בחלק קדוש אני אחווה,
ובקדשת המלך התעטפתי.

ורכסות את ראשו ואת אשתו עד
שעה אחת, וכן בכל פעם, עד
שלשה ימים לקליטה, שפל
הרכבה שאין קולטת לשלשה
ימים, שוב אין קולטת. ובספר
שהניח אשמדאי לשלמה המלך,
אומר שלשים יום. ואמר,
שלאחר ששים את המעשה,
ישפך מים צלולים סביב מטתו,

וזו שמירה של הכל. (אחר כך)
מי שמניקה תינוק, לא תזדוג עם
אדם אלא בשעה שהתינוק ישן.
ואחר כך אל תניק אותו עד שעה
אחת, כמו שני מילין, או מיל
אחד, אם לא יכולה בשביל צער
התינוק בזמן שהוא בוכה. וכזה
לא יפחד ממנה לעולמים.

אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך
הוא מלמד אותם סודות עמקים
שלמעלה ולמטה, והכל בשביל
התורה, שהרי מי שמתעסק
בתורה, מתעטר בעטרות של
השם הקדוש, שהרי התורה היא
שם קדוש, ומי שמתעסק בה
נרשם ומתעטר בשם הקדוש, ואז
יודע דרכים נסתרות וסודות
עמקים שלמעלה ולמטה, ולא
פוחד לעולמים.

בא ראה, באותו יום נצטוו על
עץ אחד ועברו על מצות רבונם,
ובגלל שהאשה חטאה בראשונה
ובא עליה אותו הנחש,
כתוב (בראשית א) והוא ימשל בך.
מפאן והלאה, בכל הפעמים
שאנשים נמצאים רשעים לפני
הקדוש ברוך הוא, הרי בארנו
עליהם, מצד הדין הקשה. זהו

דמארי, ולימא הכי, עטיפא בקטפא אזדמנת,
שארי שארי, לא תעול ולא תנפוק, לא דיךך
ולא בעדךך. טוב תוב, ימא אתרגישא, גלגלוי
ליך קראן, בחולקא קדישא אחידנא, בקדושה
דמלפא אתעטפנא.

ולחפוי ליה לרישיה ולאנתיה עד שענתא
חדא, וכן בכל זמנא, עד ג' יומין
לקליטה, דכל הרפכה דלא קולטת לג' יומין,
תוב ליתא קולטת. ובספרא דאנח אשמדאי
לשלמה מלפא אמר, תלתין יומין. ואמר
דלכתר דסיים עובדא, לישדי מיין צלילן
סוחרניה לערסיה. ונטורא דכלא. (לכתר).

מאן דינקא לרבאי, לא תזדוג לבר נש, אלא
בשעתא דרבאי נאים. ולכתר לא תניק
ליה, עד שענתא חדא, פתרין מילין, או חד
מיל, אי לא יכלא בגין צערא דרבאי, בזמנא
דאיהו בכי. ובדא לא מסתפי מנה לעלמין.

זבאין אינון צדיקיא, דקודשא בריך הוא
אוליף לון רזין עמיקין דלעילא ותתא,
וכלא בגין אורייתא, דהא אורייתא, מאן
דישתדל בה, מתעטר בעטרין דשמא קדישא,
דהא אורייתא שמא קדישא הוא. ומאן
דישתדל בה, אתרשים ואתעטר בשמא
קדישא, וכדין ידע ארחין סתימין, ורזין
עמיקין דלעילא ותתא, ולא מסתפי לעלמין.

הא חזי, (דף י"ט ע"ב) בההוא יומא אתפקדו על
אילנא חד, ועברו על פקודא דמאריהון,
ובגין דאתתא היא חבת בקדמיתא, ואתא עליה
ההוא נחש, פתיב, (בראשית ג) והוא ימשול בך.

מפאן ולהלאה, בכל זמנין דגוברין אשתכחו
חיבין קמי קדשא בריך הוא, הא אוקימנא
דאינון נשים (דלעילא) מסטרא דדנא קשיא,

שאותן נשים (שלמעלה) שמצד הדין הקשה מזמנות לשלט

שְׁפָתוֹב (ישעיה א) עמי נגשיו מעולל ונשים משלו בו. נשים משלו בו ודאי.

ואלה נקראות להט חרב המתהפכת, לא שהם חרב המתהפכת, אלא להט מאותה חרב, שנקרא (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית, (ישעיה לד) חרב לה' מלאה דם. ואותו להט החרב המתהפכת, לפעמים גברים ולפעמים נקבות, והרי בארנו.

אוי לעולם כשאותן נשים שולטות בעולם. כשראה הנביא שישאל מעקמים את דרכיהם והם נמצאים בחטאים לפני רבונם, אז אמר: נשים שאננות, איך אתן שאננות? איך אתן יושבות שלא להתעורר בעולם? ! קמנה. ובמקום אחר בארנו את הפסוק הזה, והרי פרשוהו החברים.

אבל לא נאמר, אלא כמו שמצאנו בדבורה, שכתוב (שופטים ה) היא שפטה את ישראל בעת ההיא. ועל פן שנינו, אוי לאדם שאשה מברכת לו בשלחנו. כף דבורה, היא שפטה את ישראל בעת ההיא - אוי לדור שלא נמצא בהם מי שיודן את העם אלא רק נקבה אחת.

בא ראה, שתי נשים הן שנמצאו בעולם ואומרות תשבחתו של הקדוש ברוך הוא, שכל הגברים שבעולם לא יאמרו כזו. ומי הן? דבורה ורחנה. חנה אמרה (שמואל א-ב) אין קדוש כה' כי אין בלתיך, וכל שאר הפסוקים. שהיא פתחה את פתח האמונה לעולם, כמו: מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון, הרי הפתח של האמונה להושיבי עם נדיבים, הרי האמונה שלמעלה, במקום ששרויים האבות. מי הנדיבים? אלו האבות, ככתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו.

זמינין לשלטאה עליהון, מסטרא דדינא קשיא, קדא הוא דכתיב, (ישעיה ג) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, נשים משלו בו ודאי.

ואלין אקרוין להט החרב המתהפכת, לאו דאינון חרב המתהפכת, אלא להט מההוא חרב, דאקרי (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית, (ישעיה לד) חרב ליי' מלאה דם.

וההוא להט החרב מתהפכת, לזמנין גוברין ולזמנין נוקבין, והא אוקימנא.

ווי לעלמא, פד אינון נשין שלטן בעלמא, פד חמא נביאה, דישראל

מעקמי ארחייהו, ואינון אשתכחו בחובין קמי מאריהון, פדין אמר, נשים שאננות היך אתון שקיטאן, היך אתון יתבן דלא לאתערא בעלמא, קמנה. ובאתר אחרא אוקימנא להאי קרא. והא אוקמוה חברייא.

אבל לא אתמר, אלא כמה דאשפחן בדבורה. דכתיב (שופטים ה) היא

שופטה את ישראל בעת ההיא. ועל דא תנינן, ווי לבר נש דאתתא קא מברכא ליה לפתורא. כף דבורה, היא שופטה את ישראל בעת ההיא, ווי לדרא דלא אשתכח בהו מאן דדאין לעמא, אלא חד נוקבא.

הא חזי, תרין נשין אינון דאשתכחו בעלמא, ואמרי תושבחתא דקודשא בריך הוא, דכל גוברין דעלמא

לא יימרון הכי. ומאן אינון. דבורה. ורחנה. חנה אמרה, (שמואל א ב) אין קדוש כפי' כי אין בלתיך וכלהו קראי. דהיא פתחת פתחא דמהימנותא לעלמא, כגון (שמואל א ב) מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון, הא פתחא דמהימנותא. להושיבי עם נדיבים, הא מהימנותא דלעילא, באתר דאבהן שריין. מאן נדיבים. אלין אבהן, פדכתיב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו.

דָּבָר אַחַר לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים - נִבְּאָה עַל שְׁמוּאֵל, שֶׁהוּא עֲתִיד לְהִיּוֹת שְׁקוּל עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שְׁכָתוּב (שם צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵי וּשְׁמוּאֵל בְּקִרְיַי שְׁמוֹ. וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם, מִי יִנְחִלֵם? זֶה שְׁמוּאֵל, שֶׁהוּרִישׁ כְּבוֹד הַמְּלָכוּת לְשְׁנֵי מַלְכִים. דָּבָר אַחַר וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּרִישׁ אֶת כְּסָאוֹ לְעַבְדָּיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם.

ה' יַחְתּוּ מְרִיבּוֹ, מְרִיבּוֹ חֶסֶד, מֵאִי קָא מִיְרִי. אֵלָּא מְרִיבּוֹ תַנִּינּוּ, מְרִיב ו', וְזֶה הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ, וְסוּד הַחֲכָמָה נֹאמֵר פֶּאן, בְּשַׁעָה שְׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים וְהַשְּׁלִיטִים שׁוֹלְטִים עַל הַרְחָמִים, וְהַרְחָמִים נִכְנָעִים, וּבְשַׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְבַּרֵךְ מִמְעֵין הַנַּחֲל, אֲזִי גוֹבְרִים הַרְחָמִים וְנִכְנָעִים הַדִּינִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב, ה' יַחְתּוּ מְרִיבּוֹ, מְרִיב ו'.

עָלוּ בְּשָׁמַיִם יָרַעַם. עָלוּ, מֵאִי עָלוּ? בְּשַׁעָה שֶׁהַטַּל שֶׁל הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ שׁוֹרָה עָלָיו, וּמִמֶּלֶא אֶת רֵאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, אֲזִי יָרַעַם, יִשְׁבֵּר אֶת פֶּתֶם וְתִקְפֶּם שֶׁל הַדִּינִים הַקְּשִׁים. וַיִּתֵּן עֵז לְמַלְכוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וַיִּרַם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת קֶרֶן הַיּוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. מְשִׁיחוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, מִשׁוּם כֶּף קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

דְּבוּרָה שְׁבָאָה לְשַׁבַּח אֶת שְׁבַח הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ: ה' בְּצִאתְךָ מִשְׁעֵיר בְּצַעֲדְךָ מִשְׁדֵּה אָדוּם. מְלֻמֵּד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזְּמִין אֶת כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים לְקַבֵּל תּוֹרָה, וְלֹא רָצוּ. וְכִי לֹא הָיָה גְלוּי לְפָנָיו שְׁלֹא רוֹצִים? אֵלָּא שְׁלֹא יָהִיָּה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה, שֶׁאֵלְמֵלֶא הָיָה נוֹתֵן לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת

דָּבָר אַחַר לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים, נִבְּאָה עַל שְׁמוּאֵל, דְּאִיהוּ זְמִין לְאַתְקַשָּׂא עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, דְּכַתִּיב, (תהלים צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵי וּשְׁמוּאֵל בְּקִרְיַי שְׁמוֹ. (שמואל א ב) וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם. מֵאֵן יִנְחִלֵם. דָּא שְׁמוּאֵל. דְּאַחֲסִין יִקְרָא דְּמַלְכוּתָא לְתַרִין מַלְכִין. דָּבָר אַחַר וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהוּא אַחֲסִין פּוֹרְסֵיָא דִּילִיָּה לְעַבְדוּהִי, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם. (עור).

י' יַחְתּוּ מְרִיבּוֹ, (שמואל א ב) מְרִיבּוֹ חֶסֶד, מֵאִי קָא מִיְרִי. אֵלָּא מְרִיבּוֹ תַנִּינּוּ, מְרִיב ו', וְדָא מְלַפָּא קְדִישָׁא וְרִזָּא דְּחֲכָמָתָא אֲתָמֵר הַכָּא, בְּשַׁעָתָא דְּדִינִין מִתְעַרִין וְשְׁלִיטִין שְׁלִטִין עַל רַחֲמֵי, וְרַחֲמֵי אֲתַפְּפִין, וּבְשַׁעָתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַבְּרַךְ מִמְּבוּעָא דְּנַחֲלָא, כְּדִין גְּבַרִין רַחֲמֵי וְאַתְפְּפִין דִּינֵי, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב י' יַחְתּוּ מְרִיבּוֹ מְרִיב ו'.

עָלוּ בְּשָׁמַיִם יָרַעַם. עָלוּ, מֵאִי עָלוּ? בְּשַׁעָתָא דְּטַלָּא דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא שְׂרִיא עָלֵיהָ, וּמִלָּא רִישִׁיָּה, בְּהֵוּא אֲתֵר דְּאַקְרִי שָׁמַיִם, כְּדִין יָרַעַם: יִתְבַּר חֵילִיהוֹן וְתוֹקְפִיהוֹן דְּדִינִין תְּקִיפִין. וַיִּתֵּן עֵז לְמַלְכוֹ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַיִּרַם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאַקְרִי קֶרֶן הַיּוֹבֵל (ס"א ל"ג חובל) כְּמָה דְּאוֹקִימָנָא. מְשִׁיחוֹ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מלכים ב כג) מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, בְּגִין כֶּף קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, וְהָא אֲתָמֵר.

דְּבוּרָה דְּאַתָּת לְשַׁבְּחָא שְׁבָחָא דְּמַלְפָּא קְדִישָׁא, (שופטים ה) י' בְּצִאתְךָ מִשְׁעֵיר בְּצַעֲדְךָ מִשְׁדֵּה אָדוּם. מְלֻמֵּד, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַמִּין לְכָל שְׂאֵר עַמִּין לְקַבֵּלָא לְאוֹרִיָּתָא, וְלֹא בָּעוּ. וְכִי לֹא הָוּה גְלוּי קָמִיָּה דְּלֹא בָּעָאן, אֵלָּא דְּלֹא יָהִיָּה לוֹן פִּתְחוֹן פֶּה, דְּאַלְמֵלֶא יָהִיָּה לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִיָּתָא הוּוּ נְטִרִי לָהּ.

התורה, היו שומרים אותה. וכל אותם פסוקים שאמרה דבורה, הכל הם בסוד החכמה, עד אותה שעה ששבתה את עצמה, שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל, שהרי בארו שהסתלקה ממנה רוח הקדש. ומשום כך, עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר.

וכך זה כשנמצאו הגברים בחטא, ואינם פדאים להשרות עליהם רוח הקדש ודאי.

ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', כמו שבארנו בהוראה שטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם כל ישראל ישגו הנה צריך להיות! מה זה כל עדת ישראל? אלא אותם (בלם) שנמצאים בירושלים, שהרי משם יוצאת תורה לכל העם, ואם אותם שהיו שם טועים, אז כל ישראל טועים, ושנינו, שפנין ששם טועים, כל העם טועים, משום שכלם נמשכים אחריהם. ונעלם דבר מעיני הקהל - עיני הקהל אלו הסנהדרין, אלו הם שממנים על ישראל.

רעיא מהימנא

מצוה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים שבעים סנהדרין גדולה היו, ומשה עליהם. ושבעים סנהדרין קטנה היו, ואהרן עליהם, ומשום כך אמרו בעלי המשנה, שפשה היה שושבין המלך וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה. אהרן שושבין הגבירה, וזו מלכות, ה"א קטנה קוראים לה, כמו (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה.

ומשם היו יודעים סנהדרין מצד של המלכות הרשעה וכו',

וכל אינון קראי דאמרה דבורה, כלהו ברזא דחכמתא, עד ההיא שעתא דשבתת גרמה, שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל, דהא אוקמוה דאסתלק מנה רוח נבואה, ובגין כך (שופטים ה) עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר.

וכך דא, כד אשתכחו גוברין בחטאה, ולאן אינון פדאין למשרי עלייהו רוח קדשא ודאי. (דף כ' ע"א)

ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', (ויקרא ד) כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם כל ישראל ישגו מיבעי ליה, מאי כל עדת ישראל. אלא אינון (פולחון) דאשתפחון בירושלם, דהא מתמן נפקא אורייתא לכל עמא, ואי אינון דהוה תמן טעאן, כל ישראל טעאן, ותנינן דכיון דתמן טעאן, כל עמא טעאן, בגין דכלהו משכי אבתרייהו. ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל אליו סנהדרין, אליו אינון דממנן על ישראל.

רעיא מהימנא

פקודא דא להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאין ואמוראין ע' סנהדרין גדולה היו, ומשה עליהו. וע' סנהדרין קטנה הו, ואהרן עליהו. ובגין דא אמרו מארי מתניתין, משה שושבינא דמלכא הוה, ודא תפארת, מתמן סנהדרין גדולה. אהרן שושבינא דמטרוניתא, ודא מלכות, ה"א זעירא קרינן ליה, כגון (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ועל שמה אתקרי סנהדרין קטנה.

ובמתמן הו ידעין סנהדרין שבעין לשון, דאינון שבעים פנים לתורה, דאית שבעים לשון מסטרא

שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה, שיש שבעים לשון

הכל בפרוד. זהו שכתוב מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם ללשונתם. כל שבעים הלשון בפרוד זה מזה.

אבל בתורה, שבעים פנים לתורה בלשון אחת. וזה יסוד. ו' הלכה אחת, חכמה קטנה - מלכות, שבה שבעים לשון כחשובן סוד, מן יסוד. ויסוד הוא לשון הקדש, סוד המרפכה, בשבעים קתדראות, עליהם נאמר, כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה. לשון אחד, היא שבעים לשון על מדה קטנה של חכמה קטנה, שהיא י' על מדה קטנה. על חכמה קטנה שהיא י', על מדה קטנה של חכמה ב', שתי שפתיים שבהן דעת ותבונה, בהן נשלמו שבעים ושפתיים. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חייא, נשתדל בדברי תורה, בדברי עתיק הימים. פתח רבי חייא ואמר, (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו', מפאן למדנו, שכל אדם שמכסה את חטאיו ואינו מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא ויבקש עליהם רחמים, לא נותנים לו לפתח פתח של תשובה, משום שהוא מתבייש (מכסה) ממנו. ואם הוא מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא חס עליו, ויתגברו הרחמים על הדין. וכל שפן אם הוא בוכה, שהרי כל הפתחים הסתומים הוא פותח, ותפלתו מתקבלת. ועל זה פרישת חטאיו, כבוד הוא למלך להגביר רחמים על דין. ועל זה כתוב, זבח תודה יכבדנני. מה זה אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא.

דמלכות הרשעה וכו', כלא בפרודא. הדא הוא דכתיב, (בראשית י') מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם בלהו שבעין לשון בפרודא דא מן דא.

אבל באורייתא, ע' פנים לתורה בלשון חד. ודא יסוד. ו' הלכה חדא, חכמה זעירא מלכות, דבה שבעין לשון, כחושבן סוד, מן יסוד. ויסוד איהו לשון הקדש, סוד המרפכה, בשבעים קתדראין, עליהו אתמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה. לשון חד, איהו שבעים לשון, על מדה זעירא דחכמה זעירא, דאיהי י' על מדה זעירא. על חכמה זעירא דאיהי י', על מדה זעירא דחכמה ב', תרין שפון, דבהון דעת ותבונה, בהון אשתלימו שבעין ותריין. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי באורחא, עד דהוו אזלי. אמר רבי יוסי לרבי חייא, נשתדל במלי דאורייתא, במלי דעתיק יומין. פתח רבי חייא ואמר, (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו', מפאן אוליפנא, דכל בר נש דמכסי חטאוי ולא מפרש לון קמי מלפא קדישא, ויתבע עליהו רחמי, לא יהבין ליה למפתח פתחא דתשובה, בגין דאיהו אכסיף (נ"א מכסי) מניה. ואי איהו פריש לון קמי קדשא בריך הוא, קדשא בריך הוא חייס עליה ויתגברון רחמי על דינא.

וכל שפן אי איהו בכי, דהא כל פתחין סתימין איהו פתח, ואתקבל צלותיה, ועל דא, פרישו דחטאוי, יקרא הוא דמלפא, לאגברא רחמי על דינא. ועל דא כתיב (תהלים ט) זובח תודה יכבדנני. מהו יכבדנני. תרין כבודין אינון, חד לעילא, וחד לתתא, חד בעלמא דין, וחד בעלמא דאתי.

יכבדנני? שני כבודים הם, אחד למעלה ואחד למטה. אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא.

הפסוק הזה קשה בכל, ברב דברים, שהרי באודה עלי פשעי מספיק, מה זה חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי, ואחר כך אודה עלי פשעי לה? ועוד, שהרי אודה עלי פשעי לה, לך היה צריך להיות!

אָמַר דוד, את כל דבריו הוא אמר ברוח הקדש, ואמר את זה למלכות השמים, משום שהוא שליח מהתחתונים אל העליונים, ומעליונים אל התחתונים, ומי שרוצה את המלך, הוא מודיע לה בראשונה. ועל כן חטאתי אודיעך, (למלכות השמים אמר) ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם. אמרתי אודה עלי פשעי לה - זהו המלך הקדוש שכל השלום שלו, והשלום שצריך אדם להכניס לפניו - בהודאה. שהרי כך נקריבים שלמים בהודאה, שכתוב על זבח תודת שלמיו. ואתה נשאת עון חטאתי סלה. זה למעלה למעלה, המקום שהעתיק הקדוש שרוי. משום כך הפסוק הזה אווז בכל.

כמו זה מי שמבקש בקשתו למלך, צריך ליחד את השם הקדוש ברצונו, מטה למעלה וממעלה למטה, ולקשר הכל בקשר אחד, ובאותו קשר נמצאת בקשתו. אמר רבי יוסי, מי החכם לבקש בקשתו כמו דוד המלך, שהוא היה שומר את פתח המלך? אמר לו רבי חייא, ודאי כך הוא, ועל כן התורה למדה אותנו את דרכי המלך הקדוש כדי שנודע ללכת אחריו, כמו שנאמר (דברים יג) אחרי ה' אלהיכם תלכו וגו'.

רבי יוסי פתח ואמר, (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי כבי וגו'. פה אמר יי, וגו'. פה אמר ה', הרי פרושה, אמר ה' הנה, הקדוש ברוך הוא.

האי קרא קשיא בכלא, בסגיאנות מלין, דהא באודה עלי פשעי סגי. מהו חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי, ולבתר אודה עלי פשעי ליי, ועוד דהא אודה עלי פשעי ליי, לך מיבעי ליה.

אָמַר דוד, כל מלוי ברוח הקדש אמרן, ולמלכותא דשמיא אמר, בגין דאיהי שליחא מתתאי לעילאי, ומעילאי לתתאי, ומאן דבעי למלפא, לה אודע בקדמיתא. ועל דא חטאתי אודיעך, (ד"א למלכותא דשמיא קאמר) ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם. אמרתי אודה עלי פשעי ליי, דא מלפא קדישא, דשלמא כלא דיליה, ושלמא דבעי בר נש לאעלאה קמיה בהודאה. דהא שלמים הכי מתקרבין בהודאה, דכתיב (ויקרא י) על זבח תודת שלמיו. (תהלים לב) ואתה נשאת עון חטאתי סלה. דא לעילא לעילא, אתר דעתיקא קדישא שריא. בגין כך, האי קרא אחיד בכלא.

בגוונא דא, מאן דיתבע בעותיה למלפא, בעי ליחדא שמא קדישא בעותיה, מתתא לעילא ומעילא לתתא, ולקשרא כלא בחד קשרא, ובההוא קשרא אשתכח בעותיה. אמר רבי יוסי, מאן הוא חפימא, למתבע בעותיה כדוד מלפא, דהוא הוה נטיר פתחא דמלפא. אמר ליה רבי חייא ודאי הכי הוא. ועל דא אורייתא אוליה לן, ארחי (דף כ' ע"ב) דמלפא קדישא, בגין דננדע למיהף אבתריה, כמה דאת אמר (דברים יג) אחרי יי אלהיכם תלכו וגו'.

רבי יוסי פתח ואמר, (ירמיה לא) כה אמר יי קול ברמה נשמע נהי כבי וגו'. פה אמר יי, הא אוקמוה, בכל אתר דנביאה שרי למללא, בכל מקום שנביא מתחיל לדבר, היו דברים נודעים, וכאן כה

ומה אמר? קול ברמה נשמע. כף שנינו, שבאותו יום שנחרב בית המקדש למטה וישראל הלכו לגלות, רחמים על צואריהם וידיהם מהדקות לאחור, וכנסת ישראל גרשה מבית המלך ללכת אחריהם, בשעה שירדה אמרה: אלף בראשונה ואבכה על מדורי, ועל בני, ועל בעלי. כשירדה, ראתה את מקומה חרב, וכמה דם של חסידים שפוף בתוכו, וההיכל הקדוש והבית נשרף באש.

אז הרימה קול, ורעשו עליונים ותחתונים, והקול הגיע למעלה עד למקום שהמלך שרוי בו, ורצה המלך להחזיר את העולם לתהו ובהו, עד שירדו כמה אוכלוסים וכמה מחנות פנגדה, ולא קבלה תנחומים מהם. זהו שכתוב, קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה, שלא קבלה מהם תנחומים. פי איננו, משום שהמלך הקדוש היה עולה למעלה למעלה ולא נמצא בתוכה. זהו שכתוב פי איננו, ולא כתוב פי אינם.

אמר לו רבי חייא, מה זה רחל מבכה על בניה? אמר לו, למדנו שהיא כנסת ישראל, וזו אשתו של יעקב ודאי, שכתוב ויאהב יעקב את רחל. וכתוב (בראשית כט) ורחל עקרה. וכתוב שם, (תהלים קיג) מושבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.

דבר אחר פי איננו, כמו שנאמר, (בראשית ט) איננו גדול בבית וגו'. איננו - שהרי הסתלק למעלה והתרחק מהפל. איננו - בזווג עמה. איננו - ש'מצא שמו הגדול.

אמר רבי חייא, מאיזה מקום התחילה לגלות? אמר לו, מבית המקדש, ששם שרתה, ואחר כך סובבה בכל ארץ ישראל. אחר כך פשיצאה מן הארץ, עמדה על המדבר וישבה שם שלשה

היו מלוי אשתמודען, והכא האי כה אמר יי', קדשא בריך הוא. ומה אמר, קול ברמה נשמע. הכי תנינן, דבההוא יומא דאתחרב בי מקדשא לתפא, וישראל אזלו בגלותא, ריחיין על צאוריהון, וידיהון מהדקן לאחורא. וכנסת ישראל, אתתרכת מבית מלפא למיהן בתריהון. בשעתא דנחתת, אמרת איהן בקדמיתא ואבכה על מדוראי, ועל בני, ועל בעלי. פד נחתת, חמת אתרהא חריב, וכמה דמא דחסידי אתושד בגווה, והיכלא קדישא וביתא אתוקד באשא.

בדין ארימת קלא, ואתרגישו עלאי ותפאי, ומטא קלא לעילא, עד אתר דמלפא שרי ביה. ובקעא מלפא לאהדרא עלמא לתהו ובהו, עד דנחתו כמה אוכלוסין, וכמה משריין לקבלה, ולא קבלה תנחומין מנייהו. הדא הוא דכתיב קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה, דלא קבלה מנייהו תנחומים. פי איננו: בגין דמלפא קדישא הוה סליק לעילא לעילא, ולא אשתכח בגווה, הדא הוא דכתיב פי איננו, ולא כתיב פי אינם.

אמר ליה רבי חייא, מאי רחל מבכה על בניה. אמר ליה אוליפנא, דהיא כנסת ישראל. ודא אנתו דיעקב ודאי, דכתיב (בראשית כ"ט) ויאהב יעקב את רחל. וכתוב, (בראשית כט) ורחל עקרה. וכתוב, (תהלים קיג) מושבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.

דבר אחר פי איננו, כמה דאתמר, (בראשית ט) איננו גדול בבית וגו', איננו: דהא אסתליק לעילא ואתרחיק מפלא. איננו:

ימים, הנהיגה את אוכלוסיה ומחנותיה (וישבותיה) ותושביה מבית המלך, וקראה עליה איכה ישבה בדרך וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי.

אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מהארץ ולא נחרב בית המקדש עד שפל ישראל נמצאו חכים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חכים בראשונה. זהו שכתוב (ישעיה ג) עמי מאשריך מתעים ודרך ארחתיך בלעו. שפיון שראשי העם הולכים ברשע, כל העם נמשכים אחריהם. רבי חייא אמר מפאן ואם כל עדת ישראל ישגו - במה זה היה? משום שנעלם דבר מעיני הקהל, שעניני העם הם ראשיהם, שפל העם נמשכים אחריהם.

הלכו. עד שהיו הולכים ראו מקום אחד מדשן בעשבים ונהר מים זורם בו. ישבו. עד שהיו יושבים, פרח עוף אחד ורחש לפניהם. אמר רבי חייא, נקום מפאן, שודאי חוצבי הרים (שודים) נמצאים פאן. קמו והלכו. עד שהחזירו ראשיהם, ראו אותם לסטים שרצים אחריהם. התרחש להם נס ומצאו לפניהם סלע אחד ובו מערה אחת. נכנסו לשם וישבו כל אותו יום וכל הלילה. פתח רבי חייא ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', פי הנני מושיעך מרחוק. מרחוק?! מקרוב היה צריך להיות! והרי בארו את הפסוק הזה, מרחוק - כמו שנאמר וישבו מארץ מרחק. אבל מרחוק, פאותו שכתוב (שם לא) מרחוק ה'

בזווגא בה. איננו: לאשתפחא שמייה רבא. אמר רבי חייא, מאן אתר שריא לאתגלאה. אמר ליה, מבי מקדשא. דתמן שריא ולבתר אסחרת כל ארעא דישראל. לבתר כד נפקת מן ארעא, קמת על מדברא ותיבת תמן תלת יומין. דברת אוכלסהא ומשירייהא (ס"א ומתיבתהא) ויתבהא מבי מלפא, וקראת עליה (איכה) איכה ישבה בדרך וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי.

אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מארעא, ולא אתחרב בי מקדשא, עד דישראל פלהו אשתפחו בחיובא קמי מלפא, ועד דדברי עלמא אשתפחו בחיובא בקדמיתא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה ג) עמי מאשריך מתעים ודרך אורחותיך בלעו. דכיון דרישי עמא אזלין בחיובא, כל עמא אתמשכו אבתרייהו. רבי חייא אמר מהכא, ואם כל עדת ישראל ישגו, במאי הוי. בגין ונעלם דבר מעיני הקהל. דעיני עמא אינון רישייהו, דכל עמא אתמשכן אבתרייהו.

אזלו. עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין, ונהר מיא דהוה נגיד ביה. יתבו. עד דהוו יתבי, פרח חד עופא ורחיש קמיהו. אמר רבי חייא, ניקום מהכא, דודאי נגרי טוריא הכא משתפחין, קמו ואזלו. עד דאהדרו רישייהו, חמו אינון לסטין דרהטין אבתרייהו, אתרחיש לון ניסא, ואשפחו קמיהו חד טינרא, וחד מערתא ביה, עאלו תמן יתבו כל ההוא יומא וכל ליליא.

פתח רבי חייא ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', פי הנני מושיעך

מרחוק. מרחוק, מקרוב מיבעי ליה. והא אוקמוהו האי קרא, מרחוק, כמה דאת אמר וישבו מארץ מרחק. אבל מרחוק, פההוא דכתיב, (ירמיה לא)

נראה לי וכתוב (משלי לא) מִמְרָחֵק
תָּבִיא לַחֲמָה. ומי היא? עמק
הנחל, המקום שאותו נהר יוצא
וזורם. ושב יעקב, כיון שכתוב
אל תירא עבדי יעקב, מהו ושב
יעקב? אלא כמו ששנינו, הקדוש
ברוך הוא עלה למעלה למעלה,
כמו שכתוב (תהלים י) לָמָּה ה'
תַּעֲמֹד בְּרַחֹק, ומאותו מקום
רחוק - הנני מושיעך.

וְשָׁב יַעֲקֹב - לְמִקְוֵמוֹ (לכסאו),
להזדווג עם פנסת ישראל. ושקט
- זה יסוד. ושאנן - להשרות
דיורו בה. ואין מחריר - מיצחק.
כמו שנאמר (בראשית כז) וַיִּחַרְד
יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה, ועל זה כתוב
(בראשית לא) וּפְחַד יַצְחָק.
וכשמתעורר אותו הפחד,
מסתלק היסוד למקום אחר. זהו
שכתוב (ישעיה לא) פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן
חֲטָאִים. בציון דוקא. ועל זה ואין
מחריר. ועכשו הקדוש ברוך הוא
הציל אותנו מרחוק והסתיר
אותנו במקום הזה בהשקט
ובשלוה, ואין מחריר מהכל.
שכשהקדוש ברוך הוא עושה נס,
בכל הוא עושה.

רְבִי יוֹסִי פָתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר
אֵלֶיהָ בְּרַק אִם תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי
וְגו', מה זה אומר? אלא אמר
ברק, הואיל ורוח הקדשה שורה
עליה, בזכותה אנצל ולא ישרה
עלי נזק. ומה ברק סמוך על אשה
להנצל בגללה - אנו, שהתורה
עמנו, שהיא שמו של המלך
הקדוש, על אחת כמה וכמה.

יָשְׁבוּ בַתּוֹךְ אוֹתָהּ הַמְּעַרָה כֵּל
אוֹתוֹ הַיּוֹם, וכשרד הלילה,
האירה הלכנה במערה. עברו שני
סוחרים וחקמוריהם טעונים מיין
וממאכל לעצמם, נחו על
מטענם, ואומרים זה לזה: גלון
כאן, נתן אכל ומשתה לחמורים,
ואנו נפנס למערה הזו. אמר לו

מִרְחֹק יִי' נִרְאָה לִי. וְכָתִיב (משלי לא) מִמְרָחֵק
תָּבִיא לַחֲמָה. ומאן היא. עמיקא דנחלא, אתר
דההוא נהר נגיד ונפיק. ושב יעקב, כיון
דכתוב אל תירא עבדי יעקב, מהו ושב יעקב.
אלא כמה דתנינן, קדשא בריך הוא סליק
לעילא לעילא, כמה דכתוב, (תהלים י) לָמָּה יִי'
תַּעֲמֹד בְּרַחֹק, ומההוא אתר רחוק הנני
מושיעך.

וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאַתְרֵיהּ (לבורסיה), לְאַזְדוּוּגָא
בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁקֵט: דָּא יִסוּד.
וְשָׁאנָן, לְמִשְׁרֵי דִיּוּרֵיהּ בְּה. וְאִין מְחַרִּיד,
מִיַּצְחָק. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (בראשית כז) וַיִּחַרְד
יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה (דף כ"א ע"א) וְעַל דָּא (בראשית לא) וּפְחַד
יַצְחָק פָּתִיב. וְהָהוּא פְחַד כַּד אַתְּעַר, אֶסְתַּלַּק
יִסוּד לְאַתְרֵי אַחְרָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה לג)
פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים. בְּצִיּוֹן דִּי יִקָּא, וְעַל דָּא
וְאִין מְחַרִּיד, וְהַשְׁתָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂזִיב
לָן מְרַחֵק, וְאַסְתִּיר לָן בְּהַאי אַתְר, בְּהַשְׁקֵט
וּבְשִׁלוּה, וְאִין מְחַרִּיד מְכַלָּא. דְכַד קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא עָבִיד נִיסָא כְּכֹלָא עָבִיד.

רְבִי יוֹסִי פָתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בְּרַק אִם
תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי וְגו', מָאִי קָא מִיִּירִי.
אָלָא אָמַר בְּרַק הוּאִיל וְרוּחַ קְדִישָׁא שְׂרִיא
עָלֶיהָ, בְּזִכּוּתָהּ אֶשְׁתַּזִּיב, וְלֹא לִישְׁרֵי עָלֵי נְזָקָא.
וְמָה בְּרַק סָמִיךְ עַל אַתְתָּא לְאַשְׁתַּזְבָּא בְּגִינָה.
אֲנָן דְּאוּרֵייתָא עֲמָנָא דְהִיא שְׁמִיָּה דְמִלְכָּא
קְדִישָׁא, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

יָתְבוּ גוֹ הָהוּא מְעַרְתָּא כָּל הָהוּא יוֹמָא, כַּד
רַמַּשׁ לִילִיא, אַתְנַהִיר סִיְהָרָא בְּמְעַרְתָּא.
עָבְרוּ תְרֵי טַיִיעֵי, וְחַמְרֵיהוֹן טַעִינִין מִחַמְרָא
וּמִיכְלָא לְגַרְמִיָּהוּ שְׁאָרֵי עַל מְטוּלָא. אָמְרֵי
הָאֵי לְהָאֵי, נְבִית הָכָא, נִיְהִב מִיכְלָא וּמִשְׁתַּיִיא
לְחַמְרֵי, וְאֲנָן נַעוּל לְמְעַרְתָּא דָּא. אָמַר לִיָּה

חֲבֵרֵיהֶם טָרֵם שְׁנֹכְסִים, תֹּאמַר לִי
הַפֶּסוּק הַזֶּה שְׂאִינוּ מִיֶּשֶׁב.

אָמַר לוֹ: מַה הוּא? אָמַר לוֹ: דָּבָר
אֶחָד, שְׂכָתוּב (תהלים נב) אוֹדֶה
לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְגו'. מַהוּ כִּי
עָשִׂיתָ וְלֹא כָתוּב מַה? וְכָתוּב כִּי
טוֹב נִגְדַּת חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְאַחַר אֵינוֹ
טוֹב? לֹא הִיָּה בְיָדוֹ? אָמַר: אוֹי
לְסַחֲוֹתֵנוּ שְׁעוֹזְבָנוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּגִלְגָּלָה. רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי
יוֹסִי שְׁהִיוּ יוֹשְׁבִים בְּמַעְרָה
שְׁמַחוּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיא לְרַבִּי יוֹסִי,
וְלֹא אָמַרְתִּי לָךְ שְׁפָשְׁעוּשָׁה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֵס, בְּפֶלַח הוּא
עוֹשֶׂה? יֵצְאוּ.

בְּשִׁיעָאוֹ, הַקְּדוּשָׁה רַבִּי חֲזִיא וּפְתַח,
(ישעיה נב) שְׁלוֹם לְרַחוּק. שְׁנֵי
שְׁלוֹמוֹת פָּאן, אֶחָד לְרַחוּק וְאֶחָד
לְקָרוֹב, וְהַפֶּלַח אֶחָד. לְרַחוּק -
שְׁנַעֲשֶׂה קָרוֹב. (ועוד לְרַחוּק) זָהוּ
בְּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׁקָדִים הִיָּה
רַחוּק, וְעַכְשָׁיו הוּא קָרוֹב. וְעוֹד
רַחוּק - כְּשֶׁאָדָם מִתְּרַחֵק
מִהַתּוֹרָה, רַחוּק הוּא מִהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְכִי שְׁקָרוֹב לְתוֹרָה,
מְקָרֵב אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עִמּוֹ, וְעַכְשָׁיו הַתְּחַבְּרוּ עִמָּנוּ
וְתִכְנְסוּ לְמַעְרָה. פָּאוּ אוֹתָם
סוֹחְרִים וְהַשְׁתַּתְּפוּ עִמָּם. שְׁחַרְרוּ
אֶת הַמַּשָּׂא מִחֲמוּרֵיהֶם וְתִקְנוּ
לָהֶם אֶכָּל, וְיֵצְאוּ כֻלָּם לְפִי
הַמַּעְרָה.

אָמַר אֶחָד מִהַסּוֹחְרִים: יֹאמְרוּ
לָנוּ בְּעֲלֵי הַתּוֹרָה אֶת הַפֶּסוּק הַזֶּה,
אוֹדֶה לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְאֶקְוֶה
וְגו'. כִּי עָשִׂיתָ, מַה זֶה כִּי עָשִׂיתָ,
וְלֹא כָתוּב מַה? וְכָתוּב כִּי טוֹב
נִגְדַּת חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְגַבִּי אַחַר אֵינוֹ
כִּי טוֹב?

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כִּי עָשִׂיתָ וְדָאִי.
וְמַה עָשִׂיתָ? לְעוֹלָם. שְׁבַגְלָל זֶה
הָעוֹלָם שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְהַתְּקִין אוֹתוֹ, מוֹדָה אָדָם
כִּי זֶה וְדָאִי, כְּנִגְדַּת אוֹתָם צְדִיקִים,

חֲבֵרֵיהֶם עַד לָא נִיעוּל, תִּימָא הַאי קָרָא דְלָא
מִתִּישָׁבָא.

אָמַר לִיָּה מָאִי הוּא. אָמַר לִיָּה מְלָה חַד, דְּכָתִיב,
(תהלים נב) אוֹדֶה לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְגו'. מַהוּ
כִּי עָשִׂיתָ, וְלֹא כָתִיב מַה. וְכָתִיב כִּי טוֹב נִגְדַּת
חֲסִידֶיךָ. וְכִי לְגַבִּי אַתְרָא לָאו אִיהוּ טוֹב, לָא
הָוָה בְּיָדֵיהֶם. אָמַר ווִי לְטוֹעֵנָא, דְּשִׁבְקָנָא
לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּגִינָה. רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי
יוֹסִי דְהוּוּ יְתִבִי בְּמַעְרְתָא חַדוּ, אָמַר רַבִּי חֲזִיא
לְרַבִּי יוֹסִי, וְלֹא אָמַרְתִּי לָךְ דְּכַד עָבִיד קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא גִיסָא, בְּכָלְא עָבִיד. נְפָקוּ.

כַּד נְפָקוּ אַקְדִים רַבִּי חֲזִיא וּפְתַח, (ישעיה נב) שְׁלוֹם
שְׁלוֹם לְרַחוּק. תִּירִי שְׁלָמָא הַכָּא, חַד
לְרַחוּק, וְחַד לְקָרוֹב, וְכָלְא חַד. לְרַחוּק,
דְּאִתְעָבִיד קָרוֹב. (תו לְרַחוּק) דָּא הוּא מְאָרִיָּה
דְּתְשׁוּבָה, קוּדָם הָוָה רַחוּק, וְהַשְׁתָּא אִיהוּ
קָרוֹב. תו רַחוּק, כַּד בַּר נֶשׂ אִתְרַחֵק מֵאוּרִיָּתָא.
רַחֵק הוּא מְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וּמֵאן דְּקָרִיב
לְאוּרִיָּתָא, קָרִיב לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהַדְיָה,
וְהַשְׁתָּא אִתְחַבְּרוּ עִמָּנָא וְעוּלוּ לְמַעְרְתָא אֲתוּ
אֵינוּן טִייעִין וְאִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּהוּן. אִשְׁתַּנְקְלוּ
לְחַמְרֵיהוּ, וְאִתְקַנוּ לְמִיכָל, נְפָקוּ כְלָהוּ לְפוּם
מַעְרְתָא.

אָמַר חַד מִן טִייעִין גִּימְרוּ לָן מְאָרִי דְאוּרִיָּתָא,
הַאי קָרָא אוֹדֶה לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְאֶקְוֶה
וְגו'. כִּי עָשִׂיתָ, מַהוּ כִּי עָשִׂיתָ, וְלֹא כָתִיב מַה.
וְכָתִיב כִּי טוֹב נִגְדַת חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְגַבִּי אַתְרָא
לָאו הוּא טוֹב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כִּי עָשִׂיתָ וְדָאִי, וְמַה עָשִׂיתָ.
לְעוֹלָם. דְּבַגִּין הַאי עוֹלָם, דְּעָבִיד קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא וְאִתְקַן לִיָּה, אוּדִי בַר נֶשׂ לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא. וְאֶקְוֶה שְׁמַךְ כִּי טוֹב נִגְדַת
לְקְדוּשַׁת בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם. וְאֶקְוֶה שְׁמַךְ כִּי טוֹב נִגְדַת חֲסִידֶיךָ,

שמו של הקדוש ברוך הוא הוא טוב, ולא כנגד הרשעים שמבזים אותו בכל יום ואינם עוסקים בתורה. אמר לו, זה יפה, אבל שמעתי דבר מאחורי הכתל, ואני פוחד לגלות. אמרו לו רבי חייא ורבי יוסי, אמר דברך, שתורה אינה ירשה למקום אחד.

אמר להם, יום אחד הייתי הולך ללוד ונכנסתי לעיר, וסמכתי את עצמי אחר כתל אחד, ורבי שמעון בן יוחאי היה באותו הבית, ושמעתי מפיו את הפסוק הזה, אודך לעולם פי עשית. אודך, דוד המלך עליו השלום (לקדוש ברוך הוא) אמרו על אותו עולם אחרון, שהוא עשה שדוד המלך אחוז בו באותו עולם, ובו ירש את המלכות. ואקנה שמך כי טוב - זה הקדוש ברוך הוא ביחוד של העולם הזה שנקרא טוב. מתי נקרא טוב? נגד חסידים. מי הם חסידים?

אלא יש חסד ויש חסד, ואלו נקראו חסדי דוד הנאמנים. וכחסדי דוד הללו מתמלאים מאותו טוב ששופע של העתיק הקדוש, אזי נקרא היסוד טוב, אזי נמצא להם טוב. שהרי כמו שנמצא שהוא בו, כך הוא מבשם את העולם האחרון הזה, והכל נמצא בכרכה, ועל בן דוד היה מחפה לדרךה הזו שמאירה לעולם הזה שהוא אחוז בה.

הדברים הללו, כך שמעתי אותם, אלא שלא ידעתי מה זה. באו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו אותו בראשו. אמר רבי חייא, מי מכסה עיניך בעפר, רבי שמעון בן יוחאי, שאתה במקומך ואתה מרעיש ההרים העליונים, ואפילו צפרי השמים וכלם שמחים בדבוריך. אוי לעולם באותה שעה כשתסתלק ממנו.

חסידיך, הכי הוא ודאי, לקבל אינון זכאין, שמא דקודשא בריך הוא טוב. ולא לקבלי חייביא, דמבזין ליה בכל יומא ולא משתדלי באורייתא. אמר ליה, יאות הוא. אבל מלה שמענא מבתר פותלא, ומסתפינא לגלאה. אמרו ליה רבי חייא ורבי יוסי, אימא מילך, דאורייתא לאו איהו ירותא לאתר חד.

אמר לון, יומא חד הוינא אזיל ללוד, עאלנא למתא, ואסמכנא גרמאי בתר פותלא חד, ורבי שמעון בן יוחאי הוה בההוא ביתא, ושמענא מפומיה האי קרא, אודך לעולם פי עשית. אודך, דוד המלך עליו השלום (לקודשא ברוך הוא) אמרו, על ההוא עולם בתראה, דאיהו עבד דדוד מלכא אחיד ביה בההוא עולם, וביה גרית מלכותא. ואקנה שמך פי טוב, דא קדשא בריך הוא, ביחודא דהאי עלמא דאקרי טוב. אימתי אקרי טוב. נגד חסידים. מאן אינון חסידים.

אלא אית חסד ואית חסד, ואלין אקרוין חסדי דוד הנאמנים. וכד אלין חסדי דוד אתמליין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא, פדין אקרי יסוד טוב. פדין אשתכח טוב לגבפיהו. דהא (ס"א בד אשתכח פמת דאיהו ביה) כמה דאשתכח דאיהו ביה, הכי איהו מבסם להאי עלמא בתראה. וכלא אשתכח בכרכה, ועל דא דוד הוה מחפה להאי דרגא, דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה.

מלין אלין הכי שמענא לון, אבל לא ידענא מאי הוא. אתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו ליה ברישיה. אמר רבי (דף כא ע"ב) חייא, מאן חפי עיניך בעפרא רבי שמעון בן יוחאי, דאנת באתרך ואנת מרעיש טוריאי עלאי, ואפילו צפורי שמיא וכלא חדאן במלולך ווי לעלמא בההיא שענתא כד תסתלק מניה.

הוּ פָּתַח וְאָמַר הֲהוּא גִבְרָא, הָא מְלָה אֲחֵרָא
שְׁמַעְנָא מִנִּיהּ בְּהֵיא שְׁעֵתָא, בְּקֵרָא
דְּכֹתִיב, (דניאל ט) וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֵל תְּפִלַּת
עֲבָדְךָ וְאֵל תַּחֲנוּנֵינוּ וְגו' לְמַעַן אֲדַנִּי. וְאָמַר
הֲכִי, אִי שְׂמָא דָא מְעַלְיָא (ג"א לעילא) מִכְּלָא,
שְׁפִיר הוּא, דְּהֲכִי אֲמַרִין עֲבִיד בְּדִיל מִלְּפָא.
אָבֵל שְׂמָא דָא, הָא יְדִיעַ דְּהוּא אֲתֵר בֵּי דִינָא,
דְּמִנִּיהּ נְפִיק דִּינָא לְעֵלְמָא. מָאן חֲמָא דְאֲמַרִין
לְמִלְּפָא, עֲבִיד בְּגִין עֲבָדְךָ, אוּ בְּגִין מְלָה זַעֲרָא
מִנְךָ.

אֲרָא הֲכִי אֲצֻטְרִיךְ, דְּשְׂמָא דָא אֲתִקִין בֵּיתָא
לְמִלְּפָא, וְבִי מְקַדְּשָא לְתַתָּא, וְדָא אַחִיד
בְּדָא, בְּגִין דְּאֲתִקְשֵׁר דָא בְּדָא. וְכַד מְקַדְּשָא
לְתַתָּא קָאִים בְּקִיּוּמִיהּ, הֲאִי שְׂמָא לְעֵילָא קָאִים
בְּקִיּוּמִיהּ. וְדָא הוּא כְּמָאן דְּאָמַר לְמִלְּפָא בְּנִי
בֵיתָא דָא, וְהֵיכְלָא דָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּכַּחַת
מִטְרוּנִיתָא דִּיתְבָּא לְבַר מְהֵיכְלָהּ. אוּף הֲכָא,
(דניאל ט) וְהָאֵר פְּנִיךָ עַל מְקַדְּשֵׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן
אֲדַנִּי. מָאִי טַעְמָא לְמַעַן אֲדַנִּי. דְּלָא יִשְׁתַּכַּח
לְבַר מִן דִּיּוּרִיָּה.

תְּוֹדוֹהוּ רַבִּי חֲזִיָא וְרַבִּי יוֹסִי, וְחֵדוּ בְּהֵוּא לִילְיָא.
בְּתֵר דְּאָכְלוּ, פָּתַח חֲבֵרִיָּה טִייעָא וְאָמַר,
אִימָא קַמִּיכּוּ מְלָה חַד, דְּאֲשַׁתְּדַלְנָא בֵּיהּ הֲאִי
יוֹמָא, הֲאִי קָרָא דְּכֹתִיב, (תהלים ג) מִזְמוֹר לְדָוִד
בְּהֵיוֹתוֹ בְּמַדְבַּר יְהוּדָה, דָּוִד אָמַר שִׁירָתָא, כַּד
הָוָה עָרִיק מִחַמּוּי, אָמַאי אָמַר (תהלים ג) אֱלֹהִים
אֵלֵי אֲתָה אֲשַׁחֲרֶךָ צִמְאָה לָךְ נַפְשִׁי וְגו'. אֱלֹהִים
אֵלֵי אֲתָה, דְּהָא בְּגִבּוּרָה אַחִידָא תְּדִירָא.
אֲשַׁחֲרֶךָ, וְכִי דָוִד הֵיךְ יָכִיל לְשַׁחֲרָא לִיהּ
לְקוּדְשָא בְּרִיךְ הוּא, בְּאַרְעָא רְחִיקָא, וְאֲתַתְּרֶךָ
מְאַרְעָא דְשְׁכִינְתָא שְׂרִיא.

אֲרָא, אָף עַל גַּב דְּאֲתַתְּרֶךָ מִתְּמָן, לָא שְׂבִיק
דִּידִיָּה לְשַׁחֲרָא לִיהּ לְקוּדְשָא בְּרִיךְ הוּא.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר אוֹתוֹ הֲאִישׁ, הֲרִי
שְׂדָבֵר אַחֵר שְׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה בְּפִסּוּק שְׁכָתוּב (דניאל ט)
וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֵל תְּפִלַּת
עֲבָדְךָ וְאֵל תַּחֲנוּנֵינוּ וְגו' לְמַעַן
אֲדַנִּי. וְאָמַר כֶּף, אִם הַשֵּׁם הַזֶּה
מְעַלָּה (למעלה) מִהַפֵּל - יָפָה הוּא.
שְׂכָף אוֹמְרִים, עוֹשֶׂה לְמַעַן
הַמְּלָךְ. אָבֵל הַשֵּׁם הַזֶּה הֲרִי יְדוּעַ
שֶׁהוּא מְקוּם שֶׁל בֵּית דִּין, שְׁמַמְנוּ
יּוֹצֵא דִין לְעוֹלָם. מִי רָאָה
שְׂאוּמְרִים לְמִלְּךָ עֲשֵׂה לְמַעַן
עֲבָדְךָ, אוּ בְּשִׁבִיל דְּבַר קָטָן מִמְּךָ?
אֲרָא כֶּף צָרִיךְ, שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה מִתְּקַן
אֵת בֵּית הַמְּלָךְ וּבֵית הַמְּקַדָּשׁ
לְמַטָּה, וְזֶה אַחוּז בְּזֶה, מִשּׁוּם
שְׁנַקְשֵׁר זֶה בְּזֶה. וְכַשֶּׁהמְקַדָּשׁ
לְמַטָּה עוֹמֵד בְּמְקוֹמוֹ, הַשֵּׁם הַזֶּה
לְמַעַלָּה עוֹמֵד בְּמְקוֹמוֹ, וְזֶהוּ כְּמִי
שְׂאוּמֵר לְמִלְּךָ: בְּנָה אֵת הַבַּיִת
הַזֶּה וְאֵת הַהֵיכָל הַזֶּה כְּדִי
שֶׁהַגְּבִירָה לֹא תִמְצָא יּוֹשְׁבֵת
מִחוּץ לְהֵיכָלָהּ. אָף כָּאן - וְהָאֵר
פְּנִיךָ עַל מְקַדְּשֵׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן
אֲדַנִּי. מָה הַטַּעַם לְמַעַן אֲדַנִּי?
שְׂלָא יִמְצָא מִחוּץ לְמַדּוּרֵי.

תְּמַהוּ רַבִּי חֲזִיָא וְרַבִּי יוֹסִי,
וְשְׁמַחוּ בְּאוֹתוֹ לִילְיָהּ. אַחֵר
שְׂאָכְלוּ, פָּתַח חֲבֵרֵי הַסּוֹחֵר וְאָמַר,
אָמַר לְפָנֵיהֶם דְּבַר אֶחָד
שֶׁהַתַּעֲסָקָתִי כּוּ הַיּוֹם הַזֶּה, הַפִּסּוּק
הַזֶּה שְׁכָתוּב (תהלים ג) מִזְמוֹר לְדָוִד
בְּהֵיוֹתוֹ בְּמַדְבַּר יְהוּדָה. דָּוִד אָמַר
שִׁירָה כְּשֶׁהָיָה בּוֹרַח מִחַמּוּי, לָפָה
אָמַר אֱלֹהִים אֵלֵי אֲתָה אֲשַׁחֲרֶךָ
צִמְאָה לָךְ נַפְשִׁי וְגו'. אֱלֹהִים אֵלֵי
אֲתָה, שְׁחֵרִי בְּגִבּוּרָה אַחוּזָה
תְּמִיד. אֲשַׁחֲרֶךָ, וְכִי אֵיךְ יָכִיל דָּוִד
לְשַׁחֲרָא אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאַרְץ רְחוֹקָה, וְגַרְשׁ מִהָאַרְץ
שְׂפָה שְׂרוּיָה שְׁכִינָה?

אֲרָא, אָף עַל גַּב שְׁגֵרֵשׁ מִשָּׁם,
לֹא עֲזַב אֵת שְׁלוֹ לְשַׁחֲרָא אֵת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֲנִי שְׁמַעְתִּי,

וְאָנָא שְׂמַעְנָא, אֲשַׁחְרַךְ: כְּמָאן דְּאָמַר, אִיזִיל
 לְאַתְחַזְאָה קַמְךָ, בַּר דְּלֹא יְכִילְנָא. כִּן אֲשַׁחְרַךְ,
 בַּר דְּאָנָא לְבַר מְאָתַר דְּשְׂכִינְתָא שְׂרִיא. צְמָאָה
 לָךְ נַפְשִׁי, דְּהָא נַפְשָׁאִי וְגוֹפָא דִילִי תְּאִיבִין
 לְגַבְךָ, לְאַתְחַזְאָה קַמְךָ, וְלֹא יְכִילְנָא, בְּגִין
 דְּאָנָא בְּאַרְץ צִיָּה וְעֵינָף בְּלִי מִים, דְּהָא אַרְץ
 צִיָּה וְעֵינָף אֶקְרִי לְבַר מְאָתַר דְּשְׂכִינְתָא שְׂרִיא.
 בְּגִין דְּמִים חַיִּים לֹא שְׂכִיחַ הֶכָּא. וּמָאן אֵינּוּן
 מִים חַיִּים. דָּא שְׂכִינְתָא, דְּכֶתִיב בָּהּ (בראשית כו)
 בְּאֵר מִים חַיִּים, וְעַל דָּא אַרְץ צִיָּה וְעֵינָף בְּלִי
 מִים כְּתִיב.

אָמְרוּ רַבֵּי חֲזִיא וְרַבֵּי יוֹסִי, וְדָא אֹרְחָא תְּקִינָא
 קַמְן, עָאלוּ לְמַעְרְתָא וְדַמְכוּ. בְּפִלְגוּ
 לִילֵיא, שְׂמַעוּ קַל חִיּוּתָא בְּמַדְבְּרָא דְנִהְמִי.
 אַתְעֵרוּ. אָמַר רַבֵּי חֲזִיא, הָא עֵידֵן הוּא לְסִייעָא
 לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, דְּהִיא מְשַׁבַּחַת לְמַלְכָּא. אָמְרוּ,
 כֹּל חַד וְחַד לֵימָא מְלָה מְמַה דְּשָׁמַע וְיַדַּע
 בְּאוֹרֵייתָא, יְתַבּוּ כְּלָהוּ.

פְּתַח רַבֵּי חֲזִיא וְאָמַר, (תהלים כב) לְמַנְצַח עַל אֵילַת
 הַשְּׁחַר מְזִמּוֹר לְדוֹד. מָאן אֵילַת הַשְּׁחַר.
 דָּא כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל. דְּאֶקְרִי (משלי ה) אֵילַת אֲהָבִים
 וַיַּעַלַת חֵן. וְכִי אֵילַת הַשְּׁחַר, וְלֹא כָּל יוֹמָא.
 אֵלָא, אֵילַת: מַהֲהוּא אַתְר, דְּאֶקְרִי שְׁחַר כְּמַה
 דְּאַתְרָא אָמַר (הושע ו') כְּשַׁחַר נִכּוֹן מוּצְאוּ, וְדוֹד
 מְלַכָּא עַל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל קְאָמַר דָּא, דְּהָא לֹא
 אָמְרָה כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל דָּא (ס"א דְּאֶקְרִי אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעַלַת
 חֵן וְהִיא אֲחִינֵיא מַהֲהוּא אַתְר דְּאֶקְרִי שְׁחַר כְּמַה דְּאַתְרָא אָמַר כְּשַׁחַר נִכּוֹן מוּצְאוּ
 וְדוֹד מְלַכָּא עַל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל קְאָמַר דָּא) מְשַׁמַּע דְּכֶתִיב עַל
 אֵילַת הַשְּׁחַר.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְרַמְשׁ לִילֵיא, פְּתַחִין סְתִימִין
 דְּעֵלָאִי וְתַתָּאִי מְשַׁתְּפַחִי (ס"א מְשַׁתְּפַחִי). וְכָל
 אֵינּוּן רְחִיקִין, מַתְעֲרִין וְאִזְלִין וְשַׁטְאֵן כָּל
 עֵלְמָא, וּמַהֲדֵרִין עַל גּוֹפֵי בְּנֵי נֶשְׂאָ, וְסַחְרִי

אֲשַׁחְרַךְ - כְּמִי שְׂאוּמַר, אֵלָף
 לְהִרְאוּת לְפָנֶיךָ, רַק שְׂלֹא יְכַלְתִּי.
 כִּן אֲשַׁחְרַךְ, רַק שְׂאֵנִי מַחוּץ
 לְמַקּוּם שְׁשָׁם שׁוּרָה שְׂכִינָה.
 צְמָאָה לָךְ נַפְשִׁי, שְׁהִרִי נַפְשִׁי
 וְגוֹפִי מִשְׁתּוֹקֵקִים אֵלֶיךָ לְהִרְאוּת
 לְפָנֶיךָ, וְלֹא יְכַלְתִּי, כִּי אֲנִי בְּאַרְץ
 צִיָּה וְעֵינָף בְּלִי מִים, שְׁהִרִי אַרְץ
 צִיָּה וְעֵינָף נִקְרָא מַחוּץ לְמַקּוּם
 שְׁשׁוּרָה שְׂכִינָה, מִשׁוּם שְׁמִים
 חַיִּים אֵין מְצוּיִים כְּאֵן. וּמִי הֵם
 הַמִּים הַחַיִּים? זֶה שְׂכִינָה, שְׁפַתּוֹב
 בָּהּ (בראשית כו) בְּאֵר מִים חַיִּים, וְעַל
 זֶה אַרְץ צִיָּה וְעֵינָף בְּלִי מִים כְּתוּב.
 אָמְרוּ רַבֵּי חֲזִיא וְרַבֵּי יוֹסִי, וְדָאִי
 שְׁהִדְרִךְ תְּקִינָה לְפָנֵינוּ. נִכְנְסוּ
 לְמַעְרָה וַיִּשְׁנּוּ. בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה
 שְׂמַעוּ אֶת קוֹל חִיּוּת הַמְּדַבֵּר
 שְׁנוֹהֵמוֹת. הַתְּעוֹרְרוּ. אָמַר רַבֵּי
 חֲזִיא, הִרִי יַת הִיא לְסִיעַ לְכַנְסַת
 יִשְׂרָאֵל שְׂמַשְׁבַּחַת אֶת הַמְּלֶכֶךְ.
 אָמְרוּ, כֹּל אַחַד וְאַחַד יֹאמַר דְּבַר
 מְמַה שְׂשַׁמַּע וְיַדַּע בְּתוֹרָה. יִשְׁבוּ
 כְּלָם.

פְּתַח רַבֵּי חֲזִיא וְאָמַר, (תהלים כב)
 לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשְּׁחַר מְזִמּוֹר
 לְדוֹד. מִי זֶה אֵילַת הַשְּׁחַר? זֶה
 כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל שְׂנִקְרָאת (משלי ה)
 אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעַלַת חֵן. וְכִי אֵילַת
 הַשְּׁחַר, וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם? אֵלָא
 אֵילַת, מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׂנִקְרָא
 שְׁחַר, כְּמוֹ שְׂנִקְרָא (הושע ו') כְּשַׁחַר
 נִכּוֹן מוּצְאוּ. וְדוֹד הַמְּלֶכֶךְ אָמַר אֶת
 זֶה עַל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁהִרִי לֹא
 אָמְרָה כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל אֶת זֶה (שְׂנִקְרָא
 אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעַלַת חֵן, וְהִיא בָּהּ מֵאוֹתוֹ מְקוּם
 שְׂנִקְרָא שְׁחַר, כְּמוֹ שְׂנִקְרָא (הושע ו') כְּשַׁחַר נִכּוֹן
 מוּצְאוּ, וְדוֹד הַמְּלֶכֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כְּנַסַת
 יִשְׂרָאֵל), מְשַׁמַּע שְׁפַתּוֹב עַל אֵילַת
 הַשְּׁחַר.

בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעָה שְׁיֹרֵד הַלַּיְלָה,
 פְּתַחִים הַסְּתוּמִים שֶׁל עֲלִיּוֹנִים
 וְתַתְּחוֹנִים נִמְצְאִים (שׁוֹכְכִים), וְכָל
 אוֹתָם רְחוּקִים מִתְּעוֹרְרִים

לְאֶתְרִייהוּ וּלְעֶרְסִייהוּ. וְחָמָאן דִּיּוֹקְנָא דְמִלְכָּא
קְדִישָׁא, וּמִסְתַּפִּי. דְּהָא אֲתַקְפוּ בְּעֶרְסִייהוּ
בְּמַלְי דְשָׁמָא קְדִישָׁא. וּבְנֵי נָשָׂא, נִשְׁמַתְהוּן
סְלָקִין כָּל חַד וְחַד כְּדַחְזֵי לֵיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ.
זַבְּאָה חוּלְקִיהוּן דְּצַדִּיקֵי, דְּנִשְׁמַתְהוּן סְלָקִין
לְעִילָא, וְלֹא מִתְעַכְבִּי בְּאַתְר אֲחֵרָא דְלֹא
אַצְטְרִיף.

כַּד אֲתַפְלַג לִילָא, כְּרוּזָא קָאִים וְכָרִיז, וּפְתַחֲנִין
פְּתִיחוּ. כְּדִין רוּחָא חַד דְּסִטְר צְפוּן אֲתַעַר,
וְאָקִישׁ (דף כ"ב ע"א) בְּכִנּוּר דְדוּד, וּמִנְגֵן מְאָלִיו.
וּשְׁבַחַת לְמִלְכָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע
בְּצַדִּיקֵי בְּגִנְתָּא דְעֵדֵן.

זַבְּאָה חוּלְקִיהָ מָאן דְּאֲתַעַר בַּהּ הוּא זְמַנָּא
וְאֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא, וְכָל מָאן דְּקָאִים
בַּהּ הוּא זְמַנָּא וְאֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא, אֲקָרִי
חֲבֵרִיהָ דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
וְלֹא עוּד, אֶלָּא דְאֵלִין אֲקָרוּן אַחִים וְרַעִים לֵיהּ.
דְכַתִּיב, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְּרָה נָא
שְׁלוֹם בְּךָ. וְאֲקָרוּן חֲבֵרִים בְּהַדֵּי מְלֶאכֶיךָ
עֲלָאִין, וּמִשְׁרַיִן עֲלָאִין, דְכַתִּיב, (שיר השירים ח)
חֲבֵרִים מִקְשִׁיבִים לְקוּלְךָ.

כַּד אָתֵי יְמָמָא, כְּרוּזָא קָאִים וְכָרִיז, וּפְתַחֲנִין
דְּסִטְר דְרוּמָא אֲתַפְתְּחוּ. וּמִתְעַרִּין כְּכַבִּים
וּמְזֻלוֹת, וּפְתַחֲנִין דְּרַחֲמִין אֲתַפְתְּחוּ. וּמִלְכָּא
יְתִיב וְקַבִּיל תְּשַׁבְּחֵן. כְּדִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נְטִילָא
לְאִינוּן מְלִין וְסִלְקָא. וְכָל אִינוּן חֲבֵרִים אֲחִידִין
בְּגִדְפָהָא, וּמְלִייהוּ אֲתִיין וְשְׁרִיין בְּחִיקָא
דְּמִלְכָּא. כְּדִין פְּקִיד מִלְכָּא, לְמַכְתַּב כָּל אִינוּן
מְלִין.

וּבְסַפְרָא פְתִיבוּ כָּל אִינוּן בְּנֵי הַיְכָלִיהָ, וְחוּטָא
דְּחֶסֶד אֲתַמְשֵׁף עֲלֵיהוּ, דְמַהֲהוּא

וְהוֹלְכִים וְשֹׁטִים בְּכָל הָעוֹלָם,
וּמְחַזְרִים עַל גּוֹפוֹת בְּנֵי אָדָם
וְסוֹכְבִים לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶם
וּלְמִטּוֹתֵיהֶם, וְרוֹאִים אֶת דִּיּוֹקְנֵן
הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ וּפּוֹחֲדִים, שְׁהָרִי
הַתְּחַזְקוּ בְּמִטּוֹתֵיהֶם בְּדַבְּרֵי הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ. וּבְנֵי אָדָם, נִשְׁמַתְהוּן
עוֹלוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּרָאוּי לָהּ,
וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל
הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּשְׁמַתְהוּן עוֹלוֹת
לְמַעַלָּה וְלֹא מִתְעַכְּבוֹת בְּמִקְוֹם
אַחֵר שֶׁלֹּא צְרִיף.

בְּשִׁנְחֻלְקֵי הַלֵּילָה, הַכְּרוּז עוֹמֵד
וּמְכָרִיז, וּנְפַתְחִים הַפְּתָחִים. אֲזִי
רוּחַ אַחַת שֶׁל צְפוּן מִתְעוֹרֶרֶת
וּמְקִישָׁה בְּכִנּוּר דְדוּד, וּמִנְגֵן
מְאָלִיו, וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַמְּלַךְ,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע עִם
הַצַּדִּיקִים בְּגֵן עֵדֵן.

אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר
בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְכָל מִי
שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק
בְּתוֹרָה, נִקְרָא חֲבֵרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
עוּד, אֶלָּא שְׁאֵלוֹ נִקְרָאִים אַחִים
וְרַעִים שְׁלוֹ, שְׁפָתוֹב (תהלים קכב)
לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם
בְּךָ. וְנִקְרָאִים חֲבֵרִים שֶׁל
הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים וְהַמְּחַנּוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים, שְׁפָתוֹב (שיר ח) חֲבֵרִים
מִקְשִׁיבִים לְקוּלְךָ.

בְּשַׁבָּא הַיּוֹם, הַכְּרוּז עוֹמֵד
וּמְכָרִיז, וּפְתָחִים שֶׁל צַד דְרוֹם
נִפְתָּחִים, וּמִתְעוֹרְרִים כּוֹכְבִים
וּמְזֻלוֹת, וּפְתָחֵי הַרְחָמִים
נִפְתָּחִים, וְהַמְּלַךְ יוֹשֵׁב וּמִקְבֵּל
תְּשַׁבְּחוֹת. אֲזִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
נוֹטֶלֶת אֶת אוֹתָם דְּבָרִים וְעוֹלָה,
וְכָל אוֹתָם חֲבֵרִים אַחֲוָיִים
בְּכַנְפֵיהָ, וְדַבְּרֵיהֶם בָּאִים וְשׁוֹרִים
בְּחִיקַת הַמְּלַךְ. אֲזִי מְצַנֵּה הַמְּלַךְ
לְכַתֵּב אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

וּבְסַפְרָא פְתוּבִים כָּל אוֹתָם בְּנֵי הַיְכָלוֹ, וְחוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁף עֲלֵיהֶם, שֶׁמְאוֹתוֹ חוּט מִתְעַטֵּר אָדָם

בַּעֲטֻרַת הַמֶּלֶךְ, וּמִמְנוּ פּוֹחֲדִים עֲלֵינוּנִים וְתַחְתּוֹנִים. הוּא נִכְנָס לְכָל שַׁעֲרֵי הַמֶּלֶךְ, וְאֵין מִי שְׂיִמְחָה בִּידּוֹ. וְאֶפְלוּ בְזִמְן שְׂבַעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, אֵין דְּנִים עֲלֵיו דִּין, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי גִרְשָׁם בְּרִשָׁם שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שְׂנוֹדַע שֶׁהוּא מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְלִכֵּן לֹא דְנִים עֲלֵיו דִּין. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שָׂפָן בְּזִמְן שֶׁהַמֶּלֶךְ תָּאֵב לְדַכְרֵי תּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה סוּד הַדְּבָר, אֵין עוֹמְדַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲלֵא בַּתּוֹרָה, וְכָל זִמְן שִׁישְׂרָאֵל בְּאַרְץ הַתְּעַסְקוֹ בַּתּוֹרָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֵיחָה שְׂרוּיָה עִמָּהֶם. כְּשֶׁהִתְבַּטְּלוּ מִדְּבַרֵי תּוֹרָה, לֹא יִכְלָה לַעֲמֹד עִמָּהֶם שְׁעָה אַחַת. מִשּׁוּם כֶּף, בְּשַׁעָה שְׂכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרַת לְמֶלֶךְ בַּתּוֹרָה, מִתְחַזֵּק כְּחָה, וְהַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ שֶׁמִּחַ לְקַבֵּל אוֹתָהּ.

וְכִי זִמְן שְׂכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בָּאָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֵין הַתּוֹרָה נִמְצְאָת עִמָּה, כְּבִיכּוֹל תִּשָּׁשׁ כְּחָה. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁמִּחְלִישִׁים אֶת הַכַּח שֶׁלְמַעֲלָה. מִשּׁוּם כֶּף אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׂעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שָׂפָן בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂצָרִיף לְהַשְׁתַּפֵּחַ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֲזִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרָא עֲלֵינוּ, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי

עֲבָדֵי אֶתְהָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רְבִי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (שם כא) מִשָּׂא דוּמָה אֲלֵי קְרָא מִשְׁעִיר שִׁמְרָה מַה מְלִילָה שִׁמְרָה מַה מְלִיל. אֶת הַפְּסוּקִי הַזֶּה בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל מִשָּׂא דוּמָה, כָּל הַפְּעָמִים שִׁישְׂרָאֵל נִמְצְאוּ בְּגִלוֹת, נוֹדַע הַזִּמְן וְהַקֵּץ שֶׁלָּהֶם, וְזִמְן וְקֵץ שֶׁל אוֹתָהּ גְלוֹת. וְגִלוֹת אֲדוּם הוּא מִשָּׂא דוּמָה, שְׁלֹא הַתְּגַלָּה וְלֹא נוֹדַע כְּאוֹתָן הַאֲחֵרוֹת.

זָפְאֵין אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְכָל שָׂפָן בְּהֵיחָה שְׁעָתָא דְאַצְטְרִיף לְאַשְׁתַּתְּפָא בְּהַ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּדִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא קְאָרִי עֲלֵיָה, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֶתְהָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רְבִי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (ישעיה כא) מִשָּׂא דוּמָה אֲלֵי קוֹרָא מִשְׁעִיר שׁוֹמְרָה מַה מְלִילָה שׁוֹמְרָה מַה מְלִיל. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרֵיָא, בְּכַמָּה אֶתְר. אֲבָל מִשָּׂא דוּמָה, כָּל זִמְנִין דִּישְׂרָאֵל אֲשִׁתְּכַחוּ בְּגִלוֹתָא, אֶתִּידַע זִמְנָא וְקֵצָא דְלַהוֹן, וְזִמְנָא וְקֵצָא דְהֵהוּא גְלוֹתָא. וְגִלוֹתָא דְאֲדוּם, הוּא מִשָּׂא דוּמָה, דְלֹא אֶתְגַּלְיָא וְלֹא אֶתִּידַע כְּאֵינוֹן אֲחֵרֵינִין.

חוּטָא אֶתְעַטֵּר בְּרִישׁ בְּעַטְרָא דְמִלְכָּא, וּמִנְיָה דְחֲלִין עֲלָאֵין וְתַתְּאֵין, הוּא עָאֵל בְּכָל תְּרַעֵי מִלְכָּא, וְלִית מָאן דִּימְחֵי בִידּוֹי. וְאַפִּילוּ בְּזִמְנָא דְמֵאֲרִיהוֹן דִּדִּינָא קִימִין לְמִידָן עֲלֵמָא, לֹא דִינִין עֲלֵיָה דִינָא. בְּגִין דְהָא אֶתְרָשִׁים בְּרִשְׁמֵי דְמִלְכָּא, דְאַשְׁתַּמוּדַעָא דְאִיהוּ מֵהֵיכַלָּא דְמִלְכָּא, וּבְגִין דָּא לֹא דִינִין עֲלֵיָה דִינָא. זָפְאָה חוֹלְקִיהוֹן דְצְדִיקֵיָא דְמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְכָל שָׂפָן בְּזִמְנָא דְמִלְכָּא תָּאֵיב עַל מְלִי דְאוֹרֵייתָא.

הָא חֲזִי, רְזָא דְמִלָּה, לֹא קִימָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמִי מִלְכָּא אֲלֵא בְּאוֹרֵייתָא. וְכָל זִמְנָא דִישְׂרָאֵל בְּאַרְעָא אֲשִׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרֵייתָא. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׂרָאֵת עִמָּהוֹן. כִּד אֶתְבַּטְּלוּ מִמְלִי אוֹרֵייתָא, לֹא יִכְלָא לְקִימָא עִמָּהוֹן שְׁעָתָא חֲדָא. בְּגִינֵי כֶּף, בְּשַׁעָתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶתְעַרְתָּ לְגַבֵּי מִלְכָּא בְּאוֹרֵייתָא, אֶתְתַּקִּיף חִילָהָא, וּמִלְכָּא קְדִישָׁא חֲדִי לְקַבְּלָא לָהּ.

וְכִי זִמְנָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶתְתַּ לְקָמִי מִלְכָּא, וְאוֹרֵייתָא לֹא אֲשִׁתְּכַחַת עִמָּה, כְּבִיכּוֹל תִּשָּׁשׁ חִילָהָא. וְוִי לְאֵינוֹן דְמִחְלִשִׁין חִילָא דְלַעֲיָלָא, בְּגִינֵי כֶּף,

זָפְאֵין אֵינוֹן דְמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְכָל שָׂפָן בְּהֵיחָה שְׁעָתָא דְאַצְטְרִיף לְאַשְׁתַּתְּפָא בְּהַ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּדִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא קְאָרִי עֲלֵיָה, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֶתְהָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רְבִי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (ישעיה כא) מִשָּׂא דוּמָה אֲלֵי קוֹרָא מִשְׁעִיר שׁוֹמְרָה מַה מְלִילָה שׁוֹמְרָה מַה מְלִיל. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרֵיָא, בְּכַמָּה אֶתְר. אֲבָל מִשָּׂא דוּמָה, כָּל זִמְנִין דִּישְׂרָאֵל אֲשִׁתְּכַחוּ בְּגִלוֹתָא, אֶתִּידַע זִמְנָא וְקֵצָא דְלַהוֹן, וְזִמְנָא וְקֵצָא דְהֵהוּא גְלוֹתָא. וְגִלוֹתָא דְאֲדוּם, הוּא מִשָּׂא דוּמָה, דְלֹא אֶתְגַּלְיָא וְלֹא אֶתִּידַע כְּאֵינוֹן אֲחֵרֵינִין.

הקדוש ברוך הוא אומר, אלי קרא משעיר. קול שמעתי בגלות שעיר, אותם שדחוקים ביניהם, אותם ששוכבים בעפר. ומה הם אומרים? שמר מה מלילה שמר מה מליל. הם תובעים אותי על הגבירה, מה עשיתי מהגבירה שלי.

אזי הקדוש ברוך הוא מכניס את הפמליא שלו ואומר: ראו בני אהובי, שהם דחוקים בגלות ועוזבים את הצער שלהם ומבקשים ממני על הגבירה, ואומרים: שמר - אתה שנקרא שומר, איפה השמירה שלך? איפה השמירה של ביתך? מה מלילה - מה עשית מלילה, כף שמרת אותה?! מה מליל? שהרי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל. זהו שפתיב (שמות יב) ליל שמרים הוא, וכתוב הוא הלילה הזה. אזי הקדוש ברוך הוא משיב להם: הרי שמירתי נמצאת, שהרי אני עתיד לקבל אותה ולהמצא עמה. זהו שפתיב אמר שמר, אותו ששומר את הבית, אתא בקר וגם לילה, שהרי בהתחלה הסתלק למעלה למעלה, והעלה את אותו מקום בקר שמזמן אצלו תמיד. עכשו אתא בקר, והרי הוא מזמן להתחבר עם הלילה. וגם לילה, הרי היא זמינה, אבל בגללכם מתעכבים.

ואם אתם רוצים את זה, על מה אתם מתעכבים? שבו. שוכבו בתשובה. אז אתיו, באו אלי, ונהיה כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומנו. זהו שפתיב, (דברים ל) ושב ה' אליהי

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתיב כא. אלא חד לכנסת ישראל, ואחד לקדוש-ברוך-הוא. זהו שפתיב ושב ה' אליהי את שבותך, ושב וקבצך מפל העמים.

קרא ברוך הוא אומר, אלי קורא משעיר, קלא שמענא בגלותא דשעיר, אינון דדחקי בינייהו, אינון דשכבי לעפרא. ומאי אמרי.

שומר מה מלילה שומר מה מליל אינון תבען לי על מטרוניתא, מה עבדית מן מטרוניתא דילי.

ברין קדשא ברוך הוא כניש לפמליא דיליה, ואמר, חמו בני רחימי, דאינון דחיקין בגלותא, ושבקין צערא דלהון, ותבעין לי על מטרוניתא. ואמרי, שומר: אנת דאקרי שומר,

אן הוא שמירה דילך אן הוא שמירה דביתך. מה מלילה: מה עבדת מלילה, הכי נטרת לה.

מה מליל. דהא לזמנין אתקרי לילה, ולזמנין אתקרי ליל, הדא הוא דכתיב, (שמות יב) ליל שמורים הוא. וכתוב הוא הלילה הזה.

ברין קדשא ברוך הוא אתיב לון, הא שמירה דידי אשתכח, דהא אנא זמין לקבלה, ולאשתפחא בהדה, הדא הוא דכתיב אמר שומר, ההוא דנטיר ביתא, אתא בקר וגם לילה.

דהא בקדמיתא אסתלק לעילא לעילא, וסליק לההוא (ס"א אתר) בקר דאזדמן ביה תדירא. השתא אתא בקר. הא זמין לאתחברא בלילה. וגם לילה, הא זמינא היא. אבל בגיניכון אתעכבו.

ואי אתון בעאן דא, על מה אתון מתעכבי, שוכבו. שוכבו בתשובה. פדין אתיו, אתו לגבאי, ונהוי כלא במדורא חדא, וכלנא נתוב לאתרנא. הדא הוא דכתיב, (דברים ל) ושב יי' אליהי את שבותך, והשיב לא נאמר, (דף כ"ב ע"א)

אלא ושב. תרין ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מפל העמים.

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מפל העמים.

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מפל העמים.

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מפל העמים.

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מפל העמים.

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מפל העמים.

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מפל העמים.

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא ברוך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מפל העמים.

פְּתַח אוֹתוֹ סוֹחֵר וְאָמַר, (איוב לח) בְּרִן יַחַד פְּכַכֵּי בְקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בֵּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן, כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן (הַעֲלִיוֹן), וְכָל הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים מִתְּעוֹרְרִים כְּנִגְדוֹ, וְכָל הָאֵילָנוֹת שְׂבָגָן עֵדֶן פּוֹתְחִים בְּשִׁבְחַ כְּנִגְדּוֹ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טו) אֲזַ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בֵּא. וְאֶפְלוּ עוֹפּוֹת הָאָרֶץ, כָּלֶם רוֹחֲשִׁים שְׂבַח לִפְנֵי. אֲזִי יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת וּמִכָּה בְּכַנְפֵי הַתְּרַנְגוּל, וְהוּא קוֹרֵא וּמְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְקוֹרֵא לְבָנָי אָדָם שֵׁיִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה וּבְשִׁבְחוֹ שֶׁל אֲדוֹנָם וּבְעוֹבְדוֹתוֹ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֶם שֶׁל מִי שְׁעוֹמְדִים מִמִּטּוֹתֵיהֶם לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה.

בְּשִׁבְחַ הַבְּקָר, פְּתַחֵי הַדְּרוֹם וּנְפֹתִים, וְשַׁעֲרֵי רְפוּאָה יוֹצְאִים לְעוֹלָם, וְרוּחַ הַמְּזוּרַח מִתְּעוֹרְרֵת, וְנִמְצָאִים רַחֲמִים, וְכָל אוֹתָם כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת שְׂמַמְנִים תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל הַבְּקָר הַזֶּה, כָּלֶם פּוֹתְחִים בְּשִׁבְחַ וּמְשַׁבְּחִים לְמֶלֶךְ הָעֲלִיוֹן. זֶהוּ שְׂפָתוֹב בְּרִן יַחַד פְּכַכֵּי בְקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מֵה עוֹשִׂים כָּאֵן בְּנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֵם מְזַמְנִים תְּרוּעָה בַּבְּקָר הַזֶּה? וְהָרִי כָּל הַדִּינִים הַעֲבָרוּ בְּזִמְן שַׁחֲסָד מִתְּעוֹרֵר בְּעוֹלָם? אֵלֶּא וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הָרִי נִשְׁבַּר תִּקְףָּ הַדִּינִים הַקָּשִׁים, נִשְׁבַּר כַּחַם, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (ישעיה כד) רַעַה הַתְּרוּעָעָה הָאֶרֶץ.

וְכֹל כֵּן, מִשּׁוֹם שֶׁהַבְּקָר הַזֶּה הַתְּעוֹרֵר בְּעוֹלָם, וְאֶבְרָהֶם מִתְּעוֹרֵר וְכֵא לְנִטְעֵ אֲשֶׁל בְּבֵאָר שְׁבַע. אֶת הַדְּבָר הַזֶּה כֵּן שְׁמַעֲתִי, בְּבֵאָר שְׁבַע וְדָאִי, וְכַתוּב וַיִּקְרָא שֶׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם.

פְּתַח חֲבָרִיה טַיִיעָא וְאָמַר, (בראשית מד) הַבְּקָר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ וְגו', מֵאֵי הַבְּקָר אוֹר.

פְּתַח הַהוּא טַיִיעָא וְאָמַר, (איוב לח) בְּרִן יַחַד פְּכַכֵּי בְקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. תָּא חֲזִי, כַּד קָדְשָׁא בְרִין הוּא אֶתִי לְאִשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם צְדִיקָיִא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כָּל מְלִי דְעֵלְמָא תַתְּאָה (כ"א עֲלָאָה), וְכָל עֲלָאִין וְתַתְּאִין מִתְּעֲרִין לְקַבְּלִיהָ. וְכָל אֵילָנֵי דְבְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, פְּתַחֵי שְׂבַחָא לְקַבְּלִיהָ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טו) אֲזַ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי יי' כִּי בֵּא. וְאֶפְלוּ עוֹפֵי דְאֶרְעָא, כָּלֶהוּ מְרַחְשֵׁי שְׂבַחָא קַמִּיהָ. כַּדִּין שְׁלֵהוּבָא נִפְקַ, וּבְטַשׁ בְּגַדְפוּי דְתְרַנְגוּלָא, וְקָרִי וְשַׁבַּח לְמִלְכָּא קְדִישָׁא. וְקָרִי לְבָנֵי נִשָּׂא דִישְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרֵייתָא, וּבְשִׁבְחָא דְמֵאֲרִיהוּן, וּבְפּוֹלְחָנִיהָ. זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְמֵאֵן דְקִיִּמִין מְעַרְסִייהוּ, לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרֵייתָא.

כַּד אֶתִי צַפְרָא, פְּתַחִין דְדְרוּמָא נְפֹתְחִין, וְתַרְעֵי דְאֶסְוֹתָא נְפִקִין לְעֵלְמָא, וְרוּחָא דְמְזוּרַח אֶתְעַר, וְרַחֲמֵי אִשְׁתַּפְּחוּ, וְכָל אֵינוּן כְּכַבִּיא וּמְזֻלֵי דְמְזַמְנֵן תַּחוֹת שׁוֹלְטָנִיה דְהָאֵי בְקָר, כָּלֶהוּ פְתַחִין שְׂבַחָא וְזַמְרִין לְמִלְכָּא עֲלָאָה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, בְּרִן יַחַד פְּכַכֵּי בְקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, מֵה בְּעָאן הָכָא בְּנֵי אֱלֹהִים, דְאֵינוּן מְזַמְנִין תְּרוּעָה בְּהָאֵי בְקָר, וְהָא כָּל דִּינִין אֶתְעַבְרוּ בְּזַמְנָא דְחַסְדֵּי אֶתְעַר בְּעֵלְמָא. אֵלֶּא וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הָא אֶתְבַּר תּוֹקְפָא דְדִינִין קִשְׁיִין, אֶתְבַּר חִילָא דְלֵהוּן, כְּמָה דָּאֶתְ אָמַר (ישעיה כד) רַעַה הַתְּרוּעָעָה אֶרֶץ.

וְכֹל כֵּן, בְּגִין דְהָאֵי בְקָר אֶתְעַר בְּעֵלְמָא, וְאֶבְרָהֶם אֶתְעַר וְאֶתִי לְמִנְטַעֵ אֲשֶׁל בְּבֵאָר שְׁבַע. מְלָה דָּא הָכִי שְׁמַעֲנָא לָהּ, בְּבֵאָר שְׁבַע וְדָאִי, וְכַתִּיב (בראשית כא) וַיִּקְרָא שֶׁם בְּשֵׁם יי' אֵל עוֹלָם.

פְּתַח חֲבָרִיה טַיִיעָא וְאָמַר, (בראשית מד) הַבְּקָר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ וְגו', מֵאֵי הַבְּקָר אוֹר.

הבקר אור? כף למדנו, מה זה בקר? אלא בזמן שבא הבקר והדינים עוברים וחסד רוצה להתעורר, כל אותם שבאים מהצד הזה, מבקרים (פוקדים) את מקומותיהם לזמן ברכות לעולם. וזהו הבקר אור, שהרי הרחמים מתישבים לעולם, והחסד בא אחריו, אזי הוא בקר אור. וכתוב, וירא אלהים את האור כי טוב. בא ראה, הפל הוא בדרגות ידועות. הלילה - הרי ידוע. בקר אור - הרי ידוע, והוא דרגה עליונה שנמצאת בו תמיד. מתי? כשמאירה השמש. השמש ידוע, והיא דרגה עליונה שמבשמת את הפל ומאירה לכל, כמו שנאמר (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' אלהים. והבקר אור הזה מאיר מהשמש, וזהו מאיר ללילה, ולכן הפל תלוי זה בזה. והבקר אור הזה, כשהוא מתעורר, כל בני העולם מתאחדים באחדות ובשמחה, והם נמצאים בעולם. וכעת הרי מאיר היום, עת רצון היא ללכת בדרך.

ברבו אותם רבי חייא ורבי יוסי, ונשקו להם בראשיהם ושלחו אותם. אמר רבי חייא לרבי יוסי, ברוך הרחמן שתקן דרבנו לפנינו, ודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותם אלינו. אשרי אותם שמשפדלים בתורה ולא מרפים ממנה שעה אחת. יצאו רבי חייא ורבי יוסי והלכו לדרום. אמר רבי יוסי, ודאי אהבת לבי קשורה בסוחרים הללו. אמר רבי חייא, לא תמהתי על זה, שהרי בימי רבי שמעון אפלו צפרי השמים מרחשות חכמה, שהרי דבריו נודעים למעלה ולמטה.

פתח רבי חייא ואמר, (דברים לא) ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו'. תא

הכי אוליפנא, מהו בקר. אלא בזמנא דאתי צפרא, ודינין מתעברן, וחסד בעא לאתערא, כל אינון דאתיין מסטרא דא, מבקרי (ס"א מפקדי) לאתרייהו, לזמנא ברכאן לעלמא. ודא הוא הבקר אור, דהא רחמי מתישבי לעלמא, וחסד קאי באתריה, כדין הוא בקר אור. וכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב.

תא חזי, פלא הוא בדרגין ידיען. ליליא, הא ידיעא. בקר אור, הא ידיעא, והוא דרגא עלאה דאשתכח ביה תדירא. אימתי. כד נהיר שמשא. שמשא ידיעא, והוא דרגא עלאה, דמבסם לכלא, ונהיר לכלא, כמה דאת אמר, (תהלים פד) כי שמש ומגן יי' אלהים. והאי בקר אור, נהיר משמשא, ודא נהיר לליליא. בגין כך, פלא תליא דא בדא. והאי בקר אור כד אתער, כל בני עלמא אתאחדן באחדותא באחדותא, ומשתכחי בעלמא, והשתא הא נהיר יממא, עידן רעותא הוא, למהך באורחא.

ברבו לון רבי חייא ורבי יוסי, ונשקו לון ברישייהו, ושדרו לון. אמר רבי חייא לרבי יוסי, בריך רחמנא, דתקין ארחנא קמן, ודאי קדשא בריך הוא שדר לון גבן. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, ולא ארפין מינה שעתא חדא. נפקו רבי חייא ורבי יוסי, ואזלו לארחייהו. אמר רבי יוסי, ודאי רחמותא דלבאי קשיר באלין טייעי. אמר רבי חייא, לא תוהנא על דא, דהא ביומוי דרבי שמעון, אפילו צפרי שמיא מרחשן חכמתא, דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא.

פתח רבי חייא ואמר, (דברים לא) ויאמר יי' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו'. תא חזי, כל זמנא דהוה משה קיים בעלמא, הוה אבתיך וגו'. בא ראה, כל זמן שמשה היה קיים בעולם, היה מוחה בידי ישראל, כדי שלא ימצאו

בְּחֵטָא לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמְשׁוּם שְׁמִשָּׁה נִמְצָא בִּינֵיהֶם, לֹא יִהְיֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַדּוֹר עַד הַדּוֹר שְׂיָבֵא הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׂיֵרָאוּ אֶת כְּבוֹד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹתָם, שֶׁהֵם נִדְבָקוּ מֵה שְׁלֵא נִדְבָקוּ דוֹרוֹת אַחֲרֵיהֶם.

שְׁשֻׁנֵנוּ, רֵאתָה שְׁפָחָה עַל הַיָּם מֵה שְׁלֵא רֵאתָה עֵינֵנוּ שֶׁל יַחְזֻקָאֵל הַנְּבִיא. אִם הֵם כֹּל כֶּף נִדְבָקוּ, נִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כֹּל שְׁפָן, בְּגֵיהֶם כֹּל שְׁפָן, וְהַגְּבֵרִים כֹּל שְׁפָן, הַסְּנֵהֲרִין כֹּל שְׁפָן, הַנְּשִׂאִים כֹּל שְׁפָן, וְכֹל שְׁפָן הַנְּבִיא הַעֲלִיּוֹן הַנְּאָמֵן מִשָּׁה, שֶׁהוּא עַל הַכֹּל. וְעַתָּה אֵלּוּ סוֹחְרֵי הַמִּדְבָּר רוֹחֲשִׁים כֹּל כֶּף הַרְבֵּה חֲכָמָה, כֹּל שְׁפָן חֲכָמֵי הַדּוֹר, כֹּל שְׁפָן אֵלּוּ שְׁעוּמָדִים לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְלוּמָדִים מִמֶּנּוּ בְּכֹל יוֹם. כֹּל שְׁפָן, וְכֹל שְׁפָן רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל.

אֲחֵר שְׁמַת מִשָּׁה, מֵה כְּתוּב? וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה וְגו'. כֶּף, אוֹי לְעוֹלָם כְּשִׁיִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁמַעֲנֹת הַחֲכָמָה יִסְתַּתְּמוּ מִן הָעוֹלָם, וְיִרְצֶה אָדָם דְּבַר חֲכָמָה וְלֹא יִמְצָא מִי שְׂיֵאמֶר, וְכֹל הָעוֹלָם טוֹעִים בַּתּוֹרָה, מְשׁוּם שְׁלֵא יִמְצָא בִּינֵיהֶם מִי שְׁמַתְעוֹרֵר בְּחֲכָמָה. עַל אוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב, וְאִם כֹּל עַדֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ. וְאִם יִשְׁגּוּ בַּתּוֹרָה וְלֹא יִדְעוּ אֶת דְּרָכֶיהָ, בְּמָה זֶה? מְשׁוּם שְׁנַעֲלֵם דְּבַר מַעֲיִנֵי הַקְּהֵל, שְׁלֵא יִמְצָא מִן שִׁיּוּדַע לְגִלוֹת עֲמֻקּוֹת הַתּוֹרָה וְדְרָכֶיהָ. אוֹי לְאוֹתָם הַדּוֹרוֹת שְׂיִמְצָאוּ אֶז בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַתִּיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִלוֹת רְזִים עֲמֻקִּים שֶׁל הַתּוֹרָה בְּזְמַן שְׂיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, מְשׁוּם (יִשְׁעִיָּה יא) שְׁמִלְאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' כְּפָיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְכַתוּב (יִרְמִיָּה לא) וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד

מִמַּחֲזֵי בִּידֵיהֶו דִּישְׂרָאֵל, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּפְּחוּן בְּחַיּוּבָא קָמֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְגִין דְּמִשָּׁה אֲשַׁתְּכַח בִּינֵיהֶו לֹא יִהְיֶה כְּהוּא דְרָא עַד דְרָא דֵיִיתֵי מִלְּפָא מְשִׁיחָא דֵיִחֲמוּ יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּוֹתִייהוּ דְאֵינוּן אֲתַדְבָּקוּ מֵה דְלֹא אֲתַדְבָּקוּ דְרִין אַחֲרֵינֵין.

דְּתַנְיֵין, חֲמָאת שְׁפָחָה חֲדָא עַל יַמָּא, מֵה דְלֹא חֲמָאת עֵינָא דִּיחְזֻקָאֵל נְבִיאָה. אִי אֵינוּן אֲתַדְבָּקוּ כֹּל כֶּף, נְשִׂיהוּן דִּישְׂרָאֵל כֹּל שְׁפָן. בְּנִייהוּ כֹּל שְׁפָן. גּוּבְרִין כֹּל שְׁפָן. סְנֵהֲרִין כֹּל שְׁפָן. נְשִׂאִים כֹּל שְׁפָן, וְכֹל שְׁפָן נְבִיאָה עֲלָאָה מְהִימְנָא מִשָּׁה, דְאֵיהוּ עַל כֹּלָא. וְהַשְׁתָּא אֲלִין טַיִיעֵי מִדְבָּרָא מְרַחֲשִׁין חֲכָמְתָא כֹּל כֶּף, כֹּל שְׁפָן חֲפִימֵי דְרָא, כֹּל שְׁפָן אֵינוּן דְקִיִּמֵי קָמִיהַ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאוֹלְפֵי מִינֵיהַ בְּכֹל (דף כ"ג ע"א) יוֹמָא. כֹּל שְׁפָן וְכֹל שְׁפָן רַבִּי שְׁמַעוֹן דֵּהוּא עֲלָאָה עַל כֹּלָא.

בְּתַר דְּמִית מִשָּׁה, מֵה כְּתִיב, (דְּבָרִים לא) וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה וְגו'. כֶּף, וְוִי לְעֲלֵמָא כַּד יִסְתַּלַּק מִנֵּיהַ רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּמַבּוּעֵי דְחֲכָמְתָא יִסְתַּתְּמוּ מִעֲלֵמָא, וְיַבְעֵי בַר נֶשׁ מְלָה דְחֲכָמְתָא, וְלֹא יִשְׁפַח מָאן דֵיִימָא, וְטַעֲאן כֹּל עֲלֵמָא בְּאוֹרֵייתָא, בְּגִין דְלֹא יִשְׁתַּפַּח בִּינֵיהֶו, מָאן דְאֲתַעַר בְּחֲכָמְתָא. עַל הַהוּא זְמַנָּא כְּתִיב, וְאִם כֹּל עַדֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ. וְאִם יִשְׁגּוּ בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא יִנְדַּעוּן אוֹרְחָהָ, בְּמֵאֵי הוּא, בְּגִין וְנַעֲלֵם דְבַר מַעֲיִנֵי הַקְּהֵל, דְלֹא יִשְׁתַּפַּח מָאן דֵיִדַּע לְגִלְאָה עֲמֻקְתָּא דְאוֹרֵייתָא וְאוֹרְחָהָ. וְוִי לְאֵינוּן דְרִין דְּמִשְׁתַּפְּחֵי כְּדִין בְּעֲלֵמָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְמִין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגִלְאָה רְזִין עֲמֻקִּין דְאוֹרֵייתָא, בְּזְמַנָּא דְמִלְּפָא מְשִׁיחָא, בְּגִין (יִשְׁעִיָּה יא) דְמִלְּאָה הָאָרֶץ דְעָה אֶת יְי' כְּפָיִם לַיָּם מְכַסִּים. וְכַתִּיב, (יִרְמִיָּה לא) וְלֹא

איש את רעהו ואיש את אחיו
לאמר דעו את ה' פי כולם ידעו
אותי למקטנם ועד גדולם, אמן
כן יהי רצון.

אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו'
בשגגה ואשם. שנה רבי יצחק,
מה שונה שבכל מקום פתוב בהם
ואם, כמו שנאמר אם הפהן
המשיח יחטא, ואם כל עדת
ישראל ישגו, וכאן אשר נשיא
יחטא, ולא כתוב ואם נשיא
יחטא? מה זה אומר?

אלא, שהפניהם הללו אינם
נמצאים כף בחטא, שהרי הפהן
שומר את עצמו תמיד, משום
שמשאו של אדונו עליו בכל יום,
והמשא של כל ישראל, והמשא
של כל אחד ואחד, ולכן
התמיהה, הוא כשיחטא! ?
ומשום כף פתוב ואם. וכן ואם
כל עדת ישראל ישגו, תמיהה
היא שכלם ימצאו בחטא אחד,
שאם אלה יחטאו - אלו לא
יחטאו, ומשום כף פתוב ואם.
אבל כאן אשר נשיא יחטא, ודאי,
משום שלבו גס בו, והעם
הולכים אחריו והתמנו תחתיו.
ועל פן אשר נשיא יחטא. כגון
שהוא עבר על מצוות לא תעשה,
והוא עשה אחת מהן, ולכן לא
כתוב בו ואם, שהרי דבריו אינם
בספק.

רבי יהודה פתח, והנשוא הביאו את
את אבני השם ואת אבני
המלאים לאפוד ולחשן. מה
שונה שאת הדברים הללו
הקריבו הנשיאים ולא אדם
אחר? והרי פתוב, (שמות לה) כל
נדיב לבו יביאה את תרומת ה',
וכתוב ואבני שהם ואבני מלאים
לאפוד ולחשן.

אלא, אמר הקדוש ברוך הוא,
אף על גב שבכלם תלויה הנדבה
הזו, האבנים הללו עולות

למדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו
לאמר דעו את יי' פי כולם ידעו אותי למקטנם
ועד גדולם אמן כן יהי רצון.

אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' בשגגה
ואשם. (ויקרא ד) תאני רבי יצחק, מאי שנא
בכל אתר דכתיב בהו ואם, כמה דאת אמר
אם הפהן המשיח יחטא. ואם כל עדת ישראל
ישגו, והכא אשר נשיא יחטא, ולא כתיב ואם
נשיא יחטא, מאי קא מיירי.

אלא, אלין פהניא לא משתפחי הכי בחטאה,
דהא כהן נטיר גרמיה תדירא, בגין
דמטולא דמאריה עליה בכל יומא, ומטולא
דישראל פלהו, ומטולא דכל חד וחד, ועל
דא תוהא איהו כד יחטא, ובגין כף ואם
פתיב. וכן ואם כל עדת ישראל ישגו, תוהא
הוא דכלהו ישתכחו בחובה חד, דאי אלין
יחטאון, אלין לא יחטאון, ובגיני כף ואם
פתיב. אבל הכא אשר נשיא יחטא, ודאי, בגין
דלביה גס ביה, ועמא אזלין אבתריה, ואתמנון
תחותוי. ועל דא אשר נשיא יחטא. כגון דעבר
על מצות לא תעשה, והוא עביד חד מנייהו,
ועל דא לא כתיב ביה ואם, דהא מלוי לא
בספקא הוו.

רבי יהודה פתח, (שמות לה) והנשוא הביאו את
אבני השם ואת אבני המלואים לאפוד
ולחשן. מאי שנא דמלין אלין אקריבו
נשיאים, ולא בר נש אחרא, והא כתיב (שמות
לה) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי', וכתיב
(שמות לה) ואבני שהם ואבני מלואים לאפוד
ולחשן.

אלא, אמר קדשא ברוך הוא, אף על גב
דבכלא תליא האי נדבה, סליקו אלין
אבנים לנשיאים. מאי טעמא, בגין דעל לבא

דְּכֹהֲנָא אֶשְׁתַּכְחוּ. אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, לִיתוּ נְשִׂיָאִים דְּלַבֵּייהוּ גַם בְּהוּ, וַיִּיתוּן אֲלֵין אַבְנִים דְּאֵינוּן מִשְׁתַּפְּחִי עַל לְבָא דְכֹהֲנָא, וַיִּתְכַפֵּר עַלֵייהוּ מַגְסוֹת לַבֵּייהוּ, וַיְכַתִּיב (שמות כח) וְהָיוּ עַל לֵב אֹהֶרֶן בְּבָאוּ לִפְנֵי יי', וְעַל דָּא וְהַנְּשִׂאִים הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אַבְנֵי הַמְּלוּאִים לְכַפֵּרָא עַלֵייהוּ.

לְנִשְׂיָאִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵן נִמְצְאוֹת עַל לֵב הַכֹּהֵן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יְבֹאוּ נְשִׂאִים שְׁלָבְסָם גַּם בְּהֵם, וַיְבִיֵא אֶת הָאַבְנִים הַלְלוּ שְׁנִמְצְאוֹת עַל לְבוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, וַיִּתְכַפֵּר עַלֵיהֶם מַגְסוֹת לְבָסָם. וְכַתוּב וְהָיוּ עַל לֵב אֹהֶרֶן בְּבָאוּ לִפְנֵי ה', וְעַל זֶה - וְהַנְּשִׂאִים הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אַבְנֵי הַמְּלוּאִים, לְכַפֵּר עַלֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כֶּף, אֲשֶׁר נִשְׂיָא יַחְטֵא, וְדַאי. וְעֵשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיו אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּךְ, שְׁעֵבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אוֹ הוֹדַע אֲלֵיו חֲטָאתוֹ. שְׁמִשּׁוּם שְׁלָבוֹ גַּם בּוֹ, לֹא מִשְׁגִּיחַ בְּחֻטְאָיו, וְאַחַר כֶּף נוֹדַע לוֹ וְעֵשָׂה מִזֶּה תְּשׁוּבָה.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבִים לְלֵילָה אַחַד וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, רְאִיתִי שְׂצֻחוֹת הַתּוֹרָה בְּלֵילָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם. לָמָּה זֶה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַצְּחוֹת שֶׁל תּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב הִיא תּוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה, וְתּוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה שׁוֹלְטַת בְּלֵילָה, וּמִתְעוֹרֶרֶת יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּיּוֹם, וּבְזֶמֶן שֶׁהִיא שׁוֹלְטַת, אֲזַי קְנִימַת הַצְּחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (איוב לה) וְלֹא אָמַר אֵיהָ אֵלֹהֵי עוֹשֵׂי נוֹתָן זְמִירוֹת בְּלֵילָה. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְעֵר רִיחַ צְפוּן, וְאַתְפְּלַג לֵילִיא, הָא אוּקְמוּהָ, דִּשְׁלַהּוּבָא חַד נְפִיק, וּבְטַשׁ תַּחוֹת גְּדַפּוּי דְתִרְנַגּוּלָא, וְאֶקִּישׁ גְּדַפּוּי וְקֶאֱרִי. וְהֵהוּא שְׁלַהּוּבָא בְּזִמְנָא דְמָטִי גְּבִיָהּ, וְאַתְעֵר לְקַבְּלִיהָ, אֶסְתְּכִי בֵיהּ, וְאַזְדַּעְזַע וְקֶאֱרִי, וְאַסְתְּכִי וְאַשְׁגַּח בְּגִין יַקְרָא דְמֶאֱרִיָהּ, לְמַעַבְדַּ רַעוּתֶיהָ, וְקֶאֱרִי לוֹן לְבַנֵּי נִשְׂאָ.

וּבְגִין כֶּף אֲשֶׁר נִשְׂיָא יַחְטֵא וְדַאי. וְעֵשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יי' אֱלֹהֵיו אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְעֵבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אוֹ הוֹדַע אֲלֵיו חֲטָאתוֹ. דְּבְגִין דְּלַבֵּיָה גַם בֵּיהּ, לֹא אֶשְׁגַּח בְּחֻטְאֵיהָ, וְלִבְתֵּר אֶתִּיַדַע לֵיהּ, וְעֵבִיד מַנְיָה תְּשׁוּבָה.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבֵי חַד לֵילִיא, וְלַעֲאֵן בְּאוּרֵייתָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, חֲמִינָא דְצֻחוֹתָא דְאוּרֵייתָא בְּלֵילִיא, הוּא יִתִּיר מִבִּימָמָא, אֲמַאי. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דְצֻחוֹתָא דְתּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב, תּוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה הוּא. וְתּוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה, בְּלֵילִיא שְׁלֵטָא וְאַתְעֵרֶת יִתִּיר מִבִּימָמָא, וּבְזִמְנָא דְאֵיהִי שְׁלֵטָא, כְּדִין אֵיהִי צֻחוֹתָא דְאוּרֵייתָא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (איוב לה) וְלֹא אָמַר אֵיהָ אֵלֹהֵי עוֹשֵׂי נוֹתָן זְמִירוֹת בְּלֵילָה. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְעֵר רִיחַ צְפוּן, וְאַתְפְּלַג לֵילִיא, הָא אוּקְמוּהָ, דִּשְׁלַהּוּבָא חַד נְפִיק, וּבְטַשׁ תַּחוֹת גְּדַפּוּי דְתִרְנַגּוּלָא, וְאֶקִּישׁ גְּדַפּוּי וְקֶאֱרִי. וְהֵהוּא שְׁלַהּוּבָא בְּזִמְנָא דְמָטִי גְּבִיָהּ, וְאַתְעֵר לְקַבְּלִיהָ, אֶסְתְּכִי בֵיהּ, וְאַזְדַּעְזַע וְקֶאֱרִי, וְאַסְתְּכִי וְאַשְׁגַּח בְּגִין יַקְרָא דְמֶאֱרִיָהּ, לְמַעַבְדַּ רַעוּתֶיהָ, וְקֶאֱרִי לוֹן לְבַנֵּי נִשְׂאָ.

וְעַל דָּא אֶקִּישׁ שְׁכוּי, אֶשְׁגַּחָא. וְאֶקִּישׁ גְּבֵר, בְּגִין דְאַתְעֵר בְּשְׁלַהּוּבָא (דף כ"ג ע"ב) דְּגַבְוֶרָה,

וְלָבֵן נִקְרָא שְׁכוּי, הַשְּׁגָחָה. וְנִקְרָא גְּבֵר, שְׁמִתְעוֹרֵר בְּשְׁלַהּוּבָא דְגַבְוֶרָה, בְּצַד שֶׁל הַגְּבֻרָה הוּא בָּא

לְעֹרֵר אֶת הָעוֹלָם, וְאֵז אֹתָם בְּנֵי
הָאָמוּנָה עֹמְדִים וְנוֹתְנִים גְּבוּרָה
וְכַח לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאֵז נִקְרָאת
רַנַּת הַתּוֹרָה. וְלִכְּן דָּוֵד יִרְשׁ אֶת
הַמְּלָכוּת הוּא וּבְנָיו לְעוֹלָמִים
וּלְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וּבִשְׁהַתְּרַנְּגוֹר קוֹרָא וּבְנֵי אָדָם
יְשָׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם וְאִינָם
מִתְעוֹרְרִים, הַתְּרַנְּגוֹל קוֹרָא אַחַר
כֶּף, וְאוֹמֵר מַה שְּׂאוֹמֵר, וְהָרִי
פִּרְשׁוּהָ. אַחַר כֶּף מִכָּה בְּכַפּוֹ
וְאוֹמֵר: אוֹי לְפָלוֹנִי הַנּוֹזֵף שֶׁל
רַבּוֹנוֹ, שֶׁעֲזַב אֶת רַבּוֹנוֹ, וְלֹא עוֹרֵר
אֶת רוּחוֹ וְלֹא מִשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹד
רַבּוֹנוֹ.

בְּשִׂמְאוֹר הַיּוֹם, הַפְּרוֹז קוֹרָא עֲלוֹי
וְאוֹמֵר: וְלֹא אָמַר אֵיךְ אֱלוֹהֵי עֲשִׂי
נִתְּן זְמֵרוֹת בְּלִילָה. לְסִיעַ לֹו
בְּאוֹתָן הַתְּשַׁבְּחוֹת, וְשִׁיחֵיהָ הַכַּל
בְּסִיוַע אַחַד. עֲשִׂי? ! עוֹשֵׁנִי הִיָּה
צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה עֲשִׂי? אֵלֵא
בְּשַׁעָה שְׂאָדָם קָם בְּחֻצוֹת הַלִּילָה
וּמִשְׁתַּדֵּל בְּרַנַּת הַתּוֹרָה, שְׂרַנַּת
הַתּוֹרָה לֹא נִקְרָאת אֵלֵא בְּלִילָה,
וּכְשֶׁהוּא נִמְצָא בַּתּוֹרָה כְּשִׂמְאִיר
הַיּוֹם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסֵּת
יִשְׂרָאֵל מִתְקַנְּיִם לֹו חוּט אַחַד שֶׁל
חֶסֶד לְהַנְצִל מִן הַכַּל, וְלִהְיִיר לֹו
בֵּין הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנִי שִׁמְעָתִי
שְׂאָמַר רַבִּי אַבָּא אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה,
אֵיךְ אֱלוֹהֵי עֲשִׂי, עוֹשֵׂה לִי הִיָּה
צְרִיף לְהִיּוֹת! מַהוֹ עֲשִׂי? אֵלֵא
כְּמוֹ שְׂאָמַרְתָּ, בְּשַׁעָה שֶׁהוּא קָם
בְּלִילָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה,
כְּשִׂמְאִיר הַיּוֹם מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם
בְּאוֹתוֹ חוּט שְׁלוֹ, שְׁפָתוֹב בּוֹ
(בְּרַאשִׁית יד) אִם מְחוּט וְעַד שְׂרוּף
נַעַל וְגו'. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנְּיִם אוֹתוֹ,
וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם בְּרִיָּה
חֲדָשָׁה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֱלוֹהֵי עֲשִׂי.
וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל -
זֶה אַבְרָהָם, שְׁפָתוֹב בּוֹ, הָאֵל

בְּסִטְרָא דְּגְבוּרָה קָא אַתֵּיא לְאַתְעָרָא בְּעֵלְמָא.
פְּדִין אִינוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא קִימִין, וְיַהֲבִין
גְּבוּרָה וְחִילָא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּכְדִין אַקְרִי רַנַּה
דְּאוֹרֵייתָא. וְעַל דָּא, יְרִית דְּוֹד מְלָכוּתָא הוּא
וּבְנוֹי לְעֵלְמִין וּלְדָרֵי דְרִין.

וְכַד תְּרַנְּגוֹלָא קְאָרִי, וּבְנֵי נְשָׂא נְיִימֵי בְּעַרְסִייהוּ,
וְלֹא מִתְעָרִי. תְּרַנְּגוֹלָא קְאָרִי לְבַתֵּר, וְאָמַר
מַה דְּאָמַר, וְהָא אוּקְמוּהָ. לְבַתֵּר בְּטַשׁ בְּגַדְפוּי,
וְאָמַר, וְוִי לְפָלְנֵיא נְזִיף דְּמְאָרִיָּה, שְׂבָקָא
דְּמְאָרִיָּה, דְּלֹא אַתְעָר רוּחִיָּה, וְלֹא אַשְׁגַּח
לִיקְרָא דְּמְאָרִיָּה.

כַּד נְהִיר יְמָמָא, פְּרוּזָא קְרִי עֲלֵיהָ וְאָמַר, וְלֹא
אָמַר אֵיךְ אֱלוֹהֵי עוֹשִׂי נוֹתֵן זְמִירוֹת בְּלִילָה,
לְסִיעָא לִיָּה בְּאִינוּן תְּשַׁבְּחוֹן, וְלִמְהִירֵי כְלָא
בְּסִיוַעָא חָדָא. עוֹשִׂי, עוֹשֵׁנִי מִיבְעִי לִיָּה, מַהוֹ
עוֹשִׂי. אֵלֵא, בְּשַׁעָתָא דְּכַר נֶשׁ קָם בְּפַלְגוֹת
לִילָיא, וְאַשְׁתַּדֵּל בְּרַנַּה דְּאוֹרֵייתָא, דְּרַנַּה
דְּאוֹרֵייתָא לֹא אַתְקְרִי, אֵלֵא בְּלִילָיא. וְכַד אִיהוּ
אַשְׁתַּכַּח בְּאוֹרֵייתָא, כַּד נְהִיר יְמָמָא, קְדָשָׂא
בְּרִיף הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנְּי לִיָּה בְּחַד
חוּטָא דְּחֶסֶד לְאַשְׁתַּזְבָּא מִכְּלָא וּלְנַהֲרָא לִיָּה
בֵּין עֲלֵאִין וְתַתָּאִין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנָא שִׁמְעֵנָא דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא
הָאִי קְרָא, אֵיךְ אֱלוֹהֵי עֲשִׂי, עוֹשֵׂה לִי
מִיבְעִי לִיָּה, מַהוֹ עוֹשִׂי. אֵלֵא כְּמַה דְּאָמַרְתָּ,
בְּשַׁעָתָא דְּאִיהוּ קָם בְּפַלְגוֹת לִילָיא, וְאַשְׁתַּדֵּל
בְּאוֹרֵייתָא, כַּד נְהִיר יְמָמָא, אַתְעָר אַבְרָהָם
כְּהוּא חוּטָא דִּילִיָּה, דְּכַתִּיב בֵּיהָ (בְּרַאשִׁית יד) אִם
מְחוּט וְעַד שְׂרוּף נַעַל וְגו'. וְקוּדְשָׂא בְּרִיף הוּא
וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנְּי לִיָּה, וְעַבְדֵי לִיָּה בְּכָל
יוֹמָא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב אֱלוֹהֵי
עוֹשִׂי.

וְהָא אוּקְמוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל: דָּא אַבְרָהָם.

דְּכַתִּיב, בִּיּה, הָאֵל הַגָּדוֹל. וְ דָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. ה' דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְדָא הוּא אֱלֹהֵי. וְאִינוּן עֲבָדִין לִיה לְבַר נָשׁ, וּמְתַקְנִין לִיה בְּכָל יוֹמָא, וּבְגִין כְּף כְּתִיב, עֲשִׂי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קמט) יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי כְּף הוּא, וְכֻלָּא חַד מְלָה.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר, אוֹ הוֹדַע אֱלִיּו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא. הוֹדַע אֱלִיּו, מִסְטָרָא דְמָאן, אוֹ יָדַע (ב"א נודע) חֲטָאתוֹ מִיבְעֵי לִיה, מַהוּ הוֹדַע אֱלִיּו. אֵלָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא פְּקִיד לְכֶנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְאוֹדַעָא לִיה לְבַר נָשׁ, הַהוּא חוֹבָא דְהוּא חָב, וּבְמָה מוֹדַע לִיה, בְּדִינְהָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב כ) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֹנֹו וְאָרְצָן מִתְקוּמְמָה לוֹ. הוֹדַע אֱלִיּו, כְּמָאן דְּפְקִיד לְאַחֲרָא.

דְּתַנִּינן בְּשַׁעֲתָא דְבַר נָשׁ חָב קָמֵי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּחֲטָאֵיהּ לְאַהֲדָרָא בְּתִיּוּבְתָא קָמֵי מְאָרִיָּה, וְאֲשַׁדֵּי לִיה בְּתַר כְּתִפִּיָּה, נִשְׁמַתִּיה מִמֶּשׁ סִלְקַת וְאַסְהִידַת קָמֵי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. כְּדִין, פְּקִיד מְלָכָא לְכֶנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר אוֹ הוֹדַע אֱלִיּו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, אוֹשִׁיט דִּינָא עֲלֵיהּ, וְאוֹדַע לִיה חוֹבֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל טו) הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַם אֶת תּוֹעֲבוֹתֶיהָ.

בְּתַר דְּמָטֵי עֲלֵיהּ דִּינָא, פְּדִין אַתְעָר רוּחָא לְמַהֲדַר בְּתִיּוּבְתָא קָמֵי מְאָרִיָּה, וְאַתְפַּנֵּע לְמַקְרַב קַרְבָּנָא, דְּהָא מָאן דְּלַבִּיָּה גַם בִּיָּה, חָטִי, וְאַנְשֵׁי חֲטָאֵיהּ, וְלֹא אֲשַׁגַּח עֲלֵיהּ, וְקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זְמִין לְקַבְּלֵיהּ, וּפְקִיד לְאוֹדַעָא לִיה לְהַהוּא חוֹבָא, בְּגִין דְּלֹא יִתְנַשֵּׁי מִנֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵכִי הוּא וְדָאֵי (ס"א מְגִלַּת דְּהַכִּי) וְהֵכִי

הַגָּדוֹל. ו' - זָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. ה' - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְזָה הוּא אֱלֹהֵי. וְהֵם עוֹשִׂים אֶת הָאֲדָם וּמְתַקְנִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וּמִשׁוּם כְּף כְּתוּב עֲשִׂי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמט) יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי כְּף הוּא, וְהַכֵּל דְּכַר אָחַד.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר, אוֹ הוֹדַע אֱלִיּו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא. הוֹדַע אֱלִיּו, מִצַּד שֶׁל מִי? אוֹ יָדַע (נודע) חֲטָאתוֹ הִזְה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זָּה הוֹדַע אֱלִיּו? אֵלָא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ לְאָדָם אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁהוּא חָטָא, וּבְמָה מוֹדִיעָה לוֹ? בְּדִינְהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כ) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֹנֹו וְאָרְצָן מִתְקוּמְמָה לוֹ. הוֹדַע אֱלִיּו, כְּמִי שֶׁמְצַוֶּה לְאַחֲרָא.

שֶׁשֶׁנִּינּוּ, בְּשַׁעֲה שְׁאָדָם חוֹטָא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחַ עַל חֲטָאוֹ לְחֹזַר בְּתִשׁוּבָה לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, וְזוֹרֵק אוֹתוֹ אַחַר כְּתַפּוֹ, נִשְׁמַתוֹ מִמֶּשׁ עוֹלָה וּמְעִידָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵז מְצַוֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכֶנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמַר: אוֹ הוֹדַע אֱלִיּו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, הוֹשִׁיטֵי אֶת הַדִּין עֲלֵיו וְהוֹדִיעֵי לוֹ אֶת חֲטָאוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טו) הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַם אֶת תּוֹעֲבוֹתֶיהָ. אַחַר שֶׁמְגִיעַ עֲלֵיו הַדִּין, אֵז מִתְעוֹרְרַת רוּחַ לְחֹזַר בְּתִשׁוּבָה לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, וְנִכְנַע לְהַקְרִיב קַרְבָּן, שֶׁהָרִי מִי שֶׁלְבוֹ גַם בּוֹ, חוֹטָא, וְשׁוֹכַח חֲטָאוֹ וְלֹא מִשְׁגִּיחַ עֲלֵיו, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן כְּנֶגְדּוֹ, וּמְצַוֶּה לְהוֹדִיעַ לוֹ אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּכַּח מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּף זָה וְדָאֵי (מִנְיָן שָׁבַר) וְכְף מְצַאנּוּ בְּדוֹד, שֶׁפִּיּוֹן שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ מְעַשָּׂה שֶׁל בֵּת שְׁבַע,

אֲשַׁפְחָנָא בְּדוֹד, דְּכִיּוֹן דְּעַבַד הַהוּא עוֹבְדָא דְבֵת שְׁבַע, לֹא אֲשַׁגַּח

לא השגיח בו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה שכחת אותו! אני אזכיר לך. מיד מה כתוב? (שמואל ב יב) אתה האיש כה אמר ה'. אתה האיש שלא זכרת אותו, אתה האיש ששכחת אותו. ובמה הודיע לו? בדין.

אך כאן, הקדוש ברוך הוא אומר, הודע אליו חטאתו אשר חטא, והדבר יפה, וכך הוא, שלא כתוב או נודע אליו, כמו שכתוב (שמות כא) או נודע פי שור נגח הוא, ומי שעומד בלילה לעסק בתורה, התורה מודיעה לו את חטאו, ולא בדרך של דין, אלא כמו אם שמודיעה לבנה בדרך רך, והוא אינו שוכח אותו, ושכח בתשובה לפני רבונו.

ואם תאמר, דוד, שהיה קם בחצות הלילה, למה התעוררו עליו בדין? אלא דוד שונה, שהוא עבר במה שנקשר, וצריך דין, ובמה שעבר הוא נדון. הוא חטא כנגד המלכות הקדושה ולירושלים הקדושה, ומשום כך גרש מירושלים, והמלכות הוסרה ממנו, עד שהתתקן כראוי (ובענין).

אמר רבי יהודה, מה זה שהקדוש ברוך הוא העניש את דוד על ידי בנו, שכתוב (שמואל ב יב) הנני מקים עליך רעה מביתך? אמר רבי יוסי, הרי בארנו, משום שאם יעמד עליו איש אחר, לא ירחם עליו. אמר לו, והרי אבשלום רצה להרג את אביו בכמה עצות רעות (חבל תחבולות) עליו יותר מאדם אחר? אמר לו, לא שמעתי.

אמר לו, אני שמעתי, דוד חטא בבת שבע סתם. אמר הקדוש ברוך הוא: יבא בן של בת אל תאר, מהקרב. מכאן למדנו, מי סורר ומורה. מה הטעם? משום

ביה. אמר ליה קדשא בריך הוא, את אנשית ליה, אנא אדפרנא לך. מיד מה כתיב, (שמואל ב יב) אתה האיש כה אמר ה', אתה האיש דלא דכרית ליה, אתה האיש דאנשית ליה, ובמה אודע ליה בדינא.

אוף הכא, קדשא בריך הוא קאמר, הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה, והכי הוא, דלא כתיב או נודע אליו, כמה דכתיב, (שמות כא) או נודע פי שור נגח הוא, ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא, אורייתא קא מודעא ליה חוביה, ולא באורח דינא אלא כאימא דאודעא לברה, במלה רכיה, והוא לא אנשי ליה, ותב בתיובתא קמי מאריה.

ואי תימא דוד, דהוה קם בפלגו ליליא, אמאי אתערו עליה בדינא, אלא שאני דוד, דאיהו עבר במה דאתקשר, ובצע דינא, ובמה דעבר אתדן. הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא ולגבי ירושלים קדישא, ובגין דא אתתרף מירושלים, ומלכותא אעדיו מניה, עד (דף כ"ד ע"א) דאתתקן כדקא יאות. (ואתעניש).

אמר רבי יהודה, מהו דקודשא בריך הוא אעניש ליה לדוד על ידא דבריה, דכתיב, (שמואל ב יב) הנני מקים עליך רעה מביתך. אמר רבי יוסי, הא אוקימנא, בגין דאי יקום עליה בר נש אחרא, לא ירחם עליה. אמר ליה, והא אבשלום בעא לקטלא לאביו בכמה עיטין בישיין (דבר) עליה, יתיר מבר נש אחרא. אמר ליה לא שמענא.

אמר ליה, אנא שמענא, דוד חטא בבת שבע סתם. אמר קדשא בריך הוא, לייתי ברא דבת אל נכר, וינקום נוקמתא, ומאן איהו. דא

נכר וינקם נקמה, ומיהו? זה אבשלום, שהיה בנה של יפת שלוקח האשה הזו בקרב וחומד אותה, לסוף יוצא ממנה בן

שָׁעַד עֲכָשׁוּ לֹא פִסְקָה מִמֶּנּוּ
זֶהְמָה, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ.

רבי יוסי פתח ואמר, נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו, הפסוק הזה פרושהו. אבל בא ראה, כל זמן שאדם חוטא לפני הקדוש ברוך הוא, יש דרָגָה אחת נודעת למעלה כנגד החטא הזה לדון את האדם, ומסתכלת (ומסכימה) עליו. אם שב בתשובה שלמה לפני רבונו, מעבר חטאו ואין הדין שולט עליו ולא מגיע עליו. ואם לא שב, נרשם אותו החטא לאותה הדרָגָה. אם הוסיף לחטא, הרי דרָגָה אחרת מזדמנת כנגדו ומסכימה עם הדרָגָה הראשונה, ואז צריך תשובה יתרה. (ואם לא שב) ואם מוסיף לחטא, מוסיף דרָגָה על דרָגָה, עד שמשלים לחמש דרָגות.

בין שהימין התפתקן כנגדו והסכים עליו, הרי השמאל מזמן להסכים עם הימין ולהפיל בו. בין שהשמאל מסכים עם הימין, אז כבר לא תלוי בתשובה, והרי פרושהו, ואז הפל מסכימים עליו בדין, והדין שורה עליו.

ובשהדין נשלם ושורה על האדם, אז מסתים ומתפתנות האצבעות חמש בתוף חמש, זמין בשמאל, להראות שהרי הכל הסכימו עליו באותו דין, וידיו מתישרות להראות דבר בלי כונת האדם, ולא התפנן בו. ועל זה כתוב, (שמות טו) ימינך ה' נאדרתי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, להפיל שמאל בימין, ונשלם הדין, ואז זוהי צמיחה של הפל. ולכן, פשוטה הקדוש ברוך הוא לקיים הפל, כתוב (ישעיה סב) נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו וגו'.

בימינא, ועל דא, פד בעא קדשא בריך הוא לקיימא כלא, פתיב (ישעיה סב) נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו וגו'.

אבשלום, דברה דיפת תואר הוה, מקרבא. מפאן אוליפנא, מאן דנטיל אתתא דא בקרבא, וחקיד בה, לסוף נפיק מנה בן סורר ומורה. מאי טעמא בגין דעד כעון, לא פסקא מנה זזהמא, והא אוקמוה.

רבי יוסי פתח ואמר, (ישעיה סב) נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו, האי קרא אוקמוה. אבל תא חזי, כל זמנא דבר נש חטי קמי דקודשא בריך הוא, אית דרגא דאשתמודעא לעילא לקבלי האי חטאה, לדיינא ליה לבר נש, ואסתפל (ס"א ואסתבם) עליה, אי תב בתיובתא שלימתא קמי מאריה, אתעבר חוביה, ודינא לא שלטא עלוי, ולא מאטי עלוי. אי לא תב, אתרשים ההוא חטאה לגבי ההוא דרגא. אוסיף למחטי, הא דרגא אחרא אזדמן לקבליה, ואסתפם בדרגא קדמאה, פדין בעיא תשובה יתיר. (ואי לא תב) ואי אוסיף למחטי, אוסיף דרגא על דרגא, עד דאשלים לחמשה דרגין.

בין דאתתקן ימינא לקבליה, ואסתפם עליה. הא שמאלא זמינא, לאסכמא בימינא, ולא תפילא ביה. בין דשמאלא אסתפם בימינא, פדין לא תליא בתשובה, והא אוקמוה, וכדין פלא אסתכמו עליה בדינא, ודינא שריא עליה.

וכד דינא אשתלים ושריא עליה דבר נש, פדין אסתים ואתתקנו אצבעאן, חמש בגו חמש, ימינא בשמאלא, לאחזאה דהא כלא אסתכמו עליה בההוא דינא, וידי מתישרן, לאחזאה מלה בלא כוונה דבר נש, ולא יתפון ביה. ועל דא כתיב, (שמות טו) ימינך יי' נאדרתי בכח ימינך יי' תרעץ אויב. לאתפללא שמאלא

בימינא, ואשלים דינא, וכדין הוא קיימא דכלא. ועל דא, פד בעא קדשא בריך הוא לקיימא כלא, פתיב (ישעיה סב) נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו וגו'.

רבי יהודה פתח, פתח, פתח (ויקרא כג) פרי עץ הדר פתח תמרים. פרי עץ הדר מה הוא? זה אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא? והרי כמה קוצים יש סביבו, מכאן ומכאן, ואתה אמרת פרי עץ הדר? אלא סוד הדבר, שפתוח ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל האדם. וכתוב עצם מעצמי וכשר מבשרי, וזהו פרי עץ הדר. מנין לנו שאדם נקרא עץ? שפתוח פי האדם עץ השדה.

כפת תמרים, שעולים לשבעים שנים, ובו נתקנו שבעים שנים עליונות. וזה כפות למעלה ולמטה, ולכן נקרא פתח, כמו שנאמר בפיתו, שעולה לכאן ולכאן. וזהו שפתוח פי כל בשמים ובארץ, דוקא.

רבי יוסי אמר, פרי עץ הדר - זה מזבח, שעושה פרות, ומעלה נצנים לכל הצדדים. מה הטעם? משום שכל שבעים השנים נותנים לה חלק, והיא מתברכת מכלם. מה זה אומר? משום שמי שחוטא אל המזבח, הוא חוטא בכל, שהרי כפות פתח פתחו אותו ששפות למעלה, ולכן נקשרו זה עם זה, פרי עץ הדר כפת תמרים, ולא כתוב וכפת תמרים.

כתוב (ויקרא ז) זאת משחת אהרן ומשחת בניו. מה זה אומר? אלא זאת - זה מזבח, שנמשח על יד אהרן, שכתוב ומשחת את מזבח העולה ואת כל פליו. ומשחת (משחת בניו) שהרי נמשח מכלם, ומתגדל ומתברך ומטהר.

בא ראה, פתח סוככים את המזבח פעם אחת בכל יום, ואחר כך שבע פעמים. מה זה אומר? אלא, למלך שהזמין אורחים

רבי יהודה פתח, פתח, פתח (ויקרא כג) פרי עץ הדר פתח תמרים. פרי עץ הדר, מאן הוא. דא אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא, והא כמה קוצין אית סחרניה, מכאן ומכאן, ואת אמרת פרי עץ הדר. אלא רזא דמלה, דכתיב, (בראשית) ויבן יי' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל האדם. וכתיב (בראשית) עצם מעצמי וכשר מבשרי, ודא הוא פרי עץ הדר. מנלן דאדם עץ אקרי. דכתיב, (דברים) כי האדם עץ השדה.

כפת תמרים, דסליק לשבעין שנין, וביה אשתכללו שבעין שנין עלאין. ודא אכפת ואתקשר לעילא ותתא. ועל דא אקרי כפות, כמה דאת אמר בפיתו, דסליק להכא ולהכא. הדר הוא דכתיב פי כל בשמים ובארץ דייקא.

רבי יוסי אמר, פרי עץ הדר דא מזבח, דעביד פירין, וסליק אבין לכל סטרין. מאי טעמא. בגין דכל ע' שנין, יתבין לה חולקא, ואתברכא מפלהו. מאי קא מיירי. בגין דמאן דחטי לגבי מזבח, בכלא חטי, דהא כפית לקבלי ההוא דכפית לעילא, ועל דא אתקשר דא בדא, פרי עץ הדר כפת תמרים ולא כתיב וכפת תמרים.

כתוב (ויקרא ז) זאת משחת אהרן ומשחת בניו. מאי קא מיירי. אלא, זאת: דא מזבח, דאתמשח על ידא דאהרן, דכתיב, (שמות מ) ומשחת את מזבח העולה ואת כל פליו. ומשחת (מ"א זו משחת) בניו, דהא מפלהו אתמשח, ואתרבי, ואתברכא, ואתדכא.

תא חזי, פתח סוככים את המזבח זמנא חדא בכל יומא, ושבעה זמנין לבתר. מאי קא מיירי. אלא, למלכא דזמין אושפיזין, ואתעסק בהו, והוה ליה למלכא

מאירי. אלא, למלכא דזמין אושפיזין, ואתעסק בהו, והוה ליה למלכא

והתעסק עמהם, והיתה למלך בת
יחידה. אמרה לו: אדוני המלך,
משום האורחים לא שמת לב
אלי? אמר לה: חייך בתי, מנה
אעלה לך בכל יום, (ששנה בכלם).

כך בכל יום ויום של החג
מקריבים ישראל כנגד אמות
העולם. אמר המזבח למלך
הקדוש: לכלם נמצאים מנות
וחלקים, ולי מה אתה נותן? אמר
לה: בכל יום ויום יסובכו אותך
שבעה ימים עליונים לברך אותך,
ונותנים לך שבעים חלקים (בכל
יום). רבי יוסי אמר, שבעים חלקים
בכל יום כנגד שבעים פרים
שנקרבים בחג.

רבי יהודה אמר, שבעה בכל יום,
משום שהרי מתברכת (ממקום)
מפלם, ולסוף שבעה הימים
מתברכת ממקום ששמן המשחה
נמצא. (ואחר כך) שבע פעמים, כנגד
כל אותם שבעה ימים פדי
להעמיד לה ברכות ממעין הנחל
שזורם תמיד ולא פוסק. נמצא
שמתברכת (תמיד) בכל יום ויום,
עד שבעה ימים שמתברכת
ממעין הנחל. וכן פעם אחרת
שבע פעמים כאחד, ומתקיימות
בה הברכות אחר כך מהמקום
העליון שהמעין יוצא ולא פוסק,
כפי שאמרנו.

בב"ר יום מכריזים עליה
ואומרים, (שמואל א-ב) עד עקרה
ילדה שבעה ורבת בנים אמללה.
עד עקרה ילדה שבעה - זו כנסת
ישראל, שמתברכת משבעה בכל
יום, ועולה לחשבון עליון. ורבת
בנים אמללה - אלו אמות עובדי
עבודה זרה שעולים ביום
הראשון לחשבון גדול, ואחר כך
מתמעטים והולכים בכל יום
ויום, ולכן המזבח מכפר על
חטאי ישראל, המזבח מטהר
אותם ומריק להם ברכות ממעלה
למטה.

בת יחידה, אמרה ליה, מארי מלכא, בגין
אושפיזין לא אשגחת עלי. אמר ליה, חייך
ברתי פרקטא חדא אסליק לך בכל יומא, (ד)
כ"ד ע"ב) (דשוו כבלהו).

בך, בכל יומא ויומא דחג, מקריבין ישראל
לקבל אומין דעלמא. אמר מזבח למלכא
קדישא, לבלהו משתפחי מאנין וחולקין, ולי
מה אנת יהיב. אמר לה, בכל יומא ויומא
יסובבון לך שבעה יומין עלאין, לברכא לך,
ויהבין לך שבעין חולקין (בכל יומא), רבי יוסי
אמר שבעין חולקין בכל יומא לקבל שבעין
פרים דמתקרבים בחג.

רבי יהודה אמר, שבעה בכל יומא, בגין דהא
אתברכא (מאתר) מבלהו, ולסוף, שבעה
יומין, מתברכא מאתר דמשח רבותא אשתכח.
(ולבתר) שבעה זמנין, לקבל כל אינון שבעה
יומין, בגין לקיימא לה ברכאן מן מבוועא
דנחלא, דנגיד תדיר ולא פסיק, אשתכח
דאתברכא (תדיר) בכל יומא ויומא, עד שבעה
יומין דאתברכא מבוועא דנחלא. וכן זמנא
אחרא שבעה זמנין פחדא ואתקיימו ברכאן
לבתר מאתר עלאה דמבוועא נפיק ולא פסיק,
כדקאמרן.

בב"ר יומא, מכריזין עלה ואמרין, (שמואל א ב) עד
עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה.
עד עקרה ילדה שבעה: דא כנסת ישראל,
דאתברכא משבעה בכל יומא, וסליק לחושבון
עלאה. ורבת בנים אמללה, אלין אומין עובדי
עבודה זרה, דסלקין ביומא קדמא לחושבון
רב, ולבתר מתמעטין ואזלין בכל יומא ויומא.
ועל דא, מזבח מכפר על חוביהון דישראל
מזבח מדפי להון, ואריק להון ברכאן מעילא
לתתא.

וענף עץ עבת - זה המלך הקדוש, שאחוז לשני צדדים. ומשום כך הדם שלשה ענפים, שיעשה ענף עץ עבת שאחוז לכל צד. וערבי נחל - אלו שני עמודים, שמכאן יוצא לכפות תמרים. כפת תמרים, אחוז למעלה ואחוז למטה, והרי נתבאר. אחרוג יוצא מתוך הקוצים של האילן, וכך זה. גם כפת תמרים אחוז בהם ודאי. כל מה שיוצא לעולם - מכאן יוצא ומכאן באים (נז"ו).

רבי יוסי פתח, ואבואה אל מזבח אלהים. מי זה מזבח אלהים? זהו המזבח שלמעלה, מזבח אלהים ודאי. והינו באר של יצחק, ולפעמים מזבח ה', כמו שנאמר גם מלפני מזבח ה'. ועל זה יורשים העולמות מכאן דין ורחמים, משום שהיא יונקת בצד הזה ובצד הזה, והרי בארו את הדבר.

רעיא מהימנא

מצוה זו, המועל בהקדש צריך להביא קרן וחמש. זהו שכתוב ואת חמשתו יוסף עליו, קרן ו'. החמש שלו ה'. וזו קרן היובל. קרן שהיתה במצחו של אותו פר שהקריב אדם הראשון. זהו העקר של כל הקרבנות. הקרן קימת לו לעולם הבא, והפרות שלו בעולם הזה. וזה ה' ה'. (ע"כ רע"ב מהימנא).

רעיא מהימנא

נפש כי תמעל מעל וגו'. רבי יצחק אמר, הרי פרשה נפש ודאי. כתוב והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך, וכתוב ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע.

אשריהם הצדיקים שיש להם חלק עליון בקדוש-ברוך-הוא, בחלק הקדוש, בקדוש המלך, משום שהם מקדשים את עצמם בקדשות רבונם. וכל מי

וענף עץ עבות: דא מלכא קדישא, דאחיד לתרין סטרין. ובגין כך הדם תלת ענף, דיתעבד ענף עץ עבות, דאחיד לכל סטרא. וערבי נחל: אלין תרין קיימין, דמהכא נפיק, לכפות תמרים. כפות תמרים, אהיד לעילא ואחיד לתתא, והא אתמר. אחרוג נפקא מגו פובין דאילנא והכי הוא. כפות תמרים הכי נמי אחיד בהו ודאי, כל מה דנפיק לעלמא מהכא נפקא ומהכא אתיין. (ס"א אה"ו).

רבי יוסי פתח, (תהלים מג) ואבואה אל מזבח אלהים. מאן מזבח אלהים. דא הוא מזבח דלעילא, מזבח אלהים ודאי. והיינו באר דיצחק. ולזמנין מזבח יי', כמה דאת אמר (מלכים א ח) קם מלפני מזבח יי', ועל דא ירתין עלמין מהכא דינא ורחמי, בגין דהיא נקא בהאי סטרא ובהאי סטרא, והא אוקמוה מלה.

רעיא מהימנא

פקודא דא, המועל בהקדש צריך להביא קרן וחמש. הדא הוא דכתיב, ואת חמשתו יוסף עליו קרן ו'. חומש דיליה ה'. ודא (יהושע ו) קרן היובל. קרן דהנה במצחיה דההוא פר דהקריב אדם הראשון. הא, איהו עקרא דכל קרבניא. הקרן קיימת לו לעולם הבא, ופירות דיליה בעלמא דין. ודא ה' ה'. (ע"כ רע"ב).

נפש כי תמעול מעל וגו', (ויקרא ה) רבי יצחק אמר, הא אוקמוה נפש ודאי. כתיב (שמואל א כה) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי' אלהיך, וכתיב ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע.

זכאין אינון צדיקייא דאית לון חולקא עלאה בקודשא ברין הוא, בחולקא קדישא, בקדושי מלכא, בגין דאינון מקדשי גרמייהו

בְּקִדּוּשֵׁי דְמֵאֲרִיהוּן. וְכָל מָאן דְּאִתְקַדַּשׁ,
 קִדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא מְקַדַּשׁ לֵיהּ, דְּכִתִּיב (ויקרא כ)
 וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים. בַּר נֶשׁ מְקַדַּשׁ
 גְּרַמְיָה מִלְרַע, מְקַדַּשִּׁין לֵיהּ מִלְעֵילָא, וְכַד
 אִתְקַדַּשׁ בַּר נֶשׁ בְּקִדּוּשָׁה דְּמֵאֲרִיָּה,
 מִלְבִּישִׁין (ג"א ירמיו) לֵיהּ נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, אַחְסַנָּא
 דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל, וּכְדִין יֵרִית
 פְּלָא. וְאַלִּין דְּאֶקְרוּן בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
 כְּמָה דְכִתִּיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְי' אֱלֹהֵיכֶם,
 וְהָא אוּקְמוּהָ.

הָא חֲזִי כְּתִיב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה,
 וְאוּקְמוּהָ נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם. וּמַהֲהוּא חוּלְקָא
 יֵרִית דְּוֹד מִלְכָּא, וְאִתְקַשְׁר בְּקִשּׁוּרָא עֲלָאָה,
 וְאַחְסִין מִלְכוּתָא, כְּמָה דְּאִתְמַר. וּבְגִין כִּף
 וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדוּנֵי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים. וְהָא
 אוּקְמוּהָ דְנֶפֶשׁ אִתְקַשְׁר (דף כ"ה ע"א) בְּרוּחַ, וְרוּחַ
 בְּנִשְׁמָה, וּנִשְׁמָה בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. זְכָאָה
 חוּלְקִיָּה מָאן דְּיֵרִית יְרוּתָא דָּא עֲלָאָה.

וְוִי לְאַיְנוּן רְשִׁיעֵיָא דְנֶפֶשְׁאָן דִּלְהוּן לָא זְכָאָן
 בְּעֲלָמָא דִּין, כָּל שְׂכָן בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. עֲלִייהוּ
 כְּתִיב (שמואל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ
 כִּף הַקָּלַע. דְּאִזְלִן וְשִׁטְאן בְּעֲלָמָא, וְלֹא אֶשְׁכַּחַן
 אֲתֵר לְנִיחָא, לְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ, וְאַסְתַּאבְּן (ג"א
 ואשתאבן) בְּגוּ סְטָרָא דְמִסְאָבוּתָא, וְכְרוּזָא קְאֲרִי
 וְאָמַר, נֶפֶשׁ כִּי תִמְעוֹל מֵעַל בֵּינִי מְקַדַּשׁ יֵי
 טְמָא. דְּהָא בְּקִדּוּשָׁה לָא עֵייל, וְלֹא אִתְפְּלִיל.
 וְאַיְנוּן מְזִיקֵי עֲלָמָא, בְּגִין דְּמִתְדַבְּקִין בְּהוּ,
 וּמִסְתַּאבְּן.

רַבִּי יִצְחָק, אָמַר הָא אוּקְמוּהָ, נֶפֶשׁ, כַּד
 מִתְעַטְרָא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא,
 אִתְעַטְר, וְאֶקְרִי צְרוּרָא דְחַיִּי, בְּגִין דְּבָהּ
 אִתְקַשְׁר פְּלָא. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שְׂכִינְתָא כַּד
 נְטָלָא, בְּאַבְהָתָא נְטָלָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (שמות

שְׁמִתְקַדַּשׁ, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְקַדַּשׁ אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב (ויקרא כ)
 וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים.
 אָדָם מְקַדַּשׁ עֲצָמוֹ מִלְמַטָּה -
 מְקַדַּשִּׁים אוֹתוֹ מִלְמַעְלָה.
 וּכְשִׁמְתְקַדַּשׁ אָדָם בְּקִדְשָׁת רַבּוּנּוּ,
 מִלְבִּישִׁים (מורישים) אוֹתוֹ נִשְׁמָה
 קְדוּשָׁה, יֵרֶשֶׁת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל, וְאִזְ יוֹרֵשׁ אֶת הַכֹּל.
 וְאֵלּוּ הֵם שְׁעִנְרָאִים בְּנִים לְקְדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דברים יד)
 בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, וְהָרִי
 פְּרִשׁוּהָ.

כַּא רְאָה, כְּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ
 חַיָּה, וּפְרִשׁוּהָ נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם.
 וּמֵאוּתוֹ חִלְק יֵרֵשׁ דְּוֹד הַמְלָךְ
 וּנְקַשְׁר בְּקִשְׁר עֲלִיוֹן וְיֵרֵשׁ מִלְכוּת,
 כְּמוֹ שְׁנֶאמַר. וּמִשּׁוּם כִּף וְהִיתָה
 נֶפֶשׁ אֲדוּנֵי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים.
 וְהָרִי פְרִשׁוּהָ שְׁנֶפֶשׁ נְקַשְׁרָת
 בְּרוּחַ, וְרוּחַ עִם נִשְׁמָה, וּנִשְׁמָה
 עִם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרִי
 חִלְקוּ שֶׁל מִי שִׁיֹּרֵשׁ הִירֶשֶׁה
 הָעֲלִיוֹנָה הַזֹּו.

אוּי לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים
 שְׁנֶפֶשׁוֹתֵיהֶם אֵינָן זוֹכוֹת בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, וְכָל שְׂכָן בְּעוֹלָם הַבָּא,
 עֲלֵיהֶם כְּתוּב וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ
 יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כִּף הַקָּלַע.
 שְׁהוֹלְכִים וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם וְלֹא
 מוֹצְאִים מְקוֹם לְמִנוּחָה לְהִתְקַשְׁר
 בוּ, וּנְטָמְאִים (ונשאבים) בְּתוֹךְ צַד
 הַטְּמָאָה, וְהַכְרוּז קוּרָא וְאוֹמַר:
 נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל בְּה'. מְקַדַּשׁ
 ה' טְמָא. שְׁהָרִי לְקַדְשָׁה לֹא נְכַנַּס,
 וְלֹא נְכַלַּל. וְהֵם מְזִיקֵי הָעוֹלָם,
 מִשּׁוּם שְׁנַדְבָקִים בְּהֶם וּנְטָמְאִים.
 רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָרִי פְרִשׁוּהָ
 נֶפֶשׁ, כְּשִׁמְתְעַטְרַת כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
 בְּמִלְךְ הַקְדוֹשׁ מִתְעַטְרַת וּנְקַרְאֵת
 צְרוּר הַחַיִּים, מִשּׁוּם שְׂבָהּ הַכֹּל
 נְקַשְׁר. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר,
 כְּשִׁשְׂכִינָה נּוֹסַעַת, הִיא נּוֹסַעַת עִם
 הָאֲבוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמות יד) וַיִּסַּע

(יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶךָ הַאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו' .
 רבי אבא אמר, כִּלְאֵ אַתְעֵבִיד חַד עֶטְרָא, בְּגִין
 דִּיתַעֲטֵר בְּחַדָּא, וְשָׂמָא קְדִישָׁא אַתְחִזִּי
 בְּגוּוֹיֵיהוּ (ס"א כגונוג). בְּהֵיא שְׁעַתָּא, אֶקְרִי (שיר
 השירים ב) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדֵי בֵּין הַבָּנִים.
 וְהוּוּ חֲמָאן יִשְׂרָאֵל זִיו יִקְרָא עֲלָאָה נְטִיל
 קְמִיֵּיהוּ, וְדָא הוּא דְתַנִּינָן, (דברים ד) וַיֹּצִיאֲךָ בְּפָנָיו
 בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל מִמְצָרִים. אֲלֵיךְ אֲבָהֶתָּא, וּבְגִין
 כֵּן, הָאִי שָׂמָא מִתְבַּר טוּרִין, וּמִתְבַּר טְנָרִין,
 וְאִית בֵּיהּ לְטַב וּלְבִישׁ. זַפְּאָה חוֹלְקִיהוֹן
 דִּישְׂרָאֵל.

מִלֶּאֶךָ הַאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ וְגו' .
 רבי אבא אמר, הַכֵּל נַעֲשֶׂה עֶטְרָה
 אַחַת, כְּדֵי שְׁיַתְעֲטֵר כְּאַחַד, וְהֵשֶׁם
 הַקָּדוֹשׁ נִרְאָה בְּתוֹכְכֶם (בצורותיו).
 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִקְרָא (שיר ב) כְּתַפּוּחַ
 בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדֵי בֵּין הַבָּנִים.
 וְהֵיוּ יִשְׂרָאֵל רוֹאִים אֶת זִיו הַכְּבוֹד
 הָעֲלִיּוֹן נוֹסֵעַ לְפָנֵיהֶם. וְזֵהוּ
 שְׁשִׁנּוּ, (דברים ד) וַיֹּצִיאֲךָ בְּפָנָיו
 בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל מִמְצָרִים. אֵלוֹ
 הָאֲבוֹת. וּמִשּׁוּם כֵּן הֵשֶׁם הַזֶּה
 מְשַׁבֵּר הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וַיֵּשׁ
 בּוֹ לְטוֹב וּלְרַע. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֶם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל.

הָא חֲזִי, עֵז לְקַרְבְּנָא, אֲמַאי. וְהָא אָמַר רַבִּי
 שְׂמַעוֹן, עֵז שְׂמָא דִּילֵיהּ גָּרִים, לְאוּלֵיף
 מִן שְׂמִיָּה, דְּהָא סֵטְרָא בִישָׁא זִינָא בִישָׁא הוּא.
 אֲלֵא הָכִי אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, דָּא בַּעֲי לְקַרְבָּא,
 דְּהָא אִי אַעֲבַר עֲלֵיהּ רוּחָא דְמַסְאָבָא, אוּ
 אַתְעַסַּק בֵּיהּ, הָאִי עֵז קַרְבְּנִיָּה, בְּהֵהוּא גְּוֹנָא
 דְּאִיהוּ חֲטִי בֵּיהּ.

בֹּא רָאָה, עֵז לְקַרְבְּן לְמָה? וְהָרִי
 אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, עֵז - הֵשֶׁם שֶׁלוֹ
 גוֹרֵם, לְלַמֵּד מִשְׁמוֹ, שְׁהָרִי צַד רַע,
 וּמִיָּן רַע הוּא. אֲלֵא כֵּן אָמַר רַבִּי
 שְׂמַעוֹן, אֶת זֵה צָרִיף לְהַקְרִיב,
 שְׁהָרִי אִם עוֹכְרַת עֲלָיו רוּחַ טְמָאָה
 אוּ שְׁהַתְעַסַּק בּוֹ, הָרִי עֵז קַרְבְּנּוּ,
 בְּאוֹתוֹ גְּוֹן שְׁהוּא חֲטָא בּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, הָא תַנִּינָן אִית מָאן דְּזָכָה
 בְּנִשְׁמָה, וְאִית מָאן דְּזָכָה בְּאַתְעָרוּתָא
 דְּרוּחַ, וְאִית מָאן דְּלֹא זָכִי אֲלֵא בְּנִפְשׁ. הָאִי
 מָאן דְּלֹא זָכִי אֲלֵא בְּנִפְשׁ, וְלֹא סָלִיק יַתִּיר,
 הָא אַתְדַּבֵּק בְּהֵהוּא סֵטְרָא מַסְאָבָא, וְכַד אִיהוּ
 נְאִים, אֵינּוּן סְטָרִין בִּישִׁין אַתְיִין וּמִתְדַבְּקֵן בֵּיהּ,
 וּמוֹדְעִין לֵיהּ בְּחֻלְמָא מְלִין דְּעֻלְמָא. מְנַהוֹן
 כְּדִיבִין, וּמְנַהוֹן קְשׁוּט. וּלְזַמְנִין דְּחִיִּיכֵן בֵּיהּ,
 וְאַחֲזִיאֵו לֵיהּ מְלִי שְׁקַר, וְצַעֲרִין לֵיהּ בְּחֻלְמִיָּה.
 וְעַל דָּא אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה, מְנַהוֹן
 דְּחֻמָּאן בְּחֻלְמִיָּהוּ מְלִי קְשׁוּט, בְּגִין הֵהוּא
 סֵטְרָא דְּמִתְדַבְּקֵן בֵּיהּ. וְכִלְהוּ מְלִין לְזַמְנֵן קְרִיב.
 הָא חֲזִי, בְּאֲלִין זִינִין בִּישִׁין, אִית תְּלַת דְּרָגִין,
 אֲלִין עַל אֲלִין. דְּרָגָא עֲלָאָה דְּלֵהוֹן הִנְהוּ
 דְּתַלְיָאן בְּאוּרָא. דְּרָגָא תַּתָּאָה דְּלֵהוֹן אֵינּוּן

וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, הָרִי שְׁנִינוּ, יֵשׁ
 מִי שְׁזוֹכָה בְּנִשְׁמָה, וַיֵּשׁ מִי שְׁזוֹכָה
 בְּהַתְעוֹרְרוֹת הַרוּחַ, וַיֵּשׁ מִי שְׁאִינוּ
 זוֹכָה אֲלֵא רַק בְּנִפְשׁ. זֵה מִי שְׁלֹא
 זוֹכָה אֲלֵא רַק בְּנִפְשׁ, וְלֹא עוֹלָה
 יוֹתֵר, זֵה נִדְבֵק בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל
 הַטְּמָאָה, וּכְשֶׁהוּא יֹשֵׁן, אוֹתָם
 צְדָדִים רָעִים בָּאִים וְנִדְבְּקִים בּוֹ
 וּמוֹדִיעִים לוֹ בְּחֻלּוֹם דְּבָרִים שֶׁל
 הָעוֹלָם, מֵהֶם כּוֹזְבִים, וּמֵהֶם
 אֲמֵת. וְלַפְעָמִים שְׁצוּחִקִים עִמּוֹ
 וּמְרָאִים לוֹ דְּבַרֵי שְׁקַר, וּמְצַעְרִים
 אוֹתוֹ בְּחֻלּוֹמוֹ. וְעַל כֵּן אֲמוֹת
 עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה, מֵהֶם שְׂרוּאִים
 בְּחֻלּוֹם דְּבַרֵי אֲמֵת, מִשּׁוּם אוֹתוֹ
 צַד שְׁנִדְבְּקִים בּוֹ, וְכֵלֶם דְּבָרִים
 לְזַמְנֵן קְרוּב.

בֹּא רָאָה, בְּמִינִים הַרְעִים הִלְלוּ
 יֵשׁ שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת אֵלוֹ עַל אֵלוֹ.
 הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁלֵקֶם הֵם אוֹתָם
 שְׁתַּלּוּיִים בְּאוּרֵי. הַדְּרָגָה הַיּוֹתֵר
 תַּחְתּוֹנָה שְׁלֵקֶם הֵם אוֹתָם

שצוחקים עם בני אדם ומצערים אותם בחלומותיהם, משום שכלם חצופים כמו כלבים. ויש דרנה עליונה עליהם, שהם מעליונים ומתחתונים, ואלו מודיעים לאדם דברים, מהם כוזבים ומהם אמתיים, ואלו הדברים האמתיים כלם לזמן הקרוב.

ואותה דרנה מאתם התלויים באויר, שהם יותר עליונים. אותו שלא זוכה יותר מאשר בנפש, ואותה נפש רוצה להתתקן ולקבל רוח, טרם שהרויחה אותה. יוצא מה שיוצא מאותה מאותה הנפש, ומתפשט בעולם, ורוצה לעלות ולא רוצה, עד שפוגשת באותם שבאויר, והם מודיעים לה דברים, מהם קרובים ומהם יותר רחוקים, ובאותה דרנה הוא הולך ונקשר בחלומו עד שקונה רוח.

בין שקונה רוח, אותה רוח יוצאת, משבר הרים וסלעים, עולה ומתפשט ונכנס בין מלאכים עליונים קדושים, ושם יודע מה שיודע, ולומד דברים, וחוזר למקומו. אז הוא קשר של בן אדם בקדושה, עד שזוכה בנשמה וקונה אותה.

בין שקונה נשמה, היא עולה למעלה למעלה, ושומרי הפתחים לא מעפכים אותה, והולכת ומתפשטת ונכנסת בין אותם הצדיקים שצוררים בצרור החיים, ושם רואה את ענג המלך ונהנית מן הזיו העליון.

ובשמה עוררת האילת הקדושה ברוח צפון, יורדת, ועומד אותו צדיק שקנה אותה, ומתגבר כמו אריה חזק בתורה, עד שבא הבקר והולך עם אותה האילת הקדושה

להראות לפני המלך, לקבל חוט אחד של חסד. ומיהו זה? חוט של אברהם, שהוא קנה אותו, שכתוב (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוף נעל. הוא לא נהנה מאחר כלום, ואמר אם מחוט, זכה

דחייכן בבני נשא, וצערן להו בחלמייהו, בגין דכלהו חציפין ככלבי. ואית דרגא עלאה עלייהו, דאינון מעלאי ותפאי, ואלין מודעי ליה לבר נש מלין, מנהון פדיבין, ומנהון קשוט. ואינון מלי דקשוט פלהו לזמן קרוב.

והוא דרגא מאינון דתליין באוירא, דאינון עלאין יתיר. ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש, והוא נפש בעי לאתתקנא לקבלא רוחא, עד לא רוח ליה, נפקא מה דנפקא מההוא נפש, ואתפשט בעלמא, ובעא לסלקא, ולא בעי, עד דאערע פהו באינון דאוירא, ואינון מודעין ליה מלין, מנהון קריבין, ומנהון רחיקין יתיר, ובההוא דרגא אזיל ואתקשר בחלמיה, עד דקני רוח.

בין דקנה רוחא, ההוא רוחא נפיק, מתבר טורין וטנרין, סליק ואתפשט ואעיל בין מלאכי עלאי קדישי, ותמן ידע מה דיודע, ואוליף מלין, ואתהדר לאתריה. כדין הוא קשורא דבר נש בקדושה, עד דזכי בנשמה וקני לה.

בין דקנה נשמה, היא סלקא לעילא לעילא, ונטורי פתחין לא מעפכי לה, ואזלא ומתפשטא ועיילא בין אינון צדיקיא דצורין בצרורא דחיי, ותמן חמי ענוגא דמלכא ומתהניא מן זיוא עלאה.

וכר אתער איילתא קדישא, ברוח צפון, נחתא וקם ההוא זפאה דקני לה, ואתגבר פאריה תקיפא באורייתא, עד דאתי צפרא, ואזיל בהיא איילתא קדישא לאתחזאה קמי מלכא, לקבלא חד חוטא דחסד, ומאי (דף כ"ה ע"ב) איהו דא חוטא דאברהם, דהוא קני ליה, דכתיב,

להראות לפני המלך, לקבל חוט אחד של חסד. ומיהו זה? חוט של אברהם, שהוא קנה אותו, שכתוב (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוף נעל. הוא לא נהנה מאחר כלום, ואמר אם מחוט, זכה

לחוט הנה, וזה נקרא החוט של אברהם.

ובשבא אותו צדיק עם האילה הזו, אזי מתעטר עמה לפני המלך, ודוד אמר (תהלים כב) למנצח על אילת השחר, זו פנסת ישראל. אילת השחר - השירה של פנסת ישראל שאומרים בגלות אלי אלי למה עזבתני וגו'.

אמר רבי שמעון, אשריהם בעלי הנשמה, בעלי התורה, בני עבודתו של המלך הקדוש. אוי לאותם הרשעים שאין זוכים להדבק ברבונם ולא זוכים בתורה, שכל מי שלא זוכה בתורה, לא זוכה לא ברוח ולא בנשמה, ומהדבקות שלהם באותו הצד של המינים הרעים. ולזה אין חלק במלך הקדוש, אין לו חלק של קדשה. אוי לו כשיצא מן העולם הזה, שהוא מוכר לאותם המינים הרעים, בעלי החצפה, עזים כמו כלב, שליחי אש הגיהנם, שאין מרחמים עליהם.

בא וראה מה בין ישראל לעמים עובדי עבודה זרה. ישראל, אף על גב שלא זוכה איש ישראל אלא בנפש, דרגה עליונה עומדת עליו, ואם הוא רוצה לקנות רוח ואם הוא רוצה לקנות נשמה, הוא קונה וזוכה בה. אבל עמים עובדי עבודה זרה לא קונים לעולמים, פרט לאם נמול, שאז קונה נפש (תחת נפש) ממקום אחר.

וישראל שעומדים בדרגה תחתונה בנפש, אם אינו רוצה לזכות יותר, ענשו רב. אוי לאותו רשע ששכח את מצוות התורה ולא השתדל בתורה, שכח את אדונו, עליו פתוב יתמו חטאים מן הארץ.

ובא ראה, יש בני אדם שנדבקים בצד הנה משום אותה (בזה) נפש

אם מחוט ועד שרוך נעל, הוא לא אתהני מאחרא כלום, ואמר אם מחוט, זכה להאי חוטא, ודא אקרי חוטא דאברהם.

זכר אתי ההוא זפאה בהאי איילתא, פדין אתעטר עמה קמי מלכא, ודוד קאמר, למנצח על אילת השחר, דא כנסת ישראל, אילת השחר שירתא דכנסת ישראל, דקאמרי בגלותא אלי אלי למה עזבתני וגו'.

אמר רבי שמעון, זפאין אינון מארי דנשמתא, מארי דאורייתא, בני פולחנא דמלכא קדישא. ווי לאינון חייביא, דלא זפאן לאתדבקה במאריהון, ולא זפאן באורייתא, דכל מאן דלא זכי באורייתא, לא זכי לא ברוח, ולא בנשמה. ואתדבקותא דלהון, בההוא סטרא דזינין בישין. והאי לית ליה חולקא במלכא קדישא, לית ליה חולקא דקדושה. ווי ליה פד יפוק מהאי עלמא, דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין בישין, מארי חציפותא, תקיפי ככלבא, שלוחי דנורא דגיהנם, דלא מרחמי עליהו.

הא חזי, מה בין ישראל לעמין עובדי עבודה זרה. ישראל, אף על גב דלא זכי בר נש ישראל, אלא בנפש, דרגא עלאה קאים עליה, ואי איהו בעי למקני רוח, ואי איהו בעי למקני נשמה, קני וזכי בה. אבל עמין עובדי עבודה זרה, לא קניין לעלמין, בר אי אתגזר, דקני נפש (תחת נפש) מאתר אחרא.

וישראל דקיימי בדרגא תתאה בנפש, אי איהו לא בעי למזפי יתיר, עונשיה סגיא.

ווי ליההוא חייבא, דאנשי פקודי דאורייתא, ולא אשתדל באורייתא, אנשי למאריה, עליה פתיב (תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ.

ותא חזי אית בני נשא דאתדבקן בהאי סטרא,

שלא זכו יותר, וכשעוברת עליהם אותה רוח טמאה, שורה עליהם ונדבקים בה. אזי אותו החטא שחוטא האדם הוא מצד של אותה רוח טמאה, וקרננו הוא עז אחת, משום שהיא בהמה שפאה מאתו צד לכפר על חטאו.

אמר לו רבי אלעזר בנו, והרי כתוב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ וגו', ולא תטמא את אדמתך. משום שהארץ היא קדושה, (ובמקום ששורה) ורוח טמאה לא תמצא מקום בארץ הקדושה לשרות עליו. אם כן, כיון שעל אותה בהמה שורה רוח טמאה, והיא באה מצדיה, למה מקריבים אותה לצד הקדשה? אמר לו, יפה שאלת.

אבר בא ראה, בני. כתוב (שם ד) פי ה' אלהיך אש אכלה הוא. יש אש אוכלת אש. האש של הקדוש ברוך הוא אוכלת אש אחרת. ובא ראה, יש מלאכים שאומרים שירה לפני הקדוש ברוך הוא, ומתבטלים כשהם מסימים את אותה השירה בניצוץ של אש אוכלת. למטה מזמין הקדוש ברוך הוא אש של המזבח, והאש הזו אוכלת ומשמדה את כל אותו הצד, ואותו הצד מתבטל באותה שלהבת של אש ולא משאירה ממנו בעולם. ואותו אדם שמקריב את קרבנו עומד עליו, ובאותו הריח של הקרבן שעולה, עובר ממנו הצד של רוח הטמאה ששורה עליו ומתפפר. משום כן הכל מתבטל ומשמד, ואין מי שעומד בפני אותה אש. רבי אחא היה הולך בדרך, ורבי חייא ורבי יוסי נפגשו כאחד. אמר רבי אחא, ודאי אנו שלשה עתידים לקבל פני שכינה. התחברו יחד והלכו. אמר רבי

בגין ההוא (נ"א בהאי) נפש דלא זפאן יתיר, וכד אעבר עליהו ההוא רוחא מסאבא, אשרי עליהו ואתדבקו ביה. כדין ההוא חטאה דחטי בר נש, הוא מסטרך דההוא רוח מסאבא, וקרבניה איהו חד עז, בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרך, לכפרא על חוביה.

אמר ליה רבי אלעזר בריה, והא כתיב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ וגו', ולא תטמא את אדמתך. בגין דארעא היא קדישא, (ובאתרא דשאר) ורוח מסאבא לא ישתכח אתרא בארעא קדישא למשרי עלוי, אי הכי, כיון דההוא בעירא שארי עליה רוח מסאבא ואתי מסטרך, אמאי מקריבין ליה לסטר קדשא. אמר ליה יאות שאלת.

אבר תא חזי ברי, כתיב (דברים ד) פי יי' אלהיך אש אוכלה הוא, אית אשא אכיל אשא. אשתא דקודשא בריך הוא, אכיל אשא אתרא. ותא חזי אית מלאכין דאמרין שירתא קמי קדשא בריך הוא, ואינון מתבטלי כד מסיימי ההיא שירתא, בניצוצא דאשא אכלא. לתתא זמין קדשא בריך הוא אשא דמדבחא, והאי אשא אכלא ושצי לכל ההוא סטרך, ואתבטל ההוא סטרך, בההוא שלהובא דאשא, ולא אשאר מניה בעלמא. וההוא בר נש דמקרב קרבניה, קאים עליה, ובההוא ריחא דקרבנא דסליק, אתעבר מניה סטרך דרוח מסאבא דשריא עלוי, ויתפפר. בגיני כן כלא אתבטיל וישתצי, ולית מאן דקאים לגבי ההוא אשא. רבי אחא הוה אזיל באורחא, ורבי חייא ורבי יוסי אערעו כחדא. אמר רבי אחא, ודאי אנן תלת, זמינין לקבלא אנפי שכינתא, אתחברו כחדא ואזלו. אמר רבי אחא, כל חד

אָחַא, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֶר דְּבַר קָשׁוּר לַתּוֹרָה, וְנִלְךָ.

פָּתַח רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמַר, (ישעיה מה) הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְגו' . הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה שֶׁלְּמַדְנֵנוּ מִהֶמְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה. הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל, מַה זֶה הֲרַעִיפוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) יַעֲרֵף כַּמָּטֵר לִקְחֵי. וְעַל הַצַּד שֶׁל הַמָּטֵר שֶׁהוּא הַמְּזוּן שֶׁל הַכֹּל הוּא אָמַר. וְעַל כֵּן כָּל עֵינֵי הָעוֹלָם מִצְפִּים לַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לַמְּזוּנוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹתֵן מְזוּן לְכָל וְזֵן אֶת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְגו' .

וְאִם תֹּאמַר שֶׁבְּמִקּוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם הַדְּבַר תְּלוּי - הֲרֵי שֶׁנִּינּוּ, שֶׁלֹּא בְּזִכּוֹת הַדְּבַר תְּלוּי, וְזִכּוֹת הֲרֵי פְּרֻשָׁה זֹו צְדָקָה. וְתַרְגּוּם שֶׁל צְדָקָה - זְכוּת. וְזִכּוֹת וְשָׁמַיִם זֶה דְּבַר אֶחָד, וְכַאֵן הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם. (ואם תאמר בו תלוי) כְּתוּב מִמַּעַל, מִמַּעַל וְדַאי. מִהֶעֱתִיק הַקְּדוּשׁ זֶה בָּא, וְלֹא מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְנִקְרָא זְכוּת, אֲלֵא מִמַּעַל דְּנוֹקָא

וְשִׁחָקִים יִזְלוּ צְדָק. שֶׁכְּשֶׁשָׁמַיִם נוֹטֵל אוֹתוֹ מִמַּעַל מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלוּיִן שֶׁשׁוֹרָה עָלָיו, אֲזִי שִׁחָקִים יִזְלוּ צְדָק. מִי הַשִּׁחָקִים? זֶה הַמְּקוֹם שֶׁטּוֹחֲנִים מִן לְצַדִּיקִים. וּמִי הֵם? נֹצַח וְהוּד, שֶׁהֵם וְדַאי טוֹחֲנִים מִן לְצַדִּיקִים. לְמִי? לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדִיק, שֶׁהֲרֵי הֵם טוֹחֲנִים אֶת אוֹתוֹ הַמֵּן שֶׁבָּא מִלְּמַעְלָה, וְכָל אוֹתוֹ טוֹב מִתְּכַנְּס בְּתוֹכָם לְמַת אוֹתוֹ לְדַרְגָּה שֶׁל צְדִיק, כְּדִי שִׁיתְּבָרְכוּ צְדָק מֵאוֹתָהּ נִזְלוּ שֶׁלָּהֶם, וְעַל זֶה טוֹחֲנִים מִן לְצַדִּיקִים. מִי הֵם הַצַּדִּיקִים? זֶה צְדִיק וְצְדָק, יוֹסֵף וְרַחֵל, שֶׁכְּשֶׁמְּדוּבָרִים כְּאֶחָד נִקְרָאוּ צְדִיקִים.

וְאֵלֹו טוֹחֲנִים מִן לְצַדִּיקִים וְדַאי,

וְחַד לִימָא מְלָה דְקָטוּרָא דְאוּרִייתָא וְנִזְלוּ. פָּתַח רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמַר, (ישעיה מה) הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְגו' , הַאי קָרָא רָזָא הוּא דְחֻכְמָתָא, דְאוּלִּיפְנָא מִבוּצִינָא קְדִישָׁא. הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל. מָאִי הֲרַעִיפוּ. כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (דברים לב) יַעֲרוֹף כַּמָּטֵר לִקְחֵי. וְעַל סְטָרָא דְמָטָרָא דְהוּא מְזוּנָא דְכֹלָא קָאֱמַר. וְעַל דָּא, כָּל עֵינֵי עֲלָמָא מִצְפֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמְזוּנֵי, בְּגִין דְאִיהוּ יְהִיב מְזוּנָא לְכֹלָא, וְזֵן כָּל, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (תהלים קמה) עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְגו' .

וְאִי תִימָא דְבִבְאֵתֵר דָּא דְאֶקְרִי שָׁמַיִם תְּלִיא מְלֵתָא. הָא תְּנִינָן, דְלָאוּ בְּזִכּוֹתָא תְּלִיא מְלֵתָא. וְזִכּוֹתָא, הָא אוּקְמוּהָ צְדָקָה. וְתַרְגּוּם צְדָקָה, זְכוּתָא. וְזִכּוֹתָא וְשָׁמַיִם חַד מְלָה הוּא, וְהָא הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם. (ואי תימא ביה תליא) כְּתוּב מִמַּעַל, מִמַּעַל וְדַאי, מִעֲתִיקָא קְדִישָׁא קָא (דף כ"ד ע"א) אֲתָיא, וְלֹא מֵהוּא אֲתֵר דְאֶקְרִי שָׁמַיִם, וְאֶקְרִי זְכוּתָא, אֲלֵא מִמַּעַל דִּיִּיקָא.

וְשִׁחָקִים יִזְלוּ צְדָק, דְכַד שָׁמַיִם נָטִיל לִיה מִמַּעַל, מֵהוּא אֲתֵר עֲלָאָה דְשָׁאֲרֵי עָלוּי, כְּדִין שִׁחָקִים יִזְלוּ צְדָק. מֵאֵן שִׁחָקִים. אֲתֵר דְטּוֹחֲנִין מְנָא לְצַדִּיקֵיִיא. וּמֵאֵי נִינְהוּ. נֹצַח וְהוּד, דְאֵינּוּן וְדַאי טוֹחֲנִין מְנָא לְצַדִּיקֵיִיא. לְמֵאֵן. לְהוּא אֲתֵר דְאֶקְרִי צְדִיק דְהָא אֵינּוּן טוֹחֲנִין לִיה לְהוּא מְנָא דְאֲתָיא מִלְּעִילָא, וְכָל הוּא טִיבוּ מִתְּכַנְּשֵׁי בְּגוּוּיָהוּ, לְמִיָּהֵב לִיה לְדַרְגָּא דְצְדִיק, בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן צְדָק מֵהוּא נִזְלוּ דְלֵהוּן, וְעַל דָּא טוֹחֲנִין מְנָא לְצַדִּיקֵיִיא. מֵאֵן צַדִּיקֵיִיא דָּא צְדִיק וְצְדָק, יוֹסֵף וְרַחֵל, דְכַד מְזִדְּוּוּן כְּתָדָא צַדִּיקִים אֶקְרוּ.

וְאֵלִין טוֹחֲנִין מְנָא לְצַדִּיקֵיִיא וְדַאי, וְעַל דָּא וְשִׁחָקִים יִזְלוּ צְדָק. כְּדִין תְּפַתַּח אֶרְץ

ועל כן - ושחקים יזלו צדק. אז תפתח ארץ - למטה. ויפרו ישע - בגי העולם. וצדקה תצמיח יחד - כל הרחמים וכל הטוב של העולם מתרבים, ומזונותיהם של בני אדם מצויים בעולם, אז נוספת שמחה על שמחה, וכל העולמות מתברכים. אמר רבי אחא, אלמלא לא באתי אלא לשמע את זה - די לי.

פתח רבי יוסי ואמר, (שופטים ה) לפי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. בא ראה, כל הרצון וכל הלב שצריך אדם להריק ברכות ממעלה למטה, ליחד את השם הקדוש, לבקש בתפלה לקדוש-ברוך-הוא ברצון ובכונת הלב, להשפיע מאתו הנחל העמק, כמו שכתוב (תהלים קל) ממעמקים קראתי ה', ששם העמק של הכל, בעמקים העליונים, שהם הראשית העליונה שאב ואם מזדוגים. אף כאן לפי לחוקקי ישראל, מי הם חוקקי ישראל? לא כתוב חוקקי ישראל, אלא לחוקקי, אלו אבא ואמא שהם מחוקקים לישראל הקדוש שהוא שופע מביניהם.

המתנדבים בעם - אלו הם האבות שנקראים נדיבים, כמו שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם. אז ברכו ה', להשפיע ממנו ברכות למטה, וימצאו ברכות בעולם כלם, שבשכפאן נמצאות ברכות מלמעלה, אז הכל בשמחה והכל בשלמות. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מריק עליהם ברכות ומקשיב לתפלתם, ועליהם כתוב, פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

לתתא. ויפרו ישע, בני עלמא. וצדקה תצמיח יחד, כל רחמי, וכל טיבו דעלמא סגיא, ומזונותיהו דבני נשא משתכחי בעלמא, כדין חדוה על חדוה אתוסף, וכל עלמין מתברכאן. אמר רבי אחא, אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא די.

פתח רבי יוסי ואמר, (שופטים ה) לפי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו יי'. תא חזי, כל רעותא, וכל לבא, דבעי בר נש לארקא ברכאן מעילא לתתא, ליחדא שמא קדישא. לבעי בצלותא לקודשא בריך הוא ברעותא ובכונה דלבא, לנגדא מההוא נחלא עמיקא, כמה דכתיב, (תהלים קל) ממעמקים קראתי יי', דתמן עומקא דכלא, בעמיקי עלאי, דאינון שירותא עלאה, דאבא ואימא מזדוגין. אוף הכא לפי לחוקקי ישראל, מאן חוקקי ישראל. לא כתיב חוקקי ישראל, אלא לחוקקי. אלן אבא ואימא, דאינון מחוקקי לישראל קדישא, דאיהו נגיד מביניהו.

המתנדבים בעם, אלן אינון אבהן, דאקרון נדיבים, כמה דאת אמר (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם. כדין ברכו יי', לנגדא מניה ברכאן לתתא, וישתכחון ברכאן בעלמא כלהו, דכד הכא משתכחין ברכאן מלעילא כלא הוא בחדוותא כלא הוא בשלימו. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא בריך הוא מריק עליהון ברכאן, וציית צלותהון, ועלייהו כתיב, (תהלים קב) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

פְּרֻשַׁת צו

זאת תורת העולה וגו'. (ויקרא ו)
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לו) צִדְקַתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל
מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגו', הַאִי קָרָא אוֹקִימָנָא
לִיָּה וְאִתְמַר, תָּא חֲזִי, הַאִי עוֹלָה, סְלִיקוּ
וְקִשְׁרוּ דְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְעִילָא, וְדַבּוּקָא דִילָהּ
בְּגוּ עֲלָמָא דְאִתִּי, לְמַהוּי כְּלָא חַד, בְּקִשׁוּרָא
חֲדָא, בְּחִידוּ. וּבְגִין דְסִלְקָא לְעִילָא לְעִילָא,
כְּתִיב זֹאת תּוֹרַת, רְזָא דְכֹר וְנוֹקְבָא כַחֲדָא,
תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, לְסִלְקָא
בְּחַבִּיבוּתָא.

פְּרֻשַׁת צו

זאת תורת העולה וגו'. רבי שמעון פתח ואמר, צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו'. הפסוק הזה פרשנוהו ונתבאר. בא ראה, העולה הוא מעלה וקושרת את כנסת ישראל למעלה, והדבקות שלה בתוך העולם הבא להיות הכל אחד בקשר אחד, בשמחה. ומשום שעולה למעלה למעלה, כתוב זאת תורת, סוד של זכר ונקבה יחד, תורה שבכתב ותורה שבעל פה לעלות בחביבות.

בְּשִׁמְחָתְעוֹרְרַת רוּחַ צְפוּן, כְּמוֹ
שְׂבַאֲרֵנוּהוּ שְׁכָתוּב שְׁמָאלוּ תַחַת
לְרֵאשִׁי, אֲזִי הִיא עוֹלָה בְּחַבִּיבוּת,
וּמִתְעַטְרַת בְּיָמִין, וּמִתְחַבֵּרַת עִם
הָאֲמִצְעִי, וְהַכֹּל מְאִיר מִסוּד שֶׁל
קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְזֶה מִתּוֹךְ סוּד שֶׁל
אָדָם, בְּרִצּוֹן הַכֹּהֵן וּבִתְפִלָּה
וּבְשִׁירָה.

וְהָרִי בְּאֲרָנוּ עוֹלָה קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים
בְּסוּד הַרוּחַ הָעֲלִיּוֹנָה, מִשׁוּם
שְׁשִׁלֵּשׁ רוּחוֹת קְשׁוּרוֹת כְּאַחַת:
הַרוּחַ הַתְּחִתוֹנָה שְׁנִקְרָאת רוּחַ
הַקֹּדֶשׁ, הַרוּחַ שֶׁלְפָּנַיִם בְּאֲמִצְעִי,
שְׁנִקְרָאת רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה, וְכֵן
הַרוּחַ הַתְּחִתוֹנָה. אֲבָל הַרוּחַ הַזֶּה
שְׁיֻצָּאת מִתּוֹךְ שׁוֹפָר, כְּלוּלִים
בְּאֵשׁ וּמַיִם. הַרוּחַ הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִיא
סְתוּמָה בְּחֻשָׁאִי, שְׁבָה מִתְקִימִים
כֹּל הַרוּחוֹת הַקְּדוּשׁוֹת וְכֹל הַפְּנִינִים
מְאִירוֹת, וּמִשׁוּם כֶּן חוֹזֵרַת
הָעוֹלָה רוּחַ מִמֶּשׁ.

וְאַחַר כֶּן מִסוּד שֶׁל הַבְּהֵמָה
נִהְיִים וְנִזְוָנִים לְהִתְקַשֵּׁר לְרוּחַ
אַחֲרַת, שֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַשְּׂמָאָה
מֵאוֹתָם חֲלָבִים וְשִׁמְנִים, כְּמוֹ
שְׁנִתְבָּאָר. וּמִשׁוּם כֶּן עוֹלָה קֹדֶשׁ
קֹדְשִׁים, שְׂאָר הַקְּרַבְנוֹת כֻּלָּם כְּדִי
לְעִשׂוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם מִכְּמָה
צְדָדִים וּבְעֲלֵי דִינִים, לְהַעֲבִיר
וּלְהִיּוֹת נְאוּר מִתּוֹךְ הַרְצוֹן

בְּרֵאשִׁי, (שַׁעַר הַשִּׁירִים ב) שְׁמָאלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי,
כְּדִין אִיָּהִי סִלְקָא בְּחַבִּיבוּתָא, וְאִתְעַטְרָא
בִּימִינָא, וְאִתְחַבְרָא בְּאֲמִצְעִיתָא, וְאִתְנַהֵיר כְּלָא
מִרְזָא דְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְדָא מְגוּ דְרְזָא דְאָדָם,
בְּרַעְוֵי דְכַהֲנָא, וּבְצִלוֹתָא, וּבְשִׁירַתָּא.

וְהָא אוֹקִימָנָא דְעוֹלָה קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים, בְּרְזָא
דְרוּחַ עֲלָאָה, בְּגִין דְתַלַּת רוּחִין קְשִׁירִין
בְּחֲדָא, רוּחַ תְּתָאָה דְאִקְרִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. רוּחַ
דְלָגוּ בְּאֲמִצְעִיתָא, דְאִקְרִי רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה.
וְכֵן אִקְרִי רוּחַ תְּתָאָה. אֲבָל הַאִי רוּחַ, דְנִפְיִק
מְגוּ שׁוֹפָר, כְּלִילֵן בְּאֲשָׁא וּמִיָּא. רוּחַ עֲלָאָה
דְאִיהוּ סְתִים בְּחֻשָׁאִי, דְבִיָּה קְיִימִין כֹּל רוּחִין
קְדִישִׁין, וְכֹל אֲנַפִּין נְהִירִין. וּבְגִין כֶּן אִתְחַדְרַת
עוֹלָה רוּחַ מִמֶּשׁ.

וּלְבַתֵּר מִרְזָא דְבְּהֵמָה, (דף כ"ו ע"ב) מִסְתַּפְקִי
וְאִתְזָנוּ, לְאִתְקַשְׁרָא רוּחָא אַחֲרָא,
דְאִיָּהִי גוּ מִסְאָבוּ, מְאִינוּן תְּרַבִּין וְשִׁמְנוּנִין,
כְּמָה דְאִתְמַר. וּבְגִין כֶּן עוֹלָה קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים,
שְׂאָר קְרַבְנִין לְמַעַבְד שְׁלָמָא בְּעֲלָמָא כְּלָהוּ,
מִכְּמָה סְטְרִין וּמְאִרִי דְדִינִין. לְאִתְעַבְרָא
וּלְאִתְנַהֵרָא מְגוּ רַעְוִתָּא לְאִתְבְּסָמָא, אִקְרוּן

להתבשם, ונקראים קדשים קלים, משום שלא מתעטרים למעלה למעלה בקדש הקדשים. ועל זה הם קדשים קלים ושחיטתם בכל מקום, כמו שבארנו. אבל העולה, שהיא סוד של קדש הקדשים, אינה כשאר קרבנות, שכל מעשיה קדש.

בא וראה מה פתוב, ולבש הפהן מדו בד, הלבושים הללו מיחדים לקדשה, בד יחיד, מיחד לקדשה. וכתוב בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם. מה הטעם זה קדש? אלא סוד הדבר, כמו שאמר שהיא קדש קדשים, שהכל עולה ומתעטר בקדש הקדשים בקשר אחד, ואחר כך מפנה ומעביר רוח טמאה, שמתמא הכל, שלא ישלט ולא יקרב לתוף המקדש, ומעבר מכל צדדי הקדשה, והכל נשאר קדש בקדשה יחידה.

ואמר רבי שמעון, הרי נתבאר, שפתוב (תהלים לד) אדם ובהמה תושיע ה'. וכך עולה סוד של אדם מצד של אדם. בהמה - מצד של בהמה. ומשום כך פתוב אדם פי יקריב מכם, אדם ודאי, שהרי קרבנו למעלה לקשר קשר, ואחר מן הבהמה. והכל הוא בפתוב - אדם ובהמה. וזהו סוד שצריך לקרבן - אדם ובהמה, כמו שאמר. בא ראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, כך עשה - אדם ובהמה.

ואם תאמר, הרי פתוב עוף יעופף על הארץ, שהרי מהם מקריבים קרבן, ואפלו עולה, כמו שכתוב ואם מן העוף עלה קרבנו - בא ראה, מכל אותם עופות אין מקריבים אלא מן התורים או בני יונה, אלא סוד זה - מה שהכשר בזה, פסול בזה. זה ימין וזה שמאל, והכל אחד.

קדשים קלים, בגין דלא מתעטרי לעילא לעילא בקדש הקדשים. ועל דא אינון קדשים קלים, ונכיסו דלהון בכל אתר כמה דאוקמוה, אבל עולה דאיהי רזא דקדש הקדשים, לאו איהי כשאר קרבנין, דכל עובדהא קדש.

תא חזי, מה כתיב ולבש הפהן מדו בד, אלן לבושין מיחדין לקדושה. בד יחידאי, מיחדא לקדושה. וכתיב בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם. מאי טעמא דא קדש. אלא רזא דמלה, פדקאמר דאיהי קדש קדשים, דסלקא כלא ואתעטרא בקדש הקדשים, בקשורא חדא. ולבתר מפני ואעבר רוח מסאבא, דמסאב כלא, דלא שלטא, ולא יתקריב גו מקדשא, ואתעבר מפל סטרי דקודשא, ואשתאר פלא קדש בקדושה יחידאי.

ואמר רבי שמעון, הא אתמר, דכתיב, (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי'. והכי סלקא רזא דאדם, מסטרא דאדם. בהמה, מסטרא דבהמה. ובגין כך פתיב אדם פי יקריב מכם. אדם ודאי, דהא קרבניה לעילא, לקשורא קשורא. ולבתר מן הבהמה. וכלא איהו בקרא, אדם ובהמה. ודא איהו רזא, דאצטריך לקרבנא אדם ובהמה, פדקאמר. תא חזי, פד ברא קדשא בריך הוא עלמא, הכי עבד אדם ובהמה.

ואי תימא והא כתיב (בראשית א) ועוף יעופף על הארץ, דהא מנייהו מקרבין קרבנא, ואפילו עולה, כמה דכתיב ואם מן העוף עולה קרבנו. תא חזי, מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או בני יונה. אלא רזא דא, מה דאתפשר בדא, פסיל בדא. דא ימינא, ודא שמאלא, וכלא חד.

עוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הָאֹקִימָנָא דְאִינוּן
רְזָא דִרְתִּיכָא. וּבְהוּ תַסְתַּלֵּק רוּחַ הַקֹּדֶשׁ,
לְסַלְקָא לְעֵילָא. דְאִינוּן תְּרִי, חַד לִימִינָא, וְחַד
לְשִׁמְאָלָא. עוֹף לִימִינָא, וְדָא מִיכָאֵל. יְעוֹפֵף
לְשִׁמְאָלָא, וְדָא גְבַרְיָאֵל. דָּא לִימִינָא, וְדָא
לְשִׁמְאָלָא.

עוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הָרִי בְּאֶרְנוּ
שְׁהֵם סוּד הַמְרַכְבָּה, וּבְהֵם
תַתְעַלָּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְעֵלוֹת
לְמַעְלָה, שְׁהֵם שְׁנַיִם, אֶחָד לִימִין
וְאֶחָד לְשִׁמְאָל. הָעוֹף לִימִין, וְזֶה
מִיכָאֵל. יְעוֹפֵף לְשִׁמְאָל, וְזֶה
גְבַרְיָאֵל. זֶה לִימִין, וְזֶה לְשִׁמְאָל.
וּמִשּׁוּם כֶּף מְקַרְיָבִים שְׁנֵי אֵלֶּה,
כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ,
וְהַשְׁמָאֵל מְעַטֵּר וּמְזִין לְמַטָּה,
לְאוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁל הַשְׁמָאֵל, וּמִימִין
וּמִימִין, וְאִשָּׁה נִקְשְׂרַת לְבַעֲלָהּ
לְהִיזוֹת אֶחָד, וְהַכֹּל מִתְעַלָּה
וּמִתְקַשֵּׁר פְּאָחַד, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַלָּה לְבַדּוֹ
וּמִתְחַזֵּק.

וּבְגִין כֶּף מְקַרְבִּין תְּרִין אֵלִין, לְסַלְקָא רוּחַ
קֹדֶשׁ, וּשְׁמָאֵלָא מְעַטֵּר וְזִיין לְתַתָּא,
לְהִיזוֹת סְטֵר שְׁמָאֵלָא. וּמִימִנָּא לִימִינָּא.
וְאִתְקַשְׂרַת אִתְתָּא בְּבַעֲלָהּ, לְמַהוּי חַד. וְכֹלָא
מְסַתַּלֵּק וּמִתְקַשֵּׁר פְּחַדָּא, לְעֵילָא וְתַתָּא
וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִסְתַּלֵּק בְּלַחֲוֹדוּי וְאִתְתַּקַּף.
וּבְסַפְרֵי קְדֻמָּאִי, מְסַפְנָא לָא יְהִיב חוּלְקָא
לְאִתְזַנָּא, אֶלָּא לְעֵילָא לְאִתְקַשְׂרָא,
אֲבָל כֹּלָא לְעֵילָא וְתַתָּא כָּל חַד מִתְקַשֵּׁר
לְסַטְרִיָּה פְדָקָא יְאוּת, וְהָאֵא אֹקִימָנָא.

וּבְסַפְרֵים הַקְדָּמוֹנִים, הָעֵנִי לָא
נוֹתֵן חֵלֶק לְהַזִּין אֶלָּא לְהִתְקַשֵּׁר
לְמַעְלָה, אֲבָל הַכֹּל - לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה - כָּל אֶחָד נִקְשֵׁר לְצִדּוֹ
פְּרָאוּי, וְהָרִי בְּאֶרְנוּ.
רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאֵל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן
אֲבִיו וְאָמַר, הָרִי הַקָּשֵׁר שֶׁל הַכֹּל
נִקְשֵׁר בְּקֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים כְּדִי
לְהַאִיר, הַדְּבָקוֹת שֶׁל הַרְצוֹן שֶׁל
כַּהֲנָיִם לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים לְמַעְלָה,
עַד הֵיכָן הִיא עוֹלָה?

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאֵיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲבִיו וְאָמַר,
הָאֵ קְשׁוּרָא דְכֹלָא אִתְקַשֵּׁר בְּקֹדֶשׁ
הַקְדָּשִׁים לְאִתְנַהֲרָא, אִתְדְּבָקוּתָא דְרַעְוָא דְכַהֲנָי
לְיוֹאֵי וְיִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, עַד הֵיכָן אִיהוּ סַלְקָא.
אָמַר לִיהָ הָאֵ אֹקִימָנָא, עַד אֵין סוּף,
דְּכָל קְשׁוּרָא וְיַחֲוּדָא וּשְׁלִימוֹ, לְאַצְנַעָא
בְּהִיזוֹת צְנִיעוּ, דְלָא אִתְדְּבַק, וְלָא אִתְיִידַע,
דְרַעְוָא דְכָל רַעְוִין בִּיהָ. אֵין סוּף לָא קִימָא
לְאוֹדְעָא, וְלָא לְמַעְבַּד סוּף, וְלָא לְמַעְבַּד רֵאשׁ
דְאֵין. (נ"א רֵאשׁ בְּמַה דְאֵין) קְדֻמָּאָה, אִפִּיק רֵאשׁ וְסוּף,
מָאן רֵאשׁ. דָּא נִקְוֶדָה עֲלָאָה, דְאִיהִי רֵישָׁא
דְכֹלָא סְתִימָאָה, דְקִימָא גּוּ מַחְשְׁבָהּ. וְעַבִּיד
סוּף, דְאִקְרִי סוּף דְבַר, אֲבָל לְהֵתֵם אֵין סוּף.
דְאוּ רַעוּתִין, לָאוּ נְהוּרִין, לָאוּ בּוּצִינִין
בְּהִיזוֹת אֵין סוּף, כָּל אֵלִין נְהוּרִין
וּבוּצִינִין תְּלִיין לְאִתְקִימָא בְּהוּ, וְלָא קִימִי
לְאִתְדְּבָקָא, מָאן דִּידַע וְלָא יְדַע, לָאוּ אִיהוּ אֶלָּא

אָמַר לוֹ, הָרִי בְּאֶרְנוּ, עַד אֵין סוּף.
שְׁכַל קָשֵׁר וְיַחֲוּד וּשְׁלִמּוֹת,
לְהַצְנִיעַ בְּאוֹתָהּ צְנִיעָה שְׂאִינָה
מְשֻׁגָּת וְלָא נּוֹדַעַת שְׁבָה רְצוֹן כָּל
הַרְצוֹנוֹת. אֵין סוּף אֵינוּ עוֹמֵד
לְהוֹדַע, וְלָא לְעִשׂוֹת סוּף, וְלָא
לְעִשׂוֹת רֵאשׁ שֶׁל אֵין (רֵאשׁ בְּמֹה שְׂאֵין).
הֵרֵאשׁוֹן הוֹצִיא רֵאשׁ וְסוּף, מִי
הֵרֵאשׁ? זֶה הַנְּקֻדָּה הַעֲלִינָה,
שְׁהִיא רֵאשׁ שֶׁל הַכֹּל הַנְּסַתֵּר
שְׁעוֹמֵדָת בְּתוֹךְ הַמַּחְשְׁבָהּ.
וְעוֹשֶׂה סוּף, שְׁנִקְרָא סוּף דְבַר,
אֲבָל לְשֵׁם אֵין סוּף.

אֵין רְצוֹנוֹת וְאֵין אוֹרוֹת וְאֵין נְרוֹת
בְּאוֹתוֹ אֵין סוּף. כָּל הָאוֹרוֹת
וְהַמְאוֹרוֹת הֵלְלוּ תְלוּיִים לְהִתְקַיֵּם
בְּהֵם, וְלָא עוֹמְדִים לְהַשְׁגָּה, מִי

שיודע ולא יודע, אינו אלא רצון
עליון נסתר של כל הנסתרים,
אין.

ובשהנקה העליונה והעולם
הבא התעלו, אינם יודעים פרט
לריח, כמי שהריח ריח והתבשם,
ואין זה נחת (ניחח), שהרי כתוב
ולא אריח בריח ניחחכם, שהרי
ריח ניחח הוא ריח של רצון, שכל
הרצונות הללו של תפלה, ורצון
של שירה, ורצון הכהנים, שכלם
סוד של אדם, איזי כלם נעשים
רצון אחד. והוא נקרא ניחח,
רצון פתגומו. אז הכל נקשר
ומאיר כאחד פראוי, כמו
שנתבאר.

ועל פן נתן הצד האחר ביד הכהן,
שכתוב צו את אהרן ואת בניו
לאמר. סוד פאן, שהרי בארנו,
אין צו אלא עבודה זרה. וכאן
נתן לו לשרף את אותה מחשבה
רעה ולהעבירה מתוך הקדש
ברצון הזה שעולה למעלה,
ובעשן הזה ובחלבים שנשפכים,
כדי שיעברו מן הקדש, והצו הזה
עומד ברשותם להפרידו מן
הקדש מתוך הקרבן הזה. ואם
תאמר, צו את בני ישראל - כף
גם שהרי ברשותם עומד (להפריש
אותה מן הקדש) כל זמן שעושים
רצון רבונם, שלא יוכל לשלט
עליהם.

והפסוק הזה הפל בא להראות
סוד הדבר, לעטר את רוח הקדש
למעלה למעלה, ולהפריד את
רוח הטמאה ולהורידה למטה
למטה, וזה ברצון ובתפלה כפי
שאמרנו, וזה במעשה, הכל כמו
שראוי לו.

והכתוב הזה מוכיח עליהם,
שכתוב צו את אהרן ואת בניו
לאמר. צו - זו עבודה זרה, רוח
הטמאה. לאמר - זו האשה,
שנקראת יראת ה'. כתוב פאן

רעו עלאה סתימאה דכל סתימין, אין.
וכר נקודה עלאה, ועלמא דאתי, אסתלקו,
לא ידעין בר ריחא, פמאן דארח בריחא
ואתבסם, ולאן דא נייחא (כ"א ניחח), דהא כתיב
(ויקרא כו) ולא אריח בריח ניחחכם, דהא ריח
ניחח ריחא דרעותא, דכל הני רעותא דצלותא,
ורעותא דשירתא, ורעותא דכהני, דכלהו רזא
דאדם, פדין פלהו אתעבידו רעותא חדא,
והוא אקרי ניחח, רעותא: פתרגומו. פדין
פלא אתקשר ואתנהיר פחדא כדקא יאות,
כמה דאתמר.

ועל דא אתיהיבת האי סטרא אחרא בידא
דכהנא, דכתיב, (דף כ"ז ע"א) צו את אהרן
ואת בניו לאמר. רזא הכא, דהא אוקימנא,
לית צו אלא עבודה זרה. והכא אתיהיבת ליה
לאתוקדא ההוא מחשבה רעה, ולאעברא לה
מגו קדשא, בהאי רעותא דסלקא לעילא,
ובהאי תננא ותרבין דאתוקדן, בגין לאתעברא
מן קדשא, והאי צו ברשותיהו קיימא,
לאפרשא לה מן קדשא מגו האי קרבנא ואי
תימא צו את בני ישראל, הכי נמי דהא
ברשותיהו קיימא, (כ"א לאפרשא לה מן קדשא) פל
זמנא דעבדי רעותא דמאריהון, דלא יכלא
לשלטאה עלייהו.

והאי קרא כלא אתיא לאחזאה רזא דמלה,
לאעטרא להאי רוח קדשא לעילא
לעילא, ולאפרשא לה לדא רוח טומאה,
לנחמא לה לתתא לתתא. דא ברעותא
ובצלותא כדקאמרן, ודא בעובדא כלא
כדקחזי ליה.

והאי קרא מוכחא עלייהו, דכתיב צו את אהרן
ואת בניו לאמר. צו: דא עבודה זרה,
רוח מסאבא. לאמר: דא אתתא, דאקרי יראת

י'י. פְּתִיב הָכָא לְאָמֵר, וּכְתִיב הָתֵם (ירמיה ג) לְאָמֵר
הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ. וְהָא אֻקְמוּהָ. בְּגִין
כְּפָא כְּלָא אַתְמַר, וְכִהְנָא קִיִּימָא לְאַתְתַּקְנָא כְּלָא
בְּרָזָא דְאָדָם וּבִהְמָה.

וּבָאָה חוּלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקִיָּא בְּעֻלְמָא דִּין
וּבְעֻלְמָא דְאַתִּי, דְּאִינוּן יַדְעֵי אֹרְחֵי
דְּאוּרִייתָא, וְאִזְלִי בְּהָ בְּאַרְחַ קְשׁוּט, עַלְיֵיהּ
כְּתִיב (ישעיה לח) יִי' עַלְיֵיהֶם יַחֲיוּ. מָאן עַלְיֵיהֶם.
אֲלִין אֹרְחֵי דְאוּרִייתָא. יַחֲיוּ: יַתְקִימוּן,
בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְאַתִּי.

הָא חֲזִי, פְּתִיב זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, אָמֵר רַבִּי
חִיָּיא, הָאִי קָרָא אֻקְיָמָנָא לִיהָ בְּהָאִי
גְּוֹנָא, (זאת תורת, דא כנסת ישראל. העולה: דהיא סלקא, ומתעטרת
לעילא לעילא, לאתקשרא כדקא יאות, עד אתר דאקרי קדש קדשים).

(דבר אחר) זֹאת תּוֹרַת, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. הָעוֹלָה:
דָּא מַחְשְׁבָה רְעָה, דְּאִיהִי סְלֵקָא עַל רְעוּתָא
דְּבַר נֶשׁ לְאַסְטָאָה לִיהָ מֵאַרְחַ קְשׁוּט, הִיא
הָעוֹלָה, הִיא דְּסֵלְקָא וְאַסְטִיאַת לִיהָ לְבַר נֶשׁ,
וּבְעֵי לְאוּקְדָא לָהּ בְּנוּרָא. בְּגִין דְּלֹא יַתִּיבֵיהּ
לָהּ דּוּכְתָא לְאַסְטָאָה.

וּבְגִין כְּפָ, עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כַּל הַלִּילָה.
מָאן לִילָה. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דְּאִיהִי
זֹאת, בְּגִין דְּאַתִּי לְדַפְּאָה לְבַר נֶשׁ מֵהָהוּא
רְעוּתָא. עַל מוֹקְדָה, בְּגִין דְּנִהַר דִּינּוּר אִיהוּ
אַתְר לְאוּקְדָא לְכָל אִינוּן דְּלֹא קִיִּימֵי
בְּקִיּוּמֵיהוּ, דְּהָא עֲאֲלִין לוּן בְּהָהוּא נוּרָא
דְּדִלִיק, וּמַעֲבְרֵי שׁוּלְטָנִיהוֹן מְעֻלְמָא, וּבְגִין
דְּלֹא יִשְׁלוּט, אַצְטְרִיךְ עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח
כַּל הַלִּילָה, וְאַתְכַּפֵּיא וְלֹא שְׁלֻטָא.

וְעַל דָּא, כַּד אַתְכַּפֵּיא הָאִי, סְלֵקָא כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי רוּחַ קְדָשָׁא, דְּסֵלְקָא
וְאַתְעֻטְרָא לְעִילָא, דְּהָא סְלִיקוּ דִילָהּ, כַּד
אַתְכַּפֵּיא הָאִי חִילָא אַחְרָא, וְאַתְפָּרַשׁ מִנָּהּ.

לְאָמֵר, וּכְתוּב שֵׁם (ירמיה ג) לְאָמֵר
הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהָרִי
פְּרֻשׁוּהָ. מִשׁוּם כְּפָ הַכֹּל נֶאֱמַר,
וְהִכְהֵן עוֹמֵד לְתַקְּן אֶת הַכֹּל בְּסוּד
שֵׁל אָדָם וּבִהְמָה.

אֲשֶׁרִי חֻלְקֵם שֵׁל הַצַּדִּיקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהֵם
יּוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים
בְּהָ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, עַלְיֵיהֶם פְּתוּב
(ישעיה לא) ה' עַלְיֵיהֶם יַחֲיוּ. מִי
עַלְיֵיהֶם? אֲלוֹ דְּרָכֵי הַתּוֹרָה. יַחֲיוּ
- יַתְקִימוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא.

כָּא רָאָה, כְּתוּב זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה.
אָמֵר רַבִּי חִיָּיא, הַפְּסוּק הַזֶּה
בְּאַרְנוּהוּ בְּצוּרָה הַזֹּאת: (זאת תורת - זו
כנסת ישראל. העלה - שהיא עולה ומתעשרת
למעלה למעלה להתקשר כראוי, עד המקום
שנקרא קדש קדשים).

(דבר אחר) זֹאת תּוֹרַת - זו כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. הָעֵלָה - זו מַחְשְׁבָה רְעָה
שְׁהִיא עוֹלָה עַל רְצוּנוֹ שֵׁל הָאָדָם
לְהַסִּיט אוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ אֱמֶת. הִיא
הָעֵלָה - הִיא שְׁעוֹלָה וּמִשְׁטִינָה
עַל הָאָדָם, וְצְרִיךְ לְשַׂרְף אוֹתָהּ
בְּאֵשׁ כְּדִי לֹא לְתַת לָהּ מְקוּם
לְהַשְׁטִין.

וּמִשׁוּם כְּפָ, עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח
כַּל הַלִּילָה. מִי הַלִּילָה? זו כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא זֹאת, מִשׁוּם שְׁבָאָה
לְטַהֵר אֶת הָאָדָם מֵאוֹתוֹ רְצוּן. עַל
מוֹקְדָה, מִשׁוּם שְׁנֵהַר דִּינּוּר הוּא
מְקוּם לְשַׂרְף כַּל אֲלוֹ שְׁלֹא
עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, שְׁהָרִי מְכַנְּסִים
אוֹתָם בְּאוֹתָהּ אֲשׁ בּוֹעֶרֶת
וּמַעֲבִירִים אֶת שְׁלֻטוֹנָם מִן
הָעוֹלָם, וּכְדִי שְׁלֹא יִשְׁלַט, צְרִיךְ
עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כַּל הַלִּילָה,
וּנְכַנְעַ וְלֹא שׁוּלְטָא.

וְכֵן, כְּשֶׁזֶה נִכְנַע, עוֹלָה כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
שְׁעוֹלָה וּמַתְעַטְרַת לְמַעְלָה, שְׁהָרִי
עַלְיֵתָהּ זֶה כְּשֶׁנִּכְנַע הַכַּח הָאֲחֵר
הַזֶּה וְנִפְרַד מִמֶּנָּה, וְלִכְּן צְרִיכִים

בסוד הקרבן, להפריד את הצד
הזה מרוח הקדש, ולתת לו חלק,
כדי שרוח הקדש תתעלה
למעלה.

רבי אחא פתח ואמר, והאש על
המזבח תוקד בו וגו'. והאש על
המזבח תוקד בו, למה? ובער
עליה הכהן עצים בבקר בבקר,
למה? וכהן למה? והרי שנינו
שאש בכל מקום היא דין, והכהן
בא מצד הימין, ורחוק הוא מן
הדין, שהרי אין פה מודמן לדין
לעולמים, וכאן הוא צריך לשרף
דין בעולם, שכתוב ובער עליה
הכהן?

א"ל פה למדנו, אדם שבא לחטא
לפני רבונו, הוא שורף את עצמו
בשלהבת היצר הרע, ויצר הרע
בא מצד של רוח הטמאה, והרי
שורה בו רוח טמאה. ולפעמים
נודעים הקרבנות שבאים מהצד
הזה, וצריך להקריב על המזבח
את מה שדומה לו, ולא מתעלה
ולא מתבטלת אותה רוח הטמאה
בין מהאדם ובין מאותו הצד
שבא ממנו, אלא רק באש של
המזבח, שאותה האש מבערת
את רוח הטמאה ומינים רעים מן
העולם. והכהן מתכונן בזה לתקן
אש שתבער מינים רעים מן
העולם.

ורבן צריף שלא תכבה לעולמים
ולא יחלש הפח והתקף שלה, כדי
לשבר הפח הרע האחר מן
העולם, ולכן לא תכבה. והכהן
יסדר עליה אש בבקר בבקר,
בזמן ששולט הצד שלו ומתעורר
בעולם כדי לבשם את העולם
(ולבסם הדיו), והדינים נכנעים ולא
מתעוררים בעולם. ועל זה שנינו,
יש אש אוכלת אש. אש שלמעלה
אוכלת אש אחרת, אש המזבח
אוכלת אש אחרת. ועל זה האש
הזו לא תכבה לעולמים, והכהן

ובגין כך בעינן פרזא דקרבנא, לאפרשא להאי
סטרא, מרוח קדשא, ולמיהב לה חולקא, בגין
דרוח קדשא תסתלק לעילא.

רבי אחא פתח ואמר, והאש על המזבח תוקד
בו וגו', והאש על המזבח תוקד בו,
אמאי. ובער עליה הכהן עצים בבקר
בבקר, אמאי. וכהנא אמאי. והא תנינן אשא בכל
אתר דינא הוא, וכהנא מסטרא דימינא קא
אתי, ורחיקא הוא מן דינא, דהא כהנא לא
אזדמן בדינא לעלמין, והכא הוא בעי לאוקרא
דינא בעלמא, דכתיב ובער עליה הכהן.

א"ל הכי אוליפנא, בר נש דאתי למחטי קמי
מאריה, הוא אוקיד גרמיה בשלהוביתא

דיצר הרע. ויצר הרע מסטרא דרוח (דף כ"ז ע"ב)
מסאבא קא אתיא, והא שריא ביה רוח
מסאבא. ולזמנין אשתמודען קרבני דאתין
מהאי סטרא, ובעא לקרבא על מדבחא כדדמי
ליה. ולא אשתצי, ולא אתבטל ההוא רוח
מסאבא, בין מבר נש, ובין מההוא סטרא
דאתי מניה, אלא באשא דמדבחא, דההוא
אשא מבערא רוח מסאבא, וזינין בישין
מעלמא, וכהנא בדא אתכוון, לתקנא אשא
דיבער זינין בישין מעלמא.

ועל דא בעי, דלא ידעכון ליה לעלמין, ולא
יתחלש חילא ותוקפא דיליה, לתברא
חילא דתוקפא אחרא בישא מעלמא, ועל דא
לא תכבה. וכהנא יסדר עליה אשא בבקר
בבקר, בזמנא דשלטא סטרא דיליה ואתער
בעלמא, בגין לבסמא עלמא (ס"א ולבסמא
דינא), ואתפפיין דינין, ולא מתערי בעלמא, ועל
דא תנינן, אית אשא אכלא אשא. אשא
דלעילא אכלא אשא אחרא, אשא דמדבחא
אכלא אשא אחרא, ועל דא, אשא דא לא

תְּכַבֵּה לְעֶלְמִין, וְכַהֲנָא מְסֻדֵּר לִיהּ בְּכָל יוֹמָא.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא לְעֵשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה, וְעֵלָה אֲתָמֵר זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגו'. חֲמֵשׁ אֲשִׁים הָיוּ נִחְתִּין עַל קֶרְבָּנָא. אֵשׁ אוֹכַל וְאִינוּ שׁוֹתָה. אֵשׁ שׁוֹתָה וְאִינוּ אוֹכַל. אֵשׁ אוֹכַל וְשׁוֹתָה. אֵשׁ אוֹכַל לַחִים וַיִּבְשִׂים. אֵשׁ שְׂאִינוּ אוֹכַל וְאִינוּ שׁוֹתָה. לְקַבְּלֵיהוּ אֵינוֹן, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, חֵד. הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה, ב'. עַל הַמְזֻבָּח, ג'. כָּל הַלֵּילָה, ד'. וְאֵשׁ הַמְזֻבָּח תּוֹקֵד בּוֹ ה'.

וְאוֹקְמוּהָ מְאִירי מִתְּנִיתִין, עוֹלָה כּוֹלָה סִלְקָא לְגַבּוּתָהּ. וְדָא בִּינָה, ה', ה' מְרֵאוֹת דִּילָהּ. י', בַּת יַחֲדָה, (שמות כד) וּמְרֵאָה כְּבוֹד יְי' כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת. ו' אוֹר דְּבַת עֵינָא, וְהִיא אֵשׁ שׁוֹתָה כָּל מִיּוֹן דְּאוֹרֵייתָא, וְאוֹכֶלֶת כָּל קֶרְבָּנִין דְּצִלוֹתָא. וְאוֹכֶלֶת לַחִין וַיִּבְשִׂין, אֵינוֹן פְּשֻׁטֵי דְּאוֹרֵייתָא דְּאֵינוֹן כְּעֵצִים וַיִּבְשִׂים. וְרַזִּי אוֹרֵייתָא אֵינוֹן כְּעֵצִים לַחִים. וְהִיא אִיהוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת לַחִין וַיִּבְשִׂין.

וְעוֹד אוֹכֶלֶת לַחִין, כָּל קֶרְבָּנִין דִּהוּוּ קֶרְבִּין בְּצִלוֹתָא, עַל מְצוֹת עֲשֵׂה. וַיִּבְשִׂין, כָּל קֶרְבָּנִין דִּהוּוּ קֶרְבִּין בְּצִלוֹתָא, עַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְהִיא אִיהוּ, סְקִילָה שְׂרִיפָה הֲרַג וְחֲנֵק, עַל מְצוֹת עֲשֵׂה, וְעַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, אֵלִין אֵינוֹן קֶרְבָּנִיא דְּשִׁכְנִתָּא, צִלוֹתָא, דְּפְקוּדֵין דְּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וְלִקְבַל ה' מְרֵאוֹת אֵלִין, תְּקִינּוּ חֲמֵשׁ צִלוֹתֵי בְיוֹמָא דְּכַפּוּרֵי. וְלִקְבַל בַּת עֵינָא, אֵינוֹן עֲשֶׂרֶת יְמֵי הַתְּשׁוּבָה ה' לִקְבַל אוֹר דְּבַת עֵינָא. ה' עֲנוּיִין, לִקְבַל ה' בְּתֵרָאָה.

פְּקוּדָא בְּתֵר דָּא, לְעֵשׂוֹת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטָה. תְּנַאִים וְאַמּוֹרָאִים, אֲתוֹן דְּמִסְטָרָא דְּמִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִיתוּ, דְּטַרְחַתוֹן סִגֵּי לְנִקְאָה בְּרֵתָא דִּילֵי דְּאִיהִי הִלְכָה, מֵאֵלִין קְלִיפִין, דְּעַרְב רַב, קוּשְׁטִין בִּישְׁטִין, דְּלִית לֹון תִּירוּץ, וְלֹא פְרוּקָא, דְּעֵלְיָהוּ אֲתָמֵר, (קהלת א) מְעוֹת

מְסֻדֵּר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם. רְעִיא מְהִימְנָא
מְצוּהָ לְעֵשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה, וְעֵלָה נְאֻמֵּר זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה וְגו'. חֲמֵשׁ אֲשִׁים הָיוּ יוֹרְדִים עַל הַקֶּרְבֵּן: אֵשׁ אוֹכַל וְאִינוּ שׁוֹתָה. אֵשׁ שׁוֹתָה וְאִינוּ אוֹכַל. אֵשׁ אוֹכַל לַחִים וַיִּבְשִׂים. אֵשׁ שְׂאִינוּ אוֹכַל וְאִינוּ שׁוֹתָה. כְּנֻגְדָם הֵם: זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה - אַחַת. הִיא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה - שְׁתַּיִם. עַל הַמְזֻבָּח - שְׁלֹשׁ. כָּל הַלֵּילָה - אַרְבַּע. וְאֵשׁ הַמְזֻבָּח תּוֹקֵד בּוֹ - חֲמֵשׁ.

וּפְרֻשְׁיָהּ בְּעֵלֵי הַמְּשֻׁנָה, הָעוֹלָה כְּלָה עוֹלָה לְגַבּוּתָהּ, וְזוֹ בִּינָה, ה', ה' מְרֵאוֹת שְׁלָה. י' בַּת יַחֲדָה, (שמות כג) וּמְרֵאָה כְּבוֹד ה' כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת. ו' אוֹר שֶׁל בַּת עֵינִין, וְהִיא אֵשׁ שׁוֹתָה כָּל הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאוֹכֶלֶת אֶת כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. וְאוֹכֵלִים לַחִים וַיִּבְשִׂים, אוֹתָם פְּשֻׁטֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּמוֹ עֵצִים וַיִּבְשִׂים, וְסוּדוֹת הַתּוֹרָה הֵם כְּמוֹ עֵצִים לַחִים. וְזוֹהִי אֵשׁ הָאוֹכֶלֶת לַחִים וַיִּבְשִׂים.

וְעוֹד אוֹכֶלֶת לַחִים, כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁהִיוּ קֶרְבִּים בְּתַפְלָה עַל מְצוֹת עֲשֵׂה. וַיִּבְשִׂים - כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁהִיוּ קֶרְבִּים בְּתַפְלָה עַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזוֹהוּ סְקִילָה שְׂרִפָּה הֲרַג וְחֲנֵק, עַל מְצוֹת עֲשֵׂה, וְעַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אֵלוֹ הֵם הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, תְּפִלָּה, שֶׁל מְצוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וְכַנְגֵּד חֲמֵשׁ הַמְּרֵאוֹת הִלְלוּ תְּקִינוּ חֲמֵשׁ תְּפִלוֹת בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. וְכַנְגֵּד בַּת עֵינִין אוֹתָם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. חֲמֵשׁ כְּנֻגְדֵי הָאוֹר שֶׁל בַּת עֵינִין. חֲמֵשׁ עֲנוּיִים כְּנֻגְדֵי ה' אַחֲרוּנָה.

הַמְצוּהָ אַחַר זוֹ, לְעֵשׂוֹת אֶת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטָה. תְּנַאִים וְאַמּוֹרָאִים, אֲתָם שְׂמַצְד מְדוּתֵיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַתָּם, שְׂטַרְחַתָּם הֲרַבָּה לְנִקּוֹת אֶת הַבַּת שְׁלִי, שֶׁהִיא הִלְכָה, מֵאוֹתָן הַקְּלָפוֹת שֶׁל עַרְב רַב, שֶׁהֵן קְשׁוּיֹת רְעוֹת שְׂאִין לָהֶם תְּרוּץ וְלֹא פְרוּק, שְׁעֵלְיָהֶם נְאֻמֵּר (קהלת א) מְעוֹת לֹא

יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות, אלא נאמר בהם תיקו. וכל תיקו של אסור - לחמרה. והוא תיקו חסר נ', שאין לו תקון. חסר נון, שהוא העולם הבא, שתיקו של העולם הבא שתיקה, כמו: שתק, כף עלה במחשבה. ויש קשיות שהן הלבושים של הלכה, שנאמר בהם משפצות זהב. זהו שפתוב (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשפצות זהב לבושה. ואתם פוסקים אותם בכמה פסקים, ואחר כך מתקנים ומי'שבים אותם בכמה פרוקים.

ואם חסר פסק כלשהו מן המשנה, כמו שבארורה זה חסר מן המשנה, אתם מתקנים אותם, וזהו חסרון שיוכל להמנות. ואם יבא טפש ויוציא שם רע על אותו אמן שחותף לבושים, ויאמר: וכי התורה היא חסרה! והרי כתוב תורת ה' תמימה, תמימה בכל איברי הגוף, שהם רמ"ח מצוות, זהו שפתוב (שיר ד) כלף יפה רעיתי ומום אין כף, תמימה בלבושיה, ואיך חסר מן המשנה?

אתם תאמרו לו: דייק ותמצא חתיכה, ותמצא אותה מערכת עם שאר פסקים ומשניות. שדרך האמן לחתף לבושים לכמה חתיכות, והתלמיד שאינו בקי לקשר את ההלכה בחתיכות הללו, מתחלפות לו פסקות וקשיות ולא מוצא להם פרוק, עד שיבא האמן ומפרק אותם את כל הספקות הללו שלהם. באותו זמן, הלכה שהיא בת, עולה לפני המלך שלמה בכל, בגופה בלבושה ובתכשיטיה, ומתקנים

בה (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. ולפעמים יש לאמן תלמיד בקי שישלח לו לתקן אותם. כמו כלם ואמרו, ודאי שאתה הוא האמן, רועה הנאמן, שבך נאמר משה קבל תורה מסיני, ומשם ואילך כל התלמידים הם שלך, מיהושע ועד סוף כל הדורות. זהו שאמר ומסרה ליהושע,

לא יוכל לתקון, וחסרון לא יוכל להמנות, אלא אתמר תיקו בהון. וכל תיקו דאסורא לחומרא, ואיהו תיקו חסר נ' דלית ליה תקון. חסר נון, דאיהי עלמא דאתי, דתיקו דעלמא דאתי, שתיקה. כגון שתוק כף עלה במחשבה. ואית קושין דאינון לבושין דהלכה, דאתמר בהון משפצות זהב. הדיא הוא דכתיב, (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשפצות זהב לבושה. ואתון, פסקין לון בכמה פסקות, ולבתר מתקנין ומפרקין לון בכמה פרוקין.

ואי חסר שום פסק ממתניתין, כמה דאוקמוהו זה חסר מן המשנה, אתון מתקנין לון, והאי הוא חסרון שיוכל להמנות. ואי ייתי טפש ויפיק שום ביש על ההוא אומנא דחתף לבושין, ויימא וכי אורייתא איהי חסר, והא כתיב (תהלים יט) תורת יי' תמימה, תמימה בכל אברין דגופא, דאינון רמ"ח פקודין. הדיא הוא דכתיב, (שיר השירים ד) כלף יפה רעיתי ומום אין כף. תמימה בלבושהא, ואיך חסר מן המשנה.

אתון תימרון ליה, דוק ותשפח חתיכה, ותשפח לה מעורבת בשאר פסקות ומשניות. דאורח אומנא למחתף לבושין בכמה חתיכות, ותלמיד דלאו איהו בקי למקשר ההלכה באלין חתיכות, מתחלפי ליה פסקות וקושין, ולא אשפח לון פרוקא. עד דייתי אומנא, ופריק לון כל אלין ספקות דלהון. בההוא זמנא, הלכה דאיהי ברפא, סליקת קדם מלכא, שלימא בכלא, בגופא בלבושא ובתכשיטה, ואתקיים בה (בראשית ט) וראיתה לזכור ברית עולם. ולזמנין אית לאומנא תלמיד בקי, דישדר ליה לתקנא לון.

קמו פלהו ואמרו, ודאי אנתה הוא אומנא רעיא מהימנא. דאתמר כף משה קבל תורה מסיני, ומתמן ואילך

בה (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. ולפעמים יש לאמן תלמיד בקי שישלח לו לתקן אותם. כמו כלם ואמרו, ודאי שאתה הוא האמן, רועה הנאמן, שבך נאמר משה קבל תורה מסיני, ומשם ואילך כל התלמידים הם שלך, מיהושע ועד סוף כל הדורות. זהו שאמר ומסרה ליהושע,

בְּלֵהוּ תִלְמִידִים אֵינוֹן דִּילָךְ, מִן יְהוֹשֻׁעַ עַד סוֹף כָּל דְּרִין.
הָדָא הוּא דְאָמַר וּמִסְרָה לְיְהוֹשֻׁעַ, וְיְהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים
לְנַבְיָאִים, עַד סוֹף בְּלֵהוּ. תִּלְמִיד בְּקִי דִילָךְ מָאן הוּא הָא
חֲזִינָא דְאָתְמַר, הַכֵּל יְהֵא מוּנַח עַד שְׂבִיבָא אֱלֵיהּוּ.

אָמַר לֹון, וְדָאֵי הֵכִי הוּא, דְאֵיְהוּ תִלְמִיד חֲבֵר, דְעָלִיָה
אָתְמַר (במדבר כה) בְּן אֶהְרֵן הַכֹּהֵן. בְּגוּוֹנָא דְאָתְמַר
בְּאֶהְרֵן (שמות ד) הוּא יְהִיָה לָךְ לְפָה, (דף כ"ח ע"א) הֵכִי נָמִי
בְרִיָה, יְהִיָה לִי לְפָה, דְאֵיְהִי אֲוֹרִיָתָא דְבַעַל פָּה. בְּגִין
דְהִיכִי דְהוּינָא בְקִדְמִיתָא כְבֹד פָּה וְכְבֹד לְשׁוֹן, וְהֵכִי יוֹקִים
לִי קִדְשָא בְרִין הוּא, כְבֹד פָּה בְאֲוֹרִיָתָא דְבַעַל פָּה, וְכְבֹד
לְשׁוֹן בְּאֲוֹרִיָתָא שְׂבִכְתָּב, דְלֵא יִמְרוּן אֲלִין דְלֵא
אֲשַׁתְמוּדְעִין לִי, אֲחִירָא אֵיְהוּ. וְאֱלֵהוּ הוּא יְהִיָה לִי לְפָה,
יִיתִי לְתַקְנָא כָּל אֲלִין סְפָקוֹת, וּלְפָרְקָא לֹון.

בְּחֵהוּא זְמָנָא, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, בְּרַפָּא, דְהִתּוּ מְהִדְקָא
שְׂפָלָה בְּגִלוֹתָא, סְלִיקַת עַל כָּל דְרַגִין דְלַעֲיָלָא,
הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי לא) רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חֵיל וְאֲתָ
עָלִית עַל בְּלָנָה, וּסְלִיקוּ דִילָה תְהֵא לְאָבָא דְאֵיְהוּ לִימִנָא
חֶסֶד, דְבִיָה הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים, מִתְמָן חֲכָמָה, כ"ח
מ"ה.

אָמַר חַד תְּנָא, בּוּדָאֵי בְגִין דָּא אָתְמַר בְּךְ, מוּלִיָךְ לִימִין
מִשָּׁה בְגִין בְּלָה דִילָךְ, דְלֵא יְהֵא לָךְ שְׂלִימו אֱלָא
בְה. דְכֹד אָנְתָ תְהֵא שְׂלִימָא בְה, אָתְמַר בְּךְ (במדבר יב) פָּה
אֵל פָּה אֲדַבֵּר בּוּ וּמִרְאָה וְלֵא בְחִידוֹת. בְּמִרְאָה: בְּגוּוֹנָא
דְכָלָה דְאֲתַפְשֻׁטַת מְלַבּוּשָׁהָ, וּמִתְיַחֲדַת עִם בְּעָלָה
בְּקִירוּב בְּשׂוֹר, בְּרַמ"ח אַבְרִים דִילָה, וְלֵא כְסִיאת אַבְר חַד
מְנָה. וְהֵאֵי אֵיְהוּ בְּמִרְאָה רַמ"ח בְּחוּשְׁבֹן. (נ"א אֲתַחֲזוּ לָה
דְאָתְמַר בִּיה).

אָמַר בּוּצִינָא קְדִישָׁא, בְּקִדְמִיתָא אֲתַחֲזִי לָךְ הֵאֵי חִיזוּ,
דְאָתְמַר בְּה בְּמִרְאָה, דְאֵיְהוּ לָךְ הַמִּרְאָה הַגְּדוֹל
בְּסָנָה, דְאֲדַבֵּר בִּיָה חֲמִשָּׁה זְמַנִין הַסָּנָה. וְכַעַן אֲתַגְלִיא

וְיְהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים לְנַבְיָאִים,
עַד הַסּוֹף שֶׁל כָּלָם. הַתִּלְמִיד הַבְּקִי
שֶׁלָּךְ מִי הוּא? הֲרִי רְאִינוּ שְׂנֵאָמַר,
הַכֵּל יְהֵא מְנַח עַד שְׂבִיבָא אֱלֵיהּוּ.
אָמַר לָהֶם, וְדָאֵי כְּךָ זֶה, שֶׁהוּא
תִּלְמִיד חֲבֵר, שְׂעָלִיו נֵאָמַר (במדבר
כה) בְּן אֶהְרֵן הַכֹּהֵן, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר
בְּאֶהְרֵן, (שמות ד) הוּא יְהִיָה לָךְ לְפָה,
כְּךָ גַם בְּנוֹ יְהִיָה לִי לְפָה, שֶׁהִיא
הַתּוֹרָה שְׂבַעַל פָּה. מִשׁוּם שְׂאִיָּךְ
שֶׁהִיָתִי בְּרֵאשׁוֹנָה כְּבֹד פָּה וְכְבֹד
לְשׁוֹן, וְכְךָ יָקִים אוֹתִי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא - כְּבֹר פָּה בַתּוֹרָה
שְׂבַעַל פָּה, וְכְבֹד לְשׁוֹן בַתּוֹרָה
שְׂבִכְתָּב, שְׂלֵא יֵאמְרוּ אֲלוֹ שְׂלֵא
מִפְרִים אוֹתִי, זֶה מִיִּשְׁהוּ אַחֵר.
וְאֱלֵהוּ הוּא יְהִיָה לִי לְפָה, יְבֵא
לְתַקֵּן אֶת כָּל הַסְּפָקוֹת הַלְלוּ
וּלְיִשָּׁב אוֹתָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן - זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה,
הַבַּת, שֶׁהִיָתָה לְחוּצָה שְׂפָלָה
בְּגִלוֹת, עוֹלָה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת
שְׂלַמְעֵלָה. זֶהוּ שְׂכָתוּב (משלי לא)
רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חֵיל וְאֲתָ עָלִית
עַל בְּלָנָה, וְעָלִיתָה תְהִיָה לְאָבָא
שֶׁהוּא לִימִין שֶׁל חֶסֶד, שְׂבוּ
הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים, מִשֶּׁם
חֲכָמָה, כ"ח מ"ה.

אָמַר תְּנָא אַחַד, וְדָאֵי שְׂבַגְלָל כְּךָ
נֵאָמַר בְּךְ, מוּלִיָךְ לִימִין מִשָּׁה,
מִשׁוּם הַכָּלָה שֶׁלָּךְ שְׂלֵא תְהִיָה לָךְ
שְׂלֵמוֹת אֱלָא עֲמָה. שְׂכַשְׂאָתָה
תְהִיָה שְׁלָם עֲמָה, נֵאָמַר בְּךָ פָּה
אֵל פָּה אֲדַבֵּר בּוּ וּמִרְאָה וְלֵא
בְחִידַת. בְּמִרְאָה, כְּמוֹ כָּלָה
שְׂפוּשֻׁטַת מְלַבּוּשָׁיָה וּמִתְיַחֲדַת
עִם בְּעָלָה בְּקִירוּב בְּשׂוֹר, בְּרַמ"ח
אֵיבְרִים שְׂלָה, וְלֵא מְכַסָּה אֵיבְר
אַחַד מְמָנָה. וְזֶה בְּמִרְאָה, רַמ"ח
בְּחֻשְׁבוֹן (רְאִיו לָה שְׂנֵאָמַר בּוּ).

אָמַר הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה,
בְּרֵאשׁוֹנָה נְרָאָה לָךְ הַמִּרְאָה הַזֶּה,
חֲמִשׁ פְּעָמִים הַסָּנָה. וְכַעַן הַתְּגָלָה

שְׂנֵאָמַר בּוּ בְּמִרְאָה, שֶׁהוּא לָךְ הַמִּרְאָה הַגְּדוֹל בְּסָנָה שְׂנֵזְכֵר בּוּ

לך המראה הזה ברמ"ח מצוות שהם בחמשה חמשי תורה. ולא בחירת, שאותם לבושים שלה, שבהם ראו כל הנביאים. שאין דרך שתגלה כלה בקרוב בשר אלא לחתן שלה.

באותו זמן יתקיים בהם, (בראשית א) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו. כמו אדם ואשתו שפכר העבר הערוב הרע של ערב רב, קשיה רעה מן העולם, שהם העריות של הקדוש ברוך הוא ושכינתו, העריות של ישראל. כל שפן העריות שלך, רועה הנאמן. ומהלכה שלך, שבשבים צריך לכסות את סודות התורה, כמו שבארוה (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר, עד שעוברים מן העולם. ואין מלכים אלא ישראל, כמו שבארוה, כל ישראל בני מלכים הם. באותו זמן, וכבוד מלכים חקר דבר. אמר הרועה הנאמן, ברוך אתה לעתיק הימים, שמשם אתה, כענף שמתפשט מן האילן, כף הנשמות ענף ממנו.

תנאים ואמוראים, הרי ודאי עולה וחטאת ואשם הן שלש מצוות, שלשה אבות. שלמים הגבירה. איבר שהיא תשלומים של כל איבר, כמו היום הראשון של חג. (מקום שהוא תשלומים של הכל בדגמת).

מי שלא חג ביום טוב ראשון, אין לו תשלומים לראשון, ושאר הימים תשלומין זה בזה, ובהם וחסרון לא יוכל להמנות של מי שלא חג ביום טוב ראשון של חג, עליו נאמר מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות, וזוהי החטאת שמעפכת את העולה. (מה הטעם) החטא הוא זכר. החטאת נקבה. ולפעמים שהרי החטאת מתבשמת ונפרדת מעולה באותו שער, שגאמר (במדבר כח) ושעיר עזים אחד לחטאת. אשם תלוי אחוז בשניהם, כמי שאחוז לכאן ולכאן, והוא תלוי באמצע. כמו, הכל תלוי עד

לך חיוזו דא, ברמ"ח פקודין, דאינון בחמשה חומשי תורה. ולא בחידות, דאינון לבושין דילה, דבהון חזו כל נביאי. דלית ארץ לאתגלאה כלה בקרוב בשר, אלא לחתן דילה.

בהוא זמנא יתקיים בהו, (בראשית ב) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבששו. כגון אדם ואשתו דכבר אתעבר ערובוביא בישא, ערב רב, קושיא בישא מעלמא, דאינון עריין דקודשא בריה הוא ושכינתיה, עריין דישראל. כל שפן עריין דילך רעיא מהימנא. ומהלכה דילך. דבגניניהו צריך לכסאה ריין דאורייתא, כמה דאוקמוה (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר, עד דמתעברין מעלמא. ולית מלכים אלא ישראל, כמה דאוקמוה, כל ישראל בני מלכים הם, בהוא זמנא, וכבוד מלכים חקור דבר. אמר רעיא מהימנא, בריה אנת לעתיק יומין, דמתמן אנת, כענפא דאתפשט מאילנא, הכי נשמתין ענפא מניה.

תנאים ואמוראים, הא ודאי עולה וחטאת ואשם, תלת פקודין אינון, תלת אבהן. שלמים מטרוניתא. אבר, דאיהי תשלומין דכל אבר, כגוונא דיומא קדמא דחג. (כ"א אתר דאיהו תשלומים דכלא כגוונא).

מי שלא חג ביום טוב ראשון, אין תשלומים לראשון, ושאר יומין תשלומין זה בזה, ובהון וחסרון לא יוכל להמנות אכל מי שלא חג יום טוב הראשון של חג עליה אתמר (קהלת א) מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות. והאי איהו חטאת דמעכב לעולה. (כ"א טעמא) חטא איהו דכר. חטאת, נוקבא. ולזמנין דהא אתבסם חטאת, ואתפרש מעולה. בהוא שער, דאתמר (במדבר טו) ושעיר עזים אחד לחטאת.

אשם תלוי אחיד בתרווייהו, כמאן דאחיד לכאן ולכאן, וזוהי החטאת שמעפכת את העולה. (מה הטעם) החטא הוא זכר. החטאת נקבה. ולפעמים שהרי החטאת מתבשמת ונפרדת מעולה באותו שער, שגאמר (במדבר כח) ושעיר עזים אחד לחטאת. אשם תלוי אחוז בשניהם, כמי שאחוז לכאן ולכאן, והוא תלוי באמצע. כמו, הכל תלוי עד

וְאִיהוּ תְלוּי בְּאִמְצָעֵיתָא. כְּגוֹן, הַכֹּל תְּלוּי עַד שְׂכִיבָא אֲלֵיהּ, וְיִפְרִישׁ לֵיהּ מִתַּמָּן. הֵכִי אֲשֶׁם תְּלוּי, אִיהוּ אֶחִיד בְּתַרְוֵייהּ, עַד דְּהִבְיִין לֵיהּ מְזוּנָא דִּילֵיהּ, שׁוֹחַד דִּילֵיהּ, וְיִתְפָּרֵשׁ מִתַּמָּן, וּמִתְקַרְבִּין אֲבָרִין דְּכֻלָּהּ דָּא לְדָא. דְּהֵכִי אִיהוּ אֲשֶׁם וּחֻטָּאת, כְּסָרְכוֹת דְּאֶחִידָן בְּרִיאָה, וְלָא מְנִיחִין לָהּ לְפָרְחָא לְסַלְקָא לְגַבֵּי עֵילָא, לְנִשְׁבָּא בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא.

שְׂכִיבָא אֲלֵיהּ וְיִפְרִידוּ מִשָּׁם. כְּדָא אֲשֶׁם תְּלוּי הוּא אַחוּז בְּשִׁנְיָהֶם עַד שְׁנוֹתָנִים לוֹ אֶת מְזוּנֹו, הַשְּׁחַד שְׁלוֹ, וְיִפְרֵד מִשָּׁם, וּמִתְקַרְבִּים הָאִיבְרִים שֶׁל הַכֹּלָה זֶה לְזֶה. שְׂכָף הוּא אֲשֶׁם וּחֻטָּאת, כְּמוֹ סָרְכוֹת שְׁאַחוּזוֹת בְּרִאָה, וְלֹא מְנִיחִים אוֹתָם לְפָרַח לְעֵלוֹת כְּלָפֵי מְעֵלָה לְנִשְׁבַּח בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

הַשָּׂה הוּא לְעוֹלָה, שְׂכָתוּב (בראשית כב) וְאִיָּה הַשָּׂה לְעֵלָה. וְנֶאֱמַר בּוֹ שֶׁהַ תְּמִים זָכַר. זֶהוּ שְׂכָתוּב אִישׁ תְּמִים. וְהָרִי צְרִיף לְשָׂאֵל, שְׁהָרִי שֶׁהָ הוּא לְיָמִין, וְהַשְּׁעִיר הוּא לְשְׂמָאל, שְׁהֵינּוּ שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֻטָּאת. וְיֵשׁ שְׁעִיר וְיֵשׁ שְׁעִיר. שְׁעִיר אֶחָד לָהּ, וְשְׁעִיר אֶחָד לְעֲזָאזֵל. וְהֵינּוּ שְׂכָתוּב (ויקרא טו) וְנָתַן אֶהְרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גּוֹרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לָהּ וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעֲזָאזֵל.

זֶה אִיהוּ לְעוֹלָה, דְּכֶתִיב, (בראשית כב) וְאִיָּה הַשָּׂה לְעוֹלָה. וְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות יב) שֶׁהַ תְּמִים זָכַר, הֵדָא הוּא דְכֶתִיב אִישׁ תְּמִים. וְהָא צְרִיף לְמִשְׂאֵל, דְּהָא שֶׁהָ אִיהוּ לְיָמִינָא, שְׁעִיר אִיהוּ לְשְׂמָאלָא, דְּהֵינּוּ שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֻטָּאת, וְאִית שְׁעִיר, וְאִית שְׁעִיר. שְׁעִיר אֶחָד לְיָי, וְשְׁעִיר אֶחָד לְעֲזָאזֵל. וְהֵינּוּ דְכֶתִיב, (ויקרא טו) וְנָתַן אֶהְרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גּוֹרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לְיָי וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעֲזָאזֵל.

וּבְאִתּוֹ שְׁעִיר נֶאֱמַר בְּעֵשׂוֹ (בראשית כב) אִישׁ שְׁעִיר. וְזֶה הַכְּבֵד שְׁנוּטֵל אֶת כָּל אוֹתָם הַשְּׂמֵרִים שֶׁל הַדָּם - (שמות) שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת פּוֹרְחוֹת, סַפְחוֹת, וְכָל מִינֵי צְרַעַת. וְהֵינּוּ שְׂכָתוּב (ויקרא טו) וְנִשְׂא הַשְּׁעִיר עֲלֵיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֵל אֶרֶץ גְּזֵרָה. וְהֵם עֲוֹנוֹת תָּם, שֶׁהוּא הַלֵּב, וְאִזּוּ נִפְרָד מִלְּהַתְּעַרֵב בְּלֵב, וְאִזּוּ מִתְּבַשֵּׁם, וְהוּא כְּבֵד בְּחֻטָּאִים הַלְלוּ וְלֹא קָל לְעֵלוֹת אֵל יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. שְׂמַחוּ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת, שְׁיָרְדוּ עִם הַתְּנָאִים וְהָאֱמוֹרָאִים.

וּבְהַהוּא שְׁעִיר, אִתְמַר בְּעֵשׂוֹ, (בראשית כב) אִישׁ שְׁעִיר. וְדָא כְּבֵד. דְּנִטִּיל כָּל אֵינוֹן שְׂמֵרִים דְּדָם. (דְּמִתַּמָּן) שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת פּוֹרְחוֹת, סַפְחוֹת, וְכָל מִינֵי צְרַעַת. וְהֵינּוּ דְכֶתִיב, (ויקרא טו) וְנִשְׂא הַשְּׁעִיר עֲלֵיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֵל אֶרֶץ גְּזֵרָה. וְאֵינוֹן עֲוֹנוֹת תָּם, דְּאִיהוּ לְבָא, וּכְדִין אִתְפָּרֵשׁ מִלְּעֲרָבָא בְּלָבָא, וּכְדִין אִתְבָּסֵם, וְאִיהוּ כְּבֵד בְּאֵלִין חוּבִין, וְלֹא קָל לְסַלְקָא לְגַבֵּי יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. חֲדוּ מֵאֵרִי מִתְּנִיתִין דְּמִתְיַבְתָּן, דְּקָא נְחִתֵי עִם תְּנַאִין וְאֱמוֹרָאִין.

קָם אֶחָד מֵהֶם וְאָמַר, רוּעָה הַנֶּאֱמָן, תַּן לִי רְשׁוּת לְשָׂאֵל, אַחַר שְׁזָכִיתִי לְשַׁמֵּעַ דְּבָרִים נְכַבְּדִים אֵלּוּ מִפִּיךָ, שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת שִׁיּוּצָאת

קָם חֵד מְנִיְהוּ וְאָמַר, רַעֲיָא מְהֵימְנָא, הַב לִי רְשׁוּ לְמִשְׂאֵל, בְּתַר דְּזָכִינָא לְמִשְׁמַע מְלִין יַקִּירִין אֵלִין מִפּוּמָךְ, דְּאוֹרִיָּיתָא דָּא דְנִפְקַת מִפּוּמָךְ (מְשַׁלֵּי ג) יַקְרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצֵיךָ לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ, וְעַל כָּל דָּא הִלְכָה הִיא וְלִלְמוּד אֲנִי צְרִיף. הָא שְׁעִיר דְּעֲזָאזֵל שְׁפִיר, אֲשֶׁם תְּלוּי בְּאֵן אֶתְר אִיהוּ.

קָם אֶחָד מֵהֶם וְאָמַר, רוּעָה הַנֶּאֱמָן, תַּן לִי רְשׁוּת לְשָׂאֵל, אַחַר שְׁזָכִיתִי לְשַׁמֵּעַ דְּבָרִים נְכַבְּדִים אֵלּוּ מִפִּיךָ, שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת שִׁיּוּצָאת

אָמַר לֵיהּ, בְּרִיף אֲנִתְ בְּרִי, שְׁפִיר קָא שְׂאֵלְתָ. אָלָא, מַה

מִפִּיךָ (מְשַׁלֵּי ג) יַקְרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצֵיךָ לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ, וְעִם כָּל זֶה הִלְכָה הִיא, וְלִלְמוּד אֲנִי צְרִיף. בְּשְׁעִיר הַזֶּה לְעֲזָאזֵל זֶה נֶאֱמָר, אַךְ אֲשֶׁם תְּלוּי בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא ? אָמַר לוֹ, בְּרוּף אֲתָה בְּנִי, יִפְּהָ שְׂאֵלְתָ. אָלָא מַה הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי אַחוּזִים בּוֹ יָמִין וְשְׂמָאל, שֶׁהֵם

חסד וגבורה, כמו גוף שאחוז בין שתי הזרועות של האדם. או כמו נשר, שאחוזים בו שתי כנפים לפרח בהן. וכמו יונה שאחוזים בה שתי כנפים, שנמשלה לתורה, וכנפיה למצוות עשה, ובהן היא העולה, ופורחת למעלה. כף מצוות לא תעשה הן המלכדת שלה, כמו צפרים הנאחזות בפת. וכל המלכודות שלה שמעכבות אותה מלפרח נקראות סרכות, כמו הסרכות הללו שמעכבות את כנפי הראה מלנשב.

כך אשם. שישראל אחוזים בכנפי השכינה, שהן חיות הפסא, שלא תהיה עולה בהם בזכות של ישראל לקדוש-ברוך-הוא, ומעכבים אותה, ומכבידים את כנפיה ח"ת ח"ת החטאות שלהם. ואשם, אמם של ערב רב, הסרקה האחוזה בכסא, ששם הגבירה, ולא מניחה אותה לעלות מן הגלות, והזכיות אחוזות בה להעלותה, ונשארת באויר כמו סרקה שתלויה באויר. וזהו העמוד האמצעי (שהוא אויר). כף אשם תלוי בצדיק, שהוא אחוז בין שמים וארץ.

החטאת היא יותרת הפכד, מכבידה עליה בחטאות של לכלוכים של חטאי ישראל, כמו שהפכד מכביד על השמרים, שהם דמים, על הערקים של הלב. כף החטאות הללו מכבידות על כנפי השכינה, שהן מצוות עשה, שדומות לכנפי יונה. ולא תעשה, כשהן מכבידות על עשה, שהן פשחטאי ישראל מרבים מן הזכיות, נאמר בתורה שהיא גוף, (דניאל ח) ותשלף אמת ארצה, והיא צונחת, (איכה א) נתנני ה' בידי לא אוכל קום, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום.

וכשום זה תקנו תנאים ואמוראים תפלות במקום קרבנות, להעביר ממנה חטאות ואשמות,

עמודא דאמצעייתא, אחיד ביה ימינא ושמאלא, דאינון חסד וגבורה, כגופא דאחיד בין תרין דרועין דבר נש. או כנשר, דאחידן ביה תרין גדפין לפרחא בהון. וכיונה, דאחידת בה תרין גדפין, דאמתילת לאורייתא, וגדפין (ד) כ"ח ע"ב) דילה למצוות עשה, ובהון היא העולה, ופרחת לעילא. הכי פקודין דלא תעשה, אינון תפישו דילה, כגון צפרים הנאחזים בפת. וכל תפישין דילה, דמעפבין לה לפרחא, אתקריאו סרכות פאלין סרכות, דמעפבי לכנפי ריאה, לנשבא.

הכי אשם. דישראל אחיד בגדפוי דשכינתא, דאינון חיוון דכורסייא, דלא תהא עולה בהון בזכוון דישראל, לגבי קדשא בריך הוא, ומעפבין לה, ומכבידין גדפאה ח"ת ח"ת חטאות דלהון. ואשם אימא דערב רב, סרכא אחידא בכורסייא, דתמן מטרונייתא, ולא מנחת לה לסלקא מגלותא. וזכוון אחידן בה לסלקא, אשתארת באוירא, כגון סרכא תלוי באוירא. ודא עמודא דאמצעייתא. (דאיהו אוירא) הכי אשם תלוי בצדיק, דאיהו אחיד בין שמיא וארעא.

חטאת איהי יותרת הפכד, אכבידת עליה בחטאות, דלכלוכין דחובין דישראל, כגוונא דכבד מכביד שמרים, דאינון דמים, על ערקין דלבא. הכי אלין חטאות, מכבידין על גדפוי דשכינתא, דאינון פקודין דעשה, דדמין לכנפי יונה. לא תעשה פד אינון מכבידין על עשה, דאינון פד חובין דישראל מרובין מזכוון, אתמר באורייתא דאיהו גופא, (דניאל ח) ותשלף אמת ארצה, ואיהי צונחת (איכה א) נתנני יי' בידי לא אוכל קום (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום.

ובגין דא, תקינו תנאים ואמוראים צלותין באתר דקרבתין, לאעברא חטאות ואשמות מינה. ובגין

הזכיות, נאמר בתורה שהיא גוף, (דניאל ח) ותשלף אמת ארצה, והיא צונחת, (איכה א) נתנני ה' בידי לא אוכל קום, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום.

ומשום כף תקנו תפלת שחרית כמו קרבן השחר, ותפלת מנחה כמו קרבן בין הערבים, ותפלת ערבית כמו אמורים ופדרים שהיו מתאכלים כל הלילה. ושלשת האבות שתקנו שלש תפלות, כנגד המרובה שהם קשורים בה, כמו שבארנו, האבות הן הן המרובה, שהם פני אריה אל הימין לארבעתם וגו'. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהו:

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. (ויקרא ו)

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. רבי חייא פתח, (בראשית כב) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו'. ויאמר ויאמר, שלש פעמים של יצחק, ויאמר אחד של אברהם. למה זה כף? אלא שלשה למעשה בראשית, שהם היו השלש של יצחק, ואחד של אברהם ברכיעי, שכתוב הנני בני, דחוק (דוקא) הנני. וכתוב (בראשית א) 'הי מארת ברקיע השמים, מארת חסר.

רבי חייא פתח, (בראשית כב) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר הנני בני וגו', ויאמר ויאמר חד דאברהם, אמאי הכי. אלא, ג' למעשה בראשית, דאינון תלת דיצחק הו. וחד דאברהם ברכיעי, דכתיב הנני בני דחיקא (ס"א ודוקא) הנני. וכתוב, (בראשית א) 'הי מארת ברקיע השמים מארת חסר.

ואם תאמר, ויאמר ויאמר הם יותר - אלא שהם היו נסתרים במחשבה, ואלו התגלו מתוך החשבה. ויאמר יצחק אל אברהם - וכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אבי - וכתוב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ויאמר הנה האש - ויאמר אלהים יקוו המים. ויאמר הנני, ויאמר הנני - ויאמר אלהים יהי מארת.

ואי תימא ויאמר ויאמר יתיר אינון. אלא, אינון סתימין הו במחשבה. ואלין, אתגלויין מגו חשוכא. ויאמר יצחק אל אברהם, וכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור. ויהי אור. ויאמר אבי, וכתוב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ויאמר הנה האש, ויאמר אלהים יקוו המים. ויאמר הנני, ויאמר אלהים יהי מאורות.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא (רועה נאמן) ועוד אש תמיד תוקד על המזבח וגו' - זו התורה, שנאמר בה (ירמיה כב) הלא כה דברי כאש נאם ה'. לא תכבה ודאי, שעברה אינה מכבה תורה. אבל עברה מכבה מצוה, ומי שעובר עברה שמכבה מצוה, שהיא נר, כף מכבה את נרו, שנאמר (משלי ב) נר ה' נשמת

ועוד אש תמיד תוקד על המזבח וגו'. דא אורייתא, דאתמר בה (ירמיה כב) הלא כה דברי כאש נאם יי'. לא תכבה ודאי, דעבירה אינה מכבה תורה. אבל עבירה מכבה מצוה, ומאן דעביד עבירה דמכבה מצוה דאיהי נר, הכי מכבה נר דיליה, דאתמר בה (משלי ב) נר יי' נשמת אדם מגופיה, והאי הוא כבוי, דאשתאר גופא בחשוכא. והכי מאן דסליק שכינתא מאתרהא, גרים (לכל

אדם, מגופו, וזהו כבוי, שנושא
הגוף בחשכה. וכך מי שמסלק
שכינה ממקומה, גורם (לכל העולם)
כבוי וחשכה לאותו מקום.
וחשכה היא עברה, (משלי ל)
ושפחה פי תירש גברתה.

ועלית המצוה של עם הארץ
מכבה להם את המצוה, לקיים
בהם ורשעים בחשך ידמו. אבל
לבעלי תורה אין לה כביה
עולמית בהם, שמאירים לה
בכמה סודות של התורה, שאור
נקרא ר"ז. ומצוות התורה
שמקיימים אותן חכמים, זו תורה
לגביהם, לילה ויומם לא תכבה
עליהם, משום שמקיימים בה
והגית בו יומם ולילה.

והעשן שעולה מפיהם בדברי
תורה, הוא עשן המערכה
שמסדרים אותה ועורכים אותה
לבעלה, כמו (במדבר ח) בהעלותך
את הנרות, שנאמר בהם להעלות
נר תמיד. ובעשן המערכה ובענן
הקטרת, שהתורה הוא העשן
שלה, יתעורר מהלב לחכמה,
שהוא כמו מת, כמו הענן.
שהתעוררות של הענן היא
מהלב. זהו שכתוב (בראשית ב) ואד
יעלה מן הארץ, ואחר כך -
והשקה את כל פני האדמה.

כך יתעורר עשן מבינה, שהיא
בלב, שבארוה אצלו, הלב מבין,
ועולה לחכמה שהיא (במה) כמו
מת. (ומה) ומי העשן? דעת זה
העמוד האמצעי, דעת, לב מבין
דעת.

אחר שיורד עשן, חכמה לבינה,
שהם זה לשמאל וזה לימין. הוא
יורד מלא מאבא ואמא, מלא
י"ה, לשרף עצים שהם תלמידי
חכמים, מצד של עץ החיים,
שהם איברים של הגוף, ששם ה'
העצים ודאי, לשרף אותם
בשלהבות התורה, פאש נאם ה'.

העולם) כבוי וחשוכא ליהוא אתר. וחשוכא איה
עבירה, (משלי ל) ושפחה כי תירש גבירתה.

וסליקו דמצוה מסטרא דעמי הארץ, להון מכבה מצוה,
לקיים בהון, (שמואל א ב) ורשעים בחשך ידמו.
אבל לגבי מארי תורה, לית ליה כביה עולמית, בהון
דנהרין לה בכמה רזין דאורייתא, דאור ר"ז אתקרי.
ומצות דאורייתא דמקיימין לה רבנן, תורה איהו
לגביהו, לילה ויומם לא תכבה עליהו, בגין דמקיימין
בה (יהושע א) והגית בו יומם ולילה.

ועשן דסליק מפומיהו במלי דאורייתא, איהו עשן
המערכה, דמסדרין לה, ומעריכין לה לגבי בעלה,
כגון (במדבר ח) בהעלותך את הנרות, דאתמר בהון להעלות
נר תמיד. ובעשן המערכה וענן הקטרת, דאורייתא עשן
דילה, יתער מלפא, לגבי חכמתא, דאיהו כמוחא, כגוונא
דענא. דאתערותא דענא מלפא, הדא הוא דכתיב
(בראשית ב) ואד יעלה מן הארץ, ולבתר והשקה את כל
פני האדמה.

כבי יתער עשן, מבינה, דאיהו בלפא, דאוקמיה לגביה,
הלב מבין. וסליק לגבי חכמה, דאיהו (דף כ"ט
ע"א) (נ"א כמוחא) כמוחא. ומאי עשן. דעת, דא,
עמודא דאמצעיתא, דעת, לב מבין דעת.

לבתר דנחית עשן, חכמה לגבי בינה, דאינון דא
לשמאלא, ודא לימינא. איהו נחית מלא מאבא
ואמא, מלא י"ה, לאוקדא עצים דאינון תלמידי חכמים,
מסטרא דעץ חיים, דאינון אברים דגופא, דתמן ה'
העצים ודאי, לאוקדא לון בשלהובין דאורייתא, דאתמר
ביה (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם יי'. בשלהובין
דנר מצוה ברחימו. ע"כ.

פקודא להקריב בכל יומא תמידין. ואבתריה להדליק
אש, הדא הוא דכתיב אש תמיד תוקד על
המזבח לא תכבה. ואבתריה, תרומת הדשן. ואבתריה,
בשלהבות התורה, שנאמר בה הלא כה דברי כאש נאם ה'.

קָרְבַּן נָדָר אוּ נִדְבָה. תִּנְאִים וְאִמּוֹרָאִים, כָּל אֱלִינֵי תַמִּידִין, אֵינּוּן מִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּצָרִיכֵי לְמַהוּי לֹוּן נִיחָא. וְאִף עַל גַּב דְּכָל סְפִירָן בְּלָהּוּ חַד, מִכָּל מְקוֹם, כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה מְמַנָּא עַל שַׁבְּתוֹת וְזַמְנִין וְיוֹמִין טְבִין, וְהֵיא אֵלּוּ מְדָה דְשׁוֹלְטָנוּתָא דְהֵיא זְמַנָּא, כָּל סְפִירָן אֲתַפְּלִילוּ בָּהּ, וְאֲתַקְרִיאוּ כְּלָהּוּ עַל שֵׁם הֵיא מְדָה, בְּחֻסְדָּא חֻסְדִּים, בְּגַבְוֵרָה גְבוּרָת וְהֵכִי בְּכָל מְדָה.

וְאִית הַשְּׁבֵתת מְלָאכָה, כְּגוֹן שׁוּר, דְּאִית לִיה עוֹל. וְחֻמּוֹר, דְּאִית לִיה מִשְׁאוּי. בֵּין עוֹל מְלָכוֹת שְׁמַיִם, כְּגוֹן תַּפְּלִינֵין. בֵּין עוֹל מְלָכוֹת עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, כְּפֻסִים עוֹבְדֵייהוּ, בְּאֱלִין יוֹמִין אִית לֹוּן הַשְּׁבֵתת מְלָאכָה וְנִיחָא. מָאן דְּלָא אֲתַעֲסַק בְּאוּרִייתָא וּבְפַקוּדִין, אִית לִיה עוֹל מְלָכוֹת עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת. וּמָאן דְּאֲתַעֲסַק בְּאוּרִייתָא וּבְפַקוּדִין, אִית לֹוּן עוֹל מְלָכוֹת שְׁמַיִם, דְּאִיהִי ה' בְּתַרְאָה, מְלָכוֹת שְׁמַיִם אֲתַקְרִיאַת.

עוֹל מְצוֹת אִיהִי וְדָאִי, בְּגִין דְּבָהּ אֲתַבְּרִיאוּ כָּל בְּרִיין דְשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם. בְּה' בְּרָאָם. וְכַד יִיתִי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, נַחֲתַת בִּינָה דְאִיהוּ יְהוָה, עַל ה', דְּאִיהִי מְלָכוֹת שְׁמַיִם נְשָׁמָה יְתִירָה, וְאִיהוּ (שמות לב) חֲרוֹת עַל הַלּוּחוֹת. אֲנַכִּי בִיציָאת מִצְרַיִם, וּפְרִישַׁת גְּדַפְהָא עַל בְּרַתָּא, וְעַל מִשְׁרַיִין דִּילָהּ, וְאִית לֹוּן נִיחָא. וְאֲתַמַּר בְּמִשְׁרַיִין דְּסַמְא"ל וְנַחֲשׁ, (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִרְאוּ מִמֶּךָ, אוֹת תַּפְּלִין וְאוֹת שַׁבָּת, וְאוֹת דְּיוֹמִין טְבִין, וְאוֹת בְּרִית בְּלָהּוּ שְׁקוּלִין.

וְאִית אוֹת דְשַׁד"י, דְּאִיהוּ מִטְטְרוּ"ן עֶבֶד, וְכַמְּה עֶבְדִין תַּלְיִין מַגִּינָה, דְּמַמְנָא עַל אֱלִין דְּעֶבְדִין פַּקוּדֵי עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרַס. מִטְטְרוּ"ן וּמִשְׁרַיִין דִּילִיה מְמַנְן עַלְיֵיהוּ.

וְעַל הַמַּחְנוֹת שְׁלָהּ, וְיֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וְנֶאֱמַר בְּמִרְכָּבוֹתָיו שְׁלָ סַמְא"ל וְנַחֲשׁ, (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִרְאוּ מִמֶּךָ. אוֹת תַּפְּלִין וְאוֹת שַׁבָּת וְאוֹת יָמִים טוֹבִים וְאוֹת בְּרִית - כָּלֵם שְׁקוּלִים.

וְיֵשׁ אוֹת שְׁלָ שַׁד"י, שֶׁהוּא מִטְטְרוּ"ן עֶבֶד, וְכַמְּה עֶבְדִים תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, שְׁמַמְנָה עַל אֵלּוּ שְׁעוּשִׁים מְצוֹת עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרַס. מִטְטְרוּ"ן וְהַמַּחְנוֹת שְׁלוֹ מְמַנִּים עֲלֵיהֶם. בְּשִׁבְלֵם נֶאֱמַר, לְמַעַן יְנוּחַ

וְעַל הַמַּחְנוֹת שְׁלָהּ, וְיֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וְנֶאֱמַר בְּמִרְכָּבוֹתָיו שְׁלָ סַמְא"ל וְנַחֲשׁ, (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִרְאוּ מִמֶּךָ. אוֹת תַּפְּלִין וְאוֹת שַׁבָּת וְאוֹת יָמִים טוֹבִים וְאוֹת בְּרִית - כָּלֵם שְׁקוּלִים.

וְיֵשׁ אוֹת שְׁלָ שַׁד"י, שֶׁהוּא מִטְטְרוּ"ן עֶבֶד, וְכַמְּה עֶבְדִים תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, שְׁמַמְנָה עַל אֵלּוּ שְׁעוּשִׁים מְצוֹת עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרַס. מִטְטְרוּ"ן וְהַמַּחְנוֹת שְׁלוֹ מְמַנִּים עֲלֵיהֶם. בְּשִׁבְלֵם נֶאֱמַר, לְמַעַן יְנוּחַ

שׁוֹרֵף וְחַמּוֹרֵף וְעַבְדֵּךְ וְאַמְתֵּךְ.
אָבֵל אוֹתָם שְׁעוֹשִׂים מִצְוֹת שְׁלֵא
עַל מִנַּת לִקְבֹּל פָּרֶס, הֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וְהַגְּבִירָה, וְהֵם הַכֹּתְרִים וְהַתְּגִים
עַל הָרֹאשׁ הַעֲבָדִים בַּיָּמֹת הַחַל,
וּבְשִׁבְלֵם נֹאמֵר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ
בַּתְּגָא חֲלָף, וְהַזֶּהר הַקָּרֵב אֲלֵיהֶם
יֹמֵת. שְׁנִקְרָאִים שְׁבָתוֹת אֶל
הַעֲבָדִים.

וּמְשׁוּם כֶּף, אִם כְּבָנִים אִם
כְּעַבְדִּים. אִם כְּבָנִים, שְׁנֹאמֵר בְּהֵם
כְּבָנִים אֲתֵם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם. אִם
כְּעַבְדִּים, כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
עַבְדִּים, וְלֹא שְׂאֵר הָאֲמוֹת. אָבֵל
אוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׂאִין מִשְׁתַּדְּלִים
בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת וְאִין עֲלֵיהֶם עַל
תּוֹרָה וְעַל תְּפִלִּין וּשְׂאֵר מִצְוֹת,
הֵם עַבְדִּים לְאֲמוֹת הָעוֹלָם
וּמִשְׁתַּעַבְדִּים בְּהֵם, כְּמוֹ עַבְדִּים
הַיֵּינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.

וְאִם שׁוֹמְרִים שְׁבָתוֹת וְיָמִים
טוֹבִים, נֹאמֵר בְּהֵם וַיִּצְיָאֵנוּ ה'
אֱלֹהֵינוּ. וַיִּתְקַּים בְּהֵם, לְמַעַן יָנוּחַ
שׁוֹרֵף וְחַמּוֹרֵף, חַמּוֹר בַּתּוֹרָה
וּבְמִצְוֹת, וַיִּנְפֹּשׁ בֶּן אֲמֵתֵךְ
וּבְהַמְתֵּךְ, עִם הָאֶרֶץ נִקְרָא בְּהֵמָה.
וְאַחַר שְׂיִכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ תַּחַת
אָדָם בַּתּוֹרָה, יִתְקַים בּוֹ אָדָם
וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. אִם הוּא כְּמוֹ
סוֹס שְׂרוּכֵב עָלָיו אֲדוֹנוֹ, וְסוֹבֵל
אוֹתוֹ, וְלֹא בּוֹעֵט בְּאֲדוֹנוֹ.

וּמַהוּ הַסִּבֵּל שְׁעַם הָאֶרֶץ לְתַלְמִיד
חֶכֶם? מְשׁוּם שְׁתַּלְמִיד חֶכֶם כְּמוֹ
יּוֹם הַשְּׁבָת הוּא צָרִיף, שְׂאִין לוֹ
מִשְׁלוֹ. וְאִם עִם הָאֶרֶץ סוֹבֵל אוֹתוֹ
כְּמִמוֹנוֹ וְנוֹהֵג בּוֹ כְּפִי רְצוֹנוֹ
לְשִׁמְשׁ אוֹתוֹ וְלַהֲתַנְהֵג בְּמִצְוֹת
כְּפִי רְצוֹנוֹ, יִתְקַים בּוֹ - אָדָם
וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ
מִשׁוֹד וּמִגְזֻלָּה, יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ
מִמְלֶאךָ הַמְּוֹת שְׁלֵא יִשְׁלַט עָלָיו
וַיִּשְׁחַט אוֹתוֹ בְּסַכְּנוֹת הַפְּגוּמָה.

וְכָל מִי שְׁנִשְׁחַט בְּסַכְּנוֹת פְּגוּמָה, הוּא נִבְלָה, שְׁנֹאמֵר בּוֹ לְכָל תְּשַׁלְּכוּן אוֹתוֹ, שֶׁהוּא סְמָ"ל.
וְהַנְּפֹשׁ שֶׁל תַּלְמִיד חֶכֶם נִקְרָאת שְׁבָת הַמְּלָכָה, נִפְשׁ יִתְרָה שֶׁל שְׁבָת, וְהַעֲנֵג שְׁלֵא נִשְׁמַת חַיִּים

בְּגִינְיָהוּ אֲתֵמֵר, (שְׁמוֹת כג) לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרֵף וְחַמּוֹרֵף וְעַבְדֵּךְ
וְאַמְתֵּךְ. אָבֵל אֵינוֹן דְּעַבְדִּין פְּקוּדִין שְׁלֵא עַל מִנַּת לִקְבֹּל
פָּרֶס, אֵינוֹן בְּנוֹי דְּמִלְכָא וּמִטְרוּנֵיתָא. וְאֵינוֹן כְּתִרִין וְתַגִּין
עַל רִישָׁא דְּעַבְדִּין בְּיוֹמִין דְּחוּל. וּבְגִינְיָהוּ אֲתֵמֵר
וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתְּגָא חֲלָף, וְהַזֶּהר הַקָּרֵב לְגִבְיָהוּ יוֹמֵת.
דְּשְׁבָתוֹת אֲתַקְרִיאוּ לְגִבְי עַבְדִּין.

וּבְגִין דָּא, אִם כְּבָנִים אִם כְּעַבְדִּים. אִם כְּבָנִים, דְּאֲתֵמֵר
בְּהוּן (דְּבָרִים יד) כְּבָנִים אֲתֵם לִי' אֱלֹהֵיכֶם. אִם
כְּעַבְדִּים, (וַיִּקְרָא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדִּים וְלֹא שְׂאֵר
אוֹמִין. אָבֵל אֵינוֹן חִיבֵינָא דְלֹא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא
וּמִצְוֹת, וְלִית עֲלֵיהֶם עוֹל תּוֹרָה וְעוֹל תְּפִלִּין, וּשְׂאֵר
פְּקוּדִין, אֵינוֹן עַבְדִּין לְאוֹמִין דְּעִלְמָא, וּמִשְׁתַּעַבְדִּין בְּהוּ.
כְּגוֹן (דְּבָרִים ו) עַבְדִּים הַיֵּינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.

וְאִי נְטָרֵי שְׁבָתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֲתֵמֵר בְּהוּ וַיִּצְיָאֵנוּ יי'
אֱלֹהֵינוּ. וַיִּתְקַיִם בְּהוּ, (שְׁמוֹת כג) לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרֵף
וְחַמּוֹרֵף, חַמּוֹר בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת, וַיִּנְפֹּשׁ בֶּן אֲמֵתֵךְ
וּבְהַמְתֵּךְ, עִם הָאֶרֶץ בְּהֵמָה אִקְרִי. וְלִכְתֹּר דְּיִיעוֹל גְּרַמֵּיהּ
תַּחַת אָדָם בַּתּוֹרָה, יִתְקַיִם בֵּיהּ (תְּהִלִּים לו) אָדָם וּבְהֵמָה
תוֹשִׁיעַ יי'. אִם הוּא כְּסוֹס דְּרִכִּיב עֲלֵיהּ מְאָרִיָּה, וְסוֹבֵל
לֵיהּ, וְלֹא מְבַעֵט בְּמְאָרִיָּה.

וּמַאי סְבִילוֹ דְּעַם הָאֶרֶץ לְתַלְמִיד חֶכֶם. בְּגִין, דְּתַלְמִיד
חֶכֶם כְּיוֹם שְׁבָת צָרִיף אִיהוּ, דְּלִית לֵיהּ מְדִילֵיהּ,
וְאִי עִם הָאֶרֶץ סְבִיל לֵיהּ בְּמִמוֹנֵיהּ, וְאִתְנַהֵיג בֵּיהּ כְּפּוּם
רְעוּתֵיהּ לְשִׁמְשׂא לֵיהּ, וְלֹא תְנַהֵגָא בְּפְקוּדִין כְּפּוּם רְעוּתֵיהּ,
יִתְקַיִם בֵּיהּ אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יי'. יוֹשִׁיעַ לֵיהּ מִשׁוֹד
וּגְזֻלָּה, יוֹשִׁיעַ לֵיהּ מִמְּלֶאךָ הַמְּוֹת, דְּלֹא שְׁלִיט עֲלֵיהּ,
וַיִּשְׁחַט לֵיהּ בְּסַכְּנוֹת פְּגוּם דִּילֵיהּ. וְכָל מָאן דְּשְׁחִיט בְּסַכְּנוֹת
פְּגוּם, נִבְלָה אִיהוּ, דְּאֲתֵמֵר בֵּיהּ לְכָל תְּשַׁלְּכוּן אוֹתוֹ,
דְּאִיהוּ סְמָ"ל.

וְנִפְשׁ דְּתַלְמִיד חֶכֶם אֲתַקְרִיאת שְׁבָת מְלֶכְתָּא, נִפְשׁ יִתְרָה

דשבת. וענג דיליה נשמת חיים, ורוח שכלי. ואינון
נשמה יתירה, רוח יתירה, על נשמה ורוחא ונפשא,
דאינון עבדון, דשליטין בגופא, דיומין דחול. נשמה
יתירה, נשמת כל חי, כתר בראש צדיק, דאיהו יום שבת.
ובהאי נשמה יתירה תהלל יה, דאינון אבא ואימא,
דעלה אתמר, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך,
בגין דאיהו מרפכה לעלת העלות, דאיהו מכוסה ולא
שליט עליה עינא, ובגין דא עין לא ראתה.

רוחא יתירה, נהר דנפיק מעדן, מבין אבא ואימא.
ומהלכו חמש מאה שנין, ומטי לשתינתא דאיהו
צדיק. להשקות את הגן, דאיהי נפש יתירה, מלכות.

נשמה דשליטא ביומין דחולא, על עבד יי, איהי
מפסא הכבוד. פמה דאוקמוה (דף כ"ט ע"ב) מארי
מתניתין, כל הנשמות גזורות מתחת פסא הכבוד. ורוח
דשליטא ביומי דחול, על עבד יי, איהי מעבדא דמלפא
מטטרוין, כליל שית סדרי משנה, ואיהי שש מעלות
לפסא. ונפש דשליט בחול, איהי מפסא דין, סנדלפון,
תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר. אבל ברתא
דמלפא. בפסח, איהי נפש השכלית, ליל שמורים, מצה
שמורה, ורוח שמור לקבליה איהי יום טוב, ואיהי יום
שבת, זכור ושמור. בגין דאיהי אצילות ממלכות.

והכי תלמידי חכמים, בנוי דמלפא ומטרוניתא, אתקריאו
שבתות וימים טובים, ולית לון מדלהון, דלאו
אינון בעלי מלאכה, פשאר עבדין בנוי דחולין. אגרא
דלהון בעלמא דין, ובצלמא דאתי, לענגא לון בכל מיני
מאכל ומשתה, ולאוקרא לון בלבושין שפירין, פגוונא
דשבת, דאתמר ביה, כפדהו בכסות נקיה. כל מה דעבד
בר נש לשבתות וימים טובים, אית למעבד לון.

ומאן דמחלל שבת חייב סקילה. והכי מאן
דאשתמש בתגא, חלף. והכי הוא המשתמש
במי ששונה הלכות, דמחלל תורתיה. ופל שפן
המבזה ליה, פאילו מבזה שבתות ומועדות. ואוקמוה מארי מתניתין, כל

ורוח שכלי. והם נשמה יתרה,
רוח יתרה, על נשמה ורוח ונפש,
שהם עבדים ששולטים בגוף של
ימות החל. נשמה יתרה, נשמת
כל חי, כתר הראש צדיק, שהוא
יום השבת. ובנשמה היתרה הזו
תהלל יה, שהם אבא ואמא,
שעליהם נאמר (ישעיה סד) עין לא
ראתה אלהים זולתך, מושם
שהיא מרפכה לעלת העלות,
שהוא מכסה ולא שולטת עליו
העין, ומשום כך עין לא ראתה.
רוח יתרה, הנהר שיוצא מעדן
מבין אבא ואמא, ומהלכו חמש
מאות שנה, ומגיע לששי שהוא
צדיק להשקות את הגן, שהיא
נפש יתרה, מלכות.

הנשמה ששולטת בימות החל
על עבד ה' היא מפסא הכבוד,
כמו שבארוה בעלי המשנה, כל
הנשמות גזורות מתחת פסא
הכבוד. ורוח ששולטת בימות
החל על עבד ה', היא מעבד
המלך מטטרוין, כולל ששה
סדרי משנה, והיא שש מעלות
לפסא. והנפש ששולטת בימות
החל היא מפסא דין, סנדלפון,
תכלת שבציצית, כמעשה לבנת
הספיר. אבל בת המלך, בפסח,
היא נפש השכלית, ליל שמורים,
מצה שמורה, ורוח שמור פנגדה
היא יום טוב, והיא יום שבת,
זכור ושמור, משום שהיא
אצילות ממלכות.

וכך תלמידי חכמים, בני המלך
והמלכה, נקראו שבתות וימים
טובים, ואין להם משלהם,
שאנים בעלי מלאכה כמו שאר
העבדים בני החלין. שכרם
בעולם הזה ובעולם הבא לענג
אותם בכל מיני מאכל ומשתה,

המבזה ליה, פאילו מבזה שבתות ומועדות. ואוקמוה מארי מתניתין, כל

ולכבדם כמלכותישים יפיעיקמו
ששבת, שנאמר בה, כפדהו
בכסות נקיה. פל מה שעושה
אדם לשבתות וימים טובים, יש
לעשות להם.

וכי שמחלל שבת חייב סקילה.
וכן מי שמשתמש בכתר חולף.
וכך מי שמשתמש במי ששונה
הלכות, שמחלל את תורתו. וכל
שפן המבזה אותו, פאלו מבזה
שבתות ומועדות. ופרשוה בעלי
המשנה, פל המבזה את
המועדות, פאלו כופר בעקר.

וכמו שפל פלי בית המקדש
שנקראו קדש, כך פל אותם
שמשתמשים תלמידי חכמים
נקראים קדש. ותלמידי רב, שהם
כנגד איברי הגוף, נקראו קדש
קדשים. וסוד הדבר רמזו בהם,
(שמות כו) והבדילה הפרכת לכם בין
הקדש ובין קדש הקדשים.
ומטטרו"ן, אפה ומחנותיך,
צריכים להקריבם קרבן לפני ה'
בכל לילה.

עשיה, לקבל עליו על מלכות
שמים, זו קבלת יסורים של עניות
לתלמיד חכמים, שהוא מות לגוף
הבהמות. שמוזן התורה הוא
מוזן של הנשמה ורוח ונפש
השכליים, שהם כהן לוי וישראל.
הכהן בו י', חכמה ודאי. הלוי בו
ה', תבונה. ישראל בו דעת, וזו
ו'. נפש יתרה, ה' אחרונה, רמ"ח
מצוות עשה ושס"ה לא תעשה.
ותורה זו אדם. זהו שכתוב זאת
התורה אדם. וזה כולל את השם
המפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א.
זוהי התורה מוזן לאדם בארבע
הפנים שלו. מוזן הבהמות לחם
ויין ובשר וכל מיני פרות, (קהלת

ג) זה לעמת זה עשה האלהים.
וצריך אדם להקריב בכל לילה
קרבן נפש ורוח ונשמה של
במחשבתו קרבן לפני ה'. להוציא

המבזה את המועדות, פאלו
ובגוונא דכל מאני בית המקדש ואתקריאו קדש, הכי
כל אינון דמשמשי תלמידי חכמים, אתקריאו
קדש. ותלמידי דרב דאינון לקבל אברים דגופא,
אתקריאו קדש קדשים. ורזא דמלה קא רמיזו בהון, (שמות
כו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.
ומטטרו"ן, את ומשריין דילך, צריכין לקרבא לון קרבנא
קדם יי' בכל ליליא.

עשיה לקבל עליה עול מלכות שמים, דא קבלת יסורין
דעניות לתלמיד חכם איהו מות לגופא דבעירן.
דמוזנא דאורייתא, איהו מזונא דנשמתא ורוחא ונפשא
שכליים, דאינון כהן לוי וישראל. כהן ביה י', חכמה
ודאי. לוי, ביה ה', תבונה. ישראל, ביה דעת, ודא ו'.
נפש יתירה, ה' בתראה, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא
תעשה. ותורה דא אדם, הדא הוא דכתיב, (במדבר יט) זאת
התורה אדם. ודא כליל שמא מפרש, יו"ד ה"א וא"ו
ה"א. האי איהו אורייתא מזונא לאדם, בד' אנפין דיליה.
מזונא דבעירן, נהמא וחמרא ובשרא, וכל מיני פירות,
(קהלת ט) זה לעמת זה עשה האלהים.

וצריך בר נש, לקרבא בכל ליליא, קרבן נפשא ורוחא
ונשמתא דבעירן, קדם יי'. ויתודה בכמה מיני
ודיוין, ויסלק לון במחשבתיה, קרבנא קדם יי'. לאפקא
לון בקריאת שמע, (בלב אחד) לקמי קדשא בריך הוא,
ויפיק רוחיה דדפיק בערקין דלבא. נפש, וכוין בשרפתה,
ובשחיתתה, ובנחירתה, דהו נחירין פהנייא, הדא הוא
דכתיב ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל. והיינו
חנק. ותלתא מיתות אליו, הו כמרה סומקא, ירוקא,
אוקמא. דאינון בכבד במרה בטחול, ואינון בתלת קליפין
דאגוזא.

וקורם דא, יתקן מזבח אבנים, ויכוין למעבדה סקילה,
ממרה חוורא, דשלטת בכנפי ריאה, באינון
בהמות לפני ה', ויתודה בכמה מיני ודיויים, ויעלה אותם

אותם בקריאת שמע (בלב אחד) לפני הקדוש ברוך הוא, ויוציא את רוחו שדופק בעורקי הלב. הנפש, יכון בשחיתותה ובנחירתה, שהיו הפהנים נזחרים, זהו שפתוב ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל. והינו חנק. ושלש המיתות הללו היו כמו מרה אדמה, ירקה ושחרה, שהם בכבד, במרה ובטחול, והם כשלש קלפות האגוז.

וקדם לכן יתקן מזבח אבנים, ויכון לעשות סקילה ממרה הלבנה ששולטת בכנפי ראה באותן סרכות שאותן הבהמות תפוסות שם. ויורדת אש תכלת ומכלה אותם, ויהיו החיות והבהמות והעופות טהורים לקרב לה ולהשרות שמו עליהם. באותו זמן יתקיים בהם, (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים. ויהיו כמו סוס שאדונו רוכב עליו. זהו שפתוב (חבקוק א) פי תרכב על סוסך מרכבתיך ישועה. ויבא אתו זמן - אדם ובהמה תושיע ה'.

והתלמיד חכם שקול לכל בעלי התורה, וכף צריך לשקל עצמו מצדה של התורה, ומצד האברים של הגוף צריך לשקל לעצמו לכל עמי הארץ, כמו שבארוה בעלי המשנה, לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם פלו תלוי בו. ויכון בנפשו וברוחו ובנשמתו לעשות אותם קרפנות עם כל בני העולם. והקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה. וכזה, אדם ובהמה תושיע ה'. כמו כל התנאים והאמוראים אליו, ואמרו כלם בקול אחד: אפה הוא הרועה הנאמן שיש לך רשות לעשות את כל זה, שאתה שקול לכל ישראל, ומשום פך שלח אותך הקדוש ברוך הוא ביניהם. (ע"כ הרעיא מהימנא).

תוספתא

זאת תורה העלה. אמר רבי חייא, את הפסוק הזה בארנו בגון הזה: זאת תורת - זו כנסת ישראל. העלה - זו מחשבה רעה, שעולה על רצונו של אדם להסיטו מדרך האמת. היא העלה - היא היא שעולה להסטין על האדם, ורועה לשרף אותו באש, כדי שלא ינתן לו מקום להשטין.

סרכות דאלין בעירן תפוסין תמן. ונחיתת אשא תכלא, וישעי לון, ויהון חיוון ובעירן ועופין דכייז, לקרבה ליי, ולשריאי שמייה עלייהו. בההוא זמנא יתקיים בהו, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים. ויהון כסוסיא דרכיב מאריה עלייהו, הדיא הוא דכתיב, (חבקוק א) פי תרכב על סוסך מרכבתיך ישועה, ובההוא זמנא (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי'.

והתלמיד חכם איהו שקיל לכל מארי תורה, והכי צריך למהוי שקיל גרמיה מסטרא דאורייתא, ומסטרא דאברים דגופא, צריך למשקל גרמיה לכל עמי הארץ. כמה דאוקמוה מארי מתניתין, לעולם יראה אדם עצמו, כאלו כל העולם פלו תלוי בו. ויכוין בנפשיה וברוחיה ובנשמתיה, למעבד לון קרפנין, עם כל בני עלמא. וקודשא בריך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה. וכדיא אדם ובהמה תושיע יי'. כמו כלהו תנאין ואמוראין לגביה, ואמרו כלהו בקלא חדא, אנת הוא רעיא מהימנא, דאית לך רשו למעבד כל דא, דאנת שקיל לכל ישראל, ובגין דא שלח לך קדשא בריך הוא בינייהו. (ע"כ רעיא מהימנא).

תוספתא

(ויקרא ו) זאת תורת העולה. אמר רבי חייא, האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא, זאת תורת: דא כנסת ישראל. העולה דא מחשבה רעה, דאיהי סלקא על רעותא דבר נש, לאסטא ליה מארחא דקשוט. היא העולה: היא היא דסלקא ואסטא ליה לבר נש, בעי לאוקדא ליה (דף ל' ע"א) בנורא. בגין דלא יתיהיב ליה

ולכן, על המזבח כל הלילה. מי הלילה? זו כנסת ישראל, שהיא זאת, לטהר את האדם מאותו רצון.

על מוקדה, בגין דנהר די נור איהו אתר לאוקדא, לכל אינון דלא קנימי בקיומיהו, דהא עאלין לון ביהוה נורא דדליק ומעפרי שולטניהון מעלמא. ובגין דלא תשלוט (ס"א אצמריה) על מוקדה כל הלילה, ואתפפייא ולא שלטא. (ע"כ תוספתא).

בתוב (מלכים א יט) והנה יי' עבר וגו' ורוח גדולה וחק וגו'. רוח גדולה דאמרנו, וכתוב לא ברוח ה'. ואחר הרוח רעש, שכתוב (יחזקאל א) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול. הרי רעש אחר הרוח. ואחר הרעש אש, זהו שכתוב (דניאל ז) נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי וגו'.

רבי יצחק אמר היינו דכתיב, (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהן פגחלי אש בוערות פמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. ואחר האש קול דממה דקה, הקול הזה קול אחרון, שהוא דממה דקה, שאין לה דבר פרט משלה, אלא היא דוממת מעצמה. וכשמתכנסים עליה, היא נשמעת בכל העולמות, וכלם מזדעזעים ממנה. דממה דקה, למה היא דקה? משום (שהיא) (שפאה) הקטנה מכלן.

רבי חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה - זה אש של יצחק, שכתוב (בראשית כב) הנה האש והעצים, והינו אש תמיד, שעומדת תמיד. והעצים - אלו העצים של אברהם, שכתוב ובער עליה הפהן עצים בבקר בבקר. שנינו, מהאש של יצחק שופע ומגיע למזבח הזה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח, וגחלת אחת לצד

היבטא לאסטא, ובגין כך על המזבח כל הלילה. מאן לילה. דא כנסת ישראל, דאיהי זאת לאתדפאה בר נש מההוא רעותא.

על מוקדה, בגין דנהר די נור איהו אתר לאוקדא, לכל אינון דלא קנימי בקיומיהו, דהא עאלין לון ביהוה נורא דדליק ומעפרי שולטניהון מעלמא. ובגין דלא תשלוט (ס"א אצמריה) על מוקדה כל הלילה, ואתפפייא ולא שלטא. (ע"כ תוספתא).

בתוב (מלכים א יט) והנה יי' עבר וגו' ורוח גדולה וחק וגו'. רוח גדולה דאמרנו, וכתוב לא ברוח יי'. ואחר הרוח רעש דכתיב, (יחזקאל א) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול. הרי רעש אבתריה דרוח. ואחר הרעש אש, דא הוא דכתיב (דניאל ז) נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי וגו'.

רבי יצחק אמר היינו דכתיב, (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהן פגחלי אש בוערות פמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק ואחר האש קול דממה דקה. קול דא, קול בתראה, דהיא דממה, דלית לה מלה פרטא, אלא היא דממה מגרמה. וכד מתפנשי עליה, היא אשתמע בכלהו עלמין, וכלהו מזדעזעי מנה. דממה דקה, אמאי היא דקה. בגין (ס"א דאיהי) (דאתיא) זעירא מכלא.

רבי חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, דא אשו דיצחק. דכתיב, (בראשית כב) הנה האש והעצים, והינו אש תמיד, דקיימא תדיר. והעצים, אליו עצים דאברהם, דכתיב ובער עליה הפהן עצים בבקר בבקר. התן, מאשא דיצחק נגיד ומטי להאי מזבח, ונפיק גומרא חד לסטר מזרח, וגומרא ומגיע למזבח הזה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח, וגחלת אחת לצד

צפון, ונחלת אחת לצד דרום, לארבע קרנות המזבח, והפכה מסוכב אותה לארבע קרנות. **במזבח** (במזרח) יש כבש אחד בדרגות ידועות, והדרגה התחתונה מגיעה ויורדת לתהום העליון, מתוך שש אחת. ובשעה שאומן הגחלים מגיעות לארבע הקרנות, רוח אחת מתעוררת ויורדת לאותו התהום העליון. ובאותו מקום יש צבאות צבאות שאומרים קדוש בקול גדול עליון. ומצד אחר אומרים קדוש בקול נעימות עליונה. ומצד אחר צבאות אחרים שאומרים קדוש. וכן לארבע הקרנות. שש מאות אלף רכבות צבאות בכל קרן נמצאים, ועליהם מונה אחד, וכלם לבושים אפוד, ועומדים לסדר עבודת המזבח כנגד התחתונים.

במקום אחר נמצאים גלי הים שנהמים ויורדים בדרגות ידועות, ושם צבאות שאומרים בקול נעימות, ברוך כבוד ה' ממקומו. וכלם משבחים בשירה ולא שוקטים ביום ובלילה, וכלם מסדרים שבח בקול נעימות. במקום אחר נמצאים צבאות צבאות, עומדים בפחד, בזיע, ברתת, כמו שנאמר (יחזקאל א) ונגה להם ויראה להם. (וגבה להם ויראה להם). וכלם מסתכלים אל אותו מזבח שלמעלה.

ובשעה שמגיעה האש של יצחק על גבי המזבח, כמה זיקים עולים ויורדים לכל עבר, ולוהטים מהם כמה תקיפים בעלי כח, גבורים של העולם. ואלמלא שהפכה עומד על המזבח ומסדר עצים, לא יכול העולם לעמד לפניהם. מאלה

חד לסטר מערב, וגומרא חד לסטר צפון, וגומרא חד לסטר דרום, לד' זווין דמדבחה, וכהנא אסחר לה לד' זווין.

במדבחה (ס"א במזרח) אית כבש חד, בדרגין ידיען. ודרגא תתאה, מטי ונחית לתהומא עלאה, מגו שית חד. ובשעתא דאינון גומרין מטו לד' זווין, חד זיקא אתער ונחית לה הוא תהומא עלאה.

ובהוא אתר, אית חיילין חיילין דאמרי קדוש, בקל רב עלאה. ומסטרא אחרא אמרי קדוש, בקל נעימותא עלאה. ומסטרא אחרא, חיילין אחרנין דאמרי קדוש. וכן לד' זווין. שית מאה אלף רבוון חיילין בכל זוויא אשתכח, ועלייהו חד ממנא, וכלהו מתלבשי אפודא, וקיימי לסדרא פולחנא דמדבחה לקבל תפאי.

באתר אחרא משתפחי גלגלי ימא דנהמין, ונחתין בדרגין ידיען, ותמן חיילין אמרין בקל נעימותא, (יחזקאל ג) ברוך כבוד יי' ממקומו. וכלהו משבחי בשירתא, ולא משתככי ביממא ובלייליא, וכלהו מסדרי שבחה בקל נעימותא.

באתר אחרא, משתפחי חיילין חיילין, קיימין בדחילו בזיע ברתת, כמה דאת אמר (יחזקאל א) ונגה להם ויראה להם. (וגבה להם ויראה להם). וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחה דלעילא.

ובשעתא דמטי אשא דיצחק על גבי מדבחה, כמה זיקין סלקין ונחתין לכל עיבר, ומתלהטין מנייהו, כמה תקיפין מארי דחילא, גיברין דעלמא. ואלמלא דכהנא קאים על מדבחה, ומסדר אעין, לא יכול עלמא למיקם קמייהו. מאלין גומרין וזיקין דנפקין, מתלהטן גביהון דאינון חיוון,

הגחלים והזיקים שיצואים,
לוהטים גביהם של אותן חיות,
כמו שנאמר ודמות החיות
מראיהם כגחלי אש בערות
כמראה הלפדים.

מצד ימין של אותן החיות
מתעוררת רוח אחת מלמעלה,
נושבת ויושבת באותה האש,
ומתלהטת ומתבשמת, ולוהטת,
ושוככת בזיו יקר, ומאירה לכמה
צבאות שעומדים בצד ימין.
ומצד השמאל מתעוררת רוח
אחרת חזקה משברת סלעים
ונושבת (וישבת) באותה האש
ומתחזקת ומתגברת. ואז
מתלבשת ממנה אותה רוח
שמצד שמאל, ומאירה (ולוהטת)
לכמה צבאות שעומדים באותו
צד, וכן לארבעת הצדדים,
לארבע מחנות. וכלם מחבשמים
בשעה שהפכה עולה על המזבח.
אמר רבי אבא, שני מזבחות הם
למטה, ושנים למעלה, אחד
פנימי של הפל, שנקרבת בו
הקטרת הפנימית ודקה, קשר
האמונה, והפכה העליון מהפל
קושר (מקטיר) את הקטרת הזו
בקשר האמונה, וזה נקרא מזבח
הזהב. ומכאן נקטר ונקשר קשר
האמונה בקשר אחד. ומזבח אחד
אחר שנקרא מזבח הנחשת, וזהו
בחויץ, (גדול עליון) ומיכאל השר
הגדול מקריב עליו קרבן נוחח
לקדוש ברוך הוא. ולמטה -
מזבח הזהב ומזבח הנחשת, בזה
קטרת, ובזה חלבים ואמורים.

ועל זה כתוב, (משליכו) שמן וקטרת
ישמח לב. ולא כתוב שמן
וחלבים ואמורים ישמח, אף על
גב שהם התבשמות של הרגז
והדין. אבל שמן וקטרת הם
שמחת הפל, ולא מצד הרגז
והדין. והמזבח הזה שהוא פנימי
של קטרת (שהם פנימיות הקטרת) דקה,

כמה דאת אמר ודמות החיות מראיהם כגחלי
אש בוערות כמראה הלפידים.

מסטרא דימינא דאינון חיוון, אתער רוחא
חדא מלעילא, נשיב ויתיב בההוא
אשא, ומתלהטא ומתבסמא, ולהיט, ושכיף
בזיווא יקירא, ונהיר לכמה חיילין דקיימין
בסטרא דימינא. מסטרא דשמאלא, אתער
רוחא אחרא תקיפא, מתבר טנרין, ונשיב (ס"א
והיב) בההוא אשא, ואתתקף ואתגבר. פדין
אתלבש מגיה ההוא רוחא דמסטרא
דשמאלא, ונהיר (ס"א ולהיט) לכמה חיילין
דקיימין לההוא סטר. וכן לארבע סטרין, לד'
משריין. וכלהו מתבסמן בשעתא דכהנא סליק
על מדבחה.

אמר רבי אבא תרין מדבחאן אינון לתתא,
ותרין לעילא. חד פנימאה דכלא, (דף 2'
ע"ב) דמתקרב ביה קטרת פנימאה, ודקה.
קשורא דמהימנותא, וכהנא עלאה מפלא,
אתקשר (נ"א אקשר) קטורתא דא, בקשורא
דמהימנותא, ודא אתקרי מזבח הזהב, ומתכא
אתקטר ואתקשר קשורא דמהימנותא, בחד
קשורא. וחד מדבחה אחרא, ואקרי מזבח
הנחשת, ודא הוא לבר, (ברכא עלאה) ומיכאל
השר הגדול, מקריב עליה קרבנא נייחא
דקודשא בריך הוא. ולתתא, מזבח הזהב,
ומזבח הנחשת, בדא קטרת. ובדא חלבין
ואמורין.

ועל דא כתיב, (משליכו) שמן וקטרת ישמח לב.
ולא כתיב שמן וחלבין ואמורין ישמח,
אף על גב דאתבסמותא דרוגזא ודינא אינון.
אבל שמן וקטרת, חדותא דכלא איהו, ולא
מסטרא דרוגזא ודינא. ודא מדבחה דאיהו
פנימאה דקטרת (ס"א דאינון פנימאה דקטרת) דקה,

בְּדִקּוֹתָא שֶׁל הַפֶּל, בְּקֶשֶׁר הָאֲמוּנָה,
נִקְרָא קוֹל דְּמָמָה דְקָה, וּבְגִינ דְאִיהוּ מְדַבְּחָא
שֶׁהוּא הַמְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁנִּקְשָׁר
בְּקֶשֶׁר הָאֲמוּנָה.

מְזַבֵּחַ אַחַר נִקְרָא מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן,
וְהַפְּנִימִי נִקְרָא מְזַבֵּחַ ה'. הָאֲחֵר
נִקְרָא מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר
(מלכים א-ח) מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר
לְפָנַי ה' קִטָּן מֵהַכִּיל וְגו'. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר מִפְּאֵן, (דברים לג) וְכָלִיל עַל
מְזַבְּחֶךָ, שְׁנַיִם. וְכַתוּב עַל
מְזַבְּחֹתַי לְרִצּוֹן.

רַבִּי אַבָּא (אָחָא) אָמַר, כְּתוּב (שמות
יז) וַיִּבֶן מֹשֶׁה מְזַבֵּחַ וְגו', פִּנְגֹּד
אוֹתוֹ פְּנִימִי בְּנָה אֶת זֶה, וְעַל זֶה
נִקְרָא ה' נְסִי. מַה זֶה נְסִי? שְׂרָשֵׁם
אֶת הָרָשָׁם שֶׁל אוֹת הַבְּרִית
הַקְּדוּשׁ. שְׂבֻשְׁעָה שְׁעֵמֶלֶק בָּא
לְהַעֲבִיר אֶת הָרָשָׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה
מִיִּשְׂרָאֵל, הַמְזַבֵּחַ הַזֶּה עֲמַד פִּנְגֹּדוֹ
לְנִקְם אוֹתָהּ נִקְמַת אוֹת הַבְּרִית,
וְלָכֵן נִקְרָא (ויקרא כו) חֶרֶב נִקְמַת
נִקְם בְּרִית. וְזוֹ הַתְּקִינָה לְיִשְׂרָאֵל
רָשָׁם קְדוּשׁ. וּמֹשֶׁה בְּנָה פִּנְגֹּדָה
מְזַבֵּחַ, וְנִקְרָא לוֹ ה' נְסִי, וְזֶהוּ
מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי, (מלכים א-יט) קוֹל
דְּמָמָה דְקָה.

וְעַל כֵּן, אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל
הַמְזַבֵּחַ וְגו', אֵשׁ שְׁנִמְצָאת תְּמִיד.
וּמִי הִיא? הָאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק. וְאֵז
הַשֵּׁם הַזֶּה - אֲדוֹנָי. וְכַשִּׁיסְדָּר
עָלָיו הִכְהֵן אוֹתָם עֲצִים, הוּא
מִתְבַּשֵּׂם בְּשֵׁם, וְקוֹרְאִים לוֹ בְּשֵׁם
הַרְחָמִים - יי, וְקוֹרְאִים לָהּ בְּשֵׁם
הַזֶּה. וְלִפְעָמִים עוֹמְדָת כְּמוֹ זֶה,
וְלִפְעָמִים עוֹמְדָת כְּמוֹ זֶה. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אָמַר, שְׁנַיִם הֵיוּ, וְהַפְּנִימִי
עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ אֶחָד שְׂבַחוּךָ,
וּמִמֶּנּוּ נִזְוֵן, וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה.
זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן. רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח,
(תהלים קמח) צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו
וְחֹסֵיד בְּכָל מַעֲשָׂיו. צַדִּיק ה' בְּכָל
דְּרָכָיו, הָרִי שְׁנִינוּ, כְּמָה יֵשׁ לְבָנִי
אָדָם לְהַתְּבוֹנֵן בְּכַבּוֹד רְבוּנָם שְׁלֵא

בְּדִקּוֹתָא דְכֻלָּא, בְּקֶשֶׁר דְּמַהֲיִמְנוּתָא, אִקְרִי
קוֹל דְּמָמָה דְקָה, וּבְגִינ דְאִיהוּ מְדַבְּחָא
פְּנִימָא, דְאֶתְקֶשֶׁר בְּקֶשֶׁר דְּמַהֲיִמְנוּתָא.

מְדַבְּחָא אַחְרָא, אִקְרִי מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן. וּפְנִימָא
אִקְרִי מְזַבֵּחַ יי. אַחְרָא, אִקְרִי מְזַבֵּחַ
הַנְּחֻשֶׁת, כְּמָה דְאֶתְ אָמַר (מלכים א, ח) מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת
אֲשֶׁר לְפָנַי יי קִטָּן מֵהַכִּיל וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר
מִהָכָא, (דברים לג) וְכָלִיל עַל מְזַבְּחֶךָ, תְּרִי. וְכַתִּיב
עַל מְזַבְּחֹתַי לְרִצּוֹן.

רַבִּי אַבָּא (אָחָא) אָמַר, כְּתִיב (שמות יז) וַיִּבֶן מֹשֶׁה
מְזַבֵּחַ וְגו', לְקַבֵּל הוּא פְּנִימָא בְּנָה
הַאי, וְעַל דָּא אֶתְקִרִי יי נְסִי. מַהוּ נְסִי. דְרָשִׁים
רְשִׁימָא דְאֶת קִימָא קְדִישָׁא. דְבִשְׁעָתָא דְעֵמֶלֶק
אֶתָא לְאֶעְבְּרָא הַאי רְשִׁימָא קְדִישָׁא מְנִייהו
דְיִשְׂרָאֵל, הַאי מְזַבֵּחַ קִימָא לְקַבְּלִיהּ לְנִקְמָא
הַהוּא נִוְקְמָא דְאֶת קִימָא, וְעַל דָּא אֶתְקִרִי (ויקרא
כו) חֶרֶב נִוְקְמַת נִקְם בְּרִית. וְדָא אֶתְקַנַּת לְהוּ
לְיִשְׂרָאֵל רְשִׁימָא קְדִישָׁא. וּמֹשֶׁה בְּנָה לְקַבֵּל
הַאי מְזַבֵּחַ, וְקִרִי לִיהּ יי נְסִי. וְדָא הוּא מְזַבֵּחַ
פְּנִימִי, (מלכים א, יט) קוֹל דְּמָמָה דְקָה.

וְעַל דָּא אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְזַבֵּחַ וְגו', אֵשׁ
דְּאֶשְׁתַּכַּח תְּדִירָא. וּמֵאִי אִיהוּ. אֵשׁ
דְּיִצְחָק. וּכְדִין, שְׁמָא דָּא, אֲדוֹנָי. וְכַד יִסְדָּר
עָלָה כְּהֵנָּא אֵינוֹן אֶעִין, אֶתְבַּסְמָא בְּשְׁמָא,
וְקִרִינָן לָהּ בְּשְׁמָא דְרַחֲמִי, יי, וְקִרִינָן לָהּ
בְּשְׁמָא דָּא. וְלִזְמִינִן קִימָא כְּגוּוֹנָא דָּא, וְלִזְמִינִן
קִימָא כְּגוּוֹנָא דָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, תְּרִי הוּוּ,
וּפְנִימָא קִימָא עַל הַהוּא דְלִבְר, וּמְנָה אֶתְזֵן,
וְאֶתְקֶשֶׁר דָּא בְּדָא.

זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן. (ויקרא ו) רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח, (תהלים
קמח) צַדִּיק יי בְּכָל דְּרָכָיו וְחֹסֵיד בְּכָל
מַעֲשָׂיו. צַדִּיק יי בְּכָל דְּרָכָיו, הָא תְּנִינָן, כְּמָה
אִית לּוֹן לְבָנִי נְשָׂא לְאֶסְתַּכְּלָא בִּיקְרָא

יִסְטוּ מִדְרָכָם הַחוּצָה, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם יוֹם הַדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא וְעוֹמֵד עַל הַדִּין. וְכֵן צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת מִחֻטְאֵיו, שְׂלֵא יָדַע אֶת הַזְמַן שֶׁהַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו. יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ - הַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו. יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ הַחוּצָה - הַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו, וְלֹא יָדַע אִם יִשׁוּב לְבֵיתוֹ וְאִם לֹא. יוֹצֵא לְדָרוֹךְ - עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה, שֶׁהָרִי הַדִּין יוֹצֵא כְּנֻגְדוֹ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם פה) צָדֵק לְפָנָיו יְהִלֵּף. מִשּׁוּם כִּף צָרִיךְ לְהִקָּדֵם וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ כְּדֵי שְׁיִנְצַל מִן הַדִּין בְּשַׁעֲהַ שֶׁהוּא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם יוֹם שׁוֹרָה הַדִּין בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם.

עֲתָה יֵשׁ לֹמֵר, הָרִי שְׁנִינֹה, וְהַתְּעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים, אֵל בְּכָל מְקוֹם חֶסֶד הוּא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל, וְזֶה אֹרֶךְ שֶׁל חֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. עֲזוֹב הַפְּסוּק כֹּל אֵלּוּ הַשְּׂמוּת וְאַחֲזוּ בְּזָה. אִם כֵּן, לֹא עוֹמְדִים הַדְּבָרִים. וְעוֹד, שְׂפָתוֹב (ישעיה ט) אֵל גְּבוּר, אוֹ שְׁנַעְמִיד אוֹתוֹ בְּדִין, אוֹ שְׁנַעְמִיד אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים.

אֲרָא כִּף שְׂמַעְנוּ, הַרְשָׁעִים מְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. שְׂאִין לָךְ בְּכָל אֵלּוּ כְּתוּרִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ שֶׁלֹּא כְּלוּלִים רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין בְּרַחֲמִים. וְרַשָּׁעִים מְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. אֲמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, טוֹב בְּזָה שְׂפָתוֹב אֵל גְּבוּר, אֵלּוּ אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם מִהוּ? שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹמֵד בְּדִין, בֵּין שְׂבָנֵי הָעוֹלָם וְכַפָּאִים, בֵּין שֶׁלֹּא וְכַפָּאִים. לֹא הָיָה בְּיָדוֹ. בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ לוֹ לְרַבִּי שְׂמַעְוֹן. אֲמַר לָהֶם, וְדָאִי אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, וְהָרִי בְּאֵרוֹהַ הַחֲבָרִים,

דְּמֵאֲרִיהוֹן, וְלֹא יִסְטוּ מֵאֲרַחֲיֵיהוּ לְבַר. דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דִּינָא תְּלִי בְּעֵלְמָא, בְּגִין דְּעֵלְמָא עַל דִּינָא אַתְּבָרִי וְקִיִּמָּא.

וְעַרְ דָּא, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַסְתְּמָרָא מְחוּבּוּי, דְּלֹא יָדַע זְמָנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עֲלוּי. יְתִיב בְּבֵיתֵיהּ, דִּינָא שְׂרִיא עֲלוּי. נִפְקַ מִבֵּיתֵיהּ לְבַר, דִּינָא שְׂרִיא עֲלוּי. וְלֹא יָדַע אִי יְתוּב לְבֵיתֵיהּ אִי לָאוּ. נִפְיָק לְאַרְחָא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה, דְּהָא כְּדִין דִּינָא נִפְקָא קַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים פה) צָדֵק לְפָנָיו יְהִלֵּף. בְּגִין כִּף, בְּעֵי לְאַקְדָּמָא וּלְמַבְעֵי רַחֲמֵי קַמֵּי מִלְּפָא, בְּגִין דִּישְׁתְּזִיב מִן דִּינָא, בְּשַׁעֲתָא דְּשְׂרִיא בְּעֵלְמָא. דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא שְׂרִיא דִּינָא בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים ט) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם.

הַשְּׂתָא אִית לְמִימַר, הָא תְּנִינָן, וְאַתְעָרוּ חֲבָרִיא, אֵל בְּכָל אַתְר חֶסֶד הוּא, פְּמָה דְּאַתְּ אֲמַר (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל, וְדָא נְהִירוּ דְּחֻכְמָה עֲלָאָה, וְאַתְּ אֲמַרְתָּ וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, שְׂבִיָּק קָרָא כָּל אֲלִין שְׂמָהֶן, וְאַחִיד בְּהָאִי, אִי הָכִי לֹא קִיִּימִין מִלֵּי. וְעוֹד, דְּכְתִיב, (ישעיה ט) אֵל גְּבוּר, אוֹ נוֹקִים לִיָּה דִּינָא, אוֹ נוֹקִים לִיָּה רַחֲמֵי.

אֲרָא הָכִי שְׂמַעְנָא, חֲתִיבָא מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא. דְּלִית לָךְ בְּכָל אֵינּוֹן כְּתָרִין עֲלָאִין דְּמִלְּפָא קַדִּישָׁא, דְּלֹא פְּלִילָן רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמֵי. וְחֲתִיבָא, מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא.

אֲמַר לִיָּה רַבִּי יְהוּדָה, שְׂפִיר בְּהוּא דְּכְתִיב אֵל גְּבוּר, אֵלּוּ אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם מִהוּ, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא קִיִּימָא בְּדִינָא, בֵּין דְּבַנֵּי עֲלָמָא וְכַפָּאִין, בֵּין דְּלֹא וְכַפָּאִין. לֹא הָוָה בִּידֵיהּ, אַתּוּ שְׂאִילוּ לִיָּה לְרַבִּי שְׂמַעְוֹן. אֲמַר לוֹן, וְדָאִי אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרִיא,

לְזַמְנִין הוּא דִּינָא, לְזַמְנִין

הוא (דף ל"א ע"א) רחמי. אי זכאין בני עלמא, הא אל קיימא, והוא חסד. ואי לא זכאן, הא אל קיימא, ואקרי גבור, ועל דא קיימא בכל יומא.

אבר מלה שפיר הוא, אל בכל אתר, נהירו (ב) דחכמתא עלאה הוא, וקיימא בקיומיה בכל יומא, דכתיב, (תהלים נב) חסד אל כל היום. ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא, לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא, מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, פאתערוותא דאברהם קיימי, וכד אתער אברהם בעלמא, פל אינון דינין דמשפתחי בכל יומא ויומא דחי להו לבר, ולא קיימין קמיה.

הדא הוא דכתיב, ואל זועם בכל יום, נזעם, או זעום בכל יום, לא כתיב, אלא זועם. בכל יומא ויומא דדינא אשתכח, דחי לון לבר, וקיימא הוא ומבסם עלמא, הדא הוא דכתיב, (תהלים מב) יומם יציה יי חסדו. ואלמלא האי, לא יכיל עלמא למיקם אפילו רגעא חדא. ועל דא כלא קיימו בגיניה דאברהם. והאי דכתיב אל גבור, לאו דאיהו גבור, אלא האי קרא רמז הוא דקא רמיז לאבהן, ורמיזא הוא דקא רמיז למהימנותא עלאה קדישא, דכתיב (ישעיה ט) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. פלא, דא חכמתא עלאה, דהיא פליאה ואתפסאי מפלא, פמה דאת אמר (דברים יז) כי יפלא ממה דבר. יועץ, דא הוא נהר עלאה דנגיד ונפיק, ולא פסקא, ודא יועץ לכלא, ואשקי לכלא.

אל דא אברהם, פמה דאוקימנא האל הגדול.

לעתים הוא דין ולעתים הוא רחמים. אם זוכים בני העולם, הרי אל עומד, והוא חסד. ואם לא זוכים, הרי אל עומד, ונקרא גבור, ועל זה עומד בכל יום.

אבר דבר נאה הוא, אל בכל מקום זהו אור (ב) החכמה העליונה, ועומד בקיומו בכל יום, שפתוב (תהלים נ) חסד אל כל היום. ואלמלא שאל הזה מתעורר בעולם, לא יכול העולם לעמד אפלו שעה אחת מלפני הדינים הקשים שמתעוררים בעולם בכל יום. זהו שפתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, בהתעוררות של אברהם עומדים, וכשמתעורר אברהם בעולם, כל אותם הדינים שנמצאים בכל יום ויום, הוא דוחה אותם החוצה ולא עומדים לפניו.

זהו שפתוב ואל זעם בכל יום. נזעם או זעום בכל יום לא כתוב, אלא זועם. בכל יום ויום שנמצא דין, דוחה אותם החוצה, והוא עומד ומבשם את העולם. זהו שפתוב (תהלים מב) יומם יציה ה' חסדו. ואלמלא זה, לא יכול העולם לעמד אפלו רגע אחד. ולכן הפל עומד משום אברהם. וזה שפתוב אל גבור. לא שהוא גבור, אלא הפסוק הזה רמז הוא שרומז לאבות, ורמז הוא שרומז לאמונה העליונה הקדושה, שפתוב פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. פלא - זו החכמה העליונה שמפלאה ומכסית מהפל, כמו שנאמר (דברים יז) כי יפלא ממה דבר. יועץ - זהו נהר עליון ששופע ויוצא ולא פוסק. וזה יועץ לפל ומשקה את הפל. אל - זה אברהם, כמו שבארנו האל הגדול. גבור - זה יצחק,

שכתוב הגבור. אבי עד - זה יעקב, שאוחז בצד הזה ובצד הזה ועומד בקיום שלם. שר שלום - זה צדיק, שהוא השלום של העולם, שלום הבית, שלום הגבירה.

באו רבי חזקיה ורבי יהודה ונשקו את ידו. בכו ואמרו: אשרי חלקנו ששאלנו את זה. אשרי הדור שאתה שרוי בתוכו.

אמר רבי שמעון, כתוב זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה. בא ראה, הרשעים של העולם גורמים לקדוש ברוך הוא להסתלק מכנסת ישראל. זהו שכתוב (משלי טו) איש תהפכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מי האלוף? זה הקדוש ברוך הוא (שהוא אלוף של עולם), כמו שנאמר אלוף נעורי אתה. והם (הרשעים) מפרידים את זאת מזה, שהיא שלום הבית, והם זנוג אחד.

בא אהרן הקדוש ובניו, ועל ידיהם נקריבם שניהם ומזדווגים זה עם זאת. זהו שכתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש. זה קרבן אהרן ובניו. והם מזווגים את המלך הקדוש העליון בגבירה, ועל ידיהם מתברכים עליונים ותחתונים ונמצאות ברכות בכל העולמות, ונמצא הפל אחד בלי פרווד.

ואם תאמר, למה לא כתוב זאת קרבן, לקרב זאת למקומה? לא כן, שהרי הפה ממעלה שורה להביא את הזווג לכנסת ישראל, עד שמגיע לזה הזה לזוגו עם זאת ולקרובם פאחד, ולכן הפה משלים את הקרבן ומקרב את הזווג. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים מאושא לטבריה. אמר רבי חייא, כתוב (תהלים קלב) פי בחר ה' בציון

גבור, דא יצחק, דכתיב הגבור. אבי עד, דא יעקב, דאחיד להאי סטרא ולהאי סטרא, וקיימא בקיומא שלים. שר שלום, דא צדיק, דאיהו שלמא דעלמא, שלמא דביתא, שלמא דמטרוניתא.

אתו רבי חזקיה ורבי יהודה, ונשקו ידוי. בכו, ואמרו זכאה חולקנא, דשאלנא האי. זכאה הוא דרא, דאת שארי בגווייהו.

אמר רבי שמעון, פתיב. זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליי'. תא חזי, חייבי עלמא, גרמין ליה לקודשא בריה הוא, לאסתלקא מכנסת ישראל. הדא הוא דכתיב, (משלי טו) איש תהפכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מאן הוא אלוף. דא קדשא בריה הוא (דאיהו אלוף של עולם), כמה דאת אמר, (ירמיה ג) אלוף נעורי אתה. ואינון (חייבי) מפרישין לזאת מזה, דאיהו שלמא דביתא, ואינון זנוגא חדא.

אתא אהרן קדישא ובניו, ועל ידיהו מתקרבין תרווייהו, ואזדווג זה בזאת. הדא הוא דכתיב, (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש. זה קרבן אהרן ובניו. ואינון מזווגי למלכא קדישא עלאה במטרוניתא, ועל ידיהו מתברכאן עלאין ותתאין, ומשתכחין ברכאן בכלהו עלמין, ואשתכח כלא חד בלא פרוודא. ואי תימא, אמאי לא כתיב זאת קרבן, לקרבא זאת לאתריה. לאו הכי, דהא כהנא מעילא קא שרי לאיתאה זנוגא לה לכנסת ישראל, עד דמטי להאי זה, לאזדווגא בזאת ולקרבא לון פחדא. ובגין כן כהנא אשלים קרבנא וקריב זנוגא, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי מאושא לטבריה, אמר רבי חייא, פתיב (תהלים קלב) פי בחר ה' בציון

וְגו'. זאת מְנוּחָתִי וְגו'. לַפְעָמִים קוֹרְאִים אֶת זֶה כָּל הַחֲבָרִים זָכַר, מְשׁוּם שֶׁהוּא (שְׁצִיּוֹן הוּא) רַחֲמִים, וְכֵן הַפְּתוּב קוֹרֵא אוֹתוֹ נִקְבָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּדְ נִשְׁמַע לִי מֵהַמְּנוּחָה הַקְּדוּשָׁה, (אָבֵל) בְּשֶׁעָה שֶׁהוּוּג מְזוּוּג כְּאֶחָד לַהֲרֹאוֹת שֶׁהִנְקָבָה נִכְלָלָת בּוֹ בְּכָלֵל אֶחָד, הַנִּקְבָּה נִקְרָאת בְּשֵׁם (הַיְקָר), שֶׁהָרִי אִזּוּ נִמְצְאוֹת הַפְּרָכּוֹת שֶׁל הַנִּבְיָה וְאִין בָּהּ פְּרִישׁוֹת כָּלֵל, וְעַל כֵּן פְּתוּב לְמוֹשֵׁב לוֹ. וְכַתוּב כִּי בַחַר ה' בְּצִיּוֹן, בְּצִיּוֹן בְּדִיּוּק, בְּאוֹתוֹ שֵׁשׁ בְּתוֹכּוֹ שְׁשׁוּרָה בּוֹ, וְלֹא כְּתוּב לְצִיּוֹן, וְהַכֵּל אֶחָד. בֵּין שְׁקוֹרָא לְזֶה בְּשֵׁם שֶׁל זָכַר, וּבֵין שְׁקוֹרָא לְזֶה בְּשֵׁם שֶׁל נִקְבָּה, הַכֵּל אֶחָד וְעוֹמְדִים בְּדַרְגָּה אַחַת.

(פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר) וְעַל זֶה כְּתוּב, (שֵׁם) וְלְצִיּוֹן יֹאמַר אִישׁ וְאִישׁ יוֹלֵד בָּהּ. אֶחָד לְדִין, וְאֶחָד לְרַחֲמִים. כְּשֶׁמְזוּוּגִים כְּאֶחָד בְּזוּוּגָא אֶחָד, אִזּוּ נִקְרָא צִיּוֹן, וְצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם יְדוּעִים, וְנִמְצָא שְׁזֶה תְלוּי בְּזֶה.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, כְּתוּב (וַיִּקְרָא) וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים. מִי שֶׁמְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה, מְקַדֵּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. וּמִי שֶׁמְטַמֵּא אֶת עַצְמוֹ מִלְּמַטָּה, מְטַמֵּאִים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. מְקַדֵּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה - נֶאֱמַר, שְׁתָּרִי קְדֻשַׁת רַבּוֹנוֹ וְשׁוּרָה עָלָיו, אָבֵל מְטַמֵּאִים אוֹתוֹ מֵאִיזָה מְקוֹם? וְאִם תֹּאמַר מִלְּמַעְלָה, וְכִי טְמֵאָה שׁוּרָה מִלְּמַעְלָה?

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, זֶה שֶׁשְּׁנִינּוּ, בְּמַעֲשֵׂה שְׁלֵמֻטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה שְׁלֵמֻטָּה. אִם הַמַּעֲשֵׂה שְׁלֵמֻטָּה בְּקִדְּשָׁה, מִתְעוֹרֵרֶת קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה, וּבָאָה וְשׁוּרָה עָלָיו וּמִתְקַדֵּשׁ בָּהּ. וְאִם הוּא מְטַמֵּא לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵרֶת רוּחַ טְמֵאָה מִלְּמַעְלָה, וּבָאָה וְשׁוּרָה עָלָיו וְנִטְמָא בָּהּ, שְׁתָּרִי הַדְּבָר תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה.

בְּצִיּוֹן וְגו'. זאת מְנוּחָתִי וְגו', לְזַמְנִין קְרָאן לְהֵאֵי חֲבָרִיָּיא כְּלָהּוּ דְכוּרָא, בְּגִין דְּאִיהוּ (ס"א) דְּצִיּוֹן אִיהוּ) רַחֲמִי. וְהֵכָא קְרָא נּוֹקְבָא קְרָא לִיהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָכִי שְׁמִיעַ לִי מִבּוֹצִינָא קְדִישָׁא, (אָבֵל) בְּשֶׁעָתָא דְזוּוּגָא אִזְדוּוּג פְּחָדָא, לְאַחֲזָאָה דְהָא נּוֹקְבָא אֶתְפְּלִילַת בֵּיהּ בְּכָלֵלָא חָדָא, אֶתְקָרִי נּוֹקְבָא בְּשֵׁמָא (דְּדִכּוּרָא), דְהָא כְּדִין בְּרַכָּאן דְּמִטְרוּנִיתָא אֶשְׁתַּכְחוּ, וְלֹא הָוִי בָּהּ פְּרִישׁוֹתָא כָּלֵל. וְעַל דָּא לְמוֹשֵׁב לוֹ כְּתִיב. וְכַתִּיב כִּי בַחַר יְי' בְּצִיּוֹן, בְּצִיּוֹן דִּיִּיקָא, בְּהֵהוּא דְאִית בְּגוּיָה דְשְׁרָא בֵּיהּ, וְלֹא כְּתִיב לְצִיּוֹן. וְכֵלָא חַד, בֵּין דְקְרָא לְהֵאֵי בְשֵׁמָא דְדְכוּרָא, וּבֵין דְקְרָא לְהֵאֵי בְשֵׁמָא דְנוֹקְבָא כְּלָא חַד וּבְדַרְגָּא חַד קִיִּימִין.

(פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר), וְעַל דָּא כְּתִיב, (תְּהִלִּים פ) וְלְצִיּוֹן יֹאמַר אִישׁ וְאִישׁ יוֹלֵד בָּהּ. חַד לְדִינָא, וְחַד לְרַחֲמִי. כִּד מְזוּוּגִי פְּחָדָא בְּזוּוּגָא חַד, כְּדִין צִיּוֹן אֶקְרִי, וְצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם אֶשְׁתַּמוּדַע, וְאֶשְׁתַּכַּח דְדָא בְדָא תְלוּיָא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, כְּתִיב (וַיִּקְרָא) וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם (ד' א' ע"ב) וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים. מֵאֵן דְּמְקַדֵּשׁ גְּרַמְיָה מְלַרַע, מְקַדֵּשִׁין לִיהּ מִלְּעֵילָא. מֵאֵן דְּמְסַאִיב גְּרַמְיָה מְלַרַע, מְסַאִיבִין לִיהּ מִלְּעֵילָא. מְקַדֵּשִׁין לִיהּ מִלְּעֵילָא וְאוֹת, דְהָא קְדֻשָּׁה דְמֵאֲרִיָּה שְׁרִיא עָלֵיהּ, אָבֵל מְסַאִיבִין לִיהּ מֵאֵן אַתָּר. וְאִי תִימָא מִלְּעֵילָא, וְכִי מְסַאִבוּתָא שְׁרִיא לְעֵילָא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הֵיִינוּ דְתַנְיִנּוּ, בְּעוּבְדָא דְלְתַתָּא אַתְעַר עוּבְדָא לְעֵילָא. אִי עוּבְדָא דְלְתַתָּא הִיא בְּקְדוּשָׁה, אַתְעַר קְדֻשָּׁה לְעֵילָא, וְאַתִּי וְשְׁרִיא עָלֵיהּ, וְאַתְקַדֵּשׁ בֵּיהּ. וְאִי אִיהוּ אֶסְתַּאֲב לְתַתָּא, אַתְעַר רוּחַ מְסַאִבוּתָא לְעֵילָא, וְאַתִּי וְשְׁרִיא עָלֵיהּ, וְאַסְתַּאֲב בֵּיהּ. דְהָא בְּעוּבְדָא תְלוּיָא מְלַתָּא.

שְׁהָרִי אֵין לָךְ טוֹב וְרַע, קִדְשָׁה וְטִמְאַה, שְׂאִין לָהֶם עֶקֶר וְשִׂרְשׁ לְמַעְלָה, וּבְמַעֲשֵׂה שְׁלֹמֶטָה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה שְׁלֹמֶעֱלָה. מַה שְׁתִּלּוּי בְּמַעֲשֵׂה, בְּמַעֲשֵׂה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה וְנַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה. וּמַה שְׁתִּלּוּי בְּדְבָרִים, בְּדְבָרִים. כְּשֶׁנִּגְזֵר בְּדְבַר, מִתְעוֹרֵר כְּךָ לְמַעְלָה.

וְאִם תֹּאמְרוּ, מַה הַדְּבָר מְעוֹרֵר? אֲלֵא כִּף כְּתוּב, (ישעיה נח) וְדַבֵּר דְּבַר. אוֹתוֹ הַדְּבָר מְעוֹרֵר דְּבַר אַחַר לְמַעְלָה שְׁנִקְרָא דְּבַר. (הושע א) דְּבַר ה' אֲשֶׁר הָיָה. (שמואל א-א) וְדַבֵּר ה' הָיָה יָקָר. (תהלים א) בְּדְבַר ה' שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ. שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, אוֹתוֹ הַדְּבָר עוֹלָה וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים עַד שְׁעוֹלָה (שְׁמַתִּישׁ) בְּמִקוּמוֹ וּמְעוֹרֵר אֶת מַה שְׁמְעוֹרֵר, אִם טוֹב - טוֹב, וְאִם רַע - רַע. וְעַל זֶה כְּתוּב, (דברים כג)

וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רַע. וְאַרְבָּעָה מִיָּנִים בְּלוֹלָב, וְהֵם שְׁבַעָה. וְאִם תֹּאמְרוּ שְׁשֶׁבַע מִיָּנִים הֵם - לֹא כֵּן, אֲלֵא אַרְבָּעָה הֵם, וְהֵם נִפְרָדִים לְשִׁלְשָׁה אַחֲרִים, וּבְמַעֲשֵׂה שְׁלֵהֶם מִתְעוֹרְרִים שְׁבַעָה אַחֲרִים לְמַעְלָה לְהִיטִיב אֶת הָעוֹלָם בְּכֹמָה צְדָדִים.

בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גִּבְעוֹן שְׁהִיא בְּכָלֵל, מִתְבָּרְכַת מִכָּל הַשָּׁשׂה, (ולא תברך מאותם ששה) וּמִהַנְּחַל הָעֵמֶק שֶׁל הַמַּעֲרָב שְׁשׁוּפֵעַ וְאִינוּ פּוֹסֵק אֶת מִיָּמֵינוּ לְעוֹלָמִים שְׁמִשְׁפִּיעַ (מִלְּהַשְׁפִּיעַ) עֲלֵיהֶם, וּמִיָּנִיק לְבַת. שְׁמִשׁוּם שְׁהִיא בַת לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְלַתְּחִתּוֹן, הִיא מִתְבָּרְכַת מֵהֶם בְּהַתְעוֹרְרוֹת הַזֹּו. שְׁהָרִי בְּשַׁעָה שְׁכִנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכַת מֵהֶם, כֵּל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים. וְעַל כֵּן סוֹבְבִים אֶת הַמְזֻבָּח, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר.

וְעוֹד, בְּהַתְעוֹרְרוֹת הַזֹּאת מִתְבָּרְכִים כָּל הַשָּׁשׂה בְּמִים לְהַנּוֹת בּוֹ, וְכֹלֵם שׁוֹאֲבִים מֵהַמַּעֲרָב שֶׁל הַיָּם (שֶׁל הַיָּם) (שֶׁל הַמַּיִם) (שֶׁל הַנְּחַל) הָעֵמֶק שֶׁל הַכָּל לְרַדַּת לְעוֹלָם. וּמִשׁוּם כֵּן צְרִיכִים כָּלֵם לְחַיִּים וְלֹא יְבִשִׁים,

דִּהָא לִית לָךְ טוֹב וּבִישׁ, קְדוּשָׁא וּמִסְאָבוּתָא, דְּלִית לִיהַ עֶקְרָא וְשִׂרְשָׁא לְעִילָא. וּבְעוֹבְדָא דְּלַתְתָּא אֲתַעֵר עוֹבְדָא דְּלְעִילָא, מַה דְּתִלּוּ בְּעוֹבְדָא, בְּעוֹבְדָא אֲתַעֵר לְעִילָא, וְאֲתַעֵבִיד עוֹבְדָא. וּמַה דְּתִלּוּ בְּמִלּוּן, בְּמִלּוּן. כִּד אֲתַגְזֵר בְּמִלָּה, אֲתַעֵר הָכִי לְעִילָא.

וְאִי תִימָא, מִלָּה מַה אֲתַעֵר. אֲלֵא הָכִי כְּתִיב, (ישעיה נח) וְדַבֵּר דְּבַר. הַהוּא דְּבַר, אֲתַעֵר מִלָּה אַחֲרָא לְעִילָא, דְּאִקְרִי דְּבַר. (הושע א) דְּבַר יְיָ אֲשֶׁר הָיָה. (שמואל א, ג) וְדַבֵּר יְיָ הָיָה יָקָר. (תהלים לג) בְּדְבַר יְיָ שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ. דִּהָא תְּגִינּוּן, הַהִיא מִלָּה סְלִקָא, וּבְקַע רְקִיעִין, עַד דְּסִלְקָא (ס"א דְּאֲתִישְׁבָא) בְּדוּכְתִיָּה, וְאֲתַעֵר מַה דְּאֲתַעֵר, אִי טוֹב, אִי טוֹב. אִי בִישׁ, בִישׁ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים כג) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רַע.

ד' מִיָּנִין בְּלוֹלָב, וְאִינוּן שְׁבַעָה. וְאִי תִימָא דְז' מִיָּנִין אִינוּן. לָאוּ הָכִי, אֲלֵא אַרְבָּעָה נִינְהוּ וְאִינוּן מִתְפָּרְשִׁין לְתַלְתָּא אוֹחְרִינּוּן. וּבְעוֹבְדָא דְּלַהוּן אֲתַעֵרוּ שְׁבַעָה אַחְרֵינּוּן לְעִילָא, לָאוּ טְבָא עֲלֵמָא בְּכֹמָה סְטְרִין.

בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גִּבְעוֹן דְּאִיהִי בְּכָלֵלָא, מִתְבָּרְכָא מִכָּלֵהוּ שִׁית, (ס"א וְלֹא תברך מאינון שית) וּמִהַנְּחַל דְּעַמִּיקָא דְּמִבוּעָא, דְּנִגִיד וְלֹא פָּסִיק לְעֲלִמִין מִיָּמוֹי דְּנִגִידָא (ס"א מִלְּנִגִידָא) עֲלִיָּהוּ, וְיִנְקָא לְבַת. דִּהָא בְּגִין דְּאִיהִי בַת לָהּ לְעֲלֵמָא עֲלֵאָה וְתַתָּאָה, אֲתַבְּרָא מְנִיָּהוּ בְּאֲתַעֲרוּתָא דָּא. דִּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל אֲתַבְּרָא מְנִיָּהוּ, כֵּלֵהוּ עֲלֵמִין אֲתַבְּרָכּוּן, עַל דָּא סוֹבְבִים אֶת הַמְזֻבָּח כְּמָה דְּאֲתַמַּר.

וְעוֹד בְּאֲתַעֲרוּתָא דָּא, שִׁתָּא כֵּלֵהוּ מִתְבָּרְכָא בְּמִיָּא, לָאֲסַתְפָּקָא בִּיָּה, וְאֲשַׁתְּאֲבִין כֵּלֵהוּ

למשך ברכות לעולם, משום שהאילנות הללו פלם לחים תמיד, והעלים שלהם נמצאים תמיד, וזמן השמחה שלהם בזמן הזה.

ושנינו בספרו של רב המנונא סבא, שהרי אותו פח שהפקד על האילנות הללו, כל אחד ואחד מאלו לא נוטל ברכות של שמחה למעלה, אלא בזמן הזה, והשמחה שלהם פלם למעלה, ושמחת האילנות הללו למטה, פלם בזמן הזה הוא. וההתעוררות שלהם באותם קדושי המלך תלויים. וכשישראל נוטלים אותם, הכל מתעורר בזמן הזה, והעולם מתברך (לכנסת ישראל מתברכת) להוריק ברכות לעולם.

בתוב, (תהלים כט) קול ה' על המים אל הפבור. אמר רבי יוסי, זה אברהם. קול ה' בפח - זה יצחק. קול ה' בהדר - זה יעקב. קול ה' שבר ארזים - זה נצח. קול ה' חצב להבות אש - זה הוד. קול ה' יחיל מדבר - זה צדיק. קול ה' יחולל אילות - זה צדק. וכלם גדלים על הים (המים) ונשקים במים כדי לגדל. זהו שכתוב (בראשית) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. וכל אלה מעוררים ברכות לעולם מאותה ההשקאה שפלם משקים.

בא ראה, שבעת הקולות הללו תלויים בפבור הפה בשאר ימות השנה, ועכשו אין תלויים אלא במעשה, ואנו צריכים מעשה, ולא דבור, משום שבזמן הזה מברך את כל השנה.

ביום השביעי של החג, הוא סיום הדין של העולם, והפתקים יוצאים מבית המלך, והגבורות מתעוררות ומסתימות ביום הזה, וערכי נחל (תלויים) בהם. וצריכים

ממבועא דיינא (ס"א דינא) (דמנא) (ס"א דנחלא) עמיקא דכלא, לנחתא לעלמא. ובגין כך, בעיין פלהו לחין ולא יבשין, לאמשכא ברכאן לעלמא, בגין דאילני אלין, פלהו לחין תדירא, וטרפיין דלהון משתפחין תדירא, וזמן חדוותא דלהון בהאי זמנא.

ותנינן בספרא דרב המנונא סבא, דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילנין אלין, כל חד וחד מאלין, לא נטיל ברכאן דחדוותא לעילא, אלא בזמנא דא. וחדוותא דלהון פלהו לעילא, וחדוותא דאילנין אלין לתתא, פלהו בזמנא דא הוא. ואתערוותא דלהון באינון קדישי מלפא תליין. וכד ישראל נטלי לון, פלא אתער בזמנא דא, ועלמא מתברכא, (ס"א לכנסת ישראל מתברכא) לארקא ברכאן לעלמא.

בתוב (תהלים כט) קול יי' על המים אל הפבור, אמר רבי יוסי, דא אברהם. קול יי' בפח: דא יצחק. קול יי' בהדר: דא יעקב. קול יי' שובר ארזים: דא נצח. קול יי' חוצב להבות אש: דא הוד. קול יי' יחיל מדבר: דא צדיק. קול יי' יחולל אילות: דא צדק. וכלהו מתגדלי על ימא (מיא) ואתשקיין במיא, לגדלא. הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. וכלהו הני מתערי ברכאן לעלמא, מההוא שקיו, דאתשקיין פלהו.

הא חזי, הני שבע קלין, תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא, והשתא, לא תליין אלא בעובדא, ואנן עובדא קא בעינן, ולא מלה. בגין דבזמנא דא, מברך לכל שתא.

ביומא שביעאה דחג, הוא סיומא דדינא דעלמא, ופתקין נפקין מבי מלפא, וגבורן מתערי ומסתימן בהאי יומא, וערכי

לעורר גבורות למים, ולהקיף שבע פעמים כדי לרוות את המזבח הזה מהמים של יצחק, משום שהבאר הזו של יצחק מתמלאת מים, וכשמתמלאת, כל העולם מתברך במים.

וביום הזה צריכים גבורות למים, ולסים אותה אחר כך, שהרי ביום הזה מסתים הדין, ומשום כך צריכים לחבט אותם בקרקע שלא ימצאו, שהרי זהו יום של התעוררות וסיום. ולכן התעוררות וסיום הוא שעושים בערבי נחל.

אמר רבי חזי'א, ודאי כך הוא, וז"ל. וערבי נחל, מהצד של נחל יוצאות גבורות. וביום הזה מתעוררים ומסיימי. ביום הזה כתוב, (בראשית כו) וישב יצחק ויחפור את בארת המים. בארת כתוב חסר. וישב, מה זה וישב? אלא היום הראשון של החדש, ראשית הדין היה בכל העולם, ויצחק עומד לכסא לדון את העולם. ביום הזה, וישב יצחק, לעורר דינים ולסים דינים. ויחפור את בארת המים, להריק גבורות לכנסת ישראל לעורר את המים, שהרי מים יורדים לעולם בגבורות.

וכשום שהגבורות הללו אין יורדות אלא בעננים, ויום המענן לא נחה רוחם של עמודי העולם, רק משום שהעולם צריך אותם. מה הטעם? משום שהעולם נברא בדין, והכל כך צריך. משום כך הכל תלוי במעשה. ועל כן הפהן במעשה ובתקון שהוא עושה למטה, מתעוררים עליונים ותחתונים לתקן אותם, והם מתתקנים על ידו.

אמר רבי יוסי, הרי שנינו, הערבה שדומה לשפתים ביום הזה, ומה היא? אמר רבי חזי'א,

נחל (פליון) בהו. ובעינן לאתערא גבורין למיא. ולסחרא ז' זמנין, לרוואה להאי מזבח, ממיא דיצחק, בגין דאתמלא מיא האי בירא דיצחק, וכד הוא אתמליא, כל עלמא אתברכא במיא.

ובהאי יומא גבורות בעינן למיא, ולסיימא לון לבתר, דהא (דף ג"ב ע"א) בהאי יומא

מסתיימי דינא. ובגין כך בעינן לבטשא לון בארעא, ולסיימא לון דלא משתכחו, דהאי יומא אתערוותא וסיומא הוא. ועל דא אתערוותא וסיומא הוא דעבדינן בערבי נחל.

אמר רבי חזי'א ודאי הכי הוא, ושפיר. וערבי נחל, מסטרא דנחל, נפקי גבורין.

ובהאי יומא מתערי ומסיימי. בהאי יומא כתיב, (בראשית כו) וישב יצחק ויחפור את בארת המים.

בארת כתיב חסר. וישב, מהו וישב. אלא יומא קדמא דירחא, שירותא דדינא

היה בכל עלמא, ויצחק קיימא לכוורסייא למידן עלמא. בהאי יומא, וישב יצחק

לאתערא דינין ולסיימא דינין. ויחפור את בארת המים, לארקא גבורין לכנסת ישראל,

לאתערא למיא, דהא מיא בגבורין נחתן לעלמא.

ובגין דאלין גבורין, לא נחתין אלא בעיבא, ויומא דעיבא לא נייחא רוחיהון דקיימי

עלמא, אלא בגין דעלמא אצטריף להו. מאי טעמא. בגין דעלמא בדינא אתברי, וכלא

בעיא הכי. בגין כך פלא בעובדא תליא מלתא. ועל דא, פהנא בעובדא ותקוונא דאיהו עביד

לתתא, אתערו עלאין ותתאין לתקנא לון, ומתתקני על ידוי.

אמר רבי יוסי הא תנינן, הערבה דדמיא לשפון בהאי יומא, ומאי היא. אמר

רבי חזי'א, אף על גב דלדרשא הוא דאתי,

אף על גב שְלִדְרָשׁ הוּא בָּא, כִּף זֶה וְדָאִי. שְׁהָרִי בְיוֹם הַזֶּה זֶה תְלוּי בְשִׁפְתִּים, בְּיוֹם הַזֶּה מְצוּה הַמְלִיף לְתַת פְּתָקִים לְמַנְה, וְהַדְיָנִים מְסִימִים, וְנִסְתָּם לְשׁוֹן הָרַע מְהַעוֹלָם. בְּיוֹם הָרָאוֹן שֶׁל הַחֹדֶשׁ הוּא רֵאשִׁית הַדִּין, וְהַסִּיּוֹם הוּא בְּיוֹם הַזֶּה, וְהָרִי נִתְבָּאָר. בָּא רָאָה, בְּיוֹם הַזֶּה הָעַמִּים עוֹבְדֵי

עֲבוּדָה זָרָה מְשִׁלִּימִים וּמְסִימִים אֶת הַבְּרֻכּוֹת שְׁלֵהֶם וְשׁוֹרִים בְּדִין, וְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַזֶּה מְסִימִים אֶת הַדְיָנִים שְׁלֵהֶם וְשׁוֹרִים בְּבְרֻכּוֹת, שְׁהָרִי לְיוֹם אַחַר עֲתִידִים לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַמְלִיף, לְטַל מְמַנּוּ בְּרֻכּוֹת לְכָל הַשָּׁנָה, וּבִאוֹתָהּ שְׁמַחָה לֹא נִמְצָאִים עִם הַמְלִיף, רַק יִשְׂרָאֵל לְבָדֶם. וּמִי שִׁיּוֹשֵׁב עִם הַמְלִיף וְנוֹטֵל אוֹתוֹ לְבָדוֹ, כֹּל מֵה שְׁרוּצָה שׁוֹאֵל, וְנוֹתֵן לוֹ. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל מִתְחַיִּלִים, וְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְסִימִים. וְעַל כֵּן פְּתוּב, (מְלֹאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגו'.

אָמַר לוֹ, הָרִי אֲנִי רוֹאֶה אֶת עֲשׂו בְשִׁלּוּה, בְּמַלְכוּת, בְּכַרְפִּים עֲלִיוֹנִים, וְשׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אֹמֶרֶת וְאֲשִׁים אֶת הָרִי שְׁמָמָה! אָמַר לוֹ, כִּכֵּל מְקוֹם זֶה כִּף, כִּיּוֹן שְׁהַמְלִיף הַקְּדוֹשׁ גְּזוֹר גְּזוּרָה וְשֵׁם אוֹתָהּ גְּזוּרָה בְּפִתְקָ שְׁלוֹ, הַכְּתוּב מְעִיד כְּמוֹ שְׁנַעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן וְאֲשִׁים אֶת הָרִי שְׁמָמָה, שְׁהָרִי שְׁמַתִּי אֶת זֶה בְּפִתְקָ שְׁלִי, וְכֵן כֹּל אוֹתָן טוֹבוֹת שְׁגוֹר עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁכְּתוּב (יְחֻזְקָל יז) אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי וְעֲשִׂיתִי.

וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשֵׁם וְזֹאת תּוֹרַת הַמְּנַחָה וְזֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים זֹאת תּוֹרַת הַחֻטָּאת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אִם לְמִטָּה - זוֹ כִּפֵּל, וְאִם לְמַעְלָה - זוֹ כִּכֵּל. וּמִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל אוֹתָהּ לְחַלְקוֹ בְּכָל וּנְאָחֲזוּ בְּכָל הַצְּדִידִים, וְלֹא צְרִיף לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן עַל נַפְשׁוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

הַחֻטָּאת. (וְיִקְרָא יז) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ אִי לְתַתָּא דָּא כִּכְלָא. אִי לְעִילָא דָּא כִּכְלָא. וּמֵאֵן דָּא שְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא, נְטִילָא לְחוּלְקִיהָ כִּכְלָא, וְאַתְאַחִיד בְּכָל סְטְרִין, וְלֹא בְעִי לְקַרְבָּא קַרְבָּנָא עַל נַפְשִׁיהָ, וְהָא אֶתְמַר.

הָכִי הוּא וְדָאִי. דְּהָא בְּהָאִי יוֹמָא בְּשִׁפּוֹן תְּלִיא, בְּהָאִי יוֹמָא פְּקִיד מְלִפָּא לְמִיָּהֵב פְּתָקִין לְסַנְטִירָא, וּמְסִימִי דִּנְיָן, וְאַסְתִּים לִישְׁנָא בִישָׂא מְעֻלְמָא. בְּיוֹמָא קְדַמָּאָה דִּירְחָא שִׁירוּתָא דְדִינָא הוּא, וְסִיּוּמָא הוּא בְּהָאִי יוֹמָא, וְהָא אֶתְמַר.

הָא חֲזִי, בְּיוֹמָא דָּא שְׁלֵמִין וּמְסִימִי עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה בְּרֻכָּאן דְּלֵהוֹן, וְשָׂרָאן בְּדִינָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דָּא מְסִימִי דִּינִין דְּלֵהוֹן וְשָׂרָאן בְּבְרֻכְתָּא. דְּהָא לְיוֹמָא אַחֲרָא זְמִינִין לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּמַלְפָּא, לְנִטְלָא מִינִיהָ בְּרֻכָּאן לְכָל שְׁתָּא, וּבְהֵהוּא חֲדוּתָא לָא מְשַׁתְּפַחִי בְּמַלְפָּא אֶלָּא יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדוּיָהּ. וּמֵאֵן דִּיתִיב עִם מְלִפָּא, וְנִטֵּל לִיהָ בְּלַחֲדוּיָהּ, כֹּל מֵה דְבְעֵי שְׁאִיל, וְיִהִיב לִיהָ. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל שָׂרָאן, וְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְסִימִי. וְעַל דָּא פְּתִיב, (מְלֹאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי' וְגו'.

אָמַר לִיהָ, הָא חֲמִינָא לִיהָ לְעֲשׂו בְשִׁלּוּה, בְּמַלְכוֹ, בְּכַרְיָכֵן עֲלָאִין, וְשְׁלִיט עַל עֲלָמָא, וְאַתָּה אָמַר וְאֲשִׁים אֶת הָרִי שְׁמָמָה. אָמַר לִיהָ, בְּכָל אֶתְר הָכִי הוּא. כִּיּוֹן דְּמַלְפָּא קְדִישָׂא גְזוֹר גְּזוּרָה, וְשׁוּי הֵהִיא גְזוּרָה בְּפִתְקִיהָ, קָרָא אֶסְהִיד כְּמָה דְּאַתְעֲבִיד. וְעַל דָּא וְאֲשִׁים אֶת הָרִי שְׁמָמָה, הָא שְׁוִיתִי בְּפִתְקָא דִּילִי. וְכֵן כֹּל אִינוּן טְבִין דְּגְזוֹר עֲלִיָּהּ דִּישְׂרָאֵל, דְּכְּתִיב, (יְחֻזְקָל יז) אֲנִי יי' דְּבַרְתִּי וְעֲשִׂיתִי.

וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשֵׁם וְזֹאת תּוֹרַת הַמְּנַחָה וְזֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים זֹאת תּוֹרַת

רבי יצחק פתח, (ירמיה ב) הפהנים לא אמרו איה ה' ותפשי התורה לא ידעוני והרעים פשעו בי. הפהנים - אלו הפהנים שמשמשים בכהנה גדולה, ומקריבים דברים קדושים למקומם, ומיחדים היחוד כל אחד ואחד פראוי. ותפשי התורה, מי הם תפשי התורה? וכי כהנים אינם תפשי התורה? אלא אלו הם הלויים שתופשים את הפנורות, שבאים מצד של התורה, והתורה נתנה מהצד שלהם, והם ממנים על השבח של תשבתו של המלך הקדוש ליחד אותו יחוד שלם פראוי. והרעים פשעו בי - אלה הם גדולי העמים, שהרי רועים את העם כמו רועה שמנהיג את צאנו.

ואלה הם שלש דרגות שצריכות תמיד להמצא על הקרבן למצא רצון למעלה ולמטה ושימצאו ברכות בכל העולמות. הפהן מקריב קרבן, ומתפונן ליחד את השם הקדוש פראוי ולעורר את הצד שלו, והלויים מתפונים בשיר לעורר את הצד שלהם ולהפיל בצדו של הפהן, וישראל מכון לבו ורצונו לתשובה שלמה ונכנע לפני המלך הקדוש, וזה נוטל הכל ומתפפר חטאו, ונמצאת שמחה בעליונים ובתחתונים.

רבי יהודה פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוציא אותו מתוך מים, וסדר אותו על המים. מה עשה? חלק את המים לשנים, מחצית למטה ומחצית למעלה, ועשה מהם מעשים. מהמחצית התחתונה עשה ותקן את העולם הזה וסדר אותו על המחצית הזאת, ותקן אותו למעלה

רבי יצחק פתח, (ירמיה ב) הפהנים לא אמרו איה יי' ותפשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי. הפהנים, אלין פהנים דמשמשין בכהונה גדולה, ומקריבין מלין קדישין לאתרייהו, ומייחדין יחודא כל חד וחד פדקא חזי. ותפשי התורה מאן אינון תופשי התורה, וכי כהני לאו תופשי התורה נינהו. אלא, אלין אינון ליואי, דתפשי בכנורות, דאתיין מסטרא דאורייתא. ואתייהבת מסטרא דלהון אורייתא. ואינון ממנן על שבחא דתושבחתא דמלכא קדישא, ליחדא ליה יחודא שלים פדקא יאות. והרועים פשעו בי. אלין אינון רבירבי עמא, דאינון רעיין לעמא, פרעיא דמדבר עאניה.

ואלין אינון ג' דרגין, דבעיא לאשתפחא תדיר על קרבנא, לאשפחא רעוא לעילא ותתא, ולאשתפחא ברכאן בכלהו עלמין. פהנא מקריב קרבנא, ואתפונן ליחדא שמא קדישא כדקא חזי, ולאשתפחא סטרא דיליה. וליואי אתפונון בשיר, לאשתפחא סטרא דלהון, (דף ל"ב ע"ב) ולאשתפחא דכהנא. וישראל אתפונן לכא ורעותא לתיובתא שלימתא, ואתכנע קמי מלכא קדישא, והאי נטיל פלא, ואתפפר חוביה, ואשתכח חדוותא בעלאי ותתאי.

רבי יהודה פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. קדשא ברוך הוא כד ברא עלמא, מגו מיא אפיק ליה, וסדר ליה על מיא. מה עבד. פלג מיא לתרין. פלגותא לתתא, ופלגותא לעילא. ועביד מנייהו עובדין, מפלגותא תתאה עבד ותקן עלמא דא, וסדר ליה על פלגותא דא, ואתקין ליה לעילא עלייהו. הדא הוא דכתיב, (תהלים כד) פי

עליהם, זהו שכתוב (שסכד) כי הוא על ימים יסדה. ואת המחצית האחרת העלה למעלה וסדר בו את התקרות העליונות, זהו שכתוב המקרה במים עליותיו וגו'.

ועשה רקיע בין שני החצאים הללו, זהו שכתוב (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו'. ועליהם תקן וסדר עליונים קדושים מתוך טפות טפות ברוח שנגזרה בתאר (במאור) (וסדר מלאכים עליונים קדושים מתוך רוח שנגזרה מפיו), שכתוב וברוח פיו כל צבאם.

ובאלו תקן וסדר המזמרים את תשבתו ביום, והתערבו בשלחבות אש. ואותם גודדי הצבאות אומרים שירה ביום, תשבתות בבקר וזמירות בערב. כשמגיע הלילה, כלם מפסיקים את השירה. מעליהם גודדי אש בשלחבת חזקה עומדים ומריחים אש אוכלת, וחוזרים למקומם.

ויש בצד האחר שתהומות עולים אלו על אלו, ויש תהום עליון ותהום תחתון, ובכלם שורים בעלי הדינים מצד של הדין הקשה. ויש בתוך צד התהום התחתון שלחבות ששורפות זיקים של אש הממנים על דיני העולם, לשרף את הרשעים באש שיוצאת מאותו נהר דינור. וכלם אש, ומראיהם אש לוהטת, ועומדים בין עליונים ותחתונים. וכשעולה עשן המזבח, עוברים ועולים מאותה דרגה, שעומדים לכלות ולהאביר, ואותו זרם של של אש חזרה של נהר דינור, שהוא תקיף ועליון, חוזר למקומו, וכלם נהנים מעשן המזבח, משום שנתמקן פנגד (המזבח) המלך העליון, ומשום פן הם נהנים ממנו, והם קרבים לכאן. ועשן אחר עולה, והרי

הוא על ימים יסדה. ופלגו אחרא סלקיה לעילא, ותקר ביה תקראין עלאין, הדא הוא דכתיב המקרה במים עליותיו וגו'.

ועבר רקיע בין תרין פלגותיא אלין, הדא הוא דכתיב (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו', ועליהו אתקין וסדר עלאין קדישין מגו טיפי טיפי ברוחא דאתגזרא בבסיטא (ס"א כבוצינא) (ס"א וסדר מלאכי עלאי קדישי, מגו רוחא דאתגזר מפומיה).

דכתיב, (תהלים לג) וברוח פיו כל צבאם. ובאלו אתקין וסדר מזמרי תושבתתיה ביומא, ואתערבו בשלהובי אשא. ואינון גודדי חיילין, אמרין שירתא ביומא, תשבתון בצפרא, וזמירן ברמשא. פד מטי ליליא, כלהו פסקי שירתא. לעילא מנייהו, גודדין דאשא, בשלהובא תקיף, קיימין ומריחין אשא דאכלא, ואהדרי לאתרייהו.

ואית בסטרא אחרא, דתהומין סלקין אלין על אלין. ואית תהומא עלאה, ותהומא תתאה, ובכלהו שארן מאריהון דדינין מסטרא דדינא קשיא. ואית בגו סטרא דתהומא תתאה, שלהובן דאוקדין זיקין נורין, ממנן על דינין דעלמא, לאוקדא לחייביא בנורא, דנגדי מההוא נהר דינור. וכלהו אשא, וחיזו דלהון אשא דלהיט, וקיימין בין עלאי ותתאי.

וכר תננא דמדבחא סליק, מתעברן וסלקין מההוא דרגא, דקיימין לשיצאה ולאובדא, וההוא נגידו דאשא תקיפא דנהר דינור, דאיהו תקיף ועלאה, אהדר לאתריה. וכלהו, מתהניין מתננא דמדבחא, בגין דאתתקנת לקבלי (ס"א מדבחא) מלכא עלאה, ובגין פן מתהניין מניה, ואינון קרבין להכא.

המלך העליון, ומשום פן הם נהנים ממנו, והם קרבים לכאן. ועשן אחר עולה, והרי

בארנו, לכל אחד ואחד, הרצון של הכל שעולה למעלה, שהוא נחת רוח למלך הקדוש.

הרי נתבאר שבמזבח עולה ונראה אוריאל, כמו מראה של אריה חזק רובץ על טרפו, והיו הפהגים וישראלים רואים ושמחים, שהיו יודעים שהתקבל ברצון לפני המלך הקדוש, ואש אחרת עליונה קדושה יורדת כנגד האש התחתונה, ואז אדם הולך (כדא) ומדעוץ לפני אדונו ושב בתשובה שלמה.

למלך ששלחו לו דורון, והיה מקבל לפניו. אמר לעבדו, לך וטל את הדורון הזה שהביאו לי. כך אמר הקדוש ברוך הוא לאוריאל, לך וקבל את הדורון שבני מקריבים לפני. כמה שמחה נמצאת בכל, כמה התבשמות נמצאת בכל, כשהכהן והלוי ואותו שמקריב קרבן מכונים להקריב קרבן כראוי ביחוד שלם. בא ראה, כתוב ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העלה וגו'. זה אוריאל, שיורד במראה של אש בשלהבת, עד שיורד למזבח לקבל את הדורון, ונראה כמו אריה גדול רובץ על הקרבן. וכשישראל לא נמצאו צדיקים, או שאותו מקריב הקרבן לא הקריב כראוי ולא התקבל קרבנו, היו רואים שהעשן לא עולה בדרך ישרה, והיתה עומדת רוח אחת מנגב הצפון ונכנסת למזבח, והיו רואים דיוקן של פלב אחד חצוף רובץ על הקרבן, ואז היו יודעים שלא התקבל ברצון אותו הקרבן.

למלך ששלחו לו דורון, ראה אותו המלך שאינו כדאי לקרבו לפניו. אמר המלך, סלקו את

ותננא אחרא סליק, והא אוקימנא, לכל חד וחד, רעותא דכלא דסלקא לעילא, דאיהו נייחא דרוחא, לגבי מלכא קדישא.

הא אתמר, דבמדבחה סלקא ואתחזי אוריאל, כחיוזו דחד אריא תקיפא, רביע על טרפיה. והווי חמאן פהגי וישראל, וחדאן, דהווי ידעין דאתקבל ברעווא קמי מלכא קדישא. ואשא אחרא עלאה קדישא נחית, לקבלא אשא תפאה, פדין בר גש אזיל (נ"א דחיל) ואזדעוץ קמי מאריה, ותב בתיובתא שלימתא.

למלכא דשדרו ליה דורונא, ואתיישר קמיה, אמר לעבדיה, זיל וטול דורון דא, דאייתיאו לי. כך אמר קדשא בריך הוא לאוריאל, זיל וקביל דורונא דבני מקריבין קמאי. כמה חדוה משתפחי בכלא, כמה בסימותא בכלא משתכח, פד פהנא וליואה, וההוא דמקריב קרבנא, מכווני לקרבא קרבנא כדקא יאות, ביחודא שלים.

הא חזי, פתיב, (ויקרא ט) ותצא אש מלפני יי' ותאכל על המזבח את העולה וגו'. דא אוריאל, דנחית בחיוזו דאשא בשלהובא, עד דנחית למדבחה, לקבלא דורונא ואתחזי כאריה רברבא, רביע על קרבנא.

וכר ישראל לא אשתכחו זכאין, או ההוא דמקריב קרבנא לא קריב פדקא יאות, ולא אתקבל קרבניה, הווי חמאן דלא סליק תננא בארע מישר, והוה קם חד רוחא מנוקבא דצפון, ועאל למדבחה, והווי חמאן דיוקנא דחד פלבא חציפא, רביע על קרבנא. פדין הווי ידעי דלא אתקבל ברעווא ההוא קרבנא. למלכא דשדרו ליה דורון, חמא ליה מלכא

דלאו איהו פדאי לקרבא קמיה, אמר מלכא, אסיקו ההוא

אותו הדורון ותנו אותו לפלֵב, שאינו כדאי להפנס לפני. כִּף בשֵׁעָה שְׁנֶקֶרֶב הַקֶּרֶן ולא התקבל ברצון, הדורון נמסר לפלֵב, ומשום כִּף היו רואים את דיוקן הפלֵב על גבי המזבח.

בא ראה, כתוב ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העלה. אמר רבי יהודה, זה אוריאל, שנראה בשלהבת אש על המזבח, כמו שנאמר רובץ על הקרן. ואז היתה שמחה בכל, שהרי התקבל ברצון, כמו שכתוב וירא כבוד ה' אל כל העם. ואם לא היתה הערפוביאי של בני אהרן מיום שיצאו ישראל ממצרים, לא נמצא רצון כִּף למעלה ולמטה.

רעיא מהימנא

מצוה זו לשרף קדשים באש, ואחריה - והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאים ואמוראים, בסתרי תורה יש קדש, ויש קדשים, ויש קדוש קדשים. מה הנאה יש לקדוש ברנף הוא בקדשים שנשרפו? אם תאמר בשביל יצחק, שבשעה שישראל בצרה, עולה אפרו של יצחק לפניו, שאם חייבים שרפה ינצלו בגללו - זהו לדרש. ואם תאמרו משום (הצדיקים) (ואם משום) בני אהרן שהיו שרפת קדשים, שכתוב בהם ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו, ומיתתם פפרה לישראל כמו שרפת קדשים - אף זה לדרש בא.

ארא שלשה אשים בנר: אש לבנה, ואש שחרה, ואש תכלה, כנגד תורה נביאים וכתובים, כנגד פהן לוי וישראל. ותכלת היא שכינה, קרובה לנו, והיא אחוזה באותן פתילות, בכנפי מצוה, שנאמר בהם ועשו להם ציצית. והתכלת הזו שהיא שכינה, היא דין שאוכלת קרבנות ועולות.

דורנא, והבו ליה לכלפא, דלאו איהו כדאי לאעלא קמאי. כִּף בשֵׁעָתָא דְקֶרְבָּנָא אֲתִקְרִיב, וְלֹא אֲתִקְבֵּל בְּרַעְוָא, דְּדוֹרְנָא לְכַלְפָּא אֲתִמְסֵר. וּבְגִין כִּף הוּוּ חֲמָאן, דְּיוֹקְנָא דְכַלְפָּא עַל גְּבִי מְדַבְּחָא.

הוא חזי כתיב (דף ל"ג ע"א) (ויקרא ט) **ותצא אש מלפני יי' ותאכל על המזבח את העולה. אמר רבי יהודה, דא אוריאל, דאתחזי בשלהוביתא דאשא על מדבחה, כמה דאתמר רביע על קרבנא. וכדין חדוותא הוה בכלא, דהא אתקבל ברעווא, כמה דכתיב, וירא כבוד יי' אל כל העם. ואי לא הוה ערפוביאי דבני אהרן, מן יומא דנפקו ישראל ממצרים, לא אשתכח רעוא הכי לעילא ותתא.**

רעיא מהימנא

פקודא דא לשרוף קדשים באש. ואבתריה והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאין ואמוראין. בסתרי תורה, אית קדש, ואית קדשים, ואית קדוש קדשים. מה הנאה אית לקודשא בריה דאוריאל בעקו, דאתוקדו. אי תימא בגין יצחק, דבשעתא דישראל בעקו, סליק אפרו של יצחק קמיה, דאי חייבין שריפה אשתזיבו בגיניה. האי לדרשא איהו. ואי תימרון בגין (צדיקיא) (נ"א ויאניו) בני אהרן דהוו שריפת קדשים, דכתיב בהון ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וימתו. ומיתתהון פפרה לישראל כמו שריפת קדשים, אוף דא לדרשא קא אתי. **אלא**, תלת אשין בשרגא: אשא חורא, ואשא אוכמא, ואשא תכלתא. לקבל: תורה, נביאים, וכתובים. לקבל: פהן, לוי, וישראל. ותכלת איהי שכינתא, קריבא לן, ואיהי אחידא באינון פתילות, בכנפי מצוה, דאתמר בהון ועשו להם ציצית. והאי תכלת דאיהי שכינתא, איהי דינא, דאכילת קרבנין ועלוון.

אם מוצאת בני אדם שהם עצים
יבשים כמו אותן פתילות יבשות,
בלי שמן, שהיא תורה ורחמים,
היא להם (שידורנו) שרפה, ושורפת
אותם. ומשום שעמי הארץ הם
בהמות, כמו שבארנו שהם
שקץ. תכלת, שהיא אדני, שורפת
אותם, משום שקרבים אליה עם
שרץ, שהוא יצר הרע זר. זהו
שכתוב והזר הקרב יומת.

ואם במיתתם חוזרים בתשובה,
(כששוחט אותם מלאך המות, מיכאל)
המלאך מיכאל שהוא כהן גדול,
האריה שאוכל קרבנות יורד
עליהם להקריבם קרבן לפני ה'.
ולפני שתצא נשמתו מתודה
בכמה ודויים, וכשיוצאת נשמתו
הוא היה מתפנן לגמר את השם,
שמע ישראל וברוך שם, להקריב
את נשמתו פלי (קרבן) לשם יהוה,
וצריך להתודות אל הקדוש ברוך
הוא לקבל ולקרב ה' שבשמו
שאוכלת ומכלה, ולהחזיר
בתשובה ליהו' אהי"ה כחשבון
מ"ב. של אדני" קוראים דין של
מלכות דין.

ויבון בשם המפרש, שהוא יו"ד
ה"א וא"ו ה"א, בלב אחד, ובו
תצא רוחו. בנפש שלו מקבל
עליו מיתה ויסורים, ובנשמה
מודה בכמה ודויים ומתחרט.
בנפש מקבל עליו מיתה,
שחיטה, שרפה. ואם צריך ארבע
מיתות בית דין, שהם סקילה
שרפה הרג וחנק, מקבל אותם
מאדני"י בנפש שלו. ובנשמתו
מודה בכמה ודויים, וחוזר
בתשובה אל אהי"ה, שאחוז
בשני שמות - יהו"ה יהו"ה.

במחשבתו יבון להוציא ודוי
וקבלת מיתה עליו בלב אחד,
שהוא שם המפרש, כמו זה: יו"ד

ה"א וא"ו ה"א, (כבוד) שבו הכהנים כורעים ומשתחווים על פניהם ואומרים: ברוך שם כבוד
מלכותו לעולם ועד. כבוד הוא ל"ב בחשבון, וביה היה מתפנין

אי אשפחת בני נשא, דאינון עצים יבשים, פגוונא דאינון
פתילות יבשין, בלא משחא, דאיהי אורייתא רחמי,
איהי לון (דלדונון) שריפה, ואוקינת לון. ובגין דעמי
הארץ אינון בעירן, כמה דאוקמוה דאינון שקץ. תכלת,
דאיהי אדני, אוקינת לון, בגין דקרבין לגבה עם שרץ,
דאיהו יצר הרע, זר, קדא הוא דכתיב, (כמדבר ג) והזר
הקרב יומת.

ואי במיתתהון חזרין בתשובתא, (נ"א כד שחייט לון מלאך המות
מיכאל) מלאך מיכאל דאיהו כהנא רבא, אריה דאכיל
קרבנין, נחית עליהו, לקרבא לון קרבנא קדם יי'.

וקדם דתפוק נשמתיה, מתודה בכמה ודויין, וכד נפיק
נשמתיה הוא הוה מתפנין לגמור את השם, שמע
ישראל וברוך שם, לקרבא נשמתיה מאנא (נ"א
קרבנא) לשם יהו"ה, וצריך למתודה לקודשא בריך הוא,
לקבלא לקרבא ה' בשמיה, דאכיל ושצי, ולאחזרה
בתשובתא לגבי יהו', אהי"ה כחושבן מ"ב. דאדני קרינא
ליה דינא דמלכותא דינא.

ויבון בשמא מפרש, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, בלב
אחד. וביה יפוק רוחיה. בנפש דיליה מקבל עליה
מיתה ויסורין. ובנשמתא מודה בכמה ודויין ומתחרט.
בנפש מקבל עליה מיתה שחיטה שריפה, ואי צריך
ארבע מיתות בית דין, דאינון סקילה שריפה הרג
וחנק, מקבל ליה מאדני"י בנפש דיליה. ובנשמתיה מודה
בכמה ודויין, וחוזר בתשובתא לגבי אהי"ה, דאחיד
בתרין שמיהן, יהו"ה יהו"ה.

במחשבתיה יבון לאפקא ודוי, וקבלת מיתה עליה,
בלב אחד, דאיהו שמא מפרש, פגוונא
דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (כבוד) ביה כהנים כורעים
ומשתחווים על פניהם, ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד. כבוד, איהו ל"ב בחושבן. וביה היה מתפנין
לגמור את השם. (וא"ו איהו אחד בלב).

ה"א וא"ו ה"א, (כבוד) שבו הכהנים כורעים ומשתחווים על פניהם ואומרים: ברוך שם כבוד
מלכותו לעולם ועד. כבוד הוא ל"ב בחשבון, ובו היה מתפנין לגמור את השם. (וא"ו הוא אחד בלב).

וְתַנְאִין וְאַמְרָאין, אִי תִימְרוּן וְכִי עִם הָאָרְץ מִנָּא יַדַּע דָּא. אֶלָּא וְדָאֵי עִם הָאָרְץ אִיהוּ כְּשׁוּר, אוּ שְׁה, אוּ עֵז, אוּ (פּר) תוּר, אוּ יוֹנָה. מַה בְּעֵרִין לָא יַדְעֵי אוּרִייתָא, דְּאִיהִי שֵׁם יְהוֹ"ה, הִכִּי עִם הָאָרְץ, לָא יַדַּע. אֶלָּא מִיכָאֵל פִּתְנָא רַבָּא, אִיהוּ עָבִיד לִיהַ עוֹלָה וְקַרְבָּנָא קָדָם יי', וְאִיהוּ מְכוּוֹן בְּשִׁמָּא מִפְּרָשׁ, בְּסַלְיָקוּ דְרוּחִייה, דְּתַפּוּק בְּלַב אֶחָד, פְּגוּוּנָא דְכַד נְפִיק רוּחָא דְבַר נֶשׁ בְּכַל לִילְיָא.

וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, שׁוּב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתְתָךְ, דְּבְכָל יוֹם וְיוֹם צָרִיף בַּר נֶשׁ לְאַהֲדָרָא בְּתִיבְתָא, וְלִמְסַר רוּחִיהָ לְגַבְיָה, דְּיַפּוּק בְּאַחַד, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים לא) בְּיַדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי.

וְאִם הוּא תַלְמִיד חֲכָם, עֲלִיהָ אֲתַמַּר (משלי יב) יוֹדַע צַדִּיק נַפְשׁ בְּהִמְתּוּ דְלִית חֲכָם, כְּמוֹ פִתְנָא. כְּמוֹ דְאוּקְמוּהָ הַרְוּצָה לְהַחֲפִים יַדְרִים. וְאִם תַלְמִיד חֲכָם הוּא, צָרִיף שְׂיֵהָא בֵּיה חֶסֶד, וְעַם יי' דְּאִיהוּ חֲכָמָה, חֶסֶד. וּמֵאַן (דף ל"ג ע"ב) דְלִית בֵּיה חֲכָמָה, לָאוּ אִיהוּ חֶסֶד. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ, וְלָא עִם הָאָרְץ חֶסֶד. וְאִי אִית בֵּיה ה', חֲמֻשָּׁה חוּמְשֵׁי תוּרָה, דְּאֲתִיְהִיבוּ מִשְׁמָאֵלָא, אֲתַקְרִי גְבוּר בַּתוּרָה, וְיִרָא חֶטָּא. וְאִי אִיהוּ בּוּר, אֲתַמַּר בֵּיה, אִין בּוּר יִרָא חֶטָּא.

וּמֵאַן דְזָכִי לְתַפְאַרְתָּ, דְּאִיהוּ ו', וְאִיהוּ חֲכָם מְבִין בַּתוּרָה וְיִרָא חֶטָּא, יִרִית מְלַכּוּתִיהָ, דְּאִיהוּ ה"א, מְצוֹת הַמֶּלֶךְ, אִי עָבִיד פְּקוּדֵי מִלְכָּא. פִּינָן דְזָכִי לְשֵׁם יְהוֹ"ה, זָכִי לְשִׁמָּא מִפְּרָשׁ דְּאֲתַקְרִי אָדָם, וְדָא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. בְּהַהוּא זְמַנָּא שְׁלִיט עַל גּוֹפִיָה, דְּאִיהוּ שׁוּתְפּוּ דְנַפְשׁ הַפְּהַמִּית. וְרוּחַ הַפְּהַמִּית דְּבִנְפֶשׁ הַפְּהַמִּית עֲשִׂית הַבְּלִי עֲלֵמָא, רוּחַ מְמַלְלָא בְּהַבְּלִי עֲלֵמָא (נְשִׁמָּה דְכָּה כָּל הַהַרְוּרִין וּפְחֻשְׁבוֹת הַבְּלִי עֲלֵמָא). וְתַלְמִיד חֲכָם שְׁלִיט עֲלֵיָהּ.

הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּרְדּוּ בְדִגְתַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרְץ. מָאִי וּבְכָל הָאָרְץ.

וְתַנְאִין וְאַמְרָאין, אִי תִימְרוּן וְכִי עִם הָאָרְץ מִנָּא יַדַּע דָּא. אֶלָּא וְדָאֵי עִם הָאָרְץ אִיהוּ כְּשׁוּר, אוּ שְׁה, אוּ עֵז, אוּ (פּר) תוּר, אוּ יוֹנָה. מַה בְּעֵרִין לָא יַדְעֵי אוּרִייתָא, דְּאִיהִי שֵׁם יְהוֹ"ה, הִכִּי עִם הָאָרְץ, לָא יַדַּע. אֶלָּא מִיכָאֵל פִּתְנָא רַבָּא, אִיהוּ עָבִיד לִיהַ עוֹלָה וְקַרְבָּנָא קָדָם יי', וְאִיהוּ מְכוּוֹן בְּשִׁמָּא מִפְּרָשׁ, בְּסַלְיָקוּ דְרוּחִייה, דְּתַפּוּק בְּלַב אֶחָד, פְּגוּוּנָא דְכַד נְפִיק רוּחָא דְבַר נֶשׁ בְּכַל לִילְיָא.

וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, שׁוּב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתְתָךְ, דְּבְכָל יוֹם וְיוֹם צָרִיף בַּר נֶשׁ לְאַהֲדָרָא בְּתִיבְתָא, וְלִמְסַר רוּחִיהָ לְגַבְיָה, דְּיַפּוּק בְּאַחַד, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים לא) בְּיַדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי.

וְאִם הוּא תַלְמִיד חֲכָם, עֲלִיהָ אֲתַמַּר (משלי יב) יוֹדַע צַדִּיק נַפְשׁ בְּהִמְתּוּ דְלִית חֲכָם, כְּמוֹ פִתְנָא. כְּמוֹ דְאוּקְמוּהָ הַרְוּצָה לְהַחֲפִים יַדְרִים. וְאִם תַלְמִיד חֲכָם הוּא, צָרִיף שְׂיֵהָא בֵּיה חֶסֶד, וְעַם יי' דְּאִיהוּ חֲכָמָה, חֶסֶד. וּמֵאַן (דף ל"ג ע"ב) דְלִית בֵּיה חֲכָמָה, לָאוּ אִיהוּ חֶסֶד. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ, וְלָא עִם הָאָרְץ חֶסֶד. וְאִי אִית בֵּיה ה', חֲמֻשָּׁה חוּמְשֵׁי תוּרָה, דְּאֲתִיְהִיבוּ מִשְׁמָאֵלָא, אֲתַקְרִי גְבוּר בַּתוּרָה, וְיִרָא חֶטָּא. וְאִי אִיהוּ בּוּר, אֲתַמַּר בֵּיה, אִין בּוּר יִרָא חֶטָּא.

וּמֵאַן דְזָכִי לְתַפְאַרְתָּ, דְּאִיהוּ ו', וְאִיהוּ חֲכָם מְבִין בַּתוּרָה וְיִרָא חֶטָּא, יִרִית מְלַכּוּתִיהָ, דְּאִיהוּ ה"א, מְצוֹת הַמֶּלֶךְ, אִי עָבִיד פְּקוּדֵי מִלְכָּא. פִּינָן דְזָכִי לְשֵׁם יְהוֹ"ה, זָכִי לְשִׁמָּא מִפְּרָשׁ דְּאֲתַקְרִי אָדָם, וְדָא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. בְּהַהוּא זְמַנָּא שְׁלִיט עַל גּוֹפִיָה, דְּאִיהוּ שׁוּתְפּוּ דְנַפְשׁ הַפְּהַמִּית. וְרוּחַ הַפְּהַמִּית דְּבִנְפֶשׁ הַפְּהַמִּית עֲשִׂית הַבְּלִי עֲלֵמָא, רוּחַ מְמַלְלָא בְּהַבְּלִי עֲלֵמָא (נְשִׁמָּה דְכָּה כָּל הַהַרְוּרִין וּפְחֻשְׁבוֹת הַבְּלִי עֲלֵמָא). וְתַלְמִיד חֲכָם שְׁלִיט עֲלֵיָהּ.

הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּרְדּוּ בְדִגְתַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרְץ. מָאִי וּבְכָל הָאָרְץ.

הַפְּהַמִּית עֲשִׂית הַבְּלִי הַעוֹלָם, רוּחַ שְׁמַדְפְּרַת בְּהַבְּלִי הַעוֹלָם, (נְשִׁמָּה שְׁבָה כָּל הַהַרְוּרִים וּפְחֻשְׁבוֹת שֶׁל הַבְּלִי הַעוֹלָם), וְתַלְמִיד חֲכָם שׁוּלֵט עֲלֵיהֶם.

וְזֵהוּ שְׁפַתּוּב, (בראשית א) וַיִּרְדּוּ בְדִגְתַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרְץ. מַה זֶה וּבְכָל הָאָרְץ?

והר:

והר

הא חזי, אף על גב דבני אהרן מיתו בההיא שעתא, יאות הוה בכמה גוונין. חדא, דלא הוה שעתא דקטרת, דהא קטרת לא סלקא, אלא בזמנין ידיען, דכתיב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בפקר. ואימתי בהטיבו את הנרות וגו' לאשתכחא שמן וקטרת פחדא. וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערפים יקטירנה וגו'.

בא ראה, אף על גב שבני אהרן מתו באותה שעה, זה היה מתאים בכמה גונים. אחד - שלא היתה זו שעת הקטרת, שהרי קטרת אינה עולה אלא בזמנים ידועים, שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בפקר. בפקר. ומתי? בהטיבו את הנרות וגו', להמצא שמן וקטרת כאחד. וכתוב, ובהעלת אהרן את הנרות בין הערפים יקטירנה וגו'.

ובזמנין אלין אתקריב, ולא בזמנא אחרא, בר בזמנא דמותנא שריא בעלמא, כמה דאערע דכתיב (במדבר יז) ויאמר משה אל אהרן קח את המחפה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא קריבו בשעתא דשמן וקטרת משתכחי פחדא.

ובזמנים הללו נקרכת, ולא בזמן אחר, פרט לזמן שהמות שרי בעולם, כמו שקרה, שכתוב (במדבר יז) ויאמר משה אל אהרן קח את המחפה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא הקריבו בשעה ששמן וקטרת נמצאים כאחד. ועוד, שדחקו את השעה בחיי אביהם, ועוד שלא היו נשואים, והיו פגומים. שמי שלא נשא הוא פגום, ואינו כדאי שימצאו ברכות על ידו בעולם. עליו הן לא שורות, כל שכן על ידי אחרים. ועוד, שהרי שנינו שהיו שתויי יין, ומשום כך ותצא אש מלפני ה' ותאכל אתם וגו'. שהרי הקטרת היא חביבה מן הכל, והיא שמחת העליונים והתחתונים. וכתוב שמן וקטרת ישמח לב.

ועוד דדחקו שעתא בחיי דאבוהון. ועוד דלא אנסיבו, והוו פגימין, (ד"ק ל"ד ע"א) דמאן דלא אנסיב, פגים הוא, ולא הוא כדאי לאשתכחא ברכאן בעלמא על ידוי, עלוי לא שריין, כל שפן על ידוי לא אחרים. ועוד, דהא תנן רזוי חמרא הו, ובגין כך, ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וגו'. דהא קטרת חביב הוא מפלא, וחדוותא דעלאין ותתאין, וכתיב (משלי יז) שמן וקטרת ישמח לב.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

לית מצורע אלא ההוא דאתעביד בזכותא. דחמש דמים אינון דדם נדה מסאבין, דאינון פלהו דם טמא. וחמש דמין דכניין. ומאן דאעבר עליהו, פאלו אעבר על עשר דברות, דאינון פלל תרי"ג פקודין.

אין מצרע אלא אותו שנעשה בזיבה. שחמשה דמים הם של דם נדה שמטמאים, שכלם הם דם טמא, וחמשה דמים טהורים. ומי שעובר עליהם פאלו עבר על עשרת הדברות, שהם כלל של תרי"ג מצוות.

ושפחה יצר הרע איהי מליא מומין. ובגין דא, (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב. ובגין דא, פהנא

ושפחה, יצר הרע, היא מלאה במומים, ומשום כך (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב. ומשום שבעולם, משום שנאמר בגבירה,

זה הפהן לא היה צריך לקרב אל מי שיש בו מום מפל המומים

(שיר ד) בְּלֶךְ יָפֵה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין
בָּךְ, כֶּף לֹא צָרִיף לְקָרֵב אֵלֶיָּהּ מִי
שֵׁישׁ בּוֹ מוֹם, וְאָף כֶּף לֹא צָרִיף
לְקָרֵב אֵלֶיָּהּ זָר, (במדבר ג) וְהִזְרָה
הַקָּרֵב יוֹמֵת, וְהִינּוּ מִמִּזְרָר, מוֹ"ם
זָר. מוֹם נִקְבָּה, זָר זָכָר. וּמִשׁוּם
כֶּף צְנוּה, (ויקרא יח) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת
טְמֵאתָה לֹא תִקְרַב. וְעַל אוֹתָם
שִׁקְרָבִים אֵלֶיָּהּ כְּתוּב בְּהֵם,
וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר
לֹא צְנוּה אֹתָם וַתִּצָּא אֵשׁ מִלִּפְנֵי
ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ.

וְקָרְבָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת הֵם, י' בָּאִישׁ,
ה' בָּאִשָּׁה, ו' בְּבֶן חֲתָן, ה' בְּפִלֵּה.
אֲשֵׁרֵי מִי שֶׁמִּקְרִיב אוֹתִיּוֹת יְהוָה
בּוֹ וּבִאֲשֶׁתוֹ וּבְכַנּוֹ וּבְכַתּוֹ בְּקִדְשָׁה
וּבְכַרְכָּה, בְּנִקְיוֹת, בְּעֲנוּה וּבְכַשְׁת
פְּנִים, בְּכָל מַדוֹת טוֹבוֹת
שֶׁכְּתוּבוֹת עַל בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה.

וּמִתְחַמְמִים בָּאִשִּׁים קְדוּשִׁים,
שְׂאִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁהֵם אֵשׁ, עוֹלָה
וַיּוֹרֵד, אֵשׁ קֹדֶשׁ שֶׁל עֲצֵי
הַמַּעְרָכָה, שֶׁהֵם עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ
אֵיכָרִים קְדוּשִׁים, וְאֵשׁ שֶׁל גְּבוּהָ
יּוֹרֵד, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים,
וּבְשִׁבִיל שְׁנֵי הָאִשִּׁים הִלְלוּ אֵמֵר
הַנְּבִיא (ישעיה כד) בְּאוֹרִים כְּבָדוֹ ה',
שֶׁהֵם הָאִשִּׁים שֶׁל הַשְּׂכִינָה, שֶׁבָּהּ
כְּתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ
אֲכָלָה הוּא.

וְהֵם אֵשׁ עֲלִיּוֹן, כֶּסֶף רַחֲמִים. אֵשׁ
תְּחִתּוֹנָה, כֶּסֶף דִּין. וְהֵם בִּינָה
וּמְלָכוּת. מְלָכוּת - אֵשׁ עוֹלָה.
בִּינָה - אֵשׁ יוֹרֵד. יְהוָה, עֲמוּד
הָאֲמָצְעִי, אוֹחוֹ בְּשִׁנְיָהֶם. בִּינָה
יְהוָה, ה' מְלָכוּת.

בְּאֲשֶׁר הַתְּפָאֶרֶת אוֹחֶזֶת אוֹתָם,
שׁוֹרָה עֲלֵיו חֲכָמָה, שְׁבָה כ"ח
מ"ה. מ"ה - הוּא יוֹד ה"א וְא"ו
ה"א. הַפֶּתַח שְׁלוֹ - יוֹד וְא"ו
דְּלָת. ה"א אֶלֶף. וְא"ו אֶלֶף
וְא"ו. ה"א אֶלֶף. וְכֵלֶן אַרְבָּעִים
וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת נִמְצְאוֹת בְּאָדָם
וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בֶּן, שֶׁהוּא ו', מִסְתַּלְקֵת

לֹא הָיָה צָרִיף לְקָרֵב לְגַבֵּי מֵאן דְּאִית בֵּיה מוּמָא, מְכַל
מוּמִין דְּעִלְמָא. בְּגִין דְּמִטְרוּנִיתָא אֲתָמַר בְּה, (שיר השירים
ד) בְּלֶךְ יָפֵה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ. הֵכִי לֹא צָרִיף לְקָרֵב
לְגַבֵּה מֵאן דְּאִית בֵּיה מוֹם, וְאִיף הֵכִי לֹא צָרִיף לְמִקְרַב
לְגַבֵּה זָר (במדבר ג) וְהִזְרָה הַקָּרֵב וְהִינּוּ מִמִּזְרָר, מוֹ"ם
זָר. מוֹם נִיֻּקְבָּא, זָר זָכָר. וּבְגִין דָּא מְנִי. (ויקרא יח) וְאֵל
אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאתָה לֹא תִקְרַב וְעַל אֵינוֹן דְּקָרִיבִין לָהּ,
כְּתִיב בְּהוֹן וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יי' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צְנוּה אוֹתָם
וַתִּצָּא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יי', וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ.

וְקָרְבָן דְּאֵתוֹן אֵינוֹן, י' בָּאִישׁ, ה' בָּאִשָּׁה, ו' בְּבֶן חֲתָן,
ה' בְּפִלֵּה. זַכָּאָה אִיהוּ מֵאן דְּאִקְרִיב אֵתוֹן
דִּיהוָה, בֵּיה וּבִאֲתַתִּיה וּבְכַרְתִּיה, בְּקִדּוּשָׁה
וּבְכַרְכָּה בְּנִקְיוֹ בְּעֲנוּה וּבְכַשְׁת פְּנִים בְּכָל מַדוֹת טְבִין
דְּכְתִיבִין עַל מְאָרֵי מִתְנִיתִין.

וּמִתְחַמְמִין בָּאִשִּׁין קְדִישִׁין, דְּאִישׁ וְאִשָּׁה דְּאֵינוֹן אֵשׁ,
עוֹלָה וַיּוֹרֵד, אֵשׁ קֹדֶשׁ דְּעֲצֵי הַמַּעְרָכָה,
דְּאֵינוֹן עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ אֲבָרִין קְדִישִׁין, וְאֵשׁ שֶׁל גְּבוּהָ נְחִית,
דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים, וּבְגִין תְּרִין אֲשִׁין אֵלִין אֵמֵר נְבִיא,
(ישעיה כד) בְּאוֹרִים כְּבָדוֹ יי'. דְּאֵינוֹן אֲשִׁין דְּשִׁכְנִיתָא, דְּבָהּ
כְּתִיב (דברים ד) כִּי יי' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא.

וְאֵינוֹן אֵשׁ עוֹלָה כֶּסֶף רַחֲמִים. אֵשׁ תְּתָאָה כֶּסֶף דִּין.
וְאֵינוֹן בִּינָה וּמְלָכוּת מְלָכוּת אֵשׁ עוֹלָה. בִּינָה אֵשׁ
יוֹרֵד. יְהוָה, עֲמוּדָא דְּאֲמָצְעִיתָא, אֲחִיד בְּתְרוּוֹיָהּ. בִּינָה
יְהוָה ה' מְלָכוּת.

תְּפָאֶרֶת כַּד אֲחִיד לוֹן, שְׂרִיא עֲלִיהּ חֲכָמָה, דְּבִינָה כ"ח
מ"ה. מ"ה: אִיהוּ יוֹד ה"א וְא"ו ה"א. כַּח
דִּלִּיָּה, יוֹד וְא"ו דְּלָת. ה"א אֶלֶף. וְא"ו אֶלֶף וְא"ו.
ה"א אֶלֶף. וְכֵלֶהוּ אַרְבָּעִין וְתָרִין אֵתוֹן, מִשְׁתַּכְּחִין בְּבַר
נֶשׁ וּבִאֲתַתִּיה וּבְכַנּוֹ, וּבְגִין דָּא לִית בַּר נֶשׁ שְׁלִים, אֶלָּא
כְּבִין וּבַת. וּמֵאן דְּלִית לִיה בֶּן דְּאִיהוּ ו', אֲסַתְּלַק י' מִיְגִיָּה.
וּמֵאן דְּלִית לִיה בַּת, דְּאִיהוּ ה', אֲסַתְּלַק ה' עוֹלָה, דְּאִיהוּ
וּבִאֲשֶׁתוֹ וּבְכַנּוֹ, וּמִשׁוּם כֶּף אֵין אָדָם שְׁלָם אֶלָּא בְּבִין וּבַת. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בֶּן, שֶׁהוּא ו', מִסְתַּלְקֵת

אם, מן פת זוגיה. דאתוון לא שרין דא בלא דא. ובגין דא, באיש ואשה בן ובת, דאתעבידו כדקא יאות, שרין עלייהו יהו"ה, ואתקריאו (ס"א בנים לקודשא ברוך הוא. ה"א הוא דכתיב) (דברים יד) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם. (ע"כ רע"א מהימנא).

ממנו י'. ומי שאין לו בת, שהיא ה', מספלקת ה' העליונה, שהיא אם, מבת זוגו. שהאותיות לא שורות זו בלי זו, ומשום כך באיש ואשה, בן ובת שנעשו כראוי, שורה עליהם יהו"ה, ונקראים (בנים לקודש ברוך הוא. והו שכתוב) (שם יד) בנים אתם לה' אלהיכם. (ע"כ רע"א מהימנא).

זאת משחת אהרן ומשחת בניו. (ויקרא ז) רבי יוסי אמר, זאת ודאי משיחותא דאהרן. דהא אהרן אתמשח, ואייתי ממשח רבות עלאה מעילא, ונגיד ליה לתתא. ועל ידא דאהרן אתמשח, ממשיחתא קדישא לאתברכא, ועל דא זאת משחת אהרן ומשחת בניו ודאי.

זאת משחת אהרן ומשחת בניו. רבי יוסי אמר, זאת ודאי משיחת אהרן, שהרי אהרן נמשח, ובא משמן משחה עליו מלמעלה, ומשפיע אותו למטה. ועל ידי שאהרן נמשח ממשיחה קדושה להתברך, ועל זה זאת משחת אהרן ומשחת בניו ודאי.

רבי יהודה פתח, (מלכים ב, ד) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית. מהכא אוליפנא, דלית ברכתא שרין בפתורא ריקניא, ועל מלה ריקנית. ותאמר אין לשפחתך כל בבית פי אם אסוף שמן. אמר לה, ודאי סיועא דניסא הוא, דהא ודאי באתריה הוא, ומתמן ברכאן נפקין ושרין. מה פתיב הם מגישים אליה והיא מוצקת. והיא מוצקת סתם.

רבי יהודה פתח, (מלכים ב-ד) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית. מפאן למדנו, שאין הברכה שורה בשלחן ריק ועל דבר ריקני. ותאמר אין לשפחתך כל בבית פי אם אסוף שמן. אמר לה, ודאי זהו סיוע של נס, שהרי ודאי אחריו הוא, ומשם ברכות יוצאות ושורות. מה פתוב? הם מגישים אליה והיא מוצקת. והיא מוצקת סתם.

רבי יוסי אמר, ויעמד השמן, פמה דאוקמוה, דכתיב, (ישעיה ה) בקרן בן שמן. וכתיב (שיר השירים א) שמן תורק שמך, לאחזאה דהא מהאי שמן, נגידין ברכאן על ידא דכהנא, וכהנא נגיד להו לתתא, ואמשח (ס"א ואתמשח) להאי זאת, דהא הוא דכתיב זאת משחת אהרן ומשחת בניו, וכתיב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש, והא אתמר.

רבי יוסי אמר, ויעמד השמן, כמו שבארונה, שכתוב (ישעיה ה) בקרן בן שמן. וכתוב (שיר א) שמן תורק שמך, להראות שהרי מהשמן הזה שופעות ברכות על יד הכהן, והכהן משפיע אותן למטה ומושח (ונמשח) לזאת הזו. זהו שכתוב זאת משחת אהרן ומשחת בניו, וכתוב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש, והרי נתבאר.

קח את אהרן ואת בניו אתו ואת הבגדים. (ויקרא ח) רבי חייא פתח (תהלים לו) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים, עמך מקור חיים - זה השמן העליון ששופע ואינו פוסק לעולמים, ששרוי בתוך החכמה העליונה

קח את אהרן ואת בניו אתו ואת הבגדים. רבי חייא פתח, כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים - זה השמן העליון ששופע ואינו פוסק לעולמים, ששרוי בתוך החכמה העליונה

של הכל. זהו שכתוב כי עמך, עמך שרוי, ולא נפרד ממך לעולמים, בחביבות של הכל. מקור חיים, משום שהיא מקור ומעין החיים, להוציא חיים לעץ העליון ולהדליק את הנרות. ועל זה אותו העץ נקרא עץ חיים, האילן שנטוע ונשרש משום אותו מקור החיים.

ועל זה באורך נראה אור. באורך - זה האור שנגזר לצדיקים לעתיד לבא, שכתוב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב. ומאותו אור עתידים ישראל להאיר בעולם הבא.

דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו' - זה הקדוש ברוך הוא, שהוא עץ עליון באמצע הגן שאוחז את כל הצדדים. מה הטעם? משום שאחוז בו אותו (באותו) מקור חיים, ומעטר אותו בעטרות עליונות סביב הגן כמו אם שמעטרת את בנה על הכל. זהו שכתוב (שיר א) צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן וְגו'. ומשום כך כי עמך מקור חיים, ועל זה באורך נראה אור.

רבי יצחק אמר, כי עמך מקור חיים - זה הפה הגדול למעלה, כנגדו כהן גדול למטה. משום כך משפיע הפה שמן משחת קדש עליון למטה ומדליק מנורות למעלה. שהפה הגדול שלם בשלמות של שבעת הימים העליונים, ולהתעטר על הכל. כנגד זה שבעה ימי מלואים לכהן שלמטה, שימצא הכל כמו שלמעלה. ועל זה ימי המלואים נקראו ימי ההשלמה, כדי שישתלם הפה בשאר הימים האחרים להשלים שבעה כאחד. ואלה נקראים ימי מלואים,

דא שמן עלאה, דנגיד ולא פסיק לעלמין, דשריא בגו חכמה עלאה דכלא, הדא הוא דכתיב פי עמך, עמך שריא, ולא מתפרשא מנף לעלמין, בחביבותא דכלא. מקור חיים, בגין דהיא מקורא ומפועא דחיים, לאפקא חיים לאילנא עלאה, ולאדלקא בוצינין. ועל דא ההוא אילנא אקרי עץ חיים, אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא דחיים.

ועל דא באורך נראה אור. באורך: דא אור דגניז לצדיקייא לזמנא דאתי, דכתיב, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב. ומההוא נהירו זמינין ישראל לאנהרא (דף ל"ד ע"ב) לעלמא דאתי.

דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו', דא קדשא בריך הוא, דאיהו אילנא עלאה במציעות גנתא, דאחיד לכל סטרין. מאי טעמא. בגין דאחיד ביה ההוא (ג"א ביהוא) מקור חיים, ואעטר ליה בעטרין עלאין סחרניה דגנתא. פאימא דמעטרא לברה על כלא, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ג) צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן וְגו'. ובגין כך כי עמך מקור חיים, ועל דא באורך נראה אור.

רבי יצחק אמר, כי עמך מקור חיים, דא כהן גדול לעילא, לקבליה כהן גדול לתתא. בגין כך, אנגיד פהנא משח רבות עלאה קדישא לתתא, ואדליק בוצינין לעילא. דכהן גדול שלים בשלימו דז' יומין עלאין, ולא תעטרא על כלא.

לקבר דא שבעת ימי מלואים, לכהנא דלתתא, לאשתפחא כלא כגוונא דלעילא. ועל דא ימי מלואים אקרון: יומי אשלמותא, בגין דישתלים פהנא בשאר יומין אחרנין, לאשלמא שבעה כחדא. ואלין ימי מלואים אקרון, בגין דאתאחדן שאר

משום שאוֹחֲזִים בו שָׁאֵר הָאֲחֵרִים. מה זֶה אוֹמֵר? שְׁפָשְׁהֵכֶן מִתְעוֹרֵר, כָּל שָׁאֵר הָאֲחֵרִים מִתְעוֹרְרִים עִמּוֹ.

וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב, וּמִפְתַּח אֵהָל מוֹעֵד וְגו', עַד יוֹם מְלֵאת וְגו'. שְׁבַעַת יָמִים וְדָאֵי, וְאֵז מִתְעַטֵּר הִפְהֵן לְמִטָּה בְּכָל כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה. מִשּׁוּם שְׁבַשְׁעָה שְׁמִתְעוֹרֵר הִפְהֵן שְׁלִמְטָה, הַכֹּל יִתְעוֹרְרוּ עַל יְדוֹ לְמַעְלָה, וְיִמְצְאוּ בְּרֻכּוֹת לְמַעְלָה וְלִמְטָה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, מַה שׁוֹנָה שְׁמִשַׁח מִשֶּׁה אֵת אֶהְרֵן? אֵלֶּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִבֵּן שֶׁל אוֹתוֹ (אָחֻז בְּאוֹתוֹ) מְקוּם מְקוֹר הַחַיִּים, וְכְתוּב (ישעיה סג) מוֹלִיף לִימִין מִשֶּׁה זְרוּעַ תְּפָאֲרָתוֹ. וּמִשֶּׁה שְׁמִשַׁח כָּל אוֹתָם יְמֵי מְלוּאִיִּם, לְהַשְׁרֹת הַכֹּל עִם אֶהְרֵן.

רַבִּי חֲזַקְיָה הֵיזֵב יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ, כִּמְהָ אוֹרוֹת נִבְרָאוּ טָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם? אָמַר לוֹ, שְׁבַעַת. וְאֵלוֹ הֵם: אוֹר תּוֹרָה, אוֹר גִּיְהֵנָם, אוֹר גֵּן עֵדֵן, אוֹר כֶּסֶף הַכְּבוֹד, אוֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אוֹר תְּשׁוּבָה, אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. וְאֵלֶּה נִבְרָאוּ בְּטָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. שְׁבַעַת אוֹרוֹת וּמְאוֹרוֹת שֶׁנִּבְרָאוּ בְּאֶהְרֵן, וְהוּא מְדַלֵּק מְנוֹרוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פִּתַּח, (קהלת א) הַכֹּל הֵיזֵה מִן הָעֵפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר. הֲרֵי שְׁנִינּוּ, הַכֹּל הֵיזֵה מִן הָעֵפֶר - אֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה. מִי הָעֵפֶר? אוֹתוֹ שְׁשׁוּרֵי תַחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יִיסָא סְבָא, הַכֹּל הֵיזֵה מִן הָעֵפֶר - מְקוּם שְׁכּוֹנֵס אֵת הַכֹּל. מְלַמֵּד שְׁיִצְאוּ שְׁבִילִים לְצַד הַזֶּה וְלְצַד הַזֶּה, וְהַתְּכַנְסוּ לְהָאִיר כְּמוֹ הָעֵפֶר הַזֶּה שְׁזוֹרְקִים אוֹתוֹ לְכָל עֵבֶר. וְעַל זֶה, הַכֹּל הֵיזֵה מִן הָעֵפֶר, וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר, וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר וְדָאֵי.

אֲחֵרְנִין בֵּיהּ. מָאֵי קָא מִיִּירֵי. דְכַד כְּהֵנָּא אֲתַעֵר, כָּל שָׁאֵר אֲחֵרְנִין מִתְעַרְיִן עִמֵּיהּ.

וּבְגִין כֵּן כְּתוּב וּמִפְתַּח אֵהָל מוֹעֵד וְגו', עַד יוֹם מְלֵאת וְגו'. שְׁבַעַת יוֹמִין וְדָאֵי, כְּדִין אֲתַעֵטֵר כְּהֵנָּא לְתַתָּא בְּכֻלָּא, כְּגוֹוְנָא דְלַעִילָא. בְּגִין דְבְּשַׁעְתָּא דְכְּהֵנָּא דְלְתַתָּא אֲתַעֵר, כְּלָא יִתְעַרוּן עַל יְדֵיהּ לַעִילָא, וְיִשְׁתַּכְחוּן בְּרֻכָּאן לַעִילָא וְתַתָּא.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, מָאֵי שְׁנָא דְמִשַׁח מִשֶּׁה לְאֶהְרֵן. אֵלֶּא, בְּגִין דְּאִיהוּ בְּרָא דְהוּא (ס"א אַחִיד כְּהוּא) אֲתַר מְקוֹרָא דְחַיִּי. וְכְתוּב (ישעיה סג) מוֹלִיף לִימִין מִשֶּׁה זְרוּעַ תְּפָאֲרָתוֹ. וּמִשֶּׁה שְׁמִשַׁח כָּל אִינוּן שְׁבַעַת יְמֵי מְלוּאִיִּין, לְאֲשַׁרְאֵה כָּלֵא עִמֵּיהּ דְאֶהְרֵן.

רַבִּי חֲזַקְיָה הֵזֵב יְתִיב קָמֵי דְרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לֵיהּ, כִּמְהָ נְהוֹרִין אֲתַבְּרִיאוּ עַד לָא אֲבַרִי עֲלִמָּא. אָמַר לֵיהּ שְׁבַעַת. וְאֵלִין אִינוּן: אוֹר תּוֹרָה. אוֹר גִּיְהֵנָם. אוֹר גֵּן עֵדֵן. אוֹר כֶּסֶף הַכְּבוֹד. אוֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אוֹר תְּשׁוּבָה. אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. וְאֵלִין אֲתַבְּרִיאוּ עַד לָא אֲתַבְּרִי עֲלִמָּא. שְׁבַעַת נְהוֹרִין בּוֹצִינִין אֲתַאֲחֵדוּ בֵּיהּ בְּאֶהְרֵן, וְהוּא אֲדַלִּיק בּוֹצִינִין מַעִילָא לְתַתָּא. רַבִּי אֶלְעָזָר פִּתַּח (קהלת א) הַכֹּל הֵיזֵה מִן הָעֵפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר. הָא תְּנִינּוּ, הַכֹּל הֵיזֵה מִן הָעֵפֶר, אֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה. מָאֵן הָעֵפֶר. הַהוּא דְשַׁרְיָא תַחַת כֶּרְסֵי יְקָרָא קְדִישָׁא.

בְּסִפְרָא דְבֵי רַב יִיסָא סְבָא, הַכֹּל הֵיזֵה מִן הָעֵפֶר, אֲתַר דְכְּנִישׁ לְכֻלָּא, מְלַמֵּד, דְנִפְקוּ שְׁבִילִין לְהָאֵי סְטָרָא וְלְהָאֵי סְטָרָא, וְאֲתַכְּנָשׁוּ לְאֶנְהָרָא, כְּעַפְרָא דָא דְזוֹרְקִין לָהּ לְכָל עֵבֶר. וְעַל דָּא הַכֹּל הֵיזֵה מִן הָעֵפֶר, וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר וְדָאֵי.

אָרְא מן העֶפֶר - שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַקְדוּשׁ. וְהַעֶפֶר הַזֶּה מֵהַעֶפֶר הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח) וְעִפְרוֹת זָהָב לוֹ. כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא מַעֲשֵׂה לְמֹשֶׁה, כִּף הוּא לְמַעְלָה כְּמוֹ זֶה. וּבִארְנוּ עֶפֶר, עֶפֶר שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהַעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּה"א. וְעַל זֶה - אֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם - בְּהַ בְּרָאָם. וּמִשׁוֹם כִּף, הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפֶר. אֵיזָה עֶפֶר? אוֹתוֹ שִׁשְׁרֵי תַחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד הַקְדוּשׁ.

כְּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) כָּלֶךְ יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ. כָּלֶךְ יִפֶּה רַעֲיָתִי - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמוֹם אֵין בָּךְ - אֵלוֹ סְנֵהֲדָרִין, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם שָׁמוֹת. שְׁבַעִים נֶפֶשׁ שִׁירְדוּ עִם יַעֲקֹב, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּלָם. וְעַל זֶה אֵין בּוֹדְקִין מִן הַסְּנֵהֲדָרִין וְלִמְעַלָּה.

שְׁנַיִנו, כְּתוּב (שְׁמוֹת יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ. מִי זֶה מִמְּלֶכֶת כְּהֻנִּים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, זֹאת מִשְׁחַת אֶהְרֵן וּמִשְׁחַת בְּנָיו. שֶׁכְּשֶׁמִּתְבָּרַכַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יַד הַכְּהֻנִּים, אִזּוֹ נִקְרְאוֹת עַל שְׁמֵם, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב מִמְּלֶכֶת כְּהֻנִּים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֵּא רֵאָה, מַלְכוּת כְּהֻנִּים לֹא נִקְרְאוֹת, אֲלֹא מִמְּלֶכֶת, שֶׁהַמְּלִיכוֹ אוֹתָהּ הַכְּהֻנִּים וְעָשׂוּ אוֹתָהּ גְּבִירָה עַל הַכֹּל. אֲבָל מַלְכוּת כְּהֻנִּים לֹא נִקְרְאוֹת, שֶׁהָיָה מִן הַשָּׁמַיִם נִקְרְאוֹת מַלְכוּת, מַלְכוּת שְׁמַיִם וְדָאֵי. וְכֵאֵן מִמְּלֶכֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁכְּהֻנִּים הַמְּלִיכוֹ אוֹתָהּ, וּמִחֲבָרִים אוֹתָהּ עִם הַמְּלֶכֶךְ, וְאִזּוֹ הִיא מִמְּלֶכֶת עַל כָּל גְּבוּי הַמְּלֶכֶךְ. מִמְּלֶכֶת עַל כָּל כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל הַמְּלֶכֶךְ. מִמְּלֶכֶת בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחֻמוֹנִים. מִמְּלֶכֶת עַל כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּתוּב (עֲמוּס ט) וְאֶגְדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יִסְדָּה. וְאֶגְדָּתוֹ -

אָרְא מִן הָעֶפֶר, דְּבִי מִקְדָּשָׁא קְדִישָׁא. וְהֵאֵין עֶפֶר מֵעֶפְרָא עֲלֵאָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב כח) וְעִפְרוֹת זָהָב לוֹ. כְּמָה דְאַשְׁתַּכַּח עוֹבְדָא לְתַתָּא, הֲכִי נִמְי הוּא לְעֵילָא כְּגוֹוֵנָא דָא. וְאוֹקִימָנָא עֶפֶר, עֶפֶר דְּבִי מִקְדָּשָׁא. דְּעֵלְמָא דָא בְּה' אֶתְבְּרִי. וְעַל דָּא, אֶפִּילוּ גִלְגַּל חֲמָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, בְּה' בְּרָאָם. וּבְגִינֵי כִף, הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפֶר. מָאֵן עֶפֶר. הֵהוּא דְשְׁרֵי תַחַת כְּרִסֵּי יִקְרָא קְדִישָׁא.

כְּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) כָּלֶךְ יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ. כָּלֶךְ יִפֶּה רַעֲיָתִי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמוֹם אֵין בָּךְ, אֵלוֹ סְנֵהֲדָרִין דְּאֵינוֹן לְקַבִּיל שְׁבַעִין וְתַרִּין שְׁמָהוֹן. שְׁבַעִין נֶפֶשׁ דְּנַחְתּוֹ עִם יַעֲקֹב, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַל כָּלָא. וְעַל דָּא אֵין בּוֹדְקִין מִן הַסְּנֵהֲדָרִין וְלִמְעַלָּה.

הַתָּנָן, כְּתוּב (שְׁמוֹת יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ. מָאֵן מִמְּלֶכֶת כְּהֻנִּים. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, זֹאת מִשְׁחַת אֶהְרֵן וּמִשְׁחַת בְּנָיו, דְּכַד אֶתְבָּרַכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל יַד דְּכַהֲנֵי, כְּדִין אֶתְקַרֵּי עַל שְׁמִיהוֹן, הֵדָא הוּא דְכְּתוּב מִמְּלֶכֶת כְּהֻנִּים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, תָּא חֲזִי, מַלְכוּת כְּהֻנִּים לֹא אֶקְרִי, אֲלֹא מִמְּלֶכֶת, דְּאֶמְלָכוּ לָהּ כְּהֻנֵי, וְעַבְדוּ לָהּ גְּבִירְתָא עַל כָּלָא. אֲבָל מַלְכוּת כְּהֻנִּים לֹא אֶקְרִי, דֵּהָא מִן הַשָּׁמַיִם אֶקְרִי מַלְכוּת, מַלְכוּת שְׁמַיִם וְדָאֵי. וְהֵכָא מִמְּלֶכֶת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר דְּכַהֲנֵי אֶמְלָכוּ לָהּ, וּמִחֲבָרָאן לָהּ בְּמִלְפָא, וְכִדִּין הִיא מִמְּלֶכֶת, עַל כָּל גְּבוּי מִלְפָא. מִמְּלֶכֶת עַל כָּל זֵינוֹ מִלְפָא. (דף ל"ה ע"א)

מִמְּלֶכֶת בְּעֵלְאֵי וְתַתָּאֵי. מִמְּלֶכֶת עַל כָּל עֲלָמָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּתוּב (עֲמוּס ט) וְאֶגְדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יִסְדָּה. וְאֶגְדָּתוֹ: כַּד אֶזְדוּג מִלְפָא

כְּשֶׁמִזְדוּג הַמְלֶךְ כְּנִגְדָה בְּכָל אוֹתָן
הַעֲטוֹת הַקְדוֹשׁוֹת בְּכַנּוּס אֶחָד,
אֲזִי וְאֶגְדָּתוֹ כְּתוּב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְאֶגְדָּתוֹ - כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וּלְקַחְתֶּם אֶגְדַּת אֲזוּב. מַה
זֶה אוֹמֵר? שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כָּאֶחָד
וּמִתְבָּרְכַת מֵהֶם, אֲזִי שׁוֹלְטַת עַל
הַכֹּל וּמֵאִירָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,
וְהַכֹּל בְּשַׁעַר שֶׁהִכְהֵן עוֹבֵד אֶת
הַעֲבוּדָה וּמִקְרִיב קֶרֶבֶן וּמִקְטִיר
קֶטֶרֶת וּמִכְנֵן דְּבָרִים לְקָרֵב הַכֹּל
כָּאֶחָד. אֲזִי כְּתוּב, וְאֶגְדָּתוֹ עַל
אֶרֶץ יִסְדָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּשֶׁנּוֹסֵעַ אֶהְרֵן,
הַכֹּל נוֹסְעִים עִמּוֹ, עַד שֶׁמִּתְבָּרְכַת
כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל וּמִתְבָּרְכִים עֲלֵיוֹנִים
וּתְחִתּוֹנִים, אֲזִי כְּתוּב (תְּהִלִּים קל"ה)
בְּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שֶׁכֵּן יְרוּשָׁלַם
הַלְלוּיָהּ. (שם ע"ב) וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ
וְיִמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן
וְאָמֵן.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוֹטְקִיָּא
לְלוּד, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי
חִזְקִיָּה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר,
(ישעיה נ"א) וְאֲשֶׁם דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל
יְדֵי כִסִּיתִיךָ וְגו'. שְׁנִינוּ, כָּל אָדָם
שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּדְבָרֵי תוֹרָה
וּשְׁפֹתוֹתָיו מְרַחֲשׁוֹת תוֹרָה,
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עֲלָיו,
וּשְׁכִינָה פּוֹרֶשֶׁת כְּנִפְיָה עֲלָיו. זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב וְאֲשֶׁם דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל
יְדֵי כִסִּיתִיךָ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁהוּא
מְקַיֵּם אֶת הַעוֹלָם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁמַּח עִמּוֹ כָּאֵלּוּ אוֹתוֹ יוֹם
נִטַּע שְׁמִים וְאֶרֶץ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם)
לְנִטַּע שְׁמִים וְלִיֶסֶד אֶרֶץ וְלֵאמֹר
לְצִיּוֹן עַמִּי אֶתָּה.

מִבָּאֵן לְמִדְנֵי שִׁישְׂרָאֵל נִקְרָאוּ
בְּשֵׁם שֶׁל צִיּוֹן, שֶׁכְּתוּב וְלֵאמֹר
לְצִיּוֹן עַמִּי אֶתָּה. וְרֵאִיתִי שֶׁכְּנִסְתַּי
יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת בְּשֵׁם שֶׁל צִיּוֹן,
שֶׁכְּתוּב (שם א) צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה
וְשָׁבִיָּה בְּצַדִּיקָה.

לְקַבְּלָהּ, בְּכָל אֵינוֹן עֲטָרִין קְדִישִׁין, בְּכַנּוּפִיָּא
חַד, כְּפִדִּין וְאֶגְדָּתוֹ כְּתוּב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְאֶגְדָּתוֹ: כְּמָה דָּאֵת אָמַר,
(עֲמוֹת י"ב) וּלְקַחְתֶּם אֶגְדַּת אֲזוּב. מָאִי קָא
מִיִּירִי. דְּכֵד מִתְחַבְּרָאן כְּחָדָא, וְאִתְבָּרְכָא
מִנִּיָּהוּ, כְּפִדִּין שְׁלֵטָא עַל כְּלָא, וְנִהְרָא לְעִילָא
וְתַתָּא. וְכְלָא בְּשַׁעַתָּא דְּכִהְנָא פְּלַח פּוּלְחָנָא,
וְאִקְרִיב קֶרֶבְנָא, וְאִקְטִיר קֶטֶרֶת, וּמְכוּוֹן מְלִין
לְקָרְבָא כְּלָא כְּחָדָא. כְּפִדִּין כְּתוּב, וְאֶגְדָּתוֹ עַל
אֶרֶץ יִסְדָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּדֵי נִטַּל אֶהְרֵן כְּלָא נִטְלִין
עִמָּיה, עַד דְּאִתְבָּרְכָא כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל,
וְאִתְבָּרְכָאן עֲלָאִי וְתַתָּאִי. כְּפִדִּין כְּתוּב, (תְּהִלִּים קל"ה)
בְּרוּךְ יי' מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַם הַלְלוּיָהּ. (תְּהִלִּים
ע"ב) וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת
כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אֲזִיל מִקְפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהָוּוּ
עִמָּיה רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה. פָּתַח רַבִּי
אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה נ"א) וְאֲשֶׁם דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל
יְדֵי כִסִּיתִיךָ וְגו'. תְּנִינָן, כָּל בַּר נֶשׁ דְּאִשְׁתַּדֵּל
בְּמַלְי דְּאוּרִיָּתָא, וּשְׁפוּתִיה מְרַחֲשֵׁן אוּרִיָּתָא,
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲפִיָּא עָלֶיהָ, וּשְׁכִינְתָּא פְּרָשָׁא
עָלֶיהָ גְּדַפְּהָא, הָדָא הוּא דְּכְתוּב וְאֲשֶׁם דְּבָרִי
בְּפִיךָ וּבְצֶל יְדֵי כִסִּיתִיךָ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דֵּהוּא
מְקַיֵּים עֲלֵמָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲדִי עִמָּיה,
כְּאֵלּוּ הֵהוּא יוּמָא נִטַּע שְׁמִיָּא וְאֶרֶעָא. הָדָא
הוּא דְּכְתוּב, (ישעיה נ"א) לְנִטוּעַ שְׁמִים וְלִיֶסוּד אֶרֶץ
וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אֶתָּה.

מִבָּאֵן אוּלְפִינָא, דִּישְׂרָאֵל אֶקְרוּן בְּשֵׁמָא דְּצִיּוֹן,
דְּכְתוּב וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אֶתָּה, וְחִמִּינָא
דְּכְנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל אִקְרִי בְּשֵׁמָא דְּצִיּוֹן, דְּכְתוּב,
(ישעיה א) צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה וְשָׁבִיָּה בְּצַדִּיקָה.

עוד פתח ואמר, (שם) צור תעודה
חתום תורה בלמדי. צור תעודה
- זו עדות של דוד, שכתוב (תהלים
קלב) ועדותי זו אלמדם. צור - היא
קשור, כמו שקושר קשר במקום
אחד. חתום תורה בלמדי. חתום
תורה - חתימה של התורה, וכל
שפע ומשחת שמן ששופעים
מלמעלה, באיזו (בין) חתימה
שלו? בלמדי. משום ששם
מתכנס שמן משחה בין שני
עמודים ששם שורים, מקום
הכנוס של כל שמן משחה
ששופע ממעל, לשפך אותו לפי
האמה ולהריק אותו בתעודה
הזאת, ואז נקשר הכל קשר אחד
נאמן.

בא וראה מה בין אותם
שמשתדלים בתורה לנביאים
נאמנים. אותם שמשתדלים
בתורה עדיפים מנביאים בכל
פעם. מה הטעם? שהם עומדים
בדרך עליונה יותר מנביאים,
אלו שמשתדלים בתורה עומדים
למעלה, במקום שנקרא תורה,
(תפארת) שהוא קיומה של כל
האמונה, ונביאים עומדים למטה
במקום שנקראו נצח והוד. ועל
בן (נקרא) אותם שמשתדלים
בתורה עדיפים מנביאים,
ועליונים יותר מהם. שאלו
עומדים למעלה, ואלו עומדים
למטה. ואותם שאומרים דברים
ברוח הקדש, עומדים למטה
מכלם.

אשרי אותם שמשתדלים בתורה,
שהם בדרך יותר עליונה על
הכל. מי שעוסק בתורה, לא צריך
לא לקרבות ולא לעולות, שהרי
התורה עדיפה מהכל, וקשר של
האמונה של הכל. ועל זה כתוב,
דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה
שלום. וכתוב, (תהלים קיט) שלום רב
לאהבי תורתך ואין למו מכשול.

הנו פתח ואמר, (ישעיה ח) צור תעודה חתום תורה
בלמודי. צור תעודה. דא סהדותא דדוד,
דכתיב, (תהלים קלב) ועדותי זו אלמדם. היא
קשורא, כמאן דקטר קטורא באתר חד. חתום
תורה בלמודי. חתום תורה: חתימה
דאורייתא, וכל נגידו ורכו דנגיד מלעילא,
באן (נ"א בין) חתימה דיליה. בלמודי. בגין דתמן
אתכנש רבו ומשחא, בין תרין קיימין, דתמן
שריין, אטר כנישו דכל רבות ומשח דנגיד
מלעילא, לאשדאה ליה בפומא דאמה,
ולארקא ליה בהאי תעודה. וכדין אתקשר
כלא קשרא חד מהימנא.

תא חזי, מה בין אינון דמשתדלי באורייתא,
לנביאי מהימני. אינון דמשתדלי
באורייתא, עדיפי מנביאי בכל זמנא. מאי
טעמא. דאינון קיימי בדרגא עלאה, יתיר
מנביאי, אינון דמשתדלי באורייתא קיימי
לעילא, באתרא דאקרי תורה, (נ"א תפארת) דהוא
קיומא דכל מהימנותא. ונביאי קיימי לתתא,
באתר דאקרוו נצח והוד. ועל דא (אקרוו), אינון
דמשתדלי באורייתא, עדיפי מנביאי, ועלאין
מנהון יתיר. דאלין קיימין לעילא, ואלין
קיימין לתתא. אינון דאמרי מלין ברוח הקדש,
קיימי לתתא מפלהו. (ועל דא).

זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, דאינון
בדרגא עלאה יתיר על כלא. (ועל דא)
מאן דלעי באורייתא, לא אצטריך לא
לקרבניו, ולא לעלוו. דהא אורייתא עדיף
מכלא, וקשורא דמהימנותא דכלא. ועל דא
כתיב, (משלי ג) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה
שלום. וכתיב, (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי
תורתך ואין למו מכשול.

עד דהוּוּ אַזְלִי, אַשְׁפְּחוּ חַד גַּבְרָא דְהוּוּ אַתִּי, וְתַלְתַּת עַנְפֵי הַדָּס בְּיַדִּיהָ, קָרִיבוּ גַבְיָהּ, אָמְרוּ לִיהָ לָמָּה לָךְ הָאִי. אָמַר לְרוּחָא אוּבְדָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר שְׁפִיר קְאָמְרַת. אַבְל תַּלְתַּת אֲלִין לָמָּה. אָמַר לִיהָ, חַד לְאַבְרָהָם. חַד לְיִצְחָק, וְחַד לְיַעֲקֹב. וְקַשְׁיֹנָא לְהוּ כַחְדָא, וְאַרְחָנָא כְּהוּ. בְּגִין דְכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) לְרִיחַ שְׁמַנִּיף טוֹבִים שְׁמֵן תּוֹרַק שְׁמֵךְ. בְּגִין דְבַהֲאִי רִיחָא, אַתְקִימִים חוּלְשָא דְנַפְשָא, וּבַהֲיִמְנוּתָא דָא אַתְקִימָא, וְאַתְנַגִּידוּ בְרַכָּאן מַעֲיִלָא וְתַתָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר זַפְּאָה חוּלְקִיהוּן (דף לה ע"ב) דְיִשְׂרָאֵל בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְאַתִּי.

הָא חֲזִי, לִית עַלְמָא (נ"א נַפְשָא) מַתְקִימָא, אֶלְא עַל רִיחָא, וּמְרִיחָא דָא אַשְׁתַּמוּדְעָא רִיחָא אַחְרָא. דְהָא בְּשַׁעְתָא דְנַפְיָק שְׁבַתָא, (נַחְפְּרָה חַבְבִּילָה) וְסַלְקָא נַפְשָא יְתִירָא, וְאַשְׁתַּאֲרוּן נַפְשָא וְרוּחָא מַתְפָּרְשֵׁן עַצִּיבִין, אַתָּא רִיחָא דָא, וּמַתְקַרְבֵּן דָא בְּדָא וְחַדָאן. וְעַל דָא, בְּעֵי רִיחָא בְּתַר רִיחָא, לְקַבְלָא רִיחָא, בִּינוּן דְאַתְקַבַּל רִיחָא מַתְקַרְבֵּן פַּחְדָא וְחַדָאן. כִּי הָאִי גְוֹנָא רִיחָא דְקוּרְבָנָא, בְּרִיחָא (דָא) מַתְקַרְבִּין כִּלְא כַחְדָא, וּמַתְלַהֲטֵן בּוּצִינֵי וְחַדָאן.

הָא חֲזִי, תְרִי בּוּצִינֵי, חַד לְעִילָא וְחַד לְתַתָא, אִי לְהֵיט בַר נֶשׁ הָאִי בּוּצִינָא דְלַתְתָא, וְכַבִּי לָהּ (ס"א לְהוּוּא דְלַעֲלָא), הַהוּא תַנְנָא דְסַלִּיק (נ"א מְבּוּצִינָא תַתָּא), לְהֵיט הַהוּא בּוּצִינָא עַלְאָה. כִּף תַנְנָא דְקַרְבָּנִין, הָאִי תַנְנָא דְסַלִּיק, לְהֵיט בּוּצִינֵי עַלְאִי, וּמַתְלַהֲטֵן בְּחַד, וּמַתְקַרְבִּין כִּלְהוּ פַּחְדָא, בְּרִיחָא דָא. וּבְגִין כִּף, רִיחַ נִיחַח לִינִי, (אִשָּׁה) וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְעַל דָא, רִיחָא דְקַרְבָּנָא, קִיּוּמָא דְכִלְא, וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא. וְקַרְבָּנָא עַל יְדָא דְכַהֲנָא, דְמַקְרַב הַכֹּל וְקִיּוּם הָעוֹלָם. וְהַקְרָבֵן עַל יַד הַכֹּהֵן שְׁמַקְרִיב הַכֹּל, וּמַשׁוּם כִּף שְׁבַעָה יְמֵי הַשְּׁלָמָה נִשְׁתַּלְמּוּ

עַד שְׁהִיוּ הוֹלְכִים, מְצָאוּ אִישׁ אֶחָד שְׁהִיָּה בָּא וּשְׁלֹשָׁה עַנְפֵי הַדָּס בְּיָדוֹ. קָרְבוּ אֵלָיו, אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה לָךְ אֵת אֵלֶּה? אָמַר, לְהַרְוִיחַ אֲבָדָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יִפָּה אֲמַרְתָּ, אַבְל שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה לְשֵׁם מָה? אָמַר לוֹ, אֶחָד לְאַבְרָהָם, אֶחָד לְיִצְחָק, וְאֶחָד לְיַעֲקֹב, וְקַשְׁרֵתִי אוֹתָם יַחַד וְהִרְחַתִּי בְהֵם, מַשׁוּם שְׁכַתּוּב (שִׁיר א) לְרִיחַ שְׁמַנִּיף טוֹבִים שְׁמֵן תּוֹרַק שְׁמֵךְ. מַשׁוּם שְׁבָרִיחַ הַזֶּה עוֹמְדַת חִלְשַׁת הַנַּפְשָׁה, וּבְכַאֲמוּנָה הִזּוּ מַתְקִימָת, וְשׁוֹפְעוֹת בְּרַכּוֹת מִמַּעַלָּה וּמִטָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרִי חִלְקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בָּא רָאָה, אֵין הָעוֹלָם (הַנַּפְשָׁה) מַתְקִים אֶלְא עַל רִיחַ, וּמַהֲרִיחַ הַזֶּה נוֹדַע רִיחַ אַחֵר. שְׁהִי בְּשַׁעָה שְׁיּוּצָאֵת שְׁבַתָּה (נַחְפְּרָה חַבְבִּילָה) וְעוֹלָה הַנַּפְשָׁה הֵיטְרָה, וְנִשְׁאָרוּ הַנַּפְשָׁה וְהַרוּחַ נַפְרְדוֹת עַצִּיבּוֹת, בָּא הַרִיחַ הַזֶּה, וּמַתְקַרְבִּים זֶה לְזֶה וּשְׁמַחִים. וְעַל זֶה צְרִיף רִיחַ אַחֵר רִיחַ, לְקַבַּל רִיחַ. כִּינֵן שְׁמַתְקַבַּל רִיחַ, מַתְקַרְבִּים כְּאֶחָד וּשְׁמַחִים. כִּינֵן זֶה רִיחַ שֶׁל הַקְרָבָנוֹת, בְּרִיחַ זֶה מַתְקַרְבִּים כִּלְם כְּאֶחָד, וְנִדְלָקִים הַנְּרוֹת וּשְׁמַחִים.

בָּא רָאָה, שְׁנֵי מְאוּרוֹת, אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה, אִם מְלַהִיט אָדָם הַמְּאוּר שְׁלַמְטָה הַזֶּה וּמְכַבֵּה אוֹתוֹ (אֵת אוֹתוֹ שְׁלַמְעֵלָה), אוֹתוֹ עֲשֵׂן שְׁעוֹלָה (מִתְמַאוּר הַתַּחְתּוֹן), מְלַהִיט אוֹתוֹ הַמְּאוּר הָעֲלִיוֹן. כִּף עֲשֵׂן הַקְרָבָנוֹת, הָעֲשֵׂן הַזֶּה שְׁעוֹלָה, מְלַהִיט הַמְּאוּרוֹת הָעֲלִיוֹנִים וּמַתְלַהֲטִים כְּאֶחָד, וְכִלְם מַתְקַרְבִּים כְּאֶחָד בְּרִיחַ הַזֶּה. וּמַשׁוּם כִּף, רִיחַ נִיחַח לָהּ, (אִשָּׁה) וְהִרִי פְרִשׁוּהָ.

בו, כְּדֵי שְׁכַלֵּם יִתְבָּרְכוּ בְּעִבּוּדְתוֹ, וְיִמְצְאוּ שְׂמֵחוֹת וּבְרָכוֹת לְמַעַלְהָ וּלְמַטָּה.

בְּתוֹב, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהֵי אֲתָהּ אֲרוֹמְמָךְ וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה פֶּרְשׁוֹהוּ, ה' אֱלֹהֵי אֲתָהּ, שְׁצַרְיָךְ אָדָם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וּלְשַׁבַּח אוֹתוֹ עַל הַכֹּל. וּמֵאִיזָה מְקוֹם הַשְּׁבַח שָׁלוֹ? כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְיֵה. וְכֵאֵן מֵהָעֵמֶק שֶׁל הַכֹּל, שְׁפָתוֹב כִּי עֲשִׂית פְּלֵא. פְּלֵא - כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שם ט) וְיִקְרָא שְׁמוֹ פְּלֵא, וְהָרִי נֹאמֵר. עֲצוֹת מְרַחֵק, עֲצוֹת - כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר יוֹעֵץ. מְרַחֵק - שְׁפָתוֹב (ירמיה לא) מְרַחֵק ה' נִרְאָה לִי. וְכְתוֹב (משלי לא) מְמַרְחֵק תְּבִיא לְחֵמָה.

אֲמוּנָה אֲמֵן - כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר (דברים לב) אֵל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל. וּפֶרְשׁוֹהָ אֲמוּנָה בְּלִילָה, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר (תהלים צב) וְאֲמוּנַתְךָ בְּלִילוֹת. וְכְתוֹב (איכה א) חֲדָשִׁים לְבַקְרִים רַבָּה אֲמוּנַתְךָ. וְעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִחַטָּאֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (יחזקאל לו) וְזָרְקְתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן.

כְּלֵא. וּבְגִין כֵּן, שְׁבָעָה יוֹמֵי אֲשַׁלְּמוּתָא, אֲשַׁתְּלִימוּ בֵּיהּ, בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן כְּלֵהוּ בְּפוֹלְחָנֵיהּ, וְיִשְׁתַּכַּחוּ חֲדוּוֹאֵן וּבְרַפְאֵן לְעִילָא וְתַתָּא.

בְּתוֹב (ישעיה כה) יי' אֱלֹהֵי אֲתָהּ אֲרוֹמְמָךְ וְגו', הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ, יי' אֱלֹהֵי אֲתָהּ. דְּבָעֵי בַר נֶשׁ לְאוֹדָאָה לְשֵׁמָא קְדִישָׁא, וּלְשַׁבְּחָא לֵיהּ עַל כְּלֵא. וּמֵאֵן אֲתֵר שְׁבַחָא דִּילֵיהּ, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ. וְהָכָא מְעַמִּיקָא דְכְּלֵא, דְכְּתִיב כִּי עֲשִׂית פְּלֵא. פְּלֵא: כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה ט) וְיִקְרָא שְׁמוֹ פְּלֵא, וְהָא אֲתֵמֵר. עֲצוֹת מְרַחֵק, עֲצוֹת: כְּמָה דְאֵתְ אֲמֵר, יוֹעֵץ. מְרַחֵק: דְכְּתִיב, (ירמיה לא) מְרַחֵק יי' נִרְאָה לִי. וְכְתִיב, (משלי לא) מְמַרְחֵק תְּבִיא לְחֵמָה.

אֲמוּנָה אֲמֵן, כְּמָה דְאֵתְ אֲמֵר, (דברים לב) אֵל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל. וְאוֹקְמוּהָ אֲמוּנָה בְּלִילָה, כְּמָה דְאֵתְ אֲמֵר (תהלים צב) וְאֲמוּנַתְךָ בְּלִילוֹת. וְכְתִיב (איכה א) חֲדָשִׁים לְבַקְרִים רַבָּה אֲמוּנַתְךָ, וְזִמִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַפְּאָה לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִחוּבֵיהוֹן, כְּמָה דְכְּתִיב, (יחזקאל לו) וְזָרְקְתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם. בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן.

פְּרֵשֶׁת שְׁמִינִי

פְּרֵשֶׁת שְׁמִינִי

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְגו' (ויקרא ט) רבי יצחק פתח,
בְּרֵן יַחַד כְּכַבִּי בְקָר וַיִּרְעֵנוּ כָּל בְּנֵי
אֱלֹהִים. זָפַאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא יְהִיב לֹוֹן אֹרִייתָא קְדִישָׁא, חֲדוּוּתָא
דְּכֻלָּא, חֲדוּוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
וְאַטְיִילוּתָא דִּילֵיהּ, דְּכַתִּיב, (משלי ח) וְאַהֲיָהּ
שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְאֹרִייתָא כֻלָּא, חַד שְׁמָא
קְדִישָׁא אִיהִי דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְגו'. רבי יצחק
פֶּתַח, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בְקָר
וַיִּרְעֵנוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן
לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה, שְׁמַחַת הַכֹּל,
שְׁמַחַתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְהַשְּׁעִשׂוּעַ שֶׁלוֹ, שְׁפָתוֹב (משלי ח)
וְאַהֲיָהּ שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְכֹל
הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם אֶחָד שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

וּבְאֹרִייתָא אַתְּבְּרִי עֲלֵמָא דְּכַתִּיב, (משלי ח) וְאַהֲיָהּ
אֲצִלוֹ אֲמוֹן אֶל תִּקְרִי אֲמוֹן אֶלָּא
אֲמוֹן. וּבְאֹרִייתָא אַתְּבְּרִי בַר נֶשׁ, הֲדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם.
אָמַר קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא לְאֹרִייתָא, בְּעֵינָא
לְמַבְרִי אָדָם. אָמְרָה קַמֵּיהּ, הֵיא בַר נֶשׁ זְמִין
לְמַחֲטִי וּלְאַרְגָּזָא קַמָּךְ, אִי לָא תִּאֲרִיךְ רוּגְזָךְ
עֲלֵיהּ, הֵיךְ יְקוּם בְּעֲלֵמָא. אָמַר לָהּ, אָנָּא וְאַתְּ
נּוֹקִים לִיָּה בְּעֲלֵמָא, דִּהָא לָאוּ לְמַגְנָא אַתְּקַרִּינָא
אַרְךְ אַפִּים. (ס"א דהא כל זמנא דישתדלון באורייתא מתקנימי
בְּעֲלֵמָא).

ובתורה נכרא העולם, שפתיב
וְאַהֲיָהּ אֲצִלוֹ אֲמוֹן, אֶל תִּקְרִי
אֲמוֹן אֶלָּא אֲמוֹן. ובתורה נכרא
אָדָם, זְהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית א) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַתּוֹרָה: אֲנִי רוּצָה
לְבַרְא אָדָם. אָמְרָה לְפָנָיו: הָאָדָם
הַזֶּה עֲתִיד לְחַטֵּא וּלְהַרְגִּיז לְפָנֶיךָ,
אִם לֹא תִּאֲרִיךְ רַגְזְךָ עָלָיו, אֵיךְ
יַעֲמַד בְּעוֹלָם? ! אָמַר לָהּ: אֲנִי
וְאַתְּ נַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּעוֹלָם, שְׁהֲרִי
לֹא לְחַנּוּם נִקְרָאתִי אַרְךְ אַפִּים.
(שְׁהֲרִי כֹל זְמַן שִׁשְׁתְּדִלוּ בַתּוֹרָה, יִתְקַמּוּ
בְּעוֹלָם).

רבי חייא אמר, תורה שבכתב ותורה שבעל
פה אוקמוה ליה לבר נש בעלמא, הדא
הוא דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותינו.
רבי יוסי אמר מהכא, (קהלת ב) אֶת אֲשֶׁר כָּבַר
עָשׂוּהוּ, עָשׂוּהוּ וְדָאִי. וְדָא הוּא צֵלָם וְדָמוֹת,
צֵלָם: בְּדַכּוּרָא. דָּמוֹת: בְּנוֹקְבָא וְעַל דָּא
שִׁירוּתָא דְּאֹרִייתָא ב', וְאוֹקְמוּהָ.

רבי חייא אמר, תורה שבכתב
וְתוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה הַעֲמִידוּ אֶת
הָאָדָם בְּעוֹלָם. זְהוּ שְׁפָתוֹב נַעֲשֶׂה
אָדָם בְּצִלְמֵנוּ כְּדָמוֹתֵנוּ. רבי יוסי
אָמַר מִכָּאן, (קהלת ב) אֶת אֲשֶׁר כָּבַר
עָשׂוּהוּ, עָשׂוּהוּ וְדָאִי. וְזְהוּ צֵלָם
וְדָמוֹת. צֵלָם - בְּזִכְרָא. דָּמוֹת -
בְּנֻקְבָּה. וְעַל זֶה הִתְחַלַּת הַתּוֹרָה
בְּב', וּפְרָשׂוּהָ.

רבי יצחק אמר, מפני מה ב' פתיחא וסתימא.
אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ אֶתִּי (דף ל"ו ע"א)
לְאַתְחַבְּרָא בְּאֹרִייתָא, הֲרִי הִיא פְּתִיחָא לְקַבְּלָא
לִיָּה, וּלְאַשְׁתַּתְּפָא בְּהַדְרֵיהּ. וּבְשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ,
סְתִים עֵינּוּי מְנַה, וַיְהִי לְאַרְחָא אַתְרָא, הֲרִי
הִיא סְתִימָא, מְסֻטְרָא אַתְרָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, אִם יוֹם תַּעֲזֹבֵנִי יוֹמִים

רבי יצחק אמר, מפני מה ב'
פְּתוּחָה וּסְתוּמָה? אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא
שְׂאָדָם בְּאֵ לְהִתְחַבְּרָא עִם הַתּוֹרָה,
הֲרִי הִיא פְּתוּחָה לְקַבְּלָא אוֹתוֹ
וּלְהַשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. וּבְשַׁעֲתָא שְׂאָדָם
סוּתָם עֵינּוּי מְנַה וְהוֹלֵךְ לְדַרְךָ
אַחֲרָת, הֲרִי הִיא סְתוּמָה מִהַצַּד
הָאַחֵר, כְּמוֹ שְׂנָאֵמַר, אִם יוֹם

תעזבני - יומים אַעזבך. ולא ימצא פתח עד שישוב להתחבר עם התורה פנים בפנים, ולא ישפח ממנה. ולכן התורה פותחת לפני בני אדם ומכריזה וקוראת להם, (משלי ח) אליכם אישים אקרא וגו', וכתוב (שם א) בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

רבי יהודה אמר, ב' שני גגות, ואחד שאוחז אותם. מה זה אומר? אלא אחד לשמים ואחד לארץ, והקדוש ברוך הוא אוחז ומקבל אותם.

רבי אלעזר אמר, שלשה אורות (עדרים אלו) אלו עליונים קדושים שאחוזים באחד, והם הפלל של התורה, ואלו פותחים פתח לכל. פותחים פתח לאמונה, ואלה הבית של הכל, ועל זה נקראו בית, שאלה הם הבית.

משום כך התחלת התורה ה', שהרי התורה (פרותיה הם הרפואה) היא רפואת העולם. ומשום כך, מי שמשפדל בתורה כאלו השתדל בשם הקדוש. והרי נתבאר שכל התורה היא שם קדוש אחד עליון, ומשום שהיא שם קדוש, היא פותחת בבית, שהיא הפלל של השם הקדוש בשלשת קשרי האמונה.

בא ראה, כל אלו שמשפדלים בתורה, נדבקים בקדוש ברוך הוא, ומתעטרים בעטרות התורה, ואהובים למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מושיט להם את ימיו (והקדוש ברוך הוא רשם אותם). כל שפן אותם שמשפדלים בתורה גם בליה, והרי פרשוה שהם משתתפים עם השכינה (בכנסת ישראל) ומתחברים כאחד. וכשבא הבקר, הקדוש ברוך הוא מעטר אותם בחוט אחד של חסד, להודיע בין עליונים ותחתונים.

אַעזבך. ולא ישפח פתחא, עד דיתוב לאתחבר בה באורייתא אנפין באנפין, ולא יתנשי מנה. ועל דא אורייתא פתחת קמי בני נשא ואכרזא וקרי להון (משלי ח) אליכם אישים אקרא וגו' וכתוב (משלי א) בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

רבי יהודה אמר, ב' תרין גגין, וחד דאחיד לון. מאי קא מיירי. אלא חד לשמיא וחד לארעא, וקודשא בריך הוא אחיד וקביל לון.

רבי אלעזר אמר, תלת נהורין (עדרים אלו) אינון עלאין קדישין, דאחידן פחדא, ואינון פללא דאורייתא, ואלין פתחין פתחא לכלא. פתחין פתחא למהימנותא, ואלין ביתא דכלא. ועל דא בית אקרו, דאלין אינון ביתא ובגין כך שירותא דאורייתא ב'. דהא היא אורייתא (ס"א אביה מוי אסוותא) הוי ואסוותא דעלמא. ובגין כך, מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ביה בשמא קדישא. והא אתמר, דאורייתא כלא, חד שמא קדישא עלאה איהי. ובגין דאיהי שמא קדישא, פתחא בבית, דאיהי פללא דשמא קדישא, בתלת קשרי מהימנותא.

הא חזי, כל אינון דמשפדלי באורייתא, מתדבקין ביה בקודשא בריך הוא, ומתעטרי בעטרי דאורייתא, ואתרחימו לעילא ותתא, וקודשא בריך הוא אושיט לון ימיניה (ס"א וקודשא בריך הוא ארשים לון) כל שפן אינון דמשפדלי באורייתא נמי בלילא. והא אוקמוה, דאינון משתתפי בשכינתא (נ"א בכנסת ישראל) ואתחברו כחדא. וכד אתי צפרא, קדשא בריך הוא מעטר להו, בחד חוטא דחסד, לאשתמודעא בין עלאין ותתאין.

וְכָל אוֹתָם פּוֹכְבֵי בֶקֶר, בְּשֵׁעָה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל וְכָל אוֹתָם שְׁעוֹסָקִים בַּתּוֹרָה בְּאִים לְהִרְאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, כָּלֶם מְזַמְרִים כְּאֶחָד. זֶהוּ שְׁפָתוֹב בְּרֵן יַחַד פּוֹכְבֵי בֶקֶר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מַה זֶה וַיִּרְיעוּ? כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (ישעיה כד) רְעָה הַתְּרַעְעָה הָאָרֶץ. שְׂאוֹתָם דִּינִים מִשְׁתַּבְּרִים, וְכֹלֶם נִשְׁבָּרִים מִלִּפְנֵי הַבֶּקֶר, כְּשִׁמְתְּעוֹרֵר בֶּקֶר בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (בראשית כב) וַיִּשְׁכֵם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר. וְעַל כֵּן - וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. מֵצָא אֶת רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֶאִיר שֶׁהָיָה בָּא. גָּעָה חֲמוּרוֹ. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, וְדַאי כְּמִשְׁקֵל (בְּקוּל) שְׁמַחַת הַחֲמוּר אֲנִי רוֹאֶה שְׁפָנִים חֲדָשׁוֹת יִמְצְאוּ פֹה. כִּינֵן שִׁיזָא מֵאַחַר עֲנַפֵי הַהָר, רָאָה אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה בָּא. אָמַר, וְדַאי מִשְׁקֵל (קוּל) הַשְּׁמַחָה נִשְׁלָם. יָבֵד רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלָיו וְנִשְׁק לּוֹ. אָמַר לוֹ, אִם צוֹרֵת הַדֶּרֶךְ הַאֲחַת אֵלָיךְ, גִּלְף וְנִתְחַבֵּר כְּאֶחָד. וְאִם לֹא, קַח אֶת דִּרְכְּךָ וְלֶךְ. אָמַר לוֹ, וְדִי שְׁכַנְגְדֶךָ אֲנִי הוֹלֵךְ, כִּינֵן שְׁמַצְאֵתִי אוֹתְךָ, אֵלֶיךָ אֲחִירֶיךָ וְנִתְחַבֵּר כְּאֶחָד.

פְּתַח רַבִּי פְּנַחֵס וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב וְגוֹ'. יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן, מַה הַטַּעַם מִצִּיּוֹן? מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְהַשְׁתַּתֵּף (לְהַמְצִיא). זֶהוּ שְׁפָתוֹב, כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּמִשּׁוֹם כֵּן, יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן, שֶׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְכֹל. וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם, שֶׁבְּגִלְל צִיּוֹן יְרוּשָׁלַם מִתְבָּרְכַת. שְׁכִינֵן שְׁצִיּוֹן הַתְּמִלָּא בְּבְרָכוֹת, אֲזַ יְרוּשָׁלַם מִתְבָּרְכַת, וְנִמְצְאִים בָּהּ רַחֲמִים. וְכִשְׁיְרוּשָׁלַם מִתְבָּרְכַת, כָּל הָעַם מִתְבָּרֵךְ.

וְכָל אֵינּוֹן פּוֹכְבֵי צִפְרָא, בְּשֵׁעָתָא דְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֵינּוֹן דְלַעָאן בְּאוּרִייתָא, אָתְאָן לְאַתְחַזָּאָה קָמֵי מַלְכָא, כְּלָהוּ מְזַמְרֵי כַחְדָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב בְּרֵן יַחַד פּוֹכְבֵי בֶקֶר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאִי וַיִּרְיעוּ. כְּמָה דָּאֵת דָּאֵת אָמַר, (ישעיה כד) רְעָה הַתְּרַעְעָה הָאָרֶץ. דְּאֵינּוֹן דִּינֵין מִתְבָּרִין, וְאַתְבְּרוּ כְּלָהוּ מְקָמֵי בֶקֶר, כְּדֵ אֲתַעֵר בֶּקֶר בְּעֵלְמָא, כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (בראשית כד) וַיִּשְׁכֵם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר. וְעַל דָּא וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אֲזִיל בְּאוּרְחָא, אֲשַׁפְּחִיה לְרַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֶאִיר דְהוּוֹה אֲתִי, גָּעָא חֲמַרְיָה. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, וְדַאי בְּטַקוּלָא (ג"א בְּקֵלָא) דְּחֲדוּתָא דְחֲמַרָא, חֲמִינָא (חֲמִיָּת) אֲנַפִּין חֲדַתִּין יִשְׁתַּפְּחוּן הָכָא, כִּינֵן דְנַפְק מִבְּתַר עֲנַפּוּי דְטוּרָא, חֲמָא לִיָּה לְרַבִּי אֶלְעָזָר דְהוּוֹה אֲתִי, אָמַר וְדַאי טַקוּלָא (ג"א קֵלָא) דְּחֲדוּתָא אֲשַׁתְּלִים. נַחַת רַבִּי אֶלְעָזָר לְגַבִּיָּה, וְנִשְׁיַק לִיָּה, אָמַר לִיָּה אִי טוּפְסָא דְאַרְחָא, חַד לְגַבְךָ, נְזִיל וְנִתְחַבֵּר כַּחְדָא. וְאִי לָאו טוּל אֲרַחְךָ וְזִיל. אָמַר לִיָּה, וְדַאי לְקַבְלֶךָ אֲזִילְנָא, כִּינֵן דְּאֲשַׁפְּחֵנָא לְךָ, אֲזִיל אֲבַתְרֶךָ וְנִתְחַבֵּר כַּחְדָא.

פְּתַח רַבִּי פְּנַחֵס וְאָמַר, (תהלים קכח) יְבָרְכֶךָ יי' מִצִּיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב וְגוֹ'. יְבָרְכֶךָ יי' מִצִּיּוֹן, מָאִי טַעְמָא מִצִּיּוֹן. בְּגִין דְּהָא מִתְמַן שְׂרָאָן בְּרַכָּאָן לְאַשְׁתַּתְּפָא (ס"א לְאַשְׁתַּכְּחָא). הָדָא הוּא דְכַתִּיב כִּי שָׁם צִוָּה יי' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּבְגִין כֵּן יְבָרְכֶךָ יי' מִצִּיּוֹן דְּהָא מִתְמַן נִפְקֵי בְּרַכָּאָן לְכֹלָא. וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם, דְּבְּגִינֵי צִיּוֹן יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא, דְּכִינֵן דְּצִיּוֹן אֲתַמְלִי בְּרַכָּאָן, כְּדִין יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא, וְאַשְׁתַּכְּחוּ בָּהּ רַחֲמִים. וְכַד יְרוּשָׁלַם אֲתַבְּרָא, כָּל עַמָּא אֲתַבְּרָא.

בַּר יַמִּי חַיִּיד, דְּלֵא יתְחַזִּי קִשְׁת בַּיּוֹמָךְ, כְּמָה
לְאַבּוּךָ. וְעַל דָּא וּרְאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כּל
יַמִּי חַיִּיד. וּרְאָה בְּנִים לְבָנֶיךָ, דְּחָלִי חֲטָאָה,
חֲסִידִים, קְדוּשִׁים. אֲז - שְׁלוֹם עַל
יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל?
אֵלָא כְּמִי שְׁאוּמֵר: שְׁלוֹם עַל רֹאשׁ
הַמְּלָךְ, שְׁלֵא יַחְסֵר כּל. כִּף שְׁלוֹם
עַל יִשְׂרָאֵל, בְּזִמְנָא שְׁצַדִּיקִים
יִמְצְאוּ בְּעוֹלָם.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי יז)
עֲטַרְת זָקִנים וְתַפְאֶרֶת בְּנִים וְתַפְאֶרֶת
בְּנִים אֲבוֹתָם. בְּנִים - הָרִי בְּאַרְנוֹ.
בְּנֵי בְּנִים - אֵלּוּ שְׁאַר כְּתָרֵי הַמְּלָךְ,
כְּמוֹ שְׁנֶאמַר (ישעיה ד) וְכָל בְּנֵיךְ
לְמוֹדֵי ה'. וְכַתּוּב (איכה ד) בְּנֵי צִיּוֹן
הִיקָרִים, כְּמוֹ שְׁנֶאמַר וְתַפְאֶרֶת
בְּנִים אֲבוֹתָם. אֵין מִתְעַטְרִים
הַבְּנִים אֵלָא בְּאַבוֹת. מִכָּאן לְמַדְנּוּ
שְׁבָנִים לֹא מִתְעַטְרִים וְלֹא מְשַׁקִּים
מִהֶשְׁקִית הַנַּחַל, אֵלָא בְּזִמְנָא
שֶׁהָאבוֹת מִתְעַטְרִים וּמְבָרְכִים.
זֶהוּ שְׁכַתּוּב וְתַפְאֶרֶת בְּנִים
אֲבוֹתָם.

עַד דִּהוּוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעַ זְמַן
תְּפִלָּה. יָרְדוּ וְהִתְפַּלְלוּ. בְּעוֹד
שְׁהִיּוּ מִתְפַּלְלִים, נִכְרַף נַחֲשׁ אֶחָד
בְּרַגְלֵי חֲמוּרוֹ שֶׁל רַבִּי פְּנַחֵס. בְּעַט
(נבחה) וְנִצְעָה פְּעָמִים. אַחַר שִׁסְיָמוּ
אֶת הַתְּפִלָּה, אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס:
וְדַאי צַעַר הוּא לְבַהֲמָה שְׁלִי,
שֶׁהָרִי הַיּוֹם הַזֶּה הִקְדַּמְתִּי, וְהִיִּיתִי
מִרְחֵשׁ בַּתּוֹרָה, וְהָעֵבִיר אוֹתִי
בְּמָקוֹם שְׁשׂוּרָה לְכַלּוֹף, וְעַכְשָׁו
מְצַעְרִים אוֹתוֹ. קָמוּ וּרְאוּ נַחֲשׁ
אֶחָד קָשׁוּר עַל רַגְלָיו. אָמַר רַבִּי
פְּנַחֵס: נַחֲשׁ נַחֲשׁ, לֵךְ וְסוּבֵב (וציד)
אֶת קֶשֶׁרְךָ בְּמִדְרוֹן הַחוּר. בִּינְתִים
נִשְׂר הַנַּחֲשׁ וְנִפְל חֲתִיכוֹת
חֲתִיכוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה כָּל כִּף
מִדְּקָדֵק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּצַדִּיקִים? אָמַר לוֹ, וְדַאי
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִדְּקָדֵק עִם
הַצַּדִּיקִים וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, וְרוֹצֵה

לְאַבּוּךָ. וְעַל דָּא וּרְאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כּל
יַמִּי חַיִּיד. וּרְאָה בְּנִים לְבָנֶיךָ, דְּחָלִי חֲטָאָה,
חֲסִידִים, קְדוּשִׁים, כְּדִישׁוּן, כְּדִין שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. מָאִי
שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. אֵלָא, כְּמֵאן דְּאָמַר שְׁלָמָא
עַל רִישֵׁיה דְּמַלְכָא, דְּלֵא יַחְסֵר כּלָא. כִּף שְׁלוֹם
עַל יִשְׂרָאֵל, בְּזִמְנָא דְּצַדִּיקִיא יִשְׁתַּכְּחוּן
בְּעוֹלָמָא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי יז)
עֲטַרְת זָקִנים וְתַפְאֶרֶת בְּנִים אֲבוֹתָם. בְּנִים הָא
אוּקִימָנָא. בְּנֵי בְּנִים, אֵלִין שְׁאַר כְּתָרֵי מַלְכָא,
כְּמָה דְּאֵת אָמַר (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יִי.
וְכַתִּיב (איכה ד) בְּנֵי צִיּוֹן הִיקָרִים, כְּמָה דְּאֵת אָמַר
וְתַפְאֶרֶת בְּנִים אֲבוֹתָם, לֹא מִתְעַטְרִין בְּנִין אֵלָא
בְּאַבְהֵן. מִכָּאן אוּלִּיפְנָא, דְּכַנִּין לֹא מִתְעַטְרִי,
וְלֹא מְשַׁתְּקִין מְשַׁקִּיו דְּנַחֲלָא, אֵלָא בְּזִמְנָא
דְּאַבְהֵן מִתְעַטְרִין וּמִתְבָּרְכִין, הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב (דף ל"ו ע"ב) וְתַפְאֶרֶת בְּנִים אֲבוֹתָם.

עַד דִּהוּוּ אֶזְלִי, מָטָא עַדִּין צְלוֹתָא, נַחֲתוּ וְצְלוּ.
עַד דִּהוּוּ מְצַלִּי, קַפְטֵר חַד חוּיָא בְּרַגְלוֹי
דְּחִמְרָא, דְּרַבִּי פְּנַחֵס. קַסְטָא (ס"א קַפְטָא) וְגַעָא
תְּרִי זְמַנִּי. בְּתַר דְּסִימּוּ צְלוֹתָא, אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס,
וְדַאי צַעְרָא הוּא לְבַעִירָא דִּילִי, דִּהָא יוֹמָא דָא
אֶקְדִּימָנָא, וְהוּינָא מִרְחֵישׁ בְּאוּרִייתָא, וְאַעְבֵּר
לִי בְּאַתֵּר דְּלְכַלּוּכָא שְׂרִיא, וְהִשְׁתָּא מְצַעְרִי לֵה.
קָמוּ וְחֲמוּ חַד חוּיָא קָטִיר אַרְגְּלִיה, אָמַר רַבִּי
פְּנַחֵס, חוּיָא חוּיָא, זִיל וְאַסְחַר (ס"א וְאַסְחַר)
קוּטְרָךְ, בְּקַטְפוּרָא דְּחוּרָא. אֵדְהֵכִי אֲתַנְשֵׁר
חוּיָא, וְנִפְל קַפְסִירִי קַפְסִירִי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה כָּל כִּף
בְּרִיךְ הוּא בְּצַדִּיקִיא. אָמַר לֵיה, וְדַאי
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִדְּקָדֵק בְּהוּ בְּצַדִּיקִיא,
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִדְּקָדֵק עִם
הַצַּדִּיקִים וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, וְרוֹצֵה

וְעָכְשׁוּ הַחֲמוּר הַזֶּה, שְׁלֹא שָׁמַר אֶת הַקְּדוּשָׁה שְׁלִי, הוּא הַצִּטָּעַר. וְהִנֵּחַשׁ הַזֶּה הִנֵּה שְׁלִיחַ, וְכַמָּה שְׁלִיחִים יֵשׁ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכֻלָּם הוּא עוֹשֶׂה אֶת שְׁלִיחוּתוֹ, וְאֶפְלוּ בַחַיּוֹת הַשָּׂדֶה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא כו) וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁפְלָה אֶתְכֶם. וְאֶפְלוּ בְיַד גּוֹי, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברים כח) יֵשׂא ה' עֲלֶיךָ גּוֹי מֵרַחֵק מִקְצֵה הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּבִיד דִּישְׂרָאֵל שְׁלִיחוּתָא. אָמַר לִיה, אֵינן פְּגוֹן רִשְׁעָא בִּידָא דְצַדִּיק. אָבָל רִשְׁעָא בִּידָא דִּישְׂרָאֵל רִשְׁעָא אַחֲרָא, לֹא עֲבִיד בֵּיה שְׁלִיחוּתָא, אֲלֵא בְזַמְנָא דְאִיהוּ לֹא מְכוּוֹן בֵּיה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שמות כג) וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהֶאֱלֹהִים אֲנִה לִידוּ. וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה דְוָקָא, שְׁלֹא לְהַרְגֵי אוֹתוֹ. זֶה וְהֶאֱלֹהִים אֲנִה לִידוּ, כְּדִי לְהַעֲנִישׁ אֶת שְׁנֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵיךְ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיחוּת בִּידֵי אֱלֹהִים וּבִיד גּוֹי? אָמַר לוֹ, וְאִבִּיד לֹא אָמַר לָךְ? אָמַר לוֹ, טָרַם שְׂאֵלְתִי.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לד) וְהוּא יִשְׁקֹט וּמִי יִרְשָׁע וְגו'. וְהוּא יִשְׁקֹט - בְּזַמֵּן שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן שְׁקֵט וְשִׁלּוּה לְאָדָם, מִי הוּא שְׂרָשָׁאֵי לְהִזִּיק לוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ קִטְגוּרָה? וְיִסְתַּר פָּנִים וּמִי יִשׁוּרְנוּ - וּבְזַמֵּן שֶׁהוּא מִסְתִּיר אֶת עֵינָיו מִלְּהַשְׁגִּיחַ עֲלָיו, מִי הוּא שִׁישְׁגִּיחַ עֲלָיו לְשַׁמֵּר אוֹתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ שְׁמִירָה? וְדַרְכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֶה עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יַחַד. בֵּין לְכָל הָעוֹלָם, בֵּין לְעַם אֶחָד, בֵּין לְאֶחָד לְבַדוֹ. בֵּא רְאָה, בְּזַמֵּן שֶׁבְּגֵי אָדָם כְּשֵׁרִים מַעֲשִׂיהֶם לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה יְמִינוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִזּוֹ מִתְעוֹרְרִים כְּמָה

וְנָטִיר לוֹן, וּבְעָא לְאוֹסְפָא לוֹן קְדוּשָׁה עַל קְדוּשְׁתֵּיהוּ וְהַשְׁתָּא הַאי חֲמָרָא, עַל דְּלֹא נָטִיר קְדוּשְׁתָּא דִּילִי אֲצִטָּעַר. וְדָא חוּיָא שְׁלִיחָא הוּיָא, וְכַמָּה שְׁלוּחִין אֵית לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְכֻלָּהוּ עֲבִיד שְׁלִיחוּתֵיהּ, וְאֶפְלוּ בַחַיּוֹת בְּרָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ויקרא כו) וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁפְלָה אֶתְכֶם. וְאֶפְלוּ בְיַד גּוֹי, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דברים כח) יֵשׂא ה' עֲלֶיךָ גּוֹי מֵרַחֵק מִקְצֵה הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּבִידָא דִּישְׂרָאֵל עֲבִיד שְׁלִיחוּתָא. אָמַר לִיה, אֵינן פְּגוֹן רִשְׁעָא בִּידָא דְצַדִּיק. אָבָל רִשְׁעָא בִּידָא דִּישְׂרָאֵל רִשְׁעָא אַחֲרָא, לֹא עֲבִיד בֵּיה שְׁלִיחוּתָא, אֲלֵא בְזַמְנָא דְאִיהוּ לֹא מְכוּוֹן בֵּיה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שמות כג) וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהֶאֱלֹהִים אֲנִה לִידוּ. וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה דִּיִּיקָא, דְּלֹא לְקַטְלָא לִיה. דָּא, וְהֶאֱלֹהִים אֲנִה לִידוּ, בְּגִין לְאֶעֱנִשָׁא לְתַרְוֵיהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִיכִי עֲבִיד קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיחוּתָא בִּידָא דְהַנִּי, וּבִידָא דְגוֹי. אָמַר לִיה וְאָבוּךָ לֹא קָאָמַר לָךְ. אָמַר לִיה עַד לֹא שְׂאֵילְנָא.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לד) וְהוּא יִשְׁקֹט וּמִי יִרְשָׁע וְגו'. וְהוּא יִשְׁקֹט, בְּזַמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב שְׁקִיטוֹ וְשִׁלּוּה לְבַר נֶשׁ, מֵאֵן הוּא רִשָׁאֵי לְאַבְאָשָׁא לִיה, וְלִמְעַבַּד לִיה קִטְיִגוּרָא. וְיִסְתַּר פָּנִים וּמִי יִשׁוּרְנוּ. וּבְזַמְנָא דְאִיהוּ אִסְתִּיר עֵינֵיהּ מִלְּאֲשַׁחָא עֲלֵיהּ, מֵאֵן הוּא דִּישְׁגַּח עֲלֵיהּ, לְנִטְרָא לִיה, וְלִמְעַבַּד לִיה נִטִּירוֹ. וְאוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדָא, עַל גּוֹי, וְעַל אָדָם יַחַד. בֵּין לְעַלְמָא כְּלָא, בֵּין לְעַמָּא חַד, בֵּין לְחַד בְּלַחוּדוּי.

תָּא חַזִּי, בְּזַמְנָא דְכַנֵּי נֶשָׁא מִתְפַּשְׂרֵן עוּבְדִין לְתַתָּא, אִתְעַר לְגַבְיֵיהוּ לְעִילָא יְמִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדִין מִתְעַרְיֵן

כְּדִין מִתְעַרְיֵן

אוהבים, כּמה שומרי העולם, כּמה שומרי האדם, מִימין ומשמאל. ואז נכנע השמאל ולא יכול לשלט. ובזמן שפני אדם אין פשרים מעשיהם למטה, מתעורר השמאל, וכל אלו שבאו מצד השמאל, פלם מתעוררים וכלם נעשים שלוחים להרע לבני האדם. שהרי אותם שעברו על דברי התורה, פלם רשומים בפניהם, ונודעים לאותם שמעוררים מצד השמאל.

ומשום כּף החיות ועובדי עבודה זרה, וכל אותם שבאים מצד השמאל, פלם נקראים (הם) שלוחים לאותם הרשומים שמתעוררים אותם. וישראל, אף על גב שאין מעשיהם פשרים, פלם באים מצד הימין. ומשום שהימין נכנע ממעשיהם שולט עליהם השמאל, וכל אותם שבאים מצד השמאל. ולכן השליחות בידי החיות והגוי וכל שדומה להם, שהם מצד השמאל, ולא ביד של ישראל. שאף על גב שהוא רשע, הוא בא מצד הימין.

וישראל רשע שנפל ביד ישראל רשע אחר, בזמן שלא התפון בו - כּדי ששניהם יענשו ויקבלו ענש לטהר אותם. אמר רבי אלעזר, מנין לנו? אמר לו, הם בְּימין, ולא נדבקו בשמאל, ולא התערבו עמו לעולמים, ולכן לזמן אחר הם יעברו.

אמר רבי אלעזר, מנין לנו? אמר לו, בא ראה מפילגש בגבעה, שאף על גב שהיו רשעים, לא רצה הקדוש ברוך הוא שיתעוררו אליהם רשעי ישראל אחרים, ולכן מתו (מישראל) כל אותם פעמים שמתו. עד שפל הרשעים

כּמה רחמימין, כּמה נטורי עלמא, כּמה נטורי דבר נש, מימינא ומשמאלא. וכדין אתפפיא שמאלא, ולא יכלא לשלטאה. ובזמנא דבני אנשא לא מתפשין עובדין לתתא, שמאלא אתער, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, פלהו אתערו, וכלהו אתעבידו שלוחין לאבאשא לגבייהו דבני נשא. דהא אינון דעברו על פתגמי אורייתא, פלהו רשימין באנפיהו, ואשתמודען לגבי אינון דמתערי מסטרא דשמאלא.

ובגין כּף, חיותא ועובדי עבודה זרה, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, פלהו אקרון (נ"א אינון) שלוחין, לגבי אינון רשימין דמתערי להו. וישראל, אף על גב דלא מכשרין עובדין, פלהו מן סטרא דימינא קא אתיין. ובגין דאתפפיא ימינא בעובדייהו, שלטא עלייהו שמאלא, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, ועל דא, שליחותא בידא דחיותא וגוי, וכל דדמי לון, דאינון מסטרא דשמאלא, ולא בידא דישראל, דאף על גב דחייבא איהו, מסטרא דימינא קא אתי.

וישראל חייבא, הנפל בידא דישראל חייבא אחרא, בזמנא דלא אתפון ביה, בגין דיתענשו תרווייהו, ויקבלון עונשא לדכאה לון. אמר רבי אלעזר, מנלן. אמר ליה אינון בימינא. ולא אתדבקו בשמאלא, ולא אתערבו בהדה לעלמין, ועל דא, לזמנא אחרא אתעברו.

אמר רבי אלעזר, מנא לן. אמר ליה, תא חזי מן (שופטים כ) פלגש בגבעה, דאף על גב דחייבי גינהו, לא בעא קדשא בריך הוא דיתערון גבייהו חייבי ישראל אחרנין. ועל דא מיתו (מישראל) כל אינון זמנין דמיתו. עד

דכלהו חייבין דאתערו

שהתעוררו עליהם מתו ונאבדו, ונשארו אותם צדיקים יותר שייעשו את הדבר בדרך אמתית. ואף על גב שהם צדיקים, לא נתן הדבר, אלא לאותם שנתן. כששקולים העולמות כאחד, העולם התחתון כמו העולם העליון, ואותו הזמן לא נמצאו העולמות שקולים כאחד.

ועל כן, רשעים של ישראל לגבי רשעים אחרים אינם שלוחי המלך, שהרי אינם באים מצד השמאל. משל לבני אדם שחטאו למלך. התעורר השוטר אליהם לתפש אותם ולהעניש אותם, לאותם שחטאו למלך. קם חכם אחד מהם והתערב עם בני השוטר. הרים השוטר את עיניו וראה אותו. אמר לו, מי נתן אותך בינינו? והרי אינך מאותם שחטאו למלך. הרי אתה תעניש בראשונה! לקחו אותו והרגו אותו.

כך ישראל באים מצד הימין, ולא נדבקו בשמאל, ולא התערבו עמו לעולמים. וכשהם גורמים בעוונותיהם שנכנע הימין, והשמאל מתעורר וכל אותם שבאים מצדו - אם אחד מישראל עומד להתערב עמם, הם מכירים אותו ואומרים לו: אינך מאותם שבאים מצד הימין, שנכנע מהעוונות שלהם, ואינך מאותם שחטאו למלך, מי נתן אותך אצלנו? נמצא שהוא נעניש בראשונה. ושלמה המלך צווח כנגדם ואומר, (קהלת ח) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. לרע לו ודאי, מפנין שאינו שליח המלך, ולא בא מאותו הצד.

אמר רבי אלעזר, ודאי כף הוא, שהרי שנינו שיש ימין ויש שמאל, רחמי ודין. ישראל (למיין), ועובדי עבודה זרה

לגבייהו, מיתו ואתאבידו, ואשתארו אינון (דף ל"ז ע"א) זכאין ויתיר, דינעבדון מלה בארז קשוט. ואף על גב דזכאין אינון, לא אתייהיב מלה, אלא לאינון דאתייהיב. פד שקילן עלמין פחדא, עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וההוא זמנא, לא אשתכחו עלמין שקילן פחדא.

ועל דא, חייבין דישראל לגבייהו דחייבין אחרנין, לאו אינון שלוחי מלפא, דהא לא אתיין מסטרא דשמאלא. מתל לבני נשא דחבו למלפא, אתער סנטירא לגבייהו, לתפש לון, ולאענשא לון, לאינון דחבו למלפא. קם חכים חד מנייהו, ואתערב בהדי בני סנטירא, זקף סנטירא עינוי וחקא ליה. אמר ליה מאן יהבך לגבן, ולאן אנת מאינון דחבו למלפא, הא אנת אתענש בקדמיתא, שקילו ליה וקטלוהו.

כך ישראל מסטרא דימינא קא אתיין, ולא אתדפקו בשמאלא, ולא אתערבו בהדה לעלמין. וכד אינון גרמין בחובייהו, דאתפפיא ימינא, ואתער שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה, אי חד מישראל קם לאתערבא בהדייהו, אשתמודען ביה, אמרי ליה לאן אנת מאינון דקא אתיין מסטרא דימינא, דאתפפיא מחובייהו, ולאן אנת מאינון דחבו למלפא מאן יהבך לגבן. אשתכח דאיהו אתענש בקדמיתא. ושלמה מלפא צווח לקבלייהו, ואמר (קהלת ח) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. לרע לו ודאי, בגין דלאו שליחא דמלפא איהו, ולא אתי מההוא סטרא.

אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא, דהא תנינן, דאית ימינא ואית שמאלא, רחמי ודינא, ישראל (לימינא), ועובדי עבודה זרה לשמאלא.

לשמאל אף על גב שהם רשעים ונכנעים, הם בימין ולא נדבקים לשמאל, ולא מתערבים עמו לעולמים. ומשום כך כתוב, (תהלים ט) הושיעה ימינך וענני. שפאשר מתעלה הימין, ישראל שנדבקים עמו יתעלו ויתעטרו בו. אז נכנע השמאל, וכל אותם שבאים מצדו. זהו שפתוב (שמות טו) ימינך ה' תרעץ אויב.

פתח רבי אלעזר ואמר, ויהי ביום השמיני קרא וגו'. ויהי ביום השמיני, מה זה ביום השמיני? אלא כתוב, ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. כי שבעת?! בשבעת ימים היה צריך להיות, או שבעה ימים ימלא את ידכם. מה זה כי שבעת ימים ימלא?

אלא אשרי הכהנים שמתעטרים בעטרת המלך הקדוש ומשוחים בשמן משחת קדש, משום שמתעורר השמן (האחר) העליון שמשקה את כל השבועה, ונמשחים מאותו משחת קדש, ונדלקים ממנו כל אותם שבועה מנורות, ושמן המשחה הזה הוא הפלל של כל השבועה, וכלם נכללו בו.

ושנינו שהם ששה, וכלם כלולים בזה, וזהו הפלל של כלם, ומשום כך שבעת ימים ימלא, שהרי בזה הם תלויים. ועל כן נקראת כנסת ישראל בת שבע. מה היא בת שבע? שהיא כלולה מששה אחרים.

בין שהשבועה הזה משלים את הכהנים ומעטר אותם ומושח אותם בכל, כשמגיעים לכנסת ישראל, שהיא השמינית, הצטופה אהרן להקריב עגל, משום שהוא בנה של הפרה, לכפר על אותו חטא העגל האחר שעשה אהרן, ישראל. ונמצא הפהן שלם בכל,

ישראל אף על גב דחייבי נינהו, ואתפפיין, אינון בימינא, ולא אתדבקון בשמאלא, ולא אתערבון בהדה לעלמין. ובגין כך כתיב, (תהלים ט) הושיעה ימינך וענני. דכד אסתלק ימינא ישראל דאתדבקון בהדיה, יסתלקון ויתעטרון ביה. פדין אתפפיא שמאלא, וכל אינון דאתו מסטריה, הדא הוא דכתיב, (שמות טו) ימינך יי' תרעץ אויב.

פתח רבי אלעזר ואמר ויהי ביום השמיני קרא וגו'. ויהי ביום השמיני, מאי יום השמיני. אלא כתיב ומפתח אהל מועד וגו', פי שבעת ימים ימלא את ידכם. פי שבעת, בשבעת ימים מיבעי ליה, או שבעה ימים ימלא את ידכם, מאי כי שבעת ימים ימלא. אלא, זכאין אינון כהני, דמתעטרי בעטרוי דמלפא קדישא, ומשיחין במשח רבות קדישא, בגין דאתער משחא (אחרא) עלאה, דמשקי לכל שבועה, ואתמשחן מההוא רבות קדישא, ואתדלקו מניה כל אינון שבועה בוצינין, והאי משח רבות הוא כללא דכל שבועה, וכלהו ביה אתפלילו.

ותנין שיתא אינון, וכלהו אתפלילן בהאי, ודא הוא כללא דכלהו, ובגין כך שבעת ימים ימלא, דהא בהאי תליין. ועל דא, אקרי כנסת ישראל, בת שבע. מאי איהי בת שבע. דאיהי כלילא משיחא אחרנין.

בין דהאי שבועה, אשלים להו לכהני, ואעטר לון, ומשח לון בכלא, פד מטו לכנסת ישראל דאיהי תמינאה, אתפקד אהרן לקרבא עגל, בגין דאיהו בריה דפרה, לכפרא על ההוא חובא דעגל אחרא דעבד אהרן, וקב לגבי פרה, דאיהי תמינאה, שלימו וחסא אל הפרה, שהיא שמינית, שלמותם של ממני (של אמוני)

בשמונה מיני לבושי כבוד, שלם בכל הכתרים, שלם למעלה, שלם למטה.

ובב"ר צריך להראות מעשה. ולכן נעשה באהרן המעשה למטה, כדי שיתעורר פה למעלה והכל ימצא בגון אחד, ואז כל העולמות מתברכים, ונמצאות ברכות על ידי הכהן. וכאן משתלם הפהן בכל פראוי.

דמה עגל, שכתוב עגל בן בקר לחטאת? משום אותה החטאת שעשה בראשונה. ואיל לעלה, מה הטעם איל? משום אילו של יצחק, שהיה עולה תמימה, ואת זה ראוי להקריב, כדי להשלים את הכל. והמקום הזה נשאב מצדו של יצחק. והאיל הזה, בשביל האיל של יצחק נקרב עולה, (משום שהיא עולה) שהרי עולה למעלה עולה, וכדי לעטר אותה בשלמות. עגל ואיל. עגל בשבילה כמו שאמרנו. איל - להשלים אותה בשלמות של יצחק פראוי.

וישראל שחטאו עם הפהן בזה, מקריב כגון זה, שכתוב ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה'. שור - על מה שחטאו. ואיל - להשלים את המקום הזה בשלמותו של יצחק.

מה שונה בכהן שכתוב בו עגל לחטאת, ולא כתוב בישראל שור לחטאת? אלא ישראל הרי קבלו עגש בראשונה, ומשום שקבלו עגש בכמה מקומות, על פן הקדוש ברנף הוא לא רצה להזכיר להם את חטאייהם כבראשונה, ועל פן לא כתוב כאן לחטאת, אלא לשלמים, כדי להראות שלום, שהרי הקדוש ברנף הוא בשלום עם ישראל על זה.

אבר אהרן, שהרי לא קבל עגש

דמוניה (ס"א דאמוני) ישראל. ואשתכח פהנא שלים בכלא, בתמניא מיני לבושין דיקר, שלים בכל פתרון, שלים לעילא, שלים לתתא. ובב"ר, בעי לאחזאה עובדא. ועל דא אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא, בגין דיתער הכי לעילא, וישתכח פלא בגוונא חד, וכדין אתברכאן עלמין פלהו, ומשתכחין ברכאן על ידא דכהנא. והכא אשתלים פהנא בכלא כדקא חזי.

עגל למה. דכתיב עגל בן בקר לחטאת, בגין ההוא חטאת, דעבד בקדמיתא. ואיל לעולה, מאי טעמא איל. בגין איל דיצחק, דהוא עולה תמימה, והאי אתחזי לקרבא, לאשלמא כלא. והאי אתר, מסטרא דיצחק אשתאב. והאי איל בגין איל דיצחק מתקרבא עולה, (בגין דאיהי עולה) דהא עולה לעילא סלקא, ובגין לאעטרא לה בשלימותא. עגל ואיל: עגל בגינה, כדקאמרן. איל, לאשלמא (דף ל"ז ע"ב) לה בשלימו דיצחק כדקא חזי.

וישראל דחבו עמיה דכהנא בהאי, מקריבין כגוונא דא, דכתיב ושור ואיל לשלמים לזבח לפני יי'. שור, על מה דחבו. ואיל לאשלמא להאי אתר בשלימו דיצחק. מאי שנא בכהנא דכתיב ביה עגל לחטאת, ולא כתיב בישראל שור לחטאת. אלא ישראל הא קבילו עונשא בקדמיתא, ובגין דקבילו עונשא בכמה אתר, על דא קדשא בריך הוא לא בעא לאדפרא לון חובייהו כדקדמיתא, ועל דא לא כתיב הכא לחטאת, אלא לשלמים, בגין לאחזאה שלמא, דהא קדשא בריך הוא בשלמא בהו בישראל על דא.

אבר אהרן, דהא לא קביל עונשא מצלותא

דְּמִשָּׁה, דְּכְתִיב, (דברים ט) וּבְאֵהָרֶן הַתְּאֵנָף יִי' וְגו'.
וּכְתִיב וְאֵתְפַלֵּל גַּם בְּעַד אֵהָרֶן בְּעַת הַהֵיא, וְעַד
כְּעֵן חוֹבָא הָיָה תְּלִי, כְּתִיב וְעַגְל בֶּן בְּקָר
לְחֻטָּאת, לְחֻטָּאת וּדְאִי, (ואיל לעולה) בְּגִין דִּיכִפֵּר
חוֹבֵיה, וַיִּתְדַפֵּי וַיִּשְׁתַּלֵּם בְּכֹלָא.

וּבְהַהוּא יוֹמָא אֲשַׁתְּלִימוּ עֲלָאִין וְתַתְּאִין.
וְאֲשַׁתְּכַח שְׁלָמָא בְּכֹלָא, בְּחִדּוּתָא
דְּלְעִילָא וְתַתָּא וְאִלְמָלָא דְאֲשַׁתְּכַח עֲרַבּוּבִיא
דְּבְנֵי אֵהָרֶן בְּהַהוּא יוֹמָא, מִן יוֹמָא דְאִסְתְּלִקוּ
יִשְׂרָאֵל מִן יִמָּא, לָא אֲשַׁתְּכַח חִדּוּתָא דְעֲלָאִי
וְתַתְּאִי כְּהַהוּא יוֹמָא. בְּהַהוּא יוֹמָא אֲתַעֲבַר
הַהוּא חוֹבָא מִן עֲלָמָא, וְאֲשַׁתְּכַחוּ כְּהֵנָּא
וַיִּשְׂרָאֵל מִתְּדַכְּאֵן מְנִיָּה. (כ) הַהוּא יוֹמָא,
אֲתַעֲבַרוּ כָּל אֵינּוֹן מְקַטְרְגִין דְּלְעִילָא, וְהוּוּ
אֲזִלִין וְשֻׁטָּאן בְּסַחְרֵנִייהוּ דִּישְׂרָאֵל, וְלָא
אֲשַׁתְּכַחוּ בְּהַהוּא עֲדָנָא.

עַד דְּגָרִים שַׁעֲתָא, וְקָמוּ נָדָב וְאֲבִיהוּא
וְעַפְכּוּ (ס"א וְעַרְכּוּ) חִדּוּתָא דְכֹלָא.
וְאֲשַׁתְּכַח רוּגְזָא בְּעֲלָמָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב,
וַיֵּרָא כְבוֹד יְיָ אֶל כָּל הָעָם, מִיַּד וַיִּקְחוּ שְׁנֵי
בְנֵי אֵהָרֶן נָדָב וְאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וְגו'.

הֵנָּן, בְּהַהוּא יוֹמָא חִדּוּתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
הוּוּת, לְאִתְקַטְרָא בְּקִיטוּרָא דְמַהִימְנוּתָא
בְּכִלְהוּ קְשָׁרִין קְדִישִׁין. דְּהָא קְטֻרֶת קְשִׁיר כֹּלָא
כְּחֻדָּא, וּבְגִין כְּפֵן אֲקָרִי קְטֻרֶת. וְאֵינּוֹן אָתּוּ,
וּקְשִׁירוּ כָּל אֵינּוֹן אֲחֵרְנִין כְּחֻדָּא, וְשָׁרוּ לָהּ
לְבַר, דְּלָא קְשָׁרוּ לָהּ בְּהַדְיָיְהוּ, וּקְשִׁירוּ מְלָה
אֲחֵרָא. וּבְגִין כְּפֵן, אֲזַהֵר לֹוֹן לְכַהֲנֵי לְבַתֵּר,
דְּכְתִיב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֹא אֵהָרֶן אֶל הַקֹּדֶשׁ.

וּבְכַמְּה גְּוֹנִין עֲרַבּוּ חִדּוּתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
חַד דְּלָא אֲתַנְסִיכוּ, וְלָא אֲתַחֲזִין
לְקַרְבָּא, וְלֹאֲתַבְּרָא עֲלֵמִין עַל יַדִּיָּהוּ. וְחַד
וְשִׁתְּבַרְכוּ הָעוֹלָמוֹת עַל יְדָם. וְאֲחַד - שְׁלֹא הֵיִתָּה הַשְּׁעָה כְּרַאוּי. וְאֲחַד - שְׁדַחְקוּ אֶת הַשְּׁעָה.

מִתְפַּלְתּוּ שֶׁל מִשָּׁה, שְׁכָתוּב (דברים
ט) וּבְאֵהָרֶן הַתְּאֵנָף ה' וְגו', וְכָתוּב
וְאֵתְפַלֵּל גַּם בְּעַד אֵהָרֶן בְּעַת
הַהֵיא, וְעַד עֲכָשׁוּ הַחֻטָּא הֵיָה
תְּלִוּי, כְּתוּב וְעַגְל בֶּן בְּקָר
לְחֻטָּאת, לְחֻטָּאת וּדְאִי, (ואיל לעלה)
כְּדִי שְׁיִכְפֹּר אֶת חֻטָּאוֹ, וַיִּטְהַר
וַיִּשְׁתַּלֵּם בְּכֹלָא.

וּבְאוּתוֹ הַיּוֹם נִשְׁלְמוּ הָעֲלִיוֹנִים
וְהַתְּחִתּוֹנִים, וְנִמְצָא שְׁלוֹם בְּכֹל,
בְּשִׁמְחָה שְׁלֵמָה וּמְטָה, וְאִלְמָלָא
שְׁנַמְצָאת הָעֲרַבּוּבִיָּה שֶׁל בְּנֵי
אֵהָרֶן בְּאוּתוֹ הַיּוֹם - מִיּוֹם שֶׁעָלוּ
יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם לֹא נִמְצָאָה שִׁמְחָה
בְּעֲלִיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים כְּבְאוּתוֹ
הַיּוֹם. בְּאוּתוֹ הַיּוֹם הָעֵבֶר אוֹתוֹ
הַחֻטָּא מִן הָעוֹלָם, וְנִמְצָאוּ כְּהֵן
וַיִּשְׂרָאֵל מִטְּהָרִים מִמֶּנּוּ. (כ) אוֹתוֹ
הַיּוֹם הָעֵבֶר כָּל אוֹתָם
הַמְקַטְרְגִים שְׁלִמְעֵלָה, וְהֵיוּ
הוֹלְכִים וּמְשׁוּטְטִים סְבִיבִים שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצָאוּ בְּאוּתוֹ זְמַן.
עַד שְׁגַרְמָה הַשְּׁעָה, וְקָמוּ נָדָב
וְאֲבִיהוּא וְעַפְכּוּ (וְעַרְכּוּ) אֶת שִׁמְחַת
הַכֹּל, וְנִמְצָא רִגְזוֹ בְּעוֹלָם. זְהוּ
שְׁכָתוּב וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל
הָעָם. מִיַּד - וַיִּקְחוּ (שְׁנֵי) בְנֵי אֵהָרֶן
נָדָב וְאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וְגו'.
שְׁנֵינּוּ, בְּאוּתוֹ הַיּוֹם הֵיִתָּה
שִׁמְחַתָּה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
לְהַקְשֵׁר בְּקִשְׁר הָאִמּוּנָה בְּכֹל
הַקְשָׁרִים הַקְדוּשִׁים, שְׁהָרֵי קְטֻרֶת
קוֹשֶׁרֶת הַכֹּל כְּאֶחָד, וּמִשׁוּם כְּפֵן
נִקְרָאת קְטֻרֶת. וְהֵם בָּאוּ וּקְשָׁרוּ
אֶת כָּל אוֹתָם הָאֲחֵרִים כְּאֶחָד,
וְהִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, שְׁלֹא
קְשָׁרוּ אוֹתָהּ עִמָּם. וּקְשָׁרוּ דְּבַר
אֲחֵר. וּמִשׁוּם כְּפֵן הִזְהִיר אֲחֵר כְּפֵן
אֶת הַכְּהֻנִים, שְׁכָתוּב (ויקרא טז)

בְּזֹאת יָבֹא אֵהָרֶן אֶל הַקֹּדֶשׁ.
וּבְכַמְּה גְּוֹנִים עֲרַבּוּ אֶת שִׁמְחַתָּה
שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֶחָד - שְׁלֹא
נִשְׁאוּ, וְלֹא רְאוּיִים הֵיוּ לְהַקְרִיב,
וְאֶחָד - שְׁדַחְקוּ אֶת הַשְּׁעָה.

דְּלֹא הָיָה שַׁעֲתָא כְּדָקָא יְאוּת. וְיַחַד דִּדְחָקוּ שַׁעֲתָא. וְיַחַד, דִּהָא מְקַדְּמַת דְּנָא, נִפְקַן נִימוּסָא דְלַהוּזַן, וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְיָ אֵשׁ זֶרֶה וְגו' . וְדָאֵי מְלָה אַחְרָא אֲתַקְּשְׁרוּ בְּקִשׁוּרָא דָא, וְשִׁרְוּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְבַר .

אָמַר לִיה רַבִּי פְּנַחֶס, לֹא תִימָא דְאִינוּן שְׂאֵרוּ לָהּ לְבַר, אֶלָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲתַקְּשְׁרָא עַל יַדֵּיהּוּ. דִּהָא בְּכָל אֲתַר דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח דְּכַר וְנוֹקְבָא, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לֹא שְׂרִיא בִּינֵיהּוּ כָּלִל. בְּגִין כִּן אֲזַהֵר לְכַהֲנֵי, דְּכַתִּיב בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דִּישַׁתְּכַח דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְעַל דָּא לֹא יִיעוּל כְּהֵנָּא לְקוּדְשָׁא, עַד דִּיתְנַסִּיב. בְּגִין דִּישַׁתְּתַף בְּקִשׁוּרָא דְכְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. דְּמֵאֵן דְּלֹא אֲנַסִּיב, שְׂאֵרֵי לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְבַר, וְהִיא לֹא אֲשַׁתְּתַפָּא בְּהַדִּיָּה, וְעַל דָּא אֲשַׁתְּכַח עֲרַבּוּבֵיָא כְּהֵהוּא יוּמָא לְגַבִּיָּהּוּ.

וַיְהִי בְיוֹם הַשְּׁמִינִי, (ויקרא ט) רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כִּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת. כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים - זו כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְחַבִּיבוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְחַבִּיבוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁבְּחָא לָהּ לְגַבִּיָּהּוּ.

וְעַל דָּא, מָאֵן דְּאֲנַסִּיב, בְּעֵי לְשַׁבְּחָא לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלְשַׁבְּחָא לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, דִּהָא תְּנִינָן בְּכָלֵא בְּעֵי לְאַחֲזָאָה עוּבְדָא, כְּמָה דְאִיהוּ בַר נֶשׁ מִתְּדַבֵּק בְּכַת זוּגִיָּה, וְחַבִּיבוּתָא דִּילִיָּה לְגַבִּלָּהּ, כִּד אֲתִי לְמַפְלַח קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא, הוּא אֲתַעַר זוּוּגָא אַחְרָא, דִּהָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא חַבִּיבוּתָא דִּילִיָּה לְאַתְּדַבְּקָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וּמֵאֵן דְּאַתְעַר מְלָה, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרַךְ לִיה, וּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל מְבָרַכָא לִיה, וְהָא אֲתַמַּר.

וְאַחַד - שֶׁהָרִי מְקַדֵּם לְכֹן יִצְא גְזֵר דִּינִם, וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זֶרֶה וְגו' . וְדָאֵי שְׂדָבָר אַחַר קִשְׁרוּ בְּקִשְׁרָה הַזֶּה, וְהַשְּׂאִירוּ אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ .

אָמַר לוֹ רַבִּי פְּנַחֶס, אֵל תֵּאמַר שֶׁהֵם הַשְּׂאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, אֶלָּא שְׂכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לֹא נִקְשְׂרָה עַל יַדֵּיהֶם. שֶׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם שְׂאִין נִמְצָא זָכַר וְנִקְבָּה, כְּנִסַּת לֹא שׁוּרָה בִּינֵיהֶם כָּלִל. מִשׁוּם כִּן הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים, שְׂכַתוּב בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שְׂיִמְצָא זָכַר וְנִקְבָּה. וְעַל כֵּן לֹא יִכְנַס הַכֹּהֵן לְקֹדֶשׁ עַד שְׂיִנְשָׂא, כְּדִי שְׂיִשַׁתְּתַף עִם הַקְּדוּשׁ שֶׁל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. שְׂמִי שְׂלֹא נִשָּׂא, מִשְׂרָה אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ, וְהִיא לֹא מְשַׁתְּתַפֵּת עִמּוֹ, וְעַל כֵּן נִמְצָאָה אֶצְלָם בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲרַבּוּבֵיָהּ.

וַיְהִי בְיוֹם הַשְּׁמִינִי. רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (שיר ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כִּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת. כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים - זו כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְחַבִּיבוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְחַבִּיבוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁבְּחָא לָהּ לְגַבִּיָּהּוּ.

וְעַל כֵּן, מִי שְׂנוּשָׂא, צְרִיךְ לְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְשַׁבַּח אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי שְׂנִינּוּ, בְּכָל צְרִיף לְהַרְאוֹת מַעֲשֵׂה, כְּמוֹ שְׂאָדָם נִדְּבֵק עִם פֶּתַח זוּגוֹ וְחַבִּיבוּתוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁבֵּא לְעַבְדָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ, הוּא מְעוֹרֵר זוּוּג אַחֵר, שֶׁהָרִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, חַבִּיבוּתוֹ לְהַדְּבִיק בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וּמִי שְׂמְעוֹרֵר הַדְּבָר, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבָרַךְ אוֹתוֹ, וּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל מְבָרַכַת אוֹתוֹ, וְהָרִי נִתְבָּרַךְ.

וְעַל כֵּן הַשְּׂכַח שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל -

וְעַל דָּא שְׂבַחָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמְשַׁבַּח לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, כְּשׁוֹשְׁנָה

כְּשׁוֹשְׁנָה שְׁהִיא בֵּין הַחוּחִים, שְׁהִיא מְעֵלָה וְעוֹלָה עַל הַכֹּל. כִּף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׂאֵר הָאוּכְלוֹסִים, מִשּׁוּם שְׁהִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת עַל הַכֹּל. וְזוֹ שׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, וְאֶתְרוּג בֵּין הַחוּחִים, לְהִרְאוֹת אֶת שְׂבָחָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּל.

בֵּא רְאֵה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרַכֶּת עַל יְדֵי הַפֶּה, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים עַל יְדֵי הַפֶּה, וְהַפֶּה מִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי הַפֶּה הַעֲלִיּוֹן. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (במדבר ו) וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

כְּתוּב (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וְחֲסִדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלִם הִמָּה. זְכֹר רַחֲמֶיךָ - זֶה יַעֲקֹב, וְחֲסִדֶיךָ - זֶה אַבְרָהָם. כִּי מַעֲוֹלִם הִמָּה, וּמַעֲוֹלִם נִטַּל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַעֲלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, וְעָשָׂה מֵהֶם מְרַפְּבָה קְדוּשָׁה לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שְׁהִיוּ מַעֲוֹלִם, הוּא זֹכֵר אוֹתָם לְהִגָּן וּלְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵּן נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַצְּדִיקִים מִן הָעוֹלָם וּמַעֲלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, כְּדֵי לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם.

וְאֵם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא נִזְכָּר כָּאֵן יִצְחָק? אֵלֹא נִשְׂאָר לְהַפְרֵעַ מֵאוֹתָם שְׂמֵצִיקִים לְבָנָיו. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם ט) עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרְתָּךְ. וְכְתוּב (ישעיה מב) ה' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קְנָאָה וְגו'. וְזֶהוּ יִצְחָק שֶׁהִסְתַּלַּק מִכָּאֵן. רַבִּי חֲיִיָּא אוֹמֵר, זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וְחֲסִדֶיךָ - אֵלֹו הֵם יַעֲקֹב וְאַבְרָהָם, שְׂצָרִיכִים אוֹתָם לְהִגָּן עֲלֵינוּ. אֲבָל יִצְחָק עוֹמֵד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְרִבּוֹת, וּמִשּׁוּם כִּף לֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ עִמָּם.

דְּבַר אַחֵר כִּי מַעֲוֹלִם הִמָּה, דְּכַד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא, נִטַּל יִצְחָק וּבְרָא בֵיהַ עֲלָמָא. חָמָא דְלֹא יְכִיל לְמִיקָם בְּלַחֲדוּדֵי, נִטַּל אַבְרָהָם וְקִיִּים בֵיהַ עֲלָמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב,

דְּאִיהִי בֵּין הַחוּחִים, דְּאִיהִי מְעֵלָה וְסִלְקָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׂאֵר אוּכְלוֹסִין, כְּגִין דְּהִיא סִלְקָא (דף ל"ח ע"א) וּמִתְעַטֶּרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְדָא שׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, וְאֶתְרוּג בֵּין הַחוּחִים, לְאַחֲזָאָה שְׂבָחָה דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

הָא חֲזִי, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרַכָּא עַל יְדֵי דְכְּהֵנָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָן עַל יְדֵי דְכְּהֵנָא. וְכְּהֵנָא מִתְבָּרַכָּא עַל יְדֵי דְכְּהֵנָא עֲלָאָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (במדבר ו) וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

כְּתִיב (תהלים כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ יי' וְחֲסִדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלִם הִמָּה. זְכֹר רַחֲמֶיךָ, דָּא יַעֲקֹב. וְחֲסִדֶיךָ, דָּא אַבְרָהָם. כִּי מַעֲוֹלִם הִמָּה, וּמַעֲוֹלִם נִטַּל לִוְן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסִלְיָק לִוְן לְעֵילָא, וְעַבְד מְנַיִהוּ רְתִיבָא קְדִישָׁא, לְאַגְנָא עַל עֲלָמָא. וּבְגִין דְּהוּוּ מַעֲוֹלִם, הוּא דְכִיר לְהוֹן לְאַגְנָא וּלְרַחֲמָא עַל עֲלָמָא. כְּגִוּוֹנָא דָּא. נִטַּל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקֵי מִן עֲלָמָא, וְסִלְיָק לִוְן לְעֵילָא, לְאַגְנָא עַל עֲלָמָא.

וְאִי תִימָא יִצְחָק אֲמַאי לָא אֲדַבֵּר הָכָא. אֵלֹא אֲשַׁתָּאֵר לְאַתְפָּרַעָא מֵאִינוּן דְּעֵאקִין לְבָנוּי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים פט) עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרְתָּךְ. וְכְּתִיב, (ישעיה מב) יי' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קְנָאָה וְגו', וְדָא הוּא יִצְחָק, דְּאִסְתַּלַּק מִהָכָא. רַבִּי חֲיִיָּא אָמַר, זְכֹר רַחֲמֶיךָ יי' וְחֲסִדֶיךָ, אֵלִין אִינוּן יַעֲקֹב וְאַבְרָהָם, דְּבַעֲיָנָן לְהוֹן לְאַגְנָא עֲלֵן. אֲבָל יִצְחָק, לְמַעַבְד קְרִבִין קְיִימָא, וּבְגִינֵי כִף לָא בַעֲיָנָן לִיהַ לְגַבִּיָּהוּ.

דְּבַר אַחֵר כִּי מַעֲוֹלִם הִמָּה, דְּכַד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא, נִטַּל יִצְחָק וּבְרָא בֵיהַ עֲלָמָא. חָמָא דְלֹא יְכִיל לְמִיקָם בְּלַחֲדוּדֵי, נִטַּל אַבְרָהָם וְקִיִּים בֵיהַ עֲלָמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב,

בו את העולם. זהו שפְּתוּב (בראשית כב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם, אֵלָּא בְּאֲבָרְהָם. רָאָה שְׁצַרִּיכִים יוֹתֵר קַיּוּם, לָקַח אֶת יַעֲקֹב וְשִׁתְּפוּ אוֹתוֹ עִם יִצְחָק, וְקָנִים אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפָתוּב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרְץ וְשָׁמַיִם. וְעַל זֶה בְּאֲבָרְהָם וַיַּעֲקֹב הַתְּקַיִם הָעוֹלָם.

ומשום כָּף - כי מעולם המה. רבי יהודה פתח, ויהי ביום השמיני, אחר שהשפלים אהרן באותם שבעה ימים והתעטר בהם, (באותו שמן משחת קדש עליון) היום השמיני צריך להשפלים מן שבעה, שההשלמה על ידי הכהן, ועל זה העבודה בשמיני, להתעטר מן שבעה, ושפכהו יתפתן על אותו (חטא) שחטא (שקבל) בראשונה.

זהו שפְּתוּב, ויאמר אל אהרן קח לך עגל, הרי פרשוהו עגל ודאי, לכפר על אותו עגל, שפְּתוּב (שמות כז) ויעשהו עגל מסכה. בן בקר, מה הטעם בן בקר ולא בן פרה? אלא שהוא צריך להתפתן אצל הפרה, לא ראוי להקריב ממנה אליה. מי ששלח דורון למלך, ראיתם שיבקח מבית המלך ויתן למלך? אלא דורון לשלח למלך צריך מבית אחר, ולא מבית המלך. רבי יוסי אמר, משלו לשלו לא ראוי. אמר רבי יהודה, משום כָּף בן בקר ודאי, ולא בן פרה.

לְחַטָּאת - לטהר על אותו החטא שחטא בו. ואיל לעלה תמימים. תמימים! תמים הנה צריך להיות! אם תאמר שאמר על עיל ועגל - לא כָּף, שהרי שניהם לא עולים לעולה, שהרי כתוב לעלה תמימים, ועגל עולה לחטאת. מה זה תמימים, וכתוב איל?

אֵלָּא אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק לְהַקְרִיב אֶל

אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם, אֵלָּא בְּאֲבָרְהָם. חָמָא דְבַעְיִין קַיּוּמָא יִתִּיר, נָטַל לְיַעֲקֹב, וְשִׁתְּפוּ לִיהּ בַּיְצָחָק, וְקַיִים עֲלָמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת יי' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם. וְעַל דָּא, בְּאֲבָרְהָם וַיַּעֲקֹב אֶתְקַיִים עֲלָמָא. וּבְגִין כָּף כִּי מֵעוֹלָם הִמָּה.

רבי יהודה פתח, ויהי ביום השמיני, לְבַתָּר דְּאִשְׁתַּלִּים אַהֲרֹן, בְּאִינוּן שְׁבַעָה יוֹמִין, וְאִתְעַטֵּר בְּהוּ, (בהוא משח רבות קרישא עלאה) יוֹמָא תְּמִינָאָה בַּעֲיָא לְאִשְׁתַּלְמָא מִן שְׁבַעָה, דְּאִשְׁלֹמּוּתָא עַל יְדֵי דְכֻהֲנָא, וְעַל דָּא פּוֹלְחָנָא בְּתְּמִינָאָה, לְאִתְעַטֵּרָא מִן שְׁבַעָה. וְלֹאֲתַתְקַנָּא כֻּהֲנָא עַל הַהוּא (חובה) דְּחָב (ס"א דקביל) בְּקַדְמִיתָא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֶל אַהֲרֹן קַח לְךָ עֵגֶל, הָא אֹקְמוּהָ עֵגֶל וְדָאִי, לְכַפְּרָא עַל הַהוּא עֵגֶל, דְּכְּתִיב (שמות לב) וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסְכָּה. בֶּן בָּקָר, מָאִי טַעְמָא בֶּן בָּקָר, וְלֹא בֶּן פָּרָה. אֵלָּא אִיהוּ בְּעֵי לְאִתְתַּקְנָא לְגַבֵּי פָּרָה, לָא אֲתַחֲזִי לְקַרְבָּא מִינָהּ לְגַבֵּיהּ. מָאֵן דְּשִׁדְר דוֹרוּן לְמַלְפָּא, חֲמִיתוּן דְּנָסִיב מִבֵּי מַלְפָּא, וַיְהִיב לְמַלְפָּא, אֵלָּא דוֹרְנָא לְשִׁדְרָא לְמַלְפָּא, מִבֵּי אַחֲרָא אֲצַטְרִיף, וְלֹא מִבֵּי מַלְפָּא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מְדִידִיָּה לְדִידִיָּה לָא אֲתַחֲזִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּגִין כָּף בֶּן בָּקָר וְדָאִי וְלֹא בֶּן פָּרָה.

לְחַטָּאת: לְדַפְּאָה עַל הַהוּא חוֹבָה דְּחָב בֵּיהּ. וְאֵיל לְעוֹלָה תְּמִימִם. תְּמִימִים מִיבְעֵי לִיהּ. אִי תִימָא דְעַל אֵיל וְעֵגֶל קָאֲמַר, לָאוּ הָבִי. דְּהָא תְּרוּוּיָּהּ לָא סְלָקִין לְעוֹלָה, דְּהָא כְּתִיב לְעוֹלָה תְּמִימִים, וְעֵגֶל לְחַטָּאת סְלָקָא, מַהוּ תְּמִימִים, וּכְתִיב אֵיל.

אֵלָּא אֵילוֹ דְּיִצְחָק, לְקַרְבָּא לְגַבֵּי פָּרָה, דְּאִדְפַּר תְּרִי זְמַנֵּי בְּקָרָא, חַד דְּכְּתִיב, (בראשית כב)

פָּרָה, שְׁנֹזְכַר פְּעָמִים בְּכַתוּב. אָחַד
שְׁכַתוּב, (בראשית כב) וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם
אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל, הָרִי
אֶחָד. וְאֶחָד, וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח
אֶת הָאֵיל, הָרִי שְׁנַיִם, וַיַּעֲלֵהוּ
לְעֵלָה. וְעַל כֵּן אֵיל לְעֵלָה תְּמִימִם,
שְׁנֵי אֵיל, שֶׁהוּא שְׁנַיִם. וְעַל כֵּן
שְׁנֵינוּ גְבוּרֹת, וּמָהֶם נִפְרָדִים
לְכַמָּה אַחֲרֵי.

וְאָרְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבַּר לֵאמֹר קָחוּ
שְׁעִיר עִזִּים לַחֲטָאת. עֲגֹל לַחֲטָאת
הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהִכְתִּין.
אֵלָּא יִשְׂרָאֵל הָרִי קָבְלוּ עָנֶשׁ, וְעַל
כֵּן לֹא כְּתוּב בָּהֶם עֲגֹל לַחֲטָאת,
אֵלָּא עֲגֹל לְעוֹלָה. מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֵלוֹ שִׁחְטָאוּ בוֹ,
קָבְלוּ עָנֶשׁ, בֵּין בְּדַבּוּר, בֵּין
בְּמַעֲשֵׂה, בֵּין בְּעִבּוּדָה. וְאִפְלוּ
אֵלוֹ שְׁלֹא עָשׂוּ דָבָר, אֵלָּא
שֶׁהֲעִלּוּהוּ בְּרִצּוֹן לִפְנֵי לַעֲבֹד
אוֹתוֹ, וַעֲנִשׁוּ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת
כב) וַיִּשְׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כָּל
אֵלוֹ שֶׁהֲעִלוּ אוֹתוֹ בְּרִצּוֹן שְׁלֹא
לַעֲבֹד אוֹתוֹ, אֵלָּא שֶׁהֲעִלוּ גִּוְוֹן שֶׁל
רִצּוֹן מִמֶּנּוּ - כָּאֵן נִטְהָרִים,
וּמְקַרְבִּים אוֹתוֹ לְעוֹלָה וְלֹא
לַחֲטָאת.

אָבֵר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לַחֲטָאת,
לְמָה? אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁהִיוּ מְקַרְבִּים
רִאשׁוֹנָה לְשַׁעֲרֵי, שְׁשׁוֹלְטִים עַל
הַהָרִים הָרְמִים. וְזֶהוּ לַחֲטָאת.
וּצְרִיכִים לְהִטְהָר מֵאוֹתוֹ הַחֲטָא,
וְלֹא עוֹד, אֵלָּא שֶׁצְרִיף לְחַדוֹשׁ
הַלְבָּנָה.

וְשׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים, שׁוֹר וְלֹא
פָּר, מִשּׁוּם שֶׁשׁוֹר הוּא שְׁלֵם,
לְהִרְאוֹת שְׁלוֹם, זֶהוּ שְׁכַתוּב
לְשִׁלְמִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שׁוֹר
וְאֵיל מִצַּד הַשְּׂמֵאל הֵם בָּאִים.
שׁוֹר מִצַּד הַשְּׂמֵאל, שְׁכַתוּב (יחזקאל
א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמֵאל. אֵיל,
מִשּׁוּם אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. וְעוֹלִים
לְשִׁלְמִים, לְהַשְׁלִים אוֹתָם לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים.

וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל, הָא
חַד, וְחַד וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל, הָא
תְּרִי, וַיַּעֲלֵהוּ לְעוֹלָה. וְעַל דָּא אֵיל לְעוֹלָה
תְּמִימִים, תְּרִי אֵיל, דָּאִהוּ תְּרִי. וְעַל דָּא גְבוּרֹת
תְּנִינָן, וּמִנִּיָּהוּ מִתְּפָרְשִׁין לְכַמָּה אַחֲרֵי.

וְאָרְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבַּר לֵאמֹר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים
לַחֲטָאת, (ויקרא ט) עֲגֹל לַחֲטָאת מִיִּבְעֵי לִיָּה,
כְּגוֹוֹנָא דְכֹהֲנָא. אֵלָּא יִשְׂרָאֵל הָא קָבִילוּ
עוֹנֶשׂא, וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב בְּהוּ עֲגֹל לַחֲטָאת,
אֵלָּא עֲגֹל לְעוֹלָה. מֵאֵי טַעְמָא. דְּכָל אֵינוֹן דְּחָבוּ
בֵּיהּ, קָבִילוּ עוֹנֶשׂא, בֵּין בְּמִלוּלָא, בֵּין בְּעוֹבְדָא,
בֵּין בְּפוּלְחָנָא, וְאִפְלוּ אֵינוֹן דְּלֹא עָבְדוּ מְדִי,
אֵלָּא דְסָלִיקוּ לִיָּה בְּרַעוּתָא דְלִבִּיָּהוּ לְמַפְלַח
לִיָּה, אַתְעָנְשׁוּ, כְּמָה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת לב) וַיִּשְׁק אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כָּל אֵינוֹן דְסָלִיקוּ לִיָּה
בְּרַעוּתָא דְלֹא לְמַפְלַח לִיָּה, אֵלָּא דְסָלִיקוּ גְוֹוֹנָא
דְרַעוּתָא מִנִּיָּה, הִכָּא אַתְדַּפֵּן, וּמְקַרְבִּין לִיָּה (דף
לח ע"ב) לְעוֹלָה וְלֹא לַחֲטָאת.

אָבֵר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לַחֲטָאת, אֵמֵאֵי. אֵלָּא
בְּגִין דְהוּוּ מְקַרְבִּין בְּקַדְמִיתָא לְשַׁעֲרִים,
דְשִׁלְטִין עַל טוּרֵי רְמָאֵי. וְדָא הוּא לַחֲטָאת,
וּבְעֵינָן לְאַתְדַּפָּא מִהֵוּא חוּבָא, וְלֹא עוֹד אֵלָּא
לְחַדְתוּתֵי דְסִיְהָרָא אַצְטְרִיף.

וְשׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים. (ויקרא ט) שׁוֹר וְלֹא פָּר, בְּגִין
דְשׁוֹר שְׁלִים אִיהוּ, לְאַחְזָאָה שְׁלֵמָא, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב לְשִׁלְמִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שׁוֹר
וְאֵיל מְסֻטְרָא דְשְׂמֵאלָא קָא אַתִּינָן. שׁוֹר
מְסֻטְרָא דְשְׂמֵאלָא, דְכְּתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר
מִהַשְּׂמֵאל. אֵיל, בְּגִין אֵילוֹ דְיִצְחָק. וּסְלִקִין
לְשִׁלְמִים, לְאַשְׁלֵמָא לוֹן לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל וְעַל
דָּא שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים.

לְשִׁלְמִים, לְהַשְׁלִים אוֹתָם לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים.

אמר רבי יהודה, הכל משום שכנסת ישראל מתעטרת ומתברכת על ידי הפהן בשלמות. והיום הזה היה שמחתם של כלם, שמחתה של כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא, שמחת העליונים והתחתונים. וכמו שהשתלם הפהן למטה, כפיכחול נשתלם הפהן למעלה. רק שנדב ואביהו שעוררו ערבוּכָה בין הגבירה והמלך. ומשום כך - ותצא אש מלפני ה' ותאכל אתם וגו'.

ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפגעו וגו', כי שמן משחת ה' עליכם. רבי אבא אמר, הרי שנינו שבמעשים שלמטה מתעוררים מעשים למעלה, והמעשה שלמטה צריך להראות כמו המעשה שלמעלה. בא ראה, פל השמחה שלמעלה תלויה באותו שמן קדוש, שמשם יוצאות שמחה וברכות לכל המאורות, והפהן העליון (ממנו) מתעטר בשפע של שמן. ומשום כך הפהן, ששמן משחה שופע עליו כמו שלמעלה, צריך להראות שמחה והארת פנים (יותר מהכל), ושלא יראה חסרון בראשו ולא בלבושו, אלא להיות הכל שלם כמו שלמעלה, ואל יראה בו פגם כלל, כדי שלא יעשה פגם במקום אחר.

בא ראה, אלמלא אלעזר ואיתמר הראו פגם באותה שעה בלבושם או בראשיהם, לא נצולו באותה שעה, שהרי השעה עמדה לעשות דין. ועל פן שנינו, בשעה שהמגפה קוראת בעולם, לא יעורר אדם את עצמו לדבר בעולם, כדי שלא יתעוררו עליו. פרט אם עורר את עצמו לטוב, ויכול לרחות (לדחוק) את השעה, שהרי בזמן ובשעה שהדין עומד

אמר רבי יהודה, פלא בגין דכנסת ישראל מתעטרא ומתברכא על ידא דכהנא, באשלמותא. והאי יומא חדותא דכלא הוה, חדותא דכנסת ישראל בקודשא בריהוה, חדותא דעלאין ותתאין. וכמה דאשתלים פהנא לתתא, כפיכחול אשתלים פהנא לעילא, בר נדב ואביהו דאתערו ערבוּכָה בין מטרוניתא ומלכא. ובגין כך ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וגו' (חסר).

ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפגעו וגו', כי שמן משחת יי' עליכם. (ויקרא י) רבי אבא אמר, הא תנינן בעובדין דלתתא, אתערון עובדין לעילא, ועובדא דלתתא בעי לאתחזא כגוונא דעובדא דלעילא.

הא חזי, פל חדותא דלעילא, תליא בההוא שמנא קדישא, דמתמן נפיק חדוה וברפאן לכלהו בוצינין, וכהנא עלאה (מיניה) אתעטר בנגידו דמשחא, ובגין כך פהנא, דרבו משחא אתנגיד עליה כגוונא דלעילא, בעי לאתחזא חידו, ונהירו דאנפין (חידו ככלא), ולא יתחזי גרעונא ברישיה, ולא בלבושיה, אלא למהוי פלא שלים כגוונא דלעילא, ולא יתחזי ביה פגימו כלל, בגין דלא יעביד פגימו באתר אחרא.

הא חזי, אלמלא אלעזר ואיתמר אתחזון פגימו בההיא שעתא בלבושיהון או בראשיהון, לא אשתזיכו בההיא שעתא, דהא שעתא קיימא למעבד דינא. ועל דא תנינן, בשעתא דמותנא אערע בעלמא, לא יתער אינש גרמיה למלה בעלמא, בגין דלא יתערון עליה. בר אי אתער גרמיה לטב, ויכיל לדחויי (לדחוק) שעתא, דהא בזמנא ושעתא דדינא

קיימא בעלמא, מאן דיערע ביה, לקטי ליה
ויסתלק מעלמא. ובגין כך ולא תמותו פתיב.
ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה,
בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני, ולא
מתזקי.

בעולם, מי שפוגע בו, לוקטים
אותו ומסתלק מן העולם. ומשום
כך פתוב ולא תמותו. ואחיכם כל
בית ישראל יבכו את השריפה,
משום שהם לא באים מצד
הכהנים, ולא ינזקו.

רבי אלעזר פתח, (שמות ו) ויקח את
אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו
לאשה. ויקח אהרן. כלא כמה דאצטריף, כלא
כגוונא דלעילא. תא חזי, ראוייה היתה בת
שבע לדוד, מיומא דאתברי עלמא. ראוייה
היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא.
מה בין האי להאי. אלא כלא חד. אבל התם
לדינא, הכא לרחמי. פד אתחברא בדוד,
לדינא, לאגחא קרבין, לאושדא דמין. הכא
באהרן, לשלמא, לחדוה, לנהירו דאנפין,
לאתברא. ועל דא אתקרי (הכ) התם בת שבע,
הכא אלישבע. אלישבע: דאתחברא
בחסד, (תא חזי) בת שבע לדינא, לירתא מלכותא
ולאתקפא.

רבי אלעזר פתח, (שמות ו) ויקח
אהרן את אלישבע בת עמינדב
אחות נחשון לו לאשה. ויקח
אהרן. הכל כמו שצריך, הכל כמו
שלמעלה. בא וראה, ראוייה היתה
בת שבע לדוד מיום שנברא
העולם. ראוייה היתה אלישבע
לאהרן מיום שנברא העולם.
מה בין זה לזה? אלא הכל אחד.
אבל שם לדין, וכאן לרחמים.
כשהתחברה עם דוד - זה לדין,
לצורך קרבות ולשפך דמים. כאן
באהרן - לשלום, לשמחה,
להארת פנים, להחברף. ועל פן
נקראת (כף) שם בת שבע, וכאן
אלישבע. אלישבע - שהתחברה
עם חסד. (בא ראה) בת שבע לדין,
לרשת מלכות ולהתגבר.

אמר רבי שמעון, הא דתנינן דכתיב, (שמות ט)
קול השופר, שפיר הוא, ודא הוא יעקב,
דאסתלק במחשבה דאבהן, ונפקו כחדא מגו
שופר, דהא שופר אפיק מיא ואשא ורוחא
כחדא, ואתעביד מנייהו קלא. כך אמא עלאה,
אפיק לאבהן, בקל חד. ומגו מחשבה אסתלקו
כחדא בחד קול, וההוא קול אקרי קול
השופר, ודא יעקב דכליל לאבהן פחדא,
ואקרי קול.

אמר רבי שמעון, זה ששנינו
שפתוב קול השופר - יפה הוא,
וזהו יעקב, שעלה במחשבה של
האבות, ויצאו כאחד מתוך
שופר, שהרי שופר מוציא מים
ואש ורוח כאחד, ונעשה מהם
קול. כך האם העליונה מוציאה
את האבות בקול אחד, ומתוך
מחשבה התעלו כאחד בקול
אחד, ואותו קול נקרא קול
השופר, וזה יעקב שפולל את
האבות כאחד, ונקרא קול.

ותרי קלי נינהו, דהא מגו קלא, נפיק קלא.
אבל קול חד דאקרי קול השופר, ומהכא
נפקו שאר קולות, מגו ההוא שופר בזווגא (ד)
ל"ט ע"א) דמחשבה. ושבעה קולות נינהו, דנפקין

ושני קולות הם, שהרי מתוך קול
יוצא קול. אבל קול אחד שנקרא
קול השופר, ומכאן יצאו שאר
הקולות מתוך אותו השופר בזווג
של המחשבה. ושבעה קולות הם
שיוצאים בזווג של המחשבה עם

בזווגא דמחשבה בשופר, ודא שופר דאשקי לון ורוי לון לאבהן

השופר, והשופר הזה שמשקה אותם ומרוה את האבות בראשונה, ואחר כך את הבנים, והרי בארו את הדבר.

בא ראה, ויקח אהרן את אלישבע, לבסם אותה, לשמח אותה ולחבר אותה עם המלך בזווג שלם, שימצאו ברכות לכל העולמות על ידי אהרן. משום כך צריך הפהן להמצא בהארת פנים, בשמחה, הכל כמו שלמעלה, שהרי על ידו ברכות ושמחות נמצאות. ולכן מרחקים ממנו דין ורגז ועצב, כדי שלא יפגם מאותו מקום שנקשר בו. ועל זה - ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא הפהן. עליהם כתוב (דברים לג) ברוך ה' חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.

וין ושכר אל תשת אמה ובניך אהרן וגו'. אמר רבי יהודה, מתוך הפרשה הזו שומעים, שנדב ואביהוא היו שתויי יין, משהזוהיר בזה את הפהנים. רבי חייא פתח, (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש וגו'. אם צריך הפהן לשמח ולהמצא בהארת פנים יותר מהפל, למה אסור לו יין? שהרי שמחה נמצאת בו, והארת פנים נמצאת בו?

א"ל ראשיתו של יין שמחה, וסופו עצבות. ועוד, שיין בא מצד הלויים, מהמקום שיין שורה, שהרי תורה ויינה של תורה הם מצד הגבורה. (סופו עצבות, והכהן תחלה וסוים צריך שמחה והארת פנים. יין בא מצד הלויים) יצד הפהן מים צלולים מאירים.

רבי יוסי אמר, כל אחד מלוה לחברו, והכל כלול זה בזה. ומשום כך יין משרה שמחה, משום שכלול מתוך מים, ואחר (והכהן תחלה וסוים צריך שמחה והארת פנים).

בקדמיתא, ולבתר לבנין, והא אוקמוה מלה. תא חזי, ויקח אהרן את אלישבע, לבסמא לה, למחדי לה, לחברא לה במלפא, בזווגא שלים, לאשתפחא ברכאן לעלמין פלהו, על ידי דאהרן. בגין כך, בעי פהנא לאשתפחא בנהירו דאנפין, בחידו, פלא כגוונא דלעילא, דהא על ידוי ברכאן וחדוון משתפחי. ועל דא אתרחקא מניה דינא ורוגזא ועציבו, בגין דלא יתפגם מההוא אתר דאתקטר ביה. ועל דא ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא כהנא. עליהו כתיב (דברים לג) ברוך יי' חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.

וין ושכר אל תשת אמה ובניך אהרן וגו'. (ויקרא) אמר רבי יהודה, מגו פרשתא דא שמעינן, דנדב ואביהוא רוי חמרא הוו, מדאזהר לכהני בהא. רבי חייא פתח, (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש וגו', אי בעי כהנא למחדי ולאשתפחא בנהירו דאנפין יתיר מפלא, אמאי אסיר ליה חמרא, דהא חידו ביה אשתכח, נהירו דאנפין ביה אשתכח.

א"ל שירותא דחמרא חדוונתא. סופיה עציבו. ועוד דיין מסטרא דליואי אתי, מאתר דחמרא שרי, דהא אורייתא וחמרא דאורייתא, מסטרא דגבורה הוא. (ס"א סיפיה עציבו, וכנהא שירותא וסיומא בעי חדוונתא ונהירו דאנפין, וין אתי מסמרא דליואי)

וסטרא דכהנא מיין צלילין נהירין. רבי יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה, וכליל פלא דא בדא, ובגין כך, חמרא שרי חדוונתא, בגין דכליל מגו מיא, ולבתר אהדר לאתריה, ועציב ורגיז ודאין דינא. (וכנהא שירותא וסיומא בעי חדוונתא ונהירו דאנפין).

כך חוזר למקומו, ועצוב ורוגז ודן דין.

רבי אבא אמר, מאתר חד נפקו, זין ושמן ומים (דבש וחלב). מים ושמן לימינא, נטלי כהני וירתי לון, ושמן יתיר מפלא. דאיהו חדוותא שירותא וסיומא, דכתיב, (תהלים קלג) פשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. וזין לשמאלא, ירתי לינאי, לארמא קלא ולזמרא, ולא לשתוק, דהא חמרא לא שתיק לעלמין, ושמן בחשאי הוא תדיר.

מה בין האי להאי. אלא, שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר, אתי מסטרא דמחשבה, דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע, והוא בחשאי, ועל דא הוא מימינא. וזין דאיהו לארמא קלא, ולא שתיק לעלמין, אתי מסטרא דאימא, וירתינ לינאי לסטר שמאלא, וקיימי לזמרא לארמא קלא, וקיימי כדינא. ובגין כף פתיב, (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.

בגין כף, פהנא כד ייעול למקדשא למפלח פולחנא, אסיר ליה למשתי חמרא, דהא עובדוי בחשאי אינון, ובחשאי (ס"א אתחוו) אתאן ואתפון, (ס"א ובחשאי אתפון במה דאתפון) וזווג למאן דזווג, ונגיד ברכאן לעלמין פלהו, וכלא בחשאי, (ועוד) דעובדוי כלהו ברזא. וחמרא מגלה רזין הוא, דהא כל עובדוי לארמא קלא קאים.

רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארמא, מפי מרונא לצפורי, והוה רביי חד שכית בגנון (ס"א לגביהו), בחמרא בקינטא דדובשא אמר רבי יהודה גימא מלה דאורייתא ונזיל. פתח רבי יצחק ואמר, (שיר השירים ז) וחכף פיין הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכף פיין הטוב, דא זינא דאורייתא, דאיהו טב. דהא זינא אחרא לאו איהו טב, וזינא

רבי אבא אמר, ממקום אחד יצאו - זין ושמן ומים (דבש וחלב). מים ושמן לימין, נוטלים הפהנים ויורשים אותם, ושמן יותר מהכל, שהוא שמחה ראשית וסיום, שכתוב (שם קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. וזין לשמאל, יורשים הלויים, להרים קול ולזמר, ולא לשתק, שהרי זין לא שותק לעולמים, ושמן הוא תמיד בחשאי.

מה בין זה לזה? אלא שמן שהוא בחשאי, בלחש תמיד, בא מצד המחשבה, שהיא תמיד בלחש ולא נשמעת, והוא בחשאי, ועל כן הוא מימין. וזין שהוא להרים קול, ולא שותק לעולמים, בא מצד האם, ויורשים הלויים לצד השמאל, ועומדים לזמר להרים קול, ועומדים בדין. ומשום כף פתיב, (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.

משום כף, כשפהין יפנס למקדש כדי לעבד את העבודה, אסור לו לשתות זין, שהרי מעשיו הם בחשאי, ובחשאי (נראה) הם באים, ומתפון, (ובחשאי מתפון במה שמתפון) ומזוג את מי שמזוג, ומשפיע ברכות לכל העולמות, והכל בחשאי, (ועוד) שכל מעשיו בסוד. וזין הוא מגלה רזים, שהרי כל מעשיו עומדים כדי להרים קול. רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך מבית מרון לצפורי, והיה עלם אחד מצוי בתוכם (אצלם) עם זין וקוץ בדבש. אמר רבי יהודה, נאמר דבר תורה ונלך.

פתח רבי יצחק ואמר, (שיר השירים ז) וחכף פיין הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכף פיין הטוב - זה זינה של תורה, שהוא טוב. שהרי זין אחר אינו טוב, וזינה של תורה

טוב לכל. טוב לעולם הזה, וטוב לעולם הבא. וזהו היין שנוח לו לקדוש ברוך הוא יותר מהפל, ובזכות זה, מי שגורוה מיינה של התורה, יתעורר לעולם הבא, ויזכה להחיות פשיקים הקדוש ברוך הוא את הצדיקים. אמר רבי יהודה, דובב שפתי ישנים, הרי שנינו, שאפלו באותו עולם יזכה לעסק בתורה. זהו שפתוב דובב שפתי ישנים.

אמר אותו עלם, אם פתוב וחכף מיינ הטוב, היינו אומרים כן. אבל פתוב פיינ הטוב, ולא מיינ. השגיחו בו. אמר רבי יהודה, בני, אמר דברך, שיפה אמרת.

אמר, אני שמעתי, שמי שמשפדל בתורה ודבק בה, ואותו דבר התורה נשמע בפיו ולא לוחש אותו בלחש, אלא מרים בו את קולו, שפך צריכה תורה להרמת קול, שפתוב (משלי א) בראש המיות תקרא, להרים את רנת התורה, ולא בלחש. פיינ הטוב, כמו יין טוב שלא שותק. והוא עתיד להרים קול, פשיצא מן העולם הזה. הולך לדודי למישרים, שלא יסטה לימין ולשמאל, לא ימצא שימחה בידו. דובב שפתי ישנים, ואפלו באותו עולם שפתותיו מרחשות בתורה. עוד שמעתי, וחכף פיינ הטוב - הפסוק הזה נאמר לכנסת ישראל, ונאמר בתשפחת. אם כן, מי הוא שמשבח אותה בזה? אם הקדוש ברוך הוא - מה זה הולך לדודי? הולך אלי הנה צריך להיות!

א"ל ודאי שהקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל כמו שהיא משבחת אותו, שפתוב חפו ממתקים, כן הקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל.

הוא משבח לה לכנסת

דאורייתא, טב לכלא. טב לעלמא דא, וטב לעלמא דאתי. ודא הוא יינא דניחא ליה לקודשא בריך הוא יתיר מפלא, ובזכו דא, מאן דמרוי מיינא דאורייתא, יתער לעלמא דאתי, ויזפי לאחייא, פד יוקים קדשא בריך הוא לצדיקיא. אמר רבי יהודה, דובב שפתי ישנים, הא תנינן דאפילו בההוא עלמא, יזפי למלעי באורייתא, הדא הוא דכתיב דובב שפתי ישנים.

אמר ההוא רביא, אי כתיב וחכף מיינ הטוב, הוינא אמרי הכי. אבל פיינ הטוב פתיב, ולא מיינ. אשגחו ביה, אמר רבי יהודה, ברי אימא מילך, דשפיר קא אמרת.

אמר, אנא שמענא, דמאן דאשפדל באורייתא, ודביק בה, וההיא מלה דאורייתא אשתמע בפומיה, ולא לחיש לה (דף ל"ט ע"ב) בלחישו, אלא ארים קליה בה. דאורייתא הכי בעיא לארמא קלא, דכתיב, בראש הומיות תקרא, לארמא רנה דאורייתא, ולא בלחישו. פיינ הטוב, פחמר טב דלא שתיק. והוא עתיד לארמא קלא, פד יפוק מהאי עלמא. הולך לדודי למישרים, דלא יסטי לימינא ולשמאלא, לא ישפח דימחי בידוי. דובב שפתי ישנים, אפילו בההוא עלמא שפוותיה מרחשן אורייתא.

הו שמענא וחכף פיינ הטוב, האי קרא לכנסת ישראל אתמר, ובתושפחתא אתמר. אי הכי, מאן הוא דמשבח לה בהאי. אי קדשא בריך הוא, מהו הולך לדודי, הולך אלי מיבעי ליה.

א"ל ודאי קדשא בריך הוא קא משבח לה לכנסת ישראל, פמה דהיא קא משבחת ליה, דכתיב חפו ממתקים, כן קדשא בריך

ישראל. (דבתיב) וּחֲפֹךְ פָּיִן הַטּוֹב, יֵינן הַטּוֹב:
 דְּהוּא חֲמָרָא דְּמִנְטְרָא. הוּלְךְ לְדוּדֵי: דָּא יִצְחָק,
 דְּאֶקְרִי יְדִיד מְבֻטָן. לְמִישְׁרִים: כְּמָה דְּאֶתְ אָמֵר,
 אֶתְהָ כּוֹנְנַת מִישְׁרִים, לְאֶתְכִּלְלָא
 (תהלים צט) שְׂמָאלָא בִּמְיִנָא. וְדָא הוּא מִישְׁרִים, דְּבִגִין
 חֲדוּתָא דְּהוּא חֲמָר טב, אֶתְכִּלְלִי שְׂמָאלָא
 בִּמְיִנָא, וְחֲדָאן כִּלְא. (דובב שפתי ישנים) דְּהָא כִּלְא
 מִתְעָרִי בְּחֲדוּוֹאן וּבְרַפְאן, וְעֵלְמִין פְּלֵהוּ
 מִשְׁתַּפְּחִי בְּחֲדוּ, וּמִתְעָרִי לְאַרְקָא בְּרַכָּאן
 לְתַתָּא.

אָתוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ לִיה רִישִׁיה,
 וְחֲדוּ עִמִּיה, אָמְרוּ לִיה מַה שְּׂמָךְ. אָמַר
 לְהוּ יִיסָא. אָמְרוּ רַבִּי יִיסָא תְּהָא. יִתִּיר תְּהָא
 שְׂכִיחַ בְּעֵלְמָא מְרַבִּי יִיסָא חֲבֵרְנָא, דְּאֶסְתַּלַּק
 מִבְּיִנְנָא. אָמְרוּ לִיה וּמָאן אָבוּךְ. אָמַר לְהוּ,
 אָפִטֵר מְעֵלְמָא, וְהוּהוּ אוּלִיף לִי כֹל יוּמָא תְּלַת
 מְלִין דְּאוּרִייתָא, וּבְלִילִיא תְּלַת מִילִין דְּחֲכַמְתָּא
 דְּאֶגְדַּתָּא. וְהִנֵּי מִילִי אוּלִיפְנָא מֵאָפָא, וְהַשְׁתָּא
 דִּיּוּרֵי בְּחַד בַּר נֶשׁ, וְסָלִיק לִי מֵאוּרִייתָא. וְאֶנָּא
 אָזִיל כֹּל יוּמָא לְעֵבִידַתָּא, וּבְכָל יוּמָא אֶהְדְּרִנָּא
 אֵינּוֹן מְלִין דְּאוּלִיפְנָא מֵאָפָא.

אָמְרוּ לִיה הֵהוּא בַר נֶשׁ יָדַע בְּאוּרִייתָא. אָמַר
 לוֹן לָאו. סָבָא הוּא, וְלֹא יָדַע לְבִרְכָא
 לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִית לִיה בְּנִין, וְלֹא
 שׁוּי לוֹן בְּבֵי רַב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה (נ"א אי לאו הכי
 הוה) אִי לָא הוּהוּ הָכִי, הוּהוּ אֶעֱלִנָּא לְגַבִּי הָאִי
 כִּפֵּר לְמִלְלָא עֲלֵךְ, הַשְׁתָּא אָסִיר לָן לְמַחְזִי
 אֲנַפּוּי. שְׂדֵי חֲמָרָא מְנָה, וְאֶתְ זִיל לְגַבְנָן. אָמְרוּ
 לִיה מָאן הוּא אָבוּךְ. אָמַר רַבִּי זְעִירָא דְּכִפֵּר
 רָאמִין.

שָׁמַע רַבִּי יְהוּדָה וּבְכַה, אָמַר אָנָּא הוּיִנָּא
 בְּבִיתִיה, וְאוּלִיפְנָא מְנִיה תְּלַת מְלִין
 בְּכֶסֶף דְּבִרְכָה, וְאוּלִיפְנָא מְנִיה בְּמַעֲשֵׂה

יְחֻפֵּךְ פָּיִן הַטּוֹב. יֵינן הַטּוֹב.
 - שְׁהוּא יֵינן הַמְשֻׁמֵּר. הוּלְךְ לְדוּדֵי
 - זֶה יִצְחָק שְׂנֵקְרָא יְדִיד מְבֻטָן.
 לְמִישְׁרִים - כְּמוֹ שְׂנֵאָמֵר (תהלים צט)
 אֶתְהָ כּוֹנְנַת מִישְׁרִים, לְהַכְלִיל
 שְׂמָאל בִּמְיִין. וְהוּוּ מִישְׁרִים,
 שְׂבַגְלָל הַשְׁמָחָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיֵּין
 הַטּוֹב, וְכִלְל הַשְׂמָאל בִּמְיִין,
 וְכֻלָּם שְׂמָחִים. (דובב שפתי ישנים)
 שְׂהָרֵי הַכֹּל מִתְעוֹרְרִים בְּשְׂמָחוֹת
 וּבְרַכּוֹת, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים
 בְּשְׂמָחָה, וּמִתְעוֹרְרִים לְהַרְיֵק
 בְּרַכּוֹת לְמִטָּה.

בְּאוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ
 לוֹ אֶת רִאשׁוֹ, וְשְׂמָחוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ
 לוֹ, מַה שְּׂמָךְ? אָמַר לוֹ, יִיסָא.
 אָמְרוּ, רַבִּי יִיסָא תְּהִיָּה. יוֹתֵר
 תְּהִיָּה מְצוּי בְּעוֹלָם מְרַבִּי יִיסָא
 חֲבֵרְנָא, שְׁהֶסְתַּלַּק מִבְּיִנְיָנוּ. אָמְרוּ
 לוֹ, וּמִי אָבִיךָ? אָמַר לוֹ, נִפְטֵר מִן
 הָעוֹלָם, וְהִיָּה מְלַמֵּד אוֹתִי כֹּל יוֹם
 שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי תוֹרָה, וּבְלִילָהּ
 שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי חֲכָמָה שֶׁל אֶגְדָּה.
 וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ לְמַדְתִּי מֵאָבִי,
 וְכַעַת אֲנִי גֵר עִם אָדָם אֶחָד שְׂמוֹנֶע
 אוֹתִי מִן הַתּוֹרָה, וְאֲנִי הוּלְךְ כֹּל
 יוֹם לְעִבּוּדָה, וּבְכָל יוֹם אֲנִי חוֹזֵר
 עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁלַמְדַתִּי
 מֵאָבִי.

אָמְרוּ לוֹ, אוֹתוֹ אָדָם יוֹדַע
 בְּתוֹרָה? אָמַר לְהֵם, לֹא, הוּא זֶקֶן,
 וְלֹא יוֹדַע לְבִרְכָּךְ אֶת הַקְּדוּשָׁא בְּרוּךְ
 הוּא, וְיֵשׁ לוֹ בְּנִים, וְלֹא שֵׁם אוֹתָם
 בְּבֵית הָרַב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (אם
 לא כִּרְ הוּהוּ) אִם לֹא הִיָּה כֶּךָ, הִיִּיתִי
 נִכְנָס לְכִפֵּר הַזֶּה לְדַבֵּר עֲלֵיךְ.
 עֲכָשׁוּ אָסוּר לָנוּ לְרִאוֹת אֶת פְּנֵינוּ,
 וְדַק מִמֶּךָ אֶת הַחֲמוּר, וְאֶתְהָ לֶךְ
 אֲלֵינוּ. אָמְרוּ לוֹ, מִי אָבִיךָ? אָמַר,
 רַבִּי זְעִירָא מִכִּפֵּר רָאמִין.

שָׁמַע רַבִּי יְהוּדָה וּבְכַה, אָמַר אָנָּא הוּיִנָּא
 בְּבִיתִיה, וְאוּלִיפְנָא מְנִיה תְּלַת מְלִין
 בְּכֶסֶף דְּבִרְכָה, וְאוּלִיפְנָא מְנִיה בְּמַעֲשֵׂה

בראשית. אמר רבי יצחק, ומה מזהאי רביא בריה אוליפנא, מניה לא כל שפן. אזלו ואתידו בידיה. חמו חד חקל ויתבו תמן. אמרו ליה אימא חד מלה, מאינן דאוליה לך אבוך במעשה בראשית.

פתח ואמר, (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו'. ויברא אלהים - כל מקום של דין נקרא אלהים. ואותו מקום עליון, המקום שיצאו ממנו, כך קורא לו כאן. ואף על גב שהיא רחמי, יוצאים ממנו דינים, ובו הם תלויים.

את התנינים הגדולים - אלו האבות, שהם משקים בראשונה ומשתרשים על הכל. ואת כל נפש החיה הרמשת. ואת כל נפש החיה - זו הנפש, שאותה הארץ העליונה הוציאה מאותה חיה עליונה על הכל, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה. וזוהי הנפש של אדם הראשון שמשך בתוכו. הרמשת - זוהי הרוחשת בכל החרים (הצדדים) למעלה ולמטה. אשר שרצו המים, שאותו נהר עליון שופע ויוצא מעדן, ומשקה את העץ הזה להשתרש בשרשו על הכל, ושימצא בו מזון לכל.

דבר אחר החיה הרמשת - זהו דוד המלך, שכתוב בו (תהלים קיח) לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו - אלו כל אותם המלאכים הקדושים שמצויים לקדש את שם אדונם בכל יום ויום, שכתוב בהם שש כנפים שש כנפים לאחד. ומתם טסים בעולם לעשות רצון רבונם, כל אחד ואחד פראוי לו. אמר רבי יהודה, ודאי כל כך לילד הזה לא ראוי, אבל אני רואה בו שיעלה למקום עליון.

אמר רבי יצחק, ודאי החיה (הרמשת) זוהי החיה העליונה על

בראשית תרי. אמר רבי יצחק, ומה מזהאי רביא בריה אוליפנא, מניה לא כל שפן. אזלו ואתידו בידיה. חמו חד חקל ויתבו תמן. אמרו ליה אימא חד מלה, מאינן דאוליה לך אבוך במעשה בראשית.

פתח ואמר, (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו'. ויברא אלהים, כל אתר דדינא אלהים אקרי. וההוא אתר עלאה אתר דנפקו מניה, הכי קרי ליה הכא. ואף על גב דרחמי הוא, מניה נפקו דינין, וביה תליין.

את התנינים הגדולים, אלין אבהן. דאינון מתשקיין בקדמיתא, ומשתרשין על פלא. ואת כל נפש החיה הרומשת, ואת כל נפש החיה, דא נפש, דההיא ארץ עלאה אפיקת מההיא חיה עלאה על פלא, דכתיב תוצא הארץ נפש חיה. ודא איהי נפש דאדם קדמאה, דמשין בגויה. הרומשת: דא היא חיה דרחשא בכל טורין (ס"א ספרין), לעילא ותתא. אשר שרצו המים, דההוא נהר עלאה נגיד ונפיק מעדן, ואשקי להאי אילנא, לאשתרשא בשרשוי על פלא, ולאשתפחא ביה מזונא לכלא.

דבר אחר החיה הרומשת, דא הוא דוד מלכא, דכתיב ביה (תהלים קיח) לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו, אלין כל אינון מלאכין קדישין, דמשתפחי לקדשא שמא דמאריהון בכל יומא ויומא, דכתיב בהו (ישעיהו) שש כנפים שש כנפים לאחד. ומנהון טאסין בעלמא למעבד רעותא דמאריהון, כל חד וחד פדקא חזי. אמר רבי יהודה, ודאי כל כך להאי רביא לא אתחזי, אבל אנא חמי ביה דלא אתר עלאה יסתלק.

אמר רבי יצחק, (ד"ח מ' ע"א) ודאי החיה (הרומשת)

הפל, שהרי האחרת, הכתוב קרא לה ארץ. כאן שכתוב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, ולא במים. שהרי אותו נהר שופע ויוצא ומשקה בלי פרוז, עד אותו מקום שנקרא ארץ, ומשם פתוב ומשם יפרד וגו'. והעוף, ואותו עוף, בארץ הזו תלויים ומשקים, וזהו שכתוב והעוף ירב בארץ. קמו והלכו. אמר רבי יהודה, נשתף את הילד הזה עמנו, וכל אחד ואחד יאמר דבר תורה.

פתח רבי יהודה ואמר, סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. הפסוק הזה הרי נתבאר, ויפה. אבל כנסת ישראל אמרה את זה בגלות. סמכוני, מה זה סמכוני? אלא מי שנופל צריך לסמך אותו, זהו שכתוב (תהלים קמה) סומך ה' לכל הנופלים וגו'. ומשום כך, כנסת ישראל שנפלה, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום, צריכה לסמיכה, והיא אומרת סמכוני. למי היא אומרת? לישראל בניה, שהם עמה בגלות. ובמה? באשיות. אלו הם האבות שמתמלאים בראשונה מאותו יין טוב המשמר. וכשהם מתמלאים, הרי הברכות מצויות אליה על ידי דרגה אחת שהיא צדיק. ומי שיודע ליחד את השם הקדוש, אף על גב שברכות לא מצויות בעולם, הוא סומך וסועד את כנסת ישראל בגלות.

רפדוני בתפוחים, הפל אחד כמו שאמרנו. אבל הסוד הזה, אישישה - מכניסה יין. תפוח - מוציא יין, ומכון רצון. ועל פן אישיות ותפוחים. אישיות, לרנות מנין. תפוחים, לכון את הרצון שהיין לא יזיק. וכל זה למה? פי חולת אהבה אני,

דא היא חיה עלאה על כלא, דהא אחרא ארץ קרייה קרא. הכא דכתיב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, ולא במים. דהא ההוא נהר, נגיד ונפיק ואשקי, בלא פירוזא, עד ההוא אתר דאקרי ארץ, ומתמן פתיב ומשם יפרד וגו'. והעוף, וההוא עוף בהאי ארץ תליין ואתשקייין, ודא הוא דכתיב והעוף ירב בארץ. קמו ואזלו. אמר רבי יהודה, נשתתף להאי רביא עמנא, וכל חד וחד לימא מלה דאורייתא.

פתח רבי יהודה ואמר, (שיר השירים ב) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. האי קרא הא אתמר ושפיר. אבל כנסת ישראל קאמר דא בגלותא. סמכוני, מהו סמכוני. אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קמה) סומך יי' לכל הנופלים וגו'. ובגין כך, כנסת ישראל דנפלה, דכתיב, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום, בעיא לאסמכא, והיא אמרה סמכוני. למאן אמרה. לישראל בנהא דאינון בגלותא עמה.

ובמה באשיות. אלין אינון אבהן, דאינון אתמליין בקדמיתא, מההוא חמר טב דמנטרא. וכד אינון אתמליין, הא ברכאן משתפחי לגבה, על ידא דחד דרגא דאיהו צדיק. ומאן דיידע ליחדא שמא קדישא, אף על גב דברכאן לא משתפחי בעלמא, איהו סמיך וסעיד לה לפנסת ישראל בגלותא.

רפדוני בתפוחים, כלא חד כמה דאמרן, אבל רזא דא, אישישא: עייל חמרא. תפוח: אפיק חמרא, ומכוון רעותא. ועל דא אישיות ותפוחים. אישיות, לרנואה מחמרא. תפוחים, לכיונא רעותא דלא יזיק חמרא. וכל דא למה. פי חולת אהבה אני, בגלותא. ומאן דמיחד שמא קדישא, בעי

לַיַחַד דִּינָא בְּרַחֲמֵי, וְלֹא כְּלָלָא לֹון בְּדָקָא חֲזִי,
לְאַתְּבַסְמָא וְלֹא תַתְּקַנָּא כְּלָא כְּדָקָא יֵאוּת, וְדָא
סְמִיךְ לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא.

רבי יצחק פתח, (דברים לב) אֲשֶׁר חִלַּב זְבַחֵימוּ
יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ וְיִזְנִיחוּ. זָפְאִין אֵינּוּן
יִשְׂרָאֵל דְּאֵינּוּן קְדִישִׁין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּעֵי לְקוּדְשָׁא לֹון. תָּא חֲזִי יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, כָּל
חֲזִי עֲלֵמָא דִּירְתִין, כְּלָא תְּלִיין בְּהוּא עֲלֵמָא
דְּאֵתִי, בְּגִין דְּאֵיהוּ חֲזִיין דְּכֵלָא, לְעֵילָא וְתַתָּא,
וְהוּא אֲתֵר, דִּינִין דְּמִנְטְרָא שְׂאֵרִי (ואקרי יין) וּמִתְמָן
נְפִיקִין חֲזִיין וְקוּדְשָׁא לְכֵלָא. וְיִין דִּישְׂרָאֵל בְּגִין
יִין דִּישְׂרָאֵל אֲתֵרָא, וְדָא בְּדָא תְּלִיָא. דְּהָא
יִשְׂרָאֵל לְעֵילָא, בִּיה נְטִיל חֲזִיין, וּבְגִין כֶּף אֲקָרִי
עַץ חַיִּים, עַץ מֵהוּא אֲתֵר דְּאֲקָרִי חַיִּים, וְנִפְקִי
מִתְמָן חֲזִיין, וְעַל דָּא מְבָרְכִין לֵיה לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּיִין. וְיִין דִּישְׂרָאֵל לְתַתָּא כְּהֵאֵי
גְוֹנָא.

עובר עבודת פוכבים ומזלות, דאיהו מסאב,
ומאן דקריב בהדיה יסתאב, כד יקרב
ביין דישראל, הא אסתאב ואסיר, כל שפן
ההוא יין דאיהו עביד. ועל דא לא תימא דדא
הוא בלחודוי, אלא כל מה דעבדי ישראל
לתתא, כלא הוא כעין דוגמא דלעילא, כל
שפן יין, דקאי באתר עלאה, דוגמא דין
דמנטרא.

בגין כף ישראל שתין יין דישראל, דאתעביד
כדקא חזי בקדושה, כגוונא דישראל
לעילא, דשתי ואשתרשא ואתברכא בההוא
יין עלאה קדישא, ולא שתאן יין דאתעביד
במסאבותא, ומסטרא דמסאבותא, דהא ביה
שריא רוחא דמסאבותא. (ולאו הוא מסטרא דישראל)
ומאן דשתי ליה (בחדוהו), אסתאב רוחיה,
נטמאת רוחו, והוא נטמא, ואינו מצד של ישראל, ואין לו חלק לעולם הבא, שהרי אותו עולם

בגלות. ומי שמיחד את השם
הקדוש, צריך ליחד דין עם
רחמים ולהכילם כראוי,
שיתבשם ויתתקן הכל כראוי, וזה
התומך את כנסת ישראל בגלות.
רבי יצחק פתח, (דברים לב) אֲשֶׁר
חִלַּב זְבַחֵימוּ יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ וְיִזְנִיחוּ.
נְסִיכִים. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם
קְדוּשִׁים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
רוּצֵה לְקַדֵּשׁ אוֹתָם. בֵּא רְאֵה,
יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים, כָּל חֲזִי עוֹלָם
שְׁיֹרְשִׁים, הַכֹּל תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חַיִּים
שֶׁל הַכֹּל, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְהוּא
הַמְּקוּם שֶׁחֲזִיין הַמְּשַׁמֵּר מִתְחִיל
(ונקרא יין), וּמִשָּׁם יוֹצְאִים חַיִּים
וְקוּדְשָׁה לְכֹל. וְיִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁבִיל יִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל אַחֵר, וְזֶה
תְּלוּי בְּזָה. שֶׁהֲרִי יִשְׂרָאֵל לְמַעַלָּה,
בו נטיל חיים, ומשום כף נקרא
עץ חיים, עץ מאותו מקום
שנקרא חיים, ויוצאים משם
חיים, ועל כן מברכים את הקדוש
ברוך הוא ביין. ויין של ישראל
למטה כמו כן.

עובר עבודת פוכבים ומזלות,
שהוא טמא, ומי שקרב עמו
יטמא כשיקרב ליין של ישראל,
הרי נטמא, ואסור. כל שפן אותו
היין שהוא עושה. ולכן אל תאמר
שזה הוא בלבדו, אלא כל מה
שעושים ישראל למטה, הכל הוא
כעין דגמא של מעלה, כל שפן
יין, שעומד במקום עליון, דגמת
היין המשמר.

משום כף ישראל שותים יין של
ישראל שנעשה כראוי בקדושה,
כמו שישראל למעלה ששותה
ונשרש ומתברך באותו יין עליון
קדוש, ולא שותים יין שנעשה
בטמאה ומצד הטמאה, שהרי בו
שורה רוח הטמאה (ואינו מצד
ישראל). ומי ששותה אותו (אתם),

הבא הוא יין המשמר.
ועד כן ישראל קדושים צריכים
לשמר את זה על הכל, משום
שנקשר במקום העולם הבא.
ומשום כך הקדוש ברוך הוא
מתברך ביין יותר מאשר בכל,
משום שהוא משמח את צד
השמאל, ובתוך שמחתו נכלל
בימין. וכשהכל נעשה ימין, אז
השם הקדוש בשמחה, וברכות
נמצאות בכל העולמות.
ובמעשה שלמטה יתעורר מעשה
שלמעלה, ועל כן מזמינים יין
בנגד יין.

ומשום שהוא שמור למעלה,
צריך לשמר אותו למטה, וכל
שמירתו היא קדשה לישראל, ומי
שפוגם אותו למטה בצד
הטמאה, הוא טמא בעולם הזה
ואין לו חלק לעולם הבא, המקום
ששורה אותו היין המשמר. הוא
לא שמר אותו, הוא לא ישתמר
לעולם הבא. הוא טמא אותו,
יטמאו אותו באותו העולם, ולא
יהיה לו חלק באותו יין של
העולם הבא. אשרי ישראל
שמקדשים את נפשם בקדשה
עליונה, ושומרים מה שצריך
לשמר, ומקדישים את המלך
בשמירה העליונה הזו. אשריהם
בעולם הזה ובעולם הבא.

פתח אותו הילד ואמר, (משלי כט)
מלך במשפט יעמיד ארץ וגו'.
מי המלך? זה הקדוש ברוך הוא.
במשפט - זה יעקב, שהוא הפלל
של האבות. ואיש תרומות, כתוב
תרומת, כמו שנאמר (שמות כה)
וזאת התרומה. ואיש תרומות -
זה עשו, ששואל על תרומות
ומעשרות כל יום, ולא עושה
דבר. ואיש תרומות, שאינו
משפט, שהרי תרומה היא

ואסתאב איהו, ולא הוא מסטרא דישראל,
ולית ליה חולקא בעלמא דאתי. דהא ההוא
עלמא דאתי, יין דמנטרא איהו.

ועד דא ישראל קדישין, בעיין לנטרא דא על
כלא, בגין דאתקשר באתר דעלמא דאתי.
ובגין כך, ביין אתבריך קדשא בריך הוא יתיר
מכלא, בגין דאיהו חדי לסטרא שמאלא, ובגו
חדוותא דיליה אתפליל בימינא. וכד אתעביד
כלא ימינא, כדין שמא קדישא בחידו, וברפאן
משתפחי בכלהו עלמין. ובעובדא דלתתא
יתער עובדא דלעילא, ועל דא מזמני יין
לקביל יין.

ובגין דאיהו מנטרא לעילא, בעי לנטרא ליה
לתתא, וכל נטירו דיליה קדשה הוא
לישראל, ומאן דפגים ליה לתתא בסטרא
דמסאבותא, יסתאב איהו בהאי עלמא, ולית
ליה חולקא בעלמא דאתי, אתר דההוא יין
דמנטרא שריא. הוא לא נטיר ליה, לא יתנטר
הוא לעלמא דאתי. (דף מ' ע"ב) הוא סאיב ליה,
יסאבון ליה בההוא עלמא, לא יהא ליה
חולקא בההוא יין דעלמא דאתי. זכאין אינון
ישראל, דמקדשי נפשייהו בקדושה עלאה,
ונטרי מה דאצטריך לאתנטרא, ומקדשי
למלכא בנטירו עלאה דא. זכאין אינון בעלמא
דין ובעלמא דאתי.

פתח ההוא רביא ואמר, (משלי כט) מלך במשפט
יעמיד ארץ וגו'. מאן מלך. דא קדשא
ברוך הוא. במשפט דא יעקב, דאיהו כללא
דאבהן. ואיש תרומות, תרומת פתיב, כמה
דאתאמר (שמות כה) וזאת התרומה. ואיש
תרומות, דא עשו, דבעי על תרומות ועל
מעשרות כל יומא, ולא עביד מדי. ואיש
תרומות דלאו איהו משפט. דהא תרומה אסתלקותא דרחמי, בגין דא

הסתלקות הרחמים, משום זה לא באה במשפט, כמו שנאמר (משלי א') ויש נספה בלא משפט. ועל כן, ואיש תרומות יִהְרֶסְנָה.

ואם תאמר, הרי דוד המלך היה איש תרומה? אלא ברחמים. ולא עוד, אלא (דוד המלך איש תרומה היה והארץ התקיימה בשבילו, כך הוא ודאי. אבל הכל ברחמים היה) שְׁהָרִי כְּתוּב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, כמו שנדבק בזה - נדבק בזה.

בא ראה, כל ימי דוד המלך היה משתדל (בשביל) שהתרומה הזו תתקשר למשפט ויזדווגו כאחד. (פדי שיתקיים בארץ) בא שלמה וזוג אותם כאחד, ועמדה הלבנה בשלמות, ועמדה הארץ בקיום. בא צדקיהו והפריד אותם, ונשארה הארץ בלא משפט, ונפגמה הלבנה ונחרבה הארץ, אז ואיש תרומת יִהְרֶסְנָה.

ובא ראה, שמן לכהני, יין ללוים, לא משום שצריכים יין, אלא מיין המשמר שבא לצד שלהם כדי לחבר הכל כאחד, ולשמח את כל העולמות שהכל ימצא בהם, ימין ושמאל כלולים זה עם זה, שימצא בהם חביבות לכל ואהבה של בני האמונה.

מי שרצונו נדבק בזה, הוא שלם בעולם הזה ובעולם הבא, וימצא כל ימיו שדבוק בתשובה, המקום שיין ושמן מצויים. אז לא ידבק אחרי העולם הזה, לא לעשר ולא לתשוקה שלו. ושלמה המלך צווח על כך ואומר, (משלי כא) אהב יין ושמן לא יעשיר, שְׁהָרִי עֶשֶׂר אחר יזדמן לו, שיהיה לו חלק בו ולהיות לו חלק בעולם הבא, המקום שיין ושמן שורים בעולם הזה ובעולם הבא. מי שאוהב את המקום הזה לא צריך עשר ולא רודף אחריו. אשרי הצדיקים שמשתדלים בעשר העליון כל

לא אתיא במשפט, כמה דאת אמר (משלי יג) ויש נספה בלא משפט, ועל דא, ואיש תרומת יִהְרֶסְנָה.

ואי תימא, הא דוד מלכא איש תרומה הוה, אלא ברחמי. ולא עוד אלא (כ"א דוד מלכא איש

תרומה הוה וארעא אתקיימא בניניה הכי הוא ודאי. אבל בלא ברחמי הוה) דהא כתיב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, כמה דאתדבק בהאי, אתדבק בהאי.

הא חזי, כל יומי דדוד מלכא, הוה משתדל (בגין) דהאי תרומה, יתקשר במשפט, ויזדווגון כחדא. (בגין דתקנים פארעא) אתא שלמה וזווג לון כחדא, וקיימא סיהרא באשלמותא, וקיימא ארעא בקיימא. אתא צדקיהו ואפריש לון, ואשתארת ארעא בלא משפט, ואתפגימת סיהרא, ואתחריבת ארעא, כדין ואיש תרומת יִהְרֶסְנָה.

ותא חזי, שמן לכהני, ויין לליואי. לא בגין דבעיין יין, אלא מיין דמנטרא אתי לסטרא דלהון, לחברא פלא כחדא, ולמחדי עלמין בלהו, לאשתפחא בהו כלא, ימינא ושמאלא כליל דא בדא. לאשתפחא בהו חביבותא דכלא, ורחימותא דבני מהימנותא. מאן דאתדבק רעותיה בהאי, הוא שלים בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, וישתפח כל יומי

דאתדבק בתשובה, אתר דיין ושמן משתפחי. כדין לא יתדבק בתר עלמא דא, לא לעתרא, ולא לכסופא דיליה. ושלמה מלכא צווח על דא ואמר, (משלי כא) אוהב יין ושמן, לא יעשיר, דהא עותרא אחרא יזדמן ליה, למְהוּי ליה חולקא ביה, ולמְהוּי ביה חולקא בעלמא דאתי, אתר דיין ושמן שרדיין בעלמא דא ובעלמא דאתי. ומאן דרחים ליה להאי אתר, לא בעי עותרא ולא רדיף אבתריה. זפאין

יוס, שפּתּוּב (איוב כח) לא יעֲרַכְנָה זָהב וזְכוּכִית וּתְמוּרְתָהּ כְּלֵי פֶזַז. זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה. אַחַר כֵּךְ, (משלי ח) לְהִנְחִיל אֶהְבִּי יֵשׁ וְאַצְרוּתֵיהֶם אֲמַלֵּא.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (שמות כד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הַהָרָה וְגו'. וְהַתּוֹרָה - זו תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְהַמְצוּהָ - זו תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. לְהוֹרְתֶם, כְּתִיב חֹסֵד, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שיר א) וְאֵל חֶדֶר הוֹרְתִי. כָּאֵן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, לְהוֹרְתֶם שֶׁל מִי? אִם תֹּאמְרוּ הוֹרְתֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל - לֹא כֵּךְ, שְׁהָרֵי יִשְׂרָאֵל לֹא נִזְכְּרוּ בְּפִתּוּב הַזֶּה. אֲלֵא הוֹרְתֶם שֶׁל תּוֹרָה וּמְצוּוֹת, וּמָה הִיא? זֶהוּ (מקום) זֵינן הַמְשַׁמֵּר. מִשׁוּם שְׁפָל כְּתִיבָה שֶׁל הַסֵּפֶר הַעֲלִיּוֹן שֶׁם שְׂרוּיָהּ, וּמִשָּׁם יֵצֵא תּוֹרָה, וְעַל זֶה קוֹרְאִים תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְזֶהוּ אֲשֶׁר פְּתַבְתִּי לְהוֹרְתֶם, לְהוֹרְתֶם וְדַאי. (כְּמָה דַּאתְּ אָמַר וְאֵל חֶדֶר הוֹרְתִי).

וְדַאי. (כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר וְאֵל חֶדֶר הוֹרְתִי). תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, תּוֹרָה אַחֲרַת שְׁעוּמְדַת עַל פֶּה. מֵהוּ פֶּה? זֶהוּ דַעַת, שֶׁהִיא פֶּה שֶׁל סֵפֶר וּכְתִיבָה. וְתּוֹרָה זֹאת הִיא תּוֹרָה אַחֲרַת, שְׁנֹקְרֵאת תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שֶׁהִיא עוּמְדַת עַל אוֹתוֹ הַפֶּה שֶׁהוּא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. מִשׁוּם כֵּךְ הַתְּעֵלָה מֹשֶׁה בְּכָל, עַל כָּל הַנְּבִיאִים הַנֹּאֲמָנִים, שְׁפִתּוּב וְאַתְּנָה לָךְ, דוֹקָא לָךְ.

כְּתוּב (משלי כח) הִגּוּ סִיגִים מִכֶּסֶף וַיֵּצֵא לְצִוְרֵף כְּלֵי הַגּוֹ רֶשַׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וַיִּכּוֹן בַּחֲסֵד כְּסָאוֹ. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְאַסְגִּיאוֹ חֲיִיבִין בְּעֵלְמָא, כּוֹרְסִיָּא דְמִלְכָא קְדִישָׁא אַתְּתַקְנַת בְּדִינָא, וְאַסְתְּאַבַּת (ס"א וְאַשְׁתְּאַבַּת) (ס"א וְכִינְיָמָא) בְּדִינָא, וְשִׁלְהוּבִי אוּקְדִין עֵלְמָא. וּבְשַׁעֲתָא דְאַתְתַּעְבֵּר חֲיִיבִיא מֵעֵלְמָא, כְּדִין וַיִּכּוֹן בַּחֲסֵד כְּסָאוֹ. בַּחֲסֵד, וְלֹא בְּדִינָא מְאִי מִשְׁמַע. מוֹשְׁמַע דְּעֵלְמָא תַּתְּאָה תִּלְיָא בְּעֵלְמָא עֲלָאָה, מוֹשְׁמַע שֶׁהָעוֹלָם הַתַּתְּחוֹן תְּלוּי בְּעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, וְהָעוֹלָם הַתַּתְּחוֹן לְפִי דְרַכִּי הָעוֹלָם הַתַּתְּחוֹן.

אִינוּן צְדִיקֵיָא דְמִשְׁתַּדְּלֵי בְּעוֹתְרָא עֲלָאָה כָּל יוֹמָא, דְכְּתִיב, (איוב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהב וזְכוּכִית וּתְמוּרְתָהּ כְּלֵי פֶזַז. הִיא בְּהֵאֵי עֵלְמָא. לְבַתָּר, (משלי ח) לְהִנְחִיל אֶהְבִּי יֵשׁ וְאַצְרוּתֵיהֶם אֲמַלֵּא.

הוּ פָּתַח וְאָמַר, (שמות כד) וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הַהָרָה וְגו'. וְהַתּוֹרָה, דָּא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְהַמְצוּהָ, דָּא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. לְהוֹרְתֶם פְּתִיב חֹסֵד, כְּמָה דַּאתְּ אָמַר (שיר השירים ג) וְאֵל חֶדֶר הוֹרְתִי. הֵכָא אִיתַּ לְאַסְתְּפִלָּא, לְהוֹרְתֶם דְּמִי, אִי תִימָא הוֹרְתֶם דִּישְׂרָאֵל, לֹא הֵכִי, דְּהֵא יִשְׂרָאֵל לֹא אֲדַכְּרוּ בְּהֵאֵי קְרָא. אֲלֵא הוֹרְתֶם דְּתּוֹרָה וּמְצוּהָ. וּמֵאִי הִיא. דָּא (אתר) זֵינן דְּמִנְטֻרָא. בְּגִין דְּכָל פְּתִיבָה דְּסֵפֶר עֲלָאָה תַּמָּן שְׂרִיא, וּמִתַּמָּן נִפְקָא תּוֹרָה, וְעַל דָּא קְרִינָן תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְדָא הוּא אֲשֶׁר פְּתַבְתִּי לְהוֹרְתֶם, לְהוֹרְתֶם וְדַאי. (כְּמָה דַּאתְּ אָמַר וְאֵל חֶדֶר הוֹרְתִי).

תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, תּוֹרָה אַחֲרָא, דְּקִימָא עַל פֶּה. מָאן אִיהוּ פֶּה. דָּא הוּא דַעַת, דְּאִיהוּ פֶּה דְּסֵפֶר וּכְתִיבָה. וְתּוֹרָה דָּא, הִיא תּוֹרָה אַחֲרָא, דְּאִקְרִי תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, דְּאִיהִי קִימָא עַל הַהוּא פֶּה דְּאִיהִי תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, בְּגִין כֵּךְ אֲסְתְּלִיק מֹשֶׁה בְּכָל, עַל כָּל שְׂאָר נְבִיאֵי מְהִימְנֵי, דְכְּתִיב וְאַתְּנָה לָךְ, לָךְ דְּיִיקָא.

כְּתִיב (משלי כח) הִגּוּ סִיגִים מִכֶּסֶף וַיֵּצֵא לְצִוְרֵף כְּלֵי הַגּוֹ רֶשַׁע לִפְנֵי מֶלֶךְ וַיִּכּוֹן בַּחֲסֵד כְּסָאוֹ. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְאַסְגִּיאוֹ חֲיִיבִין בְּעֵלְמָא, כּוֹרְסִיָּא דְמִלְכָא קְדִישָׁא אַתְּתַקְנַת בְּדִינָא, וְאַסְתְּאַבַּת (ס"א וְאַשְׁתְּאַבַּת) (ס"א וְכִינְיָמָא) בְּדִינָא, וְשִׁלְהוּבִי אוּקְדִין עֵלְמָא. וּבְשַׁעֲתָא דְאַתְתַּעְבֵּר חֲיִיבִיא מֵעֵלְמָא, כְּדִין וַיִּכּוֹן בַּחֲסֵד כְּסָאוֹ. בַּחֲסֵד, וְלֹא בְּדִינָא מְאִי מִשְׁמַע.

מוֹשְׁמַע דְּעֵלְמָא תַּתְּאָה תִּלְיָא בְּעֵלְמָא עֲלָאָה, מוֹשְׁמַע שֶׁהָעוֹלָם הַתַּתְּחוֹן תְּלוּי בְּעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, וְהָעוֹלָם הַתַּתְּחוֹן לְפִי דְרַכִּי הָעוֹלָם הַתַּתְּחוֹן.

ויפון בַּחֲסֵד פִּסְאוּ, מִי שְׂרוּצָה לְבַרֵךְ אוֹתוֹ, לְהַתְקִין אֶת פִּסְאוֹ בַּחֲסֵד וְלֹא בְדִין. מִה מִשְׁמַע? שִׁפְאֲשֶׁר נִכְנַס לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שִׁיפְנֹס בַּחֲסֵד שֶׁהוּא מִים, וְלֹא יִכְנַס בֵּינן שְׂשׁוּתָה, שֶׁהוּא גְבוּרָה. יִכְנַס בְּזֶה (דָּבָר) בְּמִים, וְאֵל יִכְנַס בֵּינן.

בְּאוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ רִאשׁוֹ, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא נִפְרָד מִבֵּית רַבִּי יְהוּדָה, וּכְשֶׁהִיָּה נִכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, הִנֵּה עוֹמֵד רַבִּי יְהוּדָה לְפָנָיו. אָמַר, לְמַדְתִּי מִמֶּנּוּ דָּבָר, וְרֵאיוּ לְנֶהְגּוּ בּוֹ כְבוֹד. אַחֵר כִּף הַתְּעֵלָה בֵּין הַחֲבָרִים, וְהָיוּ קוֹרְאִים לוֹ רַבִּי יִיסָא, רֵאשׁ הַפְּטִישׁ הַמְּשַׁבֵּר סְלָעִים וּמוֹצִיא שְׁלֵהָבוֹת לְכָל צַד. וְהִנֵּה רַבִּי אֶלְעָזָר קוֹרֵא עָלָיו, (יְרֵמִיָּה א) בְּטָרָם אֶצְרֶךָ בְּבִטָּן יַדְעֵתִיךָ.

וְיַדְבֵּר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן לֵאמֹר אֲלֵיהֶם זֹאת הַחִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְגו'. מִה שׁוֹנֶה כָּאֵן אֶהְרֹן? אֵלָּא מִשּׁוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד תְּמִיד לְהַפְרִיד בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר, שְׁפָתוֹב לְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים לז) מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים וְגו', נִצֹּר לְשׁוֹנֶף מֵרַע וְגו', סוּר מֵרַע וְגו'. וְכַתוּב, (מִשְׁלֵי כא) שׁוּמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ וְגו'. מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים, אֵיזָה חַיִּים? אֵלָּא אֵלּוּ חַיִּים שְׁנִקְרָאִים הָעוֹלָם הַבָּא, וְהַחַיִּים שׁוֹרִים שָׁם. וְעַל כֵּן שְׁנִינּוּ, עֵץ חַיִּים הוּא עֵץ מֵאוֹתָם הַחַיִּים, הָעֵץ שְׁנִטַּע בְּאוֹתָם חַיִּים, וְעַל כֵּן פְּתוּב מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים.

אוֹהֵב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, מִי הַיָּמִים? אֵלָּא זֶהוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שְׂאוּחֵז בְּאוֹתָם יָמִים עֲלִיּוֹנִים, שְׁנִקְרָאוּ יְמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. יְמֵי הַשָּׁמַיִם וְדָאֵי, עַל הָאָרֶץ וְדָאֵי. מִי שְׂרוּצָה חַיִּים

וְעֵלְמָא עֵלְמָא לְפּוּם אֶרְחֵי דְעֵלְמָא תַּתְּאָה. וְיִפּוֹן בַּחֲסֵד (דְּמֵא ע"ב) פִּסְאוֹ. מָאן דְּבַעֵי לְבַרְכָּא לִיָּה, וְלֹא תַקְנָא כּוֹרְסִיָּה, בַּחֲסֵד וְלֹא בְדִינָא. מֵאֵי מִשְׁמַע. דְּכַד עֵייל פִּהְנָא לְבִי מִקְדָּשָׁא, דִּיעוֹל בַּחֲסֵד דְּאִיהוּ מִיָּא, וְלֹא יִיעוֹל בֵּינן דְּשִׁתִּי דְּאִיהוּ גְבוּרָה. יִיעוֹל בְּהֵאֵי (מִלָּח) בְּמִיָּא, וְלֹא יִיעוֹל בַּחֲמָרָא.

אֲתוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק, וְנִשְׁקוּ רִישֵׁיהּ, וּמַה הוּא יוֹמָא לֹא אֶתְפָּרַשׁ מִבֵּי רַבִּי יְהוּדָה, וְכַד הָוָה עֵייל לְבִי מִדְרָשָׁא, הָוָה קָם רַבִּי יְהוּדָה קַמֵּיהּ, אָמַר מְלָה אוֹלִיפְנָא מְנִיָּה, וְיֵאוֹת לְאַנְהֶגָא בֵּיהּ יָקָר. לְבַתָּר אֶסְתַּלַּק בֵּין חֲבָרִיָּא, וְהָוּוּ קְאָרְן לִיָּה רַבִּי יִיסָא, רִישָׁא דְּפִטְיִשָׁא דְּמַתְבַּר טַנְרִין, וְאַפִּיק שְׁלֵהוּבִין לְכָל סָטָר. וְהָוָה קָרִי עֲלֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, (יְרֵמִיָּה א) בְּטָרָם אֶצְרֶךָ בְּבִטָּן יַדְעֵתִיךָ.

וְיַדְבֵּר יי' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן לֵאמֹר אֲלֵיהֶם זֹאת הַחִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְגו', (ויקרא יא) מֵאֵי שְׁנָא הָכָא אֶהְרֹן. אֵלָּא בְּגִין דְּאִיהוּ קְיִימָא תְּדִיר לְאַפְרָשָׁא בֵּין מְסֻאָבָא וּבֵין דְּכִיָּא. דְּכַתִּיב לְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים לז) מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים וְגו'. נִצֹּר לְשׁוֹנֶף מֵרַע וְגו'. סוּר מֵרַע וְגו'. וְכַתִּיב (מִשְׁלֵי כא) שׁוּמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ וְגו'. מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים. מָאן חַיִּים. אֵלָּא אֵלּוּ חַיִּים דְּאֶקְרוּן עֵלְמָא דְּאֲתִי, וְחַיִּים תַּמָּן שְׂרִיין. וְעַל דָּא תְּנִינן, עֵץ חַיִּים, הִיא אֵילָנָא מְאִינּוֹן חַיִּים, אֵילָנָא דְּאֶתְנַטַּע בְּאִינּוֹן חַיִּין. וְעַל דָּא מִי הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים פְּתִיב.

אוֹהֵב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, מָאן יָמִים. אֵלָּא דָּא הוּא שְׁמָא דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא, דְּאֶחֱיָדָא בְּאִינּוֹן יוֹמִין עֲלֵאִין, דְּאֶקְרוּן יְמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, יְמֵי הַשָּׁמַיִם וְדָאֵי, עַל הָאָרֶץ וְדָאֵי.

שלמעלה, שיהיה לו חלק בהם. ומי שרוצה ימים עליונים להדבק בהם ולאהב אותם - ישמר פיו מהכל, ישמר פיו ולשונו, וישמר פיו ממאכל ומשתה שמטמאים את הנפש ומרחיקים את האדם מאותם חיים ומאותם ימים, וישמר (פיו ולשונו) לשונו מדברים רעים שלא יטמא בהם, ויתרחק מהם, ולא יהיה לו חלק בהם. **בא** ראה, פה ולשון, כף נקרא מקום (אחר) עליון, ומשום כף לא יפגם אדם את פיו ולשונו, וכל שפן לטמא את נפשו ועצמו, משום שנטמא הוא בעולם האחר, והרי בארנו.

זאת החיה אשר תאכלו מפל הבהמה וגו'. הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. זאת החיה, בהתלה, ואחר כף מפל הבהמה? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, בכל זמן שישראל שומרים על נפשם ואת עצמם שלא לטמא אותם, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהיו מצויים בקדשה עליונה, להדבק בשמי, בפחירה של אותה בהמה שבחרתי לכם לאכל, אל תטמאו בהם, ותהיו דבקים בשמי.

וכך זמן שאינם שומרים את נפשם ואת עצמם ממאכל ומשתה, הם ידבקו במקום אחר טמא להטמא בהם. ומשום כף פתוב, זאת החיה אשר תאכלו מפל, מפל ודאי, שהוא סוד השם הקדוש להדבק בו. מפל הבהמה אשר על הארץ, משום שהאכל של הבהמה הזו נמצא טהור, ולא יטמא אתכם, ויהיה לכם חלק בשמי להדבק בו.

ועוד, זאת החיה אשר תאכלו - בפרעה כתוב (שמות ו) בזאת תדע

מאן דבעי חיים דלעילא, למיהוי ליה חולקא בהו. ומאן דבעי יומין עלאין לאתדבקא בהו ולרחמא להו, ינטר פומיה מפלא, ינטר פומיה ולישניה, ינטר פומיה ממיקלא וממשתיא, דמסאב לנפשא, ומרחקא לבר נש מאינון חייך ומאינון יומיך, וינטר (ס"א פומיה ולישניה) לישניה ממלין בישין, דלא יסתאב בהו, ויתרחק מנייהו, ולא יהא ליה חולקא בהו.

הא חזי, פומא ולישן, אתר (אחר) עלאה הכי אקרי, ובגין כף לא יפגים איניש פומיה ולישניה, ופל שפן לאסתאבא נפשיה וגרמיה, בגין דאסתאב הוא בעלמא אחרא, והא אוקימנא.

זאת החיה אשר תאכלו מפל הבהמה וגו', (ויקרא יא) האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה. זאת החיה בקדמיתא, ולבתר מפל הבהמה. אלא אמר קדשא בריך הוא, בכל זמנא דישראל מנטרי נפשיהו, וגרמיהו, דלא לסאבא לון, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהון שכיחין בקדושה עלאה, לאתדבקא בשמי, בכרירו דהיא בהמה דברירנא לכו למיכל, לא תסתאבו בהו, ותהוון דבקיין בשמי.

וכך זמנא דלאו אינון נטריין נפשיהו וגרמיהו ממיקלא ומשתיא, יתדבקון באתר אחרא מסאבא, לאסתאבא בהו. ובגין כף פתיב, זאת החיה אשר תאכלו מפל, מפל ודאי, דאיהו רזא דשמא קדישא, לאתדבקא ביה. מפל הבהמה אשר על הארץ, בגין דהאי מיכלא דהאי בהמה אשתכח דכיא, ולא יסאב לכו, יהא לכו חולקא בשמי, לאתדבקא ביה.

הו, זאת החיה אשר תאכלו. בפרעה כתיב,

(שמות ו) בזאת תדע פי אני יי'. הא זאת לקבלך, לאתפרעא מנך. אוף

פי אָני ה'. הָרִי זֹאת כְּנַגְדָּךְ, לְהַפְרַע מִמֶּךָ. אַף כִּי אֵין זֹאת הַחֲזִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, הָרִי זֹאת כְּנַגְדְּכֶם לְהַפְרַע מִכֶּם אִם תִּטְמְאוּ אֶת נַפְשְׁכֶם. מַה הַטַּעַם? כִּי הַנְּפֹשׁוֹת הֵן מִמְּנֵה, וְאִם אַתֶּם תִּטְמְאוּ אֶת אוֹתָהּ שְׁלֵה, הָרִי זֹאת כְּנַגְדְּכֶם. אִם לְטוֹב - הִיא עוֹמֶדֶת אֲלֵיכֶם. וְאִם רַע - הִיא עוֹמֶדֶת אֲלֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֹאת הַחֲזִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, מִכָּל אוֹתָם הָאֲחוּזִים מֵהַצַּד הַזֶּה, מִתָּר לְכֶם לְאָכֹל, וְכֹל אוֹתָם שְׁלֵה בְּאוֹת מַצַּד הַזֶּה, אֲסוּר לְכֶם לְאָכֹל. מִשּׁוּם שֵׁשׁ בְּהֵמוֹת מַצַּד זֶה, וְיֵשׁ שְׁבָאוֹת מַצַּד אַחֵר הַטְּמֵא. וְהַסִּימָן שְׁלֵהֶם - שְׁכֵתוֹב כֹּל מִפְּרֶסֶת פְּרָסָה. וְלִמְדֵנוּ שְׁכָלֶם רְשׁוּמִים, וְאֵת כָּלֶם רֶשֶׁם הַכְּתוּב. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, כֹּל מִי שֶׁאוֹכֵל מֵאוֹתָם שְׁבָאִים מֵהַצַּד הַטְּמֵא הַזֶּה, הוּא נְטֵמָא בְּהֶם, וּמִטְמֵא אֶת נַפְשׁוֹ שְׁבָאָה מַצַּד טְהוֹר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּלֶל שֶׁל הַכֹּל - כִּמוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה כְּתָרִים שֶׁל אֲמוּנָה לְמַעְלָה, כֶּךָ יֵשׁ עֶשְׂרֵה כְּתָרִים שֶׁל כְּשָׁפִים טְמֵאִים לְמַטָּה. וְכֹל מִי שֶׁבָּאֲרָץ, מֵהֶם אֲחוּזִים בְּצַד הַזֶּה, וּמֵהֶם אֲחוּזִים בְּצַד הַהוּא.

וְאִם תֹּאמְרוּ, וְהֵעֵז הַזֶּה, שְׁשׁוּרָה עֲלֶיהָ רוּחַ טְמֵאָה? לֹא כֶּךָ. שְׁאִם רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה בָּהּ, אִזְ אֲסוּר לָנוּ לְאָכֹל. אֲלֹא שְׁעוֹבְרִים בְּתוֹכָן וְנִרְאִים כְּנַגְדָּךְ, וְלֹא שׁוֹרִים לְדוֹר בָּהֶן, שְׁכָאֲשֶׁר הֵם שׁוֹרִים, רוּחַ אַחֲרֵת עוֹבֶרֶת עֲלֵיהֶן, וְנִפְרָדִים מֵעֲצָמָן. וּמִשּׁוּם כֶּךָ נִרְאוֹת כְּנַגְדָּךְ וּמִקְטָרְגוֹת בְּתוֹכָן, וְלֹא שׁוֹלְטוֹת בְּעֲצָמָן, וְלִכֵּן מִתָּר לָנוּ לְאָכֹל אוֹתָן.

בֵּא רְאֵה, כִּינֵן שְׁהֵן בְּאוֹת לְשֵׁלֵט בָּהֶן, עוֹבֶרֶת רוּחַ אַחֲתָה, זוֹקֶפֶת

הָכָא זֹאת הַחֲזִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, הִיא זֹאת לְקַבְּלִיכוֹן, לְאִתְפָּרְעָא מִנֵּיכוֹן, אִי תִסְאָבוּן נַפְשְׁכוֹן. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּנַפְשָׁתָא מְנַה הוּוּ, וְאִי אַתּוֹן תִּסְאָבוּן לְהֵהוּא דִּילָהּ, הִיא זֹאת לְקַבְּלִיכוֹן, אִי לְטָב הִיא קִימָא לְגַבֵּיכוֹן, אִי לְבִישׁ הִיא קִימָא לְגַבֵּיכוֹן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֹאת הַחֲזִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה, מִכָּל אֵינוֹן דְּאֲחִידָן מִן סֵטֶר דָּא, שְׂאִרֵי לְכוּ לְמִיכָל, וְכֹל אֵינוֹן דְּלֹא אַתִּינָן (ד) מִסְטָרָא דָּא, אֲסִיר לְכוּ לְמִיכָל. בְּגִין דְּאִית בְּעִירָן דְּאֲתִינָן מִסְטָרָא דָּא, וְאִית דְּאֲתִינָן מִסְטָרָא אַחְרָא מִסְאָבָא. וְסִימְנָא דְּלֵהוֹן דְּכִתִּיב, כֹּל מִפְּרֶסֶת פְּרָסָה. וְגַמְרִינָן כִּלְהוּ רְשִׁימָן, וְכִלְהוּ אַרְשִׁים לְהוּ קָרָא. וּבְגִין כֶּךָ, כֹּל מֵאֵן דְּאָכִיל מֵאֵינוֹן דְּאֲתִינָן מִסְטָרָא דָּא מִסְאָבָא, אֲסִתָּאב בְּהוּ, וְסִאִיב לְנַפְשֵׁיהּ דְּאֲתִינָא מִסְטָרָא דְּכִיָּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר כָּלֶל כִּלְהוּ עֶשֶׂר כְּתָרִין דְּמֵהִימְנוּתָא לְעִילָא. כֶּךָ אִית עֶשֶׂר כְּתָרֵי דְּחֲרָשֵׁי מִסְאָבֵי לְתַתָּא. וְכֹל מִי דִי בְּאַרְעָא, מִנֵּייהוּ אֲחִידָן בְּסֵטֶרָא דָּא, וּמִנֵּייהוּ אֲחִידָן בְּסֵטֶרָא אַחְרָא.

וְאִי תִימָא, הִיאִי עֵז, דְּשְׂרִיא עֲלֵיהּ רוּחַ מִסְאָבָא. לָאוּ הִכִּי. דְּאִי רוּחַ מִסְאָבָא שְׂרִיא בֵּיהּ, אֲסִיר לָן לְמִיכָל. אֲלֹא אַעֲבָרָן בְּגוּוּיֵיהוּ, וְיִתְחַזּוּן לְקַבְּלֵיהוֹן, וְלֹא שְׂרִיא לְדִיירָא בְּהוּ, דְּכִד אֵינוֹן שְׂרִינָן, רוּחַ אַחְרָא אַעֲבָר עֲלֵיהוּ, וּפְרִישָׁן מִגְרַמֵּיהוּ. וּבְגִין כֶּךָ אַתְחַזּוּן לְקַבְּלֵיהוּ, וּמִקְטָרְגֵי בְּגוּוּיֵיהוּ, וְלֹא שְׁלֵטֵי בְּהוּ בְּגַרְמֵייהוּ, וְעַל דָּא שְׂרִי לָן לְמִיכָל.

תָּא חֲזִי, כִּינֵן דְּאֲתִינָן לְשֵׁלְטָאָה בְּהוּ, אַעֲבָר רוּחָא חָדָא, זְקָפֵן עֵינֵינוּן וְחָמָאן רְשִׁימִין דְּלֵהוֹן, וְאִתְפָּרְשָׁן מִנֵּייהוּ, אֲבָל

אתחזו לקבליהון, ולא אסירי לן למיכל.
 בין בבעירי, בין בחיותא, בין בעופי, בין
 בנוני ימא, בכלהו אתחזון ימינא
 ושמאלא (רחמי ודינא), וכל מאן דאתי מסטרא
 דימינא, (מסטרא ורחמי) שארי לן למיכל. וכל
 אינון דאתיין מסטרא דשמאלא (מסטרא
 ודינא), פלהו אסיר לן למיכל. בגין דדרגא (ס"א
 ונרמא) דכלהו מסאבא, וכלהו מסאבין, ורוח
 מסאבא שריא בגווייהו, ודרי בהו. ועל דא
 רוחא קדישא דישראל, לא יתערב בהו, ולא
 יסתאב בהו, בגין דישתפחון קדישין,
 וישתמודעון לעילא ותתא. זפאה חולקיהון
 דישראל, דמלפא קדישא אתרעי בהו, ובעי
 לדפאה להו, ולקדשא להו על פלא, בגין
 דאחידן ביה.

תא חזי, כתיב (ישעיה מט) ישראל אשר בך
 אתפאר, אי קדשא בריך הוא מתפאר
 בהו בישראל, היך אתיין לאסתאבא
 ולא תדבקא בסטרא מסאבא. ועל דא כתיב,
 והתקדשתם והייתם קדושים פי קדוש אני
 ולא תשקצו את נפשותיכם וגו', מאן (דיתיב)
 דאיהו בדיוקנא דמלפא, לא לבעי ליה
 לאפרשא מאורחוי דמלפא. ובגין כן רשים
 להו קדשא בריך הוא לישראל, כל אינון
 דאתיין מסטרא דא, וכל אינון דאתיין מסטרא
 אחרא. זפאה חולקיהון דישראל, דכתיב בהו,
 (ישעיה סא) כל רואיהם יפירום פי הם זרע ברך
 יי, ברך יי ממש, ברך יי בכלא.

ותא חזי, כל מאן דאכיל מאינון מאכלי
 דאסירי, אתדבק בסטרא אחרא, וגעיל
 נפשיה וגרמיה, ורוח מסאב שריא עליה,
 ואחזי גרמיה דלית ליה חולקא באלהא עלאה,
 ולא אתי מסטריה, ולא אתדבק ביה. ואי יפוק

ענינים ורואות את רשומיהן
 ונפדרים מהן, אבל נראים כנגדן,
 ולא אסורים לנו למאכל.

בין בבהמות, בין בחיות, בין
 בעופות, בין דגי היס, בכלם
 נראים ימין ושמאל (רחמים ודין),
 ואת כל מי שבא מצד הימין (מצד
 הרחמים) מתר לנו למאכל. וכל
 אותם שבאים מצד השמאל (מצד
 הדין), אסורים פלם לנו למאכל,
 משום שהדרגה (שעצם) של כלם
 טמאה, וכלם טמאים, ורוח
 טמאה שרויה בתוכם וגרה בהם.
 ולכן רוח הקדושה של ישראל
 לא תתערב בהם ולא תטמא
 בהם, כדי שימצאו קדושים
 ויודעו למעלה ולמטה. אשרי
 חלקם של ישראל, שהמלך
 הקדוש רוצה בהם ורוצה לטהר
 אותם ולקדש אותם על הכל,
 משום שהם אחוזים בו.

בא ראה, כתוב (ישעיה מט) ישראל
 אשר בך אתפאר. אם הקדוש
 ברוך הוא מתפאר בישראל, איך
 באים להטמא ולהדבק בצד
 הטמאה? ועל זה כתוב
 והתקדשתם והייתם קדושים פי
 קדוש אני. ולא (א) תשקצו את
 נפשותיכם וגו'. מי (שיושב) שהוא
 בדמות המלך, לא צריך להפרד
 מדרכי המלך, משום כן רשם
 הקדוש ברוך הוא את ישראל כל
 אותם שבאים מצד זה, וכל אותם
 שבאים מצד אחר. אשרי חלקם
 של ישראל, שכתוב בהם (שם סא)
 כל ראייהם יפירום פי הם זרע ברך
 ה'. ברך ה' ממש, ברך ה' בכל.
 ובא ראה, כל מי שאוכל מאותם
 מאכלים אסורים, נדבק בצד
 האחר, ומתעב נפשו ועצמו,
 ורוח טמאה שורה עליו, ומראה
 את עצמו שאין לו חלק באלוה
 העליון, ולא בא מהצד שלו ולא
 נדבק בו. ואם יצא כן מהעולם

הזה, אוֹחֲזִים בוּ כָּל אוֹתָם הָאֲחוּזִים בְּצַד (שָׂבָא מֵצַד) הַטְּמֵאָה, וּמְטַמְּאִים אוֹתוֹ וְדָנִים אוֹתוֹ כְּאֵדָם שֶׁהוּא נִתְעַב שֶׁל רְבוּנוֹ, נִתְעַב בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִתְעַב בְּעוֹלָם הַבָּא.

וְעַל זֶה כְּתוּב וְנִטְמַתֶּם בָּם, בְּלִי א', שְׁלֵא נִמְצְאת רְפוּאָה לְתוֹעֲבֹתוֹ, וְלֹא יוֹצֵא מְטַמְּאָתוֹ לְעוֹלָמִים. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְנַפְשָׁם, שְׁלֵא יִדְבְּקוּ בְּצַרּוֹר הַחַיִּים לְעוֹלָמִים, שֶׁהָרִי נִטְמָאוּ! אוֹי לְעַצְמָם! עַלֵּיהֶם כְּתוּב (ישעיה טו) כִּי תוֹלַעְתֶּם לֹא תָמוּת וְגו', וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל בְּשָׂר. מָה זֶה דְרָאוֹן? סְרַחוֹן. מִי גָרַם לוֹ? אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנִּדְבַּק בוֹ.

יִשְׂרָאֵל בָּאִים מֵצַד הַיָּמִין. אִם נִדְבְּקִים בְּצַד הַשְּׂמָאל, הָרִי פּוֹגְמִים אֶת הַצַּד הַזֶּה, וּפּוֹגְמִים אֶת עַצְמָם, וּפּוֹגְמִים אֶת נַפְשָׁם, פּוֹגְמִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּפּוֹגְמִים בְּעוֹלָם הַבָּא. כָּל שֶׁפָּן מִי שֶׁנִּדְבַּק בְּצַד הַטְּמֵאָה, שֶׁהַכֹּל אֲחוּזוֹ זֶה בְּזֶה, וְכְתוּב (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לֵה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (קהלת ו) כָּל עֵמֶל אָדָם לְפִיּהוּ וְגו'. הַסְּתַפְלְתִי בְּדַבְרֵי שְׁלֵמָה הַמְּלִיךְ, וְכֹלָם אֲחוּזִים בְּחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה. כָּל עֵמֶל אָדָם לְפִיּהוּ, הַפְּסוּק הַזֶּה בִּשְׁעָה שֶׁדָּנִים אֶת הָאָדָם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּתוּב. כָּל אוֹתוֹ הַדִּין, וְכֹל מֶה שֶׁסּוֹבֵל בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְנוֹקְמִים מִמֶּנּוּ נִקְמַת הָעוֹלָם - לְפִיּהוּ, בְּשִׁבְלֵי פִיּהוּ שְׁלֵא שְׁמַר אוֹתוֹ וְטָמֵא אוֹתוֹ אֶת נַפְשׁוֹ, וְלֹא נִדְבַק לְצַד הַחַיִּים לְצַד הַיָּמִין. וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלָא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם דִּינָה לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. דְּבַר אַחַר לֹא תִמְלָא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם לְעֵלוֹת לְמִקוּמָה לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי הִיא נִטְמָאָה וְנִדְבַקָה לְצַד הָאֲחֵר.

הַכִּי מֵהָאֵי עֲלָמָא, אֲחִידָן בֵּיהַ כָּל אֵינּוֹן דְּאֲחִידָן בְּסִטְרָא (ס"א דִּתְנִין מִסְטָר) דְּמִסְאָבָא, וּמִסְאָבִין לִיָּה וְדִיִּינִין לִיָּה כְּבַר נֶשׁ דְּאִיהוּ גַעְלָא דְּמֵאֲרִיָּה, גַעְלָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְגַעְלָא בְּעֲלָמָא דְּאֲתִי.

וְעַל דָּא כְּתִיב, וְנִטְמַתֶּם בָּם בְּלֹא א', דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח אֲסוּוֹתָא לְגַעוּלִיָּה, וְלֹא נִפְיָק מִמִּסְאָבוּתִיָּה לְעֲלָמִין. וְוִי לוֹן, וְוִי לְנַפְשֵׁיָּהוּ, דְּלֹא יִתְדְּבִקוֹן בְּצַרּוּרָא דְּחַיִּי לְעֲלָמִין, דְּהָא אֲסִתְאָבוּ. וְוִי לְגַרְמִיָּהוּ, עַלֵּיָּהוּ כְּתִיב (ישעיה טו) כִּי תוֹלַעְתֶּם לֹא תָמוּת וְגו', וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל בְּשָׂר. מָאֵי דְרָאוֹן. סְרַחוּנָא. מָאֵן גָּרִים לִיָּה, הֵהוּא סִטְרָא דְּאֲתִדְבַּק בֵּיהַ.

יִשְׂרָאֵל אֲתִיִּין מִסְטְרָא דִּימִינָא, אִי אֲתִדְבַּקוֹן בְּסִטְרָא שְׂמָאלָא, הָא פְּגָמִין לְסִטְרָא דָּא, וּפְגָמִין לְגַרְמִיָּהוּ, וּפְגָמִין לְנַפְשֵׁיָּהוּ, פְּגִימִין בְּעֲלָמָא דִּין, וּפְגִימִין, בְּעֲלָמָא דְּאֲתִי. כָּל שֶׁפָּן מָאֵן דְּאֲתִדְבַּק בְּסִטְרָא דְּמִסְאָבָא, דְּכֹלָא אֲחִיד דָּא בְּדָא, וְכְתִיב (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לִיָּי אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (קהלת ו) כָּל עֵמֶל הָאָדָם לְפִיּהוּ וְגו'. אֲסִתְפַּלְנָא בְּמִלֵּי דְשְׁלֵמָה מְלָכָא, וְכֹלָהוּ אֲחִידָן בְּחֻכְמָה עֲלָאָה. כָּל עֵמֶל הָאָדָם לְפִיּהוּ, הָאֵי קָרָא, בְּשַׁעְתָּא דְּדִיִּינִין לִיָּה (דף נ"ב ע"א) לְבַר נֶשׁ בְּהֵהוּא עֲלָמָא כְּתִיב, כָּל הֵהוּא דִּינָא, וְכֹל מָאֵי דְסָבִיל בְּהֵהוּא עֲלָמָא, וְנִקְמִין מִגִּיָּה נִקְמַתָּא דְעֲלָמָא. לְפִיּהוּ: בְּגִין פִּיּהוּ, דְּלֹא נִטִּיר לִיָּה, וְסָאִיב לִיָּה לְנַפְשֵׁיָּה, וְלֹא אֲתִדְבַּק בְּסִטְרָא דְּחַיִּי, בְּסִטְרָא דִּימִינָא. וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלָא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם דִּינָהָא לְעֵלָם וְלְעֲלָמֵי עֲלָמִין. דְּבַר אַחַר לֹא תִמְלָא, לֹא תִשְׁתַּלֵּם לְסִלְקָא לְאַתְרָהָא לְעֲלָמִין, בְּגִין דְּהָא אֲסִתְאָבַת, וְאֲתִדְבַּקַת בְּסִטְרָא אֲחֵרָא.

רבי יצחק אָמר, כָּל מֵאן דְּאִסְתָּאב בְּהוּ, כְּאִילוּ פִלַּח לְעִבּוּדָה זָרָה, דְּאִיהוּ (דבריים יז) תּוֹעֵבַת יִי, וּכְתִיב לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. מֵאן דְּפִלַּח לְעִבּוּדָה זָרָה, נִפְיָק מִסְטָרָא דְחַיִי, נִפְיָק מִרְשׁוּתָא קְדִישָׁא, וְעֵייל בְּרְשׁוּתָא אַחְרָא. אוּף מֵאן דְּאִסְתָּאב בְּהַנִּי מִיכְלִי, נִפְיָק מִסְטָרָא דְחַיִי, וְנִפְיָק מִרְשׁוּ קְדִישָׁא, וְעֵייל בְּרְשׁוּתָא אַחְרָא. וְלֹא עוּד, אֲלֵא דְאִסְתָּאב בְּהַאי עֲלֵמָא, וּבְעֲלֵמָא דְאִתִּי. וְעַל דָּא וְנִטְמַתֵּם בָּם כְּתִיב בְּלֹא א'.

וּכְתִיב, וְלֹא תִשְׁקְצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבַעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׁ הָאָדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אִתְּכֶם לְטַמָּא. מֵאִי לְטַמָּא לְטַמָּא לְעַמִּין עוֹבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה, דְּהָא אֵינּוּן מִסְאָבִין, וּמִסְטָרָא דְמִסְאָבָא קָא אִתְיִין. וְכָל חַד אֲתִדְבֵק בְּאַתְרֵיהּ.

רבי אֶלְעָזָר הָהוּ יְתִיב קָמִי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לִיה, הָא דְתַנִּינָן זְמִין קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְדַפְאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּמָה. אָמַר לִיה, בְּמָה דְכְתִיב, (יחזקאל לו) וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגו'. פִּינּוֹן דְּאִתְדַפְּאֵן מִתְקַדְּשׁוּן, וְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְדַפְּקוֹן בִּיה בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, קְדָשׁ אַקְרוּן, דְכְתִיב, (ירמיה ב) קְדָשׁ יִשְׂרָאֵל לִי יִי רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, וּכְתִיב (שמות כב) וְאֲנָשֵׁי קְדָשׁ תִּהְיוּן לִי, זַפְּאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קָאֲמַר עֲלֵיהּ, וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יִי, בְּגִין דְכְתִיב (דבריים י') וְכוּ תִדְבַק, וּכְתִיב (תהלים קמז) לֹא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יִדְעוּם הִלְלוּיָהּ.

רעיא מהימנא

דְּגִים וְחַגְבִּים, אֵינָן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, אֲלֵא אֲסִיפְתֶּם הִיא הַמְתַּרְתִּי אוֹתָם. הָכִי מְאִרֵי מְתִיבְתָא, אֵין צְרִיכִין שְׁחִיטָה, אֲלֵא דְאִתְמַר בְּהוּן, (בראשית מט) וַיִּגְוַע וַיֵּאסֹף אֶל עַמּוּי. מָה נִוְנֵי נִמָּא, חֵיוֹתָן בְּנִמָּא. אִף תְּלַמְדֵי חֲכָמִים,

רבי יצחק אָמר, כָּל מִי שְׁנִטְמָא בְּהֵם, כְּאִלוּ עִבַד לְעִבּוּדָה זָרָה, שְׁהִיא תּוֹעֵבַת ה', וּכְתוּב לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. מִי שְׁעוֹבֵד לְעִבּוּדָה זָרָה, יוֹצֵא מִצַּד הַחַיִּים, יוֹצֵא מִרְשׁוֹת הַקְּדוּשָׁה וְנִכְנַס לְרְשׁוֹת אַחְרָת. אִף מִי שְׁנִטְמָא בְּמֵאכְלוֹת הַלְלוּ, יוֹצֵא מִצַּד הַחַיִּים, וְיוֹצֵא מִרְשׁוֹת הַקְּדוּשָׁה וְנִכְנַס לְרְשׁוֹת אַחְרָת. וְלֹא עוּד, אֲלֵא שְׁנִטְמָא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְלִכֵּן כְּתוּב וְנִטְמַתֶּם בָּם בְּלִי א'.

וּכְתוּב (ויקרא ט) וְלֹא תִשְׁקְצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבַעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׁ הָאָדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לְכֶם לְטַמָּא. מָה זֶה לְטַמָּא? לְטַמָּא אֶת הָעַמִּים עוֹבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה, שְׁהָרִי הֵם טְמֵאִים, וְהֵם בָּאִים מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְכָל צַד נִדְבֵק בְּמִקּוּמוֹ.

רבי אֶלְעָזָר הִיָּה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי. אָמַר לוֹ, זֶה שְׁשִׁנִּינוּ עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהַר אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּמָה? אָמַר לוֹ, בְּמָה שְׁכָתוּב (יחזקאל לו) וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגו'. פִּינּוֹן שְׁנִטְהַרִים מִתְקַדְּשִׁים, וְיִשְׂרָאֵל שְׁנִדְבָקִים בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִקְרְאוּ קְדָשׁ, שְׁכָתוּב (ירמיה ב) קְדָשׁ יִשְׂרָאֵל לִה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, וּכְתוּב (שמות כב) וְאֲנָשֵׁי קְדָשׁ תִּהְיוּן לִי. אֲשִׁרְיָהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר עֲלֵיהֶם, (ויקרא כב) וְהֵייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה', מִשׁוּם שְׁכָתוּב וְכוּ תִדְבַק, וּכְתוּב (תהלים קמז) לֹא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יִדְעוּם הִלְלוּיָהּ.

רעיא מהימנא

דְּגִים וְחַגְבִּים אֵינָם טְעוּנִים שְׁחִיטָה, אֲלֵא אֲסִיפְתֶּם הִיא הַמְתַּרְתִּי אוֹתָם. כְּף מוֹרֵי הַשִּׁיבָה, אֵין צְרִיכִים שְׁחִיטָה, אֲלֵא שְׁנִטְמָא בְּהֵם (בראשית מט) וַיִּגְוַע וַיֵּאסֹף אֶל

עמיו. מה דגיי הים חיותם פנים, אף תלמידי חכמים בעלי המשנה חיותם בתורה, ואם נפרדים ממנה, מיד מתים. (תנא) תניני המשנה, שבה התרבו כדגיי הים, ואם אלו שבפשה יצלו למים ולא יודעים לשוב, הם מתים. אבל אדם (שהם בעלי קבלה, הללו שלמעלה), שהוא למעלה מכלם, נאמר בו (בראשית א) וירדו בדגת הים ובעוף השמים.

שאותם מורי המשנה, התנינים, הפנין הגדול, נחש בריח, פנגד והבריח התיכן בתוף הקרשים, בזמן שהתנינים, בעלי המשנה, יש מחלקת ומקשים זה על זה, בולע את חברו, וזה תלמיד קטן שלא הגיע להוראה ומורה, חיה מיתה. ואם הם שוים זה לזה ויש בהם מחלקת וקשיה, נאמר בהם (לבסוף) (במדבר כא) את והב בסופה, ופרשה - אהבה בסופה. (עד כאן

רעיא מהימנא.)

פרשת תזריע

וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. רפי אלעזר פתח, (שיר א) על משכבי בלילות בקשתי וגו'. על משכבי?! במשכבי היה צריך להיות! מה זה על משכבי? אלא כנסת ישראל אמרה לפני הקדוש ברוך הוא, ומבקשת ממנו על הגלות, משום שהיא יושבת בין שאר העמים עם בניה ושוכבת לעפר. ועל שהיא שוכבת בארץ טמאה אחרת, אומרת: על משכבי אני מבקשת, שאני כואבת (שוכבת) בגלות, ועל זה - בקשתי את שאהבה נפשי, ולהוציא אותי ממנו.

בקשתיו ולא מצאתיו, שאין דרכו להודג עמי אלא בהיכלו, קראתיו ולא ענני. שהנה בין עמים אחרים אני יושבת, ואין שומעים את קולו אלא בניו, שפתיב (דברים ד) השמע עם קול

מארי מתניתין, חיותיהו באורייתא, ואי אתפרשן מנה, מיד מתים. (נ"א תנא) תנינן דמתניתין, דבה אתרבו כנוני זמא, ואי אינון דבבשפתא יעלו לזמא, ולא ידעין לשטטא, אינון מיתין. אבל אדם (דאינון מארי קבלה אינון לעילא), דאיהו לעילא מפלהו, אתמר ביה (בראשית א) וירדו בדגת הים ובעוף השמים.

דאינון מארי מתניתין תנינא, הפנין הגדול, (ישעיה כז) נחש בריח, לקבל (שמות כז) הבריח התיכון בתוף הקרשים, בזמנא דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת, ומקשין דא לדא, בלע לחבריה. והאי איהו תלמיד זעיר שלא הגיע להוראה ומורה, חייב מיתה. ואי אינון שוין דא לדא, ואית בהון מחלוקת, וקושיא, אתמר בהון (ס"א לבסוף) (במדבר כא) את והב בסופה, אוקמוה אהבה בסופה. (ע"כ רע"מ).

פרשת אשה כי תזריע

וידבר יי' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. (ויקרא יב) רפי אלעזר פתח, (שיר השירים ג) על משכבי בלילות בקשתי וגו'. על משכבי, במשכבי מיבעי ליה, מהו על משכבי. אלא כנסת ישראל אמרה קמי קדשא בריהו הוא, ובצאת מניה על גלותא, בגין דהיא יתבא בין שאר עמין עם בנהא, ושכיבת לעפרא, ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא מסאבא, אמרה, על משכבי בעינא, דכאיבנא (נ"א דשכיבנא) בגלותא, ועל דא, בקשתי את שאהבה נפשי ולאפקא לי מניה.

בקשתי ולא מצאתיו, דלאו ארחיה לאזדווגא (דף מב ע"ב) בי אלא בהיכליה, קראתיו ולא ענני. דהא ביני עמין אחרנין יתיבנא, וקליה לא שמעין אלא בנוי. דכתיב, (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגו'.

עמים אחרים אני יושבת, ואין שומעים את קולו אלא בניו, שפתיב (דברים ד) השמע עם קול אלהים וגו'.

רבי יצחק אמר, על משכבי בלילות. אמרה כנסת ישראל על משכבי אתרעמנא קמיה, דיהא מזדווג עמי למחידי לי, ולברכא לי, בחידו שלי. דהכי תנינן דמזווגא דמלכא בכנסת ישראל, כמה צדיקים ירתו ירותת אחסנתא קדישא, וכמה ברכאן משתפחי בעלמא.

רבי אבא הוה אזיל לכפר קניא, (ס"א בפרקמטין) למערתא דלוד. והוה עמיה רבי יוסי ורבי חייא. אמר רבי יוסי, כתיב, (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה וגו'. אשת חיל, דא כנסת ישראל. וכרבב בעצמותיו מבישה. אלן (נ"א דא מתימנותא דשא) עמין עובדי עבודה זרה, דקודשא בריך הוא לא יכיל למסבל לון בעלמא, כמה דאת אמר, (ויקרא כ) ואקוץ בם. פהני קוצין וגובין דדחקין ליה לבר נש ולא יכיל למסבל לון. אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, אשת חיל, דא כנסת ישראל, דהיא גבירתא מכמה חיילין וכמה משריין דמשתפחי בעלמא, עטרת בעלה, כמה דאת אמר, עטרת תפארת, וכלא חד. (ל"ג וכו') אשת חיל דא כנסת ישראל דהא בזווגא דמלכא אפיקת כמה חיילין כמה משריין כמה צדיקים בעלמא וכלהו אקרון בנים לקודשא בריך הוא ולכנסת ישראל כמה דכתיב (דברים י"ד) בנים אתם ליה (אלהיכם). עד דהוה אזלי, אמר רבי אבא כל חד לימא מלה, בכנסת ישראל.

רבי אבא פתח ואמר. (משלי לא) אשת חיל מי ימצא, דא כנסת ישראל, דאיהי אשת חיל, כמה דאמרן. מי ימצא, כמה דאת אמר, אשר ימצא אתכם באחרית הימים. (ל"ג מי ימצא לאתחא ביה קרבא) מי ימצא, מאן יזכה למהוי בה בשלימו, ולאשתפחא עמה תדיר. כמה דאת אמר, (תהלים כד) מי יעלה בהר יי' וגו'.

ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, מקחה מיבעי

רבי יצחק אמר, על משכבי בלילות - אמרה כנסת ישראל, על משכבי התרעמתי לפניו, שהיה מזדווג עמי לשמח אותי ולברך אותי בשמחה שלמה. שפך שנינו, שמוזוג של המלך עם כנסת ישראל כמה צדיקים ירשו ירשת נחלה הקדושה, וכמה ברכות נמצאות בעולם.

רבי אבא היה הולך לכפר קניא (בסוחרה) למערת לוד, והיו עמי רבי יוסי ורבי חייא. אמר רבי יוסי, כתוב (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה וגו'. אשת חיל - זו כנסת ישראל. וכרבב בעצמותיו מבישה - אלו (והאמונה של שאר) העמים עובדי עבודה זרה שאין הקדוש ברוך הוא יכול לסבל אותם בעולם, כמו שנאמר (ויקרא כ) ואקוץ בם. פאותם קוצים ונרדדים שדוחקים את האדם ולא יכול לסבל אותם.

אמר רבי אבא, כך זה ודאי. אשת חיל - זו כנסת ישראל, שהיא הגברת מכמה חילות וכמה מחנות שנמצאים בעולם. עטרת בעלה - כמו שנאמר עטרת תפארת, והפל אחד. (ל"ג אשת חיל - זו כנסת ישראל, שהרי בזווג המלך הוציאה כמה חילות, כמה מחנות, כמה צדיקים בעולם, וכלם נקראים בנים להקדוש ברוך הוא ולכנסת ישראל, כמו שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם) עד שהיו הולכים, אמר רבי אבא, כל אחד יאמר דבר בכנסת ישראל.

רבי אבא פתח ואמר, אשת חיל מי ימצא - זו כנסת ישראל, שהיא אשת חיל, כמו שאמרנו. מי ימצא, כמו שנאמר אשר ימצא אתכם באחרית הימים. (ל"ג מי ימצא - להגיח בו קרב) מי ימצא - מי יזכה להיות עמה בשלמות ולהמצא עמה תמיד.

ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, מקחה מיבעי

מקחה הנה צריך להיות! אלא לכל אותם שלא נדבקו עמה בשלמות ולא שלמים עמה, היא מכרה אותם והסגירה אותם בידי עמים אחרים, כמו שנאמר ויעזבו בני ישראל את ה', וימכרו אתם ביד סיסרא. ואז התרחקו כלם מאותן פנינים עליונות קדושות, שלא יהא חלק בהן. זהו שפתיב ורחוק מפנינים מכרה.

רבי חייא פתח בפסוק אחריו ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר, בטח בה לב בעלה - זה הקדוש ברוך הוא, שמשום כך מנה אותה על העולם להנהיג אותו, כל כלי הזין שלו הפקיד בידה, וכל אותם לוחמי הקרב, ועל כן ושלל לא יחסר.

רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היא הזמינה טוב לעולם, הזמינה טוב להיכל המלך ולבני היכלו. ולא רע, משום שפתיב (בראשית ב) ועץ הדעת טוב ורע. מתי טוב? בזמן שאותם ימי השמים מאירים עליה ומזדווגים עמה פראוי, שהם ימי חייה. משום שעץ החיים שולח לה חיים ומאיר לה, ובאותו זמן - גמלתהו טוב ולא רע. אמר רבי אבא, יפה הוא, וכל הפסוקים נאמרו על כנסת ישראל.

אשה פי תוריע. שנינו, אשה מזרעת תחלה, יולדת זכר. רבי אחא אמר, הרי שנינו שהקדוש ברוך הוא גזר על הטפה ההיא אם היא זכר אם היא נקבה, ואתה אומר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר? אמר רבי יוסי, ודאי שהקדוש ברוך הוא מבחין בין טפה של זכר ובין טפה של נקבה, ומשום שמבחין בה, גזר עליה אם תהיה זכר או נקבה.

ליה. אלא, לכל אינון דלא אתדבקן בה בשלימו, ולא שלמין בהדה, היא מכרה לון ואסגרא לון בידא דעממין אחרנין. כמה דאת אמר, (שמואל א, יב) ויעזבו בני ישראל את יי' וימכורו אותם ביד סיסרא. וכדין פלהו רחיקין מאלין פנינים עלאין קדישין, דלא יהא חולקא בהו. הדא הוא דכתיב ורחוק מפנינים מכרה.

רבי חייא פתח קרא אבתריה ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, דא קדשא בריך הוא, דבגיני כף מני ליה על עלמא, לאתדברא עליה, כל זיונין דליה אפקיד בידהא, וכל אינון מגיחי קרבא, ועל דא, ושלל לא יחסר.

רבי יוסי פתח קרא אבתריה, ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היא זמינת טוב לעלמא, זמינת טוב להיכלא דמלכא ולבני היכליה. ולא רע. בגין דכתיב, (בראשית ב) ועץ הדעת טוב ורע, טוב אימתי, בזמנא דאינון ימי השמים, נהרין עליה, ומזדווגן עמה פדקא גארת, דאינון ימי חייה. בגין דעץ החיים, שדר לה חיים, ונהיר לה. ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע. אמר רבי אבא שפיר הוא, וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו.

אשה כי תוריע. (ויקרא יב) תנינן, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. רבי אחא אמר, הא תנינן, דקודשא בריך הוא גזר על ההיא טפה, אי איהו דכר אי איהו נוקבא, ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. אמר רבי יוסי, ודאי קדשא בריך הוא מבחין בין טפה דדכורא ובין טפה דנוקבא, ובגין דאבחין ליה, גזר עליה, אי להוי דכר או נוקבא.

אמר רבי אחא, וילדה זכר, וכי כיון דמזרעת יולדת, דכתיב, וילדה (אלא), האי קרא הכי מיבעי ליה, אשה כי תהר וילדה זכר. (כ"א תוריע ונתנה זכר) מהו, פי תזריע וילדה. אמר רבי יוסי, אתתא, מן יומא דאתעברת עד יומא דיוולדת לית לה בפומא, אלא ילידו דילה אי להוי דכר, ועל דא, אשה כי תזריע וילדה זכר.

אמר רבי אחא, וילדה זכר - וכי כיון שמזרעת יולדת, שפתיב וילדה? (אלא) הפסוק הזה כף היה צריך להיות: אשה כי תהר וילדה זכר. (תוריע ונתנה זכר) מה זה כי תזריע וילדה? אמר רבי יוסי, אשה, מיום שמתעברת עד היום שמולידה, אין לה בפיה אלא הילוד שלה אם יהיה זכר, ועל כן - אשה פי תזריע וילדה זכר. אשה פי תזריע. רבי חזקיה פתח, מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש בעולם. משל לאדם שלקח בידו כמה זרעים יחד, וזרע אותם בפעם אחת, ואחר כך יוצא כל אחד ואחד לבדו. כך הקדוש ברוך הוא עשה מעשיו בחכמה, ובחכמה נטל הכל יחד וזרע אותם, ואחר כך יצאו כל אחד ואחד בזמנו. זהו שפתיב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית.

אשה פי תזריע. רבי חזקיה פתח, (תהלים קד) מה רבו מעשיך יי'. כמה סגיאיין עובדוהי דמלפא קדישא בעלמא, מתל לבר נש דנטיל בידוהי כמה (דף נ"ג ע"א) מקטורין פחדא, וזרע לון בזמנא חדא, ולבתר נפיק כל חד וחד בלחודוי. כך קדשא בריך הוא עביד עובדוהי בחכמה, ובחכמה נטיל פלא כחדא וזרע לון, ולבתר נפקו כל חד וחד בזמניה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) כלם בחכמה עשית.

אמר רבי אבא, מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש, וכלם סתומים בחכמה. זהו שפתיב כלם בחכמה עשית. כלם פלולים בחכמה, ולא יוצאים החוצה אלא בשבילים ידועים כלפי הבינה, ומשם נעשים הכל ונתתקנים. זהו שפתיב (משלי כד) ובתבונה יתפונן, ועל זה - כלם בחכמה עשית, בבינה.

אמר רבי אבא, מה רבו מעשיך יי', כמה סגיאיין אינון עובדוהי דמלפא קדישא, וכלהו, סתימין בחכמה, הדא הוא דכתיב כלם בחכמה עשית. פלהו בחכמה פלילין, ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיען, לגבי בינה. ומתמן, אתעבידו כלא ואתתקנו, הדא הוא דכתיב, (משלי כד) ובתבונה יתפונן. ועל דא כלם בחכמה עשית, בבינה.

מלאה הארץ, הארץ - זו כנסת ישראל, שמשם הכל מתמלא, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים וגו'. קניגך - שהיא מוציאה אותם אחר כך. זהו שפתיב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. משום כך, מלאה הארץ קניגך.

מלאה הארץ, הארץ: דא כנסת ישראל, דמתמן אתמליא מפלא, כמה דאת אמר (קהלת א) כל הנחלים אל הים וגו'. קניגך. דהיא אפיקת לון לבתר, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. בגיני כך מלאה הארץ קניגך.

בא ראה, בשעה שאדם בא להתקדש להזדוג בנקבתו (בבבנה)

תא חזי, בשעתא דכר נש אתי לאתקדשא

בְּרִצּוֹן קָדוֹשׁ שְׁלוֹ, מִתְעוֹרְרַת
עָלֶיךָ רִיחַ (אֲחֵרַת) קְדוֹשָׁה, כְּלוּלָה
זָכַר וְנִקְבָּה, וְרוֹמֵז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְשִׁלְיַת אֶחָד הַמִּמְנָה עַל
הַרְיוֹנוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וּמִפְקִיד בְּיָדוֹ
אוֹתָהּ הַרִיחַ, וּמוֹדִיעַ לוֹ לְאִיזָה
מְקוֹם יִפְקַד אוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(אֵיבֹב א) וְהַלִּילָה אָמַר הָרָה גֹבֵר.
הַלִּילָה אָמַר לְאוֹתוֹ מִמְנָה: הָרָה
גֹבֵר מִפְּלוּנִי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִפְקִיד לוֹ, אֵת אוֹתָהּ הַרִיחַ, כֹּל
מֵה שְׁמִפְקִיד, וְהִנֵּה פִרְשׁוּהָ.

אִזּוֹ יוֹרְדַת רִיחַ, וְצֶלֶם אֶחָד עֲמָה,
אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד בְּדִיוֹקְנוֹ לְמַעְלָה,
בְּאוֹתוֹ צֶלֶם נִכְרָא (הַתְּגוּרָה), בְּאוֹתוֹ
צֶלֶם הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים לט) אֵף בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ
אִישׁ. בְּעוֹד שֶׁהַצֶּלֶם הַזֶּה נִמְצָא
עִם הָאָדָם, בְּצֶלֶם שְׁלוֹ עוֹמֵד
בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד
(נִמְצָא עִמּוֹ אָדָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּשְׁנַיִם הֵם
שְׁמִתְחַבְּרִים בְּאֶחָד) הוּא עוֹמֵד בְּעוֹלָם
הַבָּא, וּשְׁנַיִם הֵם שְׁמִתְחַבְּרִים יַחַד.
וּשְׁלֵמָה הַמְּלָךְ מְזַהֵר אֵת בְּנֵי
הָאָדָם וְאוֹמֵר, (שִׁיר ב) עַד שִׁיפּוּחַ
הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים, שְׁנַיִם.

וּבִסְפָר הַכְּשָׁפִים שֶׁל אֲשַׁמְדָּאִי
מְצָאנוּ, שְׁאוֹתָם שִׁיּוּדְעִים (שְׁרוּצִים)
לְכַשְׁף כְּשָׁפִים מְצַד הַשְּׂמָאל
וְלְהַדְבִּק בָּהֶם, יָקוּם לְאוֹר הַנֵּר אוֹ
בְּמְקוֹם שִׁירָאוֹ אוֹתָם הַצִּלְמִים
שְׁלוֹ, וַיֹּאמֶר אוֹתָם דְּבָרִים
שְׁמִתְקַנִּים לְאוֹתָם הַכְּשָׁפִים,
וַיִּקְרָא לָהֶם לְאוֹתָם צְדָדִים
טְמָאִים בְּשֵׁמוֹת הַטְּמָאִים שְׁלָהֶם,
וַיִּזְמִין (וַיִּשְׁבִּיעַ) הַצִּלְמִים שְׁלוֹ
לְאוֹתָם שְׁקוּרָא, וַיֹּאמֶר שֶׁהוּא
מִתְתַּקֵּן בְּרִצּוֹנוֹ לָהֶם לְמַצּוֹתָם,
וְאוֹתוֹ הָאִישׁ יוֹצֵא מִרְשׁוֹת רְבוּנוֹ,
וּפְקֻדוֹנוֹ נוֹתֵן לְצַד הָאֲחֵר.

וּבְאוֹתָם דְּבוּרִים שֶׁל כְּשָׁפִים
שֶׁהוּא יֹאמֵר וַיִּזְמִין (וַיִּשְׁבִּיעַ) אוֹתָם

וּמִתְתַּקְּנִין בְּאֵינּוֹן צוּלְמִין

לְאִזְדוּוּגָא בְּנוֹקְבִיָּה, (בְּכּוּנְיָה) בְּרַעוּתָא קְדִישָׁא
דִּילִיָּה, אֲתַעַר עָלֶיהָ רִיחָא (אֲחֵרָא) קְדִישָׁא, כְּלִיל
דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְרִמִּיז קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַד
שְׁלוּחָא מִמְנָא עַל עֲדוּיִיהוּן דְּבְנֵי נָשָׁא, וּמִנֵּי
בִידִיָּה הֵהוּא רִיחָא, וְאוֹדַע לִיָּה, לְאֵן אֲתֵר
יִפְקוּד לִיָּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (אֵיבֹב ג) וְהַלִּילָה
אָמַר הוֹרָה גֹבֵר. הַלִּילָה אָמַר, לְהֵהוּא מִמְנָא,
הוֹרָה גֹבֵר מִפְּלַנְיָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִפְקִיד
לִיָּה, לְהֵהוּא רִיחָא, כֹּל מֵה דְאִפְקִיד, וְהָא
אוּקְמוּהָ.

בְּרִין רִיחָא נְחֵתָא, וְחַד צוּלְמָא עֲמִיָּה, הֵהוּא
דְקָאִים בְּדִיוֹקְנִיָּה לְעִילָא, בְּהֵהוּא צוּלְמָא
אֲתַבְּרִי (ס"א אֲתַרְבִּי), בְּהֵהוּא צוּלְמָא אָזִיל בְּהֵאִי
עֲלִמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים לט) אֵף בְּצֶלֶם
יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. בְּעוֹד דְּהֵאִי צוּלְמָא אֲשַׁתְּכַח
עֲמִיָּה דְּבַר נֶשׁ, בְּצוּלְמָא דִּילִיָּה קָאִים בְּהֵאִי
עֲלִמָא, דְּמִתְחַבְּרָאן כְּחָדָא (ס"א אֲשַׁתְּכַח עֲמִיָּה כִּר נֶשׁ
קָאִים בְּהֵאִי עֲלִמָא וְתִרִין אֵינּוֹן דְּמִתְחַבְּרָן כְּחָדָא), וּשְׁלֵמָה מְלַכָּא
אִזְהַר לְבְנֵי נָשָׁא וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) עַד שִׁיפּוּחַ
הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים, תְּרִי.

וּבִסְפָרָא דְחֵרְשִׁין דְאֲשַׁמְדָּאִי, אֲשַׁכְּחָנָא דְאֵינּוֹן
דִּי־דְעִי (ס"א דְעִי) לְחֵרְשָׁא חֵרְשִׁין מְסֻטֵּר
שְׂמָאלָא, וְלֹאֲתַדְבַּקָא בְּהוּ, יָקוּם לְנַהוּרָא
דְשָׂרְגָא, אוֹ בְּאַתֵּר דִּיתְחַזוֹן אֵינּוֹן צוּלְמִין
דִּילִיָּה, וַיִּימָא אֵינּוֹן מְלִין דְּמִתְתַּקְּנִי לְאֵינּוֹן
חֵרְשִׁין, וַיִּקְרִי לוֹן, לְאֵינּוֹן סְטָרִין מְסֻאֲבִין,
בְּשִׁמְהֵן מְסֻאֲבִין דִּילִיָּהוּן, וַיִּזְמִין (וַיִּשְׁבִּיעַ) צוּלְמִין
דִּילִיָּה לְאֵינּוֹן דְקָאִרִי, וַיִּימָא דְהוּא אֲתַתְּקֵן
בְּרַעוּתִיָּה לְהוּ לְפַקוּדִיָּהוּ, וְהֵהוּא כִּר נֶשׁ נִפְקַ
מִרְשׁוֹ דְמֵאֲרִיָּה וּפְקֻדוֹנָא דִּילִיָּה, יָהֵב לְסֻטֵּר
מְסֻאֲבָא.

וּבְאֵינּוֹן מְלִין דְחֵרְשִׁין דְאֵיָּהוּ יִימָא, וַיִּזְמִין (נ"א
וַיִּשְׁבִּיעַ) לוֹן לְצוּלְמִי, אֲתַחַזוֹן תְּרִין רִיחִין

דיליה, בחיזו דבני אנשא, ומודעין ליה מלין
לאבאשא, ומלין לאוטבא, לזמנין ידיען.
ואלין תרי רוחין, דלא אתפלילו בכללא
דגופא, השתא אתפלילן באלין צולמין,
ומתתקנן בהו ומודעין ליה לבר נש מלין
לאבאשא, ודא הוא דנפיק מרשותא דמאריה,
ופקדונא דיליה, יהיב לסטר מסאבא.

הא חזי, אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני
דביתא, ולאפקדא ליה לסטרא אחרא,
דלא אצטריף, או מלה אחרא דכוותיה, (פ"א
דביסיה לקבלא ליה) דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין
לההוא מלה לקבלא ליה, וממההוא זמנא, לא
שארו עליה ברכאן, דהא מסטרא אחרא הוא.
כל שפן מאן דאזמין ברעותיה על ההוא טיבו
עלאה דיליה, לאחרא ולסטרא אחרא. דהא,
מההוא דאזמין ליה הוי.

וכר קריבו יומין דבר נש לנפקא מהאי עלמא,
ההוא צולמא עלאה דיהבי ליה, אתנא
ההוא רוחא בישא דההו מתדבק ביה בכל
יומא, ונטיל ליה לההוא צולמא, ואתתקן ביה
ואזיל ליה, ולא אתחזר ביה בבר נש לעלמין.
כדין ינדע דהא אתדחיא הוא מפלא.

הא חזי, בשעתא דנשמתא נחתא לאעלא ליה
בהאי עלמא, נחתא בגנתא דעדן דארעא,
וחמאת יקרא דרוחיהון דצדיקיא קיימין
שורין שורין. לבתר אזלא לגיהנם, וחמאת
להו לרשיעיא דצווחין ווי ווי, ולא מרחמי
עלייהו. ובכלא אסהידו בה סהדותא, וההוא
צולמא קדישא קיימא עליה, עד דנפיק
לעלמא. (דף מ"ג ע"ב).

בר נפיק לעלמא, אזדמן ההוא צולמא לגביה,
ואשתתף בהדיה, ואתרבי עמיה. כמה

לצלמים, נראים שתי רוחות,
ומתתקנים באותם צלמים שלו
במראה של בני אדם, ומודיעים
לו דברים להרע ודברים להיטיב
לזמנים ידועים. ואלו שתי
הרוחות שלא נכללו בכלל של
גוף, עכשו נכללים בצלמים
הללו, ומתתקנים בהם ומודיעים
לו לאדם דברים להרע, וזהו
שיוצא מרשות רבונו, ופקדונו
נותן לצד הטמא.

בא ראה, אסור לאדם לזרק פלי
הבית ולהפקידו לצד האחר,
שלא צריך, או דבר אחר שפמותו
(של ביתו לקבל אותו), שהרי כמה
שומרי הפללים מזמנים לדבר
ההוא לקבל אותו, ומאותו זמן
לא שורים עליו ברכות, שהרי
הוא מצד אחר. כל שפן מי
שפזמין ברצונו על אותו הטוב
העליון שלו, לאחר ולצד האחר,
שהרי הוא מאותו שהזמין אותו.
ובשקרבים ימי האדם לצאת מן
העולם הזה, אותו הצלם העליון
שנותנים לו, באה אותה רוח רעה
שהיה נדבק בה בכל יום, ונוטלת
אותו הצלם, ומתתקן בו והולך
לו, ולא חוזר לאדם לעולמים. אז
ידע שהרי הוא נדחה מן הכל.

בא ראה, בשעה שהנשמה יורדת
להפגס לו בעולם הזה, יורדת לגן
העדן של הארץ, ורואה את
פכודם של רוחות הצדיקים
עומדים שורות שורות. אחר כך
הולכת לגיהנם, ורואה את
הרשעים שצווחים וי ווי, ולא
מרחמים עליהם. ובכל מעידים
בה עדות, ואותו הצלם הקדוש
עומד עליה, עד שיוצאת לעולם.
בשיוצאת לעולם, מזדמן לה
אותו הצלם, ומשתתף עמה,
ומתגדל עמה, כמו שנאמר אף

דאתמר, (תהלים לט) אף בצלם יתהלך איש. ובההוא צלם אשתתפו (אשתתפו)

בְּצֵלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וּבְאוֹתוֹ הַצֵּלֶם מִשְׁתַּתְּפִים (נִמְצְאוּ) יָמֵי הָאָדָם וְתוֹלָדֵיָם בּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב ח) כִּי תִמּוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נִדְעֵהוּ כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי אָרֶץ. כִּי צֵל יָמֵינוּ וְדָאֵי. וַיְמִיּוֹם שְׁמַתְעַבְרַת הָאִשָּׁה עַד הַיּוֹם שְׁמוֹלִידָהּ, לֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם אֶת מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כַּמָּה הֵם גְּדוֹלִים וְכַמָּה הֵם עֲלִיוֹנִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' וְגוֹ'.

בֹּא רָאֵה, כָּל רוּחוֹת הָעוֹלָם כְּלוּלוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, וּכְשִׁיּוֹצְאוֹת, יוֹצְאוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, וְאַחַר כֵּן נִפְרָדִים בְּדְרֻכֵיהֶם, אִם זוֹכָה הָאָדָם, אַחַר כֵּן מַזְדַּוְּגִים יַחַד. וְהֵינּוּ בֵּת זּוּגוּ, וּמִתְחַבְּרִים בְּזוּג (בְּגוֹ) אֶחָד בְּכָל, רוּחַ וְגוֹף, שְׁפָתוֹב (בְּרַאשִׁית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מָה זֶה לְמִינָהּ? אוֹתָהּ רוּחַ הָאָדָם שִׁיּוֹצֵאת זּוּגוּ שְׂדוּמָה לוֹ. וְכִי זֶה הָאָרֶץ? כִּמוֹ שְׁנֵאמַר רַקְמֵי בִּתְחִיתוֹת אָרֶץ, וְהִנֵּה פְּרִשׁוּהָ. תּוֹצֵא הָאָרֶץ וְדָאֵי, שְׁהִרֵי מִמְּנָה יוֹצְאִים נֶפֶשׁ חַיָּה, כִּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ, זוֹ רוּחוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאִשׁוֹן, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם א) וּמִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹף הַגֵּן. וּמִפְּרֵי הָעֵץ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁר בְּתוֹף הַגֵּן - אֲשֶׁר בְּתוֹף הָאִשָּׁה שְׂנִינּוּ, הֵינּוּ אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכַר וְנִקְבָּה כְּפִי דְרֻךְ הָעוֹלָם, שְׁהֵם גְּרָמוּ לוֹ, שְׁלֹא מִתְחַבְּרִים כִּמוֹ שִׁיּוֹצְאִים מְלַמְעֵלָה זּוּגוֹת.

מִשׁוֹם שְׂאָדָם הִרְאִשׁוֹן וְזוּגוּ חֲטָאוּ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן נִפְרָדִים כְּשִׁיּוֹצְאִים מְלַמְעֵלָה, עַד שִׁיְהִיָּה רְצוֹן מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִם זוֹכָה אָדָם, נוֹתְנִים לוֹ זּוּגוֹתוֹ, וְאִם לֹא - מִפְּרִידִים אוֹתָהּ מִמְּנוֹ, וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ לְאַחַר, מוֹלִידִים בְּנִים שְׁלֹא כְּרָאוּי. וְעַל זֶה כְּתוּב (שם ו) לֹא יִדּוֹן רוּחִי

יּוֹמוֹי דְּבַר נֶשׁ, וְתִלְיִין בֵּיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב ח) כִּי תִמּוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נִדְעֵהוּ כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי אָרֶץ. כִּי צֵל יָמֵינוּ וְדָאֵי. וּמִן יוֹמָא דְמַתְעַבְרָא אֶתְתָּא עַד יוֹמָא דְאוֹלִידַת, לֹא יִדְעִין בְּנֵי נֶשָׁא עוֹבְדוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כַּמָּה אֵינּוֹן רַבְרַבִּין, וְכַמָּה אֵינּוֹן עֲלָאִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ יי' וְגוֹ'.

הָא חֲזִי, כָּל רוּחִין דְּעֲלָמָא כְּלִילִין דְּכַר וְנוֹקְבָא, וְכַד נִפְקִין, דְּכַר וְנוֹקְבָא נִפְקִין, וְלִבְתַּר מִתְּפָרְשֵׁן בְּאַרְחִייהוּ, אִי זְכִי בַר נֶשׁ, לִבְתַּר מַזְדַּוְּגֵי כְחֵדָא. וְהֵינּוּ בֵּת זּוּגוּ, וּמִתְחַבְּרִין בְּזוּגָא (ס"א בְּגוֹנָא) חַד בְּכֻלָּא, רוּחָא וְגוֹפָא. דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מָאֵי לְמִינָהּ. הֵהוּא רוּחָא דְכַר נֶשׁ דְנִפְיֵק זּוּגֵיהּ דְדָמֵי לִיהּ.

וּמָאֵי הָאָרֶץ, כַּמָּה דְאֶתְ אָמַר, (תְּהִלִּים קלט) רַקְמֵי בִּתְחִיתוֹת אָרֶץ, וְהָא אוֹקְמוּהָ. תּוֹצֵא הָאָרֶץ וְדָאֵי, דְהָא מִנָּה נִפְקִין נֶפֶשׁ חַיָּה, כַּמָּה דְאוֹקִימָנָא, דָּא רוּחִיהּ דְאָדָם קְדַמָּא, הֵינּוּ דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ג) וּמִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹף הַגֵּן. וּמִפְּרֵי הָעֵץ, דָּא קְדַשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲשֶׁר בְּתוֹף הַגֵּן, אֲשֶׁר בְּתוֹף הָאִשָּׁה, תְּנִינֵן, הֵינּוּ, אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכַר, פְּתִיב. וְלֹא כְּלִיל דְכַר וְנוֹקְבָא, כְּפּוּם אוּרְחוּי דְעֲלָמָא, דְאֵינּוֹן, גְּרָמוּ לִיהּ, דְלֹא מִתְחַבְּרִין, כַּמָּה דְנִפְקֵן מְלַעֲיָלָא זּוּגוֹת.

בְּגִין דְאָדָם קְדַמָּא, וְזוּג דִּילֵיהּ, חֲבוּ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא מִתְּפָרְשִׁין, כַּד נִפְקִין מְלַעֲיָלָא, עַד דְהוּהוּ רַעוּא קָמֵי קְדַשָׁא בְרִיךְ הוּא, אִי זְכָה בַר נֶשׁ, יְהִיבִין לִיהּ זּוּגוֹתוֹ, וְאִי לֹא, מִפְּרִישִׁין לָהּ מִגִּיהּ, וַיְהִיבִין לָהּ לְאַחְרָא, מוֹלִידִין בְּנִין דְלֹא כְדָקָא יְאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ו) לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם. מָאֵי

באדם. מה זה רוחי? רוחו הנה צריך להיות! אותן שתי רוחות שיוצאות זוגות, לא ידונו יחד. ועל זה פתוב וילדה זכר, ולא כולל זכר ונקבה כפי דרך העולם, שהם גרמו.

רבי אלעזר אמר, לא כף, שהרי הפל, זכר ונקבה פלולים יחד, ואחר כף נפרדים. אבל וילדה זכר, פלולים יחד מצד הימין. ואם תלד נקבה, פלולים באחד נקבה וזכר מצד השמאל, שיותר שולט צד השמאל על צד הימין, והזכר נכנע בימין שלא שולט, ואז אותו הזכר שיוצא מן הנקבה מצד השמאל, כל דרכיו כמו נקבה (ולא נקרא זכר). אבל הזכר שיוצא מתוך הימין, הוא שולט, והנקבה שיוצאת ממנו נכנעת, שהרי צד השמאל לא שולט, ועל כן פתוב וילדה זכר.

וכמה אלפים ורובבות יוצאים בפעם אחת בעולם. ומהיום שמוציאה אותם, לא נקראים נפשות, עד שהן מתישבות בגוף. וכמה הוא? שלשים ושלושה ימים. הינו שכתוב ושלושים יום ושלושת ימים וגו'. וטמאה שבעת ימים, שהרי כל שבעת ימים לא נכנסים אליה רוחות להתקשר בה, וכל שבעת הימים הללו הרוח הולכת בגוף למצא את מקומה, ואז פתוב (ויקרא כב) והיה שבעת ימים פתח אמו.

וביום השמיני חוזרים הרוח והגוף להראות לפני הגבירה ולהקשר עמה, ובזכר, בגוף וברוח. ושלושים יום ושלושת ימים תשב על (ב)דמי טהרה, שתתישב הרוח בגוף. ושלושה ימים מה עושים? אלו שלשת ימי המילה, שלתינוק פואב, והרוח לא שמה את מדורה בגוף כבשאר הימים, ועל כן - ושלושים

רוחי, רוחו מיבעי ליה, אינון תרין רוחי, דנפקי זוגות, לא ידונון פחדא, ועל דא כתיב, וילדה זכר, ולא כליל דכר ונקבא, כפום אורחוי דעלמא, דאינון גרמו.

רבי אלעזר אמר לאו הכי, דהא כללא, דכר ונקבא פלילין פחדא, ומתפרשין לבתר, אבל וילדה זכר, פלילין פחדא מסטרא דימינא, ואם נקבה תלד, פלילין פחדא נוקבא ודכר מסטרא שמאלא, דשולטא סטר שמאלא על סטר ימינא יתיר, ודכורא אתפפיא בימינא דלא שלטא, וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא, מסטר שמאלא, כל אורחוי כנוקבא (ולא אקרי דכר), אבל דכר דנפיק מגו ימינא, הוא שלטא, ונוקבא דנפקא מגיה אתפפיא, דהא סטר שמאלא לא שלטא, ועל דא וילדה זכר פתיב.

וכמה אלה ורובבן נפקי חדא לעלמא. ומן יומא דאפקת לון, לא אקרוין נפשין, עד דאתיישבין בגופא. וכמה הוא, שלשים ושלושה ימים. היינו דכתיב, ושלושים יום ושלושת ימים וגו'. וטמאה שבעת ימים, דהא כל שבעת ימים לא עאלין רוחין לגבה, לאתקשרא בה, וכל אלין שבעת ימים, רוחא אזלא בגופא, לאשפחא אתריה. וכדין פתיב, (ויקרא כב) והיה שבעת ימים פתח אמו.

וביומא תמינאה, אתהדרו רוחא וגופא לאתחזאה קמי מטרוניתא, ולא תקשרא בה, ובדכורא, בגופא וברוחא. ושלושים יום ושלושת ימים תשב על דמי טהרה, לאתיישבא רוחא בגופא. ושלושת ימים מאי עבידתיהו. אלא שלשת ימים דמילה, דרביא כאיב, ורוחא לא שריא מדוריה בגופא כשאר יומין, ועל דא

יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה.

בדמי טהרה בקדמיתא, ולבתר ימי טהרה. בדמי טהרה, אלין, דמי מילה, דמא בתר דמא דאתי מרבאי, וקודשא ברין הוא נטיר לאינון דמי כל אלין יומין, הדא הוא דכתיב, תשב בדמי טהרה. טהרה סתם, ולא אדפיר ה"א בתרא, דלא תימא טהרה דמטרוניתא, אלא טהרה סתם, דמי טהרה אקרון אלין דמי דכא.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. מצוה זו למול לשמנה ימים מילת ברית הקדש. סוד עליון, שכתוב (תהלים כח) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. למי? לאותם יראיו, אותם יראי חטא, שהרי סוד הברית הקדוש לא ראוי לגלות, רק להם. ואת סוד הברית הקדוש הרי פרושהו, ונתבאר בכמה מקומות.

וסוד זה לשמנה ימים הוא חיוב על העולם, לכל העם הקדוש, שכתוב וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני - זהו אות ברית הקדש, והוא שמיני לכל הדרגות, ומילת אותו הברית להעביר אותה ערלה מלפני הברית.

שהרי באותו הזמן שמתפנסים העם הקדוש להעביר אותה הערלה מלפני הברית, הקדוש ברנף הוא מכנס את כל הפמליא שלו ומתגלה ודאי להעביר את אותה הערלה למעלה מלפני ברית הקדוש. שהרי כל המעשים שישאל עושים למטה, מעוררים מעשה למעלה. ובאותו זמן נדחית אותה הערלה מכל

ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה. בדמי טהרה בקדמיתא, ולבתר ימי טהרה. בדמי טהרה, אלין, דמי מילה, דמא בתר דמא דאתי מרבאי, וקודשא ברין הוא נטיר לאינון דמי כל אלין יומין, הדא הוא דכתיב, תשב בדמי טהרה. טהרה סתם, ולא אדפיר ה"א בתרא, דלא תימא טהרה דמטרוניתא, אלא טהרה סתם, דמי טהרה אקרון אלין דמי דכא.

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. (ויקרא יב) פקודא דא, למגזר לתמניא יומין גזירו דקיימא קדישא. רזא עלאה, דכתיב, (תהלים כח) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם. למאן, לאינון יראיו אינון דחלי חטאה, דהא רזא דקיימא קדישא לא אתחזי לגלאה בר להו. ורזא דקיימא קדישא, הא אוקמוה ואתמר בכמה דוכתין.

ורזא דא, לתמניא יומין, איהו חיובא על עלמא, לכל עמא קדישא. דכתיב, וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני, דא הוא את קיימא קדישא, ואיהו תמניאה לכל דרגין. וגזירו דההוא קיימא, לאעברא ההוא ערלה. מקמי ברית.

דהא בההוא זמנא דמתכנשי עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי ברית, קדשא ברין הוא כניש כל פמליא דיליה, ואתגלי ודאי לאעברא לההוא ערלה לעילא, מקמי ברית קיימא קדישא. דהא כל עובדין דישראל עבדין לתתא, מתערי עובדא לעילא. ובההוא זמנא אתדחייא ההוא ערלה, מפל עמא קדישא לעילא. ולההוא ערלה מתקני מאנא חדא בעפרא, לאשראה ההוא ערלה בגויה, ברזא דכתיב, (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו, (בראשית א) ועפר תאכל כל ימי חייך.

העם הקדוש למעלה, ומתקנים לאותה הערלה כלי אחד עם עפר להשרות אותה הערלה בתוכו, בסוד הכתוב (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו. (בראשית א) ועפר תאכל כל ימי חייך.

מבאן, דלא אצטריף לאנהגא קלנא בההוא אתר, אף על גב דמעברי ליה מקמי האי ברית, ודוכתיה, פד מתעברא מהאי ברית, עפרא איהו, (ס"א דהא) דהרי פתר דההוא נחש אתעבר מקמי אדם, קדשא בריה הוא שוי ליה מדוריה בעפר, דכתיב ועפר תאכל כל ימי חייה. וכיון דקודשא בריה הוא כד אעבר ליה מקמי אדם שוי מדוריה בעפרא ואתקין ליה, כף בההוא גוונא ממש, אגן צריכין פד מעברין לערלה, לאתתקנא ליה עפרא, למיהוי ביה מדוריה.

כל פר נש אצטריף לקרבא ההוא ברא קרבנא לקודשא בריה הוא, בחדוה, ברעו דלפא, למיעל ליה תחות גדפוי דשכינתא, ואתחשב קמי קדשא בריה הוא דאיהו קרבנא, שלים לאתקבלא ברענא.

וקרבנא דא, פגוונא דקרבנא דבעירא, דא לתמנא יומין, ודא לתמנא יומין, דכתיב, ומיום השמיני והלאה ירצה, במאי ירצה. במעבר עליה חד שבתא, כיון דאעבר עליה חד שבתא, פדין ירצה דא לקרבנא, ודא לקרבנא. אמאי. בגין דאתדבק ואזדמן לגבי ההוא שבת, רזא דברית קדישא, ועל דא פלא ברזא עלאה איהו. (ע"ב

רעיא מהימנא).

בכ"ד קדש לא תגע וא"ל המקדש וגו'. (ויקרא י"ב) תא חזי, בכל יומא ויומא, פנסת ישראל, נטלא מבי מלפא מזונא לרוחיהון דבני נשא, וזנת (דף מ"ד ע"א) להו בקדושה. בר להני, עד דאתיישבון בגופא אינון רוחין. פתר תלתין ותלת יומין, אשגחת עלייהו כל יומא, דהא רוחין מתקשרן בגופא כשאר בני עלמא, כמה דהיא לא שריא אלא באתר שלים, כף כל עובדוי כהאי גוונא, עד דאשתלימו. בכל קדש לא תגע, לאשגחא עלייהו.

ואם נקבה תלד. כמה דאוקימנא, דשלטא

אלא במקום שלם, כף כל מעשיו כגון זה, עד שגשלים. בכל קדש לא תגע, להשגיח עליהם. ואם נקבה תלד. כמו שבארנו, שיותר צד השמאל שולט, והימין נכנע. ועל פן הכל, על כל

מבאן שלא צריך לנהג בזיון במקום ההוא. אף על גב שמעבירים אותו מהברית הזו, ומקומו כאשר נפרד מהברית הזו הוא עפר, (שהנח) שהרי אחר שהנחש ההוא העבר מלפני האדם, הקדוש ברוך הוא שם לו את מדורו בעפר, שכתוב ועפר תאכל כל ימי חייה. וכיון שהקדוש ברוך הוא פשהעביר אותו מלפני אדם, שם מדורו בעפר והתקין אותו, כף באותו גון ממש אנו צריכים פשהעבירים את הערלה, להתקין לה עפר שיהיה בו המדור שלו. כף אדם צריך להקריב אותו בן קרבן לקדוש ברוך הוא, בשמחה, ברצון הלב, להכניסו תחת פני השכינה, ונחשב לפני הקדוש ברוך הוא שהוא קרבן שלם שיתקבל ברצון.

והקרבן הזה, כמו קרבן הבהמה. זה לשמנה ימים, וזה לשמנה ימים, שכתוב ומיום השמיני והלאה ירצה. כמה ירצה? בזה שעוברת עליו שבת אחת. כיון שעוברת עליו שבת אחת, אז זה ירצה לקרבן, וזה לקרבן. למה? משום שנדבק ונזדמן אל אותה השבת, סוד ברית הקדש, ועל פן הכל הוא בסוד עליון. (ע"ב רעיא מהימנא).

בכ"ד קדש לא תגע וא"ל המקדש וגו'. (ויקרא י"ב) תא חזי, בכל יומא ויומא, פנסת ישראל, נטלא מבי מלפא מזונא לרוחיהון דבני נשא, וזנת (דף מ"ד ע"א) להו בקדושה. בר להני, עד דאתיישבון בגופא אינון רוחין. פתר תלתין ותלת יומין, אשגחת עלייהו כל יומא, דהא רוחין מתקשרן בגופא כשאר בני עלמא, כמה דהיא לא שריא אלא באתר שלים, כף כל עובדוי כהאי גוונא, עד דאשתלימו. בכל קדש לא תגע, לאשגחא עלייהו.

ואם נקבה תלד. כמה דאוקימנא, דשלטא

אחד שנים, רחוקה הנקבה מן הנזכר להקשר הרוח בגוף, שהרי השמאל אינו מתישב כף כמו הימין, ונמצא יותר בתקף.

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. רבי יהודה פתח, (שמואל א-ב) אין קדוש פה' כי אין בלתי ואין צור כאלהינו. הפסוק הזה קשה, אין קדוש פה', משמע שיש קדוש אחר, משום שפתוב פה'. ואין צור כאלהינו, משמע שיש צור אחר.

אָלָא ודאי, אין קדוש פה', שכמה קדושים הם, קדושים למעלה, שפתוב (דניאל ד) ומאמר קדישין שאלתא. ישראל הם קדושים, שפתוב (ויקרא ט) קדושים תהיו. וכלם קדושים, ולא קדושים פה'. ומה הטעם? משום שפתוב כי אין בלתי. מה זה כי אין בלתי? אלא קדשת הקדוש ברוך הוא בלתי הקדשה שלהם, שהוא לא צריך את הקדשה שלהם. אבל הם אינם קדושים בלתי, וזהו כי אין בלתי, אין הקדשה שלהם בלתי.

ואין צור כאלהינו. כמו שבארנו, שהקדוש ברוך הוא צור צורה בתוך צורה ומתקין אותה, ונפח רוח חיים, ומוציא אותה לאויר העולם. דבר אחר ואין צור כאלהינו - יש צור שנקרא צור, (ישעיה נא) הביטו אל צור חצבתם. (שמות יז) והפית בצור. הנני עמד לפניך שם על הצור בחורב. וכלם נקראים צור, ואין צור בכלם כאלהינו, שלו השלטון והמלכות על הכל.

רבי חייא ורבי אחא היו יושבים לילה אחד לפני רבי אבא. קמו בחצות הלילה לעסק בתורה. עד שיצאו החוצה, ראו פוכב אחד שהיה מפה שלש פעמים פוכב אחר ומסתיר אורו. בינתיים שמעו

סטר שמאלא יתיר ואתפפיא מינא, ועל דא פלא על חד תרין, רחיקא נוקבא, מדכורא, לאתקשרא רוחא בגופא, דהא שמאלא לא אתיישבא הכי כימינא, ואשתכחת בתוקפא יתיר.

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. (ויקרא יב) רבי יהודה פתח, (שמואל א, ב) אין קדוש פני' כי אין בלתי ואין צור כאלהינו, האי קרא קשיא, אין קדוש פני', משמע דאיפא קדוש אחרא, בגין דכתיב פני', ואין צור כאלהינו, משמע דאיפא צור אחרא.

אָלָא ודאי, אין קדוש פני', דכמה קדישין גינהו, קדישין לעילא, דכתיב, (דניאל ד) ומאמר קדישין שאלתא. ישראל קדישין גינהו, דכתיב, (ויקרא ט) קדושים תהיו. וכלהו קדישין, ולא קדישין פני'. ומאי טעמא. בגין דכתיב, כי אין בלתי. מאי, כי אין בלתי, אלא קדשה דקודשא בריך הוא בלתי קדושא דלהון, דהוא לא אצטריך לקדושה דלהון. אבל אינון, לאו אינון קדישין בלתי, ודא הוא, כי אין בלתי, אין קדשה דלהון, בלתי. ואין צור כאלהינו. כמה דאוקמוה, דקודשא בריך הוא צור צורה בגו צורה, ותקין ליה, ונפח רוחא דחיי, ואפיק ליה לאוירא דעלמא, דבר אחר, ואין צור כאלהינו. אית צור, דאקרי צור, (ישעיה נא) הביטו אל צור חוצבתם. (שמות יז) והפית בצור. הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב. וכלהו אקרון צור, ואין צור בכלהו כאלהינו, דיליה שולטנו ומלכותא על פלא.

רבי חייא ורבי אחא הוו יתבי ליליא חד קמיה דרבי אבא. קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. עד דנפקו לבר, קמו חד ככבא דהוה בטש תלת זמני בככבא אחרא וסתים

שני קולות בשני צדדים, קול אחד לצד צפון למעלה, וקול אחד למטה, והקול ההוא מכריז ואומר: הכנסו והתכנסו למקומכם, עכשו השתמרות של נקבה פתוחה, הקדוש ברוך הוא נכנס לטיל בגן להשתעשע עם הצדיקים שבגן. עבר אותו הקול ושכף.

חזרו רבי אחא ורבי חייא. אמרו, הנה ודאי עת רצון, שהתעוררות של כנסת ישראל (ומן) היא להתחבר עם המלך הקדוש. אמר רבי אחא, ודאי לא (מתחברת) משפעת לה כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא אלא מתוך שירה ומתוך השבח שלה אליו. עד שבא הבקר, ומושיט לה המלך חוט של חסד, וסוד הדבר כמו שאמרנו, (אסתר ה) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו'. ואל תאמר שלה לבדה מושיט המלך את זה, אלא לה, ולכל אותם שמתחברים עמה. בא ונתחבר יחד. ישבו.

פתח רבי אחא ואמר, (בראשית ב) ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. למה פתח הפסוק כן? אלא הנה נתבאר, שעל זה לא כתוב כי טוב בשני, משום שעתידי אדם להפרד, וכתוב לא טוב היות האדם לבדו. וכי לבדו היתה? והרי כתוב (שם ה) זכר ונקבה בראם. ושנינו, אדם דו פרצופים נברא, ואמה אומר לא טוב היות האדם לבדו! אלא שלא השתדל עם נקבתו, ולא היתה לו עזר כנגדו, משום שהיתה בצדו, והיו יחד מאחור, ואז היתה האדם לבדו.

אעשה לו עזר כנגדו. מה זה כנגדו? כנגד פניו, להדבק זה עם זה פנים בפנים. מה עשה הקדוש ברוך הוא? נסר אותו ונטל

נהוריה. אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי, קלא חד לסטר צפון לעילא, וקלא (דף מ"ד ע"ב) חד לתתא. והוא קלא אכריז ואמר, עולו ואתבנישו לאתריכו, השתא אסתמרותא דנוקבא פתיחא, קדשא בריך הוא עאל לטיילא בגנתא, לאשתעשעא בצדיקייא די בגנתא, אעבר ההוא קלא ושכיף.

אהדרו רבי אחא ורבי חייא, אמרו, הא ודאי עדן רעותא, דאתערוותא דכנסת ישראל (ע"ו) הוא לאתחברא במלפא קדישא, אמר רבי אחא, ודאי, לא (אתחברת) אנגידת לה כנסת ישראל בקודשא בריך הוא אלא מגו שירתא, מגו שבחא דילה לגביה.

עד דאתי צפרא, ואושיט לה מלפא חוטא דחסד, ורזא דמלה כמה דאמרינן, (אסתר ה) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו'. ולא תימא דלה בלחודקה אושיט לה מלפא דא, אלא לה, ולכל אינון דמתחברן בה. תא ונתחבר כחדא. יתבו.

פתח רבי אחא ואמר, (בראשית ב) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. אמאי פתח קרא הכי, אלא הא אתמר, דעל דא לא כתיב, כי טוב בשני, בגין דזמין אדם לאתפרשא, וכתיב, לא טוב היות האדם לבדו. וכי לבדו הוה, והא כתיב, (בראשית ה) זכר ונקבה בראם. ותנינן אדם דו פרצופין אתברי, ואת אמרת, לא טוב היות האדם לבדו. אלא דלא אשתדל בנוקביה, ולא הות ליה, סמך לקבליה, בגין דהות בסטרוי, והווי כחדא מאחורא, וכדין הוה האדם לבדו.

אעשה לו עזר כנגדו. מהו כנגדו, לקבל אנפוי, לאתדבקא דא בדא אנפין באנפין, מה עבד קדשא בריך הוא, נסר ליה ונטיל נוקבא

הַנְּקָבָה מִמֶּנּוּ, זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיִּקַּח
אֶחָת מִצְלָעוֹתָיו. מַה זֶה אֶחָת? זוֹ
הַנְּקָבָה שְׁלוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶחָת
הִיא יוֹנְתֵי תַמְתֵּי. וַיְבִיאָהּ אֶל
הָאָדָם, הַתְּקִינָה כְּכֹלָה, וְהִבִּיא
אוֹתָהּ לְהִיּוֹת פְּגָנָד פְּנֵי הַמַּאֲירוֹת
פְּנִים בְּפָנִים. וּבְעוֹד שֶׁהִיְתָה
דְּבוּקָה הַנְּקָבָה בְּצִדוֹ, הִיָּה הָאָדָם
לְבִדּוֹ. אַחַר כֵּן עָלוּ שְׁנַיִם, וְקָמוּ
שְׁבַע יַחַד.

בא ראה, בשעה שנוכנסה
(שהתתקנה) אצל אדם, הקדוש ברוך
הוא ברוך אותם, זהו שכתוב (שם
א) ויברך אתם אלהים, כחזן
שמברך את הכלה בשבע ברכות.
מכאן למדנו, חתן וכלה, כיון
שמתברכים בשבע ברכות,
נדבקים יחד, כמו דגמא
שלמעלה.

ועל כן, מי שבא להתחבר עם
אשה של של אחר, הנה פוגם את
הזווג, (בכבוד עושה שתי רשיות למעלה)
שהרי הזווג של פגם ישראל עם
הקדוש ברוך הוא לבדו, בזמן
שהוא ברחמים ובזמן שהוא
בדין. בא ראה, מי שמתחבר
לאשה של אחר, כאלו משקר
בקדוש-ברוך-הוא ובכנסת
ישראל, ועל זה הקדוש ברוך הוא
לא מכפר לו בתשובה, והתשובה
תלויה עד שיסתלק מן העולם.
זהו שכתוב (ישעיה כב) אם יכפר
העון הזה לכם עד תמותו. ומתי?
בשעה שנוכנס בתשובה לעולם
ההוא, ויש לו לקבל ענש.

רבי אלעזר אמר, מי שמשקר
בכנסת ישראל לא יתקבל
בתשובה עד שידון בדין של
גיהנם. כל שכן מי שמשקר
בכנסת ישראל ובקדוש-ברוך-
הוא. וכל שכן אם מטריח את
הקדוש ברוך הוא לעשות דמות
של ממזר באשתו של האחר
ומכחיש את פרסום המלך.

מַיָּה, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית ב) וַיִּקַּח אֶחָת
מִצְלָעוֹתָיו. מַהוּ אֶחָת. דָּא נּוֹקְבָא דִּילֵיהּ. כְּמַה
דְּאֵת אָמַר, (שיר השירים ו) אֶחָת הִיא יוֹנְתֵי תַמְתֵּי.
וַיְבִיאָהּ אֶל הָאָדָם, אֶתְקִין לָהּ כְּכֹלָה וְאֵייתֵי
לָהּ לְמַהוּי לְקַבִּיל אֲנָפוּי נְהִירִין אֲנָפוּי בְּאֲנָפוּי.
וּבְעוֹד דִּיהוּהּ מִתְדַבְּקָא נּוֹקְבָא בְּסִטְרוּי, הָוָה
הָאָדָם לְבִדּוֹ. לְבַתָּר, סְלִיקוּ תְרִין, וְקָמוּ שְׁבַע
כַּחְדָּא.

הא חזי, בשעתא דאתפגש (ס"א דאתתקנת) לגבי
אדם, קדשא בריך הוא בריך לון, הדא
הוא דכתיב, (בראשית א) ויברך אותם אלהים. כחזן
דמברך לכלה בשבע ברכות. מפאן אוליפנא,
חתן וכלה, כיון דאתברכן בשבע ברכות
אתדבקן כחדא, כדוגמא דלעילא.

ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו דאתרא,
הא פגים זווגא, (בכבוד עבד ב' רשיות לעילא) דהא
זווגא דכנסת ישראל, ביה בקודשא בריך הוא
בלחודוי, בזמנא דאיהו ברחמי, ובזמנא
דאיהו בדינא. תא חזי, מאן דמתחבר באנתו
דאתרא, כאילו משקר ביה בקודשא בריך הוא
ובכנסת ישראל, ועל דא קדשא בריך הוא לא
מכפר ליה בתשובה, ותשובה תליא עד
דיסתלק מעלמא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה כב)
אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו. ואימתי,
בשעתא דעאל בתשובה לההוא עלמא, ואית
ליה לקבלא עונשא.

רבי אלעזר אמר, מאן דמשקר בכנסת ישראל,
לא יתקבל בתשובה, עד דיתדן בדינא
דגיהנם. כל שכן, מאן דמשקר בכנסת ישראל
ובקודשא בריך הוא. וכל שכן אי אטרח ליה
לקודשא בריך הוא למעבד דיוקנא דממזר
באנתו דאתרא, ואכחיש פומבי דמלכא.

רבי חייא פתח ואמר, (משלי כח) גוזל אביו ואמו וגו'. אביו, דא קדשא בריך הוא. אמו, דא כנסת ישראל. מאי גוזל. כמה דאת אמר, (ישעיה ג) גזלת העני בבתיכם. ומאן איהו, מאן דחמיד אתתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה.

המן תנינן, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל לקודשא בריך הוא ופנסת ישראל, דכתיב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה, פלל דא, איהו אינתו. מאן דאתדבק באנתו למהני מנה, ואף על גב, דאיהי פנויה, ואהני מנה בלא ברכה, כאלו גוזל קדשא בריך הוא וכנסת ישראל. מאי טעמא, בגין דזווגא דלהון, בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כף, מאן דיתדבק באנתו דאחרא, דקאים כגוונא דלעילא, בזווגא דשבע ברכות, על אחת כמה וכמה.

חבר הוא לאיש משחית, (משלי כח) דא ירבעם, כמה דאוקמוה, ואמר אין פשע דאמר הא פנויה היא, אמאי אסור. בגין דא גוזל אביו ואמו הוי. ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש משחית. מאן הוא איש משחית. דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא. כל שפן מאן דחמיד לאנתו דחבריה לאתדבקא (ס"א ואתדבק פה) (דף נ"ה ע"א) בה, דפגים יתיר. ועל דא אתפגים הוא לעלמין. איש משחית, דפגים לעילא, ופגים לתתא, ופגים לנפשיה, דכתיב משחית, וכתיב, (משלי ו) משחית נפשו הוא יעשנה.

רבי אבא פתח ואמר, (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי עקוד הוה בידיה דיעקב. אלא זכאין אינון צדיקייא, דקודשא בריך הוא חס על יקרא דלהון, ולא שביק לון לעלמין. הדא הוא על כבודם ולא עוזב אותם לעולמים. זהו שכתוב (תהלים נח)

רבי חייא פתח ואמר, (משלים) גוזל אביו ואמו וגו'. אביו - זה הקדוש ברוך הוא. אמו - זו כנסת ישראל. מה גוזל? כמו שנאמר (ישעיה ג) גזלת העני בבתיכם. ומי היא? מי שחומד אשה אחרת שאינה בת זוגו.

שם שנינו, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל, שכתוב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה, כלל זה הוא האשה. מי שנדבק באשה להנות ממנה, ואף על גב שהיא פנויה, ונהנה ממנה בלא ברכה, כאלו גוזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל. מה הטעם? משום שהזוג שלהם הוא בשבע ברכות. ומה על פנויה כף - מי שנדבק באשתו של אחר, שעומד כמו שלמעלה, בזוג של שבע ברכות, על אחת כמה וכמה.

חבר הוא לאיש משחית - זה ירבעם, כמו שבארוה, ואמר אין פשע, שאומר הנה היא פנויה, למה אסור? משום זה הוא גוזל אביו ואמו. ולא עוד, אלא שחבר הוא לאיש משחית. מי הוא איש משחית? שפוגם הדמות והתקון של מעלה. כל שפן מי שחומד את אשתו של חברו להדבק (והדבק בה) עמה, שפוגם יתיר, ועל זה הוא נפגם לעולמים. איש משחית - שפוגם למעלה, ופוגם למטה, ופוגם את נפשו, שכתוב משחית, וכתוב (משלי ו) משחית נפשו הוא יעשנה.

רבי אבא פתח ואמר, (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי קשור היה בידו של יעקב? אלא אשריהם הצדיקים שהקדוש ברוך הוא חס לא יתן לעולם מוט לצדיק. והנה

דְּכַתִּיב, (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק.

וְהָא כְּתִיב, (בראשית לב) וַתִּקַּע פַּף יַרְךָ יַעֲקֹב.

אֲלֵא לְדִידִיהָ גָבַהּ. וְהָא אֲתָמַר, כְּתִיב (בראשית

לב) וְהוּא לָן בְּלִילָה הָהוּא בַּמַּחְנֶה.

וּכְתִיב וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבִירֶם אֶת הַנְּחָל מְאִי הָהָה

דְּעַתִּיה דְּיַעֲקֹב, לְמַעַבְרָא לְהוֹן בְּנַחֲלָא

בְּלִילָא. אֲלֵא חָמָא מְקַטְרָגָא אֲזִיל בֵּין

מְשַׁרְיָא דִּילִיה, אֲמַר יַעֲקֹב אַעֲבַר לְגִיסָא

אַחֲרָא דְנַהֲרָא, דִּלְמָא לָא יִשְׁתַּפַּח עַרְבוּבָא.

מְאִי קָא חָמָא. חָמָא שְׁלֵהוּבָא דְאֲשָׂא

מְלַהֲטָא, אֲזִילָא וְטָאס בֵּין מְשַׁרְיָתִיה

אֲמַר יַעֲקֹב מוּטָב לְנַטְלָא מְהֵכָא, וְנַהֲרָא

פְּסִיק בְּגוּוֹן, וְלָא יִשְׁתַּפַּח עַרְבוּבָא. מִיד

וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבִירֶם אֶת הַנְּחָל. וַיִּוְתַר יַעֲקֹב

לְבִדּוֹ, מִכָּאן אֲוִלִּיפְנָא מָאן דְּאִשְׁתַּכַּח

בְּלַחֲדוּי בְּבִיתָא בְּלִילָא, אֲוִ בִּימָמָא בְּבִית

מִיַּחְדָּא, כֹּל שְׁכָן בְּלִילָא, מְאִי מִיַּחְדָּא.

מִיַּחְדָּא מְשַׁאֲר בִּיתִין. אֲוִ מָאן דְּאֲזִיל

בְּלַחֲדוּי בְּלִילָא יְכִיל לְאַתְזָקָא.

הָא חֲזִי וַיִּוְתַר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, כְּדִין וַיֵּאבֶק אִישׁ

עִמּוֹ וְגוֹ'. תַּנְיִנָן מִסְטָרָא דְדִינָא קָא אֲתִי,

וְשׁוּלְטָנְיָה בְּסִטְר לִילָא. מְאִי בְּסִטְר לִילָא.

לְאַעֲלָא גְלוּתָא (נ"א בְּגוּתָא) פִּיּוֹן דְּסָלִיק

נַהֲרָא, תְּשַׁשׁ חֵילִיה, וְאַתְגַּבַּר עָלֶיהָ חֵילִיה

דְּיַעֲקֹב. (נ"א הוּא) דְּהָא מִסְטָרָא דְלִילָא קָא

אֲתִי, וּבְזַמְנָא דְהוּהָ לִילָא לָא הוּהָ יְכִיל

בִּיה יַעֲקֹב. כֹּד סָלִיק נַהֲרָא אֲתַתְקַף חֵילָא

דְּיַעֲקֹב, וְאַחִיד בִּיה, וְאַתְגַּבַּר עָלֶיהָ. חָמָא

לִיה יַעֲקֹב דְּהָא שְׁלִיחָא הוּא.

אֲמַר לִיה שְׁבוּק לִי דְלָא יְכִילָנָא לָךְ. מְאִי טַעֲמָא לָא יְכִיל לִיה. בְּגִין דְּהָהָה

סָלִיק נַהֲרָא, וְאַתְפַּר חֵילָא דִּידִיהָ, דְּכְתִיב, (איוב לח) בָּרֶן יַחַד כִּכְבִּי

בְּקָר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מְאִי וַיִּרְיעוּ. דְּאַתְפַּרוּ כָּל אֵינּוֹן דְּאַתְיִין מִסְטָרָא

דְּדִינָא. כְּדִין אֲתַתְקַף יַעֲקֹב וְאַחִיד בִּיה.

כְּתוּב, וַתִּקַּע פַּף יַרְךָ יַעֲקֹב.

אֲלֵא אֶת שְׁלוֹ גָבַהּ. וְהָהָה נִתְבָּאֵר,

כְּתוּב (בראשית לב) וְהוּא לָן בְּלִילָה הָהוּא

בַּמַּחְנֶה. וּכְתוּב וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבִירֶם אֶת

הַנְּחָל. מַה הִיָּתָה דְעַתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב

לְהַעֲבִירֶם בְּנַחֲל בְּלִילָה? אֲלֵא רָאָה

אֶת הַמְּקַטְרָג הוֹלֵךְ בֵּין הַמַּחְנֶה שְׁלוֹ,

אֲמַר יַעֲקֹב, אַעֲבַר לְצַד הָאַחַר שֶׁל

הַנְּהָר, אֲוִלִּי לָא יִמְצָא עַרְבוּבָא.

מַה רָאָה? רָאָה שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ

לוֹהֲטָת, הוֹלֶכֶת וְטָסָה בֵּין מַחְנוֹתָיו.

אֲמַר יַעֲקֹב, מוּטָב לְנִסֵּעַ מִכָּאן, וְהַנְּהָר

מִפְּסִיק בִּינֵינוּ, וְלָא תִּמְצָא עַרְבוּבָא.

מִיד - וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבִירֶם אֶת הַנְּחָל. וַיִּוְתַר

יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, מִכָּאן לְמַדְנּוּ, מִי שְׁנַמְצָא

לְבִדּוֹ בְּבִית בְּלִילָה, אֲוִ בַּיּוֹם בְּבִית

מִיַּחַד, כֹּל שְׁכָן בְּלִילָה, מַה זֶה מִיַּחַד?

מִיַּחַד מְשַׁאֲר הַבָּתִּים, אֲוִ מִי שֶׁהוֹלֵךְ

לְבִדּוֹ בְּלִילָה, יְכִיל לְהַנְזֹק.

בָּא רָאָה, וַיִּוְתַר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, אֲז -

וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ וְגוֹ'. שְׁנִינּוּ, הוּא בָּא

מִצַּד הַדִּין, וְשִׁלְטוֹנוֹ בְּצַד שֶׁל הַלִּילָה.

מַה זֶה בְּצַד הַלִּילָה? לְהַכְנִס לְגוּלוֹת

(בְּגוּלוֹתָם). פִּיּוֹן שְׁעָלָה הָאוֹר, תְּשַׁשׁ כְּחוֹ,

וּמִתְגַּבַּר עָלָיו הַכַּח שֶׁל יַעֲקֹב, (הוּא)

שְׁהֵרִי מִצַּד הַלִּילָה הוּא בָּא. וּבְזַמְנָן

שְׁהֵרִי לִילָה, לָא הִיָּה יְכִיל לוֹ יַעֲקֹב.

כְּשֶׁעָלָה הָאוֹר, הִתְחַזַּק הַכַּח שֶׁל יַעֲקֹב

וְאַחַז בּוֹ, וְהִתְגַּבַּר עָלָיו. רָאָה אוֹתוֹ

יַעֲקֹב שֶׁהֵנָּה הוּא שְׁלִיחַ.

אֲמַר לוֹ, עֲזַב אוֹתְךָ, שְׂאִינִי יְכִיל לָךְ.

מַה הַטַּעַם לָא יְכִיל לוֹ? מְשׁוּם שֶׁהִיָּה

עוֹלָה הָאוֹר, וְנִשְׁפַּר הַכַּח שְׁלוֹ,

שְׁכָתוּב (איוב לח) בָּרֶן יַחַד כִּכְבִּי בְּקָר

וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מַה זֶה וַיִּרְיעוּ?

שְׁנַשְׁבְּרוּ כָּל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַדִּין.

אֲז הִתְחַזַּק יַעֲקֹב וְאַחַז בּוֹ.

אמר לו, שלחני פי עלה השחר, הגיע הזמן לשבח את שבחו של הקדוש ברוך הוא ולהתכנס. ויאמר לא אשלחך פי אם ברכתני. אם תברכני הנה צריך להיות! מה זה אם ברכתני? אלא אמר לו יעקב, ודאי שאבא ברוך אותי אותן הברכות שרצה לברך את עשו, ואני פוחד ממך על אותן הברכות, אם תודה לי עליהן (א) אם לא, או שימצא עלי מקטרג בגללם.

מיד אמר לו, ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. מה אמר לו? אלא כך אמר לו, לא בהתחכמות ולא בעקבות (שלה) הרוחת את אותן הברכות, לא יאמר עוד שמך יעקב, שהרי לא בעקבות זה הנה, פי אם ישראל, ודאי ישראל הודה עליך וממנו יצאו הברכות, משום שאמה אחוז בו, ועל זה אני וכל שאר האוכלוסין הודינו עליהן.

בי שרית עם אלהים ואם אנשים ותוכל. עם אלהים - כל אותם שבאים מצד הדין הקשה. ועם אנשים - זה עשו והאוכלוסים שלו. ותוכל - יכלת להם, והם לא יכלו לך. ולא עזב אותו יעקב עד שהודה לו על אותן הברכות. זהו שכתוב ויברך אתו שם.

בא ראה, בשעה שעלה האור, נכנעים כל אותם בעלי הדינים ואינם נמצאים, וכנסת ישראל מספרת עם הקדוש ברוך הוא. ואותה השעה היא עת רצון לכל, ומושיט לה המלך ולכל אותם שנמצאים עמה שרביט של חוט של חסד, להמצא בשלמות עם המלך הקדוש, והנה נתבאר.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא נמצא עם כנסת ישראל, באותם הזמנים שנמצא עמה, והיא מעוררת רעותה לגביה בקדמיתא,

אמר ליה שלחני כי עלה השחר, מטא זמנא לשבחא שבחא דקודשא בריך הוא, ולא תפנשא. ויאמר לא אשלחך פי אם ברכתני, אם תברכני מיבעי ליה, מאי אם ברכתני. אלא אמר ליה יעקב, ודאי אבא בריך לי אינון ברקאן דבעא לברכא לעשו, ומסתפינא מנך, על אינון ברקאן, אי אודית עליהו, (א) אי לאו, או תשתכח עלי מקטרגא בגיניהון.

מיד אמר ליה, ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. מאי קאמר ליה, אלא הכי קאמר ליה, לאו בחפימו, ולא בעוקבא (דילה), ורוחת לאינון ברקאן, לא יאמר עוד שמך יעקב, דהא לאו בעוקבא הוה, פי אם ישראל, ישראל ודאי אודי עליך, ומניה נפקו ברקאן, בגין דאנת אחיד ביה, ועל דא, אנא וכל שאר אוכלוסין, אודינא עליהו.

בי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל, עם אלהים כל אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. ועם אנשים, דא עשו ואוכלוסין דיליה. ותוכל, יכילת להון, ואינון לא יכלין לך. ולא שביק ליה יעקב, עד דאודי ליה על אינון ברקאן, דהא הוא דכתיב ויברך אותו שם.

הא חזי, בשעתא דסליק נהורא, אתפפין כל אינון מארי דדינין, ולא משתפחי, ופנסת ישראל משתעי ביה בקודשא בריך הוא. והיא שעתא עידן דרעוא הוא לכלא, ואושיט לה מלכא ולכל אינון דמשתפחי עמה, שרביטא דחוטא דחסד, לאשתפחא בשלימו במלכא קדישא, והא אתמר.

הא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא אשתכח בה כנסת ישראל, באינון זמנין דאשתכח עמה, והיא מתערת רעותא לגביה בקדמיתא,

וּמִשְׁכַּאת לַיהוָה לְגִבְהָ, בְּסִגְיֹת חֲבֻטָּא, וְתִיּאֹבְתָא, כְּדִין אֲתַמְלִיא מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְכַמָּה אוּכְלוּסִין מִשְׁתַּפְּחִי בְּסְטָרָא דִּימִינָא, בְּכֻלְהוּ עַלְמִין. וְכַד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעֲר חֲבִיבוּתָא וְרַעוּתָא בְּקִדְמִיתָא, וְהִיא (דף מה ע"ב) אֲתַעֲרַת לְבִתְרָא, וְלֹא בּוֹזְמָנָא דְאִיהוּ אֲתַעֲר, כְּדִין כְּלָא בְּסְטָרָא דְנוֹקְבָא אֲשֵׁתְכַח, וְשִׁמְאֵלָא אֲתַעֲר, וְכַמָּה אוּכְלוּסִין קִיִּימִי וּמִתַּעֲרִי בְּסְטָרָא דְשִׁמְאֵלָא בְּכֻלְהוּ עַלְמִין. כְּהִיא גְּוֹנָא כְּתִיב, (נ"א קרא הוא דכתיב) אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְגו'. מָאִי טַעְמָא. תְּנִינָן, עַלְמָא תַתָּאָה כְּגֹוֹנָא דְעַלְמָא עַלְאָה אֲשֵׁתְכַח, וְדָא כְּדוּגְמָא דָּא.

וְעַל דָּא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גִזַּר דְּכַר אוּ נֹקְבָא, לֹאֲשֵׁתְפַחָא רַעוּתָא בְּעַלְמָא. וּבְכֻלָּא בְּעִי בַר נֶשׁ לֹאֲתַדְבַּקָא רַעוּתָא לְעִילָא לְגַבֵּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹאֲשֵׁתְפַחָא רַעוּן בְּעַלְמָא. זַכָּאָה חוּלְקִיהוּן דְּצַדִּיקֵינָא, דְּאִינוּן יָדְעִין לֹאֲדַבַּקָא רַעוּתְהוּן לְגַבֵּי מַלְכָּא קִדִּישָׁא, עַלִּיהוּ כְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

אֲדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוּ סַפְחַת אוּ בְּהַרְת וְגו'. (ויקרא יג) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים א) אֵל תִּרְאוּנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְאָמַר, הַשֶּׁמֶשׁ הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאָר, אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְּסִיְהָרָא אֲתַפְּסִיא בְּגִלוּתָא, הִיא אֲמָרָה, אֵל תִּרְאוּנִי. לֹא דְאִיהִי פְּקִידַת דְּלֹא לְמַחְמִי לָהּ, אֲלֵא בְּגִין דְּאִיהִי חֲמַת תִּיּאֹבְתָא דִּישְׂרָאֵל לְגַבְהָ, לְמַחְמִי נְהוּרְהָא, הִיא אֲמַרַת אֵל תִּרְאוּנִי, לֹא תִיְכַלּוּן לְמַחְמִי לִי. אֵל תִּרְאוּנִי וְדָאִי. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין שְׂאֵנִי שְׁחַרְחֹרֶת, בְּגִין דְּאֵנָא בְּקִדְרוּתָא.

בְּרִאשׁוֹנָה, וּמוֹשַׁכְתָּ אוּתוּ אֵלֶיהָ בְּרַב חֲבָה וְתִשׁוּקָה, אֲזַז מִתְמַלְאֵת מִצַּד הַיָּמִין, וְכַמָּה אוּכְלוּסִים נִמְצְאִים בְּצַד הַיָּמִין בְּכֻלְ הָעוֹלָמוֹת. וְכִשְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיר חֲבִיבוֹת וְרִצּוֹן בְּרִאשׁוֹנָה, וְהִיא מְעִירָה אַחַר כֵּךְ, וְלֹא בְּזִמְן שְׁהוּא מְעִיר, אֲזַז הַכֹּל נִמְצָא בְּצַד הַנְּקֻבָּה, וְהַשְּׂמַאל מִתְעוֹרֵר, וְכַמָּה אוּכְלוּסִים עוֹמְדִים וּמִתְעוֹרְרִים בְּצַד הַשְּׂמַאל בְּכֻלְ הָעוֹלָמוֹת. כֵּךְ גַּם פְּתוּב, (וְהוּא שְׁכַתוּב) אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְגו'. מָה הַטַּעַם? שְׁנִינּוּ, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן נִמְצָא כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְזֶה כְּדוּגְמָא שֶׁל זֶה.

וְעַל זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גִזַּר זָכָר אוּ נְקֻבָּה, שְׂיִמְצָא רִצּוֹן בְּעוֹלָם. וּבְכֻלְ צְרִיף אָדָם לְהַדְּבִיק רִצּוֹן לְמַעְלָה אֶל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂיִמְצָאוּ רִצּוֹנוֹת בְּעוֹלָם. אֲשֵׁרִי חֲלַקְתֶּם שֶׁל הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהַדְּבִיק אֶת רִצּוֹנָם אֶל הַמְּלַךְ הַקְדוּשׁ, עַלִּיהֶם פְּתוּב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. אֲדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוּ סַפְחַת אוּ בְּהַרְת וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) אֵל תִּרְאוּנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחֹרֶת שְׂשׂוּפְתַנִּי הַשֶּׁמֶשׁ. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאָר, אֲבָל בְּשַׁעֲתָא שְׁהַלְבְּנָה מִתְפַּסִּית בְּגִלוּת, הִיא אוּמְרַת, אֵל תִּרְאוּנִי. לֹא שְׂהִיא מְצוּהָ שְׁלֹא לְרֹאוֹת אוּתָהּ, אֲלֵא מִשׁוּם שְׂהִיא רוּאָה אֶת תְּשׁוּקַתְתֶּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵלֶיהָ, לְרֹאוֹת אֶת אוּרְהָ, הִיא אוּמְרַת אֵל תִּרְאוּנִי, לֹא תוּכְלוּ לְרֹאוֹת אוּתִי. אֵל תִּרְאוּנִי וְדָאִי. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׂאֵנִי בְּקִדְרוּת. מָה זֶה שְׁחַרְחֹרֶת? שְׁחַרְהָ הִיא צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא שְׂפִי קִדְרִיּוֹת,

מָאִי שְׁחַרְחֹרֶת, שְׁחוּרָה מִיְבֵעֵי לִיהִי. אֲלֵא, תְּרִין קִדְרוּתִי, חַד שְׂשׂוּפְתַנִּי

אחת - ששזפתני השמש, ששסתלק ממני השמש להאיר לי ולהסתכל בי, ואחת - שבני אמי נחרו בי.

ששזפתני?! שזפתני היה צריך להיות! אלא רמז הוא רומז, בשש. שפאשר מאיר השמש, בששה אורות הוא מאיר, וכשסתלק, כל אותם ששת האורות מסתלקים. בני אמי - אלו הם שבאים מצד הדין הקשה. נחרו בי, כמו שנאמר נחר גרונני. זהו שכתוב (איכה ה) על צוארנו נרדפנו. שפאשר היו ישראל נכנסים לגלות, היו הולכים ודיהם מהדקות לאחור, ורחים על צוארם, ולא יכלו לפתח את הפה.

שמוני נטרה את הפרמים, ללכת לגלות, לשמר את שאר העמים בשביל ישראל. פרמי שלי לא נטרתי, שהרי לא יכלתי לשמר אותם ככראשונה. כראשונה שמרתי את פרמי שלי, וממנו נשמרו שאר הפרמים. עכשו אני שומרת את שאר הפרמים בשביל פרמי שלי שיהיה שמור ביניהם. רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. כשהגיעו לשדה אחת, ראו עץ אפרסמון אחד בצד זמין הדרך. אמר רבי יוסי, עטיפה של עשן מצויה בעינים, אין לנו רשות לראות בשמחה מיום שחרב בית המקדש.

פתח ואמר, (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. פיון שאמר לה' הארץ ומלואה, למה תבל ויושבי בה? וכי תבל איננה מן הארץ? אלא כן אמר, לה' הארץ ומלואה - זו הארץ הקדושה, שנקראת עץ החיים. תבל ויושבי בה - אלו שאר הארצות, כמו שנאמר (שם ט) והוא ישפט תבל בצדק, שתבל תלויה בצדק, והכל דבר אחד.

השמש, דאסתלק ממני שמשא, לאנהרא לי, ולאסתכלא בי. וחד דבני אמי נחרו בי.

ששזפתני, שזפתני מיבעי ליה. אלא רמז הוא דקא רמיז, בשש. דכד נהרא שמשא בשש נהורין נהיר, וכד אסתלק, כל אינון שית נהורין אסתלקו. בני אמי, אלין אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. נחרו בי, כמה דאת אמר (תהלים ט) נחר גרונני, הדא הוא דכתיב, (איכה ה) על צוארנו נרדפנו דכד הו עיילין ישראל בגלותא, הו אזלי ידיהו מהדקן לאחורא, וריחיין על צואריהון, ולא יכילו לאפתחא פומא.

שמוני נטרה את הפרמים, למהך בגלותא, לנטרא לשאר עמין בגינהון דישראל. פרמי שלי לא נטרתי, דהא לא יכילנא לנטרא להון פד בקדמיתא. בקדמיתא נטירנא כרמי שלי, ומניה אתנטרו שאר פרמין. השתא נטירנא שאר פרמין בגין פרמי שלי דלהוי נטיר ביניהו.

רבי חייא ורבי יוסי הו אזלי באורחא, פד מטו חד בי חקל, חמו חד דפטירא דקיטפא בין ארחא לסטר ימינא. אמר רבי יוסי, עטיפא דקוטרא בעיינין שכח, לית לן רשו למחמי בחדוותא, מיומא דאתחריב בי מקדשא.

פתח ואמר, (תהלים כד) ליי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, פיון דאמר ליי' הארץ ומלואה, אמאי תבל ויושבי בה, וכי תבל לאו מן ארעא הוא. אלא הכי קאמר, ליי' הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא, דאקרי ארץ החיים. תבל ויושבי בה, דא שאר ארעאן, כמה דאת אמר (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק, דתבל בצדק תליא, וכלא חד מלא.

רבי חייא אָמר, לַיְי הָאָרְץ וּמְלוֹאָהּ. הָאָרְץ תִּינַח, וּמְלוֹאָהּ מָאי הִיא. אֵלָא אֵלִין נִשְׁמַתִּין דְּצַדִּיקָיָא. תִּבְל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ, תִּבְל : דָּא אַרְעָא דְלַתְתָּא. וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ : אֵלִין אֵינּוֹן בְּנֵי נִשְׂאָא. אָמר רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי בְּמָאי אוֹקִימְנָא כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה. אָמר לִיה וַדָּאי הָכִי הוּא, דְּהֵהִיא אַרְץ הַחַיִּים עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה, דְּכָלְהוּ נַפְקֵי מֵהֵוּא נְהָר עַלְאָה דְּנַגִּיד וְנַפְיָא מַעְדָּן, וּבָהּוּ אַתְתַּקְנַת לְאַתְעַטְרָא בְּמַלְפָּא קַדִּישָׁא, וְלַמִּיזָן עַלְמִיזָן. (ויבנין כד).

רבי חייא אָמר, לַהּ הָאָרְץ וּמְלוֹאָהּ, מִיֵּלָא הָאָרְץ, מֵה זֶה וּמְלוֹאָהּ? אֵלָא אֵלוּ נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. תִּבְל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ. תִּבְל - זֶה הָאָרְץ שְׁלַמְטָה. וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ - אֵלוּ הֵם בְּנֵי הָאָדָם. אָמר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֶּף, בְּמָה בְּאַרְנוּ פִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה? אָמר לוֹ, וַדָּאי כֶּף זֶה, שְׁאוֹתָה אַרְץ הַחַיִּים עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה, שְׁפָלָם יוֹצֵאִים מֵאוֹתוֹ הַנְּהָר הַעֲלִיזוֹן שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא מַעְדָּן, וּבָהֶם מִתְתַּקְנַת לְהַתְעַטֵּר עִם הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וְלִזְוִן אֵת הָעוֹלָמוֹת. (ומשום כד)

מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ וְגוֹ', נָקִי כַפַּיִם וְכֵר לִבָּב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׂוֹא נַפְשִׁי וְגוֹ'. נַפְשׁוֹ פְּתִיב, מֵהוּ נַפְשִׁי וְנַפְשׁוֹ. אֵלָא כִּלָּא חַד מְלָה, פְּמָה דָּאתָ אָמַר (עמוס 1) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה בְּנַפְשׁוֹ (שמואל א, ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. וְדוֹד מַלְפָּא אַתְאֲחִיד בְּהֵוּא לֵב וּבְהֵוּא נַפֶּשׁ, וְעַל דָּא לֹא נִשְׂא לְשׂוֹא נַפְשׁוֹ.

מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו', נָקִי כַפַּיִם וְכֵר לִבָּב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא נַפְשִׁי וְגו'. נַפְשׁוֹ פְּתוּב, מֵה זֶה נַפְשִׁי וְנַפְשׁוֹ? אֵלָא הַכֵּל דְּכֵר אַחַד, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (עמוס 1) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה בְּנַפְשׁוֹ. (שמואל א-ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ נֶאֱחָז בְּאוֹתוֹ לֵב וּבְאוֹתָהּ נַפֶּשׁ, וְעַל כֵּן לֹא נִשְׂא לְשׂוֹא נַפְשׁוֹ.

עַד דְּהוּוּ אָזְלִי, אַעֲרַעוּ בְּחַד בַּר נֶשׁ, וְאַנְפוּי מַלְיִין מַכְתְּשִׁין, וְהוּוּ קָם מִתְּחוֹת אֵילָנָא חַד, אֲסַתְפְּלוּ בֵּיהּ, וְחָמוּ (דף מ"ד ע"א) אַנְפוּי סוּמְקִין בְּאֵינּוֹן מַכְתְּשִׁין. אָמר רַבִּי חֲיִיא מָאן אַנְתָּ. אָמר לִיה יוֹדָאי אָנָא. אָמר רַבִּי יוֹסִי חֲטָאָה הוּא, דָּאי לָאוּ הָכִי, לָא אַתְרַשִּׁימוּ אַנְפוּי בְּאֵלִין מַרְעִין בִּישִׁין, וְאֵלִין לָא אַקְרוּן יְסוּרִין דְּאַהֲבָה. אָמר רַבִּי חֲיִיא הָכִי הוּא וַדָּאי, דִּיְסוּרִין דְּאַהֲבָה מִתְּחַפְּיִין אֵינּוֹן מִבְּנֵי נִשְׂאָא.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, פְּגָשׁוּ בְּאִישׁ אַחַד, וּפְנִיּוּ מִלְּאוֹת בְּמַכּוֹת, וְהָיָה קָם מִתְּחַת אֵילָן אַחַד. הִסְתַּפְּלוּ בּוֹ, וְרָאוּ פְּנֵי אַדְמוֹת בְּאוֹתָן הַמַּכּוֹת. אָמר רַבִּי חֲיִיא, מִי אַתָּה? אָמר לוֹ, אָנִי יְהוּדִי. אָמר רַבִּי יוֹסִי, חוּטָא הוּא, שְׂאָם לֹא כֶּף, לֹא נִרְשָׁמוּ פְּנֵי בְּאֵלוּ הַחֲלָאִים הַרְעִים, וְאֵלוּ לֹא נִקְרְאִים יְסוּרִים שְׁל אַהֲבָה. אָמר רַבִּי חֲיִיא, כֶּף הוּא וַדָּאי, שְׂיִסוּרִים שְׁל אַהֲבָה מְכַסִּים הֵם מִבְּנֵי אָדָם.

הָא חֲזִי, דְּכַתִּיב אָדָם פִּי יְהִיָה כְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֶרַת. הָא תְּלַת זִינִין הָכָא, וְכָלְהוּ אַקְרוּן נְגַע צַרְעַת, הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב וְהָיָה כְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנַגַע צַרְעַת. מָאי נְגַע צַרְעַת. סְגִירוֹ. סְגִירוֹ בְּכִלָּא, וְכַתִּיב וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגוֹ'. אָבֵל אֵינּוֹן דִּיתְחַזוֹן לְכֵר

בְּא רָאָה, שְׁפָתוֹב אָדָם פִּי יְהִיָה כְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֶרַת. הִנֵּה שְׁלִשָּׁה מִינִים פְּאָן, וְכָלֶם נִקְרְאִים נְגַע צַרְעַת. זְהוּ שְׁפָתוֹב וְהָיָה כְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנַגַע צַרְעַת. מֵה זֶה נְגַע צַרְעַת? הַסְּגִירָה, הַסְּגִירָה כִּפְלָא, וְכַתוּב וְהוּבָא אֶל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְגוֹ'. אָבֵל

אותם שיִראו לחוץ, פתוב וְרָאֵהוּ
הִפְהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ. שְׁהָרִי וְדָאִי
אוֹתָם שִׁירָאוּ בַחוּץ בְּבִנְי אָדָם,
הֵם בָּאִים מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְאִינָם
יְסוּרִים שֶׁל אֶהְבָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִנֵּין לָנוּ? אָמַר
רַבִּי חֲזִיָּא, שְׁפִתּוֹב (משלי כז) טוֹבָה
תּוֹכַחַת מְגַלָּה מֵאֶהְבָּה מְסַתְּרַת.

אִיזוּהִי תּוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה? (וזהו
תּוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה כַּאֲשֶׁר הִיא) מְסַתְּרַת מִבְּנֵי
אָדָם. כְּמוֹ זֶה מִי שְׁמוֹכִיחַ אֶת
חֲבֵרוֹ בְּאֶהְבָּה, צָרִיף לְהַסְתִּיר
דְּבָרָיו מִבְּנֵי אָדָם, שְׁלֵא יִתְבַּשֵּׁשׁ
מֵהֶם חֲבֵרוֹ. וְאִם דְּבָרָיו הֵם בְּגִלּוּי
לְפָנֵי בְּנֵי אָדָם, אִינָם בְּאֶהְבָּה.

כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, כְּשִׁמוֹכִיחַ
אֶת הָאָדָם, בְּכָל הוּא מוֹכִיחַ
בְּאֶהְבָּה. בְּרֵאשׁוֹנָה מִכָּה אוֹתוֹ
בְּגוּפּוֹ בְּפָנִים. אִם חוֹזֵר בּוֹ -
מוֹטָב, וְאִם לֹא - מִכָּה אוֹתוֹ תַּחַת
לְבוּשׁוֹ, וְאֵלּוּ (בְּעוֹרוֹ) נִקְרָאִים
יְסוּרִים שֶׁל אֶהְבָּה. אִם חוֹזֵר בּוֹ -
מוֹטָב, וְאִם לֹא - מִכָּה אוֹתוֹ בְּגִלּוּי
בְּפָנָיו, לְפָנֵי כָּל־ם, כְּדִי שִׁיִּסְתַּכְּלוּ
בוֹ וְיִדְעוּ שֶׁהֵנָּה הוּא חוֹטֵא, וְלֹא
אֶהוֹב שֶׁל רְבוּנוֹ הוּא.

אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּקִשְׁר
שֶׁל עֵצָה אַחַת אַחַת בְּאַתֶּם אֵלֵי, וְדָאִי
אִינְכֶם אֵלֵא מֵאוֹתָם שְׁדִיּוּרָם
בְּבֵית רִשְׁבִּי, שְׁלֵא פּוֹחֲדִים
מֵהַפֵּל. אִם בְּנֵי שְׁבָאִים אַחֲרֵי
יִתְגַּדּוּ בְכֶם, אִיף דְּבָרֵיכֶם בְּגִלּוּי?
אָמַר לוֹ, הַתּוֹרָה כִּף הִיא, שְׁפִתּוֹב
(משלי א) בְּרֵאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא
בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בְּעִיר אֲמֵרִיהָ
תֹּאמַר. וּמָה אִם בְּדְבָרֵי תוֹרָה אָנוּ
פּוֹחֲדִים מִפְּנֵיךְ, הָרִי נִמְצָא
בְּבוּשָׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא,
וְלֹא עוֹד, אֵלֵא שֶׁהַתּוֹרָה צָרִיכָה
צַחוּת. פִּתַּח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר,
(מִיכָה ז) מִי אֵל כְּמוֹךָ נִשְׂא עוֹן וְגוֹ'.
הָרִים יִדְּיוּ וּבָכָה. בֵּינֵיתִים הִגִּיעוּ
בְּנֵיוֹ. אָמַר בְּנוֹ הַקְּטָן, יֵשׁ כָּאֵן
סִיוַע שְׁמִימִי.

פְּתִיב, וְרָאֵהוּ הִפְהֵן וְטָמֵא אוֹתוֹ. דְּהָא וְדָאִי
אִינּוּן דִּיתְחִזּוּן לְבַר בְּבִנְי נְשָׂא, מְסַטְרָא
דְּמִסְאָבָא קָא אֲתִיין, וְלָאוּ יְסוּרִין דְּאֶהְבָּה
נִינְהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִנָּא לָן. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, דְּכַתִּיב,
(משלי כז) טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגוּלָה מֵאֶהְבָּה

מְסַתְּרַת. אִי הִיא תּוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה (כ"א אִינְהוּ תּוֹכַחַת
מֵאֶהְבָּה כַּד אִינְהוּ), מְסַתְּרַת מִבְּנֵי נְשָׂא. פְּגוּוֹנָא דָא
מָאֵן דְּאוֹכַח לְחֲבֵרִיהָ בְּרַחֲמֵימּוֹתָא, בְּעֵי
לְאַסְתְּרָא מְלוּי מִבְּנֵי נְשָׂא, דְּלֹא יִכְסוּף מִנִּינְהוּ
חֲבֵרִיהָ, וְאִי מְלוּי אִינּוּן בְּאַתְגְּלִיָּא קָמִי בְּנֵי
נְשָׂא, לָאוּ אִינּוּן בְּרַחֲמֵימּוֹתָא.

בִּף קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא כַּד אוֹכַח לְבַר נֶשׁ, בְּכִלָּא
אוֹכַח בְּרַחֲמֵימּוֹתָא, בְּקַדְמִיתָא מַחֵי לִיה
בְּגִרְמִיהָ דְּלָגוּ. אִי הָדָר בִּיהָ, מוֹטָב. וְאִי לָאוּ
מַחֵי לִיה תַּחֲוֹת תּוֹתְבִיהָ, וְאֵלִין (בְּעוֹרֵי) אֲקָרוּן
יְסוּרִין דְּאֶהְבָּה, אִי הָדָר בִּיהָ מוֹטָב, וְאִי לָאוּ
מַחֵי לִיה בְּאַתְגְּלִיָּא בְּאַנְפּוּי, קָמִי כִלָּא, בְּגִין
דִּיִּסְתַּכְּלוּן בִּיהָ, וְיִנְדְּעוּן דְּהָא חֲטָאָה אִינְהוּ,
וְלָאוּ רַחֲמֵימּוֹתָא דְּמֵאֲרִיהָ הוּא.

אָמַר לוֹן הֵהוּא בַר נֶשׁ, בְּקִיטְרָא דְּעִיטָא חַד
אַתִּיתוּן גְּבָאִי, וְדָאִי לָאוּ אַתּוּן אֶלָּא
מֵאִינּוּן דִּדִּיּוּרִיהוּן בְּבִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי
דְּלֹא דַחְלִין מִכִּלָּא. אִי בְּנֵי דְאַתְיִין אֲבַתְרָאִי
יִקְטְרְגוּ בְכוּ, אִיף מְלִיכּוֹ בְּאַתְגְּלִיָּא. אָמַר לִיה
אוּרִייתָא הָכִי הוּא, דְּכַתִּיב, (משלי א) בְּרֵאשׁ
הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בְּעִיר אֲמֵרִיהָ
תֹּאמַר. וּמָה אִי בְּמִלִּי דְּאוּרִייתָא אָנּוּן דַּחְלִי
מִקְמָךְ, הָא נִשְׁתַּכַּח בְּכִסּוּפָא קָמִי קְדִישָׁא בְּרִיף
הוּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאוּרִייתָא בְּעֵי צַחוּתָא.
פִּתַּח הֵהוּא גְּבָרָא וְאָמַר (מִיכָה ז) מִי אֵל כְּמוֹךָ
נִשְׂא עוֹן וְגוֹ'. אָרִים יִדְּיוּ וּבָכָה. אֲדִהְכִי מְטוּן
בְּנֵי. אָמַר בְּרִיהָ זְעִירָא סִיעֵתָא דְּשְׁמִיָּא הָכָא.

פֶּתַח וְאָמַר (קהלת ז) אֶת הַפֶּל רְאִיתִי בַיּוֹם הַבִּלְי
יֵשׁ צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ וַיֵּשׁ רָשָׁע מְאָרִיךְ
בְּרַעְתּוֹ. הַאִי קָרָא אוֹלִיפְנָא בִּי רַבִּי דוֹסְתָאי
סָבָא, דְּהָוָה אָמַר מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יִיסָא סָבָא. אֶת
הַפֶּל רְאִיתִי בַיּוֹם הַבִּלְי, וְכִי שְׁלֵמָה מְלָפָא
דְּהָוָה חֲפִים עַל פִּלָּא, אִיךְ אָמַר הָכִי דְאִיהוּ
חָמָא כֻּלָּא בְּזַמְנָא דְאִיהוּ אֲזִיל בְּחִשׁוּכֵי עֲלָמָא
דְּהָא כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּחִשׁוּכֵי עֲלָמָא, לֹא
חָמֵי מַדִּי, וְלֹא יָדַע מַדִּי.

אֲלָא הָכִי אֲתַמַּר, בְּיוֹמוֹי דְשְׁלֵמָה מְלָפָא,
קִיִּימָא סִיְהֵרָא בְּאִשְׁלָמוֹתָא, וְאֲתַחֲפֵם
שְׁלֵמָה עַל פֶּל בְּנֵי עֲלָמָא, וְכַדִּין חָמָא כֻּלָּא,
וַיָּדַע פִּלָּא. וּמַאי חָמָא. חָמָא כ"ל, דְּלֹא אַעְדֵי
מִן סִיְהֵרָא. וְהָוָה נִהִיר לָהּ שְׁמִשָּׁא (ס"א ל"ה
בְּשִׁמְשָׁא). הָדָא הוּא דְכַתִּיב אֶת הַפֶּל רְאִיתִי בַיּוֹם
הַבִּלְי. מָאן הַבִּלְי. דָּא סִיְהֵרָא דְאֲתַפְלִילַת מִן
פִּלָּא, מִן מִיָּא וְאִשָּׁא וְרוּחָא בְּחָדָא. כְּהַבֵּל
דְּנַפְתִּיק מִן פּוּמָא, דְּכֻלִּיל מִפִּלָּא.

וְהוּא חָמָא כ"ל, בְּהָוָה הֶבֶל דִּילִיָּה, דְּאָחִיד
בִּיהַ. יֵשׁ צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ, תָּא חֲזִי,
בְּזַמְנָא דְאַסְגִּיאוּ זַפְאִין בְּעֲלָמָא, הַאִי כ"ל לֹא
אַעְדֵי מִן סִיְהֵרָא לְעֲלָמִין, וְהַאִי כ"ל נֹטֵל פֶּל
מִשָּׁח וְרַבּוּ וְחָדּוּ דְלַעֲלִיא, וְאֲתַמְלִי (ס"א ידו"ו וְהוּ)
וְחָדִי וְרַבִּי, בְּגִין לְאַזְדַּוּגָא בְּסִיְהֵרָא, וְהוּא
רְוּחַ בְּגִינָה.

וּבְזַמְנָא דְאַסְגִּיאוּ חֲזִיבִין בְּעֲלָמָא, וְסִיְהֵרָא
אֲתַחֲשַׁכַּת, פְּדִין צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ,
צְדִיק נֶאֱבֵד לֹא פְתִיב, אֲלָא צְדִיק אוֹבֵד, דְּהָא
לֹא אֲתַחֲזִי (נ"א אֲתַחֲבֵר) בְּסִיְהֵרָא, וְלֹא נֹטִיל מִשָּׁח
וְרַבּוּ וְחָדּוּ לְמַלְיָא לָהּ, וְלְאַזְדַּוּגָא עִמָּה. וְעַל
דָּא צְדִיק אוֹבֵד, בְּצַדְקוֹ, דָּא סִיְהֵרָא, דְּכַגִּין
סִיְהֵרָא דְלֹא אֲשַׁתְּכַחַת לְאַזְדַּוּגָא עִמָּיה, הוּא
אַבִּיד, דְּלֹא שְׂאִיב מִחִידוֹ כְּמָה דְהָוָה עֲבִיד.

פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ז) אֶת הַפֶּל
רְאִיתִי בַיּוֹם הַבִּלְי יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד
בְּצַדְקוֹ וַיֵּשׁ רָשָׁע מְאָרִיךְ בְּרַעְתּוֹ.
הַפְּסוּק הַזֶּה לְמַדְנֵנוּ בְּבֵית רַבִּי
דוֹסְתָאי סָבָא, שְׁהִיָּה אוֹמַר מִשְׁמוֹ
שֶׁל רַבִּי יִיסָא סָבָא. אֶת הַפֶּל
רְאִיתִי בַיּוֹם הַבִּלְי, וְכִי שְׁלֵמָה
הַמְּלִיךְ שְׁהִיָּה חָכֵם עַל הַפֶּל, אִיךְ
אָמַר כֵּן שֶׁהוּא רָאָה הַכֹּל בְּזַמַּן
שֶׁהוּא הִלְךְ בְּחִשְׁכִים שֶׁל הָעוֹלָם?
שֶׁהָרִי כֹל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּחִשְׁכִים
שֶׁל הָעוֹלָם, לֹא רוֹאֶה דְבָר וְלֹא
יֹדַע דְבָר?

אֲלָא כֵּן נִתְפָּאֵר, בַּיּוֹם שְׁלֵמָה
הַמְּלִיךְ עַמְדָּה הַלְבֵנָה בְּשְׁלֵמוֹתָהּ,
וְשְׁלֵמָה הִתְחַפֵּם עַל כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם, וְאִזּוּ רָאָה הַכֹּל וַיָּדַע הַכֹּל.
וּמָה רָאָה? רָאָה כ"ל, שֶׁלֹּא זֶוּ מִן
הַלְבֵנָה, וְהִיָּה מְאִיר לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ
(לֹא בְּשִׁמְשָׁא). זֶהוּ שֶׁפְּתוּב אֶת הַכֹּל
רְאִיתִי בַיּוֹם הַבִּלְי. מַה זֶה הַבִּלְי?
זֶוּ הַלְבֵנָה שֶׁנִּכְלָלַת מִן הַכֹּל,
מִמִּים וְאִשׁ וְרוּחַ יְחָד. כְּהַבֵּל
שֶׁיוֹצֵא מִן הַפֶּה שֶׁפְּלוֹל מִן הַכֹּל.
וְהוּא רָאָה כ"ל, בְּאוֹתוֹ הַהֶבֶל
שֶׁלוֹ שֶׁאֲחִזּוּ בוֹ. יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד
בְּצַדְקוֹ, בֹּא וְרֹאֵה, בְּזַמַּן
שֶׁמִּתְרַבֵּים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם,
הַכ"ל הַזֶּה לֹא זֶוּ מִהַלְבֵנָה
לְעוֹלָמִים, וְהַכ"ל הַזֶּה נֹטֵל כָּל
שֶׁמֶן וּמִשְׁחָה וְשִׁמְחָה שֶׁלְמַעְלָה,
וּמִתְמַלֵּא (דִּי וְרוּחַ) וְשִׁמְחָה וְגַדְל, כְּדִי
לְהַזְדַּוּג עִם הַלְבֵנָה, וְהוּא מְרוּיַח
בְּשִׁבִילָהּ.

וּבְזַמַּן שֶׁמִּתְרַבֵּים הַרְשָׁעִים
בְּעוֹלָם וְהַלְבֵנָה נִחְשַׁכַת, אִזּוּ
הַצְּדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ. לֹא כְּתוּב
צְדִיק נֶאֱבֵד, אֲלָא צְדִיק אֹבֵד,
שֶׁהָרִי לֹא נִרְאֶה (מִתְחַבֵּר) בְּלְבֵנָה,
וְלֹא נֹטֵל שֶׁמֶן וּמִשְׁחָה וְשִׁמְחָה
לְמַלֵּא אוֹתָהּ וְלְהַזְדַּוּג עִמָּה. וְעַל
זֶה צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, זֶוּ הַלְבֵנָה,
שֶׁבְּגִלָּל הַלְבֵנָה שֶׁלֹּא נִמְצְאָת
לְהַזְדַּוּג עִמּוֹ, הוּא אֹבֵד, שֶׁלֹּא

שׁוֹאֵב מִהֶשְׁמָחָה כְּמוֹ שֶׁהִיא עוֹשָׂה. וְאִזּוֹ מִתְעוֹרֵר כָּל צַד הַשְּׂמָאל, וְהַרְשָׁעִים מְאִירִים בְּשִׁלְוָה בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּשׁ רִשָּׁע מְאִירֵךְ בְּרַעְתּוֹ. מְאִי בְּרַעְתּוֹ בְּהֵהוּא סֵטֵר (נ"א בְּהֵהוּא רַעִה) דְּאֶתְדַבֵּק בִּיהַ. שְׁנַדְבֵּק בּוֹ.

עוֹד יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, שֶׁכֶּאֱשֶׁר הַרְשָׁעִים רַבִּים בְּעוֹלָם וְהַדִּין תְּלוּי (בְּחֻסְיָהוּ), הַצְדִּיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, הוּא נִתְפָּס בְּחֻטְאָם, כְּמוֹ אֲבָא שְׁנַתְפָּס בְּחֻטְאֵי בְּנֵי עִירוֹ, שְׁפָלָם הָיוּ חֻצּוֹפִים (אֲלִי), וְהוּא לֹא הִתְרָה בְּהֵם וְלֹא בִישׁ אוֹתָם לְעוֹלָמִים, וּמָחָה כִּיִּדְנּוּ שְׁלֹא נִתְגָּרָה בְּרִשָׁעִים (וְלֹא מָחָה בְּיָדָם שְׁלֹא לַחֲתוּרֹת בְּהֵם), וְהִיא אוֹמֵר לָנוּ, (תְּהִלִּים לו') לְדוֹד אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֵל תִּקְנָא בְּעִשֵׁי עוֹלָה. אָמַר אָבִי, וְדַאי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַעֲנִישׁ אוֹתִי בְּזוֹה, שֶׁהָרִי הַיְתָה רְשׁוֹת בְּיָדֵי לְמַחֹת בְּיַדֵּיהֶם וְלֹא עֲשִׂיתִי, וְלֹא בִישָׁתִי (הַחֻכְתִּי) אוֹתָם לֹא בִסְתֵר וְלֹא בְּגִלוּי.

עוֹד פִּתַּח בְּנוֹ אַחַר וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְר מִן הָאֲדָמָה וְגו'. מִן הָאֲדָמָה וְגו'. וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים, בְּשָׁנֵי יוֹדִי"ם, בְּשָׁנֵי יִצְרִים, יִצֵּר טוֹב וַיִּיצֶר רָע, אֶחָד כְּנֶגֶד מִים וְאֶחָד כְּנֶגֶד אֵשׁ. ה' אֱלֹהִים - שֵׁם מְלֵא. אֶת הָאָדָם - כּוֹלָל זָכָר וְנִקְבָּה. עֶפְר מִן הָאֲדָמָה - זֶה עֶפְר הָאֶרֶץ הַקְדוּשָׁה, שֶׁמֶשֶׁם נִבְרָא, וְהוּא מְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נְשֵׁמַת חַיִּים - זוֹ הַנְּשֵׁמָה הַקְדוּשָׁה שֶׁנִּמְשַׁכֶּת מֵאוֹתָם הַחַיִּים שֶׁלְמַעֲלָה. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, אָדָם נִכְלָל בְּנֶפֶשׁ הַקְדוּשָׁה, מִהַחַיָּה הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁהוֹצִיאָהּ הָאֶרֶץ, שְׁכָתוֹב (שם א) תּוֹצֵא הָאֶרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנֶּפֶשׁ שֶׁל חַיָּה הַעֲלִיּוֹנָה הִיא.

וְכַדִּין כָּל סֵטֵר שְׂמָאֵלָא אֶתְעַר, וְחַיִּיבִין מְאִירִיכִין בְּשִׁלְוָה (דף מ"ו ע"ב) בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיֵּשׁ רִשָּׁע מְאִירֵךְ בְּרַעְתּוֹ. מְאִי בְּרַעְתּוֹ בְּהֵהוּא סֵטֵר (נ"א בְּהֵהוּא רַעִה) דְּאֶתְדַבֵּק בִּיהַ.

תּוֹ יֵשׁ צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, דְּכַד חַיִּיבִין סְגִיאוֹ בְּעֵלְמָא, וְדִינָא תְלָא (בְּחֻסְיָהוּ) צְדִיק אֹבֵד בְּצַדְקוֹ, אִיהוּ אֶתְפָּס בְּחוֹבִיָּהוּ, כְּגוֹן אֲבָא דְּאֶתְפָּס בְּחוֹבִיָּהוּ דְּכַנִּי מְאִתִּיהַ, דְּהוּוּ כְּלָהוּ חֲצִיפִין (לְגִבִּית), וְהוּא לֹא אֶסְהִיד בְּהוּ וְלֹא אֶכְסִיף לְהוּ לְעֵלְמִין, וּמְחִי בִידָן, דְּלֹא נִתְגָּרִי בְּהוּ בְּרִשָׁעִיָּא (נ"א וְלֹא מְחִי כִידִיהוֹן דְּלֹא מִתְגָּרִי בְּהוּ). וְהִיא אָמַר לָן, (תְּהִלִּים לו') לְדוֹד אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֵל תִּקְנָא בְּעִשֵׁי עוֹלָה. אָמַר אָבִי, וְדַאי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲנִישׁ לִי כְּדָא, דְּהָא הָוָה רְשׁוּ בִיִּדִי לְמַחֲאָה בִיִּדֵיָּהוּ, וְלֹא עֲבָדִית, וְלֹא אֶכְסִיפְנָא (נ"א אֹיבִיָּהוּ) לְהוּ, לֹא בְטָמִירוֹ, וְלֹא בְּאֶתְגִּלְיָא.

תּוֹ פִּתַּח בְּרִיָּה אַחֲרָא וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית ב) וַיִּיצֶר יי' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְר מִן הָאֲדָמָה וְגו'. וַיִּיצֶר יי' אֱלֹהִים, בְּתַרְי יוֹדִין, בְּתַרְיִין יִצְרִין, יִצֵּר טוֹב וַיִּיצֶר רָע, חַד לְקַבֵּל מִיָּא, וְחַד לְקַבֵּל אֲשָׁא. יי' אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא. אֶת הָאָדָם, כְּלִיל דְּכַר וְנוֹקְבָא. עֶפְר מִן הָאֲדָמָה, דָּא עֶפְרָא דְּאַרְעָא קְדִישָׁא, דְּמִתְמָן אֶתְבְּרִי, וְהוּא אֶתְר דְּבִי מְקִדְשָׁא.

וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נְשֵׁמַת חַיִּים, דָּא נְשֵׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאֶתְמַשְׁכָּא מֵאִינוֹן חַיִּים דְּלַעֲלֵלָא. וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, אָדָם אֶתְכְּלִיל בְּנֶפֶשָׁא קְדִישָׁא, מִחַיָּה עֲלָאָה דְּאֶפִּיקַת אַרְעָא דְּכְּתִיב, תּוֹצֵא הָאֶרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ דְּהִיא חַיָּה עֲלָאָה.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

השלמה מההשמטות סימן ו'

שְׁכֵתוֹב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ שֶׁל אוֹתָהּ חַיָּה עֲלִיּוֹנָה, וּמִשּׁוֹם שֶׁהַנֶּפֶשׁ חַיָּה הַזֶּה הִיא קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה, כִּשֶׁהָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה מוֹשְׁכַת אוֹתָהּ לְתוֹכָהּ וְנִכְלְלַת בָּהּ, אֲזַי קוֹרְאִים לָהּ נִשְׁמָה.

וְכֵן רָאָה, בְּכֹל זְמַן שֶׁאֲדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֲמֶת, וּפְיוֹ וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים קְדוּשִׁים, בְּתַפְלָה וּבַתּוֹרָה, הַנִּשְׁמָה הַזֶּה נִדְבָקַת בּוֹ, הוּא אֱהוּב שֶׁל רַבּוֹנוֹ, כִּמְהָ שׁוֹמְרִים שׁוֹמְרִים עָלָיו מִכָּל הַצְּדִידִים, רְשׁוּם הוּא לְטוֹב לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, וְהַשְׁכִּינָה הַקְדוּשָׁה שׁוֹרָה עָלָיו. וְזוֹהִי שְׁעוּלָה לְמַעֲלָה וּמְדַבְּרַת לְפָנָי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, וְנִכְנָסַת לְכָל הַשְּׂעִירִים, וְאֵין מִי שְׂיַמְחֶהּ בְּיָדָהּ. וְעַל זֶה נִקְרָאת רוּחַ מְדַבְּרַת, שְׁהָרִי לְכָל שְׂאֵר הַנִּפְשׁוֹת (נִפְשׁוֹתֵינוּ) אֵין רְשׁוּת לְדַבֵּר לְפָנָי הַמֶּלֶךְ פְּרֻט לְזוֹ.

וּבְזִמְנָן שֶׁהוּא מְסֻטָּה אֶת דְּרָכָיו, וּשְׁפִתוֹתָיו וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים רָעִים, הַשְׁכִּינָה מְסַתְּלַקַת מִמֶּנּוּ, וְהַנִּשְׁמָה הַקְדוּשָׁה עוֹבְרַת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִדְבָקַת בּוֹ. וּמִצַּד שֶׁל הַנְּחֻשׁ הָרַע הַקָּשָׁה מִתְעוֹרְרַת רוּחַ אַחַת שְׁמִשׁוּטְטֶת וְאוֹכְלַת בְּעוֹלָם, שְׂאֵין שׁוֹרָה אֲלֵא בְּמִקּוֹם שֶׁקָּדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה הַסְתַּלְקָה מִשָּׁם. וְאוֹתָם דְּבִירִים עוֹלִים לְמִקּוֹם הַנְּחֻשׁ הָרַע, שֶׁהִפֵּל חוּזֵר לְמִקּוֹמוֹ. וּבִשְׁעָה שֶׁמַּעֲלִים, הִפֵּל מְכַרְיִים וְאוֹמְרִים: הַסְתַּלְקוּ מִסְבִּיבוֹ שֶׁל הַדְּבוּר הָרַע שֶׁל פִּלּוּנִי! פָּנוּ מִקּוֹם לְדַרְכּוֹ שֶׁל הַנְּחֻשׁ הַקָּשָׁה!

וְאוֹתָהּ נִשְׁמָה עוֹלָה בְּבוּשָׁה וּבְצִרַת הַפֶּל, וְלֹא נוֹתְנִים לָהּ מִקּוֹם לְדַבֵּר כִּמְקַדָּם, וְאֲזַי מְזַדְּמָן הַנְּחֻשׁ. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַדְּבוּר הָרַע עוֹלָה בְּדָרְכִים יְדוּעוֹת וְשׁוֹרָה לְפָנָי הַנְּחֻשׁ הַקָּשָׁה, כִּמְהָ רוּחַת מִתְעוֹרְרוֹת בְּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרְדַת

דְּכֵתִיב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, דֵּהֵהוּא חַיָּה עֲלָאָה. וּבְגִין דֵּהֵאֵי נֶפֶשׁ חַיָּה אִיְהִי קְדִישָׁא עֲלָאָה, כִּד אֲרַעָא קְדִישָׁא מְשַׁכָּא לָהּ בְּגוּוּה וְאַתְּכִלִּילַת בָּהּ, כְּדִין קְרִינָן לָהּ נִשְׁמָה. וְתָא חַזִּי, בְּכֹל זְמַנָּא דְּבַר נֶשׁ אֲזִיל בְּאוֹרַח קְשׁוּט, וּפּוֹמִיָּה וְלִישְׁנִיָּה מְמַלְלָן מִלִּין קְדִישִׁין בְּעִלּוֹתָא, בְּאוֹרִייתָא. הֵאֵי נִשְׁמַתָּא אַתְּדַבְּקַת בֵּיהּ, רַחֲמִיָּא הוּא דְמֵאֲרִיָּה. כִּמְהָ נְטוּרִין נְטֻרִין לִיהּ מִכָּל סְטֻרִין. רְשִׁימָא הוּא לְטָב לְעִילָא וְתַתָּא וּשְׁכִינְתָּא קְדִישָׁא שְׂרִיָּא עֲלוּי. וְדָא הִיא דְסִלְקָא לְעִילָא וּמְמַלְלָא קָמִי מְלַכָּא קְדִישָׁא וְעִילָא בְּכָל תְּרַעִין וְלִית דִּימְחִי בִידְהָא. וְעַל דָּא אַתְּקָרִי רוּחַ מְמַלְלָא. דֵּהֵא כָּל שְׂאֵר נִפְשַׁתָּא (נִפְשַׁתָּא) לִית לוֹן רְשׁוּ לְמַלְלָא קָמִי מְלַכָּא בַר הֵאֵי.

וּבְזִמְנָא דֵּאִיהוּ אֲסִיטִי אוֹרְחוּי וּשְׁפּוֹתֵיהּ וְלִישְׁנֵיהּ מְמַלְלָן מִלִּין בִּישִׁין, שְׁכִינְתָּא אֲסַתְּלַקַת מִגֵּיהּ וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא אַתְּעַבְרַת מִגֵּיהּ וְלֹא אַתְּדַבְּקַת בֵּיהּ. וּמְסֻטְרָא דְחוּיָא בִישָׁא תְקִיפָא אַתְּעַר רוּחָא חָדָא דְשֵׁט וְאֲכִיל בְּעִלְמָא, דֵּלָא שְׂרִיָּא אֲלֵא בְּאַתְרֵי דְקְדוּשָׁה עֲלָאָה אֲסַתְּלַק מִתַּמָּן. וְאֵינוֹן מִלִּין סְלַקִּין לְאַתְרֵי דְחוּיָא בִישָׁא, דְכֵלָא לְאַתְרֵיהּ אַתְּהַדְרֵי. וּבְשַׁעְתָּא דְסִלְקִין, כֵּלָא מְכַרְיִין וְאִמְרִין אֲסַתְּלַקוּ סוּחְרֵינִיָּה דְמֵלָה בִישָׁא דְפִלְגֵנָּא. פָּנוּן אַתְרֵי לְאַרְחֵיהּ דְחוּיָא תְקִיפָא. וְהֵהוּא נִשְׁמָה סִלְקָא בְּכִסּוּפָא, בְּעֵאקוּ דְכֵלָא. וְלֹא יִהְבִּין לָהּ אַתְרֵי לְמַלְלָא כְּמַלְקָדְמִין.

וּכְדִין חוּיָא אֲזַדְמָן. וְכֵד הֵהִיא מְלָה בִישָׁא סִלְקָא בְּאוֹרְחוּיָן יְדִיעָאן וּשְׂאֵרֵי קָמִי דְחוּיָא תְקִיפָא כִּמְהָ רוּחִין מִתְעַרְרִין בְּעִלְמָא וְרוּחָא עוֹלָה בְּדָרְכִים יְדוּעוֹת וְשׁוֹרָה לְפָנָי הַנְּחֻשׁ הַקָּשָׁה, כִּמְהָ רוּחַת מִתְעוֹרְרוֹת בְּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרְדַת

נחַתָּא מֵהֵוּא סְטָרָא, וְאַשְׁפַּח דְּהֵוּא בַּר נָשׁ
אֲתַעֲר לִיה בְּמִלָּה בִישָׂא. וְהָא רִוְחָא מִמְלָלָא
קְדִישָׂא אֲתַעֲבַרְת מִנִּיה, כְּדִין שְׂרִיָּא עֲלוּי
וְסָאִיב לִיה, וְכִדִּין הוּא סָגִיר וְאֲתַפְּגִים בְּבִשְׂרִיה
בְּחִיזוּ דְאַנְפוּי בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי כא)
שׁוֹמֵר פִּיּו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְרֹת נַפְשׁוֹ. נַפְשׁוֹ
וְדָאִי, הֵהִיא דְהָוָה מִמְלָלָא אֲתַעֲבִידַת מִשְׁתּוּקָא
בְּגִין מְלוּלָא בִישָׂא וְכֻמָּה דְעוֹנָשָׂא דְבַר נָשׁ
בְּהָאִי, בְּגִין מְלָה בִישָׂא, כְּפִי עוֹנָשִׂיה בְּגִין מְלָה
טְבָא (דְאֵתִי לִידִיה דְיֻכִּיל לְמִלָּלָא וְלֹא מְלִיל): (עַד כַּאן מֵהַהֲשַׁמְטוֹת).

הָא חֲזִי, בְּכָל זְמַנָּא דְהָאִי נִשְׁמַתָּא קְדִישָׂא,
אֲתַדְבַּקַת בֵּיה בְּבַר נָשׁ. רְחִימָא הוּא
דְמֵאֲרִיה. כְּמָה נְטוּרִין נְטוּרִין לִיה מְכַל סְטָרִין,
רְשִׁימָא הוּא לְטַב לְעֵילָא וְתַתָּא, וְשְׂכִינְתָּא
קְדִישָׂא שְׂרִיא עֲלוּי.

וּבְזִמְנָא דְאִיהוּ אַסְטִי אַרְחֻי, שְׂכִינְתָּא
אֲסַתְּלַקַת מִנִּיה, וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׂא
לָא אֲתַדְבַּקַת בֵּיה. וּמִסְטָרָא דְחֻוּיָא בִישָׂא
תְּקִיפָא, אֲתַעֲר רִוְחָא חַד, דְשֵׁט וְאַזִּיל בְּעֵלְמָא,
דְלָא שְׂרִיא אֲלָא בְּאַתֵּר דְקְדוּשָׁה עֲלָאָה אֲסַתְּלַק
מִתְמֵן. וְכִדִּין אֲסַתָּאב בַּר נָשׁ, וְאֲתַפְּגִים
בְּבִשְׂרִיה, בְּחִיזוּ דְאַנְפוּי בְּכֻלָּא.

וְהָא חֲזִי, בְּגִין דְהָאִי נַפְשׁ חִיָּה אִיהִי קְדִישָׂא
עֲלָאָה, כְּדֵ אַרְעָא קְדִישָׂא מְשַׁכָּא לָה,
וְאֲתַפְּלִילַת בְּגוּוָה, כְּדִין קְרִינָן לָה נִשְׁמָה. וְדָא
הִיא דְסַלְקָא לְעֵילָא, וּמִמְלָלָא קָמִי מְלַפָּא
קְדִישָׂא, וְעֵיילָא בְּכָל תַּרְעִין, וְלִית דִּימְחִי
בִידְהָא. וְעַל דָּא אֲתַקְרִי רִוְחָא מִמְלָלָא, דְהָא
כָּל שְׂאָר נַפְשַׁתָּא לִית לוֹן רְשׁוֹ לְמִלָּלָא קָמִי
מְלַפָּא, בַּר הָאִי.

וְעַל דָּא אֲוִרִיָּתָא אַכְרִיזַת וְאַמְרַת, (תהלים לד) נְצוּר
לְשׁוֹנְךָ מִרְעָ וּגְוִי, וְכְתִיב (משלי כא) שׁוֹמֵר פִּיּו
וּלְשׁוֹנוֹ וּגְוִי, בְּגִין דְאִי שְׁפוּתִיה וְלִישְׁנִיה

מֵאוּתוֹ הַצֵּד, וּמוֹצֵאת שְׁאוּתוֹ
אָדָם עוֹרֵר אוֹתָהּ בְּדַבּוּר רַע, וְהָרִי
הָרוּחַ הַמְדַבְּרַת הַקְדוּשָׁה עֲבָרָה
מִמֶּנּוּ, אֲזִי שׁוֹרָה עֲלֵיו וּמִטְמֵאת
אוֹתוֹ, וְאֲזִי הוּא סָגִיר, וְנִפְגָּם בְּשָׂרוֹ
בְּמֵרָאָה פְּנֵיו בְּכָל, וְעַל זֶה כְּתוּב
שְׁמֵר פִּיּו וּלְשׁוֹנוֹ שְׁמֵר מִצְרֹת
נַפְשׁוֹ, נַפְשׁוֹ וְדָאִי. אוֹתָהּ שְׁהִיתָה
מִדְּבַרְתָּ, נַעֲשֶׂתָה מִשְׁתַּקַּת מִשׁוּם
דְּבַר רַע. וְכֻמוּ שְׁעֵנְשׁוּ שֶׁל אָדָם
כְּזֶה מִשׁוּם אוֹתוֹ דְּבַר רַע, כְּפִי
עֲנָשׁוּ בְּגִלְל דְּבַר טוֹב (שְׁבַא לִידוֹ
שְׂכִיל לְדַבֵּר וְלֹא דַבֵּר). ע"כ
מֵהַהֲשַׁמְטוֹת.

בֹּא רְאֵה, בְּכָל זְמַן שְׁהִנְשָׂמָה
הַקְדוּשָׁה הַזֶּה נִדְבַקַת בְּאָדָם,
אֲהוּב רְבוּנוּ הוּא. כְּמָה שׁוֹמְרִים
שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ מְכַל הַצְּדִידִים,
רְשׁוּם הוּא לְטוֹב, לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה, וְהַשְׂכִּינָה הַקְדוּשָׁה
שׁוֹרָה עֲלֵיו.

וּבְזִמְן שֶׁהוּא מִסְטָה אֶת דְּרַכּוֹ,
הַשְׂכִּינָה מִסְתַּלַּקַת מִמֶּנּוּ,
וְהַנְּשָׂמָה הַקְדוּשָׁה לֹא נִדְבַקַת בּוֹ.
וּמִצֵּד הַנְּחַשׁ הָרַע הַתְּקִיף
מִתְעוֹרְרַת רִיחַ אַחַת שְׁמִשׁוּטְטַת
וְהוֹלֶכֶת בְּעוֹלָם, שְׁלֹא שׁוֹרָה אֲלָא
בְּמִקּוּם שֶׁהַקְדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה
הִסְתַּלְּקָה מִשָּׁם, וְאֲזִי הָאִישׁ נְטָמָא,
וְנִפְגָּם בְּבִשְׂרוֹ בְּמֵרָאָה פְּנֵיו בְּכָל.
וּבֹא רְאֵה, מִשׁוּם שְׁנַפֵּשׁ חִיָּה הַזֶּה
הִיא קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה, כְּשִׁמוּשְׁכַת
אוֹתָהּ הָאֲרֶץ הַקְדוּשָׁה וְנִכְלַלַת
בְּתוֹכָהּ, אֲזִי קוֹרְאִים לָה נִשְׁמָה,
וְזוֹ הִיא שְׁעוּלָה לְמַעְלָה וּמִדְּבַרְתָּ
לְפָנֵי הַמַּלְאָךְ הַקְדוּשׁ, וְנִכְנַסַת בְּכָל
הַשְּׁעָרִים, וְאִין מוֹחָה כְּזֶדָה, וְעַל
כֵּן נִקְרָאת רִיחַ מִמְלָלָא, שְׁהָרִי
לְכָל שְׂאָר הַנְּפִשׁוֹת אִין רְשׁוֹת
לְדַבֵּר לְפָנֵי הַמַּלְאָךְ, כְּפִרְט לְזוֹ.

וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה מְכַרִּיזָה וְאוֹמְרַת:
(תהלים לד) נְצוּר לְשׁוֹנְךָ מִרְעָ וּגְוִי,
וְכְתוּב (משלי כא) שְׁמֵר פִּיּו וּלְשׁוֹנוֹ
וּגְוִי. מִשׁוּם שְׁאֵם שְׁפֹתוֹתָיו

וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבָרִים רָעִים, אוֹתָם הַדְּבוּרִים עוֹלִים לְמַעַלְהָ, וּבִשְׁעָה שְׁעוֹלִים, הַפֶּל מְכַרְזִים וְאוֹמְרִים: הַסְתַּלְקוּ מִסָּבִיב הַדְּבוּר הֶרַע שֶׁל פְּלוֹנִי! פִּנּוּ מְקוֹם לְדַרְכוֹ שֶׁל הַנְּחֹשׁ הַתְּקִיף! אֲזִי הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה עוֹבְרַת מִמֶּנּוּ וּמִסְתַּלֶּקֶת וְלֹא יְכוּלָה לְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב.

וְהָיָה נִשְׁמָתָא סְלֵקָא בְּכֹסְפָא, בְּעֵאקוּ דְכָלָא, וְלֹא יִהְיֶין לָהּ אֲתֵר כְּמִלְקָדְמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְרוֹת נַפְשׁוֹ. נִפְשׁוֹ וְדָאֵי הֵיכָא דְהוּא דְהוּא מְמַלְלָא, אֲתַעְבִּידַת מִשְׁתּוּקָא, בְּגִין מְלוּלָא בִישָׁא. וְכַדִּין חוּיָא אֲזִדְמֵן, דְּכָלָא לְאַתְרֵיהּ אֲתַהֲדֵר, וְכַד הֵיכָא מְלָה בִישָׁא סְלֵקָא בְּאוֹרְחִין יְדִיעֵן, וְשָׂאֲרֵי קַמֵּיהּ דְּחוּיָא תְּקִיפָא, כְּמָה רִוְחִין מִתְעַרְיִן בְּעֵלְמָא, וְרוּחָא נִחְתָּא מִהֵהוּא סְטָרָא, וְאַשְׁפַּח דְּהֵהוּא בַר נֶשׁ אֲתַעַר לֵיהּ בְּמְלָה בִישָׁא, וְהָא רוּחָא מְמַלְלָא קְדִישָׁא אֲתַעְבְּרָא מַנְיָה, כְּדִין שְׂרִיא עֲלוּי וְסָאִיב לֵיהּ, וְכַדִּין הוּא סָגִיר.

כְּמוֹ שֶׁעָנְשׁוּ שֶׁל הָאִישׁ הַזֶּה מִשׁוּם דְּבוּר רָע, כִּי עָנְשׁוּ מִשׁוּם דְּבוּר טוֹב, שָׂבָא לְיָדוֹ וְכָל לְדַבֵּר וְלֹא דַבֵּר. מִשׁוּם שֶׁפָּגַם אוֹתָהּ הַרוּחַ הַמְּמַלְלֵת, שֶׁהִיא מְתַקֶּנֶת לְדַבֵּר לְמַעַלְהָ וּלְדַבֵּר לְמַטָּה, וְהַפֶּל בְּקִדְשָׁהּ. כָּל שֶׁכֵּן אִם הָעַם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ עֲקָמָה, וְהוּא יְכוּל לְדַבֵּר לָהֶם וּלְהוֹכִיחַ אוֹתָם, וְשׁוֹתֵק וְלֹא מְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁכְּתוּב נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב וְכַאֲבִי נְעַפֵּר.

נְעַפֵּר בְּמִכְתָּשִׁין דְּמִסְאַבוּתָא, וְדָא הוּא דְאָמַר דָּוִד (דף מ"ז ע"א) מְלָכָא אֲלֵקִי בְּהָאֵי, וְאַתְּפִנִי מַנְיָה, דְּכְתִיב, (תהלים כה) פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי. מֵהוּ פָּנָה אֵלַי. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וַיִּפְּן אֶהָרָן.

מְמַלְלָן מְלִין בִישִׁין, אֵינוֹן מְלִין סְלֵקִין לְעֵילָא, וּבִשְׁעָתָא דְסְלֵקִין, כָּלָא מְכַרְזִין וְאַמְרִין אֲסְתַּלְקוּ מִסּוּחְרַנְיָה דְמְלָה בִישָׁא דְפְלַנְיָא, פְּנוּן אֲתֵר לְאַרְחֵיהּ דְּחוּיָא תְּקִיפָא. כְּדִין נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא אֲתַעְבְּרָא מַנְיָה וְאַסְתַּלֶּקֶת, וְלֹא יְכָלָא לְמַלְלָא, כְּמָה דְאֵתָא אָמַר (תהלים ט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב.

וְהָיָה נִשְׁמָתָא סְלֵקָא בְּכֹסְפָא, בְּעֵאקוּ דְכָלָא, וְלֹא יִהְיֶין לָהּ אֲתֵר כְּמִלְקָדְמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְרוֹת נַפְשׁוֹ. נִפְשׁוֹ וְדָאֵי הֵיכָא דְהוּא דְהוּא מְמַלְלָא, אֲתַעְבִּידַת מִשְׁתּוּקָא, בְּגִין מְלוּלָא בִישָׁא. וְכַדִּין חוּיָא אֲזִדְמֵן, דְּכָלָא לְאַתְרֵיהּ אֲתַהֲדֵר, וְכַד הֵיכָא מְלָה בִישָׁא סְלֵקָא בְּאוֹרְחִין יְדִיעֵן, וְשָׂאֲרֵי קַמֵּיהּ דְּחוּיָא תְּקִיפָא, כְּמָה רִוְחִין מִתְעַרְיִן בְּעֵלְמָא, וְרוּחָא נִחְתָּא מִהֵהוּא סְטָרָא, וְאַשְׁפַּח דְּהֵהוּא בַר נֶשׁ אֲתַעַר לֵיהּ בְּמְלָה בִישָׁא, וְהָא רוּחָא מְמַלְלָא קְדִישָׁא אֲתַעְבְּרָא מַנְיָה, כְּדִין שְׂרִיא עֲלוּי וְסָאִיב לֵיהּ, וְכַדִּין הוּא סָגִיר.

כְּמָה דְּעוֹנְשָׁא דְהָאֵי בַר נֶשׁ בְּגִין מְלָה בִישָׁא. כִּי עוֹנְשִׁיהּ בְּגִין מְלָה טְבָא, דְּקֵאֲתִי לְיַדֵּיהּ, וְיָכִיל לְמַלְלָא, וְלֹא מְלִיל. בְּגִין דְּפָגַם לָהּ הוּא רוּחָא מְמַלְלָא, דְּהִיא אֲתַתְקַנַּת לְמַלְלָא לְעֵילָא, וּלְמַלְלָא לְתַתָּא, וְכָלָא בְּקִדְוִשָׁה. כָּל שֶׁכֵּן אִי עֲמָא אֲזִלִין בְּאוֹרְחָא עֲקִימָא, וְהוּא יְכִיל לְמַלְלָא לָהּ וּלְאוּכְחָא לָהּ, וְשִׁתִּיק וְלֹא מְלִיל, כְּמָה דְאָמִינָא דְכְתִיב, נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב וְכַאֲבִי נְעַפֵּר.

נְעַפֵּר בְּמִכְתָּשִׁין דְּמִסְאַבוּתָא, וְדָא הוּא דְאָמַר דָּוִד (דף מ"ז ע"א) מְלָכָא אֲלֵקִי בְּהָאֵי, וְאַתְּפִנִי מַנְיָה, דְּכְתִיב, (תהלים כה) פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי. מֵהוּ פָּנָה אֵלַי. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יב) וַיִּפְּן אֶהָרָן.

אָהָרָן. נִחַתוּ רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי, וּנְשָׁקוּהוּ. אֲזִדְּיוּגוּ כַּחֲדָא כֹּל הַהוּא אֹרְחָא, קָרָא רַבִּי חֲזִיָּא עָלְיֵיהּ, (משלי ד) וְאִרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵף וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם.

יָרְדוּ רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּהוּ. הִתְחַבְּרוּ יַחַד כֹּל אוֹתָהּ הַדְרָף. קָרָא עָלְיֵיהֶם רַבִּי חֲזִיָּא, (משלי ד) וְאִרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵף וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם.

נִגַּע צָרַעַת פִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַפֶּהָן. (ויקרא יג) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאִי נִגַּע, כֹּל גְּוֹוִינִין דִּילֵיהּ אֲתַעְרוּ בֵּהּ חֲבֵרֵיִיא, וְכַהֲנָא הוּא יָדַע בֵּהּ לְדַכֵּיא וּלְמַסְאַבָּא, הוּא יָדַע, אֵינּוֹן דִּהוּוּ יְסוּרִין דִּרְחִימוּתָא, אוֹ אֵינּוֹן דְּאִשְׁתַּכְּחוּ בְּמֵאן דְּמֵאִיס בֵּיהּ מְאָרִיָּה וְרַחִיק בֵּיהּ, דְּהָא לְפּוּם אֲרַחוּי דִּבְרַי נֶשׁ גְּרִים נִגַּע בְּעֵלְמָא.

נִגַּע צָרַעַת פִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל הַפֶּהָן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַנִּגַּע הַזֶּה בְּכֹל הַגּוֹוִינִים שְׁלוֹ הַתְּעוּרָרוּ הַחֲבֵרִים, וְהַפֶּהָן הִיָּה יוֹדַע בְּהֶם לְטַהַר וּלְטַמֵּא, הִיָּה יוֹדַע אוֹתָם שֶׁהֵיוּ יְסוּרִים שֶׁל אֲהֻבָּה, אוֹ אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ בְּמֵי שְׁמֵאס בּוֹ רַבּוּנוּ וְהִרְחִיק אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי לְפִי דְרַכִּי הָאִישׁ גּוֹרֵם נִגַּע בְּעוֹלָם.

בְּתוּב (תהלים קמא) אַל תֵּט לְבִי לְדַבֵּר רַע לְהַתְּעוֹלֵל עֲלִילוֹת בְּרָשָׁע, מִכָּאן תִּגִּינֵן בְּאֲרַחָא דִּבְרַי נֶשׁ בְּעֵי לְמִיָּהָן בַּהּ מְדַבְּרִין לֵיהּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָאִי קָרָא קְשִׁיא, וְכִי קִדְּשָׁא בְרִיָּהּ הוּא אֲסִטֵּי לֵיהּ לְבַר נֶשׁ לְמַהָן בְּאַרְחַ חֲטָאָה, וּלְמַעַבַּד עוֹבְדִין בִּישִׁין, אִי הָכִי לֵית דִּינָא בְּעֵלְמָא דָּא, וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְאוֹרִיָּיתָא לֹא אֲתַתְּקַנַּת, דְּכַתִּיב בַּהּ אִם תִּשְׁמַע וְאִם לֹא תִשְׁמַע.

בְּתוּב (תהלים קמא) אַל תֵּט לְבִי לְדַבֵּר רַע לְהַתְּעוֹלֵל עֲלִילוֹת בְּרָשָׁע. מִכָּאן שְׁנִינּוּ, בְּדִרְפָּה שְׂבָה רוּצָה אָדָם לְלַכְתָּ, בַּהּ מְנַהֲיָגִים אוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפְּסוּק הַזֶּה קִשְׂיָהּ, וְכִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא מְסַטֵּה אֶת הָאָדָם לְלַכְתָּ בְּדִרְפָּה שֶׁל חֲטָא וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים רָעִים? אִם כֵּן, אֵינּוֹן דִּין בְּזַה הַעוֹלָם וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא, וְהַתּוֹרָה לֹא מְתַקְּנַת, שְׂכַתוּב בַּהּ אִם תִּשְׁמַע וְאִם לֹא תִשְׁמַע!

אַלֵּיא דְּוֹד אַזְהַר לְלַבִּיָּהּ, לְדַבְּרָא לֵיהּ בְּאוֹרְחַ קְשׁוּט, פְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים ד) וְהִשְׁבּוֹתָ אֶל לְבַבְךָ. מָאִי וְהִשְׁבּוֹתָ. אֶלֹא זְמַנָּא חַד, וְתִרְיִין, וְתַלְתָּ, לְאַהֲדָרָא לְקַבְּלֵיהּ, וּלְדַבְּרָא, וְלְאַזְהַרָא לֵיהּ. וְהָכִי קָאָמַר לֵיהּ, אַל תֵּט לְבִי לְדַבֵּר רַע, לְלַבִּיָּהּ קָאָמַר דְּוֹד (בלומר) אַל תֵּט לְפּוּם אוֹרְחוּי דִּבְרַי נֶשׁ (נ"א וְהָכִי קָאָמַר לֵיהּ, לְבִי, אַל תֵּט לְדַבֵּר רַע דְּהָא דְבַר) רַע גְּרִים נִגַּע בְּעֵלְמָא, וְדִינָא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא, וְהֵינּוּ נִגַּע צָרַעַת.

אַלֵּיא דְּוֹד הַזֶּהִיר אֶת לְבוֹ הַנְּהִיגוּ בְּדִרְפָּה אֲמַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) וְהִשְׁבּוֹתָ אֶל לְבַבְךָ. מַה זֶּה וְהִשְׁבּוֹתָ? אֶלֹא פַעַם אַחַת וּפַעַמִּים וְשֶׁלֶשׁ לַחֲזוֹר כְּנִגְדוּ, וְלֵהוֹלִיף וְלֵהזְהִיר אוֹתוֹ. וְכֵן אָמַר לוֹ: אַל תֵּט לְבִי לְדַבֵּר רַע. לְלַבּוֹ אָמַר דְּוֹד, (בלומר) אַל תִּטֵּה לְפִי דְרַכִּי הָאָדָם (וְכֵן אָמַר לוֹ: לְבִי, אַל תֵּט לְדַבֵּר רַע. שְׁהִרִי דְבַר) רַע גּוֹרֵם נִגַּע בְּעוֹלָם, וְהִדִּין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, וְהֵינּוּ נִגַּע צָרַעַת.

נִגַּע צָרַעַת, הָאִי אֲתַעְרוּ חֲבֵרֵיִיא, אֲבָל צָרַעַת כְּתַרְגוּמוֹ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָאִי כְּתַרְגוּמוֹ. סְגִירוֹ, דְּסְגִיר וְלֹא פִתַח, וְכַד סְגִיר הוּא וְלֹא פִתַח, נִגַּע הוּא דְאַקְרִי. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, דְּלֹא

נִגַּע צָרַעַת, הַזֶּה הַתְּעוּרָרוּ הַחֲבֵרִים, אֲבָל צָרַעַת כְּתַרְגוּמוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶּה כְּתַרְגוּמוֹ? הַסְּגִירָה, שֶׁסּוֹגֵר וְלֹא פּוֹתַח. וְכִשְׁהוּא סוֹגֵר וְלֹא פּוֹתַח, מְסַתְּפִקִין אֲבָהָן, כֹּל שְׂפָן

בְּיָנֵינוּ דְּכִתְיִב נִגְעַ צְרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאֶדָם,
בְּאֶדָם מִמָּשׁ, וּמִפָּאן נְחִית לְמֵאן דְּנִחִית,
אֲשֶׁתִּכַּח נִגְעַ לְכֻלָּא, מִהֵהוּא סְגִירוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדָאֵי דָא הוּא רִזָּא דְמִלְּהָ,
דְּכִתְיִב, (איכה ב) נֶאֱרַר מִקְדָּשׁוֹ. מָאֵי טַעְמָא.

מִשׁוּם דְּבִנְי עֲלֵמָא גִרְמוּ הָאֵי, דְּכִתְיִב, (במדבר יט)
אֶת מִקְדָּשׁ יְיָ טַמְא, טַמְא מִמָּשׁ. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, טַמְא, מִשׁוּם דְּאִסְתַּלְקַת (שכיבה מניח)
מָאן דְּאִסְתַּלַּק, וְחֻוּיָא תְּקִיפָא שְׂרִיָא, וְאָטִיל
זוהמָא, וְסָאִיב לְמֵאן דְּסָאִיב, וְכִלְהוּ בְּגִין חוּבֵי
עֲלֵמָא.

הָאֵנִי, כִּד שְׂאָרֵי חוּוּיָא (תקיפא) לְאִתְגַּלְגְּלָהּ,
מִסְתַּלְקִין סְמְכִין וּבְנֵינִין וּמִתְעַבְרִין,

וְאֵתֵי חוּוּיָא תְּקִיפָא וְאָטִיל זוהמָא, וְכִדִּין
אֲשֶׁתִּכַּח מִקְדָּשָׁא מִסָּאֵב, מָאן מִקְדָּשָׁא. כְּמָה
דְּאִתְמַר (ויקרא יד) וְנִתְתִּי נִגְעַ צְרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ
אֲחֻזְתְּכֶם. וְכִתְיִב (בראשית ג) וְהִנֵּחַשׁ הָיָה עָרוֹם
מִכָּל חֵיט הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
אֵל הָאִשָּׁה. אֵל הָאִשָּׁה מִמָּשׁ, דְּאִתְרַ מִקְדָּשָׁא
אִתְאַחִיד בְּגוּוּהָ, וְהֵינְנוּ אֶת מִקְדָּשׁ יְיָ טַמְא
בְּגִין חוּבֵי, מִשׁוּם דְּאִתְגַּלְיָא חוּוּיָא תְּקִיפָא.

מָאן חוּבֵי. דָּא לִישְׁנָא בִישָׂא, דְּבְגִין לִישְׁנָא
בִישָׂא, חוּוּיָא אֲזַדְמָן, בֵּין לְעִילָא בֵּין
לְתַמָּא, דְּכִתְיִב, (במדבר כא) וַיִּשְׁלַח יְיָ בָּעַם אֶת
הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. הַשְּׂרָפִים אוּ הַשְּׂרוּפִים לֹא
כְּתִיב, אֶלָּא הַשְּׂרָפִים, מָאן שְׂרָפִים. דְּכִתְיִב
(תהלים עד) רֵאשֵׁי תַנִּינִים (תרי, חד אַחְאָחִיד לְעִילָא, וְחַד לְתַמָּא)

(ס"א תרי, חד אַתְחֻדוּ לְזַמְנִין) וְכִתְיִב (ישעיה ו) שְׂרָפִים
עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, מִמַּעַל לוֹ וְדָאֵי, כְּמָה דְּאִתְ
אָמַר (איוב א) לְהִתְיַצֵּב עַל יְיָ, וְכִדִּין סְגִירוּ בְּכֻלָּא,
וְלִית מָאן דְּפִתַּח, וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי ל) בֶּן דֶּרֶךְ
אִשָּׁה מְנַאֲפֶת אֲכָלָהּ וּמִחֲתָה פִיהָ וְגו', מָאֵי
ה', וְאֵז הַסְּגָרָה בְּכָל, וְאִין מִי שְׁפוּתַח. וְעַל זֶה כְּתוּב, (משלי ל) בֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת אֲכָלָהּ וּמִחֲתָה

הוּא נִקְרָא נִגְעַ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
שְׂאִין הָאֲבוֹת נְהָנִים, כָּל שְׁפָן
הַבְּנִים, וְהֵינּוּ שְׁפָתוֹב נִגְעַ צְרַעַת
כִּי תִהְיֶה בְּאֶדָם, בְּאֶדָם מִמָּשׁ,
וּמִפָּאן יוֹרֵד לְמִי שְׂיוֹרֵד. נִמְצָא
נִגְעַ לְכָל מֵאוֹתָהּ הַהִסְגָּרָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדָאֵי זֶהוּ סוּד
הַדְּבָר, שְׁפָתוֹב (איכה ב) נֶאֱרַר
מִקְדָּשׁוֹ. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׂבִנְי
הָעוֹלָם גִּרְמוּ אֶת זֶה, שְׁפָתוֹב
(במדבר יט) אֶת מִקְדָּשׁ ה' טַמְא, טַמְא
מִמָּשׁ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, טַמְא,
מִשׁוּם שְׁהִסְתַּלְקָה (השכיבה ממנו) מִי
שְׁהִסְתַּלְקָה, וְהִנְחַשׁ הַתְּקִיף שְׂרִי
וּמִטִּיל זֶהמָא, וּמִטַּמְא אֶת מִי
שְׁמִטַּמְא, וְכָלֵם מִשׁוּם חֲטָאֵי
הָעוֹלָם.

לְמַדְנּוּ, כְּשִׁמְתַחִיל הַנְּחָשׁ (החוק)
לְהִתְגַּלְגֵּל, מִסְתַּלְקִים הַבְּנֵינִים
וְהַעֲמוּדִים וְעוֹבְרִים, וּבָא הַנְּחָשׁ
הַתְּקִיף וּמִטִּיל זֶהמָא, וְאֵז נִמְצָא
הַמִּקְדָּשׁ טַמְא. מִי הַמִּקְדָּשׁ? כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר וְנִתְתִּי נִגְעַ צְרַעַת בְּבֵית
אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם. וְכְתוּב (בראשית ג)
וְהִנֵּחַשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חֵיט
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר אֵל הָאִשָּׁה. אֵל הָאִשָּׁה
מִמָּשׁ, שְׁמִקוּם הַמִּקְדָּשׁ נִאֲחֹז
בְּתוֹכָהּ, וְהֵינּוּ אֶת מִקְדָּשׁ ה' טַמְא,
מִשׁוּם חֲטָאוֹ, מִשׁוּם שְׁהִתְגַּלְגְּלָהּ
הַנְּחָשׁ הַתְּקִיף.

מַה חֲטָאוֹ? זֶה לְשׁוֹן הַרְעַ,
שְׁבַגְלָל לְשׁוֹן הַרְעַ הַנְּחָשׁ מִזְדַּמָּן,
בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, שְׁפָתוֹב
(במדבר כא) וַיִּשְׁלַח ה' בָּעַם אֶת
הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. הַשְּׂרוּפִים אוּ
הַשְּׂרָפִים לֹא כְּתוּב, אֶלָּא
הַשְּׂרָפִים. מִי הַשְּׂרָפִים? שְׁפָתוֹב
(תהלים עד) רֵאשֵׁי תַנִּינִים, (שנים). אַחַד
נִאֲחֹז לְמַעְלָה וְאַחַד לְמַטָּה) (שנים). אַחַד חוּזְרִים
לְפַעְמִים) וְכְתוּב (ישעיה ו) שְׂרָפִים
עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, מִמַּעַל לוֹ וְדָאֵי,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (איוב א) לְהִתְיַצֵּב עַל
ה', וְאֵז הַסְּגָרָה בְּכָל, וְאִין מִי שְׁפוּתַח. וְעַל זֶה כְּתוּב, (משלי ל) בֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת אֲכָלָהּ וּמִחֲתָה

פיה וגו'. מה זה מנאפת? מנאפת
ממש ודאי, אכלה ומחטה פיה
ואמרה לא פעלתי און.

אמר רבי חייא אמר רבי יצחק,
ברצון של הכל לא נמצא למטה,
אלא משום שנמצא למעלה.
ולמעלה לא נמצא, אלא
כשנמצא למטה בחטאי העולם,
שלמדנו שהכל תלוי זה בזה, וזה
בזה.

ואיש פי ימרט ראשו וגו'. (ויקרא יג) רבי חייא
פתח ואמר (קהלת ב) וראיתי אני שיש יתרון
לחכמה מן הסכלות וגו', בכמה אתר
אסתפלנא במלוי דשלמה מלפא, ואשגחנא
בחכמתא (דף ט"ז ע"ב) סגיאה דיליה, ואסתים
מלוי בגו, לגו היכלא קדישא. האי קרא אית
לאסתפלנא ביה, אמאי אמר וראיתי אני, וכי
שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא. אפילו
מאן דלא ידע חכמתא מן יומי, ולא אשגח
בה, ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות
פיתרון האור מן החשף. והוא שבח גרמיה
ואמר ראיתי אני?

אלא הכי תאנא, מאן חפים פשלמה דבשבועה
דרגין דחכמה אתקרי כגוונא דלעילא.
שיתא יומין לעילא, שביעאה עלאה עלייהו.
שיתא יומין לתתא, שביעאה עלייהו. שיתא
דרגין לכורסייא, הוא על פורסייא, דכתוב,
(דברי הימים א, כט) וישב שלמה על פסא יי למלך.
שבועה כתרין דיומין לעילא, וכדין לקבליהון
שבועה שמהן לשלמה. לאתחזאה ביה חכמתא
קדישא. ובגין כך אתקרי שבע שמהן: שלמה.
ידידיה. אגור. בן יקה. למואל, איתיאל,
קהלת.

ואמר שבועה הבלים. ומה שהוא
ראה לא ראה אדם אחר, וכשכנס
חכמה והתעלה לדרגות החכמה,
נקרא קהלת. ושבועה הבלים

מנאפת. מנאפת ממש ודאי, אכלה ומחטה
פיה ואמרה לא פעלתי און.

אמר רבי חייא אמר רבי יצחק, ברעותא דכלא
לא אשתכח לתתא, אלא בגין דאשתכח
לעילא. ולעילא לא אשתכח, אלא כד אשתכח
לתתא בחובי עלמא, דילפינן דכלא תלייא
האי בהאי, והאי בהאי.

ואיש פי ימרט ראשו וגו'. (ויקרא יג) רבי חייא
פתח ואמר (קהלת ב) וראיתי אני שיש יתרון
לחכמה מן הסכלות וגו', בכמה אתר
אסתפלנא במלוי דשלמה מלפא, ואשגחנא
בחכמתא (דף ט"ז ע"ב) סגיאה דיליה, ואסתים
מלוי בגו, לגו היכלא קדישא. האי קרא אית
לאסתפלנא ביה, אמאי אמר וראיתי אני, וכי
שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא. אפילו
מאן דלא ידע חכמתא מן יומי, ולא אשגח
בה, ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות
פיתרון האור מן החשף. והוא שבח גרמיה
ואמר ראיתי אני?

אלא הכי תאנא, מאן חפים פשלמה דבשבועה
דרגין דחכמה אתקרי כגוונא דלעילא.
שיתא יומין לעילא, שביעאה עלאה עלייהו.
שיתא יומין לתתא, שביעאה עלייהו. שיתא
דרגין לכורסייא, הוא על פורסייא, דכתוב,
(דברי הימים א, כט) וישב שלמה על פסא יי למלך.
שבועה כתרין דיומין לעילא, וכדין לקבליהון
שבועה שמהן לשלמה. לאתחזאה ביה חכמתא
קדישא. ובגין כך אתקרי שבע שמהן: שלמה.
ידידיה. אגור. בן יקה. למואל, איתיאל,
קהלת.

ואמר שבועה הבלים. ומה דאיהו חמא לא
חמא בר נש אתרא, וכד פנש חכמתא
ואסתלק בדרגין דחכמתא, אקרי קהלת.

אמר, כנגד שבועה כתרין
שלמעלה, וכל הבל נעשה ממנו
קול, והעולם אינו מתקיים אלא
בהבל.

ולמדנו משמו של רבי שמעון,
ההבל מוציא קול ברוח ומים
שבו, ואין קול אלא עם הבל.
ולמדנו, בשבועה הבלים
מתקיימים העליונים והתחתונים.
ולמד רבי יצחק, בא תראה שעל
ההבל מתקיים העולם, שאלמלא
לא היה הבל שיוצא מן הפה, לא
התקיים אדם אפילו שעה אחת.

כמו כן אמר שלמה דבריו,
שהעולם מתקיים בהם, שבהבל
הזה מתקיים העולם. וההבל הזה
שמתקיים בו העולם, בא מן
ההבלים שלמעלה. זהו שכתוב
הבל הבלים, הבל מההבלים
שלמעלה, וכל דבריו היו כן.
ובהבלים שלמעלה כתוב, (דברים
ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה
האדם. מה זה מוצא פי ה' ? זה
ההבלים שלמעלה.

ולמדנו, וראיתי אני שיש יתרון
לחכמה מן הסכלות. מן הסכלות
ממש באה תועלת לחכמה.
שאלמלא לא נמצאה שטות
בעולם, לא נודעה החכמה
ודבריה. ולמדנו, חיוב הוא על
אדם שלמד חכמה ללמד מעט
מן השטות ולדעת אותו, משום
שבאה תועלת לחכמה בשבילו,
כמו שבאה תועלת לאור מן
החשכה. שאלמלא החשכה לא
נודע האור, ולא באה (נראית)
לעולם תועלת ממנו.

שנה, שיש יתרון לחכמה,
לחכמה סתם. שאמר רבי שמעון
לרבי אבא, בא וראה סוד הדבר,
לא מאירה החכמה שלמעלה ולא
נאורה אלא בשביל השטות
שמתעוררת ממקום אחר,
ואלמלא זה, אור ומשחה רבה

ושבועה הבלין אמר, לקביל שבועה כתרין
דלעילא, וכל הבל קלא אתעביד מניה, ועלמא
לא מתקיימא אלא בהבל.

ותאנא משמיה דרבי שמעון, הבל אפיק קלא
ברוחא ומיא דביה, ולית קלא אלא
בהבל. ותאנא בשבועה הבלין אתקיימין עלאין
ותתאין. ותאני רבי יצחק, תא חזי, דעל הבל
מתקיים עלמא, דאלמלא לא הוה הבל דנפיק
מפומא, לא אתקיים בר נש אפילו שענתא
חדא.

בגוונא דא אמר שלמה מלוי, דעלמא
מתקיימא בהו, דהאי הבל דמתקיים
ביה עלמא. והאי הבל דמתקיים ביה עלמא,
מהבלים דלעילא קאתי, הדא הוא דכתיב הבל
הבלים, הבל מהבלים דלעילא. וכל מלוי הכי
הו. ובהבלים דלעילא כתיב, (דברים ח) פי על
כל מוצא פי יי' יחיה האדם. מאי מוצא פי
יי'. דא הבלים דלעילא.

ותניא, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן
הסכלות. מן הסכלות ממש, אתי
תועלתא לחכמתא, דאלמלא לא אשתכח
שטותא בעלמא, לא אשתמודעא חכמתא
ומלוי. ותאנא חיובא הוא על בר נש דאולף
חכמתא, למילף זעיר מן שטותא, ולמנדע
לה. בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיניה.
כמה דאתיא תועלתא לנהורא מחשוכא,
דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא. ולא
אתי (נ"א אתחיוא) תועלתא לעלמא מניה.

תנא שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם. דאמר
רבי שמעון לרבי אבא, תא חזי רזא
דמלה, לא נהיר חכמתא דלעילא, ולא
אתנהיר, אלא בגין שטותא דאתער מאתר
אחרא, ואלמלא האי, נהירו ורבו סגיא ויתיר

ויותר לא היתה (להיות), ולא נראתה תועלתה של החכמה, ומשום השטות מאיר יותר, ומאירים לו יותר. זהו שכתוב שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך למטה, אלמלא לא היתה שטות מצויה בעולם, לא היתה החכמה מצויה בעולם.

והינו שרב המנונא סבא, פשהיו לומדים ממנו החברים סודות החכמה, היה מסדר לפנייהם פרק של דברי שטות, כדי שתבא תועלת לחכמה בשבילו. זהו שכתוב (קהלת י) יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, משום שהיא התקון של החכמה וכבוד החכמה. ועל זה כתוב, ולפי נהג בחכמה ולאחזו בסכלות.

רבי יוסי אמר, יקר מחכמה ומכבוד, כלומר, כבוד החכמה והנוי שלה והיקר של הכבוד שלמעלה מה הוא? סכלות מעט, מעט של שטות, מראה ומגלה את כבוד החכמה והכבוד של מעלה יותר מכל דרכי העולם.

ביתרון האור מן החשך, תועלת האור לא באה (נראה) אלא מתוך החשכה. (ולעולם) תקון הלבן מהו? השחר. אלמלא השחר לא נודע הלבן, ומשום השחר מתעלה הלבן ומתיקר. אמר רבי יצחק, משל למתוק במר, שאין יודע איש טעם המתוק עד שטועם את המר. מי עושה את זה מתוק? הנה אמר זה המר. והינו שכתוב (שם ז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים. וכתוב טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח ירך.

שנינו, בכמה דרגות נקרא בן אדם: אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכלם אדם, (משום) שכתוב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וכתוב (שם ט) כי בצלם

לא הנה (לנו), ולא אתחזיא תועלתא דחכמתא. ובגין שטותא אתנהיר יתיר, ונהירין ליה יתיר, הדא הוא דכתיב שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך לתתא, אלמלא לא הנה שטותא שכיח בעלמא, לא הוי חכמתא שכיח בעלמא.

והיינו דרב המנונא סבא, פד הוו ילפין מגיה חברייה רזי דחכמתא, הנה מסדר קמייהו פרקא דמלי דשטותא, בגין דייתי תועלתא לחכמתא בגיניה. הדא הוא דכתיב (קהלת י) יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, משום דהיא תקוונא דחכמתא, ויקרא דחכמתא. ועל דא כתיב, ולפי נהג בחכמה ולאחזו בסכלות. רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד, כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה, ויקרא דכבוד דלעילא, מאי היא. סכלות מעט. זעיר דשטותא אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא, יתיר מכל ארחין דעלמא.

ביתרון האור מן החשך, תועלתא דנהורא לא אתייה (נ"א אתחזיא) אלא מן חשוכא. (ולעולם) תקוונא דתוורא מאי היא. אוכמא, אלמלא אוכמא לא אשתמודע תוורא, ובגין אוכמא, אסתליק תוורא ואתיקר. אמר רבי יצחק, משל למתוק במר, דלא ידע אינש טעמא דמתיקא, עד דטעים מריא, מאן עביד להאי מתיקא. הוי אמר האי מריא. והיינו דכתיב, (קהלת ז) גם את זה לעומת זה עשה האלהים. וכתוב (נ"ח ע"א) טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח ירך.

האנא בכמה דרגין אתקרי בר נש: אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכלם אדם. (משום) דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וכתוב (בראשית ט) כי בצלם אלהים עשה

אֶת הָאָדָם. וְלֹא כְּתִיב, גָּבֵר, אֲנוֹשׁ, אִישׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הֲכִי, וְהָא כְּתִיב (ויקרא א) אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַיְיָ. (וְלֹא גָבֵר, אֲנוֹשׁ, אִישׁ) מָאן בְּעֵי לְמִקְרַב קִרְבָּנָא. מָאן דְּאִיהוּ חֲטָאָה וּכְתִיב אָדָם.

אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם. וְלֹא כְּתִיב גָּבֵר, אֲנוֹשׁ, אִישׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף, וְהָרִי כְּתוּב (ויקרא א) אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַה'. מִי צְרִיף לְהִקְרִיב קִרְבָּן? מִי שֶׁהוּא חוֹטָא, וְכְתוּב אָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק תָּא חֲזִי, קִיּוּמָא דְעֵלְמָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין, הוּא קִרְבָּנָא. נִיחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמָאן אַתְחֲזִי לְמִקְרַב קָמִיהָ הָאִי נִיחָא, הָוִי אוֹמֵר הָאִי אָדָם, דִּיקְרִיא מִכְּלָא. אָמַר לִיהָ אִי הֲכִי, הָא כְּתִיב, אָדָם פִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגו', וְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנִגְעַ צְרַעַת. אָמַר לִיהָ, לְהָאִי בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַפְּאָה יִתִּיר מִכְּלָא, דְּמָאן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא עֲלֵאָה דְכֻלְהוּ, לָא לִיתִיב הֲכִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שָׁל עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הוּא קִרְבָּן, הַנְּחַת שָׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִי רְאוּי לְהִקְרִיב לְפָנָיו אֶת הַנְּחַת הַזֶּה? הֲוִיהָ אוֹמֵר זֶה אָדָם, שִׁיקֵר מִן הַכֹּל. אָמַר לוֹ, אִם כֶּף, הִנֵּה כְּתוּב, אָדָם פִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגו', וְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנִגְעַ צְרַעַת. אָמַר לוֹ, אֶת זֶה צְרִיף לְטַהַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִהַכֹּל, שְׁמִי שֶׁהוּא בְּדַרְגָּא עֲלִיּוֹנָה שָׁל כָּלִם, לֹא יֵשֵׁב כֶּף. וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב בְּאָדָם, וְהוּכָא אֶל הַפְּהֵן. וּכְאֵל לֹא כְּתוּב, אֵלָא וְהוּכָא. שְׁפָל מִי שְׂרוּאָה אוֹתוֹ, מִתְחַיֵּב בּוֹ לְהִקְרִיבוֹ לְפָנֵי הַפְּהֵן, שֶׁהַדְּמוּת הַקְּדוּשָׁה לֹא תִשָּׁב כֶּף. וְכְתוּב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה פִּי יְהִיָּה בּוֹ נִגְעַ וְגו', וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה פִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהִרְתּוֹ וְגו'. וְלֹא כְּתוּב בְּהֵם וְהוּכָא.

וּבְגִין כֶּף כְּתִיב בְּאָדָם, וְהוּכָא אֶל הַפְּהֵן. וּכְאֵל לֹא כְּתִיב, אֵלָא וְהוּכָא, דְּכָל מָאן דְּחָמִי לִיהָ, אַתְחַיֵּב בֵּיהָ לְאִקְרוּבֵי קָמִי כַּהֲנָא, דְּדִיּוּקְנָא קִדְשָׁא לָא לִיתִיב הֲכִי. וּכְתִיב אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יְהִיָּה בּוֹ נִגְעַ וְגו', וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה פִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהִרְתּוֹ וְגו', וְלֹא כְּתִיב בָּהוּ וְהוּכָא.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשָּׁה, כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ, לְמָה לֹא נִקְרָא אָדָם? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁנִקְרָא עֶבֶד לְמִלְכָּה, שְׁכַתּוּב (שם) לֹא כֵן עֶבְדֵי מִשָּׁה. (יהושע א) מִשָּׁה עֶבְדֵי. וְאַף כֶּף נִקְרָא אִישׁ כְּלַפֵּי אָדָם שְׁלִמְעֵלָה. אָמַר לוֹ, אִם כֶּף, הָרִי כְּתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כְּתוּב אָדָם. אָמַר לוֹ, סוּד ה' לִירְאִיו. אָמַר לוֹ, אִם כֶּף אֲנִי בִּינְיָהִם (יושב) הוֹשִׁיבוּ בְּכָל, וּבְמִקּוּם הַזֶּה לֹא זְכִיתִי.

אָמַר לִיהָ, וְהָא כְּתִיב (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשָּׁה, (שמות לב) כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ, אֲמַאי לֹא אִקְרִי אָדָם. אָמַר לִיהָ מִשּׁוּם דְּאִקְרִי עֶבֶד לְמִלְכָּא, דְּכְתִיב, (במדבר יב) לֹא כֵן עֶבְדֵי מִשָּׁה. (יהושע א) מִשָּׁה עֶבְדֵי. וְאוּף הֲכִי אִקְרִי אִישׁ לְגַבֵּי אָדָם דְּלְעִילָא. אָמַר לִיהָ אִי הֲכִי, וְהָא כְּתִיב (שמות טו) יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה, וְלֹא כְּתִיב אָדָם. אָמַר לִיהָ (תהלים כה) סוּד יְיָ לִירְאִיו. אָמַר לִיהָ אִי הֲכִי אֲנָא בִּינְיָהִו (ס"א יתיב) אֲתִיבוּ בְּכֻלָּא, וּבְאַתְרָא דָא לֹא זְכִינָא.

אָמַר לוֹ, לֶךְ לְרַבִּי אַבָּא, שְׂאֲנִי לְמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֹא עַל מְנַת לְגַלוּת. הֲלֵךְ אַעֲלֵ רַבִּי אַבָּא, מְצָא

אָמַר לִיהָ זֵיל לְרַבִּי אַבָּא, דְּאֲנָא אוֹלִיפְנָא מְנִיהָ

עַל מְנַת דְּלֹא לְגַלְאָה. אֲזַל לְגַבֵּי דְרַבִּי אַבָּא, אֲשַׁכְחִיהָ דְּהוּא דְרִישׁ

וְאָמַר, אִימְתִי אֶתְקָרִי שְׁלִימוֹתָא דְלַעֲלִיא (נ"א
 דְכָלָא), פֶּד יְתִיב קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְכוֹרְסִיָּא.
 וְעַד דְלֹא יְתִיב בְכוֹרְסִיָּא, לֹא אֶשְׁתַּכַּח
 שְׁלִימוֹתָא. דְכַתִּיב, (יחזקאל א) וְעַל דְמוֹת הַכֶּסֶּא
 דְמוֹת פְּמֵרָאָה אָדָם עָלְיוּ מְלַמְעָלָה, מִשְׁמַע
 דְכַתִּיב אָדָם, דְהוּא כְלָלָא, וּשְׁלִימוֹתָא דְכָלָא.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְאֶשְׁפַּחִית
 לָךְ בְּהַאי. אָמַר לִיה אִי הָכִי הָא כְּתִיב (שמות
 טו) יִי' אִישׁ מְלַחֲמָה, וְלֹא כְתִיב אָדָם. אָמַר
 לִיה יָאוֹת שְׁאַלְתָּ.

הָא חֲזִי, הָתָם לֹא אֶשְׁתַּכַּח שְׁלִימוֹתָא
 דְכָלָא, וּבְגִינִי כִף אַקְרִי אִישׁ. אָבֵל
 הָכָא, שְׁלִימוֹתָא דְכָלָא, וּכְלָלָא דְכָלָא, בְּגִין
 כִּף אַקְרִי אָדָם. קֶאֱרִי עָלֵיה (תהלים קיט) טוֹב לִי
 תוֹרַת פִּיךָ מֵאֲלֹפֵי זָהָב וְכֶסֶף.

הֵנוּ אָמַר לִיה, כְּתִיב (תהלים לו) אָדָם וּבְהֶמָה, וְלֹא
 כְּתִיב אִישׁ וּבְהֶמָה. אָמַר לִיה וְלֹא. וְהַפְּתִיב
 (שמות יא) לְמֵאִישׁ וְעַד בְּהֶמָה. אָבֵל מַה דְכַתִּיב
 אָדָם וּבְהֶמָה, כְּמָה דְכַתִּיב, (מלכים א, ה) מִן הָאֲרָז
 אֲשֶׁר בַּלְבָּנוֹן עַד הָאֲזוֹב אֲשֶׁר יוֹצֵא בְקִיר.
 אֲוִרְחִיָּה דְקָרָא הוּא, דְנָקִיט עֲלָאָה מְפֻלְהוּ,
 וְנִמְיָךְ מְפֻלְהוּ. אוֹף הָכָא עֲלָאָה דְכָלָא, אָדָם,
 וְנִמְיָךְ מְפֻלְא בְהֶמָה.

אָמַר לִיה וְהָא כְּתִיב (בראשית ב) וְאָדָם אֵין
 לְעֵבֹד אֶת הָאֲדָמָה. אָמַר לִיה, תָּא
 חֲזִי, דְכָל מַה דִּי בְעֲלָמָא לֹא הוּי אֶלָּא
 בְּגִינִיָּה דְאָדָם, וּכְלָהוּ בְּגִינִיָּה מְתַקִּימִי, וְלֹא
 אֶתְחַזִּיאוּ בְעֲלָמָא, וּכְלָהוּ אֶתְעַכְבוּ עַד דִּיִּיתִי
 הֵהוּא דְאֶקְרִי אָדָם. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית
 ב) וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרִם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְגו'.

טָרִם: עַד לָא, כְּתַרְגוּמוֹ. מִשּׁוּם דְדִיּוֹקְנָא
 עֲלָאָה לֹא אֶתְחַזִּי, הָדָא הוּא דְכַתִּיב וְאָדָם
 אֵין, כְּלוֹמַר, כְּלָהוּ אֶתְעַכְבוּ בְּגִינִיָּה דִּיהַאי דִּיּוֹקְנָא, עַד דְאֶתְחַזִּי.

אוֹתוֹ שְׁהִיָּה דוֹרֵשׁ וְאוֹמַר: מֵתִי
 נִקְרֵאת שְׁלָמוֹת שְׁל מְעָלָה (של הכל)?
 כְּשִׁיּוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְכֶסֶּא,
 וְעַד שְׁלֹא יוֹשֵׁב בְכֶסֶּא, לֹא נִמְצְאָת
 שְׁלָמוֹת, שְׁכַתוּב (יחזקאל א) וְעַל דְמוֹת
 הַכֶּסֶּא דְמוֹת פְּמֵרָאָה אָדָם עָלְיוּ
 מְלַמְעָלָה. מִשְׁמַע שְׁכַתוּב אָדָם,
 שְׁהוּא הַכָּלָל וּשְׁלָמוֹת הַכָּל. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁמַצְאֵתִי
 אוֹתָךְ בְּזָה. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, הָרִי
 כְּתוּב ה' אִישׁ מְלַחֲמָה, וְלֹא כְּתוּב
 אָדָם. אָמַר לוֹ, יִפְהָ שְׁאַלְתָּ.

בֵּא רָאָה, שֵׁם לֹא נִמְצְאָת שְׁלָמוֹת
 שְׁל הַכָּל, וּמִשּׁוּם כֵּן נִקְרָא אִישׁ.
 אָבֵל כְּפֹאן שְׁלָמוֹת הַכָּל וְהַכָּלָל שְׁל
 הַכָּל, מִשּׁוּם כֵּן נִקְרָא אָדָם. קָרָא
 עָלְיוּ, (תהלים קיט) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ
 מֵאֲלֹפֵי זָהָב וְכֶסֶף.

עוֹד אָמַר לוֹ, כְּתוּב (שם לו) אָדָם
 וּבְהֶמָה, וְלֹא כְּתוּב אִישׁ וּבְהֶמָה.
 אָמַר לוֹ, וְלֹא? ! וְהָרִי כְּתוּב (שמות
 יא) לְמֵאִישׁ וְעַד בְּהֶמָה. אָבֵל מַה
 שְׁכַתוּב אָדָם וּבְהֶמָה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב
 (מלכים-א ה) מִן הָאֲרָז אֲשֶׁר בַּלְבָּנוֹן
 עַד הָאֲזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בְקִיר. דְרָף
 הַכְּתוּב הוּא, שְׁלוֹקַח הָעֲלִיּוֹן מִכָּלֵם
 וְהַנְמוּךְ מִכָּלֵם. אִף כְּפֹאן הָעֲלִיּוֹן שְׁל
 הַכָּל - אָדָם, וְהַנְמוּךְ מִהַכָּל -
 בְּהֶמָה.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (בראשית ב) וְאָדָם
 אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה. אָמַר לוֹ,
 בֵּא וּרְאֵה שְׁכָל מַה שְׁכַּעוּלָם אֵינוּ
 אֶלָּא בְּשִׁבִיל הָאָדָם, וְכָלֵם בְּגִלְלוּ
 מְתַקִּימִים וְלֹא נִרְאִים בְּעוּלָם,
 וְכָלֵם הַתְּעַכְבוּ עַד שְׁיַבֵּא אוֹתוֹ
 שְׁנִקְרָא אָדָם. זְהוּ שְׁכַתוּב (שם) וְכָל
 שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרִם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְגו'.

טָרִם: עַד שְׁלֹא, כְּתַרְגוּמוֹ. מִשּׁוּם
 שְׁלֹא נִרְאָתָה הַדְּמוּת הָעֲלִיּוֹנָה. זְהוּ
 שְׁכַתוּב וְאָדָם אֵין. כְּלוֹמַר, כָּלֵם
 הַתְּעַכְבוּ בְּשִׁבִילָה שְׁל הַדְּמוּת
 הַזֹּאת עַד שְׁנִרְאָתָה.

וּמְשֹׁם כִּף לֹא נִרְאָתָה (נִבְרָאָה) הַדְּמוּת הַזֹּאת אֲלֵא בְּדְמוּת שְׂרָאוּיָה לָהּ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שם) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מַלְאָכָה כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ, שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל וְהַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל.

לְמַדְנֵנוּ, בְּשֵׁשִׁי נִבְרָא אָדָם, בְּשֵׁעָה שְׁנֵשְׁלֹם הַכֶּסֶף. וְנִקְרָא כֶּסֶף, שְׂכָתוּב (מַלְכִים א-י) שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכֶסֶף. וְלִפְיֶכֶךְ נִבְרָא הָאָדָם בְּשֵׁשִׁי, שֶׁהוּא רָאוּי לֵישֵׁב עַל הַכֶּסֶף. וְלִמְדֵנוּ, כִּינּוּן שְׂבָאֲרָא אָדָם, הַכֹּל הַתְּתַקֵּן, וְכֹל מֵהַ שְׁלֵמוֹת וְהַמְטָה, וְהַכֹּל נִכְלָל בְּאָדָם.

שְׁנֵינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (יְחֻזְקָא לֵא) וְדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל, וְהַכֹּל כְּלוּלִים בְּדְמוּת הַזֹּאת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוּב וּפְנֵי אַרְיָה אֵל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמַאל לְאַרְבַּעַתָּן? אָמַר לוֹ, הַכֹּל הָיוּ פְּנֵי אָדָם, וּכְאוֹתָהּ דְמוּת שֶׁל אָדָם נִרְאִים כֹּל הַגּוֹנִים וְכֹל הַדְּמִיּוֹת. כְּמוֹ שְׁשֵׁנֵינוּ, פְּנֵינוּ פְּנֵי נֶשֶׁךְ, לֹא שֶׁהוּא נֶשֶׁךְ, אֲלֵא שְׂבָאֲרָא בְּדְמוּת שֶׁל אָדָם, מִשּׁוּם שְׂכֻלָּל אֶת כֹּל הַגּוֹנִים וְכֹל הַדְּמִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאֵה, כֹּל מִי שֶׁהוּא תַחַת שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל אָדָם, נִקְרָא אִישׁ, מִשּׁוּם שֶׁהַתְּתַקֵּן בְּגוֹן שֶׁל אָדָם מִדְּרָגָה אַחֲרַת שְׁהִיְתָה לוֹ בְּרָאוּשָׁה. שְׁלֵמוֹתָנוּ בְּסוּד עֲלוֹנוֹ בְּסִפְרָא דְצַנִּיעוֹתָא, כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם, יָרַד בְּדְמוּת קְדוּשָׁה עֲלוֹנוֹהָ, וְיָרַדוּ עִמּוֹ שְׁתֵּי רוּחֹת מִשְׁנֵי צְדִידִים, מִיָּמִין וּמִשְׂמָאל, הַכֹּלֵל שֶׁל אָדָם. וְהָרוּחַ שֶׁל הַיָּמִין נִקְרָאת נְשֵׁמָה קְדוּשָׁה, שְׂכָתוּב (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נְשֵׁמַת חַיִּים. וְהָרוּחַ שֶׁל הַשְּׂמָאל נִקְרָאת נְפֶשׁ חַיָּה, וְהִיְתָה הוֹלֵכֶת וְיוֹרֶדֶת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, וְלֹא מִתְּשַׁבֵּת עִם הָאֲחֵרָת.

וּבְגִין כִּף לֹא אֶתְחַזִּי (כ"א אֶתְחַזִּי) הָאִי דִּיּוֹקְנָא, אֲלֵא בְּדִיּוֹקְנָא דְאֶתְחַזִּי לִיָּה, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מַלְאָכָה. כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, דְאִיהוּ שְׁלֵמוֹתָא דְכֹלָא, וּכְלָלָא דְכֹלָא.

הַתַּנָּא, בְּשֵׁשִׁי נִבְרָא אָדָם, בְּשֵׁעָה שְׁנֵשְׁלֹם הַכֶּסֶף. וְנִקְרָא כֶּסֶף, דְכְּתִיב, (מַלְכִים א, י) שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכֶסֶף. וְלִפְיֶכֶךְ נִבְרָא הָאָדָם בְּשֵׁשִׁי, שֶׁהוּא רָאוּי לֵישֵׁב עַל הַכֶּסֶף. וְתַנָּא כִּינּוּן דְנִבְרָא אָדָם אֶתְתַּקֵּן כֹּלָא, וְכֹל מֵהַ דְלַעֲיִלָּא וְתַתָּא, וְכֹלָא אֶתְכֻלִּיל בְּאָדָם.

הַתַּנָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתִיב (יְחֻזְקָא לֵא) וְדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, כֹּלָּלָא דְכֹלָּלָא, וְכֹלָּלָא כְּלִילָן בְּהָאִי דִּיּוֹקְנָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב (יְחֻזְקָא לֵא) וּפְנֵי אַרְיָה אֵל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם, וּפְנֵי שׁוֹר (דף מ"ח ע"ב) מִהַשְּׂמַאל לְאַרְבַּעַתָּן, אָמַר לִיָּה כֹּלָּלָא אִפִּי אָדָם הוּוּ, וּבְהָהוּא דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, אֶתְחַזִּיין כֹּל גּוֹנוֹנִין וְכֹל דִּיּוֹקְנִין. כְּמָה דְתַנִּין אֲנָפוּי אֲנָפוּי נֶשֶׁרָא, לֹא הוּא נֶשֶׁרָא, אֲלֵא דְאֶתְחַזִּי בְּדִיּוֹקְנָא דְאָדָם, מִשּׁוּם דְכֻלִּיל כֹּל גּוֹנוֹנִין וְכֹל דִּיּוֹקְנִין.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חַזִּי, כֹּל מָאן דְאִיהוּ תַחַת שְׁוֹלְטָנֵי דְאָדָם, אֶתְקַרֵּי אִישׁ. מִשּׁוּם דְאֶתְתַּקֵּן בְּגוֹנוֹנָא דְאָדָם, מִדְּרָגָא אַחֲרָא דְהוּא בִּיהַ בְּקַדְמִיתָא. דְתַנָּא בְּרָזָא עֲלָאָה בְּסִפְרָא דְצַנִּיעוֹתָא, כִּד אֶתְבְּרִי אָדָם, נַחַת בְּדִיּוֹקְנָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְנַחַתוּ עִמֶּיהָ תַרְיַן רוּחִין, מִתַּרְיַן סְטְרִין, מִיָּמִינָא וּמִשְׂמָאלָא, כֹּלָּלָא דְאָדָם. וְרוּחָא דִּימִינָא, אֶתְקַרֵּי נְשֵׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נְשֵׁמַת חַיִּים. וְרוּחָא דְשְׂמָאלָא, אֶתְקַרֵּי נְפֶשׁ חַיָּה, וְהוּא אֲזִיל וְנַחֲתִית מִעֲלִילָא לְתַתָּא, וְלֹא אֶתִּישְׁבָא בְּהָרִי אַחֲרָא.

כַּאֲשֶׁר נִכְנְסָה הַשְּׁבִת וְאָדָם הָיָה
חוֹטֵא, נֶעֱשׂוּ (נִשְׁפָּעוּ) מֵאוֹתָהּ רוּחַ
הַשְּׁמַאֵל בְּרִיּוֹת שֶׁמִּתְפַּשְׁטוֹת
בְּעוֹלָם, וְגוֹפֵס לֹא הִסְתַּיִם,
וְהִתְחַבְּרוּ עִם גּוֹף הָאָדָם הַזֶּה, עִם
זָכָר וְנִקְבָּה, וְנִלְדוּ בְּעוֹלָם. וְאֵלוּ
נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. לְמַדְנוּ,
הָעֲלִיּוֹנִים מֵהֶם שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ
לְמִטָּה וְתַלְוִיִּים בְּאוֹיֵר, וְשׁוֹמְעִים
מֵה שֶׁשׁוֹמְעִים מְלַמְעֵלָה, וּמֵהֶם
יּוֹדְעִים אוֹתָם הָאֲחֵרִים לְמִטָּה.
לְמַדְנוּ מֵהַנִּיצוּץ הַקָּשָׁה יּוֹצְאִים
שֶׁלֵּשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחֲמֵשֶׁה
נִיצוּצוֹת, חֲקוּקִים וְאֲחוּזִים יַחַד
מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרָאִים גְּבוּרוֹת,
(וּמִתְלַבְּדִים) יַחַד וְנֶעֱשׂוּ אֶחָד (גּוֹף).
וּכְשֶׁאֵלֶּה נִכְנְסִים לְגוֹף, הוּא נִקְרָא
אִישׁ. (וְלֹא אִישׁ יְהוָה) זֶה שֶׁשְּׁנִינּוּ, אִישׁ
תָּם וְיִשָּׁר אִישׁ צְדִיק. וְהָאִישׁ שֶׁל
פֶּאן, פְּתוּב אִישׁ מְלַחֵמָה, שֶׁהִפְלִ
עוֹלָה דִין, וְהִפְלֵ אֶחָד. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, לְמָה? לֹא הָיָה בְּיָדוֹ (שֶׁל
רַבִּי יִצְחָק)? בָּאוּ שָׂאֵלוּ לְפָנָי רַבִּי
שֶׁמְעוֹן. אָמַר לָהֶם, עוֹד קָשָׁה,
שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁפְּתוּב, (בְּרֵאשִׁית ב)
לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לִקְחָה
זֹאת. וְשְׁנִינּוּ, מִי זֶה אִישׁ חֶסֶד,
וְכֵאן אֲמַרְתֶּם שֶׁהוּא דִין?

אֵלֶּה כֵּן לְמַדְנוּ, הַכֹּל הוּא
בְּמִשְׁקַל אֶחָד עוֹלָה, וְהַכֹּל אֶחָד.
וּמִשׁוֹם שֶׁהַדִּינִים הִתְחַתְּנוּ
אֲחוּזִים (וּמִתְלַבְּדִים) וּמְחַבְּרִים
בְּשִׁעְרוֹתָיו שֶׁל זֶה, הוּא נִקְרָא
הַדִּין הַקָּשָׁה, וּכְשֶׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ
הַשְּׁעָר שֶׁל הָרֵאשׁ - נִמְתָּק,
וְהַדִּינִים שֶׁל מִטָּה לֹא מִזְדַּמְנִים,
וּמִשׁוֹם כֵּן נִקְרָא טְהוֹר. שֶׁלֹּא
נִקְרָא טְהוֹר, אֲלֵא כְּשִׁיּוּצָא מִצַּד
הַטְּמֵאָה, וּכְשִׁיּוּצָא מִצַּד הַטְּמֵאָה
נִקְרָא טְהוֹר, שֶׁפְּתוּב (אִיּוֹב יד) מִי יִתֵּן
טְהוֹר מִטְּמֵא. מִטְּמֵא וְדֹאֵי, וְכֵאן
פְּתוּב וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֵאשׁוֹ קֶרֶחַ
הוּא טְהוֹר הוּא.

וְכֵאן רֵאשׁ, בְּרֵאשׁ הָאִישׁ הַזֶּה

בְּרֵיּוֹת עֵייל שְׁבִתָּא, וְהוּא חֵב אָדָם,
אֲתַעְבִּידוּ (נ"א אֲתַנְגִּידוּ) מֵהָהוּא רִוְחָא
שְׁמַאֲלָא, בְּרִיּוֹן מִתְפַּשְׁטוֹן בְּעֵלְמָא, וְלֹא
אֲסַתְיִמוּ גּוֹפָא דְלַהוֹן. וְאֲתַחְבְּרוּ בְּהַאי גּוֹפָא
דְאָדָם, בְּדַכּוּרָא וְנוֹקְבָא, וְאֲתִילִידוּ בְּעֵלְמָא.
וְאֵלִין אֲקָרוּן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. תְּנָא, עֲלֵאִין
מִנְיֵיהוּ דְלֹא אֲתַדְבְּקוּ לְתַתָּא, וְתִלְיִין בְּאוֹרָא,
וְשִׁמְעִין מֵה דְשִׁמְעִין מְלַעֲיֵלָא. וּמִנְיֵיהוּ יִדְעִין
אֵינּוֹן אֲחֵרְנִין לְתַתָּא.
תְּנָא, מִן בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, נִפְקִין תְּלַת מְאָה
וְעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ וְחִמְשׁ נִיצוּצֵי, מִתְגַּלְפִּין
וּמִתְאַחֲדוֹן פְּחָדָא מְסַטְרָא דְגְבוּרָה, דְאֲקָרוּן
גְבוּרוֹת, (ס"א וּמְתַלְבְּדוֹ) פְּחָדָא, וְאֲתַעְבִּידוּ
חַד. (נִפְסָא) וְכַד עֵיילִין אֵלִין בְּגּוֹפָא, אֲקָרִי
אִישׁ. (ס"א וְלֹא אִישׁ דָּא) דָּא דְתַנְיִנּוֹן אִישׁ תָּם וְיִשָּׁר
אִישׁ צְדִיק, וְאִישׁ דְהִכָּא, אִישׁ מְלַחֵמָה כְּתִיב,
דְּכֹלָא סְלִיק דִּינָא, וְכֹלָא חָדָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
אֲמַאי. לֹא הָוּה בִּידֵיהּ (דְּרַבִּי יִצְחָק). אֲתוּ שְׂאִילוּ
קָמִיהּ דְרַבִּי שֶׁמְעוֹן, אָמַר לוֹן, תּוּ קִשְׂיָא, דְהָא
תְּנִינּוֹן כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ב) לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ
לִקְחָה זֹאת, וְתַנְיִנּוֹן מֵאֵן אִישׁ דָּא חֶסֶד, וְהִכָּא
אֲמַרְתִּי דְהוּא דִּינָא.

אֵלֶּה הַכִּי תֵאנָא, פְּלֵא הוּא בְּחַד מִתְקַלָּא סְלִקָּא,
וְכֹלָא חַד. וּמִשׁוֹם דְּדִינֵי תַתָּאִי
מִתְאַחֲדוֹן (נ"א וּמְתַלְבְּדוֹ) וּמִתְחַבְּרוֹן בְּשִׁעְרוֹי דְהַאי.
אֲקָרִי הוּא דִּינָא קִשְׂיָא, וְכַד אֲתַעְבְּר מִנְיָה
שְׁעָרָא דְרִישָׁא, אֲתַבְּסֵם, וְדִינִין דְלְתַתָּא לֹא
אֲזִדְמְנוּ. וּבְגִין כֵּן אֲקָרִי טְהוֹר. דְלֵא אֲקָרִי
טְהוֹר, אֲלֵא כַד נִפִּיק מְסַטְרָא דְמְסַאָבָא, וְכַד
נִפִּיק מִן מְסַאָבָא, אֲקָרִי טְהוֹר. דְכְּתִיב, (אִיּוֹב יד)
מִי יִתֵּן טְהוֹר מִטְּמֵא. מִטְּמֵא וְדֹאֵי, וְהִכָּא כְּתִיב,
וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֵאשׁוֹ קֶרֶחַ הוּא טְהוֹר הוּא.
וְתֵא חֲזִי, בְּרִישָׁא דְהַאי אִישׁ, בּוּצִינָא

ניצוץ הקשה, ומשום כך גלגלת הראש של זה אדמה כלה כשושנה, והשערות אדמות בתוך אדמות, ותלויים ממנו כתרים תחתונים שלמטה שמעוררים דינים בעולם, וכשעובר ממנו השער ונגלש, מהחסד העליון הפל נמתק, ונקרא טהור על שמו. אמר רבי יהודה, אם נקרא על שמו - קדוש נקרא ולא טהור? אמר לו, לא כך, שקדוש לא נקרא אלא כשהשער תלוי, שהקדשה תלויה בשער, שכתוב (במדבר ו) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. וזה נקרא טהור, מהצד שתלויים למטה ממנו. ומשום כך עובר ממנו השער ונטהר.

ובא ראה, כל מי שהוא מצד הדין והדינים נאחזים בו, לא נטהר, עד שעובר ממנו השער. ומשעובר ממנו השער, נטהר. ואם תאמר אדם - לא כך, שהרי הוא שלמות הכל, ונמצאים בו רחמים. משום כך לא כך, שכל הקדשות והקדושים התניחו בו. אבל זה - הוא דין, והדינים אחוזים בו, לא נמתק עד שעובר ממנו השער.

בא ראה, שהרי הלויים שבאו מצד הדין הזה לא נטהרים עד שעובר מהם השער, שכתוב (שם ח) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו'. וכדי שימתקו יותר, צריך הפהן, שהוא מצד חסד העליון, להרים אותם, שכתוב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'. כמו שהוא לאיש הזה שלמעלה, שכאשר רוצה להתמתק יותר, מתגלה בו חסד עליון, ונמתק. וממתיק הוא למטה.

והאיש הזה הוא בכלל של אדם, וכשוצה הקדוש ברוך הוא

דקדוניתא. ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי, סומקא כלא כוורדא, ושערי סומקי בגו סומקי, ותליין מניה בתרין תפאין דלתתא, דמתערין דינין בעלמא. וכד אתעבר מניה שערא ואתגליש, מחסד עלאה אתבסם כלא, ואתקרי טהור על שמייה.

אמר רבי יהודה, אי אתקרי על שמייה, קדוש אתקרי, ולא טהור. אמר ליה לאו הכי, דקדוש לא אתקרי אלא כד תלי שערא. דקדושה בשערא תלי, דכתיב, (במדבר ו) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. והאי אקרי טהור, מסטרא דתליין לתתא מניה, ובגיני כך אתעבר מניה שערא, ואתדכיא.

ותא חזי כל מאן דאיהו מסטרא דדינא, ודינין מתאחדין ביה, לא אתדכי, עד דאתעבר מניה שערא, ומדאתעבר מניה שערא אתדכי. ואי תימא אדם. לאו הכי, דהא הוא שלימותא דכלא, ורחמי אשתכחו ביה. בגין כך לאו הכי דכלהו קדושאן וקדישין אתיחדו ביה. אבל האי, הוא דינא, ודיני אתאחדן ביה, לא אתבסם עד דאתעבר מניה שערא.

תא חזי, דהא ליואי דאתו מהאי סטרא דדינא, לא מתדכאן עד דאתעברו מנהון שערא, דכתיב, (במדבר ח) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו'. ובגין דיתבסמון יתיר, בעי כהנא דאתא מסטרא דחסד עלאה, לארמא לון, דכתיב, (במדבר ח) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יי'. כמה דאיהו להאי איש דלעילא, דכד בעי לאתבסמא (דף מ"ט ע"א) יתיר, אתגלייא ביה חסד עלאה, ואתבסם. ומבסם הוא, לתתא.

והאי איש בכלל דאדם הוא. וכד בעי קדשא בריך הוא לאגחא קרבא, בהאי איש אגח

לְהִלָּחֵם בְּקָרֵב, בְּאִישׁ הַזֶּה הוּא
נִלְחָם בָּהֶם בְּקָרֵב, שְׁפָתוֹב (שמות
טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, בְּאִישׁ הַזֶּה
מִמֶּשׁ. וְלֹא נִלְחָם בָּהֶם בְּקָרֵב, עַד
שְׁעוֹבֵר לוֹ שְׁעַר הָרֶאֶשׁ, כְּדִי
שִׁישְׁתַּלְשְׁלוּ מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוֹתָם,
וְיִשְׁכְּרוּ כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים
הָאֲחוּזִים בְּשַׁעְרוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(ישעיהו ז) בְּיֹם הַהוּא יִגְלַח ה' וְגו',
בְּעֶבְרֵי נֶהָר בְּמִלְךְ אֲשׁוֹר אֵת
הָרֶאֶשׁ וְשַׁעַר הָרִגְלִים וְגַם אֵת הַזֶּקֶן
הַזֶּקֶן תִּסְפֶּה.

הַתֵּאֲנָא, וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטֹהָרִים. מָאִי וְכֹה.
כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָא, הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי
חֲטָאת, שְׁיֹרֵי טַלָא דְבְדוּלְחָא הֲכָא מִי חֲטָאת,
דְּאִינוּן שְׁיֹרֵי טַלָא. לְזִמְנָא דְאֵתִי כְתִיב, (יחזקאל
לו) וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם וְכַבְּסוּ
בְּגְדֵיהֶם, כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָא, דְתִקְוֹנוּי דְהֵאִי אִישׁ
אֲתַסְחֹן בְּחֶסֶד עֲלָאָה וְאֲתַדְכִּי מִכְּלָא.
וְתַגִּינוּ, אֲמָאִי כְתִיב בְּתַעַר וְלֹא בְמִסְפָּרִים. אֲלָא
מִשׁוּם דִּיתַעְבֵּר שְׁעָרָא בְּשִׁרְשׁוּי,
וְיִתַעְבְּרוּן מַנִּיָּה דִינִין תַּתְּאִין מִשׁוּלְשׁוּלִיָּהוּן.
וְלְזִמְנָא דִּיתַפְשְׁרוּן עוֹבְדִין לְתַתָּא, זְמִין קַדְשָׁא
בְּרִיף הוּא שְׁעָרָא דָא לְאֵעְבְּרָא לִיָּה, וְלִמְגַלְשִׁיָּה
בְּגִין דְלֹא יִצְמַח וְיִרְבֶּה, דְכְתִיב כִּי יִמְרַט רֹאשׁוֹ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רַב מִכָּל לִיּוֹאֵי, קִרְחַ הוּא,
דְּעַבְדִּיָּה קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא
דְלַעֲיִלָא, וְקַרְיִיָּה קִרְחַ. אִימְתִי. בְּשַׁעְתָּא דְגַלִּישׁ
בְּגִינִיָּה לְהֵאִי אִישׁ, דְכְתִיב קִרְחַ הוּא.

וְשִׁנְיָנוּ, לְמָה כְּתוּב בְּתַעַר, וְלֹא
בְּמִסְפָּרִים? אֲלָא, מִשׁוּם שְׁיַעְבֵּר
הַשַּׁעַר בְּשִׁרְשׁוֹ וְיַעְבְּרוּ מִמֶּנּוּ
הַתַּחְתּוֹנִים הַדִּינִים
מֵהִשְׁתַּלְשְׁלוֹתָם. וּבְזִמְן שְׁיִכְשְׁרוּ
הַמַּעֲשִׂים לְמִטָּה, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר לוֹ אֵת הַשַּׁעַר
הַזֶּה וְלִגְלַח אוֹתוֹ, כְּדִי שְׁלֹא יִצְמַח
וְיִרְבֶּה, שְׁפָתוֹב כִּי יִמְרַט רֹאשׁוֹ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, גְּדוּל מִכָּל הַלְוִיִּם
הִיָּה קִרְחַ, שְׁעֵשָׂה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה,
וְקָרָא לוֹ קִרְחַ. מִתִּי? בְּשַׁעָה
שְׁגַלַח בְּשִׁבִּילוֹ אֵת הָאִישׁ הַזֶּה,
שְׁפָתוֹב קִרְחַ הוּא.

וּבְשִׁרְאָה קִרְחַ אֵת רֹאשׁוֹ בְּלִי
שַׁעַר וְרָאָה אֵת אֶהְרֹן מִתְקַשֵּׁט
בְּקַשׁוּטֵי מַלְכִּים, הַזֶּדִּלְזֹל בְּעִינָיו
וְקָנָא לְאֶהְרֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי עֲשִׂיתִי אוֹתְךָ כְּמוֹ
שְׁלִמְעֵלָה, לֹא רְצִיתָ לַעֲלוֹת
לְעִלְיוֹנִים, רַד לְמִטָּה וְתִהְיֶה בַתַּחְתּוֹנִים. שְׁפָתוֹב (במדבר טו) וְיִרְדּוּ חַיִּים שְׁאוּלָה. מֵהוּ הַשְּׁאוּל?

בְּהוּ קָרְבָא, דְכְתִיב (שמות טו) יִי' אִישׁ מִלְחָמָה,
בְּהֵאִי אִישׁ מִמֶּשׁ. וְלֹא אָנַח בְּהוּ קָרְבָא, עַד
דְּאֵעְבֵּר לִיָּה שְׁעָרָא דְרִישָׁא, בְּגִין דִּישְׁתַּלְשְׁלוּן
מִשְׁלִשְׁוִלִיָּהוּן, וְיִתַּבְרוּן כָּל אִינוּן כְּתָרִין
דְּמִתְאַחֲדִין בְּשַׁעְרֵי. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיהו ז)
בְּיֹם הַהוּא יִגְלַח יִי' וְגו'. בְּעֶבְרֵי נֶהָר בְּמִלְךְ
אֲשׁוֹר אֵת הָרֶאֶשׁ וְשַׁעַר הָרִגְלִים וְגַם אֵת הַזֶּקֶן
תִּסְפֶּה.

וְתַגִּינוּ, אֲמָאִי כְתִיב בְּתַעַר וְלֹא בְמִסְפָּרִים. אֲלָא
מִשׁוּם דִּיתַעְבֵּר שְׁעָרָא בְּשִׁרְשׁוּי,
וְיִתַעְבְּרוּן מַנִּיָּה דִינִין תַּתְּאִין מִשׁוּלְשׁוּלִיָּהוּן.
וְלְזִמְנָא דִּיתַפְשְׁרוּן עוֹבְדִין לְתַתָּא, זְמִין קַדְשָׁא
בְּרִיף הוּא שְׁעָרָא דָא לְאֵעְבְּרָא לִיָּה, וְלִמְגַלְשִׁיָּה
בְּגִין דְלֹא יִצְמַח וְיִרְבֶּה, דְכְתִיב כִּי יִמְרַט רֹאשׁוֹ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רַב מִכָּל לִיּוֹאֵי, קִרְחַ הוּא,
דְּעַבְדִּיָּה קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא
דְלַעֲיִלָא, וְקַרְיִיָּה קִרְחַ. אִימְתִי. בְּשַׁעְתָּא דְגַלִּישׁ
בְּגִינִיָּה לְהֵאִי אִישׁ, דְכְתִיב קִרְחַ הוּא.

וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטֹהָרִים. מָאִי וְכֹה.
כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָא, הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי
חֲטָאת, שְׁיֹרֵי טַלָא דְבְדוּלְחָא הֲכָא מִי חֲטָאת,
דְּאִינוּן שְׁיֹרֵי טַלָא. לְזִמְנָא דְאֵתִי כְתִיב, (יחזקאל
לו) וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם וְכַבְּסוּ
בְּגְדֵיהֶם, כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָא, דְתִקְוֹנוּי דְהֵאִי אִישׁ
אֲתַסְחֹן בְּחֶסֶד עֲלָאָה וְאֲתַדְכִּי מִכְּלָא.
וְתַגִּינוּ, אֲמָאִי כְתִיב בְּתַעַר וְלֹא בְמִסְפָּרִים. אֲלָא
מִשׁוּם דִּיתַעְבֵּר שְׁעָרָא בְּשִׁרְשׁוּי,
וְיִתַעְבְּרוּן מַנִּיָּה דִינִין תַּתְּאִין מִשׁוּלְשׁוּלִיָּהוּן.
וְלְזִמְנָא דִּיתַפְשְׁרוּן עוֹבְדִין לְתַתָּא, זְמִין קַדְשָׁא
בְּרִיף הוּא שְׁעָרָא דָא לְאֵעְבְּרָא לִיָּה, וְלִמְגַלְשִׁיָּה
בְּגִין דְלֹא יִצְמַח וְיִרְבֶּה, דְכְתִיב כִּי יִמְרַט רֹאשׁוֹ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רַב מִכָּל לִיּוֹאֵי, קִרְחַ הוּא,
דְּעַבְדִּיָּה קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא
דְלַעֲיִלָא, וְקַרְיִיָּה קִרְחַ. אִימְתִי. בְּשַׁעְתָּא דְגַלִּישׁ
בְּגִינִיָּה לְהֵאִי אִישׁ, דְכְתִיב קִרְחַ הוּא.

וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטֹהָרִים. מָאִי וְכֹה.
כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָא, הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי
חֲטָאת, שְׁיֹרֵי טַלָא דְבְדוּלְחָא הֲכָא מִי חֲטָאת,
דְּאִינוּן שְׁיֹרֵי טַלָא. לְזִמְנָא דְאֵתִי כְתִיב, (יחזקאל
לו) וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם וְכַבְּסוּ
בְּגְדֵיהֶם, כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָא, דְתִקְוֹנוּי דְהֵאִי אִישׁ
אֲתַסְחֹן בְּחֶסֶד עֲלָאָה וְאֲתַדְכִּי מִכְּלָא.
וְתַגִּינוּ, אֲמָאִי כְתִיב בְּתַעַר וְלֹא בְמִסְפָּרִים. אֲלָא
מִשׁוּם דִּיתַעְבֵּר שְׁעָרָא בְּשִׁרְשׁוּי,
וְיִתַעְבְּרוּן מַנִּיָּה דִינִין תַּתְּאִין מִשׁוּלְשׁוּלִיָּהוּן.
וְלְזִמְנָא דִּיתַפְשְׁרוּן עוֹבְדִין לְתַתָּא, זְמִין קַדְשָׁא
בְּרִיף הוּא שְׁעָרָא דָא לְאֵעְבְּרָא לִיָּה, וְלִמְגַלְשִׁיָּה
בְּגִין דְלֹא יִצְמַח וְיִרְבֶּה, דְכְתִיב כִּי יִמְרַט רֹאשׁוֹ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רַב מִכָּל לִיּוֹאֵי, קִרְחַ הוּא,
דְּעַבְדִּיָּה קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא
דְלַעֲיִלָא, וְקַרְיִיָּה קִרְחַ. אִימְתִי. בְּשַׁעְתָּא דְגַלִּישׁ
בְּגִינִיָּה לְהֵאִי אִישׁ, דְכְתִיב קִרְחַ הוּא.

גיהנם, ששם צווחים הרשעים, ואין מי שמרחמים עליהם. ועתידים הם לחיות ולעלות קשייעורר הקדוש ברוך הוא את עצמו ולהחיותם, שכתוב (שמואל א-ב) ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

ואם מפאת פניו ימרט ראשו. למדנו, יש פנים ויש פנים. ומי הפנים הללו? אלו הם שנקראים פנים של זעם. וכל אלו שתלויים מאותם פנים חצופים, כלם תקיפים, כלם לא מרחמים. וכשעובר השער מצד אותם הפנים, כלם עוברים ונשברים. שדמדנו, כל אותם שתלויים מהשער של הראש, הם עליונים על האחרים ולא חצופים כמותם, וכל אותם שתלויים מצד השער של אותם הפנים, כלם חצופים ותקיפים, ומשום כך פניו מלהטים פאש, משום הניצוץ של הניצוץ הקשה. ובזה כתוב (איכה ד) פני ה' חלקם. (תהלים לד) פני ה' בעשי רע.

אמר רבי יצחק, מהו נגע לבן אדם? נגע ממש הוא, אם נראה לבן, והאדם לא עבר. משמע שכתוב לבן אדם. אמר רבי יוסי, שהלבן לא נראה אלא עם אדם, כמו הלבן והאדם. רבי יצחק אמר, אף על גב שהלבן נראה, אם האדם לא הולך - נגע הוא, שכתוב (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם פשלים כפשלים פשלים פשלים, כל הרחמים נמצאים, ודינים לא נמצאים. (שחרי געקרו). למד רבי אבא, כתוב נגע הוא, וכתוב נגע הוא. אחד זכר ואחד נקבה. אלא כשהנקבה נטמאת משום חטאי התחתונים, כתוב נגע הוא. וכשהזכר לא נטהר משום

ולית מאן דמרחמי עלייהו. וזמינין אינון לאחייא ולאעלא, פד יתער קדשא בריה הוא לעמיה, ולאחייא להו. דכתיב, (שמואל א, ב) יי' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

ואם מפאת פניו ימרט ראשו. (ויקרא יג) תאנא, אית פנים ואית פנים, ומאן פנים הללו. אלין אינון דאקרון פנים של זעם. וכל אלין דתליין מאינון פנים חציפין, פלהו תקיפין. פלהו דלא מרחמי, וכד אתעבר שערא מסטרא דאינון פנים, מתעברן פלהו ואתברו. דתנא, כל אינון דתליין משערא דרישא, אינון עלאין על אחרנין, ולא חציפין פוותיהו. וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון פנים, פלהו חציפין ותקיפין, ובגין כך אנפוי מתלהטן כפאשא, משום ניצוצא דבוצינא דקרדינותא. ובהאי כתיב, (איכה ד) פני יי' חלקם. (תהלים לד) פני יי' בעושי רע.

אמר רבי יצחק מהו נגע לבן אדם. נגע ממש הוא, אי חוורא אתחזי, וסומקא לא אתעבר. משמע דכתיב לבן אדם. אמר רבי יוסי, דחוורא לא אתחזי אלא בסומקא, כגוונא חוורא וסומקא. רבי יצחק אמר, אף על גב דחוורא אתחזי, אי סומקא לא אזיל, נגע הוא. דכתיב, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם פשלים כפשלים פשלים פשלים, וכד אתחווור, פלא רחמי אשתכחו, ודינין לא אשתכחו. (פ"א דהא אתעקרו). תאני רבי אבא, פתיב נגע הוא, וכתיב נגע היא. חד דכר וחד נוקבא. אלא כד נוקבא, אסתאבת בגין חובי תתאי, פתיב נגע היא. וכד דכר לא אתדכי בגין חובי תתאי, פתיב נגע הוא.

נגע הוא. וכשהזכר לא נטהר משום

והדברים הללו נודעים לכהן, הדינים שבאים מזה והדינים שבאים מזה. ונודעים הקרבנות שצריך להקריב, שכתוב זכר תמים, וכתוב נקבה תמימה וביאנה. שהרי הדברים נודעים מאיפה באו הדינים ומאיפה אותם החטאים, שאחוזים בזה או בזה. ועל פן פתוב, (תהלים נא) זכחי אלהים רוח נשברה. להוציא שאר הקרבנות שלא כתוב רוח נשברה, שהם שלום לעולם ושמחת העליונים והתחתונים.

ואם יראנה הפהן. שנה רבי יוסי, פתוב (תהלים סה) שמע תפלה עדיך וגו'. שמע תפלה - זה הקדוש ברוך הוא. רבי חזקיה אמר, שמע תפלה? ! שומע תפלות היה צריך להיות! מה זה שמע תפלה? אלא תפלה זו כנסת ישראל, שהיא תפלה, שכתוב (שם קט) ואני תפלה. (תהלים טט) ואני תפלה וידוד אמר אותה בשביל כנסת ישראל. ומה שאמר ואני תפלה, הכל אחד, ועל זה שמע תפלה, וזו תפלה של יד, שכתוב (שמות יג) על ידכה, בה"א.

עדיך כל בשר יבאו - בשעה שהגוף שרוי בצער, במחלות ומכות, כמו שנאמר ובשר פי יהיה בעורו. את הנגע בעור הבשר. הבשר החי. ובגין כך לא פתיב, כל רוח יבאו, אלא כל בשר יבאו. מה זה עדיך? אלא כמו שנאמר והובא אל הפהן, זה הוא הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ואם יראנה הפהן. בא ראה, במקום אחד אהרן הפהן, ובמקום אחר הפהן סתם, וזה הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יצחק, והרי פתוב נגע צרעת פי תהיה באדם והובא אל הפהן, אם הכי דא קדשא בריך הוא. אמר ליה אין. בגין דביה

ואשתמודען מלין אלין לגבי כהנא, דינין דאתו מהאי, ודינין דאתו מהאי.

ואשתמודען קרבני דבעיין לקרבא, דכתיב זכר תמים. וכתוב נקבה תמימה וביאנה, דהא אשתמודען מלי, מאן אתו דינין, ומאן אינון חובי. דאתאחדן בהאי או בהאי. ועל דא פתיב, (תהלים נא) זכחי אלהים רוח נשברה. לאפקא שאר קרבנין דלא כתיב רוח נשברה, דאינון שלמא לעלמא, וחדוה דעלאין ותתאין.

ואם יראנה הפהן. (ויקרא יג) תאני רבי יוסי, פתיב (דף נ"ט ע"ב) (תהלים סה) שמע תפלה

עדיך וגו'. שמע תפלה, דא קדשא בריך הוא. רבי חזקיה אמר, שומע תפלה, שומע תפלות מיבעי ליה, מהו שומע תפלה. אלא תפלה, דא כנסת ישראל, דאיהי תפלה, דכתיב, (תהלים קט) ואני תפלה (ס"א) (תהלים טט) ואני תפלה וידוד בגין כנסת ישראל קאמר לה. ומה דאמר ואני תפלה, כלא חד, ועל דא שומע תפלה, ודא תפלה של יד, דכתיב, (שמות יג) על ידכה בה"א. עדיך כל בשר יבאו. בשעתא דגופא שריא בצערא, במרעין במכתשין. כמה דאת אמר ובשר פי יהיה בעורו. את הנגע בעור הבשר. הבשר החי. ובגין כך לא פתיב, כל רוח יבאו, אלא כל בשר יבאו. מהו עדיך. אלא כמה דאתמר, והובא אל הפהן, דא הוא קדשא בריך הוא. הדא הוא דכתיב, ואם יראנה הפהן. תא חזי, באמר חד אהרן הפהן, ובאתרא אחרא הפהן סתם, ודא קדשא בריך הוא.

אמר רבי יצחק, והא כתיב נגע צרעת פי תהיה באדם והובא אל הפהן, אי הכי דא קדשא בריך הוא. אמר ליה אין. בגין דביה

הוא? אָמר לוֹ, כֵּן, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ תְלוּיָהּ כֹּל טְהוּרָה וְכֹל קִדְשָׁהּ. אָמר לוֹ, אִם כֵּן, לָמָּה וְהוּבָא? וְהַעֲלָה הִיא צְרִיף לְהִיּוֹת! אָמר לוֹ, כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר (שם כז) וְהוּבָא אֶת בְּדִיו בְּטַבְעוֹת, דְּעִיִּיל דָּא כְּגוּ דָּא. אוּף הָכָא וְהוּבָא, דִּיפְנִסוּן לִיָּה לְכַהֲנָא, לְדַפְּאָה לִיָּה (כִּד אַהֲדַר בֵּית) וַיַּעֲלוּן מְלָה קַמִּיָּה.

אָמר רַבִּי יִצְחָק, הִכִּי תַנִּינָן, נִגְעָה צְרַעַת. נִגְעָה הוּא דִּינָא תְקִיפָא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא. צְרַעַת: נִגְעָה - הוּא הַדִּין הַקָּשָׁה הַשְּׂרוּי בְּעוֹלָם. צְרַעַת - הַסְּגָרָה, כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר הַסְּגָר הָאוּר הַעֲלִיּוֹן. הַסְּגָר שֶׁל הַטּוֹב הַעֲלִיּוֹן שֶׁלֹּא יוֹרֵד לְעוֹלָם. כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם - בְּאָדָם סָתָם. וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן - זֶה הַכֹּהֵן שֶׁלֹּמְטָה, וְהוּא מְתַקֵּן לְפָתַח אוֹתוֹ הַסְּגָר וְלַהֲדַלִּיק מְאוּרוֹת, שְׂיִמְצָאוּ עַל יְדוֹ בְּרִכּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וַיַּעֲבֹר וַיִּסְתַּלַּק אוֹתוֹ הַנִּגְעָה, וַיִּשְׂרֶה אוֹר שֶׁל רַחֲמִים עַל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כֵּן וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן.

אָמר רַבִּי אַבְּא, רְאִיתִי אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא מְשַׁגְּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים בְּכַבּוֹד רַבּוֹנָם. כְּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל, (ויקרא כ) אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי. וְכַתוּב (שם) וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'. אִם הֵם מִתְרַחֲקִים, אֵיפֹה הַקִּדְשָׁה שֶׁלָּהֶם? הֲרֵי רְצוֹנָם הַתְּרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְהַפְּתוּב מִכְרִיז וְאוֹמֵר, (תהלים לב) אֵל תִּהְיוּ כְּסוּסֵי כְּפָרֵד אֵין הַבִּין, בְּמָה אֲתַפְּרֹשֵׁן בְּנֵי נֶשָׂא מְסוּס וּפְרָד, בְּקִדּוּשָׁה דְּגִרְמִיָּהוּ, לְאַשְׁתַּכַּחא שְׁלִימִין וְרִשְׁימִין מִכְּלָא.

וְעַל כֵּן זְווגָא דְּבְנֵי נֶשָׂא הוּא בְּזַמְנִין יְדִיעָן, לְכוּוּנָא רַעוּתָא לְאַתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וְהָא אֲתַעְרוּ, בְּפַלְגוֹת לִילְיָא קְדֻשָׁא בְּרִיף הוּא עָאל בְּגַנְתָּא דְּעַדָן, לְאַשְׁתַּעֲשַׂעָא עִם צְדִיקֵיָא, וּכְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לִיָּה לְקוּדְשָׁא

תְלוּיָא כֹּל דְּכִיּוּתָא וְכֹל קִדְשָׁה. אָמר לִיָּה, אֵי הִכִּי, אָמַי וְהוּבָא, וְהוּעֲלָה מִיבְעֵי לִיָּה. אָמר לִיָּה, כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר (שמות כז) וְהוּבָא אֶת בְּדִיו בְּטַבְעוֹת, דְּעִיִּיל דָּא כְּגוּ דָּא. אוּף הָכָא וְהוּבָא, דִּיפְנִסוּן לִיָּה לְכַהֲנָא, לְדַפְּאָה לִיָּה (כִּד אַהֲדַר בֵּית) וַיַּעֲלוּן מְלָה קַמִּיָּה.

אָמר רַבִּי יִצְחָק, הִכִּי תַנִּינָן, נִגְעָה צְרַעַת. נִגְעָה הוּא דִּינָא תְקִיפָא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא. צְרַעַת: נִגְעָה הוּא הַדִּין הַקָּשָׁה הַשְּׂרוּי בְּעוֹלָם. צְרַעַת - הַסְּגָרָה, כִּמּוֹ שְׁנֵאמַר הַסְּגָר הָאוּר הַעֲלִיּוֹן. הַסְּגָר שֶׁל הַטּוֹב הַעֲלִיּוֹן שֶׁלֹּא יוֹרֵד לְעוֹלָם. כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם - בְּאָדָם סָתָם. וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן. דָּא כַהֵן דִּלְתַּפְּא, דִּהוּא אֲתַתְּקֵן לְמַפְתַּח הַהוּא סְגִירוֹ, וְלְאַדְלָקָא בּוּצִינָיָא דִּישְׁתַּכַּחוּ עַל יְדוּי בְּרִכָּן לְעִילָא וְלְתַתָּא. וַיַּתְעַבֵּר וַיִּסְתַּלַּק הַהוּא נִגְעָה, וַיִּשְׂרֵי נְהִירוֹ דְּרַחֲמֵי עַל כְּלָא, וּבְגִין כֵּן וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן.

אָמר רַבִּי אַבְּא, חֲמִינָא לְאִינְהוּ בְּנֵי עֵלְמָא, דְּלָא מְשַׁגְּחִין, וְלָא יְדַעִין בְּיִקְרָא דְּמְאִרְיָהוֹן, פְּתִיב בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, (ויקרא כ) אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי. וְכַתִּיב, (ויקרא כ) וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יי'. אֵי אִינּוֹן מִתְרַחֲקוּן, אָן הוּא קִדְשָׁה דְּלַהוֹן, הָא רַעוּתָא דְּלַהוֹן אֲתַרְחַקַת מִנִּיָּה. וּקְרָא אַכְרִיז וְאוֹמֵר, (תהלים לב) אֵל תִּהְיוּ כְּסוּסֵי כְּפָרֵד אֵין הַבִּין, בְּמָה אֲתַפְּרֹשֵׁן בְּנֵי נֶשָׂא מְסוּס וּפְרָד, בְּקִדּוּשָׁה דְּגִרְמִיָּהוּ, לְאַשְׁתַּכַּחא שְׁלִימִין וְרִשְׁימִין מִכְּלָא.

וְעַל דָּא זְווגָא דְּבְנֵי נֶשָׂא הוּא בְּזַמְנִין יְדִיעָן, לְכוּוּנָא רַעוּתָא לְאַתְדַּבְּקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וְהָא אֲתַעְרוּ, בְּפַלְגוֹת לִילְיָא קְדֻשָׁא בְּרִיף הוּא עָאל בְּגַנְתָּא דְּעַדָן, לְאַשְׁתַּעֲשַׂעָא עִם צְדִיקֵיָא, וּכְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לִיָּה לְקוּדְשָׁא לְהַשְׁתַּעֲשַׂע עִם הַצְּדִיקִים, וּכְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ

בְּרִיךְ הוּא, וְהִיא שְׁעֵתָא דְרַעוּתָא לְאַתְדַּבְקָא בְּהוּ.

וְחַבְרִיָּא דְמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, מִשְׁתַּתְּפֵי בְּהַּ בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, לְשַׁבְחָא לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאַתְעַסְקֵן בְּאוּרִייתָא, שָׂאֵר בְּנֵי נֶשֶׁא כְּדִין עֵידֵן רַעוּתָא לְאַתְקַדְשָׁא בְּקַדוּשָׁה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלְכוּנָא רַעוּתָא לְאַתְדַּבְקָא בֵּיהּ. וְאַיְנוּן חַבְרִיָּא דְמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא זְוּגָא דְלֵהוּן בְּשַׁעֲתָא דְזְוּגָא אַחְרָא אֲשַׁתְּכַח, וְהֵאֵי מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת לְכוּנָא רַעוּתָא לְאַתְדַּבְקָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, דְּהוּא עֵידֵן רַעוּתָא דְמַתְּבָרְכֵן כִּלְאֵי עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי.

אִי בְּנֵי נֶשֶׁא אַתְרַחְקוּ מִנִּיהּ, וְעַבְדֵּן כְּבַעֲרִי, אֵן הוּא קַדְשָׁה דְלֵהוּן, לְאַשְׁתַּכְחָא קַדִּישֵׁין. אֵן אֵינּוּן נֶפֶשׁ אֵן קַדִּישֵׁין דְמִשְׁכֵּן מֵעִילָא. וְשַׁלְמָה מַלְכָּא צְוּוּחַ וְאָמַר, (מְשַׁלֵּי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. גַּם בְּלֹא דַעַת, מָאֵן הוּא דַעַת. דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. נֶפֶשׁ לֹא טוֹב, דָּא הוּא נֶפֶשׁ, דְּאֵינּוּן מִשְׁכֵּן בְּעוֹבְדֵייהוּ, לֹא טוֹב, דָּהּא מִסְטָרָא אַחְרָא אַתְּמִשְׁכָּאֵן עַלֵייהוּ נֶפֶשׁתָּא דְלָאוּ אִיהוּ טוֹב, בְּגִין דְלֹא מְכוּוְנֵי לְבִייהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מָאֵן דְאַתְלֵהִיט בִּיְצַר הָרַע, בְּלֹא רַעוּתָא וְכוּוְנָה דְלִבָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מִסְטָרָא דִיְצַר הָרַע אַתְּמִשְׁן עַלֵיהּ נֶפֶשׁא, דְלָאוּ אִיהִי טוֹב, דָּהּא הוּא דְכְּתִיב גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב וְאֵן פְּרַגְלִים חוּטָא. מָאֵן דְאִיהוּ אֵן פְּרַגְלִים וְדַחֵי שְׁעֵתָא בְּלֹא רַעוּתָא קַדִּישָׁא, חוּטָא.

חוּטָא וְדָאֵי, בְּכִלְאֵי. וְעַל דָּא שְׂרִיזֵין מְכַתְּשֵׁין בִּישֵׁין בְּבְנֵי נֶשֶׁא, וְאַסְהִידוּ בְּאַנְפֵייהוּ בְּחֻצֵיפּוּתָא דְלֵהוּן,

לְאַחְזָאָה דָּהּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאִיס בְּהוּ, וְלָאוּ דַעַתִּיהּ בְּהוּן, עַד דְּאֵינּוּן

בְּהֵם.

וְהַחֲבָרִים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה, מִשְׁתַּתְּפִים עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וּמִתְעַסְקִים בְּתוֹרָה לְשָׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם, אִז עַת רַצוֹן לְהַתְקַדֵּשׁ בְּקַדְשַׁת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְכוּן רַצוֹן לְדַבֵּק בּוֹ. וְאוּתָם הַחֲבָרִים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה, הַזְּוּג שְׁלֵהֶם בְּשַׁעֲה שְׁנַמְצָא זְוּג אַחַר, וְזֶה מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת, לְכוּן הַרַצוֹן לְדַבֵּק בְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא עַת רַצוֹן שְׁהַכֵּל מַתְּבָרְכִים, הַעֲלִיּוֹנִים

וְהַתְּחַתּוֹנִים.

אִם בְּנֵי אָדָם הַתְּרַחְקוּ מִמְּנוּ וְעוֹשִׂים כְּבַהֲמוֹת, אֵיפֹה הַקְּדֻשָּׁה שְׁלֵהֶם שְׁיִמְצָאוּ קְדוּשִׁים? אֵיפֹה הַנְּפִשׁוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שְׁמוֹשְׁכִים מִלְּמַעְלָה? וְשַׁלְמָה הַמֶּלֶךְ צְוּוּחַ וְאָמַר, (מְשַׁלֵּי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. גַּם בְּלֹא דַעַת, מִי הוּא הַדַּעַת? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. נֶפֶשׁ לֹא טוֹב - זֹהִי הַנְּפִשׁ שְׁהֶם מוֹשְׁכִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם. לֹא טוֹב, שְׁהִרִי מֵהַצַּד הָאֲחֵר נִמְשָׁכוֹת עַלֵיהֶם נֶפֶשׁ שְׁאִינָה טוֹב, מִשׁוּם שְׁלֹא מְכוּוְנִים לְבָם לְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מִי שְׁמַתְלֵהֵט בִּיְצַר הָרַע בְּלֵי רַצוֹן וְכוּנַת הַלֵּב לְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מֵהַצַּד שֶׁל יְצַר הָרַע נִמְשָׁכַת עַלֵיו נֶפֶשׁ שְׁאִינָה טוֹב. זֶהוּ שְׁכַתוּב גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב וְאֵן פְּרַגְלִים חוּטָא. מִי שְׁהוּא אֵן פְּרַגְלִים וְדוּחָה אֶת הַשַּׁעֲה בְּלֵי רַצוֹן קְדוֹשׁ - חוּטָא, חוּטָא וְדָאֵי בְּכֵל.

וְעַל זֶה שׁוֹרֹת מְכוֹת רַעוּת בְּבְנֵי אָדָם, וּמַעֲיָדִים בְּפִנְיֵהֶם עַל חֻצְפָּתָם, לְהִרְאוֹת שְׁהֵנָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בְּהֵם וְאֵין דַּעַתוֹ

לְאַחְזָאָה דָּהּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאִיס בְּהוּ, וְלָאוּ דַעַתִּיהּ בְּהוּן, עַד דְּאֵינּוּן

בָּהֶם, עַד שֶׁהֵם זֹכִים וּמְכַשְׂרִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כְּמַקְדָּם וּמִתְבָּרְכִים (ומשִׁהרִים). וְעַל זֶה נִדְרְעוֹת הַמִּפּוֹת לַכֹּהֵן, אוֹתָן שְׂבָאוֹת מִצַּד הַטְּמֵאָה וְאוֹתָן שְׂבָאוֹת מִהַצַּד הָאֲחֵר.

כְּמוֹ זֶה כְּתוּב, כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן וְגו', וְנִתְתִי נֹגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם. וְכִי שָׁכַר טוֹב הוּא שְׂיַמְצֵא בְּאוֹתָם שְׂזֹכִים לְהַפְסֵס לְאֶרֶץ? אֲלֵא הִנֵּה פְרֻשָׁה, לְמַצֵּא מִטְמוּנִים שֶׁהִטְמִינוּ בְּבֵיתָם, וְלִהְנוֹת בָּהֶם אֶת יִשְׂרָאֵל.

אֲבָרָה בֶּא רָאָה, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְדַבְּקִים לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָם, שֶׁכְּתוּב (מִלֵּאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אֲמַר ה'. וּמִתּוֹךְ אֶהְבֵּתוּ הַכְּנִיס אוֹתָם לְאֶרֶץ הַקִּדּוּשָׁה, לְהַשְׁרֹת שְׂכִינָתוֹ בֵּינֵיהֶם, וְשִׁיחָה דִּירוּ עִמָּהֶם, וְיִשְׂרָאֵל שְׂיַמְצֵאוּ קִדּוּשִׁים עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֶּא רָאָה, כְּתוּב (שְׂמוֹת לֵה) וְכָל הַנְּשִׂים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבֶן וְגו'. בְּשַׁעַה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה, הָיוּ אוֹמְרִים: זֶה לְמַקְדָּשׁ, זֶה לְמִשְׁכָּן, וְזֶה לְפָרֶכֶת. וְכֵן כָּל אוֹתָם הָאֲמָנִים, כְּדִי שֶׁתְּשַׁרְה קִדְשָׁה עַל יְדֵיהֶם, וּמִתְקַדְּשֵׁת אוֹתָהּ עֲבוּדָה. וּכְשֶׁעוֹלָה לְמִקְוָמוֹ, עוֹלָה בְּקִדְשָׁה.

כְּמוֹ כֵן מִי שֶׁעוֹשֶׂה עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה זָרָה אוֹ לְצַד הָאֲחֵר שְׂאִינוּ קִדּוּשׁ, פִּינּוֹן שְׂמוֹנְפִיר אוֹתוֹ עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה, הָרִי רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עָלָיו. וּכְשֶׁעוֹלָה הַמַּעֲשֵׂה, עוֹלָה בְּטְמֵאָה. הַכְּנַעֲנִיִּים הֵם עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּמִדְּבָקִים כָּלֵם יַחַד בְּרוּחַ טְמֵאָה בְּעֲבוּדָה זָרָה, וְהָיוּ בּוֹנִים בְּנִין לְפָרֻצִיפִיָּהֶם (לְטְנוּפִיָּהֶם) וְלִגְעוּלֵיהֶם לְצַד הַטְּמֵאָה לְעֲבוּדָה זָרָה. וּכְשֶׁמִּתְחִילִים לְבָנוֹת, הָיוּ אוֹמְרִים דְּבוּר. וְכִינּוֹן שְׂנוֹפֵר

זֶפֶאן (דַּרְנ' ע"א) וּמְכַשְׂרָאן עוֹבְדֵי־הוּ כְּמִלְקַדְמִין, וּמִתְבָּרְכָן (ס"א וּמִתְבָּרְכָן). וְעַל דָּא אֲשֶׁתְּמוּדְעָן מְכַתְּשִׁין לְגַבֵּי פְהָנָא, אֵינּוּן דְּאֲתִיין מִסְטְרָא דְּמִסְאַבָּא, וְאֵינּוּן דְּאֲתִיין מִסְטְרָא אֲחֵרָא.

בְּגוֹזְנָא דָּא כְּתִיב, כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן וְגו', וְנִתְתִי נֹגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם.

וְכִי אָגַר טַב הוּא, דִּישְׁתַּכַּח בְּאֵינּוּן דִּזְפֶּאן לְמִיעַל בְּאַרְעָא. אֲלֵא הָא אוּקְמוּהָ לְאַשְׁכַּחַא מִטְמוּנִין דְּאֲטְמָרן בְּבֵיתֵיהוּ, וְלִאֲהַנְּאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל.

אֲבָרָה תָּא חֲזִי, זְפֶאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוּן מִתְדַבְּקָן בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחִים לְהוּ, דְּכְתִיב, (מִלֵּאכִי א)

אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אֲמַר יי'. וּמִגּוֹ רַחִימוּתָא דִּילֵיהּ, אָעִיל לְהוּ לְאַרְעָא קְדִישָׁא, לְאַשְׁרָאָה שְׂכִינְתֵיהּ בֵּינֵיהוּ, וְלִמְהֵוִי דִּירוּחָהּ עִמָּהוֹן, וְיִשְׂרָאֵל דִּישְׁתַּפְּחוּן קְדִישִׁין עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (שְׂמוֹת לֵה) וְכָל הַנְּשִׂים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבֶן וְגו'. בְּשַׁעַתָּא דְּהוּ עֹבְדִין עֲבִידְתָּא,

הוּוּ אֲמַרִי, דָּא לְמַקְדָּשָׁא. דָּא לְמִשְׁכָּנָא. דָּא לְפָרוּכְתָּא. וְכֵן כָּל אֵינּוּן אוּמְנִין בְּגִין דִּישְׁרִי קְדֻשָׁה עַל יְדֵיהוּ, וְאֲתַקְדֵּשׁ הוּוּא עֲבִידְתָּא. וְכַד סְלִיק לְאַתְרֵיהּ, בְּקִדּוּשָׁה סְלִיק.

בְּגוֹזְנָא דָּא מָאן דְּעֵבִיד עֲבִידְתָּא לְעֲבוּדָה זָרָה, אוֹ לְסְטְרָא אֲחֵרָא, דְּלֵא קְדִישָׁא. פִּינּוֹן

דְּאֲדַפְר לֵיהּ עַל הוּוּא עֲבִידְתָּא, הָא רוּחַ מִסְאַבָּא שְׂרִיא עָלוּי, וְכַד סְלִיק עֲבִידְתָּא,

בְּמִסְאַבָּא סְלִיק. כְּנַעֲנִים פְּלַחִי לְעֲבוּדָה זָרָה אֵינְהוּ, וּמִתְדַבְּקָן פְּלַהוּ כַּחְדָּא בְּרוּחַ מִסְאַבָּא

בְּעֲבוּדָה זָרָה, וְהוּוּ בְּנִין בְּנִין לְפָרֻצִיפִיָּהוּ (ס"א לְטְנוּפִיָּיהוּ) וְלִגְעוּלֵיהוּ לְסְטְרַ מִסְאַבָּא לְעֲבוּדָה זָרָה, וְכַד שְׂרָאן לְמַבְנֵי, הוּוּ אֲמַרִי מְלָה, וְכִינּוֹן

דְּאֲתַדְכֵר בְּפוּמֵיהוּ, סְלִיק עָלֵיהּ רוּחַ מִסְאַבָּא.

בפיהם, עולה עליו רוח של טמאה.
כשעולה המעשה, הוא עולה ברוח
טמאה.

ביון שנכנסו ישראל לארץ, רצה הקדוש
ברוך הוא לטהר אותם ולקדש להם את
הארץ, ולפנות מקום לשכינה, שלא
תשרה השכינה בתוך הטמאה. ועל פן
באותו נגע צרעת היו סותרים בנינים
של עצים ואבנים שנעשו בטמאה.

בא ראה, אם המעשה הזה היה למצא
מטמונים בלבד, יחזירו האבנים אחר
כך כמות שהם למקומם, והעפר
למקומו. אבל הפסוק פותב, וחלצו
את האבנים. וכתוב ועפר אחר יקח.
כדי שתעבר רוח הטמאה, ויתפנה
ויתקדש פעת במקדם, וימצאו ישראל
בקדושה ובדיור קדוש, להשרות
ביניהם שכינה.

ועל פן, מי שבונה בנין, כשמתחיל
לבנות צריך להזכיר בפיו, שהרי
לעבודת הקדוש ברוך הוא הוא בונה,
משום שכתוב (ירמיה כב) הוי בנה ביתו
בלא צדק וגו'. ואז סיוע שמימי שורה
עליו, והקדוש ברוך הוא מזמין עליו
קדושה וקורא עליו שלום. זהו שכתוב
(איוב ה) וידעת פי שלום אהלך וגו'. מה
זה ופקדת נוך? הרי פשוטה. אבל
ופקדת, להפקיד דבור בפה כשהוא
בונה. ואז כתוב ולא תחטא. ואם לא,
הרי מזמין לביתו את הצד האחר.
כך שפן מי שבונה, ורצונו בצורה
אחרת, משום שמיוחד הבית לצד
האחר להטמא בו, הרי ודאי שורה בו
רוח של טמאה, ולא יוצא אותו אדם
מן העולם עד שנענש בבית ההוא.
ומי שדר בו יכול להנזק, שהרי בדיקה
היא שורה בה רוח טמאה, ומזיקה
מי שנמצא בה.

כד אסתליק עבידתא, ברוח מסאבא
אסתליק.

ביון דעאלו ישראל לארעא, בעא קדשא
בריה הוא לדכאה לון, ולקדשא לון
ארעא, ולאפנאה אתר לשכינתא דלא תשרי
שכינתא גו מסאבא. ועל דא בההוא נגע
צרעת, הוו סתרין בניינין דאעין ואבנין
דאתעבידו במסאבו.

הא חזי, אי עובדא דא הוה לאשפחא
מטמונין בלחודוי, יהדרון אבנין
לבתר פמה דאינון לאתרייהו, ועפרא
לאתריה. אבל קרא כתיב, וחלצו את
האבנים. וכתוב ועפר אחר יקח. בגין
דיתעבר רוח מסאבא, ויתפני ויתקדש
השתא כמלקדמין, וישתכחו ישראל
בקדושה, ובדיורא קדישא, למשרי ביניהו
שכינתא.

ועל דא מאן דבני בנין כד שארי למבני,
בעי לאדכרא בפומיה, דהא לפולחנא
דקודשא בריה הוא הוא בני. בגין דכתיב,
(ירמיה כב) הוי בונה ביתו בלא צדק וגו', וכדין
סיעתא דשמיא שארי עלוי, וקודשא בריה
הוא זמין עליה קדושתא, וקארי עליה
שלום, הדא הוא דכתיב, (איוב ה) וידעת פי
שלום אהלך וגו'. מהו (איוב ה) ופקדת נוך,
הא אוקמוה, אבל ופקדת, לאפקדא מלה
בפומא כד איהו בני. וכדין ולא תחטא
כתיב. ואי לאו הא זמין לביתיה סטרא
אחרא.

כך שפן, מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא, בגין דמיחד ביתא לסטרא אחרא,
לאסתאבא ביה. הא ודאי שריא ביה רוח מסאבא, ולא נפיק ההוא בר
נש מעלמא, עד דאתענש בההוא ביתא, ומאן דדייר ביה, יכיל לאתזקא,
דהא ההוא דירה רוח מסאבא שריא ביה, ואזיק מאן דאשתכח ביה.

ואם תאמר, במה ידוע? כגון שגזיק בבית ההוא אותו שבנה אותו, או אנשי ביתו, או בנזקי גוף, או בנזקי ממוץ, הוא ושני אחרים אחריו. הרי ודאי יברח אדם להר, ולא ידור בו. ידור במחלת עפר, ולא ידור בו.

ומשום כך הקדוש ברוך הוא חס על ישראל, שהם לא יודעים דבר בכל אותם הפתים, והוא אומר: אתם לא יודעים - אני יודע, ורשמתי אותם בנגע. נגע דר בבית, הנה נגע אחר תקיף שיוציא אותו ויעביר אותו מן העולם. ואז - ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. כיון שהולך לו, מה הטעם ונתן את הבית? אלא בכל זמן שאותו בנן יהיה קיים - שלו הוא, ויכול לחזור.

זה בארץ הקדושה, כל שפן בארץ אחרת, שרוח הטמאה מצויה יותר, ויכול אדם להנזק. אומר רבי אלעזר, וכל שפן שנקרא בקלפות של חבירי האחרים להמצא שם, ואפלו דפיקות בפלים לא מעבירים אותו מן הבית. ומשום כך הפסוק הזה מכריז ואומר, הוי בנה ביתו בלא צדק. הוי ודאי שאומרים כל יום בבית ההוא.

רבי יוסי נכנס יום אחד לבית אחד, הגיע לסף (טרח בטפוס) ונכנס פנימה. שמע קול אחד שאומר: התפנסו והפנסו, הנה אחד מהיורבים שלנו. התחברו ונזיק אותו לפני שניצא. אמרו, לא נוכל אלא אם דיורו כאן. יצא רבי יוסי ופחד. אמר, ודאי מי שעובר על דברי החברים, מתחייב בנפשו. אמר לו רבי חייא, והרי הגוים ושאר בני אדם דרים בתוכו, ונשלמו. אמר לו, הם מצדם הם באים, אבל מי שירא חטא יכול להנזק. ואפלו הם, אם יעכבו את

ואי תימא כמה ידיע. כגון דאתזק ביה הוא ביתא, ההוא דבני לה, או אנשי ביתיה, או בנזקי דגופא, או בנזקי ממונא, הוא ותרין אחרנין אבתריה. הא ודאי יערוק בר נש לטורא, ולא ידור ביה. ידור בטיחלא דעפרא, ולא ידור ביה.

ובגין כך, קדשא בריך הוא חס עלייהו דישראל, דאינון לא ידעין מלה בכל אינון בתי. והוא אומר, אתון לא ידעין, אנא ידענא, וארשימנא לון בנגע. נגע דייר בביתא, הא נגע אחרא תקיפא, דיפיק ליה, ויעבר ליה מן עלמא. וכדין ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. כיון דאזיל ליה, מאי טעמא ונתן את הבית. אלא בכל זמנא דההוא בנן להוי קיים, (דנ' ע"ב) דיליה הוא, ויכיל לאהדרא.

האי בארעא קדישא, כל שפן בארעא אחרא, דזמינא רוח מסאבא יתיר, ויכיל בר נש לאתזקא. אומר רבי אלעזר, וכל שפן דאקרי בקלפוי דחברוי אחרנין, לאשתפחא תמן, ואפילו טורפי דקספתא לא מעברן ליה מההוא ביתא, ובגין כך האי קרא אכריז ואמר, הוי בונה ביתו בלא צדק. הוי ודאי קאמרי כל יומא ביה הוא ביתא.

רבי יוסי עאל חד יומא בחד ביתא, מטא בספתא (ס"א אטרח בטיפסא), עאל לגו. שמע חד קלא דאמר, אתפנשו עולו, הא חד פלוגתא דילן. סיפתו וננזיק ליה עד לא ינפוק, אמרו, לא ייכול אלא אי דיוריה הכא. נפק רבי יוסי ודחיל. אמר, ודאי מאן דאעבר על מלוי דחברייא, אתחייב בנפשיה.

אמר ליה רבי חייא, והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגויה, ואשתלימו. אמר ליה, אינון מסטרייהו קא אתיין, אבל מאן דדחיל

דיינרס בו, לא יצאו בשלום. אמר לו, והרי כתוב (איוב כא) בתייהם שלום מפחד. אמר לו, כגון שהיה מאחר, ונבנה מצדק. והפסוק כף הוא, בתייהם שלום מפחד - כשבתייהם שלום מפחד, שבט אלוה לא שורה עליהם.

ובא אשר לו הבית והגיד וגו' (ויקרא יד). והגיד?! ויאמר היה צריך להיות, או וידבר, מה זה והגיד? אלא בכל מקום דבר של חכמה הוא, והנה פרשוק. כנגע נראה לי בבית. כנגע?! נגע היה צריך להיות! נראה לי?! יש לי היה צריך להיות, שהרי כתוב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, שיראה לכל! למה כנגע נראה לי.

אמא בשעה שזה נכנס, אחר מתגלה, ומתגרים זה בזה. ועל זה נראה לי. אותו שהתכסה התגלה, ושהתגלה התכסה, ואחר כך נראה לו בדמות אותו הנגע של הבית, ואחר מתכסה. ועל זה והגיד לפהן, שדבר חכמה הוא.

ואז בא הפהן, ויפילו הבית, וינתצו לו האבנים והעצים והפל. כיון שנתצו וטהרו הפל, מתברכים. אז כתוב (דברים ה) וכתים טובים תבנה וישבת. אלו נקראים טובים, שהרי הראשונים אינם טובים, ואינם בכלל של קדשה וטהרה.

אמר רבי יהודה, אם כך, כמה מפרשים את הפסוק שכתוב, (שם) וכתים מלאים כל טוב אשר לא מלאות? אם רוח טמאה שורה בתוכם, איך מלאים כל טוב? אמר רבי אלעזר, מלאים כל טוב - בממון, בכסף ובזהב, ובכל, כמו שנאמר (בראשית מה) כי טוב כל ארץ מצרים. ואמר רבי יהודה, והנה כל בתי המצרים היו מלאים

חטאה, יכיל לאתזקא. ואפילו אינון, אי יעכבו דיוריהון ביה, לא יפקון בשלם. אמר ליה, והא כתיב (איוב כא) בתייהם שלום מפחד. אמר ליה כגון דהיה מאחר, ואתבני מצדק. וקרא הכי הוא, בתייהם שלום מפחד, כשבתייהם שלום מפחד שבט אלוה לא שריא עליהם.

ובא אשר לו הבית והגיד וגו'. (ויקרא יד) והגיד, ויאמר מיבעי ליה, או וידבר, מהו והגיד. אלא בכל אתר מלה דחכמתא הוא, והא אוקמוה. כנגע נראה לי בבית, כנגע, נגע מיבעי ליה. נראה לי, יש לי מיבעי ליה. דהא כתיב, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, דיתחזי לכלא. אמאי כנגע נראה לי.

אמא בשעתא דהאי עייל, אחרא אתגליא. ומקטרגא דא בדא. ועל דא נראה לי, ההוא דאתפסי אתגליא, ודאתגליא אתפסי, ולבתר מתחזי ליה בדיוקנא דההוא נגע דביתא, ואתפסיא אחרא. ועל דא והגיד לפהן, דמלה דחכמתא היא.

וכדין אתי כהנא, וירמוז ביתא, וינתצון ליה אבנין ואעין וכלא. כיון דאנתצון ואתדכן פלא, מתברכאן, כדין כתיב, (דברים ח) וכתים טובים תבנה וישבת. אליון אקרוין טובים, דהא קדמאי לאו אינון טובים, ולא בכללא דקדושה ודכיו ניהו.

אמר רבי יהודה, אי הכי במאי מוקמינן קרא דכתיב, (דברים ו) וכתים מלאים כל טוב אשר לא מלאות. אי רוח מסאבא שריא בגווייהו היו מלאים כל טוב. אמר רבי אלעזר, מלאים כל טוב: בממונא, בכספא, ובדהבא, ובכלא. כמה דאת אמר (בראשית מה) כי טוב כל ארץ מצרים. ואמר רבי יהודה, והא כל בתי דמצראי, מליין חרשין וטעוון הוו.

כְּשֵׁפִים וְתוֹעֵבוֹת? אֵלָּא עֲבוּר
הַעֲשֵׂר שֶׁל הָאָרֶץ זֶה נֶאֱמַר. אִף
כָּאן עֲבוּר הַעֲשֵׂר וְהַמָּוֶן הוּא.
שְׁתֵּי עֲשִׂירֵי־וַיִּתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, אַחַת
כְּשִׁיבָאוּ מִגְּלוֹת מִצְרַיִם, וְאַחַת
כְּשִׁנְכַסּוּ לְאָרֶץ. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר, כֹּל זֶה וַדַּאי הִיָּה לְקִדְשׁ אֶת
הָאָרֶץ, וְלִהְיוֹת רוּחַ הַטְּמֵאָה מִן
הָאָרֶץ וּמִתּוֹךְ יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁהִבִּית
הִיָּה מִנְתֵן, הִיָּה נִמְצָא בּוֹ מָוֶן
לְבָנוֹת אוֹתוֹ וּלְמֵלֵא אֶת בֵּיתוֹ, כְּדִי
שְׁלֵא יִצְטַעַר עַל הַבַּיִת וְיִשְׁהוּ
בְדִירוֹ שֶׁל קִדְשָׁהּ.

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּהֵרוֹת
וְגו' (ויקרא יג) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּמוֹ מְקוֹם גְּבוּהָ
שְׁמִקִּיף בְּבִהְרֵת עֲזָה, מֵרָאָה
שְׁנֵינּוּ, וּבְמֵרָאָה גְדוֹן, בְּאוֹתָם
הַגְּוֹנִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת טַעֲמִים יֵשׁ מִי שְׁגוֹרֵס
בְּבִהְרֵת עֲזָה, וְכֹלָם לְמִדְתֵּי מֵאֲבִי,
פָּרֹט לְשַׁעֲרָה (לְבָנָה) אַחַת טְמֵאָה,
עַד אַחַד שְׁנַיִם, שְׁנֵי עֲדִים,
וְטַהוֹר. מִכָּאן וְהִלָּאָה, אֲפִלוּ מֵאָה
כְּשִׁנְיָם, וּשְׁנַיִם כְּמֵאָה. וְזֶה לְמַדְנֵוּ
לְאַחַר שְׁכַתוֹב, (דברים ט) לֹא יָקוּם
עַד אַחַד בְּאִישׁ וְגו', עַל פִּי שְׁנַיִם
עֲדִים וְגו'.

רַבִּי חִזְקִיָּה הִיָּה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר, כְּתוּב נִגַע לְבָן
אֲדַמְדָּם, אִזּוּ הוּא נִגַע, שְׁהָרִי הִלְבָּן
לֹא עוֹמֵד בְּעֵינֵנו. פִּתַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְאָמַר, כְּתוּב אִם יִהְיֶה חֲטָאִיכֶם
כְּשָׁנִים וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצֵה לְטַהַר
אוֹתָם כֹּכָל כְּדִי שְׁלֵא יִמְצָאוּ בְּדִין
לְפָנָיו, וּבְעֲלֵי הַדִּין לֹא יִשְׁלֹטוּ
בָהֶם, שְׁהָרִי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר מִינוֹ.
אָדָם לְאָדָם, וְלִבָּן לְלִבָּן, זִמִּין
לְזִמִּין, וְשִׁמְאֵל לְשִׁמְאֵל.

בְּעֵשׂוֹ כְּתוּב וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן
אֲדַמוֹנִי, וְעַל כֵּן שׁוֹרֵה בּוֹ מִינוֹ.
וְאִם תֹּאמַר אֲדַמוֹנִי כְּתוּב בְּעֵשׂוֹ,

(שמואל א, טז) וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא

אֵלָּא בְּגִין עוֹתֵרָא דְאַרְעָא אַתְּמַר. אוֹף הֵכָּא
בְּגִין עוֹתֵרָא וּמְמוֹנָא הוּא.

תְּרִין עוֹתֵרִין נִטְלוּ יִשְׂרָאֵל, חַד כַּד נִפְקוּ
מִגְּלוֹתָא דְמִצְרַיִם. וְחַד כַּד עָאלוּ
לְאַרְעָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כֹּל דָּא וַדַּאי הוּא
לְאַתְקִדְשָׁא אַרְעָא, וְלִאֲעַבְרָא רוּחַ מְסֻאָבָא
מְאַרְעָא, וּמִגּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְכַד בֵּיתָא הוּא נִתִּין,
הוּא אֲשַׁתְּפַח בַּהּ מְמוֹנָא, לְמִבְנֵי לֵיהּ, וְלְמִלְיָא
בֵּיתֵיהּ, בְּגִין דְּלֹא יִצְטַעַר עַל בֵּיתָא, וְיִשְׁרוּן
בְּדִירוֹא דְקִדְוִשָׁהּ.

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהֵרוֹת
וְגו' (ויקרא יג) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּסִילְתָּא
דְּמוֹקֵפִי בְּבִהְרֵת עֲזָה, חִיזוּ תְּנִינָא, וּבְחִיזוּ
אַתְדָן, בְּאִינוּן גְּוֹנִין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת טַעֲמִי אִית מָאן דְּגָרִיס בְּבִהְרֵת עֲזָה.
וְכֹלְהוּ אוֹלִיפְנָא מֵאַבָּא, בַּר חִיזוּר (חִיזוּר) חַד
סָאיב, סָהֲדָא חַד. תְּרִין, תְּרֵי סָהֲדִי, וְדָכִי. מִכָּאן
וְהִלָּאָה, אֲפִילוּ מֵאָה כְּתָרִי, וְתָרִי כְּמֵאָה. וְדָא
אוֹלִיפְנָא לְבִתְרָא דְכְּתִיב, (דברים יט) לֹא יָקוּם עַד
אַחַד בְּאִישׁ וְגו', עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים וְגו'.

רַבִּי חִזְקִיָּה הוּא יְתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר, כְּתִיב נִגַע לְבָן אֲדַמְדָּם, כְּדִין הוּא
נִגַע, דְּהָא חוּוֹרָא לֹא קָאִים בְּעֵינֵיהּ. פִּתַּח רַבִּי
שְׁמַעוֹן וְאָמַר, כְּתִיב (ישעיה א) אִם יִהְיֶה חֲטָאִיכֶם
כְּשָׁנִים וְגו', זַפְאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְדַכְּפָּא לֹון בְּכֹלָא, בְּגִין דְּלֹא
יִשְׁתַּפְּחוּן בְּדִינָא קַמֵּיהּ. וּמְאַרְיָהוּן דְּדִינָא לֹא
יִשְׁלֹטוּן בְּהוֹן, דְּהָא כֹּלָא אֲזִיל בְּתַר זִינֵיהּ.
סוּמְקָא לְסוּמְקָא, וְחוּוֹרָא לְחוּוֹרָא. יְמִינָא
לְיְמִינָא, וְשִׁמְאֵלָא לְשִׁמְאֵלָא.

בְּעֵשׂוֹ כְּתִיב, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדַמוֹנִי,
וְעַל דָּא שְׁרִיָּא בֵּיהּ זִינֵיהּ. (דף נ"א ע"א) וְאִי
תִּימָא אֲדַמוֹנִי כְּתִיב בְּעֵשׂוֹ. וְכְּתִיב בֵּיהּ בְּדוֹד,

וְכַתוּב בּוֹ בְדוּד, (שמואל-א טז) וְיִבְיָאֵהוּ וְהוּא אֲדַמוּנִי. אֵלֶּא זֶה מְזַהֶמֶת הַזֶּהֱב נַעֲשֶׂה, וְזֶה נִדְבֵק בְּזֶהֱר הַזֶּהֱב. כְּתוּב בַּעֲשׂוֹ, אֲדַמוּנִי כְּלוּ פְּאֲדָרֶת שַׁעַר, יֵצֵא כֹהֲמַת הַהַתּוֹף. בְּדוּד כְּתוּב, עִם יָפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי.

בֹּא וּרְאֵה מֶה הַטַּעַם. הַגּוֹן הַלְבָן נוֹדַע, וְהַגּוֹן הָאֲדָם נוֹדַע. אֲדָם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִנֵּה נִרְאָה בּוֹ לְבָן, הֲרִי טְהָרָה נוֹלְדָה בּוֹ וּמִתְחִיל לְהִטְהָר. לְבָן בְּרֵאשׁוֹנָה וְנִרְאָה בּוֹ אֲדָם, הִנֵּה מִתְחִיל לְהִטְמָא. וְכַתוּב וְטַמְאוּ הַכֹּהֵן, שֶׁהִנֵּה נוֹלַד בּוֹ אֲדָם לְהִטְמָא. וְהַכֹּהֵן הִיָּה יוֹדַע בְּכָל אוֹתָם הַגּוֹנִים. וְלַפְעָמִים שֶׁנִּרְאָה בּוֹ גּוֹן שֶׁל טְהָרָה, וְיִסְגִּירוּ לְרֵאוֹת אִם יוֹלַד בּוֹ גּוֹן אַחֵר. וְאִם לֹא, מְטַהֵר אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְטַהֲרוּ הַכֹּהֵן וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הִיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב (מלכים-ב ה) וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבֹק בָּךְ וּבִזְרַעַךְ לְעוֹלָם וְגו'. אִם הוּא חֲטָא, לְמָה יִלְקוּ בְּנֵיו? אָמַר לוֹ, אֲלִישַׁע רָאָה יוֹתֵר מִשָּׂאֵר הַנְּבִיאִים. רָאָה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגִּיחֲזֵי בֵּן מַעֲלָה, וְעַל כֵּן קָלַל אֶת כָּלָם. וְרֵא עוֹד, אֵלֶּא אָמַר לוֹ: אֲנִי עֹבְדִי בְּשִׁמוֹשׁ עֲלִיוֹן אֲצִל אֱלֹהִים, וְזָכִיתִי בְּשָׁנֵי חֲלָקִים, שֶׁהֲרִי עֹבְדִי אוֹתוֹ בְּאֵמֶת. וְאַתָּה רִשָּׁע פְּגַמְתָּ אוֹתִי, נִשְׁבַּעְתָּ לְשַׁקֵּר וְחָמַדְתָּ, הֲרִי עֹבְרֶת עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה, מֵת הוּא לְעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל מִשׁוֹם שֶׁעֹבְדֶת אוֹתִי, הַשִּׁמוֹשׁ שֶׁלָּךְ לֹא יִהְיֶה לְחַנּוּם; תִּהְיֶה מִיתְתְּךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. וּמִשׁוֹם כֵּךְ, וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבֹק בָּךְ וּבִזְרַעַךְ.

(גון הלבן נודע, וגון האדם נודע).

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגַד הַצֹּמֵר אוֹ

אֲדַמוּנִי. אֵלֶּא דָּא מְזַהֶמָּא דְדַהֲבָא אֲתַעֲבִיד, וְדָא בְּזוּהָרָא דְדַהֲבָא אֲתַדְבֵק, בַּעֲשׂוֹ כְּתִיב בֵּיה, אֲדַמוּנִי כְּלוּ פְּאֲדָרֶת שַׁעַר, בְּזוּהָמָא דְהַתּוֹכָא נַפְק. בְּדוּד כְּתִיב בֵּיה, עִם יָפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי.

הָא חֲזִי, מְאִי טַעְמָא. גּוֹנָא תּוֹרָא אֲשַׁתְּמוּדַע, וְגוֹנָא סוּמְקָא אֲשַׁתְּמוּדַע, סוּמְקָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָא אֲתַחֲזִי בֵּיה תּוֹרָא, הָא דְכִוּוֹתָא אֲתִיילִיד בֵּיה, וְשִׂאֲרֵי לְאֲתַדְכָּאָה. תּוֹרָא בְּקַדְמִיתָא, וְאֲתַחֲזִי בֵּיה סוּמְקָא, הָא שִׂאֲרֵי לְאֲסַתְאַבָּא, וְכְתִיב וְטַמְאוּ הַכֹּהֵן, דְהָא אֲתִיילִיד בֵּיה סוּמְקָא, לְאֲסַתְאַבָּא. וְכִהֲנָא הָוָה יָדַע בְּכָל אֵינּוֹן גּוֹוִנִין. וְלִזְמַנִּין דְאֲתַחֲזִי בֵּיה גּוֹנָא דְדְכִוּוֹתָא, וְיִסְגֵּר לִיה לְמַחְמֵי אִי אֲתִיילִיד בֵּיה גּוֹנָא אַחְרָא. וְאִי לָא, מְדַפֵּי לִיה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְטַהֲרוּ הַכֹּהֵן וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הִיוּ אֲזֵלִי בְּאַרְחָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (מלכים-ב ה) וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבֹק בָּךְ וּבִזְרַעַךְ לְעוֹלָם וְגו', אִי הוּא חֲטָא בְּנוֹי אֲמַאי יִלְקוּן. אָמַר לִיה, אֲלִישַׁע יִתִּיר מִשָּׂאֵר נְבִיאֵי חֲמָא. חֲמָא דְלֹא נִפִּיק מִגִּיחֲזֵי כְּרָא דְמַעֲלִיא, וְעַל דָּא לֵיִיט לְכַלְהוּ.

וְרֵא עוֹד, אֵלֶּא אָמַר לִיה, אָנָּא פְּלַחְנָא בְּשִׁמוֹשָׁא עַלְאָה לְגַבֵּי אֱלֹהִים, וְזָכִינָא בְּתַרְיִן חוֹלְקִין, דְהָא פְּלַחְנָא לִיה בְּקִשׁוּט, וְאַנְתָּ רִשָּׁע פְּגִימַת לִי, אוּמִית לְשַׁקְרָא, וְחַמִּידַת, הָא עֹבְרֶת עַל אוּרִייתָא כְּלָא, וּמֵאֵן דְאֵעֲבַר עַל דָּא, מִית הוּא לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אֲבָל בְּגִין דְפְּלַחַת לִי, שִׁמוֹשָׁא דִילָךְ לֹא לְהִוִי לְמַגְנָא, תִּהְוִי מִיתָה דִילָךְ בְּעֵלְמָא דִין, וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי לֹא. וּבְגִין כֵּךְ, וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבֹק בָּךְ וּבִזְרַעַךְ. (גוֹנָא דְחַוּוּרָא)

אֲשַׁתְּמוּדַע, וְגוֹנָא דְסוּמְקָא אֲשַׁתְּמוּדַע.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגַד הַצֹּמֵר אוֹ הַפְּשָׁתִים אֲמַאי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכָלָא

הפּשְׁתִּים לְמָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּפְלָ שׁוֹרָה וּכְכַל שׁוֹלֵט. וְיֵשׁ כְּמוֹ זֶה, שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי ל"א) דְּרָשָׁה צָמֵר וּפְשָׁתִים. וּמִשׁוּם כִּךְ שֶׁלְטוֹנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נִגְעַ שְׂיֹצֵא מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן, זֶה שׁוֹלֵט בְּכָל, בְּשָׁנֵי גְוֹנִים, בְּצָמֵר וּבְפְשָׁתִים. וּמִשׁוּם כִּךְ, זֹאת תּוֹרַת נִגְעַ הַצָּרַעַת בְּגֵד הַצָּמֵר אוֹ הַפְּשָׁתִים.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה הוֹלֵךְ לְבָצִיר שֶׁל אֲבִיו. רָאָה אִישׁ אֶחָד שֶׁסָּטָה עִם קֶשֶׁר שֶׁל מִשָּׂא עַל כֶּתֶפוֹ. אָמַר לוֹ, קְנִים שֶׁל עֵצִים שֶׁעַל כֶּתֶפְךָ לְשֵׁם מָה? לֹא אָמַר לוֹ דְּבַר. הֵלֶךְ אַחֲרָיו. רָאָה שְׂנַכְנַס לְמַעְרָה אַחַת, נִכְנַס אַחֲרָיו. רָאָה קִיטוֹר שֶׁל עֶשֶׂן שֶׁהָיָה עוֹלָה מִתַּחַת לְאַרְצֵן, וְנִכְנַס הָאִישׁ הַהוּא לְנֹקֵב אֶחָד וְהִתְכַּסֶּה מִמֶּנּוּ. פָּחַד רַבִּי יִצְחָק, וַיֵּצֵא לְפִי הַמַּעְרָה.

בְּעוֹדוֹ יוֹשֵׁב, עָבְרוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה. רָאָה אוֹתָם וְקָרַב אֲלֵיהֶם. סִפֵּר לָהֶם אֵת הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁהֲצִילָךְ. זוֹהִי מַעֲרַת הַמַּצְרְעִים שֶׁל סְרוּזָיָא, וְכָל יוֹשְׁבֵי הַקְּרִיָּה הֵיחָא הֵם מְכַשְׁפִּים, וּבָאִים לְמַדְבַּר לְנַחֲשִׁים הַשְּׁחָרִים, שֶׁהֵם בְּנֵי עֶשֶׂר שָׁנִים אוֹ יוֹתֵר, לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, וְלֹא נִשְׁמָרִים מֵהֶם וְנִצְעָשִׁים מַצְרְעִים, וְכָל מִינֵי כְּשָׁפִים שֶׁלָּהֶם הֵם בְּמַעְרָה הַזֶּה. הִלְכּוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים פָּגְשׁוּ בְּאִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא, וּבְנֹו שֶׁהָיָה חוֹלָה קָשׁוֹר עַל הַחֲמוּר. אָמְרוּ לוֹ, מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם, יְהוּדִי, וְזֶה הוּא בְּנֵי שֶׁקָּשׁוֹר עַל הַחֲמוּר. אָמְרוּ לוֹ, לְמָה הוּא קָשׁוֹר? אָמַר לָהֶם, מְגוּרֵי הֵם בְּכַפֵּר אֶחָד שֶׁהוּא מְבַנֵּי הַרומאים, וּבְנֵי הָיָה חוֹזֵר לְמִדַּת תּוֹרָה בְּכָל יוֹם, וְהָיָה חוֹזֵר הַבֵּיתָה וְלומד אֶת אוֹתָם הַדְּבָרִים, וְשִׁלַּשׁ שָׁנִים הָיוּ מְגוּרֵי לְחֹזֵר עַל הַדְּבָרִים, עָבְרָה רוּחַ אַחַת

שְׂרָיָא, וּבְכֹלֵא שְׁלֵטָא. וְאִית פְּגוּוּנָא דָּא דְכַתִּיב, (מִשְׁלֵי ל"א) דְּרָשָׁה צָמֵר וּפְשָׁתִים. וּבְגִינֵי כִךְ, שׁוֹלְטָנִיָּה דִּיהוּא נִגְעַ דְּנִפְיָק מֵאַתֵּר עֲלָאָה, דָּא שְׁלֵטָא בְּכֹלֵא, בְּתַרֵּי גְוֹנֵי, בְּצָמֵר וּבְפְשָׁתִים. וּבְגִין כִּךְ, זֹאת תּוֹרַת נִגְעַ הַצָּרַעַת בְּגֵד הַצָּמֵר אוֹ הַפְּשָׁתִים.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה אָזִיל לְקַטְפוּרֵי דְאַבּוּי. חָמָא חַד בַּר נָשׁ, דְּסֵאטִי בְּקוּטְרָא דְמְטוּלָא אַכְתָּפוּי. אָמַר לֵיהּ, שׁוּרְטָא דְקִישְׁטָא בְּכַתְפְךָ אַמְאִי, לֹא אָמַר לֵיהּ מְדִי. אָזִל אַבְתְּרִיָּה, חָמָא דְעֵייל בְּמַעְרְתָא חָדָא, עָאל אַבְתְּרִיָּה, חָמָא קְטוּרָא דְתַנְנָא דִּיהוּ סְלִיק מִתַּחַת אַרְעָא, וְעָאל הַהוּא בַר נָשׁ בְּנוֹקְבָא חַד, וְאַתְפְּסִיא מִגְּיָה. דְּחִיל רַבִּי יִצְחָק, וְנִפְק לְפּוּם מַעְרְתָא. עַד דִּיהוּ יְתִיב, אַעֲבְרוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה, חָמָא לוֹן, וְקָרִיב גְּבִיָּהוֹן, סַח לוֹן עוֹבְדָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרִיךְ רַחֲמֵנָא דְשַׁזְבֵּךְ. הָאִי מַעְרְתָא דְסָגִיר, דְּסְרוּזָיָא הִיא, וְכָל יְתִבֵי הֵיא קְרַתָּא, חֲרָשִׁין אֵינּוֹן, וְאַתְיִין לְמַדְבְּרָא לְחַוּוּיִין אוּכְמִין, דְּאֵינּוֹן בְּנֵי עֶשֶׂר שָׁנִין, אוֹ יְתִיר, לְמַעַבַּד חֲרָשִׁין, וְלֹא מְנַטְרָא מִנְיָהוּ, וְאַתְעֲבִידוּ סָגִירִין וְכָל זֵינֵי חֲרָשִׁין דִּלְהוֹן בְּהָאִי מַעְרְתָא אֵינּוֹן.

אָזִלוּ, עַד דִּיהוּ אָזִילִי, אַעֲרַעְרוּ בְּחַד בַּר נָשׁ דִּיהוּ אַתִּי, וּבְרִיָּה דִּיהוּ מַרְע, קָטִיר עַל חָמְרָא. אָמְרוּ לֵיהּ מָאן אַתָּ. אָמַר לְהוּ יוּדָאִי, וְדָא הוּא בְּרִי דְאִיהוּ קָטִיר עַל חָמְרָא. אָמְרוּ לֵיהּ, אַמְאִי הוּא קָטִיר. אָמַר לוֹן דִּיּוּרֵי הוּא בְּחַד כְּפַר, דְּאִיהוּ מְבַנֵּי רוּמְאִי, וְהָאִי בְּרִי הוּא אוּלִיף אוּרְיִיתָא בְּכָל יוּמָא, וְהוּא אֶהְדָּר לְבֵיתָא, וְלַעִי לוֹן לְאֵינּוֹן מְלִין. וְתַלַּת שָׁנִין הוּא דִּיּוּרֵי בְּהוּא בֵיתָא, וְלֹא חֲמִינָא מְדִי. וְהַשְׁתָּא בְּפִית הַהוּא וְלֹא רִאִיתִי דְבַר. וְכַעַת יוֹם אֶחָד נִכְנַס בְּנֵי לְבֵית

יומא חד עאל ברי לביתא לאהדרא מלין, אעבר חד רוחא קמיה, ונזיק ליה, אעקם פומיה ועינוי, וידוי אתעקמו, ולא יכיל למללא. ואתינא לגבי מערתא דסגירו דסרונינא דלמא ילפון לי מלה דאסוותא.

אמר ליה רבי יהודה, ובההוא (דף נ"א ע"ב) ביתא ידעת מן קדמת דנא, דאתנזק ביה בר נש אחרא. אמר ליה ידענא, דהא מפמה יומין אתנזק ביה חד בר נש, והווי אמרי דמרעא הוה, ומנייהו אמרי דרוחא דביתא, ולבתר עאלו ביה פמה בני נשא, ולא אתנזיקו. אמרו, היינו דאמרי חבריאי, ווי לאינון דעברין על מלייהו.

פתח רבי יהודה ואמר, (ירמיה כב) הוי בונה ביתו בלא צדק, דהא בכל אתר דאשתכח ביה צדק, פל רוחין וכל מזיקי עלמא ערקי מגיה, ולא משתכחי קמיה. ועם כל דא, מאן דאקדים ונטיל אתר, אחיד ביה. אמר ליה רבי חזקיה, אי הכי שקיל שמא קדישא כרוח מסאבא. אמר ליה, לאו הכי, אלא שמא קדישא לא שריא באתר מסאבא, ובגין כך, אי שמא קדישא נטיל אתר מקדמת דנא, פל רוחין וכל מזיקין דעלמא לא יכלין לאתחזאה ביה, פל שפן לקרבא בהדיה. אי רוח מסאבא קדים, נטיל אתר. שמא קדישא לא שריא ביה, דהא לאו אתריה.

וכר הוה נחית נגע צרעת, הוה מדפי אתרא, ואפיק לרוח מסאבא מאתריה, ולבתר מנתצי ביתא, אבנין ואעין וכלא, ובני לה פמלקדמין, בסטר קדישא בצדק, דדכיר ליה לשמא קדישא, ולשרי עליה קדשה, ועם כל דא בעפרא אחרא, וירחיק ביתא מאתריה, מיסודא קדמאה תרי טפחים.

לפניו והזיקה לו, התעקמו פיו ועינויו, וידיו התעקמו ולא יכל לדבר. ובאתי למערת המצרעים של סרונינא אולי ילמדו אותי דבר של רפואה.

אמר לו רבי יהודה, ובאותו הבית האם ידעת מקדם לכן אם נזוק בו איש אחר? אמר לו, ידעתי, שהרי מפמה ימים נזוק בו איש אחד, והיו אומרים שהיה חולה, ומהם אומרים שרוח של הבית, ואחר כך נכנסו בו פמה אנשים ולא נזקו. אמרו, זהו שאומרים החברים, או לאותם שעוברים על דבריהם.

פתח רבי יהודה ואמר, (ירמיה כב) הוי בנה ביתו בלא צדק, שהרי בכל מקום שנמצא בו צדק, כל הרוחות וכל מזיקי העולם בורחים ממנו, ולא נמצאים לפניו. ועם כל זה, מי שמקדים ונוטל המקום, אוחו בו. אמר לו רבי חזקיה, אם כך, שקול השם הקדוש כרוח הטמאה?

אמר לו, לא כך, אלא השם הקדוש לא שורה במקום טמא, ומשום כך, אם השם הקדוש נוטל המקום מקדם לכן, כל הרוחות וכל מזיקי העולם לא יכולים להראות בו, פל שפן לקרב עמו. אם רוח טמאה קודם ונוטל את המקום - השם הקדוש לא שורה בו, שהרי אינו מקומו. וכשהיה יורד נגע צרעת, היה מטהר את המקום, ומוציא את רוח הטמאה ממקומו, ואחר כך מנתצים את הבית, האבנים והעצים והפל, ובונה אותו במקדם, בצד הקדוש בצדק, שמזכיר את השם הקדוש ומשרה עליו קדשה, ועם כל זה בעפרא אחר, וירחיק את הבית ממקומו, מהיסוד הראשון שני טפחים.

עכשו שלא נראה ולא יורד מי שמתגרה באותה רוח טמאה להוציאה ממקומו, מה תקנתו? אם יכול לצאת מן הבית הזה - יפה, ואם לא - יבנה אותו במקדשם באבנים אחרות, ועצים והפל. ויוציא וירחיק אותו מהמקום הראשון, ויבנה אותו על השם הקדוש.

ועם כל זה לא יוצאת אותה הרוח מן המקום הראשון, משום שקדשה לא שורה על מקום טמא. אמר רבי יצחק, למה לו לטרוח על זה? בזמן הזה כתוב, (קהלת א) מעות לא יוכל לתקון וגו'. מיום שנחרב בית המקדש לא נמצאה רפואה בעולם, משום כך צריך אדם להזהר, כך שיהיה שמור.

אמרו, גלף עם האיש הזה ונראה. אמר רבי יצחק, אסור לנו. אם היה הולך לאיש גדול ירא חטא, כמו נעמן לאלישע, גלף אחריו. עכשו שהוא הולך לרחוקי העולם, רחוקי התורה, מגעלים מן הפל, אסור לנו להראות לפניהם. ברוך הרחמן שהציל אותנו מהם. והאיש הזה אסור לו. אמר רבי יהודה, והרי שנינו, בכל מתרפאים חוץ מעצי אשרה וכו'. אמר לו, וזהו עבודה זרה, ולא עוד, אלא שהרי כתוב, (דברים י) לא ימצא כך בנו ובתו באש וגו'. הלכו לדרךכם.

הרף אותו האיש למערה ההיא, הוא ובנו, שם אותו במערה. עד שיצא אביו לקשר את חמורו, יצא קיטור של אש והכה אותו בראשו והרג אותו. בינתיים נכנס אביו ומצא אותו מת. לקח אותו ואת חמורו והלך לו. ומצא אחר יום אחד את רבי יצחק ואת רבי

השתא דלא אתחזי, ולא נחית מאן דמקטרג ביה בההוא רוח מסאבא, לאפקא ליה מאתריה, מאי תקנתיה. אי יכיל לנפקא מהאי ביתא שפיר. ואי לאו יבנה ליה כמלקדמין, באבנין אחרנין, ואעין וכלא, ויפיק וירחיק ליה מאתר קדמאה, ויבני ליה על שמא קדישא.

ועם כל דא, לא נפיק ההוא רוחא מן אתר קדמאה, בגין דקדושה לא שריא על אתר מסאבא. אמר רבי יצחק למה ליה לאטרחא כולי האי, בזמנא דא פתיב, (קהלת א) מעוות לא יוכל לתקון וגו'. מיומא דאתחרב בי מקדשא, לא אשתכח אסוותא בעלמא, בגיני כך בעי בר נש לאזדהרא, פי היכי דלהוי נטיר.

אמרי נזיל בהדי האי בר נש ונחמי. אמר רבי יצחק, אסיר לן. אי הוה אזיל לגבי גברא רבא דחיל חטאה, כגון נעמן לגבי אלישע, נזיל אבתריה. השתא דאיהו אזיל לגבי רחיקי עלמא, רחיקי אורייתא, געלי מפלא, אסיר לן לאתחזאה קמייהו. בריך רחמנא די שזיב לן מנייהו. והאי בר נש אסיר ליה. אמר רבי יהודה, והא תנינן בפל מתרפאין, חוץ מעצי אשרה וכו'. אמר ליה, ודא עבודה זרה איהו, ולא עוד, אלא דהא פתיב (דברים י) לא ימצא כך מעביר בנו ובתו באש וגו'. אזלו לארחייהו.

אזל ההוא בר נש לההיא מערתא, הוא ובריה, שרי ליה במערתא. עד דנפק אבוי לקטרא לחמריה, נפק קיטורא דאשא, ומחא ליה ברישא, וקטליה. אדהכי עאל אבוי, ואשפחיה מית. נטל ליה ולחמריה, ואזל ליה. ואשפח להו לבתר יומא חד, לרבי יצחק, ולרבי יהודה, ורבי חזקיה, דהוו אזלי. בכה קמייהו,

וסח לון עובדא. אמר רבי

יִצְחָק, וְלֹא זְמַנִּין סְגִיאיִן אַמִּינָא לָךְ, דְּאָסִיר
לְמִיּהוּ תַמָּן. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, (דניאל ד) דִּי כָל
מַעֲבָדוּהִי קְשׁוּט, וְאִרְחִתִּיה דִּין. זְכָאִין אֵינוּן
צְדִיקָיָא, דְּאִזְלִין בְּאַרְח קְשׁוּט, בְּעֵלְמָא דִּין,
וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְעֲלִיִּהוּ כְתִיב, (משלי ד) וְאִרְח
צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהָ וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל עוֹבְדוֹי דְּבַר נֶשׁ, לְבַעֲי
לִיה דְּלַהוּוֹן כְּלָהוּ לְשִׁמָּא קְדִישָׁא. מָאִי
לְשִׁמָּא קְדִישָׁא. לְאִדְפְּרָא בְּפוּמִיה שְׁמָא
קְדִישָׁא עַל כָּל מַה דְּאִיהוּ עֶבֶיד, דְּכֹלֵא הוּא
לְפוּלְחָנִיה, וְלֹא יִשְׂרֵי עֲלוֹי סְטָרָא אַחְרָא. בְּגִין
דְּאִיהוּ זְמַיִן תְּדִירָא לְגַבֵּי בְנֵי נֶשׁא, וְיִכִּיל
לְאַשְׁרָאָה עַל הַהוּא עֶבִידְתָּא. וְעַל דָּא, הַשְׁתִּי
אוּ הַעֲרַב הָוָה אֶסְתָּאב, וְשִׁרְיָא (דף נ"ב ע"א) עָלֶיהָ
רוּחַ מְסֻאָבָא. וּמַה בְּהַאי כְּךָ, מָאֵן דְּפִקִּיד מְלוּי
לְסְטָרָא אַחְרָא דְלָא אֶצְטְרִיךְ, עַל אַחַת כְּמַה
וּכְמַה. וּבְגִין כְּךָ פְתִיב (דברים כג) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל
דְּבַר רָע.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְמַחְמֵי לְאַבּוּי (ס"א לחמיו)
וְהָוָה עֲמִיה רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי אַבָּא נִימָא
מְלִין דְּאוּרִייתָא וְנִזִּיל. פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר,
(בראשית יב) אִמְרִי נָא אַחְתִּי אָתָּה, הַאי קָרָא קְשִׁיָּא.
וְכִי אַבְרָהָם דְּאִיהוּ דְּחִיל חֲטָאָה, רְחִימוּ
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוָה אָמַר הָכִי עַל אַתְתִּיה,
בְּגִין דִּיּוֹטְבִין לִיה. אֶלָּא אַבְרָהָם, אָף עַל גַּב
דְּהָוָה דְּחִיל חֲטָאָה, לֹא סְמִיךְ עַל זְכוּתָא
דִּילִיָּה, וְלֹא בְּעַא מִן קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא
זְכוּתִיָּה, אֶלָּא עַל זְכוּתָא דְאַתְתִּיה, דִּירוּח
בְּגִינָה מְמוּנָא דְשָׂר עֲמִין, דְּהָא מְמוּנָא
בְּאַתְתִּיה זְכִי לִיה בַּר נֶשׁ, הָדָא הוּא דְכְתִיב,
(משלי יט) בֵּית וְהוֹן נִחְלַת אַבּוֹת וּמִינִי אִשָּׁה
מִשְׁכַּלְתָּ. מָאֵן דְּזְכִי בְּאִשָּׁה מִשְׁכַּלְתָּ, זֹכָה
אִשָּׁה מִשְׁכַּלְתָּ. מִי שְׁזֹכָה בְּאִשָּׁה מִשְׁכַּלְתָּ, זֹכָה בְּכָל. וְכַתּוּב,

יְהוּדָה וְאֵת רַבִּי חֲזַקְיָה שְׁהִיו
הוֹלְכִים. בְּכָה לְפָנֵיהֶם, וְסִפְר לְהֶם
אֵת הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
וְהָאֵם לֹא אִמְרַתִּי לָךְ פְּעָמִים רַבּוֹת
שְׂאָסוּר לְלַכְתָּ לְשֵׁם? בְּרוּךְ
הַרְחֵמֵן שְׁכָל מַעֲשֵׂיו אַמֵּת, וּדְרָכָיו
אַמֵּת. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִּיקִים
שְׁהוֹלְכִים בְּדַרְךְ הָאֵמֶת בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְעֲלֵיהֶם פְּתוּב
(משלי ד) וְאִרְח צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהָ
וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל מַעֲשֵׂי
הָאָדָם צְרִיךְ שְׁכַלְם יְהִיו לְשֵׁם
הַקְדוּשׁ. מַה זֶה לְשֵׁם הַקְדוּשׁ?
לְהַזְכִּיר בְּפִיו אֵת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ
עַל כָּל מַה שְׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁהַכֵּל
הוּא לְעַבּוֹדְתּוֹ, וְלֹא יִשְׂרָה עֲלוֹי
הַצַּד הָאֲחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא תְּמִיד
מְזַמֵּן לְבְנֵי הָאָדָם וְיִכּוֹל לְשְׂרוֹת
עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן, הַשְׁתִּי
אוּ הַעֲרַב הָיָה נְטֻמָּא, וְשׁוּרָה עֲלוֹי
רוּחַ טְמֵאָה. וּמַה בְּזָה כְּךָ - מִי
שֶׁמְפַקֵּד דְּבָרָיו לְצַד הָאֲחֵר שְׁלֹא
צְרִיךְ עַל אַחַת כְּמַה וּכְמַה. וּמִשּׁוּם
כְּךָ כְּתוּב, (דברים כב) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל
דְּבַר רָע.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֵת
אַבּוּי (חמיו), וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא.
אָמַר רַבִּי אַבָּא, נֹאמַר דְּבָרֵי תוֹרָה
וְנִלְךָ. פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר,
(בראשית יב) אִמְרִי נָא אַחְתִּי אָתָּה.
הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה, וְכִי אַבְרָהָם
שְׁהוּא יָרָא חֲטָא, אֶהוּבּוּ שֶׁל
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר כְּךָ
עַל אֲשֶׁתּוֹ כְּדִי שְׁיִיטְיִבוּ לוֹ? אֶלָּא
אַבְרָהָם, אָף עַל גַּב שֶׁהִיָּה יָרָא
חֲטָא, לֹא סְמִיךְ עַל זְכוּתּוֹ, וְלֹא
רְצָה מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא
מִזְכוּתּוֹ, אֶלָּא עַל זְכוּת אֲשֶׁתּוֹ,
שְׁיִרְוִיחַ בְּשִׁבְלָה מְמוֹן שֶׁל שָׂר
הַעֲמִים, שְׁהָרִי הַמְמוֹן זֹכָה לוֹ
הָאָדָם בְּאֲשֶׁתּוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (משלי
יט) בֵּית וְהוֹן נִחְלַת אַבּוֹת וּמִה' (שם לא) בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ וְשִׁלַּל

בְּכֹלֵא. וּכְתִיב, (משלי לא) בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ וְשָׁלַל לֹא יִחְסֹר.

וּאֲבָרְהֵם הָיָה אֲזִיל בְּגִינָה, לְמִיכַל שְׁלָלָא מִשָּׂאָר עֲמִין, וְסַמִּיךְ עַל זְכוּתָא דִּילָהּ, דְּלֹא יִכְלוּן לְאַעֲנִשָּׂא לִיהּ, וְלַחֲיִיכָא בָּהּ. וּבְגִינֵי כֹךְ לֹא יְהִיב מְדֵי לְמִימַר אַחֲתֵי הִיא. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְחָמָא חַד מְלֵאכָא אֲזִיל קָמָה, וְאָמַר לִיהּ לְאַבְרָהָם, לֹא תִדְחַל מִנָּה, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂדֵר לִי, לְאַפְקָא לְהַ מְמוֹנָא דְשָׂאָר עֲמִין, וְלִנְטָרָא לְהַ מְכֹלָא. וּכְדִין לֹא דְחִיל אֲבָרְהָם מְאַתְתִּיהּ, אֲלֵא מְנִיהּ, דְּלֹא חָמָא עֲמִיהּ מְלֵאכָא, אֲלֵא עֲמָהּ. אָמַר הָא הִיא מִתְנַטְרָא, וְאָנָא לֹא נְטִירָנָא. וּבְגִינֵי כֹךְ אָמַר, אָמַרִי נָא אַחֲתֵי אֶתְּ וְגו'.

יִיטֵב לִי, יִיטִיבוּ לִי מִיבְעֵי לִיהּ, דְּכְתִיב וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֶתְךָ הַמְצָרִים וְאָמְרוּ אֲשֶׁתּוֹ זֹאת, וְעַל דָּא יִיטִיבוּ לִי מִיבְעֵי לִיהּ. אֲלֵא יִיטֵב לִי, דָּא דְאֲזִיל קָמָה. יִיטֵב לִי בְּהַאי עֲלָמָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּמִמוֹנָא. וְחִיתָהּ נִפְשֵׁי בְּהַהוּא עֲלָמָא בְּגִלְלָהּ, דְּלֹא תִסְטִי מִן אוֹרְחָא דְקָשׁוּט, דָּאִי אֲזִפֵי בְּגִינָה בְּמִמוֹנָא בְּהַאי עֲלָמָא, וְתִסְטִי אֲנִתְּ בְּאוֹרְחָא, הָא מִיתָא זְמִינָא בְּהַהוּא עֲלָמָא, אֲלֵא תִסְתַּמַּר, דְּתַחֲי נִפְשֵׁי בְּהַהוּא עֲלָמָא בְּגִלְלָהּ.

וּבְגִין דְּהַהוּא מְלֵאכָא אֲזִיל קָמָה לִנְטָרָא לְהַ, מַה כְּתִיב. וַיִּנְגַע יְיָ אֶת פְּרַעֲזָהּ וְגו', עַל דְּבַר שְׂרֵי וְדָאִי, דְּהָיוּת אֲמַרְתָּ לְמִלְאָכָא מְחִי, וְהוּא מְחִי. וְעַל דָּא לֹא דְחִיל אֲבָרְהָם מִנָּה פְלוּם, דְּהָא הִיא מִתְנַטְרָא. וּמַה דְּדְחִיל, מְגַרְמִיה דְּחִיל, דְּלֹא חָמָא עֲמִיהּ נְטוּרָא הָכִי. הָא חֲזִי, עֲשֹׂר זְמַנִּין פְּקִידַת שְׂרָה לְמִלְאָכָא, לְמַחָאָה לְפְרַעֲזָה. וּבְעֲשֹׂר מִכְתָּשִׁין אֲלָקִי. סִימְנָא עֲבַדַת שְׂרָה לְבִנְהָא בְּתַרְשָׁה בְּמִצְרַיִם. רְבִי אֲבָא פְתַח, (מִיכָה ז) פִּימִי צִאתְךָ מִצְרַיִם

לֹא יִחְסֹר. וּאֲבָרְהֵם הָיָה הוֹלֵךְ בְּשִׁבְלָהּ לְאָכַל הַשָּׁלַל מִשָּׂאָר הָעַמִּים, וְסַמִּיךְ עַל זְכוּתָהּ שְׁלָא יוּכְלוּ לְהַעֲנִישׁוּ וְלַצְחֹק בָּהּ. וּמִשׁוּם כֹּךְ לֹא נִתַּן דְּבַר לּוֹמַר אַחֲתֵי הִיא, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂרָאָה מְלֵאכָא אַחַד הוֹלֵךְ לְפָנֶיהָ, וְאָמַר לְאַבְרָהָם: אֵל תִּפְחַד עֲלֶיךָ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁלַּח אוֹתִי לְהוֹצִיא לּוֹ אֶת מְמוֹן שְׂאָר הָעַמִּים וְלִשְׁמֹר אוֹתָהּ מִהַכֹּל. וְאִזּוּ לֹא פְחַד עַל אֲשֶׁתּוֹ, אֲלֵא עֲלֵיו, שְׁלֵא רָאָה עֲמוֹ מְלֵאכָא, אֲלֵא עֲמָהּ. אָמַר, הָרִי הִיא שְׂמוּרָה, וְאִנִּי לֹא שְׂמוּר. וּמִשׁוּם כֹּךְ אָמַר, אָמַרִי נָא אַחֲתֵי אֶתְּ וְגו'. יִיטֵב לִי? ! יִיטִיבוּ לִי הָיָה צְרִיךְ לְהָיוֹת, שְׁכָתוּב וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אוֹתְךָ הַמְצָרִים וְאָמְרוּ אֲשֶׁתּוֹ זֹאת, וְעַל כֵּן יִיטִיבוּ לִי צְרִיךְ לְהָיוֹת! אֲלֵא יִיטֵב לִי - זֶה שֶׁהוֹלֵךְ לְפָנֶיךָ. יִיטֵב לִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם הָיָה בְּמִמוֹן. וְחִיתָהּ נִפְשֵׁי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּגִלְלָהּ, שְׁלֵא תִסְטִי מִדְּרָף הָאֲמַת. שְׂאֵם אֲזַכָּה בְּגִלְלָהּ בְּמִמוֹן בְּעוֹלָם הָיָה וְאֶת תִּסְטִי בְּדְרָף, הָרִי מִיתָה זְמִינָה בְּעוֹלָם הַהוּא, אֲלֵא תִשְׁמְרִי, שְׁתַּחֲי נִפְשֵׁי בְּעוֹלָם הַהוּא בְּגִלְלָהּ.

וּמִשׁוּם שֶׁהַמְלָאָךְ הַהוּא הִלֵּךְ לְפָנֶיהָ לְשְׁמֹר אוֹתָהּ, מַה פְּתוּב? וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרַעֲזָהּ וְגו', עַל דְּבַר שְׂרֵי, וְדָאִי. שְׁהִיתָה אוֹמְרַת לְמִלְאָךְ הַכָּה - וְהוּא מְכָה. וְעַל כֵּן לֹא פְחַד אֲבָרְהָם עֲלֶיהָ פְלוּם, שְׁהָרִי הִיא שְׂמוּרָה. וּמַה שְׁפַחַד - עַל עֲצָמוֹ פְחַד, וְלֹא רָאָה עֲמוֹ שְׂמִירָה פְזוּ.

בֹּא רָאָה, עֲשֹׂר פְּעַמִּים צוֹתָהּ שְׂרָה לְמִלְאָךְ לְהַפְכוֹת אֶת פְּרַעֲזָה, וּבְעֲשֹׂר מַכּוֹת לָקָה. סִימְן עֲשֶׂתָה שְׂרָה לְבִנְיָה אַחֲרֶיהָ בְּמִצְרַיִם. רְבִי אֲבָא פְתַח, (מִיכָה ז) פִּימִי צִאתְךָ מִצְרַיִם אֲרָאָנוּ נִפְלְאוֹת.

עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִרְאוֹת
גְּאֻלָּה לְבָנָיו כְּאַתֶּם הַיָּמִים
שֶׁשָּׁלַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא
אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִרְאָה אֶת אוֹתָן
הַמַּכּוֹת לְמִצְרַיִם, וְהִלָּקָה אוֹתָם
בְּגִלְל יִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה מָה בֵּין
הַגְּאֻלָּה הַזֶּה לְגֻלְתֵּי מִצְרַיִם. גְּאֻלַּת
מִצְרַיִם הִיְתָה בְּמִלְחָה אֶחָד,
וּבְמַלְכוּת אַחַת - כָּאֵן בְּכָל
הַמְּלָכִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאֵן יִתְפַּד
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הָעוֹלָם,
וְיִדְעוּ הַכָּל שֶׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְכֹלֵם יִלְקוּ בְּמַכּוֹת
עֲלֵינוֹת, עַל אַחַת שְׁתֵּים, מִפְּנֵי
שִׁסְרָבוֹ כֹּלֵם אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאֵן יִתְגַּלֶּה שֶׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב (זְכַרְיָה יד) וְהִיָּה
ה' לְמִלְחָה עַל כָּל הָאָרֶץ. וְאֵן כֹּלֵם
יִתְנַדְּבוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. זְהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ
אֶת כָּל אַחֲיֵכֶם וְגו'. אֵן יַעֲמְדוּ
הָאֲבוֹת בְּשִׁמְחָה לְרֵאוֹת אֶת גְּאֻלַּת
בְּנֵיהֶם כְּמִקְדָּם. זְהוּ שְׁפָתוֹב כִּימִי
צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ
נִפְלְאוֹת, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. בְּרוּךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן מִלְּפָנֵי ה'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פְּרִשְׁת מִצְרַע

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. זֹאת
תְּהִיֶה תוֹרַת הַמִּצְרָע בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ
וְגו'. רַבִּי אַבְרָם פְּתַח, (איוב יט) גִּירוּ
לְכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֲמָה עֲנוֹת
חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׁדוּן. שְׁדוּן,
שְׁדִין פְּתוֹב. כְּמָה יֵשׁ לְבָנֵי אָדָם
לְשִׁמֵר אֶת דְּרָכֵיהֶם וּלְפָחוֹד מִלְּפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִסְטוּ
מִדְרֹךְ כְּשֶׁרָה, וְלֵא לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי
תוֹרָה וְלֵא תִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ.

שְׁכַר מִי שְׁלֵא לומֵד תוֹרָה וְלֵא
מִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, נִזוּף הוּא מִהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, רְחוּק הוּא מִמֶּנּוּ, וְלֵא
שׁוֹרָה עִמוֹ שְׁכִינָה. וְאוֹתָם

אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת. זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאַחֲזָא פּוֹרְקָנָא לְבָנוּי, כְּאַיִנוּן יוֹמִין דְּשָׁלַח
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחֲזִי
אַיִנוּן מַכְתָּשִׁין בְּמִצְרַאִי, וְאַלְקֵי לוּן בְּגִינֵיהוּן
דְּיִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזִי, מָה בֵּין פּוֹרְקָנָא דָא,
לְפוֹרְקָנָא דְּמִצְרַיִם. פּוֹרְקָנָא דְּמִצְרַיִם הָוָה בְּחַד
מִלְכָּא, וּבְמִלְכוֹת חֲדָא. הֲכָא, בְּכָל מַלְכִין
דְּעֻלְמָא, וּכְדִין יִתְיַקֵּר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל
עֻלְמָא, וְיִנְדְּעוּן פְּלֵא שׁוֹלְטָנוּ דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְכִלְהוּ יִלְקוּן בְּמַכְתָּשִׁין עֲלֵאִין, עַל חַד
תְּרִין, בְּגִין דִּיִּסְרָבוּן כְּלָהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

וּכְדִין יִתְגַּלֵּי שׁוֹלְטָנִיָּה דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
דְּכַתִּיב, (זְכַרְיָה יד) וְהִיָּה יְי' לְמִלְחָה עַל כָּל
הָאָרֶץ. וּכְדִין כְּלָהוּ יִתְנַדְּבוּן בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל
לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ישעיה סו)
וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵכֶם וְגו'. כְּדִין קִיִּימִין אַבְהָן
בְּחַדוּהָ, לְמַחְמֵי פּוֹרְקָנָא דְּבִנְיָיְהוּ כְּמִלְקָדְמִין.
הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב, כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת. אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. בְּרוּךְ יְי'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: יְמִלוּךְ יְי' אָמֵן וְאָמֵן:

פְּרִשְׁת תוֹרַת הַמִּצְרָע (דף נ"ב ע"ב)

וַיְדַבֵּר יְי' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. זֹאת תְּהִיֶה תוֹרַת
הַמִּצְרָע בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְגו'. (ויקרא יד) רַבִּי
אַבְרָם פְּתַח, (איוב יט) גִּירוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֲמָה
עֲנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׁדוּן. שְׁדוּן, שְׁדִין
פְּתִיב. כְּמָה אֵיִת לוּן לְבָנֵי נָשָׂא לְאַסְתְּמָרָא
אַרְחִיִיָּהוּ וְלִדְחָלָא מִקְמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
דְּלֵא יִסְטֵי מֵאַרְחָא דְּכְשָׂרָא, וְלֵא יַעֲבֹר עַל
פְּתַגְמֵי אוּרִיִיתָא, וְלֵא יִתְנַשֵּׂי מִנָּה.

דְּכָל מָאן דְּלֵא לְעֵי בְּאוּרִיִיתָא, וְלֵא יִשְׁתַּדֵּל
בָּהּ, נְזִיפָא הוּא מִקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

רְחִיקָא הוּא מְנִיָּה, לָא שְׂרִיא שְׂכִינְתָא עִמֵּיהּ. וְאִינוּן נְטוּרִין, דְּאִזְלִין עִמֵּיהּ, אֶסְתְּלְקוּ מְנִיָּה, וְלֹא עוּד אֶלָּא דְמַכְרְזֵי קַמֵּיהּ וְאִמְרִי, אֶסְתְּלְקוּ סוּחְרַנְיָה דְפְלַנְיָא, דְלֹא חָשׁ עַל יְקָרָא דְמֵאֲרִיָּה. וּוֵי לֵיָּהּ, דְהָא שְׂבָקוּהוּ עַלְאִין וְתַתְּאִין. לִית לֵיהּ חוּלְקָא בְּאַרְחָא דְחַיִּי.

וְכַד אִיהוּ אֶשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה, וְלַעֵי בְּאוּרִייתָא, כְּמָה נְטוּרִין זְמִינִין לְקַבְּלֵיהּ לְנִטְרָא לֵיהּ, וְשְׂכִינְתָא שְׂרִיא עֲלֵיהּ, וְכֹלָא מַכְרְזֵי קַמֵּיהּ וְאִמְרִי, הָבוּ יְקָרָא לְדִיוקְנָא דְמִלְפָּא, הָבוּ יְקָרָא לְבְרִיָּה דְמִלְפָּא, אֶתְנַטִּיר הוּא בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְאַתִּי, זְכָאָה חוּלְקֵיהּ.

תָּא חֲזִי, בְּלִישְׁנָא בִישָׁא דְאָמַר נַחֲשׁ לְאַתְתָּא, גְּרִים לְאַתְתָּא, וּלְאָדָם, לְמַגְזַר עַלְיֵיהּ מִיתָה, וְעַל כָּל עַלְמָא בְּלִישְׁנָא בִישָׁא כְּתִיב, (תהלים נז) וּלְשׁוֹנָם חֲרִב חֲדָה. בְּגִין כֵּן, גּוּרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֲרִב, מִפְּנֵי לִישְׁנָא בִישָׁא. כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֲרִב. מָאִי כִי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֲרִב. דָּא חֲרִב לִי, דְתַנּוּן, חֲרִב אֵית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְרִיָּה הוּא, דְבִיָּה דְאִין לְחֵיבֵיָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה לז) חֲרִב לִי מְלָאָה דָם. (דברים לב) וְחֲרָבִי תֹאכַל בְּשָׂרִי. וּבְגִין כֵּן גּוּרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֲרִב כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֲרִב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן, שְׂדִין כְּתִיב. בְּגִין דְתִדְעוּן דְהִכִּי אֶתְדַן, מָאן דְאֵית לֵיהּ חֲרִב בְּלִישְׁנֵיהּ, אֶזְדַּמֵּן לֵיהּ חֲרִב (כ"א אֶתְדַן בַּהוּא חֲרִב) דְשַׁצֵּי כֹלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְצוּרָע.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (קהלת ט) וְכַצְּפָרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפַח כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. הַפְּסוּק הַזֶּה הָרִי נִתְבָּאֵר. אַבְל בַּא רְאָה, בְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא מְסַתְּפְלִים בְּרַצוֹן אֲדוּנָם, וְהַכְּרוֹז

הַשׁוֹמְרִים שְׁהוּלְכִים עִמּוּ, מְסַתְּלְקִים מִמֶּנּוּ, וְלֹא עוּד, אֶלָּא שְׂמַכְרִיזִים לְפָנָיו וְאִמְרִים: הַסְתְּלְקוּ מִסְבִּיב לְפָלוּנִי, שְׁלֹא חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹד רַבּוֹנוּ. אוּי לוּ! שְׁהָרִי עֲזָבוּ אֹתוֹ עֲלוּנִים וְתַתְּוֹנִים, אִין לוּ חֵלֵק בְּדַרְדְּרָה הַחַיִּים.

וּכְשֶׁהוּא מִשְׁתַּדַּל בְּעִבּוּדַת רַבּוֹנוּ וְלוּמַד תּוֹרָה, כְּמָה שׁוֹמְרִים מְזַמְנִים כְּגַדּוּ לְשֹׁמֵר אֹתוֹ, וְשִׁכְיָנָה שׁוֹרָה עֲלָיו, וְכֹלָם מַכְרִיזִים לְפָנָיו וְאִמְרִים: תְּנוּ כְבוֹד לְדִיוקְנָה הַמְּלָךְ. תְּנוּ כְבוֹד לְכֵן הַמְּלָךְ. שְׁמוֹר הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרִי חֵלְקוּ! בַּא רְאָה, בְּלִשׁוֹן הָרַע שְׂאֵמַר הַנְּחָשׁ לְאִשָּׁה, גְּרַם לְאִשָּׁה וּלְאָדָם לְגֹזֵר עֲלֵיהֶם מִיתָה וְעַל כָּל הָעוֹלָם. בְּלִשׁוֹן הָרַע כְּתוּב, (תהלים נז) וּלְשׁוֹנָם חֲרִב חֲדָה. מִשׁוּם כֵּן, גּוּרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֲרִב, מִפְּנֵי לִשׁוֹן הָרַע. כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֲרִב. מָהוּ כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֲרִב? זֹאת חֲרִב לֵה. שְׂשֻׁנִינוּ, יֵשׁ לְקוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲרִב שְׂבָה הוּא דֵּן אֶת הַרְשָׁעִים. זְהוּ שְׂכָתוּב, (ישעיה לד) חֲרִב לֵה מְלָאָה דָם. (דברים לב) וְחֲרָבִי תֹאכַל בְּשָׂרִי. וּמִשׁוּם כֵּן גּוּרוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֲרִב כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֲרִב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן, שְׂדִין כְּתוּב, כְּדִי שְׂתַדְּעוּן שְׂכָף נְדוּן. מִי שֵׁישׁ לוֹ חֲרִב בְּלִישׁוֹנוֹ, מְזַדְּמֶנֶת לוֹ חֲרִב (נדון בְּאוֹתָהּ חֲרִב) שְׂמִשְׁמִידָה הַכֹּל. זְהוּ שְׂכָתוּב זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְצוּרָע. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (קהלת ט) וְכַצְּפָרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפַח כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. הַפְּסוּק הַזֶּה הָרִי נִתְבָּאֵר. אַבְל בַּא רְאָה, בְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא מְסַתְּפְלִים בְּרַצוֹן אֲדוּנָם, וְהַכְּרוֹז

כל יום קורא לפניהם, ואין מי שמקשיב לו, ואין מי שמעיר את רוחו לעבודת אדונו.

בשעה שיורד הלילה והשערים נסתמים, מתעורר נקב תהום רבה, וכמה קבוצות של מחבלים נמצאים בעולם. אז מפיל הקדוש ברוך הוא שנה על כל בני העולם, ואפלו על כל שבהם התעוררות של חיים, והם משוטטים בעולם ומודיעים לבני אדם דברים, מהם פוזבים ומהם אמת, ובני אדם קשורים בשנה.

בשמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, השלהבת יוצאת ומכה פחת פנפי התרנגול, והוא קורא, והקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. ואז הפרוז יוצא וקורא, וכל בני העולם מתעוררים במותיהם. אותם שיש בהם התעוררות של חיים, עומדים לעבודת רבונם ועוסקים בתורה ובשכחו של הקדוש ברוך הוא עד שבא הבקר.

בשבא הבקר, (פרוז קורא וכל) כל החילות והמחנות שלמעלה משבחים את הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (איוב לח) ברן יחד כוכבי בקר וגו'. אז כמה שערים נפתחים לכל הצדדים, והשער של אברהם נפתח לכנסת ישראל לזמן את כל בני העולם. זהו שכתוב ויטע אשל בבאר שבע. וכי שלא מעיר את רוחו לעבודת רבוננו, באיזה פנים יעמד לפני המלך כשיתעוררו עליו בדין, ויתפסו אותו בקולר, ולא תמצא עליו זכות להנצל? ואז כתוב, וכצפירים האחזות בפח כהם ייקשים בני האדם. וטרם שיצא אדם מן העולם הזה, בכמה דינים הוא נדון הנפש עם הגוף טרם שיפרדו זה מזה, ואין מי

קמייהו, ולית מאן דציית ליה, ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה.

בשעתא דרמש ליליא, ותרעין סתימין, אתער נוקבא דתהומא רבא, וכמה חבילי טריקין משתפחי בעלמא. בדין קדשא בריך הוא שינתא על כל בני עלמא, ואפילו על כל די בהון אתערוותא דחיי, ואינון שאטן בעלמא, ומודעין להו לבני נשא, מלין, מנהון פדיבו, ומנהון קשוט, ובני נשא אתקטרו בשינתא.

בר אתער רוחא דצפון, ואתפליג ליליא, שלהובא נפקא ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, וקרי, וקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא. וכדין פרוזא נפיק וקרי, וכל בני עלמא מתערי בערסייהו, אינון די בהון אתערוותא דחיי, קיימין לפולחנא דמאריהון, ועסקי באורייתא ובשבחא דקודשא בריך הוא עד דאתי צפרא.

בר אתי צפרא, (ס"א ברזוא קרי וכל) כל חיילין ומשריין דלעילא משבחן ליה לקודשא בריך הוא. הדא הוא דכתיב, (איוב לח) ברן יחד ככבי בקר וגו'. בדין פמה תרעין אתפתחו לכל סטרין. ותרעא דאברהם, אתפתח בה בכנסת ישראל, לזמנא לכל בני עלמא, הדא הוא דכתיב, (בראשית כא) ויטע אשל בבאר שבע.

ומאן דלא יתער רוחיה בפולחנא דמריה, בהיך (דף נ"ג ע"א) אנפין יקום קמי מלפא, פד יתערון עליה בדינא, ויתפשוין ליה בקולרא, ולא ישתפח עליה זכותא לאשתזבא, בדין כתיב, (קהלת ט) וכצפירים האחזות בפח כהם יוקשים בני אדם. ועד לא ינפוק בר נש מהאי עלמא, בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא, עד לא יתפרשוין דא מן דא, ולית מאן דישיגח.

(אפילו) בַּהֵיּוֹא זְמַנָּא דְּמָטָא שְׁעָתָא לְאַתְפְּרָשָׁא,
לֹא נִפְקָא נִפְשָׁא מִן גּוּפָא, עַד דְּאַתְגְּלִי
עָלֶיהָ שְׂכִינְתָּא, וְנִפְשָׁא, מְגוּ חֲדוּתָא וְחִבְיּוּתָא
דְּשְׂכִינְתָּא, נִפְקָא מְגוּפָא לְקַבְלָהָּ. אִי זַפְּאָה
הוּא, מִתְקַשֵּׁר בָּהּ וְאַתְדַּבֵּק בָּהּ. וְאִי לֹאוּ,
שְׂכִינְתָּא אֲזַלָּא, וְהִיא אֲשַׁתְּאַרְתָּ, וְאַזְלַת
וּמִתְאַבְּלָא עַל פְּרִישׁוּתָא דְּגוּפָא. מִתְלָא אֲמַרִי.
שׁוּנְרָא מֵאֲשָׁא לֹא מִתְפְּרָשָׁא, חֲדָדִי לְסַפִּינָא,
אַזְלָא אֲבַתְרִיהָ.

לְבַתֵּר אֲתַדְנּוּ תְרוּוִייהוּ עַל יְדוּי דְּרוּמָה. גּוּפָא
אַתְדִן בְּקַבְרָא עַד דְּתַב לְעַפְרָא, וְנִפְשָׁא
בְּאֲשָׁא דְּגִיּהֲנָם כְּכַמְהָ דִּינִין, עַד הֵהוּא זְמַנָּא
דְּאַתְגְּזֹר עָלֶיהָ לְקַבְלָא עוּנְשָׁא. בְּתַר דְּקַבִּילַת
עוּנְשָׁא, וּמְטִי זְמַנָּא לְאַתְדַּבְּקָהּ, כְּדִין אֲסַתְלָקָא
מִגִּיּהֲנָם, וְאַתְלַבְּנַת מְחוּבְּהָא כְּפִרְזָלָא דְּאַתְלַבֵּן
בְּנוּרָא, וְסַלְקִין עִמָּהּ, עַד דְּעֵאלַת לְגַנְתָּא דְּעַדִן
דְּלַתְתָּא, וְאַסְתַּחֲי תַמָּן בְּאַיְנוּן מִיָּא, וְאַסְתַּחֲי
בְּבוּסְמִין דְּתַמָּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים)
מְקַטְרַת מִר וּלְבַנָּהּ. וְקִימָא תַמָּן עַד זְמַנָּא
דְּאַתְגְּזֹר עָלֶיהָ לְאַתְרַחֲקָא מֵאַתְרֵי דִּיתְבִּין בֵּיהּ
צְדִיקָיָא.

זְכַר מָטָא זְמַנָּא לְסַלְקָא, כְּדִין סַלְקִין עִמָּהּ,
דְּרַגָּא בְּתַר דְּרַגָּא, עַד דְּאַתְקַרִּיבַת
כְּקוּרְבָנָא עַל מַדְבַּחָא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, זֹאת
תְּהִיָּה תּוֹרַת הַמְצוֹרֵעַ בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְהוּבָא אֶל
הַפֶּהֶן, כִּהְנָא עֲלָאָה דְּלְעִילָא, הֵיא נִפְשָׁא דְּלֹא
אַסְתְּאַבַּת כָּל כְּפִי, בְּהֵיא עֲלָמָא, הֵיא אֵית לָהּ
תְּקַנְתָּא, כְּגוּוֹנָא דָּא. וְאִי לֹאוּ, (קהלת א)
מְעוֹנוֹת לֹא יְכוּל לְתַקּוֹן וְגו'.

זֹאת תְּהִיָּה תּוֹרַת הַמְצוֹרֵעַ. (ויקרא י"ד) רַבִּי יִצְחָק
פְּתַח, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ
וְגו'. הֵיא קָרָא אֲתַמַּר, וְאוּקִימָנָא לִיהּ בְּנִשְׁמַתָּא
דְּבַר נֶשׁ, בְּשְׁעָתָא דְּהֵיא קִימָא עִמָּהּ דְּבַר נֶשׁ

שישיגית.

(אפלו) בְּאוּתוֹ זְמַן שְׁמַגִּיעָה שְׁעַת
הַהִפְרָדָּה, לֹא יוֹצֵאת הַנֶּפֶשׁ מִן
הַגּוּף עַד שְׁמַתְגַּלָּה עָלָיו שְׂכִינָה,
וְהַנֶּפֶשׁ מִתּוֹךְ שְׁמַתָּה וְחִבְיּוּת
שֶׁל הַשְּׂכִינָה יוֹצֵאת מִן הַגּוּף
כְּגוּגָדָה. אִם הוּא צְדִיק, הוּא נִקְשֵׁר
וְנִדְבֵק בָּהּ. וְאִם לֹא, הַשְּׂכִינָה
הוֹלְכַת, וְהִיא נִשְׁאַרְתָּ וְהוֹלְכַת
וּמִתְאַבְּלַת עַל פְּרִדַת הַגּוּף. מְשַׁל
אוּמְרִים, חֲתוּל לֹא נִפְרַד מֵאֲשָׁ,
חֲדָד אֵת הַסַּפִּין, וְהוּא לְלִף אַחֲרֵינוּ.
אַחַר כִּף נְדוּנִים שְׁנִיָּהֶם עַל יְדֵי
דוּמָה. הַגּוּף נְדוּן בְּקַבֵּר עַד שֶׁשָּׁב
לְעַפְרָא, וְהַנֶּפֶשׁ בְּאֵשׁ הַגִּיּהֲנָם
בְּכַמְהָ דִּינִים, עַד אוּתוֹ זְמַן שְׁנַגְזֹר
עָלֶיהָ לְקַבֵּל עֹנֶשׁ. אַחַר שְׁקַבְלָה
עֹנֶשׁהּ וּמַגִּיעַ הַזְמַן לְהַטְהֵר, אִז
עוֹלָה הִיא מִהַגִּיּהֲנָם, וּמִתְלַבְּנַת
מִחֲטֵאֵיהָ כְּמוֹ כְּרוֹל שְׁמַתְלַבֵּן
בְּאֵשׁ, וְעוֹלִים עִמָּהּ עַד שְׁנַכְנַסַת
לְגוֹן עַדן שְׁלַמְטָה, וְרוּחַצַת שֵׁם
בְּאוּתָם מִים, וְרוּחַצַת בְּבִשְׁמִים
שְׁשָׁם, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (שיר א) מְקַטְרַת
מִר וּלְבַנָּהּ. וְעוּמְדַת שֵׁם עַד הַזְמַן
שְׁנַגְזֹר עָלֶיהָ לְהַתְרַחֵק מִהַמְקוֹם
שְׁיוֹשְׁבִים בוֹ הַצְּדִיקִים.

וּבְשִׁמְגִיעַ הַזְמַן לְעֵלוֹת, אִז עוֹלִים
עִמָּהּ דְּרַגָּה אַחַת דְּרַגָּה, עַד
שְׁנַקְרַבַת כְּקַרְבֵּן עַל הַמִּזְבֵּחַ. זֶהוּ
שְׁפָתוּב זֹאת תְּהִיָּה תּוֹרַת הַמְצוֹרֵעַ
בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְהוּבָא אֶל הַפֶּהֶן,
הַפֶּהֶן הַעֲלִיּוֹן שְׁלַמְעֵלָה, הַנֶּפֶשׁ
הַזֹּאת שְׁלֹא נִשְׁמָאָה כָּל כְּפִי בְּעוֹלָם
הַזֶּה, לְזוֹ יֵשׁ תְּקַנָּה כְּמוֹ כֵּן. וְאִם
לֹא, אִז מְעוֹנוֹת לֹא יוּכַל לְתַקּוֹן וְגו'.
זֹאת תְּהִיָּה תּוֹרַת הַמְצוֹרֵעַ. רַבִּי
יִצְחָק פְּתַח, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא
הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. פְּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר,
וּבְאַרְנוֹ אוּתוֹ עַל נִשְׁמַת הָאָדָם,
בְּשַׁעָה שְׁהִיא עוּמְדַת עִם הָאָדָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה, אִז וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ.

כִּהְנָא עֲלָמָא, כְּדִין, וְזָרַח

ובא השמש, בזמן שיוצא בן אדם מן העולם הזה ונמצא בתשובה, אז אל מקומו שואף זורח הוא שם, אם הוא צדיק, כמו שנאמר וּבֵא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר, וְאַחַר יֵאָכַל מִן הַקִּדְשִׁים.

בא ראה, על כל חטאי העולם הקדוש ברוך הוא מכפר בתשובה, פרט מאותו לשון הרע שמוציא שם רע על חברו. והרי פרשוה, שכתוב זאת תהיה תורת המצרע - זאת היא תורתו של מוציא שם רע. רבי חייא אמר, כל מי שמוציא שם רע, מטמאים לו את כל איבריו וראוי לסגור, משום שאותו דבור רע עולה ומעיר רוח טמאה עליו, והוא נטמא. בא להטמא - מטמאים אותו. בדבור שלמטה מתעורר דבור אחר.

פתח ואמר, (ישעיה א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. מי שהיתה נאמנה לבעלה, הפכה לזונה. מלאתי משפט. משפט - זה ודאי הקדוש ברוך הוא. צדק - זו כנסת ישראל. ומשום שהעירה דבר אחר, הסתלק ממנה הקדוש ברוך הוא, ושרתה בה רוח של מרצחים. זהו שכתוב ועתה מרצחים. ומה ירושלים הקדושה כף שאר בני אדם על אחת כמה וכמה. זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצרע.

רבי יהודה אמר, זאת תהיה ודאי כנגדו להפרע ממנו, של אותו מוציא שם רע. ביום טהרתו והובא אל הכהן, מה בא להשמיענו? משמע, מי שיש לו לשון הרע, תפלתו אינה נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי עורר עליו רוח טמאה. פיון שחזר בתשובה וקבל עליו תשובה, מה כתוב? ביום טהרתו והובא אל

השמש. ובא השמש, בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא, ואשתכח בתשובה, כדין אל מקומו שואף זורח הוא שם, אי זכאה איהו, כמה דאת אמר, (ויקרא כב) ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.

הוא חזי, כל חובי עלמא, קדשא בריה הוא מכפר עליהו, בתשובה, בר מההוא לישנא בישא, דאפיק שום ביש על חבריה. והא אוקמוה, דכתיב, זאת תהיה תורת המצרע, זאת היא תורתו של מוציא שם רע. רבי חייא אמר, כל מאן דאפיק לישנא בישא, אסתאבן ליה כל שייפוי, ויתחזי לסגרא, בגין דההיא מלה בישא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאב, אתי לאסתאבא מסאבין ליה, במלה דלתתא אתער מלה אחרא.

פתח ואמר, (ישעיה א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. מאן דהות מהימנא לבעלה, אהדרת לזונה. מלאתי משפט, ודאי דא קדשא בריה הוא, צדק, דא כנסת ישראל, ובגין דאתערת מלה אחרא, אסתלק מנה קדשא בריה הוא, ושריא בה רוחא דקטולי. הדא הוא דכתיב ועתה מרצחים. ומה ירושלים קרתא קדישא כף, שאר בני נשא על אחת כמה וכמה. הדא הוא דכתיב, זאת תהיה תורת המצרע. רבי יהודה אמר, זאת תהיה ודאי לקבליה לאתפרעא מגיה, דההוא מוציא שם רע, ביום טהרתו והובא אל הכהן, מאי קא משמע לן. משמע, מאן דאית ליה לישנא

בישא צלותיה לא עאלת קמי קדשא בריה הוא, דהא אתער עליה רוחא מסאבא. פיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה, מה כתיב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'.

וְצֹנֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי צַפְרִים חַיִּוֹת.
(ויקרא י"ד) רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ שְׂכִיחֵי
קַמִּיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹמָא חַד אָמְרוּ לִיָּה, עֵץ
אָרְזָא הָא יְדִיעַ, כְּמָה דְאַתָּא אָמַר, (מלכים א ה) מִן
הָאָרְזָא אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן, דְּהָא הָהוּא עֵץ אָרְזָא, לֹא
אֲשַׁתְּרִשָׁן נְטִיעוּי אֲלֵא בְּלִבְנוֹן, וְהָא אֲתַמַּר.
אֲזוּב לְמָה, וּמַאי הוּא.

הַכֹּהֵן וְגו', וְרָאָה הַכֹּהֵן וְגו'.
וְצֹנֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי
צַפְרִים חַיִּוֹת. רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי
הָיוּ מְצוּיִים לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹם
אֶחָד אָמַר לוֹ, עֵץ אָרְזָא הָרִי יְדוּעַ,
כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (מלכים א-ה) מִן הָאָרְזָא
אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן, שְׁהָרִי אוֹתוֹ עֵץ אָרְזָא
לֹא נִשְׂרָשִׁים נְטִיעוּתוֹ אֲלֵא
בְּלִבְנוֹן, וְהָרִי נִתְבָּאָר. אֲזוּב לְמָה?
וּמָה הוּא?

פִּתַּח וְאָמַר, וְלָקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי צַפְרִים חַיִּוֹת
טְהוּרוֹת וְעֵץ אָרְזָא וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת (דף נ"ג ע"ב)
וְאֲזוּב. תָּא חֲזִי, בַּר נֶשׁ דְּמִשְׁתַּדֵּל בְּפוֹלְחָנָא
דְּמַאֲרִיָּה, וְאֲשַׁתְּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, קַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא שְׂאֲרֵי עֲלוּי וּשְׂכִינְתָּא אֲשַׁתְּתַּפָּא בְּהִדְיָה.
פִּינּוֹן דְּבַר נֶשׁ אֲתִי לְאִסְתַּאבָּא, שְׂכִינְתָּא
אִסְתַּלְקַת מִגְּנִיָּה, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְחִיק
מִגְּנִיָּה, וְכָל סְטְרָא דְקַדוּשָׁה דְּמַאֲרִיָּה מִתְּרַחֲקִין
מִגְּנִיָּה, וּשְׂאֲרֵי עֲלוּיָה רֹחַ מְסַאבָּא וְכָל סְטְרָא
דְּמְסַאבָּא, אֲתִי לְאִתְדַכָּא מְסִיעֵין לִיָּה. בְּתַר
דְּאִתְדַכֵּי וְאִתְדַר בְּתַשׁוּבָה, הָהוּא דְאִסְתַּלְק
מִגְּנִיָּה אִתְדַר, וּשְׂאֲרֵי עֲלוּי.

פִּתַּח וְאָמַר, וְלָקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי
צַפְרִים חַיִּוֹת טְהוּרוֹת וְעֵץ אָרְזָא
וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאֲזוּב. בַּא רְאָה,
אָדָם שְׁמִשְׁתַּדֵּל בְּעַבּוּדַת רַבּוּנּוֹ
וּמִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹרָה עֲלוּי, וְהַשְׂכִּינָה
מִשְׁתַּתַּפֵּת עִמּוֹ. פִּינּוֹן שְׂאָדָם בַּא
לְהַטְמָא, הַשְׂכִּינָה מִסְתַּלְקַת
מִמֶּנּוּ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּרַחֵק
מִמֶּנּוּ, וְכָל צַד הַקְדוּשָׁה שֶׁל רַבּוּנּוֹ
מִרְחָקִים מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹרָה עֲלוּי רֹחַ
טְמֵאָה וְכָל צַד הַטְמָאָה. אִם בַּא
לְהַטְהָר, מְסִיעִים אוֹתוֹ. אַחַר
שֶׁנִּשְׁתַּהַר וְחֹזֵר בְּתַשׁוּבָה, אוֹתוֹ
שֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ חֹזֵר וְשׁוֹרָה
עֲלוּי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב וְלָקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי צַפְרִים
חַיִּוֹת טְהוּרוֹת. פִּינּוֹן דְּאָמַר, שְׁתֵּי צַפְרִים,
לֹא יְדַעְנָא דְאִינוּן חַיִּוֹת, אֲלֵא, הָא אוּקְמוּהָ,
אֲבָל חַיִּוֹת, חַיִּוֹת מִמֶּשׁ. כְּמָה דְאַתָּא אָמַר (יחזקאל
א) וְאֲרָא הַחַיִּוֹת, לְקַבֵּל אֲתֵר דִּינְקֵי מִגְּנִיָּהוּ
נְבִיאֵי מְהִימְנֵי, וְעֵץ אָרְזָא הָא אֲתַמַּר, וּשְׁנֵי
תוֹלְעֹת, סְטֵר סוּמְקָא דְגְבוּרָה דְאֲשַׁתְּתַּף בְּהִדְיָה
בְּקַדְמִיתָא. וְאֲזוּב, דָּא ו' זְעִירָא, דִּינִיק לְהָ
לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כַּף, עֵץ אָרְזָא וְאֲזוּב,
אֲזֵלֵן כְּחָדָא, וְעַל דָּא ו' ו' כְּחָדָא אֲשַׁתְּכַחוּ,
חַד עֲלָאָה, וְחַד זְעִירָא, וְקַרְיִין לוֹן, ו'
עֲלָאָה, ו' תַּתָּאָה. וְכִלְהוּ אִתְדַרְרוּ לְשְׂרִיא עֲלוּי
בְּגִין דְּהָא אֲתַדְכֵי, לְקַבֵּל אֲלֵינּוּ, לְתַתָּא (מְגִיָּהוּ),
עֵץ אָרְזָא וְאֲזוּב וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת אֲשַׁתְּכַחוּ

בַּא רְאָה, כְּתוּב וְלָקַח לַמִּטְהָר
שְׁתֵּי צַפְרִים חַיִּוֹת טְהוּרוֹת. פִּינּוֹן
שְׂאָמַר שְׁתֵּי צַפְרִים, לֹא יְדַעְנּוּ
שְׁהֵן חַיִּוֹת? אֲלֵא הָרִי פְרִשׁוּהָ,
אֲבָל חַיִּוֹת, חַיִּוֹת מִמֶּשׁ, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (יחזקאל א) וְאֲרָא הַחַיִּוֹת,
כְּנִגְדַּת הַמְּקוֹם שְׁיִוְנְקִים מֵהֶם
הַנְּבִיאִים הַנְּאֻמְנִים. וְעֵץ אָרְזָא, הָרִי
נִתְבָּאָר. וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת, הַצַּד הָאָדָם
שֶׁל גְבוּרָה שֶׁהִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ
בְּרַאשׁוֹנָה. וְאֲזוּב, זוֹ ו' קְטַנָּה
שְׁמִינִיקָה אֵת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל.
וּמִשׁוּם כַּף עֵץ אָרְזָא וְאֲזוּב הוֹלְכִים
יַחַד, וְעַל כֵּן ו' ו' נִמְצְאוּ כְּאֶחָד,
אֶחָד עֲלוּיִן וְאֶחָד קָטָן, וְקוֹרְאִים
לְהֵם ו' עֲלוּיָנָה, ו' תַּתְּחוּנָה. וְכִלְמֵם
חוֹזְרִים לְשֵׁרוֹת עֲלוּי, מִשׁוּם
שְׁהָרִי נִטְהַר. כְּנִגְדַּת אֵלֶּה לְמִטְהָ

(בשמיא) פּרְבִּיּוּתָא דָא, וּתְלִינן מְאֲלִין עֲלֵאִין. רְבִי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָווּ אֲזֵלִי בְאַרְחָא. יְתָבוּ בְהָהוּא בִּי חֲקָלָא וְצִלוּ. בְּתַר דְּסִימּוּ צִלוּתָא קָמוּ וְאֲזִלוּ. פִּתַּח רַבִּי יְהוּדָה בְּמִלֵּי דְאוּרִייתָא. וְאָמַר, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכִיהָ מְאוּשָׁר. עֵץ חַיִּים, דָּא אוּרִייתָא, דְּאִיהִי אֵילָנָא עֲלֵאָה רַבָּא וְתַקִּיף. תוֹרָה, אֲמַאי אֶקְרִי תוֹרָה. בְּגִין דְּאוּרִי וְגַלִּי בְמָה דְהוּהוּ סְתִים דִּלָּא אֲתִידַע. חַיִּים, דְּכָל חַיִּים דִּלְעֵילָא בָּהּ אֲתַפְּלִילוּ, וּמְנָה נְפָקִין. לַמַּחְזִיקִים בָּהּ, לְאִינוּן דְּאַחַדִּין בָּהּ, דְּמֵאן דְּאַחִיד בְּאוּרִייתָא אַחִיד בְּכֵלָא, אַחִיד לְעֵילָא וְתַתָּא. וְתוֹמְכִיהָ מְאוּשָׁר, מֵאן תוֹמְכִיהָ. אֵלִין אִינוּן דְּמַטִּילִין מְלָאי, לְכִיסָן שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְתוֹמְכִיהָ, זְכִי לְנַבִּיאֵי מְהִימְנֵי דִּיפְקוּן מְנִיהָ. מְאוּשָׁר, אֵל תַּקְרִי מְאוּשָׁר, אֵלָא מְרֵאשׁוּ, אִינוּן תַּמְכִּין לְאוּרִייתָא, מְרֵאשׁוּ וְעַד סוּפּוּ. מְרֵאשׁוּ, דָּא רִישָׁא דְּכֵלָא דְּאַקְרִי רֵאשׁ, דְּכַתִּיב, (משלי ח) מְעוֹלָם נִסְכַּתִּי מְרֵאשׁ. וְרֵאשׁ דָּא חֲכָמָה, דְּאִיהִי רִישָׁא לְכָל גּוּפָא, וְגוּפָא אֲתַפְּשֵׁט בֵּיהּ עַד סִיּוּמָא דְּשִׂית סְטֵרִין, וְתוֹמְכִיהָ, כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר, (שיר השירים ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. דְּאִינוּן דְּמַטִּילִין מְלָאי לְכִיסָן שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים אִינוּן תַּמְכִּין לְאוּרִייתָא מְרִישָׁא עַד סִיּוּמָא דְּגוּפָא, וְכָל מְהִימְנוּתָא, בֵּיהּ תְּלֵיא, וְאַתְמָךְ. וְזְכִי לְבַנִּין דִּי תַחֲזוּן לְנַבִּיאֵי מְהִימְנֵי.

רְבִי יִצְחָק פִּתַּח, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְיָ אֵלָיו מֵאַהֲל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיִּקְרָא אֶלְךָ זַעֲרָא, אֲמַאי. אֵלָא בְּגִין לְאַחֲזָאָה מֵאן הוּא הָהוּא דְּקָרָא, הָהוּא דְּשָׂרִי בְּמַקְדָּשָׁא, וְכַדִּין שְׁקָרָא - אוֹתוּ שְׁשֵׁרוּי בְּמַקְדָּשׁ, וְאֵז זְמַן אֶת מֹשֶׁה כְּמוֹ שְׁמִזְמִין אוֹרַח. כְּאֵן א' קֶטְנָה, שֵׁם א'

(מהם) - עֵץ אֲרָז וְאֲזוּב וְשֵׁנֵי תוֹלַעַת נִמְצְאוּ (בשם) בְּגִדְלָה הַזֶּה, וְתַלְוִיִּים מְהַעֲלִינוּת הִלְלוּ.

רְבִי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָווּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. יִשְׁבוּ בְּאוֹתוּ שְׂדֵה וְהַתְּפַלְלוּ. אַחַר שְׁסִימּוּ אֶת הַתְּפֵלָה, קָמוּ וְהִלְכוּ. פִּתַּח רַבִּי יְהוּדָה בְּדַבְרֵי תוֹרָה וְאָמַר, (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכִיהָ מְאוּשָׁר. עֵץ חַיִּים - זוֹ הַתּוֹרָה, שְׁהִיא עֵץ עֲלִיוֹן גְּדוֹל וְחָזָק. תוֹרָה, לְמָה נִקְרְאת תוֹרָה? מְשׁוּם שְׁמִוּרָה וּמְגִלָּה אֶת מָה שְׁהִיָּה סְתוּם וְלֹא יְדוּעַ. חַיִּים, שְׁכַל הַחַיִּים שְׁלַמְעֵלָה נִכְלָלוּ בָּהּ, וּמְמַנָּה יוֹצְאִים. לַמַּחְזִיקִים בָּהּ, אֶת אוֹתָם שְׁאוּחִזִּים בָּהּ, שְׁמִי שְׁאוּחִזִּים בְּתוֹרָה אוֹחִזִּים בְּכָל. אַחֲזוּ לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה. וְתוֹמְכִיהָ מְאוּשָׁר, מִי זֶה תוֹמְכִיהָ? אֵלוּ אוֹתָם שְׁמַטִּילִים מְלָאי לְכִיסָם שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, כְּמוֹ שְׁבַפְּאוּהָ. וְתוֹמְכִיהָ, זוֹכָה שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ נַבִּיאִים נְאֻמְנִים. מְאוּשָׁר, אֵל תַּקְרִי מְאוּשָׁר אֵלָא מְרֵאשׁוּ. אוֹתָם הַתּוֹמְכִים שֶׁל הַתּוֹרָה מְרֵאשׁוּ וְעַד סוּפּוּ. מְרֵאשׁוּ, צַד הָרֵאשׁ שֶׁל הַכֵּל שְׁנִקְרָא רֵאשׁ, שְׁכַתוּב (שם ח) מְעוֹלָם נִסְכַּתִּי מְרֵאשׁ. וְרֵאשׁ זוֹ חֲכָמָה, שְׁהִיא הָרֵאשׁ לְכָל הַגּוּף, וְהַגּוּף מִתְּפַשֵּׁט בָּהּ עַד הַסִּיּוּם שֶׁל שְׂשַׁת הַצְּדָדִים וְתוֹמְכִיהָ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שיר ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. שְׁאוֹתָם שְׁמַטִּילִים מְלָאי לְכִיסָם שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, הֵם תּוֹמְכִים אֶת הַתּוֹרָה מְהֵרֵאשׁ עַד סִיּוּם הַגּוּף, וְכָל הַקְּמוּנָה בּוֹ תְּלוּיָהּ, וְנִתְמָךְ. וְזוֹכָה לְבָנִים שִׁירָאוּ לְנַבִּיאִים נְאֻמְנִים.

רְבִי יִצְחָק פִּתַּח, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאַהֲל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיִּקְרָא, אֵלְךָ קֶטְנָה, לְמָה? אֵלָא כְּדִי לְהַרְאוֹת מִיְהוּ אוֹתוֹ שְׁקָרָא - אוֹתוּ שְׁשֵׁרוּי בְּמַקְדָּשׁ, וְאֵז זְמַן אֶת מֹשֶׁה כְּמוֹ שְׁמִזְמִין אוֹרַח. כְּאֵן א' קֶטְנָה, שֵׁם א'

גְּדוּלָהּ. אָדָם שֶׁת אָנוּשׁ. (אָדָם) זוֹ
שְׁלֵמוֹת הַכֹּל.

בא וראה מה בין משה לאהרן,
מי מהם עליון? אלא משה הוא
העליון, משה הוא שושבין
המלך, ואהרן שושבין הגבירה.
משל למלך שהיתה לו גבירה
עליונה. מה עשה? נתן לו
שושבין לתקן אותה ולהסתפל
בדברי הבית. ועל כן, כשנכנס
השושבין הנה למלך, לא נכנס
אלא רק עם הגבירה. זהו שפתוב
בזאת יבא אהרן וגו'.

משה הוא שושבין המלך, משום
כך הודמן פאורח, ואחר כך -
וידבר ה' אליו. אהרן הוא
שושבין של הגבירה, וכל דבריו
היו לפי שאת המלך עם המלכה,
ויתפיש המלך עמה. ועל כן,
משום שהוא שושבין שלה, הוא
שם מדורו עמה לתקן את הבית
ולעין תמיד בדברי הבית. ועל כן
התתקן כמו שלמעלה, ונקרא
כהן גדול. מנין לנו? שפתוב
(תהלים ק) אתה כהן לעולם על
דברתי מלפי צדק.

ומשום כך, כל מה שצריך מבית
המלך הוא נוטל, ואין מי שימחה
בדו. ולכן הוא עומד לטהר את
כל אותם שנוכנסים לבית
הגבירה, כדי שלא תמצא טמאה
באותם בני ההיכל, ומשום כך
כתוב ולקח למטהר שתי צפרים
וגו'.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים ב)
יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו.
יושב בשמים ישחק - זה יצחק
שפא מצד היין, מאיר בראשונה,
וצוחק, ואחר כך זועם ומגרש.
זהו שפתוב יושב בשמים ישחק,
ולא כתוב יושב שמים. ישחק,
מאיר וצוחק. ועל כן הדין מאיר
וצוחק להם לרשעים.

זְמִין לְמֹשֶׁה, כְּמֵאן דְּזִמִּין אוֹשְׁפִיזָא. הֲכָא א'
זְעִירָא, הָתָם א' רַבְתָּא, אָדָם שֶׁת אָנוּשׁ. (ס"א
אָדָם) דָּא שְׁלִימוֹ דְכָלָא.

הא חזי, מה בין משה לאהרן, הי מנייהו
עלאה. אלא משה עלאה, משה שושבין
דמלפא, אהרן שושבין דמטרוניתא. מתל
למלפא דהוה ליה מטרוניתא עלאה. מה עבד.
יהב לה שושבין לתקנא לה ולאסתפל במלי
דביתא. ועל דא, פד עייל שושבין דא
למלפא, לא עייל אלא עם מטרוניתא, הדא
הוא דכתיב, בזאת יבא אהרן וגו'.

משה שושבין למלפא, בגין כך אזדמן
פאושפיזא, ולבתר, וידבר יי' אליו.
אהרן הוא שושבין למטרוניתא, וכל מלוי
הו, לפייסא למלפא במטרוניתא, ויתפיש
מלפא בהדה. ועל דא בגין דאיהו, שושבין
לה שוי מדוריה בהדה, לתקנא ביתא ולעיינא
תדיר במלי דביתא. ועל דא אתתקן פגוונא
דלעילא, ואקרי כהן גדול. מנא לן. דכתיב,
(תהלים ק) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק.
ובגין כך כל מה דאצטריך מבי מלפא, נטיל,
ולית מאן דימחי בידיה. ועל דא הוא
קאים לדפאה לכל אינון דעאלין לבי
מטרוניתא, בגין דלא (ד' נ"ד ע"א) ישתפח
מסאבא באינון בני היכלא. ובגין כך כתיב,
ולקח למטהר שתי צפרים וגו'.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים ב)
ישחק יי' ילעג למו. יושב בשמים ישחק,
דא יצחק דאתי מסטרא דחמרא, נהיר
בקדמיתא, וחייה, ולבתר זעים ותריף. הדא
הוא דכתיב יושב בשמים ולא כתיב, יושב
שמים. ישחק, נהיר וחייה. ועל דא דינא נהיר
וחייה, להו לרשיעייא.

וּלְבַתֵּר מַה כְּתִיב, אֲזִי יִדְבַר אֱלִימוּ
 בְּאִפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יִבְהַלְמוּ. וְכֵן אֲרַחֲוִי
 דְחִיבֵינָא, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נְהִיר לְהוּ בְּהַאי
 עֲלָמָא, וְנְהִיר לֹון אֲנַפִּין פְּחֻמְרָא, דְנְהִיר
 בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר זְעִים וְקֻטִּיל. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא מְשִׁיךְ לֹון לְחִיבֵינָא, אִי יְהִדְרוּן לְקַבְלֵיהּ,
 יָאוּת, וְאִי לָא שְׂצִי לֹון מֵהֵהוּא עֲלָמָא דְאֲתִי,
 וְלִית לֹון בֵּיה חוּלְקָא, וַיִּשְׁתַּצֹּון מִפְּלֵא. אֲתוּן
 לְאֲתִדְכָּאָה, מְסִייעִין לֹון. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 מְדַפֵּי לֹון וְקָרִיב לֹון לְגַבִּיהּ, וְקָאֲרִי עַלְיֵיהּ
 שְׁלוֹם. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה נז) שְׁלוֹם שְׁלוֹם
 לְרַחֹוק וְלְקֵרוֹב וְגו'.

וְאִשָּׁה כִּי יִזּוֹב זֹוב דְמָה יָמִים רַבִּים בְּלֵא עֵת
 נְדַתָּהּ וְגו' (ויקרא ט"ז) רַבִּי חֵינָא פְּתַח
 וְאָמַר, (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לֵינִי וְחִלַּק שְׁלַלְךָ
 בְּקִרְבֶּךָ. הַאי קָרָא הָכִי מִיבְעֵי לֵיהּ, הִנֵּה יוֹם
 יָבֵא, מָאִי, הִנֵּה יוֹם בָּא. אֲלֵא שְׁפַכְרָא בָּא,
 עַד לָא אֲבָרִי עֲלָמָא, וְהוּא יוֹם דְבִיהּ יַעֲבִיד
 דִּינָא לְחִיבֵינָא. וְהוּא יוֹם דְבִיהּ יִתְפָּרַע קִדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא מְאִינוּן דְעֵקוּן לֹון לְיִשְׂרָאֵל. הַאי
 יוֹם בָּא וְקָאִים קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְתַבַּע
 מַנְיָה לְמַעֲבַד דִּינָא וְלִשְׂצָאָה עֲבוּדַת פּוֹכְכִים
 וּמַזְלוֹת, וְאֲתִיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ, פְּמָה דְאֲתָא אָמַר
 (זכריה יד) וְאֲסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַם
 לְמַלְחָמָה וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, תְּרִין יוֹמִין אֵינוּן לְקוּדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא, חַד שְׁאֲרִי עֲמִיָה, וְחַד אֲתִי
 לְקַמִּיָה, וּבְאֵלִין עֲבִיד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 קָרְבִין בְּכָלֵא. וְכַד הַאי יוֹמָא, אֲתִי לְאַגְחָא
 קָרְבָא, אֲזִדְיוּג בְּהֵהוּא יוֹמָא אַחְרָא, וְנָטִיל
 זַיִינִין עַל זַיִינִיָה, וְאַגַּח קָרְבָא בְּכָלֵא, בְּאֵינוּן
 רְאֵמִין וְנִמּוּכִין. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה

וְאַחַר כֵּן מַה כְּתוּב? אֲזִי יִדְבַר
 אֱלִימוּ בְּאִפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יִבְהַלְמוּ.
 וְכֵן דְרַכֵּי הַרְשָׁעִים - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְאִיר לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וּמְאִיר לָהֶם כְּמוֹ יוֹן שְׁמַאִיר
 בְּרֵאשׁוּנָה, וְאַחַר כֵּן זֹעִם וְהוֹרֵג.
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף אֶת
 הַרְשָׁעִים, אִם יַחֲזֹרוּ כְּנַגְדּוֹ - יָפֵה.
 אִם לֹא - הוּא מְכַלֵּה אוֹתָם מֵאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם הַבָּא, וְאִין לָהֶם בּוֹ חֵלֶק
 וַיִּשְׁמְרוּ מֵהַכֵּל. בָּא לְהַטְהֵר -
 מְסִיעִים לָהֶם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְטַהֵר אוֹתָם וּמְקַרֵּב אוֹתָם אֵלָיו
 וְקוֹרֵא עֲלֵיהֶם שְׁלוֹם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחֹוק וְלְקֵרוֹב וְגו'.
 וְאִשָּׁה כִּי יִזּוֹב זֹוב דְמָה יָמִים
 רַבִּים בְּלֵא עֵת נְדַתָּהּ וְגו'. רַבִּי
 חֵינָא פְּתַח וְאָמַר, (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם
 בָּא לֵיה' וְחִלַּק שְׁלַלְךָ בְּקִרְבֶּךָ.
 הַפְסוּק הַזֶּה כֵּן הִנֵּה צָרִיף לְהִיּוֹת:
 הִנֵּה יוֹם יָבֵא. מַה זֶה הִנֵּה יוֹם
 בָּא? אֲלֵא שְׁפַכְרָא בָּא טָרְם שְׁנַבְרָא
 הָעוֹלָם, וְהוּא הַיּוֹם שְׁבוֹ יַעֲשֶׂה
 דִּין לְרְשָׁעִים, וְהוּא הַיּוֹם שְׁבוֹ
 יַפְרַע הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם
 שְׁהִצִּיקוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. הַיּוֹם הַזֶּה
 בָּא וְעוֹמֵד לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וּמְבַקֵּשׁ מְמַנּוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין
 וְלַכְּלוֹת עוֹבְדֵי פּוֹכְכִים וּמַזְלוֹת,
 וְנִתְּנַת לוֹ רְשׁוּת, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שם)
 וְאֲסַפְתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַם
 לְמַלְחָמָה וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁנֵי יָמִים הֵם
 לְקִדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶחָד שְׂרׁוּי
 עֲמוֹ, וְאֶחָד בָּא לְפָנָיו, וּבְאֵלוֹ
 עוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קִרְבּוֹת
 עִם הַכֵּל. וּכְשָׁבָא הַיּוֹם הַזֶּה לַעֲרֵף
 קָרְב, הוּא מְזַדְּוֵג עִם אוֹתוֹ יוֹם
 אַחַר, וְנוֹטֵל כְּלֵי זֶין עַל כְּלֵי זַיִנוֹ,
 וְעוֹרֵף קָרְב בְּכָלֵם, בְּאוֹתָם רַמִּים
 וְנִמּוּכִים. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה ב) כִּי
 יוֹם לֵיה' צְבָאוֹת עַל כָּל גְּאֹה וְרַם
 וְעַל כָּל נֶשֶׂא וְשָׁפֵל.

(ב) כִּי יוֹם לֵינִי צְבָאוֹת, עַל כָּל גְּאֹה וְרַם וְעַל כָּל נֶשֶׂא וְשָׁפֵל.

רבי שמעון אמר, ואשה כי זוב דמה וגו'. היינו דכתיב, (ישעיה לז) חרב ליני מלאה דם. מלאה דם ודאי, שכתוב כי זוב דמה זוב דמה ימים רבים. בלא עת נדתה, היינו דכתיב, (דניאל ט) וישקד יי על הרעה ויביאה עלינו. דתנינן, קדשא בריה הוא אקדיים פורענותא לעלמא, חייביא מקדמין פורענותא בחוביהון למיתי לעלמא, או כי תזוב על נדתה. היינו (ויקרא כו) ויספתי ליסרה אתכם, מהו ויספתי ליסרה. אוסיף דינא על דינא, ואתן דמא על דמא, יתיר על מה דאית בההוא חרב ליני מלאה דם.

רבי שמעון אמר, ואשה כי זוב דמה וגו'. היינו שכתוב, (שם לז) חרב לה מלאה דם. מלאה דם ודאי, שכתוב כי זוב דמה זוב דמה ימים רבים. בלא עת נדתה, היינו שכתוב (דניאל ט) וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו. ששנינו, הקדוש ברוך הוא מקדים פורענות לעולם, והרשעים מקדימים את הפורענות בחטאייהם לבא לעולם. או כי תזוב על נדתה, היינו (ויקרא כב) ויספתי ליסרה אתכם. מה זה ויספתי ליסרה? אוסיף דין על דין ואתן דם על דם יתיר על מה שיש באותה החרב לה מלאה דם.

בתוב, (בראשית ח) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו לא אוסיף. אלא, לא אתן עוד תוספת לההוא חרב, אלא כגוונא דיכיל עלמא למסבל. והא כתיב ויספתי. אלא ליסרה כתיב, ולא לשיצאה. הדא הוא דכתיב, או פי תזוב על נדתה.

בתוב, לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מה זה לא אסף? אלא, לא אתן עוד תוספת לאותה חרב, אלא כמו שיכול העולם לסבל. והרי כתוב ויספתי? אלא כתוב ליסרה, ולא לכלות. זהו שכתוב או פי תזוב על נדתה.

בר ימי זוב טמאתה. מהו כל ימי זוב טמאתה. אלא חייביא מסאבין בחוביהון לגרמיהון, ומסאבין לאתר אחרא, כמה דאת אמר, (במדבר ט) פי את מקדש יי טמא. ואתער רוח מסאבא עליהו. ולזמנא דאתי, זמין קדשא בריה הוא לדפאה להו לישראל ולאעברא לההוא רוחא מסאבא מעלמא. דכתיב, (ישעיה נב) לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. וכתיב (זכריה יג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. מן הארץ ודאי. (באן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי).

בר ימי זוב טמאתה. מה זה כל ימי זוב טמאתה? אלא שרשעים מטמאים את עצמם בחטאייהם ומטמאים מקום אחר, כמו שנאמר (במדבר ט) כי את מקדש ה' טמא. ומעוררים רוח טמאה עליהם. ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל ולהעביר את אותה רוח טמאה מן העולם, שכתוב לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. וכתוב ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. מן הארץ ודאי. (מי שבא להטמא, מטמאים אותו ודאי).

רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי אלעזר, ליליא חד קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, (קהלת ז) ביום טובה יהיה בטוב וגו' גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'. ביום

רבי חזקיה היה יושב לפני רבי אלעזר. לילה אחד קמו בפחות הלילה לעסק בתורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (קהלת ז) ביום טובה יהיה בטוב וגו' גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'. ביום

היה בטוב וגו', גם את זה עמית זה עשה האלהים וגו'. ביום טובה היה בטוב - בזמן שמרבה הקדוש ברוך הוא חסד בעולם צריך אדם ללכת בשוקים ולהראות לפני הכל, שהרי כשמתחיל טובו של הקדוש ברוך הוא בעולם, הוא שורה בכל, ובכל הוא עושה טוב ומרבה אותו בעולם. ומשום כך יראה אדם בגלוי בשוקים, ויעשה טוב שישורה עליו טוב אחר. זהו שפתיב (שם) ביום טובה היה בטוב. היה בטוב ודאי.

וביום רעה ראה. לא כתוב וביום רעה היה ברע, אלא ביום רעה ראה. שהרי בשעה שהדין תלוי בעולם, אין צריך לאדם להראות בשוק וללכת יחידי בעולם. שהרי כשדין שרוי בעולם, על הכל הוא שורה. ומי שפוגע בו ונפגש לפניו, ידון באותו הדין, ואז פתיב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. שהרי משפט הסתלק מצדק, ולא שורים זה עם זה על העולם. ועל כך ראה. ראה והיה שמור, השגח ועיין לכל צד והיה יודע שבכלם שרוי הדין, ואל תצא החוצה ואל תראה בשוק, כדי שלא ישרה עליך. מה הטעם? משום שגם את זה לעמת זה עשה האלהים. כמו שכששורה הטוב בעולם, הוא שורה על הכל - כך כששורה הדין בעולם, הוא שורה על הכל, ומי שפוגש בו נתפס.

בא ראה, כשדין שרוי בעולם, כמה חרבות תלויות שיוצאות מאותה חרב עליונה, וזוקפים ראש ורואים שהרי אותה חרב עליונה היא אדמה, מלאה דם בכל הצדדים, ואז גוזרים גזרות. וכמה מיני חרבות מתעוררים, (אז ירכו, וכתוב (יהושע ה) וחרבו שלופה

טובה היה בטוב, בזמנא דאסגי קדשא בריך הוא חסד בעלמא, בעי בר נש למיהן בשוקי ולא תחזא קמי כלא, דהא כד שארי טיבותא דקודשא בריך הוא בעלמא, בכלא שארי, ובכלא עביד טיבו ואסגי ליה בעלמא. ובגין כך, יתחזי בר נש באתגליא בשוקי, ויעביד טיבו דלשרי עליה טיבו אחרא. דהא הוא דכתיב ביום טובה היה בטוב. היה בטוב ודאי. וביום רעה ראה. לא כתיב וביום רעה היה ברע, אלא, ביום רעה ראה. דהא בשעתא דדינא תליא בעלמא, לא לבעי ליה לאיניש לאתחזא בשוקא (דף נ"ד ע"ב) ולמיהן יחידא בעלמא. דהא כד דינא שריא בעלמא, על כלא שארי. ומאן דפגע ביה, ואערע קמיה, יתדן בה הוא דינא. וכדין פתיב, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. דהא משפט אסתלק מצדק, ולא שריין דא בדא על עלמא. ועל דא ראה. ראה והוי נטיר, אשגח ועיין לכל סטר. והוי ידע, דבכלהו שריא דינא, ולא תפוק לבר, ולא תתחזי בשוקא, בגין דלא ישרי עלך. מאי טעמא. בגין דגם את זה לעמת זה עשה האלהים. כמה דכד שארי טיבו בעלמא שארי על כלא, כך, כד שריא דינא בעלמא שארי על כלא, ומאן דאערע ביה אתפס.

הא חזי, כד דינא שריא בעלמא, כמה סיפין תליין, דנפקי מההוא חרב עלאה, וזקפין רישא וחמן דהא ההוא חרב עלאה סומקא, מלייא דמא בכל סטריין, פדין גזריין נימוסין. וכמה סיפין אתערו, (ס"א בדיו פסיון סיפין, וכמה נימוסין אתערו) כמה דאת אמר, (שיר השירים ג) איש חרבו על ירכו. וכתוב, (יהושע ה) וחרבו שלופה בידו.

מתחדדות חרבות, וכמה חקים מתעוררים) כמו שנאמר (שיר א) איש חרבו על

בִּידוֹ. וְכֹלֶם מְצוּיִים לְעִשׂוֹת דִּין. וּמִי שְׁפֹגֵשׁ בְּהֶם נְזוּק. כְּתוּב (בראשית ט) הִנֵּה נָא מִצָּא עֲבֹדֶךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חֲסִדְּךָ וְגו'. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁבְּכֹל מְקוֹם שֶׁהָדִין שְׂרוּי, בְּכֹל הוּא שׂוֹרָה, בֵּין בְּעִיר בֵּין בְּמִדְבָּר וּסְבִיב הָעִיר.

עוֹד פֶּתַח וְאָמַר, (שיר ח) שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ וְגו'. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, פְּנִסֵת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה אֵת זֶה לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, מִי הוּא הַחוֹתֶם? זֶהוּ חוֹתֶם הַטְּבַעַת שֶׁל הָאֱמֶת. כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ - זֶהוּ חוֹתֶם שֶׁל תְּפִלִּין שְׁמַנִּיחַ אָדָם עַל לְבוֹ. כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ - זוֹ יָד בְּהֵה שְׁמַנִּיחַ בְּאוֹתָהּ זְרוּעַ. וּמִיָּהוּ? יִצְחָק. וּכְנִסֵת יִשְׂרָאֵל אוֹמְרָת, שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם. חוֹתֶם הֵיחָא צְרִיף לְהִיּוֹת! מָה זֶה כַחוֹתֶם? כְּאוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שְׁמַבִּיא שְׂבַח לְכֹל הַגּוֹף. וְעַל כֶּף תְּפִלִּין בְּזְרוּעַ, עַל הַלֵּב, וּבְזֵה נִמְצָא אָדָם שֶׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה.

בִּי עֲזָה כְמוֹת אֶהְבֶּה. מָה זֶה כִּי עֲזָה כְמוֹת? אֵלָּא לֹא נִמְצָאת קְשִׁיּוֹת בְּעוֹלָם כְּמוֹ פְּרֻדַת הַנֶּפֶשׁ מִהַגּוֹף כְּשֶׁרוֹצִים לְהַפְרֹד. (ועל זה) כֶּף אֶהְבֵת פְּנִסֵת יִשְׂרָאֵל לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וּמִשׁוּם כֶּף תְּפִלָּה שֶׁל יָד נִקְשֶׁרֶת בְּזְרוּעַ, לְקִיָּם אֵת הַכְּתוּב, (שם ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי.

קָשָׁה כְּשֶׁאוֹל קִנְיָה. בְּכֹל דְּרָגוֹת הַגִּיהֶנֶם אֵין קָשָׁה כְּמוֹ הַשְּׂאוֹל, שִׁיּוֹרֵד לְמִטָּה מִכֹּלֶם, פֶּרֵט לְאוֹתָהּ מִדְּרָגָה שְׁנִקְרָאת אֲבִדוֹן, וְזֶה וְזֶה הַשְּׂתַתְּפוּ כְּאַחַד, וְזֶה קָשָׁה לְרִשְׁעִים מִהַפֵּל. כֶּף קָשָׁה כְּשֶׁאוֹל קִנְיָה, שְׂאִין קִנְיָה אֵלָּא בְּאֶהְבָּה, וּמִתּוֹף אֶהְבָּה בְּאֶה קִנְיָה. וּמִי שְׁמַקְנָא לְאוֹתוֹ שְׂאוֹהֵב בְּיוֹתֵר, קָשָׁה לוֹ לְהַפְרֹד מִמֶּנּוּ מְאוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁנִקְרָאת שְׂאוֹל, שֶׁהִיא קָשָׁה מִכֹּל דְּרָגוֹת הַגִּיהֶנֶם.

לֹא אֵית קְשִׁיא כְּשֶׁאוֹל, דְּנַחֲתִית לְתַתָּא מִנְיָהוּ, בַּר הַהוּא דְרָגָא דְאֶקְרִי אֲבִדוֹן, וְדָא וְדָא אֲשַׁתְּתַפוּ כַחְדָּא. וְדָא קְשִׁיא לְהוּ לְחִיבִינָא מִכְּלָא. כֶּף, קָשָׁה כְּשֶׁאוֹל קִנְיָה, דְלִית קִנְיָה אֵלָּא בְּרַחֲמֵי מוֹתָא, וּמִגּוֹ רַחֲמֵי מוֹתָא אֲתִי קִנְיָה, וּמֵאֵין דְקִנְיָ לְהַהוּא דְרַחֲמִים יִתִּיר, קְשִׁיא לִיָּה לְאֶתְפָּרְשָׁא מִנְיָה מִהַהוּא דְרָגָא דְאֶקְרִי שְׂאוֹל, דְאִיהוּ קְשִׁיא מִכֹּל דְרָגִין דְגִיהֶנֶם.

וְכֹלְהוּ מִשְׁתַּפְּחִי לְמַעַבְדַּ דִּינָא. וּמֵאֵין דִּיעָרַע בְּהוּ אֶתְזַק. פְּתִיב, (בראשית ט) הִנֵּה נָא מִצָּא עֲבֹדֶךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חֲסִדְּךָ וְגו'. מָאִי טַעַמָא, בְּגִין דְּבְכָל אֶתֶר דְּדִינָא שְׂרָיא בְּכֹלָא שְׂרָיא, בֵּין בְּמִתָּא בֵּין בְּמִדְבָּרָא וּבְסַחְרָנָא דְמִתָּא.

הֵו פֶּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ח) שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ וְגו'. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, פְּנִסֵת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה דָּא לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, מָאֵין הוּא חוֹתֶם. דָּא חוֹתֶם דְּגוֹשְׁפִּנְקָא דְקָשׁוּט. כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ, דָּא חוֹתֶם שֶׁל תְּפִלִּין, דְאֵנַח בַּר נֶשׁ עַל לִבִּיהּ. כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ, דָּא יָד בְּהֵה, דְמִנַּח בְּהַהוּא זְרוּעַ, וּמִנּוּ יִצְחָק. וּכְנִסֵת יִשְׂרָאֵל קְאָמַר שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, חוֹתֶם מִיבְעֵי לִיָּה, מָאִי כַחוֹתֶם. פְּאִינוֹן תְּפִלִּין דְרִישָׁא, דְאֲתִי שְׂבַחָא לְכֹל גּוֹפָא. וְעַל דָּא תְּפִלִּין בְּזְרוּעַ, עַל הַלֵּב, וּבְדָא אֲשַׁתְּכַח בַּר נֶשׁ שְׁלִים כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא. בִּי עֲזָה כְמוֹת אֶהְבֶּה. מָאִי כִי עֲזָה כְמוֹת. אֵלָּא לֹא אֲשַׁתְּכַח קְשִׁיּוֹתָא בְּעִלְמָא, כְּמָה דְפְרִישׁוּ דְנִפְשָׁא מִגּוֹפָא, כַּד בְּעִיִּין לְאֶתְפָּרְשָׁא. (ועל דא) כֶּף אֶהְבֵת פְּנִסֵת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, דְלָא אֶתְפָּרְשֵׁן לְעִלְמִין. וּבְגִין כֶּף תְּפִלָּה שֶׁל יָד, אֶתְקַשְׂרָא בְזְרוּעַ, לְקִיָּמָא דְכְּתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי.

קָשָׁה כְּשֶׁאוֹל קִנְיָה. בְּכֹל דְרָגִין דְגִיהֶנֶם,

רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ שִׁלְהֶבֶת יָהּ.
וּמִי הִיא שִׁלְהֶבֶת יָהּ? זוֹ אֵשׁ
שִׁיּוּצָאֵת מִתּוֹךְ שׁוֹפֵר, כְּלוּלָה
מְרוּחַ וּמִיָּם. וּמִתּוֹךְ אוֹתָהּ
הַשִּׁלְהֶבֶת כְּשִׁמְתֵּלְהֶטֶת בְּכִנְסֵת
יִשְׂרָאֵל, שׁוֹרְפֶת הָעוֹלָם בְּשִׁלְהֶבֶת
בְּקִנְאָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וּבְשִׁעָה שֶׁהִיא מְקַנְאָה לוֹ, אוֹי
לְפוגֵשׁ בְּשִׁלְהֶבֶת, שֶׁהוּא יִשְׂרָף
בָּהֶם.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (שִׁיר ח) מִיָּם רַבִּים
לֹא יוּכְלוּ לִכְבוֹת וְגו' . מִיָּם רַבִּים
- זוֹ זְרוּעַ יָמִין שֶׁצָּרִיף לְקֶשֶׁר בַּה
קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלָּה עַל זְרוּעַ שְׂמָאל,
לְקַיֵּם וְיִמְנֹו תַחְבֻּקֵנִי. דְּבַר אַחֵר
מִיָּם רַבִּים - זֶהוּ הַנְּהַר הַעֲלִיּוֹן
שֶׁמְמַנֵּו יוֹצְאִים נְהָרוֹת לְכָל
הָעֲבָרִים, וְכֻלָּם שׁוֹפְעִים
וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תְּהִלִּים צג) מִקְלוֹת מִיָּם רַבִּים.
מֵאוֹתָם קוֹלוֹת שֶׁל מִיָּם רַבִּים
שִׁיּוּצָאִים וְנִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר נִשְׂאוּ נְהָרוֹת וְגו'.

אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ
בְּאַהֲבָה - שְׂאוֹהֶבֶת כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל
אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - יְבוֹזוּ לוֹ.
בוֹז יְבוֹזוּ לוֹ?! יְבוֹז הִנֵּה צָרִיף
לְהִיטוֹ! אֵלָּא אִם יִתֵּן אִישׁ - זֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֶת כָּל הוֹן
בֵּיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי כד) כָּל הוֹן
יָקָר וְנָעִים.

תּוֹסֵפֶת

בוֹז יְבוֹזוּ לוֹ. מַה זֶה בּוֹז? יוֹם
שְׁנֵי יוֹם שְׁשֵׁי יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל
סְפוֹת, שֶׁבָּהֶם הָיוּ מְנַסְכֵי מִיָּם
וְיִין שֶׁל שְׁבַעַת יְמֵי הַסְּפוֹת, בָּהֶם
הָיוּ מְקַרְיָבִים יִשְׂרָאֵל שְׁבַעִים
פָּרִים לְכַפֵּר עַל שְׁבַעִים מְמַנִּים,
כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׂאָר הָעוֹלָם חָרֵב
מֵהֶם, זֶהוּ שְׁכַתוּב וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר
יוֹם וְגו' וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה אֵשׁ
וְגו' (עַד כֵּן תּוֹסֵפֶת).

בְּאַהֲבָה - שֶׁל כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל אֵלָּו
אוֹתָם מִחֲנוּת שְׁלֹמְעֵלָה לְאוֹתוֹ הוֹן

רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ שִׁלְהֶבֶת יָהּ. וּמֵאֵן אִיהוּ
שִׁלְהֶבֶת יָהּ, דָּא אֵשׁ דְּנַפְיָק מִגּוֹ
שׁוֹפֵר, כְּלוּל מְרוּחָא וּמִיָּא. וּמִגּוֹ הֵהוּא
שִׁלְהוּבָא כַּד מִתְלַהֵטָא בְּכִנְסֵת יִשְׂרָאֵל, אוֹקִיד
עֲלֵמָא בְּשִׁלְהוּבֵיתָא בְּקִנְאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא, וּבְשִׁעָתָא דְּהִיא מְקַנְאָה לֵיהּ, וְוִי דְּאֶעְרַע
בְּשִׁלְהוּבֵיתָא, דְּאִיהוּ יִתּוּקַד בְּהוּ.

הֵוּ פִּתַּח וְאָמַר. (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ
לִכְבוֹת וְגו' . מִיָּם רַבִּים דָּא דְּרוּעָא יְמִינָא,
דְּבַעֵי לְקֶשֶׁרָא בֵּיהּ קֶשֶׁרָא דְּתְפִלָּה עַל דְּרוּעָא
שְׂמָאלָא, לְקַיֵּימָא וְיִמְנֹו תַחְבֻּקֵנִי. דְּבַר אַחֵר,
מִיָּם רַבִּים, דָּא הוּא נְהַר עֲלֵאָה, דְּמַנְיָה נְפִקִין
נְהָרִין לְכָל עֲבָר, וְכֻלְהוּ נְגַדִין וְאִתְמַשְׁכֵּן מַנְיָה.
כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, (תְּהִלִּים צג) מִקְלוֹת מִיָּם רַבִּים.
מֵאִינּוֹן קוֹלוֹת דְּמִיָּם רַבִּים, דְּנַפְקֵן וְאִתְמַשְׁכֵּן
מַנְיָה. וְנְהָרוֹת, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, נִשְׂאוּ נְהָרוֹת
וְגו'.

אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה, דְּרַחֲמִים
כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, יְבוֹזוּ
לוֹ. (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ, יְבוֹז מִיְבַעֵי לֵיהּ,
מֵאִי יְבוֹזוּ לוֹ. אֵלָּא, אִם יִתֵּן אִישׁ, דָּא קְדֻשָּׁא
בְּרִיף הוּא. אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר
(מְשָׁלִי כד) כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים.

תּוֹסֵפֶת

בוֹז יְבוֹזוּ לוֹ. מֵאִי בּוֹז. יוֹמָא תְּנַנְיָנָא וְיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה
וְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּסוּפוֹת, דְּבַהוֹן הוּוּ מְנַסְכֵי מִיָּם וְיִין
דְּז' יוֹמִין דְּסוּפוֹת, בַּהוֹן הוּוּ מְקַרְיָבִין יִשְׂרָאֵל, שְׁבַעִין
פָּרִים, לְכַפֵּרָא עַל שְׁבַעִין מְמַנֵּן, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתָּאָר עֲלֵמָא
חָרוֹב מַנְיָהוּ, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (בְּמִדְבָר כט) וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר
יוֹם וְגו' וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה אֵשׁ וְגו' (ע"כ תּוֹסֵפֶת).

בְּאַהֲבָה, דְּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל לְגַבִּיָּה, וְלֹא
לְאִתְקֶשֶׁרָא בְּהִדָּה, בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ,

וְלֹא לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּה, בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ - כָּל אוֹתָם אוּכְלוּסִים וְכָל

יָקָר, שֶׁהָרִי אֵין רְצוֹן לְכֻלָּם אֶלֶּא
בְּשַׁעַה שְׁמִתְקַשְׂרֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל
עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִתְעַשְׂרֶת
עִמּוֹ, וְאֵז כָּל אוֹתָם הָאוֹכְלוֹסִים
וְכָל אוֹתָם הַמִּחְנוּת וְכָל
הָעוֹלָמוֹת, כָּלָם בְּשִׁמְחָה, בְּאוֹר
וּבְכִרְכוֹת, (וְעַל זֶה אָמַר) כְּתוּב שְׂמֵאלוּ
תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבֻקְנִי.

מִי שְׂמַנִּיחַ תְּפִלִּין, כְּשִׁמְנִיחַ תְּפִלָּה
שֶׁל יָד, צְרִיף לְהוֹשִׁיט זְרוּעַ שְׂמֵאל
לְקַבֵּל אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל וְלִקְשֹׁר
קֶשֶׁר עִם הַיָּמִין כְּדִי לְחַבֵּק אוֹתָהּ,
לְקַיֵּם אֶת הַכְּתוּב, שְׂמֵאלוּ תַּחַת
לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבֻקְנִי. שִׁירָאָה
הָאָדָם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִהְתַּעֲטֵר
בְּכָל, וְאֵז הָאָדָם שָׁלֵם בְּכָל,
בַּקְּדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא קוֹרָא עֲלֵינוּ, (יִשְׁעִיָּה מַט) יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רְבִי חֲזַקְיָה פֶּתַח וְאָמַר, (תַּהֲלִים יז)
שְׁמַעַה ה' צִדְקָה וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָה
כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁבָכַל זְמַן שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל
בָּאָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְמֵן כְּנִגְדָּה.
זֶהוּ שְׁכַתוּב שְׁמַעַה ה' צִדְקָה
הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הָאֲזִינָה תְּפִלָּתִי.
אָמַר דּוֹד, אֲנִי הַתְּקַשְׂרָתִי עִם
כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁהִיא נִמְצָאת
לְפָנֶיךָ, גַּם אֲנִי כְּךָ נִמְצָא. וּמִשׁוּם
כְּךָ, שְׁמַעַה ה' צִדְקָה - בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְאַחַר כְּךָ - הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הָאֲזִינָה
תְּפִלָּתִי.

בְּרֵא שְׁפָתֵי מְרָמָה, מַה זֶה בְּלֵא
שְׁפָתֵי מְרָמָה? אֶלֶּא כְּךָ שְׁנִינוּ, כָּל
דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל תְּפִלָּה שְׂמוּצִיא
אָדָם מִפִּי, עוֹלָה לְמַעְלָה וּבוֹקֵעַ
רְקִיעִים, וְנִכְנַס לְמִקּוֹם שְׁנִכְנַס,
וְשֵׁם נִבְחַן אוֹתוֹ הַדְּבוּר, אִם זֶה
דְּבוּר כְּשֶׁר וְאִם לֹא. אִם זֶה דְּבוּר
כְּשֶׁר - מְכַנְסִים אוֹתוֹ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוּשׁ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. וְאִם לֹא -

אִיִּהוּ מֶלֶךְ דְּכִשְׂרָא עָאֲלִין

כָּל אֵינּוֹן (דְּרַנְיָה ע"א) אוֹכְלוֹסִין וְכָל אֵינּוֹן מִשְׂרַיִין
דְּלַעֲיֵלָא, לְהֵהוּא הוּן יָקָר, דִּהָא לִית רְעוּתָא
לְכַלְהוּ אֶלֶּא בְּשַׁעַתָּא דְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְׂרָא
בִּיהַּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וּמִתְעַשְׂרָא בְּהַדְרִיהַ,
כְּדִין כָּל אֵינּוֹן אוֹכְלוֹסִין, וְכָל אֵינּוֹן מִשְׂרַיִין,
וְכַלְהוּ עֲלָמִין כְּלָהוּ בְּחֵדוֹ, בְּנִהֲרִיו,
בְּבִרְכָאן, (עַל דָּא אָמַר) כְּתוּב שְׂמֵאלוּ תַּחַת לְרֵאשִׁי
וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבֻקְנִי.

מִזַּן דְּאֲנַח תְּפִלִּין, כְּדִ מְנַח תְּפִלָּה שֶׁל יָד, בְּעֵי
לְאוּשְׁטָא דְרוּעָא שְׂמֵאלָא, לְקַבֵּלָא לָהּ
לְכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְלִקְשְׂרָא קֶשֶׁרָא עִם יְמִינָא,
בְּגִין לְחַבֵּקָא לָהּ, לְקַיֵּימָא דְכְּתִיב, שְׂמֵאלוּ
תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבֻקְנִי. לְאַתְחַזְזָא בְּרִ
נֶשׁ כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיֵלָא, וְלִאֲתַעֲטֵרָא בְּכֻלָּא, וְכְדִין
בְּרִיף הוּא קוֹרָא עֲלֵיהּ, בְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה. וְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא קוֹרָא עֲלֵיהּ, (יִשְׁעִיָּה מַט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רְבִי חֲזַקְיָה פֶּתַח וְאָמַר, (תַּהֲלִים יז) שְׁמַעַה יי' צִדְקָה
וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל קָמִי
קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּבָכַל זְמַנָּא דְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל,
אֲתַת לְקָמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא אֲזַדְמֵן לְקַבֵּלָהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב שְׁמַעַה
יי' צִדְקָה הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הָאֲזִינָה תְּפִלָּתִי. אָמַר
דּוֹד, אֲנָא אֶתְקַטְרַנָּא בְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל. כְּמָה
דִּהִיא אֲשַׁתְּכַחַת לְקַמְךָ, אֲנָא נְמִי הָכִי
אֲשַׁתְּכַחְנָא. וּבְגִין כְּךָ שְׁמַעַה יי' צִדְקָה,
בְּקְדָמִיתָא, וְלְבַתֵּר, הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הָאֲזִינָה
תְּפִלָּתִי.

בְּרֵא שְׁפָתֵי מְרָמָה. מָאִי בְּלֵא שְׁפָתֵי מְרָמָה.
אֶלֶּא הָכִי תְּנִינָן. כָּל מְלָה וּמְלָה דְּצִלּוֹתָא,
דְּאֶפִּיק בְּרִי נֶשׁ מִפּוּמִיָּה, סְלִקָא לַעֲיֵלָא וּבְקַעָא
רְקִיעִין, וְעָאֲלַת לְאַתֵּר דְּעָאֲלַת, וְתַמָּן אֶתְבַּחְנַת
הֵהִיא מְלָה, אִי הִיא מְלָה דְּכִשְׂרָא אִי לֹא, אִי

מסטים אותו החוצה, ומתעוררת
באותו דבור רוח אחרת.

ובא ראה, ביוסף פתוב, (שם קה)
ענו בכפל רגלו וגו'. עד מתי ענו
בכפל רגלו? עד עת בא דברו
אמרת ה' צרפתהו. עד עת בא
דברו של מי? אלא עד עת בא
דברו (של יוסף ונבחן) אותו דבור. זהו
שפתוב אמרת ה' צרפתהו. ואז -
שלח מלך ויתירהו משל עמים
ויפתחהו. בינתיים היה בא הבקר.
אמר רבי אלעזר, פתוב (שמואל א-
כה) והיתה נפש אדני צרורה
בצרור החיים. נפש אדני, סתם,
כמו שנאמר (תהלים כד) אשר לא
נשא לשוא נפשי. הרי הזמן בבקר
לקשר את פנסת ישראל ולחברה
לבעלה. אשרי הצדיקים
שמשתדלים בתורה בלילה
ובאים להתקשר עם הקדוש ברוך
הוא ועם פנסת ישראל, עליהם
פתוב (משלי כג) ישמח אביך ואמך
ותגל יולדתך.

אמר רבי אלעזר, פתוב (ויקרא טו)
והזרתם את בני ישראל מטמאם
וגו' בטמאם את משכני אשר
בתוכם. והזרתם, כמו הזר הזה,
שהוא זר מכלם ולא מתחבר במה
שאינו שלו.

ובא ראה, בשעה שאנשים
מטמאים למטה, מטמאים אותם
בכל, והרי זה נאמר. אבל בשעה
שרוח טמאה מתעוררת (למטה
מתעוררת רוח וכדו') נחשבתם כזר, אלא
רוח טמאה שלמטה מעוררת רוח
טמאה אחרת, ונתנת לה רשות
לרדת לעולם. איזו רשות? רשות
של קדשה, שהיה יורד ומכה בו,
לא נמצא ומסתלק, ואז מתגלה
הדין כנגד הרשעים, ומוסיף דיין
על דינו. ואז שתי רוחות נמצאות
בעולם, אחת רוח הדין, ואחת
רוח הטמאה.

רוחין משתפחין בעלמא, חד, רוחא דדינא, וחד, רוחא דמסאבא.

לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותה. ואי
לאו, סאטין לה לבר, ואתער בההיא מלה
רוחא אחרא.

ותא חזי, פתיב ביה ביוסף, (תהלים קה) ענו בכפל
רגלו וגו'. עד אימתי, ענו בכפל רגלו.
עד עת בא דברו אמרת יי' צרפתהו. עד עת
בא דברו דמאן. אלא עד עת בא דברו
(דיוסף) והיה מלה, הדא הוא דכתיב, אמרת
יי' צרפתהו. פדין, שלח מלך ויתירהו מושל
עמים ויפתחהו. אדהכי הוה אתא צפרא.

אמר רבי אלעזר, פתיב, (שמואל א כה) והיתה נפש
אדוני צרורה בצרור החיים. נפש אדני,
סתם. כמה דאת אמר, (תהלים כד) אשר לא נשא
לשוא נפשי, הא עינדא בצפרא לאתקשרא
כנסת ישראל ולא תחברא בבעלה, זכאין אינון
צדיקיא דמשתדלין באורייתא בליליא, ואתאן
לאתקשרא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת
ישראל. עלייהו כתיב, (משלי כג) ישמח אביך
ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי אלעזר פתיב, (ויקרא טו) והזרתם את
בני ישראל מטומאם וגו' בטמאם את
משכני אשר בתוכם. והזרתם, פהאי זר, דאיהו
זר מפלהו, ולא אתחבר במה דליתיה דיליה.
ותא חזי, בשעתא דמסתאבין בני נשא לתתא,
מסאבין לון בכלא, והא אתמר. אבל,

בשעתא דרוח מסאבא אתער (ס"א לתתא, אתער רוח
וכו') חשבתון זר, אלא רוח מסאבא דלתתא,
אתער רוח מסאבא אחרא, ואתיהיב ליה
רשותא לנחתא לעלמא. מאי רשותא, רשותא
דקדושה דהוה נחית ומחי ביה, לא אשתכח,
ואסתלק, וכדין אתגלייא דינא, לקבליהוון
דחייבין, ואוסיף דינא על דיניה, וכדין, תריין

רוחין משתפחין בעלמא, חד, רוחא דדינא, וחד, רוחא דמסאבא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶצְטְרִיכְנָא הָכָא לְמִימַר מְלָה דְאֻלִּיפְנָא מֵאַבָּא. תָּא חֲזִי, הָכָא יִלְפִינָן מְנַגַע דְּבֵיתָא. דְּכַד רוּחָא מְסַאָבָא שְׂרָיָא בְּבֵיתָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי לְדַפְּאָה לִיָּה, שְׂדֵר נִגַע צְרַעַת בְּבֵיתָא, לְקַטְרָגָא דָּא בְּדָא, וְהָהוּא נִגַע לָא אַעֲדֵי מִבֵּיתָא, וְאָף עַל גַּב דְּרוּחַ מְסַאָבָא אֶסְתַּלַּק מֵהָהוּא בֵּיתָא, עַד דִּינִתְצוּן בֵּיתָא, אֲבָנִין וְאַעִין וְכֹלָא, כְּדִין אֲתִדְכִי אֲתָרָא.

כְּהָא גְוֹונָא, מָאן דְּאֶסְתַּאב וְאֲתַעַר רוּחָא מְסַאָבָא וְשָׂאֲרֵי עֲלוּי, כַּד בְּעֵי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְדַפְּאָה עֲלֵמָא, אֲתַעַר רוּחַ דִּינָא תְּקִיפָא, וְאֲשַׁתְּכַח בְּעֲלֵמָא וְשְׂרָיָא עַל הָהוּא רוּחַ מְסַאָבָא, וּמְקַטְרָגֵי דָּא בְּדָא, עַד (דף נ"ה ע"ב) דִּיתַעֲבַר מְעֲלֵמָא, וְהָהוּא רוּחָא דִּינָא תְּקִיפָא, לָא אֶסְתַּלַּק מֵאֲתַרִּיהּ עַד דִּינִתְצִין אֲתַר, שְׂיִיפִין וְגַרְמִין וְכֹלָא, כְּדִין אֲתִדְכִי עֲלֵמָא וְאֲתַעֲבְרוּ מִגִּיהַ רוּחִין מְסַאָבִין, וְעֲלֵמָא אֲשַׁתְּכַח בְּדַכִּיו. וְעַל דָּא תְּנִינָן, אֲתָא לְאֶסְתַּאבָּא מְסַאָבִין לִיָּה וְדָאֵי. וְוִי לִיָּה לְבַר נֶשׁ כַּד שְׂאֲרֵי עֲלִיָּה רוּחַ מְסַאָבָא, וְאֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ בְּעֲלֵמָא, דְּוִדָּאֵי לִינְדַע, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי לְבַעֲרָא לִיָּה מִן עֲלֵמָא. זַפְּאִין אֵינּוּן צְדִיקָא דְּכֻלְהוּ קְדִישִׁין, וְאֲשַׁתְּכַחוּ בְּקִדּוּשָׁה קָמֵי מְלָכָא קְדִישָׁא, וְשְׂרָיָא עֲלִיָּהוּ רוּחַ קְדִישָׁא, כְּהָאֵי עֲלֵמָא וּבְעֲלֵמָא דָּאֲתֵי. כִּיּוֹן דְּאֲתָא צְפָרָא קָמוּ אֲזֵלוּ.

עַד דִּהוּוּ אֲזֵלִי, פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית) וַיַּעֲקֹב הֶלֶף לְדָרְפוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאָכֵי אֱלֹהִים. וַיַּעֲקֹב הֶלֶף לְדָרְפוֹ, דִּהוּוּ אֲזִיל לְקַבֵּל אֲבוּהֵי.

תָּא חֲזִי, כָּל זְמָנָא, דִּינַעֲקֹב אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיהּ דְּלָבָן לָא מְלִיל עֲמִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיף

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַצְּטִרְכְתִי כָּאן לֹאמַר דְּכַר שְׁלֵמְדִתִּי מֵאַבִּי. בֵּא רָאָה, כָּאן לְמִדְּנוּ מְנַגַע הַבֵּית, שְׁכֻשְׁרוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה בְּבֵית וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא רוּצָה לְטַהַר אוֹתוֹ, שׁוֹלַח נִגַע צְרַעַת בְּבֵית לְהִלָּחֵם זֶה עִם זֶה, וְאוֹתוֹ הִנֵּגַע לֹא סָר מִהַבֵּית. וְאָף עַל גַּב שְׁרוּחַ טְמֵאָה הִסְתַּלַּקָה מֵאוֹתוֹ בֵּית, עַד שִׁנְתְּצוּ אֶת הַבֵּית, הָאֲבָנִים וְהַעֲצִים וְהַכֹּל, אִז נִטְהַר הַמְּקוֹם. כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁנִּמְצָא וּמְעִיר רוּחַ טְמֵאָה וְשׁוֹרָה עָלָיו, כְּשֶׁרוּצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְטַהַר אֶת הָעוֹלָם, מִתְּעוֹרְרַת רוּחַ דִּין קְשָׁה, וְנִמְצָאֵת בְּעוֹלָם, וְשׁוֹרָה עַל אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה, וְנִלְחָמוֹת זֶה עִם זֶה עַד שֶׁתַּעֲבַר מִן הָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ רוּחַ הַדִּין הַקְּשָׁה לֹא מִסְתַּלַּקַת מִמְּקוֹמָהּ עַד שִׁנְתְּצִין אֶת הַמְּקוֹם, אֵיבָרִים וְעֲצָמוֹת וְהַכֹּל, וְאִז נִטְהַר הָעוֹלָם, וְעוֹבְרוֹת מִמֶּנּוּ רוּחוֹת שֶׁל טְמֵאָה, וְהָעוֹלָם נִמְצָא כְּטַהַר. וְעַל זֶה שֶׁנִּינוּ, הַבָּא לְטָמֵא מִטְּמֵאִים אוֹתוֹ וְדָאֵי. אוֹי לְאָדָם כְּשֶׁשׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה וְנִמְצָא עִמָּה בְּעוֹלָם, שְׂוִדָּאֵי יָדַע שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא רוּצָה לְבַעֲרוֹ מִן הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁכֻלָם קְדוּשִׁים וְנִמְצָאִים בְּקְדָשָׁה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, וְשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדָשָׁה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. כִּיּוֹן שְׂבָא הַבְּקָר, קָמוּ וְהִלְכוּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הֶלֶף לְדָרְפוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאָכֵי אֱלֹהִים. וַיַּעֲקֹב הֶלֶף לְדָרְפוֹ, שְׁהִיָּה הוֹלֵף כְּנִגְדֵי אָבִיו.

בֵּא רָאָה, כָּל זְמַן שֶׁיַּעֲקֹב נִמְצָא אֶצֶל לָבָן, לֹא דְבַר עֲמוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא (וְלֹא נִמְצָא אֶצְלוֹ). וְאִם

הוּא, (וְלֹא אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיהּ) וְאִי תִימָא, וְהָא כְּתִיב, (בראשית לא) וַיֹּאמֶר יִי אֵל יַעֲקֹב

תאמר, הרי פתוב (בראשית לא) ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו'. זה היה בסוף, בזמן שרצה להפרד מלכן. וכשנפרד ממנו, באו לקראתו אותם מלאכים ולוהו בדרכו.

תוספתא

רבי אלעזר ורבי יוסי חמוי היו הולכים מאושא ללוד. אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, אפשר ששמעת מאביך מה שכתוב ויעקב הלך לדרכו וגו'? אמר לו, לא ידעתי. עד שהיו הולכים, הגיעו למערה של לוד. שמעו אותו קול שאומר: שני עפרים של האילת עשו לפני רצון של נחת לי, והם היו המחנה הקדוש שפגש יעקב לפניו. התרגש רבי אלעזר והסתער בנפשו, ואמר: רבון העולם כף דרכו, טוב לנו שלא נשמע, שמעתי ולא ידעתי. התרחש לו נס, ושמע אותו קול שאומר: אברהם ויצחק היו. נפל על פניו וראה את דיוקן אביו. אמר לו, אבא, שאלתי והשיבוני, שאברהם ויצחק הם שפגשו את יעקב כשנצטל מלכן. אמר לו, בני, הוצא את (פסקה) פתקה, וקח את דברי אביך הזקן, פה מדבר גדולות הנה. ולא רק זה בלבד, אלא את כל הצדיקים פוגשות נשמות של צדיקים לפנייהם להצלתם, והם מלאכים קדושים עליונים.

וכא ראה, יצחק היה קנים באותה שעה, אבל נשמתו הקדושה נלקחה לכסא הפכוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ואז נסתמו עיני מראות. הינו שפתוב לולא וגו' ופחד יצחק היה לי.

(עד כאן התוספתא.)

בא ראה, פתוב ויפגעו בו. ויפגע

במלאכי אלהים היה צריך להיות! מה זה בו? אלא הם באו להפלל בו (ולוהו בדרכו). מה זה להפלל

שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו'. האי בסופא הנה, בזמנא דבעא לאתפרשא מלכן וכד אתפרש מניה, אתו לקבליה אינון מלאכי ואוזפוהו באורחא.

תוספתא

רבי אלעזר, ורבי יוסי חמוי, הוו אזלי מאושא ללוד. אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, אפשר שמעת מאבון מאי דכתיב, ויעקב הלך לדרכו וגו'. אמר ליה לא ידענא. עד דהוו אזלי מטו למערתא דלוד. שמעו ההוא קלא דאמר, תרי עוזלין דאילתא עבדו קמאי רעותא דניחא לי, ואינון הוו משרייתא קדישא דערע יעקב קמיה. אתרגיש רבי אלעזר, ואסתער בנפשו, ואמר, מריה דעלמא כף אורחוי, טב לן דלא נשמע, שמענא ולא ידענא.

אתרחיש ליה ניסא, ושמע ההוא קלא דאמר, אברהם ויצחק הוו, נפל על אנפוי וקמא דיוקנא דאבוי, אמר ליה, אבא, שאילנא ואתיבונא, דאברהם ויצחק הוו, דערעו ליעקב פד אשתזיב מלכן. אמר ליה ברי, פויק (ס"א פסקה) פתקה, וסב סבתך, פום ממלל רברכן הנה. ולא דא היא בלחודוי, אלא לכל צדיקנא נשמתהון דצדיקנא מערעין קדמוהי לשיזבותיה, ואינון מלאכיא קדישי עלאי.

ותא חזי, יצחק קנים הנה בההיא שעתא, אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת בכורסיא יקרא דמאריה, פד אתעקד על גבי מדבחא. ומפדין אסתמו עינוי מחיזו. היינו דכתיב, (בראשית לא) לולא וגו' ופחד יצחק היה לי. (ע"כ תוספתא.)

תא חזי, פתיב, ויפגעו בו. ויפגע במלאכי אלהים מיבעי ליה, מאי בו. אלא אינהו אתו לאתפללא ביה (ואוזפוהו באורחא). מאי

לְאֶתְפַּלְלָא בֵּיהּ. אֶלָּא אֵינוֹן מִסְטָרָא דְגְבוּרָה
קִאֲתִיין, דְּכְתִיב מְלֹאכֵי אֱלֹהִים, וְחָמָא מִסְטָרָא
אַחְרָא מְלֹאכֵי דְרַחְמֵי, וְאֶתְפַּלְלוּ בֵּיהּ רַחְמֵי
וְדִינָא.

הָא חֲזִי, בְּקִדְמִיתָא, מַחְנָה אֱלֹהִים, זֶה חַד.
לְבַתֵּר וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵינִים,
תָּרִי. חַד מִסְטָרָא דְדִינָא וְחַד מִסְטָרָא דְרַחְמֵי,
מְלֹאכֵין מְהֵאי גִיסָא, וּמְלֹאכֵין מְהֵאי גִיסָא,
וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ. בּוֹ, דְיִיִקָּא. וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִם, רָאָה אוֹתָם מִיבְעֵי לִיהּ,
מָאי רָאִם. אֶלָּא חָמָא לוֹן פְּלִילָן פְּחָדָא,
מִתְדַבְּקָן דָּא בְדָא, מִתְחַפְּרָן דָּא בְדָא, וְעַל דָּא
כְּתִיב רָאִם, וְכִלְהוּ אֶתּוּ לְאוֹזְפָא לִיהּ וּלְשִׁיזְבָא
לִיהּ מִיָּדָא דַעֲשׂוּ.

כְּתִיב בֵּיהּ בַּעֲשׂוֹ, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן
אֲדָמוֹנִי. וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן, אִי תִימָא,
דְיַעֲקֹב טַפָּה קְדָמָאָה הָוָה, לָאו הֵכִי, דְהָא
כְּתִיב, וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן, וְלֹא כְּתִיב, וַיֵּצֵא רֵאשׁוֹן.
וּבְגִין דְיַצְחָק אֶתִּי מִסְטָרָא דְדִינָא קִשְׂיָא, נִפְקָ
עֲשׂו אֲדָמוֹנִי, סוּמְקָא. דְאִי יַעֲקֹב הָוָה בּוּכְרָא,
הֵהִיא טַפָּה קְדָמָאָה הִיכִי נִפְקָא הֵכִי סוּמְקָא.
אַבְל טַפָּה תְנַיִנָא הָוָה, וּבְגִין כֶּף לָא נִפְקָא
הֵכִי, דְהָא מִסְטָרָא דְרַחְמֵי הוֹת הֵהִיא טַפָּה,
מְהֵאי גִיסָא וּמְהֵאי גִיסָא.

וּמַטָּה דַעֲשׂו לָא הוֹת כְּטַפָּה דְיַעֲקֹב, דְדָא שְׁלִים
וְדָא לָא שְׁלִים. וּבִהֵהִיא שְׁעֵתָא, יַצְחָק
הָוָה (דף נ"ו ע"ב) מְכוּוֹן בְּסִיוְמָא דְדִינָא קִשְׂיָא,
דְאֶפִיק בְּסִטְרוֹי, בְּגַלִּיפּוֹי טְהִירִין בְּשִׁיפּוֹי,
וּבְגִין כֶּף עֲשׂו, זוֹהֵמָא דְאֶתְהֵתִיף מְדַהֲבָא.

וְעַל דָּא תְנַיִנָן, דְבַעֲי בַר נֶשׁ לְכוּנָא בְהֵהִיא
שְׁעֵתָא, בְּרַעוּתָא דְמְאָרִיָּה, בְּגִין דְיַפִּיק
בְּנִין קְדִישִׁין לְעֵלְמָא. וְאִי תִימָא, יַצְחָק לָא
אֶתְפּוּוֹן. לָאו הֵכִי, אֶלָּא אֶתְפּוּוֹן בְּקִדּוּשָׁה, וְאֶתְפּוּוֹן בְּסִיוְמָא דְהָוָה אֶתֶר,

בו? אֶלָּא הֵם בָּאוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה,
שְׁכָתוּב מְלֹאכֵי אֱלֹהִים, וְרָאָה
מִצַּד אַחַר מְלֹאכֵי רַחְמִים, וְנִכְלְלוּ
בו רַחְמִים וְדִין.

בָּא רָאָה, בְּרֵאשׁוּנָה מְלֹאכֵי
אֱלֹהִים, זֶה אַחַד. אַחַר כֶּף - וַיִּקְרָא
שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵינִים, שְׁנַיִם.
אַחַד מִצַּד הַדִּין, וְאַחַד מִצַּד
הַרַחְמִים. מְלֹאכִים מִן הַצַּד הַזֶּה,
וּמְלֹאכִים מִן הַצַּד הַזֶּה. וְעַל זֶה
כְּתוּב וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ. בּוֹ דְיִקָּא. וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִם, רָאָה אוֹתָם
הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה רָאִם?
אֶלָּא רָאָה אוֹתָם כְּלוּלִים פְּאָחַד
מִדְבָּקִים זֶה בְּזֶה, מְחוּבְּרִים זֶה
בְּזֶה, וְלִכְן כְּתוּב רָאִם, וְכִלְם בָּאוּ
לְלוּוֹת אוֹתוֹ וּלְהַצִּילוֹ מִיַּד עֲשׂו.
כְּתוּב בַּעֲשׂו, (שם כה) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן
אֲדָמוֹנִי. וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן, אִם תֹּאמַר
שְׁיַעֲקֹב הִיָּה מִטַּפָּה רֵאשׁוּנָה - לָא
כֶּף, שְׁהִרִי כְּתוּב וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן,
וְלֹא כְּתוּב וַיֵּצֵא רֵאשׁוֹן. וּמִשׁוּם
שְׁיַצְחָק בָּא מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה,
יֵצֵא עֲשׂו אֲדָמוֹנִי, אָדָם. שְׁאִם
יַעֲקֹב הִיָּה בְכוֹר, אוֹתָהּ טַפָּה
רֵאשׁוּנָה אִיף יֵצֵאָה כֶּף אֲדָמָה.
אַבְל טַפָּה שְׁנִיָּה הִיָּה, וּמִשׁוּם כֶּף
לָא יֵצֵא כֶּף, שְׁהִרִי אוֹתָהּ טַפָּה
הִיָּתָה מִצַּד הַרַחְמִים מִצַּד זֶה
וּמִצַּד זֶה.

וְהַטַּפָּה שֶׁל עֲשׂו לָא הִיָּתָה כְּמוֹ
הַטַּפָּה שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁזֶה שְׁלָם וְזֶה
לָא שְׁלָם. וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה הִיָּה
יַצְחָק מְכוּוֹן בְּסִיוְם הַדִּין הַקָּשָׁה,
שְׁהוֹצִיא בְּצִדוֹ בְּאוֹרוֹת חֻקוּקִים
בְּאִיבְרִיו, וּמִשׁוּם כֶּף עֲשׂו זְהֵמָא
שְׁהֵתְכָה מְהֵהָב.

וְעַל כֶּף שְׁנִינּוּ, שְׁצְרִיף אָדָם לְכוּן
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּרִצּוֹן שֶׁל רְבוּנוּ,
כְּדִי שְׁיוּצִיא בְּנִים קְדוּשִׁים
לְעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר שְׁיַצְחָק לָא
הִתְפּוּוֹן - לָא כֶּף, אֶלָּא הִתְפּוּוֹן

וְאֶתְפּוּוֹן בְּסִיוְמָא דְהָוָה אֶתֶר,

בקדשה, והתפוך בסיים של אותו מקום, ונמצא כשיצאה אותה טפה ראשונה באותו מקום ממש, ולכן כתוב, פלו פאדרת שער.

בא ראה, דוד יצא בפני של אדם, ונאחז בקדשת רבנו, ועל זה כתוב (שמואל א-טו) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. אבל יעקב היה בכור מעשו, לא מטפה, אלא שפון את הרצון לעץ העליון הגדול והתקיף, ועשו באותו מקום של סיום הכל, ומשום כך כתוב, (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים.

רבי יהודה היה שונה פך. עשו נקרא ראשון, דכתיב, (בראשית כה) ויצא הראשון אדמוני פלו. וקודשא בריך הוא אקרי ראשון, דכתיב, (ישעיה מד) אני ראשון ואני אחרונים אני הוא. וזמין לאתפרעא ראשון מראשון.

ולמבני ראשון, דכתיב, (ירמיה יז) פסא כבוד מרום מראשון. ולזמנא דאתי כתיב, (ישעיה מא) ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.

שנינו, עתידה ירושלים להיות חומתה למעלה ולהתקרב עד פסא כבוד המלך. זהו שכתוב (ירמיה ב) בעת ההיא יקראו לירושלם פסא ה'. אז כתוב, (ישעיה ג) והיה אור הלבנה כאור החמה ושבעתים. פדין פתיב, (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה יי' שבעתים. פדין (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. פרוף יי' לעולם אמן ואמן: ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

פרשת אחרי מות

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. ויאמר ה' אל משה. רפי יהודה אמר, פיון דכתיב וידבר יי' אל משה, אמאי זמנא אחרא ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך, דהא במלולא קדמאה סגי. אלא הכי תנינן, פתיב, ויקרא אל משה וידבר

ואשתכח פד נפק ההיא טפה קדמאה, בההוא אתר ממש, ועל דא כתיב, פלו פאדרת שער.

תא חזי, דוד בשפירו דסומקא נפק, ואתאחד בקדושה דמאריה. ועל דא כתיב, (שמואל א

טו) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. אבל יעקב בוכרא הוה מניה דעשו, לאו מטפה, אלא דכוונה דרעותא, באילנא עלאה רברבא ותקיף, ועשו בההוא אתר דסיומא דכלא, ובגין כך פתיב, (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים פזוי אתה מאד.

רבי יהודה הוה מתני הכי. עשו נקרא ראשון, דכתיב, (בראשית כה) ויצא הראשון אדמוני פלו. וקודשא בריך הוא אקרי ראשון, דכתיב, (ישעיה מד) אני ראשון ואני אחרונים אני הוא. וזמין לאתפרעא ראשון מראשון.

ולמבני ראשון, דכתיב, (ירמיה יז) פסא כבוד מרום מראשון. ולזמנא דאתי כתיב, (ישעיה מא) ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.

תאנא, זמינא ירושלים, למהוי שורהא לעילא ולאתקרבא עד פרוסי יקרא דמלכא.

הדא הוא דכתיב, (ירמיה ג) בעת ההיא יקראו לירושלם פסא יי'. פדין פתיב, (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה יי' שבעתים. פדין (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. פרוף יי' לעולם אמן ואמן: ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

פרשת אחרי מות

וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. (ויקרא טו) ויאמר יי' אל משה. רפי

יהודה אמר, פיון דכתיב וידבר יי' אל משה, אמאי זמנא אחרא ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך, דהא במלולא קדמאה סגי. אלא הכי תנינן, פתיב, ויקרא אל משה וידבר

שנינו, פתוב ויקרא אל משה וידבר ה' אליו. וכתוב (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה'. והרי בארו את הדבר, כאן דרגה אחת, ואחר כך דרגה אחרת. אף כאן, וידבר ה' אל משה - דרגה אחת. ואחר כך, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך - דרגה אחרת. והכל עולה במשקל אחד, ומשרש אחד הכל התחבר.

אחרי מות שני בני אהרן. רבי יצחק פתח, (תהלים ב) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. וכתוב (שם ק) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. הפסוקים הללו קשים זה על זה. אלא כך שנינו, עבדו את ה' ביראה - שכל עבודה שרוצה בן אדם לעבד לפני רבונו, בראשונה צריך יראה, לפחד ממנו. ומשום הפחד של אדונו ממצא אחר כך שיעשה בשמחה את מצוות התורה, ועל בן פתוב, (דברים י) מה ה' אליהך שאל מעמך כי אם ליראה.

וגילו ברעדה - שאסור לאדם לשמח יותר בעולם הזה. וזה בדברי העולם. אבל בדברי תורה ובמצוות התורה צריך לשמח. אחר כך ימצא אדם שיעשה בשמחה את מצוות התורה, שכתוב עבדו את ה' בשמחה.

רבי אבא אמר, עבדו את ה' ביראה - סוד הדבר הוא. עבדו את ה' ביראה, איזו יראה כאן? אלא כמו שבארנו, שכתוב (משלי א) יראת ה' ראשית דעת, וכתוב (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה'. יראת ה' - כך נקרא הקדוש ברוך הוא. רבי אלעזר אמר, עבדו את ה' ביראה - מי שרוצה לעשות עבודת אדונו, מאיזה מקום מתחיל, ובאיזה מקום יכון את העבודה ליחד את שם רבונו? תזר ואמר, ביראה. ביראה היא הראשית, ממטה למעלה. (בא ראה בני אהרן הרי בארנו והרי נתבאר הדבר).

וי' אליו. וכתוב, (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל יי'. והא אוקמוה מלה, דהכא דרגא חד. ולבתר, דרגא אחרא. אוף הכא, וידבר יי' אל משה דרגא חד. ולבתר ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך, דרגא אחרא. וכלא, בחד מתקלא סלקא, ומן שרשא חד פלא אתחבר.

אחרי מות שני בני אהרן. רבי יצחק פתח, (תהלים ב) עבדו את יי' ביראה וגילו ברעדה. וכתוב, (תהלים ק) עבדו את יי' בשמחה באו לפניו ברננה. הני קראי קשיין אהדדי, אלא הכי תאנא, עבדו את יי' ביראה. דכל פולחנא דבעי בר נש למפלח קמי מאריה, בקדמיתא בעי יראה, לדחלא מגיה, ובגין דחלא דמאריה, ישתפח לבתר דייעביד בחדוותא פקודי אורייתא. ועל דא כתיב, (דברים י) מה יי' אליהך שואל מעמך כי אם ליראה.

וגילו ברעדה. דאסיר ליה לבר נש למחדי יתיר בעלמא דין. האי במלי דעלמא, אבל במלי דאורייתא ובפקודי דאורייתא, בעי למחדי. לבתר, ישתפח בר נש דייעביד בחדוותא פקודי אורייתא. דכתיב, עבדו את יי' בשמחה.

רבי אבא אמר, עבדו את יי' ביראה. (דף ע"ב) ויאמר להוואבזהא ביראה אהכא לפמה

דאוקימנא, דכתיב, (משלי א) יראת יי' ראשית דעת, וכתוב, (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת יי'. יראת יי', קדשא בריך הוא הכי אקרי. רבי אלעזר אמר, עבדו את יי' ביראה, מאן דבעי למעבד פולחנא דמאריה, מאן אתר שארי, ובאן אתר יכוין פולחנא ליחדא שמא דמאריה. הדר ואמר ביראה, ביראה הוא שירותא, מתתא לעילא. (תא חיי בני אהרן הא אוקימנא וקא אתמר מלה).

בא ראה, מה כתוב כאן אחרי מות, ואחר כך - דבר אל אהרן אחיד וגו' בזאת יבא אהרן? אלא מכאן הראשית להזהיר את הפהנים, כל מי שצריכים להזהר בזאת הזו, וזוהי יראת ה'.

דבר אחר אחרי מות שני בני אהרן - רבי יוסי אמר, אחרי מות נדב ואביהוא היה צריך להיות! מה הטעם שני בני אהרן, והרי ידוע שהיו בניו? אלא כך שנה, שעד כאן לא עמדו ברשותם, אלא ברשות אביהם, ומשום כך - בקרבכם לפני ה' וימתו, שהם דחקו את השעה בחיי אביהם, והכל היה בשביל אותו חטא שעשו, שכתוב (במדבר א) בהקריכם אש זרה. ששנינו, במקום אחד כתוב בהקריכם אש זרה, ובמקום אחד כתוב בקרבכם לפני ה'. וזה וגם זה היה, ומשום כך כתוב בני אהרן, וכתוב בקרבכם.

אמר רבי חייא, יום אחד הייתי הולך בדרך ללכת אל רבי שמעון ללמד ממנו פרשת הפסח. פגשתי בהר אחד, וראיתי בקיעים וחורים בסלע אחד ושני אנשים בו. עד שהייתי הולך, שמעתי קול האנשים הללו שהיו אומרים, (תהלים מח) שיר מזמור לבני קרח גדול ה' ומהלל מאד וגו'. מהו שיר מזמור? אלא כך שנו משמו של רבי שמעון, שיר שהוא כפול, שיר שהוא משבח משאר השירים, ועל שהוא משבח משאר השירים, פעמים נאמר בו שירה, וכן (שם צב) מזמור שיר ליום השבת. כמו כן שיר השירים אשר לשלמה, שירה למעלה משירה.

שיר מזמור, שירה של הקדוש ברוך הוא שזמרים בני קרח (על) אותם שיושבים על פתח הגיהנם.

תא חזי, מה כתיב הכא אחרי מות, ולבית דבר אל אהרן אחיד וגו' בזאת יבא אהרן, אלא מפאן, שירותא לאזהרא לכהני, כל מאן דבעיין לאזהרא בהאי זאת, ודא היא יראת ה'.

דבר אחר. אחרי מות שני בני אהרן. רבי יוסי אמר, אחרי מות נדב ואביהוא, מיבעי ליה, מאי טעמא שני בני אהרן, והא ידיע דבנוי הוו. אלא הכי תאנא, דעד כאן לא ברשותיהו קיימי, אלא ברשותא דאבוהון, ובגין כך, בקרבכם לפני ה' וימתו, דאינון דחקו שענתא בחיי דאבוהון, וכלא הוה, בגין ההוא חובא דעבדו, דכתיב (במדבר א) בהקריכם אש זרה. דתנא, באתר חד, כתיב בהקריכם אש זרה, ובאתר חד כתיב, בקרבכם לפני ה'. והאי והאי הוה, ובגין כך כתיב בני אהרן, וכתיב בקרבכם.

(תאנא) אמר רבי חייא, יומא חד הוינא אזיל בארחה, למיהף גביה דרבי שמעון, למילף מניה פרשתא דפסחא. ערעית בחד טורא, וחמינא בקיעין גומין בחד טינרא, ותרין גוברין בה. עד דהוינא אזיל, שמענא קלא דאינון גוברין, והוו אמרין, (תהלים מח) שיר מזמור לבני קרח גדול ה' ומהלל מאד וגו'. מאי שיר מזמור. אלא הכי תאנא משמיה דרבי שמעון, שיר דאיהו כפול, שיר דאיהו משבח משאר שירין, ועל דאיהו משבח משאר שירין, תרין זמנין אתמר ביה שירתא, וכן (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת. פהאי גוונא, (שיר השירים א) שיר השירים אשר לשלמה, שירתא לעילא מן שירתא.

שיר מזמור, שירתא דקודשא בריך הוא, דקא מזמרי בני קרח (על) אינון דיתבי, על

ומי הם? אחיהם שהם שיושבים בשערי הגיהנם. ועל כן השירה הזאת נאמרת ביום שני. קרבתי אליהם ואמרתי להם: מה עסקיכם במקום הזה? אמרו: סוחרים אנחנו, ושני ימים בשבוע אנו בדלים מהישוב ועוסקים בתורה, כי לא עוזבים אותנו בני אדם כל יום ויום.

אמרתי: אשרי חלקכם. עוד פתחו ואמרו, בכל זמן שצדיקים מסתלקים מן העולם, הדין מסתלק מן העולם, ומיתת הצדיקים מכפרת על חטאי הדור. ולכן פרשת בני אהרן קוראים אותה ביום הכפורים שתהיה כפרה על חטאי ישראל. אמר הקדוש ברוך הוא: התעסקו במיתת הצדיקים הללו, ויחשב לכם כאלו אתם מקריבים קרבנות ביום הזה לכפר עליכם. ששנינו, כל זמן שישאל יהיו בגלות ולא יקריבו קרבנות ביום הזה, ואת אותם שני שעירים לא יכולים להקריב, יהיה להם זכרון של שני בני אהרן, ויתכפר עליהם.

שכך למדתי, שכתוב (במדבר א) ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו'. וכתוב, הבכור נדב ואיתמר אלעזר ואיתמר. והיה צריך להיות! מה זה אלעזר ואיתמר? אלא שקול היה אביהוא פשני אחיו, ונדב כמו כלם.

ויש ששונים (את זה הפוק), הבכור נדב - זה לבדו, ואביהוא - לבדו, וכל אחד נחשב בעיניו פשניהם, כמו אלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא לבדם שקולים היו פנגד שבעים סנהדרין, שהיו משמשים לפני משה. ומשום כך מיתתם מכפרת על ישראל. ועל זה כתוב, (ויקרא י) ואחיהם כל בית ישראל אותו שכל השבח והכבוד שלו מה

פתחא דגיהנם. ומאן אינון, אהוהון דאינון דיתבי בתרעי דגיהנם. ועל דא, שירתא דא ביום שני אתמר. קריבנא גביהו, אמינא להו, מאי עסקייכו באתר דא. אמרו מזבני אנן, ותרי יומי בשבתא, בדילנא מישובא ונעסק באורייתא. בגין דלא שבקין לן בני נשא, כל יומא ויומא. אמינא זפאה חולקייכו.

הו פתחו ואמרו. בכל זמנא דצדיקאי מסתלקי מעלמא, דינא אסתלק מעלמא, ומיתתהון דצדיקאי מכפרת על חובי דרא. ועל דא פרשתא דבני אהרן, ביומא דכפורי קרינון לה, למהוי כפרה לחוביהון דישראל. אמר קדשא בריך הוא, אתעסקו במיתתהון דצדיקאי אלין, ויתחשב לכו כאלו אתון מקריבין קרבנין בהאי יומא לכפרא עלייכו. דתנינו, כל זמנא דישראל יהון בגלותא, ולא יקרבו קרבנין בהאי יומא, ואינון תרין שעירין לא יכלין לקרבא, יהא להו דכרנא, דתרי בני אהרן, ויתכפר עלייהו.

דהכי אוליפנא, דכתיב, (במדבר ג) ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו'. וכתוב, הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. ואלעזר ואיתמר מיבעי ליה, מהו אלעזר ואיתמר. אלא שקול הוה אביהוא כתרי אחוי. ונדב ככלהו.

ואית דמתני (לה אפכא) הבכור נדב, דא בלחודוי, ואביהוא בלחודוי, וכל חד אתחשיב בעיניה, פתרוייהו, כאלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא בלחודייהו, שקולין הו ל קבל שבעין סנהדרין, דהו משמשין קמי משה. ובגין כך, מיתתהון מכפרא על ישראל. ועל דא כתיב, (ויקרא י) ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השרפה. ואמר רבי שמעון, הבכור נדב, יבכו את השרפה. ואמר רבי שמעון, הבכור נדב - כלומר,

שמו). נָדַב וְאֶבְיָהוּא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּהָ, שְׁשָׁנֵי אֵלֶּה לֹא נִמְצְאוּ כְמוֹתֶם בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן. רַבִּי חִזְקִיָּה פָתַח וְאָמַר, (ישעיה כט) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְגו'. פְּסוּק זֶה הוּא קֶשֶׁה. לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם?

אֲלֵא הָרִי פָּרְשׁוּהָ וְהָרִי נִתְבָּאֵר, שְׁיַעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְדָאִי. שְׂבָאוֹתָהּ הִשְׁעָה שְׁנַפְל בְּתוֹךְ אֲשֶׁר הַפְּשָׁדִים, דְּנֻו דִּינֻו (ס"י וְאֶמְרוּ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּשִׁבִיל מַה זֶה יִנְצֵל? זְכוּת אֲבוֹת אִין לֹא אֶמְרוּ לְהֶם: שְׁיִנְצֵל בְּשִׁבִיל בְּנֵי, שְׂכַף שְׁנִינָה הֲבֵן מִזְבַּח אֶת הָאֵם). אֲמָרוּ: הָרִי יִשְׁמַעְעָל שְׁיִצָּא מִמֶּנּוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הָרִי יִצְחַק שְׁיִוֹשִׁיט צְנֹאֲרוֹ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. אֲמָרוּ: הָרִי עֲשׂו שְׁיִצָּא מִמֶּנּוּ. אָמַר: הָרִי יַעֲקֹב שֶׁהוּא פְּסָא שְׁלָם וְכָל בְּנֵי שְׁלָמִים לִפְנֵי. אֲמָרוּ: הָרִי וְדָאִי בְּזִכּוֹתוֹ שֶׁל זֶה יִנְצֵל אַבְרָהָם. זְהוּ שְׂכַתוּב, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פְּנֵי יַחֲרוּוֹ כִּי בְּרֹאוֹתוֹ יִלְדִּי מַעֲשֶׂה יְדֵי בְּקָרְבוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי. מִי הֵם יִלְדֵי מַעֲשֶׂה וְגו'? אֵלֶּה הֵם חֲנֻנְיָה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה שֶׁהִפִּילוּ עֲצָמָם לְתוֹךְ פְּבֶשֶׁן הָאֵשׁ לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמוֹ. לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב, מַה עוֹשֶׂה פֶּאֶן יַעֲקֹב? וְהָרִי פְּתוּב (דניאל א) וְיָהִי בְּהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דְּנִיָּאֵל חֲנֻנְיָה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה. בְּנֵי יְהוּדָה נִקְרְאוּ, וּמְשׁוּם כֶּף לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יְהוּדָה הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת, מַה זֶה לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב?

אֲלֵא כֶּף שְׁנִינָה, בְּשַׁעֲהָ הַזֹּאת שְׁנַכְפְּתוֹ לִפְלַ בְּאֵשׁ, כָּל אַחַד

כְּלוּמַר, הֵהוּא, דְּכָל שְׂבָחָא וְיִקְרָא דְלֵיהָ (מַה שְׁמִיָּה). נָדַב וְאֶבְיָהוּא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּהָ, דְּהִנֵּי תֵרִי, לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ כְּוַתִּיָּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן. רַבִּי (דף נ"ז ע"א) חִזְקִיָּה פָתַח וְאָמַר, (ישעיה כט) לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְגו'. הָאִי קָרָא קֶשֶׁא, לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם מִיְבַעֲי לֵיהָ. מַאי, כֹּה אָמַר יְיָ אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

אֲלֵא הָא אִוְקְמוּהָ וְהָא אֶתְמַר, דִּיעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם וְדָאִי. דְּבַהֲהִיא שְׁעֵתָא דְנַפְל

בְּגוֹ נִוְרָא דְכְּשָׁדָאִי, דְּנֻו דִּינֵיהָ (ס"י וְאֶמְרוּ קָמִי קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא, בְּגִין מַאי יִשְׁתַּוִּיב הָאִי, זְכוּת אֶבְהֵן לִית לֵיהָ. אֶמְרוּ לֵיהוּ, יִשְׁתַּוִּיב בְּגִין בְּנֵי, דְּהִכִּי תִנְיָא, כְּרָא מִזְבֵּי אֶבְיָא). אֲמָרוּ, הָא יִשְׁמַעְעָל דְּנַפְיָק מִנֵּיהָ. אָמַר קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא, הָא יִצְחַק, דִּיוֹשִׁיט קְדָלִיָּה עַל גְּבֵי מִדְּבָחָא. אֲמָרוּ, הָא עֲשׂו דְּנַפְיָק מִנֵּיהָ. אָמַר, הָא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כּוּרְסָא שְׁלִימָתָא, וְכָל בְּנוֹהֵי שְׁלִימִין קָמִאי. אֲמָרוּ, הָא וְדָאִי בְּזִכּוֹתָא דָּא יִשְׁתַּוִּיב אַבְרָהָם הָדָא הוּא דְכְּתִיב, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פְּנֵי יַחֲרוּוֹ כִּי בְּרֹאוֹתוֹ יִלְדִּי מַעֲשֶׂה יְדֵי בְּקָרְבוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי. מָאֵן אִינּוֹן יִלְדִּי מַעֲשֶׂה וְגו'. אֵלֶּיִן אִינּוֹן, חֲנֻנְיָה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה. דְּאֶפִּילוּ גְרַמִּיָּהוּ לְגוֹ נִוְרָא יִקְדִּישׁוּ לְקַדֵּשׁ שְׁמִיָּה לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב מַאי בְּעֵי הָכָא יַעֲקֹב, וְהָא כְּתִיב, (דניאל א) וְיָהִי בְּהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דְּנִיָּאֵל חֲנֻנְיָה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה. בְּנֵי יְהוּדָה אֶקְרוּן, וּבְגִין כֶּף לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יְהוּדָה מִיְבַעֲי לֵיהָ, מַאי לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב.

אֲלֵא הִכִּי תִנְיָן. בְּהָאִי שְׁעֵתָא דְאִיכְפִּיתוּ, לְמַנְפַּל בְּנוֹרָא, כָּל חַד אַרְיִם קְלִיָּה

וְאָמַר, גִּבִּי כָּל אֵינּוֹן עִמִּין וּמְלָכִין וְאַפְרָכְיָא, חֲנֻנְיָה אָמַר, (תהלים קיח) יי' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם יי' לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשׁוֹנְאֵי טוֹב לַחֲסוֹת בְּיַי' וְגו'. מִיִּשְׁאֵל פֶּתַח וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב נְאֻם יי' וְגו' כִּי אַתָּה אָנֹכִי נְאֻם יי' לְהוֹשִׁיעֶנּוּ כִּי אַעֲשֶׂה וְגו'. בְּהֵיבָא שְׁעָתָא, דְּשִׁמְעוּ פְּלְהוּ שְׁמָא דְיַעֲקֹב. תְּוֹהוּ וְחַיִּיכוּ בְּלַצְנוּתָא. עֲזָרְיָה פֶתַח וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי' אֱלֹהֵינוּ יי' אֶחָד.

הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לִיַי' אָנֹכִי וְגו'. זֶה יֹאמַר לֵה' אָנֹכִי, דָּא חֲנֻנְיָה, וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, דָּא מִיִּשְׁאֵל, וְזֶה יִכְתּוֹב יְדוּ לִיַי' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה, דָּא עֲזָרְיָה, בֵּיה שְׁעָתָא כְּנֵשׁ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּמַלְיָא דִּילֵיהּ, אָמַר לוֹן, בְּמָאן מְלָה, מְאִינּוֹן מְלִין דְאָמְרוּ אֵלִין תִּלְתָּא, אֲשַׁזִּיב לוֹן. פֶּתַחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים 86) וַיִּדְעוּ כִּי אַתָּה שְׁמֶךָ יי' לְבַדְּךָ עֲלִיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ.

בְּה שְׁעָתָא אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכוּרְסֵיַיָא, כּוּרְסֵיַיָא דִּילֵי, בְּמָאן מְלָה מְאִינּוֹן מְלִין, אֲשַׁזִּיב לְאִינּוֹן צְדִיקֵיַיָא. אָמַר לֵיהּ, בְּהֵיבָא מְלָה דְכִלְהוּ חַיִּיכִין בְּה, אֲשַׁזִּיב לוֹן, לֹא עָתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פְּנִיו יִחֹרוּ. כְּמָה דְקָאִים יַעֲקֹב לְגַבֵּי דְאַבְרָהָם בְּנוּרָא, יְקוּם הַשְׁתָּא לְגַבֵּי אֵלִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב, כֹּה אָמַר יי' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עָתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְגו'. מֵהַאי פְּסוּפָא דְלַצְנוּתָא.

תְּנָא, כְּלָהוּ דְהוּוּ חַיִּיכִין מִמְלָה דָּא, אֲתוּקְדוּ בְּהֵוָא נוּרָא, וְקַטְל לוֹן שְׂבִיבָא דְנוּרָא. מָאן שְׁזִיב לְאֵלִין. עַל דְהוּוּ מְצַלָן קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמְיַחֲדָן שְׁמִיהּ פְּדָקָא יְאוּת, וְעַל דְמְיַחֲדָן שְׁמִיהּ פְּדָקָא יְאוּת, אֲשַׁתְּזִיבוּ מֵהֵוָא נוּרָא יְקִידְתָּא.

הָרִים קוּלוּ וְאָמַר אֵל כָּל אוֹתָם עִמִּים וּמְלָכִים וְשָׂרִים. חֲנֻנְיָה אָמַר, (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם ה' לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשׁוֹנְאֵי טוֹב לַחֲסוֹת בְּה' וְגו'. מִיִּשְׁאֵל פֶּתַח וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְגו' כִּי אַתָּה אָנֹכִי נְאֻם ה' לְהוֹשִׁיעֶנּוּ כִּי אַעֲשֶׂה וְגו'. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁשִׁמְעוּ כֻלָּם אֶת שֵׁם יַעֲקֹב, תְּמַהוּ וְצַחֲקוּ בְּלִיצְנוּתָא. עֲזָרְיָה פֶתַח וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד.

וְהוּוּ שְׁכַתּוּב, (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לֵה' אָנֹכִי וְגו'. זֶה יֹאמַר לֵה' אָנֹכִי - זֶה חֲנֻנְיָה. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב - זֶה מִיִּשְׁאֵל. וְזֶה יִכְתּוֹב יְדוּ לֵה' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה - זֶה עֲזָרְיָה. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּנֵשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַפְּמַלְיָא שְׁלוֹ, וְאָמַר לְהֵם: בְּאִיזָה דְבוּר מְאוּתָם הַדְּבוּרִים שְׁאָמְרוּ אֵלֶּה הַשְּׁלֵשָׁה אֲצִיל אוֹתָם? פֶּתַחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים 86) וַיִּדְעוּ כִּי אַתָּה שְׁמֶךָ ה' לְבַדְּךָ עֲלִיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפָסָא: כְּפָסָא שְׁלִי, בְּאִיזָה דְבוּר מְאוּתָם הַדְּבוּרִים אֲצִיל אֶת אוֹתָם הַצְּדִיקִים? אָמַר לוֹ: בְּאוֹתוֹ הַדְּבוּר שְׁכַלָּם צַחֲקוּ עֲלֵיו אֲצִיל אוֹתָם, לֹא עָתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פְּנִיו יִחֹרוּ. כְּמוּ שְׁעָמַד יַעֲקֹב אֲצִיל אַבְרָהָם בְּאֵשׁ, יְקוּם עַכְשָׁו אֲצִיל אֵלֶּה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב, כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עָתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְגו'. מֵהַבּוּשָׁה שֶׁל הַלִּיצְנוּת.

שְׁנִינּוּ, כָּל אוֹתָם שְׁצַחֲקוּ מֵהַדְּבוּר הַזֶּה, נִשְׂרָפוּ בְּאוֹתָהּ אֵשׁ, וְהָרַג אוֹתָם שְׂבִיב שֶׁל אֵשׁ. מַה הַצִּיל אֶת אֵלֶּה? עַל שֶׁהָיוּ מִתְּפַלְּלִים לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְיַחֲדִים שְׁמוֹ כְּרָאוּי, וְעַל שֶׁמְיַחֲדִים שְׁמוֹ כְּרָאוּי, נִצְלוּ מֵאוֹתָהּ אֵשׁ יוֹקֵדָת.

תרי בני אהרן קריבו אשא נוקראה, דלא
 אתיחדו שמייה פדקא יאות, ואתוקדו
 בנורא. רבי יצחק אמר, פתיב, אחרי מות.
 וכתוב וימותו. פיון דאמר אחרי מות שני בני
 אהרן, לא ידענא, דהא וימותו. אלא הכי
 תנינן, תרי מיתות הוו, חד לפני יי. וחד, דלא
 הוו להו בנין, דכל מאן דלא זכי לבנין מית
 הוא. בגין כך, אחרי מות, וימותו.

שני בני אהרן הקריבו אש זרה,
 שלא יחדו אל שמו פראוי ונשרפו
 באש. רבי יצחק אמר, כתוב
 אחרי מות, וכתוב וימתו. פיון
 שאמר אחרי מות שני בני אהרן,
 לא ידענו שהרי וימתו? אלא כך
 שנינו, שתי מיתות היו, אחת
 לפני ה', ואחת שלא היו להם
 בנים. שכל מי שלא זוכה לבנים,
 הוא מת. משום כך, אחרי מות,
 וימתו.

רבי אבא אמר, מה שכתוב (במדבר
 א) וימת נדב ואביהוא לפני ה'
 בהקרבם אש זרה לפני ה' במדבר
 סיני ובנים לא היו להם ויכהן
 אלעזר ואיתמר. מה זה לגבי זה,
 שכתוב ובנים לא היו להם ויכהן
 אלעזר ואיתמר? אלא סוד הדבר
 - זה שאמרתי, וימתו, שלא היו
 להם בנים. וכך זה ודאי. אבל לא
 כשאר בני העולם, אף על גב
 שלא נשאו, שהרי אלו לא מתו
 אלא מיתת עצמם, אבל מיתת
 נפשם לא מתו.

רבי אבא אמר, מאי דכתיב, (במדבר ג) וימת נדב
 ואביהוא לפני יי' בהקריבם אש זרה לפני
 יי' במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן
 אלעזר ואיתמר. מאי דא לגבי דא, דכתיב,
 ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר ואיתמר.
 אלא רזא דמלתא. האי דאמינא, וימותו, דלא
 הוו להו בנין. והכי הוא ודאי. אבל לא כשאר
 בני עלמא, אף על גב דלא אנסיבו, דהא אלין
 לא מיתו אלא מיתת גרמיהון, אבל מיתת
 נפשהון לא מיתו.

בנינו לנו? שכתוב (שמות ו) ואלעזר
 בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל
 לו לאשה ותלד לו את פינחס
 אלה ראשי אבות הלויים
 למשפחותם. אלה, והרי פנחס
 לבדו הנה, וכתוב ראשי אבות
 הלויים. משום כך מתו מיתת
 עצמם, ומיתת נפשם לא מתו.
 אמר רבי אלעזר, ודאי משמע
 אלה, ומשמע ראשי.

מנא לן, דכתיב, (שמות ו) ואלעזר בן אהרן (דף
 נ"ז ע"ב) לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה
 ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלויים
 למשפחותם. אלה, והא פנחס בלחודוי הנה.
 וכתוב, ראשי אבות הלויים, בגין כך, מיתת
 גרמיהון מיתו, מיתת נפשהון לא מיתו. אמר
 רבי אלעזר ודאי משמע אלה, ומשמע ראשי.
 ובגין כך פתיב, (במדבר כה) פינחס בן אלעזר
 בן אהרן הפכה וכתוב ופינחס בן
 אלעזר בן אהרן הפכה היה כהן בימים
 ההם, פנחס בן אלעזר הפכה מיבעי ליה,
 אלא בכל אתר דאתא פנחס בן אהרן הפכה
 פתיב, ואלעזר לא פתיב אלא אלעזר הפכה.
 דכתיב, (במדבר כז) ולפני אלעזר הפכה. (במדבר

ומשום כך כתוב, (במדבר כה) פינחס
 בן אלעזר בן אהרן הפכה, וכתוב
 ופינחס בן אלעזר בן אהרן הפכה
 היה כהן בימים ההם. פנחס בן
 אלעזר הפכה הנה צריך להיות!
 אלא בכל מקום שבא פנחס, בן
 אהרן הפכה כתוב. ואלעזר לא
 כתוב. אלא אלעזר הפכה, שכתוב
 (שם כז) ולפני אלעזר הפכה. (שם לא)
 ויאמר אלעזר הפכה וגו'. ועל כן

לא) ויאמר אלעזר הפכה וגו'. ועל דא מיתת

מיתת עצמם מתו, ומיתת נפשם לא מתו.

ושנינו בסוד המשנה, שנים זוג - פן חס. והרי נתבאר, יו"ד קטנה בין אותיות פנחס, שהרי יו"ד כוללת שנים כאחד, וזהו סוד הדבר, וזה נתבאר.

רבי אלעזר שאל את אביו ואמר לו, והרי שנים הם ושנים היו, למה לא נמצאו שנים? אמר לו, שני חצאי גוף היו, שהרי לא נשארו, ומשום כך הם נכללו כאחד, שכתוב ותלד לו את פינחס אלה ראשי וגו'.

יו"ד של פנחס לא נתן בה לחבר האותיות, אלא בשעה שקנא לקדוש ברוך הוא וכא לישר את העקם, שראה את אות הברית הקדושה הזו שהכניס זמרי לרשות אחרת, ובמה שהתעקם בראשונה התפתקו פאן. בנכריה התעקמו בהתחלה, שכתוב בהקריבם אש זרה, וכאן בנכריה התפתקו, כמו שכתוב ובעל בת אל נכר. מה להלאה אש זרה, אף כאן גם אשה זרה.

מה נראה כאן? אלא בהתחלה הקריבו את הרחוקה, שכתוב בהקריבם אש זרה. אף כאן זמרי היה מקריב את הרחוקה, את שם המלך היה מקריב לרחוקה, מיד - (שם כה) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הפהז ויקם מתוך העדה. כאן תקן את העקם שבראשונה, ואז נתנה יו"ד לשמו לחבר את האותיות כאחד והתבשר בשלום, שכתוב לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. (בריתי ממש).

מה השלום כאן? אלא באותו הפתר חטאו בתחלה, באותו הפתר העירו קטטה בתחלה, ועכשו שתקן, כתוב הנני נתן לו כך נתנה יו"ד קטנה בשמו, שהרי

גרימיהוץ מיתו, מיתת נפשהוץ לא מיתו. ותנינן ברזא דמתניתין, תרי זוג, פן חס. והא אתמר, יו"ד זעירא ביני אתוון דפנחס. דהאי יו"ד פליל תרי כחדא, ודא הוא רזא דמלה, והא אתמר.

רבי אלעזר שאיל לאבוי, אמר ליה, והא תרי אינון ותרי הוו, אמאי לא אשתכחו תרי. אמר ליה, תרי פלגי גופא הוו, דהא לא אנסיבו, ובגין כך, בחד אתפלילו, דכתיב, ותלד לו את פינחס אלה ראשי וגו'.

יו"ד דפנחס, לא אתייהיב ביה לחברא אתוון, אלא בשעתא דקני לקודשא בריה הוא, ואתא לישרא עקימא, דחמא דהאי את ברית קדישא, עייל זמרי ברשותא אחרא. ובמה דאתעקם בקדמיתא, אתתקן הכא. בנוכראה אתעקם בקדמיתא, דכתיב, בהקריבם אש זרה, הכא בנוכראה, אתתקן, כמה דכתיב, (מלאכי ב) ובעל בת אל נכר. מה להלן אש זרה, אף כאן נמי אשה זרה.

מאי אתחזי הכא. אלא בקדמיתא רחיקא קריבו, דכתיב, בהקריבם אש זרה. אוף הכא זמרי, הוה קריב רחיקא, שמא דמלפא, הוה קריב גפי רחיקא, מיד, (במדבר כה) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הפהז ויקם מתוך העדה. הכא אתקין עקימא דקדמיתא, כדין אתייהיב יו"ד בשמיה לחברא אתוון כחדא, ואתבשר בשלום, דכתיב, (במדבר כה) לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום. (בריתי ממש).

מאי שלום הכא, אלא בההוא כתרא, חבו בקדמיתא, בההוא כתרא, אתערו קטטותא בקדמיתא, והשתא דאתתקן, כתיב הנני נתן לו את בריתי שלום. בריתי ממש, את בריתי שלום, בריתי ממש תהיה עמו בשלום, ומשום

תהא עמיה בשלום, ובגין פך, אתייהיב יו"ד זעירא בשמיה, דהא מאתון זעיראן היא, לאתחזאה דהא אתפקן מה דאתעקם בקדמיתא, והא אשלימת עמיה. אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי. אמר, בריך רחמנא דשאינא האי מלה, ולא אתאביד מנאי.

האנא אמר רבי יוסי, בהאי יומא דכפורי, אתתקן למקרי פרשתא דא, לכפרא לישראל בגלותא, בגין דא, סדרא דיומא דא, הכא אסתדר, ובגין דמיתתהון דבני אהרן, מכפרא על ישראל.

מכאן אוליפנא, כל ההוא בר נש דיסורי דמאריה אתיין עליה, כפרה דחובוי אינון. וכל מאן דמצטער על יסוריהון דצדיקיא, מעבירין חובייהו דלהון מעלמא. ועל דא ביומא דא, קורין, אחרי מות שני בני אהרן, דישמעון עמא, ויצטערו על אבודהון דצדיקיא, ויתכפר להון חובייהו. וכל דמצטער על אבודהון דצדיקיא, או אחית דמעין עלייהו, קדשא בריך הוא מכריז עליה ואומר, (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. ולא עוד, אלא דלא ימותון בנוי ביומוי. ועליה פתיב, (ישעיהו נג) יראה זרע יאריך ימים וגו'.

ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'. (ויקרא טז) רבי שמעון פתח ואמר, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. אמר רבי שמעון, תוהנא על בני עלמא, דהא לית להו עיינין למחזי, ולבא לאשגחא, ולא ידעין, ולא שויין לפייהו לאסתכלא ברעותא דמאריהון, הין ניימין, ולא מתערי משנתייהו, עד לא ייתי ההוא יומא דחפי עלייהו חשוכא וקבלא, ויתבע ההוא (דף נ"ח ע"א) מאריה דפקדונא, חשבנא מנייהו.

היא מהאותיות הקטנות, להראות שהרי תקן מה שהתעקם בתחלה, והרי השלימה עמו. בא רבי אלעזר ונשיק ידו ואמר, ברוך הרחמן ששאלתי דבר זה ולא אבד ממני.

שנינו, אמר רבי יוסי, ביום הכפורים הזה תקנו לקרא פרשה זו, לכפר על ישראל בגלות, בשביל זה סדר היום הזה כאן הסתדר, ומשום שמיתת בני אהרן מכפרת על ישראל.

מכאן למדנו, כל אותו בן אדם שישורי רבונו באים עליו - כפרת חטאיו הם. וכל מי שמצטער על יסורי הצדיקים, מעבירים חטאיהם מן העולם. ועל פן ביום הזה קוראים אחרי מות שני בני אהרן, שישמעון העם ויצטערו על אבדן הצדיקים, ויתכפרו להם חטאיהם. וכל מי שמצטער על אבדנם של הצדיקים או מוריד עליהם דמעות, הקדוש ברוך הוא מכריז עליו ואומר: (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. ולא עוד, אלא שלא ימותו בניו בימיו. ועליו פתוב, (שם נג) יראה זרע יאריך ימים וגו'.

ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בעת אל הקדש וגו'. רבי שמעון פתח ואמר, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. אמר רבי שמעון, תמהני על בני העולם, שהרי אין להם עינים לראות ולב להשגיח, ולא יודעים ולא שמים לבם להסתכל על רצון רבונם, איך ישנים ולא מתעוררים משנתם טרם יבא אותו היום שחשך ואפלה יכסו עליהם, ויתבע אותו בעל הפקדון מהם חשבון.

וְכָרוּזָא פֿל יוֹמָא קֶאָרִי עֲלֵייהוּ, וְנִשְׁמַתְהוּן, אֶסְהִידַת בַּהוּן בְּכָל יוֹמָא וְלִילָא, אֹרִייתָא רָאמַת קָלִין לְכָל עֶבֶר, מִכְרֻזַת וְאוֹמְרַת, (משלי א) עַד מְתֵי פְתִים תֵּאָהֲבוּ פְתֵי. (שם ט) מִי פְתֵי יָסֵר הִנֵּה חֲסֵר לֵב אִמְרָה לֹו. לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמֵי וּשְׂתוּ בֵּינָן מִסְכְּתֵי. וְאִין מִי שְׁיַרְפִּין אֲנֹנוּ וְאִין מִי שְׁיַעִיר אֶת לְבוֹ.

בא ראה, עתידים הדורות האחרונים שיבאו שתשכח תורה מביניהם, וחכמי הלב יתפנסו למקומם (לתר קדוש), ולא ימצא מי שפוגר ופותר. אוי לאותו הדור! ומכאן והלאה לא יהיה דור כמו הדור הזה, עד הדור שיבא מלך המשיח, והדעה תתעורר בעולם, שכתוב (ירמיה לא) כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם.

בא ראה, כתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן. ושנינו, מה שמו של אותו נהר? בארנו ששמו יובל, שכתוב (ירמיה טז) ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרו של רב המנונא סבא: חיים שמו, שמשם יוצאים חיים לעולם, והם נקראים חיי המלך. והרי בארנו, אותו עץ גדול וחזק שבו יש מזון לכל נקרא עץ החיים. האילן שנטע שרשיו באותם החיים, והכל הוא נאה.

ושנינו, אותו הנהר הוציא נחלים עמקים בשמן המשחה, להשקות את הגן ולהרוות עצים ונטיעות, שכתוב (תהלים קד) ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע. ואותם הנחלים שופעים ונמשכים ומתפנסים לשני עמודים, ואותן ברייתות (שמים) קוראים להן כ"י"ן ובו"ע"ז, ויפה. ומשום יוצאים כל אותם נחלים, ומשרים אותם בדרגה אחת שנקראת צדיק,

וְכָרוּזָא פֿל יוֹמָא קֶאָרִי עֲלֵייהוּ, וְנִשְׁמַתְהוּן, אֶסְהִידַת בַּהוּן בְּכָל יוֹמָא וְלִילָא, אֹרִייתָא רָאמַת קָלִין לְכָל עֶבֶר, מִכְרֻזַת וְאוֹמְרַת, (משלי א) עַד מְתֵי פְתִים תֵּאָהֲבוּ פְתֵי. (משלי ט) מִי פְתֵי יָסֵר הִנֵּה חֲסֵר לֵב אִמְרָה לֹו. לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמֵי וּשְׂתוּ בֵּינָן מִסְכְּתֵי. וְלִית מָאן דִּירְפִין אֹדְנִיה, וְלִית מָאן דִּיתַעַר לְבִיה.

הא חזי, זמינין דרי בתראי דייטון, דיתנשי אורייתא מביניהו, וחפמי לבא יתפנשוין לאתרייהו, (פ"א לארדא קדישא) ולא ישתפח מאן דסגיר ופתח. ווי לההוא דרא. ומכאן ולהלאה, לא יהא דרא כדרא דא, עד דרא דייתי מלפא משיחא, ומנדעא יתער בעלמא, דכתיב, (ירמיה לא) פי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם.

הא חזי, פתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן. ותנינן, מה שמייה דההוא נהר. אוקימנא יובל שמייה, דכתיב, (ירמיה יז) ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרא דרב המנונא סבא, חיים שמייה, דמתמן נפקין חיים לעלמא, ואינון אקרון חיי מלפא. והא אוקימנא, ההוא אילנא רבא ותקיפא, דמזון לכלא ביה. אקרי עץ חיים. אילנא דנטע שרשוי באינון חיים, וכלא הוא שפיר.

ותאנא, ההוא נהר אפיק נחלין עמיקין, במשח רבות, לאשקאה גנתא, ולרוואה אילנין ונטיעין, דכתיב (תהלים קד) ישבעו עצי יי' ארזי לבנון אשר נטע, ואינון נחלין, נגדין ואתמשכן ומתפנשוין בתרין קיימין (נ"א סמכיו) ואינון ברייתי (תר) קרינן להו, (מלכים א ז) יכ"י"ן ובו"ע"ז, ושפיר. ומתמן נפקין פל אינון נחלין, ושריין לון בחד דרגא דאקרי צדיק, דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם. וכלהו אזלין ומתפנשוין לההוא

צדיק, דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם. וכלהו אזלין ומתפנשוין לההוא

שְׁפָתוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יִסֹּד עוֹלָם. וְכֹלֵם הוֹלְכִים וּמִתְכַּנְּסִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא יָם, וְהוּא יָם הַחֲכָמָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָרִי מְגִיעִים לְמְקוֹם הַזֶּה וְלֹא שְׁבִים - כְּתוּב אַחַר כָּךְ, אֵל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שְׁבִים לְלֶכֶת, מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ נִהַר לֹא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים. הֵם שְׁבִים, לְאִיזָה מְקוֹם הֵם שְׁבִים? לְאוֹתָם שְׁנֵי עֲמוּדִים, נֶצַח וְהוֹד. לְלֶכֶת, בְּצַדִּיק הַזֶּה, לְמַצַּא בְּרֻכּוֹת וּשְׂמֵחָה. וְזֶהוּ הַסּוּד שֶׁשְׁנִינּוּ, (תהלים קד) לְוַיִּתֵּן זֶה יִצְרָף לְשַׁחֵק בּוֹ, זֶה צַדִּיק.

כִּלָּם אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּן לְתֵת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. מִי זוֹ עֵתוֹ? (זו עתו של צדיק) זו הַגְּבִירָה, שְׁנִקְרָאת עֵתוֹ שֶׁל צַדִּיק, וּמִשּׁוּם כִּךָ כִּלָּם מִחֲכִים לְעֵתוֹ הַזֶּה. כָּל אֵלוֹ שְׁנִזְנִיִּים לְמִטָּה, מִמְּקוֹם זֶה נִזְנִיִּים, וְסוּד זֶה בְּאַרְנוֹ, (שם קמה) עֵינֵי כָל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְגו', כִּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעֲהַ שֶׁהַכֵּל הַזֶּה מְבַשֵּׁם אֶת עֵתוֹ וּמִתְחַבֵּר עִמוֹ, אֲזַי כָּל הַעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה וְכָל הַעוֹלָמוֹת בְּבְרֻכּוֹת, אֲזַי נִמְצָא שְׁלוֹם בְּעֵלְיוֹנִים וּבִתְחִתּוֹנִים, וּכְשֶׁגֹּרְמִים רָשָׁעִי הַעוֹלָם שָׁשֵׁם לֹא נִמְצָאוֹת בְּרֻכּוֹת שֶׁל אוֹתָם הַנְּחָלִים, וְהַעֵת הַזֶּה יוֹנְקֵת מִצַּד הָאֲחֵר, אֲזַי מִתְעוֹרְרִים דֵּינִים בְּעוֹלָם וְלֹא נִמְצָא שְׁלוֹם. וּכְשֶׁרוֹצִים בְּנֵי הַעוֹלָם לְהִתְבַּרֵּךְ, לֹא יְכוּלִים, אֲלֹא רַק עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, כְּדֵי שִׁיעוֹרֵר אֶת הַכֹּהֵן שֶׁלּוֹ וְתִתְבַּרֵּךְ הַגְּבִירָה, וְיִמְצָאוּ בְּרֻכּוֹת בְּכָל הַעוֹלָמוֹת.

שְׁנִינּוּ, בְּאוֹתָהּ שַׁעֲהַ בְּקֶשׁ מִשָּׁה מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְּבָר זֶה. אָמַר לוֹ, אִם בְּנֵי הַעוֹלָם יִשׁוּבוּ לְפָנֶיךָ, עַל יְדֵי מִי מִתְבַּרְכִּים? אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִי אַתָּה אוֹמֵר?! דְּבַר אֵל אַהֲרֹן אַחִיךָ, שֶׁהָרִי בְּיָדוֹ מִסּוּרוֹת הַבְּרֻכּוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

וְכַד בְּעָאן בְּנֵי עֲלָמָא לְאַתְבְּרָכָא, לֹא יְכַלִּין אֲלֵא עַל יְדֵא דְכֹהֲנָא, בְּגִין דִּיתְעַר כְּתָרָא דִּילִיה, וְתִתְבַּרֵּךְ מִטְרוֹנִיתָא, וְיִשְׁתַּכְחוּ בְּרַכָּאן בְּכֻלְהוֹ עֲלָמִין.

תֵּאנָא, בַּהֲהִיא שַׁעֲתָא, בְּעָא מִשָּׁה קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִלָּה דָא, אָמַר לִיה, אִי בְנֵי עֲלָמָא יְתוּבוּן קַמָּךְ, עַל יְדֵי דְמֵאן מִתְבַּרְכָּאן. אָמַר

לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִי אֶת אוֹמֵר, דְּבַר אֵל אַהֲרֹן אַחִיךָ, דִּהָא בִּידֵיה מְסִירָאן בְּרַכָּאן לְעִילָא וְתַתָּא.

אַתְר דְּאַקְרִי יָם, וְהוּא יָמָא דְחֲכָמָתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

וְאִי תִימָא, דִּהָא מָטוּ לְאַתְר דָּא, וּפְסָקִין, וְלֹא תִיִיבִין, לְבַתֵּר כְּתִיב,

אֵל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שְׁבִים לְלֶכֶת, בְּגִין דִּהֵוּא נִהַרָא לֹא פְסִיק לְעֲלָמִין. הֵם שְׁבִים, לְאֵן אַתְר שְׁבִים, לְאִינוּן תְּרִין קִיִּמִין, נֶצַח וְהוֹד. לְלֶכֶת, בַּהֲאִי צַדִּיק, לְאַשְׁפַּחַא בְּרַכָּאן וְחִידוֹ. וְהִינּוּ רָזָא דְתַנְיִנּוּ, (תהלים קד)

לְוַיִּתֵּן זֶה יִצְרָף לְשַׁחֵק בּוֹ, דָּא צַדִּיק. כִּלָּם אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּן לְתֵת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ.

מֵאן עֵתוֹ. (דָּא עֵתוֹ דְצַדִּיק) דָּא מִטְרוֹנִיתָא, דְּאַקְרִי עֵתוֹ דְצַדִּיק, וּבְגִין כִּךָ כִּלְהוּ מִחֲפָאן לְהֵאִי עֵתוֹ, כִּלְהוּ דְאַתְזָנּוּן לְתַתָּא, מֵאַתְר דָּא אַתְזָנּוּן, וְרָזָא דָּא אוּקִימָנָא, (תהלים קמה) עֵינֵי כָל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְגו' כִּמָּה דְאוּקִימָנָא.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דִּהֵאִי כָל, מְבַסֵּם לְעֵתוֹ, וּמִתְחַבְּרָא עִמִּיה, כִּלְהוּ עֲלָמִין בְּחִידוֹ, כִּלְהוּ עֲלָמִין בְּבְרַכָּאן, כְּדִין שְׁלָמָא אֲשַׁתְּכַח בְּעֲלָאִי וְתַתָּאִי.

וְכַד גְּרַמִּין חֲיִיבֵי עֲלָמָא, דִּתְמֵן לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּרַכָּאן דְּאִינוּן נְחָלִי, וְיִנְקָא, הֵאִי עֵת, מְסִטְרָא אַחֲרָא, כְּדִין דֵּינִין מִתְעַרִּין בְּעֲלָמָא, וּשְׁלָמָא לֹא אֲשַׁתְּכַח.

וְכַד בְּעָאן בְּנֵי עֲלָמָא לְאַתְבְּרָכָא, לֹא יְכַלִּין אֲלֵא עַל יְדֵא דְכֹהֲנָא, בְּגִין דִּיתְעַר כְּתָרָא דִּילִיה, וְתִתְבַּרֵּךְ מִטְרוֹנִיתָא, וְיִשְׁתַּכְחוּ בְּרַכָּאן בְּכֻלְהוֹ עֲלָמִין.

תֵּאנָא, בַּהֲהִיא שַׁעֲתָא, בְּעָא מִשָּׁה קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִלָּה דָא, אָמַר לִיה, אִי בְנֵי עֲלָמָא יְתוּבוּן קַמָּךְ, עַל יְדֵי מִי מִתְבַּרְכִּים? אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִי אַתָּה אוֹמֵר?! דְּבַר אֵל אַהֲרֹן אַחִיךָ, שֶׁהָרִי בְּיָדוֹ מִסּוּרוֹת הַבְּרֻכּוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

וְכַד בְּעָאן בְּנֵי עֲלָמָא לְאַתְבְּרָכָא, לֹא יְכַלִּין אֲלֵא עַל יְדֵא דְכֹהֲנָא, בְּגִין דִּיתְעַר כְּתָרָא דִּילִיה, וְתִתְבַּרֵּךְ מִטְרוֹנִיתָא, וְיִשְׁתַּכְחוּ בְּרַכָּאן בְּכֻלְהוֹ עֲלָמִין.

תֵּאנָא, בַּהֲהִיא שַׁעֲתָא, בְּעָא מִשָּׁה קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִלָּה דָא, אָמַר לִיה, אִי בְנֵי עֲלָמָא יְתוּבוּן קַמָּךְ, עַל יְדֵי דְמֵאן מִתְבַּרְכָּאן. אָמַר

לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִי אֶת אוֹמֵר, דְּבַר אֵל אַהֲרֹן אַחִיךָ, דִּהָא בִּידֵיה מְסִירָאן בְּרַכָּאן לְעִילָא וְתַתָּא.

וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן אַחִיד וְאֵל יבֹא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו' . אָמַר רַבִּי אֲבָא, זְמַנִּין אֵית קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, לְאַשְׁתַּכְחָא רַעְוּוֹן, וְלֹא שְׁתַּכְחָא בְּרַכָּאן, וְלִמְתַּבַּע בְּעוּתִי, וְזְמַנִּין, דְּרַעְוּוֹן לֹא אֲשַׁתְּכָחוּ, וּבְרַכָּאן לֹא מְזַדְּמָנִין, וְדִינִין קְשִׁיין מִתְעַרְיִין בְּעֵלְמָא. וְזְמַנִּין דְּדִינָא תְּלִי. תָּא חֲזִי, זְמַנִּין אֵית בְּשֵׁתָא, דְּרַעְוּוֹא אֲשַׁתְּכַח. וְזְמַנִּין אֵית בְּשֵׁתָא, דְּדִינָא אֲשַׁתְּכַח. וְזְמַנִּין אֵית בְּיַרְחֵי, דְּרַעְוּוֹא (דף נ"ח ע"ב) אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ. וְזְמַנִּין אֵית בְּיַרְחֵי, דְּדִינִין אֲשַׁתְּכָחוּ, וְתִלְיִין עַל כֻּלָּא.

זְמַנִּין אֵית בְּשַׁבּוּעֵי, דְּרַעְוּוֹן מִשְׁתַּכְּחִין, וְזְמַנִּין אֵית בְּשַׁבּוּעֵי, דְּדִינִין מִשְׁתַּכְּחִין בְּעֵלְמָא. וְזְמַנִּין אֵית בְּיוֹמֵי, דְּרַעְוּוֹא אֲשַׁתְּכַח בְּעֵלְמָא וְעֵלְמָא אֲתַבְּסָמָא. וְזְמַנִּין אֵית בְּיוֹמֵי דְּדִינִין תִּלְיִין וּמִשְׁתַּכְּחִין, וְאֲפִילוּ בְּשַׁעֲתֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת א) וְעַת לְכָל חִפְץ וְגו'. וְכְתִיב, (תהלים טו) וְאֲנִי תַפְלְתִי לָךְ וְגו'. וְכְתִיב, (ישעיה נה) דַּרְשׁוּ יי' בְּהַמְצִאוֹ. וְכְתִיב, (תהלים י) לָמָּה יי' תַעֲמֹד בְּרַחוֹק תַעֲלִים לַעֲתוֹת בַּצָּרָה. וְכְתִיב, (ירמיה לא) מִרַחוֹק יי' נִרְאָה לִי. וְזְמַנִּין דְּאִיהוּ קְרוּב, דְּכְתִיב, (תהלים קמה) קְרוּב יי' לְכָל קוֹרְאָיו. בְּגִין כֶּף, וְאֵל יבֹא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָא אוֹקִימָנָא. מְלָה בְּעַתוּ, וְהָכִי הוּא וְדָאִי, וְהָכָא אַתָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַזְהָרָא לְאַהֲרֹן, דְּלֹא יִטְעִי בְּהוּא חוּבָא, דְּטָעוּ בְּנוֹי, דְּהָא הָאִי עַת יְדִיעָא, בְּגִין כֶּף לֹא יִטְעִי לְחַבְרָא עַת אַחֲרָא, לְגַבִּי מִלְּפָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, וְאֵל יבֹא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּלוּמַר, אַף עַל גַּב דִּיחֵמִי עֵידִן, דְּאֲתַמְסַר בִּידָא אַחֲרָא, לְאַתְנַהֲגָא עֵלְמָא, וְיִתְמַסַּר בִּידוֹי לְיִיחֵד בִּיהַ לְקַרְבָּא לִיהַ לְקוֹדְשָׁא, דְּהָא אֲנָא וְשְׁמִי

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן אַחִיד וְאֵל יבֹא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו' . אָמַר רַבִּי אֲבָא, יֵשׁ זְמַנִּים לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנַמְצָאִים רְצוּנוֹת וְנַמְצָאוֹת בְּרָכוֹת וְלִבְקָשׁ בְּקִשׁוֹת, וּלְפַעְמִים שְׂאִין נַמְצָאִים רְצוּנוֹת, וְאִין מְזַדְּמָנוֹת בְּרָכוֹת, וְדִינִים הַקְּשִׁים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם. וּלְפַעְמִים שְׁהֵדִין תְּלוּי. בַּא רְאָה, יֵשׁ בְּשָׁנָה זְמַנִּים שְׁנַמְצָא רְצוֹן, וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּשָׁנָה שְׁהֵדִין נַמְצָא וְתְלוּי. יֵשׁ זְמַנִּים בְּחֻדְשֵׁי שְׁהֵרְצוֹן נַמְצָא בְּהֵם, וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּחֻדְשֵׁי שְׁנַמְצָאִים דִּינִים, וְתְלוּיִים עַל הַכֹּל.

יֵשׁ זְמַנִּים בְּשַׁבּוּעוֹת שְׁרַצוּנוֹת נַמְצָאִים, וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּשַׁבּוּעוֹת שְׁדִינִים נַמְצָאִים בְּעוֹלָם. וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּיָמִים שְׁנַמְצָא רְצוֹן בְּעוֹלָם וְהַעוֹלָם מִתְבַּשֵּׂם. וְיֵשׁ זְמַנִּים בְּיָמִים שְׁהֵדִינִים תְּלוּיִים וְנַמְצָאִים, וְאֲפִילוּ בְּשַׁעֲוֹת, וְעַל זֶה כְּתוּב (קהלת א) וְעַת לְכָל חִפְץ וְגו'. וְכְתוּב (תהלים טו) וְאֲנִי תַפְלְתִי לָךְ וְגו'. וְכְתוּב (ישעיה נה) דַּרְשׁוּ ה' בְּהַמְצִאוֹ. וְכְתוּב (תהלים י) לָמָּה ה' תַעֲמֹד בְּרַחוֹק תַעֲלִים לַעֲתוֹת בַּצָּרָה. וְכְתוּב (ירמיה לא) מִרַחוֹק ה' נִרְאָה לִי. וּלְפַעְמִים שְׁהוּא קְרוּב, שְׁכְּתוּב (תהלים קמה) קְרוּב ה' לְכָל קוֹרְאָיו. מִשׁוּם כֶּף, וְאֵל יבֹא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הָרִי בְּאַרְנוּ הַדְּבַר בְּעַתוּ, וְכֶף הוּא וְדָאִי, וְכָאן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַזְהִיר אֶת אֶהְרֹן שְׁלֹא יִטְעֵה בְּאוֹתוֹ חֲטָא שְׁטָעוּ בְּנוֹי, שְׁהָרִי הָעַת הַזֶּה יְדוּעָה, כְּדִי שְׁלֹא יִטְעֵה לְחַבְרָא עַת אַחֲרָת לְמִלְּךָ. זֶהוּ שְׁכְּתוּב וְאֵל יבֹא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּלוּמַר, אַף עַל גַּב שִׁירְאָה זְמַן שְׁנַמְסַר לְיָד אַחַר לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם וְיִמְסַר בִּידוֹ לְיַחַד בּוֹ לְקַרְבוֹ לְקוֹדֶשׁ, שְׁהָרִי אֲנִי וְשְׁמִי אַחַד הוּא.

ומשום כך, (לקרב אותו להקדוש ברוך הוא. שהרי העת הזו ידועה. משום כך) ואל יבא בכל עת אל הקדש. ואם רוצה לדעת במה יפנס - בזאת. בזאת יבא אהרן אל הקדש. שהזאת הזו היא עת שאחווה בשמי, ביי' הזו שרשומה בשמי יפנס אל הקדש, (אבל) ואל יבא בכל עת.

שנינו, אמר רבי יוסי, פתוב (קהלת א) את הכל עשה יפה בעתו. דכר זה בארו המנורה (בשם) הקדושה, וכך הוא ששנינו, את הכל עשה יפה בעתו, וכך הוא ודאי. את הכל ודאי. עשה יפה בעתו, זה עם זה, שלא יתערבו אחרים ביניהם. בעתו ממש, ולא באחר. משום כך אזהרה לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקדש. אבל במה יפנס? בזאת, כמו שבארנו, שפתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש.

רבי אלעזר היה יושב לפני אביו. אמר לו, פתוב בעדת קרח, ויאבדו מתוך הקהל. מה זה ויאבדו? אלא כמו שפתוב, (במדבר טו) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. (פתוב בבני אהרן, שם י) ותצא אש מלפני ה' ותאכל את בעדת קרח, ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש. היעלה בדעתך ששקולים אלה כאלה? אמר רבי שמעון, שונים בני אהרן, שלא כתוב בהם אבדה כמותם של עדת קרח שפתוב בהם, ויאבדו מתוך הקהל, וכתוב (במדבר יז) הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו את אבותם שהקריבו קטרת בשמים, מאתם וחמשים שאבדו ודאי, ואלה (קרב ואביהוא) לא אבדו. אמר לו, כתוב ואל יבא בכל עת אל הקדש. וכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש. כיון שאמר ואל יבא בכל עת, למה לא כתוב באיזה זמן יפנס? אמר לו (רבי) אלעזר, הרי נאמר, ודכר אחד הוא,

חד הוא. ובגניני כהן, (ס"א לקרנא ליה לקודשא בריך הוא דהא מאי עת דיעג בגין כהן) ואל יבא בכל עת אל הקדש. ואי בעי למנדע במה ייעול. בזאת. בזאת יבא אהרן אל הקדש. דהאי זאת, היא עת דאחידת בשמי, בהאי יי', דרשימא בשמי, ייעול אל הקדש. (אבל) ואל יבא בכל עת.

האנא אמר רבי יוסי כתיב (קהלת א) את הכל עשה יפה בעתו האי מלה אוקמה בוצינא (ס"א בשמא) קדישא והכי הוא דתנינא את הכל עשה יפה בעתו והכי הוא ודאי. את הכל ודאי. עשה יפה בעתו, דא בדא, ולא יתערבון אחרנין בינייהו. בעתו ממש, ולא באהרא. בגיני כהן, אזהרותא לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקדש. אבל במה ייעול. בזאת, כמה דאוקימנא, דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש. רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי, אמר ליה, פתיב בכנישתא דקרח, (במדבר טו) ויאבדו מתוך הקהל, מאי ויאבדו. אלא כמה דכתיב, (ויקרא כג) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. (ס"א כתיב בבני אהרן (ויקרא י) ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו. וכתיב בכנישתא דקרח ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש סלקא דעתך דשקילין דא כדא) אמר רבי שמעון, שאני אינון בני אהרן, דלא כתיב בהו אבדה, פאינון דכנישתא דקרח, דכתיב בהו, ויאבדו מתוך הקהל. וכתיב, (במדבר יז) הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו. לאכללא אינון דאקריבו קטרת פוסמין, מאתן וחמשין, דאתאבדו ודאי, ואלין לא אתאבדו.

אמר ליה פתיב, ואל יבא בכל עת אל הקדש. וכתיב, בזאת יבא אהרן אל הקדש. כיון דאמר, ואל יבא בכל עת, אמאי לא כתיב, במה זמנא ייעול. אמר ליה (רבי) אלעזר, הא יבא בכל עת, למה לא כתוב באיזה זמן יפנס? אמר לו (רבי) אלעזר, הרי נאמר, ודכר אחד הוא,

וזמן אחד הוא שידעו הפהנים.
אבל על מה שחטאו בניו רצה
להזהיר פאן, והרי זה נתבאר.
אמר לו, ואני כף סברתי, וכדי
לישב את הדבר רציתי.

אמר לו, אלעזר בני, בא ראה,
כל הקרבנות וכל העולות נחת
הם לקדוש ברוך הוא, אבל לא
היתה נחת כמו הקטרת הזו,
שהקטרת היא מעלה מהפל,
ומשום כף היו מכניסים אותה
לפני ולפנים בלחש, והרי זה
נתבאר. ומשום כף לא נעשו כל
בני האדם בשאר הקרבנות
והעולות כמו בקטרת, שכל
העבודה של הקדוש ברוך הוא
כאן נקשרת ונקטרת יותר מהפל,
ולכן נקראת קטרת. והרי נאמר,
(משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב.

פתח רבי שמעון ודרש, (שיר השירים א) לריח
שמניך טובים וגו'. האי קרא אסתפלנא
ביה, והכי הוא. לריח, מאי ריח. ריח דקטרת
דאיהו דקיקא ומעליא ופנימאה מפלא, וכד
סליק ההוא ריח לאתקשרא, בההוא משח
רבות דנחלי מבועא, אתערו דא בדא ואתקטרו
כחדא. וכדין אינון משחן טבאן לאנהרא.
כמה דאת אמר, לריח שמניך טובים.

וכדין אתרק משחא מדרגא לדרגא, באינון
דרגין דאקרון שמא קדישא, הדא הוא
דכתיב, שמן תורק שמך על פן עלמות אהבוך.
מאי עלמות. כמה דאוקימנא עלמות, עולמות
ממש, דבר אחר על פן עלמות אהבוך. כמה
דאת אמר, (תהלים מו) על עלמות שיר. וכלא חד.
ובספרא דרב המנונא סבא כתיב, מאי
עולמות. כמה דאת אמר, (משלי לא)

ותתן טרף לביתה וחק (דף נ"ט עא) לנערותיה.
נערותיה הני עלמות, אהבוך, לברכא שמך,
העלמות. אהבוך, לברך את שמך ולזמר לפניך, ומשם יוצאות ברכות בכל התחתונים, ומתברכים

אתמר, ומלה חד הוא, וזמנא חד הוא הו
ידעי כהני. אבל על מה דחאבו בניו, בעא
לאזהרא הכא, והא אתמר. אמר ליה, ואנא
הכי סבירנא, ובגין לאתישבא מלה בעינא.

אמר ליה, אלעזר ברי תא חזי, כל קרבנין וכל
עלוון, נייחא הוא דקודשא בריך הוא,
אבל לא הוה נייחא, כמה דהאי קטרת, דקטרת
מעליא מפלא. ובגין כף, הוה מעלין ליה לגו
בגו, בלחישו. והא אתמר. ובגין כף, לא
אתענשו כל בני נשא בשאר קרבנין ועלוון
כמו בקטרת, דכל פולחנא דקודשא בריך הוא,
הכא אתקטר ואתקשר יתיר מפלא. ועל דא
אקרי קטרת. והא אתמר, (משלי כז) שמן וקטרת
ישמח לב.

פתח רבי שמעון ודרש, (שיר השירים א) לריח
שמניך טובים וגו'. האי קרא אסתפלנא
ביה, והכי הוא. לריח, מאי ריח. ריח דקטרת
דאיהו דקיקא ומעליא ופנימאה מפלא, וכד
סליק ההוא ריח לאתקשרא, בההוא משח
רבות דנחלי מבועא, אתערו דא בדא ואתקטרו
כחדא. וכדין אינון משחן טבאן לאנהרא.
כמה דאת אמר, לריח שמניך טובים.

וכדין אתרק משחא מדרגא לדרגא, באינון
דרגין דאקרון שמא קדישא, הדא הוא
דכתיב, שמן תורק שמך על פן עלמות אהבוך.
מאי עלמות. כמה דאוקימנא עלמות, עולמות
ממש, דבר אחר על פן עלמות אהבוך. כמה
דאת אמר, (תהלים מו) על עלמות שיר. וכלא חד.
ובספרא דרב המנונא סבא כתיב, מאי
עולמות. כמה דאת אמר, (משלי לא)

ותתן טרף לביתה וחק (דף נ"ט עא) לנערותיה.
נערותיה הני עלמות, אהבוך, לברכא שמך,
העלמות. אהבוך, לברך את שמך ולזמר לפניך, ומשם יוצאות ברכות בכל התחתונים, ומתברכים

וּלְזַמְרָא קַמְךָ, וּמִתַּמְן אֲשַׁתְּכֶחַן בְּרַכָּאן בְּכֻלְהוּ
תַּתְּאֵי, וּמִתְּבַרְכִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין.

דְּבַר אַחַר עַל פֶּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ. שְׁפִיר הוּא
מָאן דְּאָמַר. עַל מוֹת אֶהְבוּךָ, דְּהָא בְּמִלְהָ
דָּא מְאָרִיִּהוּן דְּדִינִין אֲתַבְּסָמֵן, וּבְגִין דְּהָא
קְטָרַת, אֲתַקְטֵר בְּמִשְׁחָא דְלַעֲיִלָא יְתִיר,
אֲתַחֲשֵׁב קָמִיה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, מְכַל
קְרַבְנִין וְעֲלוּוֹן. אֲמַרְהָ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲנָא
כְּקְטָרַת, וְאַנְתָּ כְּמִשְׁחָא, מְשַׁכְּנִי אַחֲרִיךָ נְרוּצָה
וְגו' נְרוּצָה: כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, עַל פֶּן עֲלָמוֹת
אֶהְבוּךָ. אֲנָא וְכָל אוֹכְלוֹסִין, דְּהָא פְּלִהוּ בִי
אַחֲדָן, וְעַל דָּא מְשַׁכְּנִי, דְּהָא בִי תִלְיִין.

הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ. אִם יִיעוֹל לִי מִלְּפָא
בְּאֲדָרוֹי, נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ, אֲנָא
וְכֻלְהוּ אוֹכְלוֹסִין. תָּאֲנָא, פְּלִהוּ אוֹכְלוֹסִין,
בְּשַׁעֲתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל חֲדָאֵת וּמִתְּבַרְכָּא,
פְּלִהוּ חֲדָאֵן, וְדִינָא לָא שְׂרִיא כְּדִין בְּעֲלָמָא.
וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים צו) יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל
הָאָרֶץ.

כִּי בַעֲנֵן אֲרָאָה עַל הַכַּפְּרָת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
זַכָּאִין אֵינּוּן צַדִּיקָא, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּעֵי בִיקְרִיִּהוּן. וְתַנִּינָא, מֶלֶךְ בְּשֵׁר וְדָם, אִי בַר
נָשׁ רְכִיב עַל סוּסָא דִּילִיָּה, בַּר קְטָלָא הוּא,
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲרַפִּיב אֲלִיָּהוּ עַל דִּילִיָּה,
דְּכְתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֲלִיָּהוּ בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם
וְגו'. הָכָא מְאִי כְּתִיב, וְלֹא יָמוֹת פִּי בַעֲנֵן אֲרָאָה
עַל הַכַּפְּרָת. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵיִלִיָּה לְמִשָּׁה
בִּיה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כד) וַיָּבֵא מִשָּׁה
בְּתוֹךְ הָעֲנָן, בְּתוֹךְ הָעֲנָן מִמֶּשׁ, כִּי בַעֲנֵן אֲרָאָה
עַל הַכַּפְּרָת. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ד) וּבָרָא יי'
עַל פֶּל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֵיהָ עֲנֵן יוֹמָם
וְעֶשֶׂן. וְכְתִיב, (שמות מ) כִּי עָנַן יי' עַל הַמִּשְׁכָּן
יוֹמָם.

עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.
דְּבַר אַחַר עַל פֶּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ
- יָפָה הוּא מִי שְׁאָמַר, עַל מוֹת
אֶהְבוּךָ. שְׁהֲרִי בְּדְבַר הַזֶּה בְּעֲלֵי
הַדִּינִים מִתְּבַשְּׂמִים, וּבִשְׁבִיל
שְׁהַקְטָרַת הַזֶּה נִקְשְׂרַת בְּשִׁמְן
שְׁלַמְעֵלָה יוֹתֵר, נִחְשַׁבְתָּ לְפָנֵי
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַל הַקְרַבְנוֹת
וְהַעוֹלוֹת. אֲמַרְהָ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל:
אֲנִי כְּקְטָרַת וְאַתָּה כְּשִׁמְן, מְשַׁכְּנִי
אַחֲרִיךָ נְרוּצָה וְגו'. נְרוּצָה, כְּמוֹ
שְׁנָאֲמַר עַל פֶּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ,
אֲנִי וְכָל הָאוֹכְלוֹסִים, שְׁהֲרִי כְּלָם
אַחוּזִים בִּי, וְלִכְן מְשַׁכְּנִי, שְׁהֲרִי
בִי הֵם תְּלוּיִים.

הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ. אִם יִכְנִיס
אוֹתִי לְחֲדָרְיוֹ, נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה
בְּךָ, אֲנִי וְכָל הָאוֹכְלוֹסִים. שְׁנִינּוּ,
כָּל הָאוֹכְלוֹסִים בְּשַׁעֲה שְׁכְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל שְׁמַחָה וּמִתְּבַרְכָּת, כְּלָם
שְׁמַחִים, וְאִזּוּ הַדִּין לֹא שְׂרִי
בְּעוֹלָם. וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים צו)
יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ.

כִּי בַעֲנֵן אֲרָאָה עַל הַכַּפְּרָת. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, אֲשַׁרְיֵהֶם הַצַּדִּיקִים
שְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה
בְּכַבּוּדָם. וְשְׁנִינּוּ, מֶלֶךְ בְּשֵׁר וְדָם,
אִם אָדָם רוֹכֵב עַל סוּסוֹ, הוּא פֶּן
מוֹת, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֲרַפִּיב
אֶת אֲלִיָּהוּ עַל שְׁלוֹ, שְׁפָתוֹב
(מלכים ב ב) וַיַּעַל אֲלִיָּהוּ בְּסַעֲרָה
הַשָּׁמַיִם וְגו'. פֶּאֶן מַה כְּתוּב? וְלֹא
יָמוֹת כִּי בַעֲנֵן אֲרָאָה עַל הַכַּפְּרָת.
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכְּנִיסוּ לְמִשָּׁה
בוֹ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שמות כד) וַיָּבֵא
מִשָּׁה בְּתוֹךְ הָעֲנָן, בְּתוֹךְ הָעֲנָן
מִמֶּשׁ, כִּי בַעֲנֵן אֲרָאָה עַל הַכַּפְּרָת.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב, (ישעיה ד) וּבָרָא ה' עַל
כָּל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֵהָ עֲנֵן
יוֹמָם וְעֶשֶׂן. וְכְתוּב, (שמות מ) כִּי עָנַן
ה' עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם.

וְתֵאנָא, הַאי דְכָתִיב, (שמות לד) וַיֵּרֶד יי' בְּעָנָן.
בְּעָנָן אַרְאָה עַל הַכַּפְּרֶת. תֵּאנָא,
אַתְר דְּהוּוּ שְׂרָאן אֵינּוּן כְּרוּבִי, כְּמָה
דְּאוּקִימָנָא, כְּרוּבִים עַל אֶת הוּוּ יִתְבִּין.
וְתֵאנָא, תְּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא אֲתֵרְחִישׁ נִיסָא,
בְּגַדְפִייהוּ. בְּשַׁעְתָּא דְאַתְגְּלִי עַלִייהוּ קִדְשָׁה
דְּמִלְכָּא, אֵינּוּן מַגְרַמִּייהוּ סְלִקִין גְּדַפִּייהוּ,
וּפְרַסִין לוֹן, וְחַפִּיִין עַל פְּפוּרְתָא. לְבַתְר
קְמִיטִין גְּדַפִּייהוּ, וְנֶאֱחָזִין בְּגַדְפִייהוּ (כ"א
וְנֶאֱחָזִין בְּנִיפִייהוּ) כְּמָה דְאַתְ אָמַר (שמות כה) וְהָיוּ
הַכְּרוּבִים פּוֹרְשֵׁי כְנָפִים לְמַעְלָה, פּוֹרְשֵׁי וְלֹא
פּוֹרְשֵׁי. סוּכְכִים וְלֹא סוּכְכִים. דָּא בָּאֵת (כ"א
בזאת) הוּוּ קְיִימִי וְחֻדְאֵן בְּשִׁכִּינְתָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַה בְּעָא הַכָּא, כִּי בְּעָנָן
אַרְאָה עַל הַכַּפְּרֶת, וְכַתּוּב בְּזֹאת יָבֵא
אַהֲרֹן, וְהָרִי הִכְהֵן אֵינּוּ רֹאֵה אֶת
הַשְּׂכִינָה בְשַׁעְתָּה שְׁנַכְנֵס? אֵלֹא עָנָן הָיָה
יֹרֵד, וּכְשֶׁהִיָּה יֹרֵד, מַגִּיעַ עַל הַכַּפְּרֶת
הַזֶּה וּמִתְעוֹרְרִים כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים,
וּמְקִישִׁים בְּהֵם וְאוֹמְרִים שִׁירָה.
וְאִיזוּ שִׁירָה אוֹמְרִים? (תהלים צו) כִּי גָדוֹל
ה' וּמְהִלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל
אֱלֹהִים. זֶה כְּשִׁמְעֵלִים אֶת כְּנִפְיָהֶם.
וּבְשַׁעְתָּה שְׁפוֹרְשִׁים אוֹתָן, אוֹמְרִים, כִּי
כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וְה' שְׁמַיִם
עָשָׂה. כְּשִׁמְכִסִּים עַל הַכַּפְּרֶת,
אוֹמְרִים, לְפָנֵי ה' כִּי בָא לְשַׁפֵּט הָאָרֶץ
יִשְׁפֹּט תִּבֵּל בְּצַדִּק, וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים.
וְקוֹלוֹתֵיהֶם הָיָה שׁוֹמֵעַ הַכְּהֵן בְּמַקְדָּשׁ,
אֲזַ שְׁם קִטְרֶת בְּמַקְוָמָה, וּמִתְכַּוֵּן בְּמָה
שְׁמִתְכַּוֵּן, כְּדִי שְׁיִתְבַּרֵךְ הַכֹּל (וְקוֹלוֹתֵיהֶם).
וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים עוֹלִים וְיֹוֹרְדִים,
וְשָׂרִים שָׂרִים, מְכַסִּים לְכַפְּרֶת
וּמַעְלִים לָהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב סוּכְכִים.
סוּכְכִים דְּוָקָא. וּמַנִּין לָנוּ שְׁקוֹלוֹתֵיהֶם
נִשְׁמָעִים? כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (יחזקאל א)
וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל וְגו'.

וְכֵּה שִׁירְתָּא אַמְרִי (תהלים צו) כִּי גָדוֹל יי'
וּמְהִלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים.
הַאי כִּד סְלָקִי גְּדַפִּייהוּ. בְּשַׁעְתָּא דְּפְרַסִין
לְהוּ אַמְרִי, (תהלים צו) כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַיִּי' שְׁמַיִם עָשָׂה. כִּד חַפִּיִין עַל
כְּפוּרְתָא, אַמְרִי, (תהלים צח) לְפָנֵי יי' כִּי בָא
לְשַׁפֹּט אֶת הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תִּבֵּל בְּצַדִּק
וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים.

וְכַרְהוֹן הָיָה שְׁמַע כְּהֵנָּא בְּמַקְדָּשָׁא, כְּדִין שְׁוִי
קִטְרֶת בְּאַתְרֵיהּ, וְאַתְכַּוֵּן בְּמָה דְאַתְכַּוֵּן,
כִּי אֵלֹא (וְכַלְהוּוֹ). וְגַדְפֵי כְּרוּבֵיָא, סְלִקִין וְנַחְתִּין, וְזַמְרֵי שִׁירְתָּא, מְחַפִּיִין לְכַפּוּרְתָּא
וְסְלָקִי לָהּ. הָדָא הוּא דְכָתִיב סוּכְכִים. סוּכְכִים דְּיִיקָא וּמָנָא לָן דְּקַלְהוֹן
אַשְׁתַּמַּע, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (יחזקאל א) וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים. מַהוּ בְּמִישְׁרִים? כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר מִישְׁרִים אֶהְבוּךָ - לְהַכְלִיל שְׁנֵי כְּרוּבִים, זָכָר וְנִקְבָּה, מִישְׁרִים וְדָאִי. וְעַל זֶה, וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים. וְכַתִּיב, (בַּמִּדְבָּר י) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהֵי (נ"ג) מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים וַיִּדְבֹּר אֵלָיו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִפְּאֵן לְמַדְנֵו, שְׁבָכַל מְקוּם שְׁלֹא נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, אֵינוֹ כְּדָאִי לְרֵאוֹת פְּנֵי שְׂכִינָה. זֶהוּ שְׂכִינָתוֹ (תַּהֲלִים קמ) לְשִׁבוֹ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ, וְשִׁנְיֵנוּ, כְּתוּב (דְּבָרִים לב) צְדִיק וַיִּשָּׁר הוּא, זָכָר וְנִקְבָּה, אַף כָּאֵן כְּרוּבִים זָכָר וְנִקְבָּה. וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב, (תַּהֲלִים טז) אֶתָּה כּוֹנֵנֵת מִישְׁרִים. וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים. וּמִשׁוּם כֶּף, (שְׁמוֹת כה) וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

שְׁנֵינֵנוּ שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, פַּעַם אַחַת הָיָה צְרִיף הָעוֹלָם לְמֶטֶר, בְּאוֹ לְפָנָי (הַלְכוֹ אצ"ל) רַבִּי שְׁמַעוֹן רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חֲזַקְיָה וְשָׂאֵר הַחֲבֵרִים. מְצָאוּהוּ שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֶאִיר, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵו. כִּיִּן שְׂרָאָה אוֹתָם, פָּתַח וְאָמַר, (תַּהֲלִים קלג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד. מֵה זֶה שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד?

כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו. בְּשַׁעָה שְׁהִיו אַחַד עִם אַחַד, מִשְׁגִּיחִים פְּנִים בְּפְנִים, כְּתוּב מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים. וּכְשֶׁהֲזָכָר מִחֲזִיר פְּנֵו מִן הַנִּקְבָּה - אוֹי לְעוֹלָם, שְׂאֵז כְּתוּב, (מִשְׁלִי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. בְּלֹא מִשְׁפָּט וְדָאִי. וְכַתִּיב (תַּהֲלִים פט) צֹדֵק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסָאָךְ, שְׁלֹא הוֹלְכִים זֶה בְּלֵי זֶה. וּכְשֶׁמִּשְׁפָּט מִתְּרַחַק מִצְּדָק - אוֹי לְעוֹלָם. (אָז כְּתוּב (מִשְׁלִי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא

(מִשְׁפָּט).

וְעַכְשָׁו רְאִיתִי שְׂאֵתָם בְּאַתָּם עַל שְׁהֲזָכָר לֹא שׁוֹרָה עִם הַנִּקְבָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים. מַהוּ בְּמִישְׁרִים. כְּמֵה דְאַתָּ אָמַר, מִישְׁרִים אֶהְבוּךָ, לְאַכְלֵלָא תְרִין כְּרוּבִין, דְּכַר וְנוֹקְבָא, מִישְׁרִים וְדָאִי. וְעַל דָּא, וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים. וְכַתִּיב, (בַּמִּדְבָּר י) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהֵי מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים וַיִּדְבֹּר אֵלָיו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִפְּאֵן אוֹלִיפְנָא דְבְּכָל אַתְר דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח דְּכַר וְנוֹקְבָא, לֹאוּ כְּדָאִי לְמַחְמֵי אִפִּי שְׂכִינָתָא. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תַּהֲלִים קמ) יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ, וְתִנְיִן, כְּתִיב, (דְּבָרִים לב) צְדִיק וַיִּשָּׁר הוּא, דְּכַר וְנוֹקְבָא, אוֹף הָכָא כְּרוּבִים דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְעַלֵּיהוּ כְּתִיב, (תַּהֲלִים טז) אֶתָּה כּוֹנֵנֵת מִישְׁרִים. וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים. וּבְגִינֵי כֶף, (שְׁמוֹת כה) וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וְהָא אוֹקִימָנָא. (דף נ"ט ע"ב).

תִּנְיָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְמַנָּא חֲדָא, הָוָה צְרִיכָא עֲלֵמָא לְמֶטֶרָא, אַתּוּ לְקַמֵּיה (ס"א אוֹלוּ לְנִבְיָה) דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חֲזַקְיָה וְשָׂאֵר חֲבֵרֵיא. אֲשַׁכְּחוּהוּ דְהָוָה אֲזִיל לְמַחְמֵי, לְרַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֶאִיר, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה. כִּיִּן דְחִמָּא לוֹן, פָּתַח וְאָמַר, (תַּהֲלִים קלג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד. מָאִי שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד.

כְּמֵה דְאַתָּ אָמַר, וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, בְּשַׁעָתָא דְהוּוּ חַד בְּחַד מִשְׁגִּיחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, כְּתִיב, מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים. וְכַד מְהִדֵּר דְּכוּרָא אַנְפוּי מִן נוֹקְבָא, וְוִי לְעֵלְמָא. כְּדִין כְּתִיב, (מִשְׁלִי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. בְּלֹא מִשְׁפָּט וְדָאִי, וְכַתִּיב, (תַּהֲלִים פט) צֹדֵק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסָאָךְ, דְּלֹא אֲזִיל דָּא בְּלֹא דָא, וְכַד מִשְׁפָּט, מִתְּרַחַק מִצְּדָק, וְוִי לְעֵלְמָא. (כְּדִין כְּתִיב, (מִשְׁלִי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט).

וְהַשְׁתָּא חֲמִינָא, דְאַתּוֹן אַתִּיתוֹן, עַל דְּדְכוּרָא לֹא שְׂרִיא בְּנוֹקְבָא, אָמַר, אִי לְדָא

אמר, אם לשם זה באתם אלי - שבו, שהרי היום הסתכלתי, שיחזר הכל פנים בפנים לשרות. ואם לתורה באתם - שבו לפני. אמרו לו, לכל באנו לפני מורנו, ושתמט אחד מאתנו לבשר לאחינו שאר החברים, ואנו נשב לפני מורנו.

עד שהיו הולכים, פתח ואמר, (שיר א) שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: שחורה אני בגלות, ונאווה אני במצוות התורה. שאף על פי שישאל בגלות, אין עוזבים אותם. פאהלי קדר, שאותם בני קטורה (הרים) שמקדמים פניהם תמיד, ועם כל זה - פיריעות שלמה, פאותו מראה השמים לטהר, שפתוב (תהלים קד) נוטה שמים פיריעה.

אל תראני שאני שחרחרת. מה הטעם (אני שחרחרת משום שזופתני) אל תראני? משום שאני שחרחרת. שזופתני השמש, שלא הסתכל עלי השמש להאיר לי כראוי. ומה ישראל אומרים? בני אמי נחרו בי. מי הם אותם בני אמי? אלו הממנים הגדולים המגנים על שאר העמים.

דבר אחר, בני אמי ממש, כמו שנאמר (איכה ב) השליף משמים ארץ וגו'. וכשהשליף משמים ארץ, שמני נטרה את הכרמים. מה הטעם? שפרמי שלי לא נטרתי. ושנינו, בני אמי ודאי הספימו עלי, כלומר, כשפרה ארץ משמים, כמו שבארנו, שפתוב (שמות ב) ותתצב אחתו מרחוק.

וכאן נאמר ודאי, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. ובהם בארנו (וכאן בארנו), גם יחד, כיון שפתוב גם, להכליל כל אותם

אתיתון גבאי תיבו. דהאי יומא אסתפלנא, דיתהדר כלא למשרי אנפין באנפין. ואי לאורייתא אתיתון, שרו גבאי. אמרו ליה, לכלא, קא אתינא לגבי דמר, ושתמיט חד מינן, לבשרא לאחנא, שאר חבריאי, ואנן נתיב לקמיה דמר.

עד דהוו אזלי, פתח ואמר, (שיר השירים א) שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אמרה כנסת ישראל קמי קדשא בריך הוא, שחורה אני בגלותא, ונאווה אני בפקודי אורייתא, דאף על גב דישאל בגלותא לא שבקי לון. פאהלי קדר, דאינון בני קטורה (כ"א טורא), דאתקדרו אנפיהו תדירא, ועם כל דא כיריעות שלמה, פההוא חיזו שמיא למדפי, דכתיב, (תהלים קד) נוטה שמים פיריעה.

אל תראוני שאני שחרחרת. מאי טעמא (כ"א) אני שחרחרת בנין שזופתני) אל תראוני, בגין שאני שחרחרת. ששזפתני השמש, דלא אסתכל בי שמשא, לאנהרא לי כדקא יאות. ישראל מה אינון אמרין. בני אמי נחרו בי. מאן אינון בני אמי, אלין רב רבין ממנן תריסין על שאר עמין. דבר אחר, בני אמי ממש. כמה דאת אמר, (איכה ב) השליף משמים ארץ וגו'. וכד השליף משמים ארץ, שמוני נוטרה את הפרמים. מאי טעמא. בגין דכרמי שלי לא נטרתי. ותנינן, בני אמי ודאי אסתכמו עלי, כלומר, פד אתעדי ארץ, משמים, כמה דאוקימנא, דכתיב, (שמות ב) ותתצב אחותו מרחוק.

והכא אתמר ודאי, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. ובהו אוקימנא (נ"א) והכא אוקימנא, גם יחד. כמה דאת אמר (ויקרא כו) כמו שנאמר (ויקרא כו) ואף גם זאת בהיותם, שבת אחים בכלל,

שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁכַל הַשְּׁלֹטוֹן נִמְצָא
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם.

דְּבַר אַחַר הֵנָּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים
וְגו' - אֵלּוּ אוֹתָם הַחֲבָרִים בְּשִׁעָה
שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים כְּאֶחָד וְלֹא נִפְרָדִים
זֶה מִזֶּה, בְּהִתְחַלָּה הֵם נִרְאִים
אֲנָשִׁים עוֹרְכֵי קֶרֶב שְׂרוּעִים לְהִרְג
זֶה אֶת זֶה. אַחַר כֵּן חוֹזְרִים
לְאַהֲבָה וְאַחֻוּה. מַה אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא? הֵנָּה מַה טוֹב וּמַה
נְעִים שְׁבֵת אַחִים גַּם יַחַד. גַּם -
לְהַכְלִיל עִמָּהֶם שְׂכִינָה. וְלֹא עוֹד,
אֲלֹא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַשֵּׁב
לְדַבְּרֵיהֶם, וַיֵּשׁ לוֹ נַחַת וְשִׂמְחָה
בָּהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (מִלְאכֵי א) אֲז
נִדְּבָרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר
זְכָרוֹן לְפָנָיו וְגו'.

וְאַתָּם הַחֲבָרִים שֶׁל כָּאן, כְּמוֹ
שֶׁהֵייתֶם בְּחִיבוֹת וְאַהֲבָה מִקֵּדָם
לְכֹן, כֵּן גַּם מִכָּאן וְהִלָּאָה לֹא
תִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה, עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִשְׂמַח עִמָּכֶם, יִקְרָא
עֲלֵיכֶם שְׁלוֹם, וַיִּמְצָא בְּגִלְגֻלְכֶם
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, (תְּהִלִּים
קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא
שְׁלוֹם בְּךָ.

הֲרֵבּוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ
לְבֵית רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאֱיר. יֵצֵא רַבִּי
פִּנְחָס וְנִשְׁקוּ. אָמַר, זְכִיתִי לְנִשְׁק
אֶת הַשְּׂכִינָה. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי. תִּקֵּן
לָהֶם מִצְעֵי מִטּוֹת בְּקִשְׁרֵי קְלִיעָה.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַתּוֹרָה לֹא
צְרִיכָה כֵּן. הַעֲבִיר אוֹתָם, וַיִּשְׁבּוּ.
אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, טָרֵם שְׁנֵאֵכֶל
נִשְׁמַע מִבְּעַל הַתּוֹרָה דְּבַר, שֶׁהָרִי
רַבִּי שְׁמַעוֹן, כֹּל דְּבָרָיו הֵם בְּנִגְלָה,
הוּא אִישׁ שְׁלֵא פּוֹחַד מִמְּעֵלָה
וּמִמְטָה לּוֹמֵר אוֹתָם. לֹא פּוֹחַד
מִמְּעֵלָה, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַסִּפִּים עַל יְדוֹ. וְלֹא פּוֹחַד מִמְטָה,
כְּמוֹ אַרְיָה שְׁלֵא פּוֹחַד מִבְּנֵי

וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם, שְׁבֵת אַחִים בְּכֻלָּל, כִּינּוּן
דְּכִתִּיב, גַּם, לְאַכְלֵלָא כָּל אֵינּוֹן דְּלַעֲיֵלָא, דְּכָל
שׁוֹלְטָנּוּתָא בְּהֵוּא אַתְר אֲשֶׁתְּכַח.

דְּבַר אַחַר. הֵנָּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים וְגו'. אֵלִין
אֵינּוֹן חֲבָרֵיִיא, בְּשִׁעָתָא דְּאֵינּוֹן יִתְבִּין
בְּחֻדָּא, וְלֹא מִתְפָּרְשֵׁן דָּא מִן דָּא. בְּקִדְמֵיתָא
אֲתַחֲזוּן גּוּבְרֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא, דְּבָעוּ לְקֻטְלָא דָּא
לְדָא. לְבַתְרָא, אֲתַהֲדְרוּ בְּרַחֲמֵימוּתָא דְּאַחֻוּהָ.
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַהוּ אוֹמֵר, הֵנָּה מַה טוֹב
וּמַה נְעִים שְׁבֵת אַחִים גַּם יַחַד. גַּם, לְאַכְלֵלָא
עִמָּהוֹן שְׂכִינָתָא. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אֲצִית לְמַלּוּלֵיִיהוּ, וַיִּנְיחָא לִיהּ וַחֲדֵי בְּהוּ.
הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (מִלְאכֵי א) אֲז נִדְּבָרוּ יִרְאֵי יי'
אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב יי' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר
זְכָרוֹן לְפָנָיו וְגו'.

וְאַתּוֹן חֲבָרֵיִיא דְּהָכָא, כְּמָה דְּהוּיִתּוֹן
בְּחִיבוֹתָא בְּרַחֲמֵימוּתָא, מִקְדַּמַּת דְּנָא,
הָכִי נָמִי, מִכָּאן וְהִלָּאָה לֹא תִתְפָּרְשׁוּן דָּא מִן
דָּא, עַד דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדֵי עִמָּכוֹן, וַיִּקְרֵי
עֲלֵיכוֹן שְׁלָם. וַיִּשְׁתַּפַּח בְּגִינֵיכוֹן שְׁלָמָא
בְּעֻלְמָא. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (תְּהִלִּים קכב) לְמַעַן אַחֵי
וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

אֲזִלּוּ. עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, מְטוּ לְבֵי רַבִּי פִּנְחָס בֶּן
יֶאֱיר. נִפְק רַבִּי פִּנְחָס, וְנִשְׁקִיָּה. אָמַר,
זְכִינָא לְנִשְׁקָא שְׂכִינָתָא. זְפָאָה חוּלְקֵי אֲתַקִּין
לְהוּ טִיקְלֵי דְּעַרְסֵי, קְפֻטוּרֵי דְּקִילְטָא. אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹרֵייתָא לֹא בְּעֵי הָכִי, אַעֲבַר
לְהוֹן, וַיִּתִּיבוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, עַד לֹא גִיכּוּל,
נִשְׁמַע מִמְּאֲרִיָּה דְּאוֹרֵייתָא מְלָה. דְּהָא רַבִּי
שְׁמַעוֹן כֹּל מְלוּי בְּאַתְגְּלֵיִיא אֵינּוֹן, אִיְהוּ גְבֻרָא
דְּלֹא דְּחִיל מְעִילָא וְתַתָּא, לְמִימַר לוֹן, לֹא דְּחִיל
מְעִילָא, דְּהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסַתְפָּם (ד' ט')

ו' (א) בֵּיה, לֹא דְּחִיל מִתַּתָּא, כְּאַרְיָה דְּלֹא דְּחִיל מִבְּנֵי עָנָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן

הצאן. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, עמד במקומך ואמר דבר חדש אל רבי פנחס ושאר החברים.

קם רבי אלעזר, פתח ואמר, וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. בפסוק הזה יש להסתפל, שנראה שהוא מיתר, שהרי כתוב אחריו, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך. מכאן ראשית הפרשה, הפסוק הזה שלמעלה מה הוא, שכתוב וידבר ה' אל משה? מה הוא שאמר לו, ואחר כך ויאמר ה' אל משה?

אלא בשעה שהקדוש ברוך הוא נתן קטרת בשמים לאהרן, רצה שלא ישתמש בו בחייו אדם אחר. מה הטעם? משום שאהרן מרבה שלום בעולם. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה רוצה להרבות שלום בעולם - על ידך ירבה שלום למעלה, הרי קטרת הבשמים תהיה מסורה בידך מכאן והלאה, ובחייה לא ישתמש בה אדם אחר. נדב ואביהוא הקדימו בחיי אביהם להקריב מה שלא נמסר להם, ודבר זה גרם להם שטעו בו.

ושנינו, משה היה מהרהר מה גרם להם את הטעות הזו, והיה עצוב. מה כתוב? וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן. ומה אמר לו? בקרבכם לפני ה' וימתו. בהקריבם לא כתוב, אלא בקרבכם. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: זה גרם להם - שדחקו את השעה בחיי אביהם וטעו בה, והינו מה שכתוב אשר לא צוה אותם. אותם לא צוה, אבל לאהרן צוה. ומה שני בני אהרן, על שדחקו את השעה בחיי אביהם גרמו לעצמם כל כך - אני כלפי אבא ורבי פנחס ושאר החברים על אחת כמה וכמה. בא

לרבי אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חדתא, לגבי דרבי פנחס ושאר חברייה.

קם רבי אלעזר פתח ואמר, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, דאתחזי דיתירא איהו. דהא כתיב בתריה, ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך. מכאן שירותא דפרשתא, האי קרא דלעילא, מאי הוא, דכתיב, וידבר יי' אל משה. מאי הוא דאמר ליה, ולבתר ויאמר יי' אל משה.

אלא בשעתא דקודשא בריך הוא יזב קטרת בוסמין לאהרן, בעא, דלא ישתמש ביה בחייו בר נש אחרא. מאי טעמא. בגין דאהרן אסגי שלמא בעלמא. אמר ליה קדשא בריך הוא, את בעי לאסגאה שלמא בעלמא, על ידך יסגי שלמא לעילא, הא קטרת בוסמין, יהא מסור בידך מכאן ולהלאה, ובחייה לא ישתמש ביה בר נש אחרא. נדב ואביהוא אקדימו בחיי דאבוהון, לאקרבא מה דלא אתמסר להו. ומלה דא, גרים להון דטעו ביה.

ותאנא, משה הוה מהרהר, מאן גרם לון טעותא דא, והוה עצוב. מה כתיב, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן. ומה אמר ליה, בקרבכם לפני יי' וימותו. בהקריבם לא כתיב, אלא בקרבכם. אמר ליה קדשא בריך הוא למשה, דא גרמא להו, דדחקו שעתא בחיי אבוהון, וטעו בה, והיינו דכתיב, (ויקרא) אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה, אבל לאהרן צוה. ומה תרין בני אהרן, על דדחקו שעתא בחיי אבוהון גרמו לגרמייהו כל כך, אנא לגבי אבא ורבי פנחס ושאר חברייה, על אחת

פְּמָה וְכַמָּה. אֶתָּא רַבִּי פִּנְחָס נְשָׁקִיָּה וּבְרַכְיָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ וְגו'.

רַבִּי פִּנְחָס, נְשָׁקוּ וּבְרַכוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ וְגו'. הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה, מִי זֶה מִטָּתוֹ? זֶהוּ כִּסֵּא (מטת) הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁפְּתוּב בּוֹ (משלי לא) בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ. שְׁלֹשְׁלֹמָה, הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּל הַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ הוּא. שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ, שְׁנֵאֲחָזִים בְּצַדִּיָּה מִן הַדִּין הַקָּשָׁה, וְנִקְרָאִים שְׁשִׁים מְכּוֹת שֶׁל אֵשׁ (ששים מזמנים בכלי זון קשים) שְׁאוֹתוֹ נֶעַר מִתְּלַבֵּשׁ בָּהֶם.

הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה, מָאִי מִטָּתוֹ. דָּא כְּרִסִּי (נ"א ערסא) יִקְרָא דְמִלְכָּא, דְכְּתִיב בֵּיהּ, (משלי לא) בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ. שְׁלֹשְׁלֹמָה, מִלְכָּא דִּי שְׁלָמָא כְּלָא דִּילֵיהּ הוּא. שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ, דְאֵתְאַחַדְדֵן בְּסִטְרָהָא מְדִינָא קְשִׁיא, וְאֶקְרוּן, שְׁתִּין פּוֹלְסִי דְנוּרָא, (ס"א שתינו מווינו ווינו קשין) דִּיהוּא נֶעַר, אֶתְלַבֵּשׁ בָּהּ.

מִימִינֵיהּ, שְׁנָנָא דְחֶרְפָּא תְּקִיפָא, מִשְׁמַאלֵיהּ גּוֹמְרֵי דְנוּרָא תְּקִיפָא, דְמֵתְאַחַדָּא בְּגִלְפּוּי (ס"א בקלפיו), בְּשִׁבְעִין אֶלְף לְהֵטִי נוּרָא דְאֶכְלָא, וְאֵינּוֹן שְׁתִּין מְזִינֵי זִינֵי קְשִׁין, מְאֵינּוֹן גְּבוּרֵן תְּקִיפֵן, דִּיהֵיָא גְבוּרָה עֲלָאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל.

מִימִינֵיהּ, שְׁנָנָא דְחֶרְפָּא תְּקִיפָא, מִשְׁמַאלֵיהּ גּוֹמְרֵי דְנוּרָא תְּקִיפָא, דְמֵתְאַחַדָּא בְּגִלְפּוּי (ס"א בקלפיו), בְּשִׁבְעִין אֶלְף לְהֵטִי נוּרָא דְאֶכְלָא, וְאֵינּוֹן שְׁתִּין מְזִינֵי זִינֵי קְשִׁין, מְאֵינּוֹן גְּבוּרֵן תְּקִיפֵן, דִּיהֵיָא גְבוּרָה עֲלָאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְתֵאנָא, בְּהַאי עֲרִסָא, מַה כְּתִיב בָּהּ, וְתִקָּם בְּעוֹד לִילָהּ, פֶּד יִנְקָא מִסְטְרָא דִּימִינָא (ס"א מסמרא דדינא). וְתִתֵּן טָרְף לְבֵיתָהּ. מָאִי טָרְף, פְּמָה דְאֵת אָמַר (מיכה ה) וְטָרְף וְאֵין מְצִיל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב פְּלָם אַחוּזֵי חֶרֶב מְלַמְדֵי מְלַחְמָה, זְמִינֵין בְּכָל אֶתְר לְמַעַבְד דִּינָא, וְאֶקְרוּן מְאֵרֵי דִיבְכָא וִילָלָהּ.

וְתֵאנָא, בְּהַאי עֲרִסָא, מַה כְּתִיב בָּהּ, וְתִקָּם בְּעוֹד לִילָהּ, פֶּד יִנְקָא מִסְטְרָא דִּימִינָא (ס"א מסמרא דדינא). וְתִתֵּן טָרְף לְבֵיתָהּ. מָאִי טָרְף, פְּמָה דְאֵת אָמַר (מיכה ה) וְטָרְף וְאֵין מְצִיל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב פְּלָם אַחוּזֵי חֶרֶב מְלַמְדֵי מְלַחְמָה, זְמִינֵין בְּכָל אֶתְר לְמַעַבְד דִּינָא, וְאֶקְרוּן מְאֵרֵי דִיבְכָא וִילָלָהּ.

אִישׁ חֶרְפוֹ עַל יֶרְכוּ. פְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים מה) חֲגוּר חֶרְפְּךָ עַל יֶרֶךְ גְּבוּר. מִפְּחַד בְּלִילוֹת. הָא אוּקְמוּהָ, מִפְּחַדְהָ דְגֵיהֶנָם וְכוּ' אֲבָל מִפְּחַד בְּלִילוֹת, פְּלוּמַר, אֵת כָּל זֶה מְאִיזָה מְקוּם לּוֹקְחִים? מִפְּחַד, מְאֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא פְּחַד, כְּמוֹ שְׁנִקְרָא מֶר (בראשית לא) וּפְחַד יִצְחָק הִיָּה לִי. וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפְחַד אָבִיו יִצְחָק. בְּלִילוֹת, בְּזִמְנִים שְׁהֵם מְנוּ לַעֲשׂוֹת דִּין.

אִישׁ חֶרְפוֹ עַל יֶרְכוּ. פְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים מה) חֲגוּר חֶרְפְּךָ עַל יֶרֶךְ גְּבוּר. מִפְּחַד בְּלִילוֹת. הָא אוּקְמוּהָ, מִפְּחַדְהָ דְגֵיהֶנָם וְכוּ' אֲבָל מִפְּחַד בְּלִילוֹת, פְּלוּמַר, כָּל דָּא מְאֵן אֶתְר נְטְלִין, מִפְּחַד, מַהֵהוּא אֶתְר דְאֶקְרִי פְּחַד, פְּמָה דְאֵת אָמַר (בראשית לא) וּפְחַד יִצְחָק הִיָּה לִי. וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפְחַד אָבִיו יִצְחָק. בְּלִילוֹת, בְּזִמְנֵין דְאֵינּוֹן מִתְּפַקְדִין לְמַעַבְד דִּינָא. וְתֵאנָא, כְּתִיב (משלי לא) זְמָמָה שְׂדֵה וּתְקַחְהוּ.

הָדָא הוּא דְכְתִיב, (איוב מ) וְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה יִשְׁחָקוּ שָׁם. וְעַל דָּא כְתִיב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדָיִם וְגו' שָׁם אָנִיּוֹת יִהְיוּ כְּאָנִיּוֹת סוּחַר מִמְּרַחֵק תְּבִיא לַחֲמָה. (משלי לא) הִיטָה כְּאָנִיּוֹת סוּחַר מִמְּרַחֵק תְּבִיא לַחֲמָה. מִמְּרַחֵק וְדָאֵי. מְרִישָׁא דְמוֹחָא, וּמַעֲיִלָא דְרִישָׁא, תְּבִיא לַחֲמָה. עַל יָדָא דְצַדִּיק, פֶּד מְזַדְדוּגְן פְּחַד, פְּדִין חִידוּ בְכַלְא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, לוֹיִתָן זֶה יִצְרַת לְשַׁחַק בּוּ.

תְּאֵנָא, אֶלְף וַחֲמֵשׁ מְאָה, מְאָרִי תְרִיסִין, מְאָרִי דְשׁוֹלְטָנוּתָא, אֶתְאַחַדְן מְהָאֵי סְטָרָא, דְאֵינוֹן גִּיבְרִין. בִּידוּי דְהָהוּא דְאֶקְרִי נַעַר, אַרְבַּע מִפְתָּחִין רַבְרָבָן. תְּנִינִיא אֶזְלִין תַּחְתּוֹת סְפִינָה, דְהָאֵי (דף ס' ע"ב) יִמָּא רַבָּא, לְאַרְבַּע זְוִיִין. דָּא אֶזְלִיל לְסְטָרָא דָּא, וְדָא אֶזְלִיל לְסְטָרָא דָּא. וְכֵן פְּלָהוּ. אַרְבַּע חִיזוּ דְאַנְפִּין אֶתְחַזְזִין בְּהוּ, וְכַד אֶתְפְּלִילָן בְּחַד, פְּתִיב, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, פְּנֵיהֶם דְכַלְא.

אֶפִּי רַבְרָבִי, וְאֶפִּי זוּטְרִי, פְּלִילָן פְּחַד לְעִילָא, תְרִי סְלָקִין וְשִׂאטִין, וְתִרִין מְגִרּוּפִין בִּידיָהוּ. אֶלְף טוּרִין סְלָקִין וְעֵאלִין (ס"א אֶלִין מְמִירִין עֵאלִין וְסִלְקִין) בְּכָל יוֹמָא, מְשַׁקִּיּוּ דְהָהוּא יִמָּא, לְבִתְרָא, אֶתְעַקְרוּ מִנְהָ, וְסִלְקִין לְיִמָּא אַחְרָא. לִית חֲשַׁבְנָא לְאֵינוֹן דְאֶתְאַחַדְן בְּשַׁעְרָהָא, תְרִין בְּנִין יִנְקִין פֶּל יוֹמָא, דְאֶקְרוּן מְאֶלְלֵי אַרְעָא. וְדָא הוּא רְזָא דְסַפְרָא דְצַנִיעוּתָא, דְכְתִיב, (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הַשְּׁטִיִּים שָׁנִים אָנָשִׁים מְרַגְלִים חָרָשׁ לֵאמֹר. וְאֶלִין, יִנְקִין מִתַּחְתּוֹת סְטְרֵי אַבְרָהָא, תְרִין בְּנוֹת בְּתַחְתּוֹת רַגְלָהָא, (ס"א וְאֶלִין יִנְקוּן מִסְטָרָא דְאַבְרָהָא, תְרִין בְּנוֹת בְּתַחְתּוֹתָהָא) וְעַל דָּא פְתִיב, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְאֶלִין מִתְאַחַדְן בְּטְרַפֵּי (ס"א כְּמוֹפְרִי) דְהָיָא עֶרְסָא, וְדָא הוּא דְתְנִינָן, דְכְתִיב, (מלכים א א) אַז תְּבַאנָה שְׁתֵּים נָשִׁים זָנוֹת אֶל הַמֶּלֶךְ. אַז

וְעַל זֶה כְּתוּב, (תהלים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדָיִם וְגו' שָׁם אָנִיּוֹת יִהְיוּ כְּאָנִיּוֹת סוּחַר מִמְּרַחֵק תְּבִיא לַחֲמָה. (משלי לא) הִיטָה כְּאָנִיּוֹת סוּחַר מִמְּרַחֵק תְּבִיא לַחֲמָה. מִמְּרַחֵק וְדָאֵי. מְרִישָׁא דְמוֹחָא, וּמַעֲיִלָא דְרִישָׁא, תְּבִיא לַחֲמָה. עַל יָדָא דְצַדִּיק, פֶּד מְזַדְדוּגְן פְּחַד, פְּדִין חִידוּ בְכַלְא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, לוֹיִתָן זֶה יִצְרַת לְשַׁחַק בּוּ.

דְמַרְנּוּ, אֶלְף וַחֲמֵשׁ מְאָוֹת בְּעֵלֵי מְגַנִּים בְּעֵלֵי הַשְּׁלֹטוֹן נְאַחְזִים מִהַצַּד הַזֶּה, שְׁהֵם גְּבוּרִים. בִּידי אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא נַעַר אַרְבַּעָה מִפְתָּחוֹת גְּדוֹלִים. תְּנִינִים שְׁהוֹלְכִים תַּחַת הַסְפִינָה שֶׁל הַיָּם הַגְּדוֹל הַזֶּה לְאַרְבַּע זְוִיּוֹת. זֶה הוֹלֵךְ לְצַד זֶה, וְזֶה הוֹלֵךְ לְצַד זֶה, וְכַךְ כָּלָם. אַרְבַּעָה מְרָאוֹת שֶׁל פְּנֵים נִרְאִים בְּהֵם, וְכַשְׁנֹכְלָלִים בְּאֶחָד, פְּתוּב (יחזקאל א) וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, פְּנֵיהֶם שֶׁל כָּלָם. פְּנֵים גְּדוֹלִים וּפְנֵים קְטַנִּים כְּלוּלִים כְּאֶחָד לְמַעְלָה, שְׁנַיִם עוֹלִים וּמְשׁוֹטְטִים, וְשְׁתֵּי מְגִרּוּפּוֹת בִּידיָהֶם. אֶלְף הָרִים עוֹלִים וְנִכְנָסִים (אלו מְכַסִּים נִכְנָסִים וְעוֹלִים) בְּכָל יוֹם מִהַשְׁקָאֵת אוֹתוֹ הַיָּם, אַחַר כֶּף נְעַקְרִים מִמֶּנָּה וְעוֹלִים לִים אַחַר. אִין חֲשַׁבּוֹן לְאוֹתָם הַנְּאַחְזִים בְּשַׁעְרוֹתֶיהָ, שְׁנֵי בְנֵים יוֹנְקִים כָּל יוֹם, שְׁנִקְרָאִים מְרַגְלֵי הָאָרֶץ, וְזֶהוּ סוּד שֶׁל סַפְרָא דְצַנִיעוּתָא, שְׁכְּתוּב (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הַשְּׁטִיִּים שָׁנִים אָנָשִׁים מְרַגְלִים חָרָשׁ לֵאמֹר. וְאֶלוּ יוֹנְקִים מִתַּחַת צַדִּי אֵיבְרִיָה. שְׁתֵּי בְנוֹת תַּחַת רַגְלָיָה, (וְאֶלוּ יוֹנְקִים מִצַּד אַבְרָהָם, שְׁתֵּי בְנוֹת בְּתַחְתִּיָה) וְעַל זֶה כְּתוּב (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְאֶלוּ נְאַחְזִים בְּעֵלֵי (בְּצַפְרֵי) אוֹתָהָ מִטָּה, וְזֶהוּ שְׁשֻׁנֵינוּ, שְׁכְּתוּב (מלכים א-א) אַז תְּבַאנָה שְׁתֵּים נָשִׁים זָנוֹת אֶל הַמֶּלֶךְ. אַז תְּבַאנָה, וְלֹא

מקדם לכן. ובזמן שישראל
למטה, מחזירים ערך מאחר
הקדוש ברוך הוא, מה כתוב?
(ישעיה ג) עמי נגשיו מעולל ונשים
משלו בו. ודאי.

ביר שמאל שבעים ענפים
שמגדלים בין דגי הים, כלם
אדמים פשוטה, ומעליהם ענף
אחד יותר אדם, זה עולה ויורד,
וכלם מתפסים בשערוֹתיה.

בעל הלשון הרע, כשיורד הנחש,
נעשה מקפץ על ההרים מדלג על
הסלעים, עד שימצא טרף שאחוז
בצפרנים, ויאכל. אז שוכף,
וחוזרת לשונו לטוב. אשריהם
ישראל שמוזמנים לו טרפו. חוזר
למקומו (לאחרי), ונכנס לנקב
תהום רבה.

בשעורים (עולה עולם) בעלי
הרמחים והתרבות, שאין להם
חשבון, סביב אותם ששים
עליונים שסביב המטה הזו, אלה
אלפים ורבוא רבבות עומדים
בכל צד של המטה הזו למעלה,
וממנה נזונים, כלם מלפניה (וממנה
נזונים, כלם עובדים לה לפניה) לעמוד.

מתחת לכלם יוצאים פמה אלה
ורבבות שאין להם חשבון,
ויורדים ומשוטטים בעולם, עד
שתוקעים בעלי השופר
ומתכנסים, ואלה אחוזים בזהמת
הצפרנים.

המטה הזו כוללת אותם. רגלי
המטה הזו אחוזים בארבעת
צדדי העולם, כלם נכללים בכלל
שנמצא למעלה ונמצא למטה,
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת,
ועל זה כתוב הנה. מה זה הנה?
משום שמוזמנת לכלם, למעלה
ולמטה. ורשומה המטה הזו
מהכל, ונקראת אדני, הרבון של
הכל, ורשומה בין חילותיה.

משום כך הפכה צריך לכוון דברים
שלמעלה, ליחד את השם הקדוש

תבאנה, ולא מקדמת דנא, ובזמנא דישראל
לתתא, אהדרון קדל מבתר קדשא בריך הוא,
מאי כתיב, (ישעיה ג) עמי נגשיו מעולל ונשים
משלו בו. ודאי.

בידא שמאלא, שבועין ענפין, דמגדלין בין
נוני ימא, פלהו סומקי כוורדא. ועילא
מנהון, ענפא חד סומקא יתיר, דא סליק
ונחית. וכלהו אתחפין בשערהא.

מארי דלישנא בישא. פד נחית חוּיא. אתעביד
מקפץ על טורין, מדלגא על טנרי. עד
דישפח טרפא, דאחיד בטופרי וייכול. כדין
שכיד, ואתחזר לישניה לטב. זפאין אינון
ישראל, דמוזמנין ליה טרפיה. אהדר
לאתריה (ס"א לבתריה), עייל בנוקבא דתהומא
רבא.

בד (ס"א סליק סלקין) סלקין מארי דרומחין וסייפין,
דלית לון חשבנא, סוחרנייהו דאינון שתיין
עלאין, דסוחרניה דהאי ערסא, אלה אלפין,
ורבוא רבוון, קיימין בכל סטרא דהאי ערסא
לעילא. ומניה אתזנון, פלהו מקמיה (ס"א ומניה
אתנון, ליה פלחין בולחו קמיה) יקומון.

מתחות פלהו, נפקין פמה אלה ורבבון, דלית
לון חשבנא, ונחתין ושאטין בעלמא,
עד דתקעי מארי שופרא, ומתכנשי. והני
בזהמא דטופרי אחידן.

דא ערסא כליל לון, דא ערסא, רגלוהי אחידן
בארבע סטרי עלמא, כלא עאלין בכללא,
דאשתכח לעילא, ואשתכח לתתא, בשמים
ממעל, ועל הארץ מתחת, ועל דא כתיב הנה.
מאי הנה. בגין דזמינא לכלא לעילא ותתא.
ורשומא האי ערסא מפלא, אדני אתקרי,
רבונא דכלא, רשימא בין חייליהא.

בגין כך, פהנא בעי לכוונא מלי דלעילא,

מהמקום שצריך ליחדו, ועל זה שנינו, פתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, בזה צריך לקרב קדשה למקומה, מהמקום הזה צריך אדם לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא. ועל זה פתוב, (דברים לד) לו חכמו ישפילו זאת מיד יבינו לאחריהם. כלומר, אם יסתכלו בני אדם בענש, איך זאת אחוזה בין חילותיה, ואיך התמנו לפניה כל אותם בני החילות, ואוהזים בעבודה להפרע מן הרשעים, מיד יבינו לאחריהם, וישמרו את מעשיהם, ולא יחטאו לפני המלך הקדוש.

עוד אמר רבי שמעון, כל אדם שזוכה ללמד תורה ושומר את הזאת הזו, הזאת הזו שומרת אותו וכורתת עמו ברית על בריתו, שלא תסור ממנו ומבניו ומבני בניו לעולמים. זהו שפתוב (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם וגו'. ישבו לאכל. עד שאכלו, אמר רבי שמעון לחברים, כל אחד ואחד יאמר דבר קדש בתורה על השלחן לפני רבי פנחס.

פתח רבי חזקיה ואמר, ה' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת את יעף את יעף דבר וגו'. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מפל שאר העמים וקראם קדש, שפתוב קדש ישראל לה, ונתן להם חלק להאחז בשם הקדוש. ובמה אחזו ישראל בשם הקדוש? משום שזכו בתורה. שכל מי שאחז בתורה, זוכה בקדוש ברוך הוא. (בבבש).

ושנינו לפני מורנו, מה זה קדש? שלמות הכל שנקראת החכמה העליונה. ומהמקום הזה (שופע שמן משחת קדש בשבילים ידועים למקום שנקרא בינה עליונה), ומשם יוצאים מעינות

ליחדא שמא קדישא מאתר דבעא ליחדא, ועל דא תנינן, פתיב, בזאת יבא אהרן אל הקדש, בהאי בעי לקרבא קדשה לאתריה, מהאי אתר, בעי בר נש לדחלא מקמי קדשא בריך הוא. ועל דא כתיב, (דברים לב) לו חכמו ישפילו זאת מיד יבינו לאחריהם. כלומר, אי יסתכלון בני נשא בעונשא, היך אחידת זאת בין חיליה, והיך אתמנו קמה כל אינון בני חילין, ואחידן בפולחנא לאתפרעא מן חייביא, מיד יבינו לאחריהם, ויסתמרון עובדיהון, ולא יחובון קמי מלפא קדישא.

הו אמר רבי שמעון, כל בר נש דזכי למילף אורייתא, ונטיר לה להאי זאת, האי זאת נטירת ליה, וגזר עמיה קיימא על קיימא דיליה, דלא יתעדי מגיה, ומן בנוהי ומן בני בנוהי לעלמין. הדא הוא דכתיב, (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם וגו'. יתבו למיכל. עד דאכלו, אמר רבי שמעון לחברי, כל חד וחד לימא מלה חדתא דאורייתא, על פתורא, לקמיה דרבי פנחס.

פתח רבי חזקיה ואמר, (ישעיה ג) יי אלהים נתן לי לשון למודים לדעת את יעף דבר וגו'. זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו מפל שאר עמין, וקראן, קדש. דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל ליי'. ויהיב (ד"ט ס"א ע"א) להו חולק, לאתאחדא בשמא קדישא. ובמה אחידו ישראל בשמא קדישא. בגין דזכו באורייתא, דכל מאן דזכי באורייתא זכי ביה בקודשא בריך הוא. (ג"א בבבש).

ותנינן קמיה דמר, מאי קדש. שלימותא דכלא דאקרי חכמה עלאה, ומהאי אתר (נגיד משח רבות קדישא בשבילין ידוען, לאתר דאקרי בינה עלאה), ומתמן נפקין מבויעין ונחלין לכל עבר, עד דמטו

לְהָאֵי זֹאת. (ומאמר דא אתער רוחא קדישא) **וְהָאֵי זֹאת כַּד מִתְּבַרְכָּא, אַקְרִי קֹדֶשׁ, וְאַקְרִי חֲכָמָה, וְקִרְאֵן לִיָּה** (נ"א וְהָאֵי זֹאת כַּד אִתְּבַרְכָּא מֵאַתֵּר עֲלָאָה דא דאקרי קֹדֶשׁ וְאַקְרִי חֲכָמָה קִרְאֵן לִיָּה) **רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. פְּלוּמֵר, רוּחַ, מֵהָהוּא קֹדֶשׁ דְּלַעֲיָלָא. וְכַד נִפְקִין וּמִתְעַרְיִן מִנְּהָ רִזֵּי אוֹרֵייתָא, כְּדִין אִתְקַרֵּי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.**

וּבְשַׁעְתָּא דְּנִגִּיד הָהוּא רְבוּת קַדִּישָׁא, לְאַיִנוּן תְּרִין קַיִימִין, דְּאַקְרוּן לְמוּדֵי ה', וְאַקְרוּן צְבָאוֹת, אִתְכַּנְשׁ תַּמָּן, וְכַד נִפְיָק מִתַּמָּן, בְּהָהוּא דְּרָגָא דְּאַקְרִי יְסוּד, לְהָהוּא חֲכָמָה זַעֲיָרָא, כְּדִין אִתְקַרֵּי לְשׁוֹן לְמוּדִים. וְנִפְיָק לְאַתְעָרָא לְאַיִנוּן קַדִּישֵׁי עֲלִיוֹנִים. כְּדִין כְּתִיב, יי' אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוּדִים. וְלִמָּה. לְדַעַת לְעוֹת אֵת יַעֲרָ דְּבַר. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב הָאֵי לְבוּצֵינָא קַדִּישָׁא, רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְעוּד דְּסָלִיק לִיָּה לְעִילָא לְעִילָא, בְּגִין כַּךְ כָּל מְלוֹי בְּאַתְגַּלְיָא אִתְמַרוּ, וְלֹא אִתְכַּסְיִין. עֲלִיָּה כְּתִיב, (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמֵרָאָה וְלֹא בַּחֲדוֹת.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאַמֵּר, (מלכים א ה) וַיְיָ נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה פְּאַשֵׁר דְּבַר לּוֹ וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וְגו'. וַיְיָ נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה, דָּא הוּא דְּתַנִּינָן, בְּיוֹמֵי דְּשַׁלְמָה מְלָכָא, קַיִימָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלֵמוֹתָא, פְּאַשֵׁר דְּבַר לּוֹ, כְּמָה דְּאַתְמַר לִיָּה, (דברי הימים ב א) הַחֲכָמָה וְהַמְּדַע נָתַן לָךְ.

וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה. וְכִי מַה (בין) הָאֵי לְהָאֵי. אֶלָּא הֵכִי תַנִּינָן, וַיְיָ נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה. וְהָאֵי חֲכָמָה כְּמָאֵי אוּקִים לָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוּקִים לָהּ בְּהָאֵי, בְּקַדְמֵיתָא, דְּשַׁלְמָה עֶבֶד דְּנַחֲתֵית לְחִירָם מֵהָהוּא דְּרָגָא, דְּהָהוּא אָמַר, (יחזקאל כח) מוֹשָׁב אֱלֹהִים יִשְׁבְּתִי וְגו', דְּתַנְיָא, אוֹתָהּ בְּנָה בְּרַאשׁוֹנָה, שְׁשַׁלְמָה עָשָׂה שְׁהוּרִיד אֵת חִירָם מֵאוֹתָהּ דְּרָגָה, שְׁהִנָּה אוֹמֵר (יחזקאל כח)

וּנְחִלִים לְכָל עֶבֶר, עַד שְׁמַנְיָעִים לְזֹאת הַזֶּה. וּמִמְקוֹם זֶה מִתְעַרְרַת רוּחַ קְדוּשָׁהוּ וְכִשְׁמִתְבָּרַכַת הַזֹּאת הַזֶּה, נִקְרָאת קֹדֶשׁ, וְנִקְרָאת חֲכָמָה, וְקוּרְאִים לָהּ (וְהַזֹּאת הַזֶּה כִּשְׁמִתְבָּרַכַת מִמְקוֹם עֲלִיוֹן, זֶה שְׁנִקְרָא קֹדֶשׁ וְנִקְרָא חֲכָמָה, קוּרְאִים לוֹ) רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. פְּלוּמֵר, רוּחַ מֵאוֹתוֹ קֹדֶשׁ שְׁלַמְעֵלָה. וְכִשְׁיוֹצְאִים וּמִתְעוֹרְרִים מִמְּנָה סוּדוֹת הַתּוֹרָה, אֲזַ נִקְרָאת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

וּבְשַׁעָה שְׁשׁוּפַע אוֹתוֹ מִשְׁחַת קֹדֶשׁ לְאוֹתָם שְׁנֵי עֲמוּדִים, שְׁנִקְרָאִים לְמוּדֵי ה', וְנִקְרָאִים צְבָאוֹת, מִתְכַּנְּס לְשָׁם, וְכִשְׁיוֹצָא מִשָּׁם בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁנִקְרָאת יְסוּד, לְאוֹתָהּ חֲכָמָה קְטַנָּה, אֲזַ נִקְרָאת לְשׁוֹן לְמוּדִים, וַיּוֹצֵאת לְהַעֲיִר אוֹתָם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים. אֲזַ כְּתוּב, ה' אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוּדִים. וְלִמָּה? לְדַעַת לְעוֹת אֵת יַעֲרָ דְּבַר. וְהַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא נָתַן אֵת זֶה לְמַנּוּחָה הַקְדוּשָׁה, רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְעוּד, שְׁהַעֲלָה אוֹתוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּמִשׁוּם כַּךְ כָּל דְּבָרָיו בְּנִגְלָה נֶאֱמָרִים, וְלֹא מְכַסִּים. עֲלִיו כְּתוּב, (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמֵרָאָה וְלֹא בַּחֲדוֹת.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאַמֵּר, (מלכים א-ה) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה פְּאַשֵׁר דְּבַר לּוֹ וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וְגו'. וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה, זֶהוּ שְׁשַׁנִּינוּ, בִּימֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עֲמֵדָה הַלְבָנָה בְּשַׁלְמוֹתָהּ, פְּאַשֵׁר דְּבַר לּוֹ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר לּוֹ, הַחֲכָמָה וְהַמְּדַע נָתַן לָךְ.

וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה. וְכִי מַה (בין) זֶה לְזֶה? אֶלָּא כַּךְ שְׁנִינּוּ, וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשַׁלְמָה. וְאֵת הַחֲכָמָה הַזֶּה בְּמָה הַעֲמִיד אוֹתָהּ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַעֲמִיד אוֹתָהּ בְּנָה בְּרַאשׁוֹנָה, שְׁשַׁלְמָה עָשָׂה שְׁהוּרִיד אֵת חִירָם מֵאוֹתָהּ דְּרָגָה, שְׁהִנָּה אוֹמֵר (יחזקאל כח)

מושב אלהים לשבתי וגו'.
ש'למדנו שחירם מ'לך צור עשה
עצמו אלוה. אחר ש'שלמה בא,
עשה לו בחכמתו שירד מאותה
עצה והודה לשלמה. ומשום כ'ף
פתוב, (מלכים-א ה) ויהי שלום בין
חירם ובין שלמה.

ושנינו, אמר רבי יצחק אמר רבי
יהודה, ששלח לו שד אחד,
והוריד אותו לשבעה מדורי
גיהנם, והעלה אותו ושלח לו
פתקים בכל יום ויום בידו, עד
שחזר והודה לשלמה. ושנינו,
שלמה ירש את הל'בנה בכל
הצדדים, ומשום כ'ף שלט בכל
בחכמתו. ורבי שמעון בר יוחאי
שולט בחכמתו על כל בני
העולם, וכל אותם שעולים
בדרגותיו לא עולים אלא
להשלים עמו (אם לא שלמים עמו).

פתח רבי יוסי ואמר, (שיר ב) יונתי
בחגוי הסלע בסתר המדרגה וגו'.
יונתי - זו כנסת ישראל. מה יונה
לא עוזבת את בן זוגה לעולמים,
כ'ף כנסת ישראל לא עוזבת את
הקדוש ברוך הוא לעולמים.
בחגוי הסלע - אלו תלמידי
חכמים, שלא נמצאים במנוחה
בעולם הזה. בסתר המדרגה -
אלו תלמידי חכמים שצנועים,
שבהם חסידים יראי הקדוש
ברוך הוא, ששכינה לא וזה מהם
לעולמים. אז הקדוש ברוך הוא
תובע את כנסת ישראל בשבילם
ואומר, הראיני את מראיך
השמיעני את קולך פי קולך ערב,
שאין קול שנשמע למעלה, אלא
קולם של אלו העוסקים בתורה.
ו'למדנו, כל אותם העוסקים
בתורה בלילה, הדיוקן שלהם
נחקק למעלה לפני הקדוש ברוך
הוא, והקדוש ברוך הוא
משתעשע בהם כל היום ומסתכל
בהם, ואותו קול (של באן) עולה ובוקע את כל אותם רקיעים עד שעולה לפני הקדוש ברוך הוא,

חירם מ'לך צור עבד גרמיה אלוה. פתר
דשלמה אתא, עבד ליה בחכמתיה, דנחית
מההוא עיטא, ואודי ליה לשלמה. ובגין כ'ף,
(מלכים א ה) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה.

ותנינו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, דשדר
ליה, חד שיידא, ונחית ליד שב'עה
מדורין דגיהנם וסלקיה, ושדר ליה פתקין
בכל יומא ויומא בידיה, עד דאהדר, ואודי
ליה לשלמה. ותנינו. שלמה ירית לה לסי'הרא,
בכל סטרוי. בגין כ'ף, בכלא שליט בחכמתיה.
ורבי שמעון בן יוחאי, שליט בחכמתיה על
כל בני עלמא, כל אינון דסלקין בדרגוי, לא
סלקין אלא לאשלמא עמיה. (ס"א אי לא שלמין עמיה).

פתח רבי יוסי ואמר, (שיר השירים ב) יונתי בחגוי
הסלע בסתר המדרגה וגו'. יונתי, דא
כנסת ישראל, מה יונה לא שב'קת בן זוגה
לעלמין, כ'ף כנסת ישראל לא שב'קת לקודשא
ברוך הוא לעלמין. בחגוי הסלע, אלין תלמידי
חכמים, דלא משתפחי בני'חא בעלמא דין.
בסתר המדרגה, אלין תלמידי חכמים,
הצנועין, דבהון חסידין דחלי קדשא בריך
הוא, דשכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין.
כדין, קדשא בריך הוא מתבע בגינייהו לכנסת
ישראל, ואמר, הראיני את מראיך השמיעני
את קולך פי קולך ערב, דלית קלא משתמע
לעילא, אלא קלא דאינון דמתעסקי
באורייתא.

ותאנא, כל אינון דמתעסקי באורייתא,
בליליא, דיוקניהון אתח'קק לעילא
קמי קדשא בריך הוא, וקודשא בריך הוא
משתעשע בהו כוליה יומא, ומסתכל בהו.
וההוא קלא, (דחבא) סליק ובקע כל אינון
בהם, ואותו קול (של באן) עולה ובוקע את כל אותם רקיעים עד שעולה לפני הקדוש ברוך הוא,

וְאִז כְּתוּב, כִּי קוֹלְךָ עָרַב וּמְרִיאֵךְ נֶאֱוָה. וְעַכְשָׁו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹקֵק אֶת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן לְמַעְלָה, וְקוֹלוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עוֹלָה, וּמִתְעַטֵּר בַּכְּתָר הַקְדוּשׁ, עַד שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בּוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ. עָלָיו כְּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

פְּתַח רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמַר, (קהלת א) מַה שְׁהִיָּה כְּכָר הוּא וְאֲשֶׁר לְהִיּוֹת וְגוֹ'. מַה שְׁהִיָּה כְּכָר, הֵינּוּ מַה שֶׁשְּׁנִינּוּ, שְׁטָרִם בְּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, הִיָּה בּוֹרָא עוֹלָמוֹת וּמְחַרְיָבֵם, עַד שֶׁעָלָה בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִמְלַךְ בַּתּוֹרָה. אִז הוּא הִתְפַּקֵּן בַּתְּקוּנָיו וְהִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו, וּבְרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל מַה שֶׁנִּמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה הִרִי הִיָּה לְפָנָיו (שְׁהִרִי עֲלָה מִלְּפָנָיו) וְהִתְפַּקֵּן לְפָנָיו.

וְשְׁנִינּוּ, כָּל אוֹתָם מְנַהֲיֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּמְצְאִים בְּכָל יוֹר וְדוֹר, טָרַם שִׁיבְאוֹ לְעוֹלָם, הִרִי הִיָּו עוֹמְדִים לְפָנָיו בְּדִיוֹקָן שְׁלֵהֶם. (וְכָר שְׁנִינּוּ) אֶפְלוֹ כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָאָדָם טָרַם שִׁירְדוּ לְעוֹלָם, בְּלֵן חֲקוּקוֹת לְפָנָיו בְּרַקִּיעַ בְּאוֹתוֹ דְּיוֹקָן מִמֶּשׁ שֶׁהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכָל מַה שְׁלּוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַכֹּל יִדְעוּ טָרַם בּוֹאֵם לְעוֹלָם. וְשְׁנִינּוּ, זֶה בְּאוֹתָם צְדִיקֵי אָמֶת.

וְכָר אוֹתָם שְׂאִין נִמְצְאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֶפְלוֹ שֵׁם מְרַחֲקִים מִלְּפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִכְנְסִים לְנֻקַּב תְּהוֹם רַבָּה, וְדוֹחֲקִים אֶת הַשְּׁעָה וְיוֹרְדִים לְעוֹלָם. וְאוֹתָהּ הַנְּשַׁמָּה שְׁלֵהֶם, הִרִי לְמַדְנּוּ, כְּמוֹ שֶׁהֵם קָשִׁי עָרַף בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף הִיָּו טָרַם בּוֹאֵם לְעוֹלָם.

וְאֵת אוֹתוֹ חִלַּק קְדוּשׁ שְׁנַתָּן לָהֶם זִרְקוּ אוֹתוֹ, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים

רְקִיעֵין, עַד דְּסָלִיק קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פְּדִין כְּתִיב, כִּי קוֹלְךָ עָרַב וּמְרִיאֵךְ נֶאֱוָה. וְהַשְׁתָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲקֵק דְּיוֹקְנָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן לְעִילָא וְקָלִיָּה לְעִילָא לְעִילָא סְלָקָא, וּמִתְעַטֵּרָא בְּכְתָרָא קְדִישָׁא, עַד דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטֵּר בֵּיהּ בְּכָלְהוּ עֲלָמִין. וּמִשְׁתַּבַּח בֵּיהּ. עָלִיָּה כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

פְּתַח רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמַר, (קהלת א) מַה שְׁהִיָּה כְּכָר הוּא (נִקְרָא שְׁמוֹ ל"ג) וְאֲשֶׁר לְהִיּוֹת וְגוֹ'. מַה שְׁהִיָּה כְּכָר, הֵינּוּ דְתַנִּינָן, עַד לָא בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָאִי עֲלָמָא, הָוָה פְּאָרִי עֲלָמִין וְחָרִיב לֹון, עַד (ד' ט"א ע"ב) דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק בְּרַעוּתִיָּה, לְמַבְרִי הָאִי עֲלָמָא, וְאִמְלִיךְ בְּאוֹרֵיָּתָא. פְּדִין אֶתְפַּקֵּן הוּא בַּתְּקוּנָיו, וְאֶתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹי, וּבְרָא הָאִי עֲלָמָא. וְכָל מַאי דְּאֶשְׁתַּכַּח בְּהָאִי עֲלָמָא, הָא הָוָה קָמִיָּה, (וְהָא סָלִיק מִקָּמִיָּה) וְאֶתְפַּקֵּן קָמִיָּה.

וְתֵאנָא, כָּל אֵינּוֹן דְּבְרִי עֲלָמָא, דְּאֶשְׁתַּכַּחוּ בְּכָל דְּרָא וְדָרָא, עַד לָא יִיתוּן לְעֲלָמָא, הָא הוּוּ קָיִימֵי קָמִיָּה בְּדִיוֹקְנֵיהוֹן. (וְהָכִי תֵאנָא) אֶפְלוֹ כָּל אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין דְּכִנֵּי נִשָּׂא, עַד לָא יַחְתּוּן לְעֲלָמָא, כְּלָהוּ גְלִיפִין קָמִיָּה בְּרַקִּיעַא, בְּהָהוּא דְּיוֹקְנָא מִמֶּשׁ, דְּאֵינּוֹן בְּהָאִי עֲלָמָא. וְכָל מַה דְּאוֹלְפִין בְּהָאִי עֲלָמָא, כְּלָא יִדְעוּ עַד לָא יִיתוּן לְעֲלָמָא. וְתַנִּינָא, הָאִי בְּאֵינּוֹן זְכָאִי קָשׁוּט.

וְכָר אֵינּוֹן דְּלֵא מִשְׁתַּפְּחִין זְכָאִין בְּהָאִי עֲלָמָא, אֶפְלוֹ תַפְּחִין מִתְּרַחֲקִין מִקָּמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָאֲלִין בְּנוֹקְבָא דְתֵהוּמָא רַבָּא, וְדַחֲקִין שְׁעָתָא, וְנַחְתִּין לְעֲלָמָא. וְהֵהִיא נִשְׁמַתָּא דְלָהוֹן, הָא אוֹלִיפְנָא, כְּמָה דְּאֵינּוֹן קָשִׁי קְדָל בְּהָאִי עֲלָמָא, כִּף הוּוּ עַד לָא יִיתוּן לְעֲלָמָא, וְהָהוּא חוֹלְקָא קְדִישָׁא דְיֵהֵב לֹון רְמָאן לִיָּה,

וְנִטְמָאִים בְּאוֹתוֹ נִקְבַּ תְּהוּם רַבָּה, וְנוֹטְלִים חֲלָקִים מִשָּׁם, וְדוֹחֲקִים אֶת הַשְּׁעָה וְיִוְרָדִים לְעוֹלָם. אִם זֹכָה אַחַר כֵּךְ וְשָׁב בְּתִשְׁבֻּבָה לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ - הוּא נוֹטֵל אֶת אוֹתוֹ חֲלָק שְׁלוֹ מִשָּׁם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, (קהלת 1) מִזֶּה שְׁהִיָּה כְּכֹר (נִקְרָא שְׁמוֹ) הוּא, (שם) וְאֲשֶׁר לְהִיּוֹת וְגו' כְּכֹר הִיָּה.

בֵּא רְאֵה, לֹא נִמְצְאוּ כִּמוֹ בְּנֵי אֶהְרֹן בְּיִשְׂרָאֵל, פָּרַט לְמִשְׁה וְאֶהְרֹן, וְהֵם נִקְרְאוּ אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל שְׁטַעוֹ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ מִתּוֹ. וְכִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְאַבְדָם? וְהִרִי שְׁנֵינוּ בְּסוֹד הַמִּשְׁנָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַכֹּל, וְאִפְלוּ אֶת רְשָׁעֵי הָעוֹלָם אֵינוֹ רוֹצֵה לְאַבְדָם, וְצַדִּיקֵי הָאֱמֶת הַלְלוּ, הַיְעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁנֶּאֱבָדוּ מִן הָעוֹלָם?! אֵיפֹה הַזְּכוּת שְׁלָהֶם? אֵיפֹה הַזְּכוּת שֶׁל אֲבֵיהֶם, וְזְכוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה גַם כֵּן? וְאִיךָ הֵם נֶאֱבָדוּ?

אֲרָא כֵּךְ לְמַדְנֵנוּ מִהֶמְאֹר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עַל כְּבוֹדֵם, וְנִשְׁרָף גּוֹפֶם בַּפְּנִים, וְנִשְׁמַתֶּם לֹא נֶאֱבָדְהָ, וְהִרִי בְּאַרְנוֹ. וְכֹא רְאֵה, טָרַם שְׁמֵתוֹ בְּנֵי אֶהְרֹן, כְּתוּב (שְׁמוֹת 1) וְאֶלְעָזָר בֶּן אֶהְרֹן לָקַח לוֹ וְגו', נִקְרָא שְׁמוֹ פְּנַחֶס, שְׁהִיָּה עֲתִיד לְחַקֵּן אֶת הָעֵקֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֲשֶׁר לְהִיּוֹת כְּכֹר הִיָּה.

וְלִמְדָנוּ, כֹּל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת טָרַם שְׁיָבֵאוּ לְעוֹלָם, כֹּלָם מִתְקַנְיִם לְמַעַלָּה וְנִקְרְאִים בְּשֵׁמוֹת. וְרִשְׁבֵי, מִיּוֹם שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִיָּה מְזַמֵּן לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִמְצָא עִמוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא אוֹתוֹ בְּשֵׁמוֹ, אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ לְמַעַלָּה וְלְמַטָּה, עָלָיו כְּתוּב (משלי כב) יִשְׁמַח אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲבִיךָ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאִמְךָ - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאֶזְלִין וְשָׂאֲטִין וְאַסְתַּאֲבוּן, בְּהֵהוּא נִוְקְבָא דְתֵהוּמָא רַבָּא, וְנִטְלֵי חוּלְקֵיהוֹן מִתְּפֻזָּן, וְדוֹחֲקִין שְׁעֵתָא וְנִחְתִּי לְעֵלְמָא. אִי זְכִי לְבַתָּר, וְתַב בְּתִיּוֹבְתָא קָמִי מְאָרִיָּה, הוּא נִטִּיל הֵהוּא חוּלְקָא דִּילֵיהּ מִשָּׁם, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, מִזֶּה שְׁהִיָּה כְּכֹר (נִקְרָא שְׁמוֹ) הוּא וְאֲשֶׁר לְהִיּוֹת וְגו' כְּכֹר הִיָּה.

הָא חֲזִי בְּנֵי אֶהְרֹן לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּיִשְׂרָאֵל כְּפוֹתֵיהוֹ, בְּרַ מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן, וְאֵינוֹן אֶקְרוּן (שְׁמוֹת כד) אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַל דְּטַעוּ קָמִי מִלְפָּא קְדִישָׁא, מִיתּוֹ. וְכִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְאוֹבְדָא לֹון, וְהָא תְּנִינָן בְּרוּזָא דְּמִתְנִיתִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד חֶסֶד בְּכֹלָא, וְאִפְלוּ בְּרִשְׁיַעֵי עֵלְמָא לֹא בְּעֵי לְאוֹבְדָא לֹון. וְהִנֵּי זְפָאֵי קְשׁוּט סְלָקָא דַּעְתָּךְ דְּאֵינוֹן אֲתַאֲבִידוּ מִעֵלְמָא, זְכוּתָא דְלֵהוֹן אֵן הוּא. זְכוּתָא דְאֵבוּהוֹן אֵן הוּא. זְכוּתָא דְמֹשֶׁה הִכִּי נָמִי. וְאֵינוֹן הִיךְ אֲתַאֲבִידוּ.

אֲרָא הִכִּי אוֹלִיפְנָא מְבוּצִינָא קְדִישָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל יְקָרָא דְלֵהוֹן, וְאֲתוּקְד גְּרַמִּיהוֹן לְגוֹ, וְנִשְׁמַתְהוֹן לֹא אֲתַאֲבִידוּ, וְהָא אוּקְמִנָא. וְתָא חֲזִי עַד לֹא מִיתּוֹ בְּנֵי אֶהְרֹן כְּתִיב, (שְׁמוֹת 1) וְאֶלְעָזָר בֶּן אֶהְרֹן לָקַח לוֹ וְגו', אֶקְרִי שְׁמִיָּה פְּנַחֶס, דְּהוּה זְמִין לְאַתְתְּקִנָּא עֲקִימָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאֲשֶׁר לְהִיּוֹת כְּכֹר הִיָּה.

וְתַאנָּא, כְּלֵהוּ זְפָאֵי קְשׁוּט, עַד לֹא יִיתוּן לְעֵלְמָא, כְּלֵהוּ אֲתַתְּקִנּוּ לְעֵילָא, וְאֶקְרוּן בְּשֵׁמָהּ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, מִן יוּמָא דְבְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא, הוּהוּ אֲזִדְמָן קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲשַׁתְּכַח עִמִּיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִי לֵיהּ בְּשֵׁמִיָּה, זְכָאָה חוּלְקֵיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא, עָלֵיהּ כְּתִיב (משלי כג) יִשְׁמַח אֲבִיךָ וְאִמְךָ, אֲבִיךָ: דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִמְךָ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

פֶּתַח רַבִּי אָבָא וְאָמַר, (שיר א) עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה פָּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים בְּשִׁעָה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה נִמְצָא וּמִזְמָן בְּהַר סִינִי לְתַת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ, יִשְׂרָאֵל נִתְּנוּ וְהָעֶלְוֹ רִיחַ טוֹב שֶׁעָמַד וְהִגֵּן עֲלֵיהֶם לְדוֹרוֹ דוֹרוֹת, וְאָמְרוּ (בראשית א) כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. דָּבָר אַחֵר עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ - בְּעוֹד שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל תּוֹרָה מִהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּנְחַקְקָה בְּשָׁנֵי לוחות אֲבָנִים, עָזְבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת אוֹתוֹ רִיחַ טוֹב שֶׁהָיָה מִתְעַטֵּר עֲלֵיהֶם, וְאָמְרוּ לְעַגְלָה, אֵלֶּה אֵלֶּהיךָ יִשְׂרָאֵל.

עֲכָשׁוּ פְּסוּק זֶה הוּא בְּסוּד הַחֲכָמָה. בֹּא רֵא, כְּתוּב (בראשית ב) וַיִּקְרָא יִצְחָק מַעֲדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. הַנִּקְרָא הַזֶּה הִתְפַּשֵּׁט לְצַדְדֵי, בְּשִׁעָה שֶׁמְזַדְדוּג עִמּוֹ בְּזוּיג שְׁלֹם, כְּאֲשֶׁר הָעֵדֶן הִזָּה (זווג) בְּאוֹתוֹ נִתְיָב שְׁלֵא נִדְעָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז) נִתְיָב לֹא יִדְעוּ עֵיט. וְנִמְצָאוּ בְּרִצּוֹן שְׁלֵא נִפְרָדִים תְּמִיד אֶחָד מֵאֶחָד. אִזּוּ יוֹצְאִים מְעִינּוֹת וּנְחָלִים וּמַעֲטָרִים אֶת הַבֵּן הַקְדוֹשׁ בְּכָל אוֹתָם הַכְּתוּרִים, וְאִזּוּ כְּתוּב (שיר א) בְּעֶטְרָה שֶׁעֲטָרָה לוֹ אִמּוֹ. וּבְאוֹתָהּ שֶׁעָה יִרַשׁ אוֹתוֹ בֶּן יִרְשֵׁת אָבִיו וְאִמּוֹ, וְאִזּוּ הוּא הַשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוֹתוֹ עֲנֵג וְתַפְנוּקָה.

וְכִמְרָנוּ, בְּשִׁעָה שֶׁהַמְלִיךְ הָעֲלִיזוֹן בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִים יוֹשֵׁב בְּעֶטְרוֹתָיו, אִזּוּ כְּתוּב, עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. זֶה הִיסוּד שֶׁמוֹצֵיא בְּרִכּוֹת לְזוּג אֶת הַמְלִיךְ הַקְדוֹשׁ עִם הַגְּבִירָה (בְּדִרְגָּה זוּג). וְאִזּוּ תַּנְנוֹת בְּרִכּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, (וּיִצְאִים) וּמִתְבָּרְכִים עֲלִינוּנִים וְתַחֲתוֹנִים. וְעַכְשָׁו הָרִי הַמְּאוֹר הַקְדוֹשׁ מִתְעַטֵּר בְּעֶטְרוֹת הַדְּרִגָּה הַזֹּה, הוּא וְהַחֲבָרִים מַעֲלִים תְּשַׁבְּחוֹת

פֶּתַח רַבִּי אָבָא וְאָמַר (שיר השירים א) עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. הַאִי קָרָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּא, בְּשִׁעָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֶׁתְּכַח וּזְמִין בְּטוֹרָא דְסִינִי, לְמִיָּהֵב אוּרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל, נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ, יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה וְסְלִיקוּ רִיחָא טַב, דְקָאִים וְאִגִּין עֲלֵיהֶו לְדָרִי דְרִין. וְאָמְרוּ, (שמות כד) כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יי' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. דָּבָר אַחֵר עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ, בְּעוֹד דְסְלִיק מֹשֶׁה לְקַבֵּל אוּרִיָּתָא מִקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֶתְחַקֵּק בְּתַרִּי לוחי אֲבָנִין, יִשְׂרָאֵל שְׁבָקוּ הֵהוּא רִיחָא טַבָּא דְהוּה מִתְעַטֵּר עֲלֵיהֶו, וְאָמְרוּ לְעַגְלָה, אֵלֶּה אֵלֶּהיךָ יִשְׂרָאֵל.

הַשְׁתָּא הַאִי קָרָא בְּרוּזָא דְחֲכָמָתָא הוּא, תָּא חֲזִי, כְּתִיב (בראשית ב) וַיִּקְרָא יוֹצְא מַעֲדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן, הַאִי נִהְרָא אֶתְפָּשֵׁט בְּסִטְרוֹי, בְּשִׁעָתָא דְמְזַדְדוּג עִמִּיהָ בְּזוּיגָא שְׁלִים, כְּדִין הַאִי עֵדֶן (זווג) בְּהֵהוּא נִתְיָב, דְלֹא אֶתִּידַע לְעִילָא וְתַתָּא, כְּמָה דְאֶתְ אָמַר (איוב כח) נִתְיָב לֹא יִדְעוּ עֵיט. וְאֶשְׁתַּכַּחוּ בְּרַעוּתָא דְלֹא מִתְפָּרְשָׁן תְּדִירָא חַד מִחַד. כְּדִין נִפְקִין מְבוּעִין וּנְחָלִין, וּמַעֲטָרִין לְבֵן קְדִישָׁא, בְּכָל אִינוּן כְּתָרִין, כְּדִין כְּתִיב (שיר השירים ג) בְּעֶטְרָה שֶׁעֲטָרָה לוֹ אִמּוֹ. וּבְהֵהוּא שֶׁעָתָא יִרִית הֵהוּא בֶּן אַחֲסַנְתָּא דְאָבוּי וְאִמִּיהָ, כְּדִין הוּא אֲשֶׁתַּעֲשַׁע, בְּהֵהוּא עֲנוּגָא וְתַפְנוּקָא.

וְתָאנָא, בְּשִׁעָתָא דְמַלְכָּא עֲלָאָה בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִין, יִתְיָב בְּעֶטְרוֹי, כְּדִין כְּתִיב עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ. דָּא יְסוּד דְאִפִּיק בְּרַכָּאן לְאִזְדוּגָא מַלְכָּא קְדִישָׁא (ד"ס"ב ע"א) בְּמִטְרוֹנִיתָא. (בְּהָא דְרִיָּא) וּכְדִין אֶתִּיָּהֵבוּן בְּרַכָּאן בְּכִלְהוֹ עֲלָמִין, (וּנְחָלִין) וּמִתְבָּרְכִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וְהַשְׁתָּא הָא בּוֹצִינָא קְדִישָׁא מִתְעַטֵּר בְּעֶטְרוֹי דְהַאִי דְרָגָא, וְהוּא וְחֲבָרִיָּא סְלִיקוּ

ממטה למעלה, והיא מתעטרת באותן התשבחות. עכשו יש להוציא ברכות לכל החברים ממעלה למטה בדרגה הקדושה הזו, ורבי אלעזר (שרבי אלעזר) בנו יאמר מאותם הדברים המעלים שלמד מאביו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה וגו', ונאספו שמה כל העדרים וגו'. יש להסתפל בפסוקים הללו, והם בסוד החכמה שלמדתי מאבא, וכך למדתי: וירא והנה באר בשדה, איזו באר? זהו שפתוב (במדבר כא) באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם. והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה, אלו הם גצח סוד יסוד, שאלו הם הרובצים עליה ועומדים עליה. ומאלה מתמלאת הבאר הזו בברכות.

כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, שחרי מהבאר הזו נזונים עליונים ותחתונים (עלמות תחתונים), וכלם מתברכים באחד. והאבן גדולה על פי הבאר, זהו הדין הקשה שעומד עליה מהצד האחר להניק לה (ממנה). ונאספו שמה כל העדרים, אלו הם ששת פתרי המלך שכלם מתפנסים ומשפיעים ברכות מראש המלך ומריקים לתוכה. וכשכלם מתברכים באחד להריק בה, אז פתוב וגללו את האבן מעל פי הבאר, מנדיין (גוללים) את אותו הדין הקשה ומעבירים אותו ממנה.

והשקו את הצאן, מריקים ברכות מאותה באר לעליונים ולתחתונים. אחר כך - והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה. ושב אותו הדין למקומו, משום שצריך לו לבשם את העולם ולתקן העולם. ועכשו הרי הקדוש ברוך הוא מריק עליכם ברכות ממעין הנחל, ומכם מתברכים

תשבחן מתפתא לעילא, והיא מתעטרא באינון תשבחן. השתא אית לאפקא ברכאן לכלהו חבריאי מעילא לתתא, בהאי דרגא קדישא, ורבי אלעזר (ס"א רבי אלעזר) בריה ליקא מאינון מלין מעליין דאוליף מאבוי.

פתח רבי אלעזר ואמר, (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה וגו'. ונאספו שמה כל העדרים וגו'. הני קראי אית לאסתפלא בהו, וברזא דחכמתא אינון, דאוליפנא מאבא, והכי אוליפנא, וירא והנה באר בשדה, מאן באר. דא הוא דכתיב, (במדבר כא) באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם. והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה, אלין אינון גצח הוד יסוד, דאלין אינון רביעין עליה, וקיימין עליה, ומאלין אתמליא ברכאן ההיא באר.

כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, דהא מן האי באר אתזנו עלאין ותתאין (נ"א עלמין תתאין), ומתברכאן פלהו כחדא. והאבן גדולה על פי הבאר, דא הוא דינא קשיא, דקיימא עליה מסטרא אחרא לניקא לה (נ"א מינה). ונאספו שמה כל העדרים, אלין אינון שית פתרי מלפא, דמתפנשי כלהו, ונגדי ברכאן מרישא דמלפא, ומריקן בה. וכד אתחבראן פלהו כחדא לארקא בה, פתיב וגללו את האבן מעל פי הבאר, מנדיין (ס"א מנדיין) לההוא דינא קשיא, ומעברן ליה מינה. והשקו את הצאן, מריקין ברכאן מההיא באר, לעלאין ותתאין לבתר והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה. תב ההוא דינא לאתריה, בגין דאצטריך ליה לבשמא עלמא, ולתקנא עלמא. והשתא הא קדשא בריך הוא אריק עליכו ברכאן, ממבוועא דנחלא, ולתקן העולם. ועכשו הרי הקדוש ברוך הוא מריק עליכם ברכות ממעין הנחל, ומכם מתברכים

וּמַנְיִיכוּ כָּל בְּנֵי דְרָא מִתְּבַרְכִין. זַפְאָה חוּלְקִיכוֹן
בְּעֵלְמָא דִין, וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי עַלְיִיכוּ כְּתִיב, (ישעיה
נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קמט) יַעֲלוּ
חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם
וְגו', תֵּאֲנָא בְּתַלְיִסַר מְכִילָן, אֲתַקְשֵׁר קִשְׂרָא
דְּמַהִימְנוּתָא, לְאִשְׁתַּפְּחָא בְּרַכָּאן לְכֹלָא. וְכָל
מַהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתַלְתָּא
אֶסְתִּימוּ. וְעַל הָאֵי, בְּתַלְיִסַר מְכִילָן, אִוְרִייתָא
מִתְעַטְרָא, כְּמָה דְאִוְקִימְנָא מְקַל וְחוּמְר
וּמַגְזֵרָה שְׁוֵה וְכוּ', וְכְמָה זְמַנִּין אִוְקִימְנָא הָאֵי.
וְשָׂמָא קְדִישָׁא בְּהָאֵי מִתְעַטְרָא.

הָא חֲזִי, בְּהָאֵי שְׁעֵתָא דְבְּעָא יַעֲקֹב, דִּיתְבַּרְכוּן
בְּנוֵי בְּשָׂמָא (ס"א בְּקִשְׂרָא) דְּמַהִימְנוּתָא. מַה
כְּתִיב, (בראשית מט) כָּל אֱלֹהֵי שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שָׁנִים
עָשָׂר וְזֹאת, הָא תַלְיִסַר, דְּאִשְׁתַּתַּף עִמָּהוֹן
שְׁכִינְתָא, וְאִתְקִימוּ בְּרַכָּאן. וְהֵינְנוּ דְכְּתִיב,
אִישׁ אֲשֶׁר כְּבָרְכְתוּ בְּרַךְ אוֹתָם. מְאִי כְּבָרְכְתוּ.
בְּהָאֵי דִּוְגְמָא דְלַעִילָא, כְּבָרְכְתוּ דְכָל מְכִילָא
וּמְכִילָא.

וְתֵאֲנָא, כָּל אֵינּוֹן מְכִילִין סְלָקִין, וּמִתְעַטְרִין
וּנְיִיחִין בְּרִישָׁא חֲדָא, וְתַמְזָן מִתְעַטְרָא
רִישָׁא דְמַלְפָּא, הַהוּא דְאִקְרִי בְּדַרְגָּא עֲלָאָה
דְּחֲסִידוּת. וְחֲסִידִים, יִרְתִּין כָּל הַהוּא כְּבוֹד
דְּלַעִילָא, דְכְּתִיב יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד, בְּהָאֵי
עֵלְמָא. יִרְנְנוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם בְּעֵלְמָא דְאִתִּי.
רוּמְמוֹת אֵל בְּגְרוֹנִם, דִּידְעִין לְקִשְׂרָא קִשְׂרָא
דְּמַהִימְנוּתָא כְּדָקָא יְאוּת, וְכַדִּין חֲרִב פִּיפִיּוֹת
בְּיָדָם. מְאֵן חֲרִב פִּיפִיּוֹת. דָּא הוּא חֲרִב לָהּ,
חֲרִבָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פִּיפִיּוֹת: לְהִיטָא
בְּתַרְיִן דִּינִין. וְלָמָּה. לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בְּגוֹיִם וְגו'.
וְהָא רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, כְּתָרָא דְחֶסֶד, רִישָׁא
עֲלָאָה. בְּגִין כֹּהֵן כְּבוֹד דְלַעִילָא יִרִית, וְהוּא

כָּל בְּנֵי הַדּוֹר. אֲשֶׁרִי חֲלַקְכֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלִיכֶם
כְּתוּב (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה'
וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים
קמט) יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ
עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם וְגו'. לְמַדְנּוּ, בִּי"ג
מִדּוֹת נִקְשֵׁר קִשְׂרָא הָאֲמוּנָה,
שְׁיִמְצִאוּ בְּרֻכּוֹת לְכָל. וְכָל אֲמוּנָתוֹ
שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּרוֹ
בְּשֵׁלֶשׁ. וְעַל זֶה בְּשֵׁלֶשׁ עֲשָׂרָה
מִדּוֹת מִתְעַטְרַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ מְקַל וְחוּמְרָה וּמַגְזֵרָה שְׁוֵה
וְכוּ', וְכְמָה פְּעֻמִּים בְּאַרְנוֹ אֵת זֶה,
וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מִתְעַטֵּר בְּזֶה.

בֵּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂרָצָה
יַעֲקֹב שְׁיִתְבַּרְכוּ בְּנוֵי בְּשֵׁם (בְּקִשְׂרָא)
הָאֲמוּנָה, מַה כְּתוּב? (בראשית מט)
כָּל אֱלֹהֵי שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שָׁנִים עָשָׂר
וְזֹאת - הָרִי שֶׁלֶּשָׁה עָשָׂר,
שֶׁהִשְׁתַּתַּפָּה עִמָּהֶם שְׁכִינָה
וְהִתְקַיְּמוּ הַבְּרֻכּוֹת. וְהֵינְנוּ שְׁכִינְתוֹ
אִישׁ אֲשֶׁר כְּבָרְכְתוּ בְּרַךְ אוֹתָם. מַה
זֶה כְּבָרְכְתוּ? בְּאוֹתָהּ דְּגְמָא שֶׁל
מַעֲלָה, כְּבָרְכְתָהּ שֶׁל כָּל מִדָּה
וּמִדָּה.

וְלִמְדֵנוּ, כָּל אוֹתָן מִדּוֹת עוֹלוֹת
וּמִתְעַטְרוֹת וְנַחוֹת בְּרֵאשׁ אַחַד,
וְשֵׁם מִתְעַטֵּר רֵאשׁ הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ
שֶׁנִּקְרָא בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה שֶׁל
חֲסִידוּת, וְהַחֲסִידִים יוֹרְשִׁים כָּל
אוֹתוֹ הַכְּבוֹד שֶׁלְמַעֲלָה, שְׁכִינְתוֹ
יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד - בְּעוֹלָם
הַזֶּה, יִרְנְנוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתֵם -
בְּעוֹלָם הַבָּא. רוּמְמוֹת אֵל בְּגְרוֹנִם
- שְׁיִוְדְעִים לְקִשְׂרָא אֵת קִשְׂרָא
הָאֲמוּנָה בְּרֵאשׁוֹ, וְאֵז חֲרִב פִּיפִיּוֹת
בְּיָדָם. אִיזוֹ חֲרִב פִּיפִיּוֹת? זֹהִי
חֲרִב לָהּ, חֲרִבּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. פִּיפִיּוֹת - לוֹהֶטֶת בְּשֵׁנֵי
דִּינִים. וְלָמָּה? לַעֲשׂוֹת נְקָמָה
בְּגוֹיִם וְגו'.

וְהָרִי רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, כְּתָר
הַחֶסֶד, הָרֵאשׁ הַעֲלִיּוֹן, מִשּׁוֹם כֹּהֵן

קָשִׁיר קִשְׂרָא עֲלָאָה, קִשְׂרָא קִדִּישָׁא, קִשְׂרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא. זַפְאָה חוּלְקִיָּה בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאִתִּי. עַל הַאי פְּתוּרָא אֲתָמַר, (יחזקאל
מא) זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ. קָם רַבִּי פְּנַחֶס,
וְנָשִׂיק לֵיהּ, וּבְרִיךְ לֵיהּ, וְנָשִׂיק לְרַבִּי אֶלְעָזָר,
וּלְכֻלְהוּ חֲבַרְיָא, וּבְרִיךְ לוֹן, נָטַל כֶּסֶף וּבְרִיךְ.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרוֹף לִפְנֵי שְׁלַחַן נֶגֶד
צוּרַי וְגו', יִתְבוּ (ס"א ח"ד) תַּמָּן, כָּל הַהוּא
יּוֹמָא, וְהוּוּ חֲבַרְיָא כְּלֵהוּ חֲדָאן (דף ס"ב ע"ב) בְּמַלְי
דְּאוּרִייתָא, וְחֲדוּתָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן הָוּה סְגִי.
נָטַל רַבִּי פְּנַחֶס לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא שִׁבְקִיה כָּל
הַהוּא יּוֹמָא וְכָל לַיְלִיא, וְהוּוּ חֲדֵי עַמִּיָּה, קָרָא
עָלֵיהּ, (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל יְיָ, כָּל חֲדוּתָא
וְעַנּוּגָא יִתִּירָא דָא דְחוּלְקִי הוּא, (על דא דְעַמִּי הוּא עַל
דא כתיב (תהלים קמ"ד) אֲשֶׁר־יִעַם שִׁבְכָה לוֹ וְגו') זְמִינִין בְּהַהוּא
עֲלָמָא לְאַכְרִזָא עָלֵי, זַפְאָה חוּלְקִיָּה רַבִּי פְּנַחֶס,
דְּאַנְתָּ זְכִית לְכָל הַאי, (דברי הימים א יב) שְׁלוֹם לָךְ
וְשְׁלוֹם לְעוֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ. אֲשַׁפִּימוּ
לְמִיזַל, קָם רַבִּי פְּנַחֶס וְאַחִיד בֵּיהּ בְּרַבִּי אֶלְעָזָר,
וְלֹא שִׁבְקִיה לְמִיָּהךָ. אוּזִיף רַבִּי פְּנַחֶס לְרַבִּי
שְׁמַעוֹן וּבְרַכִּיָּה, וּלְכֻלְהוּ חֲבַרְיָא. עַד דִּהְוּוּ
אַזְלֵי אָמַר לְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֲבַרְיָא, (תהלים קיט)
עַת לַעֲשׂוֹת לִיִּי.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (תהלים כג) תַּעֲרוֹף לִפְנֵי
שְׁלַחַן נֶגֶד צוּרַי וְגו'. לְשִׁבוּ (שמחה)
שֵׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהִיוּ כָּל
הַחֲבַרִּים שְׂמַחִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה,
וְשִׁמְחוּ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיָּתָה
רַבָּה. לָקַח רַבִּי פְּנַחֶס אֶת רַבִּי
אֶלְעָזָר, וְלֹא עֲזַב אוֹתוֹ כָּל אוֹתוֹ
הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה, וְהִיָּה שְׂמִיחַ
עִמּוֹ. קָרָא עָלָיו, (ישעיה נח) אֲזַ
תִּתְעַנֵּג עַל ה'. כָּל הַשְּׂמִיחָה וְהַעֲנֵג
הִיָּתַר הָזֶה - שֶׁל חֲלָקֵי הוּא, (על
זֶה שְׁעַמִּי הוּא, עַל זֶה כְּתוּב (תהלים קמד) אֲשֶׁר־
יִעַם שִׁבְכָה לוֹ וְגו') עֲתִידִים בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם לְהַכְרִיז עָלַי: אֲשֶׁר־יִחַלְקֶךָ
רַבִּי פְּנַחֶס, שְׂאִתָּה זְכִית לְכָל זֶה,
שְׁלוֹם לָךְ וְשְׁלוֹם לְעוֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ
אֱלֹהֶיךָ. הַשְּׁפִימוּ לְלִקְתָּ. קָם רַבִּי
פְּנַחֶס וְאַחַז בְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא
הִשְׁאִיר אוֹתוֹ לְלִקְתָּ. לְוָה רַבִּי
פְּנַחֶס אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן וּבְרַכּוּ, וְאֶת
כָּל הַחֲבַרִּים. עַד שְׁהִיוּ הוֹלְכִים,
אָמַר לְהֵם רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֲבַרִּים,
(תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לְה'.

כָּא רַבִּי אַבָּא וְשָׂאֵל, כְּתוּב וְנִתְּן
אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת
וְגו'. הַגִּרְלוֹת הַלְלוּ לְמָה? וְאַהֲרֹן
לְמָה לוֹ לְתַת גִּרְלוֹת? וְהַפְּרָשָׁה
הַזֶּה לְמָה? וְהָרִי לְמַדְנֵוּ לִפְנֵי
מוֹרְנוּ אֶת סֵדֵר הַיּוֹם, וְהָרִי רוֹצִים
לְדַעַת.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית
מב) וַיִּקַּח מֵאֵתָם אֶת שְׁמַעוֹן וַיַּאֲסֹר
אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. וְכִי מָה רָאָה יוֹסֵף
לְקַחְתָּ אֶת שְׁמַעוֹן עִמּוֹ יוֹתֵר
מֵאַחֵיו? אֵלֹא אָמַר יוֹסֵף בְּכָל מְקוֹם שְׁמַעוֹן (ולוי) הוּא (הם) פְּתִיחַת הַדִּין, וְאוֹתָהּ הִשְׁעָה שְׁהִלְכְּתִי

קָשִׁיר קִשְׂרָא עֲלָאָה, קִשְׂרָא קִדִּישָׁא, קִשְׂרָא
דְמַהֲיִמְנוּתָא. זַפְאָה חוּלְקִיָּה בְּעֲלָמָא דִּין
וּבְעֲלָמָא דְאִתִּי. עַל הַאי פְּתוּרָא אֲתָמַר, (יחזקאל
מא) זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ. קָם רַבִּי פְּנַחֶס,
וְנָשִׂיק לֵיהּ, וּבְרִיךְ לֵיהּ, וְנָשִׂיק לְרַבִּי אֶלְעָזָר,
וּלְכֻלְהוּ חֲבַרְיָא, וּבְרִיךְ לוֹן, נָטַל כֶּסֶף וּבְרִיךְ.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרוֹף לִפְנֵי שְׁלַחַן נֶגֶד
צוּרַי וְגו', יִתְבוּ (ס"א ח"ד) תַּמָּן, כָּל הַהוּא
יּוֹמָא, וְהוּוּ חֲבַרְיָא כְּלֵהוּ חֲדָאן (דף ס"ב ע"ב) בְּמַלְי
דְּאוּרִייתָא, וְחֲדוּתָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן הָוּה סְגִי.
נָטַל רַבִּי פְּנַחֶס לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא שִׁבְקִיה כָּל
הַהוּא יּוֹמָא וְכָל לַיְלִיא, וְהוּוּ חֲדֵי עַמִּיָּה, קָרָא
עָלֵיהּ, (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל יְיָ, כָּל חֲדוּתָא
וְעַנּוּגָא יִתִּירָא דָא דְחוּלְקִי הוּא, (על דא דְעַמִּי הוּא עַל
דא כתיב (תהלים קמ"ד) אֲשֶׁר־יִעַם שִׁבְכָה לוֹ וְגו') זְמִינִין בְּהַהוּא
עֲלָמָא לְאַכְרִזָא עָלֵי, זַפְאָה חוּלְקִיָּה רַבִּי פְּנַחֶס,
דְּאַנְתָּ זְכִית לְכָל הַאי, (דברי הימים א יב) שְׁלוֹם לָךְ
וְשְׁלוֹם לְעוֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ. אֲשַׁפִּימוּ
לְמִיזַל, קָם רַבִּי פְּנַחֶס וְאַחִיד בֵּיהּ בְּרַבִּי אֶלְעָזָר,
וְלֹא שִׁבְקִיה לְמִיָּהךָ. אוּזִיף רַבִּי פְּנַחֶס לְרַבִּי
שְׁמַעוֹן וּבְרַכִּיָּה, וּלְכֻלְהוּ חֲבַרְיָא. עַד דִּהְוּוּ
אַזְלֵי אָמַר לְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחֲבַרְיָא, (תהלים קיט)
עַת לַעֲשׂוֹת לִיִּי.

אַתָּא רַבִּי אַבָּא וְשָׂאֵיל, כְּתוּב וְנִתְּן
אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת וְגו'. הַנִּי עֲדָבִין
לְמָה. וְאַהֲרֹן לְמָה לֵיהּ לְמִיָּהב עֲדָבִין. וּפְרָשְׁתָּא
דָא לְמָה. וְהָא אוּלִּיפְנָא קָמִי דְמַר סִדְרָא
דִּיּוֹמָא, וְהָא בְּעֵינָא לְמַנְדַּע.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית מב) וַיִּקַּח מֵאֵתָם
אֶת שְׁמַעוֹן וַיַּאֲסֹר אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. וְכִי
מָה חָמָא יוֹסֵף לְמִיָּסֵב לְשְׁמַעוֹן עַמִּיָּה יִתִּיר
מֵאַחֵוּהִי. אֵלֹא, אָמַר יוֹסֵף, בְּכָל אֲתַר
מֵאַחֵיו? אֵלֹא אָמַר יוֹסֵף בְּכָל מְקוֹם שְׁמַעוֹן (ולוי) הוּא (הם) פְּתִיחַת הַדִּין, וְאוֹתָהּ הִשְׁעָה שְׁהִלְכְּתִי

שְׁמֵעוֹן (ולוי) פְּתִיחוּתָא דְדִינָא אִיהוּ (אוינו), וְהִיא שְׁעֵתָא דְאִזְלִנָא מֵאַבָּא לְגַבְיֵיהוּ דְאָחִי, שְׁמֵעוֹן פִּתְחַ בְּקַדְמֵיתָא בְּדִינָא, הָדָא הוּא דְכֻתִּיב, (בראשית לד) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלוּמוֹת הַלְזָה בָּא וְעַתָּה לְכוּ וְגו'. אַחַר כֵּן בְּשִׁכְם, (בראשית לד) וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמֵעוֹן וְלוֹי, כָּלָהּ בְּדִינָא הוּוּ. טַב לְמִיסַב דָּא, וְלֹא יִתְעַר קִטְטוּתָא כְּכֻלָּהוּ שְׁבֻטֵין.

וְתַיִנְנוּ, מָאִי קָא חָמָא שְׁמֵעוֹן לְאִזְדוּגָא בְּלוֹי יִתִּיר מְפֻלָּא. וְהָא רְאוּבֵן הוּוּ אַחוּהַ וְסַמְיָ לִיה, אֶלָּא שְׁמֵעוֹן חָמָא וַיֵּדַע דְלוֹי מְסֻטָּרָא דְדִינָא קָא אָתִי, וְשְׁמֵעוֹן מְסֻטָּרָא דְדִינָא קִשְׂיָא יִתִּיר אֲתָאֲחַד. אָמַר נִתְעַרְבַּ חַד בְּחַד וְאֲנִן נְחָרִיב עֲלֵמָא. מָה עֲבַד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נָטַל לִיה לְחוּלְקִיהָ לְלוֹי, אָמַר מְפֻלָּא וְלֹהֲלֵאָה שְׁמֵעוֹן לִיתִיב בְּקוּפְטִירָא בְּהֵדִיָּה בְּלַחֲדוּי.

הַתַּנָּא בְּסֻטָּרָא דְאִמָּא, תֵּרִין גְּרַדִּינֵי טְהִירִין (כ"א תריסין) אֲתָאֲחַדְדֵן בִּידָא שְׁמָאֲלָא, וְהָא אֻקְיָמְנָא דְאִינוּן מְאֲלִי אַרְעָא בְּכָל יוּמָא וְיוּמָא, וְהֵינְנוּ רְזָא דְכֻתִּיב, (יהושע ב) שְׁנַיִם אַנְשִׁים מְרַגְלִים.

וְתַנָּא, זַפְאָה חוּלְקִיהוּן דְיִשְׂרָאֵל יִתִּיר מְפֻלָּא עֲמִין עוּבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְדַפְאָה לְהוּ, וְלִרְחֵמָא עַלִּיהוּ, דְאִינוּן חוּלְקִיהַ וְעַדְבִּיהַ, הָדָא הוּא דְכֻתִּיב (דברים לב) כִּי חָלַק יְי' עִמּוֹ וְגו', וְכֻתִּיב (דברים לב) יִרְפִּיבְהוּ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ. עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ דִּיִּיקָא. דְהָא אִינוּן אֲתָאֲחַדְדֵן לְעִילָא לְעִילָא. וְעַל דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דִּילִיהַ אֲתַדְבֵּק בְּהוּ, הָדָא הוּא דְכֻתִּיב, (מלאכי א) אֶהְבַּתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְי', וְכֻתִּיב (דברים ז) כִּי מֵאֶהְבַּת יְי' אֶתְכֶם וְגו', וּמְגוֹ רְחִימוּתָא יִתִּירָא דְרַחֲמִים לְהוּ, יֵהֵב לֹון יוּמָא

מֵאֲבִי אֶל אָחִי, שְׁמֵעוֹן פִּתְחַ בְּרֵאשׁוּנָה בְּדִין, זְהוּ שְׁכָתוּב (שם טז) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלוּמוֹת הַלְזָה בָּא וְעַתָּה לְכוּ וְגו'. אַחַר כֵּן בְּשִׁכְם, (שם לד) וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמֵעוֹן וְלוֹי, כָּלָם בְּדִין הָיוּ. טוֹב לְקַחַת אֶת זֶה, וְלֹא יַעֲרִי קִטְטָה עִם כָּל הַשְּׁבֻטִים.

וְשַׁנְיָנוּ, מָה רָאָה שְׁמֵעוֹן לְהַזְדוּגָא עִם לוֹי יוֹתֵר מִכֻּל, וְהָרִי רְאוּבֵן הָיָה אָחִיו וְסַמְיָ לוֹ? אֶלָּא שְׁמֵעוֹן רָאָה וַיֵּדַע שְׁלוֹי בָּא מִצַּד הַדִּין, וְשְׁמֵעוֹן נֶאֱחָז יוֹתֵר בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה. אָמַר, נִתְעַרַב אֶחָד עִם אֶחָד, וְאֲנִן נְחָרִיב אֶת הָעוֹלָם. מָה עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נָטַל לְחַלְקוֹ אֶת לוֹי וְאָמַר: מְפֻלָּא וְהִלָּאָה שְׁיִשְׁבַּ שְׁמֵעוֹן עִם שְׁלֻשַׁת הַגְּבוּרָה עִמּוֹ לְבַדוּ.

לְמַדְנֵנוּ, בְּצַד הָאֵם שְׁנֵי שׁוּמְרִים חוּקְרֵי דִין (מגנים) אַחֲזוּיִם בְּיַד שְׁמָאֵל, וְהָרִי בְּאֶרְנוּ שְׁהֵם מְרַגְלִים אֶת הָאֶרֶץ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְהֵינְנוּ סוּד הַפְּתוּב, (יהושע ב) שְׁנַיִם אַנְשִׁים מְרַגְלִים.

וְשַׁנְיָנוּ, אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָם שַׁל יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מְפֻלָּא הַעֲמִים עוּבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְטַהַר אוֹתָם וְלִרְחַם עֲלֵיהֶם, שְׁהֵם חֲלָקוּ וְגוּרְלוּ. זְהוּ שְׁכָתוּב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ וְגו'. וְכָתוּב (שם) יִרְפְּבֵהוּ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ. עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ דְּוָקָא, שְׁהֵרִי הֵם אַחֲזוּיִם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְעַל כֵּן אֶהְבַּתוּ שַׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִדְבַקַת בְּהֵם. זְהוּ שְׁכָתוּב (מלאכי א) אֶהְבַּתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה', וְכָתוּב (דברים ז) כִּי מֵאֶהְבַּת ה' אֶתְכֶם וְגו'. וּמִתּוֹךְ הָאֶהְבָּה הִתְתַּרְהַ שְׁאוּהַב אוֹתָם, נִתֵן לְהֵם יוֹם אֶחָד בְּשַׁנָּה לְטַהַר אוֹתָם וְלִזְכוֹת אוֹתָם מְפֻלָּא חֲטָאִיהֶם, שְׁכָתוּב כִּי בְיוֹם הַזֶּה

חַד בְּשַׁתָּא לְדַכָּאָה לְהוּ,

וגו', כְּדִי שִׁיחִיו צְדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יִמָּצֵא בָהֶם חֲטָא. וְעַל כֵּן בְּיוֹם הַזֶּה מִתְעַטְרִים יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹלְטִים עַל כָּל חֹקְרֵי הַדִּין וְעַל כָּל הַרוֹחָחוֹת. לְמַדְנֵנו, וְנִתֵּן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת. וְנִתֵּן אֶהְרֵן, מִשּׁוֹם שֶׁבֹא מִצַּד הַחֹסֶד. עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, בְּדִיוֹק עַל, כְּדִי שִׁתְּחַבֵּשׁ הַגְּבִירָה. גּוֹרֵל אֶחָד לַה' וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזְאֵזֵל, וְהָרִי שְׁנֵי שְׁעִירִים הֵם. אִזּוֹ לָמָּה אֶחָד לַה' אֶלָּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יֹשֵׁב זֶה אֶצְלִי, וְאֶחָד יִלְךְ וְיִשׁוּטט בְּעוֹלָם, שְׁאֵלְמָלֵא שְׁנֵיהֶם מְזֻדְּגִים, לֹא יִכּוֹל הָעוֹלָם לְסַבֵּל. יֵצֵא זֶה, הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטט בְּעוֹלָם, וּמוֹצֵא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכִמְהָ עֲבוֹדוֹת, בְּכִמְהָ דְרָגוֹת, בְּכִמְהָ הַנְּהֻגוֹת טוֹבוֹת, וְלֹא יִכּוֹל לָהֶם, בֵּין כֻּלָּם שְׁלוֹם, וְלֹא יִכּוֹל לְהַכְנִיס עִמָּהֶם בְּמַלְשֵׁינוֹת. (הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטט בְּעוֹלָם וּמוֹצֵא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּצוּרָה הַזֹּאת) (אף יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּ צוּרָה הַזֹּאת) אֶת הַשְּׁעִיר הַאֲחֵר שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ עִם מִשְׁאֵל שֶׁל כָּל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. לְמַדְנֵנו, כִּמְהָ קְבוּצוֹת מַחְבָּלִים מְזֻדְּגִים (מְזֻדְּמֵנִים), שֶׁהֵם פְּתַח יָדוֹ, וּמְמַנִּים לְרַגֵּל אֶת הָאֶרֶץ עַל כָּל אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ יוֹם לֹא מְצוּי הַמְּלָשִׁין (פְּתוּחִין) לְדַבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל. כִּשְׁמֹעַ הַשְּׁעִיר הַזֶּה אֵל הָהָר, כִּמְהָ שְׂמִחָה עַל שְׂמִחָה מִתְּחַבְּשָׁמִים כֻּלָּם בּוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹמֵר שְׁיֹצֵא, חוֹזֵר וְאוֹמֵר אֶת תְּשׁוּבַתְּךָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַקְּטָגוֹר נַעֲשֶׂה סְגוֹר. וְבֹא רֵא, לֹא זֶה לְבִדּוֹ הוּא, אֶלָּא בְּכָל מְקוֹם שְׁרוּצִים יִשְׂרָאֵל לְהִטְהַר מִחֲטָאֵיהֶם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָהֶם עֲצָה לְקַשֵּׁר אֶת בְּעָלֵי הַדִּין וּלְבַשֵּׁם אוֹתָם בְּאוֹתָם

וּלְזַפָּאָה לְהוּ מִכָּל חוֹבֵיהוֹן, דְּכַתִּיב, (ויקרא טו) כִּי בְיוֹם הַזֶּה וְגו'. בְּגִין דִּיהוֹן זַפָּאִין בְּעִלְמָא דִּין, וּבְעִלְמָא דְאֵתִי, וְלֹא יִשְׁתַּפַּח בְּהוּ חוֹבָא. וְעַל דָּא בְיוֹמָא דָּא, מִתְעַטְרִין יִשְׂרָאֵל, וְשִׁלְטִין עַל כָּל הַגְּרֵדִינִין, וְעַל כָּל הַטְּהִירִין.

הַתְּאַנָּא (ויקרא טז) וְנִתֵּן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת. וְנִתֵּן אֶהְרֵן, בְּגִין דְּאֵתִי מִסְטָרָא דְחֹסֶד. עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, עַל דִּיִּיקָא, בְּגִין דְּתַתְּבַסֵּם מְטְרוֹנִיתָא. גּוֹרֵל אֶחָד לַיְי' וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזְאֵזֵל וְהָא תְרִין שְׁעִירִין אֵינוֹן, אֲמָאֵי חַד לַיְי'. אֶלָּא אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, יִתִּיב הָאֵי גְבָאֵי, וְחַד יִזִּיל וְיִשׁוּטט בְּעִלְמָא, דְּאֵלְמָלֵי תְרוּיָהּ מְזֻדְּוֹגֵן, לֹא יִכּוֹל עִלְמָא לְמַסְבֵּל.

נִפְקָ הָאֵי, אֲזִיל וְשָׂאט בְּעִלְמָא, וְאִשְׁפַּח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, בְּכִמְהָ פּוֹלְחָנִין, בְּכִמְהָ דְרָגִין, בְּכִמְהָ נְמוֹסִין טְבֹן, לֹא יִכּוֹל לְהוּ, כְּלָהּוּ שְׁלָמָא בִּינֵיהוּ, לֹא יִכּוֹל לְמִיעֵל בְּהוּ בְּדִלְטוֹרָא. (אול וְשָׂאט בְּעִלְמָא, וְאִשְׁפַּח לְיִשְׂרָאֵל כְּהַאי גּוֹנָא) (נ"א יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אוֹת חַי כְּהַאי גּוֹנָא) הָאֵי שְׁעִירָא אַחְרָא שְׁלַחִין לִיהּ בְּמִטּוֹלָא דְכָל חוֹבֵיָהּ דִּישְׂרָאֵל.

הַתְּאַנָּא, כִּמְהָ חֲבִילֵי טְרִיקִין מְזֻדְּוֹגֵן (נ"א מְזֻדְּמֵנִין), דְּאֵינוֹן תַּחוֹת יְדֵיהּ, וּמְמַנֵּן לְאַלְלָא אֶרְעָא, עַל כָּל אֵינוֹן (דף ס"ג ע"א) דְּעִבְרִין עַל פְּתַגְמֵי אוֹרִייתָא. וְהָהוּא יוֹמָא, לֹא שְׂכִיחַ דִּילְטוֹרָא (ס"א פְּטָרָא) לְמַלְלָא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל. כִּד מְטָא הָאֵי שְׁעִירָא לְגַבֵּי טוֹרָא, כִּמְהָ חִידוֹ עַל חִידוֹ מִתְּבַסְמִין כְּלָהּוּ בֵיהּ. וְהָהוּא גְרֵדִינָא דְנַפְיָק, אֶהְדֵּר וְאָמַר תּוֹשְׁבַתְתָּא דִּישְׂרָאֵל, קְטִיגוֹרָא אַתְעֵבִיד סְגִיגוֹרָא.

וְהָא חֲזִי, לָאוּ דָּא בְּלַחֲדוּדֵי הוּא, אֶלָּא בְּכָל אַתְר דְּבַעֲיִין יִשְׂרָאֵל לְאַתְדַּכְּפָּא מִחוֹבֵיָהּ, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִיב לוֹן עֵיטָא לְקַשְׂרָא מְאִרֵי דְדִינָא, וּלְבַסְמָא לְהוּ בְּאֵינוֹן קְרַבְנִין וְעִלְוֹן, דְּקַרְבִּין קָמֵי

לְקַשְׂרָא מְאִרֵי דְדִינָא, וּלְבַסְמָא לְהוּ בְּאֵינוֹן קְרַבְנִין וְעִלְוֹן, דְּקַרְבִּין קָמֵי

קרבנות ועולות שקרבים לפני הקדוש ברוך הוא, ואז לא יכולים להרע. ואותו יום יותר על הכל, כמו שישראל מבשמים למטה את הכל, כף מבשמים את כל אלו שלהם יש הלשנה (פתחון), והכל הוא קרבן ועבודה של הקדוש ברוך הוא.

למדנו, באותה שעה שכתוב ולקח אהרן את שני השעירים וגו', הם מתעוררים באות יום למעלה ורוצים לשלט (לשטות) ולצאת לעולם. פיון שהפקח מקריב את אלו למטה, אז נקריבים אותם שלמעלה, ואז עולים הגורלות בכל הצדדים. הפה נותן גורלות למטה, הפה נותן גורלות למעלה. כמו שאחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא למטה, ואת האחד מוציאים לאותו המדבר, כף גם למעלה אחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא, ואחד יוצא לשוטט בעולם לאותו המדבר העליון, ואחד נקשר באחד.

כתוב וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו'. משום כף וסמך אהרן את שתי ידו, שהקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. על ראש השעיר החי, החי דוקא, להכליל אותו שלמעלה.

והתודה עליו את כל עונת, כמו שכתוב (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה. ובארנו עליה, שנטהר האדם ונשאר עליה כל אותו החטא. אף כאן והתודה עליו, אחר שהתודה הפה בעבורם של ישראל - עליו, כלומר, כלם ישארו עליו.

אמר לו רבי אבא, אם כף, כתוב ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים. אמר לו, כן שונה, יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים,

קדשא בריך הוא, וכדין לא יכלין לאבאשא. וההוא יומא יתיר על פלא, כמה דמבסמין ישראל לתתא לכלא, הכי מבסמין לכל אינון דאית להו דלטורא (כ"א פטרא) וכלא קרבנא הוא ופולחנא דקודשא בריך הוא.

האנא, בההיא שעתא דכתיב, ולקח אהרן את שני השעירים וגו', מתעריין אינון בההוא יומא לעילא, ובעיין לשלטאה (נ"א לשטאה) ולמיפק בעלמא. פיון דכהנא מקרב אליו לתתא, מתקרבין אינון לעילא. פדין עדבין סלקין בכל סטריין, פהנא יהב עדבין לתתא, פהנא יהיב עדבין לעילא. כמה דחד אשתאר ביה בקודשא בריך הוא לתתא. וחד אפקין ליה ליההוא מדברא, הכי נמי לעילא, חד אשתאר ביה בקודשא בריך הוא, וחד נפיק ושט בעלמא, ליההוא מדברא עלאה, וחד בחד מתקשר.

בתיב (ויקרא טז) וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו'. בגין כף וסמך אהרן את שתי ידו, דקודשא בריך הוא יסתבם על ידו. על ראש השעיר החי, החי דייקא, לאכללא ההוא דלעילא. והתודה עליו את כל עונות, (ויקרא ה) כמה דכתיב (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה. ואוקימנא עליה, דאתדפי בר נש ואשתאר עליה כל ההוא חובא. אוף הכי והתודה עליו, פתר דאודי פהנא בגינייהו דישראל, עליו: כלומר, ישתארון בלהו עליו.

אמר ליה רבי אבא, אי הכי והא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים, אמר ליה שאני הכא, דהתם לשעירים הוו קרבין קרבנא, ובגין כף לא כתיב ולא יזבחו עוד את ששם לשעירים היו מקריבים קרבן, ומשום כף לא כתוב ולא

אֵלָא לְשַׁעֲרִים, שְׁשָׁם לְשַׁעֲרִים
הָיוּ עוֹשִׂים פִּלְחָן וְשִׁלְטוֹן, וְכַאֵן
- וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל
עֲוֹנֹתָם, וְהַקָּרְבָּן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה אֵלָא
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בַּא וְרָאָה
שְׁבַגְלָל הַקָּרְבָּן מִתְבַּשְׂמִים
עָלֵינוּ וְתַחֲתוֹנִים וְהַדִּין לֹא
שׁוֹלֵט וְשׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל.

לְמַדְנֵנוּ, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי
הַמְּדַבֵּרָה. מֵהוּ אִישׁ עֵתִי? אֵלָא
סוּד הַדְּבָר כִּף הוּא - בְּכָל מָה
שְׁנַעֲשֶׂה, צָרִיף אָדָם מְזַמֵּן לְאוֹתוֹ
דְּבָר. יֵשׁ אָדָם שֶׁהַבְּרָכָה מִתְקַיְמָת
עַל יְדוּ יוֹתֵר מֵאַחֵר. בַּא וְרָאָה מָה
כְּתוּב בְּכֹהֵן, טוֹב עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ,
אֵל תְּקַרְי יְבָרֵךְ אֵלָא יְבָרֵךְ, כִּי הוּא
מְזַמֵּן שְׁתַּתְקִים בְּרָכָה עַל יְדוּ בְּזָה.

(וְשׁוֹרָה הַבְּרָכָה בְּהַשְׁגָּחוֹתוֹ)

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמְזַמֵּן שְׁתַּתְקִימוּ עַל
יְדוּ קְלָלוֹת, וּבְכָל מָה שְׁתַּתְבּוֹנֵן
יְבֹאוּ קְלָלוֹת וּמְאָרָה וּבַעֲתָהּ, כְּמוֹ
בְּלַעַם שֶׁנִּקְרָא רַע עֵינַן, שֶׁהָיָה
מְזַמֵּן לְכָל רַע וְלֹא הָיָה מְזַמֵּן
לְטוֹב, וְאֵף עַל גַּב שְׁבָרָה, בְּרָכְתוֹ
אֵינָה בְּרָכָה וְלֹא הַתְקִימָה.
וּכְשֶׁהָיָה מְקַלְלֵל, כָּל מָה שֶׁקָּלְלֵל
הַתְקִימִים, וְאֶפְלוּ בְּרַגְעַ אֶחָד, וְעַל
זֶה כְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כֹּד) שְׁתָּם הָעֵינַן.
בְּכָל מְקוֹם שֶׁעֵינוֹ שְׁלֹטָה -
הַתְקַלְלֵל.

בַּא וְרָאָה מָה כְּתוּב, (שם) וַיִּשֶׁת
אֵל הַמְּדַבֵּר פְּנֵיו, כְּדִי שְׁתַּעֲוֹרֵר
מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁהוּא שׁוֹלֵט שָׁם, וְיָבֵא
בְּהַלְשָׁנָה עַל יִשְׂרָאֵל. מָה כְּתוּב
בְּפִקְחֵינִים? (מְשָׁלִי כֵב) טוֹב עֵינַן הוּא
יְבָרֵךְ, שֶׁהוּא הָיָה מְזַמֵּן לְזֶה
וְשׁוֹרָה בְּרָכָה בְּהַשְׁגָּחָה שְׁלוֹ. וְעַל
זֶה שְׁנִינּוּ, יִסְטָה אָדָם אֶפְלוּ
מִמְּאָה דְרָכִים וְלֹא יִפְגַּשׁ אָדָם
שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַן רַעָה.

כְּפֹר נֵשׁ דְּאִית לִיָּה עֵינַא

זְבַחֵיהֶם שְׁעִירִים, אֵלָא לְשַׁעֲרִים, דְּהָתָם
לְשַׁעֲרִים הָווּ עַבְדֵי פּוֹלְחָנָא, וְשׁוֹלְטָנוּתָא.
וְהָכָא וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם,
וְקָרְבָּנָא לָא אֶתְעַבִּיד אֵלָא לְקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא.
תָּא חֲזִי, דְּבִגְיֵי קָרְבָּנָא מִתְבַּסְמָן עַלְאִין
וְתַתְאִין, וְדִינָא לָא שְׂרִיא וְשִׁלְטָא עַלְיָהּ
דִּישְׂרָאֵל.

הַתָּאנָא, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמְּדַבֵּרָה. מֵהוּ
אִישׁ עֵתִי. אֵלָא רְזָא דְמִלָּה הָכִי הוּא
(דף ס"ג ע"ב) בְּכָל מָה דְאֶתְעַבִּיד, בְּעֵי בַר נֵשׁ זְמִין
לְהֵיָא מְלָה. אִית בַּר נֵשׁ דְּבִרְכָתָא אֶתְקִיִּים
עַל יְדִיהַ יִתִּיר מֵאַחֲרָא. תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב בִּיהַ
בְּכַהֲנָא, (מְשָׁלִי כֵב) טוֹב עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ, אֵל תְּקַרְי
יְבָרֵךְ, אֵלָא יְבָרֵךְ, בְּגִין דְּהוּא הָוָה זְמִין
דִּיתְקִיִּים בְּרָכְתָא עַל יְדִיהַ בְּהַאי. (ס"א וְשָׂרִי בְּרָכְתָא
בְּאַשְׁמֹחוֹתָא דִּילִיָּה).

וְאִית בַּר נֵשׁ דְּהוּא זְמִין לְאַתְקִיִּמָא לְוֹטִין עַל
יְדִיהַ, וּבְכָל מָה דִּישְׁגַח לִיתִי לְוֹטִיָּא
וּמְאָרָה וּבַעֲיִתָא כְּגוֹן בְּלַעַם, דְּאֶקְרִי רַע עֵינַן,
דְּהָוָה זְמִין בְּכָל בִּישׁ, וְלֹא הָוָה זְמִין לְטָב. וְאֵף
עַל גַּב דְּבָרָה, בְּרָכְתִּיהַ לָא בְּרָכְתָא, וְלֹא
אֶתְקִיִּים. וְכַד הָוָה לֵיט, כָּל מָאן דְּלֵיט
אֶתְקִיִּים, וְאֶפְלוּ בְּרַגְעָא חֲדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב,
(בַּמְדַּבֵּר כֹּד) שְׁתָּם הָעֵינַן. בְּכָל אֶתֵר דְּעֵינִיָּה שְׁלֹטָא
אֶתְלַטְיָא.

תָּא חֲזִי מָה כְּתִיב. (בַּמְדַּבֵּר כֹּד) וַיִּשֶׁת אֵל הַמְּדַבֵּר
פְּנֵיו, בְּגִין דִּיתַעַר מֵהֵוּא סְטָרָא הֵוּא
דְּשִׁלְטָא תַּמָּן, וַיִּתִּי בְּדִלְטוֹרִיא עַלְיָהּ
דִּישְׂרָאֵל. מָה כְּתִיב בְּהוּ בְּכַהֲנֵי, (מְשָׁלִי כֵב) טוֹב
עֵינַן הוּא יְבָרֵךְ, דְּהוּא הָוָה זְמִין בְּהַאי, וְשָׂרִי
בְּרָכְתָא בְּאַשְׁמֹחוֹתָא דִּילִיָּה. וְעַל דָּא תְּנִינַן,
יִסְטִי בַר נֵשׁ אֶפְלוּ מִמְּאָה אֶרְחִין, וְלֹא יֶאֱרַע
בִּישָׂא.

אָךְ כָּאן, וְשַׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֲתִי -
שֶׁהוּא מְזַמֵּן לָזֶה וְרָשׁוּם לָזֶה,
וְהִכְהֵן הָיָה מִפִּיר בּוֹ עֵין אַחַת
יּוֹתֵר מֵאַחֶרֶת מְעַט. הָעוֹר שֶׁעַל
הָעֵין מְכַסֶּה בְּשַׁעֲרוֹת רַבּוֹת, הָעֵין
מְכַחֶלֶת וְלֹא מִסְתַּפֵּל יִשָּׁר, זֶהוּ
הָאָדָם הַמְזַמֵּן לְכַף וְהָרְאוּי לוֹ.
וְעַל זֶה כְּתוּב בְּיַד אִישׁ עֲתִי.

בְּגוֹשׁ חֲלָב הָיָה אָדָם, שֶׁבָּכַל
מְקוֹם שֶׁמִּפְּהָ בִּידוֹ, הָיָה מֵת, וְלֹא
הָיוּ אָנָּשִׁים מְתַקְרָבִים אֵלָיו.
בְּסוּרְיָה הָיָה אָדָם, שֶׁבָּכַל מְקוֹם
שֶׁבּוֹ הִסְתַּפֵּל, אֶפְלוּ לְטוֹב, הַכֹּל
הִתְהַפֵּף לְרַע. יוֹם אֶחָד הָיָה אִישׁ
אֶחָד הוֹלֵךְ בְּשׁוּק, וְהָיוּ פָּנָיו
מְאִירוֹת. בָּא אוֹתוֹ אִישׁ וְהִסְתַּפֵּל
בּוֹ, וְנִבְקָעָה עֵינוֹ. מִשׁוּם כֶּף לְכֹל
הָיָה אָדָם מוֹכֵן, לָזֶה וְלָזֶה. וְעַל
זֶה כְּתוּב טוֹב עֵין הוּא יְבָרֶךְ, אֵל
תִּקְרִי יְבָרֶךְ אֵלָא יְבָרֶךְ.

וְלִמְדוֹנֵי, הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ
לְמַדְבָּר, כְּשֶׁהִגִּיעַ שָׁם אוֹתוֹ שְׁעִיר,
הָיָה עוֹלָה לְהָר, וְדוֹחָה אוֹתוֹ
בְּשִׁתֵּי יָדָיו, וְלֹא הָיָה מְגִיעַ לְחֻצֵי
הָהָר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה אֵיבָרִים אֵיבָרִים,
וְאוֹתוֹ אִישׁ הָיָה אוֹמֵר: כֶּף יִמְחוּ
עֲוֹנוֹת עִמָּךְ גּוֹי. וּמִשׁוּם שְׁעוֹלָה
אוֹתוֹ קִטְגוֹר וְנַעֲשֶׂה סִנְגוֹר שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, אִזּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אֵת כֹּל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹל מַה
שֶׁכְּתוּב בְּאוֹתָם פְּתָקִים שֶׁלְמַעְלָה
לְהַזְכִּיר אֵת חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, הוּא
נוֹטֵל אוֹתָם וְזוֹרֵק אוֹתָם כְּמוֹ זֶה
לְמְקוֹם שֶׁנִּקְרָא מְצוֹלוֹת יָם. זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב (מִיכָה ז) וְתִשְׁלִיךְ בַּמְּצָלוֹת
יָם כֹּל חֲטָאֵתָם.

רַעִיָא מְהִימָנָא

מְצוּחָה זוֹ, שֶׁיַּעֲבֹד הִכְהֵן הַגְּדוֹל אֵת
עֲבוֹדַת אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ,
וְלְשַׁלַּח שְׁעִיר לְעֶזְאֵזֶל. הַסּוּד הַזֶּה
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, כְּדִי שִׁפְרֹד מִהֶעָם

אוֹךְ הֶקָא וְשַׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֲתִי, דְּהוּא זְמִין
לְהָאִי. וְרָשִׁים לְהָאִי, וְכִהְנָא הָוָה
אֲשַׁתְּמוּדַע בִּיה, חַד עֵינָא יְתִיר מֵאַחֶרָא פּוֹרְתָא.
סוּרְטָא דְעַל עֵינָא אֲתַחְפִּיא בְּשַׁעֲרֵין סְגִיאִין.
מִכְּחָלָא עֵינָא, וְלֹא מִסְתַּפֵּל בְּמִישָׁר. הָאִי הוּא
בַר נֶשׁ זְמִין לְהָאִי, וְכַדְקָא חֲזִי לִיה. וְעַל דָּא
כְּתִיב בְּיַד אִישׁ עֲתִי.

בְּגוֹשׁ חֲלָבָא הָוָה בַר נֶשׁ, דְּבָכַל אֲתֵר דְמַחֵי
בִּידוּי, הָוָה מֵיֵת, וְלֹא הָוּוּ בְּנֵי נֶשָׂא
מְקַרְבִין בְּהַדְיָה. בְּסוּרְיָא הָוָה בַר נֶשׁ, דְּבָכַל
אֲתֵר דְאִסְתַּפֵּל אֶפְלוּ לְטַב, כֹּלָא אֲתַהֲפֵף
לְבִישׁ. יוֹמָא חַד הָוָה חַד בַר נֶשׁ אֲזִיל בְּשׁוּקָא,
וְהָוּוּ אֲנַפּוּי נְהִירִין. אֲתָא הֵהוּא בַר נֶשׁ וְאִסְתַּפֵּל
בִּיה, וְאֲתַבְקַע עֵינֵיה. בְּגִין כֶּף, כֹּלָא הָוָה בַר
נֶשׁ זְמִין, לְהָאִי וְלְהָאִי. וְעַל דָּא כְּתִיב טוֹב עֵין
הוּא יְבָרֶךְ, אֵל תִּקְרִי יְבָרֶךְ אֵלָא יְבָרֶךְ.

וְתַנְאָא, הָאִי בַר נֶשׁ דְּהָוָה אֲזִיל לְמַדְבָּרָא, כַּד
מָטָא בִּיה בְּהֵהוּא שְׁעִירָא הָוָה סְלִיק
לְטוּרָא, וְדַחֵי לִיה בְּתַרִין יְדוּי. וְלֹא הָוָה נַחִית
לְפַלְגוֹת טוּרָא, עַד דְאֲתַעֲבִיד שְׁיִיפִין שְׁיִיפִין.
וְהֵהוּא בַר נֶשׁ הָוָה אָמַר, כֶּף יִמְחוּ עֲוֹנוֹת עִמָּךְ
וְכוּ'. וּבְגִין דְסְלִיק הֵהוּא קִטְיִגוּרְיָא וְאֲתַעֲבִיד
סְנִיגוּרְיָא דִישְׂרָאֵל, כְּדִין קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, כֹּל
חוֹבֵיֵהוּ דִישְׂרָאֵל, וְכֹל מַה דְכְּתִיב בְּאֵינוֹן
פְּתָקִין דְלְעִילָא, לְאַדְפְּרָא חוֹבֵיֵהוּ דְבְנֵי נֶשָׂא,
נְטִיל לוֹן וְרַמִּי לוֹן פְּהָאִי גּוֹוֹנָא, לְאַתֵּר דְאֲתַקְרִי
מְצוֹלוֹת יָם. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מִיכָה ז) וְתִשְׁלִיךְ
בַּמְּצוֹלוֹת יָם כֹּל חֲטָאֵתָם.

רַעִיָא מְהִימָנָא

שֶׁקוּרָא דָא, לְמַפְלַח כְּהֵנָא רַבָּא פּוֹלְחָנָא דְהֵהוּא יוֹמָא
כְּמַה דְאַצְטְרִיךְ, וְלִמְשַׁלַּח שְׁעִיר לְעֶזְאֵזֶל. רַזָּא

דָא כְּמַה דְאַתְּ אָמַר, בְּגִין לְאַתְפְּרָשָׁא מַעֲמָא קְדִישָׁא, וְלֹא יִתְבַע חוֹבֵיֵהוּן קָמִי מְלָפָא. וְלֹא

הקדוש ולא יתבע את חטאי־הם
לפני המלך ולא יקטרג עליהם,
שהרי אין לו תקף ושלטון (כה)
אלא רק כשמתחזק הרגז
מלמעלה, ובאותו דורון מתהפף
אחר כך לאפוטרופוס עליהם,
ועל כן נדחה מלפני המלך. והרי
בארנו, משום שהוא קץ כל בשר.
והעם הקדוש נותנים לו כמו
שהוא צריך ששעיר, וסוד זה -
(בראשית כו) הן עשו אחי איש שעיר.

כמו שהוא בצד הקדשה זכר
ונקבה, אף כך בצד הטמאה זכר
ונקבה. משל אומרים, זרק עצם
לכלב, והוא ילחץ את עפר רגלך.
שאלו את בן זומא, האם לסרס
כלב? אמר להם, (ויקרא כב)
ובארצכם לא תעשו, כל
שבארצכם לא תעשו. כמו
שהעולם צריך את זה, כך צריך
העולם את זה. ועל זה נאמר,
(בראשית א) והנה טוב מאד - זה
מלאך המות, אין לבטלו מן
העולם, שהעולם צריך אותו. אף
על גב שפתוב בו (ישעיה נב)
והפלבאים עזי נפש לא ידעו
שבצעה וגו', לא יתבטלו מן
העולם. הפל צריך, טוב ורע.

וכמו כן יש לנו ביום הזה לזרק
עצם לכלב, עד שהוא גורר, יפנס
מי שיפנס להיכל המלך, ואין מי
שימחה בידו. אחר כך יכשפש
בזנבו.

מה פתוב? והתודה עליו את כל
עונת בני ישראל, וכתוב ונשא
השעיר עליו את כל עונתם. כיון
שהוא רואה את השעיר הזה,
תשוקתו אליו ולהתפקן עמו,
ולא יודע מאותם החטאים
שנוטל השעיר. הוא שב אל
ישראל, רואה אותם בלי חטאים,

בלי פשעים, שהרי כלם שורים על ראש השעיר, עולה למעלה ומשבח אותם לפני הקדוש ברוך
הוא. והקדוש ברוך הוא רואה את עדות אותו המקטרג, והואיל ותשוקתו לרחם על עמו, אף
על גב שהוא יודע את כל המעשה, הוא חס על ישראל.

יקטרג עליהו, דהא לית ליה תקיפו ושולטנו, (בה) פר
כד אפקף רוגזא מלעילא, ובההוא דורונא אתהפף לבתר
אפוטרופוסא עליהו, ועל דא אתדחייא מקמי מלכא.
והא אוקימנא, בגין דאיהו קץ כל בשר.

ועמא קדישא יחבין ליה כמה דאצטריך ליה שעיר,
ורזא דא (בראשית כו) הן עשו אחי איש שעיר. כמה
דאיהו בסטר דקדושה דכר ונוקבא, אוף הכי בסטר
מסאבו דכר ונוקבא. מתלא אמרי, לכלבא ארמי ליה
גרמא, ילחץ עפרא דרגלך.

שאלו לכן זומא, מהו לסרוסי כלבא. אמר להם, (ויקרא
כב) ובארצכם לא תעשו, כל שבארצכם לא תעשו.
כמה דאצטריך עלמא להאי, הכי אצטריך עלמא להאי.
ועל דא אתמר, (בראשית א) והנה טוב מאד דא מלאך המות.
לית לבטלא ליה מן עלמא, עלמא אצטריך ליה, אף על
גב דכתיב ביה, (ישעיה נו) והפלבאים עזי נפש לא ידעו
שבצעה וגו', לא יתבטלון מן עלמא. כלא אצטריך טוב
ורע.

ובגניי כף אית לן ביומא דא למרמי ליה גרמא לכלבא,
עד דאיהו גריר, ייעול מאן דייעול לגבי היכלא
דמלכא, ולית מאן דימחי בידוי. לבתר יכשפש ליה
בזנביה.

מה פתיב והתודה עליו את כל עונות בני ישראל, וכתוב
ונשא השעיר עליו את כל עונותם. כיון דאיהו חמי
האי שעיר. תיאובתיה לגביה, ולא שפכללא בהדיה, ולא
ידע מאינן חובין דקא נטיל שעיר. תב לגבייהו דישראל,
חמי לון כלא חובין, כלא פשעין, דהא כלוהו שראן
ברישא דשעיר, סליק לעילא, ושבח לון קמי קדשא בריך
הוא. וקודשא בריך הוא חמי סהדותא דההוא מקטרגא,
והואיל ותיאובתיה לרחמא על עמיה, אף על גב דאיהו
ידע כל עובדא, חס עלייהון דישראל.

בלי פשעים, שהרי כלם שורים על ראש השעיר, עולה למעלה ומשבח אותם לפני הקדוש ברוך
הוא. והקדוש ברוך הוא רואה את עדות אותו המקטרג, והואיל ותשוקתו לרחם על עמו, אף
על גב שהוא יודע את כל המעשה, הוא חס על ישראל.

והכל שורה על זה, כדי שלא יעורר את סוד הדין מלמעלה, וזה יתחזק וישמדו בני העולם, שהרי זה בא מצד הדין הקשה, ואם זה יתעורר, הוא מתעורר בחטאי בני האדם, שהרי אין לו התעוררות לעלות למעלה לעורר דין קשה רק משום חטאי בני אדם. שהרי בשעה שאדם עושה חטא, זה מתאסף, וכמה אלפים מסייעים שלו, ומתכנסים שם ונוטלים אותו ועולים למעלה. הרחמן יצילנו. ועל הכל נותן הקדוש ברוך הוא עצה לישראל להנצל מכל הצדדים, ועל זה כתוב, (תהלים קמח) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו.

(עד כאן הרעיא מהימנא.)

למדנו ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת. ומאת עדת, כדי שהיה מכלם ויתפפר לכלם, שהרי כל חטאי בני ישראל כאן תלויים, וכלם מתפפרים בזה, ולא מספיק מאיש אחד. ומאיה מקום נלקחים? מאותן קפות שבפזרה נוטלים שָׂכָר, ומביאים אותם מאותם דמים שהיו מכלם.

ואותו השעיר האחר, שהיה נשאר לקדוש ברוך הוא, עושים אותו חטאת בראשונה. והרי בארנו באיה מקום היה נקשר. ואחר כך מקריבים את אלה, והכל מתבשמים, וישאל נשאים צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא מכל החטאים שעשו וחסאו לפניו. זהו שכתוב פי ביום הזה יכפר עליכם וגו'.

עוד אמר רבי שמעון, (בראשית כז) ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק. מה הוא רומז? אלא ודאי שעשו איש שעיר, והוא מאותו שנקרא שעיר, שהרי מאותו צד הוא בא. ואנכי איש חלק - איש מאותו שחלק לכל שאר העמים

ובלא שריא בדא, בגין דלא יתער רזא דדינא מלעילא, ויתקף האי וישתצון בני עלמא, דהא דא מסטרא דדינא קשיא קא אתי. ואי יתער האי, בחובי בני אנשא אתער. דהא לית ליה אתערין לסלקא לעילא לאתערין דינא קשיא בר בדיל חובי בני נשא. דהא בשעתא דבר נש עביד חובא, אתפנש האי, וכמה אלה סייען דיליה, ומתפנפי תמן, ונטלי ליה, וסלקי לעילא רחמנא לישזבן. ועל פלא יהב קדשא בריה הוא עיטא לישראל לאשתזבא מפל סטריין. ועל דא כתיב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שני' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא.)

האנא, (ויקרא טז) ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת, ומאת עדת, בגין דיהא מפלהו, ויתפפר לכלהו. דהא כל חוביהו דבני ישראל הכא תליין, וכלהו מתפפרי בדא. (דף ט"ד ע"א) ולא סגי מפר נש חד. ומאן אתר אתנסיבו מאינון קופין דבעזרה נטלין אגרא, ואייתי להו מאינון דמי דהוו מפלהו.

וההוא שעירא אחרא, דהוה אשתאר לקודשא בריה הוא, עבדין ליה חטאת בקדמיתא. והא אוקימנא באן אתר הוה מתקשרא. ולבתר דא מתקרבין הני, ומתבסמין פלא, ואשתארו ישראל זכאין קמי קדשא בריה הוא, מפל חובין דעבדו וחבו קמיה. הדא הוא דכתיב פי ביום הזה יכפר עליכם וגו'.

הו אמר רבי שמעון, (בראשית כז) ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק. מאי קא רמיזא, אלא ודאי עשו איש שעיר, הוא מההוא דאקרי שעיר, דהא מההוא סטרא אתי. ואנכי איש חלק: גבר מההוא דפליג לכל שאר עמין רברבין ממנן. שנקרא שעיר, שהרי מאותו צד הוא בא. ואנכי איש חלק -

ממנים גדולים, שכתוב (דברים ד) אשר חלק ה' אליהם אתם, וכתוב (שם לב) כי חלק ה' עמו וגו'. עוד איש חלק, משני שעירים, ונשא אחד. שהפנה חלק אותם - אחד לחלקו, ואחד לקדוש ברוך הוא. למה? כדי שיטען על כתפו את כל חטאי יעקב, שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם, עונות תם.

למדנו, באותו יום כמה פתחים פתוחים כנגד ישראל לקבל תפלותיהם. אשרי חלקם של ישראל, שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותם ולזכות אותם, זהו שכתוב כי ביום הזה וגו'. ביום הזה מתעטר הפהן בכמה עטרות. ביום הזה עבודת הפהן נכבדה וגדולה מכל העבודות. לכלם נותן חלק באותם הקרבנות של הקדוש ברוך הוא. ביום הזה מתעטר (מתעורר) החסד בעולם על ידי הפהן, מקריב את הקרבנות על חטאי העם, על חטאו בראשונה, ואחר כך על חטאי העם. הוא מקריב עולות עליו ועל העם, והרי בארנו את הדברים.

עד שהיו הולכים, ישבו בשדה אחת והתפללו. ירד ענן אחד של אש והקיף אותם. אמר רבי שמעון, הריני רואה שרצונו של הקדוש ברוך הוא פאן. נשב. ישבו והיו אומרים דברי תורה. פתח ואמר, (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, הא סתפלגא במלוי דשלמה מלפא, וכלהו (ס"א) בחכמה אמרן.

בא ראה, שלשה ספרי חכמה הוציא שלמה לעולם, וכלם בחכמה עליונה. שיר השירים - חכמה, קהלת - תבונה, ומשלי - כנגד חכמה כף הוא. קהלת כנגד

דכתיב, (דברים ד) אשר חלק יי' אליהם אותם, וכתוב (דברים לב) כי חלק יי' עמו וגו'. תו איש חלק, מתרי שעירים ואשתאר חדא. דכהנא פליג לה, חד לחולקיה, וחד לקודשא בריה הוא. אמאי. בגין דיטעין על כתפוי כל חובוי דיעקב, דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם, עונות תם.

תאנא, בההוא יומא כמה פתחין פתיחין לקבליהון דישראל לקבלא עלותיהון. זפאה חולקיהון דישראל, דהא קדשא בריה הוא בעא לזפאה לון, ולדפאה לון, דהא הוא דכתיב כי ביום הזה יכפר וגו'. בהאי יומא אתעטר פהנא בכמה עטרין. בהאי יומא פולחנא דכהנא יקירא ורב מפל פולחנין. לכלא יתב חולקא באינון קרבנין דקודשא בריה הוא. בהאי יומא אתעטר (ס"א) חסד בעלמא על ידא דכהנא, מקרב קרבנין על חוביהון דעמא. על חוביה בקדמיתא, ולבתר על חוביהון דעמא. מקרב עלוון עליה ועל עמא והא אוקימנא מלי.

עד דהוו אזלי, יתבו בחד חקל, וצלו. נחת חד עננא דאשא, ואסחר לון. אמר רבי שמעון, הא חמינא דקודשא בריה הוא רעותא דיליה הכא. גיטיב. יתבו והוו אמרי מלי דאורייתא. פתח ואמר, (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, הא סתפלגא במלוי דשלמה מלפא, וכלהו (ס"א) בחכמה אמרן.

הא חזי תלת ספרין דחכמתא אפיק שלמה לעלמא, וכלהו בחכמתא עלאה. שיר השירים חכמה, קהלת תבונה, ומשלי דעת. לקבל תלת אליון, עבד תלת ספרים. שיר דעת. כנגד שלשת אלה עשה שלשה ספרים. שיר השירים

תבונה כף הוא. משלי פנגד דעת.
במה זה נראה? אלא כל אותם
הפתובים הם בשני גונים, ראש
וסוף, שני גונים נראים.
וכשמשפלים בפתובים, זה כלול
בזה וזה כלול בזה, משום כף
שקול פנגד הדעת.

הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין
סופו ראשו, וכשהסתפלתו בו,
הכל כלול אחד עם אחד, בין
מסופו לראשו, בין מראשו
לסופו. שמועה טובה מארץ
מרחק מים קרים על נפש עיפה.
מים קרים על נפש עיפה ושמועה
טובה מארץ מרחק, וזה וזה נחת
רוח. כמו שזה נחת רוח, כף זה
נחת רוח.

עד שהיו יושבים, בא איש אחד
ואמר, אשתו של רבי שמעון
נרפאה מחלה. והחברים שמעו
קול, שהקדוש ברוך הוא מחל
לאותם חטאי הדור. אמר רבי
שמעון, הרי התקיים כאן הפסוק,
ושמועה טובה מארץ מרחק, כף
זה נחת רוח, כמו מים קרים על
נפש עיפה. אמר להם, נקום ונלך,
שהקדוש ברוך הוא מרחיש לנו
נסים.

פתח ואמר, מים קרים על נפש
עיפה - זו התורה. שכל מי שזוכה
לעסק בתורה ומרוה ממנה את
הנפש, מה כתוב? ושמועה טובה
מארץ מרחק. הקדוש ברוך הוא
מכריו עליו כמה טובות להיטיב
לו בעולם הזה ובעולם הבא. זהו
שכתוב ושמועה טובה. מאיזה
מקום? מארץ מרחק, ממקום
שהקדוש ברוך הוא היה רחוק
ממנו בתחלה, ממקום שהיה
אדם בשנאה עמו בתחלה,
שכתוב (איוב ב) וארץ מתקוממה
לו, מאותו מקום שמקדימים לו

השירים פנגד חכמה הכי הוא. קהלת לקבל
תבונה, הכי הוא. משלי לקבל דעת. במאי
אתחזי. אלא כל אינון קראי בתרי גוויי אינון,
רישא וסיפא תרי גוויי אתחזי. וכד מסתפלי
קראי, דא כליל בדא, ודא כליל בדא, בגין
כף שקיל לקבליה דדעת.

האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאן סיפיה
רישיה. וכד אסתפלנא ביה, פלא כליל
חד בחד, בין מסיפיה לרישיה, בין מרישיה
לסיפיה. שמועה טובה מארץ מרחק מים
קרים על נפש עיפה. מים קרים על נפש עיפה
ושמועה טובה מארץ מרחק, ודא ודא נייחא
דרוחא, כמה דהאי נייחא דרוחא, כף האי
נייחא דרוחא.

עד דהוו יתבי, אתא חד בר נש, אמר, אנתו
דרבי שמעון אתסיאת ממרעהא. וחבריאי
שמעו קלא, דקודשא בריך הוא שבק לאינון
חובי דדרא. אמר רבי שמעון, הא אתקיים
הכא קרא, ושמועה טובה מארץ מרחק, הכי
הוא נייחא דרוחא, כמו מים קרים על נפש
עיפה. אמר להו נקום ונזיל דקודשא בריך
הוא ארחיש לן בנסין.

פתח ואמר, מים קרים על נפש עיפה, דא
אורייתא. דכל מאן דזכי למלעי
באורייתא, ומרוי נפשא מנה, מה כתיב
ושמועה טובה מארץ מרחק. קדשא בריך הוא
אכריו עליה כמה טובאן לאוטבא ליה בעלמא
דין ובעלמא דאתי. הדא הוא דכתיב, ושמועה
טובה, מאן אתר מארץ מרחק, מאתר דקודשא
ברוך הוא הוה רחיק מגיה בקדמיתא, מאתר
דהוה בר נש בדבבו עמיה בקדמיתא, דכתיב,
(איוב ב) וארץ מתקוממה לו, מההוא אתר (דק"ט ט"ד)

ע"ב) מקדימין ליה שלם, הדא הוא דכתיב, מארץ מרחק. וכתוב (ירמיה לא)

שְׁלוֹם, זֶהוּ שְׁפָתוֹב מֵאַרְץ מִרְחֹק.
וְכַתוֹב, (ירמיה לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה
לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבְּתִיךָ עַל כֵּן
מִשְׁכַּתִּיךָ חֹסֵד.

וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'
וְכִפֵּר עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח
וְאָמַר, (תהלים ו) מִזְמוֹר לְאֶסְפָּה אֶל
אֱלֹהִים ה' דָּבַר וַיִּקְרָא אֶרְצָן
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. לְמַדְנֹו,
אֶלְף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים רַבּוּא
בְּעַלֵי שִׁירָה מִזְמָרִים לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא כְּשֶׁמְאִיר הַיּוֹם. וְאֶלְף וַחֲמִשׁ
מֵאוֹת וְאַרְבַּעִים וְשִׁמוֹנֶה
בְּצִהְרִים. וְאֶלְף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת
וְתִשְׁעִים אֶלְף רַבּוּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
שְׁנִקְרָאת בֵּין הָעַרְפִּים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּשֶׁמְאִיר הַיּוֹם,
כָּל אוֹתָם בְּעַלֵי יְכֻבָּה מִשְׁבָּחִים
בְּדַבְרֵי תִשְׁבָּחוֹת כְּנֶגֶד הַבְּקָר הַזֶּה.
(כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר) שְׁכֶשֶׁתְּעוֹרֵר הַבְּקָר
הַזֶּה, כָּלֵם מִתְבַּשְׂמִים, וְהִדִּין
שׁוֹכֵף, וְאוֹמְרִים תִּשְׁבָּחוֹת. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (איוב לט) בְּרֶן יַחַד פְּכָבִי בְקָר
וַיִּרְעִעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וְאוֹתוֹ זְמַן
(אֲמוֹנָה) שְׁמִחָה וּבְרִכּוֹת נִמְצְאִים
בְּעוֹלָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיר
אֶת אַבְרָהָם לְהַחֲיוֹתוֹ, וּמִשְׁתַּעֲשַׁע
עִמּוֹ וּמִשְׁלִיטוֹ בְּעוֹלָם. וּמִיָּנִין לָנוּ
שֶׁהַבְּקָר הַזֶּה הוּא שֶׁל אַבְרָהָם?
שְׁפָתוֹב (בראשית יט) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם
בַּבְּקָר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל בֵּין הָעַרְפִּים, כָּל
אוֹתָם אֶלְף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים
אֶלְף רַבּוּא בְּעַלֵי יִלְלָה נִקְרָאִים,
וּמְזָמְרִים בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְהַקְטָטָה
שׁוֹרָה בְּעוֹלָם. וְאוֹתָהּ שְׁעָה
הַהֲתַעוֹרְרוֹת שְׁמַעִיר הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת יִצְחָק, וְעוֹמֵד וְדִן
אֶת הָרָשָׁעִים שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה, וְשִׁבְעָה נִהְרֹת אֵשׁ
זוֹרְמִים וַיִּזְצָאִים וַחֲלִים עַל רֵאשֵׁי
הָרָשָׁעִים, וְשִׁלְהָבוֹת גְּחָלִים שֶׁל
אֵשׁ מִתְעוֹרְרוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה.
וְהַיּוֹם פּוֹנֶה, וְרָשָׁעֵי הַגִּיהֵנּוּם צוֹנְחִים

מִרְחֹק יִי נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבְּתִיךָ עַל
כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֹסֵד. (כאן חסד).

וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יִי וְכִפֵּר עָלָיו.
(ויקרא ט"ז) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ו)
מִזְמוֹר לְאֶסְפָּה אֶל אֱלֹהִים יִי דָבַר וַיִּקְרָא אֶרְצָן
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. תֵּאֵנָא, אֶלְף וַחֲמִשׁ
מָאָה וַחֲמִשִּׁין רַבּוּא מְאִרֵי שִׁירָתָא, מִזְמָרִין
לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כַּד נִהִיר יְמָמָא. וְאֶלְף
וַחֲמִשׁ מָאָה וְאַרְבַּעִין וְתִמְנִיָּא בְּטִיְהֵרָא. וְאֶלְף
וַחֲמִשׁ מָאָה וְתִשְׁעִין אֶלְף רַבּוּא בְּהֵיא שְׁעַתָּא
דְּאִקְרֵי בֵּין הָעַרְפִּים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כַּד נִהִיר יְמָמָא, כָּל אֵינוֹן מְאִרֵי
דִּיבְבָא, מִשְׁבָּחִין בְּמַלֵי תִשְׁבָּחוֹן, לְקַבְּלֵיהּ
דְּהֵאֵי בְקָר. (ס"א כַּד אֲתַעֵר, דְּכַד) דְּכַד אֲתַעֵר הֵאֵי בְקָר,
כְּלָהוּ מִתְבַּסְּמִין, וְדִינָא אֲשֶׁתְּכִיךָ, וְאִמְרִין
תִּשְׁבָּחוֹן. הֵדָא הוּא דְכַתִּיב, (איוב לח) בְּרֶן יַחַד
פְּכָבִי בְקָר וַיִּרְעִעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וְהֵהוּא זְמַנָּא,
(הַיְמִנוּתָא) חֲדוּוֹתָא וּבְרַפְאֵן מִשְׁתַּפְּחִין בְּעַלְמָא,
וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַעֵר לְאַבְרָהָם לְאַחֲיָא
לֵיהּ, וְאַשְׁתַּעֲשַׁע בֵּיהּ, וְאַשְׁלִיטָהּ בְּעַלְמָא.
וּמָנָא לָן דְּהֵאֵי בְקָר דְּאַבְרָהָם הוּא. דְכַתִּיב
(בראשית יט) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבְּקָר.

בְּהֵוּא זְמַנָּא דְבֵין הָעַרְפִּים, כָּל אֵינוֹן אֶלְף
וַחֲמִשׁ מָאָה וְתִשְׁעִין אֶלְף רַבּוּא מְאִרֵי
דִּילְלָה אֶקְרוּן, וּמִזְמָרִין בְּהֵיא שְׁעַתָּא,
וּקְטָטוֹתָא שְׁרִיָּא בְּעַלְמָא, וְהֵהִיא שְׁעַתָּא
אֲתַעֲרוֹתָא דְאֲתַעֵר קְדֻשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִצְחָק,
וְקָם וְדָאִין לְחִיבֵיָּא דְעַבְרִין עַל פְּתַגְמֵי
אוֹרִייתָא, וְשִׁבְעָה נִהִירֵי אֲשָׁא נִגְדִין וְנִפְקִין
וְחָלִין עַל רִישֵׁיהוֹן דְּרִישֵׁיעֵיָּא, וְשִׁלְהוּבֵי
גוּמְרִין דְּנוֹרָא מִתְעֲרִין מְעִילָא לְתַתָּא, וְכַדִּין
תַּב אַבְרָהָם לְאַתְרֵיהּ. כְּמָה דְאֵתָּא אָמַר, (בראשית
וְאֵז שֶׁב אַבְרָהָם לְמַקְוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַאֲבָרָהָם שָׁב לְמַקְוֹמוֹ.

וְאוֹמְרִים: (ירמיהו ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צְלִילֵי עָרֹב. וְאוֹתָהּ שָׁעָה צְרִיף אָדָם לְהִזְהַר בְּתַפְלַת הַמְּנַחָה.

בְּזֶמֶן שְׂמִינֵי הַלַּיְלָה, אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעִים וּשְׂמוֹנֶה נִקְרָאִים מַחוּץ לְפָרְכַת וְאוֹמְרִים שִׁירָה. אַז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינָיִם שְׁלֹמֶטָה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְאֵלֶּה אוֹמְרִים שִׁירָה עַד שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה מִשְׁמֶרֶת וַחֲצִי. אַחַר שֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, מְזַדְּמָנִים כָּל הָאֲחָרִים כְּאֶחָד וְאוֹמְרִים תְּהִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו ט) וְתִהְיוּ תְּהִלּוֹת ה' יִבְשְׂרוּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנִּמְצָא רְצוֹן בְּבִקְרָה, תְּהִלּוֹת ה' מִבְּשָׂרִים.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אַחַר שְׂרוּחַ הַצֶּפּוֹן הַתְּעוֹרְרָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְהִלְכָה לָהּ, מִבְּשָׂרִים תְּהִלּוֹת עַד שֶׁיָּבֵא הַבִּקְרָה, וּמִתְעוֹרֵר הַבִּקְרָה הַזֶּה, וְאֵז שְׂמִחָה וּבְרָכוֹת נִמְצָאִים בְּעוֹלָם. לְמַדְּנֵנוּ, אָמַר רַבִּי אֲבָא, כָּלֶם כָּךְ, וּמַעַל כָּלֶם שְׁלֹשָׁה שָׁרִים. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַבִּקְרָה הַזֶּה וּמִתְעוֹרְרִים תְּשֻׁבָחוֹת עַל כָּל אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים רְבוּא, מִתְמַנֶּה עֲלֵיהֶם מִמֶּנֶּה אֶחָד, וּשְׂמוֹ הַיָּמִן, כְּנֶגֶד שְׁלֹמֶטָה, וְתַחַת יָדוֹ שָׂרִים מְמַנִּים עֲלֵיהֶם לְתַקֵּן שִׁיר. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמִּתְעוֹרֵר זְמַן שֶׁל בֵּין הָעַרְבִים וּמְזַמְרִים כָּל אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמֵשִׁים אֶלֶף רְבוּא בְּעֵלֵי הַלַּיְלָה, מִתְמַנֶּה עֲלֵיהֶם מִמֶּנֶּה אֶחָד, וּשְׂמוֹ יְדוּתוֹן, כְּנֶגֶד שְׁלֹמֶטָה, וְתַחַת יָדוֹ מְמַנִּים עֲלֵיהֶם שָׂרִים לְתַקֵּן אוֹתוֹ הַזָּמֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כה) זְמִיר עֲרִיצִים. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׂמִינֵי הַלַּיְלָה, מִתְעוֹרְרִים כָּל אוֹתָם שְׂמִחוּץ לְפָרְכַת, וְאֵז הַכֹּל שׁוֹכֵף, וּפְתַח לֹא נִמְצָא, וְהַדִּינָיִם שְׁלֹמֶטָה

יח) וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקְוֵמוֹ. וְיוֹמָא אֲתַפְּנִי, וְחֲתִיבִי גִיהֶנָם צְוֹחִין וְאַמְרִין (ירמיהו ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צְלִילֵי עָרֹב. וְהִיא שְׁעָתָא, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַזְדַּהֲרָא, בְּצִלּוֹתָא דְמְנַחָה.

בְּזֶמֶן דְּמִטִּי לִילֵיאַ אֵינוֹן אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מָאָה וְאַרְבַּעִין וְתַמְנֵיא, אֶקְרוּן מִבְּרָא לְפָרוּכְתָא, וְאַמְרִין שִׁירְתָא. כְּדִין דִּינִין דִּלְתַתָּא מִתְעָרִין, וְאַזְלִין וְשִׂאטִין בְּעֵלְמָא, וְאַלִין אֲמַרִין שִׁירְתָא. עַד דִּיתְפְּלִיג לִילֵיאַ מִשְׁמֶרֶה וּפְלָגָא. בְּתַר דִּיתְפְּלִיג לִילֵיאַ מְזַדְּמָנִי כְּלֵהוּ אֲחָרִינִי כַחֲדָא, וְאַמְרִי תְּהִלּוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיהו ט) וְתִהְיוּ תְּהִלּוֹת יי' יִבְשְׂרוּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כַּד רַעוּא אֲשַׁתְּכַח בְּצַפְרָא, תְּהִלּוֹת יי' מִבְּשָׂרִין.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בְּתַר דִּירוּחָא דְצֶפּוֹן אֲתַעַר בְּפִלְגוֹת לִילֵיאַ וְאַזִּיל לֵיהּ, תְּהִלּוֹת מִבְּשָׂרִי, עַד דִּייתִי צַפְרָא, וְאַתַּעַר הַאי בִּקְרָה, כְּדִין חֲדוּתָא וּבְרַכָּאן אֲשַׁתְּכַח בְּעֵלְמָא.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּלֵהוּ הָכִי, וְעֵילָא מְנַהוֹן סָרְכִין תְּלַתָּא. בְּהִיא שְׁעָתָא דְאַתַּעַר הַאי בִּקְרָה, וּמִתְעָרִין תְּשֻׁבָחוֹן, כָּל אֵינוֹן אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מָאָה וַחֲמִשִּׁין רְבוּא, אֲתַמְנָא עֲלֵייהוּ חַד מְמַנָּא, וְהֵימָן שְׂמִיָּה לְקַבְּלֵיהּ דִּלְתַתָּא, וְתַחַת יָדֵיהּ סָרְכִין מְמַנֵּן עֲלֵייהוּ לְאַתְקַנָּא שִׁירְתָא. בְּהִיא שְׁעָתָא דְאַתַּעַר זְמַנָּא דְבֵין הָעַרְבִים, וְזַמְרִין כָּל אֵינוֹן אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מָאָה וַחֲמִשִּׁין אֶלֶף רְבוּא מְאַרִי דִּילְלָהּ, אֲתַמְנָא עֲלֵייהוּ חַד מְמַנָּא וִידוּתוֹן שְׂמִיָּה, לְקַבְּלֵיהּ דִּלְתַתָּא, וְתַחַת יָדֵיהּ סָרְכִין מְמַנֵּן עֲלֵייהוּ, לְאַתְקַנָּא הַהוּא זְמַרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיהו כה) זְמִיר עֲרִיצִים.

בְּהִיא שְׁעָתָא דְמִטִּי לִילֵיאַ, מִתְעָרִין כָּל אֵינוֹן דְּמִבְּרָא לְפָרוּכְתָא, כְּדִין שְׂכִיף כְּלָא, וּפְטָרָא לֹא אֲשַׁתְּכַח, וְדִינִין דִּלְתַתָּא מִתְעָרִין,

כְּלֵהוּ אֲתַמְנֵן כַּחֲדָא, אֵלִין

על אלין, עד דאתפליג ליליא. בתר דאתפליג ליליא, ומתפנשי כלהו, אתמנא עלייהו חד ממנא וכניש לכל משריין, כמה דאת אמר (במדבר *) מאסף לכל המחנות וגו', ואסף שמייה, לקבליה דלתתא, ותחות ידיה כל אינון סרכין ממנן, ומבשרי תהלות.

עד דאתי צפרא, פיון דאתי צפרא, קם ההוא נע"ר, יונק משדי אמייה, לדכאה להו, ועאל לשמשא. פד אתער בקר, פדין היא שעתא דרעוא, דאשתעי מטרוניתא במלפא, ומלפא משיך מגיה חד (דף ס"ה ע"א) חוטא דברפאן ופריס על מטרוניתא, ועל אינון דמזדווגי לה. מאן אינון דמזדווגי עמה. אינון דמשתדלי באורייתא בליליא, פד אתפלג.

רבי שמעון אמר, זכאה חולקיה מאן דאתי עם מטרוניתא, בשעתא דאתת לקבלא אנפי מלפא, לאשתעי ביה. ואשתכח עמה. בשעתא דאשיט מלפא ימינא, לקבלא למטרוניתא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קלט) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים. מאי אחרית ים. ההיא שעתא אחרית דההוא ים הוא. דכד אתפלג, שירותא הוה, ודינא הוה, והשתא אחרית הוא דילה, דמסתלקין דינהא. ועאלת בגדפוי דמלפא, היא וכל אינון דמזדווגין לה, הדא הוא דכתיב אשכנה באחרית ים.

ותאנא, כל אינון דמשתדלי באורייתא בשעתא דאתפליג ליליא. אשתתף בשכינתא וכד אתי צפרא, ומטרוניתא אתחברת עם מלפא, הוא אשתכח עמה עם מלפא. ומלפא פריס על פלהו גדפוי, הדא הוא דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

מתעוררים, כלם מתמנים פאחד אלה על אלה, עד שנחלק הלילה. אחר שנחלק הלילה וכלם מתפנסים, מתמנה עליהם ממנה אחד ומכנס את כל המחנות, כמו שנאמר (במדבר *) מאסף לכל המחנות וגו', ושמו אסף, פנגד שלמטה, ותחת ידו כל אותם שרים ממנים ומבשרים תהלות. עד שבא הבקר. פיון שבא הבקר, קם אותו נע"ר ויונק משדי אמו לטהר אותם, ונכנס לשמש. כשמתעורר הבקר, אז היא עת רצון שמדברת הגבירה עם המלך, והמלך מושך ממנו חוט אחד של ברכות ופורס על הגבירה ועל אותם שמזדווגים עמה. מי הם שמזדווגים עמה? אותם שמשתדלים בתורה בלילה, כשנחלק.

רבי שמעון אמר, אשרי חלקו של מי שבא עם הגבירה בשעה שבאה לקבל את פני המלך לדבר עמה, ונמצא עמה, בשעה שהמלך מושיט את ימינו לקבל את הגבירה. זהו שכתוב (תהלים קלט) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים. מי אחרית היים? אותה שעה אחרית של אותו ים היא. ששנחלק, היתה ראשית, והיה דין, ועכשו האחרית הוא שלה, שמשתלקים דיניה, ונכנסת לכנפי המלך היא וכל אותם שמזדווגים עמה. זהו שכתוב אשכנה באחרית ים.

ולמדנו, כל אותם שמשתדלים בתורה בשעה שנחלק הלילה, משתתפים עם השכינה. וכשבא הבקר והגבירה מתחברת עם המלך, הוא נמצא עמה עם המלך, והמלך פורס על כלם את כנפיו. זהו שכתוב (שם מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

למדנו, באותה שעה האבות
מזמנים עם הגבורה, ומקדימים
לדבר עמה ולהתחבר עמה,
והקדוש ברוך הוא מדבר עמה
עליהם, והוא קורא לה לפרס
עליה את כנפיו. זהו שכתוב (שם
ג) מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר
ויקרא ארץ וגו'. אל - זה אור
החכמה, ונקרא חסד. אלהים -
זו גבורה. יהוה - זו שלמות הכל,
רחמים. ועל זה - דבר ויקרא ארץ
וגו'.

רבי אלעזר היה יושב לפני רבי
שמעון אביו. אמר לו, הרי שנינו
אלהים בכל מקום הוא דין. יו"ד
ה"א וא"ו ה"א. יש מקום שנקרא
אלהים, כמו אדנ"י יהו"ה. למה
נקרא אלהים, והרי אותיות
הרחמים הן בכל מקום?

אמר לו, כך זה כתוב במקרא,
שכתוב (דברים ד) וידעת היום
והשבות אל לבבך כי ה' הוא
האלהים, וכתוב (מלכים א יח) ה'
הוא האלהים. אמר לו, דבר זה
ידעתי, שבמקום שיש דין יש
רחמים, ולפעמים במקום שיש
רחמים יש דין. אמר לו, בא וראה
שפכה זה, יהו"ה בכל מקום
רחמים. ובשעה שמהפכים
הרשעים רחמים לדין, אז כתוב
יהו"ה, וקוראים אותו אלהים.

אבר' בא ראה סוד הדבר, שלש
דרגות הן, וכל דרגה ודרגה
לבדה, ואף על גב שהכל אחד
ומקשרים באחד, ולא נפרדים זה
מזה. בא ראה, כל הנטיעות וכל
המאורות (שמלתהטים) כלם מאירים
ומתלהטים ונשקים ומתברכים
מאותו נהר ששופע ויוצא שהכל
כלול בו, ובו כלל הכל.

והנהר הזה נקרא א"ם לגן ומעל
לגן, משום שעדן משתתף עמה

האנא, בהיא שעתא, אבהן מזדמנין
במטרוניתא, וקדמין לאשתעי
בהדה, ולא תחברא עמה. וקודשא בריך הוא
מליל עמה בהו. והוא קארי לה לפרסא לה
גדפוי, הדיא הוא דכתיב, (תהלים ג) מזמור לאסף
אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ וגו'. אל: דא
נהירו דחכמתא, ואקרי חסד. אלהים: דא
גבורה. יהו"ה: דא שלימו דכלא, רחמי. ועל
דא, דבר ויקרא ארץ וגו'.

רבי אלעזר היה יתיב קמיה דרבי שמעון אבוי,
אמר ליה, הא תנינן אלהים בכל אתר
דינא הוא. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אית אתר
דאקרי אלהים, פגון (בראשית טו) אדנ"י יהו"ה.
אמאי אקרי אלהים, והא אתון רחמי אינון
בכל אתר.

אמר ליה, הכי הוא כתיב בקרא, דכתיב, (דברים
ד) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי'
הוא האלהים, וכתוב (מלכים א יח) ה' הוא
האלהים. אמר ליה מלה דא ידענא, דבאתר
דאית דינא, אית רחמי. ולזמנא, באתר דאית
רחמי, אית דינא. אמר ליה תא חזי דהכי הוא,
יהו"ה בכל אתר רחמי. ובשעתא דמהפכי
חייביא רחמי לדינא, כדין פתיב יהו"ה, וקרינן
ליה אלהים.

אבר' תא חזי רזא דמלה, תלת דרגין אינון,
וכל דרגא ודרגא בלחודוי, ואף על גב
דכלא חד, ומתקשרי בחד, ולא מתפרשי דא
מן דא. תא חזי, פלהו נטיען, וכל אינון בוצינין
(דמתלהטי) פלהו נהירין ומתלהטן ומשתקיין
ומתברכאן, מההוא נהרא דנגיד ונפיק, דכלא
כליל ביה, (תרי נוסחי) וכללא דכלא ביה.
והא נהרא אתקרי א"ם לגנתא, ועילא מגנתא,
בגין דעדן משתתף בהדה, ולא פריש מנה. ובגין כך, כל מבויעין

וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. וּמִשׁוּם כֶּף כָּל
הַמַּעֲיָנוֹת יוֹצְאִים וְשׁוֹפְעִים
וְנִשְׁקִים לְכָל עֶבֶר וּפּוֹתָחִים בָּהּ
פְּתָחִים, וְעַל כֵּן רַחֲמִים נִמְצְאִים
מִמֶּנָּה, וְרַחֲמִים פְּתוּחִים בָּהּ.
וּמִשׁוּם שְׁקוּרָאִים לָהּ אִם, נִקְבָּה
גְּבוּרָה, וְדִין יוֹצֵא מִמֶּנָּה. נִקְרָאת
רַחֲמִים לְבִדְהָ, הָרִי מִצְדֵּיהָ
מִתְעוֹרְרִים דֵּינִים, וּמִשׁוּם כֶּף
פְּתוּב בְּרַחֲמִים וְנִקְוֵד בְּדִין.
הָאוֹתִיּוֹת בְּרַחֲמִים, וְנִשְׁפָּע דִּין
מִצְדָּה, כְּמוֹ כֵן יְהו"ה, הִנֵּה דִרְגָה
אֲחַת.

דִּרְגָה שְׁנִיָּה - מִצְד הִרְאשׁוֹנָה הַזֹּה
יוֹצְאָת וּמִתְעוֹרְרָת דִּרְגָה אַחֲרַת
שְׁנִקְרָאת גְּבוּרָה, וְזֶה נִקְרָא
אֱלֹהִים בְּאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ מִמֶּשׁ.
וְהִרְאשִׁית (אחת) הִיא מִזְעִיר אֲנִפִּין,
וְכוּ נֶאֱחָזָה. וּמִשׁוּם שְׁנֶאֱחָזָה (ה)
בְּזֶה פְּתוּב ה' הָאֱלֹהִים, כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים, בְּאֵלוֹ הָאוֹתִיּוֹת, וְהוּא
אֶחָד, וְזוֹהִי דִרְגָה שְׁנִיָּה.

דִּרְגָה שְׁלִישִׁית - צִדְקָה. פְּתַר
אֲחֵרוֹן, הָרִי בֵּית דִּין שֶׁל הַמְּלָךְ.
וְלִמְדֵנוּ אֲדִנְיָ כֶּף פְּתוּב וְכֶף
נִקְרָא, וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת בְּשֵׁם
הַזֶּה, וְהַשֵּׁם הַזֶּה בְּמָקוֹם הַזֶּה
נִשְׁלַם, וְאֵלוֹ הֵן שְׁלֹשׁ דִּרְגוֹת
שְׁנִקְרָאוֹת בְּשֵׁמוֹת הַדִּין, וְהַכֹּל
נִקְשָׁר אֶחָד עִם אֶחָד בְּלִי פְּרוּד,
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

אָמַר לוֹ, אִם נוֹחַ לִפְנֵי אָבָא, הָרִי
שְׁמַעְתִּי עַל זֶה, שְׁכַתוּב (שמות א)
אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, וְלֹא עוֹמֵד בּוֹ.
אָמַר לוֹ, אֶלְעֶזֶר בְּנִי, הָרִי פְּרֻשׁוֹהָ
הַחֲבָרִים, וְעַכְשָׁו בְּדָבָר אֶחָד הַכֹּל
נִקְשָׁר.

וְכוּד הַדְּבָר כֶּף הוּא. אֶהְיֶה, זֶה
כָּלֵל שֶׁל הַכֹּל. שְׁפִשְׁבִּילִים
סְתוּמִים וְלֹא מִתְפָּרְשִׁים, וְכִלּוּלִים
בְּמָקוֹם אֶחָד, אֲזוֹ נִקְרָא אֶהְיֶה,
הַכָּלֵל שֶׁל הַכֹּל, סְתוּם וְלֹא נִגְלָה.
אֲחַר שְׁיִצְאָה מִמֶּנּוּ רֵאשִׁית וְאוֹתוֹ
נִהַר עֶבֶר לְמִשְׁךָ אֵת הַכֹּל, אֲזִי

נִפְקִין וְנִגְדִין וְאֲשַׁתְּקִיין לְכָל עֵיבָר. וּפְתַחֲיין
בָּהּ פְּתִיחֵן, וְעַל דָּא רַחֲמֵי מִנָּה מִשְׁתַּפְּחִין,
וְרַחֲמִין פְּתִיחֵן בָּהּ.

וּבְגִין דְּקָרִינֵן לָהּ אִם, נִיִּקְבָּא גְּבוּרָה, וְדִינָא
מִנָּה נְפִיק. אֶקְרִי רַחֲמֵי בְּלַחֲוֹדָהָ, הָא
מִסְטָרָהָ דִּינִין מִתְעַרְיין. וּבְגִין כֶּף פְּתִיב
בְּרַחֲמֵי, וְנִקְוֵד בְּדִינָא. אֲתוּוֹן בְּרַחֲמֵי, וְאֲתַנְגִּיד
דִּינָא מִסְטָרָהָ, כְּגוּוֹנָא דָּא יְהו"ה, הִיא דִּרְגָא
חַד.

דִּרְגָא תְּנִינָא, מִסְטָרָא דֵּהֲאִי קְדַמָּא, נְפִיק
וְאֲתַעַר דִּרְגָא אַחְרָא אֶקְרִי גְּבוּרָה, וְהִיא
אֶקְרִי אֱלֹהִים, בְּאֵלִין אֲתוּוֹן מִמֶּשׁ. וְשִׁירוּתָא
(חד) מִזְעִיר אֲנִפִּין הוּא, וּבִיָּה אֲתַאֲחִיד. וּבְגִין
דְּאֲתַאֲחִיד (הא) בְּהִיא, פְּתִיב יְי' הוּא הָאֱלֹהִים,
כִּי יְי' הוּא הָאֱלֹהִים, בְּאֵלִין אֲתוּוֹן, וְהוּא חַד,
וְדָא הוּא דִּרְגָא תְּנִינָא.

דִּרְגָא תְּלִיתָאָה, צִדְקָה. פְּתַרָא בְּתַרָּאָה, הִיא בִּי
דִינָא דְּמִלְכָּא. וְתַאנָּא אֲדִנְיָ הִכִּי כְּתִיב,
וְהִכִּי אֶקְרִי, וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּהִיא שְׁמָא אֲתַקְרִי.
וְהִיא שְׁמָא בְּאֲתַר דָּא אֲשַׁתְּלִים. וְאֵלִין אִינוּן
תְּלַת דִּרְגִין, דְּאֶקְרוּן בְּשִׁמְהוֹן דְּדִינָא. וְכִלְא
מִתְקַשָּׁר חַד בְּחַד בְּלֵא פְּרוּדָא, כְּמָה
דְּאוּקִימָנָא.

אָמַר לִיה, אִי נִיחָא קַמִּיה דְּאַבָּא, הָא שְׁמַעְנָא
בְּהִיא, דְּכַתִּיב, (שמות א) אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה,
וְלֹא קִיַּמָּא בִּיה. אָמַר לִיה אֶלְעֶזֶר בְּרִי, הָא
אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא, וְהַשְׁתָּא בְּחַד מְלָה אֲתַקְשָׁר
כִּלְא. (דף ס"ה ע"ב).

וְרָזָא דְּמְלָה הִכִּי הוּא. אֶהְיֶה, דָּא כִּלְא דְּכִלְא.
דְּכַד שְׁבִילִין סְתִימִין וְלֹא מִתְפָּרְשָׁן,
וְכִלְלִין בְּחַד אֲתַר. כְּדִין אֶקְרִי אֶהְיֶה, כִּלְא
כִּלְא, סְתִים וְלֹא אֲתַגְלִיָּא.

בְּתַר דְּנִפְק מִנִּיה שִׁירוּתָא, וְהִיא נִהַר אֲתַעַבְר

נקרא אשר אהיה. כלומר, על פן אהיה, אהיה מזמן להמשיך ולהוליד הכל. אהיה - כלומר, עכשו אני הוא הכלל של הכל, הכלל של כל פרט. אשר אהיה - שהתעברה האם, ועתידה להוציא את כל הפרטים ולגלות את השם העליון.

אחר כך רצה משה לדעת מהו פרט הדבר, עד שפרש ואמר אהיה (יהוה) - זהו פרט. וכאן לא כתוב אשר אהיה. ומצאתי בספרו של שלמה המלך, אשר - בקשר של עדון הממשלה נמצאת בחברותא עליונה, כמו שנאמר (בראשית ל) באשרי פי אשרוני בנות, אהיה עתידה להוליד.

בא וראה איך יורד מדרגה לדרגה להודיע את סוד השם הקדוש (להראות את הקדוש ברוך הוא) למשה. בראשונה אהיה, הכלל של הכל, הנסתר שלא התגלה כלל, כמו שאמרנו. וסימן - (משלי ח) ואהיה אצלו אמון וגו', וכתוב (איוב כח) לא ידע אנוש ערפה וגו'. אחר כך הוציא (סוד של הראשית העליונה, תחלת הכל ו) אותו הנקה, האם העליונה שהתעברה ועתידה להוליד. ואמר אשר אהיה, עתידה להוליד ולתקן הכל. אחר כך התחילה להוליד, ולא כתוב אשר, אלא רק אהיה. כלומר, עכשו יוציא ויתפקן הכל.

אחר שהכל יצא וכל אחד ואחד התפקן במקומו, עזב את הכל ואמר יהו"ה. זה פרט, וזה הקיום. ובאותה שעה ידע משה את סוד השם הקדוש הנסתר והנגלה, ונדבק במה שלא נדבקו שאר בני העולם. אשרי חלקו. בא רבי אלעזר ונשק ידו.

אמר לו, אלעזר בני, מפאן

והלאה הנהר שלא לכתב את השם הקדוש אלא פראוי. שכל מי שלא יודע לכתב את השם

לאמשכא פלא, פדין אקרי אשר אהיה. כלומר, על פן אהיה, אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא. אהיה: כלומר, השתא אנא הוא כלל פלא, כללא דכל פרטא. אשר אהיה: דאתעברת אימא, וזמינת לאפקא פרטין בלהו, ולא תגלייא שמא עלאה.

לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא, עד דפריש ואמר אהיה (ס"א יהוה), דא הוא פרטא, והכא לא כתיב אשר אהיה. ואשפחנא בספרא דשלמה מלכא, אשר: בקיטורא דעדונא קסטירא בחברותא עלאה אשתכת. פמה דאת אמר, (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות, אהיה זמינא לאולדא.

הא חזי היך נחית מדרגא לדרגא, לאודעא רזא דשמא קדישא (לאסוואה קדשא ברוך הוא) למשה. בקדמיתא אהיה, כללא דכלא, סתים דלא אתגלייא כלל, פמה דאמינא. וסימן, (משלי ח) ואהיה אצלו אמון וגו', וכתוב (איוב כח) לא ידע אנוש ערפה וגו'. לבתר אפיק (הוא דשירותא עלאה, ראשיתא דכלא ו) ההוא נהרא, אימא עלאה, אתעברת, וזמינא לאולדא. ואמר אשר אהיה, זמינא לאולדא, ולתקנא פלא. לבתר שארי לאולדא, ולא כתיב אשר, אלא אהיה: כלומר, השתא יפיק ויתפקן פלא.

בתר דנפיק פלא, ואתפקן פל חד וחד באתריה, שבק פלא, ואמר יהו"ה. דא פרטא, ודא קיומא. ובההיא שעתא ידע משה, רזא דשמא קדישא, סתים וגלייא ואתדבק מה דלא אתדבקו שאר בני עלמא, זכאה חולקיה. אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי.

אמר ליה, אלעזר בני, מפאן ולהלאה, אזדהר דלא למכתב שמא קדישא, אלא כדקא

והלאה הנהר שלא לכתב את השם הקדוש אלא פראוי.

הקדוש כראוי ולקשר את קשר האמונה קשר של אחד עם אחד כדי ליחד את השם הקדוש, כתוב עליו (במדבר טו) כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תפירת וגו'. אפילו שהחסיד דרגה אחת או קשר אחד מאות אחת מהן.

בא ראה, י' בראשונה - הפלל של הכל, נסתר מכל הצדדים, השבילים לא נפתחים, הפלל של זכר ונקבה. קוצו של יו"ד שלמעלה רומז לאין. אחר כך י' שמוציאה את אותו הנקר ששופע ויוצא ממנו, ולהתעבר ממנו ה', בזה כתוב (בראשית ב) ונקר יצא מעדן. יצא ולא יצא. משום כך לא צריך להפרד ממנו. ומשום כך כתוב רעיתי.

ואם תאמר, כתוב נהר, משמע אחד, והרי כאן שלשה? זה כך ודאי. י' מוציאה שלשה, ובשלשה הפל נכלל. י' מוציאה לפניה אותו נהר, ושני בנים שמניקה האם, והתעברה מהם, ומוציאה אותם אחר כך. ה' - כמו כן ה', והם בנים תחת האב והאם.

אחר שהולידה, הוציאה בן זכר, ושמה אותו לפניה, וצריך לכתב ו', וזה יורש את נחלת האב והאם, ויורש שני חלקים, וממנו נזונית הבת. ועל פן צריך לכתב אחר כך ו"ה כאחד, כמו שה"א ראשונה י"ה כאחד, ולא צריך להפרידם. אף כאן ו"ה כאחד, ולא צריך להפרידם. והרי בארנו את הדברים. והדברים הללו עולים למקום אחר. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים את הסודות העליונים של המלך הקדוש וראויים להודות לו. זהו שכתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

למדנו, אמר רבי יהודה, (שם א) אל

יאות. דכל מאן דלא ידע למכתב שמא קדישא כדקא יאות, ולקשרא קשרא דמהימנותא קשרא דחד בחד, בגין ליחדא שמא קדישא. עליה כתיב, (במדבר טו) כי דבר יי' בזה ואת מצותו הפר הכרת תפירת וגו'. אפילו דגרע חד דרגא, או חד קשרא, מאת חד מנייהו.

הא חזי, י' בקדמיתא, כללא דכלא, סתים מכל סטרין, שבילין לא מתפתחין, כללא דדכר ונוקבא. קוצא דיו"ד דלעילא, רמיזא לאין. לבתר, י' דאפיק ההוא נהרא דנגיד ונפיק מניה, ולא תעברא מניה ה', בהאי כתיב (בראשית ב) ונקר יוצא מעדן. יוצא ולא יצא. בגין כך לא בעיא לאתפרשא מניה. ובגין כך כתיב רעיתי.

ואי תימא נהר כתיב, משמע חד, והא הכא תלת. הכי הוא ודאי, י' אפיק תלתא, ובתלתא אתפלל כלא. י' אפיק לקמיה ההוא נהר, ותרין בנין דינקא להו אימא, ואתעברת מנייהו, ואפיק לון לבתר. ה': פגוונא דא ה', ואינון בנין תחות אבא ואימא.

בתר דאולידת, אפיקת בן דכר, ושוייה לקמה, ובעי למכתב ו', והאי ירית אחסנתא דאבא ואימא, וירית תרין חולקין, ומניה אתון ברתא. ועל דא, בעי למכתב לבתר, ו"ה כחדא כמה דה"א קדמאה י"ה כחדא, ולא בעי לאפרשא לון, אוף הכא ו"ה כחדא, ולא בעי לאפרשא לון. והא אוקימנא מלי. ולא תר אחרא סלקין הגי מלי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, דידיעין רזין עלאין דמלפא קדישא, ויתחזון לאודאה ליה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

תאנא אמר רבי יהודה, (תהלים ג) אל אלהים יי'

אֱלֹהִים דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ. שְׁלֹמוֹת
הַכֹּל, שְׁלֹמוֹתָם שֶׁל הָאֲבוֹת
הַקְּדוּשִׁים. דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ,
לְהַמְצִיא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁלְמוֹת וּבִשְׁמֻחָה. וּמֵאִיזָה
מְקוֹם הוּא נִמְצָא עִמָּה? חֲזוּר
וְאָמַר, מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יְפִי
הַוּפִיעַ.

לְמַדְנֵנוּ, כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְבְרֹא אֶת הָעוֹלָם שְׁלֵמֻטָּה,
עָשָׂה הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֵמַעְלָה. עָשָׂה
יְרוּשָׁלַיִם מְרֻכָּז כָּל הָאֶרֶץ, וּמְקוֹם
אֶחָד שֶׁנִּקְרָא צִיּוֹן עָלֶיהָ,
וּמֵהַמְקוֹם הַזֶּה מִתְּבָרְכָת.
וּבְמְקוֹם הַזֶּה שֶׁל צִיּוֹן מִתְחִיל
הָעוֹלָם לְהִבְנֹת, וּמִמֶּנּוּ נִבְנְהָ. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב, אֵל אֱלֹהִים ה' דְּבַר וַיִּקְרָא
אֶרֶץ מִמְזֻרַח שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאוֹ.
וּמֵאִיזָה מְקוֹם? מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יְפִי
אֱלֹהִים הַוּפִיעַ. כְּלוֹמַר, מִצִּיּוֹן,
שֶׁהִיא שְׁלֹמוֹת שֶׁל הַיְפִי שֶׁל
הָעוֹלָם, אֱלֹהִים הַוּפִיעַ. בֹּא רֵאֵה,
לֹא הַתְּבָרְכָה יְרוּשָׁלַיִם אֲלָא רַק
מִצִּיּוֹן. וְצִיּוֹן מִלְמַעְלָה, וְהַכֹּל
נִקְשֵׁר אֶחָד עִם אֶחָד.

לְמַדְנֵנוּ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיִּצָּא
אֶל הַמְּזֻבַּח אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' וּכְפָר
עָלָיו. אֶל הַמְּזֻבַּח סָתַם. (פְּבִיבֹל)
כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה לְמֻטָּה, נַעֲשֶׂה
לְמַעְלָה, וְהַכֹּל נִקְשֵׁר אֶחָד בְּאֶחָד.
וְלְמַדְנֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁבִיּוֹם הַזֶּה מְכַפֵּר
הַכֹּהֵן לְמֻטָּה, כִּף גַּם לְמַעְלָה.
וּכְשֶׁהִכְהֵן שְׁלֵמֻטָּה מְסֻדָּר אֶת
עֲבוֹדָתוֹ, כִּף גַּם הַכֹּהֵן שְׁלֵמַעְלָה
(פְּבִיבֹל) לֹא נִמְצָא לְמַעְלָה עַד
שֶׁנִּמְצָא לְמֻטָּה. וּמִמֻטָּה מִתְחִילָה
לְעֲלוֹת קֹדֶשֶׁת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, וְכָל
הָעוֹלָמִים נִמְצָאִים אֶחָד לִפְנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמְלָא הָיוּ
יְדָעִים יִשְׂרָאֵל לְמָה צִוָּה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹכִיחַ
אוֹתָם יוֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים,
גְּבַה מֵהֶם אֶחָד מִמָּאָה. לְמַדְנֵנוּ

דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ. שְׁלִימוֹ דְכֹלָא, שְׁלִימוֹ דְאַבְהֵן
קְדִישֵׁי. דְבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ, לְאַשְׁתַּכְחָא בְּכְנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלְמוֹ בְּחִדּוּתָא. וּמֵאָן אֶתֵר הוּא
אַשְׁתַּכַּח עִמָּה. הָדָר וְאָמַר, מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יוֹפִי
אֱלֹהִים הַוּפִיעַ.

הַתַּאנָּא כַּד בְּעָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַבְרִי עֲלֵמָא
דְלִתְתָא, כֹּלָא כְּגוֹנוּנָא דְלַעֲיִלָא עֲבַד לִיה.
עֲבַד יְרוּשָׁלַיִם, אִמְצָעִיתָא דְכָל אֶרְעָא. וְאֶתֵר
חַד דְאַקְרִי צִיּוֹן, עָלָה. וּמֵהֵאִי אֶתֵר מִתְּבָרְכָא.
וּבְהֵאִי אֶתֵר דְצִיּוֹן שְׂאֲרֵי עֲלֵמָא לְאַתְּבַנָּאָה,
וּמִנֵּיה אֶתְבַּנֵּי. הָדָא הוּא דְכְתִיב, אֵל אֱלֹהִים
יְי' דְבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֻרַח שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאוֹ.
וּמֵאָן אֶתֵר. מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יוֹפִי (דף ט"ו ע"א) אֱלֹהִים
הַוּפִיעַ. כְּלוֹמַר, מִצִּיּוֹן דֵּהוּא שְׁלִימוֹ דְיוֹפִי
דְעֲלֵמָא, אֱלֹהִים הַוּפִיעַ. תָּא חֲזִי, לֹא אֶתְבָּרְכָא
יְרוּשָׁלַם, אֲלָא מִצִּיּוֹן. וְצִיּוֹן מֵעֲיִלָא, וְכֹלָא חַד
בְּחַד אֶתְקֻשֵׁר.

הַתַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיִּצָּא אֶל הַמְּזֻבַּח אֲשֶׁר
לִפְנֵי יְי' וּכְפָר עָלָיו. אֶל הַמְּזֻבַּח סָתַם.
(פְּבִיבֹל) כְּמָה דְאַתְעֲבִיד לְתַתָּא, אֶתְעֲבִיד לְעִילָא,
וְכֹלָא אֶתְקֻשֵׁר חַד בְּחַד. וְהַתַּאנָּא, כְּמָה דְבְהֵאִי
יוֹמָא מְכַפֵּר כְּהֵנָּא לְתַתָּא, הָכִי נִמְי לְעִילָא.
וְכַד כְּהֵנָּא דְלְתַתָּא מְסֻדָּר פּוֹלְחָנִיָּה, כְּהֵנָּא
דְלַעֲיִלָא הָכִי נִמְי, (פְּבִיבֹל) לֹא אֶשְׁתַּכַּח לְעִילָא,
עַד דְאַשְׁתַּכַּח לְתַתָּא. וּמִתְתָּא שְׂאֲרֵי לְסִלְקָא
קְדָשָׁה דְמִלְפָּא עֲלָאָה, וּמִשְׁתַּכְחִין כְּלָהוּ עֲלִמִין
חַד קְמִיָּה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמְלָא הָוּוּ יְדָעֵי יִשְׂרָאֵל
אִמְאֵי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא פְקִיד עֲלֵייהוּ
דְיִשְׂרָאֵל, לְאוֹכְחָא לְהוּ יִתִיר מִכָּל שְׂאֵר עַמִּין,
יְנַדְעוּן דֵּהָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂבִיק דִידֵיהּ,
וְלֹא גְבִי מְנַהוֹן חַד מִמָּאָה. תַּאנָּא, קְדָשָׁא בְרִיךְ
יְדָעוּ שְׁהָרֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׂאִיר אֶת שְׁלוֹ, וְלֹא

שְׁלֵקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יֵשׁ כַּמָּה מְרַבּוֹת וְכַמָּה חִלּוֹת וְכַמָּה שְׁלִיטִים מְמַנִּים שְׁנַמְצָאִים בְּעִבּוּדְתוֹ, כְּשׁוֹמֵן אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה הַכּוֹתִירִם בְּכַתְרִים קְדוּשִׁים כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, הַשָּׂרָה אוֹתָם בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה כְּדִי שְׁיַמְצָאוּ בְּעִבּוּדְתוֹ, וְקָשֶׁר אֶת כָּל הָעֲלִיּוֹנִים עִם יִשְׂרָאֵל.

וּשְׁמַחוֹת לֹא נִכְנָסוֹת לְפָנָיו, וְעִבּוּדָה לֹא נַעֲשִׂית לְפָנָיו לְמַעַלָּה, עַד שְׁיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים לְמַטָּה. כָּל זְמַן שְׁיִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בְּעִבּוּדֵי רַבּוֹנָם לְמַטָּה, כִּף גַּם לְמַעַלָּה. (בְּבִיבּוֹל) בְּזְמַן שְׁיִשְׂרָאֵל מְבַטְלִים אֶת הָעִבּוּדָה לְמַטָּה, הֵם מְבַטְלִים לְמַעַלָּה, וְהָעִבּוּדָה לֹא נִמְצָאֵת לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה. וְעַל שְׁיִשְׂרָאֵל בְּטָלוּ אֶת עִבּוּדְתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים בְּאַרְץ, כִּף גַּם לְמַעַלָּה, כָּל שָׁפָן אַחַר כִּף.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, אִם אַתֶּם יוֹדְעִים כַּמָּה אוֹכְלוֹסִים וְכַמָּה חִלּוֹת מִתַּעֲכָבִים בְּשִׁבְלֵכֶם, תִּדְעוּ שְׁאֵינְכֶם כְּדָאִים לְעַמֵּד בְּעוֹלָם אִפְלוּ שְׁעָה אַחַת, וְעַל כָּל זֶה מָה כְּתוּב? (ויקרא כו) וְאִיבִיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְגו'. (משום כף) וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, אֶל הַמִּזְבֵּחַ סֵתֶם, אֲשֶׁר לְפָנָי ה' סֵתֶם. וְכִפֵּר עָלָיו אַחַר כֵּף, וַיֵּצֵא וַעֲשֵׂה אֶת עֲלָתוֹ וְאֶת עוֹלַת הָעֵם וְגו'. וְכִפֵּר עָלָיו, מָה זֶה אוֹמֵר? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לְהַעֲרִי חֶסֶד בְּעוֹלָם בְּתַחֲלָה. לְמַדְנֵנוּ וְכִפֵּר עַל הַקְּדָשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָה זֶה וְכִפֵּר עַל הַקְּדָשׁ? אֵלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָרִי שְׁנֵינוּ שֶׁהֲרַשְׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעַלָּה, וּמַעוֹרְרִים דִּינִים, וְגוֹרְמִים לְטֵמֵא הַמְּקַדָּשׁ. וְהַנְחֵשׁ הַקָּשָׁה מִתְחִיל לְהִגְלוֹת, וְאִזּוּ מִתְעוֹרְרִים דִּינִים בְּעוֹלָם, וּבִיּוֹם הַזֶּה צָרִיף הַכֹּהֵן לְטַהֵר אֶת הַכָּל וְלְהַתְעַטֵּר (לְעוֹרֵר) הַכֹּתֵר הַקְּדוֹשׁ

הוּא כַּמָּה רְתִיכִין, כַּמָּה חֲיִילִין אֵית לֵיהּ, כַּמָּה שׁוֹלְטָנִין מְמַנֵּן מִשְׁתַּפְּחִין בְּפוּלְחָנֵיהּ, כַּד זְמִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּהָאֵי עֲלָמָא, אַכְתָּר לֹון בְּכַתְרִין קְדִישִׁין כְּגוֹוֹנָא דְלַעִילָא, אֲשֶׁרִי לֹון בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, בְּגִין דִּישְׁתַּכְחוּ בְּפוּלְחָנֵיהּ, קָשִׁיר לְכַלְהוּ עֲלָאֵי בְּהוּ בִישְׂרָאֵל.

וְחִדְוֹן לֹא עָאֲלִין קַמֵּיהּ, וּפוּלְחָנָא לֹא אֶתְעָבִיד קַמֵּיהּ לְעִילָא, עַד דִּישְׂרָאֵל עֲבָדִין לְתַתָּא. כָּל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל מִשְׁתַּפְּחִין בְּפוּלְחָנֵיהּ דְמֵאֲרִיהוֹן לְתַתָּא, הַכִּי נָמִי לְעִילָא. (בְּבִיבּוֹל) בְּזְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל בְּטָלִי פּוּלְחָנָא לְתַתָּא. בְּטָלִי לְעִילָא, וּפוּלְחָנָא לֹא אֲשַׁתְּכַח לֹא לְעִילָא וְלֹא לְתַתָּא. וְעַל דִּישְׂרָאֵל בְּטָלוּ פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא כַּד שָׁאֲרֵן בְּאַרְעָא, הַכִּי נָמִי לְעִילָא, כָּל שָׁפָן לְבַתָּר.

אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, יִשְׂרָאֵל אֵי אַתּוֹן יוֹדְעִין, כַּמָּה אוֹכְלוֹסִין, כַּמָּה חֲיִילִין, מִתַּעֲכָבִין בְּגִינֵיכֹו, תַּנְדְּעוֹן דְלִית אַתּוֹן כְּדָאִי לְמִיקָם בְּעֲלָמָא, אִפְלוּ שְׁעֵתָא חֲדָא. וְעַם כָּל דָּא מָה כְּתִיב, (ויקרא כו) וְאִיבִיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעֲלַתִּים וְגו', (בְּגִין כף) וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ, אֶל הַמִּזְבֵּחַ סֵתֶם, אֲשֶׁר לְפָנָי יי' סֵתֶם. וְכִפֵּר עָלָיו לְבַתָּר, וַיֵּצֵא וַעֲשֵׂה אֶת עוֹלָתוֹ וְאֶת עוֹלַת הָעֵם וְגו'. וְכִפֵּר עָלָיו מָאִי קָא מִיִּירִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לְאַתְעָרָא חֶסֶד בְּעֲלָמָא בְּקַדְמִיתָא.

הָאֲנָא, כְּתִיב וְכִפֵּר עַל הַקְּדָשׁ מִטְּמֵאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מָאִי וְכִפֵּר עַל הַקְּדָשׁ. אֵלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא תְּנִינָן, חֲיִיבָא עֲבָדִין פְּגִימוֹתָא לְעִילָא, וּמִתְעָרִין דִּינִין, וְגַרְמִין לְאַסְתָּאבָא מְקַדְשָׁא. וְחֻזָּא תְּקִיפָא שְׁאֲרִי לְאַתְגַּלְאָה. וְכַדִּין דִּינִין מִתְעָרִין בְּעֲלָמָא, מִתְעוֹרְרִים דִּינִים בְּעוֹלָם, וּבִיּוֹם הַזֶּה צָרִיף הַכֹּהֵן לְטַהֵר אֶת הַכָּל וְלְהַתְעַטֵּר (לְעוֹרֵר) הַכֹּתֵר הַקְּדוֹשׁ

שלו, שהוא ראש המלך, פָּדִי
שִׁיבָא הַמֶּלֶךְ לְשָׂרוֹת עִם הַגְּבִירָה.
וּכְשֶׁרָאשׁ הַמֶּלֶךְ נוֹסֵעַ, הַכֹּל נוֹסֵעַ,
וְיָבֵא לְהַזְדוּג עִם הַגְּבִירָה וּלְעוֹרֵר
שְׂמֵחָה וּבְרָכוֹת בְּעוֹלָם. (כְּדֵי שִׁיבָא
הַמֶּלֶךְ לְהַזְדוּג עִם הַגְּבִירָה וּלְעוֹרֵר שְׂמֵחָה
וּבְרָכוֹת בְּעוֹלָם. וּכְשֶׁרָאשׁ הַמֶּלֶךְ נוֹסֵעַ, הַכֹּל
נוֹסֵעַ.)

נִמְצָא שְׂכָל הַשְּׁלוֹם (הַשְּׁלָמוֹת)
שְׂמֵחָה וְלִמְטָה תְלוּיָה בַכֶּהֱן.
שְׂאֵם הוּא מְעוֹרֵר אֶת הַכֹּתֵר שְׁלוֹם,
הַכֹּל מִתְעוֹרֵר וְהַכֹּל נִמְצָא
בַשְּׁלָמוֹת, וְעַל זֶה כְּתוּב וְכֹפֵר עַל
הַקֹּדֶשׁ. בְּרֵאשׁוֹנָה וְכֹפֵר עַל
הַקֹּדֶשׁ, לְהַרְבּוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם
וּלְהַרְבּוֹת שְׂמֵחָה בְּעוֹלָם.
וּכְשֶׁשְׂמַחַת הַזְדוּג נִמְצָאת עִם
הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, כָּל הַשְּׂמֵשִׁים
וְכָל בְּנֵי הַהֵיכָל, כָּלֵם נִמְצָאִים
בַשְּׂמֵחָה (וְכָל שְׂמַחַת הָעוֹלָם). וְכָל
הַחֻטָּאִים שֶׁחָטְאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ,
מִתְכַּפְּרִים לָהֶם. זֶהוּ שְׂכָתוּב מִכֹּל
חֻטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ.
וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב, וְכָל אָדָם לֹא
יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבָאוּ לְכַפֵּר
בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ. בְּשַׁעַת שְׁנוֹכְנֵס
לְזוּג אוֹתָם, וּבְשַׁעַת שְׁמִזְדוּגִים
הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, אוֹתָהּ שַׁעַת
- וְכֹפֵר בְּעָדוֹ וּבְעָד בֵּיתוֹ.

לְמַדְנֵנוּ, וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל
מוֹעֵד. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (שם)
וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת
בְּרִיתִי יִצְחָק וְגו', וְהַפְּסוּק הַזֶּה
פִּרְשׁוּהוּ. בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַת
שִׁישְׂרָאֵל בְּגָלוֹת, כְּכִיכּוֹל הַקֹּדֶשׁ
בְּרוּף הוּא עִמָּהֶם בְּגָלוֹת, שְׁהָרִי
הַשְּׂכִינָה לֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים.
בֹּא רְאֵה, בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל נִמְצָאוּ
בְּגָלוֹת בְּכָל, הַשְּׂכִינָה שְׂרָתָה
בִּינֵיהֶם וְשָׁבָה עִמָּהֶם מִן הַגָּלוֹת,
וּבְזָכוֹת אוֹתָם הַצְּדִיקִים שֶׁנִּשְׁאַרוּ
בְּאַרְצָ, שְׂרָתָה בְּאַרְצָ וְלֹא זָזָה
מֵהֶם לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
הַמֶּלֶךְ, מִשׁוּם כֶּף נִקְרָאוּ אֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת

וּבִהְיֵי יוֹמָא, בְּעֵי כְהֵנָא לְדַכָּאָה כְּלָא,
וְלֹא תַעֲטָרָא (ס"א וְלֹא תַעֲרָא) כְּתָרָא קְדִישָׁא דִּילֵיה,
דְּהִיא רִישָׁא דְּמַלְפָּא. בְּגִין דִּיִּיתִי מַלְפָּא
לְאַשְׂרָאָה בְּמִטְרוֹנִיתָא, וְכַד רִישָׁא דְּמַלְפָּא
נְטִיל, כְּלָא נְטִיל, וְיִיתִי לְאַזְדוּגָא בְּמִטְרוֹנִיתָא
וְלֹא תַעֲרָא חִידוֹ וּבְרַכָּאן בְּעֵלְמָא. (ס"א בְּגִין דִּיִּיתִי
מַלְפָּא לְאַזְדוּגָא בְּמִטְרוֹנִיתָא וְלֹא תַעֲרָא חִידוֹ וּבְרַכָּאן בְּעֵלְמָא, וְכַד רִישָׁא
דְּמַלְפָּא נְטִיל כְּלָא נְטִיל.)

אֲשַׁתְּכַח דְּכָל שְׁלָמָא (נ"א שְׁלָמוֹ) דְּעֵילָא וְתַתָּא,
בְּכְהֵנָא תְלוּיָא. דְּאִי אַתְעַר כְּתָרָא
דִּילֵיה, כְּלָא אַתְעַר וְכְלָא בְשְׁלִימוֹ אֲשַׁתְּכַח.
וְעַל דָּא כְּתִיב וְכֹפֵר עַל הַקֹּדֶשׁ. בְּקִדְמִיתָא וְכֹפֵר
עַל הַקֹּדֶשׁ. לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעֵלְמָא,
וְלְאַסְגָּאָה חִידוֹ בְּעֵלְמָא. וְכַד חִידוֹ דְּזוּוּגָא
אֲשַׁתְּכַח בְּמַלְפָּא וּבְמִטְרוֹנִיתָא, כָּל שְׂמֵשִׁין,
וְכָל בְּנֵי הַיֵּכָלָא, כְּלָהוּ אֲשַׁתְּכַחוּ בְּחִידוֹ (וְכָל חִידוֹ
דְּעֵלְמָא). וְכָל חוֹבִין דְּחָבוּ קָמִי מַלְפָּא, אַתְכַּפְּרוּ
לָהוּ. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, מִכֹּל חֻטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי
יְי' תִּטְהָרוּ. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה
בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבָאוּ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ.
בְּשַׁעַתָּא דְּעָאל לְזוּוּגָא לָהוּ, וּבְשַׁעַתָּא
דְּמִזְדוּגִין מַלְפָּא וּמִטְרוֹנִיתָא, הֵיחָא שַׁעַתָּא
וְכֹפֵר בְּעָדוֹ וּבְעָד בֵּיתוֹ.

הָאֲנָא, (ויקרא טז) וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד,
רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (ויקרא כז) וְזָכַרְתִּי אֶת
בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְגו', וְהִיא
קְרָא אוּקְמוּהָ. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דִּישְׂרָאֵל
בְּגָלוֹתָא, כְּכִיכּוֹל קֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא עִמָּהוֹן
בְּגָלוֹתָא, דְּהָא שְׂכִינְתָא לָא אַתְעָדִי מְנִייהוּ
לְעֵלְמִין. תָּא חֲזִי, בְּזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל אֲשַׁתְּכַחוּ
בְּגָלוֹתָא דְּבָבָל, שְׂכִינְתָא בִּינִייהוּ שְׂרָיָא, וְתֵאבֹת
עִמָּהוֹן מִן גְּלוּתָא. וּבְזָכוֹת אֵינּוֹן צְדִיקָיָא (ד)

שְׂחִזְרָה הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ, וְחִזְרָה הַכֹּל בְּסַעֲדַת הַשְּׂמֵחָה שֶׁל

הגדולה, כנסת הגדולה ודאי. למדנו, בכל זמן שישראל בגלות, אם הם צדיקים - הקדוש ברוך הוא מקדים לרחם עליהם ולהוציאם מהגלות, ואם הם אינם צדיקים - הוא מעכב אותם בגלות עד אותו זמן שנגזר. וכשמגיע הזמן והם אינם ראויים - הקדוש ברוך הוא משגיח על כבוד שמו, ואינו שוכח אותם בגלות. זהו שכתוב וזכרתי את בריתי יעקוב וגו'. אלו האבות של הכל, סוד השם הקדוש.

רבי חייא אמר, מה הטעם יעקב ראשון פאן? אלא משום שיעקב הוא כלל האבות, והוא העין הקדוש. משום כך ו' של השם הקדוש אחוזה בו, וכך קוראים יעקוב בו'. רבי יצחק אמר, וא"ו באותיותיו שלש עשרה מדות, שירש ירשה של שלשה עשר מענינות של המעין הנסתר הקדוש.

רבי אבא אמר, וא"ו למה כוללת ו' א' ו' אלא, ו' שיושב על הפסא, כמו שנקרא (יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. א' נספרת בתוכו ולא מגלה, וזהו שכתוב (בראשית כב) כי נשבעתי נאם ה', משום כך פתוב, ולא נקרא אחרון כלל של הראשון. האחרון, הרי בארנו (י' אחרונה כלל של ו' ראשונה ו' אחרונה) זה יה"ו יסוד, שהוא סיום הגוף והכלל שלו. ועל כן כלולות האותיות זו עם זו - וא"ו, ראש וסיום, כמו שבארנו.

ולמדנו, שתי אותיות הן, כמו זה וא"ו שאמרנו, נו"ן אף כך. ואף על גב שבארו את הדבר, נו"ן כך

ט"ו ע"ב) דאשתארו בארעא, שארת בארעא, ולא אעדי מנייהו לעלמין. אמר רבי יהודה, דאתהדרת מטרוניתא במלכא, ואתהדר כלא בהלולא דמלכא, בגין כך אקרוין אנשי כנסת הגדולה, כנסת הגדולה ודאי.

האנא, בכל זמנא דישראל בגלותא, אי אינון זפאין, קדשא בריך הוא אקדים לרחמא עלייהו, ולאפקא לון מגלותא. ואי אינון לא זפאין, מעכב לון בגלותא, עד ההוא זמנא דאתגזר. וכד מטא זמנא, ואינון לא אתחזיין, קדשא בריך הוא אשגח ליקרא דשמיה, ולא אנשי להו בגלותא, הדא הוא דכתיב וזכרתי את בריתי יעקוב וגו'. אלין אבהן דכלא, רזא דשמא קדישא.

רבי חייא אמר, מאי טעמא יעקב קדמאה קא. אלא, בגין דיעקב כללא דאבהן, והוא אילנא קדישא. בגין כך, ו' דשמא קדישא ביה אחידא, והכי קרינן יעקוב בו'. רבי יצחק, אמר וא"ו באתווי תליסר מכילן, דירית ירותא דתליסר מבועין דמבועא סתימא קדישא.

רבי אבא אמר, וא"ו אמאי כליל ו' א' ו'. אלא, ו' דיתוב על פורסייא, כמה דאת אמר (יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. א' סתים בגייה ולא אתגלייא, ודא הוא דכתיב, (בראשית כב) כי נשבעתי נאם יי', בגין כך פתיב, ולא אקרי, בתראה, כללא דקדמאה. בתראה, הא אוקימנא (נ"א ו' בתראה כללא דו' בתראה ו' בתראה) דא יה"ו יסוד, דאיהו סיומא דגופא, וככללא דיליה. ועל דא כלילן אתוון דא בדא, וא"ו, רישא וסיומא, כמה דאוקימנא.

ותאנא, תרין אתוון אינון, פהאי גוונא וא"ו דאמינא, נו"ן אוף הכי. ואף

מתפרשת: נ' כפופה זו הגבירה. וסמוכה לה ו', שהיא יסוד, כדי שתתברך ממנו. י' פשוטה, זו התפשטות התפארת. ולכן כלילות האותיות ונאחזות זו בזו. ואם תאמר, למה מחזיר ו' פניו מנו"ן כפופה, ומחזיר פניו אל הן הפשוטה. אלא בשביל כבוד המלך הוא מחזיר פניו כנגד המלך.

ולמדנו, מ"ם לא כוללת בתוכה אות אחרת, (משום) אלא מ' פתוחה, מ' סתומה. מ' פתוחה - שהוא כשהזכר מתחבר עמה. מ' סתומה - יוכל. שהרי נסתרים דרכיה ואף על גב שלפעמים מתפשטים, ויש ששונים בזה, כמו שנאמר (שיר ד) גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום.

אמר רבי יצחק, בשעה שהמלך הקדוש זוכר את ישראל בעבור שמו וחוזרת הגבירה למקומה, (א) פתוב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש. כך הפהן, בשעה שנגנס ליחד את השם הקדוש ולכפר בקדש, לזוג את המלך עם הגבירה, פתוב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'. למדנו, רבי יהודה אמר, הפהן מעורר שלום בעולם, למעלה ולמטה. ולמדנו, נכנס בדרגה אחת, רוחץ גופו. יוצא מדרגה זו לדרגה אחרת, רוחץ גופו. אוחד שלום בזה ובזה. קדש ידיו, ומתברכים כאחד. ובפל צריך להראות מעשה, וצריך להראות לבושו שיתלבש כגון שהמעשה יתבונן, עד שיסדר הכל כמו שצריך, ויתברכו עליונים ותחתונים.

למדנו, רבי שמעון פתח, (ה) יו"ד בתקיותיו, אותיות בצדדים

על גב דאוקמוה מלה, נו"ן הכי מתפרשא: נ' כפופה, דא מטרוניתא. וסמיכא לה ו', דאיהו יסוד, בגין לאתברכא מניה. י' פשוטה, אתפשטותא דתפארת. ועל דא כלילן אתוון, ומתאחדן דא בדא. ואי תימא, אמאי אהדר ו' אנפוי מנו"ן כפופה, ואהדר אנפוי לגבי י' פשוטה. אלא בגין יקרא דמלכא, אהדר אנפוי לקבליה דמלכא.

ותאנא, מ"ם לא כליל בגויה את אחרא, (בגין) אלא מ' פתוחה, מ' סתומה. מ' פתוחה: דהוא כד דכר אתחבר עמה. מ' סתומה: יוכלא. דהא סתימין ארחהא ואף על גב דמתפשטין לזמנין, ואית דמתני בהאי כמה דאת אמר (שיר השירים ד) גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום.

אמר רבי יצחק, בשעתא דמלכא קדישא אדפר להו לישראל בגין שמיה, ואהדרת מטרוניתא לאתרהא, (בגין) פתיב, וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש. כך פהנא, בשעתא דעאל ליחדא שמא קדישא, ולכפרא בקודשא, לזווגא למלכא במטרוניתא. פתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'.

תאנא, רבי יהודה אמר, פהנא אתער שלמא בעלמא, לעילא ותתא. ותניא עאל בדרגא חד, אסחי גופיה. נפיק מהאי דרגא, לדרגא אחרא אסחי גופיה. אחיד שלמא בהאי ובהאי, קדש ידיו, ומתברכאן פחדא. ובכלא בעי לאחזאה עובדא, ובעי לאחזאה לבושו, דיתלבש כגוונא דעובדא דיתפון, עד דיסדר פלא כמה דאצטריך, ויתברכון עלאי ותתאי. תאנא רבי שמעון, פתח (ה) יו"ד בגליפוי,

אתוון בסטרין, אתקשרן ביו"ד. יו"ד אזיל ליו"ד. (לוי"ו) יו"ד סליק

התקשרו ביו"ד. יו"ד הולף ליו"ד
ולקוי"ו. יו"ד עולה ביו"ד. יו"ד
הולף לוי"ו, מתכנסים בה'. ומכונן
את הדעת, ומתחברים ה' עם
יא"ו.

ה' עליונה אוחות שעריה (בשעריה)
בחוקי תכסיסים, אוחות
בהארת אלף וחמש מאות
ושבעים אכסדרות נסתרות.
עולה ה', ומתעטרת חמשים
פעמים לחמשים שערים עמודים
שעומדים. כשמתגלף בעטרותיו,
מאירים פני המלך, וא"ו
מתפשט לשבעים ושפים
חקיקות.

מעטרת ה' את ו' (נ"א מתעטר ביו"ד,
ה' לו) בשבעים אלף וחמש מאות
כתרים שמתעטרים בכתר אחד.
זהו שפתוב (שם א) בעטרה שעטרה
לו אמו. ו' בשני ראשים, ראש
הגלגלת חקוק הראש שלו, קוץ
אחד למעלה וקוץ אחד למטה,
וי' יודדת לו, חקיקת החקיקות
בתוכם, שבעים פנים של עטרות
ממעלה למטה. בו טסים גביעים
ופרחים, זה עולה וזה יורד,
ונחקקים אחד עם אחד.

נקשרת י' עם ה', ה' עם ו', ו'
עם ה' (ו' בה/ ה' בו/ ו' בה). זה
אחוז בזה, כמו שנאמר (בראשית
מט) ותשב באיתן קשתו ויפזו
זרועי ידיו מידי אביר יעקב.
וכתוב, (במדבר כד) איתן מושבך
ושים בסלע קנף. אז הכל מתקשר
אחד עם אחד, זה עם זה, מאירים
המפתחות ומאירים כל הפנים.
אז כלם נופלים על פניהם
ומזדעזעים ואומרים: ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ולעולמי
עולמים.

הקול נקשר עם הפה, והוא
משיב אליהם ואומר תטהרו. תטהרו אין אומרים שאר הפהנים והעם, פרט לפה הגדול,
כשנקשר בו אותו הקול.

ביו"ד. יו"ד אזיל לוי"ו, מתכנשי בה'. ומכונן
דעתא, אתחבר ה' בוא"ו.

ה' עלאה אחיד תרעוי (כ"א בתרעוי) בגלופי
תכסיסין, אחדא בנהירו אלף וחמש מאה
ושבעין אכסדרין סתימין. סליק ה', ואתעטר
חמשין זמנין, לחמשין תרעין קיימין דקיימין,
כד אתגלף בעטרוי, נהרין אנפין דמלכא, וא"ו
אתפשט לשבעין ותריין גליפין.

מעטר ה' לו', (נ"א מתעטר ביו"ד, ה' לו) בע' אלף וה'
מאה כתריין, דמתעטרין בחד כתרא,
הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ג) בעטרה, שעטרה
לו אמו. ו' בתריין רישין, רישא דגולגלתא
גליפא רישא, קוצא חד לעילא, וקוצא חד
לתתא, וי' נחית לו', (כ"א וא"ו נחית לוא"ו) גליפא
דגלופין בגוייהו, שבעין אנפין דעטריין
מעילא לתתא. ביה טאסין גביעין ופרחין, דא
סליק, ודא נחית מתגלפין חד בחד.

אתקשר י' בה', ה' בו', ו' בה'. (כ"א ו' בה/ ה' בו/
ו' בו/ ו' בה) דא אחיד בדא, פמה דאת
אמר, (בראשית מט) ותשב באיתן קשתו ויפזו זרועי
ידיו מידי אביר יעקב. וכתיב, (במדבר כד) איתן
מושבך ושים בסלע קנף. פדין אתקשר (דף ס"ז
ע"א) כלא חד בחד, דא בדא, נהרין מפתחין,
ונהרין אנפין פלהו, פדין פלהו נפלין על
אנפיהו, ומזדעזען, ואמרי בריך שמא יקרא
מלכותיה לעלם ולעלמי עלמין.

קרא מתקשר עמיה דכהנא, והוא אתיב
לגבייהו. ואמר תטהרו. תטהרו לא
אמרין שאר פהני ועמא, בר פהנא רבא, כד
אתקשר ביה ההוא קלא.

משיב אליהם ואומר תטהרו. תטהרו אין אומרים שאר הפהנים והעם, פרט לפה הגדול,
כשנקשר בו אותו הקול.

דְּמַדְנוּ, מִכָּל חֲטָאֵתֵיכֶם לְפָנַי ה' .
כִּינּוֹן שְׂכָתוֹב מִכָּל חֲטָאֵתֵיכֶם,
לְמָה לְפָנַי ה' ? אֵלָא אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לְפָנַי ה' מִמָּשׁ.

שְׁשֻׁנָנוּ, מֵרֵאשׁ חֲדָשׁ הַסְּפָרִים
פְּתוּחִים וְהַדְּיָנִים דְּנִים. בְּכָל יוֹם
וְיוֹם בְּתֵי הַדִּין נִמְסְרִים לְהַפְתֵּחַ
לְדִין, עַד אוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּקְרָא תְּשֻׁעָה
לְחֲדָשׁ. בְּאוֹתוֹ יוֹם כָּל הַדְּיָנִים
עוֹלִים לְכַעַל הַדִּין וּמִתְקַנִּים כְּסֵא
עֲלִינָן שֶׁל רַחֲמִים לְמַלְךְ הַקְּדוֹשׁ.
בְּאוֹתוֹ יוֹם צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה
לְשִׁמְח בְּשִׂמְחָה לְפָנַי אֲדוֹנָם
שְׁעֵתִיד לְיוֹם אַחַר לְשִׁבְתָּ עֲלֵיהֶם
בְּכֶסֶף הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רַחֲמִים, בְּכֶסֶף
שֶׁל וְתַרְנוּת.

וְכָרְ אֹתָם הַסְּפָרִים הַפְּתוּחִים
לְפָנַי וּכְתוּבִים לְפָנַי אֵת כָּל
אוֹתָם הַחֲטָאִים, הוּא מְזַכֵּה אוֹתָם
וּמְטַהֵר אוֹתָם מִכָּל. זֶהוּ שְׂכָתוֹב
מִכָּל חֲטָאֵתֵיכֶם לְפָנַי ה' תְּטַהֵרוּ.
לְפָנַי ה' מִמָּשׁ. אוֹתָם שְׂאוּמְרִים
אֵת הַפְּסוּק, אוֹמְרִים עַד כָּאֵן וְלֹא
יִתַר. וְאֵין רְשׁוּת לְאַחַר לֹאמַר
תְּטַהֵרוּ, אֵלָא הִכְהֵן הַגְּדוֹל
שְׁעוֹבֵד אֵת הַעֲבוּדָה, וְקוֹשֵׁר אֵת
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּפִיו. וּכְשֶׁהִיָּה
נִקְשֵׁר וּמִתְבָּרֵךְ בְּפִיו, אוֹתוֹ קוֹל
יִוָּרֵד וּמִכָּה בּוֹ, וּמֵאִירָה הַמְּלָה
בְּפִי הִכְהֵן, וְאוֹמַר תְּטַהֵרוּ. עַבְד
עֲבוּדָה, וּמִתְבָּרְכִים כָּל אוֹתָם
הַעֲלִינָם שְׁנִשְׁאָרוּ.

אַחַר כֶּף רוּחָן גּוֹפוֹ וּמְקַדֵּשׁ יָדָיו
לְהַכְנִס לְעֲבוּדָה קְדוֹשָׁה אַחֲרָת.
עַד שִׁיתְּכַנּוֹן לְהַכְנִס לְמִקּוֹם אַחַר
עֲלִינָן קְדוֹשׁ מִהַכָּל. שְׁלֹשׁ שׁוֹרוֹת
מְקִיפּוֹת אוֹתוֹ; שֶׁל אֲחִיו הַכְּהֻנִּים,
וְלוֹיִם, וּמִכָּל שְׂאֵר הָעָם. (מְרַכּוֹת
לְפָנַי) זוֹקְפִים יָדִים עֲלָיו בְּתַפְלָה,
וְקָשֵׁר שֶׁל זָהָב תְּלוּי בְּרַגְלוֹ. נוֹטֵל
שְׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, וְכֹלֵם עוֹמְדִים
בְּמִקּוּמָם וְלֹא הוֹלְכִים אַחֲרָיו. (הִיָּה

מְקַטֵּיר קְטֵרֵת).

הוֹלֵךְ שְׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת אַחֲרוֹת,

הַתָּאנָא, מִכָּל חֲטָאֵתֵיכֶם לְפָנַי יי', כִּינּוֹן דְּכָתִיב
מִכָּל חֲטָאֵתֵיכֶם, אֲמַאי לְפָנַי יי'. אֵלָא
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְפָנַי יי' מִמָּשׁ.

דְּתַנְיָא, מֵרֵישָׁא דִּירְחָא סְפָרִין פְּתִיחִין, וְדִינֵי
דִּינִין. בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּתֵי דִינִין
אַתְּמַסְרָן, לְאַתְּפַתְחָא בְּדִינָא, עַד הֵהוּא יוֹמָא
דְּאִקְרִי תְּשֻׁעָה לִירְחָא. בְּהֵהוּא יוֹמָא, סְלִקִין
דִּינִין כְּלָהוּ לְמֵאִרֵי דְדִינָא, וּמִתְקַנִּי כּוֹרְסֵיָא
עֲלָאָה דְרַחֲמֵי, לְמַלְפָּא קְדִישָׁא. בְּהֵהוּא יוֹמָא
בְּעָאן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְמַחְדֵי בְּחֲדוּוֹתָא
לְקַדְמוֹת מְאִרִיהוֹן, דְּזַמִּין לְיוֹמָא אַחֲרָא,
לְמִיתַב עֲלֵיהוּ בְּכוֹרְסֵיָא קְדִישָׁא דְרַחֲמֵי,
כְּכוֹרְסֵיָא דְוֹתְרַנּוֹתָא.

וְכָרְ אֵינּוֹן סְפָרִין דְּפְתִיחִין קָמִיה, וּכְתִיבִין
קָמִיה כָּל אֵינּוֹן חוּבִין, הוּא מְזַכֵּי לֹון,
וּמְדַפֵּי לֹון מְכַלְהוּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב מִכָּל
חֲטָאֵתֵיכֶם לְפָנַי יי' תְּטַהֵרוּ. לְפָנַי יי' מִמָּשׁ,
אֵינּוֹן דְּאִמְרִין קָרָא, עַד הָכָא אִמְרִין, וְלֹא יַתִּיר.
וְלִית רְשׁוּ לְאַחֲרָא דְלִימָא תְּטַהֵרוּ, אֵלָא כְּהֵנָּא
רַבָּא, דְּפִלַּח פּוֹלְחָנָא, וְקָשֵׁר שְׂמָא קְדִישָׁא
בְּפוּמִיָּה, וְכַד הָוָה אַתְּקָשֵׁר וּמִתְבָּרֵךְ בְּפוּמִיָּה,
הֵהוּא קָלָא נְחִית וּבִטְשׁ בֵּיה, וְאַתְנַהִיר מְלָה
בְּפוּמִיָּה דְכְּהֵנָּא, וְאוֹמַר תְּטַהֵרוּ. פִּלַּח פּוֹלְחָנָא,
וּמִתְבָּרְכִין כָּל אֵינּוֹן עֲלָאִין דְּאַשְׁתְּאָרוּ.

וְלְבָתַר אֲסַחֵי גּוֹפִיָּה, וְקַדֵּשׁ יָדָיו, לְאַעֲלָא
בְּפוֹלְחָנָא אַחֲרָא קְדִישָׁא. עַד דִּיתְּפוּוֹן
לְמִיעַל לְאַתַר אַחֲרָא עֲלָאָה, קְדִישָׁא מְכַלָּא.
תְּלַת שׁוּרִין סְחָרִין לִיה, כְּהֵנִי אַחֲוִי, וְלִיּוֹאֵי,
וּמִכָּל שְׂאֵר עֲמָא כְּלָהוּ. (מְרַבָּאן קָמִיָּה) זְקָפִין יָדִין
עֲלֵיהּ בְּצִלוֹתָא וְקָטְרָא דְדַהֲבָא זְקָפָא בְּרַגְלֵיהּ.
נְטִיל תְּלַת פְּסִיעָן, וְכַלְהוּ קְיִמִין בְּקִיּוּמֵיהוּ,
וְלֹא נְטִלִין בְּתַרִּיהּ (הִוָּה אִקְטִיר קְטֵרֵת).

נְטִיר תְּלַת פְּסִיעָן אַחֲרָן, (רְשִׁימָא בְּלָפָא) אֲסַחַר

(רשומה בלב) מקיף את מקומו. הולך שלש פסיעות, וסותם את עיניו ונקשר למעלה. נכנס למקום שנכנס, שומע קול כנפי הכרובים שמזמרים ומקיישים בכנפים הפרושות למעלה. היה מקטיר את הקטרת, ושוכך קול כנפיהם ונדבקים בלחש.

אם הכהן זוכה, שהרי למעלה נמצא בשמחה - אף כאן באותה שעה יוצא רצון האור המתבשם מריחות של הרי אפרסמון טהור שלמעלה, והולך בכל אותו המקום. נכנס הריח לשני נקבי חטמו, ולבו מתישב. אז הכל הוא בלחש, ולא נמצא שם פתחון פה. פותח הכהן את פיו בתפלה ברצון, בשמחה, ומתפלל את תפלתו.

אחר שנים, זוקפים הכרובים כמו מקדם את כנפיהם ומזמרים. אז יודע הכהן שהיה רצון, ועת שמחה לכל, והעם יודעים שתפלתו התקבלה, כמו שכתוב (ישעיה א) אם יהיה חטאיכם כשנים כשילג ילבינו. והוא שב לאחוריו ומתפלל תפלתו. אשרי חלקו של הכהן, שהרי על ידו שמחה על שמחה נמצאת באותו יום למעלה ולמטה. על אותה שעה פתוב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו. והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וגו'. רבי חייא פתח, (ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבך אשחרך וגו'. נפשי אויתך בלילה, נפשי אותך בלילה היה צריך להיות! מהו נפשי אויתך? אף רוחי בקרבך אשחרך, ישחרך היה צריך להיות! אלא כף למדנו, הקדוש ברוך הוא רוח והנפש של הכל, וישראל כף

לדוכתיה. נטיל תלת פסיען, אסתים עינין, ואתקשר לעילא. עאל לאתר דעאל, שמע קול גדפי דכרוביאי מזמרין, ואקישן גדפין פרישאן לעילא. הוה אקטיר קטורת, משתפכא קול גדפייהו ובלחישו אתדבקן. אי פהנא זכי, דהא לעילא בחידו אשתכח, אוף הכא בההיא שעתא נפיק רעוא דנהורא, מתבסמא מריחין דטורי אפרסמונא דכינא דלעילא, ואזלא בכל ההוא אתר, אעיל ריחא בתרי נוקבי דחוטמיה, ואתישבא לבא. כדין פלא הוא בלחישו, ופטרא לא אשתכח תמן. פתח פהנא פומיה בצלותא ברעותא בחדוותא, וצלי צלותיה.

בתר דסיים, זקפין פרוביאי כמלקדמין גדפייהו, ומזמרין. כדין ידע פהנא דרעותא הו, ועידן חדוותא לכלא, ועמא ידעין דאתקבל צלותיה, כמה דכתיב, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשילג ילבינו. והוא תב לאחוריה, וצלי צלותיה. זכאה חולקיה דכהנא, דהא על ידוי חידו על חידו אשתכח ההוא יומא לעילא ותתא, על ההיא שעתא כתיב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, אשרי העם שיי' אלהיו.

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וגו'. (ויקרא ט"ז) רבי חייא פתח, (ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבך אשחרך וגו'. נפשי אויתך בלילה. נפשי אותך בלילה מיבעי ליה, מאי נפשי אויתך. אף רוחי בקרבך אשחרך, ישחרך מיבעי ליה. אלא הכי תאנא, קדשא בריך הוא רוחא ונפשא דכלא, וישראל אמרי נפשי ורוחי אנת. בגין כף

תַּעֲרַג עַל אֲפִיקֵי מַיִם כֵּן נִפְשֵׁי
תַּעֲרַג אֲלֵיךְ אֱלֹהִים. הַפְּסוּק הַזֶּה
פָּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים, אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים, שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוּשָׁה
וְהוֹרִישׁ לָהֶם נִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת
מִמְקוֹם קְדוֹשׁ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
מִצְוֹתָיו וּלְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בַּתּוֹרָה.
שְׂכַל מִי שֶׁמִּשְׁתַּעֲשֵׂעַ בַּתּוֹרָה, לֹא
פוֹחַד מִכָּל, שְׂפָתוֹב (תהלים קיט) לוֹלִי
תּוֹרַתְךָ שֶׁעֲשֵׂי אֲז אֲבֹדְתִי בְּעֵנִי.
מִי הֵם שֶׁעֲשֵׂעִי תּוֹרָה. שֶׁהַתּוֹרָה
נִקְרָאת שֶׁעֲשׂוּעִים, שְׂפָתוֹב (משלי

ח) וְאֶהְיֶה שֶׁעֲשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְזֶהוּ
שֶׁשְׁנִינוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא
לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגִן
עֵדֶן. מִה זֶה לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ? כְּדֵי
לְשַׂמַּח עַמְהֶם, שֶׁשְׁנִינוּ, אֲשֶׁרֵי
הַצְּדִיקִים, שְׂפָתוֹב בָּהֶם (ישעיה נח)
אֲז תִּתְעַנֵּג עַל ה', כְּדֵי לְהַתְעַנֵּג
מֵאוֹתָה הַשְּׂקָאָה שֶׁל הַנַּחַל, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצְחוֹת
נִפְשָׁךְ. כְּבִיכּוֹל מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם מֵאוֹתָה הַשְּׂקָאָה
הַנַּחַל שְׂבִיעַ מִתְעַנֵּגִים הַצְּדִיקִים,
וְעַל כֵּן בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם
הַצְּדִיקִים. וְכֵל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה, זוֹכֵה לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם
הַצְּדִיקִים מֵאוֹתָה הַשְּׂקָאָה הַנַּחַל.

רַעִיא מְהִימָנָא (רועה הנאמן)
אֲמַר הַרּוּעָה הַנֶּאֱמָן, בְּאוֹתוֹ זְמַן
בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה הַלְלוּ, בְּעֵלֵי
הַחֲכָמָה הַעֲלִינוּהָ, בְּעֵלֵי קַבְלָה,
בְּעֵלֵי רְזִי תּוֹרָה, הַשְּׂעָה דְחוּקָה
לָהֶם. וְזֶהוּ שֶׁאֲמַר כְּפִיל תַּעֲרַג עַל
אֲפִיקֵי מַיִם, שְׂאוֹתֶם אֲפִיקֵי מַיִם
שֶׁל הַתּוֹרָה אֶל הַשְּׂכִינָה. וְאִין
תּוֹרָה אֶלָּא עֲמוּד הַאֲמֻצְעִי, שִׁיְהִיו
אֲפִיקֵי הַמַּיִם הַלְלוּ בְּצַעַר, בְּיָגוֹן
וּבְעֵנִי, וְאֵלוֹ הֵם חֲבָלִים, צִירִים
שֶׁל יוֹלְדָה, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, שְׂבִיעַ
נֶאֱמַר (משלי כג) וְתִגַּל יוֹלְדְתְךָ.
וּבְאוֹתֶם הַחֲבָלִים תִּהְיֶה בְּצַעַר
שְׁלָהֶם.

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים מב) כְּפִיל תַּעֲרַג
עַל אֲפִיקֵי מַיִם כֵּן נִפְשֵׁי תַעֲרוּג אֱלֹהִים.
הַי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרְיָא, זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל
מִכָּל עַמִּין, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִי לִוְן
אוֹרִייתָא קְדִישָׁא, וְאוֹרִית לִוְן נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין
מֵאַתֵּר קְדִישָׁא, בְּגִין לְמַעַבְד פְּקוּדוֹי,
וְלֹא שְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּאוֹרִייתָא, דְּכָל מָאן
דֹּא שְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּאוֹרִייתָא, לָא דְחִיל מִכְּלָא.
דְּכַתִּיב, (תהלים קיט) לוֹלִי תּוֹרַתְךָ שֶׁעֲשׂוּעִי אֲז
אֲבֹדְתִי בְּעֵנִי.

מָאן אֵינוֹן שֶׁעֲשׂוּעִי. אוֹרִייתָא. דְּאוֹרִייתָא
שֶׁעֲשׂוּעִים אֲקָרִי, דְּכַתִּיב, (משלי ה) וְאֶהְיֶה
שֶׁעֲשׂוּעִים יוֹם יוֹם. וְדָא הוּא דְתַנְיִן, קְדִישָׁא
בְרִיךְ הוּא אֲתִי לְאֲשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם צְדִיקֵי
בְּגִינָתָא דְעֵדֶן. מֵאִי לְאֲשְׁתַּעֲשֵׂעַ. בְּגִין לְמַחְדֵי
בְּהוּ. דְתַנְיִן, זְכָאִין אֵינוֹן צְדִיקֵי, דְכַתִּיב בְּהוּ,
(ישעיה נח) אֲז תִּתְעַנֵּג עַל יי', בְּגִין לְאֲתַעֲנֵגָא
מֵהוּא שְׂקִיו דְנַחְלָא, כְּמָה דְאֵתְ אֲמַר (ישעיה נח)
וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצְחוֹת נִפְשָׁךְ. כְּבִיכּוֹל, קְדִישָׁא
בְרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּהוּ, מֵהוּא שְׂקִיו
דְנַחְלָא, דְמִתְעַנֵּגִי בְּהוּ צְדִיקֵי. וְעַל דָּא אֲתִי
לְאֲשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם צְדִיקֵי. וְכֵל מָאן דֹּא שְׁתַּדֵּל
בְּאוֹרִייתָא, זְכִי לְאֲשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם (דף ט"ו ח"א ע"א)
צְדִיקֵי, מֵהוּא שְׂקִיו דְנַחְלָא.

רַעִיא מְהִימָנָא

אֲמַר רַעִיא מְהִימָנָא, בְּהוּא זְמָנָא, אֵלִין מְאָרִי מִתְנִיתִין
מְאָרִי חֲכָמָתָא עֲלָאָה, מְאָרִי קַבְלָה, מְאָרִי רְזִי תּוֹרָה,
שְׂעֵתָא דְחִיקַת לִוְן. וְהֵאֵי אֵיהוּ דְאֲמַר כְּפִיל תַּעֲרוּג עַל
אֲפִיקֵי מַיִם, דְאֵינוֹן אֲפִיקֵי מַיִם דְאוֹרִייתָא לְגַבֵּי שְׂכִינָתָא.
וְלִית תּוֹרָה, אֶלָּא עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא. דִּיהוֹן אֵלִין אֲפִיקֵי
מַיִם, בְּצַעֲרָא בִיגוּנָא בְּעִנְיוּתָא, וְאֵלִין אֵינוֹן חֲבָלִים צִירִין
דִּיּוֹלְדָה, דְאֵיהִי שְׂכִינָתָא, דְאֵתְמַר בְּהוּ, (משלי כג) וְתִגַּל
יוֹלְדְתְךָ. וּבְאֵינוֹן חֲבָלִים, תְּהֵא בְצַעֲרָא דְלִהוֹן.

ובאינון חבלים דצווחת בהון, אתערת שבועין סנהדרין
דלעילא, עד דיתער קול דילה עד יהנ"ה, ומיד
(תהלים כט) קול יי' יחולל אילות, דאינון מארי מתניתין,
(תהלים מה) בתולות אחריה רעותיה, פלהון יהון לון חיל
פילדה ממש, בדחקין, דדחקא לון שעתא, בכמה נשיכין
דיצר הרע, דתויא דנשיף לון בכמה דחקין.

בחהווא זמנא אתפתחת לאולדא משיחא, בגין חבלים
ודוחקים דצדיקים, ומארי מדות, ומארי רזין
דאורייתא, מארי בושת ועונה, מארי יראה ואהבה, מארי
חסד, אנשי חיל יראי אלהים, אנשי אמת, שונאי בצע,
דדחקא לון שעתא. והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין,
דו שבן דוד בא, אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא
יחוננו, ויראי חטא ומאסו, וחכמת סופרים תסרח, ותהי
האמת נעדרת, והגפן תתן פריה, והיין ביוקר.

ומאינון קלין דיהיבת, דאינון שבועין, לקבל שבועין
תיבין דינגד יי' ביום צרה, אתפתחת רחמה,
דאיהי תרין, כלילא מתרין ביתין, לאולדא תרין משיחין,
ואעילת רישה בין ברפחא, דאיהו רישא דילה, עמונדא
דאמצעיתא. תרין שוקהא, נצח והוד, תרין נביאים. מתמן
אולידת תרין משיחין. בכהיא זמנא ויחשוף יערות,
יתעבר נחש מעלמא (ע"כ רעיא מהימנא).

תאנא, כאיל תערוג על אפיקי מים, דא כנסת
ישראל. כמה דאת אמר, (תהלים כב)
אילותי לעזרתי חושה. תערוג על אפיקי מים,
ודאי לאשתקיא משקיו דמבועי דנחלא, על
ידי דצדיק. תערוג: כמה דאת אמר, (שיר השירים
ו) לערוגת הבושם, כן נפשי תערוג אליך
אלהים. לאשתקייא מנד, בעלמא דין ובעלמא
דאתי.

מבועי נחלא מאן אינון. מבועא חד לעילא,
דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן

ובאותם חבלים שצועקת בהם,
מתעוררים שבועים סנהדרין
שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד
יהנ"ה, ומיד - (תהלים כט) קול ה'
יחולל אילות, שהם בעלי
המשנה, בתולות אחריה רעותיה,
לכלם יהיה חיל פילדה ממש
בדחקים שהשעה דוחקת אותם
בכמה נשיכות של יצר הרע, של
נחש שנושף אותם בכמה דחקים.
באותו זמן נפתחת להוליד את
המשיח, משום החבלים
והדחקים של הצדיקים, ובעלי
מדות ובעלי רזים של התורה,
בעלי בשת ועונה, בעלי יראה
ואהבה, בעלי חסד, אנשי חיל
יראי אלהים, אנשי אמת, שונאי
בצע, שדחקה אותם השעה. וזהו
שבארוה בעלי המשנה, דור שבן
דוד בא, אנשי חיל יסובבו מעיר
לעיר ולא יחוננו, ויראי חטא
ומאסו, וחכמת סופרים תסרח,
ותהי האמת נעדרת, והגפן תתן
פריה, והיין ביוקר.

ובאותם קולות שהיא נותנת,
שהם שבועים, כנגד שבועים תבות
של יענד ה' ביום צרה, נפתחת
רחמה, שהיא שפיתם, כלולה
משתי ביתיים, להוליד שני
משיחים, ומכניסה את ראשה בין
ברפיה, שהוא הראש שלה,
העמוד האמצעי. שתי שוקיה,
נצח והוד, שני נביאים. משם
מולידה שני משיחים. באותו זמן
ויחשוף יערות, יעבר הנחש
מהעולם. (עד כאן רעיא מהימנא).

למדנו, כאיל תערג על אפיקי
מים - זו כנסת ישראל, כמו
שנאמר אילותי לעזרתי חושה.
תערג על אפיקי מים, ודאי כפי
להשקות מהשקיה של מעינות

להשקות את הגן וגו'. ומתמן נגיד ונפיק, ומשקי גנתא, וכל אינון נחלין,

הנחל על ידי הצדיק. תערג, כמו שנאמר (שיר 1) לערגות הבשם. פן נפשי תערג אליך אלהים, לקבל ממך השקאה בעולם הזה ובעולם הבא.

מענינות הנחל מי הם? מעין אחד למעלה, שכתוב (בראשית 6) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו', ומשם שופע ויוצא ומשקה את הגן. כל אותם הנחלים שופעים ויוצאים ומתכנסים לשני מעינות שנקראים נצח והוד, ואלו נקראים אפיקי מים, באותה דרגה של צדיק, שממנו שופע ויוצא ונשקה הגן. משום כך איל וצבי נמצאים כאחד, (איל וצבי נקראים עשרת יוסד) צדק וצדיק.

למדנו, כתוב קול ה' יחולל אילות. אילות, אילות, אילות כתוב חסר, זו אילות השדה (נ"א זו אילות השחר) (ד"א אילות השדה). אילות השדה, ששנינו, בחצות הלילה, בשעה שהקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, הקול הזה יוצא ומכאיב לכל אותן האילות שסביב הפסא הנכבד הקדוש, זהו שכתוב (שיר 1) ששים גברים סביב לה. דבר אחר יחולל אילות - כמו שנאמר (איוב 1) חללה ידו נחש ברח. ויחשוף יערות, כמו שנאמר (שמואל א-יד) ביערת הדבש, וכתוב (שיר 7) אכלתי יערי עם דבשי, ומיניקה אותם כמו אם שמיניקה את הבנים.

אמר לו רבי אבא, (ישעיה 1) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. הנה צריך להיות נפשי אויתך בלילה! אשחרך?! ישחרך הנה צריך להיות! אמר לו, הרי

פרשה, כמו שנאמר (איוב 1) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. בא ראה, הנפש והרוח נודעות (בגשות) (משתתפות) כאחד לעולמים. למדנו, עבודה שלמה שצריך אדם לעבד את הקדוש ברוך הוא, כמו שלמדנו ואהבת את ה' אלהיך, שיאהב את הקדוש ברוך הוא אהבת נפש ממש, וזוהי אהבה שלמה, אהבת נפשו ורוחו. כמו שאלה נדבקים בגוף, והגוף

נגדין ונפקין ומתפנשין בתרי מבועין, דאקרון נצח והוד, ואלין אקרון אפיקי מים, בההוא דרגא וצדיק, דמניה נגיד ונפיק ומשתקנא גנתא. בגין כך איל וצבי פחדא משתכחי, (נ"א איל וצבי אקרון עשרת יוסד) צדק וצדיק.

האנא, פתיב (תהלים 137) קול יי' יחולל אילות, אילות, אילות פתיב חסר, דא אילות

השדה (נ"א דא אילות השחר). (ד"א אילות השדה), דתניא, בפלגות ליליא, בשעתא דקודשא בריך הוא עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, האי קול נפיק, וכאיב כל אינון אילותא דסחרני כורסייא יקירא קדישא, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים 1) ששים גבורים סביב לה. דבר אחר יחולל אילות, כמה דאת אמר (איוב 1) חללה ידו נחש ברח. ויחשוף יערות כמה דאת אמר.

(שמואל א 1) ביערת הדבש, וכתוב (שיר השירים 7) אכלתי יערי עם דבשי, וינקא להו כאמא דינקא לבנין.

אמר ליה רבי אבא, (ישעיה 1) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך, נפשי אויתך בלילה מיבעי ליה. אשחרך, ישחרך מיבעי ליה. אמר ליה הא אוקמוה, (בראשית 1) כמה דאת אמר (איוב 1) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש.

הא חזי נפשא ורוחא אשתמודע (ס"א אשתעי) (ס"א אשתתפי) פחדא לעלמין. תנא פולחנא שלימתא דבעי בר נש למפלח לקודשא בריך הוא, כמה דתנינן (דברים 1) ואהבת את יי' אלהיך וגו'. דירחים ליה לקודשא בריך הוא

פרשה, כמו שנאמר (איוב 1) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. בא ראה, הנפש והרוח נודעות (בגשות) (משתתפות) כאחד לעולמים. למדנו, עבודה שלמה שצריך אדם לעבד את הקדוש ברוך הוא, כמו שלמדנו ואהבת את ה' אלהיך, שיאהב את הקדוש ברוך הוא אהבת נפש ממש, וזוהי אהבה שלמה, אהבת נפשו ורוחו. כמו שאלה נדבקים בגוף, והגוף

אוהב אותם, (אז) כף ידבק אדם לאהב את הקדוש ברוך הוא אהבת נפשו ורוחו לדבק בו. זהו שכתוב נפשי אויתך בלילה, (כלומר) נפשי ממש.

אף רוחי בקרבי אשחרך, אתדבק כף אהבה רבה בלילה, שצריך אדם מאהבתו של הקדוש ברוך הוא לעמד בכל לילה להשתדל בעבודתו עד שיתעורר הבקר, וימשך עליו חוט של חסד. ששנינו, אשרי חלקו של אותו אדם שאוהב את הקדוש ברוך הוא אהבה כזו, וצדיקי האמת הללו שאוהבים את הקדוש ברוך הוא כף, העולם מתקיים בעבורם, ושולטים על כל הגזרות הקשות שלמעלה ולמטה.

(היא) (כדי שיתקיים העולם בעבורם).

למדנו, אותו צדיק שנדבק ברוחו ונפשו למעלה במלך הקדוש באהבה כראוי, שולט בארץ שלמטה, וכל מה שגזור על העולם מתקיים. מנין לנו? מאליהו, שכתוב (מלכים א' יז) ה' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

בא ראה, בשעה שבאות הנשמות הקדושות ממעלה למטה, ואותם צדיקי העולם שולפים אותם מהמלך ומהגבירה, מעטים הם. שבאותה שעה שירדת, עומדת לפני המלך, ורצונו של המלך להתבונן בה, כמו שבארנו, בשעה שנושב הקדוש ברוך הוא רוח בכל חיל וחיל של השמים, כל החילות נעשים, ועומדים במקומם. זהו שכתוב וברוח פיו כל צבאם. ומהן מתעכבות עד שהקדוש ברוך הוא מוריד אותן למטה.

רחימותא דנפש ממש, ודא הוא רחימותא שלימתא, רחימותא דנפשיה ורוחיה. כמה דאתדבקו אלין בגופא, וגופא רחים לון. (פ"א גרין) כף יתדבק בר נש לרחמא ליה לקודשא בריך הוא, רחימותא דנפשיה ורוחיה, לאדבקא ביה. הדא הוא דכתיב נפשי אויתך בלילה (כלומר) נפשי ממש.

אף רוחי בקרבי אשחרך, אתדבקא כף ברחימותא סגיא, בלילה. דבעי בר נש מרחימותא דקודשא בריך הוא, למיקם בכל ליליא, לאשתדלא בפולחניה, עד דיתער צפרא, ויתמשך עליה חוטא דחסד. דתניא, זכאה חולקיה דההוא בר נש דרחימותא דא רחים ליה לקודשא בריך הוא, והגי (אניו) זכאי קשוט דמרחמין ליה לקודשא בריך הוא הכי, עלמא מתקיימא בגיניהון, ושלטין על כל גזירין קשין דלעילא ותתא. (נ"א היא) (גרין דוחקנים עלמא בגיניהון).

תאנא, ההוא זכאה דאתדבק ברוחיה ונפשיה לעילא, במלכא קדישא, ברחימותא כדקא יאות. שליט בארעא דלתתא, וכל מה דגזר על עלמא אתקיים. מנא לן, מאליהו. דכתיב, (מלכים א' יז) ה' יי אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

תא חזי, בשעתא דאתין נשמתין קדישין מעילא לתתא, ואינון זכאי עלמא משלפי להו ממלכא ומטרוניתא, זעירין אינון, דבההוא שעתא דנחית, קיימא קמי מלכא, ורעותא דמלכא לאסתכלא בה, כמה דאוקימנא, בשעתא דנשב קדשא בריך הוא רוחא בכל חילא וחילא דשמיא, כלהו חילין אתעבידו, וקיימי בקיומיהו, הדא הוא דכתיב (תהלים לב) וברוח פיו כל צבאם. ומנייהו אתעכבו עד דקודשא בריך הוא (דף ט"ז ע"ב)

ממעלות ממעלה למטה, ואותם צדיקי העולם שולפים אותם מהמלך ומהגבירה, מעטים הם. שבאותה שעה שירדת, עומדת לפני המלך, ורצונו של המלך להתבונן בה, כמו שבארנו, בשעה שנושב הקדוש ברוך הוא רוח בכל חיל וחיל של השמים, כל החילות נעשים, ועומדים במקומם. זהו שכתוב וברוח פיו כל צבאם. ומהן מתעכבות עד שהקדוש ברוך הוא מוריד אותן למטה.

וְלַמְדָּנוּ, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הֵן עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִתְעַפְּכוֹת עַד שֶׁמִּגִּיעַ הַזְּמַן לְהוֹרִיד אוֹתָן לָאָרֶץ, וְאֵלּו שׁוֹלְטוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב חֵי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנָיו. אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לֹא כְּתוֹב, אֲלֵא אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי. אַחַר כֵּן חוֹזְרֹת לְמִקוּמָהּ וְנִכְנַסְתָּ לְחֲדָרָהּ, וְאוֹתָן אַחֲרוֹת לֹא עוֹלוֹת עַד שְׁיִמוּתוֹ, כִּי לֹא עֲמַדוּ קִדְּם כְּאוֹתָן הָאַחֲרוֹת. וּמִשּׁוּם כֵּן אֵלֶיהוּ נֶעֱשֶׂה שְׁלִיחַ, מְלַאֲכָה לְמַעְלָה, וְאֵלּו שְׁמַתְדַּבְּקִים יוֹתֵר לְמַלְאָךְ.

מִצְאָנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הֵרָאשׁוֹן, שְׁכַל הַרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁלְמַעְלָה עוֹשׂוֹת שְׁלִיחוֹת, וְכֵלֶן בָּאוֹת מִמְּקוֹם אֶחָד. שְׁנֵשׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים הֵן מִשְׁפַּי דְּרָגוֹת שְׁכָלוֹלוֹת בְּאַחַת, וּמִשּׁוּם כֵּן עוֹלוֹת יוֹתֵר, וְדוֹרְגָתָן יִתְרָה, וְכֵן זֶה. וְכֵל אוֹתָן שֶׁהֵיוּ טְמוּנוֹת שָׁם, יָרְדוּ וְעָלוּ בְּחַיִּיָּהוּן, כְּמוֹ חֲנוּךְ שֶׁלֹּא נִמְצָאָה בּוֹ מִיתָה. וְהָרִי בְּאַרְגָּנוּ הַדְּבָר הַזֶּה בְּחֲנוּךְ וְאֵלֶיהוּ. וְלַמְדָּנוּ, מֵאֵה וְעֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ אֵלֶף דְּרָגוֹת (לְצִדִּיקִים) הֵן לְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁעָלוּ בְּרִצּוֹן בְּטָרָם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִזְּמַן אוֹתָן לְעוֹלָם הַזֶּה בְּכֹל דוֹר וָדוֹר, וְעוֹלוֹת וְטָסוֹת בְּעוֹלָם, וְנִקְשְׁרוֹת לְצָרוֹר הַחַיִּים. וְעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ בְּהֵן אֵת הָעוֹלָם. עֲלֵיהֶם כְּתוּב (ישעיה סו) כִּי כְּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

הַעֲנֵנוּ אֵת נִפְשׁוֹתֵיכֶם, נִפְשׁוֹתֵיכֶם הוּא אָמַר, כִּי יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים צְדִיקִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְיִהְיֶה הַרְצוֹן שֶׁלָּהֶם אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִהְדַּבֵּק בּוֹ כְּדִי שְׁיִתְכַפֵּר לָהֶם חֲטָאָם. וְלָכֵן, מִי שְׁאוּכַל וְשׁוֹתֵה בְּתִשְׁעֵי וּמַעֲנֵג אֵת נִפְשׁוֹ בְּמֵאֵכֵל וּבְמִשְׁתֶּה, נִמְצָא בְּעֵשִׂירֵי עֲנוּי נִפְשׁ בְּשְׁנֵי חֲלָקִים, וְנִמְצָא כְּאֵלּו הַתְּעֵנָה תִּשְׁעֵי

וְתֵאנָא, מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא, קִיִּימֵי קָמִיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְעַפְּכוּ עַד דְמִטָּא זְמָנָא לְאַחְתָּא לֹוֹן בְּאַרְעָא, וְאַלִּין שְׁלִיטוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב חֵי יְי' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנָיו, אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לֹא כְּתִיב, אֲלֵא אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי. לְבַתֵּר אַהֲדָר לְאַתְרֵיהּ, וְסָלִיק לְאַדְרֵיהּ, וְאַיְנוּן אַחֲרַנִּין לֹא סָלִיקִין עַד דִּימוּתוֹן. בְּגִין דְלֹא קִיִּימוּ קוּדְם לְכֵן פְּאַיְנוּן אַחֲרַנִּין. וּבְגִין כֵּן אֵלֶיהוּ אֲתַעֲבִיד שְׁלִיחָא, מְלַאֲכָא לְעֵילָא, וְאַלִּין דְמַתְדַּבְּקִין יִתִּיר לְמַלְכָּא. אֲשַׁבְחָנָא בְּסִפְרָא דְאָדָם קוּדְמָאָה דְכָל רוּחִין קוּדְשִׁין דְלְעֵילָא, עֲבָדִין שְׁלִיחוֹתָא, וְכִלְהוּ אֲתֵינִין מֵאַתֵּר חַד. דְנִשְׁמַתְהוֹן דְצְדִיקֵי אֵי מִתְרֵי דְרָגִין דְכִלְיֵלֶן בְּחַד, וּבְגִין כֵּן סָלִיקִין יִתִּיר, וְדוֹרְגֵיהוֹן יִתִּיר, וְהָכִי הוּא. וְכֹל אֵינּוּן דִּהוּוּ טְמִירִין תַּמָּן, נַחְתּוּ וְסָלִיקוּ בְּחַיִּיָּהוּן, כְּגוֹן חֲנוּךְ דְלֹא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ מִיתָה. וְהָא אוֹקִימָנָא מְלָה דָא, בְּחֲנוּךְ וְאַלִּיָּהוּ.

וְתֵאנָא מֵאֵה וְעֲשָׂרִין וְחֲמֵשׁ אֵלֶף דְּרָגִין (לְצִדִּיקֵי) לְנִשְׁמַתְהוֹן דְצְדִיקֵי אֵי, סָלִיקוּ בְּרַעוּתָא, עַד לֹא אַתְבְּרִי עֲלֵמָא, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַמְנָא לָהּ בְּעֲלֵמָא דִּין, בְּכֹל דָּרָא וְדָרָא, וְסָלִיקִין וְטָאסִין עֲלֵמָא, וּמִתְקַשְׂרֵי בְּצִרוּרָא דְחַיִּי, וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחַדְתָּא עֲלֵמָא בְּהוּ, עֲלֵיָּהוּ כְּתִיב, (ישעיה סו) כִּי כְּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'.

הַעֲנֵנוּ אֵת נִפְשׁוֹתֵיכֶם, (ויקרא ט"ז) נִפְשׁוֹתֵיכֶם קָאָמַר, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל מִשְׁתַּכְּחִין קָמִי מְלַכָּא קוּדְשָׁא זַפְּאִין, וְיִהְיֶה רַעוּתָא דְלָהוֹן לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹאֲתַדְבְּקָא בֵּיהּ, בְּגִין דִּיתְכַפֵּר לָהּ חוּבֵיָּהּ. וְעַל דָּא, מָאֵן דְאָכַל וְשָׁתִי בְּתִשְׁעָא, וּמַעֲנָא נִפְשִׁיהּ בְּמִיכָלָא אֵת נִפְשׁוֹ בְּמֵאֵכֵל וּבְמִשְׁתֶּה, נִמְצָא בְּעֵשִׂירֵי עֲנוּי נִפְשׁ בְּשְׁנֵי חֲלָקִים, וְנִמְצָא כְּאֵלּו הַתְּעֵנָה תִּשְׁעֵי

ועשירי. את נפשתיכם - להכליל את הכל, גוף ונפש, ולהכנע ביום הזה, כדי לכפר על חטאם.

דמננו, כי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה?! היום הזה היה צריך להיות! אלא ביום הזה דוקא, שבו מתגלה העתיק הקדוש לכפר על חטאי כלם.

דבר אחר תענו את נפשתיכם - רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו'. עיר קטנה, הרי פרשוה. אבל עיר קטנה, כמו שנאמר (ישעיה כו) עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחל וגו'. וכתוב (הושע יא) ולא אבוא בעיר. עיר קטנה, קטנה היא, שיהא אחרונה מהכל ותחתונה מהכל. חומותיה גדולות, חזקות, קדושות, נקראת עיר הקדש. ואנשים בה מעט, מעטים אותם שזוכים לפגס לתוכה ולשרות בה, כמו שנאמר (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו'. ועל זה אנשים בה מעט.

ובא אליה מלך גדול - זה הקדוש ברוך הוא, להודיג עמה ולשרות בה. וסבב אתה, כמו שנאמר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וגו'. ובנה עליה מצודים גדלים, שבנה חומותיה גדולים וחזקים, נאים ויפים (מכל אבנים קרות) וקדושים. ונקראת עיר הקדש, ואת כל כבוד המלך הכניס לתוכה. ומשום כך היא לבדה כלולה מכל עטרות המלך, וכל עטרות המלך מתעטרים בה. משום כך כתוב, ואנשים בה מעט.

ומצא בה איש מספן (ח) וחקם, זהו שכתוב נקי כפים ובר לבב. מספן, כמו שנאמר (שמות א) ויבן

ומשתיא, אשתכח בעשיראה ענויא דנפשא בתרין חולקין, ואשתכח פאלו אתעני תשיעאה ועשיראה. את נפשתיכם: לאכללא פלא, גופא ונפשא, ולא תפנעא בהאי יומא, לאתפפרא על חוביהון.

האנא פי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה היום הזה מיבעי ליה. אלא ביום הזה דייקא, דביה אתגלי עתיקא קדישא, לכפרא על חוביהון דכלא.

דבר אחר תענו את נפשתיכם. רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו'. עיר קטנה, הא אוקמוה. אבל עיר קטנה, כמה דאת אמר, (ישעיה כו) עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחיל וגו'. וכתוב (הושע יא) ולא אבא בעיר. עיר קטנה, זעירא היא, דהיא בתראה מפלא, תתאה מכלא, שורוי רברבין תקיפין, קדישין, עיר הקדש אקרי. ואנשים בה מעט, זעירין אינון דזפאן לסלקא לגווה, ולמשרי בה, כמה דאת אמר (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו'. ועל דא אנשים בה מעט.

ובא אליה מלך גדול, דא קדשא בריך הוא. לאזדווגא בה, ולמשרי בה, וסבב אותה, כמה דאת אמר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וגו'. ובנה עליה מצודים גדולים, דבנה שורוי, רברבין תקיפין יאנאן ושפירין (ס"א מכל אבנין וקרוין) קדישין. עיר הקדש אקרי, וכל יקרא דמלפא עייל בגווה. ובגין כך, היא בלחודהא כלילא מפל עטרי דמלפא, וכל עטרי מלפא בה מתעטרין. בגין כך, ואנשים בה מעט פתיב.

ומצא בה איש מספן וחקם, הדא הוא דכתיב,

(תהלים טו) נקי כפים ובר לבב. מספן: פמה דאת אמר (שמות א) ויבן ערי

ערי מספנות לפרעה, מתעטר בעטרי אורייתא, בעטרי חזקות, בעטרות התורה, בעטרות של מצוות תורת המלך. וחכם, שזוכה בה בחכמה הזאת. וחכם, שהוא יותר חכם מכלם לעין בעבודת רבונו כדי לזכות בה ולהכנס אליה. זהו שכתוב ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט, כמו (שמואל א-ב) אמלטה נא ואראה את אחי, (בראשית יט) אמלטה נא שמה. אף כאן, ומלט הוא את העיר בחכמתו.

ואדם לא זכר את האיש המספן ההוא. ואדם לא זכר, לעשות מצוות התורה, להשתדל בתורה כאותו איש עני שהתחבר בכל כדי לזכות בה. (קהלת ט) ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה. שהרי באותו עולם לא נותנים רשות להכנס, פרט לאותם צדיקי אמת, אלו שמשתדלים בתורה ימים ולילות, ומתעטרים במצוות התורה בעולם הזה להכנס בהם לעולם הבא.

וחכמת המספן בזויה ודבריו אינם נשמעים. שהרי בני אדם אינם מסתכלים עליו, ולא רוצים להתחבר עמו ולהקשיב לדבריו. שלמדנו, כל מי שמקשיב לדברי התורה, אשריו בעולם הזה, וכאלו קבל תורה מסיני. ואפלו מכל אדם גם כן צריך לשמע דברי תורה. ומי שמרפין אזניו כנגדו, נותן כבוד למלך הקדוש ונותן כבוד לתורה. עליו כתוב, היום הזה נהיית לעם לה' אלהיך. למדנו, יום אחד היו הולכים החברים עם רבי שמעון. אמר רבי שמעון, ראיתי שהעמים הללו פלם עליונים, וישראל תחתונים מפלם. מה הטעם? משום שהמלך שלח ממנו את

מספנות לפרעה, מתעטר בעטרי תקיפין, בעטרי אורייתא, בעטרי פקודי אורייתא דמלפא. וחכם, דזכי בה בהאי חכמה. וחכם, דהוא חפים יתיר מפלא לעיינא בפולחנא דמאריה, בגין למזפי בה, ולאעלא בה. הדא הוא דכתיב, ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט: כמו (שמואל א ב) אמלטה נא ואראה את אחי, (בראשית יט) אמלטה נא שמה. אוף הכא ומלט הוא את העיר בחכמתו.

ואדם לא זכר את האיש המספן ההוא, ואדם לא זכר, למעבד פקודי אורייתא, לאשתדל באורייתא, כההוא גבר מספנא דאתחבר בכלא, (דף ט"ט ע"א) בגין למזפי בה. (קהלת ט) ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה. דהא בההוא עלמא, לא יהבין רשו למיעל, בר הגני זכאי קשוט, הגני דמשתדלי בה באורייתא יומא ולילי, ומתעטרי בפקודי אורייתא בהאי עלמא, למיעל בהו לעלמא דאתי.

וחכמת המספן בזויה ודבריו אינם נשמעים. דהא בני נשא לא מסתכלין ביה, ולא בעאן לאתחברא ביה, ולאצית למלוי. דתנא, כל מאן דאצית למלוי דאורייתא, זכאה הוא בהאי עלמא, וכאלו קביל תורה מסיני. ואפילו מכל בר נש נמי בעי למשמע מלוי דאורייתא. ומאן דארכין אודניה לקבליה, יהיב יקרא למלפא קדישא, ויהיב יקרא לאורייתא. עליה כתיב, (דברים כז) היום הזה נהיית לעם ליי' אלהיך.

האנא, יומא חד הו אולי חברייה עמיה דרבי שמעון, אמר רבי שמעון, חמינא אלין עמין פלהו עלאי, וישראל תתאי מפלהו, מאי טעמא. בגין דמלפא אשדר מטרונייתא מינה, ואעיל אמהו באתרהא (פלומר שפחה). כמה דאת אמר, (משלי ל) תחת שלש רגזה

אַרְץ וְגו'. תחת עֶבֶד פִּי יִמְלוֹךְ וְגו'. וְשִׁפְחָה
כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. מֵאֵן שִׁפְחָה. הִיא כְּתוּבָה
נוֹכְרָאָה, דְּקָטֵל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוֹכְרָא דְלְהוֹן
בְּמִצְרַיִם. דְּכְתִיב (שמות יא) עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר
אֲחֵר הֶרְחַבְתָּ. אֲחֵר הֶרְחַבְתָּ הוֹת יִתְבָּא
בְּקַדְמִיתָא, וְהִשְׁתָּא, הֵיא שִׁפְחָה תִירַשׁ
גְּבִירָתָהּ.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מְלָפָא בְּלָא
מְטְרוֹנִיתָא, לָא אֶקְרִי מְלָפָא. מְלָפָא
דְּאֲתַדְבֵּק בְּשִׁפְחָה בְּאִמְהוּ (דִּילָהּ) דְּמְטְרוֹנִיתָא,
אֵן הוּא יִקְרָא דִּילִיָּהּ. וְזִמְינָא קָלָא לְבִשְׂרָא
לְמְטְרוֹנִיתָא, וְלִימָא (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בֵּת צִיּוֹן
הָרִיעִי בֵּת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מְלַפֵּךְ יִבֹּא לָךְ צְדִיק
וְנוֹשָׁע הוּא. כְּלוֹמַר, צְדִיק הוּא נוֹשָׁע, בְּגִין
דְּהוּהוּ רָכִיב עַד הִשְׁתָּא בְּאֲתַר דְּלָאוּ דִּילִיָּהּ,
בְּאֲתַר נוֹכְרָאָה, וְיִנִּיק לִיָּהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב עֲנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, עֲנִי (דְּלָא)
הָוָה בְּקַדְמִיתָא, וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, כְּמָה
דְּאוּקִימְנָא, אֵינּוֹן כְּתָרִין תְּתַאֲיִן דְּעַמִּין עוֹבְדֵי
עֲבוּדָה זָרָה, דְּקָטֵיל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוֹכְרָא
דְּלְהוֹן בְּמִצְרַיִם, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שמות יא) וְכָל
בְּכוֹר בְּהֵמָה, וְהָא אוּקִימְנָא מְלִי. כְּבִיכּוֹל צְדִיק
וְנוֹשָׁע הוּא, הוּא וְדָאֵי יִתִּיר מְכַלָּא. בְּגִין דְּעַד
הִשְׁתָּא שְׂאֲרֵי צְדִיק בְּלָא צְדִיק. וְהִשְׁתָּא
דִּזְדִּירוֹגוֹן כְּתוּבָא, צְדִיק וְנוֹשָׁע הוּא, דְּהָא לָא
יִתִּיב בְּסִטְרָא אֲחֵרָא. תְּאֵנָא, (ישעיה נז) הַצְדִּיק
אָבֵד וְאֵין אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְגו', הֵיא קְרָא
קְשִׁיא, הַצְדִּיק אָבֵד, נֶאֱבֵד מִיבְעֵי לִיָּהּ, מַהוּ
אָבֵד. אֲלָא אָבֵד מְמֹשׁ, וּמֵאֵי אָבֵד. אָבֵד
לְמְטְרוֹנִיתָא, וְאֲתַדְבֵּק בְּאֲתַר אֲחֵרָא, דְּאֶקְרִי
שִׁפְחָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אֵי נִיחָא קָמִי

הַגְּבִירָה, וְהַכְּנִיס אִמָּה בְּמִקּוּמָה
(כְּלוֹמַר שִׁפְחָה), כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, (משלי ל)
תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְגו'. תַּחַת
עֶבֶד פִּי יִמְלוֹךְ וְגו'. וְשִׁפְחָה פִּי
תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. מִי הַשִּׁפְחָה? זֹהִי
כְּתוּבָה הַבְּכֹרִי, שְׁהֵרַג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הַבְּכוֹר שְׁלֵהֶם בְּמִצְרַיִם,
שְׁכַתוּב (שמות יא) עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה
אֲשֶׁר אֲחֵר הֶרְחַבְתָּ. אֲחֵר הֶרְחַבְתָּ
הִיא הִתְהָה יוֹשְׁבַת בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְעַכְשָׁו הַשִּׁפְחָה הַזֹּאת תִירַשׁ
גְּבִירָתָהּ.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מְלָפָא בְּלִי
גְּבִירָה לָא נִקְרָא מְלָפָא. מְלָפָא
שְׁנַדְבֵּק בְּשִׁפְחָה, בְּאִמָּה (שְׁלָהּ) שֶׁל
הַגְּבִירָה, אֵיפֹה כְּבוֹדוֹ? וְעַתִּיד
קוּל לְבִשְׂרָא לְגְבִירָה לְלוֹמַר: (זכריה
ט) גִּילִי מְאֹד בֵּת צִיּוֹן הָרִיעִי בֵּת
יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מְלַפֵּךְ יִבֹּא לָךְ צְדִיק
וְנוֹשָׁע הוּא. כְּלוֹמַר, צְדִיק הוּא
נוֹשָׁע, פִּי הִיָּה רוֹכֵב עַד עַכְשָׁו
בְּמִקּוּם שְׂאֵינּוּ שְׁלוֹ, בְּמִקּוּם נְכָרִי,
וּמִינִיק אוֹתוֹ.

וְעַל זֶה כְּתוּב עֲנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר.
עֲנִי (שְׁלָא) הִיָּה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְרוֹכֵב עַל
חֲמוֹר, כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ, אוֹתָם
כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוּדָה זָרָה שְׁהֵרַג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֵת הַבְּכוֹר שְׁלֵהֶם בְּמִצְרַיִם.
זֶהוּ שְׁכַתוּב (שמות יא) וְכָל בְּכוֹר
בְּהֵמָה, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים.
כְּבִיכּוֹל צְדִיק וְנוֹשָׁע הוּא, הוּא
וְדָאֵי יוֹתֵר מֵהַכֵּל. פִּי עַד עַכְשָׁו
שְׂרֵוֵי צְדִיק בְּלִי צְדִיק. וְעַכְשָׁו
שְׂיִדְוִגוֹן כְּאֲחֵד, צְדִיק וְנוֹשָׁע הוּא,
שְׁהָרִי אֵינּוּ יוֹשֵׁב בְּצַד הָאֲחֵר.
לְמַדְנֵנוּ, (ישעיה נז) הַצְדִּיק אָבֵד וְאֵין
אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְגו'. פְּסוּק זֶה
קָשָׁה. הַצְדִּיק אָבֵד! מַה זֶה אָבֵד? אֲלָא
אָבֵד מְמֹשׁ. וּמַה אָבֵד? אָבֵד
לְגְבִירָה, וְנִדְבֵּק בְּמִקּוּם אֲחֵר,
שְׁנַקְרָא שִׁפְחָה.

שְׁכַתוּב (משלי י) וְצְדִיק יְסוּד עוֹלָם,

זֶה שְׁשֵׁנִינוּ אִם נוּחַ לְפָנֵי מוֹרִי, זֶה שְׁשֵׁנִינוּ

יש מי שאומר שעל שבִּעָה
עמוּדים עומד העולם, ויש מי
שאומר על עמוד אחד עומד
העולם, איך הדברים מתישבים?
אמר לו, הכל הוא דבר אחד,
שהרי שבִּעָה הם, ובהם יש עמוד
אחד שנקרא צדיק, ועומדים
עליו, והעולם מתקיים על זה.
וכשהעולם מתקיים עליו, כאלו
שהתקיים על כל השבִּעָה, ועל פן
כתוב וצדיק יסוד עולם, והרי
בארנו את הדברים בכמה
מקומות.

ולמדנו, השפחה הזו עתידה
לשלט בארץ הקדושה שלמטה,
כמו שהיתה הגבירה שולטת
בראשונה, שכתוב צדק ילין בה,
ועליו שפחה כי תירש גברתה,
בכל. ועתיד הקדוש ברוך הוא
להשיב את הגבירה למקומה
כבראשונה, ואז של מי היא
השמחה? הוי אומר, שמחת
המלך ושמחת הגבירה. שמחת
המלך, משום שישב אותה
ויפרד מן השפחה כפי שאמרנו.
ושמחת הגבירה, פי תשוב
להזדווג עם המלך. זהו שכתוב
גילי מאד בת ציון וגו'.

בא ראה, כתוב והיתה זאת לכם
לחקת עולם. והיתה לכם היתה
צריך להיות! מה זה זאת? זה
שאמרנו, לחקת עולם. בכל מקום
ומקום חקת עולם נקראת, גזרת
המלך, שמכניס את כל הנהגותיו
במקום הזה ומסתיר אותם, כמו
שמסתיר הכל באוצר אחד. חקת
עולם ודאי. בזאת הזו רשם וחקק
את כל הגנזים שלו ואת כל
המטמונים שלו.

בחדש השביעי בעשור לחדש.
בעשור בדיוק, כמו שבארנו.
תענו את נפשתיכם, ודאי כך זה,
והרי נאמר נפשתיכם ודאי. שהרי
בנפש תלוי הדבר, ומשום כך

דמר, הא דתנינן, דכתיב (משלי י)
עולם, מאן דאמר, דעל שבִּעָה קיימין קיימא
עלמא. ומאן דאמר, על חד קיימא עלמא,
היך מתיישבן מלי. אומר ליה, פלא מלה חד
הוא, דהא שבִּעָה אינון ובהו אית חד קיימא,
דאקרי צדיק, וקיימי עליה, ועלמא בהאי
אתקיימא. וכד אתקיימא עלמא עליה, פאלו
אתקיים על פלהו שבִּעָה. ועל דא כתיב, וצדיק
יסוד עולם. והא אוקימנא מלי בכמה אתר.

ותאנא, האי שפחה זמינא לשלטאה בארעא
קדישא דלתתא, כמה דהות

מטרוניתא שלטא בקדמיתא, דכתיב (ישעיה א)
צדק ילין בה, והשתא שפחה פי תירש גבירתה
בכלא. וזמין קדשא בריך הוא, לאתבא
למטרוניתא לאתרהא כקדמיתא, וכדין ממאן
הוא חדוותא, הוי אימא חדוותא דמלפא,
וחדוותא דמטרוניתא. חדוותא דמלפא, בגין
דיתוב לה ויתפרש משפחה, בדקא אמינא.
וחדוותא דמטרוניתא, בגין דתיתוב לאזדווגא
במלפא, הדא הוא דכתיב גילי מאד בת ציון
וגו'.

הא חזי, פתיב והיתה זאת לכם לחקת עולם.
והיתה לכם מיבעי ליה, מאי זאת. הא
דאמרן, לחקת עולם. בכל אתר ואתר חקת
עולם אתקרי, גזרה דמלפא, דעייל כל נמוסוי
באתר דא, ואסתים לון, פמאן דסתים פלא,
באסקופא חדא. חקת עולם ודאי. בהאי זאת
(דף ט"ט ע"ב) רשם וחקק כל גניזין דיליה, וכל
טמירין דיליה.

בחדש השביעי בעשור לחדש. (ויקרא ט"ז)
דייקא, כמה דאוקימנא. תענו את
נפשתיכם, ודאי הכי הוא, והא אתמר
נפשתיכם ודאי. דהא בנפשא תליא מלתא,

אכילה פך, אכילה ושתיה מתשיעה, יתיר מיום אחר. ואף על גב שהדבר הזה נאמר בגון אחר, והכל יפה, וזה דבר אחר, וכל אחד במקומו, וכך זה.

ולמדנו, ביום הזה כל השמחה וכל האור וכל הסליחה של העולמות, כלם תלויים באם העליונה, שכל המעצמות שופעים ויוצאים מפנה, ואז מאירים כל אותם מאורות, ומאירים באור ובשמחה, עד שהכל מתבשם. ואז כל אותם הדינים נמצאים באור, והדין לא נעשה, ועל פן תענו את נפשתיכם.

אמר רבי אבא, הרי מורנו באר אותה מגוף המשנה - לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקדוש ברוך הוא, שכתוב (שמואל-ב ב) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה (לנו) בכך ישי, והרי נאמר. פסוק אחר מצאנו על זה, שכתוב (מלכים-א יא) ראה ביתך דוד. אמר לו, כך זה ודאי, בית דוד נקרא, כמו שכתוב (ישעיה ה) בית יעקב לכו ונלכה באור ה'. בית יעקב, כמו שנאמר (שם ט) ובית תפארתי אפאר. לכו ונלכה באור ה', שכתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן, ונטע את הגן הזה להשתעשע בו עם הצדיקים, שבו הם שרויים.

למדנו, פתוח אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא וגו' ועניתם את נפשתיכם. וכתוב והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי וגו'. מה שכתוב אף, מה הוא רוצה כאן? אמר לו, זה בא למעט, שביין שאמר ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, אמר (אחר כך) אף בעשור, והיה צריך להיות אף עשור! שבעשור הדבר תלוי.

מבתיכם, ושנינו אף - חלק, חזיו

ובגין פך, אכילה ושתיה מתשיעה, יתיר מיום אחר. ואף על גב דהאי מלה אתמר בגוונא אחרא, וכלא שפיר, והאי והאי מלה חדא, וכל חד באתריה, והכי הוא.

ותאנא, בהאי יומא, כל חידו, וכל נהירו, וכל ותרנותא דעלמין, כלהו תליין באימא עלאה, דכל מבויעין נגדין ונפקין מנה. וכדין נהירין כל אינון בוצינין, ונהרין בנהירו בחדותא, עד דמתבסם כלא. וכדין כל אינון דינין אשתכחו בנהירו, ודינא לא אתעביד, ועל דא תענו את נפשתיכם.

אמר רבי אבא, הא אוקים לה מר, מן גופא דמתניתא, לא גלו ישראל מארצם, עד

שכפרו בקודשא בריך הוא. דכתיב, (שמואל ב ב) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בכך ישי, והא אתמר. קרא אחרניא אשפחנא בהאי, דכתיב, (מלכים א יב) ראה ביתך דוד. אמר ליה, הכי הוא ודאי, בית דוד אקרי, כמה דכתיב, (ישעיה ב) בית יעקב לכו ונלכה באור יי'. בית יעקב, כמה דאת אמר (ישעיה ט) ובית תפארתי אפאר. לכו ונלכה באור יי', דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ונטע האי גן לאשתעשעא ביה עם צדיקייא, דביה שריין.

ותאנא, פתיב אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא וגו' ועניתם את

נפשתיכם. וכתיב והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי וגו'. אף דכתיב, מאי קא בעי הכא. אמר ליה, למעוטא קא אתיא. דכיון דאמר ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, אמר (לכתר) אף בעשור. אף עשור מיבעי ליה, דבעשור תליא מלתא.

אמר ליה אי הכי, (שמות יב) אף ביום הראשון

אמר לו, אם פך, (שמות יב) אף ביום הראשון תשביתו שאר

אָסוּר בְּאֲכִילַת חֶמֶץ וְחֻצְיוֹ מִתֵּר. אָף כָּאֵן אָף בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ, אָמַר שְׁחֻצְיוֹ אָסוּר בְּמִלְאָכָה (בַּאֲבִילָה) וְחֻצְיוֹ מִתֵּר. אָמַר לוֹ, אָף כָּאֵן בּוֹעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם זֶה תְלוּי, שְׁהָרִי עֲנוּי לֹא נִמְצָא אֶלָּא מִחֻצוֹת הַיּוֹם וְאֵילָף, וְיָפָה הוּא אָף חֶלֶק בּוֹעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם וְגו'. אָכֶפֶר עֲלֵיכֶם הִיָּה צָרִיף לְהִיּוֹת! אֶלָּא יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם - לְהַכְלִיל אֶת הַיּוֹבֵל שְׁשׁוּפֵעַ מַעֲנִינֹת לְהַשְׁקוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה לְכָל עֶבֶר לְרוּוֹת אֶת הַכֵּל וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֵּל. וְזֶה עֲלֵיכֶם, כְּלוֹמַר עֲבוּרְכֶם, לְטַהַרְכֶם בַּיּוֹם הַזֶּה, שְׁכַתוּב לְפָנַי ה' תִּטְהָרוּ, וְלֹא יִשְׁלַט עֲלֵיכֶם הַדִּין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא הַתְרַצָּה בְּהֶם וְרוּצָה לְטַהַר אוֹתָם שְׁלֹא יִמְצָא בְּהֶם חֲטָא, כְּדִי שְׁיִהְיוּ בְּנֵי הַיִּכְלוֹ וְיִדְוֵרוּ בְּהִיכְלוֹ. וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּתוּב, (יִחְזַקָּאל לו') וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוּרִים וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תְּהִלִּים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְמָקִים קָרָאתִיךָ ה'. שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעַר שְׁפָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא אֶת הָעוֹלָם, רָצָה לְבְרָא אָדָם. נִמְלָף בְּתוֹרָה. אָמְרָה לְפָנָיו: תִּרְצָה לְבְרָא הָאָדָם הַזֶּה? ! עֲתִיד הוּא לְחַטָּא לְפָנֶיךָ וְעֲתִיד הוּא לְהִרְגִּזוֹ לְפָנֶיךָ. אִם תַּעֲשֶׂה לוֹ כְּמַעֲשֵׂיו, תִּרְי הָעוֹלָם לֹא יוֹכֵל לַעֲמֹד לְפָנֶיךָ, כֹּל שְׁפָן אוֹתוֹ הָאִישׁ. אָמַר לָהּ: וְכִי לְחַנֵּם נִקְרָאתִי (שְׁמוֹת לד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אַרְךָ אַפִּים?

וְטָרַם שְׁפָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא אֶת הָעוֹלָם, בְּרָא תְשׁוּבָה. אָמַר לָהּ לְתְשׁוּבָה: אֲנִי רוּצָה לְבְרָא אָדָם בְּעוֹלָם, עַל מְנַת שְׁפָשִׁישׁוּבוֹ

תְּשׁוּבָתוֹ שְׁאֹר מִבְּתִיכֶם, וְתִנְיָן אָף חֶלֶק, חֻצְיוֹ אָסוּר בְּאֲכִילַת חֶמֶץ, וְחֻצְיוֹ מוֹתֵר. אוֹף הָכָא אָף בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ, אִימָא דְחֻצְיוֹ אָסוּר בְּמִלְאָכָה (נ"א בַּאֲבִילָה), וְחֻצְיוֹ מוֹתֵר. אָמַר לִיה אוֹף הָכָא בּוֹעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם תְלוּי, דְהָא עֲנוּי לֹא אֲשַׁתְּכַח אֶלָּא מִפְּלִגּוֹת יוֹמָא וּלְהִלְאָה, וְשִׁפִּיר הוּא אָף חֶלֶק בּוֹעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב, (וַיִּקְרָא טו) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם וְגו'. אָכֶפֶר עֲלֵיכֶם מִיבְעֵי לִיה. אֶלָּא יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם, לְאֶכְלָלָא יוֹבְלָא, דְנִגִּיד מִבּוֹעֵי לְאֲשַׁקָּא בְּהִאי יוֹמָא לְכָל עֵיבֵר, לְאֶרוּאָה כְלָא, וּלְאֲשַׁקָּא כְלָא. וְדָא עֲלֵיכֶם, כְּלוֹמַר, בְּגִינִיכוֹן לְדַכָּאָה לְכוֹן בְּהִאי יוֹמָא, דְכְּתִיב לְפָנַי יִי תִטְהָרוּ. וְלֹא יִשְׁלוּט עֲלֵיכוֹ דִּינָא.

רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר זְכָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא אֲתֵרְעֵי בְּהוּ, וּבְעֵי לְדַכָּאָה לְהוּ, דְלֹא יִשְׁתַּפַּח בְּהוּ חוּבָה, בְּגִין דִּיהוֹן בְּנֵי הַיִּכְלִיָּה, וְיִדְוֵרוֹן בְּהִיכְלִיָּה. וְלִזְמַנָּא דְאֵתִי כְּתִיב, (יִחְזַקָּאל לו') וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוּרִים וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תְּהִלִּים קל) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְמָקִים קָרָאתִיךָ יי'. תְּנִינָן, בְּשַׁעֲתָא דְבְרָא קְדָשָׁא בְרִיף הוּא עֲלֵמָא, בְּעָא לְמַבְרֵי בַר נֶשׁ, אֲמַלִּיף בְּאוּרִיָּתָא, אָמְרָה קַמִּיהָ, תְּבַעֵי לְמַבְרֵי הָאִי בַר נֶשׁ, זְמִין הוּא לְמַחֲטֵי קַמָּךְ, זְמִין הוּא לְאַרְגָּזָא קַמָּךְ. אִי תַעֲבִיד לִיה כְּעוֹבְדוּי, הָא עֲלֵמָא לֹא יְכִיל לְמִיקָם קַמָּךְ, כֹּל שְׁפָן הֵהוּא בַר נֶשׁ. אָמַר לִיה, וְכִי לְמַגְנָא אֲתַקְרִינָא, (שְׁמוֹת לד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אַרְךָ אַפִּים.

וְעַד לֹא בְרָא קְדָשָׁא בְרִיף הוּא עֲלֵמָא, בְּרָא תְשׁוּבָה, אָמַר לָהּ לְתְשׁוּבָה, אָנָא בְּעִינָא

לְמַבְרֵי בַר נֶשׁ בְּעֵלְמָא, עַל מְנַת דְּכַד יְתוּבוּן לָךְ מִחוּבִיָּהוֹן, דְתִהְיוּ זְמִינָא

לְמַשְׁבֵּק חוֹבֵיהוֹן, וּלְכַפְרָא עֲלֵיהוּ. וּבְכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא תְּשׁוּבָה זְמִינָא לְגַבֵּי בְנֵי נָשָׂא, וְכַד בְּנֵי נָשָׂא תִּיַּיְבִין מִחוּבֵיהוּ, הָאִי תְּשׁוּבָה תַּבַּת לְגַבֵּי קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְכֹפֵר עַל כְּלָא, וְדִינִין אֲתַפְפִּיז, וּמִתְבַּסְּמִין כְּלָהוּ, וְיַבְר נָשׂ אֲתַדְכִּי מִחוּבֵיהּ.

אִמְרֵי אֲתַדְכִּי בַר נָשׂ מִחוּבֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְעָאֵל בְּהָאִי תְּשׁוּבָה כְּדָקָא חֲזִי. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דְּתַב קָמִי מִלְפָּא עֲלָאָה, וְצִלִּי (דף ע"ו א') צְלוֹתָא מִעוּמְקָא דְלַבָּא, הָדָא הוּא דְכֹתִיב מִמְעַמְקִים קָרְאֲתִיף יי'.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר, מִמְעַמְקִים קָרְאֲתִיף יי', אֲתַר גְּנִיזוּ הוּא לְעֵילָא, וְהוּא עֲמִיקָא דְבִירָא, וּמַהֲאִי נִפְקִין נַחְלִין וּמִבּוּעֵין לְכָל עֵיבַר, וְהַהוּא עֲמִיקָא דְעֲמִיקָתָא אֲקָרִי תְּשׁוּבָה. וּמֵאֵן דְּבַעֵי לְאַתְבָּא וּלְאַתְדַּכָּא מִחוּבֵי, בְּהָאִי עוּמְקָא אֲצִטְרִיף לְמִקְרִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הָדָא הוּא דְכֹתִיב מִמְעַמְקִים קָרְאֲתִיף יי'.

תְּאַנְא, בְּשַׁעֲתָא דְהוּה בַר נָשׂ חָב קָמִי מְאַרְיָה, וְקָרִיב קְרַבְגִּיָּה עַל מְדַבְחָא, וְכַהֲנָא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ, וּבְעֵי בְּעוֹתִיָּה עֲלֵיהּ, מִתְעַרִין רַחֲמֵי, וְדִינִין מִתְבַּסְּמִין, וְתְּשׁוּבָה אֲרִיק בְּרַכָּאן, בְּמִבּוּעֵין דְּנִגְדִין וְנִפְקִין, וּמִתְבַּרְכִין כְּלָהוּ בּוּצִינִין כַּחְדָּא, וְיַבְר נָשׂ אֲתַדְכִּי מִחוּבֵיהּ.

תָּא חֲזִי, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אֲפִיק עֶשֶׂר כְּתָרִין, עֶטְרִין קְדִישִׁין לְעֵילָא, דְּאַתְעֵטֵר בְּהוּ, וּמִתְלַבֵּשׁ בְּהוּ, וְהוּא אֵינּוֹן, וְאֵינּוֹן הוּא, כְּשִׁלְהוּבָא דְאַחִידָא בְּגוּמְרָא, וְלִית תַּמָּן פְּרוּדָא. לְקַבִּיל דְנָא, אִית עֶשֶׂר כְּתָרִין דְלָא קְדִישִׁין לְתַתָּא, וְאֵינּוֹן אַחִידָן בְּזוּהָמָא דְטוּפְרָא דְחַד עֶטְרָא קְדִישָׁא, דְּאַקְרִי חֲכָמָה. וְעַל דָּא אֲקָרוּן חֲכָמוֹת.

לְךָ מִחֲטֹאֵיהֶם, שְׁתַּהֲי עֲתִידָה לְעֹזֵב אֶת חֲטֹאֵיהֶם וּלְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וּבְכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא תְּשׁוּבָה זְמִינָה לְאַנְשִׁים, וּכְשֶׁאֲנָשִׁים שָׁבִים מִחֲטֹאֵיהֶם, תְּשׁוּבָה הַזֹּאת שְׂבָה לְקִדּוּשׁ בְּרוּף הוּא, וְהוּא מְכַפֵּר עַל הַכֹּל, וְהַדִּינִים נִכְנָעִים, וְכֹל מִתְבַּשְׂמִים, וְאַדָּם נִטְהַר מִחֲטָאוֹ. מִתִּי נִטְהַר אָדָם מִחֲטָאוֹ? בְּשַׁעֲתָא שְׁנַכְנַס לְתְּשׁוּבָה הַזֹּאת כְּרַאוּי. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שָׁשׁ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה מִעֲמֻק הַלַּב. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מִמְעַמְקִים קָרְאֲתִיף ה'.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר, מִמְעַמְקִים קָרְאֲתִיף ה', מְקוֹם גְּנוּז הוּא לְמַעְלָה, וְהוּא עֲמֻק הַבָּאָר, וּמַזָּה יוֹצֵאִים נַחְלִים וּמִעֲיִנוֹת לְכָל עֵבַר, וְאוֹתוֹ עֲמֻק הָעֲמֻקִּים נִקְרָא תְּשׁוּבָה. וּמִי שְׂרוּצָה לְשׁוּב וּלְהִטְהַר מִחֲטָאוֹ, מְהַעֲמֻק הַזֶּה הוּא צְרִיף לְקָרָא לְקִדּוּשׁ בְּרוּף הוּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מִמְעַמְקִים קָרְאֲתִיף ה'.

לְמַדְנֵי, בְּשַׁעֲתָא שְׁהִיָּה אָדָם חוּטָא לְפָנֵי רַבּוּנָא וּמִקְרִיב קְרַבְנֵי עַל הַמְזֻבָּח, וְהַכֹּהֵן מְכַפֵּר עֲלֵיו וּמִכְבֵּשׁ בְּקִשְׁתּוֹ עֲלֵיו, מִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, וְהַדִּינִים מִתְבַּשְׂמִים, וְהַתְּשׁוּבָה מְרִיקָה בְּרֻכּוֹת בְּמִעֲיִנוֹת שְׁשׁוּפְעִים וְיוֹצֵאִים, וְכֹל הַמְּאוֹרוֹת מִתְבַּרְכִּים כְּאַחַד, וְהַאָדָם נִטְהַר מִחֲטָאוֹ.

בְּאֵי רָאָה, הַקִּדּוּשׁ בְּרוּף הוּא הוֹצֵיאַ עֶשְׂרֵה כְּתָרִים, עֶטְרוֹת קִדּוּשׁוֹת לְמַעְלָה, שְׁהַתְעֵטֵר בָּהֶם וּמִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְהוּא זֶה הֵם, וְהֵם זֶה הוּא, כְּשִׁלְהִבַּת הָאֲחוּזָה בְּגִחְלַת, וְאֵין שֵׁם פְּרוּד. כְּנִגְדָּא זֶה יֵשׁ עֶשְׂרֵה כְּתָרִים שְׁאִינֵם קִדּוּשִׁים לְמַטָּה, וְהֵם אַחוּזִים בְּגִחְמַת הַצִּפְרָן שֶׁל עֶטְרָה קִדּוּשָׁה. שְׁנַקְרָאֵת חֲכָמָה, וְעַל כֵּן נִקְרָאוּ חֲכָמוֹת.

וְתִמְנְנוּ, עֲשֶׂרֶת מִיַּי הַחֲכָמוֹת
הִלְלוּ יָרְדוּ לְעוֹלָם, וְכֻלָּם נִטְמְאוּ
(נשאבו) בְּמִצְרַיִם, פָּרַט לְאֶחָד
שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם, וְכֻלָּם הֵם מִיַּי
כְּשֵׁפִים, וּמֵהֶם יָדְעוּ הַמִּצְרַיִם
כְּשֵׁפִים עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.
וּכְשֶׁהִמְצְרִים רָצוּ לַעֲשׂוֹת כְּנוֹס
בְּכִשְׂפֵיהֶם לְמַעֲשֵׂיהֶם, הָיוּ
יוֹצֵאִים לְשָׂדֶה לְהָרִים הַגְּבוּהִים,
וְזוֹכְחִים זְכָחִים, וְעוֹשִׂים גְּמוֹת
בְּאֶרֶץ, וּמְסוֹכְבִּים אוֹתוֹ הַדָּם
סָבִיב הַגְּמוֹת הִלְלוּ, וְשָׂאָר הַדָּם
מְכַנְסִים בַּגְּמוֹת הִלְלוּ, וְשָׂמִים
עֲלֵיהֶם בְּשׂוֹר, וּמְקַרְבִּים אֶת
קַרְבָּנוֹתֵיהֶם לְאוֹתָם הַמִּינִים
הַרְעִים, וְאוֹתָם הַמִּינִים הַרְעִים
מִתְפַּנְסִים וּמִתְקַרְבִּים כְּאֶחָד,
וּמִתְפַּיְסִים עִמָּם בְּאוֹתוֹ הַהֵר.

יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ מִשְׁעַבְדִּים לָהֶם,
הָיוּ מִתְקַרְבִּים לָהֶם, וְלִמְדוּ מֵהֶם,
וְהָיוּ טוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. וְהִינוּ מֵה
שְׂכָתוֹב, כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲשֶׁר יִשְׁבַּתְּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ
וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן וְגו'. וְכָתוּב
וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זְבַחֵיהֶם
לְשַׁעֲרֵים וְגו'. לְמַדְנֹה, בְּשַׁעֲה
שֶׁהָיוּ מְקַרְבִּים לָהֶם עַל גְּבֵי
הַשָּׂדֶה וְהָיוּ מְזַמְנִים אוֹתוֹ הַדָּם
וּמְקַרְבִּים קַרְבָּנוֹתֵיהֶם, הָיוּ
מִתְפַּנְסִים כָּל אוֹתָם מִינֵים רָעִים,
וְרוֹאִים אוֹתָם כְּמוֹ הַשַּׁעֲרִים,
כָּלֵם מְלֵאִים בְּשַׁעַר, וּמוֹדִיעִים
לָהֶם מֵה שֶׁהֵם רוֹצִים.

בֵּא רָאָה, מֵה פְּתוּב בְּיַצְחָק?
(בראשית כו) וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יַצְחָק
אֲבִיו וַיִּמְשָׁהוּ. אָמַר, זֶה לֹא חֶסֶד
(כֵּן לֹא מִתְעוֹרֵר), אֲלֵא מִטַּל הַשָּׁמַיִם
שְׂנוּזֵל עַל הָאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
וּמִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ, בְּכָל הוּא בְּרַף
אוֹתוֹ. מֵה הַטַּעַם? כִּי רָאָה אוֹתוֹ
עִם שַׁעַר. אָמַר, שְׂכָדִי לְהַעֲבִיר
אֶת זֶה, צְרִיף וּמִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ, וְלֹא
זִהְמַת הָאֶרֶץ, שֶׁהָרִי זִהְמָה הִיא
שֶׁל הָאֶרֶץ, וּכְשֶׁטַּל הַשָּׁמַיִם וּמְגַד הָאֶרֶץ מִתְחַבְּרִים, עוֹבְרַת הַזִּהְמָה הַזֶּה.

וְתִמְנְנוּ, עֲשֶׂרֶת זִינֵי חֲכָמוֹת אֲלֵיךְ נִחַתוּ לְעֵלְמָא.
וְכֻלְהוּ אִסְתְּאָבוּ (ס"א אִשְׁתְּאָבוּ) בְּמִצְרַיִם,
בַּר מַחַד דְּאִתְּפָשֵׁט בְּעֵלְמָא, וְכֻלְהוּ זִינֵי חַרְשֵׁי
אֵינּוֹן, וּמִנִּייהוּ יָדְעֵי מִצְרַיִם חַרְשֵׁין, עַל כָּל
בְּנֵי עֵלְמָא. וְכַד מִצְרַאֲי בְּעָאן לְמַעֲבַד כְּנוֹפְיָא
בְּחַרְשֵׁיהוּ לְעוֹבְדֵיהוֹן, הָווּ נְפָקֵי לְחַקְלָא
לְטוּרֵי רְמָאֵי, וְדַבְּחִין דְּבַחִין, וְעַבְדִּין גּוּמִין
בְּאַרְעָא, וְסַחְרִין הֵהוּא דְמָא סוֹחְרֵינִיה דְהֵנִי
גּוּמִין, וְשָׂאָר דְמָא מִתְפַּנְפִּי בְהִנְהוּ גּוּמִין,
וּבְשָׂרָא שׁוּיִן עֲלֵיהוּ. וּקְרַבִּין קַרְבָּנֵיהוֹן, לְאֵינּוֹן
זִינִין בִּישִׁין, וְאֵינּוֹן זִינִין בִּישִׁין מִתְפַּנְשִׁין
וּמִתְקַרְבִּין כְּחַדָּא, וּמִתְפַּיְסִין בְּהַדִּייהוּ בְהֵהוּא
טוּרָא.

יִשְׂרָאֵל דְהוּוּ בְּשַׁעֲבוּדֵיהוֹן, הָווּ מִתְקַרְבִּין
לְהוֹן, וְאוֹלְפוּ מִנִּייהוּ, וְהוּוּ טַעְאָן
בְּתַרְיֵיהוּ, וְהִינוּ דְכָתִיב כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲשֶׁר יִשְׁבַּתְּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ
כְּנָעַן וְגו', וְכָתִיב וְלֹא יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת זְבַחֵיהֶם
לְשַׁעֲרֵים וְגו'. תִּמְנְנוּ, בְּשַׁעֲתָא דְהוּוּ מְקַרְבִּין
לְהוֹן עַל גְּבֵי חַקְלָא, וְהוּוּ מְזַמְנֵי הֵהוּא דְמָא,
וּמְקַרְבֵי קַרְבָּנֵיהוּ, הָווּ מִתְפַּנְפִּי כָּל אֵינּוֹן זִינִין
בִּישִׁין, וְחַמָּאן לְהוֹן כְּגוּוֹנָא דְשַׁעֲרֵים, כְּלָהוּ
מְלִיִין שַׁעֲרָא, וּמוֹדְעֵי לְהוּ מֵה דְאֵינּוֹן בְּעֵיִן.
הָא חֲזִי, יַצְחָק מֵה כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית כו) וַיִּגַּשׁ
יַעֲקֹב אֶל יַצְחָק אֲבִיו וַיִּמְשָׁהוּ, אָמַר, דָּא
לָא אִתְּעַדִּי (ס"א חָכָא לֹא אִתְּעַר), אֲלֵא מִטַּלָּא דְשָׁמַיָּא
דְנִגִּיד עַל אֶרְעָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וּמִשְׁמַנֵּי
הָאֶרֶץ, בְּכָלֵא בְרַכִּיָּה. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְחַמָּא
לִיָּה בְּשַׁעֲרָא, אָמַר לְמַעֲבַר דָּא, וּמִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ
אֲצִטְרִיף, וְלֹא זוֹהֵמָא דְאַרְעָא, דְהָאֵי זוֹהֵמָא
הוּא דְאַרְעָא, וְכַד טַלָּא דְשָׁמַיָּא וּמְגַדָּא דְאַרְעָא
מִתְחַבְּרָאן אִתְּעַבְּרָא הָאֵי זוֹהֵמָא.

שֶׁל הָאֶרֶץ, וּכְשֶׁטַּל הַשָּׁמַיִם וּמְגַד הָאֶרֶץ מִתְחַבְּרִים, עוֹבְרַת הַזִּהְמָה הַזֶּה.

אמר רבי חייא, בתרייתא דאינון כתרין תתאיין
 דלא קדישין האי הוא, הדא הוא דכתיב,
 (דברים יח) ודורש אל המתים, ודא הוא עשיראה
 דכלא. דתניא אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה,
 נפשתא דרשיעייא אלין אינון מזיקין דעלמא.
 אמר רבי יוסי, אי הכי טב להו לחייביא
 דאתעבדין מזיקין בעלמא, אן הוא
 עונשא דגיהנם. אן הוא בישא דזמינא להו
 בהווא עלמא. אמר רבי חייא, הכי תנינן, והא
 אוקימנא מלי, נפשתא דרשיעייא בשעתא
 דנפקין מעלמא, פמה גרדיני נמוסין מזדמני
 לקבלא להו, ולא עלאה להו לגיהנם, ועאלין
 להו בתלת דינין בכל יומא, בגיהנם. לבתר
 מזדווגי בהו, ואזלין ושאטין בעלמא, ומטען
 להו לרשיעייא, לאינון דקא אסתים תשובה
 מקמייהו. לבתר תייבין להו לגיהנם,
 ואתסאבין (נ"א ואתדנין) תמן, וכך בכל יומא.
 לבתר דאזלין בהו, ושאטין בהו בעלמא,
 מהדרין לקברייהו, וחמן תולעתא
 דגופא מנקרי בשרא ומתאבלן עלייהו, ואינון
 חרשין הוו אזלי לבי קברי, וחרשי בחרשייהו,
 ועבדין חד צלמא דבר נש, ודבחיין קמיה חד
 צפירא. לבתר עאלין להווא (דף ע"ב) צפירא,
 בהווא קברא, והווא צלמא מתברין (כ"א מדברין)
 ליה לארבע סטריין, ומעלין ליה לארבע זיוויין
 דקברא. פדין מחרשי בחרשייהו, ומתכנפי
 אינון פנופי, ואינון זינין בישין, ומייתין ההיא
 נפשתא, ועאל בקברא ומשתעי בהדייהו.
 אמר רבי יצחק, זפאין אינון צדיקייא בעלמא
 דין, ובעלמא דאתי, דהא כלהו קדישין.
 גופא דלהון קדישא. נפשא דלהון קדישא.

אמר רבי חייא, האחרון של
 אותם הכתרים התחתונים שאינם
 קדושים, זהו הוא מה שכתוב
 (דברים י) ודורש אל המתים, וזהו
 העשירי של הכל. שלמדנו, אמר
 רבי יצחק אמר רבי יהודה,
 נפשות הרשעים אלו הם מזיקי
 העולם.

אמר רבי יוסי, אם כך טוב
 לרשעים שנעשים מזיקים
 בעולם, איפה הוא ענש הגיהנם?
 איפה הרע שעתיד להם בעולם
 ההוא? אמר רבי חייא, כך שנינו,
 והרי בארנו את הדברים. נפשות
 הרשעים בשעה שיוצאים מן
 העולם, פמה שומרי החקים
 מזדמנים כנגדם ולהכניסם
 בגיהנם, ומכניסים אותם
 בשלשה דינים בכל יום בגיהנם.
 אחר כך מזדווגים עמם, והולכים
 ומשוטטים בעולם, ומטעים את
 הרשעים לאותם שנסתמה
 מלפניהם התשובה. אחר כך
 משיבים אותם לגיהנם, ונטמאים
 (וגדונים) שם, וכך בכל יום.

אחר שהולכים עמם ומשוטטים
 עמם בעולם, מחזירים לקברייהם,
 ורואים את התולעת של הגוף
 מנקרת את הבשר ומתאבלים
 עליהם, ואותם מכשפים היו
 הולכים לבית הקברות ומכשפים
 בכשפיהם, ועושים צלם אחד של
 האדם, וזוכחים לפניו שעיר
 אחד. אחר כך מכניסים אותו
 השעיר לאותו קבר, ואת אותו
 צלם משברים (מנהיגים) אותו
 לארבעה צדדים, ומכניסים אותו
 לארבע זויות הקבר, ואז
 מכשפים בכשפיהם, ומכניסים
 אותם פנוסים ואותם מינים רעים,
 ומביאים אותה הנפש, ומכניסים
 לקבר ומדברים עמם.

אמר רבי יצחק, אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי כלם קדושים. גופם קדוש.
 נפשם קדושה. רוחם קדושה. נשמתם קדש קדשים. שלש דרגות הן כמו שלמעלה. ששנינו,

אמר רבי יהודה, כתוב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה, זוהי נשמה (עליונה) של אדם הראשון (עליון). בא ראה, שלש דרגות הן, ונדבקו כאחת - נפש, רוח, נשמה. והעליונה מהן - נשמה. שאמר רבי יוסי, בכל האנשים יש נפש, ויש נפש עליונה מהנפש. זכה אדם בנפש הזו - מריקים עליו עטרה אחת שנקראת רוח. זהו שכתוב (ישעיה ab) עד יערה עלינו רוח ממרום. אז מתעורר אדם בהתעוררות אחרת עליונה, להסתכל בנימוסי המלך הקדוש. זכה אדם באותה הרוח - מעטרים אותו בכתר קדוש עליון שכולל הכל, שנקרא נשמה, שנקראת נשמת אלוהים. וכמדנו בסוד הסודות, בתוך הסודות של ספרו של שלמה המלך, הפסוק הזה שכתוב (קהלת d) ושבח אני את המתים שפכר מתו, כיון שכתוב ושבח אני את המתים, למה שפכר מתו? אלא שפכר מתו בעולם הזה בעבודת רבונם.

ושם כתוב, שלשה מדורים עשה הקדוש ברוך הוא לצדיקים, אחד (שזכו אותם צדיקים שלא נאבדו מהעולם הזה, וכך צריך) לנפשות אותם הצדיקים שלא הסתלקו מהעולם הזה ומצויים בעולם הזה. וכשהעולם צריך רחמים, ואותם החיים יושבים בצער, הם מתפללים עליהם תפלה, והולכים ומודיעים את הדבר לאותם ישני חברון, ומתעוררים ונכנסים לגן העדן של הארץ, ששם רוחות הצדיקים מלבשות בעטרות אור, ומתעצבים עמם, וגזרים גזרה, והקדוש ברוך הוא עושה את רצונם וחס על העולם.

ואותן נפשות הצדיקים נמצאות ואינן נפשן דצדיקייא, משתפחין בהאי עלמא, לאגנא על חייא, והאי

רוחא דלהון קדישא. נשמתא דלהון קדש קדשים. תלת דרגין אינון, פגוונא דלעילא. דתניא אמר רבי יהודה, כתיב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה, דא היא נשמתא (עלאה) דאדם קדמאה (עלאה). תא חזי, תלת דרגין אינון, ואתדבקו כחד, נפש, רוח, נשמה. ועלאה מנייהו, נשמה.

דאמר רבי יוסי, בכלהו בני נשא אית נפש, ואית נפש עלאה מנפש. זכה בר נש ביהאי נפש, מריקין עליה עטרא חד, דאקרי רוח. הדא הוא דכתיב, (ישעיה לב) עד יערה עלינו רוח ממרום. פדין אתער בר נש באתערוותא אחרא עלאה, לאסתכלא בנמוסי מלכא קדישא. זכה בר נש ביה ביהוה רוחא, מעטרין ליה בכתרא קדישא עלאה, דכליל פלא, דאקרי נשמה. דאתקרי נשמת אלוהים.

ותאנא ברזא דרזין, בגו רזין דספרא דשלמה מלכא. האי קרא, דכתיב, (קהלת d) ושבח אני את המתים שפכר מתו, כיון דכתיב ושבח אני את המתים, אמאי שפכר מתו. אלא שפכר מתו בהאי עלמא, בפולחנא דמאריהון.

ותמן כתיב, תלת מדורין עבד קדשא בריך הוא לצדיקייא, חד (ס"א דוכו אינון צדיקייא דלא אישתציו מהאי עלמא וכך אצטרף) לנפשאן דאינון צדיקייא, דלא אסתלקו מהאי עלמא, ושכיחין בהאי עלמא. וכד אצטרף עלמא רחמין, ואינון חייין יתבין בצערא, אינון מצלו צלותא עליהו, ואזלין ומודעין מלה לאינון דמיכין דחברון, ומתערין, ועאלין לגן עדן דארעא, דתמן רוחיהון דצדיקייא, מתלבשן בעטרין דנהורא, ואתיעטו בהו, וגזרין גזרה, וקודשא בריך הוא עביד רעותא דלהון, וחס על עלמא. ואינון נפשן דצדיקייא, משתפחין בהאי עלמא, לאגנא על חייא, והאי

בעולם הזה להגן על החיים, וזו נקראת נפש, וזו לא מסתלקת (אבדת) מן העולם הזה, ומצויה בעולם הזה כדי להסתכל ולדעת ולהגן על הדור. וזהו שאמרו החכמים, שהמתים יודעים בצערו של העולם. וענש הרשעים שבארץ הוא בזה, שכתוב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.

והמדור השני הוא גן העדן שבארץ, בו עשה הקדוש ברוך הוא מדורים עליונים נכבדים, כמו שהעולם הזה וכמו שהעולם העליון, והיכלות בשני גנים שאין להם חשבון, ואילנות ועשבים וריחות שעולים בכל יום. ובמקום הזה שורה אותו שנקראת הרוח של אותם הצדיקים, והמדור של אותה רוח שבו שורה, וכל רוח ורוח מתלבשת בלבוש נכבד כמו של העולם הזה, וכמו של אותו עולם עליון.

המדור השלישי, אותו מדור קדוש עליון שנקרא צרור החיים, ששם מתעדנת אותה דרגה עליונה קדושה שנקראת נשמה, וזו דבקה להתענג בענג העליון. עליה כתוב, (ישעיה נח) אז תתענג על ה' והרפכתיה וגו'.

על ה' והרפכתיה וגו'. ורמזנו, בשעה שצריך העולם רחמים ואותם צדיקים זכאים, אותה הנפש שנומצאת בעולם להגן על העולם, הנפש עולה והולכת ומשוטטת בעולם ומודיעה לרוח, והרוח עולה ומתעטרת ומודיעה לנשמה, והנשמה לקדוש ברוך הוא, ואז חס הקדוש ברוך הוא על העולם. אז יורדת ממעלה למטה, והנשמה מודיעה לרוח, והרוח מודיעה לנפש.

ובב"ר שבת ושבת וראש חדש, פלם מתחברות ומתעטרות כאחד, עד שמזדוגלות לבא להשתחוות

אקרי נפש, ודא לא אסתלקא (ס"א אשתמי) מהאי עלמא, ושכיחא בהאי עלמא, לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דרא. והאי הוא דאמרו חבריאי, דמתי ידעי בצערא דעלמא. ועונשא דחייבין די בארעא, בהאי הוא, דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.

ומדורא תניינא הוא גן עדן די בארעא. ביה עבד קדשא בריך הוא מדורין עלאין יקירין, כגוונא דהאי עלמא, וכגוונא דעלמא עלאה. והיכלין בתרין גוונין, דלית להון חשבנא, ואילנין ועשבין וריחין דסלקין בכל יומא. ובהאי אתר שארי ההוא דאקרי רוח דאינון צדיקייא, ומדורא דההוא רוחא ביה שארי. וכל רוח ורוח מתלבשא בלבוש יקירא, כגוונא דהאי עלמא, וכגוונא דההוא עלמא עלאה.

מדורא תליתאה, ההוא מדורא עלאה קדישא דאיתקרי צרורא דחיי. דתמן מתעדנא ההוא דרגא עלאה קדישא, דאקרי נשמה. והאי אתדבק לאתענגא בעדוונא עלאה. עליה כתוב, (ישעיה נח) אז תתענג על יי' והרפכתיה וגו'.

ותאנא, בשעתא דאצטריך עלמא רחמי, ואינון צדיקייא זכאין. ההוא נפש דאשתפחא בעלמא, לאגנא על עלמא. נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא, ומודע לרוח. ורוח סליק ואתעטר, ומודע לנשמה. ונשמה לקודשא בריך הוא. וכדין חס קדשא בריך הוא על עלמא. כדין נחתא מעילא לתתא, נשמה אודע לרוח, ורוח אודע לנפשא.

ובב"ר שבתא ושבתא, וריש ירחא, פלהו, מתחברין ומתעטרין כחד, עד דאזדווגו

לְמִיתִי לְסַגְדָּא לְמַלְכָּא עֲלָאָה. וּלְבַתֵּר
תִּיבִינן לְאַתְרֵיהּוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
(ישעיה טו) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי
שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֵא כָּל בֶּשֶׂר וְגו'.

וּבְשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיף עֲלֵמָא רַחְמִי, וְחֵיֵיא
אַזְלִי וּמוֹדְעִי לְהוּ לְנַפְשֵׁיהּוּ
דְצַדִּיקֵיֵיא, וּבְכָאן עַל קְבַרֵיהּוּ, אֵינּוּן
דְאַתְחִזּוּ לְאַוֹדְעָא לְהוּ. מָאִי טַעְמָא.
דְשׁוּיִין רַעוּתָא דְלֵהוּן לְאַתְדַּבְּקָא נַפְשָׁא
בְּנַפְשָׁא, (דף ע"א ע"א) פְּדִין אַתְעֲרִין
נַפְשֵׁיהּוּ דְצַדִּיקֵיֵיא, וּמִתְפַּנְפִּי וְאַזְלִין
וְשֹׁאטִין לְדַמִּיכֵי חֲבֵרוֹן, וּמוֹדִיעֵי לְהוּ
צַעְרָא דְעֲלֵמָא. וְכִלְהוּ עֲאֲלִין בְּהֵהוּא
פְתַחָא דְגֵן עֲדָן, וּמוֹדִיעֵי לְרוּחַ. וְאֵינּוּן
רוּחִין דְמִתְעַטְרֵן בְּגֵן עֲדָן, מְלֹאכֵי עֲלֵאִין
אַזְלִי בִּינֵיהּוּ. וְכִלְהוּ מוֹדִיעֵין לְנִשְׁמָה.
וּנְשָׁמָה אֹדְעַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא,
וְכִלְהוּ בְּעֵאן רַחְמִי עַל חֵיִין, וְחָס קֻדְשָׁא
בְּרִיף הוּא עַל עֲלֵמָא בְּגִינֵיהּוּן. וְעַל דָּא
אָמַר שְׁלֹמֹה, וְשַׁבַּח אָנִי אֶת הַמֵּתִים
שְׁכָּבֵר מִתּוֹ וְגו'.

לְמַלְכָּהּ הַעֲלִינּוּ. וְאַחַר כֵּךְ חוֹזְרוֹת לְמִקְוָא.
זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שם טו) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ
וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֵא כָּל בֶּשֶׂר וְגו'.

וּבְשַׁעְתָּה שֶׁהָעוֹלָם צְרִיף רַחֲמִים, וְהַחֲיִים
הַחֲלִים וּמוֹדִיעִים לְנַפְשוֹת הַצַּדִּיקִים
וּבוֹכִים עַל קְבַרֵיהֶם, אוֹתָם שְׂרָאוּיִים
לְהוֹדִיעַ לָהֶם. מָה הַטַּעַם? כִּי שְׂמִים
רְצוֹנִם לְהִדְבֵּק נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ, אִזְ מְעוֹרְרִים
אֶת נַפְשוֹת הַצַּדִּיקִים, וּמִתְפַּנְסִים וְהוֹלְכִים
וּמְשׁוֹטְטִים לִישְׁנֵי חֲבֵרוֹן, וּמוֹדִיעִים לָהֶם
אֶת צַעַר הָעוֹלָם. וְכֵלָם נִכְנָסִים לְאוֹתוֹ
פְתַח גֵּן הָעֲדָן וּמוֹדִיעִים לְרוּחַ. וְאוֹתָן
רוּחוֹת שְׁמַתְעַטְרוֹת בְּגֵן עֲדָן, הוֹלְכִים
בִּינֵיהֶן מְלֹאכִים עֲלִינּוּם, וְכֵלָם מוֹדִיעִים
לְנִשְׁמָה. וְהַנְּשָׁמָה מוֹדִיעָה לְקַבְ"ה, וְכֵלָם
מְבַקְשִׁים רַחֲמִים עַל הַחֲיִים, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא חָס עַל הָעוֹלָם בְּעַבְרוֹם. וְעַל
זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, וְשַׁבַּח אָנִי אֶת הַמֵּתִים
שְׁכָּבֵר מִתּוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, תְּמַהֲנִי אִם יֵשׁ מִי שִׂוְדַע
לְהוֹדִיעַ לַמֵּתִים פְּרִט לְנוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
הַצַּעַר מוֹדִיעַ לָהֶם, הַתּוֹרָה מוֹדִיעָה לָהֶם.
שְׁהַרִי בְשַׁעְתָּה שְׂאִין מִי שְׂמַכִּיר אֶת זֶה,
מוֹצִיאִים אֶת הַתּוֹרָה סְמוּךְ לְקַבְרִים, וְהֵם
מִתְעוֹרְרִים עַל הַתּוֹרָה עַל מָה גָּלְתָה
לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְאִזְ דְּיוֹמָה מוֹדִיעַ לָהֶם.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהֵם יוֹדְעִים שְׁהַרִי הָעוֹלָם
בְּצַעַר, וְהַחֲיִים לֹא רְאוּיִים וְלֹא יוֹדְעִים
לְהוֹדִיעַ לָהֶם. בְּאוֹתָהּ שַׁעְתָּה כֵּלָם צוֹנְחִים
עַל שֶׁהַתּוֹרָה נִקְלְתָה וְגָלְתָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם.
אִם בְּנֵי אָדָם שׁוֹבִים וּבוֹכִים בְּלֵב שְׁלֵם
וְשׁוֹבִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִזְ כֵּלָם
מִתְפַּנְסִים וּמְבַקְשִׁים רַחֲמִים וּמוֹדִיעִים
לְאוֹתָם יִשְׁנֵי חֲבֵרוֹן, וְנִכְנָסִים וּמוֹדִיעִים
לְרוּחַ שְׁבִגֵן עֲדָן, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּנוּ.

אַחֲרֵיהֶם עַל מָה אַתְגְּלִיֵּיא לְהֵהוּא אַתֵּר, פְּדִין דְּיוֹמָה אֹדְעַ לְהוּן.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְאֵינּוּן יוֹדְעֵי דְהָא עֲלֵמָא בְּצַעְרָא, וְחֵיֵיא לֹא אַתְחִזּוּן, וְלֹא
יֹדְעֵי לְאוֹדְעָא לְהוּ. בִּיהַ שַׁעְתָּא כֵּלְהוּן צוֹנְחִין עַל אוֹרֵיִיתָא דְאַתְקַלְנָא
וְאַתְגְּלִיֵּיא לְהֵהוּא אַתֵּר. אִי בְנֵי נֶשֶׁא תִּיבִינן וּבְכָאן בְּלִפְאָ שְׁלִים, וְתִיבִינן
קָמִי קֻדְשָׁא בְּרִיף הוּא, כֵּלְהוּ מִתְפַּנְשִׁי, וּבְעֵאן רַחְמִי, וּמוֹדִיעֵין לְאֵינּוּן
דְּמִיכֵי חֲבֵרוֹן, וְעֲאֲלִין וּמוֹדְעֵין לְרוּחַ דְּבִגֵּן עֲדָן, כְּמָה דְאַמְרוּן.

ואם הם לא שבים בלב שלם לבקש ולככות על צער העולם - אוי להם! שפלים מתכנסים לריק ואומרים: מי גרם לתורה הקדושה לגלות על ידיהם בלי תשובה? וכלם באים לחדש (להזכיר) חטאייהם. משום כך אל ילכו לשם בלי תשובה ובלי תענית לבקש בקשה לפנייהם. רבי אבא אמר, (הבל על שלש) בלי שלש תעניות. רבי יוסי אמר, אפלו אחת ובאותו יום, ובלבד שהעולם ישב בצער יתר, אז כלם מזדווגים לבקש רחמים על העולם.

רמדנו, אמר רבי יהודה, יום אחד היו הולכים רבי חזקיה ורבי ייסא בדרך. פגעו בגוש חלב, והיה חרב. ישבו סמוך לבית הקברות, ובדי רבי ייסא היה מקל (קשר) של ספר תורה שנקרע. בעוד שישבו, רעש קבר אחד לפנייהם וצוח: אוי אוי! שהרי העולם מצוי בצער. הרי התורה גלתה לכאן, או שהחיים באו לצחק עלינו ולבייש אותנו בבושה בתורתם! הודעו רבי חזקיה ורבי ייסא.

אמר רבי חזקיה, מי אתה? אמר לו: אני מת, והרי התעוררתי לספר התורה. שפעם אחת היה העולם יושב בצער, ובאו לכאן החיים לעורר אותנו עם ספר תורה, ואני וחברי הקדמנו אל ישגי חברון, וכשהתחברו בגן עדן עם רוחות הצדיקים, נמצא לפנייהם, שאותו ספר תורה שהביאו לפנינו אותם החיים היה פסול ומשקר בשם המלך, על שנמצאה וא"ו יתרה באותו פסוק של (ויקרא יא) ושסעת שסע שתי פרסות. ואמרו, שהואיל ושקרו בשם המלך, שלא ישבו אליהם, ודחו אותי ואת החברים שלי מבית הלישיבה.

ואי אינון לא תייבין בלפא שלים למבעי ולמבפי על צערא דעלמא. ווי להון, דכלהו מתפנפי לריקא אמרי מאן גרם לאורייתא קדישא דאתגלייא על ידיהו בלא תשובה. וכלהו אתאן לאתחדתא (ס"א לאברא) חובייהו בגיני כך לא נהכון תמן בלא תשובה ובלא תעניתא למבעי בעותא קמייהו. רבי אבא אמר, (ס"א בלא אתלת) בלא תלת תעניתא. רבי יוסי אמר, אפילו חד, ובההוא יומא, ובלבד דעלמא יתיב בצערא טפי, כדין פלהו מזדווגי למבעי רחמין על עלמא.

תאנא, אמר רבי יהודה, יומא חד הוה אזלי רבי חזקיה ורבי ייסא באורחא, ערעו בגוש חלב, והוה חריב, יתבו סמיך לבי קברי, ורבי ייסא הוה בידיה חד חוטרא (ס"א חוטרא) דספר תורה דאקרע, עד דיתבו אתרגיש חד קברא קמייהו, וצווח ווי ווי, דהא עלמא בצערא שכיח, הא אורייתא הכא דאתגלייא, או חייא אתו לחייכא עלן, ולכספא בכסופא עלן באורייתיהו. אזדעזעו רבי חזקיה ורבי ייסא.

אמר רבי חזקיה מאן את. אמר ליה מיתא אנא, והא אתערנא לגבי ספר תורה. דזמנא חדא הוה יתיב עלמא בצערא, ואתו חייא הכא, לאתערא לן בספר תורה, ואנא וחבראי אקדימנא לגבי דמיכי חברון, וכד אתחברו בגן עדן ברוחיהון דצדיקייא, אשתכח קמייהו, דההוא ספר תורה דאיתו לקמן אינון חייא, הוה פסול ומשקר בשמא דמלפא, על דאשתכח וא"ו יתיר בההוא קרא (ויקרא יא) דושסעת שסע שתי פרסות, ואמרו דהואיל ושקרו בשמא דמלפא דלא יתובון לגביהון, ודחו לי ולחבראי בההוא שעתא מפי מתיבתא.

עד שזקן אחד שהיה ביניהם הלך והביא את ספרו של רב המנונא סבא, ואז התעורר רבי אלעזר בן רבי שמעון, שהיה קבור עמו, והלך וביקש בגן עדן עליהם, ונרפא העולם. ואז התירו לנו, ומאותו יום שהעלו את רבי אלעזר מבית הקברות הזה ונתנו לאביו, אין מי שיתעורר לעמד לפני ישני חברון, שאנו פוחדים מאותו היום שדחו אותי ואת חברי ועכשו באתם אלינו עם ספר תורה עמכם, אמרנו שהרי העולם מצוי בצער. ועל כן הזדעזענו, שאמרנו: מי יקדים להודיע לאתם צדיקי אמת ישני חברון? נשמט רבי ייסא עם אותו חלק של ספר תורה. אמר רבי חזקיה, חס ושלום אין העולם בצער, ואנו לא באנו לכך.

קמו רבי חזקיה ורבי ייסא והלכו. אמרו, ודאי בשעה שצדיקים לא נמצאים בעולם, העולם אינו מתקיים אלא בשביל המתים. אמר רבי ייסא, בשעה שהעולם צריך את המטר, למה הולכים אצל המתים, והרי פתוב (דברים יח) ודרש אל המתים, ואסור? אמר לו, עד כאן לא ראתי כנף צפור העדן. ודרש אל המתים, דוקא אל המתים. שהם רשעי העולם שהם מעמים עובדי עבודה זרה שנמצאים תמיד עם המתים. אבל ישראל, שהם צדיקי אמת, עליהם קרא שלמה, (קהלת) ושבח אני את המתים שפבר מתו, בזמן אחר ולא עכשו. שפבר מתו, ועכשו הם חיים.

ועוד, ששאר העמים, כשהם באים למתייהם, הם באים עם כשפים לעורר עליהם מינים רעים. וכשישראל באים למתייהם, באים בכמה תשובה לפני הקדוש ברוך הוא, בשברון

עד דחד סבא דהוה בינייהו, אזל ואיתי ספרא דרב המנונא סבא, וכדין אתער רבי אלעזר ברבי שמעון, דהוה קביר עמנא, ואזל ובקעא בגן עדן עלייהו, ואתסי עלמא, כדין שארו לן, ומן ההוא יומא דסליקו ליה לרבי אלעזר מבי קברא דא, ואתייהב לגבי אבוה, לית מאן דאתער למיקם קמייהו דדמיכי חברון, דמסתפינא מן ההוא יומא דדחו לי ולחברי. והשתא אתיתון לגבן, וספר תורה גביכון, אמינא דהא עלמא בצערא אשתכח. ועל דא אזדעזענא, דאמינא מאן יקדים לאודעא לאינון זפאי קשוט דמיכי חברון, אשתמיט רבי ייסא בההוא קיטרא דספר תורה. אמר רבי חזקיה, חס ושלום לית עלמא בצערא, ואנן לא אתינן להאי.

קמו רבי חזקיה ורבי ייסא ואזלו. אמרי, ודאי בשעתא דזפאין לא אשתכחו בעלמא, עלמא לא מתקיימא אלא בגיניהון דמתתיא. אמר רבי ייסא, בשעתא דאצטריך עלמא למטרא, אמאי אזלינן לגביהון דמתתיא, והא כתיב (דף ע"א ע"ב) (דברים יח) ודורש אל המתים ואסור. אמר ליה עד כאן לא חמיתא גדפא דצפרא דעדן. ודורש אל המתים, אל המתים דייקא. דאינון חייבי עלמא, דאינון מעמינן עובדי עבודה זרה, דאשתכחו תדיר מתים. אבל ישראל דאינון זפאי קשוט, שלמה קרא עלייהו (קהלת ד) ושבח אני את המתים שפבר מתו, בזמנא אחרא ולא השתא. שפבר מתו, והשתא אינון חייין.

ועוד, דשאר עמין פד אתאן למתייהון, אתיין בחרשין, לאתערא עלייהו זינין בישין. וכד ישראל אתאן למתייהון, אתיין בכמה תשובה לקמי קדשא בריך הוא. בתבירו

לב ובתענית כנגדו, והכל כדי ששמות הקדושים יבקשו רחמים לפני הקדוש ברוך הוא עליהם, והקדוש ברוך הוא חס על העולם בעבורם.

ועל זה שנינו, צדיק, אף על גב שגפטר מהעולם הזה, לא מסתלק ולא נאבד מכל העולמות, שהרי בכל העולמות הוא נמצא יותר מבחיי, שפחיי נמצא בעולם הזה בלבדו, ואחר כך נמצא בשלשה עולמות ומזמן אליהם, שכתוב (שיר א) עלמות אהבוך, אל תקרי עלמות אלא עולמות. אשרי חלקם.

למדנו, כתוב (שמואל א כה) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים. והיתה נפש אדני? נשמת אדני היה צריך להיות! אלא כמו שאמרנו, שאשרי חלקם של הצדיקים שהכל נקשר זה עם זה, נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקדוש ברוך הוא. נמצא שהנפש צרורה בצרור החיים.

אמר רבי אלעזר, זה שאמרו החברים, גלותו של ספר תורה אפלו מבית כנסת לבית כנסת אחר אסור, וכל שפן לרחוב. למה לרחוב? אמר רבי יהודה, כמו שאמרנו, כדי שיתעוררו עלינו ויבקשו רחמים על העולם. אמר רבי אבא, כששכינה גלתה כך גם ממקום למקום, עד שאמרה (ירמיה ט) מי יתנני במדבר מלון אורחים וגו', אף כאן בראשונה מבית כנסת לבית כנסת, אחר כך לרחוב, אחר כך במדבר מלון אורחים. אמר רבי יהודה, בני ככל פוחדים ולא מעבירים אפלו מבית כנסת לבית כנסת, כל שפן זה.

למדנו, אמר רבי שמעון

דלפא, בתעניתא לקבליה, וכלא בגין דנשמתינן קדישין יבעון רחמי לקמי קדשא בריך הוא עליהו, וקודשא בריך הוא חייס על עלמא בגיניהון.

ועל דא תנינן, צדיקא אף על גב דאתפטר מהאי עלמא, לא אסתלק ולא אתאביד מפלהו עלמין, דהא בכלהו עלמין אשתכח יתיר מחייו. דבחייו אשתכח בהאי עלמא בלחודוי, ולבתר אשתכח בתלת עלמין, וזמין לגבייהו, דכתיב, (שיר השירים א) עלמות אהבוך, אל תקרי עלמות, אלא עולמות. זכאה חולקיהון.

האנא, פתיב (שמואל א כה) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, והיתה נפש אדוני, נשמת אדוני מיבעי ליה. אלא כמה דאמרן, דזכאה חולקיהון דצדיקיא דכלא אתקשר דא בדא, נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקודשא בריך הוא. אשתכח דנפש צרורה בצרור החיים.

אמר רבי אלעזר, האי דאמרו חבריא, גלותא דספר תורה אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא אחרא אסיר. ופל שפן לבי רחוב, אמאי לבי רחוב. אמר רבי יהודה, כמה דאמרן, בגין דיתערון עליה ויתבעון רחמי על עלמא. אמר רבי אבא, שכינתא כד אתגלייא הכי נמי מאתר לאתר, עד דאמרה (ירמיה ט) מי יתנני במדבר מלון אורחים וגו' אוף הכא בקדמיתא מבי כנישתא לבי כנישתא, לבתר לבי רחוב, לבתר במדבר מלון אורחים. אמר רבי יהודה, בני ככל מסתפו ולא קא עברי אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא, כל שפן האי.

תניא, אמר להו רבי שמעון לחבריא, ביומאי לא יצטרכון בני עלמא

לְהָאֵי. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, צְדִיקָיִא מְגִינִין עַל
עֲלָמָא בְּחַיֵּיהוֹן, וּבְמִיתָתְהוֹן יוֹתֵר מִחַיֵּיהוֹן.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה לז) וּגְנוּתֵי עַל הָעִיר
הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִי וּלְמַעַן דְּוֹד עַבְדֵּי,
וְאֵילוּ בְּחַיֵּיהֵי לֹא כְּתִיב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מָאִי
שָׁנָא הָכָא דְכְּתִיב לְמַעַנִי וּלְמַעַן דְּוֹד עַבְדֵּי,
דְּשָׁקִיל הָאִי לְגַבֵּי הָאִי. אֵלָּא, בְּגִין דְּדוֹד זָכָה
לְאַתְקִשְׂרָא בְּרִיתִיכָא קְדִישָׁא דְאַבְהֵתָא, וּבְגִין
כֶּף פְּלֵא חַד, בְּרִיף הוּא לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלַמְיָא.
כְּמַעֲשָׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתְתֶּם בָּהּ לֹא

תַּעֲשׂוּ, (ויקרא יח) רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים
קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְיָ וּתְהַלְלוּ בִירוּשָׁלַם.
תַּמָּן תְּגִינּוּ, שְׁמָא קְדִישָׁא סְתִים וּגְלִיא.
וְאוֹרִייתָא דְהִיא שְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָא, סְתִים
וּגְלִיא. וְכָל קָרָא דְבְּאוֹרִייתָא, וְכָל פְּרִשְׁתָּא
דְּאוֹרִייתָא, סְתִים וּגְלִיא.

דְּתַנָּיָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַחְצִיפּוּתָא דְצַדִּיקָתָא
חָדָא, נִפְקֵן כְּמָה טְבָאן לְעֵלְמָא. וּמָאן
הִיא. תָּמַר. דְכְּתִיב, (בראשית לח) וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח
עַיִנִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, פְּרִשְׁתָּא דָּא מוֹכַח,
דְּאוֹרִייתָא סְתִים וּגְלִיא. וְהָא אִסְתַּפְּלִנָּא
בְּאוֹרִייתָא כְּלָא, וְלֹא אֲשַׁכְּחָנָא אֲתֵר דְּאִקְרִי
פֶתַח עַיִנִים, אֵלָּא כְּלָא סְתִים, וְרָזָא דְרָזִין הוּא.
וְתַנָּיָא, מָאִי חֲמָאת צַדִּיקָתָא זֵו לְעוֹבְדָא דָּא. אֵלָּא
יְדַעַת בְּבִיתָא דְחַמּוּהֵי אֶרְחוּי דְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא, הִיף מְדַבֵּר הָאִי עֲלָמָא עִם בְּנֵי נָשָׂא.
וּבְגִין דְּהִיא יְדַעַת, קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא אוּקִים
מְלָה עַל יְדֵהָ. וְאִזְלָא הָא כְּמָה דְתַנְיָנָן,
אִזְדַּמְנַת הוֹת בַּת שְׁבַע מְשֻׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית
לְמַהוּי אַמִּיהָ דִּשְׁלָמָא מְלָכָא. אוּף הָכָא
אִזְדַּמְנַת הוֹת תָּמַר לְדָא, מִיוֹמָא דְאַתְבְּרִי
עֲלָמָא.

לְחַבְרִים, בְּיָמֵי לֹא יִצְטָרְכוּ בְּנֵי
הָעוֹלָם אֶת זֶה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי
הַצְדִּיקִים מְגִינִים עַל הָעוֹלָם
בְּחַיֵּיהֶם, וּבְמִיתָתָם יוֹתֵר
מִבְּחַיֵּיהֶם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה לז)
וּגְנוּתֵי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דְּוֹד עַבְדֵּי. וְאֵילוּ
בְּחַיֵּיו לֹא כְּתוּב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
מָה שׁוֹנָה כָּאן שְׁכַתּוּב לְמַעַנִי
וּלְמַעַן דְּוֹד עַבְדֵּי, שְׁשָׁקוּל זֶה
לְזֶה? אֵלָּא מְשׁוּם שְׁדוּד זָכָה
לְהַקְשֵׁר לְמַרְכָּבָה הַקְדוּשָׁה שֶׁל
הָאֲבוֹת, וּמְשׁוּם כֶּף הַכֹּל אַחַד.
בְּרוּף הוּא לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי
עוֹלָמִים.

כְּמַעֲשָׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
יִשְׁבַתְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ. רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח, (תהלים קב) לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם
יְיָ וּתְהַלְלוּ בִירוּשָׁלַם. שֵׁם שְׁנִינּוּ,
הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ נִסְתָּר וּנְגַלָּה.
וְהַתּוֹרָה, שְׁהִיא הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ
הַעֲלִיּוֹן, נִסְתָּרַת וּנְגַלִּית. וְכָל
פְּסוּק שְׁבַתּוּרָה, וְכָל פְּרִשָׁה שֶׁל
הַתּוֹרָה, נִסְתָּר וּנְגַלָּה.

שְׁלַמְדָּנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
מַחְצִפְתָּהּ שֶׁל צְדִיקָה אַחַת יִצְאוּ
כְּמָה טוֹבוֹת לְעוֹלָם, וּמִי הִיא?
תָּמַר, שְׁכַתּוּב (בראשית לח) וַתֵּשֶׁב
בְּפֶתַח עַיִנִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
פְּרִשָׁה זֹו מוֹכִיחָה שְׁהַתּוֹרָה
נִסְתָּרַת וּנְגַלִּית. וְהָרִי הַסְתַּפְּלִיתִי
בְּכָל הַתּוֹרָה וְלֹא מִצְאֵתִי מְקוֹם
שְׁנַקְרָא פֶתַח עַיִנִים, אֵלָּא הַכֹּל
נִסְתָּר, וְסוּד הַסּוּדוֹת הוּא.

וְלַמְדָּנוּ, מָה רְאֵתָה הַצְדִּיקָתָא הַזֹּו
לְמַעֲשָׂה הַזֶּה? אֵלָּא הַכִּיָּרָה בְּבִית
חַמִּיָּה אֶת דְּרִכֵּי הַקְדוּשׁ בְּרוּף
הוּא, אִיף מְנַהִיג אֶת הָעוֹלָם עִם
בְּנֵי הָאָדָם. וּמְשׁוּם שְׁהִיא הַכִּיָּרָה,
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא הַקִּים אֶת
הַדָּבָר עַל יְדֵהָ. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ
שְׁשִׁנּוּ, מְזַמְנַת הֵיתָה בַּת שְׁבַע
מְשֻׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית לְהִיּוֹת אִמּוֹ.

שֶׁל שְׁלָמָה הַמֶּלֶךְ. אִף כָּאן מְזַמְנַת הֵיתָה תָּמַר לְכֶף מִיּוֹם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם.

וְהָשִׁיב בְּפֶתַח עֵינַיִם, מֵאֵן פֶּתַח עֵינַיִם כְּמָה
 דָּאתָ אָמַר, (בראשית יח) וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח
 הָאֵהֶל. וְכַתִּיב, (שמות יב) וּפִסַּח יְיָ עַל הַפֶּתַח.
 וְכַתִּיב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק וְגוֹ'.
 עֵינַיִם: דְּכָל עֵינַיִן דְּעֵלְמָא (דף ע"ב ע"א) לְהֵאֵי
 פִתְחָא מְצַפְאֵן. אֲשֶׁר עַל דְּרָךְ תִּמְנַתָּה, מֵאֵי
 תִּמְנַתָּה. כְּמָה דָּאתָ אָמַר (במדבר יב) וְתִמְנַתַּי יְיָ
 יִבִּיט. וְהָכֵי אוֹקִימָנָא, תִּמְרֵי אוֹקִימַת מְלָה
 לְתַתָּא, וּפְרַחַת פְּרַחִין, וְאַנְיַצַּת עֲנַפִּין בְּרִזָּא
 דְּמַהִימְנוּתָא.

וַיְהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל וְעִם קְדוּשִׁים נֶאֱמָן.
 (הושע יב) וַיִּרְאֶה יְהוּדָה וַיַּחֲשֹׁבָה לְזוֹנָה
 וְגוֹ'. כְּמָה דָּאתָ אָמַר, (משלי ל) כִּן דְּרָךְ אִשָּׁה
 מְנַאֲפַת. כִּי כִסְתָה פְּנֵיהָ, וְאוֹקִימָנָא כִי כִסְתָה
 פְּנֵיהָ, כְּמָה דָּאתָ אָמַר, אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ,
 אוֹקִידַת עֵלְמָא בְּשִׁלְהוּבוּי, וְאַמְרָה לֹא פְעַלְתִּי
 אֲוֹן. מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין כִּי כִסְתָה פְּנֵיהָ, וְלִית
 מֵאֵן דִּידַע אוֹרְחָהָא, לְאַשְׁתַּזְבָּא מְנָה. וַיִּט אֲלֶיהָ
 אֶל הַדְּרָךְ, אֶל הַדְּרָךְ מִמֶּשׁ, לְאַתְחַבְּרָא חוּוֹרָא
 בְּסוּמְקָא. וַיֹּאמֶר הָבָה נָא אָבָא אֲלֶיךָ וְגוֹ', הָא
 אוֹקִימָנָא הָבָה בְּכָל אֲתֵר.

כִּי לֹא יָדַע כִּי כָלְתוּ הִיא. כִּי כָלְתוּ הִיא דְּעֵלְמָא,
 מְתַרְגְּמִין אֲרִי שַׁצִּייתָא דְּעֵלְמָא הִיא. מֵאֵי
 טַעְמָא לֹא יָדַע. בְּגִין דְּהָא מְנַהֲרֵן אֲנַפְהָא,
 לְקַבְּלָא מְנִיהָ, וְאַזְדַּמְנָא לְאַתְבַּסְמָא וּלְרַחֲמָא
 עֵלְמָא כִּי כָלְתוּ הִיא, דָּא פִלָּה מִמֶּשׁ, דְּכַתִּיב,
 (שיר השירים ד) אֲתִי מִלְּבַנּוֹן כְּלָה.

וְהֵאמֵר מַה תַּתֵּן לִי כִי תִבֹּא אֵלַי. הַשְׁתָּא כְּלָה
 בְּעֵינָא תְּכַשִּׁיטָהָא. וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח
 גְּדֵי עֲזִים מִן הַצֹּאן. לְמַלְכָּא דְּהוּא לִיהָ בְּרָא
 מֵאֲמָהוּ חָדָא, וְאַזִּיל בְּהִיכְלָא, בְּעָא מְלָכָא
 לְאַתְנַסְבָּא בְּמִטְרוֹנִיתָא עֲלָהָא, וְלֹאֲעֲלָהָ
 בְּהִיכְלִיהָ. אָמַרָה מֵאֵן יְהִיב לִיהָ בְּהִיכְלִיהָ דְּמַלְכָּא (נ"א מֵאֵן יְהִיב לִיהָ לְדִין בְּהִיכְלִיהָ)

וְהָשִׁיב בְּפֶתַח עֵינַיִם. מִי זֶה פֶּתַח
 עֵינַיִם? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, וְהוּא יוֹשֵׁב
 פֶּתַח הָאֵהֶל. וְכַתוּב (שמות יב) וּפִסַּח
 ה' עַל הַפֶּתַח. וְכַתוּב (תהלים קיח)
 פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק וְגוֹ'. עֵינַיִם
 - שְׂכַל עֵינַי הָעוֹלָם מְצַפִּים לְפֶתַח
 הַזֶּה. אֲשֶׁר עַל דְּרָךְ תִּמְנַתָּה, מַה
 זֶה תִּמְנַתָּה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר
 יב) וְתִמְנַתַּי ה' יִבִּיט. וְכֵן בְּאַרְנוֹ,
 תִּמְרֵי הַקִּימָה הַדְּבָר לְמִטָּה,
 וְהַפְּרִיחָה פְּרַחִים וְנִצְנְצָה עֲנַפִּים
 בְּסוּד הָאֲמוּנָה.

וַיְהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל וְעִם
 קְדוּשִׁים נֶאֱמָן (הושע יב). וַיִּרְאֶה
 יְהוּדָה וַיַּחֲשֹׁבָה לְזוֹנָה וְגוֹ'. כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) כִּן דְּרָךְ אִשָּׁה
 מְנַאֲפַת. כִּי כִסְתָה פְּנֵיהָ, וְכַאֲרָנוּ
 כִּי כִסְתָה פְּנֵיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ, שְׂרַפָּה אֵת
 הָעוֹלָם בְּשִׁלְהוּבוּתֶיהָ, וְאַמְרָה לֹא
 פְעַלְתִּי אֲוֹן. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 כִּי כִסְתָה פְּנֵיהָ, וְאֵין מִי שִׂידַע
 דְּרַכֶּיהָ לְהַנְצִיל מִמֶּנָּה. וַיִּט אֲלֶיהָ
 אֶל הַדְּרָךְ, אֶל הַדְּרָךְ מִמֶּשׁ, לְחַבְּר
 לְבָן בְּאָדָם. וַיֹּאמֶר הָבָה נָא אָבָא
 אֲלֶיךָ וְגוֹ', הָרִי בְּאַרְנוֹ הָבָה בְּכָל
 מְקוֹם.

כִּי לֹא יָדַע כִּי כָלְתוּ הִיא. כִּי כָלְתוּ
 הִיא שֶׁל הָעוֹלָם, מְתַרְגְּמִים: אֲשֶׁר
 הַשְּׂמַדַּת הָעוֹלָם הִיא. מַה הַטַּעַם
 לֹא יָדַע? מִשּׁוּם שֶׁהָאִירוּ פְּנֵיהָ
 לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהַזְדַּמְנָה לְבַשֵּׁם
 וּלְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. כִּי כָלְתוּ הִיא
 - זו פִּלָּה מִמֶּשׁ, שֶׁכַּתוּב (שיר ד) אֲתִי
 מִלְּבַנּוֹן כְּלָה.

וְהֵאמֵר מַה תַּתֵּן לִי כִי תִבֹּא אֵלַי.
 עֲכָשׁוּ הַפִּלָּה צְרִיכָה תְּכַשִּׁיטָהָ.
 וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדֵי עֲזִים מִן
 הַצֹּאן. לְמַלְךְ שֶׁהִיא לוֹ בֶּן
 מִשְׁפַּחָה אַחַת שֶׁהֲלֹךְ בְּהִיכָל, רָצָה
 הַמֶּלֶךְ לְשַׂאת גְּבִירָה עֲלֵיוֹנָה
 וְלִהְיוֹתָ לְהִיכָלוֹ. אָמַרָה: מִי

וְהֵאמֵר מַה תַּתֵּן לִי כִי תִבֹּא אֵלַי. הַשְׁתָּא כְּלָה
 בְּעֵינָא תְּכַשִּׁיטָהָ. וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח
 גְּדֵי עֲזִים מִן הַצֹּאן. לְמַלְכָּא דְּהוּא לִיהָ בְּרָא
 מֵאֲמָהוּ חָדָא, וְאַזִּיל בְּהִיכְלָא, בְּעָא מְלָכָא
 לְאַתְנַסְבָּא בְּמִטְרוֹנִיתָא עֲלָהָא, וְלֹאֲעֲלָהָ
 בְּהִיכְלִיהָ. אָמַרָה מֵאֵן יְהִיב לִיהָ בְּהִיכְלִיהָ דְּמַלְכָּא (נ"א מֵאֵן יְהִיב לִיהָ לְדִין בְּהִיכְלִיהָ)

נתן את זה בתוך היכל המלך?
(מי נתן את זה בהיכל המלך? אמר המלך):
אמר: מכאן והלאה אשלח
ואגרש את בן השפחה מהיכלי.
כך גם כאן, אנכי אשלח גדי עזים
מן הצאן. והרי בארנו בלא תבשל
גדי. וכל אותם שמצד בכור
הבהמה הם באו. ועל פן לא כתוב
אנכי אתן, אלא אנכי אשלח,
אגרש ואשלח אותו שלא ימצא
בהיכלי.

ותאמר אם תתן ערבון עד
שלחך. אלו הם סימני הגבירה
שהתברכה מהמלך בזווגה.
ויאמר מה הערבון אשר אתן לך,
ותאמר חתמך ופתיילך ומטף. אלו
הם (צדדי) הקשרים העליונים,
תכשיטיה של הפלה מתברכים
משלשת אלה, נצח הוד יסוד,
והכל נמצא בשלשת אלה,
והפלה (מנצח הוד יסוד) מתברכת
מכאן. מיד - ויתן לה ויבא אליה
ופהר לו.

ויהי כמשלש חדשים. מה זה
משלש חדשים? אחר שישלשו
החדשים, והרי שלשה חדשים
בארנו. וכאן כמשלש חדשים,
שהתחיל החדש הרביעי לעורר
דינים בעולם מחטאי בני אדם,
והיא יונקת מצד האחר. אז - ויגד
ליהודה לאמר זנתה תמר פלתיך.
הרי פלה בצד האחר נמצאת. מה
פתוב? הוציאונה, כמו שכתוב,
(איכה ב) השליף משמים ארץ
תפארת ישראל. ותשרף,
בשלהבת הצהרים בגלות.

מה פתוב? היא מוצאת, להמשך
לגלות. והיא שלחה אל חמיה
לאמר לאיש אשר אלה לו. לא
כתוב לאיש אשר אלה ממנו,
אלא לאיש אשר אלה לו. שלו
הסימנים הללו המצויים, אנכי
הרה. מיד - ויכר יהודה ויאמר
הנה. חזר ואמר, ממני, שפתוב כי

דמלכא. אמר מלכא), אמר מכאן והלאה אשדר
ואתריף לברא דאמהו מהיכלא דילי.
כך נמי הכא, אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן.
והא אוקימנא, בלא תבשל גדי. וכל אינון
בסטרא דבכור בהמה קא אתו. ועל דא לא
כתיב אנכי אתן, אלא אנכי אשלח, אתריף
ואשדר ליה, דלא ישתפח בהיכלי.

ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך. אלין אינון
סימנין דמטרוניתא, דאתברכא מן
מלכא בזווגהא. ויאמר מה הערבון אשר אתן
לך, ותאמר חותמך ופתיילך ומטף. אלין אינון
(ג"א סמרי) קטרי עלאי, תכשיטה דכלה אתברכא
מתלתא אלין, נצח הוד יסוד, וכלא אשתכח
בתלתא אלין וכלה (ס"א מנצח הוד יסוד) מהכא
מתברכא. מיד ויתן לה ויבא אליה ופתה לו.
ויהי כמשלש חדשים. מאן משלש חדשים.
בתר דיתלתון ירחיא, והא תלתא ירחין
אוקימנא. והכא כמשלש חדשים, דשאר
ירחא רביעאה לאתערא דינין בעלמא בחובי
בני נשא, והיא ינקא מסטרא אתרא. פדין,
ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר פלתיך, הא
פלה בסטרא אתרא אשתכחת. מה כתיב,
הוציאונה. פמה דכתיב, (איכה ב) השליף משמים
ארץ תפארת ישראל. ותשרף, בשלהובי
טיהרא בגלותא.

מה פתיב, היא מוצאת, לאתמשכא בגלותא.
והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר
אלה לו. לאיש אשר אלה ממנו לא כתיב,
אלא לאיש אשר אלה לו. דיליה סימנין אלין
משתפחין, אנכי הרה. מיד ויכר יהודה ויאמר
צדקה ממני. צדקה ודאי, ושמא גרים. מאן
גרים לה, שמא דא. הדר ואמר ממני, דכתיב,
צדקה ממני. צדקה ודאי, והשם גורם. מה גרם לה? השם

צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. צדקה - צדק ה', שממני נטלה את השם הזה. ממני ירשה, ממני נמצאת.

אמר רבי יוסי, מה הטעם כתוב חמיה במקום אחד, ויהודה במקום אחר? אמר לו, הכל נקשר זה עם זה. חמיה תלוי במקום עליון.

אמר רבי אלעזר, הפרשה הזו בארנו בסוד עליון בכמה גונים. כשיתבוננו בדברים, ממנה ישמעו הסודות של דרכי הקדוש ברוך הוא ודיניו בכל מקום. והיא ידעה והקדימה עצמה לדבר הזה, להשלים את דרכי הקדוש ברוך הוא פדי שיצאו ממנה מלכים שליטים, שעתידים לשלט על העולם. ורות עשתה כגון זה.

אמר רבי אבא, פרשה זו נקשרה בסוד חכמת התורה, והכל נסתר ונגלה. וכל התורה מצויה כגון זה, ואין לה דבר בתורה שלא רשום בו השם הקדוש העליון שנסתר ונגלה. משום כך הנסתרות שבתורה, קדושים עליונים יורשים אותם, ונגלית לשאר בני העולם. כמו כן כתוב, (תהלים קב) לספר בציון שם ה' ותהלתו בירושלם. שהרי בציון במקדש מתר להזכיר את השם הקדוש פראוי, ובחזק בכנויו. ולכן הפל נסתר ונגלה. למדנו, כל מי שגורע אות אחת מהתורה או מוסיף אות אחת לתורה, כמי שמשקר בשם הקדוש העליון של המלך.

אמר רבי יצחק, מעשה של מצרים שעובדים לשפחה, כמו שבארנו. מעשה של כנען שעובדים לאותו שנקרא (שמות יב) שבי אשר בבית הבור. ועל זה כך כלם מכתבים (מקבצים) (מכזבים)

(תהלים יא) פי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. צדקה: צדק ה', דממני נטלת שמא דא. ממני ירשא. ממני אשתכחת.

אמר רבי יוסי, מאי טעמא חמיה כתיב באתר חד, יהודה באתר אחרא. אמר ליה, פלא אתקטר דא בדא. חמיה, באתר עלאה תלי.

אמר רבי אלעזר, פרשתא דא אוקימנא ברזא עלאה, בכמה גוונים. פד יסתפלון מלי, מינה ישתמע רזין דאורחוי דקודשא בריך הוא, ודינוי בכל אתר. והיא ידעת ואקדימת גרמאה למלה דא, לאשלמא אורחוי דקודשא בריך הוא, בגין דינפקו מינה מלכין שליטין, וזמינין לשלטאה על עלמא. ורות פהאי גוונא עבדת.

אמר רבי אבא, פרשתא דא ברזא דחכמתא דאורייתא אתקשרא, וכלא סתים וגליא.

ואורייתא כלא פהאי גוונא אשתכחת. ולית לה מלה באורייתא, דלא רשים בה שמא קדישא עלאה, דסתים וגליא. (דף ע"ב ע"ג) בגיני כך, סתימי דאורייתא, קדישי עליונין ירתין לה, ואתגליא בשאר בני עלמא. כגוונא דא כתיב, (תהלים קב) לספר בציון שם יי' ותהלתו בירושלם, דהא בציון במקדשא, שרי לאדפרא שמא קדישא כדקא חזי. ולבר בכינויו. ועל דא כלא סתים וגליא. תאנא, כל מאן דגרע את חד מאורייתא. או יוסיף את חד באורייתא, כמאן דמשקר בשמא קדישא עלאה דמלכא.

אמר רבי יצחק, עובדא דמצרים פלחין לשפחה, כמה דאוקימנא. עובדא דכנען, פלחין לההוא דאקרי (שמות יב) שבי אשר בבית הבור. ועל דא כתיב, (בראשית ט) ארור כנען כתוב, (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. משום

בְּדַבְרֵי קְדוּשִׁים, וְעוֹשִׁים
מַעֲשִׂים (עֲרִיזוֹת) בְּכֹל. מִשׁוּם כֶּף,
כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
יִשְׁבַּתְּם בָּהּ וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
שְׁעוֹשִׂים דִּינִים (מִיָּנִים) רְעִים לְשִׁלֹּט
(לְטַמְּא) עַל הָאֶרֶץ, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר וְלֹא
תִטְמָא אֶת אֲדַמְתָּךְ. וְכַתּוּב
וּתִטְמָא הָאֶרֶץ.

כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. רַבִּי
חִיָּיא פְּתַח, (אִיּוֹב ל"ח) לְאַחֲזוֹ בְּכַנְפוֹת
הָאֶרֶץ וְגו'. לְמַדְנֹו, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת אֶרְצוֹ מִכָּל
טְמֵאת הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה
שְׁטֵמָאוֹ אוֹתָהּ, כְּמִי שְׁאוּחֲזוֹ
בְּטַלְיָתוֹ וּמִנְעַר אֶת הַטְּנַפְתַּת מִמֶּנָּה.
וְכֹל אוֹתָם שְׁנִקְבְּרוּ בְּאֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה, לְזֹרֵק אוֹתָם הַחוּצָה,
וְלְטַהֵר אֶת הָאֶרֶץ מִהַצַּד הָאֲחֵר
(קְדוּשׁ אַחֵר), כְּכֹכּוֹל שֶׁהִיָּתָה מְזִינָה
אֶת שְׂאֵר גְּדוּלֵי הָעַמִּים וְלִקְבֹּל
אֶת טְמֵאתָם וּלְהַנְהִיגֵם, וְעֲתִיד
לְטַהֵר אוֹתָהּ וּלְהַעֲבִירָם הַחוּצָה.
רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיָּה מְטַהֵר אֶת (הַרִי)
שׁוֹקֵי טְבָרְיָה, וְכֹל שֶׁהִיָּה שֵׁם מֵת,
הִיָּה מַעֲלָה אוֹתוֹ וּמְטַהֵר אֶת
הָאֶרֶץ. לְמַדְנֹו, כְּתוּב וַתְּבֹאוּ
וַתִּטְמְאוּ אֶת אֶרְצֵי וְגו'. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁזוּכָה
בְּחַיָּיו לְהַשְׁרוֹת מְדוּרוֹ בְּאֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה. שְׁכַל מִי שְׁזוּכָה לָהּ,
זוּכָה לְהַשְׁפִּיעַ מְטַל הַשָּׁמַיִם
שֶׁלְמַעֲלָה שִׁיּוּרָד עַל הָאֶרֶץ. וְכֹל
מִי שְׁזוּכָה לְהַקְשֵׁר בְּחַיָּיו בְּאֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, זוּכָה לְהַקְשֵׁר אַחֵר
כֶּף לְאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה.
וְכֹל מִי שֶׁלֹּא זוּכָה בְּחַיָּיו,
וּמְבִיאִים אוֹתוֹ לְהַקְבֹּר שֵׁם, עָלְיוֹ
כְּתוּב וּנְחַלְתִּי שְׁמַתְּם לְתוֹעֵבָה.
רוּחֹו יִצְאָה בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה אַחֲרָת,
וְגוֹפוֹ בָּא תַחַת רִשׁוֹת הָאֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה כְּכֹכּוֹל, עֲשֵׂה קֹדֶשׁ חַל,
וְחַל קֹדֶשׁ. וְכֹל מִי שְׁזוּכָה לְהוֹצִיא

עֶבֶד עֲבָדִים יְהִיָּה לְאַחֲיוֹ. בְּגִין כֶּף כְּלָהוּ
מַכְתִּיבִין (ס"א מְכַרְבִּין) (ס"א מְכַרְבִּין) בְּמַלִּין קְדִישִׁין,
וְעוֹבְדִין עוֹבְדִין (ס"א עוֹרִין) בְּכֹלָא. בְּגִינֵי כֶּף
כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתְּם בָּהּ וְגו'.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּעוֹבְדִין דִּינִין (ס"א וִינִין) בִּישִׁין
לְשִׁלֹּטָא עַל (ג"א לְטַמְּאָא) אֶרְעָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר
וְלֹא תִטְמָא אֶת אֲדַמְתָּךְ. וְכַתִּיב וַתִּטְמָא הָאֶרֶץ.
כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו', (ויקרא יח) רַבִּי חִיָּיא
פְּתַח, (אִיּוֹב ל"ח) לְאַחֲזוֹ בְּכַנְפוֹת הָאֶרֶץ
וְגו', תְּאַנָּא, זְמַיִן קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכָּאָה
לְאַרְעִיָּה, מִכָּל מְסַאֲבוֹתָא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה
זָרָה, דְסָאִיבוּ לָהּ. כְּהִיא מָאן דְאַחִיד בְּטַלְיָתִיָּה,
וְאַנְעַר טְנוּפָא מִנִּיהּ. וְכֹל אִינּוֹן דְאַתְקַבְּרוּ
בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, לְמַשְׁדֵּי לוֹן לְבַר, וְלְדַכָּאָה
אַרְעָא קְדִישָׁא מְסַטְרָא אַחֲרָא (ס"א קְדִישָׁא אַחֲרָא),
כְּכִיכּוֹל דְהוּוּ מִתְזַנָּא לְשְׂאֵר רַבְרַבֵּי עַמִּין,
וְלִקְבֹּלָא מְסַאֲבוֹתָא דְלַהוֹן, וְלְדַפְרָא לוֹן. וְזְמַיִן
לְדַכָּאָה לָהּ וְלֹאֲעַבְרָא לוֹן לְבַר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוּוּ מְדַפֵּי טוּרֵי (ס"א שׁוֹקֵי) דְטְבָרְיָא,
וְכֹל דְהוּוּ תַפְזָן מִית, הָוּוּ סְלִיק לִיָּה,
וּמְדַפֵּי אֶרְעָא. תְּאַנָּא, כְּתִיב (ירמיה ב) וַתְּבֹאוּ
וַתִּטְמְאוּ אֶת אֶרְצֵי וְגו', אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה
חוּלְקִיָּה מָאן דְזָכִי בְּחַיָּיו לְמַשְׁרֵי מְדוּרָא
בְּאַרְעָא קְדִישָׁא. דְכֹל מָאן דְזָכִי לָהּ, זָכִי
לְאַנְגָּדָא מְטַלָּא דְשְׁמַיָּא דְלַעִילָא, דְנַחֲתֵי עַל
אַרְעָא. וְכֹל מָאן דְזָכִי לְאַתְקַשְׂרָא בְּחַיָּיו בְּהִיא
אַרְעָא קְדִישָׁא, זָכִי לְאַתְקַשְׂרָא לְבַתֵּר בְּאַרְעָא
קְדִישָׁא עַלְאָה.

וְכֹל מָאן דְלֹא זָכִי בְּחַיָּיו, וּמִיִּיתִין לִיָּה
לְאַתְקַבְּרָא תַפְזָן, עָלִיָּה כְּתִיב, (ירמיה ב)
וּנְחַלְתִּי שְׁמַתְּם לְתוֹעֵבָה. רוּחִיָּה נְפִיק בְּרִשׁוֹתָא
וּנְכַרְאָה אַחֲרָא, וְגוֹפִיָּה אֲתִי תַחֲתֵי רִשׁוֹתָא
דְאַרְעָא קְדִישָׁא, כְּכִיכּוֹל עֶבֶד קֹדֶשׁ חוֹל, וְחוֹל קֹדֶשׁ. וְכֹל מָאן דְזָכִי

וְכֹל מָאן דְזָכִי

נְשַׁמְתוּ בְּאַרְצָךְ הַקְדוֹשָׁה, מִתְּכַפְּרִים חֲטָאֵיו, וְזוֹכָה לְהַקְשֵׁר תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׁכִינָה, שְׁפָתוֹב (דברים לב) וְכִפֵּר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אִם זוֹכָה בְּחַיָּיו, זוֹכָה לְמִשְׁפַּח עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה תְּמִיד, וְכָל מִי שְׁיוֹשֵׁב בְּרִשּׁוֹת אַחֲרָת, נִמְשָׁכַת עָלָיו רוּחַ אַחֲרָת נְכַרְיָה.

לְמַדְנֵנוּ, כְּשֶׁעָלָה רַב הַמְּנוּנָא סְבָא לְשָׁם, הָיוּ עִמּוֹ שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שְׁלוֹ. אָמַר לָהֶם, אִם אֲנִי הוֹלֵךְ לְדֶרֶךְ הַזֶּה, לֹא עַל שְׁלֵי אֲנִי עוֹשֶׂה, אֲלֵא כְּדֵי לְהַשִּׁיב הַפְּקֻדוֹן לְבַעֲלָיו. שְׁנִינֵנוּ, כָּל אוֹתָם שְׁלֹא זָכוּ לָזֶה בְּחַיָּיהֶם, הֵם מְשִׁיבִים אֶת פְּקֻדוֹן רַבּוֹנָם לְאַחֵר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשּׁוּם כֶּף, כָּל מִי שְׁמַעְבִּיר מֵאוֹתָם מִיָּנַיִם רַעִים אוֹ רִשּׁוֹת אַחֲרָת לְאַרְצָךְ, הָאֲרָץ נִטְמָאת. אוֹי לְאוֹתוֹ הָאִישׁ! אוֹי לְנַפְשׁוֹ! שְׁהָרִי הָאֲרָץ הַקְדוֹשָׁה לֹא תִקְבַּל אוֹתוֹ אַחֵר כֶּף, עָלָיו כְּתוּב (תהלים קד) יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאֲרָץ - בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְרַשְׁעִים עוֹד אֵינָם - בְּתַחֲמִית הַמֵּתִים. אֲז - בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ.

אֶת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֵּי תִשְׁמְרוּ לְלִכְתּ בָּהֶם וְגו' (ויקרא יח) רַבִּי אַבָּא אָמַר, זַכָּאָה חוֹלְקָא דִּישְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעִי בְּהוּ מְכַל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּבְגִין רַחֲמוֹתָא דִּילֵיהּ עָלֵיהּ, יְהִיב לִזְוֹן נִימוּסִין דְּקִשּׁוּט, נִטְע בְּהוּ אֵילָנָא דְחַיִּי, אֲשֶׁרִי שְׁכִינְתָא בִּינְיָהּ. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דִּישְׂרָאֵל רְשִׁימִין בְּרִשְׁמָא קְדִישָׁא בְּכַשְׂרִיהוֹן. וְאַשְׁתַּמוּדְעִין דְּאֵינְהוּ דִּילֵיהּ, (אשְׁתַּמוּדְעוּ) מִבְּנֵי הַיְכָלָהּ.

וּבְגִינֵי כֶּף, כָּל אֵינּוֹן דְּלֹא רְשִׁימִין בְּרִשְׁמָא קְדִישָׁא (דף ע"ג ע"א) בְּכַשְׂרִיהוֹן לָאוּ אֵינּוֹן דִּילֵיהּ, וְאַשְׁתַּמוּדְעִין דְּכִלְהוּ מִסְטְרָא לְהַתְּחַבֵּר עִמָּהֶם וּלְדַבֵּר עִמָּם בְּדַבְרֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַסוּר

לְמִיפְקֵי נִשְׁמַתִּיהּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, אַתְּכַפְּרוּ חוֹבוֹי, וְזָכִי לְאַתְקַשְׂרָא תַּחּוֹת גְּדַפְוֵי דְשְׁכִינְתָא, דְכַתִּיב, (דברים לב) וְכִפֵּר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ. וְלֹא עוֹד אֲלֵא אִי זָכִי בְּחַיָּיו, זָכִי לְאַתְמַשְׁכָּא עָלֵיהּ רוּחָא קְדִישָׁא תְּדִיר, וְכָל מָאן דִּיתִיב בְּרִשּׁוֹתָא אַחֲרָא, אַתְמַשְׁךְ עָלֵיהּ רוּחָא אַחֲרָא נוֹכְרָאָה.

הַתָּאנָא, כְּדֵי סְלִיק רַב הַמְּנוּנָא סְבָא לְהָתָם, הוּו עַמִּיהַ תְּרִיסָר בְּנֵי מְתִיבְתָא דִּילֵיהּ, אָמַר לִזְוֹן, אִי אֲנָא אֲזִיל לְאַרְחָא דָא, לָאוּ עַל דִּידי קָא עֲבִידְנָא, אֲלֵא לְאַתְבָּא פְּקֻדוֹנָא לְמֵאֲרִיהַ. תְּנִינֵן כָּל אֵינּוֹן דְּלֹא זָכוּ לְהָאִי בְּחַיָּיו, אַתִּיבִין פְּקֻדוֹנָא דְמֵאֲרִיהוֹן לְאַחֲרָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּגִינֵי כֶּף, כָּל מָאן דְּאַעֲבֵר מֵאֵינּוֹן זֵינִין בִּישִׁין, אוֹ רִשּׁוֹתָא אַחֲרָא בְּאַרְעָא, אַרְעָא אִסְתְּאַבַּת, וְוִי לֵיהּ לְהֵהוּא גְבַר, וְוִי לְנַפְשִׁיהּ, דְּהָא אַרְעָא קְדִישָׁא לֹא מִקְבָּלָא לֵיהּ לְבַתְרָ. עָלֵיהּ כְּתִיב, (תהלים קד) יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאֲרָץ, בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְרַשְׁעִים עוֹד אֵינָם, בְּתַחֲמִית הַמֵּתִים, כְּדִין בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יְי' הַלְלוּיָהּ.

אֶת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֵּי תִשְׁמְרוּ לְלִכְתּ בָּהֶם וְגו' (ויקרא יח) רַבִּי אַבָּא אָמַר, זַכָּאָה חוֹלְקָא דִּישְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעִי בְּהוּ מְכַל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּבְגִין רַחֲמוֹתָא דִּילֵיהּ עָלֵיהּ, יְהִיב לִזְוֹן נִימוּסִין דְּקִשּׁוּט, נִטְע בְּהוּ אֵילָנָא דְחַיִּי, אֲשֶׁרִי שְׁכִינְתָא בִּינְיָהּ. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דִּישְׂרָאֵל רְשִׁימִין בְּרִשְׁמָא קְדִישָׁא בְּכַשְׂרִיהוֹן. וְאַשְׁתַּמוּדְעִין דְּאֵינְהוּ דִּילֵיהּ, (אשְׁתַּמוּדְעוּ) מִבְּנֵי הַיְכָלָהּ.

וּבְגִינֵי כֶּף, כָּל אֵינּוֹן דְּלֹא רְשִׁימִין בְּרִשְׁמָא קְדִישָׁא (דף ע"ג ע"א) בְּכַשְׂרִיהוֹן לָאוּ אֵינּוֹן דִּילֵיהּ, וְאַשְׁתַּמוּדְעִין דְּכִלְהוּ מִסְטְרָא לְהַתְּחַבֵּר עִמָּהֶם וּלְדַבֵּר עִמָּם בְּדַבְרֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַסוּר

כּלָה שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל אוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה נִקְשְׁרָת לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. וְכָל מִי שֶׁלֹּא יָשׁוּם בְּרִשְׁם הַקְּדוֹשׁ בְּבִשְׂרוֹ, אֲסוּר לְהוֹדִיעוֹ דְּבַר תּוֹרָה, וְכָל שֶׁפֶן לְהִתְעַסֵּק (לְהִסְתַּכֵּל) עִמּוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (שְׁמוֹת י"ב) זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כֹּל בֶּן נֹכַר לֹא יֵאכַל בוֹ, וְכֹתֵב וְכָל עֶבֶד אִישׁ וְגוֹ', וְכֹתֵב תּוֹשֵׁב וְשֹׁכֵר לֹא יֵאכַל בוֹ. וּמָה פֶּסַח שֶׁהוּא בִּשְׂרָא לְמַאֲכָל, עַל שֶׁנִּרְמַז בְּדִבְרֵי קְדוֹשׁ אֲסוּר לְכָל אֱלֹהִים לְאָכַל בוֹ וְלִתֵּת לָהֶם לְאָכַל עַד שִׁימּוּלוֹ - הַתּוֹרָה שֶׁהִיא קִדְשׁ קְדָשִׁים (שֶׁל קְדָשִׁים), הַשֵּׁם הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַל אַחַת כְּפָמָה וְכָפָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאֵל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, הֲרִי שְׁנִינוּ שֶׁאֲסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, וַיִּפְּהָ הַעִירוּ הַחֲבָרִים מִבְּבָל, שֶׁכֹּתֵב לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל גּוֹי. אָבֵל כִּיּוֹן שֶׁאֲמַר מַגִּיד דְּבָרָיו לִיעֶקֶב, לָמָּה חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל? אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר, בֵּא רְאָה, אֲשֶׁרִיחֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁחֲלַק הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה נָטַע בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכֹּתֵב כִּי לָקַח טוֹב נִתְּתִי לָכֶם, וְלֹא לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה.

וּכְמוֹשׁ שֶׁהִיא גְנוּזָה עֲלִיוֹנָה נִכְבְּדָה, שְׁמוֹ מִמֶּשׁ, הַתּוֹרָה כְּלָה נִסְתָּר וְנִגְלָה בְּסוּד שֶׁל שְׁמוֹ, וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל הֵם בְּשֵׁפְתֵי דְרָגוֹת, נִסְתָּר וְנִגְלָה. שֶׁשְׁנִינוּ, שֶׁלֹּשׁ דְּרָגוֹת הֵן שְׁנִקְשְׁרוֹת זוֹ בְּזוֹ: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, תּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל. וְכָל אַחַת דְּרָגָה עַל דְּרָגָה, נִסְתָּר וְנִגְלָה. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְרָגָה עַל דְּרָגָה, נִסְתָּר וְנִגְלָה. הַתּוֹרָה גַּם כֵּן נִסְתָּר

בְּרִיךְ הוּא דְרָגָה עַל דְרָגָה,

דְּמִסְאָבוּתָא אַתְיִין, וְאָסִיר לְאַתְחַבְרָא בְּהוּ, וְלֹא שְׁתַּעֲי בְּהַדְיָהוּ, בְּמַלּוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְאָסִיר לְאוּדְעָא לְהוּ מְלִי דְאוּרִייתָא, בְּגִין דְאוּרִייתָא כְּלָא שְׂמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְכָל אֶת דְאוּרִייתָא, מִתְקַשְׂרָא בְשְׂמָא קְדִישָׁא. וְכָל מָאן דְלֹא אַתְרָשִׁים בְּרִשְׁמָא קְדִישָׁא בְּבִשְׂרִיהּ, אָסִיר לְאוּדְעָא לִיהּ מְלָה דְאוּרִייתָא. וְכָל שֶׁפֶן לְאַשְׁתַּדֵּלָא (נ"א לְאַסְתַּכֵּלָא) בֵּיהּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (שְׁמוֹת י"ב) זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כֹּל בֶּן נֹכַר לֹא יֵאכַל בוֹ, וְכֹתֵב וְכָל עֶבֶד אִישׁ וְגוֹ'. וְכֹתֵב תּוֹשֵׁב וְשֹׁכֵר לֹא יֵאכַל בוֹ. וּמָה פֶּסַח דְאִיהוּ בִּשְׂרָא לְמִיכְלָא, עַל דְאַתְרַמִּיז בְּמְלָה קְדִישָׁא, אָסִיר לְכָל הַגִּי לְמִיכַל בֵּיהּ, וְלְמִיחַב לְהוּ לְמִיכַל, עַד דְאַתְגַּזְרוּ. אוּרִייתָא דְהִיא קִדְשׁ קְדָשִׁים (דְקְדָשִׁיא) שְׂמָא עֲלָאָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, עַל אַחַת כְּפָמָה וְכָפָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאֵיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִוּהִי, אָמַר לִיהּ, הָא תְּנִינָן אֲסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, וְשִׁפִּיר אַתְעֵרוּ חֲבָרִיא דְבָבֵל, דְכֹתֵיב, (תְּהִלִּים קמ"ז) לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל גּוֹי, אָבֵל כִּיּוֹן דְאֲמַר מַגִּיד דְבָרָיו לִיעֶקֶב, אָמַאי חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לִיהּ, אֶלְעָזָר תָּא חֲזִי, זַכַּאיִן אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְחֻלְקָא עֲלָאָה קְדִישָׁא דָא נָטַע בְּהוּ קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא, דְכֹתֵיב, (מְשִׁלִּי ד) כִּי לָקַח טוֹב נִתְּתִי לָכֶם, לָכֶם, וְלֹא לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה.

וּבְגִין דְאִיהִי גְנוּזָא עֲלָאָה יְקִירָא, שְׁמִיהּ מִמֶּשׁ, אוּרִייתָא כְּלָא סְתִים וְגִלְיָא, בְּרִזָּא דְשְׁמִיהּ. וְעַל דָּא, יִשְׂרָאֵל בְּתַרִּין דְרָגִין אֵינּוֹן, סְתִים וְגִלְיָא, דְתְּנִינָן תְּלַת דְרָגִין אֵינּוֹן מִתְקַשְׂרִין דָּא בְדָא, קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא, אוּרִייתָא, וְיִשְׂרָאֵל. וְכָל חַד, דְרָגָה עַל דְרָגָה, סְתִים וְגִלְיָא. קְדִישָׁא

סְתִים וְגִלְיָא. אורֵייתָא הָכִי נָמִי סְתִים וְגִלְיָא. יִשְׂרָאֵל הָכִי נָמִי דְרָגָא עַל דְרָגָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קמז) מְגִיד דְבָרָיו לְיַעֲקֹב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן - יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, אַחַד גִּלְיָו וְאַחַד נִסְתָּר. מַה דָּהּ אוֹמֵר? אֵלָּא כָּל מִי שֶׁנִּמְוֵל וְנִרְשָׁם בְּשֵׁם (בְּרִשָׁם) הַקְדוֹשׁ, נוֹתְנִים לוֹ בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִתְגַּלוּ בַּתּוֹרָה, כְּלוּמֵר, מוֹדִיעִים לוֹ בְּרָאשֵׁי אוֹתוֹת וּבְרָאשֵׁי פְרָקִים, נוֹתְנִים עָלָיו חֻמְרָה שֶׁל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלֹא יוֹתֵר, עַד שֶׁיִּתְעַלֶּה לְדְרָגָה אַחֲרָת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב מְגִיד דְבָרָיו לְיַעֲקֹב (לְיַעֲקֹב יִפְח). אֲבָל חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּדְרָגָה יוֹתֵר עָלְיוֹנָה, וְכְתוּב (בְּרָאשִׁית לֵב) לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב וְגו'. חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, אֵלּוּ סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהַנְהַגוֹת הַתּוֹרָה וְסִתְרֵי תּוֹרָה, שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ לְגִלּוֹת אֵלָּא לְמִי שֶׁהוּא בְּדְרָגָה יוֹתֵר עָלְיוֹנָה כְּרָאוּי.

כִּמְאִי קָא מִיִּירֵי. אֵלָּא כָּל מָאן דְּאִתְגַּזֵּר וְאִתְרָשִׁים בְּשֵׁמָא (נ"א בְּרִשׁוּמָא) קְדִישָׁא, יִהְיִין לֵיהּ בְּאִינוּן מְלִין דְּאִתְגַּלְיִין בְּאוֹרֵייתָא, כְּלוּמֵר, מוֹדִיעִין לֵיהּ בְּרִישֵׁי אֲתוּוֹן, בְּרִישֵׁי פְרָקִין, יִהְיִין עָלֵיהּ חוּמְרָא דְּפִקוּדֵי אוֹרֵייתָא, וְלֹא יִתִּיר, עַד דִּיסְתַּלַּק בְּדְרָגָא אַחֲרָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב מְגִיד דְבָרָיו לְיַעֲקֹב (לְיַעֲקֹב שְׁפִיר). אֲבָל חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ בְּדְרָגָא עֲלָאָה יִתִּיר. וְכְתִיב (בְּרָאשִׁית לֵה) לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב וְגו'. חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, אֵלּוּ סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהַנְהַגוֹת הַתּוֹרָה וְסִתְרֵי תּוֹרָה, שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ לְגִלּוֹת אֵלָּא לְמִי שֶׁהוּא בְּדְרָגָה יוֹתֵר עָלְיוֹנָה כְּרָאוּי.

בְּדְרָגָא עֲלָאָה יִתִּיר בְּדָקָא חֲזִי. וְכֵּה לְיִשְׂרָאֵל הָאִי, לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, וְכָל מִי שְׁלֹא נִמְוֵל וְנוֹתְנִים לוֹ אִפְלוּ אוֹת קִטְנָה שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּאֵלוּ הַחֲרִיב עוֹלָם וּמִשְׁקֵר בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהִכֵּל תְּלוּי בְּזָה, וְזֶה בְּזָה נִקְשָׁר, שֶׁכְּתוּב (יְרֵמִיָּה לֵב) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. בַּא רָאָה, כְּתוּב וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מוֹשֶׁה לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שָׁם, אֲבָל לְשָׂאֵר הָעַמִּים לֹא שָׁם. מִשׁוּם כֶּף דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (ויקרא ב) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמְרוּ. וְכֵן כָּלֵם. יְנוּחוּ אַבּוֹת הָעוֹלָם, הֵם הִלְל וְשִׁמְאִי, שֶׁכֶּף אִמְרוּ לְאוּנְקִלוֹס, וְלֹא הוֹדִיעוּ לוֹ דְּבַר תּוֹרָה עַד שֶׁנִּמְוֵל. וְכֵּה רָאָה, הַדְּבַר הָרִאשׁוֹן שֶׁל

חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. הָא חֲזִי, כְּתִיב (דְּבָרִים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מוֹשֶׁה לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שָׁם, אֲבָל לְשָׂאֵר עַמִּין לֹא שָׁם. בְּגִין כֶּף דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (ויקרא כ) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמְרוּ. וְכֵן כָּלֵהוּ. יְנוּחוּן אַבְהֵן דְּעֲלָמָא, אִינוּן הִלְל וְשִׁמְאִי, דְּהָכִי אִמְרוּ לְאוּנְקִלוֹס, וְלֹא אוֹדְעוּ לֵיהּ מְלָה דְּאוֹרֵייתָא עַד דְּאִתְגַּזֵּר.

וְכֵּה לְיִשְׂרָאֵל הָאִי, לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, וְכָל מָאן דְּלֹא אִתְגַּזֵּר וְיִהְיִין לֵיהּ אִפְלוּ אֵת זְעִירָא דְּאוֹרֵייתָא, כְּאֵלוּ חֲרִיב עֲלָמָא, וּמִשְׁקֵר בְּשֵׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא, דְּכֻלָּא בְּהָאִי תְּלִיא, וְדָא בְּדָא אִתְקַשְׁר, דְּכְתִיב, (יְרֵמִיָּה לֵב) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

וְכֵּה לְיִשְׂרָאֵל הָאִי, לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, וְכָל מָאן דְּלֹא אִתְגַּזֵּר וְיִהְיִין לֵיהּ אִפְלוּ אֵת זְעִירָא דְּאוֹרֵייתָא, כְּאֵלוּ חֲרִיב עֲלָמָא, וּמִשְׁקֵר בְּשֵׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא, דְּכֻלָּא בְּהָאִי תְּלִיא, וְדָא בְּדָא אִתְקַשְׁר, דְּכְתִיב, (יְרֵמִיָּה לֵב) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

וְהָא חֲזִי, מְלָה קְדָמָא דְּאוֹרֵייתָא, דִּיִּהְיִין לִינוּקֵי, אֶל"ף בֵּי"ת, דָּא מְלָה

דְּלֹא יִכְלִין בְּנֵי עַלְמָא לְאַדְבָּקָא בְּסוּכְלֶתְנוּ, וְלִסְלָקָא לִיה בְּרַעוּתָא, וְכַל שְׁפָן לְמַלְלָא בְּפוּמִיהוּן. וְאַפִּילוּ מְלָאכֵי עֲלָאֵי, וְעֲלָאֵי דְעֲלָאֵי, לֹא יִכְלִין לְאַדְבָּקָא, בְּגִין דְּאֵינוּן סְתִימִין דְּשָׂמָא קְדִישָׁא. וְאַלְף וְאַרְבַּע מֵאָה וְחֲמֵשׁ רֶבֶבן דְּעַלְמִין, כְּלָהוּ תְלִיין בְּקוּצָא דְּאַלְף, וְשִׁבְעִין וְתֵרִין שְׂמָהָן קְדִישִׁין גְּלִיפִין בְּאַתּוּוֹי רְשִׁימִין, דְּקִימוּ בְּהוּ עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי, שְׂמִיא וְאַרְעָא, וְכוּרְסֵיא יְקָרָא דְּמַלְכָּא, תְּלִיין מְסֻטָּרָא חֲדָא לְסֻטָּרָא חֲדָא, דְּפְשִׁיטוּתָא דְּאַלְף, קִיּוּמָא דְּעַלְמִין כְּלָהוּ, וְסִמְכִין דְּעֲלָאֵין וְתַתָּאֵין בְּרִזָּא דְּחֻכְמָתָא.

וְשִׁבְרִין סְתִימִין, וְנִהְרִין עֲמִיקִין, וְעֶשֶׂר אַמִּירָן, כְּלָהוּ נְפָקִין מֵהֵהוּא קוּצָא תַתָּאָה דְּתַחוּת אֲלָף. מִכָּאן וְלֵהֲלָאָה שְׂאֵרֵי לְאַתְפְּשֻׁטָּא אֲלָף בְּבִי"ת. וְלִית חֲשָׁפִין לְחֻכְמָתָא דְּהָכָא אַתְגְּלִיף.

בְּנֵי (דף ע"ג ע"ב) כֶּף, אֹרִייתָא קִיּוּמָא דְּכֻלָּא, וּמֵהֵימְנוּתָא דְּכֻלָּא, לְקֻשְׁרָא קֻשְׁרָא דְּמֵהֵימְנוּתָא דָּא בְּדָא כְּדָא חֲזִי. וּמֵאֵן דְּאַתְגָּזֵר, אַתְקֻשֵׁר בְּהֵהוּא קֻשְׁרָא דְּמֵהֵימְנוּתָא. וּמֵאֵן דְּלֹא אַתְגָּזֵר, וְלֹא אַתְקֻשֵׁר בֵּיה, כְּתִיב בֵּיה, (ויקרא כב) וְכֹל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. (שמות יב) וְכֹל עָרַל לֹא יֹאכַל בּוֹ. דְּהָא אַתְעֵר רִיחַ מְסֻאָבָא דְּמִסְטֵרִיה, וְאַתִּי לְאַתְעֵרְבָא בְּקְדוּשָׁה. בְּרִיף רַחֲמָנָא, דְּפִרִישׁ לְיִשְׂרָאֵל בְּנוֹי, רְשִׁימִין בְּרִשִׁימָא קְדִישָׁא, מְנִייהוּ וּמְזוּהָמָא דְּלֵהוּן. עֲלִייהוּ כְּתִיב, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נֹטְעֵתִיף שׁוּרְק כְּלָה זֶרַע אֲמֵת. וּבְגִינֵי כֶף, (מיכה ז) תַתֵּן אֲמֵת לְיַעֲקֹב, וְלֹא לְאַחֲרָא. תּוֹרַת אֲמֵת, לְזֶרַע אֲמֵת. אַתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקִיָּה עַל יְדוּי.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, כְּתִיב (שמואל א יב) כִּי לֹא יִטַּשׁ

הַתּוֹרָה שְׁנוֹתָנִים לְתַיִנוּקוֹת אֲלָף בִּי"ת, זֶה דְּכַר שְׂאֵין בְּנֵי הָעוֹלָם יְכוּלִים לְהַשִּׁיג בְּשִׁכְלָם וּלְהַעֲלוֹתוּ בְּרָצוֹן, וְכֹל שְׁפָן לְדַבֵּר אוֹתוֹ בְּפִיָּהֶם, וְאַפְלוּ מְלָאכֵים עֲלִיוֹנִים וְעֲלִיוֹנֵי הָעֲלִיוֹנִים אֵין יְכוּלִים לְהַשִּׁיג, כִּי הֵם נִסְתָּרוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ. וְאַלְף וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְחֲמֵשׁ רֶבָבוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת, כֻּלָּם תְּלוּיִים בְּקוּצוֹ שֶׁל אֲלָף, וְשִׁבְעִים וְשָׁנַיִם שְׁמוֹת קְדוּשִׁים חֲקוּקִים בְּאוֹתֵיהֶן וְשׁוּמִים, שְׁעֵמְדוּ בְּהֵם עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שְׁמַיִם וְאַרְצֵן, וְכֹסֵא הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, תְּלוּיִים מְצַד אֶחָד לְצַד אֶחָד, שְׁפִשִׁיטוֹת הָאֲלָף קִיּוּמָם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְתוּמְכִים שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּסוּד הַחֻכְמָה.

וְשִׁבְרִים נִסְתָּרִים וְנִהְרִים עֲמִיקִים וְעֶשֶׂר אַמִּירוֹת, כֻּלָּם יוּצְאִים מֵאוֹתוֹ קוֹץ תַּחְתּוֹן שְׁתַּחַת הָאֲלָף. מִכָּאן וְלֵהֲלָאָה מִתְחִיל לְהַתְּפַשֵּׁט אֲלָף בְּבִי"ת, וְאֵין חֲשָׁפוֹן לְחֻכְמָה שְׁנַחֲקָה כָּאֵן.

מִשּׁוּם כֶּף הַתּוֹרָה הִיא הַקִּיּוּם שֶׁל הַכֶּף וְאַמִּירוֹת הַכֶּף, לְקֻשֵׁר קֻשֵׁר שֶׁל הָאֲמוּנָה זֶה עִם זֶה כְּרֵאוּי. וּמִי שְׁנִמּוֹל, נִקְשֵׁר בְּאוֹתוֹ קֻשֵׁר הָאֲמוּנָה. וּמִי שֶׁלֹּא נִמּוֹל וְלֹא נִקְשֵׁר בּוֹ, כְּתוּב בּוֹ (ויקרא כב) וְכֹל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. (שמות יב) וְעַל עָרַל לֹא יֹאכַל בּוֹ. שְׁהִרֵי הַתְּעוֹרָרָה רִיחַ הַטְּמָאָה שְׁמַצְדוֹ, וְכֹא לְהַתְּעֵרֵב בְּקְדוּשָׁה. בְּרוּף הַרְחָמֵן שֶׁהִפְרִיד אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנוֹי, וְשׁוּמִים בְּרִשֵׁם קְדוּשׁ, מֵהֵם וּמְזוּהָמָתָם. עֲלֵיהֶם כְּתוּב, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נֹטְעֵתִיף שׁוּרְק כְּלָה זֶרַע אֲמֵת. וּמִשּׁוּם כֶּף, (מיכה ז) תַתֵּן אֲמֵת לְיַעֲקֹב, וְלֹא לְאַחֲרָא. תּוֹרַת אֲמֵת, לְזֶרַע אֲמֵת. כֹּא רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקוֹ עַל יְדוּי.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, כְּתוּב (שמואל א יב) כִּי לֹא יִטַּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בְּעַבּוּר שְׁמוֹ וְגו'. כִּי לֹא יִטַּשׁ ה' אֶת

עמו, מה הטעם בעבור שמו הגדול? כי הכל נקשר זה עם זה. ובמה נקשרו ישראל בקדוש ברוך הוא? באותו רשם קדוש שנקרשם בכשרם, ומשום כך לא יטש ה' את עמו. ולמה? בעבור שמו הגדול שנקרשם בהם.

למדנו, התורה נקראת ברית, והקדוש ברוך הוא נקרא ברית, והרשם הקדוש הזה נקרא ברית. ולכן הכל נקשר זה עם זה ולא נפרד זה מזה. אמר לו רבי ייסא, תורה וישראל - יפה, אבל הקדוש ברוך הוא מנין לנו שנקרא ברית? אמר לו, שכתוב (תהלים קו) ויזכור להם בריתו, והרי נודע, והרי נתבאר.

ואת חקתי תשמרו (ויקרא יח). חקתי - אלו הן הנהגות המלך. משפטי - אלו הן גזרות התורה. רבי יהודה אמר, כל אותן הנהגות שנקראות צדק, נקראו חקתי, והן גזרת המלך. ובכל מקום שנקרא משפט, הן נקראות דינו של המלך, שהוא המלך הקדוש, הקדוש ברוך הוא המלך שפל השלום שלו, שהוא המלך הקדוש במקום ששני חלקים אחוזים זה עם זה. ועל זה כתוב, (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך, והם דין ורחמים. ומשום כך חק ומשפט. ועל זה כתוב, (שם קמז) חקיו ומשפטיו לישראל. לישראל ולא לשאר העמים.

מה כתוב אחריו? לא עשה כן לכל גוי. ושנינו, אף על גב שגמול ולא עשה את מצוות התורה, הרי הוא כמו גוי בכל, ואסור ללמדו דברי תורה. ועל זה שנינו, (שמות כ) מזבח אבנים, זה מזבח אבנים ממש. והרי קשי הלב עומד במקומו, והזהמה לא פסקה ממנו.

וזהו המא לא אתפסק מגיה.

י' את עמו בעבור שמו וגו', כי לא יטש י' את עמו, מאי טעמא בעבור שמו הגדול. בגין דכלא אתקשר דא בדא, ובמה אתקשרו ישראל בקודשא ברוך הוא. ביה הוא רשימא קדישא דאתרשים בבשריהון. ובגייני כן, לא יטש י' את עמו. ולמה. בעבור שמו הגדול דאתרשים בהו.

האנא, אורייתא אקרי ברית, וקודשא ברוך הוא אקרי ברית. והאי רשימא קדישא אקרי ברית. ועל דא כלא אתקשר דא בדא, ולא אתפרש דא מן דא. אמר ליה רבי ייסא, אורייתא וישראל שפיר. אבל קדשא ברוך הוא מנלן דאקרי ברית. אמר ליה דכתיב, (תהלים קו) ויזכור להם בריתו, והא אתיידע, והא אתמר.

ואת חקתי תשמרו, חקותי: (ויקרא יח) אלין אינון נמוסי מלכא. משפטי: אלין אינון גזרי אורייתא, רבי יהודה אמר, כל אינון נמוסין מאתר דאקרי צדק, אקרוין חקותי, ואינון גזרת מלכא. ובכל אתר דאקרי משפט אקרוין דינא דמלכא, דאיהו מלכא קדישא, קדשא ברוך הוא, מלכא דשלמא כלא דיליה הוא. דהוא מלכא קדישא, באתר דתריין חולקין אחידן דא בדא. ועל דא כתיב, (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך, ואינון דינא ורחמי. ובגייני כן חק ומשפט. ועל דא כתיב (תהלים קמז) חקיו ומשפטיו לישראל. לישראל ולא לשאר עמין.

בתריה מה כתיב, לא עשה כן לכל גוי. ותנינן, אף על גב דאתגזר ולא עביד פקודי אורייתא, הרי הוא כגוי בכלא, ואסיר למילף ליה פתגמי אורייתא. ועל דא תנינן (שמות כ) מזבח אבנים, דא מזבח אבנים ממש. והא קשיו דלביה באתריה קיימא, וזוהמא לא אתפסק מגיה.

משום כך לא עולה בידו אותה מילה ולא מועילה לו. ועל זה כתוב, כי חרבך הנפת עליה ותחללה. משום כך, לא עשה כן לכל גוי סתם. ומשפטים כל ידעום, לעולם ולעולמי ועולמי. דבר אחר (קטן), לא נותנים להם כל שפן סודות תורה ונהגות התורה. וכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו.

משנה, בדרכי האורות העליונים. ארבעה מפתחות נעשו לארבעת צדדי העולם, ובגויותיהם נמצאים אחד לצד ארבעה, וארבעה לצד אחד. נחקקים (בחלק) בגון אחד. באותו גון, תכלת וארגמן וצבע זוהר ולבן ואדם. זה נכנס לגון של חברו, ושל רשום בו.

ארבעה ראשים עלו כאחד, ובדיקון אחד נדבקים. ראש אחד עולה מתוך הרחצה שרוחץ. שתי אילות קצובות בשעור אחד עולות מאותה רחצה, שכתוב (שיר ד) פעדר הקצובות שעלו מן הרחצה. בשער שלהם מראה של אבן טובה של ארבעה גונים. ארבע כנפים שמכסות על הגוף, וידיים קטנות תחת כנפיהם. וחמש בחמש חקוקים. טסים (שואפים) למעלה למעלה מן ההיכל, שהוא יפה תאר ונאה למראה.

ע"ם אחד ילד יוצא שנון חרב, שמתהפכת לגברים ולנקבות. לוקחים מדידת האיפה בין שמים ובין ארץ. לפעמים לוקחים (עולים) לה בכל העולם, וכל המדידות מודדים בה, שכתוב איפת צדק וגו'.

מראה אחד של בדולח עומד על חרב אחת, בראש אותו ילד (חב)

בנינו כך, לא סליק בידיה ההוא גזירו, ולא מהניא ליה. ועל דא כתיב, (שמות כ) פי חרבך הנפת עליה ותחללה. בגיני כך, לא עשה כן לכל גוי סתם. ומשפטים כל ידעום לעלם ולעלמי עלמין. מלה אחרא (נ"א ועדא), לא יבהינן להו, כל שפן רזי אורייתא, ונמוסין דאורייתא. וכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

מתניתין, בנמוסי טהירין. ארבע מפתחין שויין לארבע סטרי עלמא. בזוייתהון אשתכחו. חד לסטר ארבע, וארבע לסטר חד. אתגלפן (ס"א אתפלגן) בחד גוונא. בההוא גוונא, תכלא, וארגוונא וצבע זהורי, וחוורא, וסומקא. דא עייל בגוונא דחבריה, ודידיה ביה רשים.

ארבע רישין פחדא אסתליקו, ובחד דיוקנא מתדבקן. חד רישא אסתליק, מגו סחיו דאסתחי. תרי איילתא קציבין בשיעורא חד, סלקן מההוא סחיותא, דכתיב, (שיר השירים ד) פעדר הקצובות שעלו מן הרחצה. בשערא דלהון, חיזו דאבן טבא דארבע גוונין.

ארבע גדפין דכסיין על גופא, וידין זעירין תחות גדפייהו. וחמש בחמש גליפן. טאסין (ס"א שאפין) לעילא לעילא מהיכלא, דשפירא בריוא ויאה למחזי.

חד עולים רביא, נפיק שגן חרבא, דמתהפכא לגוברין לנוקבין. נטלין למשיחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא. לזמנין נטלין (ס"א עולין) לה בכל עלמא, וכל משיחין בה משיחין, דכתיב, (ויקרא יט) איפת צדק וגו'.

חד חיזו דבדולחא, קיימא על חרבא חד, ברישא דההוא רביא (נ"א חרבא) מלהטא

מלהט אדם מתוך הבדולח. שני צדדים מצד זה ומצד זה, נראית אותה החרב ברשמים עמקים, גבר אחד תקיף, סלם שעומד בשלשה עשר עולמות חגור אותה החרב לעשות נקמות, ועמו חגורים ששים אחרים, כלם מחלפים (מלמדי) (שולפי) מנצחי קרב. זהו שכתוב (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכתוב (שיר א) כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה וגו'. בכמה גונים מתהפכים פניהם, שאין מפיר אותם פרט לתולעת אחת ששטה (ששורה) בין דגי הים, כל האבנים שעוברות עליהם נבקעות.

באותו זמן הקול שיוצא מאותם חגורי החרב, מבקע שמונה עשר הרים גדולים, ואין מי שיפריץ אזורו. כל העולם סתומי עינים, אטומי לב, אין מי שישגיח, שהרי הבנון סתור כשעושים מעשים שאינם פשרים, סוטים מדרך תקינה, הימין סרה והשמאל שולטת, ואז מצויות עריות. אוי לרשעים שגורמים את זה בעולם, שהרי אין מתברכים למעלה עד שיכלו אותם למטה. זהו שכתוב (תהלים קד) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה.

(עד כאן)

ערות אביך וערות אמה לא תגלה. רבי חייא פתח, (שיר ב) כתפוח בעצי היער פן דודי בין הבנים וגו'. את הפסוק הזה בארו החברים, אבל כמה חביבה פנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שהיא משבחת אותו בזה. כאן יש להתבונן, למה היא משבחת אותו בתפוח ולא בדבר אחר, או בגונים או בריח או בטעם?

אבל הואיל וכתוב תפוח, בכל היא משבחת אותו - בגונים, בריח, ובטעם. מה תפוח הוא

סומקא מגו בדולחא. (דף ע"ד ע"א) תרין סטרין מהאי גיסא ומהאי גיסא, אתחזי ההוא חרבא, ברשימין עמיקין, חד גבר תקיף, סולמא דקיימא בי"ג עלמין. חגיר ההוא חרבא, למעבד נוקמין. עמיה חגירין שתין אתרנין, פלהו משתלחפי (נ"א מתילפי) (ס"א משלפי) נצחין קרבא, הדא הוא דכתיב, חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכתוב (שיר השירים ג) כלם אחזי חרב מלומדי מלחמה וגו'. בכמה גוונים מתהפכין אנפיהו, לית דידע לון, בר חד תולעתא דשאט (ס"א דשאר) בין נוני ימא, כל אבנין דאעבר עלייהו מתבקעין.

בההוא זמנא, קלא דנפיק מאינון דחגירי חרבא, מבקע תמגיסר טורין רברבין, ולית מאן דירפין אודניה. פלהו עלמא סתימין עיינין, אטימין לפא, לית מאן דישגח דהא בנינא לסתור פד עבדין עובדן דלא מתפשרון, סאטין מארחא דתקנא, ימינא אעדי, ושמאלא שלטא, פדין עריין אשתכחו. ווי לחיביא דגרמין דא בעלמא, דהא לא מתברכין לעילא, עד דישתצון אינון לתתא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי' הללויה. (ע"ב).

ערות אביך וערות אמה לא תגלה. (ויקרא ח"י) רבי חייא פתח. (שיר השירים ב) כתפוח בעצי היער פן דודי בין הבנים וגו'. האי קרא אוקמוה חבריאי, אבל כמה חביבה פנסת ישראל קמי קדשא בריך הוא. דהיא משבחת ליה בהאי. הכא אית לאסתפללא, אמאי משבחת ליה בתפוח, ולא במלה אחרא, או בגוויין או בריחא או בטעמא.

אבל הואיל וכתוב תפוח, בכלא היא משבחת ליה, בגוויין, בריחא, ובטעמא. מה

רפואה לכל - אף הקדוש ברוך הוא רפואה לכל. מה תפוח נמצא בגוונים, כמו שבארנו - אף הקדוש ברוך הוא נמצא בגוונים עליונים. מה תפוח יש בו ריח דק מכל שאר העצים - אף הקדוש ברוך הוא פתוח בו וריח לו כלבנון. מה תפוח טעמו מתוק - אף הקדוש ברוך הוא פתוח בו חכו ממתקים.

והקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל כמו שושנה, והרי בארנו את הדברים למה כמו שושנה, והרי נתבאר. רבי יהודה אמר, בשעה שמתרבים צדיקים בעולם, כנסת ישראל מעלה ריחות טובים, ומתברכת מן המלך הקדוש, ופניה מאירים. ובזמן שמתרבים הרשעים בעולם, כביכול אין כנסת ישראל מעלה ריחות טובים, וטועמת מהצד האחר המר, אז פתוח (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו', ופניה חשוכים.

רבי יוסי אמר, בשעה שמתרבים צדיקים בעולם, פתוח (שם ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ובזמן שמתרבים רשעים בעולם, פתוח השיב אחר ימינו. רבי חזקיה אמר מפאן, (משלי יז) ונרגן מפריד אלוף, פלומר, מפריד את המלך מהגבירה. זהו שפתוח ערות אביך וערות אמהך לא תגלה.

רבי אלעזר היה יושב לפני אביו. אמר לו, אם פרקליט יש בעולם, הוא נמצא עם הגבירה. ואם יש בעולם קטגור, הוא נמצא עם הגבירה. למה? אמר לו, למלך שהיה לו בן מן הגבירה - כל זמן שאותו הבן עושה את רצון המלך, המלך שם מדורו עם

ההוא בר עביד רעותא

תפוח הוא אסוותא לכלא, אוף קדשא בריך הוא אסוותא לכלא. מה תפוח אשתכח בגוויני, כמה דאוקימנא, אוף קדשא בריך הוא אשתכח בגוויני עלאין. מה תפוח אית ביה ריחא דקיק מכל שאר אילני, אוף קדשא בריך הוא כתיב ביה (הושע יד) וריח לו כלבנון. מה תפוח טעמיה מתיקא, אוף קדשא בריך הוא כתיב ביה (שיר השירים ה) חכו ממתקים.

וקודשא בריך הוא משבח לה לפנסת ישראל בשושנה, והא אוקימנא מלי, אמאי כשושנה, והא אתמר. רבי יהודה אמר, בשעתא דאסגיא זכאי בעלמא, כנסת ישראל סלקא ריחין טבין, ומתברכא ממלכא קדישא, ואנפיה נהירין. ובזמנא דאסגיא חייבין בעלמא, כביכול כנסת ישראל לא סלקא ריחין טבין, ואטעמת מסטרא אחרא מריא. פדין, פתיב (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו', ואנפיה חשוכן.

רבי יוסי אמר, בשעתא דאסגיא זכאין בעלמא, פתיב (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ובזמנא דאסגיא חייבין בעלמא, פתיב (איכה ב) השיב אחר ימינו. רבי חזקיה אמר מהכא, (משלי טז) ונרגן מפריד אלוף, פלומר פריש מלכא מן מטרוניתא, הדא הוא דכתיב ערות אביך וערות אמהך לא תגלה.

רבי אלעזר היה יתיב קמי אבוי, אמר ליה, אי פרקליטא בעלמא במטרוניתא אשתכח, ואי קטיגוריא בעלמא במטרוניתא אשתכח, אמאי. אמר ליה, למלכא דהיה ליה בר ממטרוניתא, פל זמנא דההוא ברא עביד רעותא דמלכא, מלכא עביד מדוריה במטרוניתא. וכל זמנא דלא הוה

דְּמִלְפָּא, מְלָפָא פְּרִישׁ מְדוּרָה גְּבִירָה. וְכָל זְמַן מְטוּרָה וְנִתְּנָא

עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, מְפָרִיד אֶת מְדוּרוֹ מִן הַגְּבִירָה.

כִּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל - כֹּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁם מְדוּרוֹ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל זְמַן שְׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מַה הַטַּעַם? כִּי יִשְׂרָאֵל הוּא בְּנוֹ הַבְּכוֹר שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוּב בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל. הָאֵם זֹו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (משלי א) וְאֵל תַּטֵּשׁ תּוֹרַת אֲמֹךְ.

בֵּא רְאֵה, כֹּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל רְחוּקִים מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כְּבִיכּוּל הַגְּבִירָה הַתְּרַחֲקָה עִמָּהֶם. מַה הַטַּעַם? כִּי הַגְּבִירָה לֹא הַקְּדִימָה שְׁבֻטָּה לְבֵן הַזֶּה לְהִלְקוֹתוֹ כְּדִי לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, כִּי הַמֶּלֶךְ לֹא מְלָקָה אֶת בְּנוֹ לְעוֹלָמִים, אֲלֹא מִשְׁאִיר הַכֹּל בְּיַד הַגְּבִירָה לְהַנְהִיג אֶת הַהֵיכַל וּלְהִלְקוֹת אֶת בְּנוֹ וּלְהַנְהִיגוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ.

וְסוּד הַדְּבָר - שְׁכָתוּב (משלי לא) דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מְלֶךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ, (אמנו ודאי), דָּא בֵּת שְׁבַע, וְהָא אֲתָמֵר כְּתִיב, (משלי י) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכֵם יִשְׁמַח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ. תּוֹגַת אִמּוֹ וְדָאֵי. חֲמִי מַה כְּתִיב, בֵּן חָכֵם יִשְׁמַח אָב, בְּעוֹד שֶׁהָבֵן הַזֶּה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְהוּא חָכֵם - יִשְׁמַח אָב (כֹּל), זֶה הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ לְמַעְלָה. יִשְׁמַח אָב סְתָם. נִמְצָא הָבֵן הַזֶּה בְּדֶרֶךְ כּוֹשְׁלֵת - מַה כְּתוּב? וּבֵן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ. תּוֹגַת אִמּוֹ וְדָאֵי, זֹו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְסוּד הַדְּבָר כְּתוּב, (ישעיה ו) וּבְכַפְשֵׁיכֶם שִׁלְחָה אֲמַכֶּם.

הַיּוֹם שַׁעֲלָה שְׁלֹמֹה לְחַכְמָה וְאָמַר

בְּךָ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כֹּל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל עֵבְדִין רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂוֵי מְדוּרִיהּ בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל לֹא עֵבְדִין רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שְׂוֵי מְדוּרִיהּ בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דִּישְׂרָאֵל הוּא בְּרָא בּוּכְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְכְתִיב, (שמות ד) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. אֲמַא, דָּא הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְכְתִיב, (משלי יא) וְאֵל תַּטֵּשׁ תּוֹרַת אֲמֹךְ.

הָא חֲזִי, כֹּל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל רְחֻקִין מֵהֵיכַל דְּמִלְפָּא, כְּבִיכּוּל מְטוּרָה וְנִתְּנָא אֲתֵרְחֻקָתָא עִמָּהוּן. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּמְטוּרָה וְנִתְּנָא לֹא אֲקַדִּימַת קִיסְטָא לְהָאֵי בְרַ, לְאֵלְקָאָה לִיהּ, לְמִיְהוּ בְּאוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּמִלְפָּא לֹא אֲלָקֵי לְבְרִיהּ לְעֵלְמִין. אֲלֹא שְׁבִיק כֹּלָא בִידָא דְּמְטוּרָה וְנִתְּנָא, לְאַנְהָגָא הֵיכַלָא, וּלְאֵלְקָאָה בְּרָהּ, וּלְדַבְּרָא לִיהּ בְּאוּרַח קְשׁוּט, לְקַבְּלִיהּ דְּמִלְפָּא.

(דף ע"ד ע"ב).

וְרִזָּא דְּמִלְּהָ דְכְתִיב, (משלי לא) דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מְלֶךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ (אמנו ודאי), דָּא בֵּת שְׁבַע, וְהָא אֲתָמֵר כְּתִיב, (משלי י) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכֵם יִשְׁמַח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ. תּוֹגַת אִמּוֹ וְדָאֵי. חֲמִי מַה כְּתִיב, בֵּן חָכֵם יִשְׁמַח אָב, בְּעוֹד דְּהָאֵי בְרַ אֲזִיל בְּאוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל, וְהוּא חְפִימָא, יִשְׁמַח אָב (כֹּל), דָּא מְלָפָא קְדִישָׁא לְעִילָא. יִשְׁמַח אָב סְתָם. אֲשַׁתְּכַח הָאֵי בְרַ בְּאוּרַחָא תְקֻלָּא, מַה כְּתִיב וּבֵן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ. תּוֹגַת אִמּוֹ וְדָאֵי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְרִזָּא דְּמִלְּהָ כְתִיב, (ישעיה ו) וּבְכַפְשֵׁיכֶם שִׁלְחָה אֲמַכֶּם.

הָא חֲזִי, לֹא אֲשַׁתְּכַח חֲדוּתָא קְמִי קִדְשָׁא בֵּא רְאֵה, לֹא נִמְצָאת שְׁמָחָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ

שיר השירים. אִז הָאִירוּ פְּנֵי הַגְּבִירָה, וּבֹא הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁרוֹת אֶת מְדוּרוֹ עִמָּה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (מלכים א-ד) וַתֵּרֶב חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וְגו'. מַה זֶה וַתֵּרֶב? שְׁעָלָה הַיִּפִּי שֶׁל הַגְּבִירָה וְהִתְגַּדְּלָה בְּדַרְגוֹתֶיהָ עַל כָּל שְׂאֵר הַדְּרָגוֹת, כִּי הַמֶּלֶךְ שָׁם אֶת מְדוּרוֹ עִמָּה. וְכֵן כֶּף לְמָה? כִּי הוֹצִיאָה אֶת הַבֶּן הַחֹכֵם הַזֶּה לְעוֹלָם (למלך).

וּבְשִׁהוּצִיָּאָה אֶת שְׁלֹמֹה, הִיא הוֹצִיאָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן הָיוּ בְּדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת צְדִיקִים כְּשֹׁלֹמֹה (בשלים), שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁמַח בָּהֶם, וְהֵם בּוֹ. וּבִיּוֹם שֶׁתִּקַּן שְׁלֹמֹה אֶת הַבַּיִת לְמִטָּה, תִּקְנָה הַגְּבִירָה בַּיִת לְמֶלֶךְ, וְשָׁמוּ מְדוּרָם יְחִיד, וְהָאִירוּ פְּנֵיהָ בְּשִׁמְחָה וּשְׁלֵמוֹת. אִז נִמְצְאָה שְׁמִיחָה לְכָל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְכֵן כֶּף לְמָה? כִּי כְּתוּב מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ, שֶׁהִנְהִיגָה אוֹתוֹ לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ.

וּבְשִׁהֲבֵן הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ (שְׁצִדִיק), אֵינוֹ מִתְנַהֵג לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ, אִז זֹו עֲרוֹת הַכֹּל, עֲרוֹת כָּל הַצְּדִיקִים, שֶׁהָרִי הַמֶּלֶךְ פּוֹרֵשׁ מִהַגְּבִירָה, וְהַגְּבִירָה הַתְּרַחֲקָה מִהִכְלוֹ, וּמִשׁוּם כֶּף זֹוהִי עֲרוֹת הַכֹּל. וְכִי אֵין זֹו עֲרוֹת, מֶלֶךְ בְּלִי גְבִירָה, וְהַגְּבִירָה בְּלִי מֶלֶךְ? ! וְעַל זֶה כְּתוּב, עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא. אִמְךָ הִיא וְדָאִי, וְשׁוֹרָה עִמָּךְ. מִשׁוּם כֶּף לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הַקָּיִשׁ יְדוּי וּבִכָּה, וְאָמַר: אוֹי אִם אִמְר וְאִגְלָה סוּד, אוֹי אִם לֹא אִמְר, שְׂיֵאבְדוּ הַחֲבָרִים דְּכָר. (יחזקאל יא) אֵהָה ה' אֱלֹהִים כָּלָה אֶתָּה עֲשֵׂה אֶת שְׂאֵרִית יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה אֵהָה? וּמַה זֶה כָּלָה אֶתָּה עֲשֵׂה? אֵלֹא סוּד הַדְּכָר - בְּזִמְנָן שְׁה' תַּחְתּוֹנָה

בְּרִיךְ הוּא, כְּיוֹמָא דְסָלִיק שְׁלֹמֹה לְחֲכַמְתָּא, וְאָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. כְּדִין נִהִירוּ אֲנָפוּי דְמִטְרוֹנִיתָא, וְאֶתִי מִלְפָּא לְמִשְׁרֵי מְדוּרֵיהָ עִמָּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וְגו'. מָאִי וַתֵּרֶב. דְסָלְקָא שְׁפִירוֹ דְמִטְרוֹנִיתָא, וְאֶתְרַבִּיאַת בְּדַרְגָּהָא עַל כָּל שְׂאֵר דְרָגִין, בְּגִין דְמִלְפָּא שׁוּי מְדוּרֵיהָ בָּהּ. וְכֵן כֶּף לְמָה. בְּגִין דְאֶפִּיקַת בְּרָא חֲפִימָא דָּא לְעֵלְמָא.

(נ"א למלכא)

וְכַד אֶפִּיקַת לִיה לְשְׁלֹמֹה, לְכָל יִשְׂרָאֵל אֶפִּיקַת, וְכִלְהוּ הוּוּ בְּדַרְגִין עֲלָאִין וְפָאִין כְּשֹׁלֹמֹה (ס"א בשלמא). דְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲדִי בְּהוּ, וְאֵינוֹן בִּיה. וּבִיוֹמָא דְשְׁכַלֵּל שְׁלֹמֹה בֵּיתָא לְתַתָּא, אֶתְקִינַת מִטְרוֹנִיתָא בֵּיתָא לְמִלְפָּא. וְשׁוּי מְדוּרֵיהוֹן כְּתָדָא, וְנִהִירוּ אֲנָפְהָא בְּחִדְוָה שְׁלִימוֹ. כְּדִין אֶשְׁתַּכַּח חִדְוֹתָא לְכָלָא, לְעֵילָא וְתַתָּא. וְכֵן כֶּף לְמָה. בְּגִין דְכְּתִיב, מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ, דְדַבְרַת לִיה לְרַעוּתָא דְמִלְפָּא.

וְכַד הָאִי בַר כְּמָה דְאִמִּינָא, (ס"א דאצטרף) לָא אֶתְדַבֵּר לְרַעוּתֵיהָ דְמִלְפָּא. כְּדִין הִיא עֲרִייתָא דְכָלָא, עֲרִייתָא דְכָל סְטָרִין דְהָא מִלְפָּא פְּרִישׁ מִמִּטְרוֹנִיתָא, וּמִטְרוֹנִיתָא אֶתְרַחֲקַת מִהִכְלִיָּה, וּבְגִין כֶּף עֲרִייתָא הִיא דְכָלָא. וְכִי לֹא עֲרִייתָא הוּא, מִלְפָּא בְּלֹא מִטְרוֹנִיתָא, וּמִטְרוֹנִיתָא בְּלֹא מִלְפָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא. אִמְךָ הִיא וְדָאִי, וְשׁוֹרָה עִמָּךְ, בְּגִינִי כֶּף לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶקִּישׁ יְדוּי וּבִכָּה, וְאָמַר וּוִי אִי אִימָא וְגִלְיָנָא רְזָא, וּוִי אִי לֹא אִימָא, דְיִיבְדוֹן חֲבָרִיָּא מְלָה. (יחזקאל יא) אֵהָה יְי' אֱלֹהִים כָּלָה אֶתָּה עוֹשֵׂה אֶת שְׂאֵרִית יִשְׂרָאֵל. מָאִי אֵהָה. וּמָאִי כָלָה אֶתָּה עוֹשֵׂה. אֵלֹא רְזָא דְמְלָה. בְּזִמְנָא דְהָ' תַתָּא אֶתְתַּרְכַּת

התגִּרְשָׁה מֵהִיכַל הַמֶּלֶךְ, ה' אַחֲרַת
עֲלִיּוֹנָה מוֹנַעַת בְּרֻכְתָּהּ, וְאֵז
כְּתוּב, אָהָה כָּלָה אֶתָּה עֲשֵׂה.
מִשׁוּם שֶׁכָּשָׂהיָא (הה' הוֹאֵת) נִמְנַעַת
מִבְּרֻכּוֹת, ה' אַחֲרַת מוֹנַעַת אוֹתָם
מֵהַפֵּל. מָה הַטַּעַם? כִּי בְּרֻכּוֹת
אֵינָן מְצוּיּוֹת, אֲלֵא בְּמִקּוּם
שְׁשׁוּרִים זָכַר וְנִקְבָּה.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (יִרְמִיָּה כה) ה' מִמְרוֹם
יִשְׁאָג וּמִמְעוֹן קִדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ
יִשְׁאָג יִשְׁאָג עַל גְּוָהוּ. עַל גְּוָהוּ
מִמֶּשׁ. זֶה הַגְּבִירָה, וְזֶהוּ וְדָאִי.
וּמָהוּ אוֹמֵר? אוֹי שֶׁהַחֲרֻבְתִּי אֶת
בֵּיתִי וְכוּ'. בֵּיתִי זֶהוּ זְוִיג הַגְּבִירָה.
וְזֶהוּ וְדָאִי עֲרֹנֵת אֲבִיךָ וְעֲרֹנֵת אִמְךָ
לֹא תִגְלַח. שְׁהָרִי מִכָּל הַצְּדָדִים זֶה
עֲרוּהָ, וְאֵז, לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קִדְרוֹת
וְשָׁק הוֹשֵׁם כְּסוּתָם, שְׁהָרִי מִקּוּם
יִרְשֵׁת הַבְּרֻכּוֹת שֶׁל מְעִינּוֹת
הַנְּחָלִים שֶׁהֵיוּ שׁוֹפְעִים וּמִשְׁקִים
כְּרָאוּי, נִמְנָעוּ.

שְׁנֵינּוּ, כִּשְׁנִפְרַד הַמֶּלֶךְ מִן הַגְּבִירָה
וְאֵינן בְּרֻכּוֹת מְצוּיּוֹת, אֵז נִקְרָא ו"י.
מָה הַטַּעַם ו"י? שְׁלֵמְדָנוּ, רֹאשׁ
הַיְסוּד י', שְׁהָרִי יְסוּד הוּא ו'
קְטָנָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא ו'
גְּדוּלָה עֲלִיּוֹנָה. וְלִכֵּן כְּתוּב ו"י,
שְׁתֵּי וו"יִם כְּאֶחָד. וְהֵרֹאשׁ שֶׁל
הַיְסוּד הַזֶּה הוּא י'. וּכְשֶׁמִּתְרַחֶקֶת
הַגְּבִירָה מִן הַמֶּלֶךְ וְהַבְּרֻכּוֹת
נִמְנָעוֹת מִן הַמֶּלֶךְ, וְהַזְוִיג לֹא
נִמְצָא בְּרֹאשׁ הַיְסוּד, נוֹטֵל ו'
הַעֲלִיּוֹן אֶת הֵרֹאשׁ הַזֶּה שֶׁל
הַיְסוּד, שֶׁהוּא י', וּמִשְׁפִּיעוֹ אֵלָיו,
וְאֵז הוּא ו"י, ו"י לְכָל, לְעֲלִיּוֹנִים
וְלַתְּחֻתּוֹנִים.

וְעַל זֶה שְׁנֵינּוּ, מִיּוֹם שֶׁחֲרָבָה
יְרוּשָׁלַיִם לֹא נִמְצְאוּ בְּרֻכּוֹת
בְּעוֹלָם, וְאֵינן לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא מְצוּיִים
בּוֹ קְלָלוֹת, שְׁהָרִי הַבְּרֻכּוֹת
מְנוּעָוֹת בְּכָל יוֹם. אָמַר לוֹ, אוֹ כָּךְ:
או"י, או: הו"י. (או ויה) מָה הוּא?
אָמַר לוֹ, כִּשְׁהַדְבָר תְּלוּי בַתְּשׁוּבָה
וְלֹא שְׁבִים, אֵז ה' הַעֲלִיּוֹנָה נוֹטֵלֶת

מֵהִיכָלָא דְּמִלְפָּא, ה' אַחֲרָא עֲלָאָה בְּגִינָה מוֹנַעַת
בְּרֻכְתָּא. וּכְדִין כְּתִיב, אָהָה כָּלָה אֶתָּה עוֹשֵׂה.
בְּגִין דְּכַד אֵיחֵי (נ"א הָאִי ה') אֶתְּמוֹנַעַת מִבְּרֻכָּאן, ה'
אַחֲרָא מוֹנַעַת לוֹן מִכָּלָא. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין
דְּבִרְכָּאן לָא מִשְׁתַּכְּחִי, אֲלֵא בְּאַתְרֵי דְּשְׁרִיין דְּכַר
וְנוֹקְבָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (יִרְמִיָּה כה) י"י מִמְרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְעוֹן
קִדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שְׁאָג יִשְׁאָג עַל גְּוָהוּ. עַל
גְּוָהוּ מִמֶּשׁ. דָּא מְטְרוֹנִיתָא, וְדָא הוּא וְדָאִי.
וּמָאִי אוֹמֵר. אוֹי שֶׁהַחֲרֻבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְכוּ'.
בֵּיתִי זְוִיגָא דְּמְטְרוֹנִיתָא. וְדָא הוּא וְדָאִי, עֲרֹנֵת
אֲבִיךָ וְעֲרֹנֵת אִמְךָ לֹא תִגְלַח. דְּהָא מִכָּל סְטְרִין
עֲרִייתָא הוּא. וּכְדִין, (ישעיה ג) לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קִדְרוֹת
וְשָׁק הוֹשֵׁם כְּסוּתָם דְּהָא אֶתְרֵי אַחְסָנַת בְּרֻכָּאן
דְּמִבּוּעִין דְּנַחְלִין דְּהוּוּ נְגִידִין וְשְׁקִיין כְּדָקָא
חֲזוּ, אֶתְמוֹנַעוּ.

תְּנִינָן, כִּד אֶתְפָּרַשׁ מִלְפָּא מִמְטְרוֹנִיתָא, וּבִרְכָּאן
לֹא מִשְׁתַּכְּחֹן, כְּדִין אֲקָרִי ו"י. מָאִי
טַעְמָא ו"י. דְּתְנִינָא, רִישָׁא דִּיְסוּד י', דְּהָא יְסוּד
ו' זְעִירָא הוּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ו' רְבִרְבָּא
עֲלָאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב ו'ו תְּרִין ווִין כְּחֲדָא,
וְרִישָׁא דְּהָאִי יְסוּד י' הוּא. וְכִד אֶתְרַחֶקֶת
מְטְרוֹנִיתָא מִמִּלְפָּא, וּבִרְכָּאן אֶתְמוֹנַעוּ מִמִּלְפָּא,
וְזְוִיגָא לֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּרִישָׁא דִּיְסוּד, נְטִיל ו'
עֲלָאָה לְהָאִי רִישָׁא דִּיְסוּד דְּהוּא י', וְנְגִיד לִיָּה
לְגַבִּיָּה, כְּדִין הוּא ו"י, ו"י לְכָלָא, לְעֲלָאִין
וְתַתְּאִין.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, מִיּוֹמָא דְּאַתְחָרִיב יְרוּשָׁלַם,
בְּרֻכָּאן לֹא אֶשְׁתַּכְּחוּ בְּעֲלָמָא, וְלִית לָךְ
יוֹם דְּלֹא אֶשְׁתַּכַּח בֵּיָה לְוֹטִין, דְּהָא בְּרֻכָּאן
אֶתְמוֹנַעוּ בְּכָל יוֹם. אָמַר לִיָּה, אִי הָכִי, או"י
או הו"י, (נ"א או ויה) מָהוּ.

אָמַר לִיָּה, כִּד מְלָה תְּלִיָּא בַתְּשׁוּבָה, וְלֹא

אוֹתָם וּמִשְׁפִּיעָה לְאָוִי וְאֵלֶיהָ,
כִּי לֹא שָׁבִים, וְאִזּוּ נִקְרָא הוּי. הוּי
כְּשֶׁהִסְתַּלַּק הַמֶּלֶךְ לְמַעְלָה
לְמַעְלָה, וְצוּחִים כְּגוֹ אָדָם וְאִין
מִשְׁגִּיחַ בָּהֶם. וְאוֹתוֹ הָעֲלִיּוֹן
אֶהְיֶה הוּא הַטְּמִיר, מַעְלָה לּוֹ, וְי'
אֵלָיו, כִּי לֹא הִתְקַבְּלָה תַּפְלֹתוֹ, אִזּוּ
נִקְרָא אוֹי, שְׁהָרִי א' עוֹלָה לּוֹ וְי',
(שְׁהִיא א' עוֹלָה לַה' לּוֹ לִי) וְאִזּוּ אִין מְצוּיָה
תְּשׁוּבָה, וְלִכְּן הִסְתַּלַּקָה
מִהָאוֹתִיּוֹת הַלְלוֹ ה', שְׁהָרִי לֹא
תְלוּי בַתְּשׁוּבָה.

וְדָא' כְּשֶׁהִתְרַבּוּ יוֹתֵר חֲטָאֵי
הָעוֹלָם, וְתְשׁוּבָה הֵיחָה תְלוּיָה
בְּרֵאשׁוֹנָה וְלֹא רְצוֹ, אִזּוּ הִסְתַּלַּקָה
ה', וְא' הָעֲלֵתָה אֶת ר' וְי' וְדָא' אֵלָיו,
וְנִקְרָא אוֹי. וְכִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
וְהִתְשׁוּבָה הִסְתַּלַּקָה (וְלֹא מַעְלָה), וְאִזּוּ
צָוּחֵי וְאִמְרוּ, (יִרְמִיָּה ו') אוֹי לָנוּ כִּי
פָּנָה הַיּוֹם. מַה זֶה כִּי פָּנָה הַיּוֹם?
זֶהוּ הַיּוֹם הָעֲלִיּוֹן, שְׁנִקְרָא
תְּשׁוּבָה, שֶׁהִסְתַּלַּק וְעֵבֶר וְלֹא
מְצוּי. אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנִדְעָה, לְפָשֶׁט
הַיָּמִין כְּנֶגֶד הַרְּשָׁעִים, וְהָרִי
הַתְּפִנָּה מִהַכֹּל וְלֹא נִמְצָא, וְלִכְּן
אָמְרוּ אוֹי וְלֹא הוּי. כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי
עָרֵב, שְׁהָרִי נִתְּנָה רְשׁוֹת לְגִדּוּלֵי
הַמְּמַנִּים שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים לְשֹׁלֵט
עֲלֵיהֶם.

לְמַדְנֵנוּ, עֲלֵתָה ו' לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
וְהַיִּכְל נִשְׂרָף, וְהָעַם גָּלָה,
וְהַגְּבִירָה גִּרְשָׁה, וְהַבַּיִת נִחְרַב.
אֲחֵר כֶּף שְׂיָרֵד וְי' לְמִקְוָמוֹ,
הַשְּׁגִיחַ עַל בֵּיתוֹ וְהִנֵּה חָרַב, בְּקֶשׁ
אֶת הַגְּבִירָה, וְהִנֵּה הַתְּרַחֲקָה
וְהַלְכָה. רָאָה אֶת הַיִּכְלוֹ, וְהִנֵּה
נִשְׂרָף. בְּקֶשׁ אֶת הָעַם, וְהִנֵּה גָלָה.
רָאָה אֶת בְּרֻכּוֹת הַנְּחָלִים הָעַמִּיקִים
שְׁהָיוּ שׁוֹפְעִים, וְהִנֵּה נִמְנָעוּ. וְאִזּוּ
כְּתוּב, (יִשְׁעִיָּה כב) וְיִקְרָא ה' אֱלֹהִים
צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבַכֵּי וּלְמַסְפַּד
וּלְקַרְחָה וּלְחִגּוֹר שָׁק. וְאִזּוּ לְבָשׁוּ
שְׂמֵימִים קְדְרוֹת.

תִּיבִינְךָ, כְּדִין ה' עֲלָאָה נְטִיל לּוֹן, וְאִנְגִיד לְאָוִי
וְי', לְגַבְיָהּ, (דף ע"ה ע"א) בְּגִין דְּלֹא תִיבִינְךָ, כְּדִין
אֶקְרִי הוּי. הוּי כַּד אִסְתַּלַּק מִלְּפָא לְעֵילָא
לְעֵילָא, וְצוּחִין בְּנֵי נְשָׂא וְלֹא אֲשַׁגַּח בָּהוּ.
וְהַהוּא עֲלָאָה אֶהְיֶה טְמִירָא, סָלִיק לּוֹ, וְי'
לְגַבְיָהּ, בְּגִין דְּלֹא אִתְקַבֵּיל צְלוֹתֶיהָ, כְּדִין אֶקְרִי
אוֹי, דְּהָא א' סָלִיק לְגַבְיָהּ דְּו' וְי'. (ס"א דְּהוּא א'
סָלִיק גַּבְיָהּ לַה' לּוֹ לִי) וְכִדִּין תְּשׁוּבָה לֹא אֲשַׁתְּכַח. וְעַל
דָּא אִסְתַּלַּק מֵאֲלִין אֲתוּוֹן ה', דְּהָא בַתְּשׁוּבָה
לֹא תִלְיָא.

וְדָא' כַּד אִסְגִּיאוּ חוֹבֵי עֲלָמָא טְפִי, וְתְשׁוּבָה
הוּי תְלוּיָא בְּקַדְמִיתָא, וְלֹא בְּעוֹ, כְּדִין
אִסְתַּלַּק ה', וְא' סָלִיק לּוֹ יו"ד לְגַבְיָהּ, וְאֶקְרִי
אוֹי. וְכַד חָרִיב בֵּי מִקְדָּשָׁא, וְתְשׁוּבָה אִסְתַּלַּקָת
(וְלֹא מַעְלָא), כְּדִין צָוּחֵי וְאִמְרוּ, (יִרְמִיָּה ו') אוֹי לָנוּ
כִּי פָּנָה הַיּוֹם. מַאי כִּי פָּנָה הַיּוֹם. דָּא הוּא יוֹמָא
עֲלָאָה, דְּאֶקְרִי תְשׁוּבָה, דְּאִסְתַּלַּק וְאִתְעֵבֶר, וְלֹא
שְׁכִיחַ. הַהוּא יוֹמָא דְּאִשְׁתְּמוּדַע, לְפָשֶׁטָא
יְמִינָא לְקַבְּלָא חִיבִין, וְהָא אִתְפְּנִי מִכְּלָא, וְלֹא
אֲשַׁתְּכַח, וְעַל דָּא אָמְרוּ אוֹי, וְלֹא הוּי. כִּי יִנְטוּ
צִלְלֵי עָרֵב, דְּהָא אִתְיִיחֵיב רְשׁוֹ לְרַבְרַבֵּי מְמַנִּין
דְּשְׂאֵר עַמִּין, לְמַשְׁלֵט עֲלֵיהוּ.

הַתְּאֵנָא, סָלִיק ו' לְעֵילָא לְעֵילָא, וְהַיִּכְלָא
אִתּוּקַד, וְעַמָּא אִתְגָּלִי, וּמִטְרוּנִיתָא
אִתְתְּרַכַת, וּבֵיתָא אִתְחָרַבַת. לְבַתֵּר כַּד נְחִית ו' ו'
לְאִתְרִיָּה, אֲשַׁגַּח בְּבִיתָהּ וְהָא אִתְחָרַיב, בְּעֵי
לְמִטְרוּנִיתָא, וְהָא אִתְרַחֲקַת וְאִזְלַת. חֲמָא
לְהַיִּכְלִיָּה, וְהָא אִתּוּקַד. בְּעָא לְעַמָּא, וְהָא
אִתְגָּלִי. חֲמָא לְבַרְפָּאן דִּנְחָלִין עַמִּיקִין דִּהוּוּ
נִגְדִין, וְהָא אִתְמַנְעוּ. כְּדִין כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה כב) וְיִקְרָא
וְי' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבַכֵּי וּלְמַסְפַּד
וּלְקַרְחָה וּלְחִגּוֹר שָׁק. וְכִדִּין לְבָשׁוּ שְׂמֵימִים
קְדְרוֹת.

אזי ו' ה' (ס"א ר"ה) נמשכו אחד פנגד האחד, וה' העליונה השפיעה את המעיינות לצד האחר, והברכות לא נמצאו, שהרי לא נמצאו הנזכר והנזכרה ולא שרויים כאחד. אזי שאג ישאג על נהוה. בכה רבי שמעון, ובכה רבי אלעזר. אמר רבי אלעזר, בכיה תקועה בלפי מצד אחד, ושמחה בלפי מצד אחר, שהרי שמעתי דברים שלא שמעתי עד עתה. אשרי חלקי! ערות אשת אביך לא תגלה. מי זו אשת אביך? אמר רבי שמעון, הרי שנינו, כל דברי התורה נסתר ונגלה, כמו שהשם הקדוש נסתר ונגלה, התורה שהיא שם קדוש, כך גם נסתר ונגלה. כאן הכל בנגלה, ידיעה נסתרת כמו שבארנו.

והפסוק הזה הוא כך: אשת אביך - למדנו, כל זמן שהגבירה נמצאת עם המלך והיא מיניקה אותו, נקראת אמה. בעת שגלתה עמו והתרחקה מן המלך, היא נקראת אשת אביך. אשת המלך הקדוש לא נפטרת בגרושין ממנו, היא ודאי אשתו, כמו שכתוב (שם א) כה אמר ה' אי זה ספר פריות אמכם אשר שלחתיה. אלא ודאי שהיא אשת המלך, אף על גב שגלתה.

ורבן צוה עליה פעמים - כשישבה עם המלך בזווג אחד, ונקראת אמה, שכתוב ערות אמה לא תגלה, אל תעשה שיתרחקו זה מזו ותשלח על חטאך, כמו שכתוב ובפשעכם שלחה אמכם. ואחד כשהיא בגלות עמו ונגלתה מהיכל המלך, ונקראת אשת המלך. אף על גב שהתרחקה ממנו, אל תעשה כדי שתזוז מבינה וישלטו בה

כדין ו' ה' (ס"א ר"ה) אתנגיד חד לקביל חד. וה' עלאה, נגיד מבויעי לסטרא אחרא, וברפאן לא משתפחן. דהא דבר ונוקבא לא אשתכחו, ולא שריין פחדא. פדין (ירמיה כה) שאג ישאג על נהוה. בכה רבי שמעון, ובכה רבי אלעזר, אמר רבי אלעזר, בכיה תקיעא בלבאי מסטרא חדא, וחדוותא בלבאי מסטרא אחרא. דהא שמענא מלין, דלא שמענא עד השתא, זכאה חולקי.

ערות אשת אביך לא תגלה, (ויקרא ח"י) מאן אשת אביך. אמר רבי שמעון, הא תנינן, כל מלוי דאורייתא סתים וגליא, כמה דשמא קדישא סתים וגליא, אורייתא דהיא שמא קדישא, הכי נמי סתים וגליא. הכא כלא באתגלייא, ידיעה סתים כמה דאוקימנא.

והאי קרא הכי הוא, אשת אביך: תאנא, כל זמנא דמטרוניתא אשתכחת במלפא, וינקה לך, אקרי אמה. השתא דאתגליא עמך ואתרחקת מן מלפא, אשת אביך אתקרי. אנתו היא דמלפא קדישא לא אתפטרת בתרוכין מניה, אנתתיה היא ודאי. כמה דכתיב, (ישעיה א) כה אמר יי' אי זה ספר פריות אמכם אשר שלחתיה. אלא ודאי אנתו היא דמלפא, אף על גב דאתגלייא.

ועל דא פקיד עליה תרי זמני, כד יתבא במלפא בזווגא חד, ואתקרי אמה, דכתיב ערות אמה לא תגלה, לא תעביד דיתרחקון דא מן דא, ותשתלח על חובך, כמה דכתיב, (ישעיה א) ובפשעכם שלחה אמכם. וחד, כד היא בגלותא עמך, ואתגלייא מהיכלא דמלפא, ואתקרי אנתו דמלפא. אף על גב דאתרחקת מניה לא תעביד בגין דתעדי מבינה, וישלטון בה שנאך, ולא תסתמר עלך בגלותא. הדא הוא דכתיב ערות אשת אביך

שונאיך, ולא תשמר עליך בגלות.
זהו שכתוב ערות אשת אביך לא
תגלה. מה הטעם? משום כי
ערות אביך הוא. אף על גב
שהתרחקה מן המלך, בה
השגחת המלך תמיד, וצריך
להשמר כנגדה יותר ולא תחטא
אליה.

רבי שמעון פתח, (דברים כג) כי ה'
אלהיך מתהלך בקרב מחנהך
להצילך וגו'. כי ה' אלהיך - זו
השכינה שנמצאת עם ישראל,
וכל שכן בגלות, להגן עליהם
תמיד מכל הצדדים ומכל שאר
העמים כדי שלא ישמידו את
ישראל.

שרמדנו, לא יכולים שונאיך
של ישראל להזיק להם עד
שישראל מחלישים פת השכינה
מלפני גדולי הממנים של שאר
העמים, ואז יכולים להם שונאי
ישראל ושולטים עליהם וגוזרים
עליהם כמה גזרות רעות. וכשהם
שבים אליה, היא משפרת הכח
והתקף של שונאי ישראל
ונפרעת להם מן הכל.

ועל כן והיה מחניף קדוש,
שצריך אדם שלא יטמא בחטאיו
ויעבר על דברי תורה. שאם הוא
עושה כף, מטמאים אותו, כמו
שכתוב ונטמתם בם, בלי א'.
ולמדנו, מאתים ארבעים ושמונה
איברים בגוף, וכלם נטמאים
כשהוא נטמא. כלומר, כשהוא
רוצה להטמא.

ועל כן והיה מחניף קדוש. מה
זה מחניף? אלו הם איברי הגוף.
ולא יראה כף ערות דבר, מה זה
ערות דבר? ערוה נכריה שזה
(שהוא) דבר רמו, לדבר הזה, כמו
שבארנו. שאם כף, ושב מאחריך
ודאי. ועל כן ערות אשת אביך
לא תגלה. מה הטעם? משום
שכתוב ערות אביך הוא, כמו
שבארנו.

לא תגלה. מאי טעמא. בגין פי ערות אביך
היא. אף על גב דאתרחקת מן מלפא,
אשגחיתא דמלפא בה תדירא, ובעינא
לאסתמרא לקבלה יתיר, ולא תיחוב לגבה.

רבי שמעון פתח, (דברים כג) כי יי' אלהיך מתהלך
בקרב מחנהך להצילך וגו'. כי יי' אלהיך:
דא שכינתא, דאשתכחת בהו בישראל, ופל
שפן בגלותא, לאגנא עליהו תדירא מפל
סטרין, ומפל שאר עמין, דלא ישיצון להו
לישראל.

דתנאי, לא יכלין (דף ע"ה ע"ב) שנאיהון דישראל
לאבאשא להו, עד דישראל מחלישין
חילא דשכינתא מקמי רבבי ממנן דשאר
עמין. כדין יכלין להון שנאיהון דישראל,
ושלטין עלייהו, וגזרין עלייהו כמה גזירין
בישין. וכד אינון תייבין לקבלה, היא מתפרת
חילא ותוקפא דכל אינון ממנן רבבין, ותפרת
חילא ותוקפא דשנאיהון דישראל, ואתפרעא
להו מפלא.

ועל דא והיה מחניף קדוש, דבעי בר נש דלא
יסתאב בחובוי, ויעבר על פתגמי
אורייתא. דאי עביד הכי, מסאבין ליה, כמה
דכתיב ונטמתם בם, בלא א'. ותאנא, מאתן
ותמנא וארבעין שייפין בגופא, וכלהו
אסתאבן, כד איהו אסתאב. כלומר, כד בעי
לאסתאבא.

ועל דא, והיה מחניף קדוש. מאי מחניף, אלין
אינון שייפי גופא. ולא יראה כף ערות
דבר, מאי ערות דבר. ערייתא נוכראה דהאי
(כ"א רמז) דבר רמו, כמה דאוקימנא. דאי הכי,
ושב מאחריך ודאי. ועל דא ערות אשת אביך
לא תגלה. מאי טעמא. בגין דכתיב ערות אביך
היא, כמה דאוקימנא.

למדנו, על שלשה דברים מתעכבים ישראל בגלות: על שעושים קלון בשכינה בגלות, ומחזירים פניהם מהשכינה, ועל שמטמאים את עצמם לפני השכינה, ואת כלם בארנו במשנתנו.

רבי אבא היה הולך לקפוטקיא, והיה עמו רבי יוסי. עד שהיו הולכים, ראו איש אחד שהיה בא עם רשם אחד בפניו. אמר רבי אבא, נסטה מהדרך הזו, שהרי פניו של זה מעידים עליו שעבר על ערוה של התורה, כי כף רשום בפניו. אמר לו רבי יוסי, אם הרשם הזה היה לו כשהיה תינוק, איזו ערוה תמצא בו? אמר לו, אני רואה בפניו שמעידים על ערוה של התורה.

קרא לו רבי אבא, אמר לו, אמר דברך, הרשם הזה שבפניך מה זה? אמר להם, בכקשה מכס, אל תענישו יותר את אותו אדם, שהרי חטאיו גרמו לו. אמר רבי אבא, מהו? אמר לו, יום אחד הייתי הולך בדרך אני ואחותי, ושהינו במלון אחד ושתיתי יין, וכל אותו הלילה אחזתי באחותי. בבקר קמנו, ובעל בית המלון התקוטט עם איש אחד, ונכנסתי ביניהם, וקשרו אותי זה מצד זה וזה מצד זה, והרשם הזה היה נכנס למח, ונצלת על ידי רופא אחד שיש בתוכנו.

אמר לו, מי הרופא? אמר לו, זה רבי שמלאי. אמר לו, איזו רפואה נתן לך? אמר לו, רפואת הנפש. ומאותו יום חזרתי בתשובה. ובכל יום אני רואה את פני במראה אחת, ואני בוכה לפני הקדוש ברוך הוא, שהוא רבון העולמים, על אותו החטא,

האנא, על תלת מלין מתעפבין ישראל בגלותא. על דעבדין קלנא בשכינתא בגלותא. ומהדרי אנפיהו מן שכינתא, ועל דמסאבי גרמייהו קמי שכינתא. וכלהו אוקימנא במתניתא דילן.

רבי אבא, הוה אזיל לקפוטקיא, והוה עמיה רבי יוסי. עד דהוו אזלי, חמו חד בר נש, דהוה אתי, ורשימא חד באנפוי. אמר רבי אבא, נסטי מהאי אורחא, דהא אנפוי דדין אסהידו עליה, דעבר בערייתא דאורייתא, בגיני כף אתרשים באנפוי. אמר ליה רבי יוסי, אי האי רשימא הוה ליה פד הוה ינוקא, מאי ערייתא אשתכח ביה. אמר ליה, אנא חמינא באנפוי, דאסהידו בערייתא דאורייתא.

קרא ליה רבי אבא, אמר ליה אימא מלה, האי רשימא דאנפך, מה הוא. אמר לון, במקטותא מנייכו, לא תענשו יתיר לההוא בר נש, דהא חובוי קא גרמו ליה. אמר רבי אבא מהו. אמר ליה, יומא חד הוינא אזיל בארחה אני ואחתי, שרינא בחד אושפיזא, ורוינא חמרא, וכל ההוא ליליא אחידנא באחתי. בצפרא קמנא, ואושפיזאי קטט בחד גברא, עיילנא בינייהו, וקטרו לי דא מהאי גיסא, ודא מהאי גיסא, ורשימא דא הוה עייל לבי מוחא, ואשתזבנא על ידא דחד אסייא דאית בגוון.

אמר ליה, מאן הוא אסייא. אמר ליה, רבי שמלאי הוא. אמר ליה מאי אסוותא ירב לך. אמר ליה אסוותא דנפשא. ומההוא יומא אהדרנא בתשובה. ובכל יומא חזינא אנפאי בחד חיזו, ובכינא קמי קדשא בריך הוא, דהוא רבון עלמין על ההוא חובה.

ומאינון דמעין אסחינא אנפאי. אמר רבי אבא, אי לאו דאתמנע מןך

ומאותן דמעות רחצתי פני. אמר רבי אבא, אם לא שנמנעה ממך תשובה, הייתי מעביר מפניך את אותו הרשם, אבל אני קורא עליך, (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. אמר לו, אמר שלש פעמים. אמר לו שלש פעמים והרשם עבר.

אמר רבי אבא, ודאי אדונך רצה להעבירו ממך, שודאי נמצאת בתשובה. אמר לו, נדרתי מהיום הזה לעסק בתורה יומם ולילה. אמר לו, מה שמך? אמר לו, אלעזר. אמר לו, אל עזר, ודאי שהשם גורם שאלקיך סיע לך והיה בעזרך. שלח אותו רבי אבא וברך אותו.

בפעם אחרת היה רבי אבא הולך אל רבי שמעון, נכנס לעירו, מצא אותו שהיה יושב ודורש (תהלים צ) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. איש בער לא ידע וגו', פמה טפשים אותם בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים ולא מסתכלים לדעת את דרכי הקדוש ברוך הוא על מה הם עומדים בעולם, מי מעבב אותם לדעת? טפשותם, כי לא עוסקים בתורה. שאלו עוסקים בתורה, היו יודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא.

וכסיל לא יבין את זאת, שלא מתבונן ולא יודע ההנהגות של זאת בעולם. (שאף על צב) שדן את העולם בדיניו ורואים את דיניה של זאת הזו שמגיעים לבני אדם שהם צדיקים, ולא מגיעים על הרשעים החיבים שעוברים על דברי התורה, שכתוב בפרוה רשעים כמו עשב וגו'. שאת העולם הזה הם יורשים אותו בכל צדדיו, והדינים לא מגיעים אליהם בעולם הזה. ואלמלא שדוד המלך הודיע אותו בסוף הכתוב, לא היינו יודעים, שכתוב להשמדם

תשובה, אעברנא מאנפך ההוא רשימא. אבל קרינא עליך, (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. אמר ליה, תלת זמנין אימא. אמר ליה תלת זמנין, ואתעבר רשימא.

אמר רבי אבא, ודאי מארך הא בעא לאעברא מנה, וודאי בתשובה אשתכחת. אמר ליה, נדרנא מהאי יומא לאתעסקא באורייתא יממא וליליא. אמר ליה, מה שמך. אמר ליה אלעזר. אמר ליה אל עזר, ודאי שמא גרים, דאלהך סייעך, והוה בסעדה, שדריה רבי אבא וברכיה.

לזמנא אחרא, הוה רבי אבא אזיל לגבי רבי שמעון, עאל במאתיה, אשפחיה דהוה יתיב ודריש, (תהלים צב) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. איש בער לא ידע וגו', פמה טפשין אינון בני עלמא, דלא משגיחין ולא ידעין ולא מסתכלין למנדע אורחוי דקודשא בריך הוא, על מה קיימין בעלמא. מאן מעבב להו למנדע, טפשותא דלהון. בגין דלא משתדלי באורייתא, דאילו הוו משתדלי באורייתא ינדעון אורחוי דקודשא בריך הוא. וכסיל לא יבין את זאת, דלא מסתכל ולא ידע (דף ע"ו ע"א) נימוסי דזאת בעלמא. (דאף על

צב) דדאין עלמא בדינוי וחמאן לדינוי דהאי זאת, דמטאן על בני נשא דאינון זפאין, ולא מטאן על רשיעיא חייבין, דעברין על פתגמי אורייתא, דכתיב, (תהלים צב) בפרוה רשעים כמו עשב וגו'. דהאי עלמא ירתין ליה בכל סטרוי, ודינין לא מטון עלוי בהאי עלמא. ואלמלא דדוד מלפא אודעיה בסופיה דקרא, לא ידעין, דכתיב להשמדם עדי עד, לשיצאה להון מההוא עלמא, ולמהוי עפרא תחות שדוד המלך הודיע אותו בסוף הכתוב, לא היינו יודעים, שכתוב להשמדם

מאותו העולם, ושיקוהו עפר תחת רגלי הצדיקים, שפתוב (מלאכי א) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

עוד פתח ואמר, (איוב טו) ויקם בי כחשי בפני יענה. במה מדבר? אלא אשרי חלקו של אדם שמשתדל בתורה לדעת את דרכי הקדוש ברוך הוא. שכל מי שמשתדל בתורה, כאלו השתדל בשמו ממש. מה שמו של הקדוש ברוך הוא עושה הנקבות, אף התורה גם כן. בא וראה, מי שעובר על דברי תורה, התורה עולה ויורדת ועושה באדם רשומים בפניו, כדי שישתכלו בו עליונים ותחתונים, וכלם שופכים קללות על ראשו.

והמדנו, כל אותם עיני ה' שהולכים ומשוטטים בעולם לדעת את דרכי בני אדם, כלם זוקפים עינים ומסתכלים בפני אותו האיש, ורואים אותם, וכלם פותחים עליו: וי וי. אוי לו בעולם הזה, ואוי לו בעולם הבא. הסתלקו מסביב לפלוגי, שהרי עדות בפניו, ורוח טמאה שורה עליו. וכל אותם ימים שנמצא רשם בפניו לעדות, אם מוליד בן, הוא שולף לו רוח מצד הטמאה, ואלו הם הרשעים של הדור, עני הפנים, שרבונו עוזב אותם בעולם הזה להשמידם לעולם הבא.

שנינו, הצדיק הזכאי הזה שמשתדל בתורה יומם ולילה, הקדוש ברוך הוא מושף עליו חוט אחד של חסד ונרשם לו בפניו, ומאותו רשם פוחדים עליונים ותחתונים. כך גם מי שעובר על דברי תורה, מושכים עליו רוח טמאה ונרשם לו בפניו, וממנו בורחים עליונים ותחתונים.

רגליהון דצדיקיא, דכתיב, (מלאכי ג) ועסותם רשעים פי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

הו פתח ואמר, (איוב טו) ויקם בי כחשי בפני יענה. במאי קא מיירי. אלא, זכאה חולקיה דבר נש דאשתדל באורייתא, למנדע אורחוי דקודשא בריך הוא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, פאלו אשתדל בשמיה ממש. מה שמיה דקודשא בריך הוא עביד נימוסין. אוף אורייתא הכי נמי. תא חזי, האי מאן דעבר על פתגמי אורייתא, אורייתא סלקא ונחתא ועבדא ביה בבר נש רשימין באנפוי, בגין דיסתפלון ביה עלאי ותתאי, וכלהו אושדן לווטין על רישיה.

ותאנא, כל אינון עיני יי, דאזלין ושאטין בעלמא למנדע אורחוי דבני נשא, כלהון זקפין עינין, ומסתפלין באנפוי דההוא בר נש, וחקמן להו, וכלהו פתחין עליה ווי ווי. ווי ליה בהאי עלמא, ווי ליה בעלמא דאתי. אסתלקו מסוחרניה דפלוגיא, דהא סהדותא באנפוי, ורוחא דמסאבא שריא עלוי. וכל אינון יומין דאשתכח רשימו באנפוי לסהדותא, אי אוליד בר, אשליף ליה רוחא מסטרא דמסאבא. ואלין אינון חייבי דרא, תקיפי אנפין, דמאריהון שביק להון בהאי עלמא, לשיצאה להו בעלמא דאתי.

תנינן, האי צדיקא זכאה דאשתדל באורייתא יממא וליליא, קדשא בריך הוא משיף עליה חד חוטא דחסד, ואתרשים ליה באנפוי, ומההוא רשימא דחלי עלאי ותתאי. הכי נמי מאן דעבר על פתגמי אורייתא, משכאן עליה רוחא דמסאבא, ואתרשים ליה באנפוי, ומגניה ערקין עלאי ותתאי. וכלא מכרזי עליה, ותחתונים. וכלם מכריזים עליו: הסתלקו מסביב לפלוגי,

שעבר על דברי תורה ועל מצוות

רבנו. אוי לו ואוי לנפשו! הרי שלף ריח טמאה שנמצאת עמו והורישו לבנו, וזהו שהקדוש ברוך הוא אין לו בו חלק, ועוזב אותו להשמידו לעולם הבא.

אמר לו רבי אבא, יפה אמרת, אבל מגין לך את זה? אמר לו, כף למדתי, ולמדתי שהירשה הרעה הזו יורשים כל בניו, אם לא שישבו, שהרי אין דבר שעומד לפני תשובה. ואני כף למדתי, שרפואה זו נתנה לי פעם אחת, שהייתי רשום בפני, ויום אחד הייתי הולך בדרך ופגשתי צדיק אחד, ועל ידו עבר ממנו אותו הרשם. אמר לי, מה שמך? אמרתי לו, אלעזר, וקרא עלי אלעזר אחר. אמר לו, ברוך הרחמן שראיתי אותך וזכיתי לראותך בזה. אשרי חלקך בעולם הזה ובעולם הבא. (אמר לו) אני הוא שפגשתי כף.

השתטח לפניו והביאו לביתו. התקין לפניו חלת (טרבוסא) לחם ובשר של עגלה משלשת. אחר שאכלו, אמר לו אותו האיש: רבי, אמר לי דבר אחד, פרה אדמה יש לי, אמו של העגל שאת בשרו זה עתה אכלנו, ויום אחד טרם שהתעברה והולידה, הלכתי אחריה למרעה במדבר, בעוד שאני מנהיג אותה עבר לפני איש אחד, אמר לי, מה שמה של הפרה הזו? אמרתי, מיום שנולדה לא קראתייה בשם. אמר לי, היא נקראת בת שבע אם שלמה, אם תזכה לכפרה. ואני, בעוד שהחזרתי את ראשי, לא ראיתי אותו, וצחקתי מאותו הדבר.

ועכשיו שזכיתי בתורה, התעוררתי על הדבר ההוא,

אסתלקו מסחרניה דפליגא, דעבר על פתגמי אורייתא, ועל פקודי דמאריה, ווי ליה, ווי לנפשיה. האי אשליף ריחא דמסאבא, דאשתכח עמיה, ואורית ליה לבריה, והאי הוא דקודשא בריך הוא לית ליה ביה חולקא, ושביק ליה, לשיצאה ליה לעלמא דאתי.

אמר ליה רבי אבא, שפיר קאמרת, מנא לך האי. אמר ליה הכי אוליפנא. ואוליפנא, דהאי ירותא בישא, אחסינון פלהו בנוי, אי לא יתובון, דהא לית מלה קיימא קמי תשובה. ואנא הכי אוליפנא, דאסותא דא יתבו לי זמנא חדא, דהוינא רשים באנפאי, ויומא חד הוינא אזיל באורחא, ואערענא בחד זפאה, ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא. אמר לי, מה שמך. אמר ליה אלעזר, וקרי עלי אלעזר אחרא. אמר ליה, בריך רחמנא, דחמינא לך, וזכינא למחמי לך בהאי. זפאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי, (אמר ליה) אנא הוא דאערענא לך.

אשתטח קמיה, אייתייה לביתיה, אתקין קמיה קורטיסא (כ"א טרבוסא) דנהמא, ובשרא דעגלא תליתאה. בתר דאכלו, אמר ליה ההוא גברא, רבי, אימא לי חד מלה, חדא תורתא סומקא אית לי, אימא דעגלא דבישרא דא דאכילנא, ויומא חד עד לא אתעברת ואולידת, אזילנא בתראה למרעא למדברא, עד דדברנא לה אעבר קמאי חד גברא, אמר ליה, מה שמה דתורתא דא. אמרתי, מן יומא דאתיילידת לא קרינא לה בשמא. אמר ליה, בת שבע אם שלמה אתקרי, אי תזכה לכפרה. ואנא בעוד דאהדרנא רישאי, לא חמינא ליה, וחיכנא מההוא מלה. (דף ע"ו ע"ב)

והשתא דזכינא באורייתא, אתערנא על ההיא מלה, ומן יומא דאתפטר

ומיום שפטר מכאן רבי שמלאי, לא היה איש שיאיר לנו בתורה כמותו, ואני פחדתי לומר דבר תורה שלא למדתי. והדבר הזה שהסתכלתי שדבר חכמה הוא, ולא ידעתי. אמר לו, ודאי שזהו דבר חכמה, ורמז עליון הוא למעלה ולמטה.

אבל תא חזי, בת שבע נקראת ממש בסוד החכמה, משום פך כתוב בה הכל בשבע: שבע פרות, שבע שרפות, שבע הנאות, שבעה כבוסים, שבעה טמאים, שבעה טהורים, שבעה כהנים. ומשה ואהרן בחדש בון, שכתוב וידבר ה' אל משה ואהרן וגו'. ויפה אמר אותו האיש שאמר בת שבע, והכל הוא סוד של חכמה. אמר לו, ברנף הרחמן ששמעתי דבר זה, ברנף הוא, שהרי הקדים לי שלום בראשונה לזכות לזה, שכתוב (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה'. כשאני הייתי רחוק, הקדים לי הקדוש ברנף הוא שלום להיות קרוב. קרא עליו רבי אבא, (שמואל א כה) אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.

ערות אחות אביך לא תגלה. רבי חייא פתח, ואיש אשר יקח את אחתו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה וגו'. שם שנינו, מאה ושלשים שנה פרש אדם מאשתו ולא היה מוליד. משתרג קין את הכל לא רצה אדם להזדווג עם אשתו. רבי יוסי אמר, משעה שנגזרה עליו ועל כל העולם מיתה. אמר, למה אני אוליד לבהלה? מיד פרש מאשתו.

ושתי רוחות נקבות היו באות ומזדווגות עמו והולידו. ואותם שהולידו היו המזיקים של

רבי שמלאי מהכא, לא הוה בר נש דיננהיר לן באורייתא כוותיה. ואנא דחילנא למימר מלה דאורייתא דלא אוליפנא. ומלה דאסתפלנא דמלה דחכמתא היא, ולא ידענא. אמר ליה, ודאי מלה דחכמתא היא, ורמיזא עלאה היא לעילא ולתתא.

אבל תא חזי, בת שבע אתקרי ממש ברנא דחכמתא. בגין פך פתיב בה פלא בשבע. שבע פרות. שבע שרפות. שבע הנאות. שבע כבוסים. שבע טמאים. שבע טהורים. שבע כהנים. ומשה ואהרן בחושבנא דהא פתיב, וידבר יי' אל משה ואהרן וגו'. ושפיר קאמר ההוא גברא, דאמר בת שבע, וכלא רנא דחכמתא היא.

אמר ליה, בריך רחמנא דשמענא מלה דא. בריך הוא דהא אקדים לי שלום בקדמיתא, למזפי להאי. דכתיב (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי'. אנא פד הוינא רחוק, קדשא בריך הוא אקדים לי שלום למהוי קרוב. קרא עליה רבי אבא, (שמואל א כה) אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.

ערות אחות אביך לא תגלה. (ויקרא ח"י) רבי חייא פתח, ואיש אשר יקח את אחתו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה וגו'. תמן תנינן, מאה ותלתין שנין, אתפרש אדם מאתתיה, ולא הוה אוליד. מדקטל קין להבל, לא בעא אדם לאזדווגא באתתיה. רבי יוסי אמר, משעתא דאתגזר עליה ועל כל עלמא מיתה, אמר, אמאי אנא אוליד לבעתותא. מיד אתפרש מאתתיה.

ותרין רוחין נוקבין, הוו אתיין ואזדווגן עמיה, ואולידו. ואינן דאולידו הוו מזיקין

דעלמא, ואקרון נגעי בני אדם. ואלין סאטן לבני אדם, ושריין בפתחא

דְּבִיתָא, וּבְבִירָאֵי, וּבְבִתֵּי כְסָאֵי. וְעַל דָּא בַר
נָשׁ, דְּאַשְׁתַּכַּח בְּפִתְחָא דְּבֵיתֵיהּ שְׁמָא קְדִישָׁא
שְׂדֵי בְּכַתְרִין עֲלָאִין, פְּלָהוּ עֲרָקָאן וְאַתְרַחֲקוּן
מִנְיָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים צא) וְנָגַע לָא יִקְרַב
בְּאַהֲלָךְ. מָאֵי וְנָגַע לָא יִקְרַב. אֲלִין נִגְעֵי בְּנֵי
אָדָם.

וְתַאנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְנַחַת אָדָם בְּדִיוקְנָא עֲלָאָה,
בְּדִיוקְנָא קְדִישָׁא, וְחִמוּ לֵיהּ עֲלָאֵי
וְתַתָּאֵי, פְּלָהוּ קָרִיבוּ גַפְיָה, וְאַמְלִיכוּהוּ עַל הַאי
עֲלָמָא. בְּתַר דְאַתָּא חוּיָא עַל חוּהָ, וְאַטִּיל בְּהָ
זוּהֵמָא, לְבַתָּר אֹלִידַת קִין. מִתְמָן (ס"א נתייחסו)
נִתְחַיִּיבוּ כָּל דְרִין חַיִּיבִין דְעֲלָמָא. וּמְדוּרָא
דְשַׁדִּין וְרוּחִין, מִתְמָן אֲשַׁתְּכַחוּ, וּמִסְטָרוּי.
וּבְגִינֵי פֶה פֶּה כָּל רוּחִין וְשַׁדִּין, פְּלַגּוּתָא אִיתַּת בְּהוּ
מִבְּנֵי נֶשְׁא דְלַתְתָּא, וּפְלַגּוּתָא מִמְּלֶאכֵי עֲלָאֵי
דְלַעִילָא. וְכֵן כַּד אֲתִּילִידוּ מֵאָדָם אֵינּוּן
אַחֲרַנִּין, פְּלָהוּ אֲשַׁתְּכַחוּ כְּהַאי גְּוּוּנָא, פְּלָגּוּ
מִתְתָּאֵי, וּפְלָגּוּ מֵעֲלָאֵי.

בְּתַר דְאַתִּילִידוּ מֵאָדָם, (ס"א אהדרו ליה קצת מאיננו רוחין
דנפקו מתיאובותיה בחלמא) אֹלִיד מֵאֵינּוּן רוּחֵי
בְּנֵתָן, דְדַמְיָן לְשַׁפִּירוּ דְעֲלָאֵי, וְלְשַׁפִּירוּ
דְתַתָּאֵי. וְעַל דָּא כְתִיב, (בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי
הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם פִּי טוֹבוֹת הִנֵּה וְגו',
וְטַעַן פְּלָא בְתַרְיָהּ. וְחַד דְכוּרָא אֲשַׁתְּכַח,
דְאַתָּא לְעֲלָמָא מְרוּחִיָּה דְסִטְרָא דְקִין, וְקָרוּן
לֵיהּ תּוּבַל קִין. וְחַדָּא נּוֹקְבָא נְפַקַת עֲמִיָּה, וְהוּ
בְרִיין טַעַאן בְּתַרְאָה, וְאַתְקַרִי נַעַמָּה. מִינְיָה
נְפַקוּ רוּחִין וְשַׁדִּין אַחֲרַנִּין. וְאֵינּוּן תְּלִיין
בְּאוּרָא, וְאוּדְעִין מְלִין לְאֵינּוּן אַחֲרַנִּין
דְשְׂכִיחִין לְתַתָּא.

וְדָא תּוּבַל קִין, אֲפִיק זַיְיָנֵי קְטוּלָא לְעֲלָמָא.
וְדָא נַעַמָּה אַתְרַגִּישַׁת בְּרִיגְשָׁהָ, וְאַתְדַּבַּקַת בְּסִטְרָהָ. וְעַד כְּעַן הִיא קַיָּמָא,

הָעוֹלָם, וְנִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם,
וְאַלְהָ מְסִיתִים בְּנֵי אָדָם וְשׁוּרִים
בְּפִתְחַת הַבַּיִת וּבְכוּרוֹת וּבְבִתֵּי
הַכֶּסֶּא. וְעַל כֵּן בֶּן אָדָם שְׁנַמְצָא
בְּפִתְחַת בֵּיתוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׂדֵי
בְּכַתְרִים עֲלִיוּנִים, כְּלָם בּוֹרְחִים
וּמְתַרְחָקִים מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(תהלים צא) וְנָגַע לָא יִקְרַב בְּאַהֲלָךְ.
מָה זֶה וְנָגַע לָא יִקְרַב? אֵלּוּ נִגְעֵי
בְּנֵי אָדָם.

וְכַמְדַּנּוּ, בְּשַׁעְתָּא שְׂרַד שְׂרַד אָדָם
בְּדִיוקְנָא עֲלִיוּן, בְּדִיוקְנָא קְדוֹשׁ,
וְרָאוּ אוֹתוֹ עֲלִיוּנִים וְתַחְתּוֹנִים,
כְּלָם קָרְבוּ אֵלָיו וְהַמְלִיכוּהוּ עַל
הָעוֹלָם הַזֶּה. לְאַחַר שְׂבָא הַנְּחַשׁ
עַל חוּהָ וְהַטִּיל בְּהָ זִהְמָה, אַחַר
כֶּף הוֹלִידָה אֵת קִין, וּמִשָּׁם (נתייחסו)
נִתְחַיִּיבוּ כָּל דוּרוֹת הַרְשָׁעִים
בְּעוֹלָם. וּמְדוּרָא הַשַּׁדִּים וְהַרוּחֹת
מִשָּׁם נִמְצְאוּ, וּמִצְדוֹ. וּמִשׁוּם כֶּף
כָּל הַשַּׁדִּים וְהַרוּחֹת, חֲצֵי יֵשׁ
בְּהֵם מִבְּנֵי אָדָם שְׁלֵמָטָה, וְחֲצֵי
מִמְּלֶאכִים עֲלִיוּנִים שְׁלֵמָעֵלָה. וְכֵן
כְּשֶׁנּוֹלְדוּ מֵאָדָם אוֹתָם אַחֲרִים,
כְּלָם נִמְצְאוּ כְּגוֹן זֶה - חֲצֵי
מִהַתְתַּחְוִּינִים, וְחֲצֵי מִהַעֲלִיוּנִים.

אַחַר שְׁנוֹלְדוּ מֵאָדָם, (חזרו לו קצת
מאותן רוחות שיצאו מתשוקתו בחלום) הוֹלִיד
מֵאוֹתָן רוּחֹת בְּנוֹת שְׂדוּמוֹת לִיפֵי
הַעֲלִיוּנִים וְלִיפֵי הַתְתַּחְוִּינִים, וְעַל
זֶה כְּתוּב, (בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי
הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טוֹבוֹת
הִנֵּה וְגו', וְטַעַן כְּלָם אַחֲרֵיהֶן.
וְזָכַר אַחַד נִמְצָא שְׂבָא לְעוֹלָם
מְרוּחֹו שֶׁל צַד קִין, וְקָרְאוּ לוֹ
תּוּבַל קִין, וְנִקְבָּה אַחַת יְצָאָה
עֲמוּ, וְהִיוּ הַבְּרִיּוֹת טוֹעִים אַחֲרֵיהָ,
וְנִקְרָאת נַעַמָּה. מִמֶּנָּה יְצָאוּ
רוּחֹת וְשַׁדִּים אַחֲרִים, וְהֵם
תְּלִוּוּיִים בְּאוּרֵי וּמְוִדְעִים דְּכָרִים
לְאוֹתָם אַחֲרִים שְׁמַצּוּיִים לְמִטָּה.
וְתוּבַל קִין הִנֵּה הוֹצִיא כְּלֵי זִין
לְהַרְגַּ לְעוֹלָם, וְנַעַמָּה הִזּוּ
הַתְרַעְשָׁה בְּרַגְשָׁה, וְנִדְבַקָה

בצדקה. ועד עכשו היא קימת, ומדורה בין שאון הים הגדול, ויוצאת וצוחקת עם בני אדם, ומתחממת מהם בחלום באותה התשוקה של אדם, ונדבקת בו. תשוקה היא נוטלת, ולא יותר. ומאותה תשוקה היא מתעפרת, ומוציאה מינים אחרים לעולם. והבנים הללו שמולידה מבני אדם נמצאים כנגד נקבות בני האדם, ומתעברות מהם ומולידות רוחות, וכלם הולכים אל לילית הראשונה, והיא מגדלת אותם. והיא יוצאת לעולם ורוצה תינוקותיה. ורואה תינוקות של בני אדם ונדבקת להם להרג אותם, ולהשאב לרוחות תינוקות בני האדם, והולכת עם אותה הרוח (תינוק), ומזדמנים שם שלש רוחות קדושות, וטסים לפניה, ונוטלים ממנה אותה הרוח (תינוק), ומניחים אותה לפני הקדוש ברוך הוא, ושם נחקקים (לומדים) לפניו.

משום כך התורה מזוהרה את בני האדם, והתקדשתם והייתם קדושים, ודאי. אם נמצא אדם קדוש, לא פוחד ממנה, שאז מזמין הקדוש ברוך הוא את אותם שלשת המלאכים הקדושים שאמרנו, ושומרים את אותו התינוק, והיא לא יכולה להרע לו. זהו שכתוב לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. מה הטעם לא תאנה אליך רעה? משום שפי מלאכיו יצוה לך. וכתוב פי כי חשק ואפלטוהו. שאם אדם לא נמצא קדוש, ושולף רוח מצד הטמאה, אזי היא באה וצוחקת עם אותו תינוק. ואם היא הורגת אותו, היא נשאבת לאותה הרוח ולא זזה ממנה לעולמים. ואם תאמר, אותם האחרים שהרגה אותם והזדמנו לפניה הם אותם שלשה קדושים, ונוטלים ממנה אותה

ומדורה בין ריגשי ימא רבא, ונפקת וחיבת בכני נשא, ואתחממת מנייהו בחלמא, בההוא תיאובתא דבר נש, ואתדבקת ביה. תיאובתא נטלת ולא יתיר. ומההוא תיאובתא אתעפרת, ואפיקת זינין אחרנין לעלמא.

ואלין בנין דאולידת מבני נשא, משתפחין לקבלי נוקבי בני נשא, ומתעפרין מנייהו, ואולידין רוחין, וכלהו אזלין ללילית קדמיתא, והיא מגדלת לון. והיא נפקת לעלמא, ובעיא (דף ע"ז ב') רבייהא, וחתת רביי בני נשא, ואתדבקת בהו, לקטלא להו, ולאשתאבא ברוחייהו דרביי בני נשא והיא אזלת בההוא רוחא (נ"א רביא), ואזדמנן תמן תלת רוחין קדישין, וטאסין קמה, ונטלין ההוא רוחא (נ"א רביא) מנה, ומניחין ליה קמי קדשא בריה הוא, ותמן מתגלפי (ס"א מהאלפי) קמיה.

בניי פך אורייתא אזהרת להו לבני נשא, והתקדשתם והייתם קדושים ודאי. אי אשתכח בר נש קדישא, לא מסתפי מינה, דכדין זמין קדשא בריה הוא לאלין תלת מלאכין קדישין דאמרן, ונטרין ליה לההוא רביא, והיא לא יכלא לאבאשא ליה, הדא הוא דכתיב, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. מאי טעמא לא תאנה אליך רעה. בגין פי מלאכיו יצוה לך, וכתיב (תהלים צ) פי כי חשק ואפלטוהו.

דאי בר נש לא אשתכח קדישא, ואשליף רוחא מסטרא דמסאבא, כדין היא אתיא וחיבת ביה בההוא רביא. ואי קטילת ליה, אשתאבת בההוא רוחא, ולא תעדי מגיה לעלמין. ואי תימא אינון אחרנין, דקטילת לון, ואזדמנו קמה אינון תלתא קדישין, ונטלין ההוא אותם האחרים שהרגה אותם והזדמנו לפניה הם אותם שלשה קדושים, ונוטלים ממנה אותה

הרוח, הרי לא נמצאו בצד הטמאה, למה היא שולטת להרג אותם? אלא זה כשהאיש הזה אינו מתקדש, אבל לא מתפונן להטמא ולא נטמא, פי כף היא יכולה לשלט בגוף ולא ברוח.

ולפעמים נמצא שיוצאת נעמה לעולם להתחמם עם בני אדם, ונמצא אדם בקשר (בקשו"י) של תשוקה עמה, ומתעורר משנתו, ואוחז באשתו ושוכב עמה, והרצון שלו באותה תשוקה שהיתה לו בחלמו, אז אותו הבן שמוליד בא מצדה של נעמה, שהרי בתשוקה שלה זה נמצא. כשיוצאת ליליית ורואה אותו, היא יודעת הדבר ונקשרת בו, ומגדלת אותו כמו האחרים בני נעמה, ונמצאת עמו זמנים רבים ולא הורגת אותו.

והו איש, שפכל לבנה ולבנה נחסר, ולא מתאיאשת ממנו לעולמים, שהרי בכל לבנה ולבנה פשהיא מתחדשת בעולם, ליליית יוצאת, ופוקדת על כל אלה שהיא מגדלת וצוחקת בהם, ואז אותו האיש פגום באותו זמן. אשריהם הצדיקים שמתקדשים בקדשת המלך, עליהם כתוב, (ישעיה טו) ונהי מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.

את הדברים הללו גלה שלמה המלך בספרו של אשמדאי המלך, ומצאנו בו אלף וארבע מאות וחמשה מיני טמאה שנטמאים בהם בני אדם. את זה גלה אשמדאי למלך שלמה.

אוי להם לבני אדם, שפכלם אטומים וסתומי עינים, ולא יודעים ולא שומעים ולא משגיחים איך הם עומדים בעולם. והנה עצה ורפואה

רוחא, הא לא בסטרא דמסאבא אשתכחו, אמאי שלטא לקטלא להו. אלא, האי כד בר נש לא אתקדש, אבל לא אתפונן לאסתאבא ולא אסתאב, בגין כף יכלא לשלטאה בגופא, ולא ברוחא.

וזמנין אשתכח דנפקת נעמה לעלמא, לאתחממא מבני נשא, ואשתכח בר נש בקשרא (נ"א בקשו"י) דתיאובתא עמה, ואתער משנתיה, ואחיד באנתתיה, ושכיב עמה, ורעותא דיליה בההוא תיאובתא דהוה ליה בחלמיה, כדין ההוא בר דאוליד, מסטרא דנעמה קא אתיא, דהא בתיאובתא דיליה אשתכח האי, כד נפקא ליליית וחקמת ליה, ידעת מלה, והיא אתקטרת ביה, ומגדלת ליה פאינון אחרנין בנוי דנעמ"ה, ואשתכחת עמיה זמנין סגיאין, ולא קטלא ליה.

האי הוא בר נש, דבכל סיהרא וסיהרא אתפגים, ולא אתיאשא מגייה לעלמין, דהא בכל סיהרא וסיהרא כד אתחדשא בעלמא, ליליית נפקא, ופקדא על כלהו דהיא מגדלת, וחייבא בהו, וכדין ההוא בר נש פגים בההוא זמנא, זכאין אינון צדיקיא, דמתקדשי בקדושה דמלכא, עלייהו כתיב (ישעיה טו) והנה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.

מלין אלין גלי שלמה מלכא, בספרא דאשמדאי מלכא, ואשפחנא ביה אלף וארבע מאה וחמש זיני מסאבותא, דמסתאבי בהו בני נשא. דגלי דא אשמדאי לשלמה מלכא.

ווי להו לבני נשא, דכלהו אטימין וסתימין עיינין, ולא ידעין, ולא שמעין, ולא משגיחין, הני קיימין בעלמא. והא עיטא ואסותא קמיהו, ולא מסתפלין. דהא לא יכלין בני נשא לאשתזבא,

ואסותא קמיהו, ולא מסתפלין. דהא לא יכלין בני נשא לאשתזבא,

לפניהם, ואינם מסתכלים. שהרי אין אנשים יכולים להנצל אלא בעצה של התורה, שכתוב (דברים כ) כי יהיה בך איש אשר לא טהור מקרה לילה. אשר לא יהיה טהור דוקא, מקרה לילה דוקא, והרי בארנו את הדברים בעצת התורה הקדושה. שפך כתוב בתורה הקדושה, והתקדשתם והייתם קדשים כי אני ה' אלהיכם.

למדנו, אחר שהסתלקו קין והבל, חזר אדם לאשתו, והתלבש ברוח אחרת, והוליד את שם. מפאן התיחסו דורות הצדיקים בעולם, והגדיל הקדוש ברוך הוא את החסד בעולם, ולכל אחד נולדה עמו נקבה, שיתישב העולם כמו שלמעלה. והרי פרשה החברים בסתם משנה, שכתוב ואיש אשר יקח את אחותו פת אביו או בת אמו וגו', חסד הוא. חסד הוא חסד הוא ודאי. ואחר ששרה החסד, יצאו גזעים ושרשים מתחת למעלה, ונפרדו הענפים, והקרוב התרחק. אז גדל הענף ובה להתחבר בזווג אחד עם האילן. זה בראשונה, וזה בסתר העולם, משום שכתוב (תהלים פב) אמרתי עולם חסד יבנה. אבל מפאן והלאה, אנשים שימצאו בו - ונכרתו לעיני בני עמם.

למדנו, ערות אחות אביך, כמו שנתגלה בנסתר. כתוב (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם וגו'. אשרי חלקם של הצדיקים שיוצעים דרכי הקדוש ברוך הוא והולכים בהם ונודעים אליהם. אשרי חלקם.

למדנו, התעברת ה' עליונה באהבה וחכיבות שאין נפרד ממנה יו"ד לעולמים. התעברת והוציאה וא"ו, אחר כך עמד לפניה והיניקה אותו, וזו (דוד בעולם)

אלא בעיטא דאורייתא. דכתיב, (דברים כג) כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה. אשר לא יהיה טהור דייקא, מקרה לילה דייקא, והא אוקימנא מלי, בעיטא דאורייתא קדישא. דהכי כתיב באורייתא קדישא, והתקדשתם והייתם קדושים כי אני יי' אלהיכם.

האנא, בתר דאסתלקו קין והבל, אתהדר אדם לאנתתיה, ואתלבש ברוחא אחרא, ואוליד לשת. מפאן אתייחסו דרי דצדיקייא בעלמא. ואסגי קדשא בריך הוא חסד בעלמא, ובכל חד אתיילידת נוקבא עמיה, לאתיישבא עלמא כגוונא דלעילא. והא אוקמוה חברייא בסתימאה דמתניתין, דכתיב, (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחותו פת אביו או בת אמו וגו', חסד הוא. חסד הוא ודאי, ובתר דשאר חסד, גזעין ושרשין נפקין מתחות לעילא, ואתפרשן ענפין, וקריב אתרחק. כדין ענפא אסגי, ואתי לאתחברא בזווגא חד באילנא. האי בקדמיתא, האי בסתימא דעלמא. בגין דכתיב, (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה. אבל מפאן ולהלאה בני נשא דישתכחון ביה, ונכרתו לעיני בני עמם. (דף ע"ז ע"ב).

האנא ערות אחות אביך, פמה דאתגלייא בסתימא. כתיב, (הושע יד) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו', זפאה חולקיהון דצדיקייא, דידיעי ארחוי דקודשא בריך הוא, ואזלין בהו, ואשתמודען גפניהו. זפאה חולקיהון.

האנא, אתעברת ה"א עלאה ברחימותא וחכיבותא דלא מתפרש מנה יו"ד לעלמין. אתעברת ואפיקת וא"ו, לבתר קאים קמה, וננקה ליה. ודא (נ"א ודאין בעלמא) וא"ו כד

הוא"ו כְּשִׁינָאָה, בַּת זִוְגוֹ יִצְחָק
עָמוּ. בֶּא הַחֶסֶד וְהַתְּעוֹרָר אֵלָיו,
וְהַפְּרִיד אוֹתָם, וְיִצְאוּ גְזָעִים
מִתַּחַת לַמַּעֲלָה, וְהַתְּפַשְׁטוּ עַנְפֵּים
וְהַתְּרַבּוּ, וְנַעֲשֶׂתָה ה"א תַּחְתּוֹנָה.
וְהַתְּרַבְּתָה בַעֲנֻפֶיהָ לַמַּעֲלָה
לַמַּעֲלָה, עַד שֶׁהִזְדוּגָה בְּאֵילָן
הָעֲלִיּוֹן, וְהַתְּחַבְּרוּ וְא"ו עִם ה"א.
מִי גֵרָם לָהֶם? חֶסֶד הוּא. חֶסֶד

הוּא וְדָאִי. שְׁחַבְּרָם כְּאֶחָד.
י"ד עִם ה"א עֲלִיּוֹנָה, אֵין תְּלוּי
חַבּוּרָן בַּחֶסֶד, אֶלָּא חַבּוּרָן תְּלוּי
בְּמִזְל, וְחַבִּיבוּתָן, שְׁלֹא נִפְרָדוֹת
לְעוֹלָמִים. יו"ד נִקְשְׁרַת לַה"א,
וְה"א נִקְשְׁרַת לְוָא"ו, וְא"ו
נִקְשְׁרַת בְּה"א, וְה"א נִקְשְׁרַת
בְּכָל. וְהַכֵּל הוּא קֶשֶׁר אֶחָד וְדָבָר
אֶחָד. לֹא נִפְרָדוֹת זֶה מִזֶּה
לְעוֹלָמִים. כִּיכֹּל מִי שְׁגוּרָם אֶת
הַפְּרוּד, כְּאֵלוֹ הַחֲרִיב עוֹלָם, וְנִקְרָא
עָרוֹת הַכֵּל.

וְלַעֲתִיד לְבַא עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְהַשִּׁיב שְׁכִינָה לְמִקְוָמָה,
וְשִׁמְצָא הַכֵּל בְּזוּיָג אֶחָד, שְׁכַתוּב
(זכריה יד) בַּיּוֹם הַזֶּה ה' אֶחָד
וְשָׁמוּ אֶחָד וְגו'. וְאִם תֹּאמַר,
עַכְשָׁיו אֵינוֹ אֶחָד? לֹא, שְׁהָרִי
עַכְשָׁיו הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם גָּרְמוּ
שְׁלֹא יִמְצָא אֶחָד, שְׁהָרִי הַגְּבִירָה
הַתְּרַחֲקָה מִן הַמַּלְאָךְ, וְלֹא נִמְצְאוּ
בְּזוּיָג. הָאִם הָעֲלִיּוֹנָה הַתְּרַחֲקָה
מִהַמַּלְאָךְ וְלֹא מִיְנִיקָה אוֹתוֹ.

כִּי מַלְאָךְ בְּלִי גְבִירָה לֹא מִתְעַטֵּר
בְּעִטְרוֹתָיו עִמָּה (שֶׁל הָאֵם) כְּמוֹ
בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהַתְּחַבְּרָ עִם
הַגְּבִירָה, שְׁעֵטְרָה אוֹתוֹ בְּכִמָּה
עֵטְרוֹת, בְּכִמָּה זִהָרִים בְּעֵטְרוֹת
קְדוּשׁוֹת עֲלִיוֹנוֹת, שְׁכַתוּב (שִׁיר א)
צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְאָךְ
שְׁלֵמָה וְגו', שֶׁהִזְדוּגָ עִם הַגְּבִירָה,
אִז עֵטְרָה אוֹתוֹ הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה
כְּרֵאוּי. וְכַעַת שְׁאֵין נִמְצָא הַמַּלְאָךְ
עִם הַגְּבִירָה, אִזִּי הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה
נוֹטֶלֶת אֶת כְּתָרָה (עֵטְרָתָה) וּמוֹנַעַת

נְפָקָא, בַּת זִוְגוֹ נְפָקָא עִמָּיה. אֶתְיָא חֶסֶד אֶתְעַר
גְּבִיָה, וּפְרִישׁ לוֹן, וְנִפְקוּ גְזָעִין מִתַּחַת לְעֵילָא,
וְאֶתְפַּשְׁטוּ עַנְפִּין, וְאֶסְגִּיאוּ, וְאֶתְעַבְּדַת ה"א
תַּתְיָא. וְאֶתְרַבִּיאת בַּעֲנֻפָהָ לְעֵילָא לְעֵילָא,
עַד דְּאִזְדוּגַת בְּאֵילָנָא עֲלָאָה, וְאֶתְחַבְּרוּ וְא"ו
עִם ה"א, מָאן גָּרִים לוֹן. חֶסֶד הוּא. חֶסֶד הוּא
וְדָאִי. דְּחַבְּר לוֹן כְּאֶחָד.

י"ד עִם ה"א עֲלָאָה. לֹא תְלִיָא חַבּוּרָא דְלַהוֹן
בַּחֶסֶד, אֶלָּא בְּמִזְלָא תְלִיָא חַבּוּרָא דְלַהוֹן,
וְחַבִּיבוּתָא דְלַהוֹן, דְּלֹא מִתְפָּרֵשׁ לְעֵלְמִין.
יו"ד אֶתְקַשֵּׁר בְּה"א, וְה"א אֶתְקַשֵּׁר בְּוָא"ו,
וְא"ו אֶתְקַשֵּׁר בְּה"א, וְה"א אֶתְקַשֵּׁר בְּכָלָא.
וְכָלָא חַד קְשׁוּרָא הוּא, וְחַד מְלָה. לֹא אֶתְפָּרְשׁוּ
דָא מִן דָּא לְעֵלְמִין. כִּיכֹּל, מָאן דְּגָרִים
פְּרוּדָא, כְּאֵלוֹ חֲרִיב עֲלָמָא, וְאֶקְרִי עָרִייתָא
דְּכָלָא.

וְלִזְמַנָּא דְאֶתִי, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֶתְבָּא
שְׁכִינְתָא לְאֶתְרָהָא, וְלֹא שְׁתַּפְּחָא כְּלָא
בְּזוּיָגָא חַד דְּכַתִּיב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַזֶּה יִהְיֶה יי'
אֶחָד וְגו'. וְאִי תִימָא הַשְׁתָּא לָאו הוּא אֶחָד.
לֹא, דְּהָא הַשְׁתָּא חַיִּיבִי עֲלָמָא גְרָמוּ, דְּלֹא
אֶשְׁתַּבַּח חַד. דְּהָא מְטְרוּנִיתָא אֶתְרַחֲקַת מִן
מַלְכָּא, וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִי בְּזוּיָגָא. אִמָּא עֲלָאָה
אֶתְרַחֲקַת מִן מַלְכָּא וְלֹא יִנְקָא לִיהָ.

בְּגִין דְּמַלְכָּא בְּלָא מְטְרוּנִיתָא, לֹא מִתְעַטֵּר
בְּעִטְרוֹי עִמָּה (ס"א דִּאִמָּא), כְּמָה בְּקַדְמִיתָא
כַּד אֶתְחַבְּר בְּמְטְרוּנִיתָא, דְּעֵטְרָא לִיהָ, בְּכִמָּה
עֵטְרִין, בְּכִמָּה זִהָרִין בְּעֵטְרִין קְדִישִׁין עֲלָאִין.
דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) צְאֵנָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן
בְּמַלְאָךְ שְׁלֵמָה וְגו', דְּאִזְדוּגָ בְּמְטְרוּנִיתָא, כְּדִין
עֵטְרָא לִיהָ אִימָא עֲלָאָה כְּדָקָא יָאוֹת. וְהַשְׁתָּא
דְּלֹא אֶשְׁתַּבַּח מַלְכָּא בְּמְטְרוּנִיתָא, כְּדִין אִימָא
עֲלָאָה נֹטֶלֶת כְּתָרָה (נ"א עֵטְרָתָה) וּמוֹנַעַת מִגְּבִיָה

ממנו את מעינות הנחלים, ולא נמצא בקשר אחד. כפיכול אינו בנמצא אחד.

ובזמן שתשוב הגבירה למקום היכלה והמלך יזדווג עמה בזווג אחד, אז יתחבר הכל כאחד בלי פרוד. ועל זה כתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ביום ההוא, בזמן שתשוב הגבירה להיכל, אז הכל ימצא אחד בלי פרוד. ואז - (עובדיה א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפט וגו'. שלמדנו, אמר רבי שמעון, לא תכנס הגבירה בשמחה להיכלו עד שתדון מלכות עשו ותקח ממנו נקמות שגרמה כל זה. אחר כך תזדווג עם המלך ותהיה שמחה שלמה. זהו שכתוב ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו - בראשונה, ואחר כך - והיתה לה' המלוכה. מי המלוכה? זו הגבירה. זהו שכתוב והיתה לה' המלוכה. ואחר שיזדווגו כאחד מה כתוב? והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

ערות אחי אביך לא תגלה, שנה רבי יהודה - זהו ישראל למטה. ואחות אבך - זו ירושלים שלמטה. בחטאים הללו יגלו ישראל לבין העמים ותחרב ירושלים למטה. ועל זה שנינו, אהבת הקדוש ברוך הוא שקרא לישראל אחים, שנאמר (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא וגו'. (ובארנו הדברים, ושם (דברים שם) בת בנה ובת בתה. ואף על גב שהם בנגלה ובנסתר וכן אחריו. שהרי העולם צריך להם, והם ישוב העולם, כמו שכתוב (משלי כז) רעך ורע אביך) וזה סוד הדבר. שאמר רבי שמעון.

אמר רבי יהודה, אם אחי, למה רעי? ואם רעי, למה אחי? אלא

מבועי דנחלין, ולא אשתכח בקשורא חד. כפיכול לא אשתכח חד.

ובזמנא דתיתוב מטרוניתא לאתר היכלא, ומלפא יזדווג עמה בזווגא חד. כדין, יתחבר פלא פחדא, בלא פרודא, ועל דא כתיב, ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ביום ההוא: בזמנא דיתוב מטרוניתא להיכלא, כדין פלא אשתכח חד בלא פרודא. וכדין (עובדיה א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפט וגו'.

דתנא, אמר רבי שמעון, לא תיעול מטרוניתא בחדוותא בהיכליה עד דיתדן מלכותא דעשו, ותיסב מניה נוקמין דגרמא כל האי. לבתר תזדווג במלפא, ויהא חדו שלים, הדא הוא דכתיב, ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו בקדמיתא, ולבתר והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה, דא מטרוניתא. הדא הוא דכתיב, והיתה ליי' המלוכה. ולבתר דזדווגן פחדא, מה כתיב. והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

ערות אחי אביך לא תגלה. (ויקרא ח"י) תאני רבי יהודה, דא ישראל לתתא. ואחות אבך: דא ירושלים דלתתא. דבחוובין אליון, יגלון ישראל ביני עממייא, ויתחריב ירושלים לתתא. ועל דא תנינו, רחימותא דקודשא בריך הוא דקרא לישראל אחים, שנאמר (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא וגו'. (ואוקימנא מילין ותמן (ס"א מילי תמן) בת בנה ובת בתה ואף על גב דאינון כאתגלייא וכאתפסיא וכן בתריה. דהא עלמא איצטרך לון, ואינון ישובא דעלמא כמה דכתיב (משלי כ"ז) רעך ורע אביך) והאי רזא דמלה. דאמר רבי שמעון.

אמר רבי יהודה, אי אחי למה רעי, ואי רעי למה אחי. אלא תאנא, ההוא

למדנו, אותו דבר שלא סר לעולמים נקרא רע, כמו שנאמר רעך ורע אביך אל תעזוב. וזהו סוד הדבר שאמר רבי שמעון, האם העלינוה נקראת רעה, פי לא וזה אהבת האב ממנה לעולמים. והאם הפחתונה נקראת פלה, ונקראת אחות, כמו שבארנו (שיר ח) אחות לנו קטנה. והינו סתם משנה שלנו, שכתוב כאן ערות אחותך בת אביך או בת אמה. כיון שאמר בת אביך, מה זה או בת אמה? אלא, אם היא נמצאת מצד האב, נקראת חכמה. ואם מצד האם, נקראת בינה. ועל כל פנים, בין כך ובין כך, היא נמצאת מהאב והאם. שהרי יו"ד אינה וזה מה לעולמים. וזהו סוד הדבר, מולדת בית - מצד האב. או מולדת חוץ - מצד האם.

רבי אבא אמר, (משלי כד) בחכמה יבנה בית. מי הבית שנבנה בחכמה? הוי אומר זה הנדר שיוצא מעדן. משום כך מולדת בית או מולדת חוץ, כשצאה מו', כמו שכתוב (בראשית ב) עצם מעצמי ובשר מבשרי. וכתוב ויקח אחת מצלעותיו, וזהו מולדת חוץ, ממקום של זעיר אנפין נמצא, כמו שנתבאר.

ועל זה אמר רבי יהודה, ישראל לקודשא בריהוה, וזהו מולדת חוץ. וזהו מולדת חוץ, כמו שכתוב (תהלים קכב) ירושלים שלמטה נקראת אחות אמה, כמו שכתוב (תהלים קכב) ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדו וגו'. מה זה שחברה לה יחדו? כפי שיזדווג עמה המלך, משה צדדים, בכל צדדי המלך, בדרגת הצדיק, וכל פתרי המלך שכלולים בו. והינו שחברה לה יחדו.

מלה דלא אתעדי לעלמין, אקרי רע, כמה דאת אמר רעך ורע אביך אל תעזוב. והאי רזא דמלה דאמר רבי שמעון, אימא עלאה, רעיא אקרי, בגין דלא אתעדי רחימותא דאבא מנה (דף ע"ח ע"א) לעלמין. ואימא תתאה כלה אקרי, ואקרי אחות, כמה דאוקימנא (שיר השירים ח) אחות לנו קטנה.

והיינו סתם מתניתא דילן, דכתיב הכא, ערות אחותך בת אביך או בת אמה, כיון דאמר בת אביך, מאי או בת אמה. אלא, אי מסטרא דאבא אשתכחת, חכמה אתקרי. ואי מסטרא דאימא, בינה אתקרי. ועל כל פנים בין האי ובין האי, מאימא ואבא אשתכחת. דהא יו"ד לא אתעדי מן ה' לעלמין. ודא הוא רזא דמלה, מולדת בית: מסטרא דאבא. או מולדת חוץ: מסטרא דאימא.

רבי אבא אמר, (משלי כד) בחכמה יבנה בית, מאן הוא בית דאתבני בחכמה. הוי אימא דא נהר דנפיק מעדן, בגיגי כף מולדת בית. או מולדת חוץ. כד נפקת מן ו', כמה דכתיב, (בראשית ב) עצם מעצמי ובשר מבשרי. וכתוב (בראשית ב) ויקח אחת מצלעותיו, ודא הוא מולדת חוץ, מאתר דזעיר אנפין אשתכח, כמה דאתמר.

ועל דא אמר רבי יהודה, ישראל אחין אקרין לקודשא בריהוה, דלא אעדי רחימותא דלהון לעלמין. ירושלים דלתתא אחות אמה אתקרי, כמה דכתיב, ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדו וגו'. מאי שחברה לה יחדו. בגין דאזדווג בה מלפא משית סטריין, בכל סטרי מלפא, בדרגא דצדיק, וכל פתרי מלפא כלילן ביה. והיינו שחברה לה יחדו.

רבי יצחק אָמר, שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבֻטִים שְׁבֻטִי יְהוּ. מִי הַשְּׁבֻטִים? אֵלּוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲוִמִּים שֶׁנִּפְרְדִּים מֵאוֹתוֹ אֵילָן גְּדוֹל וְחִזְק שִׁירָשׁ אוֹתָם מִצַּד הָאֵב וְהָאֵם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב שְׁבֻטִי יְהוּ, מִיפִי הַעֲדוֹת שְׁמַעִיד הַבֵּן הַקְּדוֹשׁ, (שְׁמַעִיד אָבָא וְאָמָא בֶּן הַקְּדוֹשׁ) שְׁפָתוֹב שְׁבֻטִי יְהוּ עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְהֵם נִהְרוֹת עֲמֻקִּים שְׁשׁוּפָעִים וְנִמְשָׁכִים מִן "ה". וְהַפֶּל (וְכַל כֹּה לְמַה) לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. כִּי שְׁמָה יִשְׁבוּ כְּסָאוֹת לְמִשְׁפַּט כְּסָאוֹת לְבֵית דָּוִד, לְרֵשֶׁת אֶת הַמְּלָכוֹת הַקְּדוֹשָׁה הוּא וּבְנָיו לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְזוֹהִי הַשִּׁירָה שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמְּלָכוֹת הַעֲלִינָה הַקְּדוֹשָׁה.

רבי חזקיה אָמר, הַפֶּל בְּסוּד עֲלִיּוֹן הוּא, לְהִרְאוֹת שְׁמִי שְׁפּוֹגֵם לְמִטָּה - פּוֹגֵם לְמַעְלָה. עֲרוֹת כְּלֶתֶף לֹא תִגְלָה, שְׁשֻׁנִי, עוֹנֵתָן שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת. מִכִּיּוֹן שִׁיּוּדָעִים אֶת סוּד הַדָּבָר וּיְכוֹנְנוּ אֶת הַלֵּב, וְיִמְצָא רְצוֹנָם שְׁלֵם, וְהַבְּנִים שְׁמוּלִידִים נִקְרָאִים הַבְּנִים שֶׁל הַמְּלָךְ. וְאִם אֵלֶּה פּוֹגְמִים דָּבָר לְמִטָּה, כְּכֹזֵל הֵם פּוֹגְמִים בְּכֹלָה שְׁלִמְעֵלָה, וְאִז כְּתוּב עֲרוֹת כְּלֶתֶף לֹא תִגְלָה. זֶה בְּשִׁבִיל אֵלּוּ שִׁיּוּדָעִים אֶת דִּינֵי הַתּוֹרָה. שְׁאָר הָעַם אוֹתוֹ שְׁבַנְגְּלָה, כְּלֶתֶף מִפֶּשׁ, וּבְחֻטָּא הִנֵּה הַשְּׁכִינָה מִסְתַּלַּקַת מִבְּנֵיהֶם. לְמַדְנֵי, נִחְקַק הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּצַדִּדִּים יְדוּעִים, בְּאוֹתֵיּוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם (י' בָּא/ א' בִּי/ ב' בְּב/ ב' בִּי/ י' בָּא/ ב' בְּה/ ו' בְּג/ ו' בְּה/ י' בְּג/ ו' בִּי/ ג' בְּה/ ה' בְּד/ ו' בָּא/ א' בִּי/ י' בְּב/ ב' בִּי/ י' בָּא/ ה' בְּג/ יו"ד בְּה"א, יו"ד בְּגִימ"ל, ה"א בְּיו"ד גִּימ"ל בְּה"א, ה"א בְּדַל"ת. כְּלָן נִחְקַקוֹת בְּיו"ד, יו"ד מַעְלָה אוֹתָן.

רבי יצחק אָמר, (תהלים קכב) שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבֻטִים שְׁבֻטִי יְהוּ. מִאֵן שְׁבֻטִים. אֵילָן תְּרִיסָר תַּחֲוִמִּין, דְּמִתְפָּרֵשׁן מִהֵהוּא אֵילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף, דְּאֶחְסִין לֹון מִסְטָרָא דְּאָבָא וְאִימָא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב שְׁבֻטִי יְהוּ, מִשְׁפַּר סֶהְדוּתָא, דְּאֶסְהִיד בְּרָא קְדִישָׁא (נ"א דְּאֶסְהִיד אָבָא וְאִימָא בְּכָרָא קְדִישָׁא) דְּכְתִיב שְׁבֻטִי יְהוּ עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְאִינוּן נִהְרִין עֲמִיקִין, דְּנִגְדִין וְאֶתְמַשְׁכֵּן מִן יְהוּ. וְכֹלָא (ס"א וְכַל כֹּה לְמַה). לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ. (ס"א וּבְנִין כֹּה) כִּי שְׁמָה יִשְׁבוּ כְּסָאוֹת לְמִשְׁפַּט כְּסָאוֹת לְבֵית דָּוִד, לְאֶחְסִנָּא מְלָכוֹתָא קְדִישָׁא הוּא וּבְנוֹי לְדָרֵי דָרִין, וְדָא הִיא שִׁירָתָא דְּאָמַר דָּוִד עַל מְלָכוֹ עֲלָאָה קְדִישָׁא.

רבי חזקיה אָמר, כְּלָא בְּרִזָּא עֲלָאָה הוּא, לְאֶחְזָאָה דְּמֵאן דְּפָגִים לְתַתָּא, פָּגִים לְעִילָא. עֲרוֹת כְּלֶתֶף לֹא תִגְלָה, דְּתִנְיֵן עוֹנֵתָן שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת. בְּגִין דִּיְדַעִין רִזָּא דְּמְלָה, וּיְכוֹוֹנוּן לְבָא, וְיִשְׁתַּפַּח רְעוּתָהוּן שְׁלִים. וּבְנִין דְּאוּלִּידוּ אֶקְרוּן בְּנִין דְּמִלְכָּא. וְאִי אֵילִין פְּגִימוּ מְלָה לְתַתָּא, כְּכֹזֵל פְּגִמִין אִינוּן בְּכֹלָה דְּלְעִילָא, כְּדִין כְּתִיב עֲרוֹת כְּלֶתֶף לֹא תִגְלָה. דָּא בְּגִין אִינוּן דִּיְדַעִין אוֹרְחִין דְּאוֹרֵייתָא. שְׁאָר עֲמָא הֵהוּא דְּאֶתְגַּלְיָא, כְּלֶתֶף מִפֶּשׁ, וּבְחֻבָּא דָּא שְׁכִינְתָּא אֶסְתַּלַּקַת מִבְּנֵיהוּ.

הַתַּנָּא, אֶתְגַּלִּיף שְׁמָא קְדִישָׁא בְּסִטְרִין יְדִיעֵן, בְּאַתּוּון רְשִׁימִין דְּעֲשָׂרִין וְתִרִין (ס"א י' בָּא/ א' בִּי/ ב' בְּב/ ב' בִּי/ י' בָּא/ ב' בְּה/ ו' בְּג/ ו' בְּה/ י' בְּג/ ו' בִּי/ ג' בְּה/ ה' בְּד/ ו' בָּא/ א' בִּי/ י' בְּב/ ב' בִּי/ י' בָּא/ ה' בְּג/ יו"ד בְּה"א, יו"ד בְּגִימ"ל, ה"א בְּיו"ד גִּימ"ל בְּה"א, ה"א בְּדַל"ת. כְּלָהוּ מִתְגַּלְפִּי בְּיו"ד, יו"ד סְלִיק לֹון.

ה"א כְּלוּלָה בְּיוֹד, מִמְּנוּ יוֹצֵאת, אִזּוּ מַעֲטָרִים אֶת הָאֲבוֹת. נִפְתַּחַת ה"א בְּנִחְלוֹי שְׁלֵה, וּמַעֲטָרַת אֶת ראש הו', שֶׁשֶׁם שְׂרוּיִים הָאֲבוֹת. ו' כּוֹלֶלֶת שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, וְאֵת כָּלֶם כּוֹלֶלֶת יו"ד. יו"ד נִחְקַקֶת בְּגִלּוּפִיָּה, וְעוֹלָה לְהִתְעַטֵּר בְּשִׁפְתַיִם עֲשֶׂרָה אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, מִמְּנוּ יוֹצֵאוֹת עֲשֶׂר אַמִּירֹת בְּגִלּוּפִים שְׁלוֹ, וְכָלֶם שְׁבִילִים שֶׁל הַדְּרָךְ הַעֲלִיּוֹנָה, (שֶׁל דְּרָכֵי הַתּוֹרָה) הַנִּכְבְּדָה מֵהַכֹּל. אִזּוּ ה"א אַחֲרַת נִכְלָלֶת מִכָּלֶם, חֲקוּקָה מִצַּד מִתּוֹחַ (מִתּוֹחַ) טְמִיר לְהוֹלִיד לְמִטָּה. נִחְקְקוּ (נִחְלָקוּ) כָּלֶם בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְאֵת כָּלֶם פִּרְשָׁנוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ, וְכָלֶם עוֹלִים לְראש הַמֶּלֶךְ.

שְׁבַע שְׁבָתוֹת שְׁלֵמוֹת מִתְּפָרְשׁוֹת בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. שְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם עָלוּ, וְהֵן עָלוּ בְּאוֹת ו' (יו"ד), וְשׁוֹמוֹת בְּפִרְשַׁת וִיְהִי בְּשִׁלַּח פִּרְעָה בְּפִסּוּק וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיִּט. כְּשֶׁהִשְׁכִּינָה נוֹטְלַת וְשִׁבְעָה וְשׁוֹמִים נִרְשָׁמוּ בָּהּ, מִתְּעַלּוֹת שְׁבַע מִמְּנָה בְּמַעֲשִׂים וְשׁוֹמִים. לְמַדְּנוּ שֶׁהִתְעַלּוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּרִשְׁמֵי יְדוּעִים וְדְרָכִים סְתוּמוֹת, פִּרְט לְצַדִּיקֵי אָמֶת, עֲמוּדֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא רְאֵה, עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁחֲקוּקוֹת בְּתוֹרָה, כְּלֵן מִתְּפָרְשׁוֹת (מֵאֵלֶּי) בְּעֲשֶׂר הָאֲמִירֹת הַלָּלוּ, כָּל אַמִּירָה וְאַמִּירָה מֵאוֹתָן הָעֶשֶׂר, שֶׁהֵן כְּתוּבֵי הַמֶּלֶךְ, כְּלֵן חֲקוּקוֹת בְּאוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת (אֲחֵרוֹת). מִשׁוּם כִּף הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ מִתְּכַסֶּה בְּאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, וְכָל אַמִּירָה מְלוּה לְאַמִּירָה יוֹתֵר עֲלִיוֹנָה אֶת אוֹתִיּוֹתֶיהָ, מִשׁוּם שֶׁנִּכְלָלוֹת זוֹ עִם זוֹ. וְלִכֵּן אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ חֲקְקָנוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, מִשׁוּם שֶׁהִתְכַסּוּ זוֹ בְּזוֹ וְזוֹ בְּזוֹ, עַד שֶׁכְּלֵן נִקְשְׁרוֹת כְּאֶחָת.

ה"א כְּלוּלָה בְּיוֹד, מִיָּנִיָּה נִפְקַת, כְּדִין מַעֲטָרִין לְאַבְהֵן. אֶתְפַּתַּחַת ה"א בְּנִחְלוֹי, וְאַעֲטֵר לְרִישָׁא דו', דִּתְמֵן שְׂרִיין אַבְהֵן.

ו' כְּלוּלָה שֵׁית אֲתוּוֹן, וְכִלְהוּ כְּלוּלָה יו"ד. י' אֲתַגְלִיף בְּגִלּוּפֵי, וְסָלִיק לְאַתְעַטֵּרָא בְּתַרְסַר אֲתוּוֹן אַחֲרַיִן, מִיָּנִיָּה נִפְקוּ עֲשֶׂר אַמִּירֹן בְּגִלּוּפֵי, וְכִלְהוּ שְׁבִילֵין דְּאוֹרְחָא עֲלָאָה, (ס"א דְּאוֹרְחָא דְּאוֹרְחָא) יִקְרָא דְכֵלָא. כְּדִין ה"א אַחֲרָא אֶתְכְּלִילַת מִן כְּלוּהוּ, גְּלִיפָא מִסְטָרָא מִתִּיחָא (ס"א מִתִּיחָא) טְמִירָא, לְאוֹלְדָא לְתַתָּא.

אֲתַגְלִיפוּ (ס"א אֲתַפְלִיגוּ) כְּלוּהוּ בְּאַרְבָּעִין וְתַרִין אֲתוּוֹן, וְכִלְהוּ פְּרִישְׁנָא בְּמִתְנִיתָא דִּידָן, וְכִלְהוּ סִלְקוֹן בְּרִישָׁא דְמִלְכָא.

שְׁבַע שְׁבָתִין שְׁלִימִין, מִתְּפָרְשִׁין בְּשִׁבְעִין אֲתוּוֹן. שְׁבַעִין וְתַרִין אֶסְתְּלָקוּ, וְאַסְתְּלָקוּ בְּאוֹת ו' (ס"א יו"ד), רְשִׁימָן בְּפ' וִיְהִי בְּשִׁלַּח פִּרְעָה בְּקָרָא וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיִּט. כַּד נִטְלַת שְׁכִינְתָא, וְשִׁבְעָה רְשִׁימִין אֲתַרְשִׁימוּ בֵּיהּ, שְׁבַעִה אֶסְתְּלָקוּ (דף ע"ח ע"ב) מִיָּנִיָּה, בְּעוֹבְדִין רְשִׁימִין. תָּאנָא, אֶסְתְּלָקוּ אֲתוּוֹן בְּרִשְׁמֵימִין יְדִיעֵן, וְאַרְחִין סְתִימִין, בְּר לְזַכְּרָא קְשׁוּט, סְמִכֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזִי, הֲנִי עֲשָׂרִין וְתַרִין אֲתוּוֹן דְּגְלִיפִין בְּאוֹרִייתָא, כְּלוּהוּ מִתְּפָרְשֵׁן בְּהֲנִי (נ"א מֵאֵלֶי) עֲשֶׂר אַמִּירֹן. כָּל אַמִּירָה וְאַמִּירָה מֵאֵלֶיךָ עֲשֶׂר, דְּאִינוּן כְּתוּבֵי מִלְכָא כְּלוּהוּ גְלִיפִין בְּאֲתוּוֹן יְדִיעֵן (ד"א אַחֲרַיִן), בְּגִינֵי כִף שְׁמָא קְדִישָׁא אֶתְכַפְּסִיא בְּאֲתוּוֹן אַחֲרַיִן, וְכָל אַמִּירָה, אוֹזִיף לְאַמִּירָה עֲלָאָה מִנָּה אֲתוּוֹי, בְּגִין דְּאֶתְכְּלִילַת הָאִי בְּהָאִי. וְעַל דָּא שְׁמָא קְדִישָׁא, גְּלִיפְנָא לִיהּ בְּאֲתוּוֹן אַחֲרַיִן, בְּגִין דְּאֶתְכַפְּסִין דָּא בְּדָא, וְדָא בְּדָא, עַד דִּמְתַּקְשְׁרֵן כְּלוּהוּ כְּחֵדָא.

ומי שרוצה לדעת את צרופי השמות הקדושים, שידע את אותן האותיות הרשומות בכל פתח ופתח, ואז ידע ויתקיים בכל והרי חקקנו אותם בכל אותן האותיות שרשומות וידועות בכל פתח ופתח מהספר העליון של שלמה. וכך עלה בנינו, והחברים חקקו אותם, (ולחברים גלינו אותם) ויפה הוא. שהרי כל פתח ופתח מלווה לחברו את אותיותיו, כמו שבארנו, ולפעמים שלא צריך אלא באותיות אותם שרשומים בו. וכלם ידועים לחברים, והרי בארנו אותם.

אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם ומגלה להם סודות עליונים של שמו הקדוש, שלא גלה לעליונים קדושים, ועל זה יכל משה להתעטר בין קדושים, וכלם לא יכלו להתקרב אליו, כאש יוקדת וגחלי אש. שאם לא כן, מי היה לו למשה לעמד ביניהם? אלא אשרי חלקו של משה, שהרי כשהתחיל לדבר עמו הקדוש ברוך הוא, רצה לדעת את שמו הקדוש (שמותיו הקדושים), נסתר ונגלה בכל אחד ואחד פראוי, ואז נדבק וידע יותר מכל בני העולם.

בא ראה, בשעה שעלה משה לתוף הענן הנכבד, נכנס לבין קדושים. פגע בו מלאך אחד בשלהבות אש, בעינים לוחטות, וכנפיו שורפות. רצה לשאף אותו לתוכו. ושם אותו מלאך גבריאל (גוריא"ל) (גורנא"ל). אז הזכיר משה שם קדוש אחד שהיה חקוק עם שתיים עשרה אותיות, והודיעו והתרגש, עד שעלה משה ביניהם, וכן לכל אחד ואחד. אשרי חלקו, והרי בארנו את הדברים.

ומאן דבעי למנדע צרופי שמחן קדישין, לינדע אינון אתוון דרשימין בכל פתרא וכתרא, וכדין לינדע ויתקיים בכלא. והא גליפנא לון, בכל אינון אתוון דרשימין וידיען בכל פתרא וכתרא, מספרא עלאה דשלמה. והכי סליק בידן, וחברייא גליפין לון, (ס"א ולחברייא גליפין לון) ושפיר הוא, דהא כל פתרא וכתרא אוזיף לחבריה אתווי, פמה דאוקימנא, ולזמנין דלא אצטריף אלא, באתווי אינון דרשימין ביה. וכלהו ידיען לגבי חברייא והא אוקימנא לון.

זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי, דקודשא בריך הוא בעי ביקריהון, ומגלי להון רזין עלאין דשמייה קדישא, דלא גלי לעלאין קדישין, ועל דא יכיל משה, לאתעטרא בני קדישין, וכלהו לא יכלי למקרב בהדיה, פנורא יקידתא, וגומרי דאשא. דאי לאו הכי, מאן הוה ליה למשה, למיקם בינייהו. אלא זכאה חולקא דמשה, דהא כד שארי למלא עמיה קדשא בריך הוא, בעא למנדע שמייה קדישא (ס"א שמוי קדישין), סתים וגליא, בכל חד וחד פדקא חזי, וכדין אדבק וידע יתיר מפל בני עלמא.

הא חזי, בשעתא דסליק משה גו עננא יקירא, עאל ביני קדישין. פגע ביה חד מלאכא בשלהובי נורא, בעינין מלהטן, וגדפוי מוקדן, בעא לשאפא ליה בגווייה. וההוא מלאכא גבריאל (ס"א גוריא"ל) (ס"א גורנא"ל) שמייה, פדין אדפר משה חד שמא קדישא. דהנה גליף בתריסר אתוון, ואזדעזע ואתרגש, עד דסליק משה בינייהו. וכן לכל חד וחד, זכאה חולקיה והא אוקימנא מלי.

עָרְוֹת אִשָּׁה, וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה. לְמַדְנֵנוּ, בְּתַקּוּנֵי הַגְּבִירָה בְּאָרְנוּ אֶת הַעֲרִיּוֹת הַלְלוּ, אַף עַל גַּב שֶׁהֵם (עֲרִיּוֹת הַס) בְּנִגְלָה וּבִכְסוּתָהּ, וְשֵׁם בַּת בְּנָה וּבַת בַּתָּהּ. שֶׁהָרִי הָעוֹלָם צָרִיף אוֹתָם, וְהֵם יִשׁוּבוּ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאָרְנוּ. וּמִי שֶׁמְגַלֶּה עָרְוֹה אַחַת מֵהֶן, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, שֶׁהָרִי גֹלָה בְּשִׁבִיל זֶה עֲרִיּוֹת אַחֲרוֹת.

וְלְמַדְנֵנוּ, הַדְּבֹר הַאֲחֵרוֹן שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה - (שְׁמוֹת) לֹא תַחֲמֹד אֶשֶׁת רֵעֶךָ, כִּי זֶהוּ הַכֶּלֶל שֶׁל כָּלֶם. וּמִי שֶׁחֹמֵד אִשָּׁה אַחֶרֶת כְּאִלוֹ עֵבֶר עַל כָּל הַתּוֹרָה. בְּרַם, אֵין דְּבַר שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי תְּשׁוּבָהּ, וְכָל שֶׁכֵּן אִם קָבַל עָנְשׁוֹ כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנִינֵנוּ, כָּל מִי שֶׁחִטָּא וּפְרַשׁ מֵאוֹתוֹ חִטָּא, הַתְּשׁוּבָה מוֹעִילָה לוֹ יוֹתֵר. וְאִם לֹא, לֹא עוֹלָה בִּידוֹ תְּשׁוּבָה וְלֹא מוֹעִילָה לוֹ. אִם כֵּן, אִזְ אֵיךְ דָּוִד לֹא פָּרַשׁ מִבַּת שֶׁבַע לְאַחַר מִכְּן? אָמַר לוֹ, בַּת שֶׁבַע הִיְתָה שְׁלוֹ, וְאֵת שְׁלוֹ הוּא לָקַח, שֶׁהָרִי מַת בַּעֲלָהּ.

שֶׁלְמַדְנֵנוּ, מְזַמְנֵת הִיְתָה בַּת שֶׁבַע לְדָוִד מִיּוֹם שֶׁנִּכְרָא הָעוֹלָם, וּמָה עָכַב אוֹתוֹ? שֶׁנֶּשֶׂא אֶת בַּתוֹ שֶׁל שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ, וְאוֹתוֹ יוֹם נִשָּׂא אוֹתָהּ אוֹרֵיָה בְּרַחֲמִים, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא הִיְתָה שְׁלוֹ. אַחַר כֵּן בָּא דָּוִד וְנִטַּל אֶת שְׁלוֹ. וְעַל שֶׁדָּוִד דָּחַק אֶת הַשָּׂעָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִרְגֵּ אֶת אוֹרֵיָה וּלְעֲשׂוֹת כֵּן, הִרַע לִפְנֵינוּ, וְהָעֲנִישׁ אֶת דָּוִד, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַשִּׁיבָה לְדָוִד, לְקַיֵּם לוֹ אֶת הַמְּלָכוֹת הַקְּדוֹשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה. וְכִשֶּׁהִשְׁתַּוְּקָה, לְשִׁלּוֹ הַשְׁתַּוְּקָה. לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָהוּ שֶׁכְּתוּב אֲנִי ה' - אֲנִי ה' עֲתִיד לִתֵּן שֶׁכָּר טוֹב לְתֵן שֶׁכָּר טוֹב לְצַדִּיקִים לְעֲתִיד לָבֵא. אֲנִי ה' עֲתִיד לְהַפְרֹעַ מִן הָרָשָׁעִים לְעֲתִיד לָבֵא. אֵינּוֹן דְּכִתְיִב בְּהוֹ (יִשְׁעִיָּה טו)

עָרְוֹת אִשָּׁה, וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה. תֵּאֲנָא, בְּתַקּוּנֵי מְטָרוֹנִיתָא אוֹקִימָנָא אֵלִין עָרִיין, אַף עַל גַּב דְּאֵינּוֹן (כ"א עָרִיין אֵינּוֹן) בְּאַתְגְּלִיָּא וּבִכְסוּתִימָא, וְתַמָּן בַּת בְּנָה וּבַת בַּתָּהּ. דְּהָא עֲלָמָא אֶצְטְרִיף לֹוֹן, וְאֵינּוֹן יִשׁוּבָא דְעֲלָמָא, כְּמָה דְאוֹקִימָנָא. וּמֵאֵן דְּגַלִּי חַד עָרִייתָא מִנֵּיהּ, וְוִי לֵיהּ, וְוִי לְנַפְשִׁיהּ, דְּהָא גַלִּי בְּגִין דָּא עָרִיין אַחֲרֵינוּן. וְתַנָּיָא מְלָה בְּתַרְאָה דְעֶשֶׂר אֲמִירָן דְאוֹרִייתָא, (שְׁמוֹת כ) לֹא תַחֲמֹד אֶשֶׁת רֵעֶךָ, בְּגִין דְּהָא כָּלְלָא דְכִלְהוּ. וּמֵאֵן דְּחִמִּיד אַתְתָּא אַחֲרָא, כְּאִלוֹ אֶעְפֹּר עַל אוֹרִייתָא כְּלָא. בְּרַם לֹא אִית מְלָה דְקִיִּימָא קָמִי תְּשׁוּבָהּ. וְכָל שֶׁכֵּן אִי קָבִיל עוֹנְשִׁיהּ כְּדוֹד מְלָכָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תְּנִינָן, כָּל מֵאֵן דְּחָב וְאַתְפָּרַשׁ מֵהָהוּא חוֹבָא, תְּשׁוּבָה קָא מְעֻלִּיא לֵיהּ טָפִי. וְאִי לָאו, לֹא סָלִיק בִּיְדֵיהּ תְּשׁוּבָה, וְלֹא מְעֻלִּיא לֵיהּ. אִי הָכִי, דָּוִד הִיךְ לֹא אַתְפָּרַשׁ מִבַּת שֶׁבַע לְבַתֵּר. אָמַר לֵיהּ, בַּת שֶׁבַע דִּיְדִיָּה הוֹת, וְדִיְדִיָּה נָטִיל, דְּהָא מִית בַּעֲלָהּ.

דְּתַנָּיָא, אֲזִדְמַנַּת הוֹת בַּת שֶׁבַע לְדָוִד, מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלָמָא, וּמָה עָכָב לֵיהּ. דְּנִטַּל בְּרַתִּיהּ דְשְׂאוֹל מְלָכָא, וְהָהוּא יוֹמָא נָטִיל לָהּ אוֹרֵיָה בְּרַחֲמִי, אַף עַל גַּב דְּלֹא הוֹת דִּילֵיהּ. לְבַתֵּר אַתָּא דָּוִד, וְנָטִיל דִּילֵיהּ, וְעַל דְּדָוִד דְּחִיק שְׂעֵתָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַטְלָא לְאוֹרֵיָה וּלְמַעַבְדַּ הָכִי, אֲבָאִישׁ קָמִיהּ, וְאַעְנֵשׁ לֵיהּ לְדָוִד, דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַתְבָּא לֵיהּ לְדָוִד, לְקִיִּימָא לֵיהּ מְלָכוֹתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. וְכַד תָּאב, לְדִיְדִיָּה תָּאב.

תֵּאֲנָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאִי דְכִתְיִב אֲנִי יי'. אֲנִי יי': עֲתִיד לִיתֵן שֶׁכָּר טוֹב לְצַדִּיקִים לְעֲתִיד לָבֵא. אֲנִי יי' עֲתִיד לְהַפְרֹעַ מִן הָרָשָׁעִים לְעֲתִיד לָבֵא. אֵינּוֹן דְּכִתְיִב בְּהוֹ (יִשְׁעִיָּה טו)

לַעֲתִיד לְבֹא, אוֹתָם שְׁפָתוֹב בְּהֵם
הַפְּשָׁעִים בִּי. כְּתוֹב אָנִי ה', וְכְתוֹב
(דברים לב) אָנִי אֲמִית וְאֲחִיָּה. אָף עַל
פִּי שָׁאֲנִי בְּמִדַּת הַרְחָמִים,
הַרְשָׁעִים הוֹפְכִים אוֹתִי לְמִדַּת
הַדִּין. שְׁלַמְדָנוּ, שֵׁם מְלֵא - ה'
אֱלֹהִים. זָכוּ - ה', וְאִם לֹא -
אֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
הַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעֲלָה.
אִיזָה פָּגָם? כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ פָּגָם
מִמֶּשׁ, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

לְמַדְנָנוּ, כְּתוֹב וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַּת
טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָה.
שְׁנָה רַבִּי יְהוּדָה, דוֹר שְׁרַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי שְׁרוּי בְּתוֹכוֹ,
כָּלֶם צְדִיקִים, חֲסִידִים, כָּלֶם הֵם
יֵרְאִי חֲטָא, וְשִׁכְנָה שׁוֹרָה
בִּינֵיהֶם, מַה שְּׂאִין כֵּן בְּדוֹרוֹת
אַחֲרִים. מִשׁוֹם כֵּן הַדְּבָרִים הִלְלוּ
מִתְפָּרְשִׁים וְלֹא נִטְמָנִים. בְּדוֹרוֹת
אַחֲרִים לֹא כֵן, וְדְבָרִים שֶׁל סוּדוֹת
עֲלוּנִים לֹא יְכוּלִים לְגַלּוֹת,
וְאוֹתָם שִׁיּוֹדְעִים פּוֹחֲדִים.
שֶׁפֶּאֶשֶׁר הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר
סוּד הַפְּסוּק הַזֶּה, עֵינֵי כָל
הַחֲבָרִים נִכְעָזוּ דְמַעוֹת, וְכָל
הַדְּבָרִים שֶׁאָמַר הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם
גְּלוּיִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (במדבר יב) פֶּה
אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא
בְּחִידוֹת.

שְׁיִים אֶחָד שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא, אָמַר,
בִּיעֲזָה שֶׁל אֲמַת (מִדָּה) שִׁיעֲזָה מַעוֹף
שְׁשֵׁרוּי (שְׁנִירָק) בְּאוּר, וְהִתְבַּקְּעָה
לְאַרְבַּעַת צְדָדִים, שְׁנַיִם עוֹלָם
מֵהֶם, וְאֶחָד מִתְנַמֵּף, וְאֶחָד רוֹבֵץ
בְּמַרְבֵּץ (מִבּוֹעֵי הַמַּעֲזִיק) שֶׁל הַיָּם
הַגְּדוֹל. אָמַר רַבִּי אַבְא, עֲשִׂיתָ
לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן קֹדֶשׁ חַל, שֶׁהָרִי
כְּתוֹב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אָמַר
לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, טָרַם שֶׁתְּתַבַּקֵּעַ
הַבִּיעֲזָה, תִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְכֵן
הָיָה בְּאֶדְרָא שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן.

וְיֵאִירוֹ דְּבַרְיָה. אַחַר שֶׁנִּפְטַר רַבִּי

הַפּוֹשְׁעִים בִּי. כְּתוֹב אָנִי יי', וְכְתוֹב (דברים לב) אָנִי
אֲמִית וְאֲחִיָּה. אָף עַל פִּי (דף ע"ט ע"א) שָׁאֲנִי בְּמִדַּת
הַרְחָמִים, הַרְשָׁעִים הוֹפְכִים אוֹתִי לְמִדַּת הַדִּין.
דְּתַנְיָא, שֵׁם מְלֵא: יי' אֱלֹהִים. זָכוּ יי', וְאִי לָאו
אֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חִיִּיבִין עַבְדֵי
פְּגִימוֹתָא לְעִילָא. מָאִי פְּגִימוֹתָא. כְּמָה
דְּאוּקִימָנָא פְּגִימוֹתָא מִמֶּשׁ, וְהָא אֲתַמַּר.

הֲאֵנָּא כְּתוֹב וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַּת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב
לְגִלּוֹת עֲרוּתָה, תְּנִי רַבִּי יְהוּדָה, דְּרָא
דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי שְׁאֲרִי בְּגִינָה, כְּלָהּ
זְפִאִין, חֲסִידִין, כְּלָהּ דְּחֲלִי חֲטָאָה נִינְהוּ.
שְׁכִינְתָא שְׁרִיא בִּינֵיהוּ, מַה דְּלִית בֶּן בְּדָרִין
אַחֲרֵינִין. בְּגִינֵי כֵן מִיִּלִּין אֵינוֹן מִתְפָּרְשִׁין, וְלֹא
אֲתַטְמָרִין. בְּדָרִין אַחֲרֵינִין לָאוּ הָכִי, וּמִלִּין דְּרִזִּי
עֲלָאָה לֹא יְכָלִין לְגַלְּאָה, וְאֵינוֹן דִּידְעֵי מִסְתַּפּוּ.
דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן כַּד הָוָה אָמַר רִזָּא דְהָאֵי קָרָא,
חֲבַרְיָא כְּלָהּ עֵינֵיהוֹן נִבְעִין דְּמַעִין, וְכְלָהּ
מִיִּלִּין דְּאָמַר הוּוּ בְּעֵינֵיהוּ גְלִיזִין, כְּמָה דְכְּתוֹב,
(במדבר יב) פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא
בְּחִידוֹת.

דְּיוֹמָא חַד שְׁאִיל רַבִּי יִיסָא אָמַר, בִּיעֲזָא
דְּקוֹשְׁטָא (ס"א דְּקוֹשְׁטָא), דְּנִפְקָא מִעוֹפָא
דְּשְׁרִיא (ס"א דְּשְׁרִיא) בְּנוֹרָא, וְאֲתַבַּקֵּעַ לְאַרְבַּע
סְטָרִין. תְּרִין סְלָקִין מִנֵּיהוּ, וְחַד מֵאִיף, וְחַד
רַבִּיעַ בְּרַבִּיעֵא (ס"א נְבִיעֵי נְבִיעֵא) דְּיִמָּא רַבָּא. אָמַר
רַבִּי אַבְא, עַבְדַּת קַמִּיהָ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, קֹדֶשׁ
חוֹל, דְּהָא כְּתוֹב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אָמַר
לִיהָ רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַד לָא יִתְבַּקֵּעַ בִּיעֲזָא, תִּסְתַּלַּק
מִעֲלָמָא. וְכֵן הָוָה בְּאֶדְרָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן.

הֲאֵנָּא, בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה אָמַר בֶּר נֶשׁ
לְחַבְרִיָּה, פֶּתַח פִּיךָ וְיֵאִירוֹ דְּבַרְיָה. בְּתַר

לְמַדְנָנוּ, בִּימֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה אוֹמֵר אָדָם לְחַבְרָו: פֶּתַח פִּיךָ

דְּשָׁכִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּוּ אַמְרִי (קהלת ה) אַל תִּתֵּן
אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרְךָ.

תִּנְיָא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי בְנֵי עֲלָמָא מְסַתְּפָלִין
בְּמָה דְכְתִיב בְּאוֹרֵייתָא, לֹא יִיתוּן
לְאַרְגָּזָא קָמִי מְאָרִיהוֹן. תָּאנָא, כַּד מִתְעָרִין
דִּינִין קְשִׁיין לְאַחְתָּא בְּעֲלָמָא, וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת
טְמֵאָתָהּ וְגו', הֵכָא כְּתִיב (תהלים כה) סוּד יִי
לִירְאִיו, וּבְאֲדָרָא (ס"א וּבְהַאי דְרָא) קְדִישָׁא אֲתָמַר,
הֵכָא אֲצִטְרִיכְנָא לְגַלְאָה, דִּהָא לְאַתְרֵי דָא
אֲסַתְּלָק.

דִּתְנִינִין, בְּשַׁעְתָּא דְחוּיָא תְקִיפָא דְלַעֲיִלָא אֲתָעַר,
בְּגִין חוּבֵי עֲלָמָא, שְׂאָרֵי וְאַתְחַבְּר עִם
נוֹקְבָא, וְאֵטִיל בֵּיהּ זוֹהֵמָא, אֲתַפְרֵשׁ דְכוּרָא
מִינָהּ, בְּגִין דִּהָא אֲסַתְּאַבַת, וְאַתְקְרִיאַת
מְסַאָבָא, וְלֹא אֲתַחְזִי לְדְכוּרָא לְמַקְרַב בִּהְדָּה,
דְּוִי אִי אֲסַתְּאַב הוּא בִּהְדָּה, בְּזַמְנָא דְאִיְהִי
אֲסַתְּאַבַת.

וְתָאנָא, מָאָה וְעֶשְׂרִין וַחֲמִשׁ זִינֵי מְסַאָבוּתָא
נַחְתּוּ לְעֲלָמָא, דִּמְתַּאֲחַדִּין מְסַטְרָא
דְחוּיָא תְקִיפָא, וְשַׁבְעָה וְעֶשְׂרִין רַבְרַבִּין
מְנַיְיְהוּ, מִתַּאֲחַדִּין בְּנוֹקְבֵי, וְאַתְדַּבְּקִין בֵּיהּ. וְוִי
לְמָאן דִּיקְרַב בִּיהְדָּה בִּיהוּא זְמָנָא, דְמָאן דִּיקְרַב
בִּיהְדָּה, אַחְזִי פְגִימוּתָא לְעִילָא, דִּהָא בְּחוּבָא
דָא, אֲתָעַר חוּיָא תְקִיפָא לְעִילָא, וְאַשְׁדֵי זוֹהֵמָא
בְּאַתְרֵי דְלָא אֲצִטְרִיךְ, וְאַתְחַבְּר בְּנוֹקְבָא,
וְאַתְרַבֵי שְׁעָרִיהּ לְדְכוּרָא, בְּנוֹקְבָא אֲסַתְּאַבַת,
וְשְׁעָרָהָ רַבָּא, וְטוּפְרָהָ סְגִיאוּ, וְכַדִּין דִּינִין
שְׂרִיין לְאַתְעָרָא בְּעֲלָמָא, וְיִסְתַּאֲבוּן פְּלָא. הֵדָא
הוּא דְכְתִיב, (במדבר יט) כִּי אֶת מִקְדָּשׁ יְי' טַמְא,
מִקְדָּשׁ יְי' אֲסַתְּאַב, בְּחוּבֵייהוּ דְכַבֵּי נָשָׂא.

תָּאנָא, מָאִי דְכְתִיב, (בראשית ג) וְאִיבָה אִשִּׁית בִּינְךָ
וּבֵין הָאִשָּׁה, אַרְבַּעָה וְעֶשְׂרִים זִינֵי
מְסַאָבוּתָא אֵטִיל חוּיָא בְּנוֹקְבָא, כַּד אֲתַחַבְּר עִמָּה, כַּחוּשְׁבָן וְאִיבָה, וְעֶשְׂרִין

שְׁמַעוֹן, הִיוּ אוֹמְרִים: (קהלת ה) אַל
תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרְךָ.
דְּמַדְּנּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם בְּנֵי
הָעוֹלָם מְסַתְּפָלִים בְּמָה שְׁכַתּוּב
בַּתּוֹרָה, לֹא יבֹאוּ לְהַרְגִּזוּ לְפָנֵי
רַבּוֹנָם. לְמַדְּנּוּ, כְּשִׁמְתַּעוֹרְרִים
הַדִּינִים הַקְּשִׁים לְרַדַת לְעוֹלָם,
וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָהּ וְגו'. כָּאֵן
כְּתוּב (תהלים כה) סוּד ה' לִירְאִיו,
וּבְאֲדָרָא (ובדור הזה) הַקְּדוּשָׁה נֶאֱמַר,
כָּאֵן הַצְּטֻרְכְּנּוּ לְגִלּוֹת, שְׁהָרִי
לְמַקּוֹם הַזֶּה הַסְּתַלְק.

שְׁשִׁנְיָנוּ, בְּשַׁעָה שְׁהַנְחֵשׁ הַתְּקִיף
שֶׁל מַעְלָה הַתְּעוֹרֵר בְּשִׁבִיל חֲטָאֵי
בְנֵי הָאָדָם, הַתְּחִיל לְהַתְּחַבֵּר עִם
נְקֵבָה וְהִטִּיל בֵּיהּ זִהְמָה, נִפְרַד
מִמֶּנָּה הַזְּכָר, מִשּׁוּם שְׁהָרִי נִטְמָאָה
וְנִקְרָאת טְמָאָה, וְאֵין רְאוּי לְזַכֵּר
לְקַרְב אֵלֶיהָ. שְׂאוּי אִם הוּא נִטְמָא
עִמָּה בְּזַמֵּן שְׁהִיא טְמָאָה.

וְלְמַדְּנּוּ, מָאָה עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
מִינֵי טְמָאָה יִרְדּוּ לְעוֹלָם
שְׁאַחְזִיזִים מַצְדּוֹ שֶׁל הַנְּחֵשׁ הַחֲזוֹק,
וְשַׁבְעָה וְעֶשְׂרִים גְּדוּלִים מֵהֶם
נֶאֱחָזִים בְּנִקְבוֹת וְנִדְבָקִים בָּהֶם.
אוּי לְמִי שִׁיקְרַב אֵלֶיהָ בְּאוֹתוֹ זְמַן,
שְׁמִי שִׁיקְרַב עִמָּה, מְרָאָה פָּגָם
לְמַעְלָה, שְׁהָרִי בַחֲטָא הַזֶּה
מִתְעוֹרֵר הַנְּחֵשׁ הַקְּשָׁה לְמַעְלָה
וּמִטִּיל זִהְמָה בְּמַקּוֹם שְׁלֹא צְרִיךְ,
וּמִתְחַבֵּר עִם הַנְּקֵבָה, וּגְדוּלוֹת
שְׁעָרוֹתָיו שֶׁל הַזְּכָר, וְהַנְּקֵבָה
נִטְמָאת, וְשַׁעָרָה גְּדוּל וְצַפְרָנִיָּה
גְּדוּלוֹת, וְאִז הַדִּינִים שׁוֹרִים
לְהַתְּעוֹרֵר בְּעוֹלָם וּנְטְמָאִים הַפֶּל.
זֶהוּ שְׁכַתּוּב (במדבר יט) כִּי אֶת מִקְדָּשׁ
ה' טַמְא, מִקְדָּשׁ ה' נִטְמָא בַחֲטָאֵי
בְנֵי הָאָדָם.

דְּמַדְּנּוּ, מָה שְׁכַתּוּב (בראשית ג)
וְאִיבָה אִשִּׁית בִּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה,
אַרְבַּעָה וְעֶשְׂרִים מִינֵי טְמָאָה
הִטִּיל הַנְּחֵשׁ בְּנִקְבָה כְּשֶׁהַתְּחַבֵּר

מְסַאָבוּתָא אֵטִיל חוּיָא בְּנוֹקְבָא, כַּד אֲתַחַבְּר עִמָּה, כַּחוּשְׁבָן וְאִיבָה, וְעֶשְׂרִין

עמה, כחשבון ואיבה, ועשרים
וארבעה מינים (דינים) מתעוררים
למעלה, ועשרים וארבעה למטה.
ושער גדול וצפונים גדולות, ואז
מתעוררים הדינים בכל. ולמדנו,
כשרוצה אשה להטהר, צריכה
לספר אותו שער שגדל ביום
שהיא טמאה, ולספר את
צפרניה, וכל אותה זממה שבהן.
שלמדנו בסודות הטמאה,
שזממת הצפונים מעוררת זממה
אחרת, ומשום כך צריכים גניזה,
ומי שמעבירם לגמרי, כאלו העיר
חסד בעולם. שלמדנו, אין צריך
אדם לתת זכר למינים רעים.
ששנינו, אלף וארבע מאות
וחמשה מינים רעים נאחזים
באותה הזממה שהטיל הנחש
החזק, וכלם מתעוררים באותה
זממת הצפונים.

ואפילו מי שרוצה, יעשה בהם
כשפים לבני אדם, משום אותם
שתלויים בהם. ומי שמעבירם,
כאלו הרבה חסד בעולם, ודינים
רעים לא נמצאים, ותעבר אותה
זממה וצפרניה שרשומות בה.
שלמדנו, מי שדורף ברגלו או
בנעלו עליהן, יכול להנזק. ומה
בשיורי השירים של הזממה
שלמעלה כך - אשה שמקבלת
ומתחברת עם הנחש והטיל בה
זממה על אחת כמה וכמה. אוי
לעולם שמקבל ממנה אותה
זממה. משום כך, ואל אשה בנדת
טמאתה לא תקרב.

אמר רבי שמעון, אמר הקדוש
ברוך הוא: הביאו עלי פפרה
בראש חדש. עלי ודאי, כדי
שיעבר אותו הנחש ויתפשם מי
שצריך. עלי, כמו שכתוב (ישעיהו)
שרפים עמדים ממעל לו. ועל זה
כתוב בקרח, (במדבר טו) הנעדים על
ה', שבגללם מתעורר מי
שמתעורר שבא מצדם. אף כאן

וארבע זינין (כ"א דינין) מתערין לעילא, ועשרין
וארבע לתתא. ושערא רבא, וטופרין סגיאוו,
וכדין דינין מתערין בכלא. ותאנא כד בעת
אתתא לאתדכאה, בעיא לספרא ההוא שערא
דרבי ביומא דאיהי מסאבא, ולספרא
טופרהא, וכל ההוא זוהמא די בהון.

דתאנא ברזי דמסאבותא, זוהמא דטופרין,
יתער זוהמא אחרא, ובגיני כף, בעיין
גניזא, ומאן דאעבר לון לגמרי, כאלו אתער
חסד בעלמא. דתניא לא לבעי ליה לאיניש
למיהב דוכרנא לזינין בישין. דתנינן אלה
וארבע מאה וחמש זינין בישין, מתאחדן
בההוא זוהמא, דאטיל חוץ תקיפא, וכלהו
מתערין בההוא זוהמא דטופרין.

ואפילו מאן דבעי, יעביד בהו חרשין לבני
נשא, משום אינון דתליין בהו, ומאן
דאעבר (דף ע"ט ע"ב) לון, כאלו אסגי חסד
בעלמא, ודינין בישין לא משתפחין. ויעבר
ההוא זוהמא וטופרהא דרשים ביה. דתניא,
מאן דדריך ברגליה, או במסאניה עליהו,
יכיל לאתזקא. ומה בהאי שיורי דשיורי
דזוהמא דלעילא כף, אתתא דמקבלא
ואתחברת בחוץ, ואטיל בה זוהמא, על אחת
כמה וכמה. ווי לעלמא דמקבלא מינה מההוא
זוהמא, בגיני כף ואל אשה בנדת טמאתה לא
תקרב.

אמר רבי שמעון, אמר קדשא בריך הוא,
הביאו עלי פפרה בראש חדש. עלי
ודאי, בגין דיתעבר ההוא חוץ, ויתבסם מאן
דבעיא. עלי: כמה דכתיב, (ישעיהו ו) שרפים
עומדים ממעל לו. ועל דא כתיב בקרח, (במדבר
טו) הנעדים על יי', דבגיניהון אתער מאן
דאתער דאתי מסטרייהו. אוף הכא הביאו עלי

הביאו עלי כפרה, עלי ממש, עלי ממש, כדי שיתפשם ויעבר ולא ימצא הנחש במקום ששורה. וכל כך למה? על שמעטתי את הירח ושולט בה מי שלא צריך. ומשום כך פתוב, ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב.

אשרי הדור שרבי שמעון בן יוחאי שרוי בתוכו. אשרי גורלו בין עליונים ותחתונים. עליו פתוב (קהלת) אשריך ארץ שמלכך בן חורים. מהו בן חורים? שזוקף ראש לגלות ולפרש דברים ואינו פוחד. פנה שהוא בן חורין, ויאמר מה שהוא רוצה ולא פוחד. מי זה מלכך? זה הוא רבי שמעון בן יוחאי, בעל התורה, בעל החכמה. שפשהיה רבי אבא והחברים רואים את רבי שמעון, היו רצים אחריו ואומרים: (הושע יא) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג.

אמר רבי שמעון, פתוב (ישעיה טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו. למה שקול זה בזה? אלא הכל בדרגה אחת עולה. זה מזדוג עם זה, ושמחה של זה עם זה לא נמצאת, אלא כשמתגלה העתיק הקדוש, אז זוהי חדות הכל. ושינינו, פתוב (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש. השבח שמשבח הקדוש ברוך הוא, אזי נמצאת שמחה, ונשמה מתוספת. שהרי העתיק התגלה, והזדוג יזדמן.

אף כך בחדוש הלבנה, שהרי מאיר השמש בשמחת האור של העתיק למעלה. משום כך הקרבן הזה הוא למעלה, כדי שהכל יתפשם ותמצא שמחה בעולם, ועל כן הביאו עלי כפרה, דבר מדיק.

רמדנו, פתוב (במדבר כח) עלת שבת בשבתו על עלת התמיד, שצריך

כפרה, עלי ממש. בגין דיתבסם ויתעבר ולא אשתכח חויה באתר דשארין. וכל כך למה. על שמעטתי את הירח, ושלטא בה מאן דלא אצטריך. ובגין כך פתיב ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב.

זכאה דרא, דרבי שמעון בן יוחאי שארין בגויה. זכאה עדביה בין עלאין ותתאין. עליה פתיב, (קהלת י) אשריך ארץ שמלכך בן חורין. מהו בן חורין. דזקיף רישא לגלאה, ולפרשא מלין ולא דחיל. פהאי דאיהו בן חורין, ויימא מאי דבעיא ולא דחיל. מהו מלכך. דא הוא רבי שמעון בן יוחאי, מאריה דאורייתא, מאריה דחכמתא. דכד הוה רבי אבא וחברייה חמאן לרבי שמעון, הוה רהטי אבתריה, ואמרי, (הושע י) אחרי יי' ילכו כאריה ישאג.

אמר רבי שמעון, פתיב (ישעיה טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו, אמאי שקיל דא בדא. אלא כלא בחד דרגא סליקו, דא אזדווג בדא. וחדוותא דדא בדא לא אשתכח, אלא כד אתגלי עתיקא קדישא, וכדין חדוותא דכלא. ותנינן, פתיב (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש. שבחא דקא משבח קדשא בריך הוא. כדין חדוותא אשתכח, ונשמתא אתוספת. דהא עתיקא אתגלי וזווגא יזדמן?

אוף הכי בחדותי סיהרא, דהא נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא. בגיני כך האי קרבנא הוא לעילא, בגין דיתבסם כלא, וישתכח חדוותא בעלמא, ועל דא הביאו עלי כפרה, דייקא מלה.

תאנא, פתיב (במדבר כח) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, דבעי לכיונא לבא

לְעִילָא לְעִילָא, יְתִיר מְשָׁאר יוֹמִין. וְעַל דָּא עַל
 עוֹלַת הַתְּמִיד דִּי יִיקָא. תְּנִיָא, כְּתִיב בְּחִנּוּחַ (שמואל
 א א) וַתִּתְפַּלֵּל עַל יְיָ, עַל דִּי יִיקָא, בְּגִין דְּבִנְיָן
 בְּמִזְלָא קְדִישָׁא תְלִיין, כְּמָה דְאוּקִימְנָא וְלִית
 לָךְ מְלָה בְּאוּרֵייתָא, אוּ אֵת זְעִירָא בְּאוּרֵייתָא.
 דְּלָא רְמִיזָא בְּחֻכְמַתָּא עֲלָאָה, וְתְלִיין מְנִיָּה תְלִי
 תְלִין רְזִין דְּחֻכְמַתָּא עֲלָאָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב,
 (שיר השירים ה) קוּוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים, וְהָא אֲתָמַר.

רְבִי יוֹסִי אֲשַׁפְּחִיה לְרַבִּי אַבָּא, דְּהוּהוּ יְתִיב
 וְקֹאֲרִי, הָאִי קָרָא דְכְתִיב, (תהלים נה) הַשְׁלֵף
 עַל יְיָ יְהִבְךָ, עַל דִּי יִיקָא, דְּהָא מְזוּנֵי בְּמִזְלָא
 תְלִיין. רְבִי יְהוּדָה הָוֵה קֹאֲרִי, (תהלים לב) עַל זֹאת
 יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מְצָא. עַל זֹאת
 וְדָאִי. לְעֵת מְצָא, הָא אוּקִימְנָא. אֲבָל לְעֵת
 מְצָא, כְּמָה דְכְתִיב, (ישעיה נה) דְרָשׁוּ יְיָ בְּהַמְצָאוֹ
 קְרָאוּהוּוּ בְּהִיּוֹתוֹ קְרוּב. דְּבַר אַחַר לְעֵת מְצָא,
 בְּשַׁעֲתָא דְנִהְרִין נְגִדִין וְאַתְמַשְׁכָּאן, וּמְסַתְּפִקִי
 אֲבָהֶן, וּמְתַבְּרָכָאן כְּלָא. רַק לְשִׁטְף מִים רַבִּים,
 מֵאן שִׁטְף מִים רַבִּים, דָּא עַמִּיקָא דְּמַבּוּעֵין
 וְנִהְרִין, דְּמֵאן יִזְכָּה לִיה, וּמֵאן יִזְכָּה לְקָרְבָא
 וּלְסִלְקָא תְּמָן. הָדָא הוּא דְכְתִיב בֵּיה, (תהלים לב)
 רַק לְשִׁטְף מִים רַבִּים אֱלִיוֹ לֹא יִגִּיעוּ דְּהָא לָא
 זַכָּאן, וְלֹא יִכְלִין.

רְבִי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב (תהלים כז) אַחַת שְׂאֵלְתִי
 מֵאֵת יְיָ אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְגו'. זַכָּאִין אֵינּוּן
 צְדִיקֵי יִיא, דְּכְמָה גְּנִיזִין עֲלָאִין טְמִירִין לְהוּ
 כְּהוּא עֲלֵמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא מְשַׁתְּעִשְׁע
 בְּהוּ בְּאֵינּוּן עֲלָמִין, כְּמָה דְאוּקִימְנָא בְּנַעַם יְיָ,
 וְהָא אֲתָמַר. רְבִי חֲזַקְיָה אָמַר מִהֲכָא, (ישעיה סד)
 עֵין לֹא רָאֵתָה אֱלֹהִים זוֹלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה
 לוֹ. יַעֲשֶׂה, תַּעֲשֶׂה מִיבְעֵי לִיה. אֲלֵא יַעֲשֶׂה
 וְדָאִי, הֵינְנוּ (ישעיה לח) יוֹסִיף עַל יְמִידָה חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה
 לְהִיּוֹת! אֲלֵא יַעֲשֶׂה וְדָאִי. הֵינְנוּ (שם לח) יוֹסִף עַל יְמִידָה חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. וְהֵינּוּ הַשְׁלֵף עַל ה' יְהִבְךָ.

לְכוּן אֵת הַלֵּב לְמַעְלָה לְמַעְלָה
 יוֹתֵר מְבִשְׂאֵר הַיָּמִים. וְעַל זֶה עַל
 עֲלַת הַתְּמִיד דְּוִקָא. לְמַדְנּוּ, כְּתוּב
 בְּחִנּוּחַ (שמואל-א א) וַתִּתְפַּלֵּל חֲנָה עַל
 ה', עַל דְּוִקָא, מְשׁוּם שֶׁהַבָּנִים
 תְּלוּיִים בְּמִזְלֵי הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ
 שְׂבָאֲרָנוּ. וְאֵין לָךְ דְּבַר בְּתוֹרָה אוּ
 אוֹת קְטָנָה בְּתוֹרָה שְׁלֵא רְמוּזָה
 בְּחֻכְמָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְתְלוּיִים מִמְּנָה
 תְלִי תְלִים שֶׁל סוּדוֹת הַחֻכְמָה
 הַעֲלִיּוֹנָה. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שיר ה)
 קוּוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.
 רְבִי יוֹסִי מְצָא אֵת רְבִי אַבָּא שְׁהִיה
 יוֹשֵׁב וְקוֹרָא אֵת הַפְּסוּק שְׂכָתוּב,
 (תהלים נה) הַשְׁלֵף עַל ה' יְהִבְךָ, עַל
 דְּוִקָא. שְׁהִרִי מְזוּנוֹת תְּלוּיִים
 בְּמִזְלֵי רְבִי יְהוּדָה הִזֵּה קוֹרָא, (שם
 לב) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ
 לְעֵת מְצָא. עַל זֹאת וְדָאִי. לְעֵת
 מְצָא, הָרִי בְּאֲרָנוּ. אֲבָל לְעֵת מְצָא,
 כְּמוֹ שְׂכָתוּב (ישעיה נה) דְרָשׁוּ ה'
 בְּהַמְצָאוֹ קְרָאוּהוּ בְּהִיּוֹתוֹ קְרוּב.
 דְּבַר אַחַר לְעֵת מְצָא - בְּשַׁעֲתָא
 שְׁנֵהֲרוֹת שׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים,
 וְהָאֲבוֹת נְהַיִים, וְהַכֵּל מִתְּבָרְכִים.
 רַק לְשִׁטְף מִים רַבִּים, מִי זֶה
 הַשִּׁטְף מִים רַבִּים? זֶהוּ עַמְק
 הַנְּחָלִים וְהַנְּהָרוֹת, שְׁמִי יִזְכָּה לוֹ
 וּמִי יִזְכָּה לְהִתְקָרֵב וְלַעֲלוֹת לְשָׁם.
 זֶהוּ שְׂכָתוּב בּו', (תהלים לח) רַק
 לְשִׁטְף מִים רַבִּים אֱלִיוֹ לֹא יִגִּיעוּ,
 שְׁהִרִי לֹא זוֹכִים וְלֹא יִכְוִלִים.

רְבִי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (שם כז) אַחַת
 שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ
 וְגו'. אֲשֶׁרִיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂכָמָה
 גְּנִיזִים עֲלִיּוֹנִים שְׁמוּרִים לְהֶם
 בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שְׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ
 הוּא מְשַׁתְּעִשְׁע עִמָּם בְּאוֹתָם
 הַעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ בְּנַעַם ה',
 וְהָרִי נִתְבָּאֵר. רְבִי חֲזַקְיָה אָמַר,
 מִכָּאן (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאֵתָה
 אֱלֹהִים זוֹלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ.
 יַעֲשֶׂה! תַּעֲשֶׂה הִיָּה צְרִיף
 לְהִיּוֹת! אֲלֵא יַעֲשֶׂה וְדָאִי. הֵינְנוּ (שם לח) יוֹסִף עַל יְמִידָה חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. וְהֵינּוּ הַשְׁלֵף עַל ה' יְהִבְךָ.

וְכַתּוּב וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה'. וְהַכֵּל
אָחָד.

אֲשֶׁרֵי חִלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם
כְּתוּב (תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי
בְךָ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתִסַּף עֲלֵימוֹ
וַיַּעֲלֶצּוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. וְכַתּוּב
(שם קמ) אַף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ
יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ. וְכַתּוּב (שם
ט) וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא
עֲזַבְתָּ הַרְשִׁיף ה'. בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

פְּרֻשֶׁת קְדוּשִׁים

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר
אֶל כָּל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי
ה' אֱלֹהֵיכֶם. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח,
(תהלים לב) אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרֶד אֵין
הַבֵּין וְגו'. בְּכֹמָה פְעָמִים הַתּוֹרָה
מְעִידָה בְּבִנֵי אָדָם, כְּמָה פְעָמִים
הִיא מְרִימָה קוֹלוֹת לְכָל הַצְּדִיקִים
לְהַעֲרִי אוֹתָם, וְכָלֵם רְדוּמִים
בְּשֵׁנָה בַחֲטָאֵיהֶם (בְּחֻרְיָהוּ), אֵינָם
מְסַתְּפִלִים וְאֵינָם מְשַׁגְּיחִים
בְּאֵיזָה פָנִים יַעֲמְדוּ לְיוֹם הַדִּין
הָעֲלִיּוֹן, כְּשִׁיתְּבַע אוֹתָם הַמְּלַךְ
הָעֲלִיּוֹן עַל עֲלֻבוֹן הַתּוֹרָה
שְׂצוּעָקַת כְּנַגְדָם, וְאֵינָם מַחְזִירִים
פְּנֵיהֶם מוּלָה, שְׂכָלֵם פְּגוּמִים
בְּכָל, שְׂאֵינָם יוֹדְעִים אֶת אֲמוּנַת
הַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן, אוֹי לָהֶם וְאוֹי
לְנַפְשָׁם!

שְׁהָרֵי הַתּוֹרָה מְעִידָה בּו וְאוֹמַרְתָּ,
(משלי ט) מִי פָתִי יִסֹר הַנָּה חֶסֶר לִב
(וְאִמְרָה) אֲמַרָה לוֹ. מַה זֶה חֶסֶר לִב?
שְׂאֵין בּו אֲמוּנָה. שְׂמִי שְׂאֵינוֹ
עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֵין בּו אֲמוּנָה
וּפְגוּם הוּא מִהַכֵּל. (וְאִמְרָה) אֲמַרָה
לוֹ? ! אוֹמְרָה לוֹ הִנֵּה צְרִיף לְהִיּוֹת,
כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים מב) אוֹמְרָה לֵאל

לֵאל סְלַעִי, מַהוֹ אֲמַרָה. אֶלָּא לֵאכְלֵלָא וּלְאֵתוּסְפָא אוֹרִייתָא דְלַעֲיֵלָא,

שָׁנָה. וְהֵינּוּ הַשְּׁלֹף עַל ה' יְהִבֵּךְ. וְכַתִּיב
וַתִּתְפַּלֵּל עַל יי'. וְכֹלָא חַד.

וּבָאָה חוֹלְקֵיהוֹן דְּצְדִיקָיָא, בְּעֲלָמָא דִּין
וּבְעֲלָמָא (דף פ' ע"א) דְּאֵתִי, עֲלֵייהוּ כְתִיב
(תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בְךָ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתִסַּף
עֲלֵימוֹ וַיַּעֲלֶצּוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. וְכַתִּיב (תהלים
קמ) אַף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת
פְּנֵיךָ. וְכַתִּיב (תהלים ט) וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ
כִּי לֹא עֲזַבְתָּ דוֹרְשֶׁךָ יי'. בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשֶׁת קְדוּשִׁים

וַיְדַבֵּר יי' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (ויקרא ט) דַּבֵּר אֶל כָּל
עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יי' אֱלֹהֵיכֶם. רַבִּי
אֶלְעָזָר פֶּתַח, (תהלים לב) אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרֶד אֵין
הַבֵּין וְגו'. בְּכֹמָה זְמַנִּין אוֹרִייתָא אֶסְהִידַת בְּהוּ
בְּבִנֵי נְשָׂא, כְּמָה זְמַנִּין אַרְיִמַת קְלִין, לְכָל
סְטָרִין לְאֵתְעָרָא לְהוּ, וְכִלְהוּ דְּמִיכִין בְּשִׁינְתָא
בְּחוּבֵיהוֹן (ס"א בְּחֻרְיָהוּ), לֹא מְסַתְּפִלִין, וְלֹא
מְשַׁגְּיחִין, בְּהִיף אַנְפִּין יְקוּמוּן לְיוֹמָא דְּדִינָא
עֲלָאָה, כַּד יִתְבַּע לוֹן מְלָפָא עֲלָאָה עֲלֻבוֹנָא
דְּאוֹרִייתָא, דְּצוּוחַת לְקַבְלֵיהוֹן, וְלֹא אֶהְדְּרוּ
אַנְפִּין לְקַבְלָהּ, דְּכִלְהוּ פְּגִימִין בְּכֹלָא, דְּלֹא
יַדְעוּ מְהִימְנוּתָא דְּמְלָפָא עֲלָאָה, וְוִי לוֹן, וְוִי
לְנַפְשָׁהוֹן.

דְּהָא אוֹרִייתָא בִּיה אֶסְהִידַת, וְאִמְרַת (משלי ט) מִי
פָתִי יִסֹר הַנָּה חֶסֶר לִב (ס"א וְאִמְרָה) אֲמַרָה
לוֹ. מַהוֹ חֶסֶר לִב. דְּלִית לִיה מְהִימְנוּתָא, דְּמֵאֵן
דְּלֹא אֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרִייתָא, לָאו בִּיה מְהִימְנוּתָא,
וּפְגִיָם הוּא מְפֵלָא (ס"א וְאִמְרָה) אֲמַרָה לוֹ, אוֹמְרָה
לוֹ מִיבְעִי לִיה, כְּמָה דְּאֵת אֲמַר (תהלים מב) אוֹמְרָה
לֵאל סְלַעִי, מַהוֹ אֲמַרָה. אֶלָּא לֵאכְלֵלָא וּלְאֵתוּסְפָא אוֹרִייתָא דְלַעֲיֵלָא,

סלעי. מה זה אמרה? אלא להכליל ולהוסיף את התורה שלמעלה, שהיא קוראת לו חסר לב, פגום מהאמונה.

שכך שנינו, שכל מי שלא משתדל בתורה, אסור לו להתקרב אליו, להשתתף עמו ולעשות עמו סחורה, וכל שפן ללכת עמו בדרך, שהרי אין בו אמונה. (ועל זה) שנינו, כל אדם שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה, מתחייב בנפשו. כל שפן מי מתחבר בדרך עם מי שאין בו אמונה, שלא מחשיב את כבוד אדונו ואת שלו, שלא חס על נפשו.

רבי יהודה אומר, מי שלא חס על נפשו, איך ישלף נפש כשרה לבנו? אמר רבי אלעזר, תמהני על הדור, והרי הדבר נאמר וכו'. ועל זה כתוב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. אשריהם הצדיקים שמשתדלים בתורה ויודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא, ומקדשים את עצמם בקדשת המלך, ונמצאים קדושים בכל, ומשום כף שולפים רוח של קדש מלמעלה, וכל בניהם הם צדיקי אמת, ונקראים בני המלך, בנים קדושים.

אוי להם לרשעים, שכלם חצופים ומעשיהם חצופים, ומשום כף יורשים בניהם נפש חצופה מצד הטמאה, כמו שכתוב ונטמתם בם. בא להטמא - מטמאים אותו. אל תהיו כסוס כפרד, שהם בעלי זנות (של טמאה) על הכל. אין הבין, שלא ישתדלו אנשים בדרך הזו. שאם כף, כתוב כאן אין הבין, וכתוב שם (ישעיה

ו) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רעים לא ידעו הבין.

דהיא קרייה ליה חסר לב, פגים ממהימנותא. דהכי תנינן, כל מאן דלא אשתדל באורייתא, אסיר למקרב לגביה, לאשתתפא בהדיה, ולמעבד ביה סחורתא, וכל שפן למהך עמיה באורחא. דהא לית ביה מהימנותא. (ועל דא) תנינן כל בר נש דאזיל באורחא, ולית עמיה מלי דאורייתא, אתחייב בנפשיה. כל שפן מאן דאזדווג באורחא, עם מאן דלית ביה מהימנותא, דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה.

רבי יהודה אומר, מאן דלא חס על נפשיה, היך ישלוף נפשא דכשרא לבריה. אמר רבי אלעזר, תוהנא על דרא, והא אתמר מלה וכו'. ועל דא כתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דקודשא בריך הוא, ומקדשי גרמייהו בקדושא דמלכא, ואשתכחו קדישין בכלא, ובגין כן משלפי רוחא דקודשא מלעילא, ובנייהו כלהו זכאי קשוט, ואקרוין בני מלכא בנין קדישין.

וזי להון לרשיעייא, דכלהו חציפין, ועובדייהו חציפין. בגיני כן ירתין בנייהו נפשא חציפא, מסטרא דמסאבא. כמה דכתיב ונטמתם בם, אתא לאסתאבא, מסאבין ליה. אל תהיו כסוס כפרד, דאינון מארי זנותא (פ"א דמסאבותא) על כלא. אין הבין, דלא ישתדלון בני נשא באורחא דא, דאי הכי, פתיב הכא אין הבין, וכתיב התם (ישעיה נ) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רעים לא ידעו הבין. כלומר יהון מזדמנין אינון דאקרוין עזי נפש. מאי טעמא. משום דלא ידעו הבין.

כלומר, יהיו מזדמנים אותם שנקראים עזי נפש. מה הטעם? משום שלא ידעו הבין.

והקמה רועים, מאי (דף פ' ע"ב) רועים, אלין אינון מדברי ומנהגי לבר נש בגיהנם. לא ידעו שבעה, כמה דאת אמר (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב הב. משום כף שהם הב הב, לא ידעו שבעה. כלם לדרכם פנו איש לבצעו מקצהו. שהרי הם תירי הגיהנם. וכל זה מי גרם להם? משום שלא התקדשו בההוא זוגא כמה דאצטריף. ועל דא כתיב, קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. אמר קדשא בריף הוא, מפל שאר עמין לא רעיתי לאדבקא בי, אלא ישראל, דכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים בי, אתון, ולא שאר עמין. (ועל דא כתיב הכא קדוש) בגין כף, (קדושים תהיו דייקא).

קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. רבי יצחק פתח, (ישעיה יח) הוי ארץ צלצל כנפים וגו'. וכי משום שהיא ארץ צלצל כנפים נמצא בה קנטורא, שכתוב הוי ארץ? אלא אמר רבי יצחק, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם ורצה לגלות עמקות מתוך ההסתור, ואור מתוך החשכה, היו כלולים זה עם זה. ומשום כף מתוך החשכה יצא אור, ומתוך ההסתור יצא והתגלה העמק, וזה יצא מזה. שמתוך הטוב יוצא הרע, ומתוך הרחמים יוצא דין, והכל נכלל זה בזה - יצר טוב ויצר הרע, ימין ושמאל, ישראל ושאר העמים, לבן ושחר, והפל תלוי האחד באחד.

למדנו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, כל העולם כלו לא נראה, אלא בעטרה אחת המדבקות (הזוהרת) בקשריו. כשנדון העולם בדין, הוא נדון כליל ברחמים. ואם לא, אין העולם יכול לעמד רגע אחד, והרי בארנו את הדברים, כמו שכתוב (שם כו) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו

והקמה רועים, מאי (דף פ' ע"ב) רועים, אלין אינון מדברי ומנהגי לבר נש בגיהנם. לא ידעו שבעה, כמה דאת אמר (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב הב, בגין כף דאינון הב הב, לא ידעו שבעה. כלם לדרכם פנו איש לבצעו מקצהו. דהא תירי דגיהנם אינון. וכל דא מאן גרים להו. בגין דלא אתקדשו בההוא זוגא כמה דאצטריף. ועל דא כתיב, קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. אמר קדשא בריף הוא, מפל שאר עמין לא רעיתי לאדבקא בי, אלא ישראל, דכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים בי, אתון, ולא שאר עמין. (ועל דא כתיב הכא קדוש) בגין כף, (קדושים תהיו דייקא).

קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. (ויקרא יט) רבי יצחק פתח, (ישעיה יח) הוי ארץ צלצל כנפים וגו'. וכי בגין דהיא ארץ צלצל כנפים, קנטורא ביה אשתכח, דכתיב הוי ארץ. אלא אמר רבי יצחק, בשעתא דקודשא בריף הוא ברא עלמא, ובעא לגלאה עמיקתא מגו מסתרתא, ונהורא מגו חשוכא, הו' פלילן דא בדא, ובגין כף, מגו חשוכא נפק נהורא, ומגו מסתרתא, נפק ואתגלייא עמיקא, ודא נפקא מן דא. דמגו טב, נפיק ביש. ומגו רחמי, נפיק דינא. וכלא אתפליל דא בדא. יצר טוב ויצר רע, ימינא ושמאלא, ישראל ושאר עמין, חורר ואוכם, וכלא חד בחד תליא.

האנא אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, כל עלמא כלהו לא אתחזי, אלא בחד עטירא דקוטפא (ס"א דקוטפא) בקיטרוי. כד אתדן עלמא בדינא כליל ברחמי אתדן. ואי לא, לא יכיל עלמא לקיימא, אפילו רגעא חדא, והא אוקימנא מלי, כמה דכתיב, (ישעיה כו) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל.

ישבי תבל.

וְכַמְדֵנוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָדִין תְּלוּי בְּעוֹלָם וְצָדֵק מִתְעַטֵּר בְּדִינָיו, כְּמָה בְּעָלֵי כְּנָפִים מִתְעוֹרְרִים כְּנֶגֶד בְּעָלֵי הַדִּין הַקָּשָׁה לְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם. פּוֹרְשִׁים כְּנָפִים מֵהִצֵּד הַזֶּה וּמֵהִצֵּד הַזֶּה לְהִשְׁתַּטֵּחַ (לְהִשְׁתַּחֵּחַ) בְּעוֹלָם. אִזּוּ מִתְעוֹרְרוֹת הַכְּנָפִים לְפָרֵשׁ אוֹתָן וּלְהִשְׁאֵב (וּלְהִשְׁתַּחֵּחַ) בְּדִין הַקָּשָׁה, וּמְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם לְהִרְעֵ. אִזּוּ כְּתוּב, הוּא אֶרֶץ צֹלָצֵל כְּנָפִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְאִיתִי בְּנֵי הָעוֹלָם בְּחֻצְפָּה, פָּרֵט לְאוֹתָם צְדִיקֵי הָאֱמֶת. וּמִשׁוּם כֵּן, כְּבִיכּוֹל, הַפֵּל כֵּן נִמְצָא. כֵּן לְהִטָּהֵר - מְסִיעֵין אוֹתוֹ. כֵּן לְהִטָּמֵא - כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ וְנִטְמָתָם כֵּם.

רַבִּי יוֹסִי הֵיךְ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, פִּגְשׁ בּוֹ רַבִּי חֲזִיָּא. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁבְּאַרְוֹ הַחֲבָרִים, שֶׁכְּתוּב בְּעָלֵי (שְׁמוּאֵל א-א) וְלִכְנָן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עָלֵי אִם יִתְכַפֵּר עִוֹן בֵּית עָלֵי וּמִנְחָה עַד עוֹלָם. בְּזָבַח וּמִנְחָה אֵינוֹ מִתְכַפֵּר, אֲבָל מִתְכַפֵּר הוּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה. אֲמַאי. בְּגִין דְּדַבְרֵי תוֹרָה, סִלְקִין עַל כָּל קְרִבְנֵין דְּעָלְמָא. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דְּכִתְיִב, (וּיְקָא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלֶאֱשֵׁם וְלְמִלּוּאִים, שְׁקִיל אוֹרֵייתָא לְקַבִּיל כָּל קְרִבְנֵין דְּעָלְמָא. אָמַר לִיהִ, הֵכִי הוּא וְדָאֵי, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, אָף עַל גַּב דְּאִתְגַּזֵּר עָלֵיהּ עוֹנָשׁ מְלַעִילָא, נִיחָא לִיהִ מְכָל קְרִבְנֵין וְעַלְוֹן, וְהוּא עוֹנָשׁ אִתְקַרַע. (וּבְגִין דְּלַעִי כַּה לְשִׁמְתָה, קְרִישׁא כְּרִיף הוּא אִתְפִּישׁ בְּחֵרִיתָה).

וּבֵּיא רְאָה, הָאָדָם לֹא נִטְהַר לְעוֹלָמִים, אֲלֵא בְּדַבְרֵי תוֹרָה. מִשׁוּם כֵּן דַּבְרֵי תוֹרָה לֹא מְקַבְּלִים טְמָאָה, מִשׁוּם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת (מְשַׁלֵּי א) רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׂרְף וְשָׂקוּי

וְתֵאנָא בְּהֵוֵא זְמַנָּא דְּדִינָא תְּלִיא בְּעָלְמָא, וְצָדֵק אִתְעַטְרָא בְּדִינָיו, כְּמָה מְאָרֵי דְּגַדְפִּין מִתְעָרֵי, לְקַבְּלֵי מְאָרֵי דְּדִינָא קְשִׁיא, לְשִׁלְטָאָה בְּעָלְמָא. פָּרְסִין גַּדְפִּין מֵהִיא סְטָרָא, וּמֵהִיא סְטָרָא, לְאִשְׁתַּחֲחָא (כ"א לְאִשְׁתַּחֲחָא) בְּעָלְמָא. כְּדִין מִתְעָרִין גַּדְפִּין לְמִפְרַס לֹון, וְלֹאִשְׁתַּחֲחָא (כ"א וְלֹאִשְׁתַּחֲחָא) בְּדִינָא קְשִׁיא, וְשִׁאֲטִין בְּעָלְמָא לְאִבְאָשׁא. כְּדִין כְּתִיב, הוּא אֶרֶץ צֹלָצֵל כְּנָפִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲמִינָא בְּנֵי עָלְמָא בְּחֻצְיִפּוֹתָא, בַּר אֵינּוֹן זְכָאֵי קְשׁוּט. וּבְגִין כֵּן, כְּבִיכּוֹל, כָּלֵא הֵכִי אִשְׁתַּכַּח, אִתָּא לְאִתְדַכָּאָה, מְסִיעֵין לִיהִ. אִתָּא לְאִסְתַּחֲבָא, כְּמָה דְּאוּקְיִמְנָא, וְנִטְמָתָם כֵּם.

רַבִּי יוֹסִי הֵוֵא אֲזִיל בְּאוֹרְחָא, פִּגְעַ בֵּיהּ רַבִּי חֲזִיָּא, אָמַר לִיהִ הִיא דְּאוּקְמוּהָ חֲבָרֵיָּא, דְּכִתְיִב בְּעָלֵי, (שְׁמוּאֵל א א) וְלִכְנָן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עָלֵי אִם יִתְכַפֵּר עִוֹן בֵּית עָלֵי בְּזָבַח וּמִנְחָה עַד עוֹלָם. בְּזָבַח וּמִנְחָה אֵינוֹ מִתְכַפֵּר, אֲבָל מִתְכַפֵּר הוּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה. אֲמַאי. בְּגִין דְּדַבְרֵי תוֹרָה, סִלְקִין עַל כָּל קְרִבְנֵין דְּעָלְמָא. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דְּכִתְיִב, (וּיְקָא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלֶאֱשֵׁם וְלְמִלּוּאִים, שְׁקִיל אוֹרֵייתָא לְקַבִּיל כָּל קְרִבְנֵין דְּעָלְמָא. אָמַר לִיהִ, הֵכִי הוּא וְדָאֵי, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, אָף עַל גַּב דְּאִתְגַּזֵּר עָלֵיהּ עוֹנָשׁ מְלַעִילָא, נִיחָא לִיהִ מְכָל קְרִבְנֵין וְעַלְוֹן, וְהוּא עוֹנָשׁ אִתְקַרַע. (וּבְגִין דְּלַעִי כַּה לְשִׁמְתָה, קְרִישׁא כְּרִיף הוּא אִתְפִּישׁ בְּחֵרִיתָה).

וְתֵא חֲזִי, לֹא אִתְדַכֵּי בַר נֶשׁ לְעָלְמִין, אֲלֵא בְּמִלִּין דְּאוֹרֵייתָא. בְּגִינֵי כֵּן מְלִין דְּאוֹרֵייתָא לֹא מְקַבְּלִין טוּמְאָה, בְּגִין דְּאִיהִי (מְשַׁלֵּי א) קְיִימָא לְדַכָּאָה לְאִלִּין מְסַאֲבִי, וְאִסְוֹתָא בְּאוֹרֵייתָא אִשְׁתַּכַּח. דְּכִתְיִב, רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׂרְף לְטַהֵר אֶת אֵלוֹ הַטְּמָאִים, וְהִרְפוּאָה נִמְצָאָה בְּתוֹרָה, שֶׁכְּתוּב

לְעֲצֻמוֹתֶיךָ. וְהִטְהַרְהָ נִמְצָאת
בַּתּוֹרָה, שְׁפָתוֹב (תהלים יט) יִרְאת ה'
טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד. מִה זֶה
עוֹמֶדֶת לְעַד? שְׁעוֹמֶדֶת תָּמִיד
בְּאוֹתָהּ טְהוֹרָה, וְלֹא זֶזָה מִמֶּנָּה
לְעוֹלָמִים.

אָמַר לוֹ, יִרְאת ה' כְּתוֹב, וְלֹא
תוֹרָה. אָמַר לוֹ, כִּי הוּא וַדָּאִי,
שְׁתַּרְי הַתּוֹרָה בְּאֵה מִצַּד הַגְּבוּרָה.
אָמַר לוֹ, וּמִשָּׁם יֵצֵא? מִכָּאן
יֵצֵא! שְׁפָתוֹב רֵאשִׁית חֲכָמָה
יִרְאת ה', וְכְתוֹב יִרְאת ה' טְהוֹרָה.
וְתוֹרָה נִקְרָאת קִדְשָׁה, שְׁפָתוֹב כִּי
קִדּוּשׁ אֲנִי ה', וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא
הַשֵּׁם הַקִּדּוּשׁ הַעֲלִיּוֹן. וְעַל כֵּן, מִי
שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בִּה נְטוּר, וְאַחַר כֵּן
מִתְקַדֵּשׁ, שְׁפָתוֹב קִדְשִׁים תִּהְיֶה.
לֹא כְּתוֹב קִדְשִׁים הֵיוּ, אֲלֵא תִהְיֶה,
תִּהְיֶה וַדָּאִי. אָמַר לוֹ, כִּי הוּא,
וּמִקְרָא כְּתוֹב, (שְׁמוֹת יט) וְאַתֶּם תִּהְיֶה
לִי מִמְּלַכַת כְּהֹנִים וְגוֹי קִדּוּשׁ,
וְכְתוֹב אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגו'.

לְמַדְנֵנוּ, קִדְשַׁת הַתּוֹרָה קִדְשָׁה
שְׁעוֹלָה עַל כָּל הַקִּדְשׁוֹת.
וְהַקִּדְשָׁה שֶׁל הַחֲכָמָה הַנִּסְתָּרֶת
עוֹלָה עַל הַכֹּל. אָמַר לוֹ, אֵינן תּוֹרָה
בְּלִי חֲכָמָה, וְאֵינן חֲכָמָה בְּלִי
תּוֹרָה, וְהַכֹּל הוּא בְּדִרְגָּה אַחַת
וְהַכֹּל אַחֵד. אֲלֵא תּוֹרָה נִמְצָאת
עִם הַחֲכָמָה הַעֲלִיּוֹנָה, וּבִהּ הִיא
עוֹמֶדֶת, וּבִהּ נִשְׁעוּ שְׂרָשֵׁיָהּ מִכָּל
הַצְּדָדִים.

בְּעוֹד שֶׁהֵיוּ הוֹלְכִים מִצָּאוּ אִישׁ
אֶחָד בְּלִקִּיטַת עֲצִים (בְּלִקִּיטַת יָרְעִים)
רְכוּב עַל סוּסוֹ. הִשְׁמִיט יָדוֹ לְעֶנְף
אֶחָד שֶׁל הָאֵילָן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְהַתְקַדְשָׁתֶם וְהִיִּיתֶם
קִדְשִׁים. אָדָם מִקְדֵּשׁ עֲצָמוֹ
מִלְמַטָּה - מִקְדְּשִׁים אוֹתוֹ
מִלְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב קִדְשִׁים
תִּהְיֶה כִּי קִדּוּשׁ אֲנִי ה'.

שָׁנָה רַבִּי אַבָּא, הִפְרָשָׁה הַזֶּה הִיא
כְּלָלָה שֶׁל תּוֹרָה, וְחוֹתֶם הָאֵמֶת
שֶׁל הַחוֹתֶמֶת הִיא. בְּפִרְשָׁה זֶה

וְשִׁקּוּי לְעֲצֻמוֹתֶיךָ. וְדְכִיּוֹתָא אֲשַׁתְּכַח
בְּאוֹרֵיִיתָא, דְכְּתִיב, (תהלים יט) יִרְאת יי' טְהוֹרָה
עוֹמֶדֶת לְעַד. מֵאֵי עוֹמֶדֶת לְעַד. דְּקִיִּמָּא תְדִירָא
בְּהֵוָה דְכִיּוֹתָא, וְלֹא אֲתַעְדִּי מִנִּיה לְעַלְמִין.

אָמַר לִיה יִרְאת יי' כְּתִיב, וְלֹא תוֹרָה. אָמַר
לִיה, הֲכִי הוּא וַדָּאִי, דְּהָא אוֹרֵיִיתָא
מִסְטָרָא דְגְבוּרָה קָא אֲתֵיִיא. אָמַר לִיה, וּמִהֲתֶם
נְפָקָא, מִהֲכָא נְפָקָא, דְכְּתִיב, (תהלים קיא) רֵאשִׁית
חֲכָמָה יִרְאת יי', וְכְתִיב יִרְאת יי' טְהוֹרָה.

וְאוֹרֵיִיתָא קִדְשָׁה אֲתַקְרִי, דְכְּתִיב כִּי קִדּוּשׁ אֲנִי
יי', וְדָא אוֹרֵיִיתָא, דְּהִיא שְׁמָא
קִדְשָׁה עֲלָאָה. וְעַל דָּא, (דף פ"א ע"א) מָאן
דְּאֲשַׁתְּדַל בִּיה אֲתַדְכִּי, וְלִבְתַּר אֲתַקְדֵּשׁ, דְכְּתִיב
קִדְשִׁים תִּהְיֶה, קִדְשִׁים הֵיוּ לָא כְּתִיב, אֲלֵא
תִהְיֶה. תִּהְיֶה וַדָּאִי. אָמַר לִיה הֲכִי הוּא, וּמִקְרָא
כְּתִיב, (שְׁמוֹת יט) וְאַתֶּם תִּהְיֶה לִי מִמְּלַכַת כְּהֹנִים
וְגוֹי קִדּוּשׁ, וְכְתִיב אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגו'.

תְּאֵנָא, קִדְשָׁה דְאוֹרֵיִיתָא, קִדְשָׁה דְסְלִיקַת עַל
כָּל קִדְוִשִׁין. וְקִדְוִשָׁה דְחֲכָמָתָא עֲלָאָה
סְתִימָא, סְלִקָא עַל כָּלָא. אָמַר לִיה לָאו
אוֹרֵיִיתָא בְּלֵא חֲכָמָתָא, וְלָאו חֲכָמָתָא בְּלֵא
אוֹרֵיִיתָא, וְכָלָא בְּחַד דְרִגָּא הוּא, וְכָלָא חַד,
אֲלֵא אוֹרֵיִיתָא בְּחֲכָמָה עֲלָאָה אֲשַׁתְּכַחַת, וּבִהּ
קִיִּמָּא, וּבִהּ אֲתַנְטְעוּ שְׂרָשֵׁיָהּ מִכָּל סְטָרִין.

עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, אֲשַׁפְּחוּ חַד בַּר נֶשׁ, בְּלִקִּינְטָא
דְּקוֹסְטָא, (ס"א בְּלִקִּינְטָא דְקוֹסְטָא) רְכִיב עַל סוּסָא,
אֲשַׁמִּיט יָדוֹי לְחַד עֲנַפָּא דְאֵילָנָא. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, הָאִי הוּא דְכְּתִיב וְהַתְקַדְשָׁתֶם וְהִיִּיתֶם
קִדְשִׁים. אָדָם מִקְדֵּשׁ עֲצָמוֹ מִלְמַטָּה, מִקְדְּשִׁין
אוֹתוֹ מִלְמַעְלָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, קִדְשִׁים
תִּהְיֶה כִּי קִדּוּשׁ אֲנִי יי'.

תְּאֵנִי רַבִּי אַבָּא, פְּרָשָׁתָא דָּא כְּלָלָא דְאוֹרֵיִיתָא
הִיא, וְחוֹתֶמָא דְקוֹשְׁטָא דְגוֹשְׁפִּנְקָא הִיא.

התחדשו סודות עליונים של התורה בעשר אמירות, וגזרות וענשים, ומצוות עליונות, שכשמיגיעים לפרשה הזו היו שמחים.

אמר רבי אבא, מה הטעם שפרשת עריות ופרשת קדשים תהיו סמוכות זו לזו? אלא כף למדנו, כל מי שנשמר מן העריות הללו, ודאי שנעשה בקדשה. וכל שכן אם מתקדש בקדשת רבנו, ויהי העירו החברים.

מתי היא עונתם של כלם שיתקדש אדם? בא ראה, מי שרוצה להתקדש ברצון רבנו, אל ישמש אלא מחצות הלילה ואילך, או בחצות הלילה. שהרי באותה השעה הקדוש ברוך הוא נמצא בגן עדן, והקדשה העליונה מתעוררת, ואז השעה להתקדש. זה לשאר בני האדם, תלמידי חכמים שיודעים את דרכי התורה, בחצות הלילה שעתם לעמד ולעסק בתורה, להזדווג עם כנסת ישראל, לשבח את השם הקדוש, את המלך הקדוש.

בריר שבת, שנמצא הרצון של הכל, הזיווג שלהם באותה שעה להוציא את רצונו של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, כמו שנאמר שכתוב, (דברים יד) בני אדם לה' אלהיכם. ואלה נקראים קדושים, שכתוב קדשים תהיו פי קדוש אני ה'. וכתוב (תהלים א) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.

קדשים תהיו. רבי אבא פתח, (שמואל ב-ז) ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ. בא ראה, בכל עמי העולם לא רצה הקדוש ברוך הוא בהם, פרט לישראל בלבדם,

קדושים תהיו, רבי אבא פתח, (שמואל ב ז) ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ, תא חזי, בכל עמין דעלמא, לא אתרעי בהו קדשא בריך הוא, בר פישראל בלחודייהו, ועבד לון עמא יחידאה בעלמא, וקרא לון גוי אחד פשמיה. ואעטר לון בכמה

בפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא, בעשר אמירן, וגזרין ועונשין, ופקודין עלאין, דכד מטאן חברייא לפרשתא דא, הוו חדאן. אמר רבי אבא, מאי טעמא פרשתא דעריות, ופרשתא דקדושים תהיו, סמוכין דא לדא. אלא הכי תאנא, כל מאן דאסתמר מאלין עריין, בקדושה אתעביד ודאי. וכל שכן אי אתקדש בקדושה דמאריה. והא אתערו חברייא.

אימתי עונתן דכלא, לאתקדש בר נש. תא חזי, מאן דבעי לאתקדשא ברעותא דמאריה, לא לישמש אלא מפלגות ליליא ואילך, או בפלגות ליליא. דהא בההיא שעתא, קדשא בריך הוא אשתכח בגנתא דעדן, וקדושה עלאה אתער, וכדין שעתא היא לאתקדשא. האי לשאר בני נשא, תלמידי חכמים דיידעין אורחוי דאורייתא, בפלגות ליליא שעתא דלהון למיקם למלעי באורייתא, לאזדווגא בכנסת ישראל, לשבחא לשמא קדישא, למלכא קדישא.

בריליא דשבתא, דרעותא דכלא אשתכח, זווגא דלהון בההיא שעתא. לאפקא רעותא דקודשא בריך הוא וכנסת ישראל, כמה דאתמר דכתיב, (דברים יד) בני אדם לה' אלהיכם. ואלין אקרון קדישין, דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. וכתיב (תהלים א) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.

קדושים תהיו, רבי אבא פתח, (שמואל ב ז) ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ, תא חזי, בכל עמין דעלמא, לא אתרעי בהו קדשא בריך הוא, בר פישראל בלחודייהו, ועבד לון עמא יחידאה בעלמא, וקרא לון גוי אחד פשמיה. ואעטר לון בכמה

ועשה אותם עם יחיד בעולם, וקרא להם גוי אחד בשמו, ועטר אותם בכמה עטרות וכמה מצוות להתעטר בהן. ועל כן תפלין של ראש ותפלין של זרוע שיתעטר בהן בן אדם כמו שלמעלה, ולהמצא אחד שלם בכל.

ובאותה שעה שמתעטר בהן אדם ומתקדש בהן, נעשה שלם ונקרא אחד, שלא נקרא אחד אלא כשהוא שלם. ומי שפגום, לא נקרא אחד. ועל כן הקדוש ברוך הוא נקרא אחד - בשלמות הכל, בשלמות האבות, בשלמות של כנסת ישראל. משום כך ישראל למטה נקראים אחד. שפאשר מניח אדם תפלין ומתכסה בכסוי של מצוה, אזי הוא מתעטר בעטרות קדושות כמו שלמעלה, ונקרא אחד.

ומשום כך, יבא אחד וישתדל עם אחד. הקדוש ברוך הוא הוא אחד וישתדל עם אחד, שיהי אין מלך משתדל אלא במה שראוי לו. ומשום כך כתוב, והוא באחד ומי ישיבנו, אין הקדוש ברוך הוא שורה ולא נמצא אלא באחד. באחד? ! אחד צריך להיות! אלא במי שמתקן בקדשה עליונה להיות אחד, אז הוא שורה באחד, ולא במקום אחר.

ומתי נקרא אדם אחד? בשעה שנמצא זכר ונקבה, ומתקדש בקדשה (בעטרה) עליונה, ומתכונן להתקדש. ובא ראה, בזמן שנמצא אדם בזווג אחד זכר ונקבה ומתכונן להתקדש פראוי, אז הוא שלם, ונקרא אחד בלי פגם.

משום כך צריך אדם לשמח את אשתו באותה שעה, לזמן אותה ברצון אחד עמו. ויתכונן שניהם כאחד לאותו הדבר. וכשנמצאים זה בזה ברצון אחד. ובגוף - כמו

עטרין, וכמה פקודין, לאתעטרא בהו. ועל דא תפילין דרישא ותפילין דדרועא, לאתעטרא בהו בר נש כגוונא דלעילא. ולאשתתקא חד שלים בכלא.

ובההיא שעתא דאתעטר בהו בר נש, ואתקדש בהו, אתעביד שלים, ואקרי אחד, דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים. ומאן דפגים, לא אקרי אחד. ועל דא קדשא בריך הוא אקרי אחד, בשלימו דכלא, בשלימו דאבהו, בשלימו דכנסת ישראל. בגין כך ישראל לתתא אקרון אחד. דכד בר נש אנח תפילין, ואתתפי בכסוייא דמצוה, כדין אתעטר בעטרין קדישין כגוונא דלעילא, ואקרי אחד.

ובגין כך, לייתי אחד, וישתדל באחד. קדשא בריך הוא דאיהו אחד, וישתדל באחד. דהא לית מלכא משתדל, אלא במאי דאתחזי ליה. ובגין כך פתיב, (איוב כג) והוא באחד ומי ישיבנו, לא שארי קדשא בריך הוא ולא אשתכח אלא באחד. באחד, אחד מיבעי ליה אלא במאן דאתתקן בקדושא עלאה למהוי חד. כדין הוא שריא באחד, ולא באתר אתרא. ואימתי אקרי בר נש אחד. בשעתא דאשתכח דכר ונוקבא, ואתקדש בקדושה (פ"א בעטרו) עלאה, ואתפון לאתקדשא. ותא חזי, בזמנא (דף פ"א ע"ב) דאשתכח בר נש בזווגא חד דכר ונוקבא, ואתפון לאתקדשא פדקא יאות. כדין הוא שלים, ואקרי אחד בלא פגיומו.

בגין כך, בעי בר נש למחדי לאתתיה בההיא שעתא, לזמנא לה ברעותא חדא עמיה. ויתפונון תרווייהו כחד לההיא מלה. וכד משתפחי תרווייהו כחד, כדין כלא חד בנפשא שניהם כאחד, אזי הכל אחד בנפש ובגוף. בנפש - להדבק

ש'למדנו ש'אדם שלא נשא הוא כמי ש'נחלק, וכלש'מתחברים ז'כר ונקבה, אז נ'עשים גוף אחד. נמצא שהם נפש אחת וגוף אחד, ונקרא אדם אחד. אז הקדוש ברוך הוא שורה באחד, ומפקיד רוח של קדשה באותו אחד.

ואלו נקראים בנים של הקדוש ברוך הוא, כמו ש'נאמר. ומשום כך קדשים תהיו כי קדוש אני ה'. אש'ריהם יש'ראל שלא באר הדבר הזה במקום אחר, אלא בו ממש, ש'פתיב פי קדוש אני ה', כדי להדבק בו ולא באחר. ועל כן קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו וגו'. הרי ש'נינו ש'פרשה זו היא הפלל של התורה. מקיש יראת אב ואם לשבתותי. אלא אמר רבי יוסי, הפל אחד. מי שירא מזה, שומר את זה.

איש אמו, מה הטעם הקדים אמו לאביו ביראה? כמו ש'בארוה. אבל האם שאין רשות בידיה כל כך כמו אביו, (אבל באיראה אמו - זו כנסת ישראל, ומשום שבה שורה היראה והיא נקראת יראת ה') הקדים את יראתה.

רבי יצחק אמר, מה פתוב למעלה? קדשים תהיו. בא אדם להתקדש עם אשתו כאחד, ממי הוא יותר ש'בח באותה קדשה? הנה אומר מהנקבה. משום כך איש אמו ואביו תיראו.

רבי יהודה אמר, איש אמו ואביו תיראו, כגון זה (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. ובמקום אחר הקדים שמים לארץ. אלא להראות ש'שניהם כאחד נ'עשו. אף כאן הקדים אם לאב, ובמקום אחר הקדים אב לאם, להראות ש'שניהם כאחד השתדלו בו.

אימא דלית רשו בידהא כל כף פאביו (ס"א אבל תא חוי אמו דא כנסת ישראל ובגין דבה ש'רא יראה ואיהו יראת ה' אתקרי) אקדים דחילו דילה.

רבי יצחק אמר, מה כתיב לעילא, קדושים תהיו. אתי בר נש לאתקדשא באתתיה פחד. ממאן הוא ש'בחא יתיר בההיא קדשה. הוי אימא מנוקבא. בגין כף איש אמו ואביו תיראו.

רבי יהודה אמר, איש אמו ואביו תיראו, פהאי גוונא, (בראשית ב) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. ובאתר אתרא, אקדים שמים לארץ. אלא לאחזאה דתרווייהו כחדא אתעבידו. אוף הכא אקדים אימא לאבא, ובאתר אתרא אקדים אבא לאימא, לאחזאה דתרווייהו כחדא אשתדלו ביה.

ובגופא. בנפשא: לאדבקה דא בדא ברעותא חדא. ובגופא: כמה דאוליפנא דבר נש דלא נסיב, הוא כמאן דאתפליג, וכד מתחברין דבר ונוקבא, פדין אתעבידו חד גופא. אשתכח דאינהו חד נפשא, וחד גופא, ואקרי בר נש אחד. פדין קדשא בריין הוא שארי באחד, ואפקיד רוחא דקדושה בההוא אחד.

ואלין אקרון בנין דקודשא בריין הוא, כמה דאתמר. ובגייני כף קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. זפאין אינון ישראל דלא אוקים מלה דא באתר אתרא, אלא ביה ממש, דכתיב פי קדוש אני יי'. בגין לאתדבקה ביה, ולא באתרא. ועל דא קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם.

איש אמו ואביו תיראו וגו'. (ויקרא יט) הא תנינן, דפרשתא דא כללא דאורייתא. מקיש דחילו דאבא ואימא לשבתותי. אלא אמר רבי יוסי, פלא חד, מאן דדחיל מהאי, נטיר להאי. איש אמו, אקדים אמו לאביו בדחילו מאי טעמא. כמה דאוקמוה. אבל

אימא דלית רשו בידהא כל כף פאביו (ס"א אבל תא חוי אמו דא כנסת ישראל ובגין דבה ש'רא יראה ואיהו יראת ה' אתקרי) אקדים דחילו דילה.

רבי יצחק אמר, מה כתיב לעילא, קדושים תהיו. אתי בר נש לאתקדשא באתתיה פחד. ממאן הוא ש'בחא יתיר בההיא קדשה. הוי אימא מנוקבא. בגין כף איש אמו ואביו תיראו.

רבי יהודה אמר, איש אמו ואביו תיראו, פהאי גוונא, (בראשית ב) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. ובאתר אתרא, אקדים שמים לארץ. אלא לאחזאה דתרווייהו כחדא אתעבידו. אוף הכא אקדים אימא לאבא, ובאתר אתרא אקדים אבא לאימא, לאחזאה דתרווייהו כחדא אשתדלו ביה.

וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. זֶה שְׁקוּל לְזוֹ, וְהַכֹּל כְּאֶחָד נִשְׁקָל בְּמִשְׁקַל אֶחָד, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת לז) וְשִׁמְרֹתֶם אֶת הַשְּׁבֻת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם, וְכָתוּב (ויקרא כו) זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבֻת לְקַדְּשׁוֹ. אֲלֵא אֶחָד לְאָב, וְאֶחָד לְאֵם. כְּתוּב כְּאֵן, אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. וְכָתוּב שָׁם, אֶת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ. מֵהוּ מִקְדָּשֵׁי? כְּמִשְׁמְעוּ. עוֹד מִקְדָּשֵׁי - אֵלֹו אוֹתָם שְׁמִקְדָּשִׁים עֲצָמָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. כְּמוֹ זֶה, (יחזקאל ט) וּמִמִּקְדָּשֵׁי תִחַלּוּ. אֵל תִּקְרִי מִמִּקְדָּשֵׁי אֲלֵא מִמִּקְדָּשֵׁי. מֵה לְמַעַלָּה מִמִּקְדָּשֵׁי, אֵף כְּאֵן מִמִּקְדָּשֵׁי, שְׁהֵם הָאֵב וְהָאֵם.

אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁנֹדְבָקִים בּוֹ בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, (הֵם וְלֹא אֲמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת) וּמִשׁוֹם שְׁנֹדְבָקִים בּוֹ בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּלָם נִדְבָקִים כְּאֶחָד זֶה עִם זֶה.

בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שְׁאֲדָם מִקְדָּשׁ לְמִטָּה, כְּמוֹ הַחֲבָרִים שְׁמִקְדָּשִׁים אֶת עֲצָמָם מִשְׁבֻּת לְשְׁבֻת, בְּשַׁעַת שְׁהַוּוּג הַעֲלִיּוֹן נִמְצָא, שְׁהָרִי בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעַת נִמְצָא הַרְצוֹן וְהַבְּרָכָה מִזְדַּמְנָת, אֲזוֹ כְּלָם נִדְבָקִים כְּאֶחָד - הַנֶּפֶשׁ שֶׁל שְׁבֻת, וְהַגּוּף שְׁמִזְדַּמְנָן בְּשְׁבֻת. וְעַל זֶה כְּתוּב אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, שְׁהֵם זְוּוּג אֶחָד כְּגוּף בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעַת לְהַתְקַדֵּשׁ.

השלמה מההשממות סימן ב'

שְׁמֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבֻת, הַהוּא בְּמִדָּה שְׁבִיעִית נֶאֱמַר, שְׁכָתוּב אֶת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ. מֵה זֶה מִדָּה שְׁבִיעִית? הִנֵּה אוֹמַר, זֶה מִדַּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמֵה הַטַּעַם אָמַר שְׁבֻתוֹתֵי וְלֹא אָמַר שְׁבֻתִי?

וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ, שְׁקוּל דָּא לְדָא, וְכָלָא כְּחֶדָא אֲתַקְלוּ בְּמִתְקַלָּא חַד. דְּכָתִיב, (שְׁמוֹת לא) וְשִׁמְרֹתֶם אֶת הַשְּׁבֻת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם, וְכָתִיב (שְׁמוֹת כ) זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבֻת לְקַדְּשׁוֹ. אֲלֵא חַד לְאָבָא, וְחַד לְאִימָא. כְּתִיב הָכָא אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. וְכָתִיב הָתָם (ויקרא כו) אֶת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ. מֵהוּ מִקְדָּשֵׁי. (דף פ"ב ע"א) כְּמִשְׁמְעוּ. תּוֹ מִקְדָּשֵׁי אֵלִינִן אֵינּוֹן דְּמִקְדָּשֵׁי גְרַמְיִיהוּ בְּהֵהִיא שְׁעַתָּא. כְּגוּוֹנָא דָּא, (יחזקאל ט) וּמִמִּקְדָּשֵׁי תִחַלּוּ. אֵל תִּקְרִי מִמִּקְדָּשֵׁי, אֲלֵא מִמִּקְדָּשֵׁי. מֵה לְהֵלֶן מִמִּקְדָּשֵׁי, אֵף כְּאֵן מִמִּקְדָּשֵׁי, דְּאֵינּוֹן אָבָא וְאִימָא.

אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. (ויקרא יט) רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתִיב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיְי' וְגו'. זְכָאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּמִתְדַבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, (אֵינּוֹן וְלֹא אוֹמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת) וּבְגִין דְּאֵינּוֹן מִתְדַבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, כְּלָא אֲתַדְבְּקוּ כְּחֶדָא דָּא בְּדָא.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּבַר נֶשׁ מִקְדָּשׁ לְתַתָּא, כְּגוּן חֲבַרְיָא דְּמִקְדָּשֵׁי גְרַמְיִיהוּ מִשְׁבֻּת לְשְׁבֻת, בְּשַׁעַתָּא דְּזוּוּגָא עַלָּא אֲשַׁתְּכַח, דְּהָא בְּהֵהִיא שְׁעַתָּא רַעוּא אֲשַׁתְּכַח, וּבְרַכְתָּא אֲזַדְמַנַּת. כְּדִין מִתְדַבְּקִין כְּלָהוּ כְּחַד, נִפְשָׁא דְשְׁבֻת, וְגוּפָא דְאֲזַדְמַן בְּשְׁבֻת. וְעַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דְּאֵינּוֹן זְוּוּגָא חַד בְּגוּפָא, בְּהֵהִיא שְׁעַתָּא דְאֲתַקְדָּשָׁא.

השלמה מההשממות (סימן ב)

שְׁמֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבֻת, הַהוּא בְּמִדָּה שְׁבִיעִית נֶאֱמַר דְּכָתִיב, אֶת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ, מָאי נִיהוּ מִדָּה שְׁבִיעִית הָיִי אוֹמַר זֶה מִדַּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָאי טַעַמָּא אָמַר שְׁבֻתוֹתֵי וְלֹא אָמַר שְׁבֻתִי.

מוֹשֵׁר לְמַה הַדְּבָר דּוֹמָה, לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ אִשָּׁה נְאֻה, וְכָל שְׂבוּעַ וְשְׂבוּעַ מִזְמִינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ. וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נְאִים וְאוֹהֲבִים, וְאָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְכֵן הוּא, שְׂמַחוּ גַם אַתֶּם בְּיוֹם שְׂמַחְתִּי, כִּי אֲנִי בְּשַׁלְּכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְגַם אַתֶּם הִדְרֹו אוֹתִי. וּמֵאֵי טַעֲמָא זְכוֹר וְשְׂמוֹר. זְכוֹר לְזָכַר וְשְׂמוֹר לְכַלֵּה. וּמֵאֵי טַעֲמָא וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ, שְׂמְרוּ עֲצֻמְכֶם מִן הַהֲרָהוּר, כִּי מִקְדָּשֵׁי קְדוֹשׁ הוּא. לְמַה, כִּי אֲנִי יֵי בְּכָל צַד. (עַד כַּאן מֵהַשְּׂמִטוֹת).

מוֹשֵׁר לְמַה הַדְּבָר דּוֹמָה? לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ אִשָּׁה נְאֻה, וְכָל שְׂבוּעַ מִזְמִינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נְאִים וְאוֹהֲבִים, וְאָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְכֵן הוּא, שְׂמַחוּ גַם אַתֶּם בְּיוֹם שְׂמַחְתִּי, כִּי אֲנִי בְּשַׁלְּכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְגַם אַתֶּם הִדְרֹו אוֹתִי. וּמַה הַטַּעַם זְכוֹר וְשְׂמוֹר? זְכוֹר לְזָכַר, וְשְׂמוֹר לְכַלֵּה. וּמַה הַטַּעַם וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ? שְׂמְרוּ עֲצֻמְכֶם מִן הַהֲרָהוּר, כִּי מִקְדָּשֵׁי קְדוֹשׁ הוּא, לְמַה? כִּי אֲנִי ה' בְּכָל צַד:

(ע"כ ממהשמטות).

וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ - זוֹ שַׁבַּת הָעֲלִיּוֹנָה וְשַׁבַּת הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן מְזֻמְנוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ לְאוֹתוֹ הַגּוֹף מְאוֹתוֹ הַזּוּיָג הָעֲלִיּוֹן. וְעַל כֵּן, וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ - שְׁנַיִם, וְהַכֵּל נִדְבֵק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרִי חִלַּקְם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

דְּבַר אַחַר וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ - לְהַזְהִיר אֶת אוֹתָם שְׂמַחְכִּים לְזוּיָגָם מִשַּׁבַּת לְשַׁבַּת, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, כְּמוֹ שַׁבְּתוֹב, (ישעיה נב) לְסַרְיִסִים אֲשֶׁר יִשְׂמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי. מִי הֵם הַסַּרְיִסִים? אֵלּוֹ אוֹתָם הַחֲבָרִים שְׂמַסְרִסִים אֶת עֲצָמָם כֹּל שְׂאֵר הַיָּמִים כְּדֵי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהֵם מַחְכִּים מִשַּׁבַּת לְשַׁבַּת. זֶהוּ שַׁבְּתוֹב אֲשֶׁר יִשְׂמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (בראשית טו) וְאָבִיו שְׂמַר אֶת הַדְּבָר, וּמִשׁוּם כֵּן - וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ - זֶה הַגּוֹף. וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ - זוֹ הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֵּל נִדְבֵק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרִי חִלַּקְם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

רְעִיָא מְהִימְנָא

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ. מִצְוָה זוֹ שְׂקוּלָה זוֹ לְזוֹ. שְׂקוּל כְּפוּד אָב וְאָם לְכַבוֹד הַשַּׁבַּת. לְאָב הַקְּדִים כְּבוֹד, וְזֶהוּ שְׂאֲמַר הַכְּתוּב (מלאכי א) וְאָם אָב אֲנִי אִיהַ כְּבוֹדִי וְאָם אֲדוֹנִים אֲנִי אִיהַ מוֹרְאִי. כְּבוֹדִי

וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ. דָּא שַׁבַּת עֲלֻיָּה וְשַׁבַּת תַּחְתָּיָה, דְּאִינּוֹן מְזֻמְנֵי לְנַפְשָׁא בְּהֵוֹא גּוּפָא, מֵהֵוֹא זּוּיָגָא עֲלֻיָּה. וְעַל דָּא וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ, תִּירֵי וְכֻלָּא אַתְּדַבֵּק דָּא בְּדָא, זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

דְּבַר אַחַר וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ, לְאַזְהָרָה לְאִינּוֹן דְּמַחְכֵן לְזוּיָגֵיהוּ מִשַּׁבַּת לְשַׁבַּת, וְהָא אוֹקִימְנָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה נב) לְסַרְיִסִים אֲשֶׁר יִשְׂמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי. מֵאֵן סַרְיִסִים. אֵלּוּן אִינּוֹן חֲבָרִיָּא דְּמַסְרִסֵן גְּרַמִּיָּהוּ כָּל שְׂאֵר יוֹמִין, בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵיָּתָא. וְאִינּוֹן מַחְכָּאֵן מִשַּׁבַּת לְשַׁבַּת. הָדָא הוּא דְכְּתִיב אֲשֶׁר יִשְׂמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי, כְּמָה דְאֵת אָמַר (בראשית לו) וְאָבִיו שְׂמַר אֶת הַדְּבָר. וּבְגִין כֵּן וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ. אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דָּא גּוּפָא. וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ, דָּא נַפְשָׁא. וְכֻלָּא אַתְּדַבֵּק דָּא בְּדָא. זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

רעיא מהימנא

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאַתְּ שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׂמְרוּ. פְּקוּדָא דָּא, שְׂקוּל דָּא לְדָא. שְׂקוּל יְקָרָא דְאָב וְאָם, לְיִקְרָא דְשַׁבַּת. לְאָפָא אֶקְדִים כְּבוֹד, וְהָאִי אִיהוּ דְאָמַר קָרָא, (מלאכי א) וְזֶהוּ שְׂאֲמַר הַכְּתוּב (מלאכי א) וְאָם אָב אֲנִי אִיהַ כְּבוֹדִי וְאָם אֲדוֹנִים אֲנִי אִיהַ מוֹרְאִי. כְּבוֹדִי

עולה כחשבון עשר אמירות,
ול"ב אלהים של מעשה
בראשית.

ובכ"ד מקום (משלי א) כבוד חכמים
ינחלו, ופרשה רבותינו, אין
כבוד אלא תורה. משום שהם
ל"ב אלהים של תורה, הפכוד
שלו. ואלו (הם) החכמים של
התורה, חכמים בחכמה יורשים
את הפכוד הזה ולא טפשים,
שעליהם נאמר וכסילים מרים
קלון. ומנין לנו שמי שאינו מכיר
את התורה נקרא כסיל? שפתוב
(תהלים צב) וכסיל לא יבין את זאת.
ואין זאת אלא תורה, שפתוב
(דברים ד) וזאת התורה אשר שם
משה.

רועה הנאמן, משום שחלוש
אפה פתחתי את הפרשה במצוות
הללו, להיות לך מעט לעזר.
התחזק בך, שהרי המצוות של
הישיבות באים אליך, במצוה
אחר זו, שהיא מצוה להעמיד
עליך מלך למעלה. והקדוש ברוך
הוא יעמיד אותך מלך בעליונים
ובפתחונים בדיוקנו, משום
שרבותינו מהישיבה, עליהם
שכינה ותחוננה. והקדוש ברוך
הוא מלך באמצע, אוחז
בעליונים ובפתחונים. כן אתה
תהיה בדיוקנו, הבן שלו, עמד
לכבוד המלך.

עמד הרועה הנאמן, והרים נדיו
למעלה ואמר: יהי רצונך, עלת
העלות, שאתה מתעלה מעלוי
לעלוי, עד אין עלוי, אלא שאתה
מעל לכל עלוי, (למח) לי כח לעשות
את רצונך בדרגותיך, שהן אב
ואם, ואני הבן שלהם, וביחוד
שליך שניהם אחד. ואתה השנית
את יראת אב ואם ליראתך, אחר שאתה באמצע, אחד ולא שנים, בלי שתפוח, אף על גב שהם
בשתפות שלך, אבל אתה אחד בלי שתפות של שני. ומשום זה נאמר בך, ואין אלהים עמדי.
תן לי כח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו,

ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי.
כבודי סליק בחושבון עשר אמירן, ול"ב אלהים דעובדא
דבראשית.

ובכל אתר (משלי ג) כבוד חכמים ינחלו, ואוקמוה רבנן,
אין כבוד אלא תורה. בגין דאינון ל"ב אלהים
דתורה, יקרא דיליה. ואלין (אינון) חכמים דאורייתא,
חכמים בחכמה, ירתין האי כבוד ולא טפשי, דעליהו
אתמר, (משלי ג) וכסילים מרים קלון. ומנלן דמאן דלא
ידע באורייתא אקרי כסיל, דכתיב, (תהלים צב) וכסיל לא
יבין את זאת. ואין זאת, אלא תורה, דכתיב, (דברים ד)
וזאת התורה אשר שם משה.

רעיא מהימנא. בגין דחלישתא, פתחנא לפרשתא באלין
פקודין, למהוי מעט עזר לך. אתתקף בך, דהא
משריין דמתיבתאן אתאן לגבך, בפקודא בתר דא, דאיהו
פקודא להעמיד עליך מלך לעילא. וקודשא בריך הוא
יוקים לך מלך בעלאין ותמאין בדיוקניה. בגין דרבנן
דמתיבתא, עליהו שכנתא עלאה ותתאה. וקודשא בריך
הוא מלך באמצעיתא, אחיד בעלאין ותמאין הכי אנת
תהא בדיוקניה, ברא דיליה, קום ביקרא דמלכא.

קום רעיא מהימנא, וסליק ידוי לעילא, ואמר, יהא רענא
דילך עלת העלות, דאנת מתעלה מעלוי לעלוי, עד
דלית עלוי. אלא דאנת לעילא מפל עלוי. (למיהב) לי
חילא, למעבד רעותך בדרגין דילך, דאינון אבא ואימא,
ואנא ברא דלהון. וביחודך תרווייהו אחד. ואנת שקלת
דחילו דאבא ואימא, לדחילו דילך, בתר דאנת
באמצעיתא חד, ולא תרין, בלא שותפו, אף על גב דאינון
חד בשותפו דילך, אבל אנת חד בלא שותפו דתניינא.
ובגין דא אתמר בך, (דברים לב) ואין אלהים עמדי.

הב לי חילא, לאתערא ביקרך בקדמיתא. ולבתר ביקרא
את יראת אב ואם ליראתך, אחר שאתה באמצע, אחד ולא שנים, בלי שתפוח, אף על גב שהם
בשתפות שלך, אבל אתה אחד בלי שתפות של שני. ומשום זה נאמר בך, ואין אלהים עמדי.
תן לי כח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו,

דָּאָבִי וְאָמִי דְבִשְׁמִיָּא, דְּאוּקְמוּהָ עַלְייהוּ, (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאָמוֹ וְאוֹמֵר אֵין פֶּשַׁע חֵבֵר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית. וְאוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, אֵין אָבִיו, אֶלָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵין אָמוֹ, אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְיִקְרָא דִּילָךְ אַבָּא חֲכָמָה, דְּכָלִּיל עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִתְּתָא דִּילִיהּ לְעִילָא, וְתַרוּוּיִיהוּ אֵינוֹן כּוֹרְסִיָּא סְפָסֵל תְּחוּתָךְ לִיקְרָךְ.

וְהָכִי תְקִינֵנוּ, לְמַהוּי קָטָן מְכַבֵּד לְגָדוֹל דְּלְעִילָא מְגִיה. אַבָּא, אִיהוּ חֲכָמָה, הֵלֵא אַב אֶחָד לְכַלְנֹו, לְמַהוּי מִשְׁמַשׁ תְּחוּתָךְ, וְאַנְתָּ כְּתֵר עַלְיוֹן עַל רִישִׁיהּ. וְלִית כְּתֵר עֵלְךָ, וְלִית אֱלֹהָא אַחְרָא. וְאִימָא, לְשִׁמְשָׁא לְאַבָּא. דְּאִיהוּ תְּחוּתִיהּ לְמַהוּי כֶּסֶף תְּחוּתִיהּ.

וְיֹאמֵר אִיהוּ, בְּכָל מְאָמֵר, עַד תְּלַתִּין וְתַרְיִין, יְהִי כֵן, וְיְהִי כֵן. וְאִיהִי, עֲבִידַת מְאָמְרִיהּ מִיַּד. וּבְגִין דְּעֲבִידַת מְאָמְרִיהּ וְצוּוּיִיהּ בְּלֹא עֲפוּבָא כָּלָל, בְּל"ב שְׁבִילִין דְּבַהוֹן אַתְּבִירִי כָּל עוּבְדָא דְּבְרָאשִׁית, אַתְּקְרִיאַת כְּבוֹד, (תהלים כט) וּבְהִיכְלוּ כְּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד. (יחזקאל א) בְּרוּךְ כְּבוֹד יי' מִמְּקוֹמוֹ. אִיָּהּ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתַרְגּוּם כְּבוֹד אָבִיו, יִקְרָא דְּאַבּוּהִי. וְדָא (תהלים ט) תּוֹרַת יי' תְּמִימָה, עֲלֵה אַתְּמֵר (משלי א) יִקְרָה הִיא מְפֻנִינִים.

וְיִשְׂרָאֵל דְּאַתְּקְרִיאוּ בְּנִים, בְּכָלֵל בֵּן וּבַת, מִסְטָרָא דְּתַפְאָרַת וּמְלֻכוּת. דְּאֵינוֹן בֵּן וּבַת, יִקְרָא דְּאָבִיו וְאָמוֹ, לְמַעַבְד צוּוּיִיהּ, וְצוּוּי דִּילִיהּ, אֵינוֹן פְּקוּדִין דְּעֵשָׂה. וְהָא אוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, יֵשׁ מְצֻנָה וְעוֹשָׂה. וּבְגִין כֶּף אִיהוּ נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע. וְהָאִי אִיהוּ כְּבוֹד דְּאַבָּא וְאִימָא, דִּיצְנָה לְבִרְיָה דִּיעֲבֵד הָכִי וְאִיהוּ עֲבִיד מִיַּד, בְּלֹא עֲפוּבָא כָּלָל.

וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא, אֲנָא כְּעִי לְאַשְׁתְּדֵלָא בִּיקְרָךְ, לְתַמְנָן מִדּוֹת דְּאַבָּא וְאִימָא, לִיקְרָךְ. תְּהָא בְּעֲזָרִי לְסַדְרָא כְּלָא כְּדָקָא יֵאוּת. וְאַנְתָּ תְּסַדֵּר לִי, וְלְכָל מְאָרִי מִתִּיבְתָאן עִילָא

גּוֹזֵל אָבִיו וְאָמוֹ וְאוֹמֵר אֵין פֶּשַׁע חֵבֵר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית. וְאוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, אֵין אָבִיו, אֶלָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵין אָמוֹ, אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְיִקְרָא דִּילָךְ אַבָּא חֲכָמָה, דְּכָלִּיל עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִתְּתָא דִּילִיהּ לְעִילָא, וְתַרוּוּיִיהוּ אֵינוֹן כּוֹרְסִיָּא סְפָסֵל תְּחוּתָךְ לִיקְרָךְ.

וְהָכִי תְקִינֵנוּ, לְמַהוּי קָטָן מְכַבֵּד לְגָדוֹל דְּלְעִילָא מְגִיה. אַבָּא, אִיהוּ חֲכָמָה, הֵלֵא אַב אֶחָד לְכַלְנֹו, לְמַהוּי מִשְׁמַשׁ תְּחוּתָךְ, וְאַנְתָּ כְּתֵר עַלְיוֹן עַל רִישִׁיהּ. וְלִית כְּתֵר עֵלְךָ, וְלִית אֱלֹהָא אַחְרָא. וְאִימָא, לְשִׁמְשָׁא לְאַבָּא. דְּאִיהוּ תְּחוּתִיהּ לְמַהוּי כֶּסֶף תְּחוּתִיהּ.

וְיֹאמֵר אִיהוּ, בְּכָל מְאָמֵר, עַד תְּלַתִּין וְתַרְיִין, יְהִי כֵן, וְיְהִי כֵן. וְאִיהִי, עֲבִידַת מְאָמְרִיהּ מִיַּד. וּבְגִין דְּעֲבִידַת מְאָמְרִיהּ וְצוּוּיִיהּ בְּלֹא עֲפוּבָא כָּלָל, בְּל"ב שְׁבִילִים שְׁבָהֵם נְבְרָא כָּל מַעֲשָׂה בְּרָאשִׁית, נִקְרֵאת כְּבוֹד, (תהלים כט) וּבְהִיכְלוּ כְּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד. (יחזקאל א) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. אִיָּהּ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתַרְגּוּם כְּבוֹד אָבִיו - יִקְרָא דְּאַבּוּהִי. וְזֶה (תהלים ט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עֲלֵיהּ נֹאמֵר (משלי ו) יִקְרָה הִיא מְפֻנִינִים.

וְיִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאוּ בְּנִים, בְּכָלֵל בֵּן וּבַת, מִצַּד שַׁל תַּפְאָרַת וּמְלֻכוּת, שְׁהֵם בֵּן וּבַת, הַכְּבוֹד שַׁל אָבִיו וְאָמוֹ לְעֵשׂוֹת אֶת הַצּוּוּי שַׁלוּ, וְהַצּוּוּי שַׁלוּ אוֹתָן מְצוּוֹת עֵשָׂה. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמְּשֻׁנָה, יֵשׁ מְצֻנָה וְעוֹשָׂה. וּמִשׁוּם כֶּף הוּא נַעֲשָׂה וְנִשְׁמַע. וְזֶהוּ כְּבוֹד אַב וְאָם, שְׁיִצְנָה אֶת בְּנוֹ שְׁיַעֲשֶׂה כֶּף, וְהוּא עוֹשָׂה מִיַּד בְּלִי עֲפוּבָא כָּלָל. וְעֵלְתָּ עַל הַכָּל, אֲנִי רוּצָה

לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכְבוֹדְךָ, לְתַמְנָן אֶת הַמְּדוֹת שַׁל אַבָּא וְאִמָּא לְכְבוֹדְךָ. תְּהִיָּה בְּעֲזָרִי לְסַדֵּר הַכָּל כְּרָאוּי. וְאַתָּה תְּסַדֵּר אוֹתִי וְאֶת כָּל רְאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מַעֲלָה וּמַטָּה, וּמַחְנֹוֹת הַמְּלָאכִים הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים,

להיות מתקנים ומסדרים לכבודך ולכבוד אבא ואמא, להיות ספסל תחת רגליו, ולעשות צווייו בכל מצוותיו, ולירא ממנו בכל המצוות של לא תעשה.

וזהו איש אמו ואביו תיראו, וסמך לו ואת שבתותי תשמרו. ובפסוק אחר ואת מצוותי תעשו. מצד של מצוות עשה שהם כבוד, הקדים אב לאם, וזה י"ה. מצד של לא תעשה הקדים אם לאב, וזה ה"י, והינו (משלי כח) כבוד אלהים הסתר דבר. לאלו שאינם משתדלים בכבוד הזה, הסתר דבר מהם.

ועל־יהם נאמר, (משלי א) וכסילים מרים קלון. אלו הם עמי הארץ, מאחר שאינם משתדלים בכבוד הזה של התורה, ואיך אומרים, אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו? הרי הוא יאמר להם: ואם אב אני איה כבודי? איה השתדלותכם בתורה ובמצוותי לעשות את הצוויים שלי? שמי שאינו מכיר את הצווי של אדונו, איך יעשה אותו?

פרט למי ששומע מחכמים ועושה, וזהו שקבל נעשה ונשמע. ועם כל זה, מי שלא קבל מאדונו, אלא משלוהו, יש הבדל. ואיזה הבדל יש בין זה לזה? שהרי כתוב, משה קבל תורה מסיני, ואחר כך מסרה ליהושע. אני קבלתי, ואחר כך מסרתי לכלם. וכך מי שמקבל מאחר, כקבלת הלבנה והכוכבים מן השמש, ובקבול הזה הוא מתמלא. ומי שמקבל, יכולה להסתלק ממנו הנביעה, כמו שראיתי בשמש ובלבנה, שמתלק האור שלהם בלילה, שאין השמש מאיר, אלא ביום. והלבנה בלילה.

ואם תאמר שאותו אור של הלבנה הוא מן השמש, שאף על גב שהתפנס, הוא מאיר בלבנה ובכוכבים, הרי ראינו מצד אחר בלקוי הלבנה והשמש שמתלק אורם, ונשארים כמו גוף בלי

ותתא, ומשריין דמלאכין עלאין ותתאין, למנהוי מתקנין ומסדרין ליקרא דילך, וליקרא דאבא ואימא, למנהוי ספסל תחות רגלוי. ולמעבד צווייה בכל פקודין דיליה. ולמדחל מניה בכל פקודין דלא תעשה.

והאי איהו (דף פ"ב ע"א) איש אמו ואביו תיראו, וסמך ליה ואת שבתותי תשמרו. ובקרא אחרנא ואת מצוותי תעשו. מסטרא דפקודין דעשה דאינון כבוד, אקדים אבא לאימא, ודא י"ה. מסטרא דלא תעשה, אקדים אימא לאבא, ודא ה"י. והינו כבוד אלהים הסתר דבר. לאלין דלא משתדלי בהאי כבוד, הסתר דבר מנייהו.

ועל־יהו אתמר, (משלי א) וכסילים מרים קלון. אלין אינון עמי הארץ, פתר דלא משתדלין בהאי כבוד דאורייתא, ואיך אמרין אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו. הא איהו לימא לון, ואם אב אני איה כבודי, איה אשתדלותא דלכון באורייתא, ובפקודין דילי, למעבד צוויי, דמאן דלא ידע בצווייה דמאריה, איך יעביד ליה.

בר ממאן דשמע מחכמים ועביד, והאי איהו דקביל נעשה ונשמע. ועם כל דא, מאן דלא קביל ממאריה, אלא משלוחיה, איכא אפרשותא. ומאי אפרשותא אית בין דא לדא. דהא כתיב, משה קבל תורה מסיני, ולבתר ומסרה ליהושע. אנא קבילנא, ולבתר מוסרנא לכלהו. והכי מאן דמקבל מאחרא, כקבלת סיהרא וככבייא משמשא, ובהאי קבול אתמלי. ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו, כמה דחזינא בשמשא וסיהרא, דאסתלקת נהורא דלהון, בליליא, דלא נהיר שמשא, אלא ביממא. וסיהרא בליליא.

ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו, דאף על גב דאתפניש, נהיר בסיהרא וככבייא, הא חזינן

נשמה, שיש עליהם אדון שמחשיף את מאוריהם. אבל עקר האור אותו מקום שנובע, שאין הפסק לאור שלו, ואין עליו אלוה אחר להפסיק ממנו את מאורו.

ועלת העלות, מאחר שאתה שם, אין הפסק לנביעת אור התורה. יהי רצונך שלא תזוז מאבא ואמא שלי ולא מבניו. וכך מי שממית עצמו על התורה, שהיא יקרה, מתקיימת בו ואינה מפסיקה ממנו. מה שאין פן מי שאינו משתדל בה, אלא אף על גב שעושה צווי חכמים, הוא שמש שלחם, עבד ולא בן. אבל אם הוא נאמן, אדונו משליט אותו בכל אשר לו.

אבר מי שלא משתדל בתורה ולא משמש חכמים לשמע מהם מצוות, לקים נעשה ונשמע, אלא שסרח ועבר על לא תעשה, הוא שקול לאמות העולם עובדי עבודה זרה, בני סמא"ל ונחש, שנאמר בהם (משלי א) וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל את התורה, שכל שאין בו תורה, אין בו כבוד, שנאמר בהם (שם) כבוד חכמים ינחלו.

ועם כל זה, ראשי הישיבה, לא כל כבוד שוה, שהרי בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת שלא לקבל שכר, אבל הוא מצוה בכבוד אב ואם. ואם לא רוצה לעשות צויו, יפו אותו האב והאם עד שיעשה בעל פרחו. ואם היה בן גדול, בית דין כופים אותו. שאם אינו רוצה לעשות, מה כתוב בו? (דברים כא) בגנו זה סורר ומרה איננו שמע בקלנו, ודנים אותו בסקילה. אבל עבד

שממש על מנת לקבל פרס, אם אינו עושה את צווי רבו, אדונו מעביר אותו מתוך ביתו ויזקח אחר, מה שלא היה יכול לעשות כף לבנו, אלא או שיעשה את הצווי שלו, או שיהרג אותו.

מסטר אחר בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהורייהו, ואשתארו כגופא בלא נשמתא, דאית אדון עליהם מחשיף מאוריהם. אבל עקרא דנהורא, ההוא אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה, ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהוריה.

ועלת העלות, בתר דאנת תמן, לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא. יהא רענא דילך דלא תזוז מאבא ואימא דילי, ולא מבנוי. והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא, דהיא יקרה, אתקיימת ביה, ולא מפסקת מניה. מה דלאו הכי, מאן דלא ישתדל בה, אלא אף על גב דעבד צווי חכמים, איהו שמש דלהון, עבד ולא בן, אבל אי איהו מהימנא, מאריה אשליט ליה בכל דיליה. אבל מאן דלא אשתדל באורייתא, ולא משמש חכמים, למשמע מנייהו פקודין, לקיים נעשה ונשמע. אלא דסרח ועבר על לא תעשה, איהו שקיל לאומין דעלמא עובדי עבודה זרה, בנוי דסמא"ל ונחש, דאתמר בהו, (משלי א) וכסילים מרים קלון, דלא בעו לקבלא אורייתא, דכל דלית ביה תורה, לית ביה כבוד, דאתמר בהם (משלי א) כבוד חכמים ינחלו.

ועם כל דא מארי מתיבתא, לא כל כבוד שוה, דהא (מלאכי א) בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת דלא לקבלא אנרא, אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואימא. ואי לא בעי למעבד צווייה, יכתש ליה אבא ואימא, עד דיעבד על פרחיה. ואי הוי ברא רברבא, בית דין כופין ליה. דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה, (דברים כא) בגנו זה סורר ומרה איננו שמע בקולנו, ודנין ליה בסקילה. אבל עבד דמשמש על מנת לקבל פרס, אי לא עביד צווייה דרביה, מאריה אעבר ליה מגו ביתיה, ויטול אחרא. מה דלא הוה יכיל למעבד הכי לבריה, אלא או עביד צווייה או יטול ליה.

שממש על מנת לקבל פרס, אם אינו עושה את צווי רבו, אדונו מעביר אותו מתוך ביתו ויזקח אחר, מה שלא היה יכול לעשות כף לבנו, אלא או שיעשה את הצווי שלו, או שיהרג אותו.

אמר לו המנורה הקדושה, גרם שלא יעשה את צווי, הואיל ובנו הוא? אמר הרועה הנאמן, ודאי תערכת של רע, וסוד זה גרם לישראל לחטא לאביהם שבשמים. וסוד זה - (תהלים ק) ויתעברו בגוים. וזה גרם הרג לישראל, והחריב את בית המקדש. ומשום זה אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא - (דברים לב) ה' בָּדַד יִנְחֵנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נִכְר.

שישראל הם מעץ החיים, עבד טוב ועבד רע. מצד של מטטרו"ן עבד טוב, עבד נאמן לרבו. עבד רע - סמא"ל. מי שהוא מעץ החיים, הוא בן העולם הבא, בן מצד של בן י"ה, בינה. ויורש את המלכות שהיא ה'. ואיך יורש אותה? אם עושה את הצווי של אבא ואמא, משום שהיא מלכות מצות המלך, ועליו נאמר (אסתר א) מדוע אתה עובר את מצות המלך. היא מצנה, וצווי של המלך על עשה ולא תעשה.

מצנה מן התורה, שהיא תפארת. וכאן אין שם פרוי, הקדוש ברוך הוא אמת, תורתו אמת, הוא תורתו ומצותו. כמו שבינה, תורתו ומצותו של חכמה. שיש תורה של בריאה, וחכמה של בריאה, ובינה של בריאה, וכך בכל המדות. בזה יכול בן בתורה הזו להיות בלי מצנה, ומצנה בלי תורה בפרוד. ומכאן בן סורר ומורה. אבל מצד של אצילות אין הבדל שם, וכן משם אין חטא בא על ידו, ואין בו ענש ולא שכר ולא מיתה.

ומשום כך, התורה זה עץ החיים, שכר העולם הבא, והאילן הזה נקרא עץ החיים, ונקרא העולם הבא, ולא נקרא בו שכר, משום שהוא בן. משם לא משתדל בתורה לקבל שכר, לא במעשה ולא בדבור ולא במחשבה.

אמר ליה בוצינא קדישא, מאן גרים דלא יעביד צווייה, הואיל ובריה הוא. אמר רעיא מהימנא, ודאי תערוכת דרע, ורזא דא גרם לישראל, למחטי גבי אבוהון דבשמיא. ורזא דא, (תהלים ק) ויתעברו בגוים. ודא גרם קטולא לישראל, וחריב בי מקדשא. ובגין דא, אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא (דברים לב) יי' בָּדַד יִנְחֵנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נִכְר.

וישראל אינון מאילנא דחיי, עבד טוב ועבד רע, מסטרא דמטטרו"ן עבד טוב, עבד נאמן לרביה. עבד רע סמא"ל. מאן דאיהו מאילנא דחיי, איהו בן העולם הבא, בן מסטרא דבן י"ה, בינה. וירית מלכותא דאיהו ה'. ואיך ירית לה. אי עביד צווייה דאבא ואמא, בגין דאיהו מלכותא מצות המלך, ועליה אתמר, (אסתר א) מדוע אתה עובר את מצות המלך. איהי מצנה, וצווייה דמלכא על עשה ולא תעשה.

מצנה מדאורייתא, דאיהי תפארת. והכא לית תמן פרוי, קדשא בריך הוא אמת, תורתו תורת אמת, איהו תורתו ומצותו. כגוונא דבינה, תורתו ומצותו דחכמה. דאית תורה דבריאה, וחכמה דבריאה, ובינה דבריאה, והכי בכל מדות. בהאי, יכיל בן בהאי אורייתא, למהוי בלא מצנה, ומצנה בלא תורה בפרודא. ומחכא, (ד' ט"ג ע"א) בן סורר ומורה. אבל מסטרא דאצילות, לית אפרשותא תמן, וכן מתמן אין חטא בא על ידו ולית בה עונש ולא שכר ולא מיתה.

ובגין דא, אורייתא דא אילנא דחיי, שכר העולם הבא, ואילנא דא, אילנא דחיי אתקרי, ואתקרי העולם הבא, ולא אתקרי ביה שכר. בגין דאיהו בן. מתמן, לא אשתדל באורייתא לקבלא אגרא, לא במעשה ולא בדבור ולא במחשבה.

בא המנורה הקדושה לנשק את ידו. אמר, ודאי אתה הוא בן משם, בדיוקן של בנו בכורו, תפארת בן של אבא ואמא העליונים, האצילות שלו בלי הפסקה, לא קדם אותך בן אחר, לא במחשבה, ולא בדבור, ולא במעשה. אמר הרועה הנאמן, ואתה והחברים, וראשי מורי הישיבות, שזמנים לכאן עמי בלי הפסקה כלל ובלי תערכת. נשקו כלם זה לזה, והכירו באחיהם ובכו.

פתח רבי שמעון ואמר, עם כל זה, בן בכור חכים כל אחיו בכבודו, שהרי כתוב (שמות א) כבוד את אביך, ופרשוה רבותינו, את לרבות אחיך הגדול. ואפלו מכל צד הוא מפרש עליך בתורה, בשג"ם - זה הכל. ולא היה לאדם הראשון בן קדמון ממנו, ופרשוה רבותינו, בשג"ם - זה משה. שכן המלך בכל מקום, אתה הבכור מצד של עץ החיים של טוב ורע, אתה הוא טוב. זהו שכתוב (בראשית א) ויבא אלהים את האור פי טוב, (שמות ב) ויתרא אתו פי טוב הוא.

ומשם קרא אותך הקדוש ברוך הוא עבד נאמן. אחר כך עלית להיות מלך. זהו שכתוב (דברים ל) ויהי בישרון מלך. אחר כך בן בית למעלה. מלך מצד של מלכות של בריאה, בן בית מצד של בינה של בריאה. פעת אתה מלך מצד של עץ המלכות של אצילות. בן בית מצד של ב"ן י"ה. תפארת של אצילות, אשרי חלקך. ומי גרם לך את זה? משום

השתדלותך בתורה ובמצוה, ליחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו, להעלות את המלך על מקומו ועל מחנותיו למעלה ועל ישראל למטה.

ומשום כך (ובגלגלך) כלם יורשים נשמות של אצילות ממנו, ונקראים בנים שלו, משום יהו"ה של

אתא בוצינא קדישא, לנשקא ליה ידיה. אמר, ודאי אנת הוא בן מתמן. בדיוקנא דברא בוכרא דיליה, תפארת ברא דאבא ואימא עלאה, אצילות דיליה בלא הפסקה, לא קדמך ברא אחרא, לא במחשבה, ולא בדבור, ולא במעשה. אמר רעיא מהימנא, ואנת, וחבריאי, וראשי מארי מתיבתאן, דמזמנין הכא, אחי, בלא הפסקה כלל, ובלא תערוכת. נשקו פלהו דא לדא, ואשתמודעו באחיהם, ובכו.

פתח רבי שמעון ואמר, עם כל דא, ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה, דהא כתיב (שמות ב) כבוד את אביך, ואוקמוה רבנן, את לרבות אחיך הגדול. ואפילו מכל סטרא איהו מפרש עלך באורייתא, בשג"ם זה הכל. ולא היה לאדם קדמאה ברא קדמאה מגיה, ואוקמוה רבנן, בשג"ם, זה משה. דברא דמלכא בכל אתר, אנת בוכרא מסטרא דאילנא דחיי דטוב ורע, אנת הוא טוב. (בוכרא) הדא הוא דכתיב, (בראשית א) ויבא אלהים את האור פי טוב, (שמות ב) ויתרא אתו פי טוב הוא.

ומתמן קרא יתך קדשא בריך הוא עבד נאמן. לבתר סליקת למהוי מלכא, הדא הוא דכתיב, (דברים ל) ויהי בישרון מלך. לבתר בן בית לעילא. מלך מסטרא דמלכות דבריאה. בן בית, מסטרא דבינה דבריאה. פען אנת מלך, מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות. בן בית, מסטרא דב"ן י"ה, תפארת דאצילות, זכאה חולקך. ומאן גרים לך דא, בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה, ליחדא קדשא בריך הוא ושכינתיה, לאעלא מלכא על אתריה, ועל משרייתיה לעילא, ועל ישראל לתתא.

ובגין כך (ס"א ובגיןך) ירתין פלהו נשמתין דאצילות מגיה, ואתקריאו בנין דיליה, משם יהו"ה דאצילות,

השתדלותך בתורה ובמצוה, ליחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו, להעלות את המלך על מקומו ועל מחנותיו למעלה ועל ישראל למטה.

ומשום כך (ובגלגלך) כלם יורשים נשמות של אצילות ממנו, ונקראים בנים שלו, משום יהו"ה של

אצילות שאין שם פרוד וקצוץ. שבראשונה נאמר בהם בנים לקדוש ברוך הוא ושכינתו, מצד יהו"ה של בריאה, שנאמר בו בראתיו וצרתיו אף עשיתיו, כגון בנים ליהו"ה של אצילות.

ובך התקיימה המצוה, שהיא מצוה על ישראל להעמיד להם מלך. זהו שכתוב, (שם י) שום תשים עליך מלך. והתקיים בך (שם) ויהי בישראל מלך, כבראשונה. וכלם מתנהגים אחריו, כמו איברים שכלם מתנהגים בתנועת הנשמה שמתפשטת על כל איבר. משום שכתר עליון אתה תהיה מעטר בו, שבו עלת העלות הוא כתר על הכל, טמיר וגנוז מבפנים ממנו. וממנו מתפשט על כל הספירות, ומסדר אותם להיות זה גדול, וזה קטן, וזה בינוני, ומנהיג אותם לרצונו ומאיר בהם, ומקשר אותם ומיחד אותם.

בכה אתה תהיה מנהיג לישראל בכל המדות הטובות שלו, ותסדר כל אחד פראוי לו - הבכור פככותו, והצעיר כצעירותו, והבינוני כפי דרגתו. ותקשר אותם קשר אחד לאביהם שבשמים, להיות כלם בשפה ברורה, ולקדשו וליחדו בדרגה שלך, במחשבה שלך, באצילות שלך, שהתקיים בך (במדבר יא) ואצלת מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום התעורר במצוה, להכרית זרעו של עמלק. איש אמו ואביו תיראו וגו'. מצוה זו לכבד אב ואם, שצריך בן אדם לירא מאביו ומאמו ולכבד אותם. כמו שצריך בן אדם לכבד את הקדוש ברוך הוא ולירא ממנו, כך צריך לכבד את אביו ואת אמו מצד של הגוף שלו ולירא מהם, שהרי הם משתתפים עם הקדוש ברוך הוא ועושים לו גוף. והואיל והם שתפים במעשה, יהיו שתפים ביראה וכבוד.

דלית תמן פרוד וקצוץ. דבקדמיתא אתמר בהו בנין לקודשא בריה הוא ושכינתיה, מצד יהו"ה דבריא, דאתמר ביה בראתיו וצרתיו אף עשיתיו, כגון בנים ליהו"ה דאצילות.

ובך אתקיים פקודא, דאיהי מצוה על ישראל, להעמיד עליהם מלך. הדא הוא דכתיב, (דברים י) שום תשים עליך מלך. ואתקיים בך (דברים לג) ויהי בישראל מלך, כד בקדמיתא. וכלהו מתנהגין אבתר, כאברין דמתנהגין בלהו בתנועה דנשמטא, דאתפשטא על כל אבר. כגין דכתר עליון אנת תהא מעוטר ביה, דביה עלת העלות איהו כתר על כלא, טמיר וגניז מלגיו מניה. ומניה אתפשט על כל ספירן, ומסדר לון למהוי דא רב, ודא זעיר, ודא בינוני, ואנהיג לון לרעותיה, ונהיר בהו, ומקשר לון, ומיחד לון.

הכי אנת תהא מנהיג לישראל, בכל מדות טבין דיליה, ותסדר כל חד פדחזי ליה, הבכור כבכורתו, והצעיר כצעירתו, ובינוני כפום דרגיה. ותקשר לון קשר אחד לגבי אבוהון דבשמיא. למהוי כלהו בשפה ברורה, לברכא לקודשא בריה הוא. ולקדשיה, ולייחדיה, בדרגא דילך, במחשבה דילך, באצילות דילך, דאתקיים בך (במדבר יא) ואצלת מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום אתער בפקודא, להכרית זרעו של עמלק.

איש אמו ואביו תיראו וגו' (ויקרא ט) פקודא דא, לכבד אב ואם, דאצטריך בר נש למדחל מאבוי ומאמיה, ולאוקיר לון. כמה דאצטריך בר נש לאוקיר ליה לקודשא בריה הוא. מסטרא דרוחא דיהב בגויה. ולמדחל מניה. הכי אצטריך ליה לאוקיר לאבוי ולאמיה, מסטרא דגופא דיליה, ולמדחל מנהון, דהא אינון משתתפין בקודשא בריה הוא, ועבדי ליה גופא, והואיל ואינון שותפין בעובדא, ליהו שותפין בדחילו ויקרא.

את הקדוש ברוך הוא מצד הרוח שנתן בתוכו ולירא ממנו, כך צריך לכבד את אביו ואת אמו מצד של הגוף שלו ולירא מהם, שהרי הם משתתפים עם הקדוש ברוך הוא ועושים לו גוף. והואיל והם שתפים במעשה, יהיו שתפים ביראה וכבוד.

בגוונא דא, תלת שותפין אשתכחו לעילא ברזא דאדם. אדם קדמאה, אף על גב דגופא דיליה הנה מעפרא, לאו מעפרא דהקא הנה אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא. אבא ואימא אשתכחו, ומלכא עלאה אשתתף בהדייהו, ושדר ביה רוחא דחיי, ואתברי. וכגוונא דא, אשתתף פלא עילא ותתא. ועל דא אצטריף ליה לבר נש למדחל לקודשא ברין הוא, ולמדחל לאבוי ולאמיה.

בסתרי תורה, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום. חד צדיק עבד שמושא בנוקביה, ואתעביד מההוא שמושא גופא חדא, דנהירו דיליה נתיר מפל אינון מלאכין שליחן לעילא. וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה, שדר בההוא צדיק תרין ועשרין אתוון, ואשתתף בהדייהו, ונפק לעלמא.

ביון דנפק, חמו ליה שמשא וסיהרא, ואסתימו (דף ט"ג ע"ב) נהורייהו, דתפוחא דרגליה אחשיף נהורא דלהון. מאי טעמא. בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא עלאה נפק. ביון דחטא, אתחשף, ואזעיר גרמיה, ואצטריף לגופא אחרא במשכא ובבשרא. דכתיב, (בראשית א) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו פתנות עור וילבישם. כההוא שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה, לא אשתתח מקדמת דנא, ולבתר דנא, דהא עד לא נפק לצורף אומנא.

עד דאתא חנוף, ונטיל ליה קדשא ברין הוא מארעא, ואבריר פסולת וקסטורא מכספא, וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא. לבתר אתתקן ההוא אתר, ואתעבידו רוחין ונשמתין בשמושייהו וגופא מתתא בארעא. ועל דא בשותפו דלעילא ותתא, בר נש אתי לעלמא, ואצטריף למדחל לאינון שותפין, ולאוקיר לון, כמה דאתמר (ע"כ רעיא מהימנא).

בשמושיהם והגוף מלמטה בארץ. ועל כן, בשתפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריף לירא מאותם השתפים ולכבד אותם, כמו שנתבאר. (עד כאן רעיא מהימנא).

בסתרי תורה, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום. חד צדיק עבד שמושא בנוקביה, ואתעביד מההוא שמושא גופא חדא, דנהירו דיליה נתיר מפל אינון מלאכין שליחן לעילא. וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה, שדר בההוא צדיק תרין ועשרין אתוון, ואשתתף בהדייהו, ונפק לעלמא.

ביון דנפק, חמו ליה שמשא וסיהרא, ואסתימו (דף ט"ג ע"ב) נהורייהו, דתפוחא דרגליה אחשיף נהורא דלהון. מאי טעמא. בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא עלאה נפק. ביון דחטא, אתחשף, ואזעיר גרמיה, ואצטריף לגופא אחרא במשכא ובבשרא. דכתיב, (בראשית א) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו פתנות עור וילבישם. כההוא שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה, לא אשתתח מקדמת דנא, ולבתר דנא, דהא עד לא נפק לצורף אומנא.

עד דאתא חנוף, ונטיל ליה קדשא ברין הוא מארעא, ואבריר פסולת וקסטורא מכספא, וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא. לבתר אתתקן ההוא אתר, ואתעבידו רוחין ונשמתין בשמושייהו וגופא מתתא בארעא. ועל דא בשותפו דלעילא ותתא, בר נש אתי לעלמא, ואצטריף למדחל לאינון שותפין, ולאוקיר לון, כמה דאתמר (ע"כ רעיא מהימנא).

בשמושיהם והגוף מלמטה בארץ. ועל כן, בשתפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריף לירא מאותם השתפים ולכבד אותם, כמו שנתבאר. (עד כאן רעיא מהימנא).

זהר:

זהר

אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלֹהִים וְאֵלֵהי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ
לָכֶם. (ויקרא ט) רַבִּי חֲזִיא פִּתְחָ, (דברים ט) אֵל
תִּפְּנֵן אֶל קָשִׁי הָעַם הַזֶּה וְגו'. אֵל תִּפְּנֵן. וְכִי מֵאֵן
הוּא דִּימָא לְמַלְכָּא, אֵל תִּפְּנֵן. וְהָא כְּתִיב (איוב
לד) כִּי עֵינָיו עַל דְּרָכֵי אִישׁ. וְכְתִיב (ירמיה כג) אִם
יִסְתַּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי',
וְהָא בְּכֹלָא אֲשַׁגַּח קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֹל עוֹבְדֵין
מִסְתַּפְּל, וְעֵייל בְּדִינָא עַל פְּלֵהוּ, אִם טַב וְאִם
בִּישׁ, פְּמָה דַּאֲתָּ אָמַר, (קהלת יב) הָאֱלֹהִים יִבְיֵא
בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע. וּמִשָּׁה
אָמַר אֵל תִּפְּנֵן.

אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלֹהִים וְאֵלֵהי
מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רַבִּי חֲזִיא
פִּתְחָ, (דברים ט) אֵל תִּפְּנֵן אֶל קָשִׁי
הָעַם הַזֶּה וְגו'. אֵל תִּפְּנֵן, וְכִי מִי
שִׂיאֵמַר לְמַלְכָּא אֵל תִּפְּנֵן? וְהָרִי
כְּתוּב (איוב לד) כִּי עֵינָיו עַל דְּרָכֵי
אִישׁ. וְכְתוּב (ירמיה כד) אִם יִסְתַּר
אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ
נְאֻם ה', וְהָרִי כְּכֹל מִשְׁגִּיחַ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וּמִסְתַּכֵּל עַל כָּל
הַמַּעֲשִׂים, וּמְכַנֵּס בְּדִין עַל כָּלֵם,
אִם טוֹב וְאִם רָע, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(קהלת יב) הָאֱלֹהִים יִבְיֵא בְּמִשְׁפָּט
עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע, וּמִשָּׁה
אוֹמֵר אֵל תִּפְּנֵן! ?

אֵלָּא, פְּמָה בְּעֵי בַר נָשׁ לְאִסְתַּמְרָא מְחֻבּוּי,
בְּגִין דְּלֹא יַחֲטִי קָמִי מְלַכָּא קִדְשָׁא. תָּא
חֲזִי, בַר נָשׁ דְּעַבִּיד מַצְוָה, הֵהִיא מַצְוָה סְלִקָּא,
וְקִימָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמְרָה אֲנָא
מְפֻלְגֵינִיא דְּעַבִּיד לִי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנִי
לָהּ קָמִיָּה, לְאִשְׁגַּחא בָּהּ כָּל יוֹמָא לְאוֹטְבָּא
לִיָּה בְּגִינָה. עֲבַר עַל פִּתְגָמֵי אוּרִייתָא, הֵהִיא
עֲבִירָה סְלִקָּא קָמִיָּה, וְאָמְרָה אֲנָא מְפֻלְגֵינִיא
דְּעַבִּיד לִי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנִי לָהּ, וְקִימָא
תִּמְנֵן לְאִשְׁגַּחא בָּהּ, לְשִׁיזְעָאָה לִיָּה. הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (דברים לב) וַיֵּרָא יי' וַיִּנְאֹץ מִכַּעֲס בְּנֵיו
וּבְנוֹתֵיו. מַהוּ וַיֵּרָא. הֵהוּא דְּקִימָא קָמִיָּה.

אֵלָּא פְּמָה צְרִיךְ אָדָם לְהַשְׁמַר
מִחֲטָאוֹ כְּדִי שְׁלֵא יַחֲטָא לְפָנֵי
הַמְּלִיךְ הַקְּדוּשׁ. בַּא רְאָה, בְּן אָדָם
שְׁעוּשָׂה מַצְוָה, אוֹתָהּ מַצְוָה עוֹלָה
וְעוֹמְדָת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְאוֹמְרָת: אֲנִי מְפֻלְגֵינִי שְׁעֵשָׂה
אוֹתִי. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹנֵה
אוֹתָהּ לְפָנָיו, לְהַשְׁגִּיחַ בָּהּ כָּל יוֹם,
לְהִיטִיב לוֹ בְּשִׁבְלֵיהָ. עֲבַר עַל
דְּבָרֵי תוֹרָה - אוֹתָהּ עֲבָרָה עוֹלָה
לְפָנָיו וְאוֹמְרָת: אֲנִי מְפֻלְגֵינִי
שְׁעֵשָׂה אוֹתִי. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מוֹנֵה אוֹתָהּ, וְעוֹמְדָת שָׁם
לְהַשְׁגִּיחַ בָּהּ, לְכַלּוֹת אוֹתוֹ. זְהוּ
שְׁפָתוֹב (דברים לב) וַיֵּרָא ה' וַיִּנְאֹץ
מִכַּעֲס בְּנֵיו וּבְנוֹתֵיו. מַה זֶה וַיֵּרָא?
אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד לְפָנָיו.

תָּב בַּתְּשׁוּבָה, מַה כְּתִיב. (שמואל ב יב) גַּם יי' הָעֵבִיר
חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. דְּאֵעְבַר הֵהוּא חוֹבָא
מִקָּמִיָּה, בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּפְּל בִּיָּה. לְאוֹטְבָּא לִיָּה.
וְעַל דָּא אֵל תִּפְּנֵן אֶל קָשִׁי הָעַם הַזֶּה וְאֵל רִשְׁעוֹ
וְאֵל חֲטָאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכֵן מְהִכָּא מִשְׁמַע,
דְּכְתִיב, (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנְךָ לְפָנָי.

שָׁב בַּתְּשׁוּבָה - מַה פְּתוּב?
(שמואל ב יב) גַּם ה' הָעֵבִיר חֲטָאתְךָ
לֹא תָמוּת. שְׁהָעֵבִיר אוֹתוֹ חֲטָא
מִלְּפָנָיו כְּדִי שְׁלֵא יִסְתַּפְּל בּוֹ,
לְהִיטִיב לוֹ. וְעַל כֵּן, אֵל תִּפְּנֵן אֶל
קָשִׁי הָעַם הַזֶּה וְאֵל רִשְׁעוֹ וְאֵל
חֲטָאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכֵן מְכַאֵן
מִשְׁמַע, שְׁפָתוֹב (ירמיה ב) נִכְתָּם
עֲוֹנְךָ לְפָנָי.

רַבִּי יוֹסִי זְעִירָא, עָאֵל קָמִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן יוֹמָא
חַד, אֲשַׁפְּחִיָּה דְּהָרָה יְתִיב וְקִאָרִי, פְּתִיב,

רַבִּי יוֹסִי הִקְטֵן נִכְנַס לְפָנֵי רַבִּי
שְׁמַעוֹן יוֹם אֶחָד, מִצָּא אוֹתוֹ שְׁהָרָה יוֹשֵׁב וְקוּרָא, פְּתוּב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה

(בראשית ג) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי
 היא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל. מִשְׁמַע דְּאָדָם
 וַחֲוָה כַּחֲדָא אֲתַבְּרִיאוּ, וּבְגוּפָא חֲדָא. דְּכִתִּיב
 אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי, וְלֹא כִתִּיב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי, אָמַר
 לִי, אִי הָכִי, וְהִכְתִּיב (שמואל א א) אֲנִי הָאִשָּׁה
 הַנִּצָּבֶת עִמָּכָה בְּזֵה. וְלֹא כִתִּיב הַנִּצָּבֶת לְפָנַי.
 אָמַר לִי, אִי כְּתִיב הַנִּתְּנָת עִמָּךְ, הָוּה אֲמִינָא
 הָכִי, כְּדִכְתִּיב אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי, אֲבָל הַנִּצָּבֶת
 כְּתִיב.

אָמַר לִי, וְהָא כְּתִיב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר יי' אֱלֹהִים
 לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבִדּוֹ אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר
 כְּנֶגְדּוֹ. אֲעֲשֶׂה לּוֹ הַשְּׂתָא. אָמַר לִי הָכִי הוּא
 וְדָא, דְּאָדָם לְבִדּוֹ הָוּה, דְּלֹא הָוּה לִי סִמְךָ
 מְנוּקְבִי, בְּגִין דְּהוּת בְּסִטְרוֹי כְּמָה דְּאוּקִימְנָא.
 וּמָה דְּאָמַר אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר, הָכִי הוּא, דְּלֹא
 כְּתִיב אֲבָרָא לּוֹ עֵזֶר, בְּגִין דְּכִתִּיב, (בראשית ה) זָכָר
 וּנְקֵבָה בְּרָאָם. אֲבָל אֲעֲשֶׂה כְּתִיב. וּמָהוּ אֲעֲשֶׂה.
 אֲתַקֵּן. מִשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לָהּ
 מְסִטְרוֹי, וְתַקִּין לָהּ בְּתַקּוּנָא, וְאִיִּיתִי לָהּ קַמִּיָּה.
 וְכַדִּין אֲשַׁתְּמַשׁ אָדָם בְּאַנְתְּתִיָּה, וְהָוּה לִי
 סִמְךָ.

וְתַנְיִן, שְׁפִירוּ דְּאָדָם קְדִתְרָא דְּקִיטְרָא עֲלָאָה,
 מְזִיחְרָא דְּנִהְרָא. שְׁפִירוּ דְּחוּהָ, דְּלֹא
 הָוּוּ יְכַלִּין כָּל בְּרִיין לְאַסְתַּפְּלָא בָּהּ. וְאַפִּילוּ
 אָדָם לֹא הָוּה אֲסַתְּפַל בָּהּ, עַד הָהוּא זְמַנָּא
 דְּחָאבוּ, וְאַעֲדִיאַת (כ"א וְאוֹעִירַת) שְׁפִירוּ דְּלֵהוּן.
 כְּדִין אֲסַתְּפַל בָּהּ אָדָם, וְאַשְׁתַּמּוּדַע בָּהּ
 לְשִׁמְשָׁא בָּהּ. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (בראשית ד) וַיֵּדַע
 אָדָם עוֹד אֶת אֲשֶׁתּוֹ. וַיֵּדַע: בְּכֻלָּא. וַיֵּדַע:
 בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע: דְּאַשְׁתַּמּוּדַע בָּהּ וְאַסְתַּפַּל בָּהּ.
 וְתַנְיִן, אָסִיר לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאַסְתַּפְּלָא בְּשְׁפִירוּ
 דְּאַנְתְּתָא, בְּגִין דְּלֹא יִיתִי בְּהִרְהוּרָא
 בִּישָׂא, וַיִּתְעַקֵּר (ד"ט פ"ט ע"א) לְמַלְאָה אַחְרָא. וְכַךְ הָוּה רַבִּי שְׁמַעוֹן עֲבִיד, כַּד

עִמָּדִי היא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל.
 מִשְׁמַע שְׁאָדָם וַחֲוָה נִבְרְאוּ כַּאֲחַד
 וּבְגוּף אֶחָד, שְׁכַתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה
 עִמָּדִי, וְלֹא כַתּוּב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי.
 אָמַר לוֹ, אִם כֶּךָ, וְהָרִי כְּתוּב
 (שמואל-א א) אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצָּבֶת
 עִמָּכָה בְּזֵה, וְלֹא כַתּוּב הַנִּצָּבֶת
 לְפָנַי. אָמַר לוֹ, אִם כַּתּוּב הַנִּתְּנָת
 עִמָּךְ - הִיִּיתִי אוֹמֵר כֶּךָ, כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, אֲבָל
 הַנִּצָּבֶת כְּתוּב.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (בראשית ב)
 וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ
 הָאָדָם לְבִדּוֹ אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ.
 אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֲכָשׁוּ. אָמַר לוֹ, כֶּךָ הוּא
 וְדָא, שְׁאָדָם הָיָה לְבִדּוֹ, שְׁלֹא הָיָה
 לוֹ סִמְךָ מְנוּקְבָתוֹ, מִשּׁוּם שְׁהִיתָה
 בְּצַדּוֹ כְּפִי שְׁבָאֲרָנּוּ. וּמָה שְׁאָמַר
 אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר - כֶּךָ הוּא, שְׁלֹא
 כַתּוּב אֲבָרָא לּוֹ עֵזֶר, מִשּׁוּם
 שְׁכַתוּב (שם ה) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם.
 אֲבָל כְּתוּב אֲעֲשֶׂה. וּמָה הוּא
 אֲעֲשֶׂה? אֲתַקֵּן. מִשְׁמַע שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נָטִל אוֹתָהּ מִצַּדּוֹ, וְתַקֵּן
 אוֹתָהּ בְּתַקּוּן, וְהִבִּיא אוֹתָהּ לְפָנָיו.
 וְאִזּוֹ הַשְׁתַּמֵּשׁ אָדָם בְּאֲשֶׁתּוֹ, וְהָיָה
 לוֹ סִמְךָ.

וְשַׁנְיָנוּ, יִפְיוּ שֶׁל אָדָם כְּפִסָּא שֶׁל
 הַקָּשָׁר הַעֲלִיּוֹן, מִהִזְהַר הַמַּאִיר.
 יִפְיָה שֶׁל חוּהָ, שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלִים
 כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּפֵּל בָּהּ. וְאַפְלוּ
 אָדָם הִרְאִשׁוּן לֹא הָיָה מִסְתַּפֵּל
 בָּהּ, עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁחִטָּאוּ,
 וְהוֹסֵר (וְהַקְטוּ) הִיפִי שְׁלָהֶם. אִזּוֹ
 הִסְתַּפֵּל בָּהּ אָדָם וְהִפִּיר בָּהּ
 לְשִׁמְשׁ עִמָּה. זֵהוּ שְׁכַתוּב (שם ד)
 וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אֲשֶׁתּוֹ. וַיֵּדַע
 - בְּכֻלָּא. וַיֵּדַע - בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע -
 שְׁהִפִּיר בָּהּ וְהִסְתַּפֵּל בָּהּ.

וְשַׁנְיָנוּ, אֲסוּר לוֹ לְאַדָם לְהִסְתַּפֵּל
 בְּיָפְיָה שֶׁל אִשָּׁה, כְּדִי שְׁלֹא יִבֵּא
 לְהִרְהוּרָא, וַיִּעֲקֹר לְדָבָר אַחֵר.

הָוּה רַבִּי שְׁמַעוֹן עֲבִיד, כַּד

וכך הנה רבי שמעון עושה - כשהיה הולך בעיר והיו החברים הולכים אחריו וראה נשים פנות, השפיל את עיניו, והיה אומר לחברים: אל תפנו.

וכך מי שמסתכל ביפי של אשה ביום, בא להרהור בלילה. ואם עולה אותו הרהור רע עליו, עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ועוד, אם שמש עם אשתו בזמן שעולה בו אותו הרהור הרע, אותם בנים שמולידים נקראים אלהי מסכה. ועל זה כתוב אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי אבא אמר, אסור לו לאדם להסתכל באלילי עבודה זרה, ובנשות העמים, ולא להנות מהן, ולא להתרפא בהן. שאסור לו לאדם להסתכל במקום שלא צריך.

רבי אבא פתח, (תהלים פ) פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך, פנה אלי וחנוני, וכי לא היה לו לקדוש ברוך הוא בעולם יפה כבוד, שהוא אומר פנה אלי וחנוני? אלא כך שנינו, דוד אחר יש לקדוש ברוך הוא, והוא ממנה על כמה אוכלוסים עליונים ומחנות. וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לרחם על העולם, מסתכל בדוד הזה, ומאיר לו פנים, והוא מאיר לעולמות וחס על העולם.

ויפיו של הדוד הזה מאיר לכל העולמות, ראשו גלגל זהב שנקמה בשבעה תכשיטי מינים של זהב, והרי פרשוה. וחביבותו של הקדוש ברוך הוא פגגדו, ומרב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא שיחזיר עיניו פגגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר (שיר ו) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי, שבשעה שהעינים הללו

הנה אזיל במתא, והוה חבריאי אזלין אבתריה, וקמא לאינתו שפיראן, מאיך עיניה, והנה אמר לחבריאי אל תפנו.

וכך מאן דיסתפל בשפירו דאנתתא ביממא, אתי להרהורי בליליא. ואי סליק ההוא הרהורא בישא עלויה, אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. תו, אי שמש באנתתיה בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא, אינון בנין דאולידו אלהי מסכה אקרון. ועל דא פתיב, (ויקרא יט) אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי אבא אמר, אסיר ליה לבר נש לאסתפלא באלילי עבודה זרה, ובנשי דעמין, ולא לאתהנייא מנייהו, ולא לאתרפאה בהו, דאסיר ליה לבר נש לאסתפלא באתר דלא אצטריך.

רבי אבא פתח, (תהלים פ) פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך, פנה אלי וחנוני, וכי לא היה ליה לקודשא בריך הוא בעלמא שפירא כדוד, דאיהו אמר פנה אלי וחנוני. אלא הכי תנינן, דוד אחרא אית ליה לקודשא בריך הוא, והוא ממנא על כמה אוכלוסין עלאין ומשריין. וכד בעי קדשא בריך הוא לרחמא על עלמא, אסתפל בהאי דוד, ונהיר ליה אנפין, והוא נהיר לעלמין, וחיס עלמא.

ושפירו דהאי דוד, נהיר לעלמין פלהו, רישיה גולגלתא דדהבא, אתרקימת בשבעה תכשיטי זינין דדהבא. והא אוקמוה. וחביבותא דקודשא בריך הוא לקבליה, ומסגיאות רחימותא דיליה גביה, אמר ליה לקודשא בריך הוא, דיהדר עינוי לקבליה, ויסתפל ביה. בגין דאינון שפירן בכלא, כמה דאת אמר, (שיר השירים ו) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין

מסתפלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבבו חצי בליסטראות באהבה עליונה, ומגדל השלהבת של האהבה העליונה אליו, אמר הסבי עיניך מנגדי, סוכבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה. ועל כן כתוב בְּדוֹד, (שמואל א טז) והוא אדמני עם יפה עינים וטוב ראי. ובשכיל אותו דוד עליון הנאה, אהבתו ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא להדבק עמו, אמר דוד פנה אלי וְחַנְּנִי.

מסתפלין ביה בקודשא בריך הוא, פדין מתערין בלביה קסטין דבלסטראי, ברחימותא עלאה, ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה, אמר הסבי עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסטר אחרא מני, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא. ועל דא כתיב ביה בְּדוֹד, (שמואל א טז) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ובגין ההוא דוד עלאה שפירא, רחימנא ותיאובתא דקודשא בריך הוא לאדבקא ביה. אמר דוד פנה אלי וְחַנְּנִי.

כמו זה, (בראשית כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. משמע שנכנס עם יעקב גן עדן, שהוא שדה התפוחים הקדושים. וכי איך יכול גן עדן להפנס עמו, שהרי גן עדן כמה הוא גדול ברחב ובארץ, כמה מינים של פתים עליונים קדושים, דרגות על דרגות, מדורים על מדורים יש שם?

בגוונא דא, (בראשית כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי'. משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן, דאיהו שדה תפוחין קדישין. וכי היך יכול גנתא דעדן לאעלא עמיה, דהא גנתא דעדן כמה רב הוא בפותיא ובארץא. כמה זינין דבייתין עלאין קדישין, דרגין על דרגין, מדורין על מדורין אית תמן.

א"א גן אחר עליון קדוש יש לקדוש ברוך הוא, ואותו הגן הוא אהבתו, ונדבק בו, ואינו שמור אלא לקדוש ברוך הוא לבדו, שהוא נכנס בו. וזה הוריש הקדוש ברוך הוא להמצא תמיד עם הצדיקים, וכל שכן להמצא בו עם יעקב, וזה מה שזמן לו הקדוש ברוך הוא להפנס עמו לסייע לו.

א"א גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקודשא בריך הוא, וההוא גנתא רחימותא דיליה, ואתדבק ביה, ולא אתנטיר אלא לקודשא בריך הוא בלחודוי, דהוא עייל ביה. ודא אחסין קדשא בריך הוא לאשתפחא תדיר עמהון דצדיקיא. ופל שפן לאשתפחא ביה בייעקב, ודא זמין ליה קדשא בריך הוא לאעלאה עמיה לסייעא ליה.

כמו כן, (שם כח) אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. שנינו, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, שהיא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, איך נעקרה ממקומה וישבה תחתיו? אלא ארץ אחרת עליונה קדושה יש לקדוש ברוך הוא, ונקראת ארץ ישראל. והיא תחת דרגת יעקב

בגוונא דא, (בראשית כח) אני יי' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. תנן, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, דאיהי ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה, היך אתעקרת מאתרה, ויתבא תחותי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית לקודשא בריך הוא, וארץ ישראל אקרי. והיא תחות

שעומד עליה, והוריש אותה הקדוש ברוך הוא לישראל בשביל אהבתם, לדור עמם ולהנהיג אותם ולהגן עליהם מהפל, ונקראת ארץ חיים.

בא ראה, אסור לו לאדם להסתפל במקום שהקדוש ברוך הוא מואס בו ונפשו רחוקה ממנו. ומה במה שאוהב הקדוש ברוך הוא אסור להסתפל בו - במה שרחוק על אחת כמה וכמה. שבא ראה, אסור לו לאדם להסתפל בקשת, משום שהיא מראה של דיוקן עליון. אסור לו לאדם להסתפל באות הברית שלו, משום שהוא רומז לצדיק של עולם. אסור לו לאדם להסתפל באצבעות הפהנים בשעה שפורשים ידיהם, משום ששם שרוי כבוד המלך העליון. ומה במקום קדוש עליון אסור להסתפל - במקום טמא רחוק לא כל שכן. משום כך, אל תפנו אל האלילים. רבי יצחק אמר, ומה להסתפל בהם אסור - לעבד אותם או לעשות אותם על אחת כמה וכמה.

ומשום כך, אל תפנו אל האלילים. כן בא להזהיר את ישראל כבראשונה, כנגד (שמות ב) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, כנגד לא תעשה לך פסל אני ה' אלהיכם. כנגד אנכי ה' אלהיך - איש אמו ואביו תיראו. כנגד כבוד את אביך ואת אמך - ואת שבתתי תשמרו, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר - לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. לא תגנבו, ולא תכחשו, ולא תשקרו איש בעמיתו, לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, לא תרצה. והא

דרגא דיעקב דקאים עליה, ואחסין לה קדשא בריך הוא לישראל בגין רחימותא דלהון, לדיירא עמהון, ולדברא להון, ולאגנא להון מפלא, ואקרי ארץ חיים.

הא חזי, אסיר ליה לבר נש, לאסתפלא באתר דקודשא בריך הוא מאיס ביה, ורחיקא ביה נפשיה. ומה במה דרחים קדשא בריך הוא, אסיר לאסתפלא ביה, במה דרחיק על אחת כמה וכמה. דתא חזי, אסיר ליה לבר נש לאסתפלא בקשת, בגין דאיהו חיזו דדיוקנא עלאה. אסיר ליה לבר נש לאסתפלא באת קיימא דיליה, בגין דהוא רמיו לצדיקא דעלמא. אסיר ליה לבר נש לאסתפלא באצבעון דכהני, בשעתא דפרסי ידיהו, בגין דתמן שריא יקרא דמלכא עלאה. ומה באתר קדישא עלאה אסיר (דף פ"ד ע"ב) לאסתפלא, באתר מסאבא רחיקא לא כל שכן. בגיני כך, אל תפנו אל האלילים. רבי יצחק אמר, ומה לאסתפלא בהו אסיר, למפלח להו, או למעבד להו, על אחת כמה וכמה.

ובגיני כך, אל תפנו אל האלילים. הכא אתא לאזהרא להו לישראל כקדמיתא. לקביל (שמות ב) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, לקביל לא תעשה לך פסל אני יי' אלהיכם. לקביל אנכי יי' אלהיך, איש אמו ואביו תיראו. לקבל כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמרו, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר. לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא. לא תגנבו, ולא תגנובו. ולא תכחשו, ולא תשקרו איש בעמיתו. לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, לא תרצה. והא

אוקמוה, ועל דא כללא דאורייתא, בפרשתא דא.

אמר רבי חייא, בקדמיתא, אנכי יי' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלישנא יחידאי. והכא, אני יי' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלישנא דסגיאין. אלא תא חזי, מיומא דהווי ישראל שכיחין בעלמא, לא אשתכחו קמי קדשא בריהו הוא, בלפא חד, וברעותא חדא, פמה בההוא יומא דקיימו בטורא דסיני. ועל דא כלא אתמר בלשון יחידאי. לבתר בלישנא דסגיאין, דהא לא אשתכחו כל פך בההוא רעותא.

רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי, והווי עמיה רבי חייא ורבי יוסי, כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (דושיע יג) ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אנכי יי' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים היה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, וכתוב (בראשית לה) ונקומה ונעלה בית אל, ואת אמרת מארץ מצרים.

א"ל, מן יומא דהווי ישראל בעלמא, לא אשתמודעו יקרא דקודשא בריהו הוא. בר בארעא דמצרים, דהווי בההוא פולחנא קשיא, וצווחו לקבליה, ולא אשתנו מנימוסא דלהון לעלמין. ותמן אתפחינו אבהתנא, פדהבא מגו שפכה. (ס"א כהתובא ודהבא מגו מפסא) ועוד, דהווי חמאן בכל יומא,

- לא תרצח. והרי פרשה, ועל כן כלל התורה בפרשה הזו. אמר רבי חייא, בראשונה - אנכי ה' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלשון יחיד. וכאן - אני ה' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלשון רבים. אלא בא ראה, מיום שהיו ישראל מצויים בעולם, לא נמצאו לפני הקדוש ברוך הוא בלב אחד וברצון אחד כמו באותו יום שעמדו בהר סיני, ועל כן הכל נאמר בלשון יחיד. אחר בלשון רבים, שהרי לא נמצאו כל פך באותו הרצון.

רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי יוסי בן לקוניא חמוי, והיו עמו רבי חייא ורבי יוסי, כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (דושיע יג) ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אנכי יי' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים היה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, וכתוב (בראשית לה) ונקומה ונעלה בית אל, ואתה אמרת מארץ מצרים!?

א"ל, מיום שהיו ישראל בעולם, לא הכירו את כבוד הקדוש ברוך הוא, רק בארץ מצרים, שהיו באותה עבודה קשה וצוחו כנגדו, ולא שנו מנימוסייהם לעולמים. ושם נבחנו האבות, פדהב מתוך הפסלת (כהתוך ההב

מתוך השלכת). ועוד, שְׁהִיוּ רוֹאִים
בְּכָל יוֹם כַּמָּה כְּשָׁפִים, כַּמָּה מִיָּנִים
רְעִים, לְהַטְעוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם,
וְלֹא סָטוּ מִן הַדְּרָךְ לְיָמִין
וְלִשְׂמָאל. וְאָף עַל גֵּב שְׂאֵל הָיוּ
מְפִירִים כָּל כָּף בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא הָיוּ
הוֹלְכִים אַחַר מְנַהֲגֵי אַבּוֹתֵיהֶם.

וְאַחַר כֵּן רָאוּ כַּמָּה נְסִים וְכַמָּה
גְּבוּרוֹת, וְלָקַח אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְעַבּוּדָתוֹ. וּמִשּׁוֹם
שֶׁכֵּלֶם רָאוּ כַּמָּה נְסִים וְאוֹתוֹת
בְּעִינֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם נְסִים
וְגְבוּרוֹת, אָמַר וְאָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ
מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם. שֵׁשׁ הָיָה כְּבוֹדוֹ
בְּהַתְּגַלוֹת. וְהַתְּגַלָּה עֲלֵיהֶם עַל
הַיָּם, וְרָאוּ אֶת זֵי הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן
פְּנִים בְּפָנִים. שְׂאֵל תֹּאמְרוּ שְׂאֵלוֹהָ
אַחַר הוּא שֶׁדָּבַר עִמָּנוּ, אֲלֵא אֲנִי
הוּא שֶׁרְאִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי
הוּא שֶׁהֲרַגְתִּי אֶת שׁוֹנְאֵיכֶם בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם, אֲנִי הוּא שֶׁעֲשִׂיתִי כָּל
אוֹתוֹ עִשָׂר מַכּוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.
וּמִשּׁוֹם כֵּן, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא
תִּדְעֶה, שְׂאֵל תֹּאמַר שְׂאֵחַר הָיָה,
אֲלֵא אֲנִי הוּא הַכֹּל.

עוֹד פִּתַּח, לֹא תַעֲשֶׂק אֶת רַעַף
וְלֹא תִגְזֹל וְלֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר
עַד בְּקָר. לְמָה לֹא תִלִּין פְּעֻלַת
שְׂכִיר? אֲלֵא מִכְּתוּב אַחַר נִשְׁמַע,
שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ
וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי
הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ.
לֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, הַזֶּהָר
שֶׁלֹא תִתְכַּנֵּס בְּגִלְלוֹ מִן הָעוֹלָם
טָרֵם יִגְיעַ זְמַנָּה לְהִתְכַּנֵּס, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (קְהֵלֶת י"ב) עַד אֲשֶׁר לֹא
תִחַשֵּׁף הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִכָּאן לְמַדְנוּ
דְּבַר אַחַר - מִי שֶׁמְשַׁלֵּם לְנַפְשׁ
הָעֲנִי, אֶפְלוּ שֶׁהֲגִיעוּ יָמֵיו
לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם לְנַפְשׁוֹ וְנוֹתֵן
לוֹ יוֹתֵר חַיִּים.

כֹּאֲלוֹ נִטַּל אֶת נַפְשׁוֹ וְאֵת שֶׁל אֲנָשִׁי

כַּמָּה חֲרָשִׁין, כַּמָּה זִינִין בִּישִׁין, לְאַטְעָאָה לֹון
לְבַנֵּי נֶשָׂא, וְלֹא סָטוּ מֵאֲרָחָא לְיָמִינָא
וְלִשְׂמָאֵלָא. וְאָף עַל גֵּב דְּלֹא הָווּ יְדַעֵי כָּל כָּף
בִּיקְרָא דְקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲלֵא הָווּ אֲזֵלִין
בְּתַר נִימוּסֵי אַבְהַתְהוֹן.

וְלִבְתָּר, חֲמוּ כַמָּה נְסִין, וְכַמָּה גְבוּרָאן, וְנִטַּל
לֹון קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפּוֹלְחָנֵיהָ.
וּבְגִין דְּכִלְהוּ חֲמוּ כַמָּה נְסִין וְאִתִּין בְּעִינֵיהוֹן,
וְכָל אֵינוֹן אִתִּין וּגְבוּרוֹן. אָמַר וְאָנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ
מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמֵּן הָוּה בְּאַתְגְּלִיָּא יְקָרָא
דִּילֵיהָ. וְאַתְגְּלִי עֲלֵייהוּ עַל יַמָּא, וְחֲמוּ זֵיו יְקָרָא
עַלְאָה דִּילֵיהָ אִפִּין בְּאַפִּין. דְּלֹא תִימְרוּן אֲלֵהָא
אַחְרָא הוּא דְמַלִּיל עִמָּנָא, אֲלֵא אֲנָא הוּא
דְחִמִיתוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם, אֲנָא הוּא דְקִטְלָנָא
סְנְאִיכוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם. אֲנָא הוּא דְעַבְדָּנָא
כָּל אֵינוֹן עִשָׂר מַחְאָן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם. וּבְגִינֵי
כֵן, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא תִדְעֶה, דְּלֹא תִימָא
דְאַחְרָא הוּא, אֲלֵא אֲנָא הוּא כֹלָא.

תו פִּתַּח, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוֹק אֶת רַעַף וְלֹא
תִגְזוֹל לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֶתְּךָ עַד בְּקָר.
לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֲמִאִי. אֲלֵא מִקְרָא
אַחְרָא אֲשֶׁתַּמַּע, דְּכִתִּיב, (דְּבָרִים כ"ד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן
שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו
הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ,
אַזְדַּהֵר דְּלֹא תִתְכַּנֵּס בְּגִינֵיו מֵעֲלָמָא, עַד לֹא
יָמִטִי זְמַנָּה לְאַתְכַּנְשָׁא. כַּמָּה דָּאֵת אָמַר, (קְהֵלֶת
י"ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִהֲכָא
אוּלִיפְנָא מְלֵה אַחְרָא, מָאן דְּאַשְׁלִים לְנַפְשָׁא
דְמִסְפָּנָא. אֶפִּילוּ (דף פ"ה ע"א) דְמָטוּ יוֹמוֹי
לְאַסְתַּלְקָא מֵעֲלָמָא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשְׁלִים
לְנַפְשֵׁיהָ, וְיִהִיב לֵיהָ חַיִּין יִתִּיר.

לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר, תָּא חֲזִי, מָאן דְנִטַּל

לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר. בֹּא רֵאֵה, מִי שֶׁנִּטַּל אֶת שְׂכָר הָעֲנִי,

ביתו. הוא הקטין את נפשם - הקדוש ברוך הוא מקטין את ימיו ומקטין את נפשו מאותו העולם. שהרי כל אותם ההבלים שיוצאים מפיו כל אותו היום, כלם עולים לפני הקדוש ברוך הוא ועומדים לפניו, אחר כך עולה נפשו ונפשות בני ביתו, ועומדים עם אותם ההבלים של פיו. ואז, אפלו נגזר על אותו האיש כמה ימים וכמה טובות, כלם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו.

ולא עוד, אלא שנפשו אינה עולה למעלה, והינו מה שאמר רבי אבא: הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. ופרשוהו, אפלו שהוא עשיר, ואליו הוא נשא את נפשו דוקא, אפלו מפל אדם גם כן, וכל שפן עני. והינו מה שהיה עושה רב המנונא, כשהיה אותו שכיר מסתלק מעבודתו, היה נותן לו שכרו ואמר לו: טל את נפשך שהפקדת בידי, טל את פקדונך.

ואפילו אמר יהי בידיך, שאני (לא) רוצה לותר על שכרי - לא היה רוצה. אמר: פקדון של גופך לא ראוי להיות מפקד בידי, כל שפן פקדון הנפש, שהרי פקדון הנפש לא נתן אלא לקדוש ברוך הוא, שכתוב (תהלים לא) בידיך אפקיד רוחי. אמר רבי חייא, וכי אחר מת. אמר לו, אפלו בידו, אחר שנתן.

כתוב לא תלין פעלת שכיר, וכתוב ולא תבוא עליו השמש. אלא הרי פרשוהו, אבל בא ראה, אין לך יום יום שלא שולט בו יום אחר עליו. ואם הוא אינו נותן לו את נפשו באותו יום, פמי שפוגם את אותו יום עליו.

להווא יומא עלאה. ובגיני כן ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש.

אגרא דמספנא, פאילו נטיל נפשיה, ודאנשי ביתיה. הוא אזער נפשיהו, קדשא בריה הוא אזעיר יומי, ואזער נפשיה, מההוא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה, כל ההוא יומא, פלהו סלקין קמיה דקודשא בריה הוא, וקיימין קמיה, לבתר סלקא נפשיה, ונפשיהו דאנשי ביתיה, וקיימין, באינון הבלים דפומיה. וכדין, אפילו אתגזר על ההוא בר נש כמה יומין, וכמה טבאן, פלהו מתעקראן מניה, ומסתלקי מניה.

ולא עוד, אלא דנפשא דיליה לא סלקא לעילא, והיינו דאמר רבי אבא, רחמנא לשזבינן מנייהו, ומעלבונייהו. ואוקמוהו אפילו עשיר הוא, ואליו הוא נושא את נפשו דייקא, אפילו מפל בר נש נמי, ופל שפן מספנא. והיינו דהוה רב המנונא עביד, פד הוה ההוא אגיר מסתלק מעבידתיה, הוה יהיב ליה אגריה, ואמר ליה, טול נפשך דאפקידת בידי, טול פקדונך.

ואפילו אמר יהא בידיך, דאנא (לא) בעינא לסלקא אגרי. לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופך, לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שפן פקדונא דנפשא. דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת, אלא לקודשא בריה הוא. דכתיב, (תהלים לא) בידיך אפקיד רוחי, אמר רבי חייא, ובידא דאתרא שארי. אמר ליה, אפילו בידיה, בתר דיהיב.

כתוב לא תלין פעולת שכיר, וכתיב ולא תבא עליו השמש. אלא הא אוקמוהו, אבל תא חזי לית לך יומא ויומא, דלא שלטא ביה יומא עלאה אתרא. ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה בההוא יומא, פמאן דפגים לההוא יומא עלאה. ובגיני כן ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש.

ומשום כף ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש. וזה שנאמר לא תלין, משום שנפשו לא עולה, ועולה אותה נפש העני ושל אנשי ביתו, כמו שנתבאר. רבי חייא פתח ואמר פסוק אחריו, לא תקלל חרש ולפני עור וגו'. פסוק זה כמשמעו, אבל מפרשה זו פלה למדנו ממנה דברים אחרים, וכלם תלויים זה בזה. בא ראה, מי שמקלל את חברו, והוא לפניו, ומביש אותו, כאלו שפך את דמו, והרי בארנו. ופסוק זה כשאין חברו עמו, והוא קלל אותו, אותו הדבור עולה. שאין לך דבור ודבור שיוצא מפיו שאין לו קול. אותו קול עולה למעלה, וכמה מלאכי חבלה מתחברים לאותו הקול, עד שעולה ומעיר את התהום הגדול, כמו שבארוה, וכמה הם שמתעוררים על האדם. אזי למי שמוציא דבר רע מפיו, והרי פרשוה.

ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ופרשוה, במי שגורם לאחר לחטא. וכן מי שמפכה את בנו הגדול. ולפני עור לא תתן וגו', במי שלא הגיע להוראה ומורה, (כמו שנאמר) שכתוב (משלי ז) כי רבים חללים הפילה ועצמים כל הרגיה. וזה עבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, משום שהכשיל את חברו לעולם הבא. ששגנו, מי שהולך בדרך ישרה בתורה ומי שמשתדל בתורה כראוי, יש לו תמיד חלק טוב לעולם הבא. שאותו דבר התורה שהוציא מפיו, הולך ומשוטט בעולם, ועולה למעלה. וכמה עליונים קדושים מתחברים עם אותו הדבר, ועולה בדרך ישרה, ומתעטר בעטרה קדושה, ורוחץ הנהר של העולם הבא, שופע

והא דאתמר לא תלין, בגין דנפשיה לא סליק, וסליק ההוא נפשא דמסכנא, ודאנשי ביתיה, כמה דאתמר.

רבי חייא פתח ואמר קרא אבתריה, (ויקרא ט) לא תקלל חרש ולפני עור וגו', האי קרא כמשמעו. אבל פרשתא דא, פלא אוליפנא מינה מלין אחרנין, וכלהו תליין דא בדא. תא חזי, מאן דלייט לחבריה, ואיהו קמיה, ואכסוף ליה, פאלו אושיד דמיה, והא אוקימנא. והאי קרא, דלאו חבריה עמיה, והוא לייט ליה, ההיא מלה סלקא.

דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה, דלא אית ליה קלא, ההוא קלא סליק לעילא, וכמה קסטרין מתחברין עמיה דההוא קלא, עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא, כמה דאוקמוהו וכמה מתערין עליה דההוא בר נש. ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה, והא אוקמוהו.

ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ואוקמוהו, במאן דגרים לאחרא למחטי. וכן מאן דמחי לבריה רבא. ולפני עור לא תתן וגו', במאן דלא מטא להוראה ואורי, (כמה דאת אמר) דכתוב, (משלי ז) פי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. והאי אעבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, בגין דאכשיל ליה לחבריה לעלמא דאתי.

דהנינן מאן דאזיל באורח מישר באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, אית ליה חולקא טבא תדיר לעלמא דאתי. דההיא מלה דאורייתא דאפיק מפומיה, אזלא ושטא בעלמא, וסלקא לעילא. וכמה עלאין קדישין מתחברין ביההיא מלה, וסלקא באורח מישר, ואתעטר בעטרא קדישא,

וְאֶסְתַּחֲי בְּנִהְרָא דְעֵלְמָא דְאַתִּי, דְּנִגִּיד וְנִפְיָק
מֵעֵדָן, וְאֶתְקַבַּל בֵּיהּ, וְאַשְׁתַּאֲב בְּגוּיָהּ, וְאַתְעַנַּג
(כ"א וְאַתְנַטַּע) סוֹחְרָנִיָּה דְּהֵהוּא נִהְרָא, אֵילָנָא
עֲלָאָה. וְכַדִּין נִגִּיד וְנִפְיָק נִהְרָא עֲלָאָה
וְאַתְעַטֵּר בֵּיהּ בְּהֵהוּא בַר נֶשׁ כָּל יוֹמָא, כְּמָה
דְּאַתְמַר.

וּמָאן דְּלָעֵי (נ"א דְּלִיָּה) בְּאוּרֵיִתָא, וְלֹא אֶשְׁתַּדַּל
בְּהּ בְּאוּרַח קְשׁוּט, (דף פ"ה ע"ב) וּבְאוּרַח
מִיֶּשֶׁר. הֵהוּא מְלָה סְלָקָא, וְסִטִּי אוּרְחִין, וְלִית
מָאן דְּיִתְחַבֵּר בְּהּ, וְכֹלָא דְחִיִּין לָהּ לְבַר, וְאַזִּיל
וְשֹׂאט בְּעֵלְמָא וְלֹא יִשְׁפַח אֶתְרָהּ. מָאן גְּרִים לִיָּה
הָאִי. הֵהוּא דְסֵאטִי לִיָּה מְאוּרַח מִיֶּשֶׁר, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוּל. וּבְגִינֵי
כֶּף כְּתִיב, וְיִרְאֵת מְאַלְהֵיָד אֲנִי יְיָ.

וּמָאן דְּתִיאוּבְתִיָּה לְמֵלְעֵי בְּאוּרֵיִתָא, וְלֹא
אַשְׁפַּח מָאן דְּיִוְלִיף לִיָּה, וְהוּא
בְּרַחֲמֵי מוֹתָא דְאוּרֵיִתָא, לָעֵי בְּהּ, וּמְגַמְגֵּם בְּהּ,
בְּגַמְגוּמָא דְלֹא יָדַע. כָּל מְלָה וּמְלָה סְלָקָא,
וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲדֵי בְּהֵיָא מְלָה, וְקַבִּיל
לָהּ, וְנִטְע לָהּ סְחַרְנִיָּה דְּהֵהוּא נַחְלָא,
וְאַתְעַבִּידוּ מְאַלִּין מְלִין אֵילָנִין רַבְרַבִּין, וְאַקְרוּן
עַרְבֵי נַחַל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ה) בְּאַהֲבַתָּהּ
תִּשְׁגָּה תְּמִיד.

וְדוּר מְלָפָא אָמַר, (תהלים פו) הוֹרְנֵי יְיָ דְרַפְּךָ אֶהְלֵךְ
בְּאַמְתָּךְ. וְכְּתִיב (תהלים כז) וְנַחֲנֵי בְּאוּרַח
מִיֶּשׁוּר לְמַעַן שׁוֹרְרֵי. זַפְּאִין אֵינוּן דְּיִדְעִין
אוּרְחוּי דְאוּרֵיִתָא, וּמְשַׁתְּדִלֵי בְּהּ בְּאוּרַח מִיֶּשֶׁר,
דְּאֵינוּן נִטְעִין אֵילָנִין דְּחִיִּין לְעֵילָא, דְּכֹלְהוּ
אַסוּתָא. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, (מלאכי ב) תּוֹרַת אֲמַת
הֵיְתָה בְּפִיָּהּ. וְכִי אֵית תּוֹרָה דְלָאו אֵיָּהִי אֲמַת.
אֵין כְּגוּוּנָא דְאַמְרוּן, דְּאוּרֵי מָאן דְלֹא יָדַע, וְלָאו
אֵיָּהִי קְשׁוּט וְהֵהוּא דְאוּלִּיף מְלָה מִיָּנִיָּה, אוּלִּיף מְלָה דְלָאו אֵיָּהִי אֲמַת.

וּבְגִינֵי כֶּף כְּתִיב, תּוֹרַת אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיָּהּ.

וְיִוצֵא מֵעֵדָן, וּמְתַקַּבַּל בּוֹ וְנִשְׁאָב
לְתוֹכוֹ, וּמְתַעַנַּג (וְנִטְע) סְבִיב אוֹתוֹ
הַנְּהַר, הַעֵץ הָעֲלִיּוֹן. וְאִזּוּ שׁוֹפֵעַ
וְיִוצֵא אוּר עֲלִיּוֹן וּמְתַעַטֵּר עִם
אוֹתוֹ אָדָם כָּל יוֹם, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר.
וְכִי שְׁעוּסֵק (שְׁלוּמָר) בְּתוֹרָה וְלֹא
מְשַׁתְּדֵל בְּהּ בְּדַרְךָ אֲמַת וּבְדַרְךָ
יִשְׂרָאֵל, אוֹתוֹ הַדְּבַר עוֹלָה וְסוֹטָה
בְּדַרְכֵיכֶם, וְאִין מִי שְׁיִתְחַבֵּר עִמּוֹ,
וְהַכֵּל דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְהוֹלֵךְ
וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם וְלֹא יִמְצֵא
מְקוֹם. מִי גְרַם לוֹ אֵת זֶה? אוֹתוֹ
שְׁהֵסְטָה אוֹתוֹ מִדְּרַךְ הַיֶּשֶׁר. זֶהוּ
שְׁפַתּוֹב וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן
מְכָשׁוּל. וּמְשׁוּם כֶּף כְּתוֹב, וְיִרְאֵת
מְאַלְהֵיָד אֲנִי ה'.

וְכִי שְׁתִּשְׁוֹקְתוּ לְעֵסֵק בְּתוֹרָה וְלֹא
מוֹצֵא מִי שְׁיִלְמַד אוֹתוֹ, וְהוּא
בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה לוֹמַד אוֹתָהּ,
וּמְגַמְגֵּם בְּהּ בְּגַמְגוּם שְׂאִינוּ יוֹדַע
- כָּל דְּבוּר וְדְבוּר עוֹלָה, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׂמַח בְּאוֹתוֹ דְּבוּר
וּמְקַבַּל אוֹתוֹ, וְנוֹטַע אוֹתוֹ סְבִיב
אוֹתוֹ הַנַּחַל, וְנִנְעִשִׁים מְאוּתָם
דְּבוּרִים עֲצִים גְּדוּלִים, וְנִקְרְאִים
עַרְבֵי נַחַל. זֶהוּ שְׁפַתּוֹב (משלי ה)
בְּאַהֲבַתָּהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד.

וְדוּר הַמְּלָךְ אָמַר, (תהלים פו) הוֹרְנֵי
ה' דְרַפְּךָ אֶהְלֵךְ בְּאַמְתָּךְ. וְכְּתוֹב
(שם כז) וְנַחֲנֵי בְּאוּרַח מִיֶּשׁוּר לְמַעַן
שׁוֹרְרֵי. אֲשַׁרִּי אוֹתָם שְׁיִוְדְעִים אֵת
דְרַכֵי הַתּוֹרָה וּמְשַׁתְּדִלִים בְּהּ
בְּדַרְךָ יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם נוֹטְעִים עֲצֵי
חַיִּים לְמַעְלָה, שְׁפָלָם רְפוּאָה.
וּמְשׁוּם כֶּף כְּתוֹב, (מלאכי ב) תּוֹרַת
אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיָּהּ. וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה
שְׂאִינָה אֲמַת? כֵּן, כְּמוֹ שְׂאַמְרָנוּ,
שְׁמוֹרָה מִי שְׁלֹא יוֹדַע, וְאֵינוּ
אֲמַת, וְאוֹתוֹ שְׁלוּמַד מְמַנּוּ, לוֹמַד
דְּבַר שְׂאִינוּ אֲמַת. וּמְשׁוּם כֶּף
כְּתוֹב, תּוֹרַת אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיָּהּ.

וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה דְלָאו אֵיָּהִי אֲמַת.

ועם כל זה, צריך אדם ללמד דברי תורה מכל אדם, אפלו ממי שאינו יודע. משום שעל פני התעורר בתורה, ויבא ללמד ממי שיודע, ואחר כך נמצא שהולך בתורה בדרך אמת. בא ראה, ישתדל אדם בעולם בתורה ובמצוותיה אפלו שאין עושה לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הרי נאמר, שבפרשה הזו יש בה דברים עליונים ונכבדים במצוות התורה. מסוף הפסוק הזה משמע, שכתוב בצדק תשפט עמיתך. בא ראה, שתי דרגות הן כאן - משפט וצדק. מה בין זה לזה? אלא אחד רחמים ואחד דין, וזה מתבשר עם זה.

בשמתעורר צדק, הוא דן דין את הכל כאחד, שאין בו רחמים ולא ותרנות. כשמתעורר משפט, יש בו רחמים. יכול יהיה הכל במשפט? בא הכתוב ואומר, בצדק תשפט עמיתך. מה הטעם? משום שצדק לא דן את זה ועוזב את זה, אלא כלם כאחד במשקל אחד. כמו כן, לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלם במשקל אחד, בצדק. יכול יהיה הכל בצדק בלבד? בא הכתוב ואמר תשפט, שצריך לחבר אותם כאחד שלא ימצא זה בלי זה, וזוהי שלמות הדין. וכך כך למה? משום שהקדוש ברוך הוא מצוי שם. ומשום כך צריך להשלים את הדין. כמו שהוא עושה למטה, כמו שלו ממש עושה למעלה. ובא ראה, הקדוש ברוך הוא שם כסא של דין בשעה שיושבים הדיינים, וזהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של

ועם כל דא, מיבעי ליה לבר נש למילף מלי דאורייתא מכל בר נש, אפילו ממאן דלא ידע. בגין דעל דא יתער באורייתא, וייתי למילף ממאן דידע, ולבתר אשתכח, דאזיל בה באורייתא בארז קשוט. תא חזי, ישתדל בר נש בעלמא באורייתא ופקודוי, אפילו דלא עביד לשמה, דמתוך שלא לשמה בא לשמה. רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר, (ויקרא יט) לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הא אתמר, דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא. האי קרא מסופיה קא משמע, דכתיב בצדק תשפוט עמיתך. תא חזי, תרי דרגין אינון הכא: משפט, וצדק. מה בין האי להאי. אלא חד רחמי, וחד דינא, ודא אתבסם בדא. בר אתער צדק, דאין דינא לכלא כחדא, דלית ביה רחמי, ולא ותרנותא. פד אתער משפט, אית ביה רחמי. יכול יהא כלא במשפט. אתא קרא ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מאי טעמא. בגין דצדק לאו דאין לדא ושביק לדא, אלא כלהו כחדא בשקולא חדא. כגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלהו בשקולא חדא, בצדק. יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודוי. אתא קרא ואמר תשפוט, דבעי לחברא להו כחדא, דלא ישתבח דא בלא דא, והאי שלימו דדינא.

וכך כך למה. בגין דקודשא בריך הוא שכיח תמן. ובגיני כך בעי לאשלמא דינא. כגוונא דאיהו עביד לתתא, כגוונא דיליה ממש עביד לעילא. ותא חזי, קדשא בריך הוא שוי כורסייא דדינא, בשעתא דדייני יתבין, הדא הוא דכתיב, (תהלים ט) כונן למשפט כסאו.

דין בשעה שיושבים הדיינים, וזהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של

ומתמך אתתקן פורסיה דקודשא ברין הוא. ומאן איהו פורסיה. אלין אינון צדק ומשפט. הדיא הוא דכתיב, צדק ומשפט מכוון כסאך. ומאן דדאין דינא, בעי למידן (ס"א למיתב) בכורסיה דמלכא. ואי פגים חד מנייהו, כאלו פגים לכורסיה דמלכא. וכדין קדשא ברין הוא אסתלק מבינייהו דדייני, ולא קאים בדינייהו. ומאי אמר. (תהלים יב) עתה אקום לאמר יי' וגו'. ורוחא דקודשא אמר, (תהלים נז) רומה על השמים אלהים.

רעיא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך (ויקרא יט) וגו'. פקודא דא, לאוכחא לההוא דחטי, למחזי ליה רחימו סגיא, דרחים ליה, בגין דלא יתענש איהו. דהא בקודשא ברין הוא כתיב, (משלי ג) כי את אשר יאהב יי' יוכיח. וכמה דקודשא ברין הוא עביד ואוכח למאן דרחים ליה, הכי יוליף בר נש מההוא ארחא, ויוכח לחבריה. קדשא ברין הוא כמאי אוכח לבר נש. אוכח ליה ברחימו בסתרא, אי יקבל ליה יאות. ואי לא, אוכח ליה בין רחימוי. אי יקבל יאות. ואי לא, אוכח ליה באתגלגליא לעיניהון דכלא. אי יקבל יאות. ואי לאו, שרי ליה, ולא אוכח ליה, ושביק (דף פ"ו ע"א) ליה ייזיל ויעביד רעותיה.

בקרמיתא אודע ליה בסתרא, בגין לאוכחא ליה, ולא תערא ליה, דלא ינדע ביה בר נש. ודיא איהו ביניה לביניה. אי מקבל יאות. ואי לאו, אודע ליה בין רחימוי, בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא, יהיב ליה מרעין בערסיה, ואתו רחימוי דקודשא ברין הוא, ואודען ליה, אי אית ביה חוכא דניתוב מניה, ולעין במליה. אי מקבל יאות, ואי לאו אוכח ליה באתגלגליא, בממוניה, בכנוי, דכלא מלחשן עליה, וניתון לגביה. אי מקבל מוטב, ואם לא - מוכיח אותו בגלוי, בממונו, בכנוי, שכלם

הקדוש ברוך הוא. ומי הוא הפסא? אלו הם צדק ומשפט. זהו שכתוב (שם פט) צדק ומשפט מכוון כסאך. ומי שדן דין, צריך לדון (לשבת) בכסא המלך. ואם פוגם אחד מהם, כאלו פגם את כסא המלך. ואז הקדוש ברוך הוא מסתלק מבין הדיינים, ולא עומד בדיניהם. ומה אומר? (שם יב) עתה אקום לאמר ה' וגו'. ורוח הקדש אומרת, (שם נז) רומה על השמים אלהים.

רעיא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'. מצוה זו להוכיח את אותו שחטא להראות לו אהבה רבה, שאוהב אותו, כדי שהוא לא יענש. שהרי כתוב בקדוש ברוך הוא, כי את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שעושה הקדוש ברוך הוא ומוכיח את מי שאוהב אותו, כך ילמד אדם מאותה הדרך ויוכיח את חברו. במה מוכיח הקדוש ברוך הוא את האדם? הוא מוכיחו באהבה בסתר. אם יקבל אותו - יפה. ואם לא מוכיחו בין אוהביו, אם יקבל - יפה, ואם לא - מוכיחו בגלוי לעין כל. אם יקבל - יפה. ואם לא - מניח אותו ולא מוכיח אותו, ועוזב אותו שילף ויעשה את רצונו.

בראשונה מודיעה לו בסתר, כדי להוכיח אותו ולעורר אותו, שלא יכיר בו בן אדם. וזה הוא בינו לבינו. אם מקבל - טוב, ואם לא - מודיע לו בין אוהביו. בזמן שהכהן הגדול היה בעולם, נתן לו מחלה במשחו, וכאו אוהביו של הקדוש ברוך הוא, ומודיעים לו, שאם יש בו חוכא שישוּב ממנה ויעין בדכריו. אם מקבל -

מקבל - מוטב, ואם לא - מתיר לו קונו לעשות רצונו, ולא מחזיק בו לעולמים. כגון זה צריך לו להוכיח לחברו בראשונה בפתר, ואחר כך בין אוהביו, ולבסוף בגלוי. מכאן ולהלאה יעזב לו ויעשה כרצונו.

ועל זה כתוב הוכח תוכיח. הוכח - בפתר, שלא ידע בו בן אדם. תוכיח - בין חבריו ואוהביו. את עמיתך - בגלוי. ועל כן לא כתוב בראשונה תוכיח, אלא הוכח. ועוד הוכח - אם הוא אדם שיתביש, לא יאמר לו ולא יוכיח אותו אפלו בפתר, אלא יאמר לפניו כמי שמספר בדברים אחרים. וכתוף אותם דברים יזכיר מי שעושה אותו החטא הוא כך וכך, כדי שהוא ידע בעצמו ויעזב את אותו החטא. ועל כן הוכח. ואם לא - תוכיח. ואחר כך את עמיתך - בגלוי. מכאן ולהלאה - ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא - שהרי פיון שאדם מוכיח את חברו ומזדמן להוכיחו בגלוי, לא יעלה לפניו אותו חטא שעשה, שאסור לו ודאי, אלא יאמר סתם, ולא יעלה עליו אותו חטא בגלוי, ולא ירשם עליו חטא. שהקדוש ברוך הוא חס על כבודו של אדם אפלו ברשעים. (עד כאן רעיא מהימנא). פתח ואמר, ויהי קול השפר הולך וגו'. ויהי קול השפר, כאן נחלקו ספרי הקדמונים וכו', עד שבאו רבי אבא ורבי יהודה, והודו לרבי אחא.

קמו. עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר, לא תלך רכיל בעמיה. לא תשנא את אחיה, לא תקם ולא תטר. הרי בארנו אותם, וכלם התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. כתוב את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים

זאות. ואי לאו שארי ליה מאריה למעבד רעותיה, ולא נתקיף ביה לעלמין. כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימוי. לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה. ועל דא כתיב הוכח תוכיח. הוכח: בסתרא, דלא ינדע ביה בר נש. תוכיח: בין חברוי ורחימוי. את עמיתך: באתגלייא. ועל דא לא כתיב בקדמיתא תוכיח, אלא הוכח. תו הוכח, אי איהו בר נש דיקסוף, לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא, אלא יימא קמיה, כמאן דמשתעי במלין אחרנין. ובגו אינון מלין, ידבר מאן דעבד ההוא חובא הוא כף וכף, כגין דאיהו ידע בגרמיה, וישתביק מההוא חובא. ועל דא הוכח. ואם לאו, תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא, דהא כיון דבר נש אוכח לחבריה, ואזדמן לאוכחא ליה באתגליא, לא יסלק קמיה ההוא חובה דעביד, דאסיר ליה ודאי, אלא יימא סתם, ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא, ולא ירשים עלוי חובא, דקודשא בריך הוא חס על יקרא דבר נש, אפילו בחייבינא. (ע"כ רעיא מהימנא).

פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וגו'. ויהי קול השופר, הךא אתפליגו ספרי קדמאי וכו', עד דאתו רבי אבא ורבי יהודה, ואודו ליה לרבי אחא.

קמו, עד דהוו אזלי, אמר רבי אלעזר לא תלך רכיל בעמיה לא תשנא את אחיה לא תקום ולא תטר. הא אוקימנא לון, וכלהו אתערו עלייהו חברייא, אבל גימא מלה בפרשתא דא, פתיב, את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך.

התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. כתוב את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַתֶּם עַדִּי נִאֵם
נָאם ה' וְעַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ
תִּדְעוּ וּתְאֲמִינּוּ וְגו'. אַתֶּם עַדִּי,
אֱלוֹהֵי הַיָּם יִשְׂרָאֵל וְשִׁנְיָנוּ, אֱלוֹהֵי הַיָּם
שָׁמַיִם וְאָרֶץ, שְׁכָתוּב (דברים ד)
הַעִידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם
וְאֶת הָאָרֶץ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם עַדִּים
אֱלוֹהֵי עַל אֱלוֹהֵי, וְשָׁמַיִם וְאָרֶץ וְהַכֹּל
עַדִּים עֲלֵיהֶם. וְעַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי
זֶה יַעֲקֹב, שְׁכָתוּב (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדֵי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכָתוּב אֵל תִּירָא
עַבְדֵי יַעֲקֹב. וַיֵּשׁ אֲמָרִים, זֶה דָּוִד.
וַיִּקְרָא דָּוִד עַבְדֵי, שְׁכָתוּב (שם לו)
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדֵי אֲשֶׁר
בְּחַרְתִּי, זֶה דָּוִד הַעֲלִיּוֹן.

לְמַעַן תִּדְעוּ וּתְאֲמִינּוּ לִי וְתַבִּינּוּ
כִּי אֲנִי הוּא (ישעיה מג). מַה זֶה כִּי
אֲנִי הוּא? שֶׁהַתְּרַצִּיתִי בְּאוֹתוֹ דָּוִד
וּבְאוֹתוֹ יַעֲקֹב, אֲנִי הוּא הֵם מִמֶּשׁ.
לְפָנַי לֹא נֹוצַר אֵל, שֶׁשִּׁנְיָנוּ, קָרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל,
שְׁכָתוּב (בראשית לו) וַיִּקְרָא אֵל אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא
לְיַעֲקֹב אֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב לְפָנַי לֹא
נֹוצַר אֵל וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה. וּמִשׁוּם
כֵּן אֲנִי הוּא, הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר.
וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה, שֶׁהָרִי דָּוִד נִקְרָא
כֵּן, וְאֵין אַחֲרָיו אַחֵר.

בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, תִּקַּן כָּל דְּבַר
וְדַבַּר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצִדּוֹ, וּמִנֵּה
עֲלֵיהֶם כַּחוֹת עֲלִיוֹנִים. וְאֵין לָךְ
אֶפְלוֹ עֹשֶׂב קִטְן בְּאָרֶץ שְׂאִין לוֹ
כַּח עֲלִיּוֹן לְמַעְלָה. וְכֹל מַה
שֶׁעוֹשִׂים עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, (שתי
נוסחאות) וְכֹל מַה שֶּׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד
עוֹשֶׂה, הַכֹּל הוּא בְּחֻזֶּק שֶׁל אוֹתוֹ
הַכַּח הַעֲלִיּוֹן שֶׁמִּמֶּנָּה עֲלִיו
מְלַמְעֵלָה. וְכֹל הַהֲנַהגוֹת גְּזוּרוֹת
מִן הַדִּין, עַל דִּין הֵם נוֹסְעִים, וְעַל
הַדִּין הֵם עוֹמְדִים. אֵין מִי שִׁיּוּצָא
מִמְקוֹמוֹ הַחַוְצָה.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מג) אַתֶּם עַדִּי נִאֵם
יְי' וְעַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ
וּתְאֲמִינּוּ וְגו'. אַתֶּם עַדִּי, אֵלֶיךָ אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל.
וְתַנִּינָן, אֵלֶיךָ אֵינוֹן שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, דְּכָתִיב (דברים
ל) הַעִידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.
אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן סְהַדִּין אֵלֶיךָ עַל אֵלֶיךָ,
וְשְׁמִיָּא וְאַרְעָא וְכֹלָא, סְהַדִּין עֲלֵייהוּ. וְעַבְדֵי
אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, דָּא יַעֲקֹב, דְּכָתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר
לִי עַבְדֵי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכָתִיב,
(ירמיה ל) וְאֶתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב. וְאֵית דְּאֲמָרִי
דָּא דָּוִד. וְדָוִד עַבְדֵי אֲקָרִי, דְּכָתִיב, (ישעיה לו)
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, דָּא דָּוִד
עֲלָאָה.

לְמַעַן תִּדְעוּ וּתְאֲמִינּוּ לִי וְתַבִּינּוּ כִּי אֲנִי הוּא.
מַאי כִּי אֲנִי הוּא. דְּאֶתְרַעִיתִי בְּהַהוּא
דָּוִד, וּבְהַהוּא יַעֲקֹב. אֲנָא, הוּא אֵינוֹן מִמֶּשׁ.
לְפָנַי לֹא נֹוצַר אֵל, דְּתַנִּינָן, קָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְיַעֲקֹב אֵל, דְּכָתִיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב
אֵל. הָדָא הוּא דְּכָתִיב, לְפָנַי לֹא נֹוצַר אֵל וְאַחֲרָי
לֹא יִהְיֶה. וּבְגִין כֵּן, אֲנִי הוּא. כְּמָה
דְּאֶתְמַר. וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה, דְּהָא דָּוִד הָכִי אֲקָרִי,
וְלֹא אֵית בְּתַרְיָה אַחֲרָא.

הָא חֲזִי, כִּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא,
אֶתְקִין כָּל מְלָה וּמְלָה, כָּל חַד וְחַד
בְּסִטְרוּי. וּמְנִי עֲלֵייהוּ חִילִין עֲלֵאִין. וְלִית לָךְ
אֶפְלוֹ עֹשֶׂב זְעִירָא בְּאַרְעָא, דְּלִית לִיה חִילָא
עֲלָאָה לְעִילָא. וְכֹל מַה דְּעַבְדִּין בְּכָל חַד וְחַד,
(תרי נוסחי) וְכֹל מַה דְּכָל חַד וְחַד עַבְדִּי, כְּלָא הוּא
בְּתַקִּיפוֹ דְּהַהוּא חִילָא עֲלָאָה, דְּמִמֶּנָּה עֲלִיה
לְעִילָא. וְכִלְהוּ נְמוּסִין גְּזִירִין מְדִינָא, עַל דִּינָא
נְטִלִין, וְעַל דִּינָא קְיִימִין. לִית מָאן דְּנִפְיִק (דף
פ"ו ע"ב) מִן קִיּוּמִיָּה לְבַר.

וְכִלְהוּ מִמֶּנּוּ, מִן יוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא,
מִתְפַקְדָן שְׁלִטוֹנִין עַל כָּל מְלָה וּמְלָה.
וְכִלְהוּ נְטִלִין עַל נִימוּסָא אַחְרָא עֲלָאָה, דְנִטְלִין
כָּל חַד וְחַד. כְּמָה דְכְתִיב, (משלי לא) וּתְקַם בְּעוֹד
לֵילָה וּתְתֵן טָרַף לְבֵיתָהּ וְחֵק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. כִּיּוֹן
דְנִטְלִין הֵהוּא חֵק, כְּלָהוּ אַקְרוּן חֲקוֹת, וְהֵהוּא
חֵק דְאַתְיִיחֵיב לָהּ, מִן שְׂמַיָא קָא אָתִי, וּכְדִין
אַתְקְרוּן חֲקוֹת שְׁמַיִם. וּמְנַלָן דְמֵן שְׁמַיִם קָא
אַתְיִין. דְכְתִיב (תהלים פא) כִּי חֵק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.
וְעַד דָּא כְתִיב, אֵת חֲקוֹתֵי תְשִׁמּוּרוֹ בְּגִין דְכָל
חַד וְחַד מִמֶּנָּא עַל מְלָה יְדִיעָא בְּעֲלֵמָא,
כְּהֵוּא חֵק. בְּגִין כְּפִי אָסִיר לְמַחְלַף זִינִין,
וְלֹאֲעֵלָא זִינָא בּוּזִינָא אַחְרָא. בְּגִין דְאַעְקֹר לְכָל
חִילָא וְחִילָא מְאַתְרִיחֵוּ, (ואכחיש פמליא של מעלה)

ואכחיש פומבי דמלפא.

וְעַד כִּן כְּתוּב אֵת חֲקוֹתֵי תְשִׁמּוּרוֹ,
מִשּׁוּם שְׁכָל אַחַד וְאַחַד מִמֶּנָּה עַל
דְּבַר יְדוּעָא בְּעוֹלָם, בְּאוֹתוֹ חֲחֵק.
מִשּׁוּם כְּפִי אָסִיר לְהַחְלִיף מִינֵיהּ
וְלִהְכְּנִיס מִיָּן בְּמִין אַחֵר, מִשּׁוּם
שְׁעוּקָא אֵת כָּח וְכַח מִמְקוּמוֹ,
(ואכחיש פמליא של מעלה) וּמְכַחֵישׁ אֵת
פְּרוֹסוּם הַמְלָךְ.

כְּלָאִים, מַהוּ כְּלָאִים? כְּמִי שְׁנוֹתָן
מִישְׁהוּ אַחֵר בְּבֵית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר (ירמיה לו) אֵל בֵּית הַכְּלָא,
כְּדִי לֹא לַעֲשׂוֹת דְּבַר. כְּלָאִים -
מְנִיעָה, שְׁמוּנָעָא אֵת כָּל אוֹתָם
הַפְּחוֹת מִן הַמַּעֲשֵׂה שְׁלָהֶם.
כְּלָאִים - עֲרֻבּוּבֵיהּ, שְׁעוּשָׁה
עֲרֻבּוּבֵיהּ בְּכַח שְׁלִמְעֵלָה וּמְכַחֵישׁ
אֵת פְּרוֹסוּם הַמְלָךְ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר
וּבְגֵד כְּלָאִים שְׁעֻטְנֵוּ לֹא יַעֲלֶה
עֲלֶיךָ.

בֹּא רְאֵה, כְּתוּב (בראשית ב) וּמַעֲצֵן
הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ מוֹת
כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.
וְהָרִי נִתְבָּאָר, שְׁשִׁנָּה מִצּוֹת הַמְלָךְ,
וְהַחְלִיף עֵץ חַיִּים, שְׁבוּ הַשְּׁתֵלֶם
הַכֹּל וְבוּ תְלוּיָהּ הָאֲמוּנָה, וְנִדְבַק
בְּמִקּוּם אַחֵר. וְהָרִי שְׁנִינֵוּ, כְּכֹל
צְרִיף אָדָם לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ
שְׁלִמְעֵלָה וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ
שְׁצִרִיף. וְאִם שְׁנֵה בְּדָבָר אַחֵר,
הוּא מְשַׁפֵּיעַ לְהַשְׁרוֹת בּוּ דְבַר
אַחֵר שְׁלֵא צְרִיף.

כְּלָאִים, מַהוּ כְּלָאִים. כְּמָאן דִּיהֵיב אַחְרָא בְּכִי
מִטְרָא, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ירמיה לו) אֵל בֵּית
הַכְּלָא, בְּגִין דְלֹא לְמַעַבְד מִיָּדִי. כְּלָאִים:
מְנִיעוּתָא, דְמִנְעַת לְכָל אֵינוֹן חִילִין מְעַבְדִּתָּא
דְלַהוֹן. כְּלָאִים: עֲרֻבּוּבֵיָא, דְעַבִּיד עֲרֻבּוּבֵיָא
בְּחִילָא דְלַעֲלִילָא, וְאַכְחִישׁ פּוּמְבִי דְמִלְפָא, כְּמָה
דְאַתְמַר, (ובגין כך) וּבְגֵד כְּלָאִים שְׁעֻטְנֵוּ לֹא יַעֲלֶה
עֲלֶיךָ.

הָא חֲזִי, כְּתִיב (בראשית ב) וּמַעֲצֵן הַדְּעַת טוֹב וְרַע
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת
תָּמוּת. וְהָא אַתְמַר, דְשְׁנֵי פְקוּדוֹי דְמִלְפָא,
וְאַחְלַף עֵץ חַיִּים, דְבִיָּה אֲשֶׁתֵלִים כְּלָא, וְבִיָּה
תְלִיא מְהֵימְנוּתָא, וְאַתְדְּבַק בְּאַתְר אַחְרָא. וְהָא
תְנִינָן, כְּכֹלָא כְּעִי בַר נֶשׁ לְאַחְזָאָה עוּבְדָא
כְּגוּוּנָא דְלַעֲלִילָא, וְלְמַעַבְד עוּבְדָא כְּמָה
דְאַצְטְרִיף. וְאִי אֲשֶׁתֵנִי בְּמְלָה אַחְרָא, הוּא
אַנְגִיד עֲלֵיהּ לְשִׁרְיָא בֵיָה מְלָה אַחְרָא דְלֹא
אַצְטְרִיף.

ובא ראה, בשעה שאדם מראה למטה בדרך ישרה כמו שצריך, שופעת ויוצאת ושווה עליו רוח קדושה עליונה. ובשעה שהוא מראה מעשה למטה בדרך עקמה, שאינה דרך ישרה, אז שופעת ויוצאת ושווה עליו רוח אחרת, שלא צריכה, שמסטה את האדם לצד רע. מי מושך עליו אותו הרוח? הוה אומר, אותו מעשה שהראה בצד אחר.

בתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה? שמבקשת ודורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם כצמר. ואם תאמר למה בציצית מתר? הרי פרשוה. אכל שם הוא אותו לבוש בתקונו, בהשלמת המעשה פראוי.

(וח) עוד, דרשה צמר ופשתים - לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד. אבל מתי שורה? בשעה שהוא בשלמות, שכתוב ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הרי בארנו ששם באותו הכלל של השלמות נמצא, ולא עושה דבר. אבל בשעה שלא נמצא בשלמות, מי שפא לחברם יחד, מעורר עליו רוח שאינה צריכה.

מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים, שזה בא מצד אחד, וזה בא מצד אחר, ומשום כך איננו צריכים לחברם יחד. (מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים) וקרננו של קין התרחק מלפני קרננו של הבל. ועל כן, ובגד פלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוח אחרת לשלט בך. וצריך לו לאדם להראות מעשה כשר כמו שראוי, ובאותו מעשה שורה עליו רוח קדושה, רוח עליונה, להתקדש בו. בא

ותא חזי, בשעתא דבר נש אחזי עובדא לתתא בארץ מישר, כמה דאצטריך, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח קדישא עלאה. ובשעתא דאיהו אחזי עובדא לתתא באורחא עקימא, דלית איהו אורח מישר, פדין נגיד ונפיק ושרי עלוי רוח אחרא, דלא אצטריך, דסטי ליה לבר נש לסטר ביש. מאן משיך עליה ההוא רוחא. הוי אומר, ההוא עובדא דאחזי בסטר אחרא.

בתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה. דבעיא ודריש על צמר ופשתים, מאן דמחבר לון פחדא, ואי תימא בציצית אמאי שרי. הא אוקמוה. אבל התם הוא ההוא לבושא בתקונו, בפאשלמות עובדא פדקא חזי.

(ב"א ודא) תו, דרשה צמר ופשתים, למעבד נוקמא במאן דמחבר לון פחדא. אבל אימתי שריא. בשעתא דאיהו פאשלמותא, דכתוב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח, ולא עביד מדי. אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא, מאן דאתי לחברא לון פחדא, אתער עליה רוחא דלא אצטריך.

מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן. דדא אתי מסטרא חד, ודא אתי מסטרא אחרא. ובגין כך לא לבעי לון לחברא לון פחדא. (ס"א ל"ג מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן) וקרננו דקין, אתרחק מקמי קרננו דהבל.

ועל דא ובגד פלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלטא בך. ואצטריך ליה לבר נש לאחזאה עובדא דכשרא כמה דיאות, ובההוא

עובדא שריא עליה רוח קדישא, רוח עלאה, לאתקדשא ביה, אתא

להתקדש - מקדשים אותו, שכתוב והתקדשתם והייתם קדשים פי קדוש אני ה'.

כתוב ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על זה גרם אדם מיתה בעולם - מי שמראה מעשה אחר שלא צריך על אחת כמה וכמה. שור וחמור מוכיחים. מצד זה נקרא שור, ומצד זה נקרא חמור. ועל פן כתוב, (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו. אל תעשה ערבוביה יחד, משום שמתעורר להתחבר הצד האחר כאחד להרע לעולם. ומי שמפריד, מרבה שלום בעולם. אף כאן מי שמפריד אותם באותו גון כמו שאמרו, שלא נמצא שוע טווי ונוז כאחד, זה אדם שמרבה שלום עליו ועל כל העולם.

קרננו של קין היה פשתים, וקרננו של הבל היו צמר, לא זה כזה, ולא זה כזה. סוד הדבר - קין היה פלאים, ערבוביה שאינה נצרכת, הצד האחר, שאינו מינס של אדם ותוה, וקרננו מאותו הצד הוא בא. הבל מצד אחד של אדם ותוה. ובמעיה של תוה התחברו שני הצדדים הללו. ומשום שהתחברו כאחד, לא באה מהם תועלת לעולם ונאבדו. ועד היום הזה הצד שלהם קינס. ומי שמראה את עצמו במעשה של החבור הזה, מעורר עליו את אותם הצדדים כאחד, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחרת שאינה צריכה. וישראל צריכים לעורר עליהם רוח קדשה להיות קדושים, להמצא בשלום בעולם הזה ובעולם הבא.

כתוב (ויקרא י) ולבש הפהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו, (שם טז) ובאבנט בד יחגור. למה נקרא בד, יחיד? משום שלא צריך לחבר את הפשתים הזה עם אחר, ועל

לאתקדשא מקדשין ליה, דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים פי קדוש אני יי'.

בתיב ומעץ הדעת טוב ורע, ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריף, על אחת כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מסטרא דא אקרי שור, ומסטרא דא אקרי חמור, ועל דא כתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. לא תעביד ערבוביאי כחדא, בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כחדא, לאבאשא עלמא. ומאן דפריש לון, אסגי שלמא בעלמא. אוף הכא, מאן דפריש לון בהווא גוונא כמה דאמרו, דלא אשתכח שוע (דף פ"ו ע"א) טווי ונוז כחדא, האי בר נש אסגי שלמא עליה, ועל כל עלמא. קרננא דקין הוה פשתים, וקרננא דהבל הוה צמר, לאו דא כדא, ולא דא כדא. רזא דמלה, קין פלאים הוה, ערבוביא דלא אצטריף, סטרא אחרא, דלא זינא דתוה ואדם. וקורבניה מההוא סטרא קא אתיא. הבל מזינא חדא דאדם ותוה. ובמעיה דתוה אתחברו אלין תרין סטריין. ובגין דאתחברו כחדא, לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא, ואתאבידו. ועד יומא דין, סטרא דלהון קיימא. ומאן דאחזי גרמיה בעובדא דחבורא דא, אתער עליה אינון סטריין כחדא, ויכיל לאתזקא, ושארי עלוי רוחא אחרא, דלא אצטריף. וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא קדישא למהוי קדישין, לאשתכחא בשלמא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

בתיב (ויקרא י) ולבש הפהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור אמאי אקרי בד, יחידאי. בגין דלא בעי לחברא להאי פשתים באחרא, ועל דא

כֵּן לֹא כְּתוּב מְדוּ פְּשָׁתִים, אֲלֵא בַד, יְחִידִי.

וְיָמָּה הִכְהֵן צָרִיף לְהִרְאוֹת בְּזָה? אֲלֵא לְבוּשֵׁי הַבַּד הִלְלוּ צָרִיף לְהִרְאוֹת בְּהֵם עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה, כְּשֶׁהָיָה מִפְּנֵי אֵת הַדָּשָׁן (הַאִפְרָ) שֶׁל דָּשָׁן הָעוֹלָה, שֶׁהָרִי הָעוֹלָה בָּאָה מֵהֶצֶד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה וְהִרְהוּר רַע. וּמִשּׁוּם כֵּן צָרִיף לְהִרְאוֹת בְּהֵם בְּלִבְדָם, וְלֹא בְּעֶרְבוּכֵיהֶם כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, כְּדִי שִׁיתְּכַפְּרוּ לְאָדָם כֹּל אוֹתָם חֲטָאִים שְׂבָאִים מֵאוֹתוֹ הַצֶּד.

וּבְשִׁנְכֵם לְמִקְדָּשׁ, הַמְּקוֹם שֶׁשָּׂם נִמְצְאוֹת הַשְּׁלֵמוֹת וְכֹל אוֹתָן עֲבוּדוֹת הַשְּׁלֵמוֹת, אָף עַל גִּב שֶׁהִתְחַבְּרוּ, אֵין לָנוּ בְּזָה עֲנָן, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ בְּצִיצִית, מִשּׁוּם שֶׁשָּׂם נִמְצְאוּ וְהִתְחַבְּרוּ כֹּל אוֹתָם הַמֵּינִים שֶׁלְמַעַלָּה, וְכֹל אוֹתָם כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצְאוּ בּוֹ כְּמָה מֵינִים שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, וְכֹלָם נִכְלְלוּ שָׁם כְּמוֹ שֶׁלְמַעַלָּה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, תּוֹרָה שֶׁל אֱמוּנָה, וְאֵהָב אוֹתָם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁפְּתוּב (מִלֵּאכִי ב' א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא אַחֲרָיו וְאָמַר, כִּי פְּתַח אֶל הָאָרֶץ וַיִּנְטַעְתֶּם כֹּל עֵץ מֵאֶכֶל יְגוֹ, וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כֹּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלִים לָהּ. כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָרִי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים. אֲכַל בֹּא רֵאָה, שֶׁהָרִי הָאֵילָן אֵינוֹ עוֹשֶׂה פְרוֹת, אֲלֵא בְּאָרֶץ, וְהָאָרֶץ מוֹצִיָּאָה אוֹתָם וּמְרָאָה אֵת אוֹתוֹ הַפְּרִי לְעוֹלָם. וְאֵין הָאָרֶץ עוֹשֶׂה פְרוֹת אֲלֵא מִתּוֹף אוֹתוֹ כִּחַ אַחַר שְׁמַעְלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁהִנְקָבָה אֵינָה עוֹשֶׂה פְרוֹת אֲלֵא מִתּוֹף כִּחַ הַזָּכָר.

וְאוֹתוֹ הַפְּרִי לֹא נִשְׁלַם בְּשְׁלֵמוֹת עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים, וְהִכַּח לֹא נִפְקַד עַד שְׁנֵי לְמַעַלָּה עַד שְׁנֵי שָׁנִים. אַחַר שֶׁהַשְּׁתַּלְּמִים, נִפְקַד עָלָיו הַכַּח, וְהָאָרֶץ מִתְּתַקְּנָת בּוֹ. שֶׁהָרִי עַד

לֹא כְּתוּב מְדוּ פְּשָׁתִים, אֲלֵא בַד יְחִידָאָה. וְכִהְנָא אֲמַאי אִיהוּ בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה בְּהַאי. אֲלֵא אֵלֵין מָאנִי בַד, בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה בְּהוּ עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה, בַּד הוּא מִפְּנֵי קִטְרָא (ס"א קטמא) דְּדִשְׁנָא דְּעוֹלָה, דְּהָא עוֹלָה מִסְטְרָא דְּעֲבוּדָה זָרָה וְהִרְהוּרָא בִישָׂא קָא אֲתִיָא. וּבִגִּין כֵּן, בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה בְּהוּ בְּלַחֲדֵייהוּ, וְלֹא בְּעֶרְבוּכֵיָא כְּמָה דְּאֲמַרְוּ, בִּגִּין דִּיתְּכַפְּר לִיה לְבַר נֶשׁ כֹּל אֵינוֹן חוֹבִין דְּאֲתִיִּין מֵהוּא סְטְרָא.

וְכַד עֵייל לְמִקְדָּשָׁא, אֲתַר דְּשְׁלִימוֹ אֲשַׁתְּכַח, וְכֹל אֵינוֹן פּוֹלְחֵי דְּשְׁלִימוֹתָא, אָף עַל גִּב דְּאֲתְחַבְּרוּ, לִית לָן בְּה, כְּמָה דְּאֲמַרְוּ בְּצִיצִית, בִּגִּין דְּתַמָּן אֲשַׁתְּכַחוּ וְאֲתְחַבְּרוּ כֹּל אֵינוֹן זַיִינִין דְּלַעִילָא, וְכֹל אֵינוֹן מָאנִי מִקְדָּשָׁא, מִשְׁתַּפְּחִין בֵּיה כְּמָה זַיִינִין מִשְׁנַיִן דָּא מִן דָּא, וְכִלְהוּ אֲתַכְּלִילוּ תַמָּן כְּגוֹנָא דְּלַעִילָא. וְכֵאֵין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא יְהִיב לָהּ אוֹרֵייתָא דְּקָשׁוּט, אוֹרֵייתָא דְּמֵהִימְנוּתָא, וְרִיחָם לָהּ מִכָּל שְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְּכְּתוּב, (מִלֵּאכִי א') אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי'.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא אַבְתְּרִיָּה וְאָמַר, כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וַיִּנְטַעְתֶּם כֹּל עֵץ מֵאֶכֶל יְגוֹ. וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כֹּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלִים לֵיִי. כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרֵיִיא, אֲכַל תָּא חֲזִי, דְּהָא אֵילָנָא לֹא עֹבֵיד פִּירִין, אֲלֵא בְּאֲרַעָא. וְאֲרַעָא אֲפִיק לְהוֹן, וְאֲחֲזִי הֵהוּא אֵיבָא לְעֵלְמָא. וְאֲרַעָא לֹא עֹבֵידָא פִּירִין אֲלֵא מִגּוֹ חֵילָא אַחֲרָא דְּעֵלָה. כְּמָה דְּנוֹקְבָא לֹא עֹבֵידָא פִּירִין, אֲלֵא מִגּוֹ חֵילָא דְּדְכּוּרָא.

וְהַהוּא אֵיבָא, לֹא אֲשַׁתְּלִים בְּאֲשַׁלְמוֹתָא, עַד תֵּלַת שָׁנִין. וְחֵילָא לֹא אֲתַפְּקֵידָא עָלֶיהָ לְעֵילָא עַד דְּאֲשַׁתְּלִים. בְּתַר דְּאֲשַׁתְּלִים עָלָיו לְמַעַלָּה עַד שְׁנֵי שָׁנִים. אַחַר שֶׁהַשְּׁתַּלְּמִים, נִפְקַד עָלָיו הַכַּח, וְהָאָרֶץ מִתְּתַקְּנָת בּוֹ. שֶׁהָרִי עַד

שֶׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין הָאָרֶץ מִתְּתַקֵּנָת
בוֹ וְלֹא (נִמְצְאוּת) מִשְׁתַּלְמָת
(מִתְבַּשְׂמָת) (מִסְכִּימָה) עִמּוֹ. אַחַר
שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ וְהִתְתַּקְּנוּ כְּאֶחָד,
אֲזַי זֹו שְׁלֵמוֹת.

בא רֵאֵה, הַנִּקְבָּה, עַד
שִׁמְתָעֲבֶרֶת שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, פְּרִי
מֵעֵיָה לֹא נִשְׁלַם. אַחַר שְׁלֹשָׁה
הַרְיוֹנוֹת הַנִּקְבָּה מִתְּתַקֵּנָת
בְּאוֹתוֹ הַפְּרִי, וּמִסְכִּימִים כְּאֶחָד.
אֲזַי אוֹתוֹ הַפְּרִי הוּא שְׁלֵמוֹת
הַכֹּל וְהִיפִי שֶׁל הַכֹּל. אַחַר
שִׁיָּצָא, עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין לוֹ
פֶּחַ לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי אֲזֵו הִיא
הַבְּשֻׁלָתוֹ. לְוִי נִרְצָה מִהַכֹּל,
שְׁלִישִׁי לְאִמּוֹ, שֶׁהִתְתַּקְּנָה בוֹ
וְהִסְכִּימָה (וְהִתְבַּשְׂמָה) עִמּוֹ.

אַחַר שְׁלֹשׁ שָׁנִים הַתְּמַנָּה עֲלִיו
(הַתְּמַנָּה עֲלֶיהָ) פֶּחַ עֲלִיוֹן לְמַעְלָה,
וּבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִיו
קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים. מֵהוּ קֹדֶשׁ
הַלְּלוּלִים? תִּשְׁבַּחוֹת לְשִׁבַח אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. עַד כֹּאן.
מִכָּאן וְאֵילָף סוּד הַדְּבָר,
שֶׁבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית מְזַדְּוֹגֶת כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְהַלְלוּלָה אַחַת נִמְצְאוּת, שְׁכַתוֹב
קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים, הַלְלוּלָה וְשִׁמְחָה
בְּפִעֵם (בְּזוּג) אַחַת.

מֵה זֶה הַשְּׁנָה (הַרְבִּיעִית)? זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְשִׁנְיָו, שְׁנָה
הַרְבִּיעִית זֹו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהִיא עֲמוּד רְבִיעִי לְפֶסֶס, וְהַכֹּל
אֶחָד, שֶׁהָרִי אֲזֵו מְזַדְּוֹג הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֲזֵו
הִיא קֹדֶשׁ, וְנִמְצְאוּת הַלְלוּלָה
קְדוּשָׁה, (וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְּוֹג עִמָּה)
וְאֲזֵו הַחֲלִלוֹת מִתְּמַנָּים עַל
הַעוֹלָם, עַל כָּל דְּבָר וְדְבָר כְּרָאוּי
לוֹ. מִכָּאן וְהַלְלוּלָה כָּלֵם
מִתְּבָרְכִים וּמִתְּרִים לְמֵאֲכָל,
שֶׁהָרִי כָּלֵם בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל,
בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמִטָּה.

אֶתְתַּקְּדָא עֲלֶיהָ חִילָא וְאַרְעָא אֶתְתַּקְּנָת בִּיהָ.
דְּהָא עַד תְּלַת שָׁנִין אַרְעָא לֹא אֶתְתַּקְּנָת בִּיהָ
וְלֹא (אֶשְׁתַּכַּחַת) אֶשְׁתַּלִּימָת (כ"א אֶתְבַּסְּמָת) (ג"א אֶסְתַּכַּמְתָּ)
עִמָּיהָ. בְּתַר דְּאֶשְׁתַּלִּימָת וְאֶתְתַּקְּנָת כְּחֶדָא כְּדִין
הוּא שְׁלִימוֹתָא.

הָא חֲזִי, נוֹקְבָא, עַד תְּלַת זְמַנִּין דְּאֶתְעַבְּרָא,
אֵיבָא דְמַעְהָא לֹא אֶשְׁתַּלִּימָת. בְּתַר ג' שָׁנִין
עִידוּאָן, נוֹקְבָא אֶתְתַּקְּנָת בְּהָהוּא אֵיבָא,
וְאֶסְתַּכַּמְתָּ כְּחֶדָא. כְּדִין הָהוּא אֵיבָא שְׁלִימוֹ
דְּכָלָא, וְשִׁפִּירוֹ דְּכָלָא. בְּתַר דְּנַפְקָ, עַד ג' שָׁנִין
לֹא אֵית לֶיהָ חִילָא לְעִילָא, דְּהָא כְּדִין אֶשְׁתַּלִּימָת
בְּשׁוּלָא דִּילֶיהָ. לְוִי אֶתְרַעֵי מִכָּלָא, תְּלִיתָאָה
לְאִמָּיהָ, דְּאֶתְתַּקְּנָת בִּיהָ, וְאֶסְתַּכַּמְתָּ (כ"א וְאֶתְבַּסְּמָת)
בְּהַדְּרָה.

בְּתַר ג' שָׁנִין, אֶתְתַּקְּדָת עֲלֶיהָ (כ"א אֶתְתַּקְּדָת עֲלָה)
חִילָא עֲלָהָ לְעִילָא. וּבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית,
יִהְיֶה כָּל פְּרִיו קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים. מָאֵי קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים.
תִּשְׁבַּחְוֹן, לְשִׁבְחָא לֶיהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד
הַכָּא. מִכָּאן וְאֵילָף רְזָא דְמַלְהָ, דְּבִשְׁנָה (ד' פ"ו)
הַרְבִּיעִית מְזַדְּוֹגֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְהַלְלוּלָה חַד אֶשְׁתַּכַּח. דְּכַתִּיב קֹדֶשׁ
הַלְּלוּלִים, הַלְלוּלָה וְחֶדְוָה בְּזַמְנָא (כ"א בְּזוּגָא) חֶדָא.
מָאֵי שְׁנָה (הַרְבִּיעִית) דָּא קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתַנְיָנָן,
שְׁנָה הַרְבִּיעִית, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי
קְיִימָא רְבִיעָאָה לְכוּרְסֵיָא, וְכָלָא חַד, דְּהָא
כְּדִין קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַדְּוֹג בְּהָ בְּכְנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, וְכְדִין הִיא קֹדֶשׁ, וְהַלְלוּלָה קְדִישָׁא
אֶשְׁתַּכַּח, (וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַדְּוֹג בְּחֶדָה) וְכְדִין חֲיִילִין
אֶתְמַנָּן עַל עֲלִמָּא, עַל כָּל מַלְהָ וּמַלְהָ כְּדָקָא
חֲזִי לֶיהָ מִכָּאן וְלְהַלְלוּלָה מִתְּבָרְכָאן כְּלָהוּ,
וְשִׁאֲרֵי לְמִיכָל, דְּהָא כְּלָהוּ בְּשִׁלְמוֹתָא דְּכָלָא,
בְּשִׁלְמוֹתָא דְּעִילָא וְתַתָּא.

ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא, אסיר למיכל מניה. ומאן דאכיל מניה, כמאן דלית ליה חולקא בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל, דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא, דלא שארי עליה עד דישתלים. ובלא רשותא. תתאה, דהא לא אסתפמת (כ"א אתבסמת) חילא דארעא ביה. וההוא דאכיל מניה, אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי בריך עליה, ברכה לבטלה הוא. דהא קדשא בריך הוא עד כען לא שריא עלוי, ולית ביה חולקא. רחמנא לישזבינן מאינון דלא משגיחין ליקרא דמאריהון.

זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (משלי ד) וארח צדיקים פאור נוגה. בגין דבההוא זמנא, יסתלק חוץ דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה פד בקדמיתא, וכלא יהא שלים. תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא וכו' עד צדיק פתמר יפרח.

רבי יוסי פתח קרא ואמר, (ויקרא יט) לא תאכלו על הדם. הא בכמה אתר אוקמוהו חברייא, וכל הגי קראי אבתריה. וכל חד וחד באתגלויא. אבל האי קרא אית לאתערא ביה, דכתיב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה שיבה דאורייתא סתם. תקום, דבעי בר נש למיקם בקיומא (מכאן דבעי בר נש למיקם) מקמי ספר תורה, והכי רב המנונא (כ"א י"סא) סבא, פד הוה חמי ספר תורה, הוא קם מקמיה, ואמר מפני שיבה תקום. (פד הוה חמי חוקש דאורייתא הוא קם מקמיה) (כ"א עבד ליה הירא) (נמוי אמר וחדרת פני זמן) פגוונא דא, בעי בר נש למיקם בקיומיה לקמיה דתלמיד חכם, בגין דאיהו קאים בקיומא (נ"א בריקנא) קדישא עלאה. ורמז לכהנא עלאה (כ"א והכא רמז לעתיקא)

ועד שלא נשלם בכל ממשטה וממעלה, אסור לאכל ממנו. ומי שאוכל ממנו, כמי שאין לו חלק בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, שהרי אותו הפרי עומד בלי רשות עליונה קדושה, שאינה שורה עליו עד שישתלים. ובלי רשות תחתונה, שהרי לא הספימה (התבשמה) כח הארץ בו. ואותו שאכל ממנו, מראה את עצמו שאין לו חלק למעלה ולמטה, ואם בריך עליו, זו ברכה לבטלה, שהרי הקדוש ברוך הוא עד עכשו לא שורה עליו, ואין בו חלק. הרחמן יצילנו מאותם שאינם משגיחים לכבוד רבונם. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם פתוב (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה. משום שבאותו זמן יסתלק הנחש, ששרה עם הנקבה בראשונה, ויבא הזכר לשרות במקומו כבראשונה, והכל יהיה שלם. למדנו, בזמן שצדיק שורה בעולם וכו', עד צדיק פתמר יפרח.

רבי יוסי פתח בפסוק ואמר, לא תאכלו על הדם. הרי בכמה מקומות פרשה החברים, וכל הפסוקים הללו אחרי, וכל אחד ואחד בגלוי. אבל יש להתעורר בפסוק הזה, שכתוב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיבה של התורה סתם. תקום, מפאן שצריך אדם לעמד בעמדו (מכאן שצריך אדם לעמד) מלפני ספר תורה, וכך רב המנונא (י"סא) סבא, כשהיה רואה ספר תורה, היה קם מלפניו ואמר: מפני שיבה תקום. (כשהיה רואה חמש של התורה, היה עומד מלפניו) (עושה לו הדור) (והיה אומר: וחדרת פני זמן) כמו כן צריך אדם לעמד במקומו מלפני תלמיד חכם, משום שהוא עומד במקום

קדישא עלאה, דכתיב והדרת פני זקן, דאיהו בעלמא. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב ורמז לתורה שבעל פה.

ותו תנינן, האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום, פמה דאתערו ביה חבריאי, מפני שיבה תקום, אזהר ליה לבר נש, עד לא יסתלק בסיבותא, דיקום בקיומא טבא בעלמא, בגין דדין הוא הדורא ליה, אבל לסוף יומי לית שבחא ליה לבר נש כל פה, פד איהו סיב ולא יכיל למהוי ביש. אלא שבחא דיליה, פד איהו בתוקפיה, ואיהו טב. ושלמה מלפא צווח ואמר, (משלי ב) גם במעלליו יתנפר נער וגו'. פגוונא דא כתיב, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך. אמר רבי אלעזר, ודאי (הכי הוא) אורחא דא מתקנא קמן, והאי אורחא דקודשא בריך הוא.

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. מאי כי יודע יי'. אלא, קדשא בריך הוא יודע ואשגח בארחא דצדיקאי, לאוטבא להו, ולאגנא להו, והוא אזיל קמיהו לנטרא להו. ובגין פה, מאן דנפיק לארחא בעי דלהוי ההיא ארחא דקודשא בריך הוא, וישתתף ליה בהדייהו. ובגין פה פתיב, פי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מגרמה, בגין דקודשא בריך הוא לא (דף פ"ח ע"א) אשתמודע ליה ליהוא ארחא דלהון, ולא אזיל בהדייהו.

בתיב דרך, וכתיב ארח, מה בין האי להאי. אלא, דרך: דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה. ארח: דאיהו אתפתח מן זמנא זעירא (דא ארח כמה דאת אמר (איוב לד) וארח לחברה עם פעלי און) ועל ארחא דא כתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור און, ועל הארח הנה פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה

(בדיוקן) קדוש עליון. ורמז לפהן העליון (וכאן רמז לעתיק) הקדוש העליון, שפתיב והדרת פני זקן, שהוא בעולם. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב, ורמז לתורה שבעל פה.

ועוד שנינו, הפסוק הזה בא לדרשה. מפני שיבה תקום, כמו שהעירו בו החברים, מפני שיבה תקום, הזהיר את האדם טרם שייעלה לשיבה שיעמד בקיום טוב בעולם, משום שזהו ההדור שלו. אבל לסוף ימיו אין לאדם שבח כל פה, כשהוא זקן, ואינו יכול לעשות רע. אלא השבח שלו כשהוא בכחו, והוא טוב. ושלמה המלך צווח ואמר, (שם ב) גם במעלליו יתנפר נער וגו'. כמו כן פתיב, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך. אמר רבי אלעזר, ודאי (כך הוא) שהדרך הזו מתקנת לפנינו, וזוהי דרכו של הקדוש ברוך הוא.

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. מה זה פי יודע ה'? אלא הקדוש ברוך הוא יודע ומשגיח על דרכי הצדיקים להיטיב להם ולהגן עליהם, והוא הולך לפניהם לשמר אותם. ומשום פה, מי שיוצא לדרך, צריך שאותה הדרך תהיה דרכו של הקדוש ברוך הוא, וישתף אותו עמו. ומשום פה פתיב, פי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מעצמה, משום שאין הקדוש ברוך הוא מפיר באותה דרך שלקם, ואינו הולך עמם.

בתיב דרך, וכתיב ארח. מה בין זה לזה? אלא, דרך - ששאר קרסולי בני אדם הלכו בה. ארח - שהוא נפתח מזמן מועט (זה ארח כמו שנאמר (איוב לד) וארח לחברה עם פעלי און), ועל הארח הנה פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה

יהי רצון. ברוך יי' לעולם אמן
ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן
ואמן.

נגה הולך ואור עד נכון היום. אמן כן יהי
רצון. ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי'
לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁת אָמַר

פְּרִשְׁת אָמֹר

ויאמר ה' אל משה אמר אל
הכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם
לִנְפֹשׁ לֹא יִשְׁמָא בְּעַמִּי. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָה הַטַּעַם זֶה כַּנְּגֵד זֶה,
שְׁפָתוֹב לְמַעַלָּה, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה
כִּי יִהְיֶה בָּהֶם אוֹב אוֹ יִדְעוּנֵי מוֹת
יוֹמָתוֹ, וְסָמוּךְ לוֹ אָמַר אֶל
הַכֹּהֲנִים? אֵלֶּא (מִשְׁמַע) בִּיּוֹן
שֶׁהַזְּהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אוֹתָם
בְּפֶלֶא, הַזְּהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים לְקַדֵּשׁ
אוֹתָם, וְכֵן אֶת הַלְוִיִּם. לַכֹּהֲנִים
מִנִּיּוֹן? שְׁפָתוֹב אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים.
וּמִנִּיּוֹן לְלוֹיִם? שְׁפָתוֹב (בַּמְדַּבֵּר יֵא)
וְאֵל הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם.
כְּדֵי שְׁיִמְצְאוּ כֻלָּם צְדִיקִים
קְדוֹשִׁים טְהוּרִים.

ויאמר יי' אל משה אמור אל הכֹּהֲנִים בְּנֵי
אֶהֱרֹן וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִשְׁמָא
בְּעַמִּי. (ויקרא כ"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאִי טַעְמָא דָּא
לְקַבֵּל דָּא, דְּכִתְיִב לְעֵילָא, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי
יִהְיֶה בָּהֶם אוֹב אוֹ יִדְעוּנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ, וְסָמוּךְ
לִיָּה אָמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים. אֵלֶּא (מִשְׁמַע) בִּיּוֹן דְּאִזְהַר
לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַדְּשָׁא לְהוֹ בְּכֻלָּא, אִזְהַר לְהוֹ
לְכַהֲנֵי לְקַדְּשָׁא לוֹן, וְכֵן לְלוֹיִם. לְכַהֲנֵי מִנִּיּוֹן.
דְּכִתְיִב אָמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים. לְלוֹאֵי מִנִּיּוֹן. דְּכִתְיִב,
(בַּמְדַּבֵּר יוֹ) וְאֵל הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם. בְּגִין
דִּישְׁתַּפְּחוּן פְּלִהוּ וְזַפְאִין קְדִישִׁין דְּכִיּוֹן.

אמר אל הכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן. מָה
הַטַּעַם כַּאֲן בְּנֵי אֶהֱרֹן? וְכִי לֹא
יִדְעוּנּוּ שֶׁהֵם בְּנֵי אֶהֱרֹן? אֵלֶּא בְּנֵי
אֶהֱרֹן וְלֹא בְּנֵי לוֹי, שְׁאֶהֱרֹן הוּא
רִאשִׁיתָם שֶׁל כָּל הַכֹּהֲנִים שֶׁל
הָעוֹלָם, שְׁבוּ הַתְּרַצָּה הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא מִהַפֵּל כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּמִשׁוּם שְׁאֶהֱרֹן,
דְּרַכְיוּ הָעָלְמוֹת אוֹתוֹ לְזֶה, שְׁכַל יְמֵי
שֶׁל אֶהֱרֹן הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לְהַרְבּוֹת
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּמִשׁוּם שְׁדְּרַכְיוּ
כֶּף, הָעֵלָה אוֹתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ
הוּא לְזֶה, לְהַכְנִיֵס שְׁלוֹם בְּפִמְלִיא
שֶׁל מַעַלָּה, וּמִשׁוּם כֶּף - אָמַר אֶל
הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן.

אָמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן, מָאִי טַעְמָא הֵכָא
בְּנֵי אֶהֱרֹן, וְכִי לֹא יִדְעוּנָא דְּכִיּוֹן אֶהֱרֹן
נִינְהוּ. אֵלֶּא בְּנֵי אֶהֱרֹן, וְלֹא בְּנֵי לוֹי, דְּאֶהֱרֹן
דְּהוּא שִׁירוּתָא דְּכָל כַּהֲנֵי דְּעֻלְמָא, דְּבִיָּה אֶתְרַעֵי
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְפֻלָּא, בְּגִין לְמַעַבְדַּ שְׁלָמָא
בְּעֻלְמָא, וּבְגִין דְּאֶהֱרֹן אֶרְחוּי סְלִיקוּ לִיָּה לְהָאֵי,
דְּכָל יוֹמוֹי דְּאֶהֱרֹן הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְאַסְגָּאָה
שְׁלָמָא בְּעֻלְמָא. וּבְגִין דְּאוֹרְחוּי כֶּף, סְלִיק לִיָּה
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהָאֵי, לְמִיעַל שְׁלָמָא
בְּפִמְלִיא דְּלְעֵילָא, וּבְגִין כֶּף אָמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים
בְּנֵי אֶהֱרֹן.

אמר אל הכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן
וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח,
(תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ
לְיִרְאֵיךָ וְגו'. מָה רַב טוֹבָךְ, כִּמְהָ
עֲלִיּוֹן וּנְכַבֵּד אוֹתוֹ הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן
שְׁנִקְרָא טוֹב, שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְזֶה הוּא הָאוֹר
הַגָּנוּז, שְׁבוּ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא טוֹב בְּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ

אָמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם.
רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ
אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לְיִרְאֵיךָ וְגו'. מָה רַב טוֹבָךְ, כִּמְהָ
עֲלִיָּה וּנְקִירָא, הֵהוּא נְהוּרָא עֲלִיָּה דְּאֶקְרִי
טוֹב, דְּכִתְיִב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.
הַגָּנוּז, שְׁבוּ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא טוֹב בְּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ

וְדָא הוּא אֹר הַגָּנוּז, דְּבִיּה עֶבֶד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא טב בְּעֵלְמָא, וְלֹא מְנַע לִיה בְּכָל יוּמָא, בְּגִין דְּבִיּה מִתְקַיִים עֵלְמָא, וְקָאִים עֲלִיה. אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ, דְתַנֵּן, נְהוּרָא עֲלָאָה עֶבֶד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כַד בְּרָא עֵלְמָא, וְגַנְיֵז לִיה לְצַדִּיקָא לְזַמְנָא דְאֲתִי. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ.

הָעוֹלָם וְעוֹמֵד עֲלָיו. אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ, שְׁשֵׁנִינוּ, אֹר עֲלִיֹן עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם, וְגַנְיֵז אוֹתוֹ לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא. זֶהוּ שְׁפַתּוֹב אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ.

פְּעֻלַת לְחוּסִים בְּךָ. פְּעֻלַת, בְּזַמֵּן שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם אוֹתוֹ הָאֹר הָיָה עוֹמֵד וּמְאִיר מְרַאשׁ הָעוֹלָם לְסוּפֵי הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִסְתַּפַּל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׁעֵתִידִים לְעַמֵּד, גָּנַז אֶת אוֹתוֹ הָאֹר, שְׁפַתּוֹב (אִיּוֹב ל"ח) וְיִמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרְס. וְעֵתִיד לְהֵאִיר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, וְזֶה הוּא אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ, וְכַתּוֹב (מְלָאכִי א) וְזָרְחָה לְכֶם יְרָאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעֲרֵי שְׁבִין אֲדָם עוֹמֵד לְלַכְתָּ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְהוּא בְּבֵית חֲלִיו, בָּאִים עֲלָיו שְׁלֵשָׁה שְׁלוּחִים, וְרוּאָה שֵׁם מַה שְׁלֹא יְכוּל לְרְאוֹת אֲדָם כְּשֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם הַדִּין הָעֲלִיֹן, שְׁמִבְקֵשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת פְּקֻדוֹנֵו. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שְׁמִשֵּׁב לְמֶלֶךְ אֶת פְּקֻדוֹנֵו, כְּמוֹ שְׁנַתֵּן לוֹ בְּתוֹכוֹ. אִם אוֹתוֹ הַפְּקֻדוֹן הַתְּטַנֵּף בְּטַנּוּפֵי הַגּוּף, מַה יֵּאמֵר לְבַעַל הַפְּקֻדוֹן?

מְרִים עֵינָיו, וְרוּאָה אֶת מְלָאךְ הַמָּוֶת עוֹמֵד לְפָנָיו, וְחִרְבוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, קוֹשֶׁר בְּקִשְׁרִים בְּמַאָסֵר שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ. וְאֵין לְנַפְשׁ קִשִּׁי בְּכָל כְּפֻרְתָּהּ מִן הַגּוּף. וְאֲדָם לֹא מֵת עַד שְׁרוּאָה אֶת הַשְּׂכִינָה, וּמִתּוֹךְ גָּדַל הַתְּשׁוּקָה לְשְׂכִינָה, הַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאת לְקַבֵּל אֶת הַשְּׂכִינָה.

אַחַר שְׁיִצְאָהּ, מִי הַנֶּפֶשׁ שְׁנִדְבָקָת בָּהּ (וְתִתְקַבֵּל) וְיִקְבֵּל בְּגוּף (לְתוֹכָהּ)? וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אַחַר שְׁיִצְאָהּ הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף

פְּעֻלַת לְחוּסִים בְּךָ. פְּעֻלַת, בְּזַמְנָא דְאֲתַבְרִי עֵלְמָא, הֵהוּא נְהוּרָא הָוָה קָאִים וְנְהִיר מְרִישָׁא דְעֵלְמָא לְסִיפֵי דְעֵלְמָא. כַּד אִסְתַּפַּל קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, לְאִינוּן חִיבִין דְזַמִּינִין לְקִיּוּמָא בְּעֵלְמָא, גָּנְיֵז לִיה לְהֵהוּא נְהוּרָא, דְכַתִּיב (אִיּוֹב ל"ח) וְיִמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרְס. וְזַמִּין לְאַנְהָרָא לְצַדִּיקָא לְעֵלְמָא דְאֲתִי, וְדָא הוּא אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ, וְכַתִּיב (מְלָאכִי א) וְזָרְחָה לְכֶם יְרָאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְבַר נֶשׁ קָאִים לְמִיּהָ לְהֵהוּא עֵלְמָא, וְהוּא בְּבֵי מְרַעִיה, אֲתִיֵּן עֲלִיה ג' שְׁלוּחִין, וְחֲמֵי תַפְזָן, מַה דְלֹא יְכִיל בַּר נֶשׁ לְמַחֲמֵי כַד אִיהוּ בְּהָאֵי עֵלְמָא. וְהֵהוּא יוּמָא, יוּמָא דְדִינָא עֲלָאָה הוּא, דְמְלַפָּא בְּעֵי פְקֻדוֹנָא דִּילִיה. זַפְאָה הֵהוּא בַר נֶשׁ, דְפְקֻדוֹנִיה אֲתִיב לְמְלַפָּא כְּמָה דְאֲתִיֵּיהִב לִיה בְּגוּיָה. אִי הֵהוּא פְקֻדוֹנָא אֲתִטְנֵף בְּטַנּוּפֵי גוּפָא, מַה יֵּימָא לְמֵאֲרֵי פְקֻדוֹנָא.

זְקַף עֵינָיו, וְחֲמֵי לְמְלָאךְ הַמָּוֶת קָאִים קַמִּיה, וְסִיפֵיה שְׁלִיפָא בִידֵיה, קַסְטֵר בְּקַטְרִין, בְּקוּמְטָא דְהֵהוּא בַר נֶשׁ. וְלִית לָהּ לְנַפְשָׁא קִשִּׁיו בְּכָלָא, כְּפֻרְתָּהּ דִּילָהּ מִן גוּפָא. וְבַר נֶשׁ לֹא מֵית, עַד דְחֲמֵי לְשְׂכִינָתָא, וּמַגּוּ סְגִיאוֹת תִּיאוּבְקָתָא דְשְׂכִינָתָא, נַפְשָׁא נַפְקַת (דף פ"ח ע"ב) לְקַבֵּלָא לְשְׂכִינָתָא.

בְּתַר דְנַפְקָא, מֵאֵן אִיהִי נַפְשָׁא דְאֲתִדְבַק בָּהּ (ס"א וְתִתְקַבֵּל) וְיִקְבֵּל בְּגוּפָא (ס"א

וְנִשְׂאָר הַגּוֹף בְּלִי רוּחַ, אֲסוּר
לְהִשְׁאִירוֹ בְּלִי קְבוּרָה, שְׁפָתוֹב
(דברים כא) לֹא תִלֵּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ
כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֵנּוּ בַיּוֹם הַהוּא.
מִשּׁוּם שְׁמַת שִׁישְׁתָּהּ כ"ד
שָׁעוֹת, שֶׁהֵם יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּלִי
קְבוּרָה, נוֹתֵן חִלְשָׁה בְּאִיבְרֵי
הַמְּרַכְּבָה, וּמַעֲכָב אֶת מַעֲשֵׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְּהַעֲשׂוֹת,
שֶׁאִפְשֵׁר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר
עָלָיו כְּדֵי לְבַא בְּגִלְגוּל אַחַר מִיַּד
בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּפְטָר לְהִיטִיב לוֹ,
וְכָל זָמַן שֶׁלֹּא נִקְבַּר הַגּוֹף,
הַנְּשָׁמָה לֹא נִכְנָסֶת לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יִכּוֹלָה לְהִיּוֹת
בְּגוֹף אַחַר עַד שֶׁיִּקְבַּר הָרֵאשׁוֹן.
וְזֶה דוּמָה לְאָדָם שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ,
לֹא רְאוּי לוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה אַחֲרַת עַד
שֶׁקּוֹבֵר אֶת הָרֵאשׁוֹנָה, וּמִשּׁוּם כִּף
אִמְרָה תוֹרָה, לֹא תִלֵּין נִבְלָתוֹ עַל
הָעֵץ.

דְּבַר אַחַר - כְּשֶׁנִּפְרַדְתָּ הַנְּשָׁמָה
מִן הַגּוֹף וְרוּצָה לְלַכֵּת לְאוֹתוֹ
הָעוֹלָם, לֹא תִכְנַס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם
עַד שְׁנוֹתַנִּים לָהּ גּוֹף אַחַר מְאוּר,
וְאַחַר כִּף יִכּוֹלָה לְהִכְנַס. וּמֵאֲלֵהוּ
תִּדְעַ, שֶׁהָיָה לוֹ שְׁנֵי גוּפִים, אֶחָד
שָׁבוּ נִרְאָה לְמִטָּה לְבָנֵי אָדָם,
וְאֶחָד שָׁבוּ נִרְאָה לְמַעְלָה בֵּין
מַלְאָכִים עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים. וְכָל
עוֹד שֶׁהַגּוֹף לֹא נִקְבַּר, זֶהוּ צַעַר
לְנִשְׁמָה, וְרוּחַ טְמֵאָה מְזַדְּמֶנֶת
לְשֵׁרוֹת עָלָיו וְלִטְמָא אֶת אוֹתוֹ
הַגּוֹף.

וּמִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ רוּחַ הַטְּמֵאָה
מְזַדְּמֶנֶת, לֹא צָרִיךְ לְאִישׁ לְהִלִּין
אֶת אוֹתוֹ הַגּוֹף לִילָה אֶחָד, כִּי רוּחַ
טְמֵאָה נִמְצָאת בְּלִילָה וּמִשְׁתַּטַּחַת
בְּכָל הָאָרֶץ לְמִצָּא גּוֹף בְּלִי נִפְשׁ
לְטֵמָא אוֹתָהּ, וְנִטְמָא יוֹתֵר, וְעַל
כֵּן הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים וְאֶמֶר,
לְנִפְשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְיוֹ. מִשּׁוּם

בְּגוּוָה) וְהָא אוּקְמוּיָה לְהַנִּי מְלִי. בְּתַר דְּנִפְקָא
נִפְשָׁא מִן גּוּפָא, וְאִשְׁתָּאֵר גּוּפָא בְּלֹא רוּחָא,
אֲסִיר לְמַשְׁבֵּק לִיָּה בְּלֹא קְבוּרָתָא, דְּכִתִּיב, (דברים
כא) לֹא תִלֵּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֵנּוּ
בַיּוֹם הַהוּא. בְּגִין דְּמִיתָא דִּישְׁתָּהּ כ"ד שָׁעוֹת,
דְּאִינוּן יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּלֹא קְבוּרָתָא, יְהִיב
חִלְשׁוֹתָא בְּשִׁיפוּי דְרִיתִיכָא, וּמַעֲכָב עֲבִידְתָּא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּמַעְבַּד דְּאִפְשֵׁר דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא גָזַר עָלֵיהּ, בְּגִין לְמִיתִיָּה בְּגִלְגוּלָא
אַחְרָא, מִיַּד בְּהֵהוּא יוֹמָא דְאַתְפָּטֵר, לְאוּטְבָא
לִיָּה. וְכָל זָמַנָא דְלֹא אִתְקַבַּר גּוּפָא, נִשְׁמַתָּא
לְאוּ עֲאֲלַת קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִכּלָא
לְמַהוּי בְּגוּפָא אַחְרָא, בְּגִלְגוּלָא תְּנַיִנָא, דְּלֹא
יְהִיבִין לְנִשְׁמַתָּא גּוּפָא אַחְרָא, עַד דִּיתְקַבַּר
קְדָמָא. וְדָא דְמִי לְבַר נֶשׁ דְּמִיתַת אִתְתִּיָּה, לֹא
אִתְחַזִּי לִיָּה, לְמִיִּסַּב אִתְתָּא אַחְרָא, עַד דְּקַבֵּיר
לְקַדְמִיתָא, וּבְגִין דָּא אִמְרָה אוּרִייתָא, לֹא תִלֵּין
נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.

דְּבַר אַחַר, כִּד אִתְפָּרְשָׁא נִשְׁמַתָּא מִן גּוּפָא,
וּבְעֵינָא לְמִיזַל לְהֵהוּא עֲלָמָא, לֹא תִיעוּל
לְהֵהוּא עֲלָמָא, עַד דִּיהִיבִין לָהּ גּוּפָא אַחְרָא
מִנְהוּרָא, וְיִלְבַּתֵּר יִכּלָא לְמִיעֵל. וּמֵאֲלֵהוּ תִנְדַּע,
דְּהוּ לִיָּה תְרִין גּוּפִין, חַד דְּבִיָּה אִתְחַזִּי לְתַתָּא
לְבָנֵי נָשָׂא, וְחַד דְּבִיָּה אִתְחַזִּי לְעִילָא, בֵּין
מַלְאָכִין עֲלָאִין קְדִישִׁין. וְכָל כְּפָה דְּגוּפָא לֹא
אִתְקַבַּר, צַעֲרָא הוּא לְנִשְׁמַתָּא, וְרוּחַ מְסֻאָבָא
אִזְדְּמַן לְשִׁרְיָא עֲלוּי, וְלִסְאָבָא לְהֵהוּא גּוּפָא.
וּבְגִין דְּהֵהוּא רוּחַ מְסֻאָבָא, אִזְדְּמַן, לֹא לְבַעֵי
לִיָּה לְאִינִישׁ, לְמִיבַת הֵהוּא גּוּפָא לִילִיא
חַד, בְּגִין דְּרוּחַ מְסֻאָבָא אִשְׁתַּכַּח בְּלִילִיא,
וְאִשְׁתַּטַּח בְּכָל אַרְעָא, לְאִשְׁכַּחַא גּוּפָא בְּלֹא
נִפְשָׁא, לְסֻאָבָא לִיָּה, וְאִסְתַּאֲב יְתִיר, וְעַל דָּא
אִזְהַר לְכַהֲנֵי וְאֶמֶר, לְנִפְשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְיוֹ, בְּגִין דְּאִינוּן קְדִישִׁין לֹא יִשְׂרִי

שָׁהֵם קְדוּשִׁים, לֹא תִשְׁרֶה עֲלֵיהֶם רֹיחַ טְמֵאָה, וְלֹא יִטְמְאוּ.
אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, בְּלַחֲשׁ כְּמוֹ שְׂכַל מַעֲשֵׂי הַכֹּהֲנִים בְּלַחֲשׁ, כִּי אֲמִירְתֶּם בְּלַחֲשׁ. אָמַר וְאִמְרַתְּ - פַּעַם אַחַת וּפְעָמִים, לְהִזְהִיר אוֹתָם עַל קְדוּשָׁתָם כִּדִּי שְׁלֹא יִטְמְאוּ. שְׂמִי שְׂמִשְׁמֵשׁ בְּאַתֵּר קְדוּשׁ, צְרִיף שִׁימְצֵא קְדוּשׁ בְּכַל לְנַפֵּשׁ לֹא יִטְמָא, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ, שְׂגוּף בְּלִי רֹיחַ טְמָא הוּא, וְשׁוּרָה עָלוּ רֹיחַ טְמֵאָה, שֶׁהָרִי תִשׁוּקְתֶּם שֶׁל הַרוּחֹת הַטְּמָאוֹת הֵיא אֶל גּוֹפּוֹת יִשְׂרָאֵל, מִכִּיּוֹן שֶׁהִתְרוֹקְנָה מֵהֶם הַרוּחַ הַקְּדוּשָׁה, וְעַם כְּלֵי שֶׁל קֹדֶשׁ הֵם בָּאִים לְהִתְחַבֵּר. וְהַכֹּהֲנִים, שָׁהֵם קְדוּשִׁים קְדָשָׁה עַל קְדָשָׁה, לֹא צְרִיכִים כְּלָל לְהִטְמָא, כִּי כְּתוּב כִּי נִזְר אֱלֹהִיו עַל רֹאשׁוֹ. וְכְתוּב כִּי שִׁמֹן מִשְׁחַת אֱלֹהִיו עָלָיו אֲנִי ה'.

וְהוּא כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה עוֹמֵד לְמִטָּה, שְׂכַתוֹב (תְּהִלִּים קלג) כְּשִׁמֹן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל הַזָּקֵן וְזֶקֶן אֶהְרֵן שִׁירֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. הַפְּסוּק הֵזָה בְּאֲרָנוּ. אֲבָל כְּשִׁמֹן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, זֶהוּ שִׁמֹן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הַעֲלִיּוֹן, שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִמְּקוֹם הַנְּהַר הַעֲמֵק שֶׁל הַכֵּל. דְּבַר אַחֵר, שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרֹאשִׁים, הַנְּסֻתָר שֶׁל כָּל הַנְּסֻתָרִים. עַל הָרֹאשׁ, וְדָאֵי עַל הָרֹאשׁ, רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם הָרֹאשׁוֹן. יֵרֵד עַל הַזָּקֵן - זֶה הַזָּקֵן הַנִּכְבָּד, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָוִה. זֶקֶן אֶהְרֵן - זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שְׁלֹמְעֵלָה, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ. וְאוֹתוֹ שִׁמֹן יֵרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, שְׂמָאוֹתֵן הַמְּדוּת שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְיֵרֵד לַתְּחֻמוֹנִים. וְכִמוֹ זֶה שׁוֹפֵעַ וּמִתְעַטֵּר הַכֹּהֵן הַתְּחַתּוֹן כְּשִׁמֹן מִשְׁחָה לְמִטָּה.

הַפְּסוּק הֵזָה אֵין רֹאשׁוֹ סוּפוֹ, וְאֵין סוּפוֹ רֹאשׁוֹ. כְּתוּב אָמַר אֶל

עֲלֵייהוּ רֹיחַ מְסֻאָבָא, וְלֹא יִסְתַּאֲבוּן. אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, (ויקרא כ"א) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, בְּלַחֲשׁוֹ. כְּמָה דְכָל עוֹבְדֵיהוֹן דְּכֹהֲנֵי בְּלַחֲשׁוֹ, כִּי אֲמִירָה דְּלֵהוֹן בְּלַחֲשׁוֹ. אָמַר וְאִמְרַתְּ: זְמַנָּא חַד, וְתַרְיִן זְמַנִּין, לֹא זִהְרָא לְהוּ עַל קְדוּשֵׁיהוּ, בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּאֲבוּן. דְּמֵאֵן דְּמִשְׁמֵשׁ בְּאַתֵּר קְדִישָׁא, בְּעֵיא דִישְׁתַּכַּח קְדִישָׁא בְּכֻלָּא. לְנַפֵּשׁ לֹא יִטְמָא, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא, דְּגוּפָא בְּלֹא רֹיחַ, מְסֻאָבָא הוּא, וְשָׂאֲרֵי עֲלִיהּ רֹיחַ מְסֻאָבָא. זִהָא תִיאוּבְתָא דְּרוּחֵי מְסֻאָבֵי לְגַבֵּי גּוּפֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל אִיהוּ, בְּגִין דְּאַתְרָק מְנִייהוּ רֹיחָא קְדִישָׁא, וּבְמֵנָא דְּקוּדְשָׁא, אֲתִיִּין לְאַתְחַבְרָא. וְכֹהֲנֵי דְּאִינוּן קְדִישִׁין, קְדוּשָׁתָא עַל קְדוּשָׁתָא, לֹא בְּעִיִּין לְאַסְתַּאֲבָא כְּלָל, בְּגִין דְּכְתִיב, (במדבר ו) כִּי נִזְר אֱלֹהִיו עַל רֹאשׁוֹ. וְכְתִיב כִּי שִׁמֹן מִשְׁחַת אֱלֹהִיו עָלָיו אֲנִי יי'.

וְהוּא כְּגוֹנוֹנָא דְּלַעֲיֻלָּא קָאִים לְתַתָּא, דְּכְתִיב, (תהלים קלג) כְּשִׁמֹן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל הַזָּקֵן וְזֶקֶן אֶהְרֵן שִׁירֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, הָאֵי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל כְּשִׁמֹן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, דָּא מִשְׁחָ רְבוּת קְדִישָׁא עֲלָאָה, דְּנִגִיד וְנִפְיָק מְאֵתֵר דְּנִהְרָא עֲמִיקָא דְּכֻלָּא. דְּבַר אַחֵר, דְּנִגִיד וְנִפְיָק מְרִישָׁא דְּכָל רִישִׁין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. עַל הָרֹאשׁ, עַל הָרֹאשׁ וְדָאֵי, רִישָׁא דְּאָדָם קְדִמָּאָה.

יֵרֵד עַל הַזָּקֵן, דָּא דִּיקְנָא יִקְרָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. זֶקֶן אֶהְרֵן, דָּא כְּהֵן גָּדוֹל דְּלַעֲיֻלָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְהוּא שִׁמֹן, (ד"ט פ"ט) יֵרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, דְּמֵאִינוּן מְשִׁיחָן, נִגִיד וְנִפְיָק וְנִחִית לְתַתָּאֵי, וּכְגוֹנוֹנָא דָּא נִגִיד וְאַתְעַטֵּר כְּהֵנָּא תַתָּאָה, בְּמִשְׁחָ רְבוּת לְתַתָּא. הָאֵי קָרָא, לָאוּ רִישֵׁיהּ סִיפֵיהּ, וְלָאוּ סִיפֵיהּ

הפּהַנִים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאַמְרַת אֵלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא. לֹא יִטְמָאוּ הֵיחָד צָרִיף לְהַיּוֹת! מַה זֶה לֹא יִטְמָא? אֲלֵא עַל אוֹתוֹ הִכְהֵן הָעֲלִיּוֹן מִכָּלֶם הוּא אָמַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוּב וְהִכְהֵן הַגְּדוֹל מֵאַחֲיוֹ? אֲלֵא וְדַאי כֶּף הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִכְהֵן שְׁעוֹמֵד לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, בְּקִדְשָׁה הוּא צָרִיף לְהַמְצִיא יוֹתֵר מִהַפֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּחְבָּאָר.

רַעִיָא מַהִימְנָא

מִצּוּהַ זוֹ, שֶׁיִּסְדֵּר הִכְהֵן בְּכָל יוֹם גִּירוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ בְּסוּד הַמְנוּרָה. וְהוּא סוּד כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹר הָעֲלִיּוֹן בְּשִׁמְן מִשְׁחָה יוֹרֵד עַל רֹאשׁ הִכְהֵן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּף הוּא מְדַלֵּק וּמְאִיר אֵת כָּל הַנְּרוֹת, שֶׁכְּתוּב בְּשִׁמְן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ', וְכְתוּב כִּי שִׁמְן מִשְׁחַת אֵלֵהֶיו עֲלֵיו וְגוֹ'. וְעַל כֵּן נִתְּנָה רְשׁוּת לִכְהֵן לְבַדּוֹ לְסַדֵּר אֵת הַנְּרוֹת וּלְהַדְלִיק אוֹתָם בְּכָל יוֹם פְּעָמִים, כְּגַד אֹר הַיְחִיד פְּעָמִים, קָרָבָן בְּכָל יוֹם פְּעָמִים, וְהַפֵּל צָרִיף.

וְעַד זֶה הִכְהֵן מְאִירִים הַנְּרוֹת בְּכָל לַמְעֵלָה וּלְמַטָּה, לְשִׁמְחַת בְּשִׁמְחָה וּלְהַמְצִיא שְׁמֵחָה בְּכָל הַצְּדִידִים בְּהַדְלִיקַת הַנְּרוֹת, שֶׁהָרִי שְׁנֵי אֵלֵה עַל יְדֵי הִכְהֵן, לְהַמְצִיא שְׁמֵחָה בְּכָל הַצְּדִידִים, וְאֵלוֹ הֵם הַדְּלִיקַת הַנְּרוֹת וְהַקְטָרֶת, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שִׁמְן וְקִטְרֶת יִשְׁמַח לֵב. (ע"כ רַעִיָא מַהִימְנָא).

כאן רַעִיָא מַהִימְנָא.

וְרֵאָחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלֵיו וְגוֹ'. מַה כְּתוּב לְמַעֲלָה? כִּי אִם לְשִׁאֲרוֹ הַקְרוּב אֵלֵיו וְגוֹ'. רַבִּי אֲבָא פְתַח, (יְשַׁעִיָה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגוֹ'. מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם? עֲתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי נִקְמָה עַל אֲדוּם, שֶׁהַחֲרִיבוּ אֵת בֵּיתוֹ וְשָׂרְפוּ אֵת הַיְכָלוֹ, וְהִגְלוּ אֵת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם נִקְמָת עוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּמְצְאוּ כָּל הַהָרִים

רִישֵׁיהָ. כְּתִיב אָמַר אֵל הַכְּהֵנִים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאַמְרַת אֵלֵיהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא. לֹא יִטְמָאוּ מִיְבֵעֵי לֵיהָ, מַהוּ לֹא יִטְמָא. אֲלֵא, עַל הַהוּא כִּהֵן עֲלָאָה מִכְּלָהוּ קָאָמַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב וְהִכְהֵן הַגְּדוֹל מֵאַחֲיוֹ. (כאן חסר) אֲלֵא וְדַאי הָכִי הוּא כְּמָה דְאַתְמַר, וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּהֵנָּה דְקָאִים לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָא, בְּקִדְוִשָׁה אֲצִטְרִיף לְאַשְׁתַּכְחָא יְתִיר מִכְּלָא, כְּמָה דְאַתְמַר.

רַעִיָא מַהִימְנָא

פְּקוּרָא דָא, לְסַדְרָא כְּהֵנָּה בְּכָל יוֹמָא בּוֹצִינִין בְּבֵי מִקְדָּשָׁא, וְהָא אוּקִימְנָא בְּרִזָּא דְמְנוּרָה. וְאִיהוּ רִזָּא כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָא, בְּגִין דְנִהִירוּ עֲלָאָה בְּמִשְׁחַת רְבוּ, נְחִית עַל רִישָׁא דְכְּהֵנָּה בְּקִדְמִיתָא לְבִתְרָא אִיהוּ אֲדַלִּיק וְאִנְהִיר כָּל בּוֹצִינִין. דְכְּתִיב בְּשִׁמְן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ', וְכְתִיב כִּי שִׁמְן מִשְׁחַת אֵלֵהֶיו עֲלֵיו וְגוֹ'. וְעַל דָּא אֲתִיְהִיב רְשׁוּ לְכְּהֵנָּה בְּלַחֲדוּי, לְסַדְרָא בּוֹצִינִין, וּלְאַדְלִיקָא לְהוֹן בְּכָל יוֹמָא תְּרִין זְמַנִּין, לְקַבֵּל נְהִירוֹ דִּיחֻדָּא תְּרִין זְמַנִּין, קָרָבָנָא בְּכָל יוֹמָא, תְּרִין זְמַנִּין, וְכָלֵא אֲצִטְרִיף.

וְעַל זֶה דְכְּהֵנָּה נְהִירִין בּוֹצִינִין בְּכָלֵא, עֵילָא וְתַתָּא לְמַחְדוֹ חִדּוֹ, וּלְאַשְׁכְּחָא חִידּוֹ בְּכָל סְטְרִין. בְּאַדְלִיקוּתָא דְבוֹצִינִין, דְהָא תְּרִין אֵלִין עַל יְדֵי דְכְּהֵנָּה, לְאַשְׁתַּכְחָא חִידּוֹ בְּכָל סְטְרִין, וְאֵלִין אֵינּוּן אֲדַלִּיקוּתָא דְבוֹצִינִין וְקִטְרֶת. וְהָא אוּקִימְנָא (מְשַׁלִּי כז) שִׁמְן וְקִטְרֶת יִשְׁמַח לֵב, (ע"כ רַעִיָא מַהִימְנָא).

וְרֵאָחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלֵיו וְגוֹ'. (ויקרא כ"א) מַה כְּתִיב לְעֵילָא, כִּי אִם לְשִׁאֲרוֹ הַקְרוּב אֵלֵיו וְגוֹ'. רַבִּי אֲבָא פְתַח, (יְשַׁעִיָה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגוֹ', מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְלַבֵּשׁ לְבוּשֵׁי נּוֹקְמָא עַל אֲדוּם, דְאַחֲרִיבוּ בֵיתֵיהָ, הַיְכָלוֹ, וְהִגְלוּ אֵת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם נִקְמָת עוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּמְצְאוּ כָּל הַהָרִים

מהרי העולם מלאים מהרוגי העמים, ולקרא לכל עוף השמים עליהם, וכל חיות הבר יזונו מהם שנים עשר חדשים, ועוף השמים שבע שנים, עד שלא תסבל הארץ את הנוול שלהם. זהו שכתוב (שם לד) כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום, עד שאותם לבושים יטמאו. זהו שכתוב (שם סג) וכל מלבושי אגאלתי.

חמוץ בגדים מבצרה, משום שממנה יצאו אוכלוסי העולם לצבא על ירושלים, והם התחילו לשרף את ההיכל, ובני אדום מהרסים את החומות, ועקרו את אבני היסוד. זהו שכתוב (תהלים קלז) זכר ה' לבני אדום וגו', האמרים ערו ערו עד היסוד בה. זה הדור בלבשו, באותם לבושי הנקמה שעתידי ללבש. צעה ברב כחו, מה זה צעה? משבר, כמו שכתוב (תהלים מה) עמים תחתיך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה, מי הוא זה שיעשה כל כך? פתח ואמר, (ישעיה סג) אני מדבר בצדקה, אותו שהוא רב להושיע, אותו שכתוב בו (תהלים לג) אהב צדקה ומשפט. והוא צדקה ממש, והוא רב להושיע.

וכר כף למה? משום שגרמו לכנסת ישראל להיות שוככת לעפר בגלות ולנפל לארץ, כמו שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ומשום כף הקדוש ברופ הוא ילבש לבושי נקמה עליהם לטמא אותם ברב ההרוגים, שכתוב וכל מלבושי אגאלתי.

וכר כף למה? שכתוב ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש. שאינה חלקו של

ואוקידו היכליה, וגלו לכנסת ישראל ביני עממא. ולמעבד להון נקמת עלמין, עד דישתכחון כל טורין מטורי עלמא, מליין מקטולי עמין, ולמקרי לכל עופא דשמא עלייהו, וכל חיות ברא יתזנון מנייהו תריסר ירחי, ועופא דשמא שבע שנין, עד דלא תסבל ארעא ניוולא דידהו. הךא הוא דכתיב, (ישעיה לד) כי זבח לי' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום, עד דאינון לבושיין יסתאבון, הךא הוא דכתיב, (ישעיה סג) וכל מלבושי אגאלתי.

חמוץ בגדים מבצרה, בגין דמינה נפקו אוכלוסיין דעלמא, לחיילא על ירושלים, ואינון שרו לאוקדא היכלא, ובני אדום מפגרין שורין, ורמו אבני יסודא, הךא הוא דכתיב (תהלים קלז) זכור יי' לבני אדום וגו', האומרים ערו ערו עד היסוד בה.

זה הדור בלבשו, באינון לבושי דנוקמא דזמין לאלבשא. צועה ברוב כחו, מהו צועה. מתבר. כמה דכתיב, (תהלים מה) עמים תחתיך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה, מאן הוא דין דייעביד כל כך. פתח ואמר, (ישעיה סג) אני מדבר בצדקה, ההוא דאיהו רב להושיע, ההוא דכתיב ביה, (תהלים לג) אהב צדקה ומשפט. ואיהו צדקה ממש, ואיהו רב להושיע.

וכר כף למה. בגין דגרמו לכנסת ישראל למהוי שכיבת לעפרא בגלותא, ולמנפל לארעא, כמה דכתיב, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ובגין כך, קדשא ברין הוא ילבש לבושי נוקמא עלייהו, לסאבא לון בסגיאון דקטוליא, דכתיב וכל מלבושי אגאלתי.

וכר כף למה, דכתיב ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה

לְאִישׁ. דְּלָאוּ חוֹלְקִיהָ דְעֶשׂוֹ, וְלֹא הָיוּ הַחוֹלְקִים
 בְּעַדְבֵיהָ דִּיהוּא דְכְּתִיב בֵּיהָ (בראשית כה) אִישׁ יוֹדֵעַ
 צִיד אִישׁ שָׂדֶה, לָהּ יִטְמָא, בְּאִינוּן לְבוּשֵׁין
 דְּנוֹקְמָא, דְּזִמִּין לְאַסְתָּאבָא בֵּין אִינוּן
 אוּכְלוּסִין, דְּכְּתִיב בֵּיהָ לָהּ יִטְמָא, בְּגִינָה, בְּגִין
 דְּאִיהִי שְׂכִיבַת לְעַפְרָא, וְהוּא בְּעֵי לְאַקְמָא לָהּ,
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ט) קוּמִי אוּרִי כִי בָא
 אוּרְךָ. (ם"א עמוס ט) בְּיוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סִבְתְּ דְּיוֹד הַנְּפֻלַת).

עֶשׂוֹ, וְלֹא הָיוּ הַחוֹלְקִים בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
 שְׂכָתוֹב בּוֹ (בראשית כה) אִישׁ יוֹדֵעַ
 צִיד אִישׁ שָׂדֶה. לָהּ יִטְמָא, בְּאוֹתָם
 לְבוּשֵׁי נְקָמָה, שְׁעִתִּיד לְהִטְמָא
 בֵּין אוֹתָם הַהֲמוֹנִים, שְׂכָתוֹב בּוֹ
 לָהּ יִטְמָא, בְּשִׁבְלִיהָ, מִשׁוּם שֶׁהִיא
 שׁוֹכְבַת לְעַפְרָא, וְהוּא רוּצֵה לְהִקָּים
 אוֹתָהּ. זָהוּ שְׂכָתוֹב (ישעיה ט) קוּמִי
 אוּרִי כִי בָא אוּרְךָ. (עמוס ט) בְּיוֹם הַהוּא
 אָקִים אֶת סִבְתְּ דְּיוֹד הַנְּפֻלַת).

לֹא יִקְרָחָה קְרָחָה בְּרֵאשִׁם. (ויקרא כ"א) רַבִּי יוֹסִי
 אָמַר, לֹא יִקְרָחָה בַּה"א מְאִי טַעְמָא. אֲלָא,
 הַהוּא שְׁמֵן עֲלָאָה, דְּאִיהוּ מְשַׁח רְכוּת קְדָשָׁא,
 דְּאֲשֻׁלִּים לְכָל שְׁבַעָה יוֹמִין כְּמָה דְּאֲתָמַר,
 דְּכְּתִיב, (ויקרא ח) כִּי שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יַדְכֶם,
 הַהוּא שְׁמֵן עֲלָאָה אֲתַעְדִּי מַנְיָה וְאֲתַקְרַח, אִי
 אִיהוּ אֲפָגִים רִישִׁיהָ. בְּגִין דְּרִישָׁא דְּכַהֲנָא
 עֲלָאָה, הַהוּא שְׁמֵן עֲלָאָה הָוִי, וְעַל דָּא לֹא
 לִיבְעֵי לִיהָ לְכַהֲנָא דְּלִתְתָּא, לְאַחְזָאָה בֵּיהָ
 בְּגַרְמִיָּה פְּגִימוֹ כָּלֵל, וְהָא אֲתָמַר. וּבְגִין כְּדִ
 כְּתִיב בַּה"א.

לֹא יִקְרָחָה קְרָחָה בְּרֵאשִׁם. רַבִּי
 יוֹסִי אָמַר, לֹא יִקְרָחָה בַּה"א, מָה
 הַטַּעַם? אֲלָא, אוֹתוֹ שְׁמֵן עֲלִיוֹן,
 שֶׁהוּא שְׁמֵן מְשַׁחַת קְדָשׁ,
 שְׂמֵשְׁלִים אֶת כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים
 כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר, שְׂכָתוֹב (ויקרא ח) כִּי
 שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יַדְכֶם,
 אוֹתוֹ שְׁמֵן עֲלִיוֹן הוֹסֵר מִמֶּנּוּ
 וְנִקְרַח, אִם הוּא פָּגַם אֶת רֵאשׁוֹ.
 מִשׁוּם שֶׁרֵאשׁוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן
 הֵנוּ אוֹתוֹ שְׁמֵן עֲלִיוֹן, וְעַל כֵּן לֹא
 צָרִיךְ לַכֹּהֵן שְׁלִמְטָה לְהִקְרָאָה
 בְּעֶצְמוֹ פָּגַם כָּלֵל, וְהָרִי זֶה נֶאֱמַר.
 וּמִשׁוּם כֵּן כְּתוּב בַּה"א.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכו) בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן
 הִינְנוּ כְּחוֹלְמִים. בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת, דָּא
 בְּגִלוּת בְּכָל אֲתָמַר. דְּלָא אֲשַׁתְּכַחוּ יִתִּיר
 בְּגִלוּתָא אֲלָא שְׁבַעִין שָׁנִין. דְּכְּתִיב, (ירמיה כט) כִּי
 לְפִי מְלֹאֵת לְבָבְלָא שְׁבַעִים שָׁנָה אֶפְקוּד אֲתָכֶם.
 וְכְּתִיב הִינְנוּ כְּחוֹלְמִים, מְאִי כְּחוֹלְמִים. אֲלָא
 הָא אֲתַעְרוּ חֲבַרְיָא, דְּאִיכָא שְׁבַעִין (דף פ"ט ע"ב)
 שָׁנִין בְּחֻלְמָא.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכו) בְּשׁוּב ה'
 אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הִינְנוּ כְּחוֹלְמִים.
 בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת, זֶה נֶאֱמַר
 בְּגִלוּת בְּכָל, שְׁלֹא נִמְצְאוּ יוֹתֵר
 בְּגִלוּת אֲלָא שְׁבַעִים שָׁנִים,
 שְׂכָתוֹב (ירמיה כט) כִּי לְפִי מְלֹאֵת
 לְבָבְלָא שְׁבַעִים שָׁנָה אֶפְקוּד אֲתָכֶם.
 וְכְּתוּב הִינְנוּ כְּחוֹלְמִים, מָה זֶה
 כְּחוֹלְמִים? אֲלָא הָרִי הַתַּעֲוִרָרוּ
 הַחֲבַרְיִים, שֵׁישׁ שְׁבַעִים שָׁנִים
 בְּחֻלוּם.

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב כִּי שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יַדְכֶם.
 מֵאֵן שְׁבַעַת יָמִים. הָא אֲתָמַר, הַהוּא אֲתָר
 עֲלָאָה, דִּיהוּא כְּלָלָא דְּכָל שִׁיתָא אַחְרַנִּין, אֲקָרִי
 שְׁבַעַת יָמִים, וְאֲקָרִי תְּשׁוּבָה. תְּגִינָן, מֵאֵן דִּיתִיב
 בְּתַעֲנִיתָא בְּשִׁבְתָּא, קוֹרְעִין לוֹ גְּזֵר דִּינּוֹ שֶׁל
 שְׁבַעִים שָׁנָה, וְשְׁבַעִין שָׁנָה אִינוּן שְׁבַע אֲנִפֵּי

וְבָא רָאָה, כְּתוּב כִּי שְׁבַעַת יָמִים
 יִמְלֵא אֶת יַדְכֶם. מִי שְׁבַעַת
 הַיָּמִים? הָרִי נִתְבָּאָר, אוֹתוֹ מְקוּם
 עֲלִיוֹן שֶׁהוּא כָּלֵל שֶׁל כָּל שֵׁשׁ
 הָאֲחֵרִים נִקְרָא שְׁבַעַת יָמִים,
 וְנִקְרָא תְּשׁוּבָה. שְׁנִינּוּ, מִי שִׁיּוּב
 בְּתַעֲנִיתָא בְּשִׁבְתָּא, קוֹרְעִים לוֹ גְּזֵר
 מְלֻכָּא, דְּאֲפִילוּ אֲסִתְכַמוּ

דינו של שבועים שנה, ושבועים שנה הם שבע פני המלך, שאפלו הספימו כלם עליו (הבל) לרע, נקרע אותו גזר הדין. מה הטעם? משום שאחז באותו היום בכלל של כלם, שנקרא שבועה, ונקרא תשובה, ומשום כך בכלם הוא אחז, וחזר בתשובה, ונקרע גזר הדין בכלם. ועל כן שבועים שנה יש בחלום.

כמו כן הפהן מתעטר בשבועה, שנקרא שבעת ימים. אם פגם את ראשו, אותו שבועה שהוא כלל של כלם, מקריח ממנו כל אותה קדשה של כלם ששורה עליו. ועל כן הזהירו שלא יקרחה קרחה בראשם, וימצאו פגומים מהכל. ומשום כך הכהן צריך להמצא בשלמות יותר מהכל, כל שפן אותו שהוא עליון מכלם.

אמר רבי אבא, פאן בה"א תחתונה, פאן בה"א עליונה. פהן גדול, שהוא עליון מכלם, בה"א עליונה, שכתוב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא את ידו, שכתוב שבעת ימים ימלא את ידכם. פהן אחר בה' תחתונה, שכתוב לא יקרחה קרחה בראשם, וכתוב אחריו, ולא יחללו שם אלהיהם. והשם הזה הנו ידוע. ומשום כך כתוב, והפהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבש את הבגדים, כמו שאמרנו. ומשום שהוא קדוש כמו שלמעלה, כתוב ומן המקדש לא יצא.

רבי אבא פתח ואמר, (דניאל ט) לך ה' הצדקה ולנו בשרת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלים. אשריהם ישראל שהקדוש ברופ הוא התרצה בהם מכל העמים עובדי עבודה זרה, ומתוך אהבתם נתן להם תורת אמת, לדעת את דרך המלך הקדוש. שכל מי שמשפדל בתורה,

עליה (בלא) לביש, ההוא גזר דינא אתקרע. מאי טעמא. בגין דאחיד ביה בההוא יומא, בכללא דכלהו, דאקרי שבועה, ואקרי תשובה, בגין כך בכלהו אחיד, ואהדר בתשובה, ואתקרע גזר דינא בכלהו. ועל דא ודאי שבועין שנין איפא בחלמא.

בגוונא דא, פהנא אתעטר בשבע, דאקרי שבעת ימים, אי פגים רישיה, ההוא שבועה דאיהו פללא דכלהו, אקרח מניה פל ההוא קדושא דכלהו, דשריא עליה. ועל דא אזדהרו דלא יקרחה קרחה בראשם, וישתכחו פגימין מפלא. ובגין כך פהנא בעי לאשתפחא בשלימו יתיר מפלא, פל שפן ההוא דאיהו עלאה מפלהו.

אמר רבי אבא, פאן בה"א תתאה, פאן בה"א עלאה. פהן גדול דאיהו עלאה מפלהו, בה"א עלאה. דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא ידו דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם. פהנא אחרא בה' תתאה, דכתיב, לא יקרחה קרחה בראשם, וכתיב בתריה, ולא יחללו שם אלהיהם. והאי שם הא ידיעא איהו. ובגין כך פתיב, והפהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים, פמה דאמרן. ובגין דאיהו קדושא כגוונא דלעילא, פתיב ומן המקדש לא יצא.

רבי אבא פתח ואמר, (דניאל ט) לך יי' הצדקה ולנו בשרת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלים. זפאין אינון ישראל, דקודשא ברין הוא אתרעי בהו, מפל עמין עובדי עבודה זרה, ומגו רחימותא דלהון, יתב ומתוך אהבתם נתן להם תורת אמת, לדעת את דרך המלך הקדוש. שכל מי שמשפדל בתורה,

להו אורייתא דקשוט, למנדע ארחא דמלכא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ביה בקודשא ברין הוא, דאורייתא כלא שמייה דקודשא ברין הוא הוי. ובגין כך מאן דאתעסק באורייתא, אתעסק ביה בשמייה, ומאן דאתרחק מאורייתא, רחיקא הוא מקודשא ברין הוא.

תא חזי, לך יי' הצדקה, כמה דאת אמר, (דברי הימים א כט) לך יי' הגדולה והגבורה. מאן צדקה. אתר דכל אנפין נהירין אחידן ביה, והוא אחיד בכלהו, וביה אשתכחו. ולנו בושת הפנים אתר דכל אנפין נהירין אתרחקן מגייה. צדקה, אמת קשוט, ונהורא דכלא, ונהורא דאנפין חידו דכלא. בושת, פסופא רחיקו דקשוט מאן דאכסיה, בגין דאמת דאיהו צדקה, אתרחק מגייה. רחיקו דאנפין נהירין. תא חזי, פהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין, בנהירו דאנפין, בחידו יתיר מפלא. ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורוגזא, אלא כלא כגוונא דלעילא. זפאה חולקיה, דעליה פתיב, (במדבר יח) אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) יי' הוא נחלתו. ועל דא בעי לאתחזאה שלים בכלא, בגרמיה, בלבושייה, דלא יפגים גרמיה פלל, כמה דאתמר.

והוא אשה בבתוליה יקח. רפי שמעון פתח, (דברים כב) והנה הוא שם עלילות דברים וגו'. וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה, או בתולת בעלה היא, מה בתולת ישראל פאן? זהו שכתוב (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אף פאן הפהן שעומד כמו שלמעלה, כתוב והוא אשה בבתוליה יקח. רפי שמעון פתח, (שם כב) והנה הוא שם עלילת דברים וגו'. וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה, או בתולת בעלה היא. מה בתולת ישראל פאן? זהו שכתוב (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אף פאן הפהן שעומד כמו שלמעלה, כתוב

כאלו השתדל בקדוש ברין הוא, ששתורה בלה שמו של הקדוש ברין הוא היא. ומשום כך, מי שמתעסק בתורה, מתעסק בשמו, ומי שמתרחק מן התורה, הוא רחוק מהקדוש ברין הוא. בא ראה, לך ה' הצדקה, כמו שגאמר (דברי הימים-א כט) לך ה' הגדולה והגבורה. מי הצדקה? המקום שכל הפנים המאירות אחוזים בו, והוא אחוז בכלם ובו נמצאים. ולנו בשת הפנים, המקום שכל הפנים המאירות מתרחקים ממנו. צדקה, אמת קשוט, ואור הכל, ואור של פנים שמחת הכל. בשת, בושת, והרחוק של האמת מי שמתבייש, משום שהאמת, שהיא צדקה, התרחקה ממנו רחוק של פנים מאירות.

בא ראה, הפהן העליון צריך להראות ביפי הפנים, בהארת הפנים, בשמחה יותר מהכל, ולא צריך להראות בו עצבות ורגז, אלא הכל כמו שלמעלה. אשרי חלקו, שעליו פתוב אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) ה' הוא נחלתו. ועל פן צריך להראות שלם בכל, בעצמו, בלבושו, שלא יפגם עצמו כלל, כמו שנתבאר.

והוא אשה בבתוליה יקח. רפי שמעון פתח, (שם כב) והנה הוא שם עלילת דברים וגו'. וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה או בתולת בעלה היא. מה בתולת ישראל פאן? זהו שכתוב (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אף פאן הפהן שעומד כמו שלמעלה, כתוב

כהנא דקאים פגוונא דלעילא, פתיב והוא אשה בבתוליה יקח, הכי נמי בבתוליה, דלא

תפוק מפקא דחצרה מזמנא לבר, והא אתמר.

רעיא מהימנא

כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, פתח רעיא מהימנא ואמר, פקודא דא, למיסב פהנא רבא בתולתא, הדא הוא דכתיב אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ואמאי בעינן דלא יסב אלא בתולתא בלא פגימו. אלא, אתתא איהי כוס דברכה, טעמו פגמו. וכהנא דקריב קרבנא קדם יי', בעי דלהוי איהו שלים, בלא פגימו, שלים באברוי בלא פגימו, דמומין פסלין בכהנא. שלים בגופיה, שלים בנוקביה, לקיימא ביה, (שיר השירים ד) כלף יפה רעיתי ומום אין בך.

דקרנא מנחה איהו, וצריכינן ישראל למשלח מנחתא דלהון למלכא, בגבר (בגוף) שלים. דאינון בהפוכא דסטרא אחרא, דהא ביד איש עתי פגים, הוו שלחין ליה דורנא, דכתיב (ויקרא טז) גורל אחד ליי וגורל אחד לעזאזל. דאלהים אחרים פלהו פגימין מסטרא דצפון והכי רופא דכתי עבודה זרה הם פגימין, בנוקבא דלהון, חורבא, לילית, פגימותא וכו'.

(כ"א רעיא מהימנא) איהו ו' מלא ואיהו בסדורא דא הי"ו. ה' בתרא, כוס מלא ברפת ה', מסטרא דימנא ומסטרא דגבורה דאיהו דינא, שכינתא אתקריאת הוי"ה, הדא הוא דכתיב, (שמות ט) הנה י"ד יהו"ה הויה במקנף אשר בשדה. קם רעיא מהימנא, ואשתטח קמיה. ואמר זבאה חולקי דמארי דמטרוניתא (ומטרוניתא) אינהו בעזרי. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי שמעון הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי יהודה ורבי יוסי חזקיה. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו יזפור לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו, אליו אינון זכאין, אינון דחלי דקודשא בריה דא,

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו - אלו הם הצדיקים, אותם יראי הקדוש ברוך הוא. שכל מי שירא ממנו נקרא מאנשי בית

והוא אשה בכתוליה יקח, כף גם בכתוליה, שלא תצא משער חצרה פעם החוצה, והרי נתבאר.

רעיא מהימנא

כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. פתח הרועה הנאמן ואמר, מצוה זו שישא כהן גדול בתולה, זהו שכתוב אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח פי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ולמה צריכים שלא ישא אלא בתולה בלי פגם? אלא אשה היא כוס של ברכה. טעמו - פגמו. וכהן שמקריב קרבן לפני ה', צריך שהוא יהיה שלם בלי פגם, שלם באברוי בלי פגם, שמומים פוסלים בכהנים. שלם בגופו, שלם בנקבתו, לקים בה (שיר ד) כלף יפה רעיתי ומום אין בך.

שקרין הוא מנחה, וצריכים ישראל לשלח את מנחתם למלך עם איש (בגוף) שלם, שהם בהפך של הצד האחר, שהרי ביד איש עתי פגום היו שולחים לו דורון, שכתוב (ויקרא טז) גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. שאלהים אחרים כלם פגומים מצד הצפון, וכן רב פתי העבודה זרה הם פגומים בנקבה שלהם, חרבה, לילית, פגומה וכו'.

(ורועה הנאמן) הוא ו' מלא, והוא בסדור זה הי"ו. ה' אחרונה, כוס מלא ברפת ה', מצד הימין ומצד הגבורה שהוא דין, השכינה נקראת הוי"ה, זהו שכתוב (שמות ט) הנה י"ד יהו"ה הויה במקנף אשר בשדה. קם רועה הנאמן והשתטח לפניו, ואמר: אשרי חלקי שבעלי הגבירה (הגבירה) הם בעזרי. (עד כאן רעיא מהימנא).

רבי שמעון היה הולך בדרף, והיו עמו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חזקיה. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו - אלו הם הצדיקים, אותם יראי הקדוש ברוך הוא. שכל מי שירא ממנו נקרא מאנשי בית

המלך, ועליו כתוב (שם קיב) אשרי
איש ירא את ה'.

מהו טרף נתן ליראיו? אלא כמו
שכתוב, (משלי לא) ותקם בעוד
לילה ותתן טרף לבייתה. מכאן
למדנו, שכל אדם שעוסק בתורה
בלילה, וקם בחצות הלילה,
בשעה שפנסת ישראל מתעוררת
להתקין בית למלך - זה משתתף
עמה, וזה נקרא מבית המלך,
ונותנים לו כל יום מאותם תקוני
הבית. זהו שכתוב ותתן טרף
לבייתה וחק לנערתיה. מי זה
בייתה? כל אותם שמשתתפים
עמה בלילה נקראים בייתה, בני
בייתה. ומשום כך, טרף נתן
ליראיו.

מה זה טרף? טרף ממש, שהיא
נוטלת ממקום רחוק עליון,
שכתוב (משלי לא) ממרחק תביא
לחמה. ומי זוכה לטרף הזה? סוף
הכתוב מוכיח, שכתוב (תהלים קיא)
יזכר לעולם בריתו. מי שמתבונן
(שמשתדל) בתורה להשתתף עמה
בלילה. ולא עוד, אלא שצדיק
אחד עליון יש לו לקדוש ברוך
הוא, והוא משתתף עמו,
ויורשים שניהם את כנסת
ישראל, שכתוב (ישעיה ט) צדיקים
לעולם יירשו ארץ.

עוד פתח ואמר, ולא יחלל זרעו
בעמיו כי אני ה' מקדשו. בא
ראה, כל מי שמוציא זרע
לבטלה, לא זוכה לראות פני
שכינה, ונקרא רע, שכתוב (תהלים
ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא
יגדך רע. זה מי שמוציא אותו
בירו, או באשה אחרת שאינה
בשרה. ואם תאמר שמוציא אותו
באשה שאינה מתעברת, כך גם?
לא. אלא כמו שאמרנו.

ועל כן יבקש אדם מהקדוש ברוך

דכל מאן דדחיל ליה, אתקרי מאינשי דביתא
דמלפא, ועליה כתיב, (תהלים קיב) אשרי איש ירא
את יי'.

מהו טרף נתן ליראיו. אלא כמה דכתיב, (משלי
לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לבייתה.
מהכא אולפינא, דכל בר נש דלעי באורייתא
בליליא, וקם בפלגות ליליא, בשעתא דכנסת
ישראל אתערת לאתקנא ביתא למלפא, האי
אשתתף בהדיה, והאי אקרי מבי מלפא, ויהבין
ליה כל יומא מאינון תיקוני ביתא, הדא הוא
דכתיב ותתן טרף לבייתה וחק לנערוותיה. מאן
בייתה. כל אינון דמשתתפי בהדיה בליליא,
אקרון בייתה, בני בייתה. ובגין כך טרף נתן
ליראיו.

מהו טרף. טרף ממש, דאיהי נטלא מאתר
רחיקא עלאה, דכתיב (משלי לא) ממרחק
תביא לחמה. ומאן זכי להאי טרף, סופיה
דקרא אוכח, דכתיב, (תהלים קיא) יזכור לעולם
בריתו. מאן דאסתפל (ס"א דאשתדל) באורייתא,
לאשתתפא בהדיה בליליא. ולא עוד, אלא
דצדיק חד עלאה אית ליה לקודשא בריך הוא,
והוא אשתתף בהדיה, וירתין תרווייהו
לכנישתא דישראל, דכתיב, (ישעיה ט) צדיקים
לעולם יירשו ארץ.

הו פתח ואמר, (ויקרא כא) ולא יחלל זרעו בעמיו
כי אני יי' מקדשו. תא חזי, כל מאן דאפיק
זרע לבטלה, לא זכי למחמי אפי שכינתא,
ואקרי רע, דכתיב (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע
אתה לא יגורף רע. האי מאן דאפיק ליה
בידיה, או באנתו אחרא דלא כשרא. ואי תימא
דאפיק ליה באנתו דלא מתעברא, הכי נמי.
לא. אלא כמה דאמרנו.

ועל דא יבעי בר נש מקודשא בריך הוא, דיזמין ליה מאנא דכשרא, דלא

יפגים זרעיה, מאן דאפיק זרעא במאנא דלא כשרא, פגים ליה לזרעיה, ווי למאן דפגים זרעיה. ומה בשאר בני נשא כן, בכהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקדושה עלאה, על אחת כמה וכמה.

הוא שזמין לו כלי כשר, שלא יפגם זרעו. מי שמוציא זרע בכלי שלא כשר, פוגם את זרעו. אוי למי שפוגם את זרעו. ומה בשאר בני אדם כן - בכהן שעומד למטה כמו שלמעלה בקדשה עליונה על אחת כמה וכמה.

בעמיו, מהו בעמיו. דהא כתיב לעילא, אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח, וכתיב ולא יחלל זרעו בעמיו. בהם מיבעי ליה, מהו בעמיו. אלא מלה דא קלנא בעמיו, פגימו בעמיו, ועל דא כתיב, פי אם בתולה מעמיו יקח אשה, מעמיו ודאי, כלא כגוונא דלעילא, פי אני ה' מקדשו, מהו מקדשו. אלא אנא הוא ההוא, דאיהו מקדש ליה בכל יומא, ובגין כך לא יפגים זרעיה, ולא ישתכח ביה פגימו. (ס"א ובגין דא) דהא אני יי' מקדשו דאנא בעינא לקדשא ליה וישתכח קדישא בכלא, דקדישא ישתמש על ידא דקדישא.

בעמיו, מה זה בעמיו? שהרי כתיב למעלה, אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח, וכתוב ולא יחלל זרעו בעמיו. בהם היה צריך להיות, מה זה בעמיו? אלא דבר זה קלון בעמיו, פגם בעמיו, ועל כן כתיב, פי אם בתולה מעמיו יקח אשה, מעמיו ודאי, הכל כמו שלמעלה. פי אני ה' מקדשו, מה זה מקדשו? אלא אני הוא אותו שמקדש אותו בכל יום, ומשום כך לא יפגם זרעו ולא ימצא בו פגם. (ומשום זה) שהרי אני ה' מקדשו, שאני רוצה לקדש אותו, ומצא קדוש בכל, שקדוש ישתמש על ידי קדוש.

תא חזי, קדשא ברין הוא (דף צ' ע"ב) ישתמש על ידי דכהנא, וישתכח קדישא כד אתי לשמשא, ובגין דקודשא ברין הוא ישתמש על ידא דכהנא דאיהו קדישא, כהנא ישתמש על ידי דדכיא, דאתקדש בדכיותיה, ומאי איהו. ליואי. בר נש (כהנא) אחרא, ישתמש על ידי דקדישא אחרא, בגין דישתכחון כלא בקדושא, לשמשא לקודשא ברין הוא. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דעלייהו כתיב, (ויקרא כ) ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי. כמה פרישן ישראל מפלא, בקדושה, לשמשא לקודשא ברין הוא, הדא הוא דכתיב, (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים פי אני יי' אלהיכם.

בא ראה, הקדוש ברנף הוא ישתמש על ידי הכהן, ומצא קדוש כשבא לשמש, ומשום שהקדוש ברנף הוא ישתמש על ידי הכהן שהוא קדוש, הכהן ישתמש על ידי טהור, שהתקדש בטוהרתו, ומי הוא? זה לוי. אדם (כהן) אחר ישתמש על ידי קדוש אחר, כדי שכלם ימצאו בקדשה לשמש את הקדוש ברנף הוא. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שעליהם כתיב (ויקרא כ) ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי. כמה פרושים הם ישראל בקדשה לשמש את הקדוש ברנף הוא, זהו שכתוב (ס) והתקדשתם והייתם קדושים פי אני ה' אלהיכם.

תו פתח ואמר, (תהלים ג) ליי' הישועה על עמך ברכתך סלה. ליי' הישועה. הכי תנינן,

עוד פתח ואמר, (תהלים א) לה' הישועה על עמך ברכתך סלה.

זכאין אינון ישׂראל, דבכל אתר דאתגלו, שכינתא אתגלייא בהדייהו. פד יפקון ישׂראל מגלותא, פורקנא למאן, לישראל או לקודשא בריך הוא. אלא הא אוקמוה בכמה קראי, והכא, ליי' הישועה ודאי, אימתי. על עמך ברכתך סלה. בשעתא דקודשא בריך הוא ישגח בכרכאן עלייהו דישראל, לאפקא לון מן גלותא, ולאוטבא להו, כדין ליי' הישועה ודאי. ועל דא תנינן, דקודשא בריך הוא ייתוב עמהון דישראל מן גלותא, הדא הוא דכתיב, (דברים ל) ושב יי' אליהיך את שבותך ורחמך.

איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום. (ויקרא כא) רבי יצחק אמר, בגין דאיהו פגים, ומאן דאיהו פגים, לא אתחזי לשמשא בקודשא. והא אוקמוה, דבר נש דאשתכח פגים, לית ביה מהימנותא, וההוא פגימו אסהיד עליה, כל שפן כהנא, דבעיא לאשתכחא שלים, מאריה דמהימנותא, יתיר מכלא, והא אוקמוה.

רבי אלעזר הוה יתיב בקסטרא דבי חמוי, והוא הוה אמר, זילגא דבקסטרא בעיטא שכיח. אדהכי, אעבר חד בר נש, פגים מעיניה חד. אמר חמוי, נשאל להאי. אמר, פגים הוא, ולא מהימנא. אמר, נשאל בהדיה. אתו שאילו ליה. אמר ליה, טופקא מאן הוא בעלמא. אמר עתירא, אבל דישליף, בהדיה אנא מפלהו. (ס"א עתירא, אבל דישליף, ווי על דא, בהדיה אנא מפלהו) אמר רבי אלעזר, במלוי אשתמע, דלאו מהימנותא גביה, ולא בר מהימנא הוא. תא חזי, קדשא בריך הוא אמר כל איש אשר בו מום לא יקרב, דהא קדושא דלעילא, לא שריא באתר פגים.

פתח ואמר, (ישעיה ח) לתורה ולתעודה אם לא

לה' הישועה - כף שנינו, אשריהם ישראל, שלכל מקום שגלו, שכינה גלתה עמהם. כשיצאו ישראל מהגלות, למי הגאלה - לישראל או לקדוש ברוך הוא? אלא הרי פרשוה בכמה כתובים, וכאן - לה' הישועה ודאי. מתי? על עמך ברכתך סלה. בשעה שהקדוש ברוך הוא ישגח בכרכות על ישראל להוציא אותם מן הגלות ולהיטיב להם, אזי - לה' הישועה ודאי. ועל כן שנינו שהקדוש ברוך הוא ישוב עם ישראל מן הגלות. זהו שכתוב, (דברים ד) ושב ה' אליהיך את שבותך ורחמך. איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום. רבי יצחק אמר, משום שהוא פגום, ומי שהוא פגום לא ראוי לשמש בקדש. והרי פרשוה, שאדם שנמצא פגום אין בו אמונה, ואותו הפגם מעיד עליו, כל שכן כהן, שצריך להמצא שלם, בעל האמונה, יותר מהכל, והרי פרשוה.

רבי אלעזר היה יושב בהיכל של בית חמיו, והוא היה אומר, לזליגת הדמעות שבהיכל יש עצה למצא. בין כף עבר איש אחד פגום בעין אחת. אמר חמיו, נשאל את זה. אמר, הוא פגום ולא נאמן. אמר, נשאל אותו. באו ושאלו אותו. אמר לו, מיהו המאשר שבעולם? אמר, העשיר, אבל אם ינתק, עמו אני מפלם. (העשיר, אבל אם ינתק, אוי על זה, עמו אני מפלם) אמר רבי אלעזר, מדכריו נשמע שאין בו אמונה, ולא בן אמונה הוא. בא ראה, הקדוש ברוך הוא אמר, כל איש אשר בו מום לא יקרב, שהרי הקדשה שלמעלה אינה שורה במקום פגום.

פתח ואמר, (ישעיה ח) לתורה

יֹאמְרוּ פְּדָבֵר הַזֶּה. לְתוֹרָה וּלְתַעֲוָה. מָאן הוּא תוֹרָה, וּמָאן הוּא תַעֲוָה. אֶלֶּא תוֹרָה, דָּא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. תַּעֲוָה, דָּא תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה לֹא שְׂרִיא בְּאֵתֵר פְּגִים, דְּהָא מִתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב אֲתַבְּנִי. כְּתִיב צוֹר תַּעֲוָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלִמּוּדֵי, צוֹר תַּעֲוָה, דָּא תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה, בְּגִין דְּתַמְזַן אֲתַצֵּר צְרוּרָא דְחִי, וּבִתְעוּוֹתָא אֲתַקְשֵׁר קִשְׂרָא דְחִי (ג' א קשׂרא דמ'הימנו'תא) דְּלַעֲיִלָּא, לְמַהוּי כְּלָא חֵד.

וּמִתַּמְזַן לְתַפָּא אֲתַפְּרִשְׁן אֹרְחִין וּשְׂבִילִין, וּמִתַּמְזַן מִתַּפְּרִשִׁין אֹרְחִין בְּעַלְמִין כְּלָהוּ הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וּמִשֵּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים.

חֲתוּם תוֹרָה, חֲתִימָה דְאֹרְחֵי תַא, דְּאִיְהִי תוֹרָה שְׂבַכְתָּב בְּאֵן אֲתֵר. בְּלִמּוּדֵי, אֵלִין נְבִיאִי, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (מלכים א ז) וַיִּקֶּם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יָכִין וַיִּקֶּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בּוּעָז. וּמִתַּמְזַן אֲתַפְּרִשְׁן אֹרְחִין לְנְבִיאֵי מְהִימְנֵי, וְקִיּוּמֵי אֵלִין בְּקִיּוּמָא לְגוּפָא, לְשִׁית טְהִירִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. וְכֻלָּא לָא קִיּוּמָא אֶלֶּא בְּשְׁלִימוֹ, וְלֹא שְׂרִיא קְדָשָׁה דְכֻלָּא, אֶלֶּא בְּשְׁלִימוֹ, כְּדִ מִתְחַבְּרָן דָּא בְדָא, כְּלָא הוּא שְׁלִים, כְּלָא הוּא חֵד, לָא אֲתַפְּגִים אֲתֵר. וְעַל דָּא אֶקְרִי כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל שְׁלֵם, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (בראשית יד) וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֹךְ שְׁלֵם (תהלים עו) וַיְהִי בְּשֵׁלֵם סָכוּ.

וּבְגִין כְּדִ לֹא שְׂרִיא כְּלָא, אֶלֶּא בְּאֵתֵר שְׁלִים. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב. כְּגוֹוְנָא דָּא קְרַבְנָא דְבִיָּה מוּמָא לָא יִתְקַרֵּב. מְאִי טַעְמָא. דְכְתִיב כִּי לֹא לְרִצּוֹן יְהִיָּה לָכֶם. וְאִי תִימָא הָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לָא שְׂאֲרֵי אֶלֶּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹרָה אֶלֶּא בְּמִקּוּם שְׂבוּר, בְּכִלֵּי שְׂבוּר, שְׂפָתוֹב (ישעיה נז) וְאֵת דְכָא וּשְׂפָל

וּלְתַעֲוָה אִם לֹא יֹאמְרוּ פְּדָבֵר הַזֶּה. לְתוֹרָה וּלְתַעֲוָה, מִי הִיא תוֹרָה, וּמִי הִיא תַעֲוָה? אֶלֶּא תוֹרָה - זֹו תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. תַּעֲוָה - זֹו תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה אִינָה שׁוֹרָה בְּמִקּוּם פְּגוּם, שְׂהָרֵי מִתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב נְכַוְנִית. כְּתוּב צוֹר תַּעֲוָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלִמּוּדֵי. צוֹר תַּעֲוָה - זֹו תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה, מִשׁוּם שְׂשֵׁם נְצָרָר צְרוּר הַחַיִּים, וּבִתְעוּוֹתָא נְקִשֵׁר קִשְׂר הַחַיִּים (קִשְׂר הָאֲמוּנָה) שְׂלַמְעֵלָּה, לְהִיּוֹת הַכֵּל אֶחָד.

וּמִשֵּׁם לְמִטָּה נְפֻרְדוֹת הַדְּרָכִים וְהַשְּׂבִילִים, וּמִשֵּׁם נְפֻרְדוֹת הַדְּרָכִים בְּכֵל הָעוֹלָמוֹת. זְהוּ שְׂפָתוֹב, (בראשית ב) וּמִשֵּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים.

חֲתוּם תוֹרָה, חֲתִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׂהִיא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב, בְּאִיזָה מִקּוּם? בְּלִמּוּדֵי, אֵלוֹ הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר (מלכים א-ז) וַיִּקֶּם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יָכִין וַיִּקֶּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ בּוּעָז. וּמִשֵּׁם נְפֻרְדוֹת הַדְּרָכִים לְנְבִיאִים הַנְּאֻמְנִים. וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּקִיּוּם לְגוּף, לְשִׁשֶׁת הָאוֹרוֹת, זְהוּ שְׂפָתוֹב (שיר ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. וְהַכֵּל לֹא עוֹמֵד אֶלֶּא בְּשְׁלִמוֹת, וְלֹא שׁוֹרָה קְדָשָׁה שֶׁל הַכֵּל אֶלֶּא בְּשְׁלִמוֹת, כְּשִׁמְתַחֲבָרִים זֶה עִם זֶה, הַכֵּל הוּא שְׁלֵם, הַכֵּל הוּא אֶחָד, לֹא נִפְגָּם הַמִּקּוּם. וְלִכֵּן נִקְרָאת כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל שְׁלֵם, כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר (בראשית יד) וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֹךְ שְׁלֵם, (תהלים עו) וַיְהִי בְּשֵׁלֵם סָכוּ.

וּבְמִשׁוּם כְּדִ לֹא שׁוֹרָה הַכֵּל אֶלֶּא בְּמִקּוּם שְׁלֵם. וְעַל כֵּן כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב. כְּמוֹ כֵּן הַקְרַבָּן שְׂבוּ מוּם לֹא יִתְקַרֵּב. מָה הַטַּעַם? שְׂפָתוֹב כִּי לֹא לְרִצּוֹן יְהִיָּה לָכֶם. וְאִם תֹּאמְרוּ, הֲרֵי שְׂפָתוֹב (ישעיה נז) וְאֵת דְכָא וּשְׂפָל

באתר תבירא, במאנא תבירא, דכתבי, (ישעיה נז)
ואת דפא ושפל רוח. האי אתר שלים יתיר
הוא מפלא, (דכתבי, ישעיה נז) ואת דפא ושפל רוח) בגין
דמאיך גרמיה למשרי עליה גאותא דכלא,
גאותא עלאה, ודא הוא שלים. אבל לא כתיב,
ואת (ד"צ א"ו) עור ושבור וחרום ושרוע. אלא
ואת דפא ושפל רוח, מאן דמאיך גרמיה,
קדשא ברין הוא זקיף ליה.

ובגיני פך, פהנא דקאים לתתא כגוונא
דלעילא, בעי למהוי שלים יתיר
מפלא, ולא יתחזי פגים, ועל דא אזהר להו
לכהני, דכתיב איש מזרעך לדרתם אשר יהיה
בו מום.

הו פתח ואמר, (מלאכי א) וכי תגישון עור לזבח
אין רע, וכי תגישו פסח וחולה אין רע,
וכי קדשא ברין הוא אמר אין רע, אי הכי
טוב הוא. אלא סופיה דקרא אוכח, דישראל
באינון יומין הוו ממןן פהני מארי דמומין,
על גבי מדבחה, ולשמשא על מקדשא, ואמרי
מאי אכפת ליה לקודשא ברין הוא דא, או
אחרא. ואינון הוו דאמרי אין רע. וקודשא
ברין הוא אתיב להון ההיא מלה דהו אמרי.
אמר: ישראל אתון אמרי כד מקרבי מארי
דמומין על פולחני אין רע, מאי אכפת ליה
לקודשא ברין הוא.

סופיה דקרא מה כתיב, הקריבהו נא לפחתך
הירצה או הישא פניך. בר נש מנייכו,
אי בעיתו לשלומי למלפא, ולקרבא קמיה
דורונא, אתון משדרין ליה בפגימא, או לא.
הירצה או הישא פניך בהווא דורונא, כל שפן
וקל שפן דאתון מקרבין קמאי בר נש פגים
לקרבא דורונא, הא דורונא דלכון לכלפא
אתמסר, דודאי בר נש דאיהו פגים, פגים

רוח. המקום הזה הוא שלם יותר
מהכל, (שכתוב ישעיה נז) ואת דפא ושפל
רוח) משום שמנמיך עצמו
להשרות עליו את גאות הכל,
הגאות שלמעלה, וזהו שלם.
אבל לא כתוב, ואת עור ושבור
וחרום ושרוע, אלא ואת דפא
ושפל רוח. מי שמנמיך עצמו,
הקדוש ברוך הוא זוקף אותו.
וכשום פך, הכהן שעומד למטה
כמו שלמעלה צריך להיות שלם
יותר מהכל, ולא יראה פגום, ועל
פן הזהיר את הכהנים, שכתוב
איש מזרעך לדרתם אשר יהיה
בו מום.

עוד פתח ואמר, (מלאכי א) וכי
תגישון עור לזבח אין רע וכי
תגישו פסח וחולה אין רע. וכי
הקדוש ברוך הוא אמר אין רע?
אם פך טוב הוא! אלא סוף
הכתוב מוכיח, שישראל באותם
הימים היו ממנים פהנים בעלי
מומים על גבי המזבח ולשמש
על המקדש, ואומרים: מה אכפת
לקדוש ברוך הוא זה או אחר.
והם היו שאומרים אין רע.
והקדוש ברוך הוא השיב להם
אותו דבר שהיו אומרים. אמר:
ישראל, אתם אומרים
כשמקריבים בעלי מומים
לעבודתי אין רע, מה אכפת לו
לקדוש ברוך הוא.

בסוף הפסוק מה כתוב?
הקריבהו נא לפחתך הירצה או
הישא פניך. אדם מכם, אם תרצו
לשלם למלך ולהקריב לפניו
דורון, אתם שולחים לו עם פגם
או לא?! הירצה או הישא פניך
באותו הדורון?! כל שפן וכל
שפן כשאתם מקריבים לפני אדם
פגום להקריב דורון, הרי הדורון
שלכם נמסר לפלב, שודאי אדם

הוא מפלא, פגים הוא

מְהִימְנוּתָא. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוּ מוּם לֹא יִקָּרֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַשְׁלָמָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא שְׁתַּכְּחָא שְׁלִימִין בְּכֻלָּא, דְּלֹא יְהֵא בְּהוּן מְאִרֵי דְמוּמִין כְּלָל, בְּגִין דִּיהוּן תְּקוּנָא דְעֻלְמָא, כְּאֵלִין מְאִנֵי וּלְבוּשָׁא דְבַר נֶשׁ דְּאִינוּן תְּקוּנָא דְגּוּפָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (איוב לח) וַיִּתְיַצְבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ.

(ס"א דְבַר אַחַר) תָּא חֲזִי, כַּד יִתְעַרוּן מֵעַפְרָא, כְּמָה דְעָאלוּ, הֲכִי יְקוּמוּן, חֲגָרִין אוּ סוּמִין עָאלוּ, חֲגָרִין וְסוּמִין יְקוּמוּן, בְּהֵהוּא לְבוּשָׁא, דְלֹא יִימְרוּן דְאַחֲרָא הוּא דְאַתְעַר. וְלִבְתַּר, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִיסי לֹון, וַיִּשְׁתַּכְּחוּן שְׁלִימִין קַמִּיה, וּכְדִין יְהֵא עֻלְמָא שְׁלִים בְּכֻלָּא, כְּדִין (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

שׁוּר אוּ כְּשֵׁב אוּ עַז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וְגו' (ויקרא כ"ב) רַבִּי יוֹסִי פְתַח,

(תהלים לו) צְדָקְתָךְ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוּם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ. הַאי קָרָא אִית לְאַסְתַּכְּלָא בֵיה, אָבַל תָּא חֲזִי, צְדָק: כְּתָרָא קִדְשָׁא עֲלָאָה. כְּהַרְרֵי אֵל: כְּאִינוּן טוּרִין עֲלָאִין קִדְשִׁין, דְאַקְרוּן טוּרֵי דְאַפְרָסְמוּנָא דְכִיָּא. וּבְגִין דְאִיהִי סְלָקָא לְאַתְקַשְׂרָא בְּהוּ לְעִילָא, כַּל דִּינְהָא בְּשִׁקוּלָא חָדָא לְכֻלָּא, דְלִית בְּהֵהוּא דִינָא רַחֲמֵי. מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוּם רַבָּה. מִשְׁפָּט דְאִיהוּ רַחֲמֵי, נַחֲתִית לְתַתָּא לְהֵהוּא דְרָגָא לְתַקְנָא עֻלְמִין, וְחֵיִיס עַל כְּלָא, וְעַבִּיד דִּינָא בְּרַחֲמֵי לְבַסְמָא עֻלְמָא.

וּבְגִין דְאִיהוּ רַחֲמֵי, אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ. לְכֻלָּא בְּשִׁקוּלָא חָדָא. אָדָם וּבְהֵמָה, הָא אוּקְמוּהָ, מְאֵן דְהוּא אָדָם, וְשׁוּי לְגַרְמִיהָ כְּבְהֵמָה. אָדָם וּבְהֵמָה: דִּין אָדָם, וְדִין בְּהֵמָה, כְּבְהֵמָה. אָדָם וּבְהֵמָה - דִּין אָדָם וְדִין בְּהֵמָה אֶחָד הוּא. אָדָם

שְׁהוּא פְּגוּם, פְּגוּם הוּא מְהַכֵּל, פְּגוּם הוּא בְּאַמוּנָה. וְעַל כֵּן כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוּ מוּם לֹא יִקָּרֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁלִים עִם יִשְׂרָאֵל וְשִׁמְצָאוּ שְׁלָמִים כְּכֹל, שְׁהָרִי לֹא יִהְיֶה בְּהֵם כְּלָל בְּעֵלֵי מוּמִים, מְשׁוּם שִׁיְהִיו תְּקוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ הַפְּלִים הֶלְלוּ וּלְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁהֵם תְּקוּן הַגּוּף. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (איוב לח) וַיִּתְיַצְבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ.

(דְבַר אַחַר) בָּא רָאָה, כְּשִׁיתְעוּרְרוּ מִהַעֲפָר, כְּמוֹ שְׁנַכְּסוּ כֶּף יְקוּמוּ, חֲגָרִים אוּ סוּמִים נַכְּסוּ, חֲגָרִים וְסוּמִים - יְקוּמוּ, בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ. שְׁלֹא יֵאמְרוּ שְׂאֲחַר הוּא שְׁהִתְעוּרַר. וְאַחַר כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְפָּא אוֹתָם וַיִּמְצָאוּ שְׁלָמִים לְפָנָיו, וְאֵן יִהְיֶה הָעוֹלָם שְׁלֵם כְּכֹל, אֵן - (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. שׁוּר אוּ כְּשֵׁב אוּ עַז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים לו) צְדָקְתָךְ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוּם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. בְּפִסְוֹק הַזֶּה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָן בּוּ, אָבַל בָּא רָאָה, צְדָק - כְּתָר קְדוּשׁ עֲלִיוֹן. כְּהַרְרֵי אֵל - כְּמוֹ אוֹתָם הָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים שְׁנַקְרָאִים הָרִי אֶפְרָסְמוֹן זָךְ. וּמְשׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה לְהַתְּקַשֵּׁר בְּהֵם לְמַעְלָה, כַּל דִּינְיָה בְּמִשְׁקַל אֶחָד לְכֹל, שְׂאִין בְּאוֹתוֹ הַדִּין רַחֲמִים. מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוּם רַבָּה - מִשְׁפָּט שֶׁהוּא רַחֲמִים יוֹרֵד לְמַטָּה לְאוֹתָהּ הַדְּרָגָה לְתַקֵּן עוֹלְמוֹת, וְחָס עַל הָעוֹלָם, וְעוֹשֶׂה דִין בְּרַחֲמִים לְבִשְׁם אֵת הָעוֹלָם.

וּמְשׁוּם שֶׁהוּא רַחֲמִים - אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. לְכֹל בְּמִשְׁקַל אֶחָד. אָדָם וּבְהֵמָה, הָרִי פְרִשׁוּהָ, מִי שֶׁהוּא אָדָם וְשֵׁם אֵת עֲצָמוֹ - (בראשית יז) וּבֶן שְׁמֹנֶת יָמִים יִמּוּל

לכם כל זכר. בהמה - והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה, כדי שתעבר עליהם שבת אחת, והרי פרושה.

רבי חייא פתח, (שופטים ה) ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. בא ראה, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, והם נדבקים בו ונקראים קדושים, עם קדוש. וכן עד שהעלה אותם לדרגה עליונה שנקראת קדש, שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כמו שבארנו, שהרי ישראל משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ. והעממים לא נדבקים בו ולא הולכים בהנהגותיו, והרשם הקדוש נעדר מהם, עד שהם נדבקים לצד האחר שאינו קדוש. ובא ראה, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הזמין אותה לבני עשו. אמר להם: רוצים אתם לקבל תורה? באותה שעה רגזה הארץ הקדושה, ורצתה להכנס לנקב תהום רבה. אמרה לפניו: רבון העולם, שעשועי השמחה (של העולם) אלפים שנים טרם שנברא העולם, יזדמנו לפניו (יזדמנו תוף) (יזדמנו לפני) צרלים שאינם רשומים בכריתך! ?

אמר לה הקדוש ברוך הוא: כסא כסא, יאבדו אלף אמות פמותם, וכרית התורה לא תזדמן לפניהם. זהו שכתוב ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה. ודאי משום שהתורה לא נתנה

חד הוא. אדם: (בראשית יז) ובן שמונת ימים ימל לכם כל זכר. בהמה: והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי, בגין דיעבר עלייהו שבת חד, והא אוקמוה.

רבי חייא פתח (שופטים ה) יי' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. תא חזי, זפאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, ואינון מתדבקין ביה, ואקרון קדישין, עם קדוש. וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש, דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה. כמה דאוקימנא, דהא ישראל מתמנא יומין מתדבקין ביה בשמיה, ורשימין בשמיה, ואינון דיליה. כמה דאת אמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ. ועממין לא מתדבקין ביה, ולא אזלין בגימוסיה, ורשימא קדישא אעדיאו מנייהו, עד (דף צ"א ע"ב) דאינון מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדישא.

ותא חזי, בשעתא דבעא קדשא בריך הוא למיהב אורייתא לישראל, זמין בה לבני עשו, אמר לון, בעאן אתון לקבלא אורייתא. בהיא שעתא אתרגיזת ארעא קדישא, ובעאת לאעלא לנוקבא דתהומא רבה. אמרה קמיה, מארי דעלמא, פסטירא דחדוה (ס"א דעלמא) תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא, קלטינא קמיה (נ"א קלימנא גו) (נ"א אודמן קמי) ערלין דלא רשימן בקיומך.

אמר לה קדשא בריך הוא, פורסייא כורסייא, ייבדון אלף אומין פוותייהו, וקיימא דאורייתא לא יזדמן קמיהו, הדא הוא דכתיב

יי' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה. ודאי בגין דאורייתא

(משום שהיא ברית קדושה) אלא למי שיש בו ברית קדש. ומי שמלמד תורה למי שלא נמול, משקר בשתי בריתות - משקר בברית התורה, ומשקר בברית של צדיק וכנסת ישראל, שהתורה נתנה למקום הזה, ולא לאחר.

רבי אבא אמר, משקר בשלשה מקומות עליונים - משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, שכתוב (דברים ד) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים, שכתוב (ישעיה נד) וכל בניך למודי ה'. הם למודי ה' ולא אחר, וכתוב (שם ח) חתום תורה בלמדי, הם ולא אחר. משקר בכתובים, שכתוב (תהלים עח) ויקם עדות ביצקב ותורה שם בישראל, וכתוב (שם קמ) אף צדיקים יודו לשמך. מי הצדיקים? זה צדיק וכנסת ישראל. שמי שלא נמול ולא נכנס לברית שלהם, לא יודו לשמו הקדוש, שהיא התורה. אמר רבי חייא, כיון שהתגלה הקדוש ברנף הוא על הר סיני לתת תורה לישראל, שזכה הארץ ושבה למנוחה. זהו שכתוב (שם עו) ארץ יראה ושקטה.

בא ראה, אדם שנולד לא התמנה עליו הכח שלמעלה עד שנמול. כיון שנמול, מתעוררת עליו (רוח) התעוררות של רוח של מעלה. זוכה להתעסק בתורה - מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ועושה מצוות התורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ונושא - זוכה ומוליד בנים ומלמד אותם את דרכי המלך הקדוש, הרי אז הוא אדם שלם, שלם בכל.

אבל בהמה שנולדה, באותה שעה שנולדה, אותו כח שיש לה

לא אתייהיבת (בגין דאיהו קנימא קדישא) אלא למאן דאית ביה קנימא קדישא. ומאן דיליף אורייתא למאן דלא אתגזר, משקר בתרי קיימי, משקר בקנימא דאורייתא, ומשקר בקנימא דצדיק וכנסת ישראל. דאורייתא להאי אתר אתייהיבת, ולא לאחרא.

רבי אבא אמר, משקר בתלת דוכתי עלאי, משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, דכתיב, (דברים ד) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים דכתיב, (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי'. אינון למודי יי', ולא אחרא, וכתוב (ישעיה ח) חתום תורה בלמודי, אינון, ולא אחרא. משקר בכתובים, דכתיב, (תהלים עח) ויקם עדות ביצקב ותורה שם בישראל, וכתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך. מאן צדיקים. דא צדיק וכנסת ישראל. דמאן דלא אתגזר, ולא עאל בקיומא דלהון, לא יודון לשמיה קדישא, דהיא אורייתא. אמר רבי חייא כיון דאתגלי קדשא ברנף הוא על טורא דסיני, למיהב אורייתא לישראל, שכיבת ארעא, ותבת בנייחא, הדא הוא דכתיב, (שם עו) ארץ יראה ושקטה.

הא חזי, בר נש דאתיליד לא אתמנא עליה חילא דלעילא, עד דאתגזר. כיון דאתגזר, אתער עליה (רוחא) אתערותא דרוחא דלעילא. זכי לאתעסקא באורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ועביד פקודי אורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ואתנסיב, זכי ואוליד בגין, ואוליף לון אורחוי דמלכא קדישא, הא כדן הוא אדם שלם. שלים בכלא.

אבל בהמה דאתילידת, בההיא שעתא דאתילידת, ההוא חילא דאית לה בסופה, אית לה בההיא שעתא

דאתילידת, ההוא חילא דאית לה בסופה, אית לה בההיא שעתא

בסופה יש לה באותה שעה שנוקדה, והתמנה עליה. ומשום כך כתוב, שור או כשב או עז פי יולד. עגל או טלה או שעיר או גדי לא נאמר, אלא שור או כשב או עז. אותו שיש לו לסוף - יש לו בשעה שנוקד.

והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה. פד ישרי עליה שבת חד, ואי לא, לא יתקיים. (ועוד דאתיבש מוהמא דאמיה) ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא, פתיב ירצה לקרבן אשה ליי, בקיומא דשבת חד, דאעבר עליה.

ובר נש, בקיומא דשבת חד, אתקיים ביה אתערותא דהאי עלמא, וחילא דיליה. פתר דאתגזר, אתער עליה אתערותא דרוחא עלאה, ופנסת ישראל אעבר עליה, וחקמא ליה, ברשימא קדישא, ואתער עליה, ושריא עליה רוחא דההוא עלמא קדישא, כמה דאת אמר, (יחזקאל טו) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיה וגו'. בדמיה: בתרי.

ואי תימא, התם פד נפקו ישראל ממצרים, דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה, פדין פתיב בדמיה חיי, הכא מאי בדמיה. אלא תריין, חד דמילה, וחד דפריעה. חד דגזירו, דכנסת ישראל. וחד דפריעה, בצדיק יסוד עולם. ואלין תריין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב בדמיה חיי.

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק יסוד עולם, בקשר אחד.

ויד, תלת אתוון, שלימותא דכלא. יראשיתא דכלא. י עלאה דכלא. וא"ו אמצעיתא,

והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה. פד ישרי עליה שבת חד, ואי לא, לא יתקיים. (ועוד דאתיבש מוהמא דאמיה) ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא, פתיב ירצה לקרבן אשה ליי, בקיומא דשבת חד, דאעבר עליה.

ובר נש, בקיומא דשבת חד, אתקיים ביה אתערותא דהאי עלמא, וחילא דיליה. פתר דאתגזר, אתער עליה אתערותא דרוחא עלאה, ופנסת ישראל אעבר עליה, וחקמא ליה, ברשימא קדישא, ואתער עליה, ושריא עליה רוחא דההוא עלמא קדישא, כמה דאת אמר, (יחזקאל טו) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיה וגו'. בדמיה: בתרי.

ואי תימא, התם פד נפקו ישראל ממצרים, דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה, פדין פתיב בדמיה חיי, הכא מאי בדמיה. אלא תריין, חד דמילה, וחד דפריעה. חד דגזירו, דכנסת ישראל. וחד דפריעה, בצדיק יסוד עולם. ואלין תריין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב בדמיה חיי.

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק יסוד עולם, בקשר אחד.

ויד, תלת אתוון, שלימותא דכלא. יראשיתא דכלא. י עלאה דכלא. וא"ו אמצעיתא,

והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה. פד ישרי עליה שבת חד, ואי לא, לא יתקיים. (ועוד דאתיבש מוהמא דאמיה) ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא, פתיב ירצה לקרבן אשה ליי, בקיומא דשבת חד, דאעבר עליה.

של הפל, וא"ו אמצע, שלמותם של כל הצדדים, מעביר את כל הרוחות, בו תלויה האמונה. דל"ת, הגן, צרור החיים. האות הזו קטנה, שלמות של הפל. האות הזו סתומה של כל הצדדים. פשיצאת, יוצאת כמו מלך עם חילותיו. שבה (ישבת) אחר כך י' לבדה, בה נסתר הדבר, בה יוצא, סוגר ופותח. (שופע ויוצא ופותח).

ה"א (ח) השלמות של הפל, למעלה ולמטה. והרי נתבאר, ה"א ה', הרי ידועה. א' היא יו"ד, שלמות של שלש אותיות שהן בראש, שסתומות (ביו"ד, והרי פרשוה) בו ו' על גבי א' (שא' הא), והרי פרשוה (ב', והרי פרשוה), והכל הוא דבר אחד, שלמות השם הקדוש, הוא שלמות של מעלה (מטה). משום כך לפעמים ה"א נוטלת א', בזמן שהיא מתעטרת בעטרתיו.

בא ראה, בכל אות ואות של השם הקדוש נראית השלמות של כל השם. יו"ד הרי נתבאר שלמות הכל. ה' שלמות של הפל, ואף על גב שאינה באף, ה' בלבדה, הרי נתבאר בדיוקן (ו' א' היא וכו') ה"ל (היא) (ו' ה'). הוא שלמות הפל. ו' בין בצד זה בין בצד אחר, שלמות הוא של הפל. ו"ה היא שלמות יתרה, לעטר את הפל זה שהכל אחד, והרי התעוררו בו החברים.

בא ראה, והיה שבעת ימים וגו'. יו"ד ה"א וא"ו ה"א (וא"ו ה"א יו"ד ה"א) - נחקקו אותיות (והיה). ו' ה', הרי שבעת ימים נכללו כאחד. י' ה', שבעת ימים. י' אחד, הפלל של הפל. ה' שלשה, היא ושני בנים. וכן אחד, שני אבות פלולים בו - הרי ששה (חמשה). בת נקבה אחת - הרי שבעה (ששה). נשמע שה' עליונה כלל של

שלימותא דכל סטריין. מעבר לכל רוחין, ביה תליא מהימנותא. דל"ת, גנתא, צורא דחיי. את דא זעירא, שלימא דכלא.

את דא סתימא דכל סטריין. פד נפיק, נפיק פמלפא עם חילוי. תב (נ"א יתיב) לבתר, י בלחודוי, ביה אסתים מלה, ביה נפיק, סגיר ופתח. (נ"א נגיד ונפיק ופתח).

ה"א (נ"א דא) שלימותא דכלא, לעילא ולתתא. וקא אתמר, ה"א ה', הא ידיעא. א' הוא יו"ד, שלימו דתלת אתון, דאינון ברישא, דסתימין (ס"א ביו"ד וקא אוקמוה) ביה ו' על גבי א' (ס"א דא' הא) וקא אוקמוה (ב' וקא אוקמוה), וכלא חד מלה הוא, שלימו דשמא קדישא, הוא שלימו דעילא (ותתא). בגין כך, לזמנין ה"א נטיל א', בזמנא דהיא מתעטרא בעטרוי.

תא חזי, פל את ואת דשמא קדישא, אתחזי ביה שלימו דכלא שמא. יו"ד הא אתמר שלימו דכלא. ה' שלימו דכלא ואף על גב דלאו איהו באף, ה' בלחודוי, הא אתמר בדיוקנא (ס"א דא' הוא וכו') ה"י (ס"א איהו) (דא ה'). הוא שלימותא דכלא. ו' בין בסטרא דא, בין בסטרא אחרא, שלימו הוא דכלא. ואו הא הוא שלימו יתיר, לאעטרא לכלא הא דכלא חד, וקא אתערו ביה חברייא.

תא חזי, והיה שבעת ימים וגו'. יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א וא"ו ה"א יו"ד ה"א) אתגליפו אתון (והיה). ו' ה', הא שבעת יומין אתפלילו בחד. י' ה', שבעת יומין. י' חד, פללא דכלא. ה' תלת, היא ותריין בנין. וברא חד, תריין אבהן ביה פלילן, קא שיתא (חמשה). ברתא נוקבא חד, הא שבעה (שיתא), אשתמע דה' עלאה כללא

דְּשִׁיתָא. י"ה הָא שְׁבַעָה. הֵינְנו דְּכַתִּיב, (מלכים א ח) שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם. וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים פַּחַת אָמוּ. פַּחַת אָמוּ, אַתְּעַטְרוּ שְׁבַעַת יָמִים, דְּכַתִּיב, (דברי הימים א כט) לָךְ יְיָ הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. וְעַל דָּא שְׁבַעַת יָמִים לְתַתָּא, לִיקְרָא דְאִימָא עֲלָאָה. פַּחַת אָמוּ לְתַתָּא. דְּכַתִּיב, (שמואל א ב) עַד עֲקָרָה יִלְדָה שְׁבַעָה וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה. עֲקָרָא דְכָל בֵּיתָא, יִלְדָה שְׁבַעָה, אֲלִין שְׁבַעַת יוֹמִין דִּחַג הַסּוּפּוֹת. וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה, אֲלִין קְרַבְנִין דִּחַג, דִּנְחַתִּין בְּכָל יוֹמָא מִן מְנַיְנָא.

וְתָא חֲזִי אֲלִין סְלִקִין לְעִילָא לְעִילָא, וְאֲלִין נְחַתִּין לְתַתָּא לְתַתָּא, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (עובדיה א) אִם תִּגְבִּיָה כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כְּכַבִּים שִׁים קִנְדָּ מִשָּׁם אֹרִידָדְךָ נָאִם יְיָ. וְיִשְׂרָאֵל סְלִקִין מִתַּתָּא לְעִילָא, דְּכַתִּיב, (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְר הָאָרֶץ, וּכְתִיב (בראשית כו) וְהִרְבִּיתִי אֶת זֶרְעֶךָ כְּכַבְבֵי הַשָּׁמַיִם, וּלְכַתֵּר סְלִקִין עַל כְּלָא, וּמִתְדַבְּקִין בְּאֵתֵר עֲלָאָה עַל כְּלָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

וְשׁוֹר אוּ שְׁה אוּתוּ וְאֵת בְּנוּ. (ויקרא כב) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתַרְגוּמוֹ לָהּ וּלְבָרָה. דְּעֲקָרָא דְאִימָא לְמַנְדַּע בְּרָה, וְאִזִּיל בְּתָרָה, וְלֹא אִזִּיל בְּתַר אַבּוּהָ, וְאִנְן לֹא יַדְעִינָן מָאן הוּא. לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָאי טַעְמָא. אִי תִימָא מְשׁוּם עֲגֻמַת נֶפֶשׁ דְּבַעֲרָא, גִּיכּוּס לְהַאי בְּבִיתָא חַד, וּלְהַאי בְּבִיתָא אַחְרָא. אוּ לְהַאי הַשְׁתָּא, וּלְהַאי לְבַתֵּר. אָמַר לִיה, אִית מָאן דְּשָׂרִי, וְלֹאֵו הָכִי, אָלֹא בְיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ.

תָּא חֲזִי תְנִינָן יְפָה תְעַנִּית לְחֵלוּם, כְּאֵשׁ לְנַעוּרָת. וְעֲקָרָא דְתְעַנִּיתָא בְּהוּא יוֹמָא

שְׁשָׁה. י"ה הָרִי שְׁבַעָה. הֵינְנו שְׁכַתּוּב (מלכים-ח) שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם. וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים פַּחַת אָמוּ. פַּחַת אָמוּ, הַתְּעַטְרוּ שְׁבַעַת יָמִים, שְׁכַתּוּב (דברי הימים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. וְעַל כֵּן שְׁבַעַת יָמִים לְמַטָּה לְכַבוֹד הָאִם הַעֲלִינָה. פַּחַת אָמוּ לְמַטָּה, שְׁכַתּוּב (שמואל-ב) עַד עֲקָרָה יִלְדָה שְׁבַעָה וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה. הַעֲקָרָא שֶׁל כָּל הַבֵּית, יִלְדָה שְׁבַעָה, אֲלוּ שְׁבַעַת הַיָּמִים שֶׁל חַג הַסּוּפּוֹת. וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה - אֲלוּ קְרַבְנֵי הַחַג שִׁיּוּרְדִים בְּכָל יוֹם מִן מְנַיְנָן. וְכֹא רָאָה, אֲלוּ עוֹלָיִם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאֲלוּ יוֹרְדִים לְמַטָּה לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (עובדיה א) אִם תִּגְבִּיָה כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כְּכַבִּים שִׁים קִנְדָּ מִשָּׁם אֹרִידָדְךָ נָאִם ה'. וְיִשְׂרָאֵל עוֹלָיִם מִמַּטָּה לְמַעְלָה, שְׁכַתּוּב (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְר הָאָרֶץ, וּכְתוּב (שם כו) וְהִרְבִּיתִי אֶת זֶרְעֶךָ כְּכַוְכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְאַחַר כֵּן עוֹלָיִם עַל הַכֹּל וְנִדְבָקִים בְּמִקּוּם עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

וְשׁוֹר אוּ שְׁה אוּתוּ וְאֵת בְּנוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתַרְגוּמוֹ: אוּתָהּ וְאֵת בְּנָהּ. שְׁעָקָר הָאִם לְדַעַת אֶת בְּנָהּ, וְהוּא הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ, וְלֹא הוֹלֵךְ אַחַר אָבִיו, וְאִנּוּ לֹא יוֹדְעִים מִי הוּא? לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה הַטַּעַם? אִם תִּאמַר מְשׁוּם עֲגֻמַת נֶפֶשׁ שֶׁל הַבְּהֵמָה, אִזְ נִשְׁחַט אֶת זֶה בְּבֵית אֶחָד וְאֵת הַהוּא בְּבֵית אַחַר, אוּ אֶת זֶה עֲכָשׁוּ וְאֵת זֶה אַחַר כֵּן. אָמַר לוֹ, יֵשׁ מִי שְׁמַתִּיר, וְלֹא כֵּן, אָלֹא בְיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ.

כֹּא רָאָה, יְפָה תְעַנִּית לְחֵלוּם כְּאֵשׁ לְנַעֲרָת. וְעָקָר הַתְּעַנִּית הִיא בְּאוּתוּ יוֹם מִמֶּשׁ, וְלֹא בְיוֹם אַחַר.

מה הטעם? משום שאין לך יום למטה שלא שולט בו יום אחר עליין. וכשהוא שרוי בתענית חלום, למדנו שאותו יום לא מוסר, עד שמתבטלת אותה גזרה. ואם דוחה אותה ליום אחר, הרי שלטונו של היום האחר הוא, ולא נכנס יום ביום אחר של חברו. כמו זה, אין לך יום שלא התמנה עליו יום עליין למעלה. וצריך אדם להשמר שלא יעשה פגם באותו היום, ולא יפגם לפני שאר הימים האחרים.

ושנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה. אם אדם עושה מעשה למטה כראוי, כף מתעורר כח כראוי למעלה. עושה אדם חסד בעולם - מתעורר חסד למעלה, ושורה באותו היום, ומתעטר בו בשבילו. ואם נוהג אדם ברחמים למטה - מעורר רחמים על אותו יום, ומתעטר ברחמים בשבילו. ואז אותו היום עומד עליו להיות אפוטרופוס עליו בשעה שיצטרף אותו.

כמו זה בהפך של זה. (ועל הכל) אם עושה אדם מעשה אכזרי, כף מעורר באותו יום ופוגם אותו, ואחר כך עומד עליו כמו אכזרי לכלותו מן העולם. באותה מדה שאדם מודד - בה מודדין לו.

שנינו, שישראל נמנעה מהם אכזריות מכל שאר העמים, ולא ייראו מהם מעשה בעולם. שהרי כמה פעלי עינים עומדים על האדם באותו המעשה. אשרי מי שמראה מעשה כשר למטה, שהרי במעשה תלוי הדבר בכל, לעורר דבר אחר.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים, האי קרא

ממש, ולא ביומא אחרא. מאי טעמא. בגין דלית לך יום לתתא, דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה. וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא, אוליפנא דההוא יומא לא אתעדדי, עד דאתבטל ההוא גזרה. ואי דחי ליה ליומא אחרא, הא שולטנא דיומא אחרא הוא, ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה. פהאי גוונא, לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא. ובעי בר נש לאסתמרא, דלא יעביד פגימו בההוא יומא, ולא יתפגים קמי שאר יומין אחרנין.

ותנינן, בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא. אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא (דף צ"ב ע"ב) יאות, הכי אתער חילא כדקא יאות לעילא, עביד בר נש חסד בעלמא, אתער חסד לעילא, ושארי בההוא יומא, ואתעטר ביה בגיניה. ואי אתדבר בר נש לרחמי לתתא, אתער רחמי על ההוא יומא, ואתעטר ברחמי בגיניה. וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפוטרופא בגיניה, בשעתא דאצטריך ליה.

בגוונא דא, בהפוכא דדא. (ועל בלא) אי עביד בר נש עובדא דאכזרי, הכי אתער בההוא יומא, ופגים ליה, ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא. בההיא מדה דבר נש מודד, בה מודדין ליה.

תנן, דישראל אכזריות אתמנע מנייהו, מפל שאר עמין, ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא. דהא כמה מארי דעיינין קיימין עליה דבר נש בההוא עובדא, ופאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא, דהא בעובדא תלייא מלתא בכלא, לאתערא מלה אחרא.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים, האי קרא

בפסוק זה יש סוד של חכמה, ויש לנו להתבונן בו, שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו.

אָרָא בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם ברעב, אינו נותן דבר זה לידי הפרוץ, שהרי כל הדינים האחרים של העולם, הפרוץ מכריז עליהם טרם שיבאו לעולם, והדין הזה לא נתן לפרוץ, אלא הקדוש ברוך הוא מכריז עליו וקורא. זהו שכתוב (מלכים ב ח) פי קרא ה' לרעב. מאותה שעה נפקדים על העולם ממנים אחרים בפקידת הרעב (של השערים).

ואסור לאדם שיש לו שבע להראות בעצמו שבע, שהרי מראה פגם למעלה ומכחיש את דבר המלך, וכביכול העביר את הממנים של המלך ממקומם. ועל כן אמר יעקב לבניו למה תתראו, למה תעשו פגם למעלה ולמטה ולהכחיש את דבר המלך וכל אותם הממנים בפרוץ שלו.

אָבֵר הנה שמעתי כי יש שכר במצרים רדו שמה, ושם הראו את עצמכם בשבע, ואל תכחישו פמליא של מעלה פאן. ובא ראה, כמה תבואה היתה ליעקב, ולא רצה לשבר אלא בתוך הבאים, כדי שלא ימצא פגם במעשהו.

השלמה מהחשמטות סימן ג

אמר רבי רחומאי, מהו שכתוב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד, והרי כבר ירד? אלא וירד מעשת החטאת והעלה, ואחר כך וישא אהרן את ידו אל העם! נשיאות זו למה? לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים. כמו שאמר, צריך אותו שמקרבם לעליונים ומיחדם, ליחד בכללם אלו. ומהו

רזא דחכמתא אית ביה, ואית לן לאסתפקלא ביה, דלאו סיפיה רישיה, ולא רישיה סיפיה.

אָרָא תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא בעי למידן עלמא בכפנא, לא יהיב מלה דא לידא דכרוזא, דהא כל דינין אחרנין דעלמא, פרוזא כריז עלוהי עד לא ייתון לעלמא, ודינא דא לא אתיהיב לכרוזא, אלא קדשא בריך הוא אכריז עליה וקארי. הדא הוא דכתיב, (מלכים ב ח) פי קרא יי' לרעב. מההיא שעתא אתפקדן על עלמא ממנן אחרנין, בפקידו דרעב. (דתרעין).

ואסור ליה לבר נש דאית ליה שבועא, לאחזאה בגרמיה שבועא, דהא אחזי פגימו לעילא, ואכחיש מלה דמלפא, וכביכול פאלו אעבר ממנן דמלפא מאתרייהו. ועל דא אמר יעקב לבנוי, למה תתראו, למה תעבידו פגימו לעילא ולתתא, ולאכחשא מלה דמלפא, וכל אינין ממנן בכריזו דיליה.

אָבֵר הנה שמעתי כי יש שכר במצרים רדו שמה, ותמן אחזיאו גרמייכו בשבועא, ולא תכחישו פמליא דלעילא הכא. ותא חזי, יעקב כמה תבואה הות ליה, ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים בגין דלא אשתפח פגימו בעובדא דיליה.

השלמה מהחשמטות (סימן ג)

אמר רבי רחומאי מהו דכתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד, והא כבר ירד. אלא וירד מעשות החטאת והעולה ואחר כך וישא אהרן את ידיו אל העם. נשיאות זו למה, לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים. כדאמר צריך אותו שמקרבן לעליונים ומיחדן לייחד בכללן אלו. ומהו אל העם, בעבור העם. ומאי טעמא בנשיאות

לברוך להון בברכה, אלא

משום דיש באדם עשר אצבעות רמז לי ספירות שנחתמו בהון שמים וארץ. (עד כאן מההשממות).

הו פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ותנינן ידו כתיב, דבעי לזקפא ימינא על שמאלא. ואמאי. לאחזאה עובדא לתתא, בגין דיתער עובדא לעילא. כתיב (ויקרא כ"ה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו', שופר תרועה אמאי. אלא שופר, דמתפר שלשלאין, דמתפר שולטנותא מפל עבדין. ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשיט, ולא כפיה, לאחזאה חירו לכלא, דהא יומא גרים. ובכלא בעי לאחזאה עובדא, ועל דא שופר, ולא קרן, בגין לאחזאה מאן הוא אתר דאקרי שופר.

ובאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינון ידעין לאתדבקא במלכא קדישא, ולא תערא חילא דלעילא, ולא משכא קדשה דמאריהון עלייהו, בגין כף כתיב (דברים א) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים פלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אותם וגו'. (ויקרא כב) פקודין דמארי עלמא, הא תנינן. דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם. אי נטורי קא בעינן, עבידא למה. תו, כל פקודי אורייתא אינון בתרין גוונין דאינון חד, זכור ושמור, זכור לדכורא, ושמור לנוקבא. וכלהו כללא חדא, אי שמור לנוקבא אמאי כתיב ושמרתם (את כל) מצותי.

אלא פלא בהאי קרא, ושמרתם: דא שמור. ועשיתם: דא זכור, דכלא רזא חדא. זכירה דא איהי עשיה,

אל העם? בעבור העם. ומה הטעם בנשיאות לברך אותם בברכה? אלא משום שיש באדם עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שנחתמו בהן שמים

וארץ: (ע"כ מההשממות).

עוד פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ושנינו, ידו כתיב, שרצה לזקף ימין על שמאל. ולמה? להראות מעשה למטה, כדי שיתעורר מעשה למעלה.

כתוב (שם כה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו'. למה שופר תרועה? אלא שופר שמשבר שלשלאות, שמשבר את השלטון מפל העבדים. וצריך להראות שופר שהוא פשוט, ולא כפוף, להראות חרות לכל, שהרי היום גורם. ובכל צריך להראות מעשה, ועל פן שופר ולא קרן, כדי להראות מיהו המקום שנקרא שופר.

אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים להדבק במלך הקדוש, ולעורר פח שלמעלה, ולהמשיך את קדשת רבונם עליהם. משום כף כתיב, (דברים א) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. (שם ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים פלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אתם וגו'. מצוותיו של רבון העולם, הרי שנינו, שכתוב ושמרתם מצותי ועשיתם אתם. אי שמירה הם צריכים, למה מעשה? ועוד, כל מצוות התורה הם בשני גוונים שהם אחד, זכור ושמור. זכור לזכר, ושמור לנקבה, וכלם כלל אחד. אם שמור לנקבה, למה כתוב ושמרתם (את כל) מצותי?

אמא הכל בפסוק הזה. ושמרתם - זה שמור. ועשיתם - זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשיה. שהרי מי שמזכיר הדבר

למטה, מתקין (עושים משם לאותו סוד שלמעלה, וכל מי שעושה דבר למטה) ונעשה אותו הסוד שלמעלה. מצוות התורה אלו הן שש מאות ושלש עשרה מצוות, שהן כלל של זכר ונקבה, והכל סוד אחד.

רעיא מהימנא

וְרֵא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. מצוה זו לקדש אותו בכל יום להעלות קדשתו מטה למעלה, כמו שהוא קדוש למעלה, עד שעולה קדשתו לאבות ובנים. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל, מעלה ומטה. מעלה בשלש דרגות, למטה בשלש דרגות.

קדשה זו הרי בארנו בכמה מקומות, אבל כמו שיש קדשה למעלה על הכל, כך יש קדשה באמצע, קדשה למטה. והכל בסוד שלמטה (בשלשה), קדשה שלמעלה למעלה, בסוד אחד. קדשה באמצע ולמטה, שלש דרגות שהן אחת.

קדוש הוא צד עליון, שנמצא ראשית לכל הדרגות. ואף על גב שהוא צד טמיר ונקרא קדש, משם התפשטה התפשטות, שמאירה בשביל אחד דק ונסתר תוך האמצע. כיון שמאירה האמצעית, אז נרשמת ו' אחת שמאירה בתוך הקדש הזה, ונקראת קדוש. מהאור הזה מתפשטת התפשטות למטה, הסוף של כל הדרגות. כיון שמאירה בסוף, אז נרשמת באור ה' אחת, ונקראת קדשה, והרי בארנוה.

ומה שנקרא קדוש קדוש קדוש, שהרי קדש צריך לו, הסוד של ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו' ?

אף הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשים למטה כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב

דְּהָא מָאן דְּאֲדַבֵּר מִלָּה לְתַתָּא, אֲתַקִּין (עבירו מתפון להווא רזא דלעילא, וכל מאן דעביר מלה לתתא) ואתעביד ההוא רזא דלעילא. פקודי אורייתא אלין אינון שית מאה ותליסר פקודין, דאינון כללא דדכר וניקבא, וכלא רזא חדא. (דף צ"ג ע"א).

רעיא מהימנא

וְלֵא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. (ויקרא כב) פקודא דא, לקדשא ליה בכל יומא, לסלקא קדושתיה מתתא לעילא, כמה דאיהו קדישא לעילא, עד דסליק קדושתיה לאבבה ובינון. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל, עילא ותתא. עילא בג' דרגין. לתתא בג' דרגין.

קדשה, הא אוקימנא בכמה דוכתי, אבל כמה דאית קדושה לעילא על כלא, הכי אית קדשה באמצעיתא, קדשה לתתא. וכלא ברזא דלתתא (ס"א בתתא), קדשה דלעילא לעילא, ברזא חדא. קדשה באמצעיתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד.

קדוש, איהו סטר עלאה, דאשתכח ראשיתא לכל דרגין. ואף על גב דאיהו סטר טמירא, ואקרי קדש. מתפון אתפשט פשיטו, דנהיר בחד שבילא דקיקא טמירא, גו אמצעיתא. כיון דאתנהיר גו אמצעיתא, כדיון אתרשים חד ו', דנהיר גו האי קדש, ואקרי קדוש. מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא, סופא דכל דרגין. כיון דאתנהיר בסופא, כדיון אתרשים בנהירו, חד ה', ואקרי קדשה, והא אוקימנא.

ומה דאקרי קדוש קדוש קדוש, דהא קדש מיבעי ליה, רזא דראשיתא (ס"א דאיהו ראשיתא) דכלא, הואיל ומתפון אשתכח, ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש, דהא תפון ו' לא אשתכח.

אלא רזא הכי הוא ודאי, וישראל מקדשי לתתא, כגוונא ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו' ?

אף הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשים למטה כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב

דמלאכי עלאי לעילא, דכתיב בהו, (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון דישאל קא מקדשי, סלקי מתתא לעילא וקרא עלאה, עד דאסתלק ו' רזא דשמים עלאין לעילא. פיון דאינון שמים אסתלקו לעילא, נהיר ההוא קדש בהו, וכדין אקרי לעילא קדוש. ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה, על פורסיא דאיהו שמים. ואינון שמים תייבין לדוכתייהו, ומתנישבו ביה בההוא נהירו, וכדין אקרי קדוש. לבתר נחית ההוא נהירו, עד דנטיל פלא חד צדיק עלאה, דרגא וקרא לקדשא כלא לתתא. פיון דאיהו נטיל פלא, פדין אקרי קדוש. ודא איהו רזא דכלא. ומאן דשוי רעותיה בהאי, שפיר קא עביד. ומאן דשוי רעותיה, בתלת דרגין דאבהן בכללא חדא, לחדא לון גו קדושתא דא, אי לא יכיל לשוואה רעותיה יתיר, שפיר קא עביד. וכלא לנחתא מגו קדושתא דלעילא לתתא, לקדשא כל חד גרמיה בהאי קדשה, וילנטרא ליה, למפרש פרישו דקדושתא על גביה. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא, ולבתר אני יי' מקדשכם.

באן אתר יקדש בר נש גרמיה גו קדושתא דא, לאכללא גרמיה בה. פד מטי בר נש, לשמא קדישא יי' צבאות. ורזא דא אני יי' מקדשכם. דא אשפתנא ברזא דספרי קדמאי. ואנן לא עבדינן הכי, אלא לבתר יי' צבאות בלחודוי. ולבתר פד מטי בר נש למלא כל הארץ כבודו, פדין יכלול גרמיה בההוא קדשה, לאתקדשא לתתא, גו ההוא כבוד דלתתא, ורזא דא ונקדש בכבודי. ולבתר יעביד אורח פרט, לאתקדשא כלא. פמה דאנן עבדין לעמתם דמלאכי עלאי, דאמרי ברזא פבוד יי' ממקומו, דא כבוד עלאה. ולבתר ימלוך יי' לעולם וכו'.

דא כבוד דלתתא.

בהם (ישעיהו) וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון דישאל קא מקדשי, הם מעלים ממטה למעלה את הכבוד העליון, עד שמתעלית ו' שהיא סוד של השמים העליונים למעלה. פיון שאותם השמים התעלו למעלה, מאיר בהם אותו הקדש, ואז נקרא למעלה קדוש. ואחר כך מאיר אותו אור עליון על הפסא, שהוא שמים. ואותם שמים שבים למקומם, והתישבו בו באותו האור, ואז נקרא קדוש. אחר כך יורד אותו האור, עד שנוטל הכל צדיק עליון אחד, הדרגה הנכבדה לקדש הכל למטה. פיון שהוא נוטל את הכל, אז נקרא קדוש, וזהו הסוד של הכל.

ומי ששם רצונו בזה, עושה יפה. ומי ששם רצונו בשלש הדרגות של האבות בכלל אחד, ליחד אותם בתוך הקדשה הזו, אם אינו יכול לשם רצונו יותר, הוא עושה יפה, והכל להוריד מתוך הקדשה שלמעלה למטה. שכל אחד יקדש את עצמו בקדשה הזו ולשמר אותה, לפרש את פרישת הקדשה עליו. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל - בראשונה, ואחר כך - אני ה' מקדשכם. באיזה מקום יקדש אדם את עצמו בתוך הקדשה הזו להכליל את עצמו בה? כשמגיע אדם לשם הקדוש ה' צבאות, וסוד זה - אני ה' מקדשכם. זה מצאנו בסוד של ספרי הקדמונים, ואנו לא עושים כך, אלא אחר ה' צבאות לבדו. ואחר כך כשמגיע אדם למלא כל הארץ כבודו, אז יכלל את עצמו באותה קדשה,

להתקדש למטה בתוך אותו הכבוד שלמטה, וסוד זה - (שמות כט) ונקדש בכבודי. ואחר כך יעשה בדרך פרט, שיתקדש הכל. כמו שאנו עושים לעמתם של המלאכים העליונים, שאומרים (יחזקאל א) ברזא פבוד ה' ממקומו, זה כבוד עליון. ואחר כך, (תהלים קמו) ימלך ה' לעולם וכו', זה הכבוד שלמטה.

ובספרו של רב ייבא סבא, קדוש
קדוש קדוש וכו' - זוהי הקדשה
שתתקדש תורה שבכתב בכלל
אחד. ואחר כך לעמתם ברוף
כבוד ה' - אלו נביאים. ואחר כך
ימלוך ה' לעולם. סוד זה אנו
צריכים בקדשה זו, שתמצא שם
קדשה וברכה ומלכות שימצא
הכל באחד. קדשה, כמו שנאמר
קדוש. ברכה, ברוף כבוד ה'
ממקומו. מלכות, ימלוך ה'
לעולם. ועל פן אנו צריכים
להשלים את הכל, ועל פן כוון
אדם וישים את רצונו בכל יום.

(ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

דבר אל בני ישראל ואמרת
אלהם מועדי ה' אשר תקראו
אתם מקראי קדש אלה הם
מועדי. רבי יצחק פתח, (בראשית
א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'.
שנינו, האור שהיה בראשונה
היה מאיר מסוף העולם עד סוף
העולם, כשהסתפל הקדוש ברוף
הוא ברשעים שעתידים לעמד
בעולם, גנו אותו לצדיקים
לעולם הבא. זהו שכתוב (איוב לח)
וימנע מרשעים אורם. וכתוב
(תהלים צו) אור זרע לצדיק.

בא ראיה, ויקרא אלהים לאור יום
ולחשף קרא לילה. הרי שנינו,
יהי אור, אור שפבר היה. וכאן,
אם תאמר אור שהוא יום בלבדו,
חזר ואמר, ולחשף קרא לילה.
אם תאמר פל אחד לבדו - חזר
ואמר, ויהי ערב ויהי בקר יום
אחד. שאין לילה בלי יום, ואין
יום בלי לילה. ולא נקרא אחד
אלא בזווג אחד, והקדוש ברוף
הוא וכנסת ישראל נקרא אחד,
וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראיה, משום שכנסת ישראל
עכשו בגלות, כפיכול לא נקרא
אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל למקומה להנדיג

ובספרא דרב ייסא סבא, קדוש קדוש וכו', דא
איהי קדשה לאתקדשא תורה שבכתב בכללא
חדא. ולבתר לעמתם ברוף כבוד יי', אלין נביאים. ולבתר
ימלוך יי' לעולם. רזא דא, אגן צריכין בקדושתא דא,
לאשתפחא תמן קדשה וברכה ומלכות, לאשתפחא כלא
כחדא. קדשה, כמה דאתמר קדוש. ברכה, ברוף כבוד
יי' ממקומו. מלכות, ימלוך יי' לעולם. ועל דא כלא אגן
צריכין לאשלקא, ועל דא יכוין בר נש, וישוי רעותיה
בכל יומא. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אלה
מועדי יי' אשר תקראו אותם מקראי
קדש אלה הם מועדי. (ויקרא כ"ג) רבי יצחק פתח,
(בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'. תנינן,
אור דהיה בקדמיתא, הוה נהיר מסייפי עלמא
לסייפי עלמא, פד אסתפל קדשא ברוף הוא
לחייבין דזמינן למיקם בעלמא, גניז ליה
לצדיקיא לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב,
(איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וכתיב (תהלים צו)
אור זרוע לצדיק.

הא חזי, ויקרא אלהים לאור יום ולחשף קרא
לילה, הא תנינן, יהי אור, אור דכבר הוה.
והקא, אי תימא אור דאיהו יום בלחודוי, הדר
ואמר ולחשף קרא לילה. אי תימא כל חד
בלחודוי, (דף צ"ג ע"ב) הדר ואמר ויהי ערב ויהי
בקר יום אחד. דלילה לית בלא יום, ולית יום
בלא לילה, ולא אקרי אחד, אלא בזווגא חד,
וקודשא ברוף הוא וכנסת ישראל אקרי אחד,
ודא בלא דא לא אקרי אחד.

הא חזי, בגין דכנסת ישראל השתא בגלותא,
כפיכול לא אקרי אחד. ואימתי אקרי

אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל למקומה להנדיג

עם הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. (משום כך יהי ערב ויהי בקר יום אחד) וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, מועדי ה' אשר תקראו אתם וגו'. לזמן את הכל למקום אחד ושימצא הכל בשלמות בסוד של אחד, ולהיות ישראל (בזוג אחד) למטה גוי אחד בארץ. נניח שהקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל שנקרא אחד - ישראל למטה שהם מזמנים כמו שלמעלה, במה יהיו נקראים אחד?

א"ה בירושלים של מטה יקראו ישראל אחד. מנין לנו? שכתוב (שמואל ב-ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה הם נקראים אחד, ואינם לבדם. שהרי ומי כעמך ישראל גוי אחד מספיק לו, אבל לא נקראו אחד אלא בארץ, בזוג של הארץ הזו כמו שלמעלה. ומשום כך הכל קשור זה עם זה בזוג אחד. אשרי חלקם של ישראל. ששת ימים תעשה מלאכה נאמר, והרי פרשוה.

א"ה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים. רבי יצחק פתח, (תהלים כז) לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש. את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל הפסוק הזה כף נאמר, לך אמר לבי, דוד המלך אמר את זה בשביל כנסת ישראל כנגד המלך הקדוש. ומה אמר? לך אמר לבי, בשבילך אמר לבי לבני העולם, והזהיר אותם לבי, שהוא אחוז בו, שאת זה בשביל המלך העליון הוא אמר. בקשו פני, אלו עטרות המלך שהוא

אחד. בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא, וכנסת ישראל אהדרת לאתרהא, לאזדווגא ביה בקודשא בריך הוא, קדא הוא דכתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. (בגין כך ויהי ערב ויהי בקר יום אחד) ודא בלא דא לא אקרי אחד.

הא חזי, מועדי יי' אשר תקראו וגו'. לזמנא כלא לאתר חד, ולאשתפחא כלא בשלימו, ברזא דאחד. ולמהוי ישראל (בזוגא חדא) לתתא גוי אחד בארץ. תינח קדשא בריך הוא בכנסת ישראל דאקרי אחד, ישראל לתתא דאינון זמינון פגוונא דלעילא, במה יקרון אחד.

א"ה, בירושלים דלתתא, יקרון ישראל אחד. מנא לן. דכתיב, (שמואל ב ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה אקרון אחד, ולא אינון בלחודייהו. דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי ליה, אבל לא אקרון אחד, אלא בארץ, בזוגא דהאי ארץ פגוונא דלעילא. ובגין כך, כלא קשיר דא בדא בזוגא חדא, זכאה חולקיהון דישראל. ששת ימים תעשה מלאכה אתמר, והא אוקמוה.

א"ה מועדי יי' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדים. (ויקרא כ"ג) רבי יצחק פתח, (תהלים כז) לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי' אבקש. האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר, אבל האי קרא הכי אתמר, לך אמר לבי, דוד מלפא אמר דא בגין כנסת ישראל, לקבל מלפא קדישא. ומאי אמר. לך אמר לבי, בגינך אמר לבי לבני עלמא, ואזהר לון לבי. דאיהו אחיד ביה, דדא בגין מלפא עלאה אמר. בקשו פני, אליון עטרי מלפא, דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה. אינון שמייה, ואיהו ושמייה, מלה

חדא הוא. בגין כך אמר

דָּוִד אֶת פְּנֵיהֶּ יְיָ אֲבָקֶשׁ, כְּמָה דָּאת אָמַר, (תהלים קה) דְּרָשׁוּ יְיָ וְעִזּוּ בִקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד.

הָא חֲזִי, יְאוּת הוּא דָּוִד מְלָפָא לְמִימַר שִׁירָתָא בְּגִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִתִּיר מְכַל בְּנֵי עַלְמָא, וּלְמִימַר מְלִי דְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמְלָפָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֶחִיד בְּהּ.

דְּבַר אַחַר לָךְ אָמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנָיו. בְּגִינָךְ אָמַר לְבִי לְבָנִי עַלְמָא, בִּקְשׁוּ פָנָיו (ס"א אֶת פְּנֵיהֶּ יְיָ אֲבָקֶשׁ) אֵלִין זְמַנְיָא וְחֻגְיָא דְכְלָהוּ זְמִין לְהוּן לְאַתֵּר דְּאֶקְרִי קֳדָשׁ, בְּגִין לְעֵטְרָא לֹוּן, כָּל חַד וְחַד בְּיוֹמִיָּה, כָּל חַד וְחַד בְּזְמַנְיָה, וְיִשְׁאַבוּן כְּלָהוּ מִהֵוּא עֲמִיקָא דְעֲמִיקָתָא, דְּנִחְלִין וּמְבוּעִין נְפָקִין מִנְיָה, בְּגִין כְּפִי מְקַרְאֵי קֳדָשׁ, זְמַנִּין אֵינוּן לְהֵוּא אַתֵּר דְּאֶקְרִי קֳדָשׁ, לְאַתְעֵטְרָא בִּיהּ, וְלֹא שְׁתַּאֲבָא בִּיהּ, בְּגִין דִּיתְקַדְשׁוּן כְּלָהוּן כְּחַדָּא, וְיִשְׁתַּכַּח בְּהוּן חֲדָוּתָא.

רְבִי אַבָּא אָמַר, מְקַרְאֵי קֳדָשׁ: זְמַנִּין דְּקֳדָשׁ. וְכַד מְהַאי זְמַנִּין, זְמַנִּין מִן נַחְלָא דְנַגִּיד וְנַפְיָק. לְמְלָפָא דְזְמִין בְּנֵי נְשָׂא לְסַעוּדַתִּיהּ, אַעֲטֹר קְמִיָּהוּ מְכַל זִינֵי מִיכְלָא דְעַלְמָא, אַפְתַּח לְהוּ גְרַבֵּי חַמְרָא, שְׁפִיר בְּרִיחָא, שְׁפִיר לְמִשְׁתֵּיָּא. דְּהִכִּי אַתְחֲזִי, מָאן דְּמִזְמִין לְמִיכְלָא וְלְמִשְׁתֵּיָּא זְמִין. כְּפִי מְקַרְאֵי קֳדָשׁ, כִּינּוּן דְּאֵינוּן זְמַנִּין לְסַעוּדַתָּא דְמְלָפָא, זְמַנִּין אֵינוּן לְחַמְרָא טַב וְשְׁפִיר דְמוֹטְרָא. (כְּמָה דָּאת אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) כִּי מוֹכִיחַ הַדִּירָךְ מִיָּו) וְעַל דָּא מְקַרְאֵי קֳדָשׁ כְּתִיב.

אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אִתְּם בְּמוֹעֲדֵם, כְּתִיב (שְׁמוֹת כב) וְאֲנָשֵׁי קֳדָשׁ תִּהְיוּן לִי, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אֶקְרוּן אֲנָשֵׁי קֳדָשׁ. כִּינּוּן דְּזְמַנִּין אֵינוּן מְקַדְשׁ דְּלַעֲיָלָא אַתּוּן אֲנָשֵׁי קֳדָשׁ לְתַתָּא זְמַנָּא לְהוּ,

לְמַטָּה הַזְמַנִּין אִתְּם, אִזְ הַתְקִינוּ סַעוּדָה וְשִׁמְחוּ, שְׁהֵרִי לְכֶם

אַחוּזֵי בְּהוּן, וְהֵם בּוֹ. הֵם שְׁמוֹ, וְהוּא וְשְׁמוֹ דְּבַר אַחַד הוּא. מְשׁוּם כְּפִי אָמַר דָּוִד, אֶת פְּנֵיהֶּ ה' אֲבָקֶשׁ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שִׁם קה) דְּרָשׁוּ ה' וְעִזּוּ בִקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד.

בְּא רְאָה, רְאוּי הוּא דָּוִד הַמְּלִיךְ לֹוּמַר שִׁירָה בְּשִׁבִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מְכַל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְלֹוּמַר דְּבָרִים שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמַלְךְ, מְשׁוּם שֶׁהוּא אַחוּזֵי בְּהּ.

דְּבַר אַחַר לָךְ אָמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנָיו - בְּשִׁבִילָךְ אָמַר לְבִי לְבָנִי הָעוֹלָם בִּקְשׁוּ פָנָיו, (אֶת פְּנֵיהֶּ ה' אֲבָקֶשׁ) אֵלוּ זְמַנִּים וְחֻגִים שְׁכַלְם הַזְמִין לְהֵם לְמַקּוּם שְׁנַקְרָא קֳדָשׁ, כְּדִי לְעֵטֵר אוֹתָם כָּל אַחַד וְאֶחָד בְּיוֹמוֹ, כָּל אַחַד וְאֶחָד בְּזְמַנּוֹ, וְיִשְׁאַבוּ כֻלָּם מֵאוּתוֹ עִמָּךְ הַעֲמָקִים שֶׁנִּחְלָיִם וְהַמְעֵינּוֹת יוֹצְאִים מִשָּׁם. מְשׁוּם כְּפִי כְּתִיב מְקַרְאֵי קֳדָשׁ, מְזַמְנִים הֵם לְאוּתוֹ מַקּוּם שְׁנַקְרָא קֳדָשׁ, לְהַתְעַטֵּר בּוֹ וְלִהְשָׂא בּוֹ, כְּדִי שִׁיתְקַדְשׁוּ כֻלָּם כְּאַחַד, וְתִמְצָא בְּהֵם שְׁמִיחָה.

רְבִי אַבָּא אָמַר, מְקַרְאֵי קֳדָשׁ - זְמַנִּים שֶׁל קֳדָשׁ. וְכַשְׁמֹזָה הֵם מְזַמְנִים, הֵם מְזַמְנִים מִן הַנַּחַל שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא. לְמַלְךְ שֶׁהַזְמִין בְּנֵי אָדָם לְסַעוּדָתוֹ, עֵטֵר לְפָנֵיהֶם בְּכָל מִינֵי מְאָכִילִים שְׁבַעֲוֹלָם, פְּתַח לְהֵם חֻבֵּית יִין, יָפָה בְּרִיחַ וְיָפָה לְמִשְׁתָּה. שְׁכַפְךָ רְאוּי, מִי שְׁמִזְמִין - לְמַאֲכָל וְלְמִשְׁתָּה הוּא מְזַמֵּן. כְּפִי מְקַרְאֵי קֳדָשׁ - כִּינּוּן שֶׁהֵם מְזַמְנִים לְסַעוּדַת הַמְּלִיךְ, מְזַמְנִים הֵם לִינּוּן טוֹב וְיָפָה שְׁמִשְׁמֵר. (כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) כִּי טוֹבִים הַדִּירָךְ מִיָּו)

וְעַל כֵּן כְּתוּב מְקַרְאֵי קֳדָשׁ. אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אִתְּם בְּמוֹעֲדֵם, כְּתוּב (שְׁמוֹת כב) וְאֲנָשֵׁי קֳדָשׁ תִּהְיוּן לִי. יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה נִקְרָאִים אֲנָשֵׁי קֳדָשׁ. כִּינּוּן שֶׁהֵם מְזַמְנִים מְקַדְשׁ שְׁלֹמַעֲלָה, אִתְּם אֲנָשֵׁי קֳדָשׁ מְשׁוּם שֶׁאַתְּם נִקְרָאִים

אנשי קדש, ויהיו כלם מזמנים בכל הצדדים של קדש למעלה ולמטה.

דבר אחר אלה מועדי ה', מה זה מועדי ה'? רבי שמעון אמר, הם מה', שבו נקשרו ממטה למעלה וממעלה למטה. פלם קשורים בו, וכלם מתעטרים (ומזמנים) (ומתאחדים) להקשר קשר אחד בקשר של המלך. מה הטעם? כמו שמלך יורש את האב והאם, ואחיו באותו קדש ומתעטר בהם. (בשביל) כף כל אותם שאחוזים במלך צריכים להודמן לאותו מקום עליון שנקרא קדש, כדי שכלם יתאחדו כאחד (למלך). ועל כן נקרא מועדי ה', ואחר כף מקראי קדש, שהרי בהם מתעטר במלך.

אשר תקראו אותם במועדים, שני חלקים יש לישראל בהם. אם מצד המלך - יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב (דברים ו) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו', (שם לב) כי חלק ה' עמו. ואם מצד העליון של קדש - יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה'. ועל כן ראוי לכם לזמן אותם ולתקן לכהנים שמחה וסעודה ולשמח בהם. וכי שמזמן לאחר (לאורח), צריך להראות לו שמחה ופנים מאירות לעטר (לשמר) את אורחו של אותו האורח. למלך שהזמין אורח יקר, אמר לבני היכלו: כל שאר הימים הייתם כל אחד בביתו, זה עושה עבודתו, וזה הולך עם סחורתו, וזה הולך בשדהו. פרט לאותו יום שלי, שכלם מתעוררים (מזמנים) לשמחתו. עכשו הזמנתי אורח עליון ויקר,

פדין אתקינו סעודתא, וחדו, דהא לכו אתחזי, בגין דאתון אתקרוין אנשי קדש, ויהוין פלהו (ד' צ"ד ע"א) זמינין בכל סטרין דקדש לעילא ותתא.

דבר אחר (ויקרא כ"ג) אלה מועדי יי'. מהו מועדי יי'. רבי שמעון אמר, מיי' אינון. דביה אתקשרו מתתא לעילא, ומעילא לתתא, פלהו ביה מתקשרן, ומתעטרן (ס"א ומתעטרן) (נ"א ומתאחדן) פלהו, לאתקשרא קשרא חד בקשרא דמלפא. מאי טעמא. כמה דמלפא ירית לאפא ולאימא, ואחיד בההוא קדש, ואתעטר בהו. (בגין) כף כל אינון דאחידין ביה במלפא, בעיין לאזדמנא בההוא אתר עלאה דאקרי קדש, בגין דיתאחדו כלהו כחדא (למלפא). ועל דא מועדי יי' אקרי, ולבתר מקראי קדש, דהא בהו אתעטר במלפא.

אשר תקראו אותם במועדים, תרין חולקין אית לישראל בהו אי מסטרא דמלפא, חולקא עלאה אית לישראל ביה, דכתוב (דברים ו) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו', (דברים לב) כי חלק יי' עמו. ואי מסטרא עלאה דקדש, חולקא עלאה אית לישראל ביה, דכתוב ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל ליי'. ועל דא לכו אתחזי לזמנא להו, ולתקנא קמייהו חדוותא וסעודתא ולמחדי בהו.

ומאן דזמין לאתרא (ס"א לאתרא), בעי לאחזאה ליה חידו, ואנפין נהירין לעטרא (נ"א לנפרא) אורחיה דההוא אושפיזא. למלפא דזמין אושפיזא ויקרא, אמר לבני היכליה, כל שאר יומין הויתון כל חד וחד בביתיה, דא עביד עבידתיה, ודא אזיל בסחורתיה, ודא אזיל בחקליה. בר ההוא יומא דילי, דכלכוון מתערין (ס"א מתעטרין) בחדוותא דילי, השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקרא,

מתערין (ס"א מתעטרין) בחדוותא דילי, השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקרא,

איני רוצה שתשתדלו בעבודה, ולא בסחורת, ולא במדבריות, אלא כלם הזדמנו, כמו שאותו יום שלי, והתקינו עצמכם לקבל את אותו אורח בפנים מאירות, בשמחה ובתשפחת. התקינו לו סעודה נכבדה כדי שיהיה מזדמן אלי בכל הצדדים.

כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, כל שאר הימים אתם משתדלים בעבודה ובסחורה, פרט לאותו יום שלי. עכשו אורח עליון ויקר הזמנתי, אתם קבלו אותו בפנים מאירות, הזמינו אותו, תקנו לו סעודות עליונות, שלחנות ערוכים, כמו שאותו היום שלי. משום כך, תקראו אתם במועדים.

בא ראה, בפעם שישראל למטה שמחים במועדים הללו ומשפחים שבח לקדוש ברוך הוא, עורכים שלחנות, מתקנים עצמם בכלי נכבדים, המלאכים העליונים אומרים: מה טיבם של ישראל בכך? אומר הקדוש ברוך הוא, אורח עליון יש להם ביום הזה. אומרים: ולא שלך הוא, מאותו מקום שנקרא קדש? אומר להם: וכי ישראל אינם קדש, ונקראים קדש? ! להם ראוי להזמין את האורח שלי, אחד מהצד שלי, שהרי הם דבקים בי, ואחד מצד של קדש, שפתיב (ירמיה ב) קדש ישראל לה. הואיל וישראל נקראים קדש, ודאי שהוא אורח שלהם, משום שהזמנת האורח הזה היא מקדש, שפתיב מקראי קדש. פתחו כלם ואמרו: (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו.

שלישה הם מזמנים מקדש, ולא יותר: חג המצות, וחג השבועות, וחג הסוכות. אמר לו רבי אבא, - שהוא ודאי נקרא קדש, שפתיב

לא בעינא דתשתדלון בעבידתא, ולא בסחורתא, ולא במדבריי, אלא כלכו אזדמנו, פגוונא דההוא יומא דילי, ואתקינו גרמייכו לקבלא לההוא אושפיזא, באנפין נהירין, בחדוותא בתושפחתא. אתקינו ליה סעודתא יקירא, בגין דיהא זמיני דילי בכל סטרין.

כך אמר קדשא בריך הוא לישראל, בני, כל שאר יומין אתון משתדלי בעבידתא בסחורתא, בר ההוא יומא דילי. השפא אושפיזא עלאה ויקירא זמינית, אתון קבילו ליה, באנפין נהירין, זמינו ליה, אתקינו ליה סעודתי עלאי, פתורי מסדרן, פגוונא דההוא יומא דילי. בגין כך תקראו אותם במועדים.

הא חזי, בשעתא דישראל לתתא חדאן בהני מועדיא, ומשפחין שבחא לקודשא בריך הוא, מסדרין פתורי, מתקני גרמייהו במאני יקר, מלאכי עלאי אמרין, מה טיבן דישראל בכך. קדשא בריך הוא אמר, אושפיזא עלאה אית לון יומא דא. אמרי ולא דילך הוא, מההוא אתר דאקרי קדש. אמר לון וכי ישראל לאו קדש נינהו, ואקרון קדש, לון אתחזי לזמנא אושפיזא דילי, חד מסטרא דילי, דהא אינון דבקים בי. וחד מסטרא דקדש, דכתיב (ירמיה ב) קדש ישראל לי, הואיל וישראל אקרון קדש, אושפיזא דלהון הוא ודאי, בגין דזמינו דהאי אושפיזא מקדש הוא, דכתיב מקראי קדש. פתחו כלהו ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו.

תלתא אינון זמינין מקדש, ולא יותר. חג המצות, וחג השבועות, וחג הסוכות.

אמר ליה רבי אבא, וכי שבת לאו מקדש הוא זמין. אמר ליה לאו, בתרי סטרין, חד, דהוא

וכי שבת אינה מקדש מזמנת? אמר לו, לא, בשני צדדים, אחד

(שמות לא) ושמרתם את השבת פי קדש היא לכם. ואחד - ששבת אינה זמינה, שהרי ירשתו היא ודאי. ירשה של קדש הוא יורש ואינו מזמן, ועל כן כלם מזמנים בקדש, ומתקשרים בשבת ומתעטרים בו. בזה היום השביעי מתעטר בו, ועל כן שבת אינה מזמנת.

רבן שונכנס לבית אביו ואמו ואכל ושתה בשעה שהוא רוצה. למלך שהיה לו בן יחיד, חביב נפשו, נתן לו שושבין לשמר אותו ולהתחבר עמו. אמר המלך, נאה הוא להזמין את השושבינים הללו של בני ולהראות את הכבוד והחביבות שלי עמם. הזמין את השושבינים הללו. הבן לא ראו לזמן, אלא להפגס ולאכל ולשתות בבית אביו בשעה שהוא רוצה. זהו שכתוב (שם טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש. נאדר בקדש ודאי, כבן שהתתקן (שהתחזק) באביו נאדר בקדש, ולא מזמן מהקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה. ששת ימים מה מעשיהם? אמר רבי יוסי, כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא כתוב בששת, והרי פרשוה, וכל יום ויום עושה מעשהו, ונקראים ימי מלאכה.

אמר רבי יצחק, אם כן, למה נקראו ששת ימי חל? למה חל? אמר רבי יוסי, עכשו מתנהג העולם על ידי השלוחים שלהם, משום כן נקראים ימי חל.

רבי חייא אמר, משום שמתר לעשות בהם עבודה, ומשום כן לא נקראים קדש, ומי שלא נקראים קדש, נקראים חל, ועל כן התקינו החברים בהבדלה, בין קדש לחל. מה ההבדלה כאן?

ודאי קדש אקרי, דכתיב, (שמות לא) ושמרתם את השבת פי קדש היא לכם. וחד, דשבת לאו זמין הוא, דהא ירותא דיליה הוא ודאי. ירותא דקדש הוא ירית, ולא זמיני. ועל דא כלהון זמינין בקדש, ומתקשרין בשבת, ומתעטרין ביה. בהאי, יומא שביעאה אתעטר ביה, ועל דא שבת לאו זמין הוא.

לברא דעאל לביתא דאבוי ואמיה, ואכל ושתי, בשעתא דהוא בעי. למלכא דהוה ליה ברא יחידאי, חביבא דנפשיה, יהב ליה שושבינא לנטרא ליה, ולאתחברא בהו. אמר מלכא, יאות הוא לזמנא לאלין שושבינין דברי, ולאחזאה יקרא וחביבותא דילי בהו, זמין לון להני שושבינין. ברא לא אתחזי לזמנא, אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי, בשעתא דאיהו בעי. הדא הוא דכתיב, (שמות טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש, (דף צ"ד ע"ב) נאדר בקדש ודאי, כבר דאתתקן (ס"א דאתתקן) באבוי, נאדר בקדש, ולא זמין מקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מאי עבידתיהו. אמר רבי יוסי, כתיב פי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת. והא אוקמוה, וכל יומא ויומא עביד עבידתיה, ואקרון יומי מלאכה. אמר רבי יצחק אי הכי אמאי אקרון ששת ימי חול, אמאי חול. אמר רבי יוסי, השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחייהו, בגין כן יומי חול אקרון.

רבי חייא אמר, בגין דשרי למעבד בהון עבידתא, ובגין דא לא אקרון קדש. ומאן דלאו אקרון קדש, חול אקרון. ועל דא אתקיננו חבריאי בהבדלה, בין קדש לחול. מאי הבדלה

אֵלָא קִדְשׁ הוּא דְּבָרַּ בְּעַצְמוֹ,
וּמִתְחִילוֹת מִמְּנוּ הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל
כֵּן אֵלּוּ לְמַעֲשֵׂהָ, וְאֵלּוּ לְשִׁמְרוֹ.
וּמִתִּי נִמְצְאוֹת בְּהֵם שְׁמִירָה?
כְּשִׁמְזַמְּנִים מִקִּדְשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַשְּׂמִיחָה
וְהַשְּׁמִירָה שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיט הֵם עַל
הַכֹּל, וּמִשׁוּם שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר
בְּאַבָּא וּבְאַמָּא, וְנוֹסֶפֶת קִדְשָׁה עַל
קִדְשָׁתוֹ, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשָׂר
הַיָּמִים, שֶׁהָרִי הוּא קִדְשׁ וּמִתְעַטֵּר
בְּקִדְשׁ, וּמוֹסִיף קִדְשָׁה עַל
קִדְשָׁתוֹ, מִשׁוּם כִּף הַיּוֹם הַזֶּה הוּא
שְׂמִיחָת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים,
כֹּלָם שְׂמִיחִים בּוֹ, מִמְּלֵא בְּרוּכוֹת
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כֹּלָם נִתְקַנּוּ (נזונה)
מִמְּנוּ. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת עֲלִיּוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת
הַרְשָׁעִים בְּגִיּהֵם.

לְמַלְךָ שֶׁעָשָׂה הַלּוּלָא לְבָנוּ
הַיְחִידִי, עֵטֶר אוֹתוֹ בְּעֵטְרָה
עֲלִיוֹנָה, מִנֵּה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ עַל
הַכֹּל. בַּיּוֹם הַזֶּה שְׂמִיחַת הַכֹּל.
שׁוֹטֵר אַחַד שֶׁהִיָּה מִפְּקֵד עַל דִּינָם
שֶׁל בְּנֵי אָדָם, הָיָו בִּידוֹ גְּבָרִים
שְׂצָרִיכִים הַרִיגָה, וּגְבָרִים שֶׁהָיוּ
צָרִיכִים לְהַלְקָאָה. בְּשִׁבִיל כְּבוֹד
הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁל שְׂמִיחַת הַמֶּלֶךְ עוֹזֵב
אֶת דִּינָיו, וְשׁוֹמֵר אֶת שְׂמִיחַת
הַמֶּלֶךְ.

כִּי אוֹתוֹ הַיּוֹם, הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ עִם
הַגְּבִירָה, שְׂמִיחַת הָאֵב וְהָאֵם עֲלָיו,
שְׂמִיחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים.
בְּשְׂמִיחַת הַמֶּלֶךְ כֹּלָם שְׂמִיחִים, וְלֹא
יִצְטָעְרוּ בּוֹ. עַל זֶה כְּתוּב (ישעיה נח)
וְקִרְאוֹת לְשִׁבְת עֲנָג. מֵה זֶה עֲנָג?
עֲנָג לֹא נִמְצָא אֵלָא בְּמִקּוֹם
שְׁשׁוּרָה הַקִּדְשׁ הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה'. שֶׁהָרִי
עֲנָג הוּא עַל ה'. וְהַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא
הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ, מִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ
עֵטְרָה שֶׁל עֲנָג. זֶהוּ שְׂפִתּוֹב
וְקִרְאוֹת לְשִׁבְת עֲנָג, מֵה שְׁאִין
נִמְצָא כֵּן בְּשָׂר הַיָּמִים.

הַכָּא. אֵלָא קִדְשׁ מְלָה בְּגִרְמִיהָ הוּא, וְשָׂאֲרָא
מִנֵּיהָ אֲתִיּוֹן. וְעַל דָּא אֵלִין לְעוֹבְדָא, וְאֵלִין
לְנִטְרָא. וְאִימְתִי אֲשֶׁתְּכַח נְטִירוֹ בְּהוּ. כִּד זְמִינִין
מִקִּדְשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַדְּוּוֹתָא וּנְטִירוֹתָא דִּיּוֹמָא
דְּשִׁבְתָא עַל כֹּלָא הוּא, וּבְגִין דְּהָאִי יוֹמָא
אֲתַעְטֵר בְּאַבָּא וְאִימָא, וְאֲתוֹסֵף קִדְשָׁה עַל
קִדְוִשְׁתִּיהָ, מֵה דְלָא אֲשֶׁתְּכַח הָכִי בְּשָׂר יוֹמִי,
דְּהָא הוּא קִדְשׁ, וְאֲתַעְטֵר בְּקִדְשׁ, וְאוֹסִיף
קִדְוִשָׁה עַל קִדְוִשְׁתִּיהָ. בְּגִין כִּף הָאִי יוֹמָא
הַדְּוּוֹתָא דְּעֲלָאִי וְתַתָּאִי, כֹּלָא חֲדָאן בִּיהָ. מְלִי
בְּרַכָּאן בְּכִלְהוּ עֲלִמִין. כִּלְהוּ מִנֵּיהָ אֲתִקְנוּ (נ"א
אֲתִינּוּ), בְּהָאִי יוֹמָא נִיחָא דְּעֲלָאִי וְתַתָּאִי. בְּהָאִי
יוֹמָא נִיחָא דְּחִיבִיא דְּגִיּהֵם.

לְמַלְכָּא דְּעֵבֵד הַלּוּלָא לְבָרִיהָ יְחִידָאִי, אֲעֵטֵר
לִיהָ בְּעֵטְרָא עֲלָאָה, מְנִי לִיהָ מְלִפָּא
עַל כֹּלָא. בְּהָאִי יוֹמָא הַדְּוּוֹתָא לְכֹלָא. חַד
סְנִטְרָא דְּאֲתַפְקֵד עַל דִּינָא דְּבְנֵי נְשָׂא, הוּוּ
בִּידֵיהָ גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין קְטוּלָא, גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין
לְאַלְקָאָה. בְּגִין יְקָרָא דְּהָאִי יוֹמָא דְּחַדְוּוֹתָא
דְּמִלְפָּא, שְׂבִיק דִּינּוּי, וְנִטְר לְחַדְוּוֹתָא דְּמִלְפָּא.
כִּי הֵהוּא יוֹמָא, הַלּוּלָא דְּמִלְפָּא בְּמִטְרוֹנִיתָא,
הַדְּוּוֹתָא דְּאַבָּא וְאִימָא עֲלִיהָ, הַדְּוּוֹתָא
דְּעֲלָאִין וְתַתָּאִין. בְּחַדְוּוֹתָא דְּמִלְפָּא, כִּלְהוּ
חֲדָאן, וְלֹא יִצְטָעְרוּן בִּיהָ. עַל דָּא כְּתוּב (ישעיה
נח) וְקִרְאוֹת לְשִׁבְת עֲנָג. מָאִי עֲנָג. לֹא
אֲשֶׁתְּכַח אֵלָא לְעִילָא בְּאַתֵּר דְּקִדְשׁ עֲלָאָה
שְׂאִרִי. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל
יְי'. דְּהָאִי עֲנָג עַל יְי' הוּא. וְהָאִי יוֹמָא דְּהוּא
הַלּוּלָא דְּמִלְפָּא, אֲתַעְטֵר בְּהֵהוּא עֵטְרָא דְּעֲנָג
הַדָּא הוּא דְּכְתוּב וְקִרְאוֹת לְשִׁבְת עֲנָג. מֵה דְּלֹא
אֲשֶׁתְּכַח הָכִי בְּשָׂר יוֹמִין.

ביום הזה שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערך שלחנות בשביל כבוד המלך, כמו שבארנו. וכשמזדמן בו חג או זמן, לא יסדר אדם שני שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד לאורח, משום שכתוב (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ההנאה היא בשלחן המלך לאותו האורח שבא אליו. ועל פן צריך אדם לערוך שלחן שלם למלך, והוא נתן ממנו לאורח.

אמר רבי אלעזר, הסעודה השלישית של שבת, כשנקרה בה אורח, האם עוזבים אותה או לא עוזבים אותה? אם לא עוזבים אותה, נמצא האורח דחוי משלחן המלך. ואם עוזבים אותה, נמצא פגם בשלחן המלך. אמר לו רבי שמעון אביו, למלך שנקרה לו אורח, ולקח מאכל מלפניו והעלהו לאורח. נמצא, אף על גב שהמלך לא אכל עמו - ממאכל המלך הוא אוכל, והמלך נתן לו לאכל. וכל זה משום שהוא אורח המלך. ובבית רב המנונא סבא לא חוששים לאורח בפעם זה, ואחר כך עורכים שלחן לאורח.

ביום הזה אסור דבור, וזהו שכתוב (ישעיה נח) ממצא חפצך ודבר דבר. ושנינו, חפצך כתוב, משום שביום זה נקשרת בו כל האמונה. אמר לו רבי אלעזר, ואיך אנו עושים שלא לערוך (לסלק) סעודת המלך לאורח, שהרי ארבעה עשר שחל להיות בשבת, עולה סעודת המלך לפסח, אף על גב שאינו האורח שלו.

אמר לו, כך אני אומר, שאם הוא האורח שלו - (כל אותו יום) יכול להעלות אותו, ואם לא - אינו

בהאי יומא, תלת סעודתאן בעיין בני מלפא, לזמנא, ולסדרא פתורי. בגין יקרא דמלפא, כמה דאוקימנא. וכד אזדמן ביה חגא, או זמנא, לא יסדר בר נש תרי פתורי בכל סעודתא, חד לשבת, וחד לאושפיזא, בגין דכתיב, (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ספוקא הוא בפתורא דמלפא, לההוא אושפיזא דאתיא ליה. ועל דא בעי בר נש לסדורי פתורא שלימא למלפא, והוא יהיב מיניה לאושפיזא.

אמר רבי אלעזר, סעודתא תליתאה דשבת, פד אערע ביה אושפיזא, שבקין ליה או לא שבקין ליה, אי לא שבקין ליה, אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלפא, אי שבקין ליה, אשתכח פגימו בסעודתא דמלפא.

אמר ליה רבי שמעון אבוי, למלפא דאיערע ביה אושפיזא, ונטיל מיכלא מקמיה, וסלקא לאושפיזיה, אשתכח אף על גב דמלפא לא אכל עמיה, ממיכלא דמלפא קא אכיל, ומלפא יהיב ליה למיכל. וכל דא, בגין דהוא אושפיזיה דמלפא. ובבי רב המנונא סבא, לא חיישי לאושפיזא בשעתא דא, ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא.

בהאי יומא מלולא אסיר, הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח) ממצוא חפצך ודבר דבר, ותנן חפצך כתיב, בגין דהאי יומא כל מהימנותא אתקשר ביה.

אמר ליה רבי אלעזר, והיך עבידנא דלא לסדרא (ס"א לסלקא) סעודתא דמלפא לאושפיזא, דהא ארביסר דחל להיות בשבת, סלקא סעודתא דמלפא לפסחא, אף על גב דלאו איהו אושפיזיה.

אמר ליה הכי אמינא דאי הוא אושפיזיה, (כל ההוא יומא) יכלא לסלקא ליה,

מַעֲלָה אוֹתוֹ. וְאִם נֹאמַר שִׁי"ד שָׁחַל לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת, נִדְחִית סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִלְפָּנַי סְעוּדַת הַפֶּסַח - שׁוֹנֵה הַפֶּסַח, שְׁסְעוּדַת שַׁבַּת נִדְחִית מִכַּמָּה גּוֹנִינִים: אֶחָד בַּשְּׁבִיל מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, שְׁצָרִיף שְׁאָדָם יִהְיֶה תָּאֵב. וְאֶחָד מִשׁוּם פֶּסַח. וְהָרִי לֶחֶם אֵינוֹ נִמְצָא מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּמַעֲלָה, שְׁעָרִיכַת הַשְּׁלַחֵן בְּלֵי לֶחֶם אֵינָה עָרִיכָה.

וְאִם תֹּאמַר בֵּינָן - בֵּינָן מֵתָר, מִשׁוּם שֶׁהֵלֵב תָּאֵב (שְׁגוּרָה. ס"א שְׁגוּרָה). אֲבָל מִימֵי הַשְּׁתַּדְלָתִי שְׁלֹא בִטְלִיתִי סְעוּדַת שַׁבָּת, אֶפְלוּ אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּמְצָא בּוֹ. בַּיּוֹם הַזֶּה שׁוֹדָה הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים מִתְּבַרְךְ, וּמִתְּבַרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא הַקְּשׁוּר שֶׁל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כִּף הִזָּה עוֹשֶׂה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּזִמְנָן שְׁעָלְתָה סְעוּדַת שַׁבָּת, עוֹרָף שְׁלַחְנֹנוּ וּמִשְׁתַּדַּל בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה, וְהִזָּה אוֹמֵר: הָרִי סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ שְׁיָבֵא לְאָכֹל אֶצְלִי. מִשׁוּם כִּף נִמְצְאָת שַׁבַּת עֲדִיפָה בְּכָל מִכָּל הַזְּמַנִּים וְהַחֲגִים, וְנִקְרָאת קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַמוֹעֲדִים קוֹרְאִים בָּהֶם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. אֲבָל יוֹצְאִים רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם כְּפוּר שְׁלֹא נִמְצְאָת בָּהֶם שְׁמִחָה, שְׁהָרִי הֵם דִּין הֵם, אֲבָל אֵלֹהֵי הַשְּׁלֵשָׁה מְזַמְּנִים מִהַקְּדֹשׁ לְשִׂמְחַת הַכֹּל, לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּהֶם בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (דְּבָרִים יב) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם, וְכַתוּב (שִׁם כו) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךְ. בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה נִשְׁכַּח כָּל הַצָּעֵר וְכָל הַרְגוֹז וְכָל הַדַּחֵק מִכָּל הָעוֹלָם, מִשׁוּם שֶׁהוּא יוֹם הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ, שְׁנִשְׁמֹת מִתּוֹסְפוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הִבָּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה,

וְאִי לָאוּ לֹא סִלְקָא לִיה. וְאִי נִימָא דִּי"ד דִּחַל (דף צ"ה ע"א) לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת, אֲתַדְחִיָּא סְעוּדַתָּא דְּמִלְפָּא מִקְמֵי סְעוּדַתָּא דְּפֶסַח. שְׁאֵנִי פֶסַח, דְּסְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּת אֲתַדְחִיָּא בְּכַמָּה גּוֹנִינִין. חַד, בְּגִין מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, דְּבַעֲי בַר נָשׁ דִּישְׁתַּכַּח תְּאִיבָא. וְחַד, בְּגִין פֶּסַח וְהָא נְהָמָא לֹא אֲשַׁתַּכַּח מו' שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָה, דְּסְדוּרָא דְּפַתּוּרָא בְּלֹא נְהָמָא, לָאוּ הוּא סְדוּרָא.

וְאִי תִימָא בְּחִמְרָא, חִמְרָא שְׁאֵרִי, בְּגִין דְּתִאִיב (ס"א דְּנִרְרִי ס"א דְּנִבִיר) לְבָא. אֲבָל מִיּוֹמֵי אֲשַׁתְּדַלְנָא דְּלֹא בְטִילְנָא סְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּת, אֶפְילוּ אֵינוֹן יוֹמֵי, דְּאֲשַׁתַּכַּח בִּיה. בְּהָאֵי יוֹמָא חִקַּל דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין אֲתַבְּרָךְ, וּמִתְּבַרְכֵן עֲלֵאִין וְתַתָּאִין, וְהָאֵי יוֹמָא קְשׁוּרָא הוּא דְּאוּרִייתָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הִכִּי הִזָּה עַבִּיד רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק סְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּתָא, מְסִדֵּר פַּתּוּרִיה וְאֲשַׁתְּדַל בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה, וְהִזָּה אָמַר הָא סְעוּדַתָּא דְּמִלְפָּא דִּייתִי לְמִיכַל גְּבָאֵי. בְּגִינֵי כִף, שַׁבָּת, אֲשַׁתַּכַּח בְּכֹלָא עֲדִיף מִכָּל זְמַנִּין וְחֲגִין, וְאִקְרִי קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּלֵהוּ מוֹעֲדִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ קְרִינָן בְּהוּ. אֲבָל נִפְקֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹמָא דְּכַפּוּרָא דְּלֹא אֲשַׁתַּכַּח בְּהוּ חִדּוּתָא, דְּהָא אֵינוֹן דִּינָא הוּוּ, אֲבָל אֵלִין תְּלַתָּא, זְמִינִין מִקְדֹּשׁ, לְחִדּוּתָא לְכֹלָא, לְאֲשַׁתַּעֲשֵׂא בְּהוּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים יב) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יי' אֱלֹהֵיכֶם, וְכַתִּיב (דְּבָרִים כו) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יי' אֱלֹהֵיךְ. בְּהָאֵי יוֹמָא דְּשַׁבָּתָא, אֲתַנְשִׂי כָּל צָעֵרָא וְכָל רוּגְזָא וְכָל דוּחֵקָא מִכָּל עֲלָמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּהִילוּלָא דְּמִלְפָּא, דְּנִשְׁמַתִּין אֲתוֹסְפֵן, כְּגוֹנוּנָא דְּעֲלָמָא דְּאֲתִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) זְכוֹר

את יום השבת לקדשו, ותנינן זכרהו על היין, אמאי על היין. אמר ליה, בגין דיין חדותא דאורייתא, ויינא דאורייתא, חדותא הוא דכלא. והאי יין חדי למלכא, והאי יין מעטרא למלכא בעטרוי, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ותנינן בכלא בעיאי לאחזאה בר נש עובדא. דלא אשתכח קדשה אלא ביין, כמה דאת אמר (שיר השירים א) כי טובים דדיך מיין, מיין אינון טבאן, נזכירה דדיך מיין. ועל דא קדושה דשבת ביין, והא אוקמוה, והא אתמר.

כתוב (שמות ב) זכור את יום השבת לקדשו, ושנינו, זכרהו על היין. למה על היין? אמר לו, משום שייין הוא שמחת התורה, ויינה של תורה הוא שמחת הכל. והיין הזה מעטר את המלך בעטרותיו. זהו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ושנינו, בכל צריך להראות אדם מעשה. שלא נמצאת קדשה אלא ביין, כמו שנאמר (שיר א) כי טובים דדיך מיין, מיין הם טובים, נזכירה דדיך מיין. ועל פן קדושה של שבת ביין, והרי פרשה, והרי נתבאר.

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. (ויקרא כג) רבי חייא פתח, (שיר השירים ה) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה בגלותא דמצרים, דהוו בני בשעבודא דקשיו. ולבי ער, לנטרא להו דלא ישתיצון בגלותא. קול דודי דופק, דא קדשא בריה הוא, דאמר (שמות י) ואזכור את בריתי.

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. רבי חייא פתח, (שם) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה - בגלות מצרים, שהיו בני בשעבוד של קשי. ולבי ער - לשמר אותם שלא יכלו בגלות. קול דודי דופק - זה הקדוש ברוך הוא, שאמר (שמות א) ואזכור את בריתי.

פתחי לי פתחא כחדודא דמתא, ואנא אפתח לך תרעין עלאין. פתחי לי אחתי, דהא פתחא לאעלא לי, כן הוא, דלא ייעלון לגבאי בני אלא כן, אנת הוא פתחא לאעלא לי (כד), אי אנת לא תפתח פתחך, הא אנא סגיר. דלא ישפחון לי. בגין כן, פתחי לי. פתחי לי ודאי. ועל דא אמר דוד, כד בעא לאעלא למלכא, אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, אבא בם אודה יה. זה השער ליי, דא הוא פתחא ודאי לאעלא למלכא. זה השער ליי, לאשכחא ליה, ולא תדבקא ביה, ועל דא פתחי לי אחתי רעיתי שראשי וגו'. בגין לאזדווגא עמך, ולמהוי עמך בשלם דעלמין.

פתחי לי פתחא כפתחו של מחט, ואני אפתח לכם שערים עליונים. פתחי לי אחתי, שהרי הפתח להכניס אותי הוא כן, שלא יכנסו אצלי בני אלא כן, את הוא הפתח להכניס אותי (כד). אם את לא תפתחי פתחך, הרי אני סגור, שלא ימצאו אותי. משום כן פתחי לי. פתחי לי ודאי. ועל פן אמר דוד, כשרצה להכניס למלך, אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. זה השער לה, זהו ודאי הפתח להכניס למלך. זה השער לה, למצא אותו ולהדבק בו, ועל פן פתחי לי אחתי רעיתי שראשי וגו'. כדי להזדווג עמך, ולהיות עמך בשלום לעולמים.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא היה הורג את בכורי מצרים, כל אותם שהרג בחצות הלילה והוריד דרגות ממעלה למטה, באותה שעה נכנסו ישראל בקיום של האות הקדוש, נמולו והשתתפו עם כנסת ישראל, ונאחזו בה. אז אותו הדם הראו אותו על הפתח. ושני דמים היו אחד של הפסח, ואחד הדם שנמולו. והיה רשום על הפתח רשם האמונה, אחד פאן ואחד פאן ואחד פאן ואחד פאן (שמות יב), ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, כדי להראות אמונה.

ובארבעה (ובחמשה) עשר, הרי נאמר, שהרי אז מבטלים חמץ ושאר, והתעלו ישראל מרשות האחרת, ונעקרו ממנה ונאחזו במצה, הקשר הקדוש. אחר שנמולו נכנסו בה, עד שנפרעו והתגלה הרשם שלהם, ואז נתן להם קשר במקום עליון, בקשר של האמונה, במקום שכתוב (שמות טו) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דוקא, והרי פרושה.

בא ראה, בארבעה (בחמשה) עשר, בשעה שזווג הלבנה נמצא בשלמות עם השמש, והפותרים התחתונים לא נמצאים כל כך בעולם, שהרי בחדוש הלבנה נמצאים מינים רעים, ומתעוררים להתפשט בעולם. ובשעה שהזווג של הלבנה נמצא באור השמש בשלמות, כלם מתכנסים למקום אחד, והקדשות של המלך מתעוררות. אז כתוב, (שם יב) ליל שמרים הוא לה, שהרי הזווג הקדוש נמצא, והוא שמורים בכל.

רבי אחא אמר, משום כך תקון של הכל (של הכלה) הוא באותו יום,

הוא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא הוה קטיל לבוכרי דמצראי, כל אינון דקטל בפלגות ליליא, ואחית דרגין מעילא לתתא. ביה שעתא עאלו ישראל בקיומא דאת קדישא, אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל, ואתאחדו בה. פדין ההוא דמא אחזיאו ליה על פתחא. ותרין דמי הוו, חד דפסחא, וחד דמא דאתגזרו. והוה רשים על פתחא, רשימא דמהימנותא, חד הכא וחד הכא וחד בינייהו, והא אתמר, (שמות יב) ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, בגין לאחזאה מהימנותא.

ובארבעה (נ"א ובחמשה) עשר, הא אתמר, דהא כדין מבטלין חמץ ושאר, ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא, ואתעקרו מגייה, ואתאחדו במצה, (דף צ"ה ע"ב) קשורא קדישא. פתר דאתגזרו, עאלו בה, עד דאתפרעו, ואתגלייא רשימא דלהון, וכדין ירב להון קשורא, באתר עלאה, בקשורא דמהימנותא, באתר דכתוב, (שמות טו) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דייקא, והא אוקמוה.

הוא חזי, בארביסר (נ"א בחמיסר) בשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בשלימו עם שמשא, וכתרין תתאין לא משתכחין כל כך בעלמא, דהא בחדותתי דסיהרא, זינין בישין משתכחין, ומתערי לאתפשטא בעלמא. ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בנהירו דשמשא בשלימו, מתכנשי כלהו לאתר חד, וקדושי מלפא אתערו. פדין פתיב (שמות יב) ליל שמורים הוא ליי, דהא זווגא קדישא אשתכח, והוא שמורים בכלא.

רבי אחא אמר, בגין כך תקונא דכלא (נ"א דכלה) בההוא יומא, ובלייליא אשתכח ישובא

ובלילה נמצא הישוב של הבית. אוי לאותם שאינם מבני הבית, כשפאים להזדווג התורה (האריה) יחד. אוי לאותם שלא נודעים אצלם. משום כך ישראל הקדושים מתקנים להם הבית כל אותו היום, ועל ידם נכנסים מי שנכנסים, והם שמחים ומזמרים שניהם. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי יוסי, למה לנו להטריח כל זה, מקרא שלם הוא, שהרי בלילה הזה הזווג העליון הקדוש מתעורר ונמצא. זהו שכתוב הוא הלילה הזה לה' שמרים. מה זה שמרים? שנים, הזווג של הלבנה עם השמש. לכל בני ישראל לדרתם, שהרי מכאן והלאה נתאחדו ונקשרו בקשר של השם הקדוש ויצאו מרשות אחרת. משום כך בארבעה עשר מתקנים את עצמם, ומבצעים חמץ מביניהם ונכנסים לרשות הקדושה, ואז מתעטרים חתן וכלה בעטרות האם העליונה, וצריך אדם להראות את עצמו בן חורין.

אמר רבי יוסי, ארבע הכוסות הללו של אותו הלילה למה? אמר רבי אבא, הרי פרשוה החברים, כנגד ארבע גאלות. אבל יפה הוא בספרו של רב ייסא סבא, שאמר, הואיל והזווג הקדוש נמצא בלילה הזה בכל הצדדים, והזווג הוא בארבעה קשרים, שהם ארבע דרגות, ולא נפרדים זה מזה, כשהזווג הזה נמצא, ואנו בשמחתם מתעוררים, משום שהרי זכינו בהם, שמי שאוחז בזה - זוכה בכל. ועל פן השתנה הלילה הזה מפל שאר הלילות, וצריכים לעשות שם בכל ולשמח בלילה הזה, משום ששמחה היא למעלה ולמטה.

דביתא, ווי לאינון דלאו מפני ביתא נינהו, פד אהתאן לאזדווגא אורייתא (ס"א אריותא) פחדא, ווי לאינון דלא אשתמודען גבייהו. בגין פך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא, פל ההוא יומא, ועל ידיהו, עיילי מאן דעיילי, ואינון חדאן וזמרן תרווייהו זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמר רבי יוסי למה לן לאטרחא כולי האי, קרא שלים הוא, דהא בהאי ליליא, זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח, הדא הוא דכתיב, (שמות יב) הוא הלילה הזה ליי' שמורים, מאי שמורים. תרי, זווגא דסיהרא בשמשא. לכל בני ישראל לדורתם, דהא מפאן ולהלאה, אתאחדו ואתקשרו בקשורא דשמא קדישא, ונפקו מרשותא אחרא. בגיני פך בארבעה עשר, מתקני גרמייהו, ומבצרי חמץ מבינייהו, ועיילי ברשותא קדישא, וכדין מתעטרי חתן וכלה, בעטרוי דאימא עלאה, ובעי בר נש לאחזאה גרמיה דאיהו בר חורין. אמר רבי יוסי, הני ארבע פסי דההוא ליליא אמאי. אמר רבי אבא, הא אוקמוה חבריאי, לקביל ד' גאלות. אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא, דקאמר הואיל וזווגא קדישא אשתכח בהאי ליליא בכל סטרין, וזווגא הוא בארבע קשרין, דאינון ד' דרגין, ולא מתפרשי דא מן דא, פד זווגא דא אשתכח, ואנן בחדוותא דלהון אתערנא, בגין דהא זכינא בהו, דמאן דאחיד בדא, זכי בכלא. ועל דא אשתני ליליא דא מפל שאר ליליון, ובעינן למעבד שמא בכלא, ולמחדי בהאי ליליא, בגין דחדוותא הוא לעילא ותתא.

לעשות שם בכל ולשמח בלילה הזה, משום ששמחה היא למעלה ולמטה.

ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מאי טעמא. בגין דהאי דרגא בתרא, גואל אתקרי, (בראשית מח) המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא באלין תרין (כ"א באיניו דרגיו) דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

רבי יהודה שאל לרבי אבא, הא כתיב (כ"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בפסות, דאשתכח ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

אמר לו, יפה אמרת, אבל ידוע הוא, שהרי פאן לא נקשרו ישראל כל כך בפל כמו שנקשרו אחר כך. משום כך בלילה הזה, שזווג נמצא (בכל אותן דרגות עליונות) ושמתת הכל נמצאת, וישראל נקשרו באותה שמחה, עושים שלמות, וההלל נשלם. (אבל באותן דרגות עליונות) אחר כך, אף על גב שפלים נמצאים, עד פעת ישראל לא נקשרו בהם, ולא נפרעו לגלות את הרשם הקדוש, ולא קבלו תורה, ולא נכנסו במה שנכנסו אחר כך.

משום כך בפסות שלמות הכל נמצאת בו ושמתת של הכל יתור, אבל פאן עד עכשו לא זכו, ולא נמצאת בו שלמות כל כך, אף על גב שנמצאים כל השבעה אינו בהתגלות, וישראל טרם נקשרו בהם כראוי.

וער פן שמתת הכל ושלמות ההלל בלילה הזה, משום אותו החלק שנקשרו בו. מה הטעם? שפינן שנמצא באותו הלילה זווג, כל הקשר של הכל נמצא

ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מאי טעמא. בגין דהאי דרגא בתרא, גואל אתקרי, (בראשית מח) המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא באלין תרין (כ"א באיניו דרגיו) דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

רבי יהודה שאל לרבי אבא, הא כתיב (כ"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בפסות, דאשתכח ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

אמר ליה שפיר קאמרת, אבל ידיעא הוא, דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא, כמה דאתקשרו לבתר. בגין כך בהאי ליליא, דזווגא אשתכח (בכל איניו דרגין עליוניו) וחדוותא דכלא אשתכח, וישראל אתקשרו בההוא חדוותא, עבידנא שלימו, והלילא אשתלים. (אבל באיניו דרגין עליוניו) לבתר אף על גב דכלהו משתפחי, עד פען ישראל לא אתקשרו בהו, ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא, ולא קבילו אורייתא, ולא עאלו במה דעאלו לבתר.

בגין כך בפסות שלימו דכלא אשתכח ביה, וחדוותא דכלא יתיר, אבל הכא עד פען לא זכו, ולא אשתכח שלימו ביה כל כך, אף על גב דאשתכחו כל ז', לאו הוא באתגלייא, וישראל עד לא אתקשרו בהו כדקא חזי.

וער דא חדוותא דכלא ושלימו דהלילא בהאי ליליא, בגין ההוא חולקא דאתקשרו ביה. מאי טעמא. דכינן דבההוא ליליא זווגא

אֲשֶׁתְּכֶח, כָּל קְשׁוּרָא דְכָלָא אֲשֶׁתְּכֶח בְּסִטְרָא
דְּזוּוּגָא, וְלֹא בְּסִטְרָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּכַד זְוּוּגָא
אֲשֶׁתְּכֶח בְּהַ מְשִׁתְּפַחֵי אֵלִין תְּרִין (דף צ"ז ע"ב) (כ"א
תלת) דְּרִגִין דְּקַיִמִין עָלֶהּ. וְכַד אֵלִין מְשִׁתְּפַחֵי,
הָא כָּל גּוֹפָא אֲשֶׁתְּכֶח בְּהוּ, וְכַדִּין שְׁלִימוּ
דְּכָלָא, וְחֲדוּוּתָא מְכָלָא, וְהַלִּילָא אֲשֶׁתְּלִים,
דְּהָא כְּדִין אֲתַעֲטָרַת סִיְהָרָא בְּכָלָא. אָבָל לֹא
לְבַתָּר, דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אֲשֶׁתְּכַחֵי, וְיִשְׂרָאֵל
עַד לֹא זְכוּ בְּהוּ, הָא לֹא הַלִּילָא שְׁלִימָא, כְּמוּ
בְּזַמְנִין אַחַרְנִין.

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, שְׁפִיר הוּא, וְהָכִי הוּא
וְדָאֵי. וְהָאֵי זְמַנָּא אַחְרָא שְׁמַעְנָא לִיה
בְּהָאֵי גְוּוּנָא, וְאַנְשֵׁינָא מְלִי. הַשְׁתָּא מְלָה אַחְרָא
בְּעֵינָא לְמַנְדַּע, הָא חֲזִינָא בְּפִסְחָא ז', וּבְסִפּוֹת
ז', וּשְׁלִימוּ דְחֲדוּוּתָא בְּיוֹמָא אַחְרָא.
בְּשַׁבּוּעוֹת, אָמַאי לֹא אֲשֶׁתְּכַחוּ בֵּיה ז' יָמִים,
וְהָא הָכָא אֲתַחֲזוּן יַתִּיר מְכָלָא.

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמֶּךָ כִּי־יִשְׂרָאֵל גּוֹי
אֶחָד בְּאָרֶץ. וְכִי מָאֵי שְׁנָא הָכָא דְאֶקְרוּן
יִשְׂרָאֵל אֶחָד, יַתִּיר מֵאַתֵּר אַחְרָא. אֶלָּא, כִּי־יִן
דְּשִׁבְחָא דְיִשְׂרָאֵל, אֲתֵיִיא לְפָרְשָׁא, קָרָא לֹוּן
אֶחָד, דְּהָא בְּכָל אַתֵּר שִׁבְחָא דְיִשְׂרָאֵל אֶחָד
הוּא. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל קְשִׁירוּ דְעֵלְאֵי
וְתַתָּאֵי, בְּהָאֵי אַתֵּר דְאֶקְרִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁתְּכֶח.
(ועוד) דְאֲתַקְשֵׁר בְּמָה דְלַעִילָא, וְאֲתַקְשֵׁר בְּמָה
דְלַתַּתָּא, וְאֲתַקְשֵׁר בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא
אֶקְרִי כָלָא אֶחָד. וּבְאַתֵּר דָּא אֲשֶׁתְּמוֹדַעָא
מְהִימְנוּתָא, וְקְשׁוּרָא שְׁלִימָא, וְיַחֲוּדָא עֲלָאָה
קְדִישָׁא.

וְעַל דָּא, יוֹמָא דָּא, קְשׁוּרָא דְמְהִימְנוּתָא הוּא,
קְשׁוּרָא דְכָלָא. וְכַתִּיב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא
לְמַחֲזִיקִים בְּהַ אֵילָנָא הוּא דְאֶקְרִי אֶחָד. וְעַל
דָּא בְּגִין דְאֵינּוֹן מִתְקַשְׁרִי בְאַתֵּר דָּא, אֶקְרִי הָכִי.

בְּצַד שֶׁל הַזְּוּוּג, וְלֹא בְּצַד שֶׁל
יִשְׂרָאֵל. שְׁכַפְּשֵׁר זְוּוּג נִמְצָא בְּהַ,
נִמְצָאוֹת שְׁתֵּי (שְׁלש) הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ
שְׁעוּמְדוֹת עָלֶיהָ. וְכַשְׂאֵלָה
נִמְצָאוֹת, הָרִי כָּל הַגּוֹף נִמְצָא
בְּהֶם, וְאֹז שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, וְשִׁמְחָה
מִן הַכֹּל, וְהַהִלֵּל נְשָׁלֵם, שְׁהָרִי אֹז
מִתְעַטָּרַת הַלְּבָנָה בְּכָל, אָבָל לֹא
אַחַר כֵּן, שְׁכָּל יוֹם וְיוֹם נִמְצָאִים,
וְיִשְׂרָאֵל טָרַם זְכוּ בְּהֶם, הָרִי אֵין
הַהִלֵּל שְׁלֵם כְּמוּ בְּזַמְנִים אַחֵרִים.
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, יְפֵה הוּא,
וְכַן הוּא וְדָאֵי, וְהָרִי פַעַם אַחֲרַת
שְׁמַעְתִּי אוֹתוֹ בְּגִין הַזֶּה, וְשִׁכַּחְתִּי
אֶת הַדְּבָרִים. עֲכָשׁוּ דְבַר אַחַר אֲנִי
רוֹצֵה לְדַעַת, הָרִי רְאִינוּ בְּפִסְחָא ז'
וּבְסִפּוֹת ז', וְשְׁלֵמוֹת הַשְׁמִימָה
כְּיוֹם אַחַר. בְּשַׁבּוּעוֹת לְמָה נִמְצָאוּ
בוֹ ז' יָמִים, וְהָרִי כְּאֵן רְאוּיִים יוֹתֵר
מִהַכֹּל?

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל-ב ז) וּמִי כְעַמֶּךָ
כִּי־יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ. וְכִי מָה
שׁוֹנֵה כְּאֵן שִׁי־יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אֶחָד
יוֹתֵר מִמְּקוֹם אַחֵר? אֶלָּא כִּי־יִן
שֶׁהִשְׁבַּח שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּא לְפָרֶשׁ,
קָרָא לְהֶם אֶחָד, שְׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם
הַשְׁבַּח שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא אֶחָד. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכָּל הַקְּשֵׁר שֶׁל
עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּחוּנִים נִמְצָא בְּמְקוֹם
הַזֶּה שְׁנִקְרָא יִשְׂרָאֵל. שְׁנִקְשֵׁר
בְּמָה שְׁלֵמַעְלָה, וְנִקְשֵׁר בְּמָה
שְׁלֵמַטָּה, וְנִקְשֵׁר בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל.
וְעַל כֵּן הַכֹּל נִקְרָא אֶחָד. וּבְמְקוֹם
הַזֶּה נִודַעַת הָאֵמוּנָה, וְהַקְּשֵׁר
הַשְׁלֵם, וְהַיַּחֲוּד הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ.
וְעַל כֵּן הַיּוֹם הַזֶּה הוּא קְשֵׁר
הָאֵמוּנָה, הַקְּשֵׁר שֶׁל הַכֹּל. וְכַתּוּב
(משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא לְמַחֲזִיקִים
בְּהַ, עֵץ הוּא שְׁנִקְרָא אֶחָד. וְעַל
כֵּן, מִשּׁוּם שֶׁהֶם נִקְשְׁרִים בְּמְקוֹם
הַזֶּה, נִקְרָא כֵּן. וְעֵץ חַיִּים הוּא
וְדָאֵי אֶחָד נִקְרָא, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל

וְעֵץ חַיִּים אֶחָד הוּא וְדָאֵי.

אָקרי, בְּגִין דְּכֻלָּא בִּיה אַתְקֶשֶׁר, וְיֹומָא (ס"א וּשְׁמָא) דִּילִיה, אַחַד וּדְאִי, קִשְׁוֵרָא דְכֻלָּא, וְאַמְצָעִיתָא דְכֻלָּא.

נְקֶשֶׁר בּוּ, וְהִיּוּם (וּהַשֵּׁם) שְׁלוֹ וְדְאִי אַחַד, קֶשֶׁר שֶׁל הַכֵּל וְאַמְצָע שֶׁל הַכֵּל.

זְהוּ שְׁפִתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וְעֶץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, בְּתוֹךְ מַמֶּשׁ, בְּאַמְצָע, וְאַחֲזוּ בְּכָל הַצְּדָדִים וּנְקֶשֶׁר בּוּ. וְעַל כֵּן פֶּסַח וְסִפּוֹת, וְהוּא בְּאַמְצָע. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָאֲמָצַע שֶׁל הַכֵּל, וְזֵהוּ הַשִּׁבְחָה שֶׁל הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. שִׁבַּח הָאֲמוּנָה וְקֶשֶׁר שֶׁל הַכֵּל. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן שִׁשְׁאֲלָתִי וְזָכִיתִי לְדַבְּרִים הַלְלוּ.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ב) וְעֶץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, בְּתוֹךְ מַמֶּשׁ, בְּמִצִּיעוֹת, וְאַחִיד בְּכָל סְטָרִין, וְאַתְקֶשֶׁר בִּיה. וְעַל דָּא פֶּסַח וְסִפּוֹת, וְהוּא בְּאַמְצָעִיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲמָצַעִיתָא דְכֻלָּא, וְדָא הוּא שְׁבַחָא דְאֹרִייתָא בְּהַאי יוֹמָא, וְלֹא יִתִּיר, שְׁבַחָא דְמַהִימְנוּתָא, וְקִשְׁוֵרָא דְכֻלָּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּרוּךְ רַחֲמָנָא דְשְׁאִילָנָא, וְזָכִינָא לְהַנִּי מִלִּי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַחָה וְשִׂירָה עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַשִּׁבְחָה שְׁמַשְׁבָּחִים יִשְׂרָאֵל בְּלֵיל הַפֶּסַח, שְׁפָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְקַדְּשֶׁת בְּקִדְשֵׁת הַמֶּלֶךְ. זֵהוּ שְׁפִתוּב (יִשְׁעִיה) הַשִּׁירִי יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הַתְּקַדֵּשׁ חֵג. כְּלֵיל הַתְּקַדֵּשׁ חֵג בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם אָמֵן וְאַמֵּן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, חֲדוּתָא וְשִׂירָתָא, זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, כְּהַאי שְׁבַחָא דְמַשְׁבַּחֵי יִשְׂרָאֵל בְּלֵילָא דְפֶסַחָא, דְפִנְסֶת יִשְׂרָאֵל אַתְקַדְּשֶׁת בְּקִדּוּשָׁה דְמַלְפָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יִשְׁעִיה ל) הַשִּׁירִי יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הַתְּקַדֵּשׁ חֵג. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאַמֵּן.

וּבַיּוֹם הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשַׁבְעַתִּיכֶם מִקְרָא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגו' (בְּמַדְבַּר כח). רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) אֲזִי יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנַי ה' כִּי בָא לְשָׁפוֹט אֶת הָאָרֶץ. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתִּי לָכֶם אֹתָם הַמִּשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה יוֹמֵם וְלַיְלָה, שִׁיּוֹדְעִים אֶת דְּרֹכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנֶאֱחָזִים בְּשִׁמוֹ (כָּל יוֹם). אוֹי לְאוֹתָם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה, שֶׁהֲרִי אֵין לָהֶם חֵלֶק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא נֶאֱחָזִים בּוּ, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. מִי שֶׁזּוֹכֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זּוֹכֵה בְּעוֹלָם הַבָּא. שְׁפָךְ שְׁנֵינוּ, (שִׁיר ז) דּוֹכַב שְׁפִתֵי יִשְׁנִים, אַף עַל גַּב שְׁהֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שְׁפִתוֹתֵיהֶם מְרַחֲשׁוֹת שֵׁם תּוֹרָה. בָּא רָאָה, עַד עַכְשָׁו הַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תְּבוּאֹת

וּבַיּוֹם (בְּמַדְבַּר כח) הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ בְּשַׁבְעַתִּיכֶם מִקְרָא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) אֲזִי יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנַי יְיָ כִּי בָא לְשָׁפוֹט אֶת הָאָרֶץ. זַפְּאָה חוּלְקֵיהוּן דְּאֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאֹרִייתָא יִמָּא וְלֵילִי, דִּידְעִין אַרְחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, וְאַתְאַחְדֵּן בְּשִׁמְיָה (כָּל יוֹמָא). וְוִי לְאֵינוּן דְּלֹא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאֹרִייתָא, דְּהָא לִית לוֹן חוּלְקָא בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְלֹא אַתְאַחְדֵּן בִּיה, לֹא בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. מֵאֵן דְּזָכִי בְּהַאי עֲלָמָא, זָכִי בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. דְּהִכִּי תְּגִינֵן, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) דּוֹכַב שְׁפִתֵי יִשְׁנִים, אַף עַל גַּב דְּאֵינוּן בְּהַהוּא עֲלָמָא, שְׁפּוֹתֵיהוּ מְרַחֲשֵׁן תַּמָּן אֹרִייתָא.

תָּא חֲזִי, עַד הַשְׁתָּא אַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תְּבוּאֹת הָאָרֶץ וּדְאִי.

וְאֶתְעַסְקוּ בֵּיהּ, וְאֶתְקַשְּׁרוּ בַּהֲהוּא קְשׁוּרָא. וְאִף עַל גַּב דְּדִינָא אֲשֶׁתְכַח, דִּינָא בְּשִׁלְמָא אֲשֶׁתְכַח בֵּיהּ. (ס"א דְעֵלְמָא אֲתַנְהִיג בֵּיהּ) וְאֶקְרִיבוּ שְׁעוּרִים, בְּגִין דְּאִיהוּ קַדְמָאָה מְכַל שְׂאֵר תְּבוּאָה, וּמִן קַדְמָאָה מִתְקַרְבָּא, וְלֹא מֵהֵהוּא דְמִתְאַחַר, דִּהָא אֲחִידוּ קַדְמָאָה, דִּישְׂרָאֵל אֲתַאֲחִדוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲכֹא הוּא. אָמַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָנָּה יְהִיבִית לְכוּ מִן בְּמִדְבָּרָא, מֵהֵהוּא אֲתֵר דְּאֶקְרִי שְׁמַיִם, דְּכִתִּיב, (שְׁמוֹת טו) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֶתּוֹן מְקַרְבִּין קַמַּאי שְׁעוּרִים.

וְרָזָא דְמִלְהָ, זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאִת, חֲסֵר. אֲזַהְרוּתָא לְנִשְׁי עֲלֵמָא, דְּלֹא יִשְׁטוּן תַּחֲוֹת בְּעֵלְיָהוּן. וְאִי לָאוּ, קַמַּח שְׁעוּרִים זְמִינָא לְקַרְבָּא. וּמִמִּלְהָ חֲדָא, אֲשֶׁתְמוּדַע מִלְהָ אֲחֵרָא. זְכָאָה חוּלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל, דִּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁקֵרַת בְּמִלְכָּא קַדִּישָׁא לְעֵלְמִין. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תְּנוּהַת, (בְּמִדְבָר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה, בְּגִין כִּף דִּינָא דִּהָאִי אֲתַתָּא (ד' ט"ז ע"ב) מֵאֲתַרְהָא קָא אֲתֵיָא. וּמֵאֵן הוּא אֲתַרְהָא הֵהוּא דְכִתִּיב בָּהּ (מְשִׁלִּי לֹא) אִשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְרַחֲוֹק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (מְשִׁלִּי יֵב) אִשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בְּעֵלָה. וְהֵהוּא קַמַּח שְׁעוּרִים, דְּאִיִּיתִית הֵהִיא אֲתַתָּא, מְנַחַת קְנָאִת אֲתַקְרִי, חֲסֵר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֲכִי אֶקְרִי. וְעַל דָּא, בְּפִנְחָס כְּתִיב, (בְּמִדְבָר כה) תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֱלֹהִיו, דְּקִנְיָהּ הֲכֹא אֲתַאֲחִד, דְּמֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּהָאִי בְּרִית, קִנְיָהּ אֲתַעֲרַת עֲלֵיהּ, וְעַל דָּא קִנְיָאִין פּוֹגְעִין בּוּ. תָּא חֲזִי, קַמַּח שְׁעוּרִים, הָאִי עוֹמֵר, דְּכִיּוֹן דִּהָוָה מְטָא לְרִיחִין דְּגְרוּסוֹת, מְפִיקִין מְנִיָּה עֲשְׂרוֹן מְנוּפָּה בִּי"ג נְפָה.

וְדָא שְׁבַע שְׁבָתוֹת תְּמִימוֹת, לְבִתֵּר דְּסִלְקִין שְׁבַע שְׁבָתוֹת אֵלִין, אֲתָא מְלָכָא קַדִּישָׁא

הָאֲרִץ וּדְאִי, וְהִתְעַסְקוּ בָּהּ וּנְקַשְּׁרוּ בְּאוֹתוֹ קְשֵׁר. וְאִף עַל גַּב שְׁהִדִּין נִמְצָא, נִמְצָא בּוּ דִין בְּשִׁלּוּם (שְׁהוּלָם הִתְנַהֵג בּוּ). וְהִקְרִיבוּ שְׁעוּרִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רִאשׁוֹן מְכַל שְׂאֵר תְּבוּאָה, וּמְקַרְבִּים מֵהֵרָאשׁוֹן וְלֹא מֵאוֹתוֹ שְׁמִתְאַחַר, שְׁהִרִי הָאֲחִיזָה הֵרָאשׁוֹנָה שִׁישְׂרָאֵל נֶאֱחָזוּ בְּקוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא כְּאֵן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי נִתְתִי לָכֶם מִן בְּמִדְבָּר מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא שְׁמַיִם, שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת טו) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֶתֶּם מְקַרְבִּים לְפָנַי שְׁעוּרִים.

וְסוּד הַדְּבָר - זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאִת, חֲסֵר. אֲזַהְרָה לְנִשְׁוֹת הָעוֹלָם שְׁלֹא יִסְטוּ תַּחַת בְּעֵלְיָהוּן. וְאִם לֹא, אֲזַ קַמַּח שְׁעִירִים עֲתִיד לְהַקְרִיב. וּמֵהַדְּבָר הַזֶּה נוֹדַע דְּבָר אֲחֵר. אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁהִרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מִשְׁקֵרַת בְּמִלְכָּא הַקְּדוֹשׁ לְעוֹלָמִים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תְּמַהָה, (בְּמִדְבָר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה תַּחַת אִישָׁה! מִשּׁוּם כִּף דִּין הָאִשָּׁה הַזֹּאת מִמְקוֹמָהּ הִיא בָּאָה. וּמִי הוּא מְקוֹמָהּ? אוֹתָהּ שְׁכַתוֹב בָּהּ (מְשִׁלִּי לֹא) אִשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְרַחֲוֹק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (שם) אִשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בְּעֵלָה.

וְאוֹתוֹ קַמַּח שְׁעוּרִים שְׁמַכְבִּיאָה אוֹתָהּ אִשָּׁה, נִקְרָא מְנַחַת קְנָאִת, חֲסֵר. כִּף נִקְרָאִת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּפִנְחָס, תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֱלֹהִיו, שְׁקִנְיָהּ כְּאֵן נֶאֱחָזוּת. שְׁמִי שְׁמִשְׁקַר בְּבְרִית הַזֹּאת, מִתְעוֹרְרַת עֲלָיו קִנְיָהּ, וְלִכְּן קִנְיָאִים פּוֹגְעִים בּוּ. בֵּא רְאָה, קַמַּח שְׁעִירִים, הָעֹמֵר הַזֶּה, שְׁכִיּוֹן שְׁהִיָּה מְגִיעַ לְרַחֲמֵי שֶׁל גְרוּסוֹת, מְפִיקִים מִמֶּנּוּ עֲשְׂרוֹן מְנוּפָּה בְּשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה נְפָה.

וְזֶה שְׁבַע שְׁבָתוֹת תְּמִימוֹת. אֲחֵר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִתְנָה הַתּוֹרָה. וְאֲזַ

שְׁעוֹלוֹת שְׁבַע הַשְּׁבָתוֹת הַלָּלוּ, בֵּא הַמִּלְכָּא הַקְּדוֹשׁ לְהַזְדַּג עִם

התעטר המלך ביהוד שלם, ונמצא אחד למעלה ולמטה. וכשמתעורר המלך הקדוש ומגיע זמן התורה, כל אותם האילנות שמבכרים את הפרות שלהם, מעלים שירה. ומה הם אומרים בשעה שלוקטים אותם? פותחים ואמרים, (תהלים קג) ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. (שם לו) ה' בהשמים חסדך. וכתוב (ישעיה נה) וכל עצי השדה ימחאו כף.

עוד פתח ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה. שיר חדש הוא נקרא. משום כך בהקריבכם מנחה חדשה. שם מנחת קנאת, כאן מנחה חדשה. חדשה, שחדוש הפל (הפלה) יש כאן. קשר של הפל של מעלה ומטה, קשר האמונה, ולכן יעקב השלם התעטר בעטרותיו, ונתנה התורה.

וכשמגיעים הבכורים לכהן, היה צריך אדם לומר ולפרש דברים על אותו העץ שבארץ, שנשלים כמו שלמעלה בשנים עשר תחומים, בשבעים ענפים, וצריך לאבד את לכן הארמי, שבגללו נפגם העולם. והקדוש ברוך הוא הציל אותו והתעטר בדיניו (בבניו), כמו שבארנו. משום שאותו העץ, שפל קשר האמונה תלוי בו, ועל פן נקרא מנחה חדשה. מה הטעם? משום שהיא שמחת העליונים והתחתונים ושמחת הלבנה. ובכל זמן של הלבנה, הוא קשר האמונה ושמחתה (של הלבנה).

למך שהיו לו בנים ובת אחת, התקין סעודה לכל הבנים, לא נמצאה אותה הבת על השלחן. כשבאה, אמרה למלך: אדוני, את כל אחי הזמנת ונתת לכל אחד פלים ידועים, ולי לא נתת

לאזדווגא בה בפנסת ישראל, ואורייתא אתייהיבת. וכדין אתעטר מלפא ביהודא שלים, ואשתכח אחד לעילא ותתא. וכד אתער מלפא קדישא, ומטא זמנא דאורייתא. פל אינון אילנין דמבכרי אביהו, סלקין שירתא. ומאי אמרי בשעתא דמלקטי להון, פתחי ואמרי, (תהלים קג) יי' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. (תהלים לו) יי' בהשמים חסדך. וכתוב, (ישעיה נה) וכל עצי השדה ימחאו כף.

הז פתח ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו ליי' שיר חדש כי נפלאות עשה. שיר חדש אקרי. בגין כך בהקריבכם מנחה חדשה. התם מנחת קנאות, הכא מנחה חדשה. חדשה דחדושא דכלא (ס"א דכלא) הכא. קשורא דכלא דעילא ותתא, קשורא דמהימנותא. ועל דא יעקב שלימא אתעטר בעטרוי, ואורייתא אתייהיבת. וכד מטון בפורים לגבי כהנא, הוה בעי בר נש למימר ולפרשא מלין, על ההוא אילנא דארעא, דאשתלים פגוונא דלעילא, בתריסר תחומין, בשבעין ענפין, ובכא לאובדא ליה לכן ארמאה, דאתפגים עלמא בגיניה. וקודשא בריך הוא שזיב ליה, ואתעטר בדינוי (ס"א בבניו) כמה דאוקימנא. בגין ההוא אילנא, דכל קשורא דמהימנותא, ביה תלייא. ועל דא מנחה חדשה אתקרי. מאי טעמא. בגין דחדוותא דעלאי ותתאי הוא, וחדוותא דסיהרא. ובכל זמנא חדותי דסיהרא, קשורא דמהימנותא הוא, וחדוותא דילה. (דסיהרא).

למלכא דהוו ליה בנין, וברתא חדא, אתקין סעודתא לכלהו בנין, לא אשתכחת ההיא ברתא על פתורא. כד אתאת, אמרת למלפא, מארי, לכל אחי זמינת ויהבת לכל

חלק ביניהם. אמר לה: חייך בתי, הפלי שלך למצא על אחד פי שנים, הרי כלם יתנו לך מחלקם. נמצא לאחר בידיה חלקים, על כל אחד פי שנים מהכל. כך פנסת ישראל, מהכל נטלה חלקים, ועל פן נקראת פלה פלולה, ככלה שכלם מזמינים לה פלים וחלקים ותכשיטים. כך היא פנסת ישראל, החדוש שלה (שמחתה) בכל, וכלם נותנים לה חלקים וכלים.

בא ראה, בשעה שהמלך הקדוש נמצא בעטרותיו, זו שמחתה של פנסת ישראל. וכשתורה נתנה, התעטרה פנסת ישראל בעטרות עליונות, ומשום שכל קשר האמונה נקשר בעץ הזה, נקרא יום אחד, שפתוב (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע לה. יום אחד ודאי, שפנסת ישראל יום אחד בקשר שלמעלה.

הקשר שלמעלה - הראש והגלגלת והמחין. קשר אחר - שתי זרועות וגוף, שאחוזים מהפח שבראש. ובארה רב המנונא, (בשני) בשלשת קשרי האבות (קשר אחר). שני עמודים (פליות שלמטה) שנמשכו בשמן משחה (בקים) בשתי דרגות, שני נחלים לכנס את הזרע, להוציא לדרגה אחרת, כפי האמה. העץ הזה הוא גוף האמצע, שאוחז את כל אלה, וכלם מקשרים בו, והוא בהם, ועל פן הפל אחד. וכשמזדווגת עמו הגבירה, אזי הוא אחד, והרי בארנו את הדברים.

בא ראה, פתוב ביום השמיני עצרת. מי העצרת? אלא באותו מקום שהפל נקשרים כאחד נקרא עצרת. מה זה עצרת?

בנישו. ואי תימא הכא דאקרי עצרת, מאי טעמא. אלא בכל אינון יומין,

חד מאנין ידיען, ולי לא יהבת חולקא ביניהו. אמר ליה, חייך ברתי, מנא דילך ישתפח על חד תרין. הא כללא יתנון לך מחולקיהון. אשתכח לבתר בידהא חולקין, על חד תרין מפלא. כך פנסת ישראל, מפלא נטלא חולקין, ועל דא אתקרי כלה, פלולא. ככלה דכלהו מזמנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין, כך היא פנסת ישראל, חדתותי (נ"א חרוותא) דילה בכללא, וכללא יהבין לה חולקין ומאנין.

הא חזי, בשעתא דמלפא קדישא אשתכח בעטרוי, חרוותא דפנסת ישראל הוא. וכד אורייתא אתיהיבת, אתעטרת פנסת ישראל בעטרין עלאין, ובגין דכל קשרא דמהימנותא, אתקשר בהאי אילנא, אקרי יום אחד. דכתיב, (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע ליי. יום אחד ודאי, דפנסת ישראל יום אחד, בקשורא דלעילא.

קשורא דלעילא, רישא וגולגלתא ומוחי. קשורא אחרא, תרין דרועין וגופא. דאחידן, מחילא דרישא. ואוקמא רב המנונא, (כ"א בתרין) בתלת קשרין דאבהתא (קשורא אחרא). תרין קיימין (נ"א בוליון דלתתא) דאתמשכו במשח רבות, (בקימא) בתרין דרגין, תרין נחלין, לאכנשא זרעא, לאפקא בדרגא אחרא, בפום אמה. אילנא דא, הוא גופא דאמצעיתא, דאחיד לכל הני, וכללא מתקשרן ביה, והוא בהון, ועל דא כללא חד. וכד אזדווגת ביה מטרוניתא, פדין הוא אחד, והא אוקימנא מלי.

הא חזי, פתיב ביום השמיני עצרת. מאן עצרת. אלא בהוא אתר, דכללא מתקשרן פחדא, אקרי עצרת, מאי עצרת, (כ"א כנופא בנישו)

יומי סעודתי דענפי אילנא (דף צ"ז ע"א) הוּו. ועל דא, שבועים פרים אינון. לבתר, חדוותא (דגופא) דאילנא ממש, וחדוותא דאורייתא. ובגנייה הוא יומא חד ועצרת. חדוותא דאורייתא, חדוותא דאילנא, דהוא גופא.

ועל דא לית חולקא בהאי יומא, אלא לקודשא ברין הוא וכןסת ישראל. בגין כך, עצרת תהיה לכם, לקם, ולא לאחרא. (ס"א לבתר חדוותא דאילנא ממש ובגנייה הוא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקודשא ברין הוא וכןסת ישראל ועל דא כתיב עצרת תהיה לכם. אוף הכי בהאי יומא חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה) דהא בשעתא דמלפא אשתכח, כלא אשתכח ביה. ועל דא תנינו, בעצרת על פרות האילן, וקא אוקמויה בגין כך אַחַד אַקְרִי, אַחַד וְדַאי, כְּמָה דְאַמְרִין.

תא חזי, מה כתיב, ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהיינה חמץ תאפינה. מאי שנא קא חמץ (בכנסת ישראל), אלא בגין דכלא אחידן ביה (וכו) באילנא, דהא באילנא אחידן ענפין, באילנא אחידן עליון, קליפין, דינין סגיאין בכל סטרין, כלא אשתכח ביה. ובגין דהאי אילנא, מכפר על יצר הרע, דהוא כבי מותביה דבר נש.

אמר רבי אלעזר, מהאי אילנא אתזנו כל שאר אילנין לתתא. והוא אשתרשא על חד נהרא עמיקא, דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. עליה כתיב (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל דא אקרי אורייתא, (משלי ג) עץ חיים היא וגו'. ומאי ותומכיה מאושר. הא אוקמויה, אכל ותומכיה מאושר, כמה דאת אמר (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות.

הרי פרשוה, אכל ותמכיה מאשר, כמו שנאמר

(בנופיה) התכנסות. ואם תאמר, כאן שנקרא עצרת מה הטעם? אלא בכל אותם ימים, ימי הסעודות של ענפי האילן היו. ועל כן שבועים פרים הם. אחר כך שמחת (הגוף) האילן ממש ושמחת התורה. ובגללו הוא יום אחד עצרת. שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא הגוף.

ועל כן אין חלק בינם הנה אלא לקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל. משום כך עצרת תהיה לכם, לקם ולא לאחור. (אחר כך שמחת האילן ממש, ובגללו הוא יום אחד, ואין חלק בינם הנה אלא לקדוש ברוך הוא ובנסת ישראל, ולכן כתוב עצרת תהיה לכם. אף כאן בינם הנה שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא גוף, והכל נמצא בו) שהרי בשעה שהמלך נמצא, הכל נמצא בו. ועל כן שנינו, בעצרת על פרות האילן, והרי פרשוה, משום כך נקרא אחד, אחד ודאי, כמו שאמרנו.

בא ראה, מה כתוב? ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהיינה חמץ תאפינה. מה שונה כאן חמץ (בכנסת ישראל)? אלא משום שהכל אחוים בו (וכו) באילן, שהרי באילן אחוים ענפים, באילן אחוים עלים, קלפות, דינים רבים בכל הצדדים, הכל נמצא בו. ומשום שהאילן הזה מכפר על יצר הרע, שהוא בבית מושב האדם.

אמר רבי אלעזר, מהאילן הזה נזונים כל שאר האילנות למטה, והוא השתרש על נהר אחד עמק ששופע ויוצא, ואין פוסקים מימיו לעולמים. עליו כתוב (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל כן נקראת תורה (משלי ג) עץ חיים היא וגו'. ומה זה ותמכיה מאשר? (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

(ויקרא כג) והניף את העמר וגו'. פקודא דא, לקרבא קרבן העמר, קרבנא דא, פלא איהו בדבקותא עילא ותתא, מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין. עמר דא, מקרבין ישראל בדכיותא דלהון, וההוא קרבנא איהו מן שעורים, ודא אתקריבו, למיעל רחימו בין אתתא ובעלה.

והניף את העמר וגו'. מצוה זו להקריב קרבן העמר. הקרבן הזה הוא פלו בדבקות מעלה ומטה, הגביה ובניה הולכים כאחד. העמר הזה מקריבים ישראל בטהרתם, ואותו הקרבן הוא משעורים, וזה הקריבו, להכניס אהבה בין אשה ובעלה.

אשת זנונים, אתרחקת גרמה מביניהו, דלא יכילת למיקם על גבה. אשת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא רבא, ודאי טהורה היא, (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע, ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה. אשת זנונים ערקת מן מקדשא, דלא למקרב לגביה, דאלמלא כההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה, איהי אתקריבת לגבה, אתאבידת מעלמא. ועל דא לא בעיא לקרבא למקדשא, וערקת מניה, ואשתארו ישראל זכאין, פלא ערבוביא אתרא, לגבי רזא דמהימנותא.

אשת זנונים הרחיקה עצמה מביניהם, שלא יכולה לעמד על גבה. אשת חיל הקריבה עצמה להתקרב לכהן הגדול, ודאי היא טהורה, (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע, ומוסיפה כח ואהבה לבעלה. אשת זנונים בורחת מהמקדש, שלא להתקרב אליו, שאלמלא באותו זמן שאשת חיל בורקת עצמה, היא מתקרבת אליה, היתה אוכדת מן העולם. ועל פן לא רוצה להתקרב למקדש, ובורחת ממנו, ונשארים ישראל זכאים, בלי ערבוב אחר, אל סוד האמונה.

רזא דסתרא דא, תרתין אחתן. וכד ארחת דא לגבי דא, בבדיקו דילה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. דהא בדיקו דאשת חיל, סמא דמותא לאשת זנונים. ודא איהו עיטא, דיהב קדשא בריף הוא לבנוי, לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל, דתערוק אשת זנונים מנה. ואשתארו ישראל פלא ערבוביא אתרא, זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא מהימנא).

סוד הסתר הזה שתי אחיות. וכשהריח זו את זו בבדיקה שלה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. שהרי בדיקת אשת חיל הוא סם המות לאשת זנונים. וזוהי העצה שנתן הקדוש ברוך הוא לבנוי להקריב קרבן זה בשביל אשת חיל, שתברח ממנה אשת זנונים, ונשארים ישראל בלי ערבוביא אחרת. אשריהם פעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי אבא ורבי חייא הוו אזלי באורחא, אמר רבי חייא, פתיב, (ויקרא כ"ג) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מאי קא מיירי. אמר ליה, הא אוקמוה חבריאי.

ובעולם הזה ובעולם הבא. רבי אבא ורבי חייא היו הולכים בדרך. אמר רבי חייא, פתוב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מה זה אומר? אמר לו, הרי פרשוה החברים.

אבר תא חזי, ישראל פד הוו במצרים, הוו ברשותא אתרא, והוו אחידן במסאבותא, פאתתא דא, פד היא יתבא ביומי

אבר בא ראה, פשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחרת, והיו אוחזים בטמאה כאשה. פון שנאחזו בו, פסקה מהם הטמאה, כאשה

אחר שנמולו, נכנסו בחלק הקדוש, שנקרא ברית. פון שנאחזו בו, פסקה מהם הטמאה, כאשה

הזו שפוסקים ממנה דמי
טמאתה. אחר שפסקו ממנה, מה
כתוב? (ויקרא טו) וספרה לה שבעת
ימים. אף כאן, כיון שנכנסו
בחלק הקדוש, פסקה מהם
טמאה, ואמר הקדוש ברוך הוא:
מפאן והלאה חשבון לטהרה.
וספרתם לכם, לכם דוקא, כמו
שנאמר וספרה לה שבעת ימים.
לה - לעצמה. אף כאן לכם -
לעצמכם. ולמה? כדי להטהר
במים קדושים עליונים, ואחר כך
להתחבר עם המלך ולקבל תורה.
שם וספרה לה שבעת ימים, כאן
שבע שבתות. למה שבע
שבתות? כדי לזכות להטהר
במים של אותו נהר ששופע
ויוצא, ונקרא מים חיים. ואותו
נהר, שבע שבתות יצאו ממנו.
ועל פן שבע שבתות ודאי, כדי
לזכות בו, כמו שאשה טהרה
בלילה לשמש עם בעלה.

כך כתוב, ובגדת הטל על
המחנה לילה. על המחנה כתוב,
ולא כתוב ובגדת הטל לילה,
אלא על המחנה, משום שיוֹרֵד
מאותה נקדה על אותם הימים
שנקראו מחנה, ומתחברת עם
המלך הקדוש. ומתי יורד הטל
הזה? כשקרבו ישראל להר סיני,
או ירד אותו הטל בשלמות,
ונטהרו ופסקה זיהמתם מהם,
והתחברו עם המלך ועם כנסת
ישראל וקבלו תורה, והרי בארנו.
ובאותו זמן, ודאי כל הנחלים
הלכים אל הים, להטהר ולרחץ,
והכל נקשרו (התקדשו) והתחברו
עם המלך הקדוש.

ובההוא זמנא, ודאי כל הנחלים הולכים אל הים, לאסתחאה וכלא אתקשרו (ס"א אתקדשו) ואתחברו ביה במלפא קדישא.

דמסאבותא. פתר דאתגזרו, עאלו בחולקא
קדישא, דאקרי ברית. כיון (ד"צ"ע"ב) דאתאחדו
ביה, פסק מסאבותא מנייהו, כדא אתתא כד
פסקו מנה דמי מסאבותא. פתר דאתפסקו
מנה, מה כתיב. (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים.
אוף הכא, כיון דעאלו בחולקא קדישא, פסקא
מסאבו מנייהו, ואמר קדישא בריך הוא, מפאן
ולהלאה חשבונא לדכיותא.

וספרתם לכם, לכם דייקא, כמה דאת אמר
וספרה לה שבעת ימים, לה:
לעצמה. אוף הכא לכם: לעצמכם. ולמה.
בגין לאתדפאה במיין עלאין קדישין, ולבתר
למיתי לאתחברא ביה במלפא, ולקבלא
אורייתיה.

התם וספרה לה שבעת ימים, הכא שבע
שבתות, אמאי שבע שבתות. בגין למזפי
לאתדפאה במיין, דההוא נהר דנגיד ונפיק.
ואקרי מים חיים. וההוא נהר, שבע שבתות
נפקו מניה. ועל דא שבע שבתות ודאי, בגין
למזפי ביה, כמה דאתתא, דכיו דילה בליליא,
לאשתמשא בבעלה.

כך פתיב ובגדת הטל על המחנה לילה. על
המחנה כתיב, ולא כתיב ובגדת הטל
לילה. אלא על המחנה, בגין דיוֹרֵד מההוא
נקודה, על אינון יומין דאתקריאו מחנה.
ומתחברת במלפא קדישא, ואימתי נחת האי
טלא. כד קריבו ישראל לטורא דסיני, כדין
נחת ההוא טלא בשלימו, ואדפי, ואתפסקת
זיהמתן מנייהו, ואתחברו ביה במלפא וכנסת
ישראל, וקבילו אורייתא, והא אוקימנא.

בא ראה, כל אדם שאינו מונה חשבון זה, אותן שבע שבתות תמימות, לזכות לטהרה הזו, לא נקרא טהור, ואינו בכלל של טהור, ואינו כדאי להיות לו חלק בתורה. ומי שמגיע טהור ליום הזה והחשבון לא נאכד ממנו, כשמגיע ללילה הזה צריך לו לעסק בתורה, ולהתחבר עמה, ולשמר טהרה עליונה שמגיעה עליו באותו הלילה, ונטהר.

ולמדנו, שהתורה שצריך לו לעסק בלילה הזה - תורה שבעל פה, כדי שיטהרו (שיתדבק) כאחד ממעין הנחל העמק. אחר כך ביום הזה תבא תורה שבכתב, ויתחבר (פה) עמה, וימצאו כאחד בזווג אחד למעלה. אז מכריזים עליו ואומרים: (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'.

ועל פן חסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה ואומרים: נביא את הירשה הקדושה לנו ולבנינו בשני עולמות. ואותו הלילה מתעטרת כנסת ישראל עליהם, ובאה להזדווג עם המלך, וישניהם מתעטרים על ראשם של אותם שזוכים לזה. רבי שמעון כף אמר, בשעה שמתכנסים החברים בלילה הזה אליו, נבא לתמן את תכשיטי הכלה, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה ובתקונייה אל המלך כראוי. אשרי חלקם של החברים כשיבקש המלך את הגבירה, מי תקן תכשיטיה והאיר את העטרת שלה ושם את תקונייה. ואין לה בעולם מי שיודע לתמן את תכשיטי הכלה, אלא החברים. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

ועל דא, חסידים קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא, והוו לעאן באורייתא, ואמרי, גייתי לאחסנא ירותא קדישא, לן, ולבנן, בתרין עלמין. וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו, ואתייהו, ואתייהו לאזדווגא ביה במלפא, ותרווייהו מתעטרי על רישיהו, דאינון דזפאן להכי.

רבי שמעון הכי אמר, בשעתא דמתפנשי חברייהו בהאי ליליא לגביה, גייתי לתקנא תכשיטי כלה, בגין דתשתכח למחר בתכשיטה, ותקונהא, לגבי מלפא כדקא יאות. זפאה חולקיהון דחברייהו, כד יתבע מלפא למטרוניתא, מאן תקין תכשיטה, ואנהיר עטרהא, ושווי תקונהא. ולית לך בעלמא, מאן דינדע לתקנא תכשיטי כלה, אלא חברייהו, זפאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

הא חזי, כל בר נש דלא מני חושבנא דא, אינון שבע שבתות תמימות, למזפי לדכיותא דא. לא אקרי טהור, ולא בכללא דטהור הוא. ולא הוא כדאי למחוי ליה חולקא באורייתא, ומאן דמטי טהור להאי יומא, וחושבנא לא אתאביד מניה, כד מטי להאי ליליא, לבעי ליה למלעי באורייתא, ולא תחברא בה, ולנטרא דכיו עלאה, דמטי עליה בההוא ליליא, ואתדכי.

ואוריפנא, (דף צ"ז ע"ב) דאורייתא דבעי ליה למלעי בהאי ליליא, אורייתא דבעל פה, בגין דיתדכון (ס"א דיתדבק) כחדא, ממבועא דנחלא עמיקא. לבתר, בהאי יומא, לייתי תורה שבכתב, ויתחבר (ס"א בהו) בה, וישתכחון כחדא בזווגא חד לעילא. כדין מכריזי עליה ואמרי, (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר יי' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'.

ועל דא, חסידים קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא, והוו לעאן באורייתא, ואמרי, גייתי לאחסנא ירותא קדישא, לן, ולבנן, בתרין עלמין. וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו, ואתייהו, ואתייהו לאזדווגא ביה במלפא, ותרווייהו מתעטרי על רישיהו, דאינון דזפאן להכי.

בא ראה, החברים מתקנים
בלילה הזה את התכשיטים
לפלה, ומעטרים אותה בעטרה
שלה אל המלך. ומי מתקין למלך
בלילה הזה להמצא עם הפלה,
להזדווג עם הגבירה? הנדר
הקדוש העמק של כל הנהרות,
האם העליונה. זהו שכתוב (שיר א)
צאינה וראינה בנות ציון במלך
שלמה וגו'. אחר שהתקינה את
המלך ועטרה אותו, היא באה
לטהר את הגבירה ואת אותם
שנמצאים עמה.

למלך שהיה לו בן יחיד, בא
לזוג אותו עם הגבירה העליונה.
מה עשתה אמו כל אותו הלילה?
נכנסה לבית גנניה, הוציאה
עטרה עליונה עם שבעים אבנים
יקרות סביבה ועטרה אותו.
הוציאה כלי מילת והלבישה
אותו, ותקנה אותו בתקוני
מלכים.

אחר כך נכנסה לבית הפלה,
ראתה את עלמותיה שמתקנות
את העטרה שלה ואת לבושיה
ואת תכשיטיה לתקן אותה.
אמרה להן: הרי התקנתי בית
טבילה, מקום שמים נובעים, וכל
הריחות והבשמים סביב אותם
המים לטהר את פלתי, שתבא
פלתי, הגבירה של בני,
ועלמותיה, ויטהרו באותו מקום
שהתקנתי באותו בית הטבילה
של המים הנובעים שעמי. אחר
כך תקנו אותה בתכשיטיה,
הלבישו אותה את לבושיה, עטרו
אותה בעטרה שלה. למחר
כשיבא בני להזדווג עם הגבירה,
יתקן היכל לכלם, וימצא את
מדורו עמכם כאחד.

כך המלך הקדוש והגבירה
והחברים כמו זה, והאם העליונה
שמתקנת את הכל. נמצא שהמלך
העליון והגבירה והחברים, ואין נפרדים לעולמים. זהו שכתוב, ה' מי יגור באהלך

הא חזי, חברי'א מתקני בהאי ליליא
תכשיטה לבלה, ומעטרי לה
בעטרהא, לגבי מלכא. ומאן מתקין ליה
למלכא, בהאי ליליא, לאשתפחא בה בכלה,
לאזדווגא בה במטרוניתא. נהרא קדישא
עמיקא דכל נהרין, אימא עלאה. הדא הוא
דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון
במלך שלמה וגו'. לבתר דאתקינת ליה
למלכא, ואעטרת ליה, אתיית לדפאה לה
למטרוניתא, ולאינון דמשתפחי גבה.

למלכא דהוה ליה בר יחידאי, אתא לזווגא
ליה במטרוניתא עלאה, מאי עבדת
אמיה כל ההוא ליליא, עאלת לבי גניזתא,
אפיקת עטרא עלאה, בשבעין (דף צ"ח ע"ב) אבני
יקר סחרנהא, ואעטרת ליה. אפיקת לבושין
דמילת ואלבישת ליה, ואתקנת ליה בתקוני
דמלכין.

לבתר עאלת לבי כלה, חמאת עולימתהא,
דקא מתקני עטרהא, ולבושהא,
ותכשיטהא, לתקנא לה. אמרה לון, הא
אתקינת בי טבילה, אתר דמיין נבעין, וכל
ריחין ובוסמין סוחרני אינון מיין, לדפאה
לכלתי, לייתי כלתי, מטרוניתא דברי,
ועולימתהא, ויתדכון בההוא אתר דאתקינת
בההוא בי טבילה, דמיין נבעין דעמי. לבתר
תקיננו לה בתכשיטהא, אלבישו לה לבושהא,
אעטרו לה בעטרהא. למחר פד ייתי ברי
לאזדווגא במטרוניתא, יתקין היכלא לכלהו,
וישתפח מדוריה בכו כחדא.

בך מלכא קדישא ומטרוניתא, וחברייא, פהאי
גוונא. ואימא עלאה דמתקנת פלא.
אשתכח דמלכא עלאה, ומטרוניתא,
העליון והגבירה והחברים, מדורם כאחד, ואין נפרדים לעולמים.

וּחִבְרִיָּא, מְדוּרֵיהוּן פְּחָדָא, וְלֹא מִתְפָּרְשִׁין
לְעַלְמִין. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (תהלים טו) יי' מִי יִגְוֹר
בְּאַהֲלֵךְ וְגו', הוֹלֵךְ תָּמִים וּפּוֹעֵל צְדָק. מָאן
הוּא פּוֹעֵל צְדָק. אֱלֹא, אֵלִין אֵינּוּן דְּמִתְקַנֵּי
לְמִטְרוּנֵיתָא בְּתַכְשִׁיטָהָא, בְּלְבוּשָׁהָא,
בְּעִטְרָהָא. וְכֹל חַד, פּוֹעֵל צְדָק אֶקְרִי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, אֲלֵמָלֵא לָא זְכִינָא בְּעַלְמָא,
אֱלֹא לְמִשְׁמַע מַלְיָן אֵלִין דִּי. זַפְּאָה
חוֹלְקֵיהוּן דְּאֵינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, וַיִּדְעִין
אוּרְחוּי דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא, דְּרַעוּתָא דְּלֵהוּן
בְּאוּרֵייתָא, עַלֵייהוּ כְּתִיב (תהלים צא) כִּי בִי חָשַׁק
וַאֲפִלְטָהוּ. וְכִתִּיב אַחֲלֶצְהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ.

רעיא מהימנא

וּסְפָרְתֶם לְכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת וְגו'. (ויקרא כ"ג) פְּקוּדָא
דָּא, לְסַפּוֹר סְפִירַת הָעֶמֶר, הָא אוּקִימָנָא, וְרִזָּא
דָּא, יִשְׂרָאֵל, אִף עַל גַּב דְּאֵתְדַכּוּ לְמַעַבְד פְּסַחָא, וְנִפְקוּ
מִמְסָאָבו, לָא הוּוּ שְׁלַמִּין וְדַכְיִין בְּדָקָא חֲזִי. וְעַל דָּא,
לָאו הִלֵּל גְּמוּר בְּיוֹמֵי דְפְסַחָא, דְּעַד כְּעַן לָא אֲשַׁתְּלִימוּ
כְּדָקָא יְאוּת.

בְּאֵתְתָא דְנִפְקָא מִמְסָאָבו, וְכִיּוֹן דְנִפְקָא, מִתְמָן וְלֵהֲלֵאָה,
וּסְפָרָה לָהּ. אוּף הֵכָא יִשְׂרָאֵל, כִּד נִפְקוּ
מִמְצָרִים, נִפְקוּ מִמְסָאָבו, וְעַבְדוּ פְּסַח, לְמִיכַל בְּפִתְרָא
דְּאֵבוּהוּן, וּמִתְמָן וְלֵהֲלֵאָה זַעבְדוּן חוּשְׁבָנָא, לְמַקְרַב
אֲתַתָּא לְבַעֲלָהּ, לְאֲתַחְבְּרָא בְּהַדִּיָּה, וְאֵינּוּן חֲמִשִּׁין יוֹמִין
דְּדַכְיֵו, לְאֲעֵלָא לְרִזָּא דְעַלְמָא דְאַתִּי, וְלִקְבֵּלָא אוּרֵייתָא,
וְלִמְקַרַב אֲתַתָּא לְבַעֲלָהּ. וּבְגִין דְּאֵלִין יוֹמִין, יוֹמִין דְּעַלְמָא
דְּדַכְוָרָא, לָא אֲתַמְסַר חֲשַׁבְנָא דָּא אֱלֹא לְגַבְרֵי בְּלַחֲדוּדֵיהוּ.
וְעַל דָּא חֲשַׁבְנָא דָּא, בְּעַמִּידָה אֵיהוּ, וּמִלִּין דְּעַלְמָא תַּתָּאָה,
בִּישִׁיבָה, וְלָא בְּעַמִּידָה. וְרִזָּא דָּא, צְלוּתָא דְעַמִּידָה,
וְצְלוּתָא מִיּוֹשֵׁב.

וְאֵלִין חֲמִשִּׁין, תַּשַּׁע וְאַרְבַּעִין אֵינּוּן, כֹּלֵל אֲנִפֵי אוּרֵייתָא,
דְּהָא בְּיוֹמָא דְחֲמִשִּׁין, אֵיהוּ רִזָּא דְאוּרֵייתָא מִמָּשׁ.

וְגו', הוֹלֵךְ תָּמִים וּפּוֹעֵל צְדָק. מִי
הוּא פּוֹעֵל צְדָק? אֱלֹא אֱלּוּ
שְׁמַתְקַנֵּים אֶת הַגְּבִירָה עִם
תַּכְשִׁיטָהָא, בְּלְבוּשֵׁיהָ, וּבְעִטְרָהָא
שְׁלָהּ. וְכֹל אֶחָד נִקְרָא פּוֹעֵל צְדָק.
אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, אֲלֵמָלֵא לָא זְכִינָא
בְּעוֹלָם אֱלֹא לְשִׁמְעָא אֶת הַדְּבָרִים
הַלְלוּ - דִּי לִי אֲשֶׁרִי חִלַּקְתֶּם שֶׁל
אוֹתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה
וַיִּוֹדְעִים אֶת דְּרֻכֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ,
שֶׁרְצוֹנָם בְּתוֹרָה, עֲלֵיהֶם כְּתוּב
(תהלים צא) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפִלְטָהוּ.
וְכִתוּב אַחֲלֶצְהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ.

רעיא מהימנא

וּסְפָרְתֶם לְכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת
וְגו'. מַצְוָה זוֹ לְסַפּוֹר סְפִירַת הָעֶמֶר
הָרִי בְּאֶרְצוֹ. וְסוּד זֶה - יִשְׂרָאֵל,
אִף עַל גַּב שְׁנִטְהָרוּ לְעִשׂוֹת פְּסַח
וַיִּצְאוּ מִן הַטְּמֵאָה, לָא הָיוּ
שְׁלֵמִים וְיִטְהוּרִים כְּרָאוּי. וְעַל כֵּן
אֵין הִלֵּל גְּמוּר בְּיַמֵּי הַפְּסַח, שְׁעַד
עַכְשָׁיו לָא הִשְׁתַּלְּמוּ כְּרָאוּי.

כְּמוֹ אִשָּׁה שְׁיוֹצֵאת מִטְּמֵאָה,
וְכִיּוֹן שְׁיִצְאָהּ, מִשָּׁם וְלֵהֲלֵאָה,
וּסְפָרָה לָהּ. אִף כֵּאֵן יִשְׂרָאֵל,
כְּשִׁיִּצְאוּ מִמְצָרִים, יִצְאוּ מִטְּמֵאָה,
וְעִשׂוּ פְּסַח לְאֹכַל בְּשַׁלְחַן אֲבִיהֶם,
וּמִשָּׁם וְלֵהֲלֵאָה יַעֲשׂוּ חֲשַׁבּוֹן לְקַרְב
אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ, לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ,
וְאוֹתָם חֲמִשִּׁים יָמִים שֶׁל טְהוּרָה
לְהַפְגִּס לְסוּד הָעוֹלָם הַבָּא, וְלִקְבֵּל
תּוֹרָה, וְלִקְרַב אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ.
וּמִשּׁוּם שְׁהֵימִים הִלְלוּ יָמִים שֶׁל
עוֹלָם הַזְּכָר, לָא נִמְסַר חֲשַׁבּוֹן זֶה
אֱלֹא לְגַבְרִים לְבָדֶם. וְלָכֵן חֲשַׁבּוֹן
זֶה הוּא בְּעַמִּידָה, וְדַכְרֵי הָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן בִּישִׁיבָה, וְלָא בְּעַמִּידָה.
וְסוּד זֶה, תְּפִלַּת הָעַמִּידָה וְתַפְּלָה
שֶׁל מִיּוֹשֵׁב.

וְהַחֲמִשִּׁים הִלְלוּ הֵם אַרְבַּעִים
וְתַשַּׁע, כֹּלֵל הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה,
שֶׁהָרִי בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים הוּא סוּד
וְאֵלִין אֵינּוּן חֲמִשִּׁין יוֹמִין, דְּבִיָּה

תורה ממש. ואלו הם חמשים ימים שבו שמיטה ויובל. ואם תאמר, חמשים? הרי הם ארבעים ותשע! אחד הוא טמיר, והעולם נסמך עליו. ובאותו יום החמשים התגלה הטמיר והתכסה (ונמא) בו, כמו מלך שפא לבית שושבינו ונמצא שם, אף כאן יום החמשים, והרי בארנו את הסוד הזה.

המצוה (א"ל) שאחר זו, לעשות חג שבועות, שכתוב (דברים טז) ועשית חג שבועות לה' אלהיך. שבועות - על שנכנסו ישראל לסוד חמשים הימים, שהם שבעה שבועות, ובקרבן העמר התבטל יצר הרע, שבורח מאשת חיל. וכששם לא נקרב, מתדבקים ישראל עם הקדוש ברוך הוא, ומתבטל ממעלה וממטה.

ומשום כך נקרא בגון זה עצרת, שיש בו בטול יצר הרע, ועל פן לא כתוב בו חטאת כמו שאר הזמנים שכתוב בהם חטאת (לה). ואז כל האורות מתכנסים לאשת חיל, ומשום כך עצרת.

שבועות, ולא כתוב כמה הם. אלא בכל מקום שנאמר סתם, השם גורם שהם מן שבע. וכתוב (ש) שבעה שבעת תספור לך, למה כתוב שבעת לברו? אלא כך צריך שבועות סתם, להכליל מעלה ומטה, שהרי בכל מקום שאלו מתעוררים, אף אלה מתעוררים עמם. טרם שהיה שלמה, לא היו מתגלים. כיון שפא שלמה, עשה מהם פרט, שכתוב שבעת ימים ושבעת ימים. זהו פרט.

בזמן אחר בכלל, שבועות סתם. ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שפא שלמה, ואז עמדה הלכנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו של שלמה.

שמיטה ויובל. ואי תימא, חמשים, תשע וארבעין אינון. חד טמירא איהו, ועלמא אסתמיך עליה. ובההוא יומא דחמשים, אתגלגא טמירא, ואתכסא (ג"א ואשתכח) ביה. כמלכא דאתי לבי שושביניה, ואשתכח תמן, אוף הכא יומא דחמשים, והא אוקימנא רזא דא.

פקודא (ב"ג) בטר דא, למעבד חג שבועות, דכתיב ועשית חג שבועות ליי' אלהיך. שבועות: על דעאלו ישראל לרזא דחמשים יומין, דאינון שבעה שבועות, ובקרבנא דעמר, אתבטל יצר הרע, דערקת מאשת חיל. וכד תמן לא אתקריב, מתדבקין ישראל בקודשא בריך הוא, ואתבטל מעילא ומתתא.

ובגין כך אקרי בגוונא דא עצרת, דאית ביה בטול יצר הרע. ועל דא לא פתיב ביה חטאת, כשאר זמנין, דכתיב בהו חטאת (ל"ג). וכדין כל נהורין אתכנשו לאשת חיל, ובגין כך עצרת.

שבועות, ולא כתיב כמה אינון. אלא בכל אתר דאתמר סתם, שמא גרים דאינון מן שבע. וכתיב שבעה שבועות תספור לך, אמאי כתיב שבועות בלחודוי. אלא הכי אצטריך שבעת סתם, לאכללא עילא ותתא, דהא בכל אתר דאלין מתערי, אלין אוף הכי מתערי עמהון. עד לא הוה שלמה, לא הוה אתגליין, כיון דאתא שלמה, עבד מנהייהו פרט. דכתיב, (מלכים א ח) שבעת ימים ושבעת ימים, דא איהו פרט.

בזמנא אחרא בכלל, שבועות סתם. ולא אצטריך לבר נש אתרא למעבד מנהון פרט, בר שלמה. בגין דאינון שבעת ימים דלתתא, לא נהירו בשלימו, עד דאתא שלמה, וכדין קיימא סיהרא באשלמותא, באינון שבעת יומין. והכא חג שבועות סתם, בגין דאתכללו תתאי בעלאי, ולא אנהירו כיומא דשלמה.

ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שפא שלמה, ואז עמדה הלכנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו של שלמה.

פְּקוּדָא (ל"ד) בְּתַר דָּא, לְקַרְבָּא שְׁתֵּי הִלָּחִם. הָא אֻקְיָמָנָא, שְׁתֵּי הִלָּחִם: תְּרֵיתֵי שְׂכִינְתֵי, עֵילָא וְתַמָּא, וְאַתְחַבְרֵן בְּחֻדָּא. לְגַבִּיהוּן, תְּרִין נְהָמֵי בְּשַׁבַּת, מְזוּנָא דְחַד תְּרִין, דְּעֵילָא וְתַמָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שְׁמוֹת טו) שְׁנֵי הָעֹמֵר לְאַחַד. לְאַחַד וְדָאי, לְאַתְיִיחֻדָּא בְּאַתְרַי חַד. לְהֵהוּא דְאַקְרִי אַחַד. וּמֵאֵן אִיהוּ. הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ יְרִית עֵילָא וְתַמָּא, תְּרִין נְהָמֵי כְּחֻדָּא. וּבְגִין דְּשַׁבַּת אִיהוּ רְזָא דְּעֵילָא וְתַמָּא, וְכֹלָא אִיהוּ שַׁבַּת, (אַתְקְרִיבו) תְּרִין נְהָמֵי. ע"ב.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא לְהַסְדִּיר לָחֶם וּלְבֹנָה, לְהַקְרִיב עֹמֶר. דְּכְתִיב וְעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הַנִּיפְכָם אֶת הָעֹמֶר כְּבֶשֶׁת תָּמִים לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשָׁבוּעוֹת לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הִלָּחִם, וְהָכִי בְּכָל יוֹמֵין טְבִיין, לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן דְּמוֹסְפִין. אֲלֵא וְדָאי בְּכָל יוֹמָא דְּמוֹעֲדֵינָא צְרִיף לְקַרְבָּא קֶרֶבֶנָא דִּילֵיהּ. צְרִיף לְקַרְבָּא עֲלֵיהּ תּוֹסַפַּת דְּאִית לֵיהּ, כְּגוֹן תּוֹסַפַּת כְּתוּבָתָא וּמַתְּנָתָא, דְּאוֹסִיף חֲתָן לְכֹלָה. וְשַׁבַּת מְלַבְּתָא, דְּאִיהִי כֹלָה, בְּשַׁבְּתוֹת וּבְכָל יוֹמֵין טְבִיין, צְרִיכָה תּוֹסַפַּת, דְּאֵינוּן מוֹסְפִין דְּקֶרֶבֶנִין, וּמַתְּנָתָא, דְּאֵינוּן מַתְּנוֹת כְּהוֹנָה.

וּבְשָׁבוּעוֹת דְּאִיהוּ מִתָּן תּוֹרָה, דְּאַתְיִיחִיבוּ תְּרִין לוֹחִין דְּאוֹרִייתָא, מַסְטָרָא דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי, צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּייהוּ, שְׁתֵּי הִלָּחִם דְּאֵינוּן ה"ה דְּתְרִין יוֹמֵין דְּשָׁבוּעוֹת אֵינוּן י"ו צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּייהוּ, שְׁתֵּי הִלָּחִם מְאֵינוּן ה"ה דְּהָא אִיהוּ נְהָמָא דְּאוֹרִייתָא, דְּאַתְמַר בֵּיהּ (משלי ט) לָכוּ לְחַמּוּ בְּלַחְמֵי, ה"ה, מִן הַמוֹצֵיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ.

וְהָאִי אִיהוּ מְאָכַל אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרֶבֶן לֵיז'. עוֹמֵר שְׁעוּרִין, מְאָכַל בְּעֵרִין, דְּאֵינוּן חִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, דְּמַנְהוּן צְרִיף לְקַרְבָּא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ויקרא א) מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִים: מְנַגְחִים בְּמַתְּנִיתִין, בְּאֵלִין

מְצוּהָ (ל"ד) אַחַר זו - לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הִלָּחִם. הָרִי בְּאַרְנוּ, שְׁתֵּי הִלָּחִם - שְׁתֵּי שְׂכִינּוֹת, עֲלִיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהַתְּחַבְּרוּ כְּאַחַד. לְגַבִּייהֶם, שְׁתֵּי הִלָּחִם בְּשַׁבַּת, שֶׁהוּא מְזוּן שֶׁל אַחַד שָׁנִים שֶׁל מַעֲלָה וּמַטָּה. וְעַל זֶה כְּתוּב, שְׁנֵי הָעֹמֶר לְאַחַד. לְאַחַד וְדָאי, לְהַתְּיַחַד בְּמִקּוּם אַחַד אֶל אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא אַחַד. וּמִי הוּא? הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ מַעֲלָה וּמַטָּה שְׁנֵי לַחְמִים כְּאַחַד. וּמִשּׁוּם שֶׁשַׁבַּת הוּא סוּד שֶׁל מַעֲלָה וּמַטָּה, וְהַכֵּל הוּא שַׁבַּת, (נְקָרָא) שְׁנֵי לַחְמִים. (עד כאן) מְצוּהָ אַחַר זו - לְהַסְדִּיר לָחֶם וּלְבֹנָה, לְהַקְרִיב עֹמֶר, שְׁפָתוּב וְעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הַנִּיפְכָם אֶת הָעֹמֶר כְּבֶשֶׁת תָּמִים לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשָׁבוּעוֹת לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הִלָּחִם, וְכֵן בְּכָל הַיָּמִים הַטּוֹבִים לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן שֶׁל מוֹסְפִים. אֲלֵא וְדָאי בְּכָל יוֹם שֶׁל מוֹעֲדִים צְרִיף לְהַקְרִיב אֶת הַקֶּרֶבֶן שֶׁלּוֹ. צְרִיף לְהַקְרִיב עֲלֵיו תּוֹסַפַּת שֵׁשׁ לוֹ, כְּמוֹ תּוֹסַפַּת כְּתוּבָה וּמַתְּנָה שְׁמוֹסִיף חֲתָן לְכֹלָה. וְשַׁבַּת הַמְּלַבְּהָ, שֶׁהִיא כֹלָה, בְּשַׁבְּתוֹת וּבְכָל יָמִים טוֹבִים, צְרִיכָה תּוֹסַפַּת, שֶׁהֵם מוֹסְפִים שֶׁל קֶרֶבֶנּוֹת, וּמַתְּנוֹת, שֶׁהֵן מַתְּנוֹת כְּהוֹנָה.

וּבְשָׁבוּעוֹת שֶׁהוּא מִתָּן תּוֹרָה, שְׁנַתְּנוּ שְׁנֵי לוֹחוֹת הַתּוֹרָה מִהַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, צְרִיף לְהַקְרִיב לָהֶם שְׁתֵּי הִלָּחִם, שֶׁהֵן ה"ה. שְׁנֵי יָמִים שֶׁל שָׁבוּעוֹת הֵם י"ו צְרִיף לְהַקְרִיב לָהֶם שְׁתֵּי הִלָּחִם מֵאוֹתָן ה"ה, שֶׁהֵן לָחֶם שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר בּוֹ לָכוּ לְחַמּוּ בְּלַחְמֵי, ה"ה, מִן הַמוֹצֵיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ.

וְזֶהוּ מְאָכַל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרֶבֶן לֵה'. עוֹמֵר שְׁעוּרִים, מְאָכַל בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵן חִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שְׁמֵהֶם צְרִיף לְהַקְרִיב, זֶהוּ שְׁפָתוּב מִן הַבְּהֵמָה. אֵילִם - מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה, בְּאֵלֵי הַפְּשָׁטִים. מִן הַבְּקָר - פְּרִים מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה,

בְּחֶזֶק יָתֵר. וּמִן הַצֵּאֵן - שְׁאֵר
הָעֵם, הַקֶּרְבֵּן שֶׁלָּהֶם תִּפְלוֹת,
וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (יחזקאל לד) וְאַתָּן
צִאֲנֵי צֵאן מֵרַעֲיֵתִי אָדָם אַתֶּם.

שְׁבַעֲלֵי קִבְלָהּ וּבְעַלֵּי מִדּוֹת הֵם
מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. שְׁאֵר הָעֵם
מֵהִצַּד שֶׁל עֵץ טוֹב וְרַע, אֲסוּר
וְהִתֵּר. וּמִשּׁוּם כֶּף מִן הַבְּהֵמָה,
מֵאֶכְל שֶׁלָּהֶם עֹמֵר, לָחֵם שְׁעוּרִים.
וַיִּמְד שֵׁשׁ שְׁעוּרִים וְיִשֶׁת עֲלֶיהָ -
תּוֹרָה שְׁבַעֲלֵי פֶה שֶׁל שֵׁשׁ סִדְרֵי
מִשְׁנֵה. אֲבָל אֵלּוּ שֶׁל עֵץ הַחַיִּים,
שֶׁהֵם אָדָם, הַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם הִיא
לְחֻמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (משלי ט) לָכוּ לְחֻמוֹ בְּלַחְמִי,
וְהִינֵנו שְׁתֵּי הַלָּחֵם. שְׁמַחוּ כֹּל
הַתְּנָאִים וְהָאֲמוּרָאִים וְאָמְרוּ: מִי
עוֹמֵד לִפְנֵי סִינִי? (ע"כ רעיא מהימנא).

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ, (ויקרא כ"ג)
יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגִנּוּ. וְצִפְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, מִן כָּל
אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאַתְרַעֵי בְּהוּ, וּמֵאַתֵּר
רְחִיקָא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב,
(יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנְּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם. לְאַחַזְזָא, דְּהָא מֵאַתֵּר רְחִיקָא אַתְרַעֵי
בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, וְכַתִּיב, (יהושע כד) וְאַקַּח
אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֶבֶר הַנְּהָר וְגו'. הֲנִי
קָרָאִי אֵת לְאַסְתְּפְּלָא בְּהוּ, וְכִי כָל יִשְׂרָאֵל לָא
הוּוּ יַדְעֵי דָא, וְכָל שְׁפָן יְהוֹשֻׁעַ.

פְּשׁוּטִין. מִן הַבְּקָר: פָּרִים מְנֻגָּחִים בְּמִתְנִיתִין, בְּתוֹקְפָא
יִתִיר. וּמִן הַצֵּאֵן: שְׁאֵר עֲמָא, קֶרְבְּנָא דְלֵהוֹן צְלוֹתִין,
וְעַלֵּיהוּ אַתְמַר, (יחזקאל לד) וְאַתָּן צִאֲנֵי צֵאן מֵרַעֲיֵתִי אָדָם
אַתֶּם.

דְּמֵאֲרֵי קִבְלָהּ, וּמֵאֲרֵי מִדּוֹת, אֵינּוֹן מִסְטֵר דְּאֵילְנָא דְחַיִּי.
שְׁאֵר עֲמָא מִסְטֵרָא דְּאֵילְנָא דְטוֹב וְרַע, אֲסוּר
וְהִתֵּר. וּבְגִין דָּא, מִן הַבְּהֵמָה, מֵאֶכְל דְלֵהוֹן, עֹמֵר לָחֵם
שְׁעוּרִים, (רות ג) וַיִּמְד שֵׁשׁ שְׁעוּרִים. וְיִשֶׁת עֲלֶיהָ, אוּרִייתָא
דְּבַעֲלֵי פֶה, דְשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנֵה. אֲבָל אֵלּוּ דְּאֵילְנָא דְחַיִּי,
דְּאֵינּוֹן אָדָם אוּרִייתָא דְלֵהוֹן, נִהְמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי ט) לָכוּ לְחֻמוֹ בְּלַחְמִי וְהִינֵנו שְׁתֵּי
הַלָּחֵם. חֲדוּ בְּלֵהוּ תְנָאִין וְאַמּוּרָאִין, וְאָמְרוּ מֵאֵן קָאִים
קָמִי סִינִי. (ע"כ רעיא מהימנא).

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ, (ויקרא כ"ג)
יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגִנּוּ. וְצִפְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, מִן כָּל
אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאַתְרַעֵי בְּהוּ, וּמֵאַתֵּר
רְחִיקָא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב,
(יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנְּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם. לְאַחַזְזָא, דְּהָא מֵאַתֵּר רְחִיקָא אַתְרַעֵי
בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, וְכַתִּיב, (יהושע כד) וְאַקַּח
אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֶבֶר הַנְּהָר וְגו'. הֲנִי
קָרָאִי אֵת לְאַסְתְּפְּלָא בְּהוּ, וְכִי כָל יִשְׂרָאֵל לָא
הוּוּ יַדְעֵי דָא, וְכָל שְׁפָן יְהוֹשֻׁעַ.

אַרְאֵא אוּרִייתָא כּוּלָּהּ סְתִים וְגַלְיָא, כְּמָה דְשָׂמָא
קְדִישָׁא סְתִים וְגַלְיָא, בְּגִין דְּאוּרִייתָא
כּוּלָּהּ שָׂמָא קְדִישָׁא הִיא, וְעַל דָּא אֵיחֵי סְתִים
וְגַלְיָא. אֵי יִשְׂרָאֵל (ד' צ"ט ע"א) וְיְהוֹשֻׁעַ הוּוּ יַדְעֵי,
אַמְאֵי כְתִיב כֹּה אָמַר יי'. אֶלָּא וּדְאֵי סְתִימָא
דְּמִלָּה, טִיבּוּ סִגֵּי עֲבַד קְדִישָׁא בְּרִיךְ בִּישְׂרָאֵל,
דְּאַתְרַעֵי בְּהוּ בְּאַבְהֵתָא, וְעֵבֵיד לוֹן רְתִיכָא

וְעָשָׂה אוֹתָם מִרְכָּבָה קְדוֹשָׁה
עֲלִיּוֹנָה לְכַבֹּדוֹ, וְהוֹצִיא אוֹתָם
מִתּוֹךְ נֶהָר עֲלִיּוֹן נִכְבָּד קְדוֹשׁ,
מֵאוֹר כָּל הַמְּאוֹרוֹת, כְּדִי שְׂיִתְעַטֵּר
בָּהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, כִּי אָמַר ה'
בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם. הַנֶּהָר - אוֹתוֹ הַנֶּהָר
שֶׁמֶכָר וְנוֹדַע.

מֵעוֹלָם - מֵהַ הוּא רוֹצֵה כַּאֲנִי?
אֲלֵא לְהִרְאוֹת חֲכָמָה. מֵעֶבֶר הַנֶּהָר
מֵעוֹלָם, אֲלֵא אוֹתוֹ נֶהָר נִקְרָא
עוֹלָם, וְעַל כֵּן בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ
אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְהִרְאוֹת הַטּוֹב
וְהַאֲמַת שְׁעֵשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עִם יִשְׂרָאֵל. וְאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת
אֲבָרְהָם מֵעֶבֶר הַנֶּהָר. מֵהַ זֶה
אוֹמֵר? אֲלֵא אֲבָרְהָם לֹא נִדְבַק
בְּאוֹתוֹ נֶהָר כִּמוֹ יִצְחָק שֶׁנִּדְבַק בּוֹ
בְּצִדּוֹ לְהִתְחַזֵּק.

בֵּא רְאֵה, הַנֶּהָר הַזֶּה, אֵף עַל גִּב
שְׂאֵינוּ דִין, יוֹצְאִים דִּינִים מִצִּדּוֹ
וּמִתְחַזְּקִים בּוֹ. וְכִשְׂיִצְחָק מִתְחַזֵּק
(בְּדִינֵי) בְּכַנּוּי, אֲזִי הַעֲלִיּוֹנִים
וְהַתְּחַתּוֹנִים מִתְּכַנְסִים לְדִין, וְכִסָּא
הַדִּין מִתְּתַקֵּן, וְהַמְּלֶכֶת הַקְּדוֹשׁ
יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין וְדָן אֶת הָעוֹלָם.
אֲזִי, תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה
לְיוֹם חֲגֻגוֹ. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
שִׂינְדָעִים לְסַלֵּק כִּסֵּא הַדִּין וּלְתַקֵּן
כִּסֵּא שֶׁל רַחֲמִים, וּבְמָה? בְּשׁוֹפָר.
רַבִּי אֲבָא הִיא יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, הֲרִי פְעָמִים
רַבּוֹת שְׂאֵלְתִי עַל הַשׁוֹפָר הַזֶּה מֵהַ
זֶה אוֹמֵר, וְעַד כַּאֲנִי לֹא הִתִּישְׁבַּתִּי
בּוֹ. אָמַר לוֹ, הֲרִי וְדַאי זֶהוּ בְּרוּר
הַדְּבָר, שִׂישְׂרָאֵל צְרִיכִים בְּיוֹם
הַדִּין (תּוֹרָה) שׁוֹפָר וְלֹא קֶרֶן, מִשּׁוּם
שֶׁקֶרֶן הֲרִי נוֹדַע בְּאִיזָה מְקוֹם
הַיָּא, וְלִהְדַבֵּק בְּדִין אֵינְנוּ רוֹצִים.
אֲבָל הֲרִי שְׂנִינּוּ, בְּדַבְרֵים
וּבְמַעֲשֵׂים צְרִיכִים לְהִרְאוֹת
וּלְהַעֲרִי דְבָרִים נִסְתָּרִים.

בֵּא רְאֵה, כִּשְׂאוֹתוֹ שׁוֹפָר עֲלִיּוֹן,
שְׁבוּ הָאוֹר שֶׁל הַכֵּל, מִסְתַּלֵּק וְלֹא

קְדִישָׁא עֲלָאָה לִיקְרִיָה, וְאִפִּיק לֹוֹן מִגּוֹ נֶהָרָא
עֲלָאָה יִקְרִיא קְדִישָׁא, בּוֹצִינָא דְכָל בּוֹצִינִין,
בְּגִין דִּיתְעַטֵּר בֵּהוּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, כִּי אָמַר
יְי' בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. הַנֶּהָר:
הַהוּא נֶהָר דְּאִשְׁתַּמּוּדַע, וְאִתִּידַע.

מֵעוֹלָם, מְאִי קָא בְּעִי הֲכָא. אֲלֵא לְאִחְזָאָה
חֲכָמָתָא. מֵעֶבֶר הַנֶּהָר מֵעוֹלָם, אֲלֵא
הַהוּא נֶהָר עוֹלָם אֲקָרִי. וְעַל דָּא, בְּעֶבֶר הַנֶּהָר
יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְאִחְזָאָה טִיבוֹ וְקִשׁוּט
דְּעֶבֶד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. וְאֶקַּח אֶת
אֲבִיכֶם אֶת אֲבָרְהָם מֵעֶבֶר הַנֶּהָר מְאִי קָא מִיִּירִי.
אֲלֵא אֲבָרְהָם לֹא אִתְדַבֵּק בֵּיהּ כִּי הוּא נֶהָר,
כִּמוֹ יִצְחָק דְּאִתְדַבֵּק בֵּיהּ בְּסִטְרִיהּ לְאִתְתַּקְפָּא.
הָא חֲזִי, הָאִי נֶהָר, אֵף עַל גִּב דְּלָאוּ אִיהוּ
דִּינָא, דִּינִין נִפְקִי מִסִּטְרִיהּ, וְאִתְתַּקְפוּ

בֵּיהּ. וְכַד יִצְחָק אִתְתַּקֵּף (בְּדִינֵי) בְּכַנּוּי, כְּדִין
עֲלֵאִין וְתַתְּאִין מִתְּכַנְפִּי לְדִינָא, וְכוּרְסִיָּא
דְּדִינָא אִתְתַּקֵּן, וּמִלְכָּא קְדִישָׁא יְתִיב עַל
כוּרְסִיָּא דְּדִינָא, וְדַאִין עֲלֵמָא, כְּדִין, תִּקְעוּ
בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֻגוֹ. זַכָּאִין אֵינּוֹן
יִשְׂרָאֵל, דִּינְדַעִין לְסַלְקָא כּוּרְסִיָּא דְּדִינָא,
וּלְתַקְנָא כּוּרְסִיָּא דְּרַחֲמֵי. וּבְמָה. בְּשׁוֹפָר.

רַבִּי אֲבָא הוּא יְתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר
לֵיהּ, הָא זְמַנִּין סְגִיאִין שְׂאִילָנָא עַל הָאִי
שׁוֹפָר, מְאִי קָא מִיִּירִי, וְעַד כַּאֲנִי לֹא אִתִּישְׁבַּנָּא
בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, וְדַאי הָאִי הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה,
דִּישְׂרָאֵל בְּעִיִּין בְּיוֹמָא דְּדִינָא (נ"א דא), שׁוֹפָר,
וְלֹא קֶרֶן. בְּגִין דְּקֶרֶן הָא אִתִּידַע כַּאֲנִי אִתְר
אִיהוּ, וְלֹא אִתְדַבֵּק דִּינָא לֹא בְּעִינָא. אֲבָל הָא
תְּנִינָן, בְּמַלִּין וּבְעוֹבְדָא, בְּעִינָן לְאִחְזָאָה
וּלְאִתְעַרָא מַלִּין סְתִימִין.

הָא חֲזִי, כִּי הוּא שׁוֹפָר עֲלָאָה, דְּנִהִירוּ דְּכָלָא
בֵּיהּ, אִסְתַּלֵּק וְלֹא נֶהָר לְבַנִּין, כְּדִין דִּינָא

מאיר לפנים, אזי מתעורר הדין, והפסאות מתקנים לבית הדין, וזה השופר, נקרא אילו של יצחק, תקפו של יצחק, תשבחת האבות, כשמתעלה אותו שופר גדול שאין מיניק את הבנים, אזי יצחק מתחזק, ומתקן לדון את העולם.

ובשמתעורר השופר הזה וכשבני אדם שבים מחטאיהם, צריכים להשפיע קול שופר ממטה, ואותו קול עולה למעלה, אזי מתעורר שופר אחר עליון, ומעורר רחמים ומסתלק הדין. וצריכים להראות מעשה בשופר, לעורר שופר אחר, ולהוציא בשופר הזה למטה אותם קולות להראות שכל אותם קולות שלמעלה, שכלם כלולים באותו שופר עליון, יתעוררו לצאת.

ובקולות הללו שלמטה נותנים ישראל כח (לרחמים מלמטה, ומתעורר השופר הגדול) למעלה, ועל כן צריכים לזמן שופר ביום הזה ולערף קולות, לכונן בו כדי לעורר שופר אחר, שבו כלולים הקולות למעלה (ולסדר קולות בשופר).

סדרה ראשונה - יוצא קול ומתעטר למעלה, עולה רקיעים, ונבקע בין הרים רמים, ומגיע לאברהם ושורה בראשו ומתעטר, והוא מתעורר ומתקין את הפסא. ובספר האגדה שנינו, בשעה שאותו קול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם, ומתקין את הפסא, ופוקד עליו (אבא ואמא) אבא.

בינתיים עולה השני, התקיף (לחבר) לשבר את הדינים הקשים. וזה הסדר השני, אותו הקול שובר בכחו. ואז עולה, וכל הדינים שמתעוררים (שנקרים) לפניו נשברים, עד שעולה למקומו של יצחק. פיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הפסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר

אתער, וכרסון אתתקנו לבי דינא, ודא שופר, אילו דיצחק אקרי, תוקפיה (דף צ"ט ע"ב) דיצחק, תושבחתיה דאבהן, פד אסתלק ההוא שופר גדול, דלא ינקא לבניו, פדין יצחק אתתקף, ואתתקן לדינא בעלמא.

וכד אתער האי שופר וכד בני נשא תייבין מחטאיהון, בעיין לנגדא קול שופר מתתא, וההוא קלא סליק לעילא, פדין אתער שופרא אחרא עלאה, ואתער רחמי, ואסתלק דינא. ובעינן לאחזאה עובדא בשופר, לאתערא שופרא אחרא, ולאפקא בהאי שופר לתתא, אינון קלי, לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא, דכלילין פלהו בההוא שופר עלאה, יתערוין לנפקא.

ובהני קלין דלתתא, יבהין ישראל חילא (לרחמי מתתא ואתער שופר גדול) לעילא, ועל דא בעינן לזמנא שופר ביומא דא, ולסדרא קלין, לכוונא ביה בגין לאתערא שופר אחרא, דביה פלילין קלי לעילא. (ולסדרא קלין בשופר).

סדרא קדמאה, קלא נפיק, ומתעטר לעילא, סליק רקיעין, ואתבקע בין טורי רמאי, ומטי לגביה דאברהם, ושריא ברישיה, ואתעטר, ואתער הוא, ואתקין לכורסייא. ובספרא דאגדתא תנינן, בשעתא דההוא קלא קדמאה סליק, אתער ואתעטר אברהם, ואתקן לכורסייא, פקדין עליה (ס"א אבא ואמא) אבא.

אדהבו, סלקא תננינא, תקיפא (לחברא) לתברא תוקפי רגיזין. ודא סדרא תננינא, ההוא קלא תבירא בתוקפוי. וכדין סלקא, וכל דינין דאתערוין (ס"א דאתערוין) קמיה אתברו, עד דסליק לאתריה דיצחק. פיון דיצחק אתער, ורחמי לאברהם מתקן לכורסייא לקיימא יצחק. פיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הפסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר

את התקף הקשה. ובזה צריך מי שתוקע לכוון הלב והרצון, כדי לשבר הכח והתקף של הדין הקשה. זהו שכתוב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ובוקע כל אותם רקיעים, ומתעוררים רחמים, ומגיע אותו קול לראשו של יעקב, ויעקב מתעורר ורואה את אברהם מתפקן בצד האחר. אזי אוחזים שניהם ביצחק, זה מצד זה וזה מצד זה, ולא יכולים התקף שלו לצאת החוצה, ושלוש הסדרות הללו הן סדרה אחת.

סדרה אחרת - קול יוצא ועולה, ונוטל את אברהם ממקומו, ומשפיע אותו למטה, למקום שהגבורות של יצחק שורים שם, ומקמים את אברהם בתוכם.

סדרה שניה - יוצא קול שבור, לא חזק כמו הראשון. לא שחלש אותו קול שפקע, אלא שאותו קול אינו אצל יצחק כבראשונה, ששם שורה התקף הפקיד, אלא רק לאותם בית דין של מעלה שהם יותר רפים, וכלם רואים את אברהם אצלם, ונכנעים לפניו.

ביתים סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ומתעטר בראשו של יעקב, ומשפיע אותו לאותו מקום שאותן הגבורות שורות, ועומד פנגדן, אברהם מצד זה ויעקב מצד זה, והם באמצע, ואז כלם נכנעים ונמצאים (ושוככים) במקומם. ואלו כלם סדר אחר שני.

סדרה אחרונה - שצריך להעלותם למקומם ולישב (ולישב) ביניהם את יצחק במקדם, משום שאותו צריך לישר במקומו,

קמיה, פדין אתפפא, ותבר תוקפא קשיא. ובהאי, בעי מאן דתקע, לכונא לבא ורעותא, בגין לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא, הדא הוא דכתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ובקע כל אינון רקיעין, ורחמי מתערין, ומטי ההוא קלא לרישיה דיעקב (דף ק' ע"א) ויעקב אתער, ורחמי לאברהם מתפקן בגיסא אחרא, פדין אחידן תרווייהו ביה ביצחק, דא מהאי סטרא, ודא, מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. והני תלתא סדרין, פלהו סדרא חד.

סדרא אחרא, קלא נפיק, וסליק, ונטיל לאברהם מאתריה, ונגיד ליה לתתא, לאתר דתוקפיהו דיעחק שריין וקיימן ליה לאברהם בגווייהו.

סדרא תניינא, נפיק קלא תבירא, לא תקיפא פקדמאה, לא דחליש ההוא קלא דתקע, אלא דההוא קלא לאו איהו לגבי יצחק בקדמיתא, דתמן תוקפא תקיפא שריא, אלא לגבי אינון בי דינא דלתתא, דאינון רפויין יתיר, וכלהו חמאן לאברהם לגבייהו, ואתפפין קמיה.

אדהבו, סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ואתעטר ברישיה דיעקב, ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין, וקאים לקבלייהו, אברהם מהאי סטרא, ויעקב מהאי סטרא, ואינון באמצעיתא. פדין אתפפין פלהו, ומשתכחין (ס"א ומשתכחי)

באתרייהו. והני כלהו סדרא אחרא תניינא, סדרא בתראה, דבעינא לסלקא לון לאתרייהו,

וליישבא (ס"א ולישבא) בינייהו ליצחק פמלקדמין. בגין דהאי בעי

וְלֹא יֵצֵא בְּבוֹרוֹתָיו הַחוּצָה, אִז כָּל הַדִּינִים נִכְנָעִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים.

עַד כֵּן צָרִיךְ לִכְוֹן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן בְּקוֹלוֹת הַלְלוֹ, וְלַחְזֹר בְּתִשְׁבּוּחַ לִפְנֵי רַבּוֹנָם. אִזִּי כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים וּמְסַדְרִים קוֹלוֹת בְּרִצּוֹן הַלֵּב כְּרֵאוֹי בְּשׁוֹפֵר הַזֶּה, חוֹזֵר אוֹתוֹ שׁוֹפֵר עֲלֵיוֹן. וַיִּכְשַׁחוּזֵר, מְעַטֵּר אֶת יַעֲקֹב, וְהַכֵּל נִתְקַן. וְכִסָּא אַחֵר עוֹלָה, וְאִז נִמְצָאת שְׂמִיחָה בְּכָל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְמֵי שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּדְעִים לְהַנְהִיג וְלִמְשֹׁךְ אֶת רַבּוֹנָם מִדִּין לְרַחֲמִים, וְלִתְקַן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵיהֶם.

בֵּא רֵאָה, כְּנֻגַד זֶה נִפְתָּחִים שְׁלֹשָׁה סְפָרִים בְּיוֹם זֶה, וְכִמוֹ שְׂרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים וְהַדִּינִים הַקָּשִׁים נִכְנָעִים וְנִכְנָסִים לְמִקוֹמָם - כִּף הוּא לְמִטָּה כִּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, הַדִּינִים הַקָּשִׁים נִכְנָעִים וּמִעֲבָרִים מִן הָעוֹלָם. וְמִי הֵם? אֵלוֹ אוֹתָם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁהֵם דִּינִים קָשִׁים שֶׁנִּכְנָעוּ וְהִעֲבָרוּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן נִכְתָּבִים וְנִחַתְמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי זְהוּ בְּרוּךְ הַדְּבָר. בְּרוּךְ הַרַחֲמָן שֶׁשְׂאֵלְתִי וְהַרְוַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, עוֹשִׂים זְכוּרֹן, לְכוּן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן. יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים זְכוּרֹן לְמִטָּה, בְּמָה? בְּמַעֲשֵׂה, כְּדֵי שִׁיתְעוֹרֵר דְּבַר בְּאוֹתוֹ גִּזְוֹן שְׁלִמְעֵלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (תְּהִלִּים פא) בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ, שְׂמִתְכַּסֶּה בּוֹ הַלְבָנָה. וְאִיךָ מִתְכַּסֶּה? אֵלֹא כְּשֶׁעוֹמֵד עֲנָן וְהַשֶּׁמֶשׁ אֵינּוּ מְאִיר, אִזִּי הַלְבָנָה מִתְכַּסֶּה וְלֹא מְאִירָה. וְעַל כֵּן מִלְּפָנֵי עֲנָן הַשֶּׁמֶשׁ אֵינָה וְעַל כֵּן בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ, בְּה"א, שְׂמִתְכַּסֶּה

לְיִשְׂרָאֵל לִיּה בְּאַתְרֵיהּ, וְלֹא יִפּוּק בְּתוֹקֵפוֹי לְבָר, כְּדִין דִּינִין כְּלָהוּ אֶתְכַפְּיִין, וְרַחֲמִין אֶתְעָרוּ.

עַד דָּא בְּעֵי לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא בְּהַנִּי קְלִי, וְלִמְהַדֵּר בְּתִיּוּבְתָא קָמִי מְאִרְיָהוּן. כְּדִין כְּדִין יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי וּמְסַדְרֵי קְלִין בְּרַעוּתָא דְלְבָא כְּדָקָא יָאוּת, בְּשׁוֹפְרָא דָא, אַהֲדָר הַהוּא שׁוֹפֵר עֲלָאָה, וְכַד אַהֲדָר, מְעַטְרָא לִיּה לְיַעֲקֹב, וְאַתְתַּקַּן כְּלָא. וְכוּרְסֵיָא אַחְרָא רְמִיו, וְכְדִין חִידוֹ אֲשֶׁתְּכַח בְּכָלָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵם עַל עֲלָמָא. זְכָאָה חוּלְקִיָהוּן דִּישְׂרָאֵל, דִּידְעִין לְנֻגְדָא וְלֹאֲמִשְׁכָּא (דף ק' ע"ב) לְמְאִרְיָהוּן, מִדִּינָא לְרַחֲמִי, וְלִתְקַנָּא כְּלָהוּ עֲלָמִין עַל יְדֵיהוּ.

הָא חֲזִי, לְקַבֵּל דָּא, תְּלָתָא סְפָרִין פְּתִיחִין בְּיוֹמָא דָּא, וְכִמָּה דְרַחֲמִין מִתְעָרִין, וְדִינִין קְשִׁיִּין אֶתְכַפְּיִין וְעָאֲלִין לְדוּכְתִּיָהוּ. כִּף הוּא לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, דִּינִין קְשִׁיִּין אֶתְכַפְּיִין וְאַתְעָבְרוּ מְעֲלָמָא. וּמֵאֵן אֵינּוּן. אֲלִין אֵינּוּן רְשָׁעִים גְּמוּרִים, דְּאֵינּוּן דִּינִין קְשִׁיִּין דְּאַתְכַפְּיִין וְאַתְעָבְרוּ מְעֲלָמָא. וְעַל דָּא נִכְתָּבִים וְנִחַתְמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי דָּא הוּא בְּרִירָא דְמַלְאָה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשְׂאִילְנָא וְרוּוַחְנָא בְּהַנִּי מִיָּלִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, זְכוּרֹן עֲבָדִינָן, לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא, יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין זְכוּרֹן לְתַתָּא, בְּמָה. בְּעוּבְדָא, בְּגִין דִּיתְעָר מְלָה כְּהוּא גּוּוֹנָא לַעֲיָלָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (תְּהִלִּים פא) בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ דְאַתְכַּסִּיא בֵּיה סִיְהָרָא. וְהִיךְ אֶתְכַּסִּיא. אֵלֹא, כְּדִי קִימָא עֵיבָא, וְשִׁמְשָׁא לָא נְהִיר, כְּדִין סִיְהָרָא אֶתְכַּסִּיא, וְלֹא נְהִיר. וְעַל דָּא, מִקָּמִי עֵיבָא שִׁמְשָׁא לָא נְהִיר, כָּל שְׁכָן מְאִירָה, כָּל שְׁכָן הַלְבָנָה שְׂמִתְכַּסֶּה וְאֵינָה מְאִירָה. וְעַל כֵּן בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ, בְּה"א, שְׂמִתְכַּסֶּה

סִיְהָרָא דְאַתְפְּסִיָּא וְלֹא נְהִירָא. וְעַל דָּא בְכֶסֶה לְיוֹם חֲגֵנוּ, בְּה"א, דְאַתְפְּסִיָּא סִיְהָרָא. וּבְמָה נְהִיר. כִּלְא בְתִיּוּבְתָא, וּבְקָל שׁוּפְרָא, דְכְתִיב, (תהלים פט) אֲשֶׁרִי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה כְּדִין יִי בְּאוֹר פְּנֵיךָ יְהִלְכוּן.

רעיא מהימנא

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ וְגו'. (ויקרא כ"ג) פְּקוּדָא (מ"ב) דָּא, לְתַקּוּעַ שׁוּפָר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהוּא יוֹמָא דְדִינָא לְעֻלְמָא, פְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְהָא אוֹקִימָה דְכְתִיב, תַּקְעוּ בְּחֻדְשׁ שׁוּפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֵנוּ. וְהָא אַתְמַר. דְּהָאִי אִיהוּ יוֹמָא דְסִיְהָרָא אַתְפְּסִי בֵיה, וְקָאִים עֻלְמָא בְּדִינָא. בְּגִין, דְּהָהוּא מְקַטְרָגָא, חֲפִי וְכַסִּי וְאַנְעַל פְּתִחָא עַל מְלַכָּא, אַתְר דְּדִינָא שְׂרִיָּא, לְמַתְבַּע דִּינָא עַל עֻלְמָא.

וְאִי תִימָא, אִיךְ אַתְיִיהִיב לִיה רְשׁוּ לְהֵהוּא מְקַטְרָגָא לְחַפְּאָה וּלְמַתְבַּע דִּינָא. אֶלָּא וְדָאִי בְּיָדָא דְהָאִי מְקַטְרָגָא, שׁוּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַתְבַּע דִּינָא עַל כָּל עֻלְמָא, וְשׁוּי לִיה יוֹמָא יְדִיעָא, לְמַתְבַּע קַמִּיה כָּל דִּינִין דְּעֻלְמָא, דְּהָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד לִיה וְשׁוּי לִיה קַמִּיה, לְמַהוּי דְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְלָקָא, וְשְׂרִיָּא עַל כִּלְא. וְרָזָא דָּא, (קהלת ג) וְהֶאֱלֹהִים עֲשָׂה שְׂרִירָאוּ מְלַפְנִי. מָאִי עֲשָׂה. עֲשָׂה לְהָאִי מְקַטְרָגָא, וְאַתְקִין לִיה קַמִּיה, לְמַהוּי סִיְיָפָא שְׁנָנָא עַל כָּל עֻלְמָא. וְכָל דָּא (דף צ"ט ט"ו א) בְּגִין דִּינְדְחִלוּן מְקַמִּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִלְא. וְדָא אִיהוּ סְנִטְרָא, דְּתַבַּע חוּבֵי בְּנֵי נֶשָׂא, וְתַבַּע דִּינָא, וְתַפִּיס בְּנֵי נֶשָׂא וְקַטִּיל לֹון וְאַלְקֵי לֹון, כִּלְא כְּמָה דְנִפְיָק מִן דִּינָא.

בְּגוּוּנָא דְּהָהוּא מְמוּנָה בֵּית דִּין דְּלַתְפָּא, דְּאַתְיִיהִיב לִיה רְשׁוּ לְאַדְפְּרָא קַמִּי בִּי דִינָא, פְּלוּנֵי עֶבֶד כְּךָ, וּפְלוּנֵי עֶבֶר עַל כְּךָ, וּלְמַתְבַּע עֲלִייהו דִּינָא. וְתַנָּן, רְשׁוּ אַתְיִיהִיב לְהֵהוּא מְמוּנָה בֵּית דִּין, לְאַנְעַלָּא עַל בִּי דִינָא פְּתִחָא, עַד דִּיגְזָרוּן דִּינָא עַל כָּל מָה דְאִיהוּ תַבַּע, וְלִית רְשׁוּ לְבֵית דִּין לְדַחִיָּא לִיה. בְּגִין (ישעיה סא) כִּי אֲנִי יִי שְׂיַגְזְרוּ דִּין עַל כָּל מָה שְׁהוּא תוֹבַע, וְאִין רְשׁוּת לְבֵית דִּין לְדַחֹת אוֹתוּ, מְשׁוּם (ישעיה סא) כִּי אֲנִי

הַלְבָּנָה. וּבְמָה מְאִירָה? הַכֵּל בְּתִשׁוּבָה, וּבְקוּל שׁוּפָר, שְׁפָתוּב אֲשֶׁרִי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. אַז - ה' בְּאוֹר פְּנֵיךָ יְהִלְכוּן.

רְעִיָּא מְהִימְנָא

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ וְגו'. מְצֻנָה זֹו לְתַקּוּעַ שׁוּפָר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁהוּא יוֹם הַדִּין לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, שְׁפָתוּב תַּקְעוּ בְּחֻדְשׁ שׁוּפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֵנוּ. וְהָרִי נִתְבְּאָר. שְׁזֵהוּ יוֹם שְׂבוּ מִתְפַּסָּה הַלְבָּנָה, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִין. מְשׁוּם שְׁאוֹתוּ הַמְקַטְרָג חוֹפָה וּמְכַסָּה וְנוֹעַל אֶת הַפְּתַח עַל הַמְּלָךְ, הַמְּקוּם שְׁהָדִין שׁוּרָה לְתַבַּע דִּין עַל הָעוֹלָם.

וְאִם תֵּאמַר, אִיךְ נִתְנַת רְשׁוּת לְאוֹתוּ הַמְקַטְרָג לְכַסוּת וּלְתַבַּע דִּין? אֶלָּא וְדָאִי בְּיָד הַמְקַטְרָג הַזֶּה שֵׁם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַבַּע דִּין עַל כָּל הָעוֹלָם, וְשֵׁם לוֹ יוֹם יְדוּעַ לְתַבַּע לְפָנָיו אֶת כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם, שְׁהָרִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשָׂה אוֹתוּ וְשֵׁם אוֹתוּ לְפָנָיו, שְׁתַּהִיָּה יְרֵאת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָה וְשׁוּרָה עַל הַכֵּל. וְסוּד זֶה - (קהלת א) וְהֶאֱלֹהִים עֲשָׂה שְׂרִירָאוּ מְלַפְנִי. מָה עֲשָׂה? עֲשָׂה אֶת הַמְקַטְרָג הַזֶּה וְהַתְקִין אוֹתוּ לְפָנָיו לְהִיּוֹת חֶרֶב שְׁנוּנָה עַל כָּל הָעוֹלָם, וְכָל זֶה כְּדִי שְׂרִירָאוּ כֻלָּם מְלַפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְזֵהוּ הַשׁוּטֵר שְׁתוֹכַע אֶת חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, וְתוֹבַע דִּין, וְתוֹפֵס בְּנֵי אָדָם וְהוֹרֵג אוֹתָם, וּמְלָקָה אוֹתָם, הַכֵּל כְּפִי שְׂיוּצָא מִן הַדִּין.

כְּמוֹ אוֹתוּ הַמְמַנָּה שֶׁל בֵּית הַדִּין שְׁלַמְטָה, שְׁנִתְנָה לוֹ רְשׁוּת לְהַזְכִּיר לְפָנָיו בֵּית הַדִּין: פְּלוּנֵי עֲשָׂה כְּךָ, וּפְלוּנֵי עֶבֶר עַל כְּךָ. וּלְתַבַּע עֲלִייהם דִּין. וְשְׁנִינוּ, נִתְנָה רְשׁוּת לְאוֹתוּ מְמַנָּה בֵּית דִּין לְנוֹעַל עַל בֵּית הַדִּין אֶת הַפְּתַח עַד מְשׁוּם (ישעיה סא) כִּי אֲנִי

ה' אוהב משפט. והוא רוצה שֶהעולם יצמד בדין, ולהודיע שיש דין ויש דין.

כמו זה שם הקדוש ברוך הוא את זה לפניו, שהוא תובע דין לפני המלך על כל בני העולם, וכיום הזה נתנת לו רשות לכפות את פתח המלך, והלכנה מתכסה לפניו, עד שיגזור הדין על כל בני העולם. ואף על גב שהכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא, לא צריך אלא בדין.

הכל כגון אחד מעלה ומטה, התקין פסא דין ביום הזה, והשוטר בא ותובע דין על כל מעשי העולם, כל אחד ואחד פפי דרפו וכפי מה שעשה, והעדים באים ומעידים על כל מעשי בני העולם. ואלו הם עיני ה', שהם משוטטים בכל העולם. וכמה הם עיני ה', שאין להם חשבון, שהולכים ומשוטטים בכל העולם, ורואים כל מעשי בני העולם.

אוי לאותם שאינם משגיחים ולא מסתכלים במעשיהם, שהרי לגביהם עומדים העדים של המלך הללו, ומשגיחים ורואים את כל מה שהם עושים, ואומרים, שהרי הם עולים ומעידים לפני המלך, והשוטר הזה עומד לפני המלך ותובע דין: פלוני עבר על דין, ופלוני עשה כן. והרי כאן עדים. ועד שהקדוש ברוך הוא לא שואל אותם, אין להם רשות להעיד, אז הם עדים של העדות.

והכל נכתב לפני המלך בפתק. בבית המלך יש היכל אחד. ההיכל הזה מלא באש לכנה, והאש הזו מתגלגלת בעגול, והשביבים לוהטים, וזה לא פוסק לעולמים. בתוך ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחורה, שלא פוסקת לעולמים. שני סופרים עומדים תמיד לפני המלך. בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך. אותם עדים (נ"א סופרים) נוטלים מאותו עגול של אש לכנה, וכותבים עליו באותה האש השחורה.

אוהב משפט. ואיהו בעי דעלמא יתקיים בדינא, ולמנדע דאית דין ואית דיין.

בהאי גוונא שוי קדשא בריך הוא קמיה להאי, דאיהו תבע דינא קמי מלכא, על כל בני עלמא. ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו, לכסאה פתחא דמלכא, וסיהרא אתחפייא לגו, עד דיתגזר דינא על כל בני עלמא. ואף על גב דכלא אתגלי קמי קדשא בריך הוא, לא בעי אלא בדינא.

בלא כגוונא חדא עילא ותתא, אתקין כורסא דדינא בהאי יומא, וסנטירא אתא, ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא, כל חד וחד פפום ארחוי, וכפום מה דעבד. וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא. ואלין אינון עיני יי', דאינון משטטי בכל עלמא. וכמה אינון עיני יי', דלית לון חשבנא, דקא אזלי ומשטטי בכל עלמא, וחקאן כל עובדי בני עלמא.

ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתכלין בעובדיהון, דהא לגביהו קיימין אלין סהדי מלכא, ומשגיחין וחקאן כל מה דאינון עבדין, וקאמרי, דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלכא. והאי סנטירא קאים קמי מלכא, ותבע דינא, פלוני עבר דינא, פלוני עבד כן. והא הכא סהדי. ועד דקודשא בריך הוא לא שאיל לון, לית לון רשו לסהדא. בדין אינון סהדי סהדותא.

ובלא אכתיב קמי מלכא בפתקא. בבי מלכא אית חד היכלא. היכלא דא מליא אשא חורא, והאי אשא מתגלגלא בפלקא, ולהיט שביבין והאי לא פסיק לעלמין. לגו האי היכלא, אית היכלא אחרא, מליא אשא אוכמא, דלא פסיק לעלמין. תרין סופרין קיימין תדיר קמיה מלכא. בשעתא דדינא, סהדין כל סהדי קמי מלכא. אינון סהדין (נ"א סופרין) נטלין מההוא פלקא דאשא חורא, וכתבי עליה בההוא אשא אוכמא.

והאש הזו מתגלגלת בעגול, והשביבים לוהטים, וזה לא פוסק לעולמים. בתוך ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחורה, שלא פוסקת לעולמים. שני סופרים עומדים תמיד לפני המלך. בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך. אותם עדים (נ"א סופרים) נוטלים מאותו עגול של אש לכנה, וכותבים עליו באותה האש השחורה.

ואז המלך מעכב את הדין עד זמן ידוע, אולי בין כך ובין כך יחזרו בתשובה. אם יחזרו - נקרעים הפתקים. ואם לא - המלך יושב, וכל אותם של בית הזכות עומדים לפניו, הפרוז קם ומכריז: פלוני עשה כך, מי ילמד עליו זכות? אם יש מי שילמד עליו זכות - פה. ואם לא - הוא נמסר לשוטר.

והבדל יודע הקדוש ברוך הוא למה צריך את כל זה? שלא כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, אלא להראות שהכל עושה בדרך אמת, ונוח לפניו מי שנצל מן הדין. ואם תאמר, מניין לנו? זה נמסר לחכמים. ואפילו למי שאין יודעים, מי שרוצה להסתפל, ישגיח במה שהוא בנגלה, וידע מה שהוא בנסתר, שהרי הכל בגון אחד. כל מה שמונה הקדוש ברוך הוא בארץ, הכל הוא כמו שלמעלה.

היום של ראש השנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכסא הדין, השוטר בא ומכסה את פתח המלך ותובע דין. ואף על גב שהקדוש ברוך הוא אוהב את הדין, כמו שנאמר (ישעיה סא) כי אני ה' אוהב משפט, מנצחת אהבת בניו את אהבת הדין. ובשעה שהשוטר קם לטען דברים עליהם, הוא מצוה לתקע בשופר, כדי לעורר רחמים מלמטה למעלה באותו שופר.

אותו הקול עולה, כלול באש רוח ומים, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר קול אחר למעלה. כשאותו הקול מתעורר ממעלה וממטה, אזי כל הטענות שטוען אותו מקטרג מתערפכות.

ביום של ראש השנה יוצא יצחק

ובדין מלפא אחמיץ דינא, עד זמנא ידיעא, דלמא בין כך ובין כך יתדרון בתשובה. אי יתדרון, פתקין נקרעין. ואי לאו, מלפא יתיב, וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה, פרוזא קם וכריז, פלוני עבד כך, מאן יוליף עליה זכות, אי אית מאן דיוליף עליה זכות, יאות. ואי לאו, הא אתמסר לסנטירא.

ובלא ידע קדשא בריך הוא, אמאי אצטריך לכל דא. אלא בגין דלא יהא פטרא דפומא לבני עלמא. אלא לאחזאה דכלא עביד בארץ קשוט, וניחא קמיה מאן דאשתזיב מן דיניה. ואי תימא מנלן. האי, אתמסר לחכימי, ואפילו למאן דלא ידעי, מאן דבעי לאסתכלא, ישגח במה דאיהו באתגליא, וידע במה דאיהו בסתרא, דהא כלא פגוונא חדא, כל מה דפקיד קדשא בריך הוא בארעא, כלא איהו כגוונא דלעילא.

יומא דראש השנה, איהו יומא דדינא, ומלפא יתיב בכורסייא דדינא, סנטירא קא אתי וחיפי פתחא דמלפא, ותבע דינא. ואף על גב דקודשא בריך הוא רחים ליה לדינא, במה דאת אמר, (ישעיה סא) פי אני יי' אוהב משפט. נצח רחימו דבנוי, לרחימו דדינא. ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עליהו, פקיד למתקע בשופר, בגין לאתערא רחמי מתתא לעילא, בההוא שופר.

סלקא ההוא קלא, כלילא באשא ורוחא ומיא, ואתעביד מנייהו קלא חדא, ואתער קלא אחרא לעילא, כד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא, כדין כל טענות דקא טעין ההוא מקטרגא מתערפכי.

ביומא דראש השנה, נפיק יצחק בלחודוי, וקרי לעשו, לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא, כל חד כפום אורחוי, דהא בההיא שעתא (בראשית כז) ותכהן עיניו מראות, דנפיק מגיה מאן דאחשון אפי ברין, ואתפרש,

לכדו, וקורא לעשו, להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה (בראשית כז) ותכהן עיניו מראות, שיצא ממנו מי שהחשיף את פני הבריות, ונפרד, ושוכב

על מטת הדין, וקורא לעשו
ואומר, וצודה לי צידה ועשה לי
מטעמים, והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה,
אהוב נפשה, הבן האהוב שנמסר
לה מיום שנברא העולם, ומצוה
אותו שהוא יתעורר באותם
מטעמים שלו. ויעקב מתעורר
מלמטה, מלבש בתפלות
ובבקשות, והקל קול יעקב
באותו שופר שעולה, ומתעורר
יעקב אליו, ונקרב עמו, ויגש לו
ויאכל, ונכללים זה עם זה. כיון
שנכלל עמו, ויבא לו יין, זה יין
המשמר, היין שהוא שמחת הלב,
הסוד של העולם הבא. אז - וירח
את ריח בגדיו, התפלות שעולות
והבקשות. ויברכהו, נח הרגז
ושמח הלב, והפל הוא רחמים.
כיון שנכלל ביעקב, פל אותם
חילות וגבורות שהיו מזמנים
התפורה, ולא נמצאו שם. וישראל
יוצאים מן הדין בשמחה
ובברכות. ויהי אף יצא יעקב
מאת פני יצחק אביו, ביום הנה,
בשמחה ובברכות עליונות, ועשו
אחיו בא מצידו, טוען טענות
ממעשי העולם, ויעש גם הוא
מטעמים, לשונו חדה לטען
טענות. מסדר עדים, ויבא לאביו
ויאמר יקם אביו, יתעורר עם
דיניו, ויאכל כמה מעשים רעים
של כל העולם שמצאתי.

ויחרד יצחק חרדה גדלה עד
מאד, שהרי אינו יכול להפריד
מכלל של יעקב, שהוא בשמחה.
ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד,
בכמה תפלות ובקשות, ואכל
מכל בטרם תבוא ואברכהו גם
ברוך יהיה. כשמע עשו את דברי
(יצחק) אביו ויצעק צעקה גדלה

וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו החזקים
וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהפל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות
בו תמיד.

ושכיב על ערסיה דדינא, וקרי לעשו, ואמר וצודה לי
צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה, רחיקא דנפשה, בנה
רחיקא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא.
ופקידת ליה, לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה.
ויעקב אתער מתתא, מתלבש בצלותין ובעותין, והקול
קול יעקב בההוא שופר דקא סליק, ואתער יעקב לגביה,
ואתקריב בהדיה, ויגש לו ויאכל, ואתפליל דא בדא.
כיון דאתפליל בהדיה, ויבא לו יין, דא יין דמנטרא, יין
דהוא חידו דלבא, רזא דעלמא דאתי, פדין וירח את ריח
בגדיו, צלותין דסלקין ובעותין. ויברכהו, נח רוגזא,
וחדו לבא, וכלא איהו רחמי.

כיון דאיהו אתפליל ביעקב, פל אינון חיילין ותוקפין
ורוגזין דהוו זמינין, אתפדרו, ולא אשתכחו תמן.
וישראל נפקין מן דינא, בחדוה ובברפאן. ויהי אף יצא
יעקב מאת פני יצחק אביו, ביומא דא, בחדוה,
ובברפאן עלאין, ועשו אחיו בא מצידו, טועין טועני
מעובדי דעלמא, ויעש גם הוא מטעמים, חדיד לישניה
למטען טענות. אתקין סהדי, ויבא לאביו ויאמר יקום
אביו, יתער בדינו, ויאכל כמה עובדין בישין דכל עלמא
דקא אשפחנא.

ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, דהא לא יכיל
לאתפרשא מכללא דיעקב, דאיהו בחדוה.
ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד, בכמה צלותין ובעותין,
ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה. כשמע
עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק צעקה וגו'. דחמי דהא
צידו לא הוה כלום. עד לבתר דאמר ליה, הנה משמני
הארץ וגו'. אליו תקיפין ואוכלוסין דשאר עמין ודא
קשיא ליה מכלא. וישטום עשו את יעקב, למיזל
אבתריה, ולקטרגא ליה תדיר.

וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו החזקים
וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהפל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות
בו תמיד.

ויעקב אזיל באינון יומין דבין ראש השנה ליום
הכפורים, עריק לאשתזבא מניה. תב בתיובתא,
שוי גרמיה בתעניתא, עד דאתי ראש השנה ויום
הכפורים, כדין ידעי ישראל דעשו בא, ועמו ארבע מאות
איש, פלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון, מיד ויירא יעקב
מאד וייצר לו ואסגי בצלותין ובעותין. (בראשית לב) ויאמר
יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו'. עד דנטיל עיטא
ואמר, פי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ויקח
מן הבא בידו מנחה וגו', עזים מאתים ותישים עשרים
רחלים מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא סטרא דיליה. גמלים הוא נחש,
כמין גמל, בשעתא דפתי סמא"ל לאדם, ארפיב
על נחש כמין גמל. תנינן, מאן דחמי גמל בחלמיה,
מיתה נקנסה עליה מלמעלה, ואשתזיב מניה. וכלא חד.
וברין, אהדר עשו אפטורפוסא דיעקב, ויעקב לא בעא
דובשיה ועוקציה. יעבר נא אדוני לפני עבדו.
כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו. אימתי. בשעת נעילה,
דהא אתפרש מעמא קדישא. וקודשא בריך הוא שביק
לחוביהון, וכפר עליהו. פיון דההוא מקטרגא אזל
בההוא דורונא, ואתפרש מניהו, בעי קדשא בריך הוא
למחדי בכנוי, מה כתיב, ויעקב נסע ספתה ויבן לו בית
וגו'. על כן קרא שם המקום סוכות, פיון דיתבי בסכות,
הא אשתזיבו מן מקטרגא, וקודשא בריך הוא חדי בכנוי.
זבאה חולקיהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא
מדימנא).

הא חזי, בהאי יומא אתפסייא סיהרא, ולא
נהיר עד בעשור לחדש, דישראל תייבין
פלהו בתיובתא שלימתא, ואימא עלאה תאבת

ויעקב הלך באותם ימים שבין
ראש השנה ליום הכפורים, ברח
להנצל ממנו. שב בתשובה, ושם
עצמו בתענית, עד שבא ראש
השנה ויום הכפורים, אז יודעים
ישראל שעשו בא, ועמו ארבע
מאות איש, כלם מקטרגים
מזמנים לקטרג להם. מיד - ויירא
יעקב מאד ויצר לו, והרבה
בתפלות ובקשות. (בראשית לב)
ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם
ואלהי אבי וגו'. עד שנטל עצה
ואמר, פי אמר אכפרה פניו
במנחה ההולכת לפני. ויקח מן
הבא בידו מנחה וגו', עזים
מאתים ותישים עשרים רחלים
מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא הצד שלו.
גמלים הוא נחש, כמין גמל.
בשעה שפחה סמא"ל את אדם,
רכב על נחש כמין גמל. שנינו,
מי שרואה גמל בחלומו, מיתה
נקנסה עליו מלמעלה ונצול
ממנה. והכל אחד.

ואז חזר עשו לאפטורפוס של
יעקב, ויעקב לא רצה דבשו
ועקצו. יעבר נא אדני לפני עבדו.
אז - וישב ביום ההוא עשו
לדרכו. מתי? בשעת נעילה,
שחרי נפרד מן העם הקדוש.
והקדוש ברוך הוא עוזב את
חטאייהם ומכפר עליהם. פיון
שאותו המקטרג הולך עם אותו
דורון ונפרד מהם, רוצה הקדוש
ברוך הוא לשמח עם בניו. מה
כתוב? ויעקב נסע ספתה ויבן לו
בית וגו'. על כן קרא שם המקום
סכות. פיון שיושבים בסכות, הרי
נצולו מן המקטרג, והקדוש ברוך

הוא שמח עם בניו. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מדימנא).
בא ראה, ביום הזה מתפסה הלכנה, ולא מאירה עד בעשור לחדש, כשכל ישראל שבים
בתשובה, והאם העלינונה שבה ומאירה לה. והיום הזה את אור האם נוטל, ונמצאת שמחה
בכל. ועל כן כתוב, יום הכפורים הוא. יום כפור הנה צריך להיות! מה זה יום הכפורים? אלא

משום ששני מאורות מאירים כאחד. המאור העליון מאיר למאור התחתון, וביום הזה מאיר מהאור העליון, ולא מאור השמש, ומשום כך כתוב בכסה ליום חגנו.

רבי אבא שלח לרבי שמעון. אמר, מתי הזווג של כנסת ישראל עם המלך הקדוש? שלח לו, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה. התרגש רבי אבא, הרים קולו, בכה ואמר, רבי רבי מנורה הקדושה, אוי ואבוי לעולם כשתצא ממנו! אוי לדור שיהיו בעולם כשתסתלק מהם וישארו יתומים ממך! אמר לו רבי חייא לרבי אבא, זה ששלח לעמתך, מה אמר?

אמר, ודאי שאין זווג המלך עם הגבירה אלא בזמן שמאיר מהאב העליון, וכשנאור ממנו, קוראים לו קדש, שהרי מבית אבא זה נוטל, ואז מזדווגים כאחד, משום שהמלך נקרא קדש, שכתוב (ירמיה כ) קדש ישראל לה, שנוטל ממקום שנקרא קדש. אזי אחתי בת אבי הוא אף לא בת אמי, שהרי מבית אבא השם הזה, ולא מבית אבא. ועל כן ותהי לי לאשה, להזדווג כאחד, בזמן הזה ולא בזמן אחר, בזמן שנוטלים מבית אבא, ולא בזמן שנוטלים מבית אבא. ויום הפפורים מוכיח, ששתמיש המטה אסור, משום שאין נמצא זווג, שהרי מבית אבא נוטל, ולא מבית אבא. אמר רבי חייא, ודאי אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. אשרי אותם שעומדים לפניו כל יום.

ונהרת לה. והאי יומא נהירו דאימא נטלא, ואשתכח חידו בכלא. ועל דא פתיב, יום הפפורים הוא. יום פפור מיבעי ליה, מאן יום הפפורים. אלא בגין דתרי נהורין נהרין בחד. בוצינא עלאה, נהיר לבוצינא תתאה. ובהאי יומא מנהורא עלאה נהיר. ולא מנהורא דשמשא ובגין כך בפסה ליום חגנו כתיב.

רבי אבא שלח ליה לרבי שמעון, אמר, אימתי זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא. שלח ליה, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה. אתרגיש רבי אבא, ארים קליה, בכה ואמר, רבי רבי בוצינא קדישא, ווי, ווי לעלמא כד תפוק מניה, ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון וישתארוני יתמין מנה. אמר ליה רבי חייא לרבי אבא, האי דשלח לך בלך. מאי קאמר.

אמר ודאי לאו זווגא דמלכא במטרוניתא, אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה, וכד אתנהרא מניה, קרינן לה קדש דהא מבי אבא נטלא האי. וכדין מזדווגי כחדא, בגין דמלכא קדש אקרי, דכתיב, (ירמיה כ) קדש ישראל ליי, דנטיל מאתר דאקרי קדש. כדין אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי, דהא מבי אבא שמא דא, ולא מבי אימא, ועל דא ותהי לי לאשה, לאזדווגא כחדא, בזמנא דא, ולא בזמנא אחרא, בזמנא דנטלא מבי אבא, ולא בזמנא דנטלא מבי אימא. ויום הפפורים אוכח, דתשמיש המטה אסור, בגין דזווגא לא אשתכח, דהא מבי אימא נטלא, ולא מבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי זפאה דרא דרבי שמעון שארי בגויה, זפאין אינון דקיימין קמיה כל יומא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְקָאִים בְּדִינָא קַמֵּי מְאָרִיָּה, וְתָב (דף ק"א) בְּתִיבְתָא, וְקָבִיל לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר לִיָּה, אָדָם, אַנְתָּ תְּהֵא סִימְנָא לְבִנְיָךְ לְדָרִי דְרִין, בְּהַאי יוֹמָא קַיִּמִין בְּדִינָא, וְאִי יְתוּבוּן אַנְא אֶקְבֵּל לוֹן, וְאִיקוּם מְפּוֹרְסִיָּא דְדִינָא, וְאַתְקִיִּים עַל פּוֹרְסִיָּא דְרַחֲמֵי, וְאַרְחֵם עַלִּיָּהּ. וְדוּד אָמַר, (תהלים קטז) אָהֲבִתִּי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָיָי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קל) כִּי עֲמַף הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְכָּר. וְכְתִיב, (תהלים לו) כִּי עֲמַף מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְעַמְד בְּדִין לְפָנֵי אֲדוֹנָו וְשָׁב בְּתְשׁוּבָה, וְקָבֵל אוֹתוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ, אָדָם, אַתָּה תִּהְיֶה סִימָן לְבִנְיָךְ לְדוּרֵי דוֹרוֹת, בַּיּוֹם הַזֶּה יַעֲמְדוּ בְּדִין. אִם יִשׁוּבוּ, אֲנִי אֶקְבֵּל אוֹתָם, וְאֶעֱמַד מִפְּסָא דִין, וְאַתִּישָׁב עַל פְּסָא רַחֲמִים וְאַרְחֵם עַלִּיהֶם. וְדוּד אָמַר, (תהלים קד) אָהֲבִתִּי כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָיָי. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם קל) כִּי עֲמַף הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְכָּר. וְכְתוּב, (שם לו) כִּי עֲמַף מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר.

אֲךָ בְּעֶשְׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכְּפוּרִים הוּא מְקַרָּא קִדְשׁ יְהִיָּה לָכֶם. (ויקרא כ"ג) רַבִּי חִיָּיא פְּתַח, (תהלים לב) לְדוּד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה. לְדוּד מִשְׁפִּיל, הָא תַנִּינָן בִּי זִינֵי זְמַרָּא אַתְקִרִי (כ"א אַתְתַּמְנוּ) סִפְר תְּהִלִּים, בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן, בְּמִשְׁפִּיל, בְּמִכְתָּם, בְּמִזְמוֹר, בְּשִׁיר, בְּאֲשֶׁרִי, בְּתַפְלָה, בְּהוֹדָאָה, בְּהִלְלוּיָהּ, וְעַלְמָה מְכֻלָּהּ הִלְלוּיָהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

אֲךָ בְּעֶשְׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכְּפוּרִים הוּא מְקַרָּא קִדְשׁ יְהִיָּה לָכֶם. רַבִּי חִיָּיא פְּתַח, (שם לב) לְדוּד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה. לְדוּד מִשְׁפִּיל, הָרִי שְׁנִינּוּ, בְּעֶשְׂוֹרָה מִינֵי זְמַר נְקִרָּא (נַחֲסוּ) סִפְר תְּהִלִּים: בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן, בְּמִשְׁפִּיל, בְּמִכְתָּם, בְּמִזְמוֹר, בְּשִׁיר, בְּאֲשֶׁרִי, בְּתַפְלָה, בְּהוֹדָאָה, בְּהִלְלוּיָהּ. וְהַעֲלוּן מִכָּלֶם - הִלְלוּיָהּ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא דָּא, לְאַתְעַנָּאָה בְּיוֹמָא דְכְּפוּרִי, לְאַכְנָעָא גּוּפָא וְנַפְשָׁא, בְּרַזָּא דְחַמְשָׁה עֲנוּיִין, דְּחַמְשָׁה דְּרָגִין דְּיוֹמָא דְכְּפוּרִי. דְּהָא מְקַטְרָגָא קָא אֶתִי לְאַדְכְּרָא חוּבִיָּהוּן, כְּמָה דְאַתְמַר. וְכֻלְהוּ בְּתִיבְתָא שְׁלִימְתָא קַמֵּי אַבוּהוּן. כְּלָא, כְּמָה דְאַתְמַר בְּכְמָה דּוּכְתִי. (ע"כ רעיא מהימנא).

רַעִיא מְחִימָנָא
מִצּוּחַ זוֹ, לְהַתְעַנּוֹת בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, לְהַכְנִיעַ אֶת הַגּוּף וְאֶת הַנֶּפֶשׁ, בְּסוּד שֶׁל חַמְשָׁה עֲנוּיִים שֶׁל חַמֵּשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל יוֹם הַכְּפוּרִים. שְׁהָרִי הַמְקַטְרָג כָּא לְהַזְכִּיר אֶת חֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁנַתְפָּאָר, וְכֻלָּם בְּתְשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֵי אֲבִיהֶם. הַפֶּל כְּמוֹ שְׁנַתְפָּאָר בְּכְמָה מְקוּמוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא).

הֲבָא מִשְׁפִּיל, אַתְרִיָּה יְדִיעַ, מַהוּ מִשְׁפִּיל, מִיָּא דְאַחְפִּימוּ לְאַיְנוּן דְשִׁתּוּ לְהוּ, הַהוּא אֶתְר (ס"א דְּמִשְׁתַּדְּלוֹן בְּהוּא אֶתְר) דְּאַקְרִי מִשְׁפִּיל, כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (משלי טז) מִשְׁפִּיל עַל דְּבַר יִמְצָא טוֹב. וּבְגִין דְּאַקְרִי הָכִי, תְּלִיָּא בִּיָּה סְלִיחָה, חִירוּ דְחִירִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה.

בְּאֵן מִשְׁפִּיל, מְקוּמוֹ יְדוּעַ. מַהוּ מִשְׁפִּיל? מִים שְׁמַחְפִּימִים אֶת אוֹתָם שְׁשׁוֹתִים אוֹתָם, אוֹתוֹ הַמְקוּם (שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בְּאוֹתוֹ מְקוּם) שְׁנַקְרָא מִשְׁפִּיל, כְּמוֹ שְׁנַתְפָּאָר (משלי י) מִשְׁפִּיל עַל דְּבַר יִמְצָא טוֹב. וּמִשׁוּם שְׁנַקְרָא כְּךָ, תְּלִיָּה בּוֹ סְלִיחָה, חִירוֹת הַחֲרִיּוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה.

מה זה כסוי חטאה? הרי פְּרִשׁוּהָ, שהיא כסוי מבני אדם אותו חטא שחטא לקדוש ברוך הוא והודה לפני הקדוש ברוך הוא. אבל (כסוי חטאה) בא ראה, כשָׁאָדָם חוטא, ומתחייב פעם אחת ופעמים ושלוש ולא חוזר בו, הרי חטאיו הם בגלוי, ומפרסמים אותם למעלה, ומפרסמים אותם למטה. והפרושים הולכים לפניו ומכריזים: הסתלקו מסביב לפלוני, גזוף הוא מאדונו, גזוף הוא למעלה, גזוף הוא למטה, אוי לו שפגם את דיוקן רבונו! אוי לו שאינו חושש על כבוד רבונו! הקדוש ברוך הוא מגלה חטאו למעלה. זהו שכתוב, (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכשאדם הולך בדרך רבונו ומשתדל בעבודתו, והודמן לו חטא אחד - הכל מכסים עליו, עליונים ותחתונים, זה נקרא כסוי חטאה.

אמר לו רבי אבא, עד עכשו לא הגעתי לעקר הדבר, ויפה אמרת. וזהו שאמרו החברים - יפה אבל אם כך, מכסה חטאה הנה צריך להיות! מהו כסוי חטאה?

אָלָא שְׁנֵי דְבָרֵי חֲכָמָה יֵשׁ בּוֹ, ושניהם כך. אחד, כמו ששינונו, שמעשים טובים שאדם עושה בעולם הזה, עושים לו באותו העולם לבוש נכבד עליון להתלבש בהם. וכשאדם מתקן מעשים טובים, וגוברים עליו מעשים רעים, והקדוש ברוך הוא משגיח בו, ומעשיו הרעים רבים, והוא רשע, שנמצא חוטא לפני אדונו, ותוהה על אותן טובות שעשה בראשונה, הרי נאכזר הוא מן הכל, מהעולם הזה ומהעולם הבא. מה עושה הקדוש ברוך הוא מאותן טובות שעשה החוטא הנה בראשונה?

מאי כסוי חטאה. הא אוקמוה, דהוא כסוי מבני נשא, ההוא חטאה דחב לקודשא בריך הוא, ואודי קמי קדשא בריך הוא. אבל (כ"א כסוי חטאה) תא חזי, פד בר נש חטי, וחב זמנא חדא, ותריין ותלתא, ולא אהדר ביה, הא חובוי באתגליא אינון ומפרסמי לון לעילא, ומפרסמי לון לתתא. וכרוזי אזלין קמיה ומכרוזי, אסתלקו מסחרגיה דפלגנא, נזיף הוא ממאריה, נזיף הוא לעילא, נזיף הוא לעילא, ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה, ווי ליה דלא חייש ליקרא דמאריה, קדשא בריך הוא גלי חוביה לעילא, הדא הוא דכתיב, (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכד בר נש אזיל באורחא דמאריה, ואשתדל בפולחניה, ואזדמן ליה חטאה חד, כלא מכסין עלויה, עלאין ותתאין, דא אקרי כסוי חטאה.

אמר ליה רבי אבא, עד כען לא מטית לעקרא דמלה. ושפיר קאמרת. והאי דקאמרו חבריאי שפיר. אבל אי הכי, מכוסה חטאה מיבעי ליה, מהו כסוי חטאה.

אָלָא תרי מלי דחכמתא אית ביה, ותרווייהו הכי. חד כמה דתנינן, דעובדין טבין דבר נש עביד בהאי עלמא, עבדין ליה בההוא עלמא לבושא יקירא עלאה, לאתלבשא בהו. וכד בר נש אתקין עובדין טבין, וגברין עליה עובדין בישין, ואשגח ביה קדשא בריך הוא, ועובדוי בישין סגיאין, ואיהו רשע, דאשתכח חטאה קמי מאריה, ותוהא על אינון טבאן דעבד בקדמיתא, הא אתאביד הוא מפלא, מהאי עלמא, ומעלמא דאתי. מה עביד קדשא בריך הוא מאינון טבאן דעביד האי חטאה בקדמיתא.

אָרְאָ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּהֵהוּא
רְשַׁע חֲטָאָה אֲתַאבִּיד. אֵינּוּן טְבָאן וְזַכֵּיין
לָא אֲתַאבִּידוּ. אֵית צְדִיק דְּאָזִיל בְּאַרְחוּי
דְּמַלְפָּא עֲלָאָה, וְאַתְקִין לְבוּשׁוּי מַעֲבֻדוּי, וְעַד
לָא אֲשָׁלִים לְבוּשׁוּי, אֲסַתְלַק. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
אֲשָׁלִים לֵיה, מְאִינּוּן עוֹבְדִין דְּעֵבֵד (ס"א דאבִּיד)
הַאי רְשַׁע חֲטָאָה, וְאַשְׁלִים לְבוּשׁוּי, לְאַתְתַּקְנָא
בְּהוּ בְּהֵהוּא עֲלֵמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב כז)
יִכִּין וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ. הֵהוּא חֲטָאָה אֲתַקִּין, וְצַדִּיק
אֲתַחְפִּי מִמָּה דְאִיהוּ תַקִּין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב
כְּסוּי חֲטָאָה, (כסוי הוא מִדָּא דחֲטָאָה אֲתַחְפִּי מִחֲטָאָה) וְעַל
דָּא לָא כְּתִיב מְכוּסָה, אָלָא כְּסוּי.

וְחַד, דְּאַתְחַפִּי הֵהוּא חֲטָאָה דְהַאי זַפְאָה,
בְּאֵינּוּן דְּאַקְרוּן מְצוּלוֹת יָם, דְּהָא מָאן
דְּנַפִּיל בְּמְצוּלוֹת יָם, לָא אֲשַׁתְּכַח לְעֵלְמִין בְּגִין
דְּמִיין חֲפִין עֲלֵייהוּ. (מָאן מְצוּלוֹת יָם) כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (מִיכָה ז) וְתִשְׁלִיךְ (דף ק"א ע"ב) בְּמְצוּלוֹת יָם
כָּל חֲטָאָתֶם. מָאן מְצוּלוֹת יָם. אָלָא רְזָא יִקְרָא
הוּא, וְהָא (אוקמיה רבי שמעון אמר) אוקמיה רבי
שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, כָּל אֵינּוּן דְּאַתּוּ מְסֻטְרָא תַקִּיפָא,
וְאַתְאַחְדוּ בְּזִינִין בִּישִׁין, בְּכַתְרִין תַּתְּאִין, כְּגוֹן
עֲזָאזֵל בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי, דָּא אֲקָרִי מְצוּלוֹת יָם.
כְּזַפְטָא דְכַסְפָּא, כַּד בַּחֲנִין לֵיה בְּנוֹרָא, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, (משלי כה) הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף.

כֶּךָ הַאי, מְאִינּוּן מְצוּלוֹת יָם הוּא, וּמְצוּלוֹת
יָם אֲקָרִי, מְצוּלוֹת מֵהֵהוּא יָם קְדִישָׁא,
מְצוּלוֹת, זוּהֵמָא דְכַסְפָּא. וְעַל דָּא, כָּל אֵינּוּן
חֲטָאִין דִּישְׂרָאֵל שְׂרִיין לְגוּיָה (ס"א לְגוּיָה), וְהוּא
קָבִיל לוֹן, וְיִשְׁתַּאֲבוּן בְּגוּיָה. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין
דְּאִיהוּ חֲטָאָה אֲקָרִי. מְאִי חֲטָאָה. גְּרַעוּנָא. וְעַל
דָּא הוּא גְּרַעוּנָא דְכָלָא, וְנִטְל גְּרַעוּנָא דְגּוּפָא
וְדַנְפָּשָׁא. בְּהַאי יוֹמָא נְחִית הַאי מְצוּלוֹת יָם,

אָרְאָ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַף עַל
גַּב שְׂאוֹתוֹ רְשַׁע חוֹטָא נְאָבֵד,
אוֹתוֹן טוֹבוֹת וְזַכּוּיֹת לֹא נְאָבְדוֹת.
יֵשׁ צְדִיק שְׁהוּלַף בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ
הַעֲלִיּוֹן וּמִתְקִין לְבוּשׁוֹ מִמַּעֲשָׂיו,
וְטָרַם שְׁהַשְׁלִים אֶת לְבוּשׁוֹ
הַסְתַּלַּק - הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִשְׁלִים לוֹ מְאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים
שְׁעָשָׂה (שֶׁאֵבֵד) הַרְשַׁע הַחוֹטָא הַזֶּה,
וּמִשְׁלִים אֶת לְבוּשׁוֹ שִׁיתַּתְקֵן
בְּהֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
(שם כז) יִכִּין וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ. אוֹתוֹ
חוֹטָא הַתְקִין, וְהַצְדִּיק מִתְכַּסֶּה
מִמָּה שֶׁהוּא הַתְקִין. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
כְּסוּי חֲטָאָה, (הַכְּסוּי הוּא מִזֶּה הַחֲטָאָה,
מִתְכַּסֶּה מִחֲטָאָה) וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב
מְכַסֶּה, אָלָא כְּסוּי.

וְאַחַד, שֶׁהִתְכַּסֶּה אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל
הַצְדִּיק הַזֶּה בְּאוֹתָם שְׁנִקְרָאִים
מְצוּלוֹת יָם, שֶׁהָרִי מִי שְׁנוּפֵל
בְּמְצוּלוֹת יָם, לֹא נִמְצָא לְעוֹלָמִים,
מִשׁוּם שֶׁהַיָּם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם,
(מִזֶּה הַמְצוּלוֹת יָם?) כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (מִיכָה ז)
וְתִשְׁלִיךְ בְּמְצוּלוֹת יָם כָּל חֲטָאָתֶם.
מִי הֵם מְצוּלוֹת יָם? אָלָא סוּד נִכְבֵּד
הוּא, וְהָרִי (בְּאַרְבַּע רַבֵּי שְׁמַעוֹן אָמַר) בְּאַר
אוֹתוֹ רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, כָּל אוֹתָם
שְׁבָאוּ מִצַּד הַקָּשָׁה, וְנִאָחְזוּ
בְּמִינִים רַעִים, בְּכַתְרִים
הַתְּחַתּוּנִים, כְּמוֹ עֲזָאזֵל בְּיוֹם
הַכַּפּוּרִים, זֶה נִקְרָא מְצוּלוֹת יָם,
כְּמוֹ פְּסֻלַת הַכֶּסֶף כְּשֶׁבוֹחֲנִים
אוֹתוֹ בְּאֵשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב הָגוּ
סִיגִים מִכֶּסֶף.

כֶּךָ זֶה, הוּא מְאוֹתָם מְצוּלוֹת יָם,
וְנִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, מְצוּלוֹת
מְאוֹתוֹ יָם קְדוֹשׁ, מְצוּלוֹת - זִהְמַת
הַכֶּסֶף. וְעַל כֵּן כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים
שֶׁל יִשְׂרָאֵל שׁוֹרִים לְתוֹכוֹ (אֶצְלָא),
וְהוּא מְקַבֵּל אוֹתָם, וְנִשְׁאָבִים
לְתוֹכוֹ. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהוּא
נִקְרָא חוֹטָא. מַה זֶה חוֹטָא?
חֲסָרוֹן. וְעַל כֵּן הוּא חֲסָרוֹן שֶׁל

הַיָּם הַזֶּה, זִהְמַת (הַכֶּסֶף) הַנֶּפֶשׁ, וְנוֹטֵל

זְהֵמַת הַגּוֹף. מִי הוּא זְהֵמַת הַגּוֹף? זֶה אֵלוֹ הַחֲטָאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי יֶצֶר הָרַע שֶׁנִּקְרָא מִזֵּהֶם מְנוּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנִינּוּ, וְנָתַן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרִלוֹת, אִם כֶּף, כְּבוֹד הוּא שֶׁל הַעֲזָאוֹל, רְאִיתֶם עֶבֶד שֶׁזֹּרֵק גְּרִלוֹת עִם רִבּוֹנוֹ! דֶּרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעֶבֶד אֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא מֵה שְׁנוֹתָן לוֹ רִבּוֹנוֹ. אֲבָל מִשּׁוֹם שֶׁסָּמְא"ל מְזַמֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה עַל מַלְשִׁינוֹת, וְכַדִּי שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ פִּתְחוּן פֶּה, (בַּגּוֹרֵל הַזֶּה הוּא עוֹלָה בּו) נוֹתְנִים לוֹ חֶלֶק בְּזֶה.

וְהַגּוֹרֵל הַזֶּה מַעֲצָמוֹ הוּא שְׁעוֹלָה בּו. שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, דְּבַר עֲלִיּוֹן מְצָאנוּ בַּגּוֹרֵל. בַּגּוֹרֵל שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ פְּתוּב בּו, (בַּמְדַּבֵּר כו) עַל פִּי הַגּוֹרֵל, עַל פִּי הַגּוֹרֵל וְדַאי, שֶׁהוּא אָמַר: זֶה חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה, זֶה שֶׁל בְּנֵימִן וְכוּ, וְכֵן כָּלֶם. אַף כָּאן, פִּיּוֹן שֶׁהִכְהֵן שֵׁם יְדִיו, אוֹתָם הַגּוֹרִלוֹת מְדַלְּגִים וְעוֹלִים בְּיַד הַכֹּהֵן (וְעוֹלִים הַגּוֹרִלוֹת בְּיַד הַכֹּהֵן, הֵם מְדַלְּגִים מִדִּי) וְשׁוֹרִים בְּמִקּוּמָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל, עָלָה עָלָיו וְדַאי.

וְדַאי זֶה בְּלַבְדּוֹ, אֶלָּא בְּכָל פַּעַם שֶׁמְזַמֵּן הַמַּלְשִׁין וְנִתְּנָת לוֹ רְשׁוּת, צְרִיכִים לְשִׁים כְּנִגְדּוֹ בְּמַה שִׁיתְעַסֵּק וַיַּעֲזֹב אֶת יִשְׂרָאֵל. בַּיּוֹם הַזֶּה מְזַמֵּן הַמַּלְשִׁין לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (אִיּוֹב א) וַיֹּאמֶר ה' אֵל הַשָּׁטָן מֵאִן תָּבֵא. וְהָרִי שְׁנִינּוּ, מִשּׁוֹט בְּאָרֶץ, מַה זֶה? אֶלָּא זֶהוּ הַמַּלְשִׁין הַגְּדוֹל מְקַטְרְגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוֹ הַחֲבָרִים, (שׁוּדָא) בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל מְזַמֵּנִים לַעֲבֹר בֵּינָם וּלְהַפְרֵעַ מִן הַמְּצָרִים, אָמַר: אֲנִי עֹבְרָתִי בְּאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְרְאִיתִי שְׂאֵלָה לֹא

זוֹהֵמָא (דְּכֶסֶפָא) דְּנִפְשָׁא, וְנָטִיל זוֹהֵמָא דְּגוּפָא. מֵאֵן הוּא זוֹהֵמָא דְּגוּפָא. דָּא אֵינוֹן חוּבִין דְּאִתְעַבְדוּ עַל יְדֵי דִיֶּצֶר הָרַע, דְּאִקְרִי מִזֵּוּהֶם מְנוּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּנִן (וַיִּקְרָא טו) וְנָתַן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרִלוֹת, אִי הֵכִי יִקְרָא הוּא דְּעֲזָאוֹל, חֲמִיתוֹן עֶבְדָּא דְּשִׂדִי עַדְבִּין בְּמֵאֲרִיָּה, אֲרַחֲמִיה דְּעֲלָמָא דְּעֶבְדָּא לָא נָטֵל אֶלָּא מֵה דִּיהִיב לִיה מֵאֲרִיָּה. אֲבָל, בְּגִין דְּסָמְא"ל זְמִין הָאִי יוֹמָא בְּדִלְטוּרָא, וּבְגִין דְּלָא יִהְיֶה לִיה פְּטוּרָא (ס"א כְּהֵא עֲדָבָא הוּא סְלֵקָא בִּיה) יִהְבִּין לִיה חוּלְקָא בְּהֵאִי.

וְהֵאִי עֲדָבָא מְגַרְמִיָּה הוּא דְּסָלִיק בִּיָּה, דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְלָה עֲלָאָה אֲשֶׁפְחָנָא בְּעֲדָבָא. עֲדָבָא דִּיהוֹשֻׁעַ, פְּתִיב בִּיָּה, (בַּמְדַּבֵּר כו) עַל פִּי הַגּוֹרֵל, עַל פִּי הַגּוֹרֵל וְדַאי, דְּאִיהוּ אָמַר דָּא חוּלְקָא דִּיהוּדָה, דָּא דְּבִנְיָמִין וְכוּ, וְכֵן כָּלֶהוּ. אוּף הָכָא, פִּיּוֹן דְּכֶהֱנָא שְׁוִי יְדִוי, אֵינוֹן עַדְבִּין מְדַלְּגִי וְסְלֵקִין בִּידָא דְּכֶהֱנָא, (ס"א וְסְלֵקוּן עַדְבִּין בִּידָא דְּכֶהֱנָא, אֵינוֹן מְדַלְּגִי מִן דִּי) וְשִׁאֲרֵן בְּאִתְרֵיָּהוּ. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל, עָלָה עָלָיו וְדַאי.

וְדַאי דָּא בְּלַחוּדוֹי, אֶלָּא בְּכָל זְמַנָּא דְּדִלְטוּרָא זְמִין, וְאִתְיִיְהִיב לִיה רְשׁוּתָא, בְּעִינָן לְשׁוּוּאָה לְקַבְלִיָּה בְּמַה דִּיתְעַסֵּק, וְשְׂבִיק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. בְּהֵאִי יוֹמָא דְּלְטוּרָא זְמִין לְאֶלְלָא אֲרַעָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (אִיּוֹב א) וַיֹּאמֶר יי' אֵל הַשָּׁטָן מֵאִן תָּבֵא. וְהָא תְּגִינָן, מִשּׁוֹט בְּאָרֶץ, מֵאִי הוּא. אֶלָּא הָאִי הוּא דְּלְטוּרָא רְבָא מְקַטְרְגָא דִּישְׂרָאֵל.

וְהָא אִתְעַרְו חֲבָרֵיָּא, (דְּוֵדָא) בְּהֵאִי שְׁעָתָא דְּהוּו זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמַעַבְר יִמָּא, וְלֹאִתְפָּרְעָא מִמְּצָרָאִי, אָמַר, אָנָּא אַעֲבִרְנָא בְּאֲרַעָא קְדִישָׁא, וְחֲמִינָא דְּלָא אִתְחַזְזוֹן אֵלַיִן

רְאוּיִים לְהַכְנִס לְתוֹכָהּ. אִם אַתָּה
דָּן דִּין - הַדִּינִים שֶׁלָּהֶם כָּאֵן כְּמוֹ
הַמְצָרִים. מַה שׁוֹנִים אֵלָיו מְאֹלוּ?
אוּ שִׁמּוֹתָיו כֻּלָּם כְּאַחַד, אוּ
שִׁיחֲזָרוּ כֻלָּם לְמִצְרַיִם. וְלֹא אַתָּה
הוּא שְׂאֲמַרְתָּ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְעַבְדּוֹם
וְעַנּוּ אַתֶּם אַרְבַּע מְאוֹת שָׁנָה?
וְהָרִי לֹא עָלוּ מִחֻשְׁבוֹנוֹ אֶלֶּא
מֵאֲתִים וְעֶשְׂרִי, וְלֹא יוֹתֵר.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מַה
אֲעֲשֶׂה? כָּאֵן צְרִיכָה הַשְׁתַּדְּלוּת,
לְהַבִּיא קָרֵב כְּנֻגְדּוֹ. אַתָּן לוֹ כְּמַה
שִׁיחֲתַעֲסֵק, וְיַעֲזֹב אֶת בְּנֵי, וְהָרִי
נִמְצָא כְּמַה שִׁיחֲתַעֲסֵק. מִיָּד אָמַר
לוֹ: הַשְׁמַת לְבָבְךָ אֶל עַבְדֵי אִיּוֹב
כִּי אֵין כְּמַהוּ בְּאַרְצָךְ. מִיָּד חָלַק לוֹ
הַמַּלְשִׁין בְּדַבְּרִים, וַיַּעַן הַשֹּׁטֵן אֶת
ה' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יֵרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים.
לְרוּעָה שְׂרָצָה לְהַעֲבִיר צֶאֱנוּ
בְּנֵהר אַחַד. עֶבֶר זָאֵב לְהַתְגַּרּוֹת
בְּצֶאֱנוּ. הַרוּעָה הִיָּה חֲכָם, אָמַר:
מַה אֲעֲשֶׂה, שְׁבַעֲוֹד שְׂאֵנִי מֵעַבִּיר
אֶת הַטְּלָאִים, הוּא יִתְגַּרָּה בְּצֶאֱן?
הַרִים עֵינָיו וְרָאָה בֵּין הַצֶּאֱן תִּישׁ
אַחַד מְאוֹתָם תִּישִׁי הַבֵּר, שְׁהִיָּה
גְּדוֹל וְחֹזֵק. אָמַר: אֲזַרְק זֶה כְּנֻגְדּוֹ,
וּבַעֲוֹד שְׁמַתְגָּרִים זֶה בְּזֵה, אֲעַבִּיר
אֶת כָּל הַצֶּאֱן וְיִנְצְלוּ מִמֶּנּוּ.

כִּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר: וַדַּאי
הַתִּישׁ הַזֶּה גְּדוֹל אַחַד וְחֹזֵק
וְאֵלִים, אֲזַרְק כְּנֻגְדּוֹ, וּבַעֲוֹד שֶׁהוּא
מִתְעַסֵּק עִמוֹ, יַעֲבְרוּ בְנֵי, וְלֹא
יִמְצָא קִטְיֹגוֹר עֲלֵיהֶם. מִיָּד -
וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשֹּׁטֵן הַשְׁמַת לְבָבְךָ.
עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זָוַג אוֹתָם
כְּאַחַד, שֶׁכְּתוּב הֵנוּ בְּיָדְךָ. בַּעֲוֹד
שֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, עֲזַב אֶת
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצָא מְקַטְרֵג
אֲלֵיהֶם.

אִךְ כָּאֵן בַּיּוֹם הַזֶּה הַמַּלְשִׁין מְזַמְּן
לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ, וְצָרִיכִים לְשַׁלַּח
כְּנֻגְדּוֹ כְּמַה שִׁיחֲתַעֲסֵק (בְּדִבְרֵי שְׁלוֹ),

שְׁבִיִק לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל. וּמִתְלָא

לְמִיעַל בְּגִוְוָה, אִי אַנְתָּ דְאֵין דִּינָא, דִּינִיָּהוּ
הַכָּא כְּמִצְרָאִי, מַה שְׁנִיָּן אֵלֵין מְאֵלֵין, אוּ
יְמוֹתוֹן כְּלָהוּ כְּחֻדָּא, אוּ יְהִדְרוֹן כְּלָהוּ לְמִצְרַיִם.
וְלֹא אַנְתָּ הוּא דְאֲמַרְתָּ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְעַבְדּוֹם וְעַנּוּ
אוֹתָם ד' מְאוֹת שָׁנָה, וְהָא לֹא סְלִיקוּ
מִחֻשְׁבְּנֵי אֶלֶּא רַד"ו, וְלֹא יִתִּיר.

אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאִי אֲעַבִּיד,
אֲשַׁתְּדִלוּתָא בְּעֵיָא הַכָּא, לְאִיָּתָאָה
קָרָבָא לְקַבְּלִיהָ, יְהִיבָנָא לִיהָ בְּמַה דִּיתְעַסֵּק,
וְיִשְׁבּוּק בְּהוּ לְבִנֵי, וְהָא אֲשַׁתְּכַח בְּמֵאֵן
דִּיתְעַסֵּק, מִיָּד אָמַר לִיהָ, הַשְׁמַת לְבָבְךָ אֶל עַבְדֵי
אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמַהוּ בְּאַרְצָךְ. מִיָּד פִּלַּג לִיהָ
דְּלִטּוֹרָא בְּמַלְיָן, וַיַּעַן הַשֹּׁטֵן אֶת יי' וַיֹּאמֶר
הַחֲנָם יֵרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים.

לְרַעֲיָא דְבַעֲי לְאֲעַבְרָא עֲאֵנִיָּה בְּחַד נְהָרָא,
אֲעַבֵּר זֵאבָא לְקַטְרֵגָא לִיהָ בְּעֵאֵנִיָּה,
רַעֲיָא הָוָה חַפִּים, אָמַר מָאִי אֲעַבִּיד, דְּבַעֲוֹד
דְּאֵנָא אֲעַבֵּר לְטִלְיָא, יְקַטְרֵג הוּא בְּעֵאֵנִי. זְקַף
עֵינָיו, וְחֲמָא בֵּין עֲאֵנָא, חַד תִּישָׂא מְאֵלֵין
תִּישִׁי בְרָא, דְּהָוָה רַב וְתַקִּיף. אָמַר, אֲשַׁדִּי דָא
לְקַבְּלִיהָ, וּבַעֲוֹד דְּמְקַטְרֵגִי דָא כְּדָא, אֲעַבֵּר לְכָל
עֲאֵנָא, וְיִשְׁתַּזְבּוֹן מִנִּיָּה.

כִּךְ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וַדַּאי הָא תִישָׂא
חַד רַב וְתַקִּיף וְאֵלִים, אֲשַׁדִּי לְקַבְּלִיהָ,
וּבַעֲוֹד דְּהוּא יִשְׁתַּדֵּל בִּיָּה, יַעֲבְרוֹן בְּנֵי, וְלֹא
יִשְׁתַּפַּח קִטְיֹגוֹרָא לְגַבִּיָּהוּ. מִיָּד, וַיֹּאמֶר יי' אֶל
הַשֹּׁטֵן הַשְׁמַת לְבָבְךָ. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
זָוַג לְהוּ כְּחֻדָּא, דְּכְתִיב הֵנוּ בְּיָדְךָ. בַּעֲוֹד דְּהוּא
אֲשַׁתְּדֵל בִּיָּה, שְׁבִיִק לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח
קִטְיֹגוֹרָא לְגַבִּיָּהוּ.

אִךְ הָכִי בְּהַאי יוֹמָא, דְּלִטּוֹרָא זְמִין לְאֶלְלָא
אַרְעָא, וּבַעֲיָנָא לְשַׁדְרָא לְקַבְּלִיהָ כְּמַה

דִּיתְעַסֵּק (בְּנֻגְדּוֹ דִּלְיָהּ), וּבַעֲוֹד דְּאִיָּהוּ אֲשַׁתְּדֵל בִּיָּה,

אמרי לזלזולא דבי מלפא, הב ליה זעיר חמרא, וישבחך קמי מלפא. ואי לאו יימא למלפא מלה בישא. לזמנין נטלין לה לההיא מלה, עלאי דבי מלפא, ומלפא עביד דינא בגיניה.

רבי (דף ק"ב ע"א) יצחק אמר, לשטיא דקאים קמי מלפא, הב ליה חמרא, ולבתר אימא ליה, ואחזי ליה, פל אינון טעוון דעבדת, וכל אינון בישין, והוא ייתי וישבחך, ויימא דלא ישתכח בעלמא כוותך. אוף הכא, הא קאים דלטורא תדיר קמי מלפא, ישראל יהבין ליה האי דורון, ובהאי דורון פתקא, לכל בישין, ולכל טעוון, ולכל חובין דעבדו ישראל, והוא אתי ומשבח להו לישראל, ואתעביד סניגורא עליהו, וקודשא בריה הוא אהדר פלא לרישא דבישי דעמיה, בגין דכתיב, (משלי כה) פי גחלים אתה חותה על ראשו.

אמר רבי יוסי, ווי לון לעמא דעשו, בשעתא דהאי שעיר משדרי לההוא דלטורא ממנא דעליהו, דבגיניה אתי לשבחא לון לישראל, וקודשא בריה הוא אהדר פל אינון חובין לרישא דעמיה, בגין דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יפון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא הוו ידעי אומות העולם מהאי שעיר, לא שבקין לון לישראל, יומא חד בעלמא.

הא חזי, פל ההוא יומא משתדל איהו בההוא שעיר, ובגין כך קדשא בריה הוא מכפר להו לישראל, ודכי לון מפלא, ולא אשתכח קטגוריא קמיה. לבתר, הוא אתי ומשבח להו לישראל. וכדין שאיל ליה, כמה דאת אמר, ויאמר יי אל השטן מאין תבא, אתיב ואז שואל אותו, כמו שנאמר, ויאמר ה' אל השטן מאין תבא. משיב בתשבחתם של ישראל,

ובעוד שהוא מתעסק בו, עוזב את ישראל. ומשל אומרים למזלזל של בית המלך: תן לו מעט יין, וישבחך לפני המלך. ואם לא, יאמר למלך דבור רע. לפעמים נוטלים את אותו דבור עליוני בית המלך, והמלך עושה בגללו דין.

רבי יצחק אמר, לשוטה שעומד לפני המלך, תן לו יין, ואחר כך אמר לו והראה לו כל אותן טעויות שעשית וכל אותן רעות, והוא יבא וישבח אותך, ויאמר שלא נמצא בעולם כמותך. אף כאן, הרי עומד המלשין תמיד לפני המלך, ישראל נותנים לו את הדורון הזה, ובדורון הזה פתק לכל הרעות ולכל הטעויות ולכל החטאים שעשו ישראל, והוא בא ומשבח את ישראל, ונעשה עליהם סגור, והקדוש ברוך הוא מחזיר את הכל לראש הרעים של עמו, משום שכתוב (משלי כה) כי גחלים אתה חתה על ראשו.

אמר רבי יוסי, אי לון לעם של עשו בשעה ששולחים את השעיר הזה לאותו המלשין שממנה עליהם, שבגללו בא לשבח את ישראל, והקדוש ברוך הוא מחזיר את כל החטאים על ראש עמו, משום שכתוב (תהלים קא) דובר שקרים לא יפון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא היו יודעים אמות העולם מהשעיר הזה, לא משאירים את ישראל יום אחד בעולם.

בא ראה, פל אותו יום הוא מתעסק עם אותו שעיר, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מכפר לישראל ומטהר אותם מהכל, ולא נמצאת קטגוריה לפניו. אחר כך הוא בא ומשבח את ישראל, משיב בתשבחתם של ישראל,

בתושבתייהו דישראל, וקטיגורא אתעביד
סניגורא ואזיל ליה.

בדין קדשא בריה הוא אמר לשבעין שריין
דסחרין פורסטיא, חמיתון האי דלטורא,
היאך קאים על בני תדיר, (אסתכמו) הא שעירא
חדא דאשתכח (ס"א אשתדר) גביה, בפתקא דכל
חובייהו וכל טענותייהו, וכל מה דחטו וחבו
קמאי, והוא קביל לון. פדין אסתכמו כלהו,
דיהדרון אינון חובין על עמיה.

רבי אבא אמר, כל אינון חובין וחטאין
מתדבקין ביה, כמה דכתיב, (מיכה ז)
ותשליך במצולות ים כל חטאתם. ולבתר,
פלהו מתהדרן ברישיהון דעמיה, הקדא הוא
דכתיב, (ויקרא טז) ונשא השעיר עליו את כל
עונותם אל ארץ גזרה. בהאי יומא מתעטר
פהנא בעטריין עלאין, והוא קאים בין עלאי
ותתאי, ומכפר עליה ועל ביתיה, ועל פהני,
ועל מקדשא, ועל ישראל כלהו.

האנא, בשעתא דעאל בדמא דפר, מכוין
ברישא דמהימנותא, ואדי באצבעיה,
כמה דכתיב, והזה אותו על הפפרת ולפני
הפפרת והיה עביד. בסים בקפטא (ס"א בקמפא)
דאצבעא, ואדי כמצליה, בטיפין דאצבעא,
לסטרי קפתורא (ס"א קטפורא) (ס"א כפורתא), אדי
ואתפוון, ושארי לממני אחת, אחת ואחת.
אחת בלחודהא, אחת דכליל פלא, אחת
שבחא דכלא, אחת דכלא אהדרן לקבלה,
אחת רישא דכלא. לבתר אחת ואחת, דאינון
שריין פחדא, ברעותא באחיותא, ולא
מתפרשן לעלמין.

בתר דמטא להאי ואחת, דהיא אימא דכלא.
מפאן שארי לממני בזווגא, ומני ואמר,

והקטגור נעשה סנגור והולך לו.
אז הקדוש ברוך הוא אומר
לשבעים השנים שסביב הפסא:
ראיתם את המלשין הזה, איך
עומד על בני תמיד? (מסבימים) הרי
שעיר אחד שנמצא (שנשלה) אצלו
בפתק עם כל חטאיהם וכל
טעיותיהם, וכל מה שחטאו וחבו
לפני, והוא קבל אותם. אזי כלם
מסבימים שיחזרו אותם החטאים
על עמו.

רבי אבא אמר, כל אותם עוונות
וחטאים נדבקים בו, כמו שכתוב
(מיכה ז) ותשליך במצולות ים כל
חטאתם. ואחר כך כלם חוזרים
על ראשי עמו, זהו שכתוב (ויקרא
טז) ונשא השעיר עליו את כל
עונתם אל ארץ גזרה. ביום הזה
מתעטר הפהן בעטרות עליונות,
והוא עומד בין עליונים
ותחתונים, ומכפר עליו ועל
ביתו, ועל הפהנים, ועל המקדש,
ועל כל ישראל.

למדנו, בשעה שנכנס עם דם
הפר, מכון בראש האמונה, ומזה
באצבעו, כפתוב והזה אתו על
הפפרת ולפני הפפרת. ואיך
עושה? טובל בראשי (בדבוק)
האצבעות, ומזה כמצליה בטפות
האצבע לצדי הטבור (השפוע)
(הכפרות), מזה ומתפון, ומתחיל
למנות: אחת, אחת ואחת. אחת
לבדה, ואחת שכוללת הכל. אחת
השבח של הכל, האחת שהפל
חוזרים כנגדה, אחת הראש של
הכל. אחר כך אחת ואחת, שהם
שורים כאחד, ברצון ובאחנה,
ולא נפרדים לעולמים.

אחר שמגיע לואחת הזו, שהיא
אם הכל, מפאן מתחיל למנות
בזווג, ומונה ואמר: אחת
ושתיים, אחת ושלוש, אחת

ואחת ושש. אחת ושש. אחת ושש. אחת ושש.

וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע. כדי למשך ולהשפיע לאחת הזו, שהיא האם (הים) העליונה, בדרגות ידועות, לפתח (לנהר לאמא) של אמא התחתונה, ולהמשיך נהרות עמקים ממקומם לכנסת ישראל. ועל פן ביום השני שני אורות מאירים כפאחד, האם העליונה מאירה לאם התחתונה, ועל פן פתוח יום הכפורים, כמו שנתבאר.

אמר רבי יצחק, שרשרת אחת קשורה לרגלי הכהן בשעה שהיה נכנס, שאם ימות שם, יוציאוהו מבחוץ. ובמה יודעים? באותה זהורית נודע והפר, כשלא נהפך צבעו. באותה שעה נודע שהכהן נמצא בפנים בחטא. ואם יצא בשלום, בזהורית יודע ויפר, שיהפך צבעו ללבן, אזי שמחה היא בעליונים ובתחתונים. ואם לא, כלם נמצאו בצער, והיו כלם יודעים שלא התקבלו תפלותיהם.

אמר רבי יהודה, כיון שהיה נכנס, וטמטם את עיניו שלא להסתפל במה שלא צריך, והיה שומע קול כנפי הכרובים מזמרים ומשבחים, היה יודע הכהן שהכל היה בשמחה, ויצא בשלום. ועם כל זה, בתפלתו היה יודע, שהמלים יוצאים בשמחה ומתקבלים ומתברכים כראוי, ואז היא שמחה בעליונים ובתחתונים.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו. אמר לו, למה במקום הזה היום הזה תלוי ולא בדרגה אחרת, שראוי הוא להיות בדרגה ששם שורה המלך יותר מהכל? אמר לו רבי שמעון, אלעזר בני, כך הוא ודאי, ויפה שאלת.

בא ראה, המלך הקדוש השאיר את היכלו וביתו בידי הגבירה,

ושבע. בגין לאמשכא ולנגדא להאי אחת, דהיא אימא (מא) עלאה, בדרגין ידיען, לכתרא (מ"א לנהרא לאימא) דאימא תתאה. ולאמשכא נהרין עמיקין מאתרייהו לכנסת ישראל. ועל דא, יומא דא תרין נהרין נהרין פחדא, אימא עלאה נהרא לאימא תתאה. ועל דא כתיב יום הכפורים, כמה דאתמר.

אמר רבי יצחק קפטרך חדא קשירא ברגלוי דכהנא, בשעתא דהוה עאל, דאי ימות התם, יפקוהו מלבר. ובמה ידעי. בההוא זהוריתא אתיידע ואשתמודע, כד לא יהיף גונוי. בההיא שעתא אשתמודע, דכהנא אשתכח לגו פחטאה. ואי יפוק בשלם, בזהוריתא אתיידע ואשתמודע, דיהיף גונוי לחוור. כדין חדוותא היא בעלאי ותתאי. ואי לאו כלהו אשתכחו בצערא, והווי ידעי כלא, דלא אתקבלו צלותהון.

אמר רבי יהודה, כיון דהוה עאל, וטמטם עינוי דלא לאסתפל במה דלא אצטריך, והוה שמע קל גדפי כרוביאי מזמרי ומשבחי. הוה ידע פהנא, דכלא הוה בחדוה, ויפוק בשלם. ועם כל דא בצלותיה הוה ידע, דמלין נפקין בחדוותא, ומתקבלן ומתברכן (דף ק"ב ע"ב) כדקא יאות, וכדין חדוותא היא בעלאי ותתאי.

רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אבוי, אמר ליה, האי יומא אמאי הוא כהאי אתר תלי, ולא בדרגא אחרא, דיאות הוא למהוי בדרגא דמלפא שארי, יתיר מפלא. אמר ליה רבי שמעון, אלעזר ברי, הכי הוא ודאי, ויאות שאלת.

תא חזי, מלפא קדישא, שביק היכליה וביתיה בידי דמטרוניתא, ושבק לבנוי עמה, בגין

לְדַבְּרָא לֹוֹן, וְלֹאֲלַקְאָה לֹוֹן, וְלִמְשָׁרֵי בְּגוּוּיָהוּ. דְּאִי זַפְּאן מְטְרוּנִיתָא עֲאֵלַת בְּחִדּוּתָא בִּיקְרָא לְגַבֵּי מַלְכָּא. וְאִי לָא זַפְּאן, הִיא וְאִינוּן, אַתְהֵדְרוּ בְּגִלּוּתָא. וְהָא אוֹקִימְנָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (משלי יט) מְשַׁדָּד אֵב יִבְרִיחַ אִם. וְכְּתִיב, (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלַּח אִמְכֶם.

וְהַשְׂאִיר אֶת בְּנֵי עַמָּה כְּדִי לְהַנְהִיגֵם וְלְהַלְקוֹתֵם וּלְשִׁרּוֹת בְּתוֹכֵם. שְׂאֵם זֹכִים, הַגְּבִירָה נִכְנַסְתָּ בְּשִׂמְחָה וּבְכַבּוּד אֶל הַמְּלָךְ. וְאִם לֹא זֹכִים, הִיא וְהֵם חוֹזְרִים לְגִלּוּת. וְהָרִי בְּאַרְנוּ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (משלי יט) מְשַׁדָּד אֵב יִבְרִיחַ אִם. וְכְּתוּב (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלַּח אִמְכֶם.

וְעַל דָּא אִית יוֹמָא חַד בְּשַׁתָּא, לְאַשְׁגָּחָא בְּהוּ, וְלַעֲיִינָא בְּהוּ. וְכַד אֲזַדְמֵן הָאִי יוֹמָא, אִימָא עֲלָאָה דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא, אֲזַדְמֵן לְקַבְּלִיהָ, לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְרָזוּ בְּהָאִי יוֹמָא, בְּכַמָּה פּוֹלְחָנִין, בְּכַמָּה עֲלוּתִין, בְּכַמָּה עֲנוּיִין, כְּלֵהוּ בְּזִכּוּתָא. כְּדִין אֲזַדְמֵן לְהוּ חִירוֹ, מְאַתֵּר דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא. בְּנֵי מַלְכָּא בְּנָהָא, דְאַתְפַּקְדֵן בִּידְהָא, כְּלֵהוּ זַפְּאִין, כְּלֵהוּ בְּלֹא חֲטָאָן, בְּלֹא חוֹבִין, כְּדִין אֲזַדְוּגַת (ס"א) וְכַד אֲזַדְמֵן הָאִי יוֹמָא וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְמֵנוּ בְּהָאִי יוֹמָא בְּכַמָּה פּוֹלְחָנִין בְּכַמָּה עֲלוּתִין בְּכַמָּה עֲנוּיִין כְּלֵהוּ בְּזִכּוּתָא כְּדִין אִימָא עֲלָאָה דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא אֲזַדְמֵן לְקַבְּלָא לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל וְחִמָּתָא בְּנֵי מַלְכָּא בְּנָהָא (נ"א כְּרָהָא) דְאַתְפַּקְדֵן בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא כְּלֵהוּ זַפְּאִין בְּלֹא חֲטָאִין בְּלֹא חוֹבִין כְּדִין אֲזַדְמֵן לְהוּ חִירוֹ מְאַתֵּר דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא כְּדִין מְטְרוּנִיתָא עֲלָאָה) לְגַבֵּי מַלְכָּא, בְּנֵהִירוֹ, בְּחִדּוּתָא, בְּשִׁלְיָמוּ, בְּרַעוּתָא. דְּהָא רַבִּימָת בְּנִין לְמַלְכָּא עֲלָאָה כְּדָקָא יָאוּת.

וְעַל כֵּן יֵשׁ יוֹם אֶחָד בְּשַׁנְהָ לְהַשְׁגִּיחַ בְּהֵם וּלְעִינַן בְּהֵם. וּכְשֶׁמְזַדְמֵן הַיּוֹם הַזֶּה, הָאֵם הַעֲלִינָה, שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ, מְזַדְמֵנַת כְּנִגְדוּ לְהַסְתַּפְּל בִּישְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל מְזַדְרָזִים בְּיוֹם הַזֶּה בְּכַמָּה עֲבוּדוֹת, בְּכַמָּה תַּפְלוּת, בְּכַמָּה עֲנוּיִים, כְּלֵם בְּזִכּוּת. וְאִזּוּ מְזַדְמֵנַת לְהֵם חֲרוּת, מִהַמְקוֹם שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ שֶׁל הַגְּבִירָה. בְּנֵי הַמְּלָךְ בְּנִיָּה, שְׁנַפְקָדוּ בִּידְהָ, כְּלֵם זַפְּאִים, כְּלֵם כְּלֵי חֲטָאִים, כְּלֵי עוֹנוֹת. אִזּוּ מְזַדְוּגַת (וכאשר מוזדמן היום הזה וישראל הזדמנו ביום הזה עבודות, בכמה תפלות, בכמה ענויים - הכל בזכות. אז האם העליונה שכל החרות בדיקה מוזדמנת כנגדו להסתפל בישראל, ורואה את בני המלך בניה (בנה) שנפקדו בדיקה של הגבירה, כלם זכאים בלי חטאים, בלי חובות, ואז מזמנת להם חרות במקום שכל החרות בדיקה של הגבירה, ואז הגבירה העליונה) לְמַלְךְ בְּאוּר, בְּשִׂמְחָה, בְּשִׁלְמוּת, בְּרַצוּן. שְׁהָרִי גִדְלָה בְּנִים לְמַלְךְ הַעֲלִיּוֹן כְּרָאוּי. וּבְשִׁבּוּם הַזֶּה אִינֵם נִמְצְאִים כְּרָאוּי - אוּי לְהֵם! אוּי לְשִׁלּוּחֵיהֶם! אוּי שְׁהָרִי הַגְּבִירָה הַתְּרַחֲקָה מִן הַמְּלָךְ, וְהָאֵם הַעֲלִינָה מְסַתְּלָקַת, וְלֹא יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ חֲרוּת לְעוֹלָמִים. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְמַד אוֹתָם אֶת דְּרָכָיו כְּדִי לְהַנְצִל מִן הַדִּין, וְיַמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו. זְהוּ שְׂפָתוֹב (ויקרא טו) כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר טְמֵאוֹתֵיכֶם וְגו'.

וְכַד הָאִי יוֹמָא לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ כְּדָקָא יָאוּת, וּוִי לֹוֹן, וּוִי לְשִׁלּוּחֵיהוֹן, וּוִי דְּהָא מְטְרוּנִיתָא אַתְרַחֲקַת מִן מַלְכָּא, וְאִימָא עֲלָאָה אֲסַתְּלַקַת, וְלֹא נִפִּיק מִנָּה חִירוֹ לְעֵלְמִין. זַפְּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּלִיף לֹוֹן אוּרְחוּי, בְּגִין לְאַשְׁתְּזַבָּא מִן דִּינָא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן זַפְּאִין קַמֵּיהָ. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא טו) כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם. וְכְּתִיב, (יחזקאל לו) וְזַרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיּוֹם טַהוּרִים וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְגו'.

וּבַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגו'. (ויקרא

כ"ג) רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל לְרַבִּי אַבָּא, אָמַר לִיָּה, הֲנִי חֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם, מָאִי קָא מִיִּירִי.

אָמַר לִיָּה, וְדַאי רְזָא יְקִירָא הוּא. תָּא חֲזִי, בֵּין לְעִילָא בֵּין לְתַתָּא, כָּל חַד וְחַד, בְּאַרְחִיזָה נְטֻלָּא, וּבְאַרְחִיזָה יִתְבָּא, וּבְאַרְחִיזָה אֲתַעַר וְעֵבִיד מָאִי דְעֵבִיד. הַאי עֶשׂוֹר מְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן.

וְיוֹמָא עֲשִׂירָאָה, בְּעֲשִׂירָאָה קִיִּימָא. וְעַל דָּא (שמות יב)

בְּעֶשְׂוֹר הַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית וְגו'. וְהַאי יוֹמָא, הוּא דִילָהּ. וְחֲמֹשֶׁה יוֹמִין אַחַרְנִין, דְּמִלְכָּא הוּא. הַהוּא יוֹמָא דְאֲתִי

עָלָהּ. דְּהָא חֲמִשָּׁאָה, בֵּיהּ יְתִיב מְלָכָא, בְּכוֹרְסִיָּא. וּבְכָל אֲתַר בְּעֶשְׂוֹר, דְּמִטְרוֹנִיתָא

הוּא. חֲמִשָּׁה עֲלִייהוּ, דְּמִלְכָּא הוּא (כ"א הוּא יוֹמָא דְעַלָּה בְּגִין דְּרִנָּא חֲמִשָּׁאָה בֵּיהּ יְתִיב מְלָכָא בְּכוֹרְסִיָּא, וּבְכָל אֲתַר וכו').

הַהוּא יוֹמָא דְאֲתִי עָלָהּ דְּהָא חֲמִשָּׁאָה בֵּיהּ יְתִיב מְלָכָא בְּתַרְעָא.

וּבְכָל אֲתַר בְּעֶשְׂוֹר דְּמִטְרוֹנִיתָא הוּא, חֲמִשָּׁה עֲלִייהוּ, דְּמִלְכָּא הוּא. הַהוּא יוֹמָא דְאֲתִי

עָלָהּ. בְּגִין כְּפֹךְ חֲמִשָּׁה יוֹמִין מִיִּרְחָא, לְאוֹרִיִּיתָא. וְאִי תִימָא שְׁבִיעָאָה, בְּזַמְנָא דְתַרִּין

אַבְהֵן מִשְׁתַּפְּחִי בֵּיהּ, דְּהָא מְלָכָא בְּהוּ, וּכְדִין מִתְעַטֵּר בְּכֻלָּא. וְחַד מְלָהּ, שְׁבִיעָאָה וְחֲמִשָּׁאָה.

תָּא חֲזִי, חֲמִשָּׁאָה דִילִיָּה הוּא וְדַאי, כְּמָה דְאֲתַמַּר, וּכְדִין נְהִיר אַבָּא לְאִימָא,

וְאֲתַנְהִירוּ מְנַה חֲמִשִּׁין תַּרְעִין לְאַנְהָרָא לְחֲמִשָּׁאָה. וְאִי תִימָא שְׁבִיעָאָה, בְּגִין דְּמִלְכָּא

בְּשְׁלִימוֹ דְאַבְהֵן, וְעַטְרָה יְרִית מְשְׁבִיעָאָה, כְּמָה דְכַתִּיב, (שיר השירים ג)

צְאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן. וְעַל דָּא בְּשְׁבִיעָאָה הוּא יוֹמָא דְמַעַטְרָא מְלָכָא

בְּעַטְרוֹי, וּכְדִין יְרִית מְלָכָא לְאַבָּא וְאִימָא, דְּמַזְדַּוּוּגִין כְּחַדָּא. וְעַל דָּא כֻלָּא בְּחַד תְּלִיָּא.

וּבַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגו'. רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל אֵת רַבִּי אַבָּא. אָמַר לוֹ, הַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם הַלָּלוּ, מָה הֵם אוֹמְרִים? אָמַר לוֹ, וְדַאי זְהוּ סוּד נְכַבֵּד. בַּא רְאָה,

בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדַרְכּוֹ נוֹסֵעַ, וּבְדַרְכּוֹ יוֹשֵׁב, וּבְדַרְכּוֹ מִתְעוֹרֵר וְעוֹשֶׂה מָה שְׁעוֹשֶׂה. הַעֲשׂוֹר הַזֶּה הֵם מְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְהַיּוֹם הַעֲשִׂירִי עוֹמֵד בְּעֲשִׂירִי. וְעַל כֵּן, (שמות יב)

בְּעֶשְׂוֹר הַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית וְגו'. וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא שְׁלָהּ. וְחֲמִשָּׁה יָמִים אַחֲרֵים הוּא שֶׁל הַמְּלָךְ, הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ. שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא.

וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁבָא עָלֶיהָ, שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר. וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשְׂוֹר, הוּא שֶׁל הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּה מְשׁוּם שְׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכִסֵּא, וּבְכָל מְקוֹם וכו').

וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם, (ויקרא כ"ג) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנִים מִלֶּךְ עָרֵד. תְּנִינָן, ג' מִתְּנָן עֲלָיִן, אֲזַדְמְנוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי תִלְתָּא אַחִין: מֹשֶׁה, אֶהְרֵן, וּמֹרְיָם. מִן, בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה. עֲנַנִּי כְבוֹד, בְּזִכּוֹת אֶהְרֵן. בָּאֵר, בְּזִכּוֹת מֹרְיָם. וְכִלְהוּ אֶחֱיָדָן לְעִילָא. מִן בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה, דְּכַתִּיב, (שמות טז) הִנְנִי מִמַּטִּיר לָכֶם לֶחֶם (דף ק"ג ע"א) מִן הַשָּׁמַיִם מִן הַשָּׁמַיִם (ויקרא), דָּא מֹשֶׁה.

וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנִים מִלֶּךְ עָרֵד. שְׂגִינּוּ, שְׁלֹשׁ מִתְּנָוֹת עֲלִיּוֹנוֹת הַזְדַּמְנוּ לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה אַחִים: מֹשֶׁה, אֶהְרֵן וּמֹרְיָם. מִן - בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה. עֲנַנִּי כְבוֹד - בְּזִכּוֹת אֶהְרֵן. בָּאֵר - בְּזִכּוֹת מֹרְיָם. וְכִלְהוּ אֶחֱוִיזִים לְמַעְלָה. מִן בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה, שְׁפָתוֹב (שמות טז) הִנְנִי מִמַּטִּיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. מִן הַשָּׁמַיִם (ויקרא) - זֶה מֹשֶׁה.

עֲנַנִּי כְבוֹד בְּזִכּוֹת אֶהְרֵן, דְּכַתִּיב, (במדבר יד) אֲשֶׁר עֵינִי בְּעֵין (אהרן) נִרְאָה אֶתְּהוּ וְגו', וְכַתִּיב (ויקרא טז) וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטָרֶת. מַה לְהֵלֵן, שְׂבַעָה. אַף כָּאֵן נְמִי שְׂבַעָה. דְּהָא בְּקְטָרֶת שְׂבַעָה עֲנַנִּין מִתְקַשְׂרֵן פְּחָדָא (ועוד). וְאֶהְרֵן רִישָׁא לְכָל שְׂבַעָה עֲנַנִּין הוּא וְהוּא קָשִׁיר לְשִׁית אַחֲרֵנִין בִּיהַּ בְּכָל יוֹמָא.

עֲנַנִּי כְבוֹד בְּזִכּוֹת אֶהְרֵן, שְׁפָתוֹב (במדבר יד) אֲשֶׁר עֵינִי בְּעֵין (אהרן) נִרְאָה אֶתְּהוּ וְגו', וְכַתִּיב (ויקרא טז) וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטָרֶת. מַה לְמַעְלָה שְׂבַעָה, אַף כָּאֵן גַּם שְׂבַעָה, שְׁהַרִי בְּקְטָרֶת שְׂבַעָה עֲנַנִּים נִקְשְׂרִים כְּאֶחָד (ועוד). וְאֶהְרֵן הוּא רִישָׁא לְכָל שְׂבַעָת הָעֲנַנִּים, וְהוּא קוֹשֶׁר אֶת שְׁשֶׁת הָאֲחֵרִים עִמּוֹ בְּכָל יוֹם.

בָּאֵר בְּזִכּוֹת מֹרְיָם, דְּהָא הִיא וְדָאֵי בָאֵר אֶתְקַרִי. וּבְסַפְרָא דְאַגְדָּתָא, (שמות ב) וַתִּתְּצַב אַחֲתוֹ מִרְחוֹק לְדַעָה וְגו'. דָּא הוּא בָאֵר מִיּוֹם חַיִּים, וְכִלְאֵ קִשְׁוֹרָא חַד. מִתְּהַ מֹרְיָם, אֶסְתַּלַּק בָּאֵר. דְּכַתִּיב, (במדבר כ) וְלֹא הָיָה מַיִם לְעֵדָה. וּבַהֲהִיא שַׁעֲתָא בְּעֵאת בָּאֵר אַחֲרָא לְאַסְתַּלְקָא, דְּהוּהוּ שְׂכִיחַ עֲמַהוּן דְּיִשְׂרָאֵל. פֶּד חֲמָת שִׁיתָא עֲנַנִּין דְּהוּוּ קִשְׁוִירִין עֲלֵהּ, אֶתְקַשְׂרַת הִיא בְּהוּ.

בָּאֵר בְּזִכּוֹת מֹרְיָם, שְׁהַרִי הִיא וְדָאֵי נִקְרָאת בָּאֵר. וּבְסַפְרָא דְאַגְדָּה, (שמות ב) וַתִּתְּצַב אַחֲתוֹ מִרְחוֹק לְדַעָה וְגו' - זִוְהִי בָאֵר מִיּוֹם חַיִּים, וְהַכֵּל קָשֶׁר אֶחָד. מִתְּהַ מֹרְיָם - הִסְתַּלְקָה הַבָּאֵר, שְׁפָתוֹב (במדבר ב) וְלֹא הָיָה מַיִם לְעֵדָה. וּבְכַוֵּנָה שַׁעָה רְצַתְהָ בָּאֵר אַחֲרַת לְהִסְתַּלַּק, שְׁהִיתָה מְצוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל. כְּשִׁרְאֶתְהָ שִׁשָּׁה עֲנַנִּים שְׁהִיוּ קִשְׁוִירִים עֲלֵיהּ, נִקְשְׂרָה הִיא בְּהֵם.

מִיַּת אֶהְרֵן, אֶסְתַּלְקוּ אֵינוֹן עֲנַנִּין, וְאַסְתַּלַּק עֲנַנָּא דְבִירָא עֲמַהוּן. אֶתָּא מֹשֶׁה, אֶהְרֵן לְהוּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים סח) עֲלִית לְמָרוֹם שְׁבִית שְׂבִי לְקַחַת מִתְּנֹת בְּאָדָם. לְקַחַת מִתְּנֹת וְדָאֵי, אֵינוֹן מִתְּנֹת דְּהוּוּ בְּקַדְמִיתָא בָּאֵר וְעֲנַנִּין.

מִתְּ אֶהְרֵן, הִסְתַּלְקוּ אוֹתָם עֲנַנִּים וְהִסְתַּלַּק עֲנַן הַבָּאֵר עִמָּהֶם. כָּאֵ מֹשֶׁה, הִחְזִיר אוֹתָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים סח) עֲלִית לְמָרוֹם שְׁבִית שְׂבִי לְקַחַת מִתְּנֹת בְּאָדָם. לְקַחַת מִתְּנֹת וְדָאֵי, אוֹתָן מִתְּנֹת שְׁהִיוּ כְּרַשׁוּנָה - בָּאֵר וְעֲנַנִּים.

בָּאֵר, דָּא בָּאֵר דְּיִצְחָק. עֲנַנִּים, אֵלִין עֲנַנִּים דְּאֶהְרֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִפְּנֵי מַה זָכָה אֶהְרֵן לְדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ קָשִׁיר בְּעֲנַנִּים (נ"א ר"ש

בָּאֵר - זֶוּ בָּאֵרוֹ שֶׁל יִצְחָק. עֲנַנִּים - אֵלוֹ הָעֲנַנִּים שֶׁל אֶהְרֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִפְּנֵי מַה זָכָה אֶהְרֵן לְזֶה? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא קָשִׁיר בְּעֲנַנִּים

לעננים). והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו
בחדא, דמתברכאן פלהו על ידוי.

תא חזי, על כל חסד דעבד קדשא ברוך הוא
בישראל, קשיר עמהון ז' ענני יקירן,
וקשיר להו בכנסת ישראל, דהא עננא דילה
אתקשר בשיתא אחרנין. ובכלהו שבעה, אזלו
ישראל במדברא. מאי טעמא, בגין דכלהו
קשרא דמהימנותא ניהו ועל דא בספות תשובו
שבעת ימים. מאי קא מיירי. בגין דכתיב, (שיר
השירים ב) בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק
לחפי. ובועי בר נש לאחזאה גרמיה, דיתייב
תחות צלא דמהימנותא.

תא חזי, כל אינון שגין דקאים אהרן, הוו
ישראל בצלא דמהימנותא, תחות אלין
עננין. בתר דמית אהרן, אסתלק עננא חד,
דהוא ימינא דכלא. וכד האי אסתלק, אסתלקו
כל שאר עמיה (כ"א עננין) ואתחזיאו כלהו
בגריעותא. והא אוקמוה, דכתיב, (במדבר כ) ויראו
כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו, אלא
וייראו. מיד וישמע הפנעני מלך ערד יושב
הנגב פי בא ישראל דרף האתרים. שמע
דאסתלקו אינון עננים, ומית תיירא רברבא
דכל אינון עננים אתקשרו ביה.

אמר רבי יצחק, הפנעני מלך ערד יושב הנגב
ודאי. וכד אתו אינון מאללין דשדר
משה, אמרו (במדבר י) עמלק יושב בארץ הנגב,
בגין לתברא לפייהו. דהא בעמלק אתבר
חיליהון בקדמיתא.

אמר רבי אבא, וישמע הפנעני, מאי קא מיירי
הכא. בתר דאסתלקו אינון עננים. אלא
כנען כתיב ביה, (בראשית ט) ויאמר ארור כנען
עבד עבדים יהיה לאחיו. הכא אוליפנא, מאן
דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אתחזי

(ראש לעננים), והוא נקשר כל יום
ויום לכלם כאחד, שכלם
מתברכים על ידו.

בא ראה, על כל חסד שעשה
הקדוש ברוך הוא עם ישראל,
קשר עמם שבעה עננים נכבדים,
וקשר אותם עם כנסת ישראל,
שהרי הענן שלה נקשר עם ששה
אחרים. ועם כל השבועה הלכו
ישראל במדבר. מה הטעם?
משום שכלם הם הקשר של
האמונה, ועל זה בסכת תשובו
שבעת ימים. מה זה אומר?
משום שכתוב (שיר ב) בצלו חמדתי
וישבתי ופריו מתוק לחפי. וצריך
אדם להראות את עצמו שיושב

תחת צל האמונה.

בא ראה, כל אותן השנים שעמד
אהרן, היו ישראל בצל האמונה
תחת העננים הללו. אחר שמת
אהרן, הסתלק ענן אחד, שהוא
הימין של הכל. וכשהו הסתלק,
הסתלקו כל השאר עמו (עננים)
ונראו כלם בחסרון. והרי פרשוה,
שכתוב (במדבר כא) ויראו כל העדה
פי גוע אהרן. אל תקרי ויראו אלא
וייראו. מיד - וישמע הפנעני מלך
ערד יושב הנגב פי בא ישראל דרף
האתרים. שמע שהסתלקו אותם
העננים, ומת התיר הגדול שכל
אותם העננים נקשרו עמו.

אמר רבי יצחק, הפנעני מלך ערד
ישוב הנגב ודאי. וכשבאו אותם
מרגלים ששלח משה, אמרו (שם
י) עמלק יושב בארץ הנגב, כדי
לשבר את לבם, שהרי בעמלק
נשבר פחם בראשונה.

אמר רבי אבא, וישמע הפנעני,
מה זה אומר כאן אחר שהסתלקו
אותם העננים? אלא כנען
כתיב, ויאמר ארור כנען עבד
עבדים יהיה לאחיו. כאן למדנו,
מי שמוציא את עצמו מצל
האמונה, ראוי להיות עבד לעבדי

עבדים. זהו שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדים מישראל לעצמו.

וער פן כתוב, כל האזרח בישראל ישבו בסכת. כל מי שהוא משרש וגזע קדוש של ישראל, ישבו בסכת, תחת צל האמונה. ומי שאינו מגזע ושרש קדוש של ישראל, לא יושב בהם, ומוציא את עצמו מתחת צל האמונה. כתוב (הושע יב) פנען בידו מאזני מרמה, זה אליעזר עבד אברהם. ובא ראה, כתוב ארור פנען, ומשום שזכה פנען זה לשמש את אברהם, פיון ששמש את אברהם, ישב תחת צל האמונה, זכה לצאת מאותה קללה שהתקלל, ולא עוד, אלא שכתוב בו ברכה, שכתוב (בראשית כד) ויאמרו בא ברוך ה'. מה זה אמר? שכל מי שישב תחת צל האמונה, יורש חרות לו ולבניו לעולמים ומתברך ברכה עליונה. ומי שמוציא את עצמו מצל האמונה, יורש גלות לו ולבניו, שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי.

בסכת תשבו חסר, וזה ענן אחד שכלם קשורים בו, שכתוב פי ענן ה' עליהם יומם. וכתוב ובעמד ענן אתה הלך לפניהם יומם. זהו עננו של אהרן, שנקרא יומם, שכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. ענן אחד נוטל עמו חמשה אחרים, והם ששה. וענן אחר, שכתוב ובעמוד אש לילה, זה האיר לישראל מהאור של אותם הששה.

רעיא מהימנא

בסכת תשבו שבעת ימים וגו'. מצוה (מ"ה) זו לישב בספה. והרי בארנו, כפי

ענן יי' עליהם יומם. וכתוב, (במדבר יד) ובעמד ענן אתה הולך לפניהם יומם. דא הוא עננא דאהרן, דאקרי יומם, דכתוב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. עננא חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, ואינון שית. ועננא אחרא, דכתוב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית.

רעיא מהימנא בסכת תשבו שבעת ימים וגו', (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ה) דא, לישב בסופה.

למהוי עבד לעבדי עבדין, הדא הוא דכתיב, (במדבר כא) וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדין מישראל לגרמיה.

וער דא כתיב, כל האזרח בישראל ישבו בסופות. כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל, ישבו בספות, תחות צלא דמהימנותא. ומאן דליתיה מגזעא ושרשא קדישא דישראל, לא יתיב בהו, ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא.

כתוב (הושע יב) פנען בידו מאזני מרמה, דא אליעזר עבד אברהם. ותא חזי, פתיב ארור פנען ויבגין דזכה פנען דא, לשמשא לאברהם, פיון דשמש לאברהם, יתיב תחות צלא דמהימנותא, זכה למיפק מההוא לטייא דאתלטטיא, ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה. דכתיב, (בראשית כד) ויאמר בא ברוך יי'. מאי קא מיירי. דכל מאן דיתבי תחות צלא דמהימנותא, אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין, ואתברך ברכתא עלאה, ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אחסין גלותא ליה ולבנוי, דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. (דף ק"ג ע"ב).

בסכת תשבו (ויקרא כ"ג) חסר, ודא עננא חד, דכלהו קשירין ביה. דכתיב, פי

להראות שישֶׁרָאֵל יושבים בסוד האמונה בלי פחד כלל, שהרי המקטרג נפרד מהם, וכל מי שהוא בסוד האמונה, יושב בספה, כמו שבארנו, שכתוב כל האזרח בישראל ישוב בסוד האמונה ומהזרע והשרש של ישראל, ישובו בספת.

והסוד הזה נאמר בכמה מקומות. מצוה (מ"ו) אחר זו, להקריב קרבן בכל יום, והקרבן הזה להיות חלק בכל, בשמחת בניו, מפנין שכלם אחוזים באילן. הענפים שלמטה שלגבי שרש האילן, הכל מתברכים משום האילן. אף על גב שאין בהם תועלת, כלם מתברכים. ושמחת ישראל באביהם שלמעלה, נותנים חלק של ברכות לכל אותם שאר העמים שיש להם אחיזה ונאחזו בהם בישראל.

וכך הקרבנות הללו, לתת מזון לאותם הממנים של שאר העמים, שהרי מתוך האהבה שאוהב הקדוש ברוך הוא את בניו, רוצה שכלם יהיו אוהבים שלהם. וסוד זה - (משלי יז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו. אפלו כל אותם המקטרגים העליונים, כלם חוזרים להיות אוהבים את ישראל, וכשהחילות של מעלה הופכים לאוהבי ישראל - כל אותם שלמטה על אחת כמה וכמה.

ואם תאמר, להם היו מקריבים הקרבן? לא כף. אלא הכל עולה לקדוש ברוך הוא ונקרב. והוא מפריד המזון לכל ההמנים של הצדדים האחרים שיהנו באותו הדורן של בניו, ויהפכו

לאוהבים שלהם, שידעו למעלה ולמטה שאין עם פעם ישראל, שהם חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא, ומתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה פראוי. וכל האוכלוסים העליונים פותחים ואומרים: (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

והא אוקימנא, בגין לאתחזא ד'ישראל יתבי ברזא דמהימנותא, בלא דחילו כלל, דהא מקטרגא אתפרש מנייהו. וכל מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, יתיב בסופה. כמה דאוקימנא, דכתיב, כל האזרח בישראל ישוב בספות. מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, ומזרעא ושרשא ד'ישראל, ישובו בספות. ורזא דא אתמר בכמה דוכתי.

פקודא (מ"ו) בתר דא, לקרבא קרבנא בכל יומא, וקרבנא דא, למהוי חולקא בכלא, בחדוותא דבנוי. בגין דכלהו אחידן באילנא. ענפין דלתתא דלגבי שרשא דאילנא, כלא אתברכן בגין אילנא. אף על גב דלית בהו תועלתא, כלא אתברכאן. וחדוותא ד'ישראל באבוהון דלעילא, נהבי חולקא דברכאן, לכל אינון שאר עמין, דאית לון אחידו, ואתאחדו בהו בישראל.

וכל אליו קרבניו, למיהב מזונא, לאינון ממנן דשאר עמין, דהא מגו רחימו דקא רחים קדשא בריך הוא לבנוי, בעי דכלא יהון רחימין דלהון. ורזא דא, (משלי טז) ברצות יי' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. אפילו כל אינון מקטרגי עלאי כלהו אהדרן רחימין ל'ישראל וכד תיילין דלעילא אהדרו רחימין ל'ישראל, כל אינון דלתתא, על אחת כמה וכמה.

ואי תימא להון הוּוּ מקרבי קרבנא, לאו הכי, אלא כלא לקודשא בריך הוא סליק ומתקרב. ואיהו פריש מזונא לכלהו אוכלוסין דסטרין אתרנין, דיתנהון בההוא דורונא דבנוי, ויתהדרון רחימין דלהון, דינדעון עילא ותתא, דהא לית עמא פעמא ד'ישראל, דאינון חולקיה ועדביה דקודשא בריך הוא, ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא כדקא יאות. וכל אוכלוסין עלאין פתחי ואמרי, (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

לאוהבים שלהם, שידעו למעלה ולמטה שאין עם פעם ישראל, שהם חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא, ומתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה פראוי. וכל האוכלוסים העליונים פותחים ואומרים: (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי אלעזר פתח (ואמר), (ירמיה ב) פה אמר יי' זכרתי לך חסד נעוריהך וגו'. האי קרא על כנסת ישראל אתמר, בשעתא דהות אזלא במדברא עמהון דישראל. זכרתי לך חסד: דא עננא דאהרן, דנטלא בחמש אתרנין, דאתקשרו עלך, ונהירו עלך. אהבת כלולותיך, דאשתכללו לך, (ס"א ובלהו אשתכללו בך) ואעטרו לך, ואתקיננו לך ככלה דתעדי תכשיטהא. וכל כף למה. בגין לכתף אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

הא חזי, בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא, צלא דמהימנותא, שכנינתא פרסא גדפקא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקייא אתרנין שויין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקייא, ודוד מלכא, שויין מדוריהון עמיה. הדיא הוא דכתיב, בפסות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים פתיב, ולא בשבעת ימים. כגוונא דא כתיב, (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי' את השמים וגו'. ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא, באנפין נהירין, באושפיזין אלין דשריין עמיה.

ואמר רבי אבא, פתיב בפסות תשבו שבעת ימים, ולבתר ישבו בפסות. בקדמיתא תשבו, ולבתר ישבו. אלא, קדמא לאושפיזי. תניינא, לבני עלמא. קדמא לאושפיזי, כי הא דרב המנונא סבא, כד הוה עייל לסופה הוה חדי, וקאים על פתחא לסופה מלגאו, ואמר נזמן לאושפיזין. מסדר (נ"א נסדר) פתורא, וקאים על רגלוהי, ומברך, ואומר בפסות תשבו שבעת ימים. תיבו אושפיזין עלאין, תיבו אושפיזי מהימנותא, תיבו. ארים (ס"א אפרי) ידוי, וחדוי, ואמר זפאה חולקנא, זפאה חולקיהון דישראל, דכתיב,

רבי אלעזר פתח, פה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריהך וגו'. הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל בשעה שהיתה הולכת במדבר עם ישראל. זכרתי לך חסד - זהו עננו של אהרן שנוסע עם חמשה אחרים שנקשרו עליך ומאירים עליך. אהבת כלולותיך - שנתקנו לך (וכלם נתקנו בך) ועטרו אותך, והתקיננו אותך כמו כלה שעונדת את תכשיטיה. וכל כף למה? בשביל לכתף אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

בא ראה, בשעה שאדם יושב במדור הזה, צל האמונה, השכינה פורסת את כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם וחמשה צדיקים אחרים שמים את מדורם עמו. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקים ודוד המלך שמים מדוריהם עמו. זהו שכתוב, בפסות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים פתיב, ולא בשבעת ימים. כמו זה פתיב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'. וצריך אדם לשמח בכל יום ויום בפנים מאירות באורחים הללו ששורים עמו.

ואמר רבי אבא, פתיב בפסות תשבו שבעת ימים, ואחר כך ישבו בפסות. בראשונה תשבו, ואחר כך ישבו. אלא הראשון לאורחים, השני לבני העולם. הראשון לאורחים, כמו שרב המנונא סבא, כשהיה נכנס לספה היה שמח, ועומד על פתח הספה מבחוץ ואומר: נזמן לאורחים. מסדר (נסדר) את השלחן, ועומד על רגליו, ומברך ואומר: בפסות תשבו שבעת ימים. שבו אורחים עליונים, שבו. שבו אורחי האמונה, שבו. הרים (רחץ) ידיו ושמח, ואמר: אשרי חלקנו, אשרי חלקם של ישראל, שכתוב

(דברים לב) **כִּי חֶלֶק יִי עֲמוֹ וְגוֹ', וְהוּהוּ יְתִיב.**
יֹשֵׁב.

השני - לבני העולם, שמי שיש לו חלק בעם ובארץ הקדושה, יושב בצל האמונה, לקבל את האורחים, לשמח בעולם הזה ובעולם הבא, וצריך לשמח את העניים. מה הטעם? משום שהחלק של אותם אורחים שזמן, הוא לעניים. ואותו שיושב בצל הזה של האמונה, ומזמין את האורחים העליונים הללו, אורחי האמונה, ולא נותן להם חלקם, כלם קמים ממנו ואומרים: (משלי כג) **אֵל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי וְגוֹ'.** נמצא שאותו שלחן שתקן - שלו הוא, ולא של הקדוש ברוך הוא. עליו כתוב (מלאכי ב) **וְזִרְתִּי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ', פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם, וְלֹא חֲגִי.** אוי לו לאותו אדם בשעה שאורחי האמונה הללו קמים משלחנו.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲבָרְהֵם, כֹּל יְמֵי הָיָה עוֹמֵד בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים לְזַמֵּן אֲוֹרְחִים וְלִסְדֹּר לָהֶם שְׁלַחֲנוֹת. עֲכָשׁוּ שְׁמֻזְמִינִים אוֹתוֹ וְאֵת כֹּל הַצְּדִיקִים וְאֵת דּוֹד הַמֶּלֶךְ וְאֵין נוֹתְנִים לָהֶם אֶת חֶלְקָם, אֲבָרְהֵם עוֹמֵד מֵהַשְּׁלַחַן וְקוֹרָא: (במדבר טז) סוּרוּ נָא מֵעַל אֶהְלֵי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה. וְכֹלָם עוֹלִים אֲחֵרִי. יִצְחָק אָמַר, (משלי יג) וּבִטָּן רְשָׁעִים תַּחֲסֹר. יַעֲקֹב אָמַר, (שם כג) פִּתְּךָ אֲכַלְתָּ תְּקִיאָנָה. וּשְׁאָר כֹּל הַצְּדִיקִים אוֹמְרִים, (ישעיה כח) כִּי כֹל שְׁלַחֲנוֹת מְלָאוּ קִיא צֹאֵה בְּלֵי מְקוֹם.

דוד המלך אמר, והשלים דינו, שכתוב (שמואל א-כח) **וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים וַיִּגַּף ה' אֶת נָבָל וַיִּמָּת.** מה זה אומר? משום שדוד שאל מנבל ונעשה לו אורח, ולא רצה. וזה הזמין אותו, ולא נתן לו חלק.

כִּי חֶלֶק יִי עֲמוֹ וְגוֹ', וְהוּהוּ יְתִיב.
הַנִּינָא, לְבָנֵי עַלְמָא, דְּמֵאן (דף ק"ד ע"א) דְּאִית לֵיה חוּלְקָא בְּעַמָּא וּבְאַרְעָא קַדִּישָׁא, יְתִיב בְּצִלָּא דְּמַהִּימְנוּתָא, לְקַבְּלָא אוֹשְׁפִיזִין, לְמַחְדֵּי בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאִתִּי וּבְעֵי לְמַחְדֵּי לְמַסְפְּנֵי. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּחוּלְקָא דְּאִינוּן אוֹשְׁפִיזִין דְּזַמִּין דְּמַסְפְּנֵי הוּא. וְהוּא דְּיְתִיב בְּצִלָּא דָּא דְּמַהִּימְנוּתָא, וְזַמִּין אוֹשְׁפִיזִין אֵלִין עַלְאִין, אוֹשְׁפִיזֵי מַהִּימְנוּתָא, וְלֹא יְהִיב לֹון חוּלְקִיהוֹן, כְּלָהוּ קִימֵי מְנִיָּה, וְאַמְרִי (משלי כג) **אֵל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי וְגוֹ', אֲשַׁתְּכַח דְּהוּא פְּתוּרָא דְּתַקִּין, דִּילִיָּה הוּא, וְלֹאוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, עַלִּיהָ כְּתִיב (מלאכי ב) וְזִרְתִּי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ', פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם, וְלֹא חֲגִי. ווי ליה להווא בר נש, בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתוריה.**

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲבָרְהֵם, כֹּל יוֹמוֹי הוּהוּ קָאִים בְּפִרְשַׁת אוֹרְחִין, לְזַמְנָא אוֹשְׁפִיזִין, וְלִתְקַנָּא לֹון פְּתוּרִי, הַשְׁתָּא, דְּמֻזְמִינִין לֵיה, וְלִכְלָהוּ צְדִיקֵיָּא, וְלְדוֹד מְלָפָא, וְלֹא יְהִיב לֹון חוּלְקִיהוֹן, אֲבָרְהֵם קָאִים מִפְּתוּרָא, וְקָרִי, (במדבר טז) סוּרוּ נָא מֵעַל אֶהְלֵי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה. וְכֹלָהוּ סְלִקִּין אֲבַתְרִיָּה. יִצְחָק אָמַר, (משלי יג) וּבִטָּן רְשָׁעִים תַּחֲסֹר. יַעֲקֹב אָמַר, (שם כג) פִּתְּךָ אֲכַלְתָּ תְּקִיאָנָה. וּשְׁאָר כֹּל צְדִיקֵיָּא אֲמָרִי, (ישעיה כח) כִּי כֹל שְׁלַחֲנוֹת מְלָאוּ קִיא צֹאֵה בְּלֵי מְקוֹם.

דוד מלפא אמר, (חסר כאן) וְאֲשָׁלִים דִּינוֹי, דְּכְתִיב, (שמואל א כח) וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים וַיִּגַּף יי' אֶת נָבָל וַיִּמָּת. מאי קא מיירי. בגין דדוד שאל לנבל, ואתעביד ליה אושפיזא, ולא בעא. ודא זמין ליה, ולא ייב ליה חולקא, ובאינון עשרה

ובאותם עשרה ימים שדוד המלך דן את העולם, נדון עליו אותו אדם שהשלים לו רע יותר מנבל.

אמר רבי אלעזר, (משום כך) אין התורה מטריחה על אדם יותר, אלא כמו שהוא יכול, שפתוב (דברים טו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא יאמר אדם אכל ואשבע ואשפה בראשונה, ומה שישאר אופן לעניים. אלא ראשית הפל הוא של האורחים. ואם שמח את האורחים והשקה אותם, הקדוש ברוך הוא שמח עמו, ואברהם קורא עליו, (ישעיה נח) אז תתענג על ה' וגו'. ויצחק קורא עליו, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, את זה דוד המלך אמר אותו, משום שכל כלי הזין של המלך והקרבנות של המלך נפקדו ביד דוד. אבל יצחק אמר, (תהלים ק) גבור בארץ יהיה ורעו וגו', הוץ ועשר וגו'. 'עקב אמר, (ישעיה נח) אז יפקע פשח אורף וגו'. שאר הצדיקים אומרים, (שם) ונתף ה' תמיד והשביע וגו'. דוד המלך אמר, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח, שהרי הוא נפקד על כל כלי הזין של העולם. אשרי חלקו של האדם שזוכה לכל זה. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתיב (שם ט) ועמף כלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. רבי שמעון פתח, (שם מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי - זה אדם, שהקדוש ברוך הוא ברא אותו בשמו (בדמותו), שכתוב (בראשית ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא לו בשמו, בשעה שהוציא אמת ודין בעולם, ונקרא אלהים, שכתוב (שמות כב) אלהים לא תקלל.

דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זפאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ט) ועמף כלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', (ויקרא כ"ג) רבי שמעון פתח, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה (נ"א בדייקניה), דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב, (שמות כב) אלהים לא תקלל.

יומין דדוד מלפא דאין עלמא, אתדן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה ביש יתיר מנבל.

אמר רבי אלעזר (בגין כך) אורייתא לא אטרח עליה דבר נש יתיר, אלא כמה דכייל, דכתיב, (דברים טו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא לימא איניש אכול ואשבע וארווי בקדמיתא, ומה דישתאר אופן למספני, אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא, ואי חדי לאושפיזין ורוי לון, קדשא בריך הוא חדי עמיה, ואברהם קרי עליה, (ישעיה נח) אז תתענג על יי' וגו'. ויצחק קארי עליה, (ישעיה נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, האי, דוד מלפא אמר ליה, בגין דכל זיינין דמלפא, וקרבין דמלפא, בידוי דדוד אתפקדו, אבל יצחק קאמר, (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה ורעו וגו', הוץ ועשר וגו'.

יעקב אמר, (ישעיה נח) אז יפקע פשח אורף וגו', שאר צדיקייא אמרי, (ישעיה נח) ונתף יי' תמיד והשביע וגו', דוד מלפא אמר, (ישעיה נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח,

דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זפאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ט) ועמף כלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', (ויקרא כ"ג) רבי שמעון פתח, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה (נ"א בדייקניה), דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב, (שמות כב) אלהים לא תקלל.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא (מ"ו) דָּא לִיטוּל לְוֹלָב בְּהוּא יוֹמָא בְּאִינוּן זִינִין
דִּילִיָּה וְהָאֵי רְזָא אוֹקִימָנָא וְאוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא
כְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא נְטִיל לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּהִנֵּי יוֹמִין
וְחַדֵּי בְּהוּן. אוּף הִכִּי יִשְׂרָאֵל נְטִילִי לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא לְחוּלְקִיָּהוּן וְחַדָּאן בִּיָּה. וְדָא הוּא רְזָא דְלוּלָב. וּמִינִין
דְּבִיָּה דְאִיָּהוּ רְזָא דִּיוֹקְנָא דְאָדָם וְהָא אֲתָמַר. (ע"ב רעיא
מְהִימְנָא).

קָרָא לִיָּה בְּשִׁמְיָה, דְכִתִּיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וּשְׁפִיר. הָא אוֹקִימָנָא,
דְכִתִּיב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא
דְּזוּוּגָא אֲתָמַר. וְכִף הוּא בְּזוּוּגָא דְתְרוּוִיָּהוּ,
בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם מְדַכֵּר וְנוֹקְבָא נַפְק.
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּסַפְרָא
דְּשְׁלֵמָה מְלֶכָא אֲשַׁכְחָנָא, דְּבַשְׁעֲתָא
דְּזוּוּגָא (דף ק"ד ע"ב) אֲשַׁתְּכַח לְתַתָּא, שְׁדַר קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא חַד דִּיוֹקְנָא כְּפַרְצוּפָא דְבַר נֶשׁ,
רְשִׁימָא חֲקִיקָא בְּצוּלְמָא, וְקִימָא עַל הַהוּא
זוּוּגָא. וְאֶלְמָלָא אֲתִיָּיָהֵב רְשׁוֹ לְעִינָא לְמַחְזִי,
חֲמִי בַר נֶשׁ עַל רִישִׁיָּה חַד צוּלְמָא, רְשִׁימָא
כְּפַרְצוּפָא דְבַר נֶשׁ, וּבְהַהוּא צוּלְמָא אֲתַבְּרִי בַר
נֶשׁ, וְעַד דְקִימָא (ס"א וְעַד לֹא קִימָא) הַהוּא צוּלְמָא
דְּשְׁדַר לִיָּה מְאָרִיָּה עַל רִישִׁיָּה, וַיִּשְׁתַּכַּח תַּפְּזִין,
לֹא אֲתַבְּרִי בַר נֶשׁ, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

הַהוּא צַלְמֵם אֲזִדְמִין לְקַבְּלִיָּה, עַד דְנַפִּיק לְעַלְמָא.
כַּד נַפְק, בְּהַהוּא צַלְמֵם אֲתַרְבִּי, בְּהַהוּא
צַלְמֵם אֲזִיל, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (תהלים לט) אַךְ בְּצַלְמֵם
יְתַהַלֵּךְ אִישׁ. וְהָאֵי צַלְמֵם אִיָּהוּ מְלַעֲלִילָא.

בְּשַׁעֲתָא דְאִינוּן רוּחִין נַפְקִין מְאֲתַרִּיָּהוּ, כָּל
רוּחָא וְרוּחָא אֲתַתְּקִין קַמֵּי מְלֶכָא
קְדִישָׁא בְּתַקוּנֵי יְקָר, בְּפַרְצוּפָא דְקָאִים בְּהָאֵי
עַלְמָא. וּמְהַהוּא דִּיוֹקְנָא תְקוּנָא יְקָר, נַפִּיק הָאֵי

רעיא מהימנא

מְצוּהָ (מ"ו) זוֹ לְטַל לְוֹלָב בְּאוּתוּ
יוֹם עִם אוֹתָם הַמִּינִים שְׁלוֹ,
וְהַסוּד הַזֶּה בְּאַרְנוֹ, וּפְרָשׁוּהָ
הַחֲבָרִים, כְּמוֹ שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נוֹטֵל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיָמִים
הַלְלוֹ וְשִׁמַּח בָּהֶם, אַךְ כִּף יִשְׂרָאֵל
נוֹטֵלִים אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְחַלְקֵם וְשִׁמְחִים עִמּוֹ. וְזֵהוּ הַסוּד
שֶׁל הַלוּלָב וְהַמִּינִים שָׁבוּ, שֶׁהוּא
סוּד הַדְּמוּת שֶׁל אָדָם, וְהָרִי
נִתְבָּאָר. (ע"ב רעיא מהימנא).

קָרָא לוֹ בְּשִׁמוֹ, שְׁפִתוּב וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וַיְפַה.
הָרִי בְּאַרְנוֹ, שְׁפִתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם
בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא שֶׁהַזּוּג
נֶאֱמַר. וְכִף הוּא בְּזוּוּג שֶׁל שְׁנֵיָּהֵם,
בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם יֵצֵא מְזַכֵּר
וְנוֹקְבָה.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.
בְּסַפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְּלֶכֶף מְצִאָנוּ,
שֶׁבְשַׁעֲתָא שֶׁהַזּוּג נִמְצָא לְמַטָּה,
שׁוֹלַח הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּיוֹקֵן
אֶחָד כְּמוֹ פַרְצוּף אָדָם, רְשׁוּם
חֲקוּק בְּצַלְמֵם, וְעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ
זוּג. וְאֶלְמָלָא נִתְנָה רְשׁוּת לְעִין
לְרֵאוּת, רוּאָה אָדָם עַל רֵאשׁוֹ צַלְמֵם
אֶחָד רְשׁוּם בְּפַרְצוּף שֶׁל אָדָם,
וּבְכַאוּתוֹ צַלְמֵם נִבְרָא הָאָדָם. וְעַד
שְׁעוֹמֵד (וְטָרַם שְׁעוֹמֵד) אוֹתוֹ צַלְמֵם
שֶׁשְׁלַח לוֹ רְבוּנוֹ עַל רֵאשׁוֹ וַיִּמְצָא
שֵׁם, לֹא נִבְרָא הָאָדָם. זֵהוּ שְׁפִתוּב
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.
אוֹתוֹ הַצַּלְמֵם מְזַדְמֵן כְּנִגְדוֹ עַד
שְׁיּוּצָא לְעוֹלָם. כְּשִׁיּוּצָא, הוּא
מִתְגַּדֵּל עִם אוֹתוֹ צַלְמֵם, בְּאוּתוֹ
צַלְמֵם הוֹלֵךְ. זֵהוּ שְׁפִתוּב (תהלים לט)
אֶךְ בְּצַלְמֵם יְתַהַלֵּךְ אִישׁ. וְהַצַּלְמֵם
הַזֶּה הוּא מְלַמְעֵלָה.

בְּשַׁעֲתָא שְׁאוּמֵן רוּחֹת יוּצְאוּת
מְקוּמֵן, כָּל רוּחַ וְרוּחַ מִתְּתַקְנָת
לְפָנֵי הַמְּלֶכֶף הַקְדוֹשׁ בְּתַקוּנֵי כְבוֹד,
בְּפַרְצוּף שְׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וּמְאוּתוֹ דִּיוֹקֵן תַּקוּן כְּבוֹד יוּצָא

צֶלֶם. וְדָא תְּלִיתָאָה לְרוּחָא, וְאֶקְדִּימַת בְּהַאי
עֲלָמָא, בְּשַׁעְתָּא דְזוּגָא אֲשַׁתְּכַח. וְלִית לָךְ
זוּגָא בְּעֲלָמָא, דִּלְא אֲשַׁתְּכַח צֶלֶם בְּגוּוֹיִיהוּ.
אַבְל יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, הַאי צֶלֶם קְדִישָׁא,
וּמֵאַתְר קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוֹיִיהוּ. וְלַעֲבָדֵי
כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, צֶלֶם מְאִינוּן זִינִין בִּישִׁין.
מִסְטָרָא דְמִסְאָבוּתָא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוֹיִיהוּ. וְעַל
דָּא, לָא לִיבְעִי לִיה לְאִינִישׁ, לְאַתְעָרְבָא צוּלְמָא
דִּילִיה, בְּצוּלְמָא דְעוּבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, בְּגִין
דְּהַאי קְדִישָׁא, וְהַאי מִסְאָבָא. תָּא חֲזִי מַה בֵּין
יִשְׂרָאֵל וְלַעֲבָדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת וְכוּ'.

דְּכֵתִיב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה
לָכֶם, דְּהַא יוּמָא דָּא, מִמְלַפָּא הוּא
בְּלַחֲדוּדֵי, חֲדוּוֹתָא דִּילִיה בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. מְתַל
לְמַלְפָּא דְזִמִּין אוּשְׁפִּיזִין, אֲשַׁתְּדְּלוּ בְּהוּ כָּל בְּנֵי
הַיִּכְלִיָּה, לְבָתֵּר אָמַר מְלַפָּא, עַד פָּאן אָנָּא וְאַתּוּן
אֲשַׁתְּדְּלִנָּא כְּלָהוּ בְּאוּשְׁפִּיזִין, וְקִרְבָּתוּן קְרַבְנִין
עַל שָׂאָר עַמִּין בְּכָל יוּמָא, מִפָּאן וְלִהְלֵאָה, אָנָּא
וְאַתּוּן נַחְדֵי יוּמָא חַד, הֵדָּא הוּא דְכֵתִיב בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם. לָכֶם: לְקִרְבָּא
קְרַבְנִין עֲלֵיכוּ. אַבְל אוּשְׁפִּיזֵי מְהִימְנוּתָא,
בְּמַלְפָּא מִשְׁתַּכְּחֵי תְּדִירָא. וּבִיוּמָא דְחֲדוּוֹתָא
דְּמַלְפָּא, כְּלָהוּ מִתְּפַנְפֵי עַמִּיָּה, וּמִשְׁתַּכְּחִין. וְעַל
דָּא כְּתִיב, עֲצַרְתָּ, תְּרַגּוּמוֹ: כְּנִישׁוּ.

וְהַאי יוּמָא, יַעֲקֹב הוּא רִישָׁא לְחֲדוּוֹתָא, וְכָל
אִינוּן אוּשְׁפִּיזֵי חֲדָאן עַמִּיָּה. וְעַל דָּא
כְּתִיב, (דברים לג) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ. וְכְתִיב,
(ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֲתַפְּאָר.

וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זַיִת זֶה פְתִית לְמָאוֹר וְגו',
(ויקרא כ"ד) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא אוּקְמוּהָ.
אַבְל אָמַאי אֲסַמִּיךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּרָשָׁה
דָּא, לְפָרְשַׁת מוֹעֲדִים. אָלָא, כְּלָהוּ בּוֹצִינִין עֲלֵאִין, כְּלָהוּ בּוֹצִינִין לְאַדְלָקָא

הַצֶּלֶם הַזֶּה. וְזֶה שְׁלִישֵׁי לְרוּחַ,
וּמִקְדִּימָה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזִמְן
שְׁנַמְצָא הַזֶּה. וְאִין לָךְ זוּגָא
בְּעוֹלָם שְׁלֵא נִמְצָא כְּתוּכִם צֶלֶם.
אַבְל יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים, הַצֶּלֶם הַזֶּה
קְדוּשׁ, וּמִמְקוֹם קְדוּשׁ הוּא נִמְצָא
כְּתוּכִם. וְלַעֲבָדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת
צֶלֶם מְאִוְתִם הַמִּינִים הַרְעִים,
מִצַּד הַטְּמֵאָה נִמְצָא כְּתוּכִם. וְעַל
כֵּן לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְעָרֵב צֶלֶם
שְׁלוֹ בְּצֶלֶם שֶׁל עוּבְדֵי עֲבוּדָה
זָרָה, מִשּׁוּם שֶׁזֶה קְדוּשׁ - וְזֶה
טְמֵא. בֵּא רָאָה מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל
לְעוּבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת וְכוּ'.

שְׁכַתּוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם, שְׁהֲרִי הַיּוֹם
הַזֶּה מִהַמְלִיךְ הוּא בְּלַבְדוֹ, שְׁמַחְתוּ
עִם יִשְׂרָאֵל. מְשַׁל לְמַלְךְ שְׁהַזְמִין
אוּרְחִים, וְהַשְׁתְּדִלוּ עִמָּהֶם כָּל בְּנֵי
הַיִּכְלוֹ. אַחַר כֵּף אָמַר הַמְלִיךְ: עַד
כָּאן אָנִי וְאַתֶּם הַתְּעַסְקִינוּ כְּלָם
בְּאוּרְחִים, וְהַקְרַבְתֶּם קְרַבְנוֹת עַל
שָׂאָר הָעַמִּים בְּכָל יוֹם, מִכָּאן
וְהִלָּאָה אָנִי וְאַתֶּם נִשְׂמַח יוֹם
אַחַד. זֶהוּ שְׁכַתּוּב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם. לָכֶם, לְהַקְרִיב
קְרַבְנוֹת עֲלֵיכֶם. אַבְל אוּרְחֵי
הָאֵמוּנָה נִמְצָאִים בְּמַלְךְ תְּדִירָא,
וּבַיּוֹם שֶׁל שְׁמַחַת הַמְלִיךְ, כְּלָם
מִתְּפַנְסִים עִמּוֹ וְנִמְצָאִים. וְעַל זֶה
כְּתוּב עֲצַרְתָּ, תְּרַגּוּמוֹ: כְּנוּס.

וְהַיּוֹם הַזֶּה יַעֲקֹב הוּא רִאשׁ
לְשִׁמְחָה, וְכָל אוּתֶם אוּרְחִים
שְׂמַחִים עִמּוֹ. וְעַל כֵּן כְּתוּב (דברים
לב) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ.
וְכַתּוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי
אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאָר.
וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זַיִת זֶה פְתִית
לְמָאוֹר וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַרִי
פְּרָשׁוּהָ. אַבְל לְמַה הַסְּמִיךְ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרָשָׁה זֹ
לְפָרְשַׁת מוֹעֲדִים? אָלָא כְּלָ

כְּלָהוּ בּוֹצִינִין עֲלֵאִין, כְּלָהוּ בּוֹצִינִין לְאַדְלָקָא

מִשַׁח רַבּוֹת עֲלָאָה, וְהָא אֲתָמַר. וְעַל יַדֵּיהוּ
דִּישְׂרָאֵל, מִתְּבַרְכָּאן עֲלֵאין וְתַתְּאין, וְאֲדִלְקוּ
בוּצִינִין, כְּמָה דְאֻקְמוּהָ דְכְּתִיב, (משלי כז) שְׁמֹן
וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב, חֲדוּתָא (ד' ק"ה ע"א) דְעֲלֵאין
וְתַתְּאין.

רַבִּי אַבָּא פָתַח, (תהלים לב) שְׁמַחוּ בֵּינִי וְגִילּוּ
צְדִיקִים, (שְׁמַחוּ בֵּינִי כְּמָה דְאֵת אֲמַר) וּכְתִיב, (תהלים
קיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ.
וְאֻקְמוּהָ, דְהָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א בְּמוֹעֲדֵי)
בְּעֵי לְמַחְדֵּי, וְלֹאנְהָרָא אַנְפִּין, וְיִשְׁתַּכַּח בַּר
נָשׁ בְּחֻדוּהָ, בְּגִין דְּהָהוּא חֻדוּהָ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא הוּי, דְכְּתִיב נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ בְּיוֹמָא.
כּוֹ: בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְלָא חַד מְלָה.

שְׁמַחוּ בֵּינִי, כַּד דִּינִין אֲתַכְפְּיִין, וְרַחֲמֵי אֲתַעְרוּ,
וְכַד מִתְעַרְי רַחֲמֵי, כַּדִּין וְגִילּוּ צְדִיקִים,
(כְּתִיב) צְדִיק וְצַדִּיק מִתְּבַרְכָּאן פַּחְדָּא, דְאֶקְרוּן
צְדִיקִים, כְּמָה דְאֲתָמַר, דְהָא אֵלִין מִתְּבַרְכָּאן
(ס"א מְבַרְכִין) לְעֲלָמִין, וְחֻדָּאן לְעֲלָמִין פְּלָהוּ.
וְהַרְגִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לָב, אֵלִין בְּנֵי מַהִימְנוּתָא,
לְאֲתַקְשָׁרָא כְּהוּ.

וּבְבִלָּא, בְּעֵי עוּבְדָא לְתַתָּא, לְאֲתַעְרָא לְעִילָא.
תָּא חֲזִי, מָאן דְאָמַר דְלָא בְּעֵיָא
עוּבְדָא בְּכִלָּא, אוּ מִלִּין לְאַפְקָא לֹון וְלִמְעַבַּד
קָלָא כְּהוּ, תִּיפַח רִוּחִיהָ. וְהָא הָכָא פְּרִשְׁתָּא
דָּא אוּכַח, אֲדִלְקוּת בּוּצִינֵיָא, וּקְטֹרֶת בּוּסְמִין,
(כְּתָבָא בְּגִין) דְכְּתִיב שְׁמֹן וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב. (וּבְהָא)
וּבְעוּבְדָא דָּא אֲשַׁתְּכַח אֲדִלְקוּתָא לְעִילָא
וְחֻדוּתָא לְתַתָּא (ס"א אֲדִלְקוּתָא וְחֻדוּתָא לְעִילָא וְתַתָּא)
וְאֲתַקְשָׁרוּתָא כְּחֻדָּא כְּדָקָא יָאוּת. (וּבְעוּבְדָא דְלְתַתָּא
אֲתַעְרָא עוּבְדָא דְלְעִילָא) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מְזַבַּח דְלְתַתָּא,
אֲתַעְרָא מְזַבַּח אַחְרָא. כְּהֵן דְלְתַתָּא, אֲתַעְרָא כְּהֵן
אַחְרָא. בְּעוּבְדָא דְלְתַתָּא, אֲתַעְרָא עוּבְדָא
לְעִילָא.

הַמְאֻרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, כְּלָם מְאֻרוֹת
לְהַדְלִיק שְׁמֹן מִשְׁחָה עֲלִיּוֹן, וְהָרִי
נִתְבָּאָר. וְעַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל מִתְּבַרְכִים
עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּוֹנִים, וְנִדְלָקִים
הַמְאֻרוֹת, כְּמוֹ שְׂבָאוּרָה, שְׂכַתּוּב
(משלי כז) שְׁמֹן וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב,
שְׁמַחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּוֹנִים.

רַבִּי אַבָּא פָתַח, (תהלים לב) שְׁמַחוּ
בְּה' וְגִילּוּ צְדִיקִים, (שְׁמַחוּ בְּה' כְּמוֹ
שְׂבָאוּרָה) וְכַתּוּב (שֵׁם קִיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה
ה' נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ. וּפְרָשׁוּהָ,
שְׁחָרִי בְּקֻדְשׁ בְּרוּךְ הוּא (בְּמוֹעֲדִים)
צְרִיף לְשַׁמַּח וּלְהַאֲרִי פְּנִים, וְיִמְצָא
אָדָם בְּשַׁמְחָה, מְשׁוּם שְׂאוּתָהּ
שְׂמַחָה הִיא שֶׁל הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׂכַתּוּב נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ - בְּיוֹם.
כּוֹ - בְּקֻדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֵּל דְּכָר
אַחַד.

שְׂמַחוּ בְּה', כְּשֶׁהַדִּינִים נִכְנָעִים
וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, וְכַאֲשֶׁר
מִתְעוֹרְרִים הַרַחֲמִים, אֲזִי וְגִילּוּ
צְדִיקִים, (כְּתוּב) צְדִיק וְצַדִּיק וְצַדִּיק
מִתְּבַרְכִים יַחַד, שְׁנִקְרְאִים צְדִיקִים,
כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר, שְׁחָרִי אֵלּוּ
מִתְּבַרְכִים (מְבַרְכִים) לְעוֹלָמִים,
וְשַׁמְחִים לְעוֹלָמִים כְּלָם. וְהַרְגִינוּ
כָּל יִשְׂרָאֵל לָב - אֵלּוּ בְנֵי הָאֱמוּנָה,
לְהַקְשֶׁר לָהֶם.

וּבְכַד צְרִיף מַעֲשֵׂה לְמִטָּה לְעוֹרַר
לְמַעְלָה. בַּא רְאָה, מִי שְׂאוּמַר שְׂלָא
צְרִיף מַעֲשֵׂה בְּכַל, אוּ דְכָרִים
לְהוּצִיא אוּתָם וְלַעֲשׂוֹת בְּהֵם קוּל,
תַּפַּח רִוּחוֹ. וְהָרִי כְּאֵן הַפְּרָשָׁה הַזֹּו
תּוֹכִיחַ, הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת וּקְטֹרֶת
הַבְּשָׁמִים, (כְּאֲחֵה מְשׁוּם) שְׂכַתּוּב שְׁמֹן
וּקְטֹרֶת יִשְׁמַח לָב. (וּבְהָא) וּבְמַעֲשֵׂה
הַזֶּה נִמְצָאת הַדְּלָקָה לְמַעְלָה
וְשַׁמְחָה לְמִטָּה (הַדְּלָקָה וְשַׁמְחָה לְמַעְלָה
וְלְמִטָּה) וְהַתְּקַשְׁרוּת יַחַד כְּרְאוּי.
(וּבְמַעֲשֵׂה שְׂלָמָה מִתְעוֹרַר מַעֲשֵׂה שְׂלָמָה)
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַמְזַבַּח שְׂלָמָה
מְעוֹרַר מְזַבַּח אַחֵר. הַכְּהֵן שְׂלָמָה
מְעוֹרַר כְּהֵן אַחֵר. בְּמַעֲשֵׂה שְׂלָמָה
מִתְעוֹרַר מַעֲשֵׂה שְׂלָמָה.

רבי יוסי ורבי יצחק הוו אזלי באורחא, אמר רבי יוסי לרבי יצחק, כתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכבד וגו', וכבדתו מעשות דרכיה שפיר. אבל ממצוא חפצך ודבר דבר מה הוא. ומאי גריעותא הוא לשבת. אמר ליה, ודאי גריעותא הוא, דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה דבר נש, דלית לה קלא, וסלקא לעילא, ואתער מלה אחרא. ומאי הוא. ההוא דאקרי חול, (לעילא) מאינן יומין דחול. וכד אתער חול ביומא קדישא, גריעותא הוא לעילא ודאי. וקודשא בריך הוא וכנסת ישראל שאלי עליה, מאן הוא דבעי לאפרשא זווגא דילן. מאן הוא דבעי חול הכא. עתיקא קדישא לא אתחזי, ולא שריא על חול.

בגין כך, הרהור מותר. מאי טעמא. בגין דהרהור לא עביד מדי ולא אתעביד מניה קלא, ולא סליק. אבל לבתר דאפיק מלה מפומיה, ההוא מלה אתעביד קלא, ובקע אורין ורקיעין, וסלקא לעילא, ואתער מלה אחרא. ועל דא ממצוא חפצך ודבר דבר כתיב. ומאן דאפיק מלה קדישא מפומיה, מלה דאורייתא, אתעביד מניה קלא, וסליק לעילא, ואתערו קדושי מלכא עלאה, ומתעטרן ברישיה, וכדין אשתכח חדותא לעילא ותתא. אמר ליה, ודאי הכי הוא. והא שמענא מלה. אבל מאן דשארי בתעניתא בשבתא, עביד גריעותא לשבת, או לא. אי תימא דלא עביד גריעותא, הא סעודתי דמהימנותא בטיל מניה, ועונשיה סגי, הא חדותא דשבת בטיל מניה.

אמר ליה, מלה דא שמענא, דדא הוא דאשגחן עליה מלעילא, מכל בני

רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי יצחק, כתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבד וגו', וכבדתו מעשות דרכיה - יפה. אבל ממצוא חפצך ודבר דבר מה זה? ומה חסרון הוא לשבת?

אמר לו, ודאי שזיהו חסרון, שאין לך דבור ודבור שיוצא מפיו של אדם שאין לו קול, ועולה למעלה ומעורר דבור אחר. ומה הוא? אותו שנקרא חל, (למעלה) מאותם ימים של חל וכשמתעורר חל ביום קדוש, ודאי זהו חסרון למעלה, והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שואלים עליו: מי הוא שרוצה להפריד הזווג שלנו? מי הוא שרוצה חל כאן? העתיק הקדוש לא נראה, ולא שורה על חל.

משום כך הרהור מותר. מה הטעם? משום שהרהור לא עושה דבר ולא נעשה ממנו קול, ולא עולה. אבל אחר שהוציא דבור מפיו, אותו דבור נעשה קול, ובקע אורין ורקיעים, ועולה למעלה ומעורר דבר אחר, ועל כן כתוב ממצוא חפצך ודבר דבר. ומי שמוציא דבור קדוש מפיו, דבר תורה, נעשה ממנו קול ועולה למעלה, ומתעוררות קדשות המלך העליון ומתעטרות בראשו, ואז נמצאת שמחה למעלה ולמטה.

אמר לו, ודאי כך הוא, והרי שמענו את הדבר. אבל מי ששרוי בתענית בשבת, עושה חסרון לשבת או לא? אם תאמר שלא עושה חסרון, הרי סעודת האמונה בטל ממנו וענשו רב, הרי שמחת השבת בטל ממנו.

אמר לו, דבר זה שמעתי, שזיהו שמשגיחים עליו מלמעלה מכל בני העולם, משום שהיום הזה

עֲלָמָא. בְּגִין דְּהָאֵי יוֹמָא, חֲדוּתָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא. חֲדוּתָא דְכָל חֲדוּן. חֲדוּתָא, דְכָל מְהִימְנוּתָא בֵּיה אֲשַׁתְּכַח. וְאֲפִילוּ רִשְׁעִים דְּגִיּהֲנָם נִיחִין בְּהָאֵי יוֹמָא. וְהָאֵי בַר נֶשׁ לִית לִיה חֲדוּה, וְלִית לִיה נִיחָא, וְשִׁנְיָא דָא מְכַל עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כְּלָהוּ שְׂאֵלִין עֲלֵיה, מָאֵי שִׁנְיָא דְכְּלָנְיָא הוּא בְּצַעְרָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְעִתִּיקָא קְדִישָׁא אֲתַגְלִי בְּהָאֵי יוֹמָא, וְאֲשַׁתְּכַח הָאֵי בְּצַעְרָא, צְלוּתִיה סִלְקָא וְקִיּוּמָא קַמִּיה, פְּדִין אֲתַקְרְעוּ כָל גְּזָרֵי דִינִין דְּאֲתַגְזְרוּ עֲלֵיה, וְאֲפִילוּ אֲסַתְּכְמוּ בְּבִי דִינָא דְמִלְפָּא עֲלֵיה לְבִישׁ, כְּלָא אֲתַקְרַע, בְּגִין דְּבְשַׁעְתָּא דְעִתִּיקָא אֲתַגְלִיָּא, כְּלָא חִירוּ וְכָל חִידוּ אֲשַׁתְּכַח, בְּגִין דְּאֲתַגְלִיָּא בְּהַלּוּלָא דְמִלְפָּא.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, קוֹרְעִין לוּ גְזָר דִּינוּ שְׁבָעִים שָׁנָה. מָאֵן שְׁבָעִין שָׁנָה. אָלָא אָף עַל גַּב דְּאֲסַפְמוּ עֲלֵיה כָּל אִינוּן שְׁבָעִין כְּתָרֵי מִלְפָּא, דְּהוּא אֲתַחֲזִי בְּהוּ, כְּלָא אֲתַקְרַע. בְּגִין דְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא נְטִיל (ס"א בְּטִיל לִיה וְהֵי) לִיה לְפָר נֶשׁ, וְהֵי (דף ק"ה ע"ב) מְלִי, כְּדָא מִתְעָרֵי עֲלֵיה בְּחִלְמָא בְּלִילָא דְשַׁבְתָּא.

לְמַלְכָּא דְעֵבִיד הַלּוּלָא לְבָרִיה, וְגִזָּר חֲדוּה עַל כְּלָא. בְּהָאֵי יוֹמָא דְהַלּוּלָא, כְּלָא עֲלָמָא הוּוּ חֲדָאן, וּבַר נֶשׁ חַד הָוָה עָצִיב, תְּפִיס בְּקוּלְרָא. אֲתָא מִלְפָּא לְחֲדוּתָא, חֲמָא כָּל עֲמָא חֲדָאן כְּמָה דְּאִיהוּ גְזָר. זְקַף עֵינּוּי, חֲמָא הַהוּא בַר נֶשׁ תְּפִיס בְּקוּלְרָא עָצִיב. אָמַר, וּמָה כָּל בְּנֵי עֲלָמָא חֲדָאן בְּהַלּוּלָא דְבָרִי, וְדָא תְּפִיס בְּקוּלְרָא. מִיָּד פְּקִיד וְנִפְקִי לִיה, וְשְׂאָרוּ לִיה מְקוּלְרִיה. (ס"א מְקַרְוִי).

כִּךְ הָאֵי דְשָׂאֲרֵי בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבְתָּא, כְּלָא עֲלָמָא חֲדָאן, וְאִיהוּ עָצִיב, וְהָאֵי אֲתַפְס בְּקוּלְרָא.

הוּא שְׂמַחָה לְמַעְלָה וְלְמַטָּה, שְׂמַחַת כָּל הַשְּׂמַחוֹת, שְׂמַחָה שְׂכַל הָאֲמוּנָה נִמְצָאת בָּהּ, וְאֲפִילוּ הַרְשָׁעִים שֶׁל הַגִּיּוֹנִים נִחִים בְּיוֹם הַזֶּה. וְהָאֵישׁ הַזֶּה אֵין לוֹ שְׂמַחָה וְאֵין לוֹ מְנוּחָה, וְזֶה שׁוֹנֵה מְכַל הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. כְּלָם שׁוֹאֲלִים עֲלָיו: מָה שׁוֹנֵה שְׂפִלוּנֵי הוּא בְּצַעַר?

וּבְשַׁעָה שְׁהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ מִתְּגַלָּה בְּיוֹם הַזֶּה וְזֶה נִמְצָא בְּצַעַר, תְּפִלְתּוֹ עוֹלָה וְעוֹמֶדֶת לְפָנָיו, אֲזַי נִקְרָעִים כָּל גְּזָרֵי הַדִּינִים שְׁנִגְזְרוּ עֲלָיו, וְאֲפִילוּ הַסְּפִימוּ בְּבֵית הַדִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ עֲלָיו לְרַע - הַכָּל נִקְרָע, מִשׁוּם שְׂבָשָׁעָה שְׂמַתְגַּלָּה הַעֲתִיק, נִמְצָאִים כָּל הַחֲרוֹת וְכָל הַשְּׂמַחָה, מִשׁוּם שְׂמַתְגַּלָּה בְּהַלּוּלַת הַמֶּלֶךְ.

וְעַל זֶה שִׁנְיָנוּ, קוֹרְעִים לוֹ גְזָר דִּינוּ שֶׁל שְׁבָעִים שָׁנָה. מִי הַשְּׁבָעִים שָׁנָה? אָלָא, אָף עַל גַּב שְׁהַסְּפִימוּ עֲלָיו כָּל אוֹתָם שְׁבָעִים כְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא נִרְאֶה בָּהֶם, הַכָּל נִקְרָע, מִשׁוּם שְׁהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ נוֹטֵל (מְבַטֵּל אוֹתוֹ וּמַחֲבֵה) אֶת הָאֲדָם, וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ, כְּשִׁמְתַּעוֹרְרִים עֲלָיו בְּחִלּוּם בְּלִיל שַׁבָּת.

לְמַלְכָּךְ שְׁעֵשָׂה הַלּוּלָא לְבָנוּ, וְגִזָּר שְׂמַחָה עַל הַכָּל. בְּיוֹם הַזֶּה שֶׁל הַהַלּוּלָא כָּל הָעוֹלָם הָיוּ שְׂמַחִים, וְאִישׁ אֶחָד הָיָה עָצוּב, תְּפִיס בְּקוּלְרָא. כָּא הַמֶּלֶךְ לְשַׂמְחָה, רָאָה אֶת כָּל הָעָם שְׂמַחִים כְּמוֹ שֶׁהוּא גְזָר. הָרִים עֵינָיו, רָאָה אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ הַתְּפִיס בְּקוּלְרָא עָצוּב. אָמַר, וּמָה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂמַחִים בְּהַלּוּלָא שֶׁל בְּנֵי, וְזֶה תְּפִיס בְּקוּלְרָא? מִיָּד צָוָה וְהוֹצִיאֵנוּ אוֹתוֹ וְהַתִּירוּ אוֹתוֹ מְקוּלְרָו (מְקַשְׁרִי).

כִּךְ זֶה שְׂשֵׁרוּי בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, כָּל הָעוֹלָם שְׂמַחִים - וְהוּא עָצוּב,

בְּשַׁעְתָּא דְעִתִּיקָא קְדִישָׁא

וזה נתפס בקולר. בפשעה
שהעתיק הקדוש מתגלה ביום
הזה ונמצא האיש הזה תפוס
בקולר - אף על גב שהסכימו
עליו כל אותם שבעים שנים
שאמרנו, הכל נקרע, ולא שורה
עליו הדין. ביום אחר יש בו
רשות לקרע אותו. באותו יום,
כל שכן בשבת.

שאין לך יום שלא נמצא בו פח,
ומי ששרוי בתענית חלום באותו
היום, לא עולה אותו היום עד
שקורע דינו. אבל לא ששבעים
שנה פיום השבת. משום כך,
באותו יום ממש, ולא ביום אחר,
שאין רשות ליום על יום אחר.
כל יום, מה שארע ביומו - עושה.
שלא ארע ביומו - אינו עושה.
ועל כן לא צריך לאדם להעלות
אותו מיום זה ליום אחר. ומשום
כך שנינו, דבר יום ביומו, ולא
דבר יום ליום אחר.

ובא ראה, לא לחנם מתעוררים
עליו בחלום, כדי לבקש עליו
רחמים. אוי לאותו אדם שלא
מתעוררים עליו ולא מודיעים לו
בחלום, שזה נקרא רע. ומשום
כך כתוב, (תהלים ה) לא יגרף רע.
וכתוב (משלי יט) כל יפקד רע. כל
יפקד, משום שהוא רע.

אמר רבי יוסי, כתוב (ישעיה נח)
ממצוא חפצך ודבר דבר. פיון
שכתוב ממצוא חפצך, מהו ודבר
דבר? אלא, עד שיגזר הדבר
כראוי וידבר אתו. ודאי כך הוא
ברור הדבר, משמע שכתוב ודבר
דבר. אשריהם ישראל בעולם
הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב
ויאמר אף עמי המה בנים לא
ישקרו ויהי להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן
איש מצרי וגו'. ויצא, רבי יהודה
אמר, יצא מכלל של החלק של
מכאן למדנו, כל מי שבא מזחמת

אתגליא בהאי יומא, ואשתכח האי בר נש
תפיס בקולר, אף על גב דאסכימו עליה כל
אינון שבעין שנין דאמרן, כלא אתקרע, ולא
שארין עליה דינא. ביומא אחרא אית ביה רשו
למקרע ליה, בההוא יומא, כל שכן שבת.

דלית לך יום דלא אשתכח ביה חילא, ומאן
דשארין בתעניתא דחלמא בההוא יומא,
לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה. אבל
לאו דשבעים שנה כיומא דשבת. בגין כך,
בההוא יומא ממש, ולא ביומא אחרא, דלית
רשו ליומא על יומא אחרא. כל יומא, מה
דאירע ביומיה, עביד. דלא אירע ביומיה, לא
עביד. ועל דא לא לבעי ליה לאינש לסלקא
ליה מיומא דא ליומא אחרא. ובגין כך, דבר
יום ביומו תנינן, ולא דבר יום ליומא אחרא.
ותא חזי, לאו למגנא מתערי עליה בחלמא,
בגין למתבע עליה רחמי. ווי לההוא בר
נש דלא מתערי עליה, ולא אודעו ליה
בחלמא, דהא אקרי רע. ובגין כך, (תהלים ה) לא
יגורף רע כתיב. וכתוב (משלי יט) כל יפקד רע,
כל יפקד, בגין דאיהו רע.

אמר רבי יוסי, כתיב (ישעיה נח) ממצוא חפצך
ודבר דבר, פיון דכתיב ממצוא חפצך,
מהו ודבר דבר. אלא, עד דיגזר מלה כדקא
יאות, וימלל ליה. ודאי כך הוא ברירא דמלה,
משמע דכתיב ודבר דבר. זכאין אינון ישראל
בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב, (ישעיה
30) ויאמר אף עמי המה בנים לא ישקרו ויהי
להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי
וגו'. (ויקרא כד) ויצא, רבי יהודה אמר, נפק
מכללא דחולקא דישראל, דנפק מכללא
ישראל, שיצא מכלל הכל, יצא מכלל האמונה. וינצו במחנה,

דְּכָלָא, נִפְק מִכְּלָלָא דְמַהִימְנוּתָא. וַיִּנְצוּ
בְּמַחְנֵה, מִכָּאן אֹלִיפְנָא, כָּל מָאן דְּאָתִי
מִזִּיהֶמָא דְזִרְעָא, לְסוּף גְּלִייה לִיה קָמִי כָלָא.
מָאן גְּרִים לִיה, זִוְהֶמָא דְחוּלְקָא בִישָׂא דְאִית
בִּיה. דְלִית לִיה חוּלְקָא בְּכָלָלָא דִישְׂרָאֵל.

רְבִי חֲזִיא פְתַח, (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר
דְּבָר וּכְבוֹד מְלָכִים חֲקוֹר דְּבָר. כְּבוֹד
אֱלֹהִים הַסְתֵּר דְּבָר, דְלִית רְשׁו לְבַר נֶשׁ לְגַלְאָה
מְלִין סְתִימִין, דְלֵא אֲתַמְסְרוּ לְאַתְגְּלִיָּא. מְלִין
דְחָפָא לִוֵן עֲתִיק יוֹמִין, כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ישעיה
כב) לְאֶכּוּל לְשִׁבְעָה וְלִמְכֹסָה עֲתִיק. לְאֶכּוּל
לְשִׁבְעָה, עַד הֵהוּא אֲתֵר דְאִית לִיה רְשׁו וְלֵא
יִתִיר. וְעַם כָּל דָּא, וְלִמְכֹסָה עֲתִיק, לְמְכֹסָה
עֲתִיק וְדָאִי.

דְּבָר אַחֵר, לְאֶכּוּל לְשִׁבְעָה, אֵינּוֹן חֲבַרְיָא
דִּידְעִין אַרְחִין וְשְׁבִילִין לְמִיהָךְ בְּאַרְח
מַהִימְנוּתָא כְּדָקָא יָאוּת. כְּגוֹן דְרָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן
שְׂאֵרִי בְּגוּיָה. וְלִמְכֹסָה עֲתִיק, מְדַרְיִן אַחַרְנִין
דְהָא כְּלֵהוֹן לָא אֲתַחְזוֹן לְאֶכּוּל וְלְשִׁבְעָה
וְלֵאֲתַגְּלִיָּא מְלִין בְּגוּוִיָּהוּ, אָלָא לְמְכֹסָה
עֲתִיק, כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ
לְחֻטִּיא אֶת בְּשָׂרְךָ.

בְּיוֹמוֹי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָוָה בַּר נֶשׁ אָמֵר לְחַבְרִיָּה,
פְתַח פִּיךָ וַיֵּאִירוּ דְבַרְיָךְ. בְּתֵר דְשָׁכִיב,
הוּוּ אָמְרִי, אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ וְגו'. בְּיוֹמוֹי,
לְאֶכּוּל לְשִׁבְעָה. בְּתֵר דְשָׁכִיב, וְלִמְכֹסָה עֲתִיק.
דְחַבְרִיָּא מְגַמְגְמִי, וְלֵא קִימִי בְּמְלִין. דְבָר
אַחֵר, לְאֶכּוּל לְשִׁבְעָה: בְּאֵינוֹן מְלִין דְאַתְגְּלִיָּין.
וְלִמְכֹסָה עֲתִיק: בְּאֵינוֹן מְלִין דְאַתְחַפְּיָין. (ד) 9

(ק"ו ע"א)

וַיְקוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם, מַהוּ
וַיְקוּב. רַבִּי אַבָּא אָמֵר, וַיְקוּב וְדָאִי, כְּמָה

הַזֶּרַע, בְּסוּף מְגִלִים אוֹתוֹ לְפָנֵי
הַכֹּל. מִי גָרַם לוֹ? זִהְמַת הַחֶלֶק
הַרְע שֵׁישׁ בּוֹ, שְׂאִין לוֹ חֶלֶק בְּכֹלֵל
יִשְׂרָאֵל.

רְבִי חֲזִיא פְתַח, (משלי כה) כְּבוֹד
אֱלֹהִים הַסְתֵּר דְּבָר וּכְבוֹד מְלָכִים
חֲקוֹר דְּבָר. כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר
דְּבָר, שְׂאִין רְשׁוֹת לְאִישׁ לְגַלוּת
דְּבָרִים סְתוּמִים שְׁלֵא נִמְסְרוּ
לְגַלוּי, דְבָרִים שְׁפִסָּה אוֹתָם אוֹתָם
עֲתִיק הֵימִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (ישעיה
כב) לְאֶכּוּל לְשִׁבְעָה וְלִמְכֹסָה עֲתִיק.
לְאֶכּוּל לְשִׁבְעָה, עַד אוֹתוֹ מְקוּם
שֵׁישׁ לוֹ רְשׁוֹת וְלֵא יוֹתֵר. וְעַם כָּל
זֶה, וְלִמְכֹסָה עֲתִיק, לְמְכֹסָה עֲתִיק
וְדָאִי.

דְּבָר אַחֵר לְאֶכּוּל לְשִׁבְעָה - אוֹתָם
הַחֲבָרִים שְׂיִוְדָעִים דְרַכִּים
וְשְׁבִילִים לְלַכְתּ בְּדַרְךְ הָאֲמוּנָה
כְּרַאֲוִי, כְּמוֹ הַדּוֹר שְׂרַבִּי שְׁמַעוֹן
שְׂרׁוֹי בְּתוֹכּוֹ. וְלִמְכֹסָה עֲתִיק -
מְדוּרוֹת אַחֲרִים, שְׁהֵרִי כָּלֵם לֵא
רְאוּיִים לְאֶכּוּל וְלְשִׁבְעָה וְשִׁיִּתְגַּלוּ
דְבָרִים בְּתוֹכֵם, אָלָא לְמְכֹסָה
עֲתִיק, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (קהלת ה) אַל
תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחֻטִּיא אֶת בְּשָׂרְךָ.
בְּיַמֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה אָדָם אוֹמֵר
לְחַבְרוֹ: פְתַח פִּיךָ וַיֵּאִירוּ דְבַרְיָךְ.
אַחֵר שְׁנַפְטֵר, הָיוּ אוֹמְרִים: אַל
תִּתֵּן אֶת פִּיךָ וְגו'. בְּנִמְיוֹ - לְאֶכּוּל
לְשִׁבְעָה. אַחֵר שְׁנַפְטֵר - וְלִמְכֹסָה
עֲתִיק. שְׁהַחֲבָרִים מְגַמְגְמִים וְלֵא
עוֹמְדִים בְּדְבָרִים. דְבָר אַחֵר לְאֶכּוּל
לְשִׁבְעָה - בְּאוֹתָם דְבָרִים
שְׁהַתְּגַלוּ. וְלִמְכֹסָה עֲתִיק -
בְּאוֹתָם דְבָרִים שְׁהַתְּכַסּוּ.

וַיְקַב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת
הַשֵּׁם. מַה זֶה וַיְקַב? רַבִּי אַבָּא
אָמֵר, וַיְקַב וְדָאִי, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר
(מלכים א-יב) וַיְקַב חוֹר בְּדִלְתּוֹ, נְקַב
אֶת מַה שְׁהָיָה סְתוּם. וְשֵׁם אָמוֹ

דְּאֵת אָמֵר, (מלכים ב יב) וַיְקוּב חוֹר בְּדִלְתּוֹ, נְקַיֵּב מַה דְהָוָה סְתִים. וְשֵׁם אָמוֹ

שְׁלוֹמִית בַּת דְּבָרִי, עַד כָּאֵן סָתִים שְׁמָא דְאַמִּיהָ, כִּינּוּן דְכִתְיִב וַיְקוּב, נְקִיב שְׁמָא דְאַמִּיהָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, אִי לָאו דְבוּצִינָא קְדִישָׁא קִימָא בְּעֵלְמָא, לָא אַרְשִׁינָא לְגַלְאָה, (מכאן והלאה) דִּהָא לָא אַתִּיְהִיב מְלָה דָּא לְגַלְאָה אָלָא לְחַבְרִיָּא, דְאַנּוּן בֵּין מְחַצְדֵי חַקְלָא (דאי לאו). תִּיפְחָ רוּחִיהוּן דְאַנּוּן דְאַתִּינּוּן לְגַלְאָה, לְאַנּוּן דִּלָּא יַדְעִי.

הָא חֲזִי, כְּתִיב וַיִּנְצְוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וַאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, הָאִי קָרָא הָא אוֹקִימָנָא, אָכֵל דָּא בַר אֵינְתוּ אַחְרָא דְאַבּוּי, בְּעֵלָה דְשְׁלוֹמִית הָוָה. וְכִינּוּן דְאַתָּא הֵוָה מִצְרָאָה עֲלָהּ, בְּפַלְגוּת לִילִיא, תָּב לְבֵיתָא וַיַּדַּע מְלָה, אַתְּפָרֶשׁ מִנָּה וְלָא אַתָּא עֲלָהּ. וְנָטַל אֵינְתוּ אַחְרָא, וְאוּלִיד לְהָאִי, וְאַקְרִי אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְאַחְרָא בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית. אִי אֵינּוּן אֵינְצוּ הָכָא כַּחְדָּא, מָאִי קָא בְּעִי הָכָא שְׁמָא קְדִישָׁא. וְאַמִּאי קָלִל שְׁמָא קְדִישָׁא.

אָלָא, אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אָמַר מְלָה מְאִמִּיהָ, מִגּוּ קְטָטָה. מִיַּד וַיְקוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית. כְּמָה

שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי, עַד כָּאֵן נִסְתַּר הַשֵּׁם שֶׁל אִמּוֹ. כִּינּוּן שֶׁכְּתוּב וַיְקוּב, נְקִיב אֵת שֵׁם אִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, אִם לֹא שֶׁהַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה עוֹמֵד בְּעוֹלָם, לֹא הִרְשִׁינוּ לְגַלּוֹת, (מכאן והלאה) שֶׁהָרִי לֹא נִתֵּן דְבַר זֶה לְגַלּוּי אָלָא לְחַבְרִים, שֶׁהֵם בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. (שֵׁם לֹא) תִּפְחָ רוּחָם שֶׁל אֵילוּ שְׂבָאִים לְגַלּוֹת לְאוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים. בָּא רְאָה, כְּתוּב וַיִּנְצְוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וַאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי. הַפְּסוּק הִזָּה הָרִי בְּאַרְנוּ, אָכֵל זֶה בֶּן אִשָּׁה אַחְרַת שֶׁל אָבִיו, בְּעֵלָה שֶׁל שְׁלוֹמִית הִיָּה. וְכִינּוּן שְׂבָא עֲלֶיהָ אוֹתוֹ הַמְצָרִי, בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה, שֶׁב לְבֵיתוֹ וַיַּדַּע אֵת הַדְּבָר, נִפְרַד מִמֶּנָּה וְלֹא בָּא עֲלֶיהָ. וְנִשָּׂא אִשָּׁה אַחְרַת וְהוּלִיד אֵת זֶה, וְנִקְרָא אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְהָאֲחֵר בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית. אִם הֵם רְבוּ כָּאֵן יַחַד, מָה רוּצָה כָּאֵן הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ? וְלָמָּה קָלִל אֵת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ?

אָלָא, אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אָמַר הַדְּבָר מֵאִמּוֹ מִתּוֹךְ קְטָטָה. מִיַּד - וַיְקוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְקוּב חַר בְּדַלְתּוֹ. סוּד הַדְּבָר - נִטַּל ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ וְקָלִל, לְהִגִּין עַל אִמּוֹ. וְזוֹהִי נְקִיבָה, שֶׁהוּא נְקִיב וּפְרַשׁ אֵת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וְנֶאֱמַר לְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. וְסוּד הַדְּבָר - (משלי ל) כֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת וְגו'. אֲשֶׁרִי חִלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שִׁיּוּדְעִים דְּבַר וּמְכַסִּים אוֹתוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (שם כח) רִיבְךָ רִיב אֵת רַעְךָ וְסוּד אַחֵר אֵל תִּגַּל.

ה' אַחְרוּנָה הִיָּתָה נְקִיבָה שִׁיּוּדְעָת בְּשָׁנֵי צְדִידִים, מִשּׁוּם כֶּף נִטְלָה אֵת כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל הַמְּלָךְ וְנוֹקְמַת נִקְמוֹתֶיהָ, שֶׁכְּתוּב הוֹצֵא אֵת הַמְּקַלֶּל. עַל זֶה כְּתוּב, אִישׁ אִמּוֹ וְאַבּוּי תִּירָאוּ, יִרְאת הָאֵם הַקְּדִים לְאַב. אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הִזָּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

דְּאַתָּא אָמַר, וַיְקוּב חוּר בְּדַלְתּוֹ. רְזָא דְמְלָה, נִטַּל ה' דְשְׁמָא קְדִישָׁא, וְלִיִּט, לְאַגְנָא עַל אִמִּיהָ. וְדָא הוּא נְקִיבָא, דְּאִיהוּ נְקִיב וּפְרִישׁ שְׁמָא קְדִישָׁא. וְלִמְחַצְדֵי חַקְלָא אַתְּמַר. וְרְזָא דְמְלָה, (משלי ל) כֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת וְגו', זַפְאָה חוּלְקִיהוּן דְצְדִיקִיָּא, דִּיִּדְעִין מְלָה, וּמְכַסִּינּוּן לָהּ. וְעַל דָּא אַתְּמַר, (משלי כח) רִיבְךָ רִיב אֵת רַעְךָ וְסוּד אַחֵר אֵל תִּגַּל.

ה' בְּתִרְאָה, הוֹת נוֹקְבָא דִּינְקָא בְּתִרִין סְטִרִין, בְּגִין כֶּף נִטְלָא זֵינִין דְמִלְכָּא, וְנִקְמַת נִקְמָהָ, דְכְּתִיב הוֹצֵא אֵת הַמְּקַלֶּל. עַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אִמּוֹ וְאַבּוּי תִּירָאוּ, דְחִילוֹ דְאִימָא אַקְדִים לְאַבָּא. וְזַפְאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָרִי פְרִשׁוּהָ, אֲבָל כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו סְתוּם. וּמִשּׁוּם שֶׁאָמַר אֱלֹהָיו סְתוּם, לְכַף וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. שֶׁהָרִי אֵין יוֹדְעִים מִי הוּא אֱלֹהָיו, מִי הִירָאָה שְׁלוֹ, אִם אֶחָד מִן הַשָּׂרִים, אוֹ אֶחָד מִן הַפּוֹכְבִים, אוֹ אֶחָד מִמְּנַהֲגֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם הוּא צְדִיק גָּמוּר, לֹא יַעֲרַר (דָּבָר) אֶת הַכַּח שְׁלֵהֶם, וְכִיּוֹן שֶׁעוֹרֵר הַדְּבָר הַזֶּה, חוֹשְׁשִׁים שֶׁנִּזְרָקָה בּוֹ מִיְנוּת, וְלֹא יְמוּת (אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִפְלוּ צְדִיק גָּמוּר לֹא יְמוּת) עַל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא דָּבָר סְתוּם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּנִים אוֹתוֹ לְטוֹב בְּזָה, שֶׁאִם אָמַר אֱלֹהֵי, יְכוּל לְטַעַן: אֱלֹהֵי שְׁהִיָּה עַד עַכְשָׁו, שֶׁנִּמְשַׁכְתִּי אַחֲרָיו בְּלִבִּי, וְעַכְשָׁו חֲזַרְתִּי כְּנֶגֶד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה. אֲבָל אִם אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ, וְנִקַּב אוֹתוֹ בְּשֵׁמוֹ - לְזֶה אֵין לְטַעַן בְּזָה, מִשּׁוּם שֶׁזוּהִי אֱמוּנַת הַכֹּל, וְכָל אוֹת אוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה עוֹלָה לְשֵׁם הַשְּׁלָם (לְשַׁבְחָה).

דָּבָר אַחַר וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה, אֶלָּא כִּמָּה דְאוּקְמוּהָ. אֲבָל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, בְּעֵלָה דְשְׁלוּמִית הָוָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יְהוּדָה אָמַר, בְּרִיָּה דְבְעֵלָה דְשְׁלוּמִית מְאֵנְתוּ אַחֲרָה הָוָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִצּוּ כַחֲדָא, וְאָמַר לִיה מְלָה מְאִימִיָּה, וְכִי אָבוּי הָוָה דְאַתְקַטְל בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ דְכַתִּיב (שְׁמוֹת ב) הִלְהַרְגֵנִי אֶתָּה אֱמֹר, שְׁנָה בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ הָרַג אוֹתוֹ מִלְּשָׁה, וְעַל כֵּן הוֹשִׁיט דְבוּר כְּנֶגְדּוֹ.

וְזוֹהוּ שְׁכַתּוּב, וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאֵא אוּקְמוּהָ. אֲבָל כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו סְתוּם. וּבִגְיִן דְאָמַר אֱלֹהָיו סְתוּם, לְכַף וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. דְהָא לֹא יוֹדְעִין מָאן הוּא אֱלֹהָיו, מָאן דְחָלָא דִּילֵיהּ, אִי אֶחָד מִן הַשָּׂרִים, אוֹ חַד מִן כְּכַבְיָא, אוֹ חַד מִדְּבָרֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי צְדִיק גָּמוּר הוּא, לֹא יִתְעַר (ס"א מְלָה) חִילִיָּהוּן, וְכִיּוֹן דְאַתְעַר מְלָה דָא, חִיִּישִׁין מִיְנוּת אַזְדַּרִּיקַת בֵּיהּ, וְלֹא יְמוּת (ס"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִפְלוּ צְדִיק גָּמוּר לֹא יְמוּת) עַל דָּא, בְּגִין דְאִיהוּ מְלָה סְתוּם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְאֵין לִיה לְטַב בְּהָא, דְאִי אָמַר אֱלֹהֵי, יְכִיל לְמַטְעַן אֱלֹהֵי דְהוּהָ עַד הַשְּׁתָא, דְאַתְמַשְׁכְּנָא אַבְתְּרִיָּה בְּלַבָּאֵי, וְהַשְּׁתָא אַהֲדַרְנָא לְקַבְלָא מְהֵימְנוּתָא עֲלָאָה. אֲבָל אִי אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ, וְנִקִּיב לִיה בְּשֵׁמָא, הָאִי לִית לִיה לְמַטְעַן בְּהָאֵי, בְּגִין דְדָא הוּא מְהֵימְנוּתָא דְכָלָא, וְכָל אֶת וְאֶת דְשֵׁמָא קְדִישָׁא דָא, סְלִקָא לְשֵׁמָא שְׁלִימָא. (ס"א לְשַׁבְחָה).

דָּבָר אַחַר וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה, אֶלָּא כִּמָּה דְאוּקְמוּהָ. אֲבָל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, בְּעֵלָה דְשְׁלוּמִית הָוָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּרִיָּה דְבְעֵלָה דְשְׁלוּמִית מְאֵנְתוּ אַחֲרָה הָוָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִצּוּ כַחֲדָא, וְאָמַר לִיה מְלָה מְאִימִיָּה, וְכִי אָבוּי הָוָה דְאַתְקַטְל בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ דְכַתִּיב (שְׁמוֹת ב) הִלְהַרְגֵנִי אֶתָּה אֱמֹר, דְהָא בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא, קְטִיל לִיה מִלְּשָׁה, וְעַל דָּא אוֹשִׁיט מְלָה לְקַבְלֵיהּ.

וְדָא הוּא דְכַתִּיב, וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה.

אָמַאי. (ס"א לַגְבִּיּוֹת דְּמֹשֶׁה בְּגִין דְּקָטִיל לְאַבוּהִי וְכוּ') **בְּגִין דְּקָטִיל לַגְבִּיּוֹת דְּמֹשֶׁה, עַל דְּקָטִיל לְאַבוּהִי בְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא. בְּגִין כְּפִי וְיָבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. בִּיּוֹן דְּחָמָא מֹשֶׁה, מִיַּד וַיִּנְיַחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר, וְאַבָּא וּבָרָא נְפֻלוּ בֵּידָא דְּמֹשֶׁה.**

אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) **רַבִּי יִצְחָק פְּתַח,** (תהלים פא) **שְׁמַע עֲמִי וְאַעֲיִדָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, בִּיּוֹן דְּכַתִּיב לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, מָאִי וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. (דף ק"ו ע"ב) אֶלָּא לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, דְּלֹא יִיעוּל בְּרֵשׁ נֶשׁ לְיִצְרָר הָרַע בְּגוּיָה, דְּכָל מָאן דְּאֲתִי לְאַתְחַבְרָא בֵּיהּ, אֵל זָר שְׂרִיא בְּגוּיָה, דְּהָא כַּד אֲתַחַבְרָא בְּרֵשׁ נֶשׁ בֵּיהּ מִיַּד אֲתִי לְאַעֲבָרָא עַל פְּתַגְמֵי אוֹרִייתָא, אֲתִי לְאַעֲבָרָא עַל מַהִימְנוּתָא דְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא, וְאַתִּי לְבַתָּר לְמַסְגֵּד לְטַעֲוּוֹן אַחֲרֹן, וְעַל דָּא כַתִּיב, לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, בִּיּוֹן דְּלֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, לָא תִיתִי לְמַסְגֵּד לְטַעֲוּוֹן אַחֲרֹן, וְלַמַּעֲבָר עַל מַהִימְנוּתָא דְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, וּמַהִימְנוּתָא בִּישָׂא דְּבַר נֶשׁ דָּא הוּא.**

וְעַל דָּא כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיו, דִּיכִיל לְמַטְעֵן דְּהוּא לֵייט לְהַהוּא אֵל זָר, יִצְרָא בִישָׂא דְּשְׂרִיא עָלִיָּה לְזַמְנִין, וְאַנָּן לָא יַדְעִינָן מַלּוּי אִי קְשׁוּט אוּ לָאוּ. וְעַל דָּא, וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם יְי' מוֹת יוֹמָת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, אָמַאי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ, וְנִסְלַח חֲטָאוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. (ס"א אָלָא) אָמַר לֵיהּ, בְּגוֹן דְּאָמַר אֱלֹהֵי כְּמָה דְּאוּקִימְנָא סְתָם, וְלֹא פְרִישׁ. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיו סְתָם, וְלֹא פְרִישׁ, וְהָא וְדָאִי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם יְי' מוֹת יוֹמָת, דְּהָא הָכָא תְּלִיָּא מַהִימְנוּתָא דְּכָלָא, וְלִית לֵיהּ רִשׁוֹ לְמַטְעֵן עָלִיָּה כְּלָל.

וְיָבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. לְמָהּ? (אל מֹשֶׁה? מִשּׁוּם שְׁהַרְגָה אֶת אָבִיו וְכוּ') מִשּׁוּם שְׁהַגִּיעַ אֶל מֹשֶׁה עַל שְׁהַרְגָה אֶת אָבִיו בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כְּפִי וְיָבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. בִּיּוֹן שְׂרָאָה מֹשֶׁה, מִיַּד וַיִּנְיַחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר, וְהָאֵב וְהַבֵּן נְפֻלוּ בִּיַּדֵי מֹשֶׁה.

אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) **שְׁמַע עֲמִי וְאַעֲיִדָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. בִּיּוֹן שְׁכַתוּב לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, מַה זֶה וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר? אֶלָּא לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, שְׁלֹא יִכְנִיס אָדָם אֶת הַיִּצְרָר הָרַע לְתוֹכוֹ. שְׁכַל מִי שְׂבָא לְהַתְחַבְרָא עִמּוֹ, אֵל זָר שְׂרִוי בְּתוֹכוֹ, שְׁהָרִי כְּשִׁמְתַחַבְרָא בּוֹ אָדָם, מִיַּד בָּא לְעֵבֵר עַל דְּכַרִּי תוֹרָה, וּבָא לְעֵבֵר עַל אַמוּנַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וּבָא אַחֲרֵי כֵּךְ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְאַלְלִילִים אַחֲרִים, וְעַל זֶה כְּתוּב לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר. בִּיּוֹן שְׁלֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר, לֹא תִבָּא לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְאַלְלִילִים אַחֲרִים וְלְעֵבֵר עַל אַמוּנַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. זֶהוּ שְׁכַתוּב וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, וְזוּהִי אַמוּנָה רַעְיָה שֶׁל הָאָדָם. וְעַל זֶה, כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיו, שְׂיִכּוּל לְטַעֲן שְׁהוּא קָלַל אֶת אוֹתוֹ אֵל זָר, יִצְרָר הָרַע שְׁלַפְעָמִים שׁוֹרְהַ עָלָיו, וְאַנּוּ אֵינְנוּ יוֹדְעִים אִם דְּכַרִּיו אֶמֶת אוּ לֹא. וְעַל זֶה, וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת.**

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כְּפִי, לְמָהּ וְנִשְׂא חֲטָאוֹ? וְנִסְלַח חֲטָאוֹ הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! (אָלָא) אָמַר לוֹ, כְּמוֹ שְׂאָמַר אֱלֹהֵי, כְּמוֹ שְׂבָאֲרֵנוּ סְתָם, וְלֹא פְרִישׁ. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, כִּי יִקְלָל אֱלֹהֵיו סְתָם, וְלֹא פְרִישׁ, וְזֶה וְדָאִי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנוֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת, שְׁהָרִי כְּאֵן תְּלוּיָהּ אַמוּנַת הַכֵּל, וְאֵין לוֹ רִשׁוֹת לְטַעֲן עָלָיו כְּלָל.

אמר רבי יוסי, כף זה ודאי, שהרי השם הזה הנו אמונת העליונים והתחתונים, ועל זה עומדים כל העולמות, באות זעירה אחת תלויים אלף אלפים ורבוא רבבות עולמות של תשוקות, ועל זה שנינו, האותיות הללו קשורות אלו באלו, וכמה אלף רבבות עליונים (עולמות) תלויים בכל אות ואות, ועולות ונקשרות באמונה (בגלוי), ונסתר בהם מה שלא השיגו העליונים והתחתונים, התורה תלויה בהם, העולם הזה והעולם הבא, הוא ושמו אחד. ועל פן כתוב, (תהלים ט) אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני. וכתוב, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטא את בשרך.

רבי חזקיה פתח, (שמות יט) לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יירה אם ביהמה אם איש לא יחיה במשך היכל. ומה הר סיני, שהוא הר פשאר הרי העולם, משום שנראה עליו כבוד המלך הקדוש כתוב לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יירה - מי שקרב למלך לא כל שפן. ומה הר סיני, שיכול אדם להושיט בו יד דרך כבוד ביראה, כתוב בו לא תגע בו יד סתם, ואפלו בדרך כבוד - מי שמושיט ידו בדרך קלון פנגד המלך לא כל שפן.

רבי ייסא פתח ואמר, (שם א) אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך פי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ומה משה, מיום שנולד, לא סר ממנו הזוהר הקדוש העליון, כתוב בו אל תקרב הלם. אמר לו, משה, עד כאן אינך פדאי להשתמש בכבודי של נעליך. ומה משה כף, שהיה מתקרב ביראה בקדשה כתוב בו כף - מי שקרב בארץ של קלון אל המלך על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי, הכי הוא ודאי, דהא שמה דא מהימנותא דעלאי ותתאי. ועל דא קיימין עלמין בלהו, באת חד זעירא, תליין אלף אלפין ורבוא רבבן עלמין דכסופין, ועל דא תנינן, אתון אלין, קשירין אלין באלין, וכמה אלף רבבן עלאין (כ"א עלמין), תליין בכל את ואת, ואסתליקו ואתקשרו במהימנותא (באתגלייא) וסתים בהו, מה דלא אתדבקו עלאין ותתאין, אורייתא בהו תלייא, עלמא דין ועלמא דאתי, הוא ושמיה חד. ועל דא כתיב, (תהלים ט) אשמרה דרכי מחטא בלשוני. וכתוב (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטא את בשרך.

רבי חזקיה פתח, (שמות יט) לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יירה אם ביהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל. ומה טורא דסיני, דאיהו טורא כשאר טורי עלמא, בגין דאתחזי עליה יקרא דמלכא קדישא, כתיב לא תגע בו יד פי סקול יסקל או ירה יירה, מאן דקריב למלכא לא כל שפן. ומה טורא דסיני דיכיל בר נש לאושיט ביה ידא ארץ יקר בדחילו, כתיב לא תגע בו יד סתם, ואפילו בארץ יקר. מאן דאושיט ידיה בארץ קלנא לקביל מלכא, לא כל שפן.

רבי ייסא פתח ואמר, (שמות ג) אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך פי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ומה משה, דמן יומא דאתיליד זיהרא קדישא עלאה לא אעדי מניה, כתיב ביה אל תקרב הלום. אמר ליה, משה, עד כאן לא אנת פדאי לאשתמשא ביקרי, של נעליך. ומה משה כף, דהוה קריב בדחילו בקדושה כתיב ביה הכי. מאן דקריב בארץ קלנא לגבי מלכא, על אחת כמה וכמה.

רבי אבא אמר, איש איש פי יקלל אלהיו ונשא חטאו. תא חזי, פד הווי ישראל במצרים, הווי ידעי באינון רב רבי עלמא, דממנן על שאר עמין, וכל חד וחד הוה ליה דחלא בלחודוי מנייהו. פיון דאתקשרו בקשרא דמהימנותא, וקריב לון קדשא בריה הוא לפולחניה, אתפרשו מנייהו וקריבו לגבי מהימנותא עלאה קדישא. ובגין כך פתיב, איש איש פי יקלל אלהיו, ואף על גב דפולחנא נוכראה הוא, פיון דאנא פקידת לון ממנא לדברא עלמא מאן דלייט ומביי לון, ונשא חטאו ודאי, דהא ברשותי קיימין ואזלי ומדברין בני עלמא. אבל ונוקב שם יי מות יומת, לאו ונשא חטאו כמה לאלין, אלא מות יומת. מות בעלמא דין, יומת בעלמא דאתי. לאלין ונשא חטאו, בגין דמביי עובדי ידוי, מביי לשמשי דאנא פקידית, ואסיר הוא, אבל מיתה לא אתחייב בהו.

רבי שמעון הוה אזיל בארחא, והוה עמיה רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי ורבי יהודה מטו לחד טיקלי דמיא, פוסקרא רבי יוסי בקטפוי לגו מיא, אמר (ד) ק"ו ע"ב) קוטרא דקוסטי דמיא ולואי לא שכיח. אמר ליה רבי שמעון, אסיר לך. שמשא דעלמא הוא, ואסיר לאנהגא קלנא בשמשא דקודשא בריה הוא וכל שפן דאינון עובדי קשוט, בנימוסי דקסטירא עלאה שכיחי. פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את כל אשר עשה, סתם, אפילו נחשים ועקרבים ויתושים, ואפילו אינון דאתחזון מחבלי עלמא, בכלהו כתיב והנה טוב מאד פלהו ויתושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתיב והנה טוב מאד, פלם שמשי העולם,

רבי אבא אמר, איש איש פי יקלל אלהיו ונשא חטאו. בא ראה, כשהיו ישראל במצרים, היו מכירים את אותם הגדולים של העולם שממנים על שאר העמים, ולכל אחד ואחד היה לו פחד לבדו מהם. פיון שנקשרו בקשר האמונה, וקרב אותם הקדוש ברוך הוא לעבודתו, נפרדו מהם וקריבו לאמונה העליונה הקדושה. ומשום כך כתיב איש איש פי יקלל אלהיו, ואף על גב שזוהי עבודה זרה, פיון שאני הפקדתי להם ממנה להנהיג את העולם, מי שמקלל ומבזה אותם, ודאי ונשא חטאו, שהרי ברשותי עומדים והולכים ומנהיגים את בני העולם. אבל ונוקב שם ה' מות יומת, לא ונשא חטאו כמו לאלו, אלא מות יומת. מות בעולם הזה, יומת בעולם הבא. לאלה ונשא חטאו, משום שמבזה מעשי ידיו, מבזה את השמשים שלי שאני הפקדתי, ואסור הוא, אבל מיתה לא התחייב בהם.

רבי שמעון היה הולך בדרך, והיו עמו רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי ורבי יהודה. הגיעו לחרץ מים אחד. החליק רבי יוסי בבגדיו לתוך המים, אמר, הלואי שחריצי המים לא היו נמצאים. אמר לו רבי שמעון, אסור לך! שמש של העולם הוא, ואסור לנהג קלון בשמשו של הקדוש ברוך הוא, וכל שפן כשהם מעשים של אמת שנמצאים בהנהגות ההשגחה העליונה.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את כל אשר עשה - סתם, אפלו נחשים ועקרבים ויתושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתיב והנה טוב מאד, פלם שמשי העולם,

מנהיגי העולם, וכני אדם אינן יודעים.

עד שהיו הולכים, ראו נחש אחד הולך לפניהם. אמר רבי שמעון, ודאי זה הולך להרחיש לנו נס. רץ אותו נחש לפניהם ונקשר באפעה אחד בקשר הדרך, הסיטו (נלחמו) זה את זה ומתו. כשהגיעו, ראו את שניהם שוכבים בדרך. אמר רבי שמעון, ברוך הרחמן שהרחיש לנו נס, שהרי כל מי שמסתכל בזה כשהוא בקיומו, או שהוא מסתכל באדם, לא ינצל בודאי. כל שפן אם יקרב אליו. קרא עליו, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. ובכל עושה הקדוש ברוך הוא את שליחותו, ואין לנו לנהג בזיון בכל מה שהוא עושה. ועל זה כתוב, (שם קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך ה' כל מעשיך.

רבי שמעון פתח, (שיר ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. פמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא משבח אותה, והיא משבחת אותו תמיד. וכמה שבחים וזמירות מתקניה למלך תמיד. אשרי חלקם של ישראל שאחוזים בגורל החלק הקדוש, ככתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון - זו כנסת ישראל שנקראת חבצלת, שעומדת ביפי של נוי בגן עדן להנטיע. השרון, שהיא (שומרת נ"א שרה) ומשבחת את המלך העליון. דבר אחר אני חבצלת השרון - שצריכה להיות משקה מהשקאת הנחל העמק, מעיני הנחלים, כמו

אמר (ישעיה לג) היה השרון (בערבך). (לאנח מים) שושנת העמקים, דקיימא

שמשי עלמא, מדברי עלמא, וכני נשא לא ידעי.

עד דהוו אזלי, חמו חד חויא מדבר קמייהו, אמר רבי שמעון, ודאי דא אזיל לארחשא לן ניסא, רהט ההוא חויא קמייהו, וקטר בחד אפעה בקיטרא דאורחא סטון (כ"א נצון) חד בחד ומיתו. כד מטון, חמו לון לתרווייהו שכיבין בארחא. אמר רבי שמעון, בריך רחמנא דרחיש לן ניסא. דהא כל מאן דאסתפל בהאי כד איהו בקיומיה, או איהו יסתפל בפר נש, לא ישתיב ודאי, כל שפן אי יקרב בהדיה. קרא עליה, (תהלים צא) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. ובכלא עביד קדשא בריך הוא שליחותא דיליה, ולית לן לאנהגא קלנא בכל מה דאיהו עבד. ועל דא כתיב, (תהלים קמה) טוב יי' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך יי' כל מעשיך.

רבי שמעון פתח, (שיר השירים ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. פמה חביבה כנסת ישראל קמי קדשא בריך הוא, דקודשא בריך הוא משבח ליה, והיא משבחת ליה תדיר. וכמה שבחין ומזמריין אתקנת ליה למלפא תדיר. זפאה חולקיהון דישראל, דאחידין בעדבא דחולקא קדישא, פמה דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון, דא כנסת ישראל, דאקרי חבצלת, דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן לאתנטעא. השרון, דהיא (נמרת נ"א שרה) ומשבחת ליה למלפא עלאה. דבר אחר אני חבצלת השרון, דבעיא לאשתקאה משקיו דנחלא עמיקא, מבויעא דנחלין. פמה דאת אמר (ישעיה לג) היה השרון (בערבך). (לאנח מים) שושנת העמקים, דקיימא

בְּעִמְיָקָתָא דְכֻלָּא.

שׁוֹשְׁנַת הָעִמְקִים. מָאן אֵינּוּן עִמְקִים. כְּמָה
דְּאֵת אָמֵר (תהלים קל) מִמְעַמְקִים קָרְאֵתִיךְ
יְי'. חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן, מֵהָהוּא אֵתֵר דְּשִׁקְיָו
דְּנַחֲלִין עִמְיָקִין נְפִיקִין, וְלֹא פְּסִיקִין לְעֻלְמִין.
שׁוֹשְׁנַת הָעִמְקִים, שׁוֹשְׁנַת דְּהָהוּא אֵתֵר דְּאִקְרִי
עִמְיָקָא דְכֻלָּא, סְתִים מְפֹל סְטָרִין.

הָא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצְלַת יְרוּקָא, בְּטָרְפִין
יְרוּקִין לְבִתֵּר שׁוֹשְׁנָה, בְּתֵרִין גְּוֹוִינִין סוּמְק
וְחֻוּר. שׁוֹשְׁנַת: בְּשִׁית טָרְפִין. שׁוֹשְׁנַת:
דְּשִׁנְיָאֵת גְּוֹוִנְהָא, וְאִשְׁתְּנִיאֵת מְגוּוֹנָא לְגוּוֹנָא.
שׁוֹשְׁנַת, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצְלַת, בְּזַמְנָא דְּבַעֲיָא
לְאִזְדוּוּגָא בִּיהַּ בְּמִלְכָּא, אִקְרִי חֲבַצְלַת. בְּתֵר
דְּאִתְדַבְּקַת בִּיהַּ בְּמִלְכָּא, בְּאֵינּוּן נְשִׁיקִין, אִקְרִי
שׁוֹשְׁנָה. בְּגִין דְּכִתִּיב (שיר השירים ה) שְׁפֹתוֹתָיו
שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת הָעִמְקִים. דְּהִיא שְׁנִיית
וּמְשִׁנְיָאֵת גְּוֹוִנְהָא, זְמַנִּין לְטַב, וְזְמַנִּין לְבִישׁ.
זְמַנִּין לְדִנְיָא, וְזְמַנִּין לְרַחֲמֵי.

וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תֵאָוֶה
הוּא לְעֵינַיִם וְגו' (בראשית ג) תָּא חֲזִי, דְּהָא
בְּנֵי נְשָׂא לֹא יִדְעִין, וְלֹא מְסַתְּפְלִין, וְלֹא
מְשַׁגְּיחִין, בְּשַׁעְתָּא דְּבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאָדָם, וְאוּקִיר לִיהַּ בְּיָקִירוּ עֲלָאָה, בְּעָא מְנִיָּה
לְאִתְדַבְּקָא בִּיהַּ, בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח יְחִידָאֵי, וּבְלָפָא
יְחִידָאֵי, וּבְאַתֵּר דְּדְּבִיקוּתָא יְחִידָאָה, דְּלֹא
יִשְׁתְּנִי וְלֹא יִתְהַפֵּף לְעֻלְמִין, בְּהָהוּא קְשׁוּרָא
דְּמֵהִימְנוּתָא יְחִידָאָה, דְּכֻלָּא בִּיהַּ אִתְקַשֵּׁר.
הָדָא הוּא דְּכִתִּיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוּף הַגֶּן.

וְלְבִתֵּר סָאטוּ מְאוּרְחָא דְּמֵהִימְנוּתָא, וְשְׁבָקוּ
אִילָנָא יְחִידָאָה עֲלָאָה מְפֹל אִילָנִין,
וְאֵתוּ לְאִתְדַבְּקָא בְּאַתֵּר דְּמִשְׁתְּנִי וּמִתְהַפֵּף
מְגוּוֹנָא לְגוּוֹנָא, וּמְטַב לְבִישׁ, וּמְבִישׁ לְטַב,
בְּמָקוּם שְׁמִשְׁתַּנְּה וּמִתְהַפֵּף מְגוּוֹן לְגוּוֹן, וּמְטוֹב לְרַע, וּמְרַע לְטוֹב, וְיִרְדּוּ מִמְעָלָה לְמַטָּה, וְנִדְּבָקוּ

שְׁנַאֲמֵר הִיָּה הַשְּׁרוּן (בְּפִרְכָּה). וְלֹאגִם
מִיָּם) שׁוֹשְׁנַת הָעִמְקִים, שְׁעוּמֵד
בְּעַמְקָא שֶׁל הַכֹּל.

שׁוֹשְׁנַת הָעִמְקִים, מִי הֵם
הָעִמְקִים? כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (תהלים קל)
מִמְעַמְקִים קָרְאֵתִיךְ ה'. חֲבַצְלַת
הַשְּׁרוּן, מֵאוֹתוֹ מָקוּם שֶׁהִשְׁקֵאת
הַנְּחָלִים הָעִמְקִים יוֹצֵאִים וְלֹא
פוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשְׁנַת
הָעִמְקִים, הַשׁוֹשְׁנָה שֶׁל אוֹתוֹ
מָקוּם שְׁנִקְרָא עִמְק הַכֹּל, נִסְתָּר
מִכֹּל הַצְּדִידִים.

בֵּא רְאָה, בְּרֵאשׁוּנָה חֲבַצְלַת יְרוּקָה
עִם עֲלִים יְרוּקִים, אַחֵר כֶּף שׁוֹשְׁנָה
בְּשְׁנֵי גְּוִינִים - אָדָם וְלֶכֶן. שׁוֹשְׁנַת
- בְּשַׁעֲהַ עֲלִים. שׁוֹשְׁנַת - שְׁשֹׁנְתָה
אֵת גְּוִיָּהּ, וּמִשְׁתַּנְּה מְגוּוֹן לְגוּוֹן.
שׁוֹשְׁנַת, בְּרֵאשׁוּנָה חֲבַצְלַת. בְּזַמֵּן
שְׁרוּצָה לְהִזְדוּגַת עִם הַמֶּלֶךְ, נִקְרָאת
חֲבַצְלַת. אַחֵר שְׁנִדְבָקָה עִם הַמֶּלֶךְ
עִם אוֹתָן נְשִׁיקוֹת, נִקְרָאת
שׁוֹשְׁנָה, מְשׁוּם שְׁכִתוּב (שיר ה)
שְׁפֹתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת
הָעִמְקִים. שֶׁהִיא מְשַׁתַּנְּה וּמְשַׁנְּה
אֵת גְּוִיָּהּ, לְפַעְמִים לְטוֹב,
וְלְפַעְמִים לְרַע. לְפַעְמִים לְדִין,
וְלְפַעְמִים לְרַחֲמִים.

וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל
וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם וְגו' (בראשית
ג). בֵּא רְאָה, שְׁהֵרִי בְּנֵי אָדָם לֹא
יִדְעִים וְלֹא מְסַתְּפְלִים וְלֹא
מְשַׁגְּיחִים, בְּשַׁעֲהַ שְׁבָרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם וְכִבְדּוֹ אוֹתוֹ
בְּכַבּוּד עֲלִיּוֹן, רְצָה מְמַנּוּ לְהַדְּבִק
בוֹ, כְּדֵי שְׁיִמְצָא יְחִידֵי, וּכְלָב
יְחִידֵי, וּבְמָקוּם שֶׁל דְּבִקוּת
יְחִידָה, שְׁלֹא יִשְׁתַּנְּה וְלֹא יִתְהַפֵּף
לְעוֹלָמִים בְּאוֹתוֹ קְשֵׁר הָאִמּוּנָה
הַיְחִידָה, שֶׁהַכֹּל נִקְשֵׁר בוֹ. זֶהוּ
שְׁכִתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוּף הַגֶּן.

וְאַחֵר כֶּף סָטוּ מְדַרְךָ הָאִמּוּנָה,
וְעוֹבְדוֹ אֵת הָעֵץ הַיְחִידֵי הָעֲלִיּוֹן
מִכֹּל הָעֲצִים, וּכְבָאוּ לְהַדְּבִק
בְּמָקוּם שְׁמִשְׁתַּנְּה וּמִתְהַפֵּף מְגוּוֹן לְגוּוֹן, וּמְטוֹב לְרַע, וּמְרַע לְטוֹב, וְנִדְּבָקוּ

למטה בשנויים רבים, ועזבו את העליון של הכל, שהוא אחד, ולא משתנה לעולמים. זהו שכתוב (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. והמה בקשו חשבנות רבים ודאי, אז התהפך לבס לאותו צד ממש, לפעמים לטוב, לפעמים לרע, לפעמים לרחמים, לפעמים לדין. כמו אותו הדבר שנדבקו בו ודאי. והמה בקשו חשבנות רבים, ונדבקו בהם.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: אדם, עזבת את החיים ודבקת במות. חיים, שכתוב ועץ החיים בתוך הגן, העץ שנקרא חיים, שמי שאוחז בו לא טועם טעם המות לעולמים, ונדבקת בעץ אחר - הרי ודאי מות הוא כנגדך. זהו שכתוב (משלי ה) רגליה יורדות מות וגו'. וכתוב (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי שנדבק למקום של מות, ועזב את המקום של חיים, משום כך נגזר עליו ועל כל העולם מות.

אם הוא חטא, מה חטאו כל העולם? אם תאמר שכל הבריות באו ואכלו מהעץ הזה ונלקח מכלם - לא כך. אלא בשעה שאדם עמד על רגליו, ראו אותו כל הבריות ופחדו מפניו, והיו נוסעים אחריו כמו עבדים לפני המלך, והוא אומר להם: אני ואתם, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני ה' עושנו. וכלם באו אחריו. פיון שראו שאדם משתחוה למקום הזה ונדבק בו, פלם נמשכו אחריו, וגרם מות לו ולכל העולם.

אז השתנה האדם לכמה גונים, לפעמים לטוב לפעמים לרע. לפעמים רגז, לפעמים נחת. לפעמים דין, ולפעמים רחמים.

ונחתו מעילא לתתא, ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין, ושבקו עלאה דכלא, דהוא חד, ולא אשתני לעלמין. הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. והמה בקשו חשבנות רבים ודאי, כדין אתהפך לפייהו בההוא סטרא ממש, זמנין לטב, זמנין לבייש, זמנין לרחמי, זמנין לדינא. (דף ק"ז ע"ב) כההוא מלה דאתדבקו בה ודאי. והמה בקשו חשבנות רבים, ואתדבקו בהו.

אמר ליה קדשא בריך הוא, אדם, שבקת חיי, ואתדבקת במותא. חיי, דכתיב ועץ החיים בתוך הגן, עץ דאתקרי חיים, דמאן דאחיד ביה, לא טעים טעמא דמותא לעלמין. ואתדבקת באילנא אחרא, הא ודאי מותא הוא לקבלך. הדא הוא דכתיב, (משלי ה) רגליה יורדות מות וגו'. וכתוב (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי באתר דמותא אתדבק, ושבק אתר דחיי, בגין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא.

אי הוא חטא, כל עלמא מאי חטאו. אי תימא דכל בריין אתו ואכלו מאילנא דא, ואתרמי מפלא. לאו הכי, אלא בשעתא דאדם קאים על רגליו, חמו ליה בריין פלהו, ודחלו מקמיה, והווי נטלין בתריה, פעבדין קמי מלכא. והוא אמר לון, אנא ואתון, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני יי' עושנו, וכלהו אתו בתריה. פיון דחמו דאדם סגיד להאי אתר, ואתדבק ביה, פלהו אתמשכו אבתריה, וגרים מותא ליה, ולכל עלמא.

כדין אשתני אדם לכמה גוונין, זמנין לטב, זמנין לבייש. זמנין רוגזא, זמנין נייחא. זמנין דינא, וזמנין רחמי. זמנין חיי, זמנין

לפְעָמִים תִּיִּים, לְפַעְמִים מוֹת.
וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוֹם תְּמִידִי בְּאֶחָד
מֵהֶם, מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ מְקוּם גֵּרָם
לוֹ. וְלִכְּנָן נִקְרָא לְהֵט הַחֶרֶב
הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִצַּד זֶה לְצַד זֶה,
מְטוֹב לְרַע, מֵרַחֲמִים לְדִין,
מְשֻׁלּוּם לְקָרֵב, הִיא מִתְהַפֶּכֶת
לְכָל. וְנִקְרָא טוֹב וְרַע, שְׁפָתוֹב
וַיִּמְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ.

וְהַמְדִּיד הַעֲלִיּוֹן, הַמְרַחֵם עַל
מַעֲשֵׂי יְדָיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר
לוֹ, וַיִּמְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קָבִיל מִגִּיּוֹה,
וְנִמְשָׁף אַחֵר אֶשְׁתּוֹ וְנִתְגַּרֵּשׁ
לְעוֹלָמִים. שְׁהָרִי הָאִשָּׁה עוֹלָה
לְמְקוּם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. וְהָאִשָּׁה
גְּרָמָה מוֹת לְכָל.

בֹּא רָאָה, לְעוֹלָם הַבָּא כְּתוֹב,
(ישעיה סה) כִּי כִימִי הָעֵץ יִמִּי עָמִי.
כִּימִי הָעֵץ - אוֹתוֹ עֵץ שְׁנוּדָע.
בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּתוֹב, (שם כה) בְּלַע
הַמּוֹת לְנֹצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים
דְּמַעְהָ מַעַל כָּל פְּנִים.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלֹךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
פְּרִשְׁתָּ בְּהַר

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי
לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ
וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא ו) זֹאת
תּוֹרַת הָעֵלָה הִיא הָעֵלָה וְגו'.
פְּסוּקֵי זֶה בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּאֶרְצוֹ,
שְׁהִיא עוֹלָה וּמִתְחַבֶּרֶת עִם הַמְּלֶכֶת
הַקְּדוּשָׁה בְּזוּיָג שְׁלָם.

הִיא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְּזֻבַּח
כָּל הַלְּיָלָה וְגו'. בֹּא רָאָה, כִּי
שְׁנֵי הַלְּיָלָה וְהַשְּׁעָרִים
סְתוּמִים, הַדִּינִים הַתְּחַתּוֹנִים
מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים
וַיִּמְשׁוּטְטִים חֲמוּרִים וְאַתּוֹנוֹת

אֶלָּא בְּהוֹ עֲבָדֵי חֲרָשֵׁי

מוֹתָא. וְלֹא קָאִים בְּקִיּוּמָא תְּדִיר בְּחַד מִנְיָהוּ.
בְּגִין דְּהֵהוּא אַתְר גְּרָמָא לִיה. וְעַל דָּא אֶקְרִי,
לְהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִן סְטָרָא דָּא, לְסְטָרָא
דָּא, מִן טַב לְבִישׁ, מִן רַחֲמֵי לְדִינָא, מִן שְׁלוֹם
לְקָרְבָּא, אֶתְהַפִּיכַת הִיא לְכָלָא. וְאֶקְרִי טוֹב
וְרַע, דְּכְתִיב וַיִּמְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ.

וּמִלְכָּא עֲלָאָה, רַחֲמָא עַל עוֹבְדֵי יְדוּי, אוֹכַח
לִיה, וְאָמַר לִיה וַיִּמְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קָבִיל מִגִּיּוֹה,
וְאֶתְמַשְׁךְ בְּתַר אֶתְתִּיה, וְאֶתְתְּרֵךְ לְעֵלְמִין. דְּהָא
אֶתְתָּא לְאַתְר דָּא סְלִקָּא, וְלֹא יִתִּיר. וְאֶתְתָּא
גְּרִים מוֹתָא לְכָלָא.

הָא חֲזִי, לְעֵלְמָא דְּאֶתִּי כְּתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימִי
הָעֵץ יִמִּי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ: הֵהוּא עֵץ
דְּאֶשְׁתְּמוּדָע. בִּיה זְמַנָּא פְּתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע
הַמּוֹת לְנֹצַח וּמָחָה יְי' אֱלֹהִים דְּמַעְהָ מַעַל כָּל
פְּנִים.

בְּרוּךְ יְי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ יְי' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.
פְּרִשְׁתָּ בְּהַר

וַיְדַבֵּר יְי' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. (ויקרא כ"ה)
דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי
תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא
ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה הִיא הָעֵלָה וְגו'. הָאִי
קָרָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אוֹקִימָנָא, דְּהִיא סְלִקָּא
וּמִתְחַבֶּרָא כְּמִלְכָּא קְדִישָׁא בְּזוּיָגָא שְׁלָם.

הִיא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְּזֻבַּח כָּל הַלְּיָלָה
וְגו'. תָּא חֲזִי, כִּי עֵץ דְּעָאֵל לִילְיָא, וְתַרְעִין
סְתִימִין, דִּינִין תְּפִאִין מִתְעָרִין בְּעֵלְמָא, וְאֶזְלִין
וְשִׁאטִּין, חֲמָרִי וְאֶתְנִי וְכִלְבִּי. חֲמָרִי הָא
אוֹקִימָנָא, וְכִלְבִּי וְאֶתְנִי, לֹא שִׁאטִּין וְלֹא אֶזְלִין,

וּכְלָבִים. חֲמוּרִים הָרִי בְּאַרְנוּ,
וּכְלָבִים וְאַתּוֹנוֹת לֹא מְשׁוּטָטִים
וְלֹא הוֹלְכִים, אֲלֵא בָהֶם עוֹשִׂים
כְּשֵׁפִים לְבְנֵי אָדָם, כְּמוֹ בִלְעָם,
וּפְרֹשֵׁה. אִזּוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
יִשְׁנִים, וְהַמְזַבֵּחַ הַתַּחְתּוֹן הַחִיצוֹן
שׁוֹרֵף.

בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה מִתְעוֹרְרֵת רוּחַ
צָפוֹן, וּמֵאוֹתוֹ הַמְזַבֵּחַ הַתַּחְתּוֹן
יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ, וְהַשְּׁעָרִים
נִפְתָּחִים, וְהַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים
מִתְפַּנְסִים לְנִקְבִים שְׁלֵהֶם, וְאוֹתָהּ
שְׁלֵהֶבֶת הוֹלְכֵת וּמְשׁוּטָטָה,
וְשֹׁעֵרֵי גֶן עֵדֵן נִפְתָּחִים, עַד
שְׁמִינִיעָה (הַבְּקָר) אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת,
וּמִתְחַלֶּקֶת לְכִמְהָ צְדָדִים שֶׁל
הָעוֹלָם, וְנִכְנָסֶת תַּחַת כַּנְּפֵי
הַתַּרְנַגּוֹל, וְהוּא קוֹרָא.

אִזּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּין
הַצְּדִיקִים, וְנִכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחַת
אֵת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁמִינִיעַ
הַבְּקָר. בֵּינּוֹן שְׁמִינִיעַ הַבְּקָר
נִמְצָאִים מְסַפְרִים בְּסוּד אֶחָד, וַיֵּשׁ
לָהּ נַחַת עִם בַּעֲלָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזַבֵּחַ כָּל הַלְּיָלָה
וְגו'. עַד הַבְּקָר, שְׁהָרִי בַּבְּקָר
הַדִּינִים וְהַשְּׁלֵהֶבֶת שׁוֹכְכִים, וְאִזּוּ
מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בַּעֲלוֹם, וּמְנוּחָה
הִיא שֶׁל הַכֹּל.

בֹּא רֵאָה, בֵּינּוֹן שְׁנִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל
לְאַרְץ, לֹא נִמְצָאוּ בָּהּ הַדִּינִים
הַתַּחְתּוֹנִים, וְנִכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל הֵיחָה
בָּהּ בְּמְנוּחָה עַל פְּנֵי הַפְּרוּבִים,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר, שְׁכַתוֹב (יְשִׁיעָה א) צֶדֶק
לָלִין בָּהּ. אִזּוּ הִיָּה לָהּ נַחַת מֵהַפֶּל, וְשְׁהָרִי
יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁנִים עַד
שְׁמִקְרִיבִים אֵת הַקְרָבָן שֶׁל בֵּין
הָעֲרִבִים, וּמִסְתַּלְקִים הַדִּינִים.
וְהָעוֹלָה הֵיחָה בּוֹעֵרֶת עַל הַמְזַבֵּחַ,
וְאִזּוּ הִיָּה לָהּ נַחַת מֵהַכֹּל, וְלֹא

נִמְצָא אֲלֵא אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשְׁבַתָּה הָאֲרֶץ, מְנוּחָה בּוֹדֵאִי. וְשְׁבַתָּה
הָאֲרֶץ שְׁבַת לָהּ, שְׁבַת לָהּ מִמֶּשׁ.

עוֹד פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד שְׁנַיִם יַעֲבֹד וְגו'. מִשׁוּם שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל

לְבְנֵי נֶשֶׁא. כְּגוֹן בִּלְעָם, וְאוֹקְמוּהָ. כְּדִין כָּל
בְּנֵי עַלְמָא נְיִימִין, וּמְזַבֵּחַ תַּתְּאָה דְלִבְר אֶתּוֹקְד.
בְּבִלְגוֹת לִילְיָא, אֶתְעַר רוּחַ צָפוֹן, וּמֵהָהוּא
מְזַבֵּחַ תַּתְּאָה, נִפְיָק שְׁלֵהוּבָא דְאִשָּׁא,
וְתַרְעִין אֶתְפִּתְחוּ, וְדִינִין תַּתְּאִין אֶתְכַנְשׁוּ
כְּנוֹקְבֵייהוּ, וְהָהוּא שְׁלֵהוּבָא אֲזִיל וְשֵׁאט,
וְתַרְעִין דְגֶן עֵדֵן אֶתְפִּתְחוּ, עַד דְמַטִּי (נ"א צְפָרָא)
הָהוּא שְׁלֵהוּבָא, אֶתְפִּלַּג לְכִמְהָ סְטָרִין דְעַלְמָא,
וְעֵאל (ד' ק"ח ע"א) תַּחֲוֹת גְּדַפּוּי דְתַרְנַגּוֹלָא וְקֵאֲרִי.
כְּדִין קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא אֶשְׁתַּכַּח בֵּין צְדִיקֵיִיא,
וּכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחַת לִיָּה לְקוֹדֶשָׁא
כְּרִיף הוּא, עַד דְאֶתִּי צְפָרָא. בֵּינּוֹן דְאֶתִּי צְפָרָא,
אֶשְׁתַּכַּחוּ מִשְׁתַּעֲיִן בְּרִזָּא חֲדָא. וְאִית לָהּ נְיִיחָא
כְּבַעֲלָהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, עַל מוֹקְדָה עַל
הַמְזַבֵּחַ כָּל הַלְּיָלָה וְגו'. עַד הַבְּקָר, דְהָא
בְּצְפָרָא דִינִין וְשְׁלֵהוּבִין אֶשְׁתַּכְּכוּ, וְכִדִּין אֶתְעַר
אַבְרָהָם בַּעֲלָמָא, וְנְיִיחָא הוּא דְכֵלָא.

הָא חֲזִי, בֵּינּוֹן דְעֵאלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, לֹא
אֶשְׁתַּכַּחוּ בָּהּ דִינִין תַּתְּאִין, וּכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל
הָוֹת בָּהּ בְּנְיִיחָא, עַל כַּנְּפֵי דְכְרוּבִים. כְּמָה
דְאֶתְמַר, דְכַתִּיב, (יְשִׁיעָה א) צֶדֶק יִלִּין בָּהּ. כְּדִין
הָוֹת לָהּ נְיִיחָא מִכֵּלָא. דְהָא יִשְׂרָאֵל לֹא נְיִימִין,
עַד דְמִקְרִבִי קְרַבְנָא דְבֵין הָעֲרִבִים, וְאֶסְתַּלְקוּ
דִינִין. וְעוֹלָה הָוֹה אֶתּוֹקְד עַל מְדַבְּחָא, וְכִדִּין
הָוֹה לָהּ נְיִיחָא מִכֵּלָא, וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח אֲלֵא אֶתְתָּא
כְּבַעֲלָהּ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשְׁבַתָּה
הָאֲרֶץ, נְיִיחָא וְדֵאִי. (וּיְקֵרָא כֹּה) וְשְׁבַתָּה הָאֲרֶץ שְׁבַת
לִי, שְׁבַת לִי מִמֶּשׁ.

הִנּוּ פֶתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד

נִמְצָא אֲלֵא אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשְׁבַתָּה הָאֲרֶץ, מְנוּחָה בּוֹדֵאִי. וְשְׁבַתָּה
הָאֲרֶץ שְׁבַת לָהּ, שְׁבַת לָהּ מִמֶּשׁ.

עוֹד פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שְׁמוֹת כֹּא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרִי שְׁנַיִם יַעֲבֹד וְגו'. מִשׁוּם שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל

עבְרֵי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגו'. בְּגִין דְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִתְגְּזַר, דְּאִית בֵּיה רְשִׁימָא קְדִישָׁא, אִית לֵיה נִיחָא בְּשִׁמְטָה. דְּהָא דִּילֵיהּ הוּא הֵהוּא שְׁמִטָה, לְנִיחָא בֵּיה. וְדָא אֶקְרִי שְׁבַת הָאָרְץ, וְדָאִי חִירוּ אִית בֵּיה. נִיחָא בָּהּ, כְּמָה דְּשְׁבַת נִיחָא הוּא דְכֻלָּא, הָכִי נְמִי שְׁמִטָה נִיחָא דְכֻלָּא, נִיחָא הוּא דְרוּחָא וְגוּפָא.

תָּא חֲזִי, ה' נִיחָא הוּא דְעֵלְאִי וְתַתְּאִי. בְּגִין כְּף, ה' עֵלְאָה, ה' תַּתְּאָה. נִיחָא דְעֵלְאִין, נִיחָא דְתַתְּאִין. ה' עֵלְאָה, שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים. ה' תַּתְּאָה, שְׁבַע שָׁנִים בְּלַחֲוֹדֵיהּוּ.

דָּא שְׁמִטָה, וְדָא יוֹבְלָא. וְכַד מְסַתְּפְלִין מְלִי כְלָא חַד. בְּגִין כְּף וְשְׁבַתָּה הָאָרְץ, בַּהּ הוּא נִיחָא דְאַרְעָא, אֶצְטְרִיכוּ עַבְדֵּין נִיחָא. וּבְגִין כְּף, וּבְשִׁבְעֵית יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם. חֲנָם, מַהוּ חֲנָם. דְּלָא יְהִיב לְמַאֲרִיָּה פְלוּם.

אַלְּא דָּא רְזָא, הָכָא אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (במדבר יא) זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם, בְּלָא בְרָכָה. דְּלָא הוּא עֵלְנָא בְּמִצְרַיִם עוֹל דְּלַעֲיֵלָא. תָּא חֲזִי, עַבְדֵּין פְּטוּרִין מְעוֹל מְלֻכוּתָא דְלַעֲיֵלָא, וְעַל דָּא פְטוּרִין מִן הַמִּצְוֹת. מְאִי עוֹל מְלֻכוּת שָׁמַיִם. אֶלָּא, כְּהִי תוֹרָא דִּיהֲבִין עֲלֵיהּ עוֹל בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין לְאַפְקָא מְנִיָּה טַב לְעֵלְמָא. וְאִי לָא קַבִּיל עֲלֵיהּ הֵהוּא עוֹל, לָא עַבִּיד מְדִי. הָכִי נְמִי אֶצְטְרִיף לֵיה לְבַר נֶשׁ לְקַבְּלָא עֲלֵיהּ עוֹל בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר דִּיפְלַח בֵּיה בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיף. וְאִי לָא קַבִּיל עֲלֵיהּ הֵאִי בְּקַדְמִיתָא, לָא יִיכוּל לְמַפְלַח.

הָרָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים ב) עַבְדוּ אֶת יְי' בִּירְאָה. מַהוּ בִּירְאָה. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכֻמָּה יִרְאֵת יְי', וְזוּ מְלֻכוּת שָׁמַיִם. וּמְשׁוּם כְּף, עַל מְלֻכוּת שָׁמַיִם. וְעַל כְּף זוּ הִיא הֵרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל.

שְׁנַמּוּל, שֵׁשׁ בּוּ רֵשֶׁם קְדוּשׁ, יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה בְּשִׁמְטָה, שְׁהֲרֵי שְׁלוֹ הִיא אוֹתָהּ שְׁמִטָה, לְנוּחַ בָּהּ. וְזוּ נִקְרָאת שְׁבַת הָאָרְץ, וְדָאִי חִירוּת יֵשׁ בָּהּ. מְנוּחָה בָּהּ. כְּמוֹ שְׁשְׁבַת הִיא מְנוּחַת הַכֹּל, כְּף גַּם הַשְׁמִטָה הִיא מְנוּחַת הַכֹּל, מְנוּחָה הִיא שֶׁל רוּחַ וְגוּף.

בָּא רְאָה, ה' הִיא מְנוּחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. מְשׁוּם כְּף, ה' עֲלִיּוֹנָה, ה' תַּחְתּוֹנָה. מְנוּחַת הָעֲלִיּוֹנִים, מְנוּחַת הַתַּחְתּוֹנִים. ה' עֲלִיּוֹנָה, שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים. ה' תַּחְתּוֹנָה שְׁבַע שָׁנִים בְּלַבְדָּן. זוּ שְׁמִטָה, וְזֵה יוֹבֵל.

וּבְשִׁמְטָתְכֶם בְּדַבְרֵי הַכֹּל אַחַד. מְשׁוּם כְּף וְשְׁבַתָּה הָאָרְץ, בְּאוֹתָהּ מְנוּחַת הָאָרְץ צְרִיכִים הָעַבְדִּים מְנוּחָה. וּמְשׁוּם כְּף, וּבְשִׁבְעֵית יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם. חֲנָם, מַה זֶה חֲנָם? שְׁלֵא נוֹתֵן לְאֹדוֹנוּ פְלוּם.

אַלְּא סוּד זֶה כָּאֵן לְמַדְנֵו, כְּתוּב (במדבר יא) זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם, בְּלִי בְרָכָה. שְׁלֵא הִיא עֵלְנָו בְּמִצְרַיִם הָעַל שְׁלַמְעֵלָה. בָּא וּרְאָה, עַבְדִּים פְּטוּרִים מְעַל הַמְלָכוּת שְׁלַמְעֵלָה, וְלִכְן פְּטוּרִים מִן הַמִּצְוֹת. מַה זֶה עַל מְלָכוּת שָׁמַיִם? אֶלָּא כְּאוֹתוֹ שׁוּר שְׁנוֹתַנִּים עֲלָיו עַל בְּהַתְחֵלָה כְּדִי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ טוֹב לְעוֹלָם. וְאִם לֹא מְקַבֵּל עֲלָיו אוֹתוֹ עַל, לֹא עוֹשֶׂה דְבָר. כְּף גַּם צְרִיף לְאָדָם לְקַבֵּל עֲלָיו עַל בְּהַתְחֵלָה, וְאַחַר כְּף שְׁיַעֲבַד בּוּ בְּכָל מַה שְׁצְרִיף. וְאִם לֹא יְקַבֵּל עֲלָיו אֶת זֶה בְּהַתְחֵלָה, לֹא יוֹכֵל לְעַבֵּד.

וְהוּוּ שְׁכַתּוּב, (תהלים ב) עַבְדוּ אֶת ה' בִּירְאָה. מַה זֶה בִּירְאָה? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם קיא) רֵאשִׁית חֲכֻמָּה יִרְאֵת ה', וְזוּ מְלֻכוּת שָׁמַיִם. וּמְשׁוּם כְּף, עַל מְלֻכוּת שָׁמַיִם. וְעַל כְּף זוּ הִיא הֵרֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל.

מי מוכיח? תפלה, בהתחלה של יד, משום שבזה הוא נכנס לשאר הקדשה. ואם זה לא נמצא אצלו, לא שורה עליו קדשה למעלה, משום זה פתוב, (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'.

והע"ר הזה לא שורה במי שפנות לאחר, ועל כן עבדים פטורים מעל מלכות שמים. ואם מהעל הזה הם פטורים, מכל השאר הם פטורים, שהרי השאר לא שורה על האדם, עד שנמצא עמו העל הזה, ומשום זה היו אוכלים ישראל במצרים חנם. אף כן יצא לחפשי חנם, שהרי עבד היה, וכל מה שעשה - חנם הוא, בלי על מלכות שמים. ואף על גב שחנם היו מעשיו - יצא לחפשי, ותהיה לו מנוחה.

לְאָחֵר שֶׁהוּא בְּחֵירוֹת וְנִמְצָא בּוֹ מְנוּחָה, נוֹתְנִים עָלָיו עַל, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוֹצִיא אוֹתוֹ לְחֵירוֹת. וְאִם כֵּן אָדָם יִסְרֹב לְצִאת לְחֵירוֹת, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר וְאִם אָמַר יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי וְגו', הֲרֵי בּוֹדֵאֵי פָגַם אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם, שְׁעוֹב עַל מְלָכוֹת שְׁלֹמְעֵלָה וְלִקַּח אֶת עַל אֲדוֹנוֹ. וְעַל זֶה מֵה פְּתוּב? וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדֵּלֶת וְגו'. וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים, אֶל הָאֱלֹהִים סִתְּם, אֶל אוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁפָּגַם אוֹתוֹ שְׁגַם כֵּן נִקְרָא אֱלֹהִים.

וְהַיִּזוּה מְקוֹם יִקְרַב אֵלָיו? אֶל הַדֵּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה. מִשׁוּם שֶׁהַמְּקוֹם הַזֶּה הוּא הַפֶּתַח שְׁלֹמְעֵלָה, וְנִקְרָא מְזוּזָה, וְהֲרֵי נִתְבָּאָר. וְכִינּוּן שֶׁהוּא הַתְּכֵּן לִפְגַּם אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה, אוֹתוֹ פָּגַם נִשְׁאָר עִמּוֹ בּוֹ בְּגוֹפּוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמְּרָצַע וְעָבְדוֹ לְעֵלָם. יִהְיֶה עָבֵד פִּתַח רְגְלֵי אֲדוֹנוֹ עַד שֶׁנֶּת הַיּוֹבֵל.

בְּקִדְמִיתָא הוּא דְכָלְא. מֵאֵן אוֹכַח. תְּפִלָּה, בְּקִדְמִיתָא שֶׁל יָד. בְּגִין דְּבִהָאֵי עֵייל לְשִׁאָר קִדְשָׁה. וְאֵי הָאֵי לֹא אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיהָ, לֹא שְׂרִיא בִּיהָ קִדְשָׁה לְעֵילָא, בְּגִין כְּדִּ (ויקרא טו) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו' פְּתִיב.

וְהָאֵי עוֹל לֹא שְׂרִיא, בְּמֵאֵן דְּאִיהוּ כְּפִית בְּאַחְרָא. וְעַל דָּא עֲבָדִין פְּטוּרִין מֵעוֹל מְלָכוֹת שָׁמַיִם. וְאֵי מֵהָאֵי עוֹל פְּטוּרִין, מְכַל שְׂאָר פְּטוּרִין. דְּהָא שְׂאָר לֹא שְׂרִיא עֲלֵיהָ דְּבֵר נָשׁ, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח גַּבִּיהָ בְּהָאֵי עוֹל. וּבְגִין כְּדִּ הוּוּ אֶכְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם חֲנָם. אוֹף הֵכָא יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם. דְּהָא עֲבָדָא הוּוּ, וְכָל מַה דְּעָבִיד, חֲנָם הוּוּ, בְּלֹא עוֹל מְלָכוֹת שָׁמַיִם. וְאִף עַל גַּב דְּחֲנָם הוּוּ עוֹבְדוּהֵי יֵצֵא לְחַפְשֵׁי, וְיִהְיֵא לִיהָ נְיִיחָא.

לְבַתֵּר דְּאִיהוּ בְּחֵירוֹ, וְאֲשַׁתְּכַח בִּיהָ נְיִיחָא, יְהִיבִין עֲלֵיהָ עוֹל, מֵהָהוּא אֶתֵר דְּאִפִּיק לִיהָ לְחֵירוֹ. וְאֵי בֵר נָשׁ יִסְרֹב לְמִיפִק לְחֵירוֹ, כְּמַה דְּאֵתֵר אָמַר וְאִם אָמַר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי וְגו'. הָא וְדָאֵי פָּגַם לִיהָ לְהָאֵי אֶתֵר, דְּשָׁבִיק עוֹל מְלָכוֹתָא דְּלְעֵילָא, וְנָטִיל עוֹל דְּמֵאֲרִיָּה. וְעַל דָּא מַה כְּתִיב, וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדֵּלֶת וְגו'. וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים. אֶל הָאֱלֹהִים סִתְּם. לְגַבִּי הֵהוּא אֶתֵר דְּפָגַם לִיהָ דְּהִכֵּי נָמִי אֱלֹהִים אֶקְרִי. וְלֵאֵן אֶתֵר יִתְקַרִיב לְגַבִּיהָ. אֶל הַדֵּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה. (דף ק"ח ע"ב) בְּגִין דְּהָאֵי אֶתֵר פֶּתַח הוּא דְּלְעֵילָא, וּמְזוּזָה אֶקְרִי, וְהָא אֶתֵמַר. וְכִינּוּן דְּאִיהוּ אֶכְוּוֹן לְאֶפְגָּמָא לְהָאֵי אֶתֵר, הֵהוּא פְּגִימוֹ אֲשַׁתְּאָר בְּהִדְיָה בִּיהָ בְּגוֹפִיָּה הָדָא הוּא דְּכְתִיב, וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמְּרָצַע וְעָבְדוֹ לְעוֹלָם. יִהְיֶי עֲבָדָא תַּחוֹת רְגְלוֹי דְּמֵאֲרִיָּה, עַד שְׁתָּא דְּיוֹבֵלָא.

לְמָה אַתְּ אֲזַנּוּ? הֲרִי פִּרְשִׁיָּהּ. אֲבָל שְׂמִיעָה תְּלוּיָהּ בְּמָקוֹם הַזֶּה, עֲשִׂיָּה לְמַעַלָּהּ. וּמִשׁוֹם שִׂישְׁרָאֵל, כְּשֶׁקָּרְבוּ לָהֶר סִינִי וְהָיוּ בְּאֶהְבֵת לְבָס לְהִתְקַרֵב לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לְשְׂמִיעָה, שֶׁהִרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הַשְּׂמִיעָה, וְאַחֵר כֶּף עֲשִׂיָּה. הַשְּׂמִיעָה תְּלוּיָהּ בְּשִׂמְטָה הַזֹּאת. וְעַל זֶה שֶׁהוּא פָּגַם אֶת הַשְּׂמִיעָה הַזֹּאת, תִּפְגַּם שְׂמִיעָתוֹ וְיִשְׁאַר בּוֹ פָּגַם, וְהוּא לֹא יִשְׁאַר עֶבֶד לְאֲדוֹנָו, עַד שִׁיתְקַרֵב לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂפָגָם, וּפְגָם הוּא לְפָנָיו, וְיִשְׁאַר בּוֹ אוֹתוֹ פָּגַם. וּמִשׁוֹם זֶה, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סֶתֶם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְעַל זֶה, וְשָׁבְתָה הָאֶרֶץ שִׁבְתָּ לֵה'.

שִׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת שִׁבְתָּ שְׂבִתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ שִׁבְתָּ לֵה'. וְהִרִי פִּרְשִׁיָּהּ, שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׂמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מֵה הַטַּעַם וְאֲכָלוּ אֲבִינֵי עַמָּךְ? מִשׁוֹם שֶׁהַעֲנִיִּים תְּלוּיִים בְּמָקוֹם הַזֶּה, וּמִשׁוֹם זֶה תִּשְׁאִיר אוֹתָם לְאֶכֶל. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמְרַחֵם עַל הָעֲנִי, נוֹתֵן שְׁלוֹם בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּמוֹסִיף בְּרָכָה לְעוֹלָם, וְנוֹתֵן שְׂמָחָה וְכֹחַ לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָקָה, לְהוֹרִיךְ בְּרָכָה לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּבְאַרְנוֹ.

רעיא מהימנא

וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת שִׁבְתָּ שְׂבִתוֹן וְגו'. מִצְנָה זֹאת לְשִׁבְתָּ בִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת, וְלֹאֲחִרְיָהּ לְשִׁבְתָּ בְּשִׁבְעֵי, וְאֲחִרְיָהּ לְהַשְׂמִיט כְּסָפִים בְּשִׁבְעֵי, וְאֲחִרְיָהּ לְמִנּוֹת שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ תִּשְׁעַ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. הֵכָא רִזָּא דְכָל שְׁבִיעִיּוֹת, מִסְטָרָא דְשִׁכְיִנְתָּא דְאַתְקָרִיאת שְׁבַע מִסְטָרָא דְצַדִּיק דְאַיְהוּ שְׁבִיעֵי לְבִינָה, וְאַיְהִי בֵת שְׁבַע, מִסְטָרָא דְאַיְמָא עַלְאָה, דְאַתְמַר בְּהַ (תְּהִלִּים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ.

אַתְּ אֲזַנּוּ אֲמַאי. הָא אֲוִקְמוּהָ. אֲבָל שְׂמִיעָה תְּלִי בְּהַאי אַתְר, עֲשִׂיָּה לְעִילָא. וּבְגִין דִּישְׂרָאֵל כַּד קָרְיָבוּ לְטוֹרָא דְסִינִי, וְהָיוּ בְּרַחֲמֵימוּ דְלְבִיָּהּ לְאַתְקָרְבָא לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲקָדִימוּ עֲשִׂיָּה לְשְׂמִיעָה, דְּהָא שְׂמִיעָה בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר עֲשִׂיָּה. שְׂמִיעָה בְּהַאי שְׂמִיעָה תְּלִיא. וְעַל דָּא הוּא פָּגַם לְהַאי שְׂמִיעָה, יִתְפָּגִים שְׂמִיעָה דִּילִיָּה, וְיִשְׁתַּאֲר פְּגִימוּ בֵיה. וְלֹא יִשְׁתַּאֲר הוּא עֶבֶדָא לְמֵאֲרִיָּה, עַד דִּיתְקַרֵב לְהַהוּא אַתְר דְּפָגִים, וְיִתְפָּגִים הוּא קְמִיָּה, וְיִשְׁתַּאֲר בֵיה הַהוּא פְּגִימוּ. וּבְגִין כֶּף, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סֶתֶם, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא. וְעַל דָּא, וְשָׁבְתָה הָאֶרֶץ שִׁבְתָּ לֵינִי. שִׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת שִׁבְתָּ שְׂבִתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ שִׁבְתָּ לֵינִי. (ויקרא כ"ה) וְהָא אֲוִקְמוּהָ, דְכַתִּיב, (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׂמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָאִי טַעְמָא וְאֲכָלוּ אֲבִינֵי עַמָּךְ. בְּגִין דְּמִסְכְּנֵי בְּהַאי אַתְר תְּלִיין, וּבְגִין כֶּף שְׁבִיק לִוְן לְמִיכָל. וְעַל דָּא, מָאֵן דְּרַחֲמִים לְמִסְכְּנָא, יְהִיב שְׁלָמָא בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹסִיף בְּרַכְתָּא בְּעַלְמָא, וְיְהִיב חִידוֹ וְחִילָא לְאַתְר דְּאַתְקָרִי צְדָקָה, לְאַרְקָא בְּרַכְתָּא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹקִימְנָא.

רעיא מהימנא

וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת שִׁבְתָּ שְׂבִתוֹן וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְשִׁבּוֹת בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִת וְאַבְתְּרִיָּה לְשִׁבּוֹת בְּשִׁבְעֵי. וְאַבְתְּרִיָּה לְהַשְׂמִיט כְּסָפִים בְּשִׁבְעֵי. וְאַבְתְּרִיָּה לְמִנּוֹת שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יְמֵי שְׁבַע שְׂבִתוֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. הֵכָא רִזָּא דְכָל שְׁבִיעִיּוֹת, מִסְטָרָא דְשִׁכְיִנְתָּא דְאַתְקָרִיאת שְׁבַע מִסְטָרָא דְצַדִּיק דְאַיְהוּ שְׁבִיעֵי לְבִינָה, וְאַיְהִי בֵת שְׁבַע, מִסְטָרָא דְאַיְמָא עַלְאָה, דְאַתְמַר בְּהַ (תְּהִלִּים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ. שְׁבַע, מִצְד הָאֵם הַעֲלִינָה, שְׁנַאֲמַר בְּהַ (תְּהִלִּים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ.

שבע שמות הם אבגית"ץ, ובהם ארבעים ושנים אותיות, ככל האותיות והתבות הם תשע וארבעים, האם העליונה שנת החמשים שנה, שבה יקראתם דרור. בה תהיה שכינה תחתונה, דרור פדות ושביטה לישראל, שנגמר בהם והיה זרעך כעפר הארץ.

כבר ספירה מהשבע הללו שש כנפים, שהן שש אותיות לכל אחת. ובהן הקדוש ברוך הוא (ושכינתו) בכל ספירה מהשבע הללו, (ישעיהו ה) בשנים יכסה פניו ובשנים יכסה רגליו ובשנים יעופף, ובניה היא אחת, והשכינה התחתונה היא שבע, ולמעלה מבניה אחת ואחת - הרי עשר ספירות. שנים, ג', וד', וה', וי'.

כאן וילך הלוך וגדל. מצד זר - והמים היו הלוך וחסור, מתי? במקום שהשכינה התחתונה שורה בו. זהו שכתוב (בראשית ח) ותנח התבה בחדש השביעי, זו השכינה התחתונה. בשבעה עשר יום לחדש, היא השביעית והעשירית.

שעורה בהם אהיה, שהיא בינה, שנת היובל, היא אהיה אשר אהיה, פעמים אהיה חשבון מ"ב, ושמונה אותיות בהם חמשים, שבהם מצוה לחשב שנת היובל. ובו מצוה לחזר לאחזתו ביובל, בשנת היובל הזאת תשובו וגו'. כל אחד יחזר בו לדרגה שלו, שגשמתו אחוזה משם, כמו שבארנו (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים וגו'.

שמוטה - שכינה תחתונה, שהיא משבע שנים. יובל - האם

העליונה, בינה, היא לחמשים שנים, ובה מתיחסים ישראל ביציאתם מהגלות. זהו שכתוב ואיש אל משפחתו תשובו. כגון שיציאת מצרים שאלו בעלי תורה בה, נאמר בהם (שמות יג) וחמשים עלו בני ישראל, ופרשה אחד מחמשים.

שבע שמהן אינון אבגית"ץ, ובהן מ"ב אתון, ככל אתון ותיבין הם תשע וארבעין, אימא עלאה שנת החמשים שנה, דבה וקראתם דרור. בה תהא שכינתא תתאה, דרור פדות ושביטה לישראל, דאתמר בהון (בראשית כח) והיה זרעך כעפר הארץ.

כל ספירה מאלין שבע, שית גדיפין, דאינון שית אתון לכל חד. ובהון קדשא בריך הוא (ושכינתיה) בכל ספירה מאלין שבע, (ישעיהו ו) בשנים יכסה פניו ובשנים יכסה רגליו ובשנים יעופף, ובניה איהו אחת, ושכינתא תתאה שבע. ולעילא מבניה, אחת ואחת, הא עשר ספירין. שנים, ג', וד', וה', וי'.

כאן וילך הלוך וגדל. מסטרא נוכראה, והמים היו הלוך וחסור, אימתי. באתר דשכינתא תתאה שריא בו. הדא הוא דכתיב, (בראשית ח) ותנח התבה בחדש השביעי, דא שכינתא תתאה. בשבעה עשר יום לחדש, איהו שביעאה ועשיראה.

הסליקת בהון אהיה, דאיהי בינה, שנת היובל, איהי אהיה אשר אהיה, תרין זמנין אהיה חשבון מ"ב, ותמניא אתון בהון חמשין. דבהון פקודא לחשוב שנת היובל. וביה פקודא לחזור לאחזתו ביובל, בשנת היובל הזאת תשובו וגו'. כל חד יחזור ביה לדרגא דיליה, דנשמתיה אחיזא מתמן, כמה דאוקמוה (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים וגו'.

שמוטה: שכינתא תתאה, דאיהי משבע שנין. יובל: אימא עלאה, בינה, איהי לחמשין שנין. ובה אתניחסיין ישראל במפקנותהון מן גלותא. הדא הוא דכתיב, ואיש אל משפחתו תשובו. כגוונא דמפקנו דמצרים דאינון מארי תורה בה, אתמר בהון (שמות יג) וחמשים עלו בני ישראל, ואוקמוה אחד מחמשים.

העליונה, בינה, היא לחמשים שנים, ובה מתיחסים ישראל ביציאתם מהגלות. זהו שכתוב ואיש אל משפחתו תשובו. כגון שיציאת מצרים שאלו בעלי תורה בה, נאמר בהם (שמות יג) וחמשים עלו בני ישראל, ופרשה אחד מחמשים.

וּשְׂכִינְתָא תַּחְתּוֹנָהּ הִיא גְאֵלַת בְּתִי
עָרֵי חוּמָה נֶאֱמַר בָּהּ, וּבְתֵי עָרֵי
הַחֲצָרִים. שְׁשָׁנֵי בְּתִים יֵשׁ בְּלֵב:
אִם הֵם מִבְּעֵלֵי תוֹרָה, הֵם נִקְרָאִים
בְּתֵי עָרֵי חוּמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, (שם יד) וְהַמִּים
לָהֶם חוּמָה מִיַּמִּינֵם וּמִשְׂמָאלֵם.
לְאַחֲרֵים שְׁאִינֵם בְּעֵלֵי תוֹרָה,
נִקְרָאוּ בְּתֵי הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָרִי מְצִאֲנוּ
חֲצָרִים שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (אסתר ה) וַתַּעֲמֹד
בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח
בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל מְקוֹם הַמֶּלֶךְ
סֵתֵם, זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וַתַּעֲמֹד, אֵינִי עֲמִידָה אֲלֵא תַּפְלָה.
נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, נֹכַח בֵּית
הַמֶּקְדָּשׁ, שְׁכַל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִים
לְהַתְּפַלֵּל תַּפְלָתָם לְשֵׁם וְלִהְיוֹת
נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ. מִי זֶה כָּאֵן חֲצַר
הַפְּנִימִית? וְדָאֵי שְׁנַיִם הֵם חֲצָרוֹת
בֵּית ה'.

אָמַר לֹו הַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁנֵי
חֲצָרִים, הֵם הַחֲצִיצוֹנִיִּים שֶׁל הַלֵּב,
וְהֵם שְׁנֵי אֲזָנִים שֶׁל הַלֵּב. וּשְׁנֵי
בְּתִים פְּנִימִיִּים, שְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב.
וּשְׁנַיִם הֵם הַבְּתִים הַפְּנִימִיִּים,
וּשְׁנַיִם הֵם בְּתִים חֲצִיצוֹנִיִּים. וּבְזִמְן
שְׁיִהְיֶה פְּרָקָן, תִּהְיֶה גְאֵלָה לְכָלֵם,
לְאוֹתָם הַקְּרוֹבִים לְלֵב, שֶׁהִיא
הַשְּׂכִינָה, וְלֵאֲלֵה הַרְחוּקִים
שֶׁהִתְקָרְבוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה נז)
שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב.
וּפְרֻשָׁה, לְרַחוּק מִעֲבָרָה, וְלִקְרוֹב
מִמְצָוָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מְצָוָה לְתַקַּע בְּשׁוֹפָר
בַּיּוֹבֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם יח) כִּנְשֹׂא
גַם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר
תִּשְׁמְעוּ. כְּמוֹ שֶׁבִּתְקִיעַת שׁוֹפָר
הַיּוֹבֵל כָּל הָעֲבָדִים יוֹצְאִים
לְחֵרוֹת, כִּךָּ בְּגְאֵלָה הָאֲחֵרוֹנָה
בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר מִתְּפַנְסִים כָּל
יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֲבָדֵי הַיּוֹבֵל. שְׁבַבְעֵלֵי תוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֲבָדִים עַל מְנַת
לְקַבֵּל פָּרֶס, וְנִקְרָאִים עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּגֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל
כַּפְּי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, דְּאִינּוֹן גְּרַפִּי חִיוּן דְּמַרְפְּכָתָא.

וּשְׂכִינְתָא תַּחְתָּא, אִיהִי גְאֵלַת בְּתֵי עָרֵי חוּמָה אֶתְמַר
בָּהּ, וּבְתֵי עָרֵי הַחֲצָרִים. דְּתֵרֵי בְּתֵי אִית בְּלֵבָא,
אִם אֵינּוֹן מִמְאָרֵי תוֹרָה, אֶתְקָרְיָאוּ בְּתֵי עָרֵי חוּמָה, כְּגוֹנוּנָא
דְּאֶתְמַר בְּמִפְקָנוּ דְּמִצְרַיִם, (שמות יד) וְהַמִּים לָהֶם חוּמָה
מִיַּמִּינֵם (דף ק"ט ע"ב) וּמִשְׂמָאלֵם. לְאַחֲרֵים, דְּלָאוּ אֵינּוֹן
מְאָרֵי תוֹרָה אֶתְקָרְיָאוּ בְּתֵי הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָא אֲשַׁכְּחָנָא חֲצָרִים דְּאֶתְמַר בֵּיה
(אסתר ה) וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח
בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל אֶתְר הַמֶּלֶךְ סֵתֵם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וַתַּעֲמֹד, אֵינִי עֲמִידָה, אֲלֵא צְלוֹתָא. נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ: נֹכַח
בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין לְצַלָּאָה צְלוֹתָא דְּלַהוֹן
לְתַמְן, וְלִמְהוּי נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ. הֵכָא מָאן חֲצַר
הַפְּנִימִית. וְדָאֵי תְרִין אֵינּוֹן חֲצָרוֹת בֵּית יי'.

אָמַר לִיה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, תְרִין חֲצָרִים, אֵינּוֹן חֲצִיצוֹנִיִּים
דְּלֵבָא, וְאֵינּוֹן תְרִין אֲזָנִים דְּלֵבָא. וְתִרִין בְּתִים
פְּנִימִיִּים, תְרִין בְּתֵי דְלֵבָא. וְתִרִין אֵינּוֹן בְּתֵי גּוֹאֵי, וְתִרִין
אֵינּוֹן בְּתֵי בְּרָאֵי. וּבְזִמְנָא דִּיהָא פּוֹרְקָנָא, גְאֵוּלָה תִּהָא
לְכַלְהוֹ לְאֵינּוֹן קְרִיבִין לְלֵבָא, דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָא, וְלֵאֲלִין
רְחִיקִין דְּאֶתְקָרְיָבוּ, הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה נז) שְׁלוֹם
שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב, וְאוֹקְמוּהָ לְרַחוּק מִעֲבָרָה, וְלִקְרוֹב
מִמְצָוָה.

בְּתַהוּא זְמַנָּא, פְּקוּדָא לְתַקוּעַ שׁוֹפָר תְרוּעָה בַּיּוֹבֵל, הֵדָּא
הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה יח) כִּנְשֹׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ
וְכִתְקוּעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמְעוּ. כְּגוֹנוּנָא דְבִתְקִיעַת שׁוֹפָר דִּיּוֹבֵלָא,
כְּלַהוּ עֲבָדִין נְפָקֵי לְחֵירוֹת, הֵכִי כְּפּוֹרְקָנָא בְּתִרְיָתָא,
בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר, מִתְּפַנְשִׁין כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת סְטְרֵי עֲלִמָּא,
דְּאֵינּוֹן עֲבָדִין דִּיּוֹבֵלָא. דְּמְאָרֵי תוֹרָה, אִית בְּהוֹן עֲבָדִין
עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְאֶתְקָרְיָאוּ עֲבָדֵי מְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא.
אֲבָל בְּגוֹי דְּמְלָכָא קְדִישָׁא, (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כַּפְּי
נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, דְּאִינּוֹן גְּרַפִּי חִיוּן דְּמַרְפְּכָתָא.

יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֲבָדֵי הַיּוֹבֵל. שְׁבַבְעֵלֵי תוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֲבָדִים עַל מְנַת
לְקַבֵּל פָּרֶס, וְנִקְרָאִים עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּגֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל
כַּפְּי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, שֶׁהֵם פְּנֵי חַיּוֹת הַמְּרַפְּכָה.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לִתֵּת לְלוּיִם עָרִים
לְשִׁבְתָּ. וּמִשׁוּם שֶׁהֵם לֹא
הִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַגְלָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא חָלַק אוֹתָם אֵלָיו, שִׁיְהִיו
מִנְגָנִים לוֹ בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן.
שְׂכָהֲנִים בְּעַבְדוֹתֵם, וְלוּיִם לְשִׁירָם
וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם. כִּהְיִיתֶם
בְּעַבְדוֹתֵם, שִׁישׁ שָׁם כַּמָּה מִצְוֹת.
מִצְוָה אַחַת - לַעֲשׂוֹת שָׁמֶן
הַמִּשְׁחָה. ב' - לוּיִם שׁוֹמְרִים
בַּמִּקְדָּשׁ. ג' - יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן
הַמִּקְדָּשׁ. ד' - עַבְדוֹת הַלוּיִם בְּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ. ה' - לְהַקְטִיר קִטְרֵת
פְּעֻמִּים. ו' - כִּהְיִיתֶם תּוֹקְעִים
בַּחֲצוֹצְרוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. ז' - לְקַדֵּשׁ
זֶרַע אֶהְרֹן בַּמִּקְדָּשׁ. ח' - לְלַבֵּשׁ
בְּגָדֵי כְהֵנָה בַּמִּקְדָּשׁ. ט' - רַחֲיִצַּת
יָדַיִם וְרַגְלַיִם לַעֲבֵד בַּמִּקְדָּשׁ.
י' - לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים
קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"א - לַפְדוֹת
פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁים. י"ב - קִרְבַּן
הַיּוֹלֵדֶת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. י"ג -
לְמַלַּח קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"ד -
לַעֲשׂוֹת הַעוֹלָה כַּמִּשְׁפָּטָה. ט"ו -
לַעֲשׂוֹת הַחֲטָאת כַּמִּשְׁפָּטָה. ט"ז -
אֲכִילַת קִדְשִׁים כַּמִּשְׁפָּט לַכֹּהֲנִים.
י"ז - אֲכִילַת שְׂרֵי מִנְחוֹת. ח"י -
לַעֲשׂוֹת מִנְחוֹת כַּמִּצְוֹת. י"ט -
לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ'
- לְהִבְיֵא נֹדָר אוֹ נִדְבָה לְבֵית
הַמִּקְדָּשׁ. כ"א - לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹת
קִדְשִׁים, תְּמוּרוֹת וְזִדּוֹת. כ"ב -
לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין כַּהֲלֹכֶתֶן.
כ"ג - לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל
הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד - לַעֲשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה
- לְהַדְלִיק נְרוֹת הַמְּנוֹרָה. כ"ו -
לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז -
לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּשַׁבָּת. כ"ח -
לְהַסְדִּיר לֶחֶם וּלְבוֹנָה. כ"ט -
לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַדֶּשֶׁן. ל'
- לְהַקְרִיב בְּשַׁבְּעַת יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א -
לְהַקְרִיב בַּיּוֹם הָעוֹמֵר
כָּבֶשׂ לַעוֹלָה. ל"ב - לְהַקְרִיב (קִרְבָּן) הָעוֹמֵר (הַיּוֹם סְפִירַת הָעוֹמֵר). ל"ג -
לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ד -
לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ה -
לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו -
לְהַקְרִיב מוֹסֵף

בַּמִּקְדָּשׁ בְּתֵרָא, לִתֵּת לְלוּיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּבִגְזֵי דְאִינוּן
לֹא אֲשַׁתְּפוּ בְּעַגְלָה, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָלַק לוֹן
לְגַבְיָהּ. לְמַהוּי מִנְגָנִין לִיהַ בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן. דְּכִהְיִיתֶם
בְּעַבְדוֹתֵן, וְלוּיִים לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם.
כִּהְיִיתֶם בְּעַבְדוֹתֵם, דְּאִית תְּמָן כַּמָּה פְּקוּדֵין.

בַּמִּקְדָּשׁ חַד, לַעֲשׂוֹת שָׁמֶן הַמִּשְׁחָה. ב', לוּיִים שׁוֹמְרִין
בַּמִּקְדָּשׁ. ג' יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד', עַבְדוֹת
הַלוּיִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה', לְהַקְטִיר קִטְרֵת פְּעֻמִּים. ו',
כִּהְיִיתֶם תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. ז', לְקַדֵּשׁ זֶרַע אֶהְרֹן
בַּמִּקְדָּשׁ. ח', לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי כְהֵנָה בַּמִּקְדָּשׁ. ט', רַחֲיִצַּת
יָדַיִם וְרַגְלַיִם, לַעֲבֹד בַּמִּקְדָּשׁ.

י', לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"א, לַפְדוֹת
פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדָּשִׁין. י"ב, קִרְבַּן הַיּוֹלֵדֶת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי.
י"ג, לְמַלֹּחַ קִרְבָּנוֹת בַּמִּקְדָּשׁ. י"ד, לַעֲשׂוֹת הַעוֹלָה
כַּמִּשְׁפָּטָה. ט"ו, לַעֲשׂוֹת הַחֲטָאת כַּמִּשְׁפָּטָה. ט"ז, אֲכִילַת
קִדְשִׁים כַּמִּשְׁפָּט לַכֹּהֲנִים. י"ז, אֲכִילַת שְׂרֵי מִנְחוֹת. ח"י,
לַעֲשׂוֹת מִנְחוֹת כַּמִּצְוֹת. י"ט, לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹת לְבֵית
הַמִּקְדָּשׁ. כ', לְהִבְיֵא נֹדָר אוֹ נִדְבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א,
לְהִבְיֵא קִרְבָּנוֹת קִדְשִׁים תְּמוּרוֹת וְזִדּוֹת. כ"ב, לְהַקְרִיב
שְׁנֵי תְּמִידִין כַּהֲלֹכֶתֶן. כ"ג, לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד, לַעֲשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה, לְהַדְלִיק נְרוֹת הַמְּנוֹרָה.
כ"ו, לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז, לְהַקְרִיב מוֹסֵף
בְּשַׁבָּת. כ"ח, לְהַסְדִּיר לֶחֶם וּלְבוֹנָה. כ"ט, לְהַקְרִיב קִרְבַּן
מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַדֶּשֶׁן. ל', לְהַקְרִיב בְּז' יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א,
לְהַקְרִיב בַּיּוֹם הָעוֹמֵר כָּבֶשׂ לַעוֹלָה. ל"ב, לְהַקְרִיב (קִרְבָּן)
הָעוֹמֵר. (הַיּוֹם סְפִירַת הָעוֹמֵר) ל"ג, לְהַקְרִיב מוֹסֵף
בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ד, לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ה,
לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו, לְהַקְרִיב מוֹסֵף

בַּמִּקְדָּשׁ בְּתֵרָא, לִתֵּת לְלוּיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּבִגְזֵי דְאִינוּן
לֹא אֲשַׁתְּפוּ בְּעַגְלָה, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָלַק לוֹן
לְגַבְיָהּ. לְמַהוּי מִנְגָנִין לִיהַ בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן. דְּכִהְיִיתֶם
בְּעַבְדוֹתֵן, וְלוּיִים לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם.
כִּהְיִיתֶם בְּעַבְדוֹתֵם, דְּאִית תְּמָן כַּמָּה פְּקוּדֵין.

הכפורים. ל"ז, להקריב מוסף בז' ימי החג. ל"ח, להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל, לשרוף את הנותר באש. מ', לשרוף קדשים שנטמאו. מ"א, לעבוד כהן גדול ביום הכפורים.

מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרי גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, קרבן מצורעים, מתמן ואילף שאר פקודין.

מארי מתיבתאן, באומאה עליכו, לא תעדו מני, עד דאתקין קרבנין לקודשא בריה הוא. דשכינתא איהי קרבן ליי, בכל אבר ואבר דמלפא, בחבורא שלים, בדבר ונוקבא. בכל אברים, דאינון: מנהון ברישא, עיינין בעיינין. אודנין (דף ק"ט ע"ב) לגבי אודנין. חוטמא בחוטמא. אנפין באנפין. פומא בפומא. פגון (מלכים ב ד) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו. ובדא הוה מחיה הילד. והכי ידיו דמלפא, עם ידיו דמטרוניתא, גופא בגופא, בכל אברים דיליה. קרבנא שלים.

דבר נש בלא אתתא, פלגו גופא איהו, ושכינתא לא שריא עליה. הכי (ס"א כד) קדשא בריה הוא, לאו איהו בקרבנא עם שכינתא, בכל ישראל, דאינון אנשי מדות, דאינון אברים דילה. עלת העלות לא שריא תמן, וכאלו לא הוה קדשא בריה הוא חד, בתר דלאו איהו עם שכינתיה. ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה, אתמר פל הדר בחוצה לארץ, דומה כמי שאין לו אלוה. בגין דלית תמן קרבנין בחוצה לארץ. ולזמנא דקודשא בריה הוא מתקרב עם שכינתיה, אתקיים ביה האי קרא, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. ועלת העלות שריא עליהו.

נאמר, פל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ. ובזמן שהקדוש ברוך הוא יתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שורה עליהם.

ביום הכפורים. ל"ז - להקריב מוסף בשבעת ימי החג. ל"ח - להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל - לשרוף את הנותר באש. מ' - לשרוף קדשים שנטמאו. מ"א - לעבוד כהן גדול ביום הכפורים. מ"ב - המועל בהקדש, קרן וחומש. מ"ג - (להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת. מ"ד - אשם תלוי על ספקו. מ"ה - קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו - קרבן עולה ויורד. מ"ז - קרבן סנהדרי גדולה שטעו. מ"ח - להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט - קרבן זבה אחר שתטהר. נ' - קרבן יולדות. נ"א - קרבן מצורעים.

משם ואילף שאר המצוות. בערי הישיבות, בשבועה עליכם, אל תזונו ממני עד שאתקין קרבנות לקדוש ברוך הוא, שהשכינה היא קרבן לה' בכל איבר ואיבר של המלך, בחבור שלם, בזכר ונקבה. בכל האברים, שהם: מהם בראש, עינים בעינים, אזנים לגבי אזנים, חטם בחטם, פנים בפנים, פה בפה, פגון (מלכים-ב ד) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו. ובזה היה מחיה את הילד. וכף ידי המלך עם ידי הגבירה, גוף בגוף, בכל איברי. קרבן שלם.

שבן אדם בלי אשה הוא חצי גוף, ואין השכינה שורה עליו. כף (פאשר) הקדוש ברוך הוא, הוא אינו בקרבן עם השכינה, בכל ישראל, שהם אנשי מדות, שהם האברים שלה. עלת העלות לא שורה שם, וכאלו לא היה הקדוש ברוך הוא אחד, מאחר שהוא אינו עם שכינתו. ובחוצה לארץ, שהשכינה מרחקת מבעלה, נאמר, פל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ. ובזמן שהקדוש ברוך הוא יתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שורה עליהם.

אף על גב שתקנו האבות תפלות במקום קרבנות, זה הוא לקרב נפשות ורוחות ונשמות, שהם שכליים לקדוש ברוך הוא ושכינתו באיברים לגבי הגוף. אבל מצד הפסאות והמלאכים, שהם גופים ואיברים שמחוץ למלך ומתגבירה, אין שם קרבן. ולכן נאמר בפסא, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה. (כס, חסר מכס א) הו' חסר משם) (ירמיה יז) פסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. והאיברים בפרוד מהגוף. הוא בפנים, והם בחוץ. זהו שכתוב הן אראלם צעקו חצה, חצה ודאי.

יהי רצון שלך, להחזירנו לבית המקדש, לקים התפלה שבארוה הקדמונים: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתעלנו בשמחה לארצנו, ותטענו בגבולנו, ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן, כל אחד בסדורו, ומוספין כהלכתם. שפעת מחוץ לארץ אין שם קרבנות, כמו הגופים של הבריאה, שהקדוש ברוך הוא ושכינתו, מצד האצילות שלו, אין שם פרוד והפרדה. שהשכינה היא יחודו וברכתו וקדשתו, ולא נקראת גוף אלא כשהתגשמו בפסאות. ומלאכי הבריאה כמו נשמה שמתלבשת בגוף שפל. ולכן, כשהשכינה היא מחוץ להיכל בית המקדש ומחוץ לכסאוֹתיה, כפיכול פאלו לא היתה אחד עמו.

מצד הפסא העליון שהוא גוף לקדוש ברוך הוא, והמלאכים שתלויים ממנו, כמו איברים שתלויים מן הגוף, שהם זכרים. והנשמות שנגזרו ממנו זכרים. הפסא השני גוף השכינה, וכל הנשמות שתלויים ממנו נקבות, והמלאכים שתלויים מאותו פסא נקבות, וקרבתם לקדוש ברוך הוא ושכינתו. כך יחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, אף על גב שהם פנשמות לגבי הפסא והמלאכים, כך הם

אף על גב דתקינו אבהן צלותין באתר דקרנבין. היא איהו לקרבא נפשין ורוחין ונשמתין דאינון שכליים לקודשא בריך הוא ושכינתיה. כאברין לגבי גופא אכל מסטרא דכורסיין ומלאכין, דאינון גופין ואברין, דלבר ממלכא וממטרוניתא, לית תמן קרבנא. ובגין דא אתמר בכורסייא, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה. (כס, חסר מכס א) (נ"א ח"ו חסר משם הו"ה) (ירמיה יז) פסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ואברין בפרודא מן גופא. איהו לגו, ואינון לבר. הדיא הוא דכתיב, (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חוצה, חוצה ודאי.

יהא רעוא דילך, לאחזרא לן לבי מקדשא, לקיים צלותא דאוקמוה קדמאי, יהי רצון מלפניך יי' אלקינו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן, כל חד בסדורא דיליה, ומוספין כהלכתן. דכען לבר מארעא דישראל, לית תמן קרבנין, כגופין דבריאה, דקודשא בריך הוא ושכינתיה, מסטרא דאצילות דיליה, לית תמן פרודא ואפרשותא. דשכינתא איהי יחודיה, וברכתיה, וקדושתיה. ולא אתקריאת גופא, אלא כד אתגשמו בכורסיין, ומלאכין דבריאה, פנשמתא דאתלבשא בגופא שפלה. ובגין דא, כד שכינתא איהי לבר מהיכלא דבי מקדשא, ולבר מפורסיין דילה, כפיכול פאלו לא הוה חד עמיה.

מסטרא דכסא עליון דאיהו גופא לקודשא בריך הוא, ומלאכין דתליון מגיה, כאברין דתליון מן גופא, דאינון דכורין. ונשמתין דאתגזרו מגיה דכורין. פסא תניינא, גופא דשכינתא, וכל נשמתין דתליון מגיה, נוקבין. ומלאכין דתליון מההוא פורסייא, נוקבין. וקריבו דלהון בקודשא בריך הוא ושכינתיה.

חכי יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, אף על גב דאינון והנשמות שנגזרו ממנו זכרים. הפסא השני גוף השכינה, וכל הנשמות שתלויים ממנו נקבות, והמלאכים שתלויים מאותו פסא נקבות, וקרבתם לקדוש ברוך הוא ושכינתו. כך יחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, אף על גב שהם פנשמות לגבי הפסא והמלאכים, כך הם

בנשמתין לגבי כורסייא ומלאכין, הכי אינון לגבך עלת העלות, כגופא, דאנתה הוא דמייחד לון, ומקרב לון, ובגין דא אמונה דילך בהון, ואנתה לית עלך נשמתא, דתהוי אנת כגופא לגבה, דאנתה הוא נשמה לנשמות, ולית נשמה עלך, ולא אלהא עלך, אנת לבר מפלא, ולגאו מפלא, ולכל סטרא, וילעילא מפלא, וילתתא מפלא. ולית אלהא אתרא, עילא ותתא, ומפל סטרא, ומלגו דעשר ספירן, דמנהון פלא, ובהון פלא תליא ואנת בכל ספירה, בארפה ורחבה, עילא ותתא, ובין כל ספירה וספירה, ובעובי דכל ספירה וספירה.

ואנתה הוא דמקרב לקודשא ברין הוא ושכינתיה, בכל ספירה וספירה, ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון, כגרימין, וגידין, ועור, ובשר, דתליין מן גופא. ואנתה לית לך גופא, ולא אברים, ולית לך נוקבא. אלא אחד בלא שני. יהא רעוא דילך, דתקרב אנת שכינתא לגבי קדשא ברין הוא, בכל דרגין דאינון אצילות דילה, דאינון נשמתין דבעלי מדות. נשיאי ישראל. חכמים. נבונים. חסידים. גבורים. אנשי אמת. נביאים. צדיקים. מלכים. פלהו דאצילות. דאית אתרנין דבריאה.

דשכינתא איהי קרבן, שמן המשחה. מימינא שמן למאור, כגון (בראשית א) את המאור הגדול. שמן משחת קדש איהו מסטרא דשמאלא, דאתמר בה וקדשת את הלויים. שמן פתית, איהי מסטרא דצדיק, דאיהו כתיש פתישין מאברין דאינון זיתים, לאתתא משחא לגבי פתילה. פתילה תכלא. וגבורה מתמן איהי יראה, ולויים שומרין המקדש.

ומתמן פקודא לירא מן המקדש, ואיהו מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה הו זומרין קדמך, לסלקא שכינתא

והגבורה משם היא יראה, ולויים שומרים המקדש. ומשם מצוה לירא מן המקדש, והיא מצות עבודת הלויים במקדש בעשרים וארבע משמרות לויים שבהן היו זומרים לויים בשירה ובזמרה לפניך להעלות שכינה, שהיא שירה וזמרה, בהם

לגביך עלת העלות, כגוף, שאתה הוא שמיחד אותם ומקרב אותם, ולכן אמונתך בהם, ואתה אין נשמה עליך, שתהיה אתה כגוף אליה, שאתה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ולא אלוה עליך. אתה מחוץ לפל, ובתוך הפל, ולכל צד, ולמעלה מהפל, ולמטה מהפל. ואין אלוה אחר למעלה ולמטה ומכל צד, ומתוך עשר הספירות, שמהם הפל, ובהם הפל תלוי, ואתה בכל ספירה, בארפה ורחבה, למעלה ולמטה, ובין כל ספירה וספירה, ובעבי כל ספירה וספירה.

ואתה הוא שמקרב את הקדוש ברוך הוא לשכינתו בכל ספירה וספירה, ובכל הענפים של המאורות שתלויים מהם, כעצמות, וגידים, ועור, ובשר, התלויים מן הגוף. ואתה אין לך גוף, ולא איברים, ואין לך נקבה. אלא אחד בלי שני. יהי רצון שילך, שתקרב אתה את השכינה לקדוש ברוך הוא בכל הדרגות שהן אצילות שלה, שהן נשמות של בעלי מדות. נשיאי ישראל. חכמים. נבונים. חסידים. גבורים. אנשי אמת. נביאים. צדיקים. מלכים. פלם מאצילות, שיש אחרים של בריאה.

שהשכינה היא קרבן, שמן המשחה. מימין שמן למאור, כגון (בראשית א) את המאור הגדול. שמן משחת קדש הוא מצד השמאל, שנאמר בו וקדשת את הלויים. שמן פתית הוא מצד של צדיק, שהוא כותש פתישות מאיברים, שהם זיתים, להוריד שמן לגבי פתילה, פתיל תכלת. והגבורה משם היא יראה, ולויים שומרים המקדש.

ומשם מצוה לירא מן המקדש, והיא מצות עבודת הלויים במקדש בעשרים וארבע משמרות לויים שבהן היו זומרים לויים בשירה ובזמרה לפניך להעלות שכינה, שהיא שירה וזמרה, בהם

לה'. כ"ד עם שירה וזמרה - כ"ו, כחשבון יהו"ה. ולאחריה מצוה, היא מצות קטרת תמיד לקדוש ברוך הוא, וקטרת כקרבן.

והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמורים ופרדים שהם מתעפלים כל הלילה, הם פפרת איברי הגוף שלו ונפשו שלא ישרפו בגיהנם, ולא ימסרו ביד מלאך המות. ומשום שכן אדם חטא ביצר הרע, שהוא צפוני, כך שחיתתו בצפון, להצילו מאותו צפוני.

ובקרבנות, קח בהם קל וחמר מנביאים. שאף על גב שהתורה היא שם יהו"ה, והנבואה שנאמר בה (ישעיה ס) רוח ה' תניחנו - עם כל זה, לא כל בעלי תורה שקולים, ולא כל הנביאים שקולים, שיש נביאים שנבואתם בלבושי המלך, וכך היא תורה שבעל פה, כמה בעלי ספקות ופרוקים בלבוש המלך.

ויש אחרים שעולים יותר באיברי גוף המלך, שנאמר בהם ואראה, וראיתי, במראה - בעינים. (חבוקק א) ה' שמעתי שמעך יראתי - בשמיעה. יחזקאל, הסתכלותו ונבואתו מהעינים. חבוקק מהאזנים, בשמיעה. ולכן ראה יחזקאל כל מראות המרכבה האלה בראיה, בעין השכל. חבוקק בשמיעה. ויש נביא שנבואתו בפה, זהו שכתוב ויגע על פי. נבואה אחרת מריח החטם, זהו שכתוב (יחזקאל ב) ותבא בי הרוח. ויש שנבואתו ביד, זהו שכתוב (הושע יב) ובני הנביאים אדמה. ואחרים לפני פחיי המלך, ואחרים לפני ולפנים.

וכך בתורה, פשטי"ם, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת של סתרי שוקבנות כלם ליהו"ה, הוא לוקח

דאיהי שירה וזמרה בהון ליי'. כ"ד עם שירה וזמרה כ"ו, כחשבון יהו"ה. ואבתריה פקודא איהי מצות קטרת תמיד לקודשא בריך הוא, וקטרת כקרבנא.

והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמורין ופדרין דאינון מתאפלין כל הלילה, (דף ק"ו ע"א) אינון פפרה דאברין דגופא דיליה ונפשיה, דלא יתקדוין בגיהנם, ולא יתמסרוין בידא דמלאך המות, ובגין דבר נש חב ביצר הרע, דאיהו צפוני, הכי שחיתתו בצפון לשזבא ליה מההוא צפוני.

ובקרבנין, טול בהו קל וחומר מנביאים, דאף על גב דתורה איהי שם יהו"ה, ונבואה דאתמר בה (ישעיה ס) רוח יי' תניחנו. עם כל דא, לאו כל מארי תורה שקולין, ולא כל נביאים שקולין, דאית נביאים, דנבואה דלהון בלבושין דמלפא, והכי הוא אורייתא דבעל פה, כמה מארי ספקות ופרוקין, בלבושא דמלפא.

ואית אחרנין דסלקין יתיר, באברים דגופא דמלפא, דאתמר בהון ואראה, וראיתי, בעינין. (חבוקק א) יי' שמעתי שמעך יראתי, בשמיעה. יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעינין. חבוקק מאודנין בשמיעה. ובגין דא, יחזקאל חזא כל אליו מראות דמרפכה בראיה, בעין השכל. חבוקק, בשמיעה. ואית נביאה דנבואתיה בפומא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה ו) ויגע על פי. נבואה אחרא מריחא דחוטמא, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל ב) ותבא בי הרוח. ואית דנבואתיה ביד, הדא הוא דכתיב, (הושע יב) ובני הנביאים אדמה. ואחרנין לפני פחיי המלך, ואחרנין לפני ולפנים.

והכי באורייתא, פשטי"ם, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת דסתרי תורה, ולעילא סתרי סתרים לה' הכי כקרבנין אף על גב דקרבנין פלהו ליהו"ה, איהו נטיל כלא, ופליג קרבנין למשיריין דיליה. מנהון פליג

תורה, ולמעלה סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות, אף על גב

לפְּלָבִים, אינון קַרְבָּנֵי פְּסוּלִין, דְּהֵיב לְהוּן לְסַמְא"ל פְּלָב, וְלַמְשַׁרְיָתִיָּהּ. וּבְגִין דָּא הָוָה נְחִית דִּיּוֹקְנָא דְכַלְבָּא. וּמְנַהוּן לְשָׂדִים, דְּאִית בְּהוּן פְּבַעֲרִין, וּמְנַהוּן כְּמַלְאכֵי הַשָּׂרָת, וּמְנַהוּן כְּבָנֵי נָשָׂא. לְאִינוּן דְּעוֹבְדֵי הוּן פְּשָׂדִים, פְּלִיג קַרְבְּנֵיהוּן לְשָׂדִים.

אַלִּין דְּעוֹבְדֵיהוּן כְּמַלְאכֵין, פְּלִיג קַרְבָּנֵי דְלֵהוּן לְמַלְאכִים, הֵדָּא הוּא דְכֹתִיב, (במדבר כח) אֶת קַרְבָּנֵי לְחָמֵי לְאִשֵּׁי. דְּאִינוּן קַרְבָּנֵי דְלֵהוּן, לְאוּ תַלְיִין בְּבַעֲרִין. דְּקַרְבָּנֵי דְבַעֲרִין, אִינוּן דְּעַמֵּי הָאָרֶץ. אִינוּן קַרְבָּנֵי (דְּמַלְאכֵין) דְּבָנֵי נָשָׂא, צְלוֹתִין וְעוֹבְדֵי טְבִין. קַרְבָּנֵי דְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, מְאָרֵי מַדּוֹת, אַלִּין מְאָרֵי רְזִי דְאוֹרִיָּתָא, וְסִתְרִין גְּנִיזִין דְּבַהוּן, קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְחִית הוּא בְּגַרְמִיָּה, לְקַבְּלָא קַרְבָּנֵי דְלֵהוּן, דְּאִיָּה תוֹרַת ה' תְּמִימָה, שְׂכִינְתָּא קַדִּישָׁא, מִ' מַדּוֹת.

וְתַלְמִידֵי דְרַבָּנָן, אִינוּן מַלִּין דְלֵהוּן פְּאָכִילַת שְׂיָרֵי מְנַחֹת, וְאִית אַתְרֵינָן דְּמִתְגַּבְּרִין עַלְיָהוּ, דְּאוֹרִיָּתָא דְלֵהוּן פְּאָכִילַת מְנַחֹת עַצְמָן, וְלֹא שְׂיָרֵי מְנַחֹת. וְאִית אַתְרֵינָן דְּאוֹרִיָּתָא דְלֵהוּן אָכִילַת קַדְשִׁים, מְאָכִלִים מִכַּפָּה מִינֵין לְמַלְבָּא. וְכַל מְנַחֹת דְּמְאָכִלִין דְּקַרְבָּנֵין, מְנִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַרְבָּא לֵיהּ כְּלֵהוּ בְּבִיתָא דִּילֵיהּ, דְּאִיָּה שְׂכִינְתָּא. וְהֵאֵי אִיָּהוּ פְּקוּדָא לְקַרְבָּא קַרְבָּנֹת בְּבִית הַבְּחִירָה, לְקַיָּים (ירמיה ט) כִּי אִם בּוֹזֵאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל וְגו'.

לְמַלְבָּא דְהוּו עֲבָדוּי וְאַפְרָפְסוּי וְשׁוּלְטָנֵי מְלַכּוֹתָא שְׁלַחֵי לֵיהּ כְּמָה דוֹרוּנֵי, אָמַר, מָאן דְּבַעֲעֵי לְמַשְׁלַח לֵי דוֹרוּנָא, לֹא יִשְׁלַח אֱלָא בְּיָדָא דְּמַטְרוּנִיתָא, לְקַיָּים בְּהַ (תהלים קג) וּמְלַכּוֹתוֹ בְּכָל מְשַׁלְּהָ. וּבְגִין דָּא אַתְקַרִּיאַת שְׂכִינְתָּא קַרְבָּן לַה', עוֹלָה לַה', אָשֶׁם לַה', וְאַפִּילוּ קַרְבָּן נְדוּת וְיוֹלְדוֹת וּמְצוֹרְעִים וְזָבִים וְזָבוֹת, כְּלָא צְרִיךְ לְקַרְבָּא

הַכַּל וּמְחַלֵּק אֶת הַקַּרְבָּנֹת לְמַחְנוּתֵי. מֵהֶם מְחַלֵּק לְכָלִּים, אוֹתָם קַרְבָּנֹת פְּסוּלִים, שְׁנוֹתָן אוֹתָם לְסַמְא"ל הַכָּלִּב וּלְמַחְנוּתֵי, וְלָכֵן הִיָּתָה יוֹרְדַת דְּמוֹת כָּלִּב. וּמֵהֶם לְשָׂדִים, שֵׁישׁ בְּהֶם כְּפַהֲמוֹת, וּמֵהֶם כְּמַלְאכֵי הַשָּׂרָת, וּמֵהֶם כְּבָנֵי אָדָם. לְאוֹתָם שְׁמַעְשֵׂיהֶם כְּשָׂדִים, מְחַלֵּק קַרְבָּנֹתֵיהֶם לְשָׂדִים.

אַתְּהָ שְׁמַעְשֵׂיהֶם כְּמַלְאכִים, מְחַלֵּק אֶת קַרְבָּנֹתֵיהֶם לְמַלְאכִים. זְהוּ שְׁכִתוּב, (במדבר כח) אֶת קַרְבָּנֵי לְחָמֵי לְאִשֵּׁי. שְׂאוֹתָם קַרְבָּנֹתֵיהֶם לֹא תְלוּיִים בְּכַהֲמוֹת. שְׂקַרְבָּנֹת שְׁל בְּהֵמוֹת הֵם שְׁל עַמֵּי הָאָרֶץ. אוֹתָם קַרְבָּנֹת (שְׁל מַלְאכִים) שְׁל בְּנֵי אָדָם - תְּפִלוֹת וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים. הַקַּרְבָּנֹת שְׁל תַלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּעַלֵי מַדּוֹת, אֵלֶּה בְּעַלֵי סוּדוֹת תּוֹרָה וְהַסִּתְרִים הַגְּנוּזִים שְׂבָהֶם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד בְּעַצְמוֹ לְקַבְּלָא אֶת קַרְבָּנֹתֵיהֶם, שְׂהִיא תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, שְׂכִינָה קְדוּשָׁה, מְעַשֵּׂר מַדּוֹת.

וְתַלְמִידֵי רַבּוֹתֵינוּ, אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁלֵהֶם כְּמוֹ אָכִילַת שְׂיָרֵי מְנַחֹת. וְיֵשׁ אַחֲרֵים שְׁמִתְגַּבְּרִים עַלְיָהֶם, שְׁתוֹרְתָם פְּאָכִילַת מְנַחֹת עַצְמָן, וְלֹא שְׂיָרֵי מְנַחֹת. וְיֵשׁ אַחֲרֵים שְׁתוֹרְתָם אָכִילַת קַדְשִׁים, מְאָכִלִים מִכַּפָּה מִינֵים לְמַלְבָּא. וְאֵת כָּל הַמְּנַחֹת שְׁל מְאָכִלִים שְׁל קַרְבָּנֹת צְוָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַקְרִיב לוֹ כְּלָם בְּבִיתוֹ, שְׂהִיא הַשְּׂכִינָה. וְזוֹהֵי הַמְּצוּה לְהַקְרִיב קַרְבָּנֹת בְּבִית הַבְּחִירָה, לְקַיָּים (ירמיה ט) כִּי אִם בּוֹזֵאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל וְגו'.

דְּמַלְבָּא שְׂעַבְדֵי וְשָׂרֵי וְשְׁלִיטֵי מְלַכּוֹתוֹ שׁוּלְחִים לוֹ כְּמָה דוֹרוּנֹת. אָמַר: מִי שְׂרוּצָה לְשַׁלַּח לֵי דוֹרוּן, לֹא יִשְׁלַח, רַק בִּידֵי הַגְּבִירָה, לְקַיָּים בְּהַ (תהלים קג) וּמְלַכּוֹתוֹ בְּכָל מְשַׁלְּהָ. וּמִשׁוּם זֶה נִקְרָאת הַשְּׂכִינָה קַרְבָּן לַה', עוֹלָה לַה', אָשֶׁם לַה', וְאַפִּילוּ קַרְבָּן נְדוּת וְיוֹלְדוֹת וּמְצוֹרְעִים וְזָבִים וְזָבוֹת, הַכַּל צְרִיךְ לְהַקְרִיב לַה' וְשְׂכִינְתוֹ, וְאַחַר

כף היא מחלקת לכל. זהו שפתיב (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערתייה. ואפלו מזון החיות, כגון קרבן שעורים מאכל הבהמות, ומאכל עבדים ושפחות של בית המלך, ואפלו של פלבים ושל חמורים וגמלים, לקיים בה ומלכותו בפל משלה. ומנין לנו שעל ידיה מתחלק הפל? שפתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערתייה.

משום שהקדוש ברוך הוא בן י"ה, ו' בן י"ה, פולל יה"ו. ושלמותו ה', היא עולה ליהו"ה. קרבן ליהו"ה. שלמים לה. קרבותו, שלמותו, שבו השלים יה"ו, להיות יהו"ה.

והכ"ר חוזר בו, ולכן (שמות כב) זבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו, שלא נתן שלטון לצד האחר בקרבן, שכל אלהים אחרים הם עולם הפרוד, ואין להם קרבה ויחוד, והקדוש ברוך הוא הפרידם משמו כמו שהפריד חשף מאור. זהו שפתיב (בראשית א) ויבדל אלהים בין האור ובין החשף. ומי שמקרב לקדוש ברוך הוא מה שהפריד, כמי שקרב טמאת הנדה לבעלה, וזהו סוד (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה.

ולא תגלה ערותה הזו - קרוב, שכל העריות שקולים לעבודה זרה של כל הצדדים האחרים, עליהם נאמר (בראשית י) מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם. וכתוב, ללשנתם בארצתם בגויהם. פי שם בלל ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה'. וכל מי שמקריב שום קרבן לצדדים האחרים, הקדוש ברוך הוא

מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אמות, זהו שפתיב וכך בחר ה'. וחלקם מהם לחלקו, זהו שפתיב (דברים לב) פי חלק ה' עמו.

לני, ושכינתיה, ולבחר איהי פליגת לכלא הדא הוא דכתיב, (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ואפילו מזונא דחיוון, כגון קרבן שעורים מאכל בעירן, ומאכל עבדים ושפחות דבי מלכא, ואפילו דכלבי ודחמרי וגמלי, לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ומנלן דעל ידהא פליג כלא, דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

כגין דקודשא בריך הוא בן י"ה, ו' בן י"ה, פליל יה"ו. ושליומו דיליה ה', איהי עולה ליהו"ה. קרבן ליהו"ה. שלמים לני. קריבו דיליה, שלימו דיליה, דביה אשלים יה"ו, למהוי יהו"ה.

ובלא אתהדר ביה, ובגין דא (שמות כב) זבח לאלהים יחרם, בלתי ליהו"ה לבדו, דלא יהיב שולטנותא לסטרא אחרא בקרבנא, דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון, ולית לון קריבא ויחודא, וקודשא בריך הוא אפריש לון משמיה, כגון דאפריש חשף מאור, הדא הוא דכתיב, (בראשית א) ויבדל אלהים בין האור ובין החשף. ומאן דקריב לקודשא בריך הוא מה דאפריש, כמאן דקריב מסאבו נדה לבעלה, והאי איהו רזא (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה.

והאי לא תגלה ערותן, קרוב, דכל עריין שקולין לעבודה זרה, דכל סטריין אחרנין, עליהו אתמר, (בראשית י) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם. וכתוב ללשונותם בארצותם בגויהם. וכתוב פי שם בלל יי שפת כל הארץ ומשם הפיצם יהו"ה. וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטריין אחרנין, קדשא בריך הוא אפריש ליה משמיה, ולית ליה חולקא בשמיה. דקודשא בריך הוא בחר לון לישראל מכל שאר אומין, הדא הוא דכתיב, (דברים יד) וכך בחר ה'. ופליג לון מנייהו לחולקיה, הדא הוא דכתיב, (דברים לב) פי חלק יי עמו.

מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אמות, זהו שפתיב וכך בחר ה'. וחלקם מהם לחלקו, זהו שפתיב (דברים לב) פי חלק ה' עמו.

וְלָכֵן נִתֵּן לָהֶם תּוֹרָה מִשָּׁמוֹ. (שמות
א) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם זֶה זְכָרִי לְדֹר
דֹּר, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, יִיָּה עִם שְׁמִי -
שֵׁם־ה'. וְיָה עִם זְכָרִי - רִמ"ח.
בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה קוֹשֵׁר אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּשָׁמוֹ, לְהִיּוֹת כֹּל אֵיבָר
וְאֵיבָר שְׁלָהֶם חֵלֶק גּוֹרְלוֹ וִירִשְׁתּוּ,
וְלָכֵן זָכַח לְאֱלֹהִים יְחָרֵם וְכוּ'.

צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁתֵּף אֶת ה'
בְּהַלְיָכְתֶּם, בִּיקְצִצְתֶּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
(משלי ו) בְּהַתְהַלֵּךְךָ תִּנְחָה אֶתֶּךָ
בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקְיָצוּת
הִיא תִשְׁחִיךְךָ. קָם אוֹתוֹ תִלְמִיד
וְהִשְׁתַּטַּח לִפְנֵי וְאָמַר: אֲשֶׁרִי הוּא
חֵלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁזוֹכָה לְשִׁמְעַע
דְּבָרִים אֵלֶּה, כָּלֵם שֵׁם ה' בְּכָל
צֵד, וְלֹא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַחֻצָּה בְּכָל

צִדְדוֹ. (ע"כ רעיא מהימנא).

זוהר

זְכִי תֹאמְרוּ מֶה נֹאכַל וְגו'. רַבִּי
יְהוּדָה פִּתַּח, (תהלים לו) בְּטַח בַּה'
וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה
אָמוּנָה. לְעוֹלָם יִהְיֶה בֶן אָדָם זְהִיר
בְּרַבּוֹנוֹ, וְיִדְבֵּק לְבוֹ בְּאָמוּנָה
הַעֲלִינָה כְּדֵי שְׂיִהְיֶה שְׁלָם עִם
רַבּוֹנוֹ. שְׁפִשְׂיִהְיֶה שְׁלָם עִמּוֹ, לֹא
יִוָּכְלוּ לְהַזִּיקוֹ כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רֵאָה, בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב,
מֶה זֶה וַעֲשֵׂה טוֹב? אֵלֶּה כֶּף
שְׁנִינּוֹ, בְּמַעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרֵר
מַעֲשֵׂה שְׁלִמְעָלָה. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ,
וַעֲשִׂיתֶם אִתְּם - כְּבִיכּוֹל אִתְּם
תַּעֲשׂוּ אוֹתְם, מִשׁוּם שְׁבִאוֹתָהּ
הַתְעוֹרְרוֹת שְׁלָכֶם שְׂאִתְּם עוֹשִׂים
לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה, וְעַל זֶה
כְּתוּב וַעֲשֵׂה טוֹב, וְאֵין טוֹב אֵלֶּה
צְדִיק, שְׁפָתוֹב (ישעיה א) אָמְרוּ צְדִיק
כִּי טוֹב. כִּיֵּן שְׂאִתְּם עוֹשִׂים אֶת
זֶה, וְדֹאֵי שְׁהַטּוֹב הַזֶּה יִתְעוֹרֵר,
וְאֵז שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אָמוּנָה, וְהַכֹּל
אֶחָד.

שְׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ הַעֲלִינָה, שְׁהִרִי
אֵין לָךְ בְּעוֹלָם שְׂיִכּוֹל לְשִׁרּוֹת

וּבְגִינִן דָּא זְהִיב לֹון אוֹרִינְיָתָא מִשְׁמִיָּה. (שמות ג) זֶה שְׁמִי
לְעֹלָם וְזֶה זְכָרִי לְדֹר דֹּר, וְהֵא אוֹקְמוּהָ יִיָּה עִם
שְׁמִי, שֵׁם־ה'. וְיָה עִם זְכָרִי, רִמ"ח. בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה,
קוֹשֵׁר לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּשְׁמִיָּה, לְמַהוּי כֹּל אֵבָר וְאֵבָר דְּלֵהוֹן,
חֻלְק עַדְבִּיָּה וְאַחְסִנְתִּיָּה. וּבְגִינִן דָּא זוֹבַח לְאֱלֹהִים יְחָרֵם
וְגו'.

צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁתְּפָא לִינִי, בְּהַלְיָכָה דְּלֵהוֹן, בְּהַקְיָן
דְּלֵהוֹן. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ו) בְּהַתְהַלֵּךְךָ
תִּנְחָה אֶתֶּךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקְיָצוּת הִיא תִשְׁחִיךְךָ.
קָם הֵהוּא תִלְמִידָא וְאַשְׁתַּטַּח קַמִּיָּה, וְאָמַר זַכָּאָה אִיְהוּ
חֻלְקִיָּה, דְּמֵאֵן דְּזָכִי לְמִשְׁמַע מְלִין אֵלִין, כְּלֵהוּ שֵׁם יְיָ
בְּכָל סְטָרָא, וְלֹא נְפִיק מִנְיָה לְבַר בְּכָל סְטָרוֹי. (ע"כ רעיא
מהימנא).

זוהר:

זְכִי תֹאמְרוּ מֶה נֹאכַל וְגו', (ויקרא כה) רַבִּי יְהוּדָה
פִּתַּח, (תהלים לו) בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן
אֶרֶץ וְרַעַה אָמוּנָה. לְעוֹלָם בַּר נֶשׁ יִהְיֶה זְהִיר
בְּמֵאֲרִיָּה, וְיִדְבֵּק לְבִיָּה בְּמֵהִימְנוּתָא עֲלֵאָה,
בְּגִין דִּיהוּי שְׁלִים בְּמֵאֲרִיָּה. דְּכַד יִהְיֶה שְׁלִים
בִּיָּה, לֹא יְכַלִּין לְאַבְאָשָׂא לִיָּה כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא.
הָא חֲזִי, בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב, מָאִי וַעֲשֵׂה
טוֹב. אֵלֶּה הִכִּי תִנְיִן, בְּעוֹבְדָא דְלִתְתָא,
יִתְעַר עוֹבְדָא דְלְעִילָא. וְהֵא אוֹקְמוּהָ, וַעֲשִׂיתֶם
אוֹתְם, כְּבִיכּוֹל, אִתּוֹן תַּעֲבְדוֹן לְהוֹן, בְּגִין
דְּבַהֵהוּא אִתְעַרוּתָא דְלְכוֹן דְּאִתּוֹן עֲבָדִין
לְתַתָּא, אִתְעַר לְעִילָא וְעַל דָּא וַעֲשֵׂה טוֹב כְּתִיב,
וְאֵין טוֹב, אֵלֶּה צְדִיק, דְכְּתִיב (ישעיה ג) אָמְרוּ
צְדִיק כִּי טוֹב. כִּיֵּן דְּאִתּוֹן עֲבָדִין הָאִי, וְדֹאֵי
הָאִי טוֹב יִתְעַר, כְּדִין שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אָמוּנָה,
וְכֹלָא חַד.

שְׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ עֲלָאָה. דְּהֵא לִית לָךְ בְּעֲלָמָא,
דִּיכּוֹל לְמִשְׁרִי בְּהַדָּה, עַד דִּיתְעַר הָאִי טוֹב

עמה עד שיתעורר הטוב הזה אליה. פיון שמעורר אותו, כביכול הוא עושה אותו, ואז שכן ארץ, שרה בתוכה ואכל פריה, השתעשע עמה. ורעה אמונה, זו ארץ, והכל אחד, כמו שנאמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הנהיגה בכל רצונך.

ואם לא תתעורר כנגדה, הטוב הזה מתרחק ממנה, ואל תתקרב אליה, אל תתקרב לתוף כבשן אש יקדת. ואם תקרב אליה - בפחד, כמי שפחד מן המות, שהרי אז האש דולקת ושורפת את העולם בשלהבותיה. וכיון שמתעורר כנגדה הטוב הזה, אז הוא שורה בתוכה, ואתה אל תפחד ממנה. אז - (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

בא ראה, בני האמונה מנהיגים את זאת לרצונם בכל יום. מי הם בני האמונה? אותם שמעוררים הטוב הזה כנגדו, ולא חס על שלו, ויודעים שהרי הקדוש ברוך הוא יתן לו יותר, כמו שנאמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מה הטעם? משום שזה מעורר ברכות כנגדו, ולא יאמר: אם אתן את זה עכשו, מה אעשה למחר? אלא הקדוש ברוך הוא נותן לו ברכות עד בלי די, כמו שבארוה. ומשום כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתוב? וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים. ועשת, ועשתה לי, היא צריף להיות! מה זה ועשת? אלא להוציא ה', שיש לה שמטה ומנוחה ולא עושה מעשה. כתוב (שמות טז) ראו כי ה' וגו', נתן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'. כגון זה, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

לגבה, פיון דיתער ליה, כביכול הוא עביד ליה, וכדין שכן ארץ, שרי בגויה, איכול איבה, אשתעשע בהדה. ורעה אמונה, דא ארץ וכלא חד כמה דאת אמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הוי דבר לה בכל רעותך.

ואי לא תתער לקבלה, האי טוב אתרחק מנה, ולא תקרב בהדה, לא תקרב לגו אתון נורא יקידתא, ואי תקרב בהדה, בדחילו, כמאן דדחיל מן מותא. דהא פדין נורא דליק, ואוקיד עלמא בשלהובוי. וכיון דאתער לקבלה האי טוב, פדין, שארי בגויה, ולא תדחל מנה אנת, פדין, (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

תא חזי, בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהון בכל יומא. מאן אינון בני מהימנותא. אינון דמתערי האי טוב לקבליה, ולא חס על דיליה, וידעי דהא קדשא בריך הוא יהיב ליה יתיר. כמה דאת אמר, (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מאי טעמא. בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה, ולא יימא אי אתן האי השתא, מאי אעביד למחר. אלא קדשא בריך הוא יהיב ליה ברכאן עד בלי די, כמה דאוקמוה.

ובגין כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתיב. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים. ועשת, ועשתה מיבעי ליה, מאי ועשת. אלא לאפקא ה', דאית לה שמטה ונניחא, ולא עביד עבידתא. פתיב (שמות טז) ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו', כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, פגעו באותו הר, מצאו שני גברים שהיו הולכים. בין כף ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם: בבקשה מכם, תנו לי מזון פת לחם, ששני ימים אלה שתעיתי במדבר ולא אכלתי דבר. נשמט אחד מאותם שני גברים, והוציא מזונו שהוא הביא לדרך, ונתן לו והאכיל והשקה אותו. אמר לו חברו: מה תעשה עם המזון, שהרי אני את שלי אני אוכל? אמר לו: ומה על שלך אני הולך? ישב אצלו אותו עני, עד שאכל כל מה שהיה אצלו, ואותו לחם שנשאר נתן לו לדרך, והלך לו.

אמר רבי חייא, לא רצה הקדוש ברוך הוא שדבר זה יעשה על ידינו. אמר רבי יוסי, אולי נגזר דין על אותו איש, ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לפניו את זה כדי להצילו. בעוד שהלכו, התעייף אותו איש בדרך. אמר לו חברו: ולא אמרתי לך שלא תתן לחם לאחר? אמר רבי חייא לרבי יוסי, הרי מזון עמנו, נתן לו לאכל. אמר רבי יוסי, התרצה להוציא ממנו את הזכות? גלף ונראה, שהרי בנדאי בצורת פניו של זה, הדפוס של המות נאחז, ורצה הקדוש ברוך הוא לזמן זכותו כדי להצילו.

בין כף ישב אותו האיש וישן פתח אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחרת. אמר רבי יוסי לרבי חייא, כעת נשב ונראה, שנדאי הקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס. קמו וחכו. בין כף ראו צורה אחת של שלהבות עומדת לפניו. אמר רבי חייא, אוי על אותו האיש, שעכשו ימות. אמר רבי יוסי, אשרי אותו האיש, שהקדוש

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארְחא, פגעו בההוא טורא, אשפחו תרי גברי דהוו אזלי, אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, ואמר לון, פמטו מנייכו, הבו לי מזונא פתא דנהמא, דהני תרין יומין דתעינא במדברא, ולא אכלנא מדי. אשתמיט חד מאינון תרי גברי, ואפיק מזוניה דאיהו אייתי לאורחא, ויהיב ליה, ואכיל ואשקי ליה. אמר ליה חבריה, מה תעביד מן מזונא, דהא אנא דידי אכלנא. אמר ליה, ומה עלי דידך, אנא אזיל, יתיב גביה ההוא מספנא, עד דאכל כל מה דהוה גביה, וההוא נהמא דאשתאר, יתב ליה לאורחא, ואזל ליה.

אמר רבי חייא, לא בעא קדשא בריך הוא דמלה דא יתעביד על ידן. אמר רבי יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא בר נש, ובעא קדשא בריך הוא לזמנא קמיה האי, בגין לשזבא ליה. עד דהוו אזלי, לאה ההוא גברא באורחא, אמר ליה חבריה, ולא (דף ק"א א) אמנא לך דלא תתן נהמא לאחרא. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל. אמר רבי יוסי תבעי למיפק מניה זכותא, גזיל ונחמי, דהא ודאי בקפטורי דדא טפסא דמותא אתאחיד, ובעא קדשא בריך הוא לזמנא זכותיה, בגין לשזביה.

אדהכי, יתיב ההוא בר נש, ונאים תחות חד אילנא, וחבריה אתרחיק מניה, ויתיב בדרך אחרא. אמר רבי יוסי לרבי חייא, השתא יתיב ונחמי, דודאי קדשא בריך הוא בעי למרחש ליה ניסא, קמו ואוריכו. אדהכי חמו חד טיפסא בשלהובי קאים גביה. אמר רבי חייא, ווי על ההוא בר נש, דהשתא ימות. אמר רבי יוסי, זפאה ההוא בר נש, דקודשא

בְּרִיךְ הוּא יִרְחִישׁ לִיָּה נִיסָא. אֲדַהְכִי נַחַת מְאִילָנָא חַד חוּזָא, וּבְעָא לְמַקְטְלִיָּה. קָם הֵהוּא טַפְסָא עָלֵיָה וְקַטְלִיָּה. קַסְטֵר בְּרִישֵׁיָה טַפְסָא, וְאַזְל לִיָּה.

בְּרוּךְ הוּא יִרְחִישׁ לוֹ גַּס. בֵּין כֶּף יָרֵד מְאִילָן אֶחָד נָחַשׁ אֶחָד וְרָצָה לְהִרְגוֹ. קָמָה אוֹתָהּ צוּרָה עָלָיו וְהִרְגָתוּ. סוּבְכָה הַצּוּרָה בְּרֵאשָׁה, וְהִלְכָה לָהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְלֹא אֲמִינָא לָךְ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְמַרְחֵשׁ לִיָּה נִיסָא, וְלֹא תִיפּוּק זְכוּתֵיָה מִנֵּיהּ. אֲדַהְכִי אֲתַעַר הֵהוּא בַר נָשׁ, וְקָם וְאַזְל לִיָּה. אֲחִידוּ בֵּיהּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי, וְיִהְיִבוּ לִיָּה לְמִיכַל. בְּתַר דְּאַכַּל, אֲחֻזִּיאֵו לִיָּה נִיסָא דְרַחִישׁ לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְלֹא אֲמַרְתִּי לָךְ שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהִרְחִישׁ לוֹ גַּס, וְלֹא תוֹצִיא זְכוּתוֹ מִמֶּנּוּ? בֵּין כֶּף הַתְּעוֹרֵר אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְקָם וְהִלְךְ לוֹ. אֲחֻזוּ בּוֹ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי, וְנָתַנוּ לוֹ לְאַכַּל. אַחַר שְׁאַכַּל, הָרְאוּ לוֹ הַגַּס שְׁהִרְחִישׁ לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים לו) בְּטַח בְּיָי וְעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה, וְזַפְאָה חוּלְקֵיָה דְּבַר נָשׁ דְּעַבִּיד טוֹב מְדִידֵיָה, דְּהָא אֲתַעַר טוֹב בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וּבְכַמָּה. בְּצַדְקָה. דְּכַד אֲתַעַר צַדְקָה, הוּא טוֹב כְּדִין אֲתַעַר לְגַבִּי כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי י) וְצַדְקָה תַצִּיל מַמּוֹת. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּצַדְקָה אֵילָנָא דְחִיָּי הוּא, וְאֲתַעַר עַל הֵהוּא אֵילָנָא דְמוֹתָא, וְנָטִיל אֵינּוֹן דְּאֲחִידָן בֵּיהּ, וְשִׁזִּיב לוֹן מִן מוֹתָא. מְאֵן גְּרִים לְהֵהוּא אֵילָנָא דְחִיָּי דְאֲתַעַר לְהָאִי, הוּי אֵימָא הֵהוּא צַדְקָה דְאִיהוּ עַבִּיד, כְּבִיכּוּל הוּא עַבִּיד לִיָּה לְעֵילָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים קז) עוֹשֵׂה צַדְקָה בְּכָל עֵת. וְהָא אֲתַמַּר.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים לו) בְּטַח בַּה' וְעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שְׁעוֹשֵׂה טוֹב מְשָׁלוּ, שְׁהָרִי מְעוֹרֵר טוֹב עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וּבְכַמָּה? בְּצַדְקָה. שְׁכַשְׁצַדְקָה מִתְעוֹרֵרָתָא, הוּא טוֹב, אִז מִתְעוֹרֵר אַל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה כְּתוּב (משלי י) וְצַדְקָה תַצִּיל מַמּוֹת. מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שְׁצַדְקָה הִיא עֵץ הַחַיִּים, וּמִתְעוֹרֵרָתָא עַל אוֹתוֹ עֵץ הַמָּוֶת, וְלוֹקַח אוֹתָם שְׁאֲחֻזִּים בּוֹ וּמְצִילֵם מִהַמָּוֶת. מִי גָרַם לְאוֹתוֹ עֵץ חַיִּים שְׁיִתְעוֹרֵר לְזֶה? הָיָה אוֹמֵר, אוֹתָהּ צַדְקָה שְׁהוּא עוֹשֵׂה, כְּבִיכּוּל הוּא עֲשֵׂה אוֹתוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים קו) עֲשֵׂה צַדְקָה בְּכָל עֵת. וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

השלמה מהחשמטות (סימן ז)

וְכִי בְּכָל עֵת יְכִיל בַּר נָשׁ לְמַעַבְדַּ צַדְקָה, אֵי הָכִי תְרִיסֵר שְׁעֵתִי בְיוֹמָא מְאֵן יְכִיל. אֵלָא הָכִי אוֹלִיפְנָא, מְאֵן דְּעַבִּיד צַדְקָה בְּכָל עֵת. מְאִי בְּכָל עֵת, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ויקרא ט"ז) וְאֵל יִבֵּא בְּכָל עֵת אֶל הַקּוּדֵשׁ, וְאוֹקְמוּהָ. וְלֹא תִימָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּלַחְדוּדֵי, דְאִיהִי עֵת רַעוּנָא קְדִישָׁא בְּצַדִּיק. אֵלָא אֲפִילוּ בְּכָל עֵת דְלִתְתָא אֲסָגִי צַדְקָה עַלֵּיהוּ וְאֲתַעַר צַדְקָה בְּכַלְהוּ, בְּעֵלְאֵי וְתַתְּאֵי. בְּגִין כֶּף יִשׁוּי לְבֵיהּ וְרַעוּתֵיהּ

הַשְׁלֵמָה מִהַחֲשַׁמְטוֹת סִימָן ז'
וְכִי בְּכָל עֵת יְכִיל אָדָם לְעֲשׂוֹת צַדְקָה? אִם כֵּן, שְׁתִּים עֲשָׂרָה שְׁעוֹת בְּיוֹם מִי יְכִיל?! אֵלָא כֶּף לְמַדְנָה, מִי שְׁעוֹשֵׂה צַדְקָה בְּכָל עֵת. מָהוּ בְּכָל עֵת? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ויקרא טז) וְאֵל יִבֵּא בְּכָל עֵת אֶל הַקּוּדֵשׁ, וּבְבִאֲרוּהָ. וְלֹא תֵאמַר בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְבִדְהָ, שְׁהִיא עֵת רְצוֹן קְדוּשׁ בְּצַדִּיק, אֵלָא אֲפִילוּ בְּכָל עֵת שְׁלֵמְטָה מְרַבָּה צַדְקָה עַלֵּיהֶם, וּמִתְעוֹרֵרָתָא צַדְקָה בְּכָלֶם, בְּעֵלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. מִפְּנֵי כֵן

יָשִׁים אָדָם לְבוֹ וּרְצוּנוֹ וַיִּדְבַק בּוֹ
בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּינָן שֶׁהִגִּיעוּ לַפְּנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן,
סִפְרוּ לוֹ הַמַּעֲשֶׂה. אָמַר, וּמָה זֶה
בְּעֶצְמוֹ, אָפְלוּ כָל מִי שְׁמַחֲזִיק
לְאֵילָן (בְּאֵילָן) הַחַיִּים נִצּוֹל בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְאָפְלוּ מִן מִיתַת הָעוֹלָם
מִשָּׂאֵר בְּנֵי אָדָם, כָּל שֶׁפֶן מֵאַחֵר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּכֻלָּם מְעוּרְתָה
הַצְּדָקָה אֶת אֵילָן הַחַיִּים, וּמְקוֹם
זֶה הוּא הַמְּזוּזָן לְכָל, וְלִתְלַמִּידֵי
הַחֲכָמִים מָה מַעֲשִׂיהֶם? שֶׁהָרִי כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יִכּוּלִים לְעוֹרֵר
צְדָקָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהָרִי הֵם אַחֲזוּזִים
בְּצְדָקָה, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם נִזְוָנִים
בְּזִכּוּתָם, בְּהֵם מִמֶּשׁ. וְהֵם לֹא
יִכּוּלִים לְהַתְּפָרֵס מֵהֶם מִמֶּשׁ,
מִפְּנֵי שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה,
מִשְׁתַּדֵּל בְּאֵילָן הַחַיִּים שֶׁכָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם מִתְּפָרְסִים מִמֶּנּוּ.

נִמְצָא שֶׁהַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים
מְעוֹרְרִים מְזוּזָן לְעוֹלָם וְשְׁלוֹם. אִם
לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְּעוֹרֵר מְזוּזָן,
מִדּוּעַ לָהֶם לֹא מִתְּעוֹרֵר? אֵלֶּא
תְּלַמִּיד חֶכֶם הוּא אֵילָן הַחַיִּים
מִמֶּשׁ, וְאֵילָן הַחַיִּים לֹא נִזְוָן אֵלֶּא
מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא
לֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֵלֶּא לְאַחֵר
שֶׁעוֹלָה לְעוֹלָם הַהוּא, אִזּוֹ נִזְוָן
מִמֶּנּוּ וּנְשָׂרָשׁ שְׂרָשָׁיו עָלָיו. עַכְשָׁו
אוּכְלִים מְפָרִי עֵץ הַחַיִּים. וּמָה
הוּא? אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּמְצָא אֵצֶל
הָעֲנִיִּים, וְהוּא נִקְרָא (בְּרַאשִׁית א) פְּרִי
הָעֵץ אֲשֶׁר בַּתּוֹךְ הַגֶּן. וְעַל זֶה
אוּכְלִים מִהַפְּרִי הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְעַל זֶה לְמַדְנֹו, הֵם נִזְוָנִים בְּזָרוּעַ.
מִהִי הַזָּרוּעַ? זֹו גְבוּרָה. וְהֵם
מְזַמְנִים לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁמֹוּזָן
הָעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
אֵלֶּא צְמֻצוּם קָטָן שֶׁל הַכַּחַשׁ שְׁלוֹ
שְׁנִמְצָא בְּמִתִּיקוֹת הַתּוֹרָה. וְזֶה
טַעְמוֹ עַל הַפְּרִי הַהוּא שֶׁל הָעֵץ
הַתּוֹחַתוֹן, וְזֹו שְׂמִחָה שֶׁל הַתְּלַמִּידֵי
חֲכָמִים וּמְזוּזָן הָעֲלִיּוֹן שְׁלָהֶם. בֵּינָן

בַּר נֶשׁ וַיִּדְבַק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
בֵּינָן דְּמָטוּ קָמֵי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן סָחוּ לֵיהּ עוּבְדָא.
אָמַר, וּמָה דָא בְּלַחֲדוּדֵי, אָפְילוּ כָּל מָאן
דְּאֶחִיד לְאֵילָנָא (בְּאֵילָנָא) דְּחִי אֲשֶׁתְּזִיב בְּהָאֵי
עֲלָמָא וְאָפְילוּ מִן מוֹתָא דְעֲלָמָא, מִשָּׂאֵר בְּנֵי
נָשָׂא. כָּל שֶׁפֶן מֵאַחֲרָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּכֻלָּהוּ אֲתַעֵר צְדָקָה אֵילָנָא
דְּחִי, וְהָאֵי אֲתַר אֵיהוּ דְּמְזוּנָא לְכָלֵּא
לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מָאֵי עֲבִידְתִּייהוּ דְּהָא כָּל בְּנֵי
עֲלָמָא לֹא יִכְלִי לְאַתְעֵרָא צְדָקָה עֲלֵיהוּ, דְּהָא
אֵינוֹן בְּצְדָקָה אֲחִידִין וְכָל בְּנֵי עֲלָמָא בְּזִכּוּתִייהוּ
נְזוּנִין, בְּהוּ מִמֶּשׁ. וְאֵינוֹן לֹא יִכְלִין לְאַתְזַנָּא
בְּהוּ מִמֶּשׁ, בְּגִין דְּכָל מָאן דְּאֲשֶׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא,
אֲשֶׁתְּדַל בְּאֵילָנָא דְּחִי דְּכָל בְּנֵי עֲלָמָא נְזוּנִין
מִנֵּיהּ.

אֲשֶׁתְּבַח דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִתְּעַרֵי מְזוּנָא
לְעֲלָמָא וְשְׁלָמָא. אֵי לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא
מִתְּעַרֵי מְזוּנָא, לוֹן אֲמָאֵי לֹא מִתְּעַרֵי. אֵלֶּא
תְּלַמִּיד חֶכֶם הוּא אֵילָנָא דְּחִי מִמֶּשׁ. וְאֵילָנָא
דְּחִי לֹא מִתְּזַן אֵלֶּא מִן הָעוֹלָם הַבָּא. וְהָעוֹלָם
הַבָּא לֹא אֲשֶׁתְּבַח בְּהָאֵי עֲלָמָא אֵלֶּא לְבַתָּר
דְּעָאֵל לְהַהוּא עֲלָמָא, כְּדִין אֲתַזַּן בֵּיהּ וְאֲתַנְטְעוּ
שְׂרָשׁוּי עֲלֵיהּ. הַשְּׁתָא אַכְלֵי מְאִיבָא דְּאֵילָנָא
דְּחִי. וּמָאן אֵיהוּ, הַהוּא אֲתַר דְּאֲשֶׁתְּבַח לְגַבֵּי
מִסְפָּנָא וְאֵיהוּ אֲקָרִי (בְּרַאשִׁית ג) פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר
בַּתּוֹךְ הַגֶּן. וְעַל דָּא אַכְלֵי מִהַהוּא פְּרִי בְּהָאֵי
עֲלָמָא.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, הֵם נְזוּנִין בְּזָרוּעַ. מָאֵי בְּזָרוּעַ,
דָּא גְבוּרָה. וְאֵינוֹן זְמִינִין לְעוֹלָם הַבָּא.
דְּמְזוּנָא דְּעוֹלָם הַבָּא, לֹאוּ אֵיהִי בְּהָאֵי עֲלָמָא,
אֵלֶּא צְמֻצוּמָא זְעִירָא דְּחִילָא דִּילֵיהּ, דְּאֲשֶׁתְּבַח
בְּמִתִּיקוֹ דְּאוּרִייתָא. וְדָא טַעְמֵי עַל הַהוּא אֵיבָא
דְּאֵילָנָא תְּתָאָה וְדָא חִידוֹ דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים

וּמְזוֹנָא עֲלָא דִּילְהוּן. פִּיּוֹן דִּיעֲבָרוּן מֵהַאי עֲלָמָא, פְּמָה נַחְלִין עֲלָאין דְּעוֹלָם הַבָּא סַחְרָן לְדוּכְתִייהוּ, וְיִשְׁתַּרְשׁוּן בֵּיהּ וְיִסְתַּלְקוּן לְעֵילָא לְעֵילָא. פְּמָה דָּאת אָמַר (ישעיה ס"ד) עֵין לֹא רָאתָה אֱלֹהִים זִוְלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לּוֹ.

מֵאֵי יַעֲשֶׂה, דָּא יוֹבְלָא. הַהוּא דְאֶקְרִי הָעוֹלָם הַבָּא. לְמַחְפָּה לּוֹ וְדָאִי, דְּלֹא בְּעֵינֵין מְזוֹנָא לְעֲלָמָא דָּא, עַד דְּאֶתְאַן (ס"א דאחמן) לְמְזוֹנָא דִּילְהוּן. וּמֵאֵי מְזוֹנָא דִּילְהוּן, הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל דָּא זַפְאָן בְּכָלָא. דְּעֲלִייהוּ פְּתִיב עֵין לֹא רָאתָה אֱלֹהִים וְגו': (עד כאן מההשממות).

רעיא מהימנא

וְהַתְנַחֲלִיתֶם אוֹתָם לְבַנְיָכֶם וְגו', (ויקרא כה) לְעוֹלָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְעַבּוּד בְּעַבְד פְּנַעֲנִי, דְכִתִּיב, לְעוֹלָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְאֵינּוּן מִסְטָרָא דְחָם דְּגַלִּי עֲרִינֵין דְּאֶתְמַר עֲלֵיהּ (בראשית ט) אַרְוּר פְּנַעֲן עַבְד עַבְדִּים יִהְיֶה לְאַחִיו. אֲמַאי עַבְד עַבְדִּים. אֶלָּא עַבְד לְהוּא עַבְד עוֹלָם, דְּאֵיהוּ עוֹלְמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאֵי תִימָא דְהָא אַחֵיהּ דְשֶׁם וְיַפֶּת הָוָה, אֲמַאי לֹא הָוָה הָכִי כְּוֹתִייהוּ. וְהָכִי מְזַרְעָא דְחָם הָוָה אֲלִיעֶזֶר עַבְד דְאַבְרָהָם, אֲמַאי לֹא הָוָה כְּוֹתִייהּ, דְנִפְק צְדִיק, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אוּדֵי בְכֻרְכְתִייהּ, פֶּד בְּרִיךְ לֵיהּ לְכֹן.

אֶלָּא וְדָאִי הֵכָא בְּרִזָּא דְגִלְגוּלָא, גוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֲשֵׁךְ, עַבְדָּא דְאַבְרָהָם דְנִפְק מִחֲשֵׁךְ, וְדָא זֶרְעָא דְחָם, דִּיו לְעַבְד לְהִיּוֹת פְּרַבּוֹ דְאֵיהוּ אַבְרָהָם, דְנִפְק מִתְּרַח עוֹבְד עֲבוּדָה זָרָה. וְחֲשֵׁךְ מִפְּנֵי אֹר, דָּא יִשְׁמַעְאֵל דְנִפְק מֵאַבְרָהָם, וְעֵשׂוּ מִיִּצְחָק.

וְרִזָּא תַּעֲרוּבַת טַפִּין, בְּאֶתֶר דְּלָאוּ דִּילֵיהּ גְרִים דָּא. מְאֵן דְּעָרִיב טַפָּה דִּילֵיהּ, בְּשַׁפְּחָה מַחְלַת בֵּית יִשְׁמַעְאֵל, אוּ בֵּית אֵל נֶכֶר, דְּאֵינּוּן רַע חֲשֵׁךְ, וְטַפָּה דִּילֵיהּ טוֹב אֹר, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. מְעָרֵב טוֹב עִם רַע, עֵבֶר עַל מִימְרָא דְמֵאֲרִיָּה, דְּאָמַר (בראשית ב) וּמַעַן

שִׁיעֲבָרוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה, פְּמָה נַחְלִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא מְקִיפִים לְמַקוּמָם, וְיִשְׁתַּרְשׁוּ בּוֹ וְיַעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאתָה אֱלֹהִים זִוְלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לּוֹ. מֵהוּ יַעֲשֶׂה? זֶה הַיּוֹבֵל, זֶה שְׁנֵקְרָא עוֹלָם הַבָּא. לְמַחְפָּה לּוֹ, וְדָאִי. שְׁלֹא רוֹצִים מְזוֹן לְעוֹלָם הַזֶּה עַד שְׁיִגִיעוּ (שחוק) לְמִזוֹן שְׁלָהֶם. וּמֵהוּ הַמְזוֹן שְׁלָהֶם? הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה זַכָּאִים בְּכָל, שְׁעֲלִיהֶם פְּתוּב עֵין לֹא רָאתָה אֱלֹהִים וְגו': (עד כאן מההשממות).

רעיא מהימנא

וְהַתְנַחֲלִיתֶם אוֹתָם לְבַנְיָכֶם וְגו', לְעֵלָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְגו'. מְצוּה זֹו לְעַבְד בְּעַבְד פְּנַעֲנִי, שְׁכַתוּב לְעֵלָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ, וְהֵם מֵהַצַּד שֶׁל חָם שְׁגָלָה עֲרִיּוֹת, שְׁנֵאמַר עֲלִיו (בראשית ט) אַרְוּר פְּנַעֲן עַבְד עַבְדִּים יִהְיֶה לְאַחִיו. לְמָה עַבְד עַבְדִּים? אֶלָּא עַבְד לְאוֹתוֹ עַבְד עוֹלָם, שְׁהוּא עוֹלְמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאֵם תֵּאמַר שְׁהֵי אַחֵיהֶם שֶׁל שֵׁם וְיַפֶּת הֵיךְ, לְמָה לֹא הֵיךְ כֶּף כְּמוֹתָם? וְכֹן, מֵהַזֶּרַע שֶׁל חָם הֵיךְ אֲלִיעֶזֶר עַבְד אַבְרָהָם, לְמָה לֹא הֵיךְ כְּמוֹתוֹ, שְׁיִצָּא צְדִיק, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדָה בְּכֻרְכְתוֹ כְּשִׁבְרָךְ אוֹתוֹ לְכֹן?

אֶלָּא וְדָאִי כָּאן בְּסוּד הַגִּלְגוּל, גוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֲשֵׁךְ - עַבְד אַבְרָהָם שְׁיִצָּא מִחֲשֵׁךְ, וְזֶה הַזֶּרַע שֶׁל חָם, דִּיו לְעַבְד לְהִיּוֹת פְּרַבּוֹ, שְׁהוּא אַבְרָהָם, שְׁיִצָּא מִתְּרַח עוֹבְד עֲבוּדָה זָרָה, וְחֲשֵׁךְ מִפְּנֵי אֹר - זֶה יִשְׁמַעְאֵל שְׁיִצָּא מֵאַבְרָהָם, וְעֵשׂוּ מִיִּצְחָק.

וְסוּד תַּעֲרוּבַת טַפּוֹת בְּמַקוּם שְׁאִינוּ שְׁלוֹ גְרָם אֶת זֶה. מִי שְׁמַעְרֵב טַפָּה שְׁלוֹ בְּשַׁפְּחָה מַחְלַת בֵּית יִשְׁמַעְאֵל, אוּ בֵּית אֵל נֶכֶר, שְׁהֵם

הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

קִרְשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּהֵוּא דְעֵרֵב (רב), אֲרַפִּיב לִיה, וְאִיִּיתִי לִיה בְּגִלְגּוּלָא לְקַבְּלָא עוֹנְשִׁיה. חֲזַר בְּתִיּוּבְתָא, אֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִיִּיתָא, וְאֲפָרִישׁ טוֹב מֵרַע, דְּאִינוּן אָסוּר וְהֵתֵר, טוּמְאָה וְטְהָרָה, כְּשֵׁר וּפְסוּל. בְּדָא אֲתַפְרִישׁ רַע מֵטוֹב, דְּאֲתַמֵּר בִּיה וַיִּיצֵר, יִצְרָה לְטָב, וַיִּצְרָה לְבִישׁ. בְּאוּרִיִּיתָא אֲפָרִישׁ לוֹן, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא נְרִית לִיה נִשְׁמַתָּא מִגִּיָּה, לְמַהוּי שְׁלֻטָא עַל תְּרוּוִיָּהוּ, בְּחַד דְּאִיהוּ אוּר. עֲלָמָא דְאַתִּי. וּבְחַד דְּאִיהוּ חֲשָׁף, עֲלָמָא דִּין. הֵדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים.

וּכְפּוּם זְכוּוֹן וְחוּבִין. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, הָעוֹשָׂה מִצְוָה אַחַת מְטִיבִין לוֹ. בֵּינוּנִי, זְכוּוֹן וְחוּבוֹי שְׁקוּלִין, פְּלַגוּ זְכוּוֹן לְעֵילָא (ס"א וּפְלַגוּ לְתַתָּא) וּפְלַגוּ חוּבוֹי לְתַתָּא, וְרָזָא דָא (אסתר ה) מַה שְׁאַלְתָּךְ וַיִּנְתֵּן לָךְ וּמַה בְּקִשְׁתָּךְ עַד חֲצִי הַמְּלָכוֹת וְתַעֲשׂוּ. צְדִיק גָּמוּר, כָּל זְכוּוֹי לְעֵילָא, וְחוּבוֹי לְתַתָּא. רְשָׁע גָּמוּר, חוּבוֹי לְעֵילָא, וְזְכוּוֹי לְתַתָּא.

וּפְרַ נֶשׁ דְּחָב בְּאַתְגְּלִיָּא, בְּתַרִּין דְּרַגִּין אִיהוּ, אִי חֲזַר בְּתִיּוּבְתָא בְּאַתְגְּלִיָּא, בֵּין צְדִיקֵיָּא, (דף קי"א ע"ב) בְּגִין דִּינְדַעִין דִּינוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְנִטְרִין גְּרַמִּיָּהוּ מִלְּמַחֲטִי. וּבְאַתְפְּסֵיָּא, בֵּין רְשִׁיעֵיָּא, לְקַיִים בְּהוּ (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה.

וּבְגִין דָּא, חוּבָא דְאַדָּם דְּעֵבֵר, עַל (בראשית ב) וַיֵּצֵא יְיָ אֱלֹהִים, וְאוּקְמוּהָ, אִין צו אֱלָא עֲבוּדָה זְרָה, אַעֲבַר עֲלִיהָ, אֲרַפִּיב לִיה בְּטַפַּת תְּרַח, דְּבִיָּה רְתַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּעֵבֵר עַל צו מַעֲבוּדָה זְרָה. הֵדָר בְּתִיּוּבְתָא, וְתַבַּר צוּלְמִין דְּעֲבוּדָה זְרָה, וְכָל מְזוּנֵי דִילִיָּה. הוּא תַקִּין בְּמָה דְחָב, וְתַבַּר חוּבָא, וּבְכַנְיָנָא בִישָׁא דְבְּנָה, וְאַמְלִיף לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׁכִינְתִּיהָ. עַל עֲלָמָא.

רַע חֲשָׁף, וְהֵטְפָה שְׁלוֹ טוֹב אוּר, (שם א) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוּר כִּי טוֹב, מְעַרְב טוֹב עִם רַע, עוֹבֵר עַל מֵאֲמַר רְבוּנוּ שְׁאָמַר, (שם ב) וַיִּמְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַפִּיב אוּתוּ בְּאוּתוּ שְׁעֵרֵב (רב), וּמְכִיאוּ בְּגִלְגּוּל לְקַבְּלָא עֲנָשׁוּ. אִם חֲזַר בְּתִשׁוּבָה, הִתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וְהִפְרִיד טוֹב מֵרַע, שְׁהֵם אָסוּר וְהֵתֵר, טְמֵאָה וְטְהָרָה, כְּשֵׁר וּפְסוּל - בְּזַה נְפִרְד הָרַע מֵהַטּוֹב, שְׁנֵאָמַר בּוּ וַיִּיצֵר, יִצְרָה לְטוֹב וַיִּצְרָה לְרַע. בְּתוֹרָה הִפְרִיד אוּתֵם. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹרִישׁ לוֹ נִשְׁמָה מִמֶּנּוּ, שְׁיִהִי שׁוֹלֵט עַל שְׁנֵיהֶם, בְּאַחַד שֶׁהוּא אוּר - הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְאַחַד שֶׁהוּא חֲשָׁף - הָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים.

וּכְפִי זְכוּוֹת וְחוּבוֹת, כְּמוֹ שְׁבַאֲרוּהָ, הָעוֹשָׂה מִצְוָה אַחַת מְטִיבִין לוֹ. בֵּינוּנִי - זְכוּוֹת וְחוּבוֹת שְׁקוּלִים, חֲצִי זְכוּוֹת לְמַעְלָה (חֲצִי לְמַטָּה) וְחֲצִי חֲטָאוֹ לְמַטָּה, וְזֶה סוּד (אסתר ה) מַה שְׁאַלְתָּךְ וַיִּנְתֵּן לָךְ וּמַה בְּקִשְׁתָּךְ עַד חֲצִי הַמְּלָכוֹת וְתַעֲשׂוּ. צְדִיק גָּמוּר - כָּל זְכוּוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְחוּבוֹתוֹ לְמַטָּה. רְשָׁע גָּמוּר - חוּבוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְזְכוּוֹתוֹ לְמַטָּה.

וּבִין אָדָם שְׁחָטָא בְּגִלְוִי, הוּא בְּשַׁנִּי דְּרַגּוֹת: אִם חֲזַר בְּתִשׁוּבָה בְּגִלְוִי - בֵּין צְדִיקִים, מְשׁוּם שְׁיִוְדָעִים דִּינֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוּמְרִים עֲצָמָם מִלְּחָטָא. וּבְמַכְסָה - בֵּין רְשָׁעִים, לְקַיִם בְּהֵם (איוב יא) וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה.

וּמְשׁוּם זֶה הַחֲטָא שְׁאָדָם עֵבֵר עַל (בראשית ב) וַיֵּצֵא ה' אֱלֹהִים, וּפְרָשׁוּהָ אִין צו אֱלָא עֲבוּדָה זְרָה, עֵבֵר עֲלִיו, הֲרַפִּיב אוּתוּ בְּטַפַּת תְּרַח, שְׁבוּ הֲרַגִּיז אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁעֵבֵר עַל צו מַעֲבוּדָה זְרָה. חֲזַר בְּתִשׁוּבָה, וְשִׁבַר צְלָמֵי עֲבוּדָה זְרָה וְכָל מְזוּנֵי. הוּא תַקִּין בְּמָה הַחֲטָא וְאֵת הַבְּנִין הָרַע שְׁבַנָּה, וְהַמְלִיף אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתוֹ עַל הָעוֹלָם.

במאי. בגין דקדיש שמייה יתברך ברבים, ועאל בנורא לאתוקדא גרמיה. לקיים ביה (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש. ולא עוד אלא דלאבוי תרח אהדר בתיובתא, ואעיל ליה ולאמיה, ולכל מארי דההוא דרא בגן עדן. והכי אתלבן בנורא ככספא, דאיהי מוני"טא דמלפא, ושקר לה בעופרת, אעיל ליה בנורא, ונפק העופרת לבר, ישמעאל. ובגין דא נפק, מצחק בעבודה זרה. ואשתאר אדם מלובן, והאי איהו שינוי השם. דכד אתגלגל אדם, בעי למעבד ליה שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

לבתר אתא יצחק, ואתתקף ביה, מחובא תניינא, דאתמר ביה על האדם, דדא שפיכות דמים, ודא גרם נסיונא דיצחק בספינא. ואתברר ביה, כמאן דבריר אוכל מגו פסולת, ונפיק פסולת לבר, עשו שופך דמים.

לבתר אתא יעקב, וארפיב ליה בלבן, ואתעביד עבד לגביה, הדא הוא דכתיב. (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל. ובההיא סבה דאחלה ליה באחותה, עבד שבע שנים אתרנין. לאפקא תרין טפין דזרק אדם באתר נוכראה, ודא גלוי עריות, והאי איהו לאמר. ואפיק לון מן לבן הארמי, נחש.

ובתלת אליון, הוה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם: באברהם. ושנוי מקום: ביצחק. ושנוי מעשה: ביעקב. ואי להאי דאתמר ביה, (איוב כח) אז ראה ויספרה, קבל בתיובתא כל שפן לאחרים. ובגין דא, עבד טוב אתרא גרים. ועבד רע, אוף הכי אכל שאר עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו מארי מתיובתא, ואמרו (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שניי אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא)

במה? משום שקדש שמו יתברך ברבים ונכנס לאש לשרף את עצמו, לקים בו (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש, ולא עוד, אלא שאת אביו תרח החזיר בתשובה, והכניס אותו ואת אמו ואת כל פרנסי אותו דור לגן עדן, וכך התלבן באש כפסוף, שהיא מטבע המלך, וזיה אותה בעפרת, הכניס אותה לאש, ויצאה העפרת החוצה, ישמעאל. ולפיכך יצא מצחק בעבודה זרה. ונשאר אדם מלובן, וזהו שנוי השם. שפשמתגלגל אדם, צריך לעשות לו שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

אחר כך בא יצחק, והתחזק בו מהחטא השני שנאמר בו על האדם, שזה שפיכות דמים, וזה גרם את הנסיון של יצחק בספינא, והתברר בו, כמי שבורר אכל מתוך פסולת, ויצאה הפסולת החוצה, עשו שופך דמים.

אחר כך בא יעקב והרפיב אותו בלבן, ונעשה עבד אליו, זהו שכתוב (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל. ובאותה סבה שהחליפה באחותה, עשה שבע שנים אחרות, להוציא שתי טפות שזרק אדם במקום נכרי, וזה גלוי עריות, וזהו לאמר. והוציאם מלבן הארמי, נחש.

ובשרשת אלה היה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם - באברהם. ושנוי מקום - ביצחק. ושנוי מעשה - ביעקב. ואם לזה שנאמר בו (איוב כח) אז ראה ויספרה קבל בתשובה, כל שפן לאחרים.

ומשום זה, עבד טוב המקום גורם, ועבד רע גם כן. אכל שאר עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו בעלי הישיבה ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם הרועה הנאמן ואמר, אשרי העם שה' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

בי לי בני ישראל עבדים וגו'. (ויקרא כה) פקודא לעבוד בכל מיני עבודה במקדש, ולבר במקדש, בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה, בצלותא, לאשתדלא בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה, כעבד דאשתדל בתר מאריה, בכל מה דאצטריך.

בגין דישראל קרי לון עבדים, דכתיב פי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מאי טעמא אינון עבדים. בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ובגין כך כתיב בעשר אמירן לבתר, דכתיב (שמות כ) אנכי יי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, למפלח ליה כעבד דפלח למאריה דפריק ליה מן מותא, דפריק ליה מפל בישין דעלמא.

בתרין זינין (ב"א שמקון אליו) אקרון ישראל לקודשא בריה הוא, עבדים, דכתיב עבדי הם. ואקרון בנים, דכתיב (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם. בזמנא דידע ליה בר נש לקודשא בריה הוא באורח כלל, כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמאריה, ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזין דביתיה. בזמנא דידע ליה בר נש באורח פרט, כדין אקרי בן רחימא דיליה, כבן דחפיש בגניזוי, בכל רזין דביתיה.

ואף על גב דאקרי בן ברא בוכרא לקודשא בריה הוא, כמה דאתא אמר (שמות ד) בני בכורי ישראל, לא יפוק גרמיה מפללא דעבד, למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי. והכי אצטריך לכל בר נש למיהוי לגבי אבוי בן, לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דביתיה, ולאשתדלא אבתריהו. ולמהוי לגבי אבוי עבד.

ורזא דמלה, תרין דרגין אינון לעילא,

זהר

בי לי בני ישראל עבדים וגו'. מצוה לעבד בכל מיני עבודה במקדש, ומחוץ למקדש בכל אותן עבודות שנקראות עבודה, בתפלה, להשתדל אחר מצוות התורה, שהכל נקרא עבודה, כעבד שמשתדל אחר רבו בכל מה שצריך.

משום שישראל קרא להם עבדים, שפתיב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מה הטעם הם עבדים? משום שפתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ומשום כך כתיב בעשרת הדברות אחר כך, שפתיב אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לעבד אותו כעבד שעובד את רבו שפדה אותו ממות, ושפדה אותו מכל הרעות של העולם.

בשני סוגים (שמות אלו) נקראים ישראל לקדוש ברוך הוא עבדים, שפתיב עבדי הם (שם), ונקראים בנים, שפתיב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. בזמן שמפיר האדם את הקדוש ברוך הוא בדרך כלל, אז הוא נקרא עבד שעושה מצות רבו, ואין לו רשות לחפש בגניזוי ובסודות ביתו. בזמן שמפיר אותו האדם בדרך פרט, אז נקרא בן, אהוב שלו, כמו בן שמחפש בגניזוי, בכל סודות ביתו.

ואף על גב שנקרא בן, בן בכור לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (שמות ד) בני בכורי ישראל, אל יוציא את עצמו מפלל של עבד, לעבד את אבוי בכל העבודות שהן כבוד אביו. וכך צריך לכל בן אדם להיות בן לגבי אביו, לחפש בגניזוי ולדעת סודות ביתו ולהשתדל אחריהם, ולהיות עבד לגבי אביו.

וסוד הדבר - שפי דרגות הן

למעלה שצריך בן אדם להתעטר בזה, והן סוד האמונה, והן אחת אחת סוד של עבד, ואחת סוד של בן. והעבד הזה נקרא אדון כל הארץ. בן, כמו שבארנו, בני בכרי ישראל, והכל סוד אחד של האמונה. וצריך בן אדם להתעטר בדרגות הללו, להכלל בסוד האמונה.

עבד, לעבד בכל מיני עבודה, בתפלה שנקראת עבודה, כמו אותו עבד שהוא סוד עליון, שלא שוכף לעולמים תמיד, ומשבח ומגן תמיד. והרי נתבאר בעבודות אחרות, שכל העבודות ודברי העולמות, כלם הוא עושה ועובד. ומשום זה נקרא אדון, משום שהוא עבד לעבד, נקרא אדון כל הארץ. בן אדם שמתעטר בסוד הזה, להיות עבד לעבד עבודת רבו, הוא עולה ומתעטר להיות בדרגה הזו, ונקרא אף כאן אדון, שהרי הוא מברך בכל העבודות האלה את העולם הזה ומעמידו, ועל זה נקרא אדון. (אדוני הארץ).

אשרי חלקו של הבן הזה, שזוכה להשתדל לדעת בגנוי אביו ובכל סודות ביתו, כמו בן יחידי שהשליטו אביו בכל גנויו, וזהו הפכוד, ששולט על הכל מי שמשתדל בתורה לדעת את הקדוש ברוף הוא. ובאותם הגנוים שלו נקרא בן לקדוש ברוף הוא, בכל כחות השמים אין מי שימחה בידו, בכל שעה שמצטרף להפגס אל אביו. אשרי חלקו בכל העולמות. ומשום זה, כשמשתדל להכירו בדרך פרט, בסוד החכמה, אז נקרא בן. בעבודה שפן אדם עובד לקדוש ברוף הוא יש עבודה שצריך אדם

דאצטריך פר נש לאתעטרא בהו, ואינון רזא דמהימנותא, ואינון חד. חד, רזא דעבד. וחד, רזא דבן. והאי עבד, אקרי אדון כל הארץ. בן, כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל. וכלא רזא חדא דמהימנותא. ואצטריך פר נש לאתעטרא באלין דרגין, לאתפללא ברזא דמהימנותא.

עבד, למפלה בכל זיני פולחנא, בצלותא דאקרי עבודה, פהאי עבד דאיהו רזא עלאה, דלא שכיף לעלמין תדיר, וקא משבחה ומנגנא תדיר. והא אתמר בפולחנין אחרנין, דכל פולחנין ומלין דעלמין פלהו איהו עביד ופלה. ובגין דא אקרי אדון, בגין דאיהו עבד למפלה, אקרי אדון כל הארץ. פר נש דאתעטר ברזא (דף ק"ב ע"א) דא, למיהוי עבד למפלה פולחניה דמאריה, איהו סליק ואתעטר למיהוי בדרגא דא, ואקרי אוף הכי אדון, דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין, להאי עלמא, וקיים ליה. ועל דא אקרי אדון.

(ס"א אדוני הארץ).

זבאה חולקיה דהאי בן, דזכי לאשתדלא למנדע בגנוי דאבוי, ובכל רזין דביתיה, פברא יחידאי דאשליטיה אבוי בכל גנזוי, ודא איהו יקרא, דשליט על פלא מאן דישתדל באורייתא, למנדע ליה לקודשא בריך הוא. ובאינון גנזין דיליה, אקרי בן לקודשא בריך הוא, פל חילי שמיא, לית מאן דימחי בידיה, בכל שעטא דאצטריך למיעל לגבי אבוי. זבאה חולקיה בעלמין פלהו. ובגין דא, פד אשתדל למנדע ליה בארז פרט, ברזא דחכמתא, פדין אקרי בן.

בפולחנא דפר נש פלה ליה לקודשא בריך הוא, אית פולחנא, דאצטריך פר

נש לאתפללא בתרווייהו,

להפלה בשניהם, להיות עבד וכן, להתעטר בקדוש ברוך הוא. ומהו? זו עבודת התפלה, שצריך להיות בה עבד וכן, להפלה בדרגות העליונות הללו. לעבד ולהתקין תפלה בסוד של עבד, לעבד את העבודה של תקון העולמות, ולהדביק רצונו בסודות החכמה, להתדבק ברבו בגנוים עליונים פראוי.

בן נדבק תמיד באביו ללא פרוז כלל, אין מי שימחה בידו. העבד עושה עבודת רבו ומתקין תקוני העולם. מי שיהיה שניהם בכלל אחד, בחבור אחד, זהו אדם שמתקין את סוד כל האמונה בכלל אחד, ללא פרוז כלל, ומחבר את הכל כאחד. זהו בן אדם שהקדוש ברוך הוא מכריז עליו בכל אותם חילות ומחנות של כל העולמות ובכל אותם הרקיעים: הזהרו בפלוני נאמן בית המלך, שכל גנוי רבו בידו. אשריו בעולם הזה, ואשריו בעולם הבא.

מאותו יום והלאה נודע האדם ונרשם בכל העולמות. בשעה שצריך, כל החילות והמחנות, כלם מזהרים להיות אצלו, והקדוש ברוך הוא לא רוצה אלא אותו בלבדו. וקול מתעורר: ראוי הוא ליחיד להיות אצל היחיד ולהתעסק יחיד ביחיד.

והסוד של שתי הדרגות האלו מצאנו בפסוק אחד, שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה - הרי עבד. ישראל - הרי בן. שפאשר הם כלל אחד, אז כתוב אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

למהוי עבד וכן, לאתעטרא ביה בקודשא בריך הוא. ומה איהו. דא פולחנא דצלותא, דאצטריך למהוי בה עבד וכן, לאתפללא בדרגין עלאין אלין. למפלח ולא תקנא צלותא ברזא דעבד, למפלח פולחנא דתקונא דעלמין. ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא, לא תדבקא במאריה בגניזין עלאין פדקא חזי. בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרוזא כלל, לית מאן דימחי בידיה. עבד, עביד פולחנא דמאריה, ואתקין תקוני עלמא. מאן דהוי תרווייהו בכללא חדא, בחבורא חדא, דא איהו בר נש דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא, בלא פרוזא כלל, ומחבר בלא כחדא. דא איהו בר נש, דקודשא בריך הוא אכריז עלוי בכל אלין חיילין ומשריין דכל עלמין, ובכל אינון רקיעין, אזדהרו בפלניא מהימנא דבי מלפא, דכל גנזי דמאריה בידיה. זכאה איהו בהאי עלמא, וזכאה איהו בעלמא דאתי.

מהחוא יומא ולהלאה, אשתמודע בר נש, ואתרשים בעלמין פלהו. בשעתא דאצטריך כל חילין ומשריין פלהו אזדהרן למהוי גביה, וקודשא בריך הוא לא בעי אלא איהו בלחודוי. וקלא אתער, יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד, ולא תעסקא יחיד ביחיד. ורזא דתריין דרגין אלין, אשפחנא בחד קרא, דכתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה, הא עבד. ישראל הא בן. דכד אינון פללא חדא, פדין כתיב אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁת בַּחֲקָתִי

אִם בַּחֲקָתִי תִלְכוּ וְגו' (ויקרא כ"ו) רַבִּי חֵיִיא פְּתַח, עֲמִי זָכַר נָא מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר נָא, זַפָּאָה חוּלְקָא דְעֵמָא דָּא, דְמֵאֲרִיהוּן אוֹכַח לוֹן הָכִי. עֲמִי זָכַר נָא, אָף עַל גַּב דְּאֲתוּן סְטָאן מֵאוּרְחִי, עֲמִי אֲתוּן, דְּלֵא בְּעֵינָא לְמַעַבְדַּ לְכוּ כַּעֲבוּדֵיִכוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זַפָּאָה חוּלְקָא דְעֵמָא, דְמֵאֲרִיִּהּוּ אָמַר לוֹן, (מִיכָה ו') עֲמִי מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ עָנָה בִּי. מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה מְלִין וְעוּבְדִין אָמַר לְשִׁיצָאָה לְכוּ מֵעֵלְמָא, וְכַמָּה חֲרָשִׁין אֲתַעֲר לְקַבְּלֵיִכוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, זְכוֹר נָא. וְוִי דְאַנְן צְוּוּחִין בְּכָל יוֹמָא, וְגַעֲיִנְן וּבְכִינְן, (אֵיכָה ה') זְכוֹר יְי' מָה הָיָה לָנוּ. (תְּהִלִּים קל"ז) זְכוֹר יְי' לְבַנְי אֲדוּם, וְלֵא בְּעִי לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵנָא, הוּא אָמַר לָן בְּבַעוּ זְכוֹר נָא, אִין נָא אֵלָא לְשׁוֹן בְּעוּתָא, וְאַנְן לֹא אֲשַׁגְחָנָא בֵּיהּ, כְּגוּוֹנָא דָּא אָנְן צְוּוּחִין, זְכוֹר יְי' מָה הָיָה לָנוּ, זְכוֹר יְי' לְבַנְי אֲדוּם, (תְּהִלִּים ע"ד) זְכוֹר עֲדַתְךָ קְנִיתָ קְדָם, (תְּהִלִּים ק"ו) זְכַרְנִי יְי' בְּרַצוֹן עֲמָךְ, וְלֵא בְּעִי לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁגַּח עֲלֵן תְּדִיר, וְדְכִיר לָן, אִי לָאו דְאִיהוּ אֲשַׁגַּח בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, וְדְכִיר לוֹן, לֵא יְקוּמוּן חַד יוֹמָא בְּגְלוּתָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ויקרא כ"ו) וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיבֵיהֶם וְגו'. (דף ק"ב ע"ב)

קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא עָבִיד לָן כְּעוּבְדֵינָא. תָּא חֲזִי, בְּלֶק חַפִּים הָוָה, וְרַב חֲרָשִׁין בְּעוּבְדֵי יְדוּי, יִתִּיר מִן בְּלַעַם. וְהָכִי אוּלִיפְנָא כָּל

פְּרִשְׁת בַּחֲקָתִי

אִם בַּחֲקָתִי תִלְכוּ וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח, (מִיכָה ו') עֲמִי זָכַר נָא מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר נָא, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל הָעַם הַזֶּה שְׂרַבּוֹנִים מוֹכִיחַ אוֹתָם פֶּה. עֲמִי זָכַר נָא, אָף עַל גַּב שְׂאֲתָם סוּטִים מִדְּרָכֵי - עֲמִי אֲתָם, שְׂאִינִי רוּצָה לַעֲשׂוֹת לָכֶם כְּמַעֲשֵׂיכֶם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל הָעַם שְׂרַבּוֹנִים אֹמַר לָהֶם: עֲמִי מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ עָנָה בִּי. מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה דְּבָרִים וּמַעֲשִׂים אָמַר לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם, וְכַמָּה כְּשָׁפִים עוֹרֵר כְּפָגְדֵיכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: זָכַר נָא. אוֹי שְׂאָנוּ צוּוּחִים בְּכָל יוֹם, וְגוֹעִים וּבּוֹכִים, (אֵיכָה ה') זָכַר ה' מָה הָיָה לָנוּ, (תְּהִלִּים קל"ז) זָכַר ה' לְבַנְי אֲדוּם, וְלֹא רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ, הוּא אָמַר לָנוּ: בְּבִקְשָׁה זָכַר נָא. אִין נָא אֵלָא לְשׁוֹן בְּקָשָׁה, וְאַנּוּ לֹא הַשְׁגַּחְנוּ בּוּ. כְּמוֹ כֵּן אָנוּ צוּוּחִים: זָכַר ה' מָה הָיָה לָנוּ, זָכַר ה' לְבַנְי אֲדוּם, (שֵׁם ע"ד) זָכַר עֲדַתְךָ קְנִיתָ קְדָם, (שֵׁם ק"ו) זְכַרְנִי ה' בְּרַצוֹן עֲמָךְ, וְלֹא רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ תְּמִיד וְזוֹכֵר אוֹתָנוּ, שְׂאָם הוּא לֹא יַשְׁגִּיחַ עַל יִשְׂרָאֵל וְזוֹכֵר אוֹתָם, לֹא יַעֲמְדוּ יוֹם אֶחָד בְּגְלוּת. זְהוּ שְׁכַתּוּב (ויקרא כ"ו) וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיבֵיהֶם וְגו'. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינּוּ עוֹשֶׂה לָנוּ כְּמַעֲשֵׂינוּ.

בֵּא רָאָה, בְּלֶק חַכִּים הָיָה, וּגְדוּל הַמְּכַשְׁפִּים כְּמַעֲשֵׂי יְדֵיו יוֹתֵר מִבְּלַעַם. וְכַף לְמַדְנּוּ, כָּל מָה

מָה דְבַעֲי בַר נֶשׁ בְּהַאי עֲלֵמָא כְּפּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעִי לְאַתְעָרָא

בְּעוֹבְדָא לְתַמָּא. דְּבַעֲוֹבְדָא דְּלְתַמָּא, אֲתַעֲרַר
עוֹבְדָא לְעִילָא, וְעוֹבְדָא דָּא בְּעֵי בְּקְדוּשָׁה, וְהָא
אוּקְמוּהָ. וּבְאַתְרֵי דְּלִית עוֹבְדָא, אִית מְלָה,
וּבְמְלָה דְּפוּמָא, תְּלִיא עוֹבְדָא, לְאַתְעָרָא
לְעִילָא. כְּמָה דְּבַעֲיָנָן לְאַתְעָרָא קְדָשָׁה עֲלָאָה,
בְּעוֹבְדָא וּבְמְלָה. הֵכִי נָמִי אֵינְוִן דְּאַתְיִין
מְסֻטְרָא דְּמִסְאַבוּתָא, בְּעִיָּין לְאַתְעָרָא סְטְרָא
דְּלַהוֹן, בְּעוֹבְדָא וּבְמְלָה דְּפוּמָא.

וְאַף עַל גַּב דְּבַלְעָם חֲרָשָׁא הָוָה רַב מִפְּלַ חֲרָשִׁין
דְּעֲלָמָא, חֲרָשָׁא עֲלָאָה מְנִיָּה הָוָה בְּלָק.
בְּקָסָם הָוָה בְּלָק רַב מִפְּלַ חֲפִימִין. וּבַלְעָם בְּנַחֲשׁ
(וְהָא אוּקְמוּהָ). קָסָם וְנַחֲשׁ תְּרִין דְּרָגִין אֵינְוִן, קָסָם
תְּלִיא בְּעוֹבְדָא. נַחֲשׁ לָא תְּלִיא בְּעוֹבְדָא אֲלָא
בְּאַסְתְּפְלוּתָא, וּבְמְלָה דְּפוּמָא. וּכְדִין מִתְעָרִין
עֲלִיָּיהוּ רוּחָא מְסֻטְרָא, לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ, וְעַבִּיד
מָה דְּעַבִּיד.

וַיִּשְׂרָאֵל קְדִישִׁין לָאוּ הֵכִי, אֲלָא כְּלַהוּ קְדִישִׁין,
וְכַל עוֹבְדֵיָּיהוּ לְאַתְעָרָא עֲלִיָּיהוּ רוּחָא
קְדִישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה
עֲלִינוּ רוּחַ מִמְרוֹם. וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר כג) כִּי
לֹא נַחֲשׁ בִּיעֲקֹב וְלֹא קָסָם בִּישְׂרָאֵל, דְּהָא אֵינְוִן
בְּסֻטְרָא דְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה אֲחִידָן. וְעוֹבְדֵיָּיהוּ
בְּקְדוּשָׁה אָתוּ, וּקְדוּשָׁה מִתְעָרִי עֲלִיָּיהוּ
וּמִתְלַבְּשָׁן בְּהָ.

וְהָא חֲזִי, בְּקָסָם הָוָה בְּלָק רַב מִפְּלַ חֲפִימִין,
וּבַלְעָם בְּנַחֲשׁ. וְעַל דָּא בְּשַׁעְתָּא דְּבַעָא
בְּלָק לְאַתְחַבְּרָא עֲמִיָּה, מָה כְּתִיב (במדבר כב) וַיִּלְכוּ
זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן וּקְסָמִים בִּיָּדָם. (ובלעם
עובדוי בנחש) תָּא חֲזִי, כְּמָלָה דְּפוּמָא הָוָה בַּלְעָם
רַב מִפְּלַ חֲרָשִׁין דְּעֲלָמָא, וּבְאַסְתְּפְלוּתָא דְּהָוָה
נַחֲשׁ, הָוָה יָדַע לְכוּוּנָא שַׁעְתָּא. וְעַל דָּא בַּעָא
בְּלָק לְאַשְׁלָמָא מְלָה (ס"א בלא) קָסָם וְנַחֲשׁ.

שְׂרוּצָה בְּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּעַבְדוּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, צְרִיף
לְעוֹרָר בְּמַעֲשֵׂה לְמַטָּה. שְׂבַמְעֵשָׁה
שְׂלַמְטָה מִתְעוֹרָר מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה,
וְהַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה צְרִיף בְּקִדְשָׁה,
וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ. וּבְמִקּוּם שְׂאִין
מַעֲשֵׂה, יֵשׁ דְּבוּר. וּבְדְבוּר הַפָּה
תְּלוּי הַמַּעֲשֵׂה, לְעוֹרָר לְמַעְלָה.
כְּמוֹ שְׂצָרִיכִים לְעוֹרָר קְדָשָׁה
עֲלִיוְנָה בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר, כִּף גַּם
אוּתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַטְּמָאָה
צְרִיכִים לְעוֹרָר אֶת הַצַּד שְׂלָהֶם
בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר הַפָּה.

וְאַף עַל גַּב שְׂבַלְעָם הָיָה הַגְּדוֹל
מִפְּלַ מְכַשְׂפֵי הָעוֹלָם - מְכַשֵּׁף
עֲלִיוֹן מִמְּנוּ הָיָה בְּלָק. בְּקָסָם הָיָה
בְּלָק גְּדוֹל מִפְּלַ חֲחֻכְמִים, וּבַלְעָם
בְּנַחֲשׁ (וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ). קָסָם וְנַחֲשׁ שְׂתִי
דְּרָגוֹת הֵן. קָסָם תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה,
נַחֲשׁ לָא תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה, אֲלָא
בְּהַסְתְּפְלוּת וּבְדְבוּר הַפָּה, וְאִז
מְעוֹרְרִים עֲלִיוּ רוּחַ טְמָאָה
לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּהֶם, וְעוֹשֵׂה מָה
שְׂעוֹשָׂה.

וַיִּשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים לָא כִּף, אֲלָא
כְּלָם קְדוֹשִׁים, וְכַל מַעֲשִׂיהֶם
לְעוֹרָר עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדוּשָׁה, כְּמוֹ
שְׂנַאָמַר (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עֲלִינוּ
רוּחַ מִמְרוֹם. וְעַל זֶה כְּתוּב, (במדבר
כג) כִּי לֹא נַחֲשׁ בִּיעֲקֹב וְלֹא קָסָם
בִּישְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הֵם אֲחוּזִים בְּצַד
הַקְּדָשָׁה הָעֲלִיוְנָה. וּמַעֲשִׂיהֶם
בְּקְדָשָׁה בָּאִים, וּקְדָשָׁה מִתְעוֹרְרָת
עֲלֵיהֶם וּמִתְלַבְּשִׁים בְּהָ.

וְכֹא רָאָה, בְּקָסָם הָיָה בְּלָק גְּדוֹל
מִפְּלַ חֲחֻכְמִים, וּבַלְעָם בְּנַחֲשׁ.
וְעַל זֶה, בְּשַׁעָה שְׂרָצָה בְּלָק
לְהַתְּחַבֵּר עִמּוֹ, מָה כְּתוּב? (שם כב)
וַיִּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן
וּקְסָמִים בִּיָּדָם. (ובלעם מעשיו בנחש)
בֹּא רָאָה, בְּדְבוּר הַפָּה הָיָה בַּלְעָם
גְּדוֹל מִפְּלַ הַמְּכַשְׂפִּים שֶׁל הָעוֹלָם,
וּבְהַסְתְּפְלוּת אוּתוֹ נַחֲשׁ הָיָה יוֹרַע
לְכוּן אֶת הַשַּׁעָה, וְעַל זֶה רָצָה בְּלָק לְהַשְׁלִים דְּבַר (הכל) קָסָם וְנַחֲשׁ.

אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, רְשָׁע, הָא קְדָמוּךְ בְּנִי. עוֹבְדָא אִית בְּגוּוֹיִיהוּ, דְּכָל סְטָרִין בִּישׁוּן וְזִינִין בִּישׁוּן וְחֲרָשׁוּן דְּעֵלְמָא לֹא יְכַלִּין לְקַרְבָּא בְּהַדְיִיהוּ, דְּכִלְהוּ עֲרָקִין מִקְמִיה. וּמְאִי אִיהוּ. אֵהֵל מוֹעֵד, וּמְאִי קְדָשָׁא, וְשְׁמוּשֵׁי מִקְדָּשָׁא, וּקְטָרֶת בּוֹסְמִין, דְּקָא מְבַטֵּל כָּל רִתְחָא וְרוּגְזָא דְּעֵלְמָא, דְּלַעֲיִלָא וְתַתָּא, וְעֵלְוֹן וְקַרְבָּנִין בְּכָל יוֹמָא, וְתָרִי מְזַבְחוֹת, לְמַעַבְדַּ עוֹבְדָא מְזַבְחוֹת, וְשִׁלְחֹן וְלַחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַפִּיּוֹר וְאֵת פְּנֹו, וְכַמְהָ שְׁמוּשֵׁין לְעוֹבְדָא, לְמַלְהָ דְּפוּמָא, הָאָרֶן וְתָרִי לּוּחִיָּא דְּאוּרִיָּתָא, וְאֵהֲרֹן לְכַפָּרָא עַל עֲמָא בְּצִלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. כִּיּוֹן דְּאֲשַׁגַּח הֵהוּא רְשָׁע בְּהָאִי, אָמַר כִּי לֹא נִחַש בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בִּישְׂרָאֵל. מְאִי טַעְמָא. יי' אֱלֹהֵיו עֲמוּ וְתִרְוַעַת מְלַךְ בּוּ.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְשָׁע, תְּרִי קְדָמוּךְ בְּנִי. מַעֲשֶׂה יֵשׁ בְּתוֹכְךָ שְׁכָל הַצְּדָדִים הַרְעִים וְהַמִּינִים הַרְעִים וְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם לֹא יְכוּלִים לְהִתְקַרֵב אֲלֵיהֶם, שְׁכָלְךָ בּוֹרְחִים מִלְּפָנָיו. וּמַהוּ? אֵהֵל מוֹעֵד, וּבְגֵדֵי קֹדֶשׁ, וְשְׁמוּשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ, וּקְטָרֶת הַבִּשְׁמִים, שְׁמִבְטָלֶת כָּל רִתְחָה וְרוּגְזָא שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלִמְעֵלָה וְלִמְטָה, וְעוֹלוֹת וְקַרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם, וְשְׁנֵי מְזַבְחוֹת, לְעִשׂוֹת מַעֲשֶׂה מְזַבְחוֹת, וְשִׁלְחֹן וְלַחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַפִּיּוֹר וְאֵת פְּנֹו, וְכַמְהָ שְׁמוּשֵׁים לְמַעֲשֶׂה, לְדַבּוֹר הַפֶּה, הָאָרֶן וְשְׁנֵי לּוּחוֹת הַתּוֹרָה, וְאֵהֲרֹן לְכַפֵּר עַל הָעַם בַּתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂגִיחַ אוֹתוֹ רְשָׁע בְּזָה, אָמַר כִּי לֹא נִחַש בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בִּישְׂרָאֵל. מַה הַטַּעַם? ה' אֱלֹהֵיו עֲמוּ וְתִרְוַעַת מְלַךְ בּוּ.

וְעַל דָּא עֲמִי זְכָר נָא, בְּבַעוּ מְנַיִכוּ, הוּוּ דְּכִירִין הֵהוּא זְמָנָא דְּאִתְחַבְּרוּ בְּלֶק וּבְלַעַם לְשִׁיפָאָה לְכוּ, וְלֹא יְכִילוּ, דְּאֲנָא אֲחִידָנָא בְּכוּ, פֶּאָפֵּא דְּאֲחִיד בְּכָרִיָּה, וְלֹא שְׂבִיק לִיה בִּידָא דְּאֲחָרָא. מִן הַשְּׂטִים וְעַד הַגְּלָגֶל, מְאִי דָּא לְקַבִּיל דָּא. אֲלֵא אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לִישְׂרָאֵל, בְּבַעוּ מְנַיִכוּ, הוּוּ דְּכִירִין כָּל זְמָנָא דְּהוּיִתוֹן אֲחִידָן בִּי, וְלֹא יְכִיל הֵהוּא רְשָׁע בְּחָרְשׁוּי וְקַסְמוּי לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיכוּ. כִּיּוֹן דְּשִׁבְקַתוֹן יְדֵיכוּ לְאֲחִידָא בִּי, וְהוּיִתוֹן בְּשְׂטִים, מַה פְּתִיב. (בְּמִדְבָר כַּה) וַיֹּאכֵל הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְאֱלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָל, כְּמַה דְּאֵת אָמַר (הוֹשַׁע יב) בְּגִלְגָל שְׁוֹרִים זָבַחוּ, וּכְדִין שְׁלִיטוּ בְּכוּ שְׁנֵאִיכוּן.

וְעַל זֶה עֲמִי זְכָר נָא, בְּבַקְשָׁה מִכֶּם, זְכְרוּ אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּלֶק וּבְלַעַם לְהַשְׁמִידְכֶם וְלֹא יְכִילוּ, שְׂאֲגֵי אֲחֻזְתֵי כְכֶם כְּמוֹ אֵב שְׂאוּחַז אֵת בְּנוֹ וְלֹא מִשְׁאִיר אוֹתוֹ בְּיַד אַחֵר. מִן הַשְּׂטִים עַד הַגְּלָגֶל, מַה זֶה לְעַמַּת זֶה? אֲלֵא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, בְּבַקְשָׁה מִכֶּם, תְּהִיוּ זוֹכְרִים כָּל זְמַן שֶׁהֵייתֶם אֲחֻזִּים בִּי, וְלֹא יְכִיל אוֹתוֹ רְשָׁע בְּכַשְׁפֵּיו וְקַסְמֵיו לְשַׁלֵּט עֲלֵיכֶם. כִּיּוֹן שֶׁעֲזַבְתֶּם אֵת יְדֵיכֶם מִלְּאֲחֹז בִּי וְהֵייתֶם בְּשְׂטִים, מַה כְּתוּב? וַיֹּאכֵל הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְאֱלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשַׁע יב) בְּגִלְגָל שְׁוֹרִים זָבַחוּ, וְאִזְ שְׁלִטוּ בְּכֶם שׁוֹנְאִיכֶם.

וְכַרְ דָּא אֲמִאי. לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת יי' כָּל אִינוּן צְדָקוֹת, דְּעַבְדָּנָא לְכוּ, בְּזְמָנָא דְּאִתּוֹן אֲחִידָן בִּי, וְלֹא שְׂבִיקָנָא מְלָה דְּעֵלְמָא לְשִׁלְטָאָה בְּכוּ, וְרוּגְזָא

וְכַרְ זֶה לְמַה? לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'. כָּל אוֹתָן צְדָקוֹת שְׁעִשִׂיתִי לְכֶם בְּזְמַן שֶׁאַתֶּם אֲחֻזִּים בִּי, וְלֹא הִשְׁאַרְתִּי דְּכָר בְּעוֹלָם לְשַׁלֵּט דְּלַעֲיִלָא וְתַתָּא, וְזִינִין

בִּישׁוּן, לֹא יִכְלִין לְקַרְבָּא וְהִרְגֹזוּ שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִמְטָה וְהַמִּינִים הָרַעִים לֹא יְכוּלִים לְקַרְבַּ לָכֶם. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלֵּילָה וְהַשְּׁבִיתִי אִתְּכֶם דָּבָר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי. בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁנִּכְנַס הַשָּׁמֶשׁ, וְכָל הַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, וְנִכְנַס הַלֵּילָה וּמַחֲשִׁיף, כְּמָה קְבוּצוֹת מִתָּרִים מִשְׁלֹשְׁלוֹתֵיהֶם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְכַמָּה מְמַנִּים גְּדוּלִים עֲלֵיהֶם שְׁמַנְהִיגִים אוֹתָם. וְיֵשׁ מְמַנָּה גְדוּל עַל הַפֶּל מִצַּד הַשָּׁמָאֵל, וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה מְצוּי אֶצֶל אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה הַעֲלִיּוֹן מִהַכֵּל בְּכִשְׁפִּיּוֹ. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר בְּכִשְׁפִּיּוֹ בַלֵּילָה, בְּזִמְן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּכָל סִיעָתוֹ, וְהוּא הָיָה בֹא לְהַמְצֵא אֶצְלוֹ, וּמוֹדִיעַ לוֹ מָה שֶׁהוּא רוֹצֵה.

בְּגוֹנוֹנָא (דף קי"ג ע"א) דָּא (בראשית לא) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל לְבֵן הָאֲרָמִי, הַהוּא דְשָׁכִיחַ גִּבְיָהּ. (בראשית כ) וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, כִּלְהוּ כְּגוֹנוֹנָא דָּא. בְּכָל אֲתַר אַקְרוּן לֵיהּ בְּאִינוּן חֲרָשִׁין, וְעַל דָּא הָיָה שָׁכִיחַ בְּלֵילֵיאַ יִתִּיר מִבִּימְמָא. וְהָא אוּקְמוּהָ. וְכָל הַגִּי חֲרָשִׁין וְחַפְיִמִּין הָווּ לְאַבְיִמֶלֶךְ, דְּכִתִּיב, (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְיִמֶלֶךְ מִלְּךָ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוּן. כְּתִיב הֵכָא בְּעַד הַחֲלוּן, וְכִתִּיב הָתָם (שׁוֹפְטִים ה) בְּעַד הַחֲלוּן נִשְׁקָפָה וְתִיבב אִם סִיסְרָא. לְבָן הָא אוּקְמוּהָ, בְּלַעַם כְּדִין.

וְעַל דָּא בְּכִלְהוּ כְּתִיב אֱלֹהִים, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל לְבָן, וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, הוּא אֲתָא לְגִבְיָיהוּ, וְלֹאוּ אִינוּן לְגִבְיָהּ, דְּהָא לִית לְהוּ אֲתַר זְמִין. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב אֱלֹהִים. אֶלָּא, שְׁמָא דָּא אֲשַׁתְּתַף בְּכִלְא, וְאֶפִּילוּ עֲבוּדָה זָרָה נְמִי אֱלֹהִים אַקְרִי, אֱלֹהִים אַחֲרִים, וּבְכִלְאָ דְּאֱלֹהִים אַחֲרִים אֲלִין מְמַנָּן, וּבְכִלְאָ דָּא הָווּ, וּבְגִין כִּן אַקְרִי הִכִּי. וְהוּא רָשַׁע הָיָה אֹמֵר בְּחֲרָשׁוּי וְקָרִי לֵיהּ,

בְּגוֹנוֹנָא, וְהִרְגֹזוּ שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִמְטָה וְהַמִּינִים הָרַעִים לֹא יְכוּלִים לְקַרְבַּ לָכֶם. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלֵּילָה וְהַשְּׁבִיתִי אִתְּכֶם דָּבָר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי. בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁנִּכְנַס הַשָּׁמֶשׁ, וְכָל הַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, וְנִכְנַס הַלֵּילָה וּמַחֲשִׁיף, כְּמָה קְבוּצוֹת מִתָּרִים מִשְׁלֹשְׁלוֹתֵיהֶם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְכַמָּה מְמַנִּים גְּדוּלִים עֲלֵיהֶם שְׁמַנְהִיגִים אוֹתָם. וְיֵשׁ מְמַנָּה גְדוּל עַל הַפֶּל מִצַּד הַשָּׁמָאֵל, וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה מְצוּי אֶצֶל אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה הַעֲלִיּוֹן מִהַכֵּל בְּכִשְׁפִּיּוֹ. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר בְּכִשְׁפִּיּוֹ בַלֵּילָה, בְּזִמְן שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּכָל סִיעָתוֹ, וְהוּא הָיָה בֹא לְהַמְצֵא אֶצְלוֹ, וּמוֹדִיעַ לוֹ מָה שֶׁהוּא רוֹצֵה.

וְאֵתִי לְגַבְיָהּ. וּבְגִין כִּי כָּתִיב (במדבר כב) לִינוּ פֹה הַלְיָלָה וְהַשִּׁיבוֹתִי אֶתְכֶם דְּבַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר יְיָ אֵלַי. הַהוּא רָשַׁע קָא מְשַׁבַּח גְּרַמְיָהּ, דְּהָא לֹא כָּתִיב בֵּיהּ, אֶלָּא וַיִּבֹא אֱלֹהִים.

דְּבַר אַחַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר יְיָ אֵלַי, עַל יְדֵי דְהַהוּא שְׁלִיחָא דְסֵטְרָא אַחְרָא. וְאִי תִימָא הָא בִימָמָא אֲשֶׁתְּכַח לְגַבְיָהּ. (ס"א כד הוה לגביה בלק אלא)

אֶלָּא וְדַאי בְּנַחֲשׁ אֲסִתְּפְלוּתָא הוּהוּ בֵּיהּ, וּבַהֲהוּא זְמַנָּא הוּהוּ מְסִתְּפַל לְכוּוּנָא שְׁעֵתָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים. וַיֵּרָא בַלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דְהַהוּא יוֹמָא אֲסִתְּפַל לְכוּוּנָא שְׁעֵתָא, וְלֹא אֲשֶׁתְּפַח כְּשֶׁאֵר יוֹמֵי, וּכְדִין חָמָא דְהָא רוּגְזָא רַבָּא לֹא אֲשֶׁתְּפַח בְּעַלְמָא, כְּדִין יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. בַּהֲהוּא זְמַנָּא שְׁבִיק גְרַמְיָהּ מִכָּל נַחֲשִׁים דְעַלְמָא, וְלֹא אֲסִתְּפַל בְּהוּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים.

הָא חֲזִי, בַּהֲהִיא שְׁעֵתָא דְרִתְחָא אֲשֶׁתְּכַח, כְּדִין שְׁמַאלָא אֲתַעַר, וְהוּהוּ יָדַע הַהוּא רָשַׁע אַתְר, לֹא אַחְדָּא בְּסֵטְרָא שְׁמַאלָא, לְמִילֵט.

וְאֲסִתְּפַל בַּהֲהוּא זְמַנָּא, וְלֹא אֲשֶׁתְּכַח. כְּדִין מַה כָּתִיב, (במדבר כג) מַה אֶקוּב לֹא קִבַּה אֵל וּמַה אֲזַעֵם לֹא זַעַם יְיָ. וּבְגִין כִּי, (מִיכָה ו) עַמִּי זָכַר נָא מַה יַעֲזִיב בְּלֶךְ וְגו'. וּמַה עָנָה אוֹתוֹ בַלְעָם בֶּן בְּעוֹר (בְּגִין כִּי) זָכַרְתִּי אֵינֹן יִשְׂרָאֵל, זָכַרְתִּי הוֹלְקִיהוֹן בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְאַתִּי. (דְמַאֲרִיהוֹן אוּבַח לֹן חֲבִי).

אִם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ. (ויקרא כ"ו) אִם בְּחַקְתִּי, דָּא אַתְר דְּגִזְרִין דְּאוֹרִייתָא תִלְיִין בַּהֲהוּא אַתְר, כְּמַה דָּאֵת אָמַר (ויקרא יח) אֵת חַקוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. חוֹק הוּא דְאֶקְרִי חֲכִי, וּגִזְרִין דְּאוֹרִייתָא בַּה אַתְּפִלְיָן. (ויקרא כה) וְאֵת מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמֹרוּ.

הִי, וְלִכְּן נִקְרָא כִּי. וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה אוֹמֵר בְּכִשְׁפֵּי וּקוֹרָא לוֹ, וּבָא אֵלָיו. וּמִשׁוּם כִּי כָּתוּב, לִינוּ פֹה הַלְיָלָה וְהַשִּׁיבוֹתִי אֶתְכֶם דְּבַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי. אוֹתוֹ רָשַׁע מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ, שְׁהָרִי לֹא כָּתוּב בּוֹ, אֶלָּא וַיִּבֹא אֱלֹהִים.

דְּבַר אַחַר פֶּאֶשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי - עַל יְדֵי אוֹתוֹ שְׁלִיחַ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲחֵר. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי בְיוֹם נִמְצָא אֲצִלוֹ (בְּשִׁמְיָהּ אֲצֵל בְּלֶךְ. אֵלָּא) - אֵלָּא וְדַאי בְּנַחֲשׁ הַהֲתַבּוֹנְנוֹת הַיְתֵדָה בּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָיָה מְסִתְּפַל לְכוּן אֶת הַשְּׁעָה. זְהוּ שְׁכַתוּב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים. וַיֵּרָא בַלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֵלָּא שְׁאוֹתוֹ יוֹם הַסִּתְּפַל לְכוּן אֶת הַשְּׁעָה, וְלֹא נִמְצָא כְּשֶׁאֵר הַיָּמִים, וְאֵז רָאָה שְׁאִין רְגֹז גְּדוֹל נִמְצָא בְּעוֹלָם, אֵז יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן הָעֲזִיב אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל הַנַּחֲשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא הַסִּתְּפַל בְּהֵם. זְהוּ שְׁכַתוּב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נַחֲשִׁים.

בֹּא רֵאָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁהֲרָגֻז נִמְצָא, אֵז הַשְּׁמַאל מִתְּעוֹרֵר, וְהָיָה יוֹדַע אוֹתוֹ הַרְשָׁע אֶת הַמְּקוֹם לְאַחֲזוֹ בְּצַד הַשְּׁמַאל לְקַלְלָהּ. וְהַתַּבּוּנָן בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְלֹא מְצָא וְאֵז מַה כָּתוּב? (במדבר כג) מַה אֶקָּב לֹא קִבַּה אֵל וּמַה אֲזַעֵם לֹא זַעַם ה'. וּמִשׁוּם כִּי, (מִיכָה ו) עַמִּי זָכַר נָא מַה יַעֲזִיב בְּלֶךְ וְגו' וּמַה עָנָה אוֹתוֹ בַלְעָם בֶּן בְּעוֹר. אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁרִי חִלְקִם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (שְׂרַבּוּם הוֹכִיחַ לְהֵם כִּי).

אִם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ. אִם בְּחַקְתִּי - זֶה מְקוֹם שְׁגוֹרוֹת הַתּוֹרָה תְּלִיּוֹת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ויקרא יט) אֵת חַקְתִּי תִשְׁמֹרוּ. חוֹק הוּא שְׁנֹקְרָא כִּי, וּגִזְרֹת הַתּוֹרָה בּוֹ נִכְלָלוֹת. (שם כה) וְאֵת מִשְׁפָּטֵי

תשמרו. משפטי - זהו מקום אחר עליון שאותה חקה אחוזה בו, ומתחברים זה בזה, של עליונים ומתחונים, וכל מצוות התורה, וכל גזרות התורה, וכל קדושות התורה בזה אחוים, משום שזו תורה שבכתב, וזו תורה שבעל פה.

ועל זה אם בחקתי. כל אותם גזרות ודינים וענשים ומצוות, שהם באותו מקום שנקרא תורה שבעל פה - חקה. ואת משפטי תשמרו, באותו מקום שנקרא תורה שבכתב, כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב. וזה אחוז בזה וזה בזה, והכל אחד. וזהו כלל השם הקדוש. ומי שעובר על דברי התורה, כאלו פגם את השם הקדוש, משום שחק ומשפט זהו השם של הקדוש ברוך הוא. ועל זה, אם בחקתי תלכו - זו תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו - זו תורה שבכתב, וזהו כלל השם הקדוש. ועשיתם אותם. מה זה ועשיתם אותם? כיון שאמר תלכו ותשמרו, למה ועשיתם? אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרךיה, כבכול פאלו עשה אותו למעלה. אמר הקדוש ברוך הוא, כאלו עשיתי, ופרשוה. ועל זה ועשיתם אותם. ועשיתם אתם כתוב ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש פראוי, ועשיתם אותם ודאי.

כמו זה אמר רבי שמעון, (שמואל ב-ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עשה אותו? אלא משום שהלך בדרך התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות פראוי, כבכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה

משפטי, דא הוא אתר אחרא עלאה, דההיא חקה אחידת ביה, ומתחברין דא בדא דעילאי ותתאי. וכל פקודי אורייתא, וכל גזרי אורייתא, וכל קדושי אורייתא, בהני אחידין. בגין דהאי תורה שבכתב, והאי תורה שבעל פה.

ועל דא אם בחקתי, כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין, דאינון בההוא אתר דאקרי תורה שבעל פה, חקה. ואת משפטי תשמרו, בההוא אתר דאקרי תורה שבכתב, כמה דאת אמר (תהלים פא) משפט לאלהי יעקב. ודא אחיד בדא ודא בדא, וכלא חד. ודא הוא כללא דשמא קדישא ומאן דאעבר על פתגמי אורייתא, פאלו פגים שמא קדישא, בגין דחק ומשפט שמא דקודשא בריך הוא הוי. ועל דא, אם בחקתי תלכו: דא תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו: דא תורה שבכתב. ודא הוא כללא דשמא קדישא.

ועשיתם אותם. מאי ועשיתם אותם, כיון דאמר תלכו ותשמרו, אמאי ועשיתם. אלא, מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי, כבכול פאלו עביד ליה לעילא. אמר קדשא בריך הוא, כאלו עשיתי, ואוקמוה. ועל דא ועשיתם אותם. ועשיתם אתם פתיב ודאי, והואיל ומתערי עליכו לאתחברא דא בדא, לאשתפחא שמא קדישא כדקא יאות, ועשיתם אתם ודאי.

בגוונא דא אמר רבי שמעון, (שמואל ב ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עביד ליה. אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא, ועביד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא כדקא יאות, כבכול, עשה שם לעילא. ולא הוה מלכא בעלמא דזכה (דף קי"ג ע"ב) להאי כדוד, דהוה קם

וְהִיָּה מִשְׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁעוּלָה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכֹפֶסֶת, בְּשַׁעֲרֵי שְׁעוּלָה הַיּוֹם. כְּבִיכּוֹל הוּא עֹשֶׂה שֵׁם מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד) וַיִּקַּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. וּמִשּׁוֹם כֵּן, וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל זֶה כָּתוּב וְעַשִׂיתֶם אִתְּם, וְאִם אַתֶּם תִּשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, לְהִתְקִין אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי, כָּל אוֹתָן בְּרִכּוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה יִמְצְאוּ אֶצְלָכֶם בְּתַקּוּנֵיהֶן כְּרָאוּי.

וְנִתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְגו'. כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִתֵּן פֶּחֹו עֲלֵיכֶם. מִי הֵם? אוֹתוֹ תִּקּוּן שְׁעַשִׂיתֶם שֶׁל אוֹתוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי בִּיּוֹן שְׁכָתוּב וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה', לְמַה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט? אֵלֶּא מִי שְׁשׁוֹמֵר דְרָכֵי הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַה זֶה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּי כִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֶמֶר, אוֹי לְהֵם לְבַנְי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּכָבוֹד רַבּוֹנָם. מִי עוֹשֶׂה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכָל יוֹם? הוּא אוֹמֵר, מִי שְׁנוֹתָן צְדָקָה לַעֲנִיִּים.

בֹּא רֵאָה, הָרִי פְּרִשׁוּהָ כֵּן הוּא, שְׁהַעֲנִי אַחֲזוּ בְדִין, וְכָל מֵאֲכָלוּ הוּא בְדִין, הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קב) תִּפְּלָה לַעֲנִי כִי יַעֲטֹף. תִּפְּלָה, זֹאת תִּפְּלָה שֶׁל יָד, וּבִאֲרֹנוּ. וּמִי שְׁנוֹתָן צְדָקָה לַעֲנִי, הוּא עוֹשֶׂה לְמַעַלְהָ שֵׁם קְדוֹשׁ שְׁלָם כְּרָאוּי. כִּי צְדָקָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, וְצְדָקָה נוֹתֵן לְצְדָק. וּכְשֶׁנוֹתֵן לְצְדָק, אֲזַי מִתְּחַבֵּר זֶה עִם זֶה, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִמְצָא שְׁלָם.

בְּפִלְגוֹת לַיְלִיָּא, וְהוּוּה מְשַׁבַּח לִיהָ לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּסָלִיק שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכוֹרְסִיָּה, בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק נְהוֹרָא דִּימָמָא. כְּבִיכּוֹל הוּא עֶבֶד שֵׁם מִמֶּשׁ כְּמַה דְּאֵת אֶמֶר, (ויקרא כד) וַיִּקּוּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. וּבְגִין כֵּן וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם. וְעַל דָּא וְעַשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב, וְאִי אַתּוֹן תִּשְׁתַּדְּלוּן לְמַעַבְדַּד לִוִּן, לְאַתְתַּקְנָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, כָּל אִינוּן בְּרַכָּאן דְּלַעֲיִלָּא יִשְׁתַּפְּחוּן גְּבִיִּיכוּ בְּתַקּוּנֵיהוֹן כְּדָקָא יְאוּת.

וְנִתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְגו'. (ויקרא כו) כָּל חֵד וְחֵד, יִתֵּן חֵילָא דִּילִיָּה עֲלֵיִיכוּ. מָאן אִינוּן. הֵהוּא תַקּוּנָא דְּעַבְדְּתוֹן דִּהֵהוּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּגוּוֹנָא דָּא כְּתִיב, (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יְי' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי בִּיּוֹן דְּכְתִיב וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יְי', אֲמַאי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. אֵלֶּא מָאן דְּנִטִיר אוֹרְחוֹי דְּאוֹרֵיָּתָא, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַאי צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֶמֶר, וּוי לִוִּן לְבַנְי נְשָׂא, דְּלֹא יוֹדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיָּהוֹן, מָאן עֶבֶד שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא, הוּי אִימָא מָאן דִּיהִיב צְדָקָה לְמַסְפְּנֵי.

תָּא חֲזִי, הָא אוֹקְמוּהָ הָכִי הוּא, דְּמַסְפְּנָא אֶחִיד בִּיהָ בְדִינָא, וְכָל מִיכְלִיָּהוּ בְדִינָא הוּא, אֶתְר דְּאֶקְרִי צְדָק, כְּמַה דְּאֵת אֶמֶר (תהלים קב) תִּפְּלָה לַעֲנִי כִי יַעֲטֹף. תִּפְּלָה, דָּא תִּפְּלָה שֶׁל יָד, וְאוֹקִימָנָא. וּמֵאן דִּיהִיב לִיהָ צְדָקָה לְמַסְפְּנָא, הוּא עֶבֶד לַעֲיִלָּא שְׁמָא קְדִישָׁא שְׁלִים כְּדָקָא יְאוּת. בְּגִין דְּצְדָקָה דָּא אִילָנָא דְּחַיִּי, וְצְדָקָה יְהִיב לְצְדָק. וְכֵד יְהִיב לְצְדָק, כְּדִין אֶתְחַבֵּר דָּא כְּדָא, וְשְׁמָא קְדִישָׁא אֶשְׁתַּכַּח שְׁלִים.

מִי שְׁעוֹשֶׂה זֶה הַהֲתַעֲרוּרוֹת (שְׁעוֹשֶׂה הַהֲתַעֲרוּרוֹת) שְׁלֹמֹה, בּוֹדֵאֵי כְּאֵלֹו עֲשֶׂה אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּשִׁלְמוֹת. כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמִטָּה, כִּף מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם קו) אֲשֶׁרִי שְׁמַרִי מִשְׁפָּט עֲשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. עֲשֶׂה צְדָקָה - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּבִיכּוֹל הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ.

בֵּא רְאֵה, הַעֲנֵי הָרִי נִתְבָּאֵר מִיְהוּ מְקוּמוֹ. מַה הֵטַעַם? כִּי הַעֲנֵי אֵין לוֹ מִשְׁלוֹ כְּלוּם אֶלֶּא מֵה שְׁנוֹתָנִים לוֹ, וְהַלְבְּנָה אֵין לָהּ אוֹר מִשְׁלָהּ אֶלֶּא מֵה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹתֵן לָהּ. בֵּא רְאֵה, לְמַה עֲנֵי חֲשׂוֹב כְּמַת? מַה הֵטַעַם? כִּי אוֹתוֹ מְקוּם גֹּדֶם לוֹ, שֶׁהָרִי בְּמְקוֹם הַמְּנוֹת הוּא מְצוּי, וְלִכֵּן נִקְרָא מֵת. אוֹתוֹ שֶׁחֵס עֲלָיו הוּא נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, עֵץ הַחַיִּים שׁוֹרֵה עֲלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י) וְצְדָקָה תַצִּיל מְמוֹת. וְכִמוֹ שְׁעוֹשֶׂה אָדָם לְמִטָּה, כִּף גַּם הוּא עוֹשֶׂה לְמַעְלָה מִמֶּשׁ. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל הַזּוֹכֶה לְעֲשׂוֹת שֵׁם קְדוֹשׁ לְמַעְלָה, מִשׁוּם כִּף הַצְּדָקָה עוֹלָה עַל הַכֹּל.

וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּשְׁהַצְּדָקָה לְשִׁמְהָ, שֶׁהָרִי מְעוֹרֵר צְדָקָה לְצִדֵּק לְחַבְרָם כְּאַחֵד, וְשִׁיְהִיָּה הַכֹּל שֵׁם קְדוֹשׁ כְּרֵאוּי. שֶׁהָרִי צִדֵּק לֹא מִתְתַקֵּן וְלֹא נִשְׁלָם אֶלֶּא בְּצְדָקָה, שְׂכָתוֹב (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּכְוֶנֶי וְלִכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר, וּמִשׁוּם כִּף וְעֲשִׂיתֶם אִתָּם וְגו'.

וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׂכַבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים ד) רְגִזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ, פָּסוּק זֶה פִּרְשׂוּהוּ, שֶׁצְּרִיף בֵּן אָדָם לְהַרְגִּיז יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרָע, וְיִפְהֵ. אֲבָל בְּשַׁעַה שִׁיּוֹרֵד הַלַּיְלָה וּבֵן אָדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, כְּמָה מְמַנִּים עַל הַחֲקִים

מֵאֵן עֶבֶד דָּא אֲתַעְרוּתָא (ר"א דְּעֵבִיד אֲתַעְרוּתָא דָּא) דְּלִתְתָּא, וְדָאֵי כְּאֵלֹו עֶבֶד שְׁמָא קְדִישָׁא בְּשִׁלְמוֹ. כְּגוֹנוֹנָא דְּאִיהוּ עֶבֶד לְתַתָּא, הָכִי אֲתַעֵר לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קו) אֲשֶׁרִי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. עוֹשֶׂה צְדָקָה, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּבִיכּוֹל הוּא עֶבֶד לֵיהּ.

הָא חֲזִי, מִסְפָּנָא הָא אֲתַמַּר מֵאֵן הוּא אֲתַרְיָה. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּמִסְפָּנָא לֹא אֵית לֵיהּ מְדִילֵיהּ כְּלוּם, אֶלֶּא מֵה דִּיהֲבִין לֵיהּ וְסִיְהֵרָא לֹא אֵית לָהּ נְהוּרָא מְדִילָהּ, אֶלֶּא מֵה דִּיהֵיב לָהּ שְׁמָשָׁא.

הָא חֲזִי, אֲמָאֵי עֲנֵי חֲשׂוֹב כְּמַת, מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דִּיהוּא אֲתַר גְּרִים לֵיהּ, דִּהָא בְּאֲתַר דְּמוֹתָא הוּא שְׂכִיחַ, וּבְגִין כִּף אֲקָרִי מֵת. הַהוּא דְּחִיִּים עָלֵיהּ, הוּא יְהֵיב לֵיהּ צְדָקָה, אֵילָנָא דְּחִיִּי שְׂרָא עָלוּי. כְּמָה דְּאֲתַּ אֲמַר, (משלי י) וְצְדָקָה תַצִּיל מְמוֹת. וּכְגוֹנוֹנָא דְּעֶבֶד בַּר נֶשׁ לְתַתָּא, הָכִי נְמִי עֶבֶד לְעֵילָא מִמֶּשׁ. זַכָּא חוֹלְקִיָּה דְּזָכִי לְמַעַבְד שְׁמָא קְדִישָׁא לְעֵילָא, בְּגִין כִּף צְדָקָה סְלִיק עַל כֹּלָּא.

וְהָנִי מְלִי, צְדָקָה לְשִׁמְהָ. דִּהָא אֲתַעֵר צְדָקָה לְצִדֵּק, לְחַבְרָא לֹון כְּחֵדָא, וְלִמְהוּי כֹּלָּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת. דִּהָא צְדָק, לֹא אֲתַתְקֵן, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים, אֶלֶּא בְּצְדָקָה. דְּכְתִיב, (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּכְוֶנֶי וְלִכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַמַּר, וּבְגִין כִּף וְעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגו'.

וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׂכַבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד וְגו'. (ויקרא כ"ו) רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים ד) רְגִזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ וְגו'. רְגִזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ, הָאֵי קְרָא אוֹקְמוּהָ, דְּבַעֵי בַר נֶשׁ לְאַרְגָּזָא יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרָע, וְשִׁפִּיר. אֲבָל בְּשַׁעַתָּא דְּרַמְשׁ לִילָא, וּבַר נֶשׁ שְׂכִיב עַל עַרְסִיָּה, כְּמָה גְּרַדִּינֵי נְמוּסִין

מִתְעַרְוִין בְּעֵלְמָא, וְאַזְלִין

מתעוררים בעולם, והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחרד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרך לו לכן אדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו. זהו שכתוב אמרו בלבבכם על משפכם ודמו סלה. שלא יוציא מהם דבור בפיו.

בא ראה, בשעה שנמצאים ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, מה כתוב? ונתתי שלום בארץ. זה למעלה. שבא הקדוש ברוך הוא להתחבר עם כנסת ישראל. אז, ושכבתם אין מחריד. מה הטעם? משום והשפתי חיה רעה מן הארץ. זו חיה של מין רע למטה. ומהי? אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה. זה בלילה. ביום, בני אדם שבאים מצדה, זהו שכתוב (ויקרא כו) וחרב לא תעבר בארצכם. רבי אבא אמר, הרי פרשוה שאפלו חרב של שלום, כמו פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבר, זו הסיעה שלה. והשפתי חיה רעה, שלא תשלט בארץ, ואפלו העברה בעלמא לא תעבר עליכם, ואפלו חרב של שאר העמים, ואפלו בן אדם מזין לא יעבר עליכם.

ואת זה דרש יאשיהו המלך, ופרשוה שהוא נתפס בחטאי ישראל, כמו שכתוב (איכה ד) רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. כאן יש להסתפל, שהרי שנינו, אם ראש העם הוא טוב, כל העם נצולים בגללו. ואם ראש העם לא כשר, כל העם נתפסים בחטאו. והרי יאשיהו ראש כשר היה ומעשיו כשרים, למה נתפס בחטאי ישראל?

ושאטין, ובני נשא בעאן לאתרגזא מקמיה קדשא ברין הוא, ולדחלא מניה, בגין דלא ישתפח נפשיה בגוייהו, וישתזיב מנייהו. ויבעי ליה לבר נש, דלא יפיק מנייהו מלה בפומיה. בגין דלא יתער להו לגביה, ולא ישתפחון בהדיה. הדא הוא דכתיב אמרו בלבבכם על משפכם ודמו סלה. דלא יפיק מנייהו מלה מפומיה.

הא חזי, בשעתא דאשתכחו ישראל זפאין קמי קדשא ברין הוא, מה כתיב, ונתתי שלום בארץ. האי לעילא. דאתי קדשא ברין הוא לאתחברא בכנסת ישראל. כדין ושכבתם ואין מחריד. מאי טעמא. בגין והשפתי חיה רעה מן הארץ. (דף ק"ד ע"א) דא חיה דזינא בישא לתתא. ומאי איהי. אגרת בת מחלת, היא, וכל סיעתא דילה. האי בלילה. ביממא, בני נשא דאתו מסטרהא דא, הדא הוא דכתיב, (ויקרא כ"ו) וחרב לא תעבור בארצכם.

רבי אבא אמר, הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום, כגון פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבור, דא סיעתא דילה. והשפתי חיה רעה, דלא תשלוט בארעא, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עלייכו, ואפילו חרב דשאר עמין, ואפילו בר נש מזינא, לא יעבור עלייכו.

ודא דריש יאשיהו מלפא, ואוקמוה דהוא אתפס בחובייהו דישראל. כמה דכתיב, (איכה ד) רוח אפינו משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו'. הכא אית לאסתפלא, דהא תנינן אי רישא דעמא הוא טב, כל עמא משתזבן בגיניה. ואי רישא דעמא לא אתפשר, כל עמא אתפסן בחוביה. והא יאשיהו רישא דכשרא הוה, ועובדוי מתפשרן. אמאי אתפס בחוביהון דישראל.

אָרָא על דְּלֹא הֵימִין בֵּיהּ בִּירְמִיָּהוּ, וְלֹא כְּפִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכֻלְּהוּ זְפֵאִין פְּוֹתִיָּהּ. וְהָוָה אָמַר לֵיהּ יִרְמְיָהּ, וְלֹא הֵימִין בֵּיהּ. וּבִגִּין כֶּף אֲתַפְּס בְּחוּבֵיהוֹן. וְעוֹד דְּסִיְהָרָא הָוָה מְאִיךְ נְהוּרָא, וּבַעֲיָא לְאַסְתְּמָא.

וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וּגּוֹ'. (ויקרא כ"ו) וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, דָּא שְׂכִינְתָּא. מִשְׁפְּנֵי: מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי. דְּהִיא אֲתַמְשְׁפְּנָא בְּחוּבֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, מִשְׁפּוֹנֵי וְדָאִי. מְתַל לְבַר נֶשׁ דְּהָוָה רְחִימָא לְאַחְרָא, אָמַר לֵיהּ וְדָאִי בְּרְחִימוּתָא עֲלָאָה דְּאִית לִי גִבְיָךְ, בְּעֵינָא לְדִיִּירָא עֲמָךְ. אָמַר הִיךְ אֲנִדְע דְּתִידוּר גִּבְיָךְ, נָטַל כָּל פְּסוּפָא דְּבִיתִיָּהּ, וְאִיִּתִּי לְגִבְיָהּ, אָמַר הָא מִשְׁפּוֹנָא לְגִבְיָךְ, דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנְךָ לְעֵלְמִין.

כֶּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְצָה לְדוּר עִם יִשְׂרָאֵל, מָה עֲשָׂה? לְקַח אֶת חֲמֻדָּתוֹ וְהוֹרִיד לְהֶם לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לְהֶם: יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה מִשְׁפּוֹנֵי אֲצַלְכֶם כְּדֵי שְׂלֵא אֲפֹרֵד מִכֶּם לְעוֹלָמִים. וְאַף אִף גַּב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַחֵק מֵאַתְּנוּ, אֶת הַמִּשְׁכָּן הַשָּׂאִיר בְּיַדְיָנוּ, וְאָנוּ שׁוֹמְרִים אֶת אוֹתָהּ חֲמֻדָּתוֹ. מִי שִׁירְצָה אֶת מִשְׁכּוֹנוֹ, יָבֵא לְדוּר אֲצַלְנוּ. לְכֹן וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם, מִשְׁפּוֹן אֲתֵן בְּיַדְכֶם כְּדֵי שְׂאֲדוּר עִמְכֶם. וְאַף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל כְּעַת בְּגִלוּת, מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲצַלְכֶם, וְלֹא עֲזָבוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים.

וְרָא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, לְבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים לְחַבְרִיָּהּ, וּבַעֲא לְדִיִּירָא עֲמִיָּהּ, מָה עֲבַד, נָטַל עֲרֶסָא דִּילִיָּהּ וְאִיִּתִּי לְבִיתִיָּהּ. אָמַר דָּא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבִיתִיךָ, בְּגִין דְּלֹא אֲרַחֵיק מִינְךָ, עֲרֶסְךָ, וּמֵאַנְךָ. כֶּף קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, הָא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבִיתִיכֹן, כִּיּוֹן דְּעֲרֶסָא דִּילִי

אָרָא על דְּלֹא הֵימִין בֵּיהּ בִּירְמִיָּהוּ, וְלֹא כְּפִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכֻלְּהוּ זְפֵאִין פְּוֹתִיָּהּ. וְהָוָה אָמַר לֵיהּ יִרְמְיָהּ, וְלֹא הֵימִין בֵּיהּ. וּבִגִּין כֶּף אֲתַפְּס בְּחוּבֵיהוֹן. וְעוֹד דְּסִיְהָרָא הָוָה מְאִיךְ נְהוּרָא, וּבַעֲיָא לְאַסְתְּמָא.

וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וּגּוֹ'. (ויקרא כ"ו) וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, דָּא שְׂכִינְתָּא. מִשְׁפְּנֵי: מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי. דְּהִיא אֲתַמְשְׁפְּנָא בְּחוּבֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, מִשְׁפּוֹנֵי וְדָאִי. מְתַל לְבַר נֶשׁ דְּהָוָה רְחִימָא לְאַחְרָא, אָמַר לֵיהּ וְדָאִי בְּרְחִימוּתָא עֲלָאָה דְּאִית לִי גִבְיָךְ, בְּעֵינָא לְדִיִּירָא עֲמָךְ. אָמַר הִיךְ אֲנִדְע דְּתִידוּר גִּבְיָךְ, נָטַל כָּל פְּסוּפָא דְּבִיתִיָּהּ, וְאִיִּתִּי לְגִבְיָהּ, אָמַר הָא מִשְׁפּוֹנָא לְגִבְיָךְ, דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנְךָ לְעֵלְמִין.

כֶּף קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בַּעֲא לְדִיִּירָא כְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, מָה עֲבַד, נָטַל פְּסוּפָא דִּילִיָּהּ, וְנַחֲתִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹן, יִשְׂרָאֵל, הָא מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי גִבְיִיכֹן, בְּגִין דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנְיִיכֹן לְעֵלְמִין. וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא אֲתַרְחִיק מִינְךָ, מִשְׁפּוֹנָא שְׂבִיק בִּידְךָ, וְאַנְךָ נְטָרִין הֵהוּא פְּסוּפָא דִּילִיָּהּ, מָאן דְּיִבְעֵי מִשְׁפּוֹנֵיהּ יִיתִי לְדִיִּירָא גִבְיָךְ בְּגִין כֶּף וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם, מִשְׁפּוֹנָא אֲתֵן בְּיַדְיִיכֹן, בְּגִין דְּאֲדוּר עִמְכֹן. וְאַף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל הִשְׁתָּא בְּגִלוּתָא, מִשְׁפּוֹנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, הוּא גִבְיִיָּהּ, וְלֹא שְׂבָקוּ לֵיהּ לְעֵלְמִין.

וְרָא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, לְבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים לְחַבְרִיָּהּ, וּבַעֲא לְדִיִּירָא עֲמִיָּהּ, מָה עֲבַד, נָטַל עֲרֶסָא דִּילִיָּהּ וְאִיִּתִּי לְבִיתִיָּהּ. אָמַר דָּא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבִיתִיךָ, בְּגִין דְּלֹא אֲרַחֵיק מִינְךָ, עֲרֶסְךָ, וּמֵאַנְךָ. כֶּף קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, הָא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבִיתִיכֹן, כִּיּוֹן דְּעֲרֶסָא דִּילִי

עמכם, תדעו שלא אפרד מכם, ולכן ולא תגעל נפשי אתכם. והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים. כיון שמשפני אצלכם, בודאי תדעו שאני הולך עמכם, כמו שנאמר (דברים כג) כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנהך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנהך קדוש.

רבי יצחק ורבי יהודה היו מצויים לילה אחד בכפר קרוב לים טבריה, קמו בחדות הלילה. אמר רבי יצחק לרבי יהודה, נאמר בדברי תורה, שאף על גב שאנו במקום זה, לא צריכים להפרד מעץ החיים.

פתח רבי יהודה ואמר, (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל למה? אלא אמר משה, הואיל וישראל משקרים בקדוש ברוך הוא והחליפו את כבודו, הרי משכוננו יהיה ביד של נאמן, עד שנראה אצל מי ישאר.

אמר לו ליהושע, אתה תהיה הנאמן בין הקדוש ברוך הוא ובין ישראל, וישאר המשכון בידיך בנאמנות, ונראה אצל מי ישאר. מה כתוב? ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מה הטעם ליהושע? משום שהוא פלכנה לגבי השמש, והוא ראוי לשמר את המשכון, ועל זה לא ימיש מתוך האהל.

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, לא ראוי כן, שהרי משכונני נתתי בידיהם. אף על פי שהם חטאו אלי, המשכון יהיה אצלם, שלא יפרדו ממנו (שלא יפרד מהם). התרצה שאפרד מישראל, ולא אשוב אליהם לעולמים!?

עמכון, תנדעון דלא אתפרש מנייכו, ובגין כן ולא תגעל נפשי אתכם.

והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים, (ויקרא כ"ו) כיון דמשפנא דילי גבייכו, בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכון, כמה דאת אמר (דברים כג) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחנהך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנהך קדוש.

רבי יצחק ורבי יהודה, הוו שקיחי ליליא חד בכפר קריב ליםא דטבריא, קמו בפלגות ליליא אמר רבי יצחק לרבי יהודה נימא במלי דאורייתא דאף על גב דאנן באתר דא, לא בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי.

פתח רבי יהודה ואמר, (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל, אמאי. אלא אמר משה, הואיל וישראל קא משקרי ביה בקודשא בריך הוא, ואחליפו יקרא דיליה, הא משכונא דיליה יהא בידא דמהימנא, עד דנחמי במאן ישתאר.

אמר ליה ליהושע, אנת תהא מהימנא בין קדשא בריך הוא, ובין ישראל, וישתאר משכונא בידך בהימנותא, ונחמי (דף ק"ד ע"ב) במאן ישתאר. מה כתוב, ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מאי טעמא ליהושע בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא, ואיהו אתחזי לנטרא משכונא. ועל דא, לא ימיש מתוך האהל.

אמר ליה קדשא בריך הוא למשה, משה, לא אתחזי הכי, דהא משכונא דילי יהבית בידיהו, אף על גב דאינון חאבו לגבאי, משכונא יהא לגבייהו, דלא יתפרשון מניה.

(כ"א דלא אתפרש מנייהו) תבעי דאתפרש מנייהו דישראל, ולא איתוב לגבייהו

אֶלָּא הַשֵּׁב אֶת מְשׁוֹנֵי אֲלֵיהֶם, וּבְגַלְלוּ לֹא אֶעֱזֹב אוֹתָם בְּכָל מְקוֹם.

אִיךָ עַל גַּב שֵׁיִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶת הַמְשׁוֹנֵי הַזֶּה שְׁלוֹ הֵם לֹא עֲזָבוּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא לֹקַח אוֹתוֹ מִבְּיַיְהוּה. וְעַל זֶה, בְּכָל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וְעַל זֶה כְּתוּב וְנִתְתִּי מְשׁוֹנֵי בְּתוֹכְכֶם, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) דּוֹמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ שֶׁמְשׁוֹנֵי זֶה יִהְיֶה אֲצִלָּם מִהַמְּלַךְ הַעֲלִיּוֹן. שֶׁאִיךָ עַל גַּב שְׁהֵם בְּגָלוּת, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּשְׁבֻתוֹת וְזַמְנִים לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, וְלִהְיוֹת כְּפֶלֶא בְּאוֹתוֹ מְשׁוֹנֵי שֵׁיִשׁ לוֹ אֲצִלָּם, שֶׁהוּא חֲמֻדָּתוֹ.

רַמְבַּ"ם שֶׁפֶּרַח הַגְּבִירָה, וְהוֹצִיָּאָה מֵהִיכָלוֹ. מַה עֲשֵׂתָה? לְקַח אֶת הַבֵּן שְׁלוֹ, חֲמֻדַּת הַמְּלָךְ, אֲהוּבּוֹ. וּמִשׁוֹם שְׂדַעַת הַמְּלָךְ עֲלֵיהָ, הַשְׁאִירוּ בִּידֵיהָ. בְּשַׁעַת שְׁעוּלָה רִצּוֹן הַמְּלָךְ עַל הַגְּבִירָה וְעַל בְּנוֹ, הִיָּה עוֹלָה לְעֲלִיּוֹת וְיִרְדַּ מְדֻרָּגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכְּתָלִים, לְהִסְתַּפֵּל וְלִהְיוֹת בֵּין נִקְבֵי הַכְּתָל עֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שְׂרוּאָה אוֹתָם, הוּא מִתְחִיל לְכַפּוֹת מֵאַחֲרֵי חֲרָפֵי הַכְּתָל, וְאַחַר כֵּן הוֹלֵךְ לוֹ.

כֵּן יִשְׂרָאֵל, אִיךָ עַל גַּב שֵׁיִצְאוּ מֵהִיכָל הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ הַמְשׁוֹנֵי הֵם לֹא עֲזָבוּ, וּמִשׁוֹם שֶׁרִצּוֹן הַמְּלָךְ עֲלֵיהֶם, הַשְׁאִיר אוֹתוֹ עִמָּהֶם. בְּשַׁעַת שְׁעוּלָה רִצּוֹן הַמְּלָךְ הַקְדוֹשׁ עַל הַגְּבִירָה וְעַל יִשְׂרָאֵל, הוּא עוֹלָה עֲלִיּוֹת (מִקְפָּץ עַל הַגְּבִיעוֹת), יִרְדַּ מְדֻרָּגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכְּתָלִים, לְהִסְתַּפֵּל וְלִהְיוֹת בֵּין

לְעַלְמֵינִי, אֶלָּא אֲתִיב מְשׁוֹנָא דִּילִי לְגַבִּיּהוּ, וּבְגִינִיָּה לָא אֶשְׁבוּק לְהוֹן בְּכָל אֲתַר.

אִיךָ עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל חָבוּ לְגַבִּיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָאִי מְשׁוֹנָא דִּילֵיהָ לָא שְׁבָקוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נָטִיל לֵיהָ מִבְּיַיְהוּה. וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּגַלְיָ יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמָּהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְנִתְתִּי מְשׁוֹנֵי בְּתוֹכְכֶם. וְהָא אוּקְמוּהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) דּוֹמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'.

זְכַאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּזָכוּ דְמְשׁוֹנָא דָּא לְמַהוּי גַבִּיּהוּ, מִן מְלָכָא עֲלָאָה. דָּאִיךָ עַל גַּב דְּאֵינּוֹן בְּגָלוּתָא, קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִי בְּכָל רִישׁ יַרְחֵי וּשְׁבֻתֵי וְזַמְנֵי, לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵיהוּ, וְלִאֲסַתְפְּלָא בְּהוּא מְשׁוֹנָא דָּאִית לֵיהָ גַבִּיּהוּ, דְּאִיהוּ כְּסוּפָא דִּילֵיהָ.

רַמְבַּ"ם דְּסִרְחָא מְטְרוֹנִיתָא, אֲפַקָּה מֵהִיכָלֵיהָ. מַה עֲבַדַּת. נְטָלַת בְּרָה דִּילֵיהָ כְּסוּפָא דְּמְלָכָא, רַחֲמֵיָא דִּילֵיהָ. וּבְגִין דְּדַעַתָּא דְּמְלָכָא עָלָה, שְׁבָקִיָּה בִּידָהָא. בְּשַׁעַתָּא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמְלָכָא, עַל מְטְרוֹנִיתָא, וְעַל בְּרָה, הָוָה סָלִיק אֲגָרִין, וְנַחֲתֵי דְרָגִין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאַסְתְּפְּלָא וְלְאַשְׁגַּחָא בֵּין נִוְקְבֵי כּוֹתְלָא עֲלֵיהוּ, כִּיּוֹן דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי בְּכִי מֵאַחֲרֵי קוּסְטֵי כּוֹתְלָא, וְלְבַתַּר אֲזִיל לֵיהָ.

כֵּן יִשְׂרָאֵל, אִיךָ עַל גַּב דְּאֵינּוֹן נְפָקוּ מֵהִיכָלֵיהָ דְּמְלָכָא, הֵהוּא מְשׁוֹנָא לָא שְׁבָקוּ, וּבְגִין דְּרְעוּתָא דְּמְלָכָא עֲלֵיהוּ, שְׁבָקִיָּה עִמָּהוֹן. בְּשַׁעַתָּא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמְלָכָא קְדֻשָׁא, עַל מְטְרוֹנִיתָא וְעַל יִשְׂרָאֵל. סָלִיק אֲגָרִין (מִקְפָּץ עַל הַגְּבִיעוֹת), נַחֲתֵי דְרָגִין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאַסְתְּפְּלָא וְלְאַשְׁגַּחָא בֵּין קוּסְטֵי כּוֹתְלָא עֲלֵיהוּ. כִּיּוֹן דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי וּבְכִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב דּוּמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר

דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי וּבְכִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב דּוּמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר

הַאֵילִים לְדִלְגָא מְפוֹתְלָא לְאִיגָרָא, וּמֵאִיגָרָא לְכוֹתְלָא.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתָלָנוּ, בְּבִתֵּי כְּנִסְיֹת וּבְבִתֵּי מְדַרְשׁוֹת מְשֻׁגָּיִח מִן הַחֲלוֹנוֹת, (וְדוּאֵי כִי כְּנִישְׁתָּא כְּעִיָּא חֲלוֹנוֹת). מְצִיִּין מִן הַחֲרָכִים, לְאַסְתְּפֵלָא וּלְאַשְׁגָּחָא עֲלֵיהּ. וּבְגִין כֵּן, יִשְׂרָאֵל בְּעוֹ לְמַחְדֵּי בְּהֵוָה יוֹמָא, דְּאִינְהוּ יַדְעֵי דָא, וְאָמְרֵי. (תְּהֵלִים קִיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ. וְאַם בְּחֻקְתֵּי תַמְאָסוּ וְגו' (ויקרא כו) רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (משלי ג) מוֹסֵר יְיָ בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקְוֶן בְּתוֹכְחָתוֹ. כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמֵי קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאוֹכְחָא לְהוּ, וְלִדְבָרָא לְהוּ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּאַבָּא דְּרַחֲמִים לְבְּרִיָּהּ, וּמִגּוֹ רַחֲמֵי דִילֵיהּ לְגַבִּיָּהּ, שְׂרַבִּיטָא בִּידֵיהּ תְּדִיר, לְדְבָרָא לֵיהּ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, דְּלֹא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ג) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהָב יְיָ יוֹכִיחַ וּכְאַב אֶת בֶּן יִרְצָה. וּמֵאַן דְּלֹא רַחֲמִים לֵיהּ קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָאֲנֵי לֵיהּ, סְלִיק מְנִיָּה תוֹכְחָה, סְלִיק מְנִיָּה שְׂרַבִּיטָא.

בְּתִיב. (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ וְגו', מִגּוֹ רַחֲמֵימוֹתָא דִילֵיהּ, שְׂרַבִּיטָא בִּידֵיהּ תְּדִיר, לְדְבָרָא לֵיהּ. וְאֵת עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי, בְּגִין כֵּן סְלִיקִית מְנִיָּה שְׂרַבִּיטָא, סְלִיקִית מְנִיָּה תוֹכְחָתָא, בְּגִין דְּלֹא אֶתֶן לֵיהּ בִּי חוּלְקָא, רַחֲמֵי דְנִפְשָׁאֵי הוּא. אֲבָל אֶתוֹן, אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם וְדָאֵי. וּבְגִין כֵּן, מוֹסֵר יְיָ בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקְוֶן בְּתוֹכְחָתוֹ. מָאֵי וְאֵל תִּקְוֶן. לֹא תִקְוֶן בֵּיהּ, כְּמֵאַן דְּעָרַק מִגּוֹ גּוֹבִיִן, דְּאִינוּן מִילִין כְּגוֹבִיִן לְגַבִּיָּהּ בְּגַרְמִיָּה.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְעָר צְדָק בְּדִינוּי. כַּמָּה סְטֵרֵי טְהִירִין, מִתְעָרִין מִימִינָא בְּדִינוּי, כַּמָּה צְדִדֵי רַחוּת מִתְעוֹרְרִים מִימִין וּמִשְׂמָאל, כַּמָּה

חֲרָפֵי הַכְּתָל עֲלֵיהֶם. כִּינֵן שְׂרוּאָה אוֹתָם, מִתְחִיל לְבָכוֹת. זֶהוּ שְׂפָתוֹב דּוּמָה דּוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעַפְר הַאֵילִים, לְדִלְגָא מְפוֹתְלָא עֲלֵיהּ, וּמְעֲלֵיהּ לְכַתְלָא.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתָלָנוּ, בְּבִתֵּי כְּנִסְיֹת וּבְבִתֵּי מְדַרְשׁוֹת מְשֻׁגָּיִח מִן הַחֲלוֹנוֹת, (שְׂבֻדָּאֵי בֵּית הַכְּנִסְתָּא צְרִיךְ חֲלוֹנוֹת). מְצִיִּין מִן הַחֲרָכִים, לְהִסְתְּפֵלָא וְלִהְשֻׁגָּיִח עֲלֵיהֶם. וְלִכְּן יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְשִׂמְחָה בְּאוֹתוֹ יוֹם, שֶׁהֵם יוֹדְעִים זֶה וְאֹמְרִים, (תְּהֵלִים קִיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ.

וְאַם בְּחֻקְתֵּי תַמְאָסוּ וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (משלי ג) מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקְוֶן בְּתוֹכְחָתוֹ. כַּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹכִיחַ אוֹתָם וְלִהְנַחֵיגָם בְּדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ אֵב שְׂאוּהֵב אֶת בְּנוֹ, וּמִתּוֹךְ אֶהְבָתוֹ אֵלָיו יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׂרַבִּיט תָּמִיד לְהַנְהִיגוֹ בְּדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִסְטֵה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ה' יוֹכִיחַ וּכְאַב אֶת בֶּן יִרְצָה. וּמִי שֶׁלֹּא אוֹהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹנֵא אוֹתוֹ, הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ תוֹכְחָה, וּמְסַלֵּק מִמֶּנּוּ אֶת הַשְׂרַבִּיט.

כְּתוּב (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגו'. מִתּוֹךְ אֶהְבָתוֹ יֵשׁ בְּיָדוֹ תָּמִיד שְׂרַבִּיט לְהַנְהִיגוֹ. וְאֵת עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי, מִשׁוּם כֵּן סְלִיקִית מִמֶּנּוּ אֶת הַשְׂרַבִּיט, סְלִיקִית מִמֶּנּוּ תוֹכְחָה, כְּדִי שֶׁלֹּא אֶתֶן לוֹ חֵלֶק בִּי. הוּא רַחוּק נִפְשֵׁי, אֲבָל אֶתְכֶם - אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם וְדָאֵי. וּמִשׁוּם כֵּן, מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקְוֶן בְּתוֹכְחָתוֹ. מָה זֶה וְאֵל תִּקְוֶן? כְּמוֹ מִי שְׂבוֹרַח מִתּוֹךְ קוֹצִים, שְׂאוֹתָם דְּבוֹרִים כְּמוֹ קוֹצִים אֵלָיו בְּעַצְמוֹ. בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲתָא דְשִׂמְחָתוֹרְרָא צְדָק שְׂרַבִּיטִים יוֹצֵאִים, מִהֶם שְׂרַבִּיטֵי

אש, שרביטי גחלים, שרביטי שלהבת, כלם יוצאים ומתעוררים בעולם ומלקים בני אדם. תחתיים ממנים אחרים, בעלי חבלה, ממנים של ארבעים חסר אחת. משוטטים ויורדים, מלקים ועולים ונוטלים רשות, נכנסים לנקב תהום רבה, מצבעים צורות, ואש שדולקת מתחברת עמהם, יוצאים הגחלים ומשוטטים ויורדים, ונמצאים פגוד בני אדם. והינו מה שפתי, ויספתי ליסרה אתכם. אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם.

כמו שנאמר, (בראשית ח) לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מה זה לא אסף? לא אתן תוספת לבעלי דין להשמיד את העולם, אלא תוספת כמו שהעולם יכול לסבל. ועל זה ויספתי, אתן תוספת ודאי.

למה תוספת? כדי ליסר אתכם שבע על חטאתיכם. שבע? והרי הקדוש ברוך הוא אם גובה את שלו, אין העולם יכול לסבל אפלו רגע אחד, זהו שפתי (תהלים קל) אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד, ואתה אמרת שבע על חטאתיכם?!

אלא מה תלמוד לומר שבע? אלא הרי שבע כנגדכם, ומי היא? זו שמטה, שהיא שבע, שנקראת שבע, כמו שנאמר (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל זה שבע על חטאתיכם, ונקראת שבע, ונקראת בת שבע. מה בין זה לזה? אלא שבע לבדה, לעשות שמטה ולעשות דינים, להוציא חרות, שהכל בה. נקראת בת שבע, שהתחברה עם אחר כאחד, להאיר, לשלט במלכות, להודיע המלכות בארץ ובכל בת שבע נקראת. כתוב, על פן שם

ומשמאלא, כמה שרביטין נפקין, מנהון שרביטי אשא, שרביטי גומריין, שרביטי שלהובא, בלהו נפקין ומתעריין בעלמא, ולקאן לבני נשא. תחותיהו ממנן אתרנין, מארי טפסין, ממנן דארבעין חסר חד. שאטין ונחתין, לקאן וסלקין, ונטלין רשותא, עיילין (דף קט"ו ע"א) בנוקבא דתהומא רבא, מצבעין טפסי, ונורא דדליק אתחבר בהו, נפקי גומריין ושאטין ונחתין, ואשתכחו לקבליהון דבני נשא. והיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם אתן למאריהון דדינא, תוספת על דינא דלהון.

במה דאת אמר, (בראשית ח) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מאי לא אוסיף. לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא, אלא תוספת פגוונא דיכיל עלמא למסבל. ועל דא ויספתי, אתן תוספת ודאי. תוספת אמאי. בגין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. שבע, והא קדשא ברין הוא אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא חדא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קל) אם עונות תשמר יה יי מי יעמוד, ואת אמרת שבע על חטאתיכם.

אלא מה תלמוד לומר שבע. אלא הא שבע לקבלייכו. ומאי איהי. דא שמטה, דאיהי שבע, דאקרי שבע, כמה דאת אמר, (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל דא שבע על חטאתיכם, ואקרי שבע, ואת בת שבע. מה בין האי להאי. אלא שבע בלחודה, למעבד שמטה, ולמעבד דינין, לאפקא חירו דכלא בה. בת שבע אקרי, דאתחבר באחרא כחדא, לאנהרא, למשלט במלכותא, לאודעא מלכותא בארעא ובכלא, בת שבע אקרי. פתיב, (בראשית כו) על פן שם

העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארו של יצחק היא, והכל הוא דבר אחד.

רבי אבא אמר, ויפסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויפסרתי אתכם, על ידי ממנים אחרים, כמו שבארנו. אף אני, הריני מתעורר כנגדכם, והרי שבע להתעורר עליכם.

בא ראה את האהבה העליונה של הקדוש ברוך הוא לישראל. למלך שהיה לו בן יחידי, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד סרח לפני המלך, אמר המלך: כל הימים הללו הלקייתי אותך ולא קבלת. מפאן ואילך ראה מה אעשה לך; אם אנרש אותך מן הארץ ואוציא אותך מן המלכות, או לי יקומו עליך דבי השדה, או זאבי השדה, או לסטים, ויעבירו אותך מן העולם. מה אעשה? אלא אני ואתה נצא מן הארץ.

כך אף אני, אני ואתה נצא מן הארץ ואף אני ואתה נלך בגלות ונצא יחד. כך אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל, מה אעשה לכם? הרי הלקייתי אתכם ולא הרפנתם אזניכם. הרי הבאתי עליהם בעלי מגנים, בעלי חבלה, להלקות אתכם, ולא שמעתם. אם אוציא אתכם מן הארץ לבדכם, אני פוחד עליכם מפמה דבים, מפמה זאבים שיקומו עליכם ויעבירו אתכם מן העולם. אבל מה אעשה לכם? אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך לגלות.

זהו שכתוב ויפסרתי אתכם, ללכת בגלות. ואם תאמרו שאעזב אתכם - אף אני עמכם. שבע על חטאתיכם - זו שבע שתתגרש עמכם. ולמה? על חטאתיכם. זהו שכתוב (ישעיהו) ובפשעיעכם שלחה אמכם. אמר הקדוש ברוך הוא: הרי הגבירה יצאה מהיכלה

העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארה דיצחק הוא, וכלא חד מלה הוא.

רבי אבא אמר, (ויקרא כ"ו) ויפסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויפסרתי אתכם, על ידי ממנן אחרנין, כמה דאוקמוה. אף אני, הא אנא אתער לקבלייכו. הא שבע, לאתערא עלייכו.

הא חזי, רחימותא עלאה דקודשא בריך הוא בישראל, למלכא דהיה ליה בר יחידיאי, והיה חטי קמי מלכא, יומא חד סרח קמי מלכא, אמר מלכא, כל הני יומין אלקינא לך, ולא קבלת. מפאן ואילך חמי מאי אעביד לך, אי אתריך לך מן ארעא, ואפיק לך ממלכותא, דילמא יקומון עלך דובי חקלא, או זאבי חקלא, או לסטין, ויעברון לך מעלמא. מה אעביד. אלא אנא ואתה ניפוק מארעא.

כך אף אני, אנא ואתה ניפוק מארעא (אף אני ואתה נלך בגלות וניפוק בתרא).

הוא, ישראל מה אעביד לכו, הא אלקינא לכו, ולא ארפיתו אודנייכו, הא אייתינא עלייכו מארי תריסין, מארי טפסין, לאלקאה לכו, ולא שמעתון. אי אפיק לכו מארעא לחודכו, דחילנא עלייכו מפמה דובין, מפמה זאבין, דיקומון עלייכו, ויעברון לכו מעלמא. אבל מה אעביד לכו, אלא אנא ואתון ניפוק מארעא, ונהך בגלותא.

הרא הוא דכתיב ויפסרתי אתכם למהך בגלותא. ואי תימרון דאשבוק לכו, אף אני עמכו. שבע על חטאתיכם, דא שבע דיתתרון עמכו, ואמאי. על חטאתיכם. הרא הוא דכתיב, (ישעיהו) ובפשעיעכם שלחה אמכם. אמר קדשא בריך הוא, אתון גרמתון, דאנא אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור (בארץ) בעולם (נגרש מהארץ) מהעולם, הרי הגבירה יצאה מהיכלה

עמכם. הרי הפל נחרב, ההיכל שלי ושלכם נחרב. שהרי למלך לא ראוי היכל אלא כשהוא נכנס עם הגבירה. ושמתת המלך אינה נמצאת.

אָלָא בשׁעָה שׁוֹנְנִס לְהִיכַל הַגְּבִירָה, וְנִמְצָא בְּנֵה עֲמָה בְּהִיכַל, כָּלִם שְׁמַחִים כְּאֶחָד. עֲכָשׁוּ שְׁאִין נִמְצָאִים הַבֵּן עִם הַגְּבִירָה, הָרִי הַהִיכַל חָרַב מֵהַפֶּל. אָלָא אָנִי מָה אַעֲשֶׂה? אִף אָנִי עִמְכֶם. וְעָכְשׁוּ, אִף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּגִלוּת, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהם וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָם. שְׁכַאֲשֵׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵשׁוּב עִמָּם, שְׁכַתוּב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ, וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ וְדָאִי, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

רְבִי חֲזִיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, נִפְגְּשׁוּ בְּאוֹתָהּ מְעֵרָה בְּשֻׁדָּה. אָמַר רַבִּי חֲזִיא לְרַבִּי יוֹסִי, זֶה שְׁכַתוּב (שם כח) אֱלֹהֵי דְבָרֵי הַבְּרִית וְגו', מְלַבֵּד הַבְּרִית. מָה זֶה דְבָרֵי הַבְּרִית? דְבָרֵי גְבוּרָה (האלה) הִנֵּה צְרִיף לְהִיּוֹת! אָמַר לוֹ, הָרִי פְּרֻשָׁה, הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עֲצֻמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

בֹּא רְאֵה, אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי הָיוּ דְבָרֵי הַבְּרִית. שְׁאִף עַל גַּב שְׁהַדְּבָרִים הָיוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה - דְבָרֵי בְרִית הָיוּ, שְׁהָרִי טוֹב וְרַע תְּלוּיִים בּוֹ. הַטּוֹב שְׁבָא מִצְדִּיק, וְהָרַע שְׁבָא מִן הַדִּין. הַדִּין מִמְקוֹם הַדִּין, וְהַיְנוּ צְדָק. וְצְדִיק וְצְדָק הֵם בְּרִית, וְנִקְרָאִים בְּרִית. וְלִכְּנָן מְלִים אֵלוּ דְבָרֵי בְרִית הֵן, וְקָשֶׁר הַבְּרִית כְּאֶחָד. וּמְשׁוּם כֶּף זְכוּר וְשְׁמוֹר קְשׁוּרִים כְּאֶחָד. זְכוּר בְּיוֹם, שְׁמוֹר בְּלִילָה. הָרִי בְרִית כְּאֶחָד, וּמְשׁוּם כֶּף בְּרִית וְדָאִי, דְבָרֵי הַבְּרִית הֵם. וּבְכָל מְקוֹם הַבְּרִית הִיא בְּמְקוֹם הַזֶּה.

וְאֵתוֹן לֹא נִידוּר (ס"א בארעא) בְּעֵלְמָא (נ"א נפרוד ס"א מארעא) מְעֵלְמָא. הָא מְטְרוֹנִיתָא נִפְקַת מֵהִיכְלָה עִמְכוֹן, הָא אֶתְחַרַּב כְּלָא, הִיכְלָא דִּילִי וְדִלְכוֹן אֶתְחַרַּב. דִּהָא לְמִלְכָּא לֹא אֶתְחַזִּי הִיכְלָא, אָלָא כַּד אִיהוּ עֵייל עִם מְטְרוֹנִיתָא. וְחַדְוָה דְּמִלְכָּא לָא אֶשְׁתַּכַּח.

אָלָא בְּשַׁעְתָּא דְּעָאל בְּהִיכְלָא דְּמְטְרוֹנִיתָא, וְאֶשְׁתַּכַּח בְּרָהָא עֲמָה בְּהִיכְלָא, חֲדָאן כְּלָהוּ כְּחֻדָּא. הַשְׁתָּא דִּלָּא אֶשְׁתַּכַּחוּ בְּרָא וּמְטְרוֹנִיתָא, הָא הִיכְלָא חֲרִיבָא מְכֵלָּא. אָלָא אָנָּא מָה אַעֲבִיד. אִף אָנָּא עִמְכוֹן. וְהַשְׁתָּא אִף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל אִינְהוּ בְּגִלוּתָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶשְׁתַּכַּח עִמָּהוֹן, וְלֹא שְׁבִיק לוֹן, דְּכַד יִפְקוֹן, יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְתוּב עִמָּהוֹן. דְּכַתִּיב, (דברים ל) וְשָׁב יי' אֱלֹהֶיךָ, וְשָׁב יי' אֱלֹהֶיךָ וְדָאִי. וְהָא אֶתְמַר.

רְבִי חֲזִיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ אֲזִילִי בְּאַרְחָא, אַעֲרַעוּ בְּהֵיא מְעַרְתָּא כְּחַקְלָא. אָמַר רַבִּי חֲזִיא לְרַבִּי יוֹסִי, הָאִי דְּכַתִּיב, (דברים כח) אֱלֹהֵי דְבָרֵי הַבְּרִית וְגו', מְלַבֵּד הַבְּרִית. מָאִי דְבָרֵי הַבְּרִית? דְבָרֵי גְבוּרָה (ס"א האלה) מִיבְעִי לִיה. אָמַר לִיה הָא אוּקְמוּהָ, הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עֲצֻמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהָא אֶתְמַר.

הָא חֲזִי, אֵלִין וְאֵלִין דְּבָרֵי הַבְּרִית הָיוּ, (דף קט"ו ע"ב) דְּאִף עַל גַּב דְּמִפִּי הַגְּבוּרָה הָיוּ מְלִין. מְלִי בְרִית הָיוּ, דְּהָא טַב וּבִישׁ בִּיהַ תְּלִיין. טַב דְּאֵתִי מִצְדִּיק. בִּישׁ דְּאֵתִי מִן דִּינָא. דִּינָא, מְאֵתֵר דִּינָא, וְהִינְנוּ צְדָק. וְצְדִיק וְצְדָק בְּרִית אִינְוֹן, בְּרִית אֶקְרוּן. וְעַל דָּא, מְלִין אֵלִין, מְלִי בְרִית אִינְוֹן. וְקָשֶׁר בְּרִית כְּחֻדָּא. וּבְגִינִי כֶּף זְכוּר וְשְׁמוֹר, קָשֶׁר כְּחֻדָּא. זְכוּר בְּיוֹם, שְׁמוֹר בְּלִילָה. הָא בְּרִית כְּחֻדָּא, וּבְגִין כֶּף בְּרִית וְדָאִי, דְבָרֵי הַבְּרִית נִינְהוּ. וּבְכָל אֶתֵר בְּרִית בְּאֶתֵר דָּא אִינְהוּ.

אמר רבי חייא, ודאי כף זה, ומשום כף שבת, שהיא זכור ושמור, נקראת ברית, שפתוב (שמות לח) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את ברית עולם. והפל דבר אחד, והמקום הזה נקרא ברית בכל מקום.

בא ראה, כתוב ונתתי שלום בארץ, הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום הבית, שלום העולם. ויפתי אתכם אף אני שבע. מה זה שבע? זה צדק. הרי ודאי הברית, ומשום כף דברי הברית הם.

אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם וגו'. ואף גם זאת, ואף - כמו שנאמר אף אני. גם - לרבות פנסת ישראל שנקראת זאת, שלא עזבת אותם לעולמים. בהיותם בארץ איביהם - בהיותם הכל כאחד. לא מאסתים ולא געלתים - כדי שלא אתחבר עמם. להפר בריתי אתם - שאם לא אפדה אותם, הרי בריתי מתחלקת. ומשום כף, להפר בריתי אתם.

אמר רבי חייא, אני שמעתי דבר חדש, שאמר רבי אלעזר, לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, לא הכיתים ולא הרגתים לכלתם הנה צריך להיות! אלא לא מאסתים ולא געלתים - מי ששונא מישהו אחר, הוא מאוס כנגדו, ומגעיל בגעל לפניו. אבל כאן, לא מאסתים ולא געלתים. מה הטעם? משום שחכיבות נפשי ביניהם, ובגללה פלם חכיבים עבורי. זהו שפתוב לכלתם. לכלתם כתוב, חסר וי'ו, בגללה לא מאסתים ולא געלתים, משום שהיא אהבת נפשי, אהבתי אצלה.

היא לא היתה שם, לא היה נכנס

אמר רבי חייא, ודאי הכי הוא, ובגין כף שבת דאיהו זכור ושמור, אקרי ברית. דכתיב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם. וכלא מלה חד, ואתר דא, אקרי ברית בכל אתר.

הא חזי, פתיב ונתתי שלום בארץ, הוא יסוד, דאיהו שלמא דארעא, שלמא דביתא, שלמא דעלמא. ויפתי אתכם אף אני שבע. מאי ז'. דא צדק. הא ודאי ברית, ובגין כף דברי הברית ניהו.

אמר רבי יוסי כתיב. (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם וגו'. ואף גם זאת, ואף, כמה דאת אמר, אף אני. גם לרבות פנסת ישראל, דאקרי זאת, דלא שבקת לון לעלמין. בהיותם בארץ איביהם, בהיותם פלא כחדא. לא מאסתים ולא געלתים בגין דלא אתחבר בהו. להפר בריתי אתם, דאי לא אפרוק להו, הא בריתי פליג, ובגין כף להפר בריתי אתם.

אמר רבי חייא, אנא שמענא מלה חדתא, דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, לא הכיתים ולא הרגתים לכלתם מיבעי ליה. אלא לא מאסתים ולא געלתים, מאן דסאני לאחרא מאיס הוא לקבליה, וגעלא הוא בגיעולא קמיה. אבל הכא, לא מאסתים ולא געלתים. מאי טעמא. בגין דחכיבותא דנפשאי ביניהו. ובגינה פלהו חכיבין גבאי, הדא הוא דכתיב לכלתם לכלתם פתיב, חסר וי'ו, בגינה לא מאסתים ולא געלתים, בגין דאיהו רחיקתא דנפשאי, רחיקותא דילי גבהא.

לבר נש דרחים אתתא, והוות דיירא בשוקא

לאדם שאוהב אשה, והיתה גרה בשוק של בורסקים, אם

לְשֵׁם לְעוֹלָמִים. כִּי־נָהָה שֶׁהָיָה שָׁם, דוֹמָה בְּעֵינָיו כְּמוֹ שׁוֹק שֶׁל רוֹכְלִים, שֶׁכָּל הַרְחִוּוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת טוֹבִים נִמְצָאִים שָׁם.

אֲךָ כֵּן, וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, שֶׁהוּא שׁוֹק שֶׁל בּוֹרְסָקִים, לֹא מְאֻסָּתִים וְלֹא גְעֻלָּתִים, וְלָמָּה? לְכַלְתָּם. בְּשִׁבְלֵי כְּלָתָם, שֶׁאֵינִי אוֹהֵב אוֹתָהּ, שֶׁהִיא אֲהוּבָת נִפְשִׁי, שְׁשׂוּרָה שָׁם, וְדוֹמָה עָלַי כְּמוֹ כָּל הַרְחִוּוֹת הַטּוֹבִים שֶׁל הָעוֹלָם מִשׁוּם אוֹתָהּ הַפְּלָה שֶׁבְּתוֹכָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלּוּ לֹא בָּאנוּ לְכָאן אֶלָּא לְשִׁמְעַת אֵת זֶה - דִּי לִי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֶּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֶּן יִכְבֵּד אָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ) כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וּפְרָשִׁינָהּ, בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֵּהּ וּבְכָל זֶה בְּחִינֵי שֶׁהִתְחַיֵּב בּוֹ. אַחַר שְׁמַת, אִם תֵּאמַר הֲרֵי הוּא פְּטוּר מִמֶּנּוּ - לֹא כֵּן. שֶׁאֵף עַל גַּב שְׁמַת, הִתְחַיֵּב בְּכַבּוּדוֹ יוֹתֵר, שֶׁכְּתוּב כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ. שֶׁאִם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עֲקֻשָּׁת, וְדָאִי שֶׁהוּא מְבַזֵּה אֶת אָבִיו, וְדָאִי שְׁעוֹשֶׂה לוֹ קְלוֹן.

וְאִם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וּמִתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו, וְדָאִי שֶׁזֶּה מְכַבֵּד אֶת אָבִיו, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶצֶל בְּנֵי אָדָם, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶצֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכֹסָא כְּבוֹדוֹ. וְדָאִי בֶּן יִכְבֵּד אָב.

כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁמְכַבֵּד אֶת אָבִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, עֲכָשׁוּ מִתְרַבֵּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת - בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר אֲשֶׁר בְּחִינֵי. שֶׁזֶּכָּה לְבָנִים קְדוֹשִׁים וְלִגְזַעִים קְדוֹשִׁים. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁזוֹכִים לְבָנִים קְדוֹשִׁים, לִגְזַעִים קְדוֹשִׁים.

דְּבוֹרְסָקִי, אִי לֹא הָיוֹת הִיא תַּמָּן, לֹא עָיִל בָּהּ לְעֹלָמִין. כִּי־נָהָה תַּמָּן, דְּמִי בְּעֵינָיו כְּשׁוֹקָא דְרוֹכְלֵי, דְּכָל רִיחִין דְּעֹלָמִין טְבִין אֲשֶׁתְּכַחוּ תַּמָּן.

אוֹף הָכָא, וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוֹקָא דְּבוֹרְסָקִי, לֹא מְאֻסָּתִים וְלֹא גְעֻלָּתִים. וְאִמְאִי. לְכַלְתָּם. בְּגִין כְּלָתָם, דְּאִנָּא רְחִימָנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְּנִפְשָׁאִי, דְּשָׂרִיא תַּמָּן, וְדְמִי עָלַי כְּכָל רִיחִין טְבָאן דְּעֹלָמָא, בְּגִין הֵהִיא כְּלָה דְּבַגְוִייהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלּוּ לֹא אֲתִינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מְלָה דָּא דִּי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֶּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֶּן יִכְבֵּד אָב, כְּמוֹהוּ דְּאֵת אָמַר (שְׁמוֹת כ) כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמִיכְלָא וּמִשְׁתֵּיא וּבְכָלָא. הִיא בְּחִינֵי דְּאֵתְחַיֵּב בֵּיהּ. בְּתֵר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פְּטוּר מִנִּיהּ הוּא, לֹא הֵכִי. דְּאֵף עַל גַּב דְּמִית, אֲתְחַיֵּב בִּיקְרִיָּה יִתִּיר, דְּכְתִיב כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ. דְּאִי הֵהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַת תְּקֵלָא, וְדָאִי מְבַזֵּה לְאָבוּי הוּא, וְדָאִי עֶבֶד לִיהּ קְלָנָא.

וְאִי הֵהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, וְתִקִּין עוֹבְדוּי, וְדָאִי דָּא אוֹקִיר לְאָבוּי, אוֹקִיר לִיהּ בְּהֵאִי עֲלָמָא גְּבִי בְּנֵי נֶשָׂא, אוֹקִיר לִיהּ בְּהֵהוּא עֲלָמָא, גְּבִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עָלֶיהּ, וְאוֹתִיב לִיהּ בְּכוֹרְסָיָא דִּיקְרִיָּה. וְדָאִי בֶּן יִכְבֵּד אָב.

בְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אוֹקִיר לִיהּ לְאָבוּי בְּהֵאִי עֲלָמָא, וּבְהֵהוּא עֲלָמָא הַשְּׁתָּא אֲסָגִי שְׁבַחָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתֵרִין עֲלָמִין, בְּהֵאִי עֲלָמָא, וּבְהֵהוּא עֲלָמָא יִתִּיר מְחִייוּי. דְּזָכָה לְבָנִין קְדִישִׁין, וְלִגְזַעִין קְדִישִׁין. זְכָאִין אִינוּן צְדִיקָיָא, דְּזְכָאִין לְבָנִין קְדִישִׁין, לִגְזַעִין קְדִישִׁין. עָלִייהוּ אֲתִקְרִי, (ישעיה סא) כָּל רְאִיָּהֶם

יִפְרֹוּם פִּי הֵם זֶרַע בְּרַךְ יִי אָמֵן. בְּרֹוךְ יִי
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹוךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

עֲלֵיהֶם נִקְרָא, כָּל רְאֵיהֶם יִפְרֹוּם
כִּי הֵם זֶרַע בְּרַךְ ה'. אָמֵן. בְּרֹוךְ ה'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹוךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.

הַדְרֵן לְסִיּוּם סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזוֹהַר

הַדְרֵן עֲלֵךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזוֹהַר. וְהַדְרֵךְ עֲלֵךְ, דַּעְתוֹן עֲלֵךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזוֹהַר. וְדַעְתוֹךְ עֲלֵךְ.
לֹא תִגְשִׁי מִנְּךָ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזוֹהַר. וְלֹא תִתְנָשִׁי מִנּוֹן. לֹא בַעֲלָמָא הַדְרִין וְלֹא בַעֲלָמָא דְאִתִּי: (א"ב)
הַעֲרַב נָא יִי אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפּוֹיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאֵינוּ
וְצִאֲצָאֵי צִאֲצָאֵינוּ, וְצִאֲצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֵךְ וְלומְדֵי תוֹרָתְךָ לְשִׁמְחָה. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנִי
מִצּוֹתְךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי לְבִי תָמִיד בַּחֲקִיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁבַּח פְּקוּדֵיךָ כִּי
בָּם חִיִּיתִנִּי. בְּרֹוךְ אַתָּה יִי לְמַדְנֵי חֲקִיךָ. אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֵלָה וְעַד. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יִי אֱלֹהֵינוּ
וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁשְׁמַתְּ חֲלָקְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדַרְשׁ וְלֹא שְׁמַתְּ חֲלָקְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֵנוּ
מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אָנוּ מִשְׁכִּימִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אָנוּ עֲמָלִים
וְהֵם עֲמָלִים, אָנוּ עֲמָלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר, וְהֵם עֲמָלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אָנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים,
הֵם רְצִים לְבָאֵר שַׁחַת, וְאָנוּ רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאמֵר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֵם לְבָאֵר שַׁחַת.
אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרַמָּה לֹא יִחַצּוּ יְמִיהֶם, וְאֲנִי אֲכַטַּח בְּךָ.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יִי אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתִּנִּי לְסִיּוּם סֵפֶר וַיִּקְרָא. כִּד תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְחִיל
סְפָרִים אַחֲרֵים וְלִסְיָמָם. לְלַמֵּד וְלִלְמַד מִתּוֹךְ הַרְחֵבָה. לְשַׁמֵּר וְלַעֲשׂוֹת וְלִקְיָם אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד
תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים (וְהַנְּבִיאִים) וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים הַנּוֹפְרִים בְּסֵפֶר תְּקוּנֵי הַזוֹהַר, יַעֲמֵד
לִי וְלִזְרַעִי וְלִזְרַעֵי זֶרַעִי, שֶׁלֹּא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מִפִּי וּמִפִּי זֶרַעִי וְזֶרַע זֶרַעִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
וְיִקְיָם בְּנוּ מִקְרָא שְׁכַתּוֹב, בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁבְכְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחֲךָ. כִּי
כִּי יִרְבוּ יְמֶיךָ וְיִוָּסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים. אַרְךָ יָמִים בְּיַמִּינֶךָ, עוֹשֵׁר וְכַבּוֹד בְּשִׁמְאֵלָה. יִי עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יִי
בְּרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (א"ב) בַּעֲלָמָא דְהוּא עֲתִיד לְאַתְחַדְתָּא. וְלֹא חִינְיָהּ מִתְּיָא. וְלֹא אִסְקָא יִתְהוֹן
לְחַיֵּי עֲלָמָא, וְלִמְבַנֵּי קְרָתָא דִּירוּשָׁלַם. וְלִשְׁכַּלְלָא הַכְּלִיָּה בְּגוּת. וְלִמְעַקֵּר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מֵאַרְעָה.
וְלֹא תִבָּא פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהּ. וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיִקְרִיָּה. וְיַצְמַח פּוֹרְקָנִיָּה
וְיִקְרַב מִשִּׁיחִיָּה. (א"ב) בְּחִיבוֹן וּבְיוֹמִיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן: (א"ב)
יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלָם וְלַעֲלָמֵי עֲלָמֵי וְיִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר
וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (א"ב) לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחְמַתָּא
דְאִמְרִין בַּעֲלָמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן: (א"ב) לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבַּחְתָּא וְנִחְמַתָּא. דְאִמְרִין
בַּעֲלָמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (א"ב) עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. דְעַסְקוֹן
בְּאוֹרֵיתָא קְדֻשָּׁתָא. דִּי בְּאַתְרָא הַדְרִין וְדִי בְּכָל אַתְרָא וְאַתְרָא. יְהִי לָנָא וּלְכוּן וְלִהוֹן חֲנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמֵי.
מִן קָדָם מְאִרֵי שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (א"ב) יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא. חַיִּים וְשִׁבְעָה וְיִשׁוּעָה
וְנִחְמָה וְשִׁזְבָּא וְרַפּוּאָה וְנִגְאָלָה וְסִלִּיחָה וְכַפְרָה וְרוּחַ וְהַצְּלָה. לָנוּ וְלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (א"ב)
עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (א"ב)